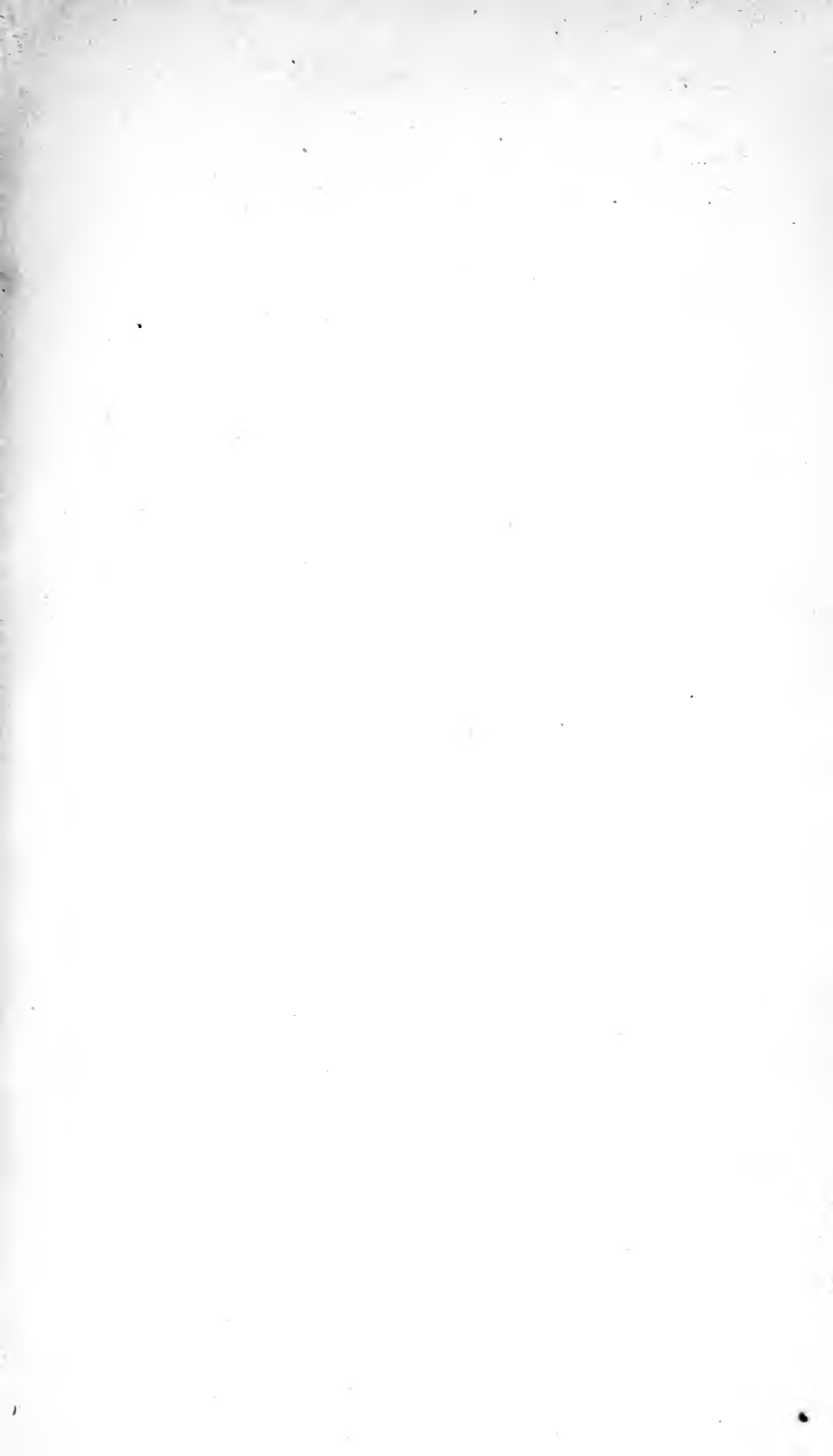

3 1761 04950158 8

UNIV. OF
TORONTO
LIBRARY

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA
BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFIÐ ÚT

AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

SJÖTTA BINDI

1245—1491.

85329
30/12/07

REYKJAVÍK.

Í FÉLAGSPRENTSMÍÐJU.

1900—1904.

AÐ registri þessa bindis hafa unnið þessir menn:

Ólafur cand. philos. Davíðsson hefir enn sem fyrri safnað öllu til hluta og orðaregistrsins, en það verður nú í síðasta sinni, sem þetta verk nýtr handa hans, því að hann druknaði, svo sem kunnugt er, 6. September 1903, en hafði þá áður lokið registrsgerð þessari. Til manna og staðanafna registrsins hafa þeir safnað með mér stúdentarnir Oddur Hermannsson, Jóhann Gunnar Sigurðsson og Jón Kristjánsson yngri, og skólapiltarnir Páll Eggert Ólason og Guðbrandur Jónsson. Registrinu hefi eg síðan steypt í eina heild á svipaðan hátt og í hinum fyrri bindum safns þessa.

Reykjavík 2. August 1904.

Jón Þorkelsson.

Röð og efni bréfanna.

	Bl.
1. [um 1245]. Vitnisburður um landamerki Dögurðarness á Skarðsströnd	1—3
2. [um 1245]. Skrá um ítök Dögurðarness á Skarðsströnd	3—4
3. 1263. Gamli sáttmáli	4—6
4. 1302. 19. Júní. Vitnisburður um gjöf á Höskuldsey til Helgafellsklaustrs	6
5. 1311. 23. Júní. Bréf um landamerki Þorleikstaða í Blönduhlíð	7
6. 1312—1506. 25. Júlí. Máldagi Hálskirkju í Fnjóskadal	7—8
7. 1357. 23. Febr. Kaupbréf um Einiholt og Héðaralón	9
8. [1358]. 27. Sept. Samningr um landamerki Ingjaldshvols	9—10
9. [1358]. Lofunarbréf um hálfu Keflavík undir Jökli til Helgafellsklaustrs gegn kenslu á pilti	10—11
10. [um 1360]. Sölubréf á Hrutsholti í Hnappadalssýslu til Helgafellsklaustrs	11—12
11. [1365, fremr enn 1360]. Kaupbréf um Horn og Berserkseyri	12—13
12. [1362]. 14. Jan. Kaupbréf Helgafellsklaustrs fyrir Botni og Þorustöðum gegn kenslu á pilti	13—14
13. 1362. 14. Jan. Testamentisbréf Einars Þorlákssonar	14—15
14. 1362. 27. Dec. Kaupbréf Helgafellsklaustrs um jörðina Bakka (Staðarbakka) í Helgafellssveit	15—16
15. 1364. 22. Apr. Samningr Ásgríms ábóta á Helgafelli og frú Haldóru Þorvaldsdóttur um jarðirnar Hóla, Garða og Þæfustein	16—17

	Bls.
16. [1364]. 23. Júní. Kaupbréf Helgafellsklaus­tr­ um Vatnsholt í Staðarsveit	17—18
17. 1365. Vitnisburðr um sama kaup	18—19
18. 1365. 12. Maí. Kaupbréf Helgafellsklaus­tr­ um Akrey	19—20
19. 1365. Lúkningarbréf um Kálfárvelli upp í skuld fyrir Ingjaldshól	20
20. [1365]. Handlagningarbréf um Ingjaldshól og Kjalveg til Helgafellsklaus­tr­	21—22
21. [fyrir 1367]. Snorri Andrés­son gefr Helgafells­ klaus­tri jörðina Hamar í prófentu sína	22—23
22. 1367. 1. Marts. Úrskurðr síra Snorra officialis Þorleifssonar um Vatnsholtskaup	23—24
23. [um 1370]. Kaupbréf Helgafellsklaus­tr­ um jarðirnar Grunnasundsnes og Hóla	24—25
24. [um 1370]. Kaupbréf sama klaus­tr­ sundsnes	25—26
25. 1371. Kvittunarbréf Haldóru Þorvaldsdóttur til Ásgrims ábóta	26—27
26. [1375]. Máldagi Hjarðarholtskirkju í Dölum	27—28
27. 1377. 15. Okt. Kaupbréf um Saxahvol og Vatnsholt	28—29
28. 1386. Kaupbréf um Miðgarða og Súlunes	29—30
29. 1387. 31. Maí. Kvittun um andvirði Miðgarða	30
30. 1390. 3. Marts. Kvittan um mála Álfheiðar Flosadóttur upp í Miðgarða	31
31. 1391. 20. Febr. Kaupbréf um Böðvarsholt og og Vík í Eyrarsveit	31—32
32. 1397. 2. Apr. Kaupbréf um Hris og Úlfarsfell fyrir Borg, Gröf og Kálfárvöllu	32—33
33. 1397. 2. Apr. Kaupbréf um fjórðunginn í Hrisum í Helgafellssveit	33—34
34. 1397. 6. Maí. Vitnisburðarbréf um landamerki Tjarnar í Aðaldal	34—35
35. 1398. Kvittunarbréf um fjórðunginn í Hrisum	35
36. 1399. Próventubréf Kristínar Guðmundsdóttur um Kálfárvelli	35—36
37. 1399. Vitnisburðr um sölu Bláfeldar og Böð­ varsholtsreka	36
38. 1399. Vitnisburðr um sölu Böðvarsholtsreka	36—37

	Bl.
40. [um 1400]. Skrá um eignir staðarins í Hruna	38—39
41. 1407. 23. Maí. Próféntubríf Jóns Aunssonar og Járeiðar Þórðardóttur	39—40
42. 1417. Kaupbréf um Arney	40
43. 1418. 4. eða 11. Júlí. Kvittan Árna biskups um andvirði Barðs í Fljótum	40—41
44. 1428. 14. Sept. Vitnisburður um greiðslu á mála Þorgerðar Ólafsdóttur	41—43
45. 1428. 17. Nóv. Handlagningarbréf um jörðina Hraunsmúla mfl.	43—44
46. 1431. 19. Maí. Kaupbréf um Hraunsmúla . .	45
47. 1431. 22. Maí. Samþyktaþbréf um sölu á Hraunsmúla	45—46
48. 1431. Vitnisburður um Böðvarsholtsreka . .	46—47
49. [1431]. Vitnisburður sama efnis	47
50. 1440. Gjafabréf Odds lepps til Helgafellsklaus­tr­um um fjórðung í Syðraskógarnesi . . .	47—48
51. [um 1440]. Máldagi Máfahlíðarkirkju . . .	48—49
52. 1448. 28. Júlí. Kaupbréf um Kambana báða í Breiðavík	49—50
53. [1450]. Kaupbréf um Vörðufell og Brokey .	50—51
54. 1450. 15. Maí. Samþyktaþbréf um Vörðufells og Brokeyjar kaup . . . ,	51
55. [1450 eða síðar]. Afhendingarbréf um átta hundruð í Brokey	51—52
56. 1451. 8. Aug. Kvittunarbréf um andvirði Stafeyjar og fleiri eyja fyrir Skógarströnd . . .	52—53
57. 1453. 14. Marts. Kvittunarbréf um tiltölu til Hraunsmúla	53—54
58. 1454. Transskriptarbréf	54
59. 1464. 13. Júní. Gjafabréf um fimm hundruð í Arnarstapa	54—55
60. 1464. 15. Sept. Handlagningarbréf um tilkall til Arnarstapa	55—56
61. 1465. 1. Apr. Kaupbréf um Hól í Feitsdal og hálfan Arnarstapa	56—57
*62. 1465. 28. og 29. Apr. Skiptabréf á Gufuskálum	57—58
63. 1465. 29. Maí. Kvittunarbréf um tiltölu í Hraunsmúla	58

	Bls.
64. 1472. 12. Nóv. Úrskurðr Sveins biskups um land Snóksdalskirkju milli Þreskjaldar og Leirmúla	59
65. 1474. 27. Júní. Dómr Ólafs biskups á Hólum um síra Sigmund Steinþórsson	59—62
66. 1476. 7. Marts. Bréf Hans Teiste's biskups í Björgvin, ofl., um löglausa enska verzlun á Íslandi	62—65
67. 1476. Bréf hins sama og annara fleiri sama efnis	65—67
68. 1476. 16. Marts. Samningr milli Engla og Dana konungs	67
69. 1476. 6. Apr. Bannsbréf um að þjónusta Einar Björnsson	68
70. 1476. 9. Apr. Vitnisburðr um Miklabæjarrán og taldir Miklabæjarmenn	69
71. 1476. 29. Apr. Dómr Sveinbjarnar officialis Þórðarsonar um Þórhall Þorvaldsson	70—71
72. 1476. 10. Maí. Solveig Þorleifsdóttir fær Einari Björnssyni Rófu í Miðfirði til eignar	71—72
73. 1476. 24. Maí. Skrá um eignir Hrepphólakirkju	72—73
74. 1476. 31. Maí. Löggjafabréf um Hól í Siglufirði	73—74
75. 1476. 18. Júní. Bréf um skipti þeirra Þorleifs og Einars Björnssona eptir Árna bróður sinn	74—75
76. 1476. 20. Júní. Transskriptarbréf	75
77. 1476. 22. Júní. Skoðunargerð og skrá um peninga þá, sem rænt var í Miklabæ	75—79
78. 1476. 25. Júní. Dómr Þorsteins Pálssonar Þjórásartungna afrétt	79—83
79. 1496. 2. Júlí. Transskript	84
80. 1476. 1. Aug. Bréf um Hól í Siglufirði	84—85
81. 1476. Bréf um Hól í Siglufirði	85
82. 1476. 3. Aug. Bréf sama efnis	85—86
83. 1476. 6. Aug. og 1537. Skýrsla um stöpulgerð í Skálholti	86
84. 1476. 10. Aug. Bréf um landamerki Hóls og Grafar í Kaupangssveit	86—87
85. 1476. 23. Aug. Transskriptarbréf	87—88
86. 1476. 21. Sept. Bréf um Snorrastaði í Kolbeinsstaðahrepp	88—89

	Bls.
87. 1476. 21. Okt. Dómr Jóns officialis Broddasonar um hestdráp fyrir Hólastað	89—90
88. 1476. 26. Okt. Bréf um landamerki Hóls og Selár á Skaga	90—91
89. 1476. 29. Okt. Kvittunarbréf um umboð á peningum eptir Einar Þorsteinsson	91—92
90. 1476. 20. Nóv. Kaupmálabréf Guðna Eyjólfssonar og Guðrúnar Gunnlaugsdóttur	92—93
91. 1476. 4. Jan. Bréf um Dritvík á Langanesi	93—94
92. 1476. 26. Dec. Transskriptarbréf	94
93. 1477. 8. Jan. Kvittunarbréf um andvirði Kryddhóls	94—95
94. 1477. 9. Jan. Vitnisburðarbréf um sölu Kryddhóls	95—96
95. 1477. 10. Jan. Dómr Jóns officialis Broddasonar um flutning á þrotbjarga ómaga, er Björn Jónsson hafði flutt á bú Hólastaðar á Flugumýri (Tjaldssonardómr)	96—97
96. 1477. 12. Jan. Bréf um landamerki Guðlaugsstaða og Langamýrar	98
97. 1477. 20. Jan. Kaup-, ítaka- og landamerkjabréf um Eyjólfssaði á Völlum	98—99
98. 1477. 24. Jan. Úrskurðr Jóns officialis Broddasonar upp á Nr. 95	99—100
99. 1477. 26. Jan. Transskriptarbréf	100
100. 1477. 30. Jan. Dómr Finnboga Jónssonar um vitnalaust mál	100—101
101. 1477. 28. Febr. Leyfisbréf Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur að mega giptast, útgefið af Kristjáni konungi fyrsta	100—101
102. 1477. 11. Marts. Heitbréf Eyfirðinga	101—107
103. 1477. 23. Marts. Vottorð um upplestr Tjaldssonardóms (Nr. 95)	107
104. 1477. 31. Marts. Sáttarbréf Bjarna Ólasonar og Einars ábóta á Munkaþverá um Vík í Flat-eyjardal	107—108
105. 1477. 12. Apr. Jarðakaupabréf Jóns Þorkelssonar og Finnboga Jónssonar um Þverá í Laxárdal, Jörfa í Haukadal, Hofstaði við Mývatn, Hamra og Hornstaði í Laxárdal	108—110

	Bl.
106. 1477. 15. Apr. Kaupbréf um Sólheima og Hól í Sæmundarhlíð	110—112
107. 1477. 17. Apr. Vottorð um jarðakaup í bréfi Nr. 105	112—113
108. 1477. 15. Júní—1478. 27. Marts. Kaupbréf þeirra feðga síra Þorkels Guðbjartssonar og Magnúsar Þorkelssonar um jarðirnar Yztuvík og Voga við Mývatn	113—114
109. 1477. 27. Júní. Svartr Þórðarson kvittar Jón Ásmundsson um andvirði sjö hundraða í Hofstöðum í Þorskafirði	114
110. 1477. 10. Aug. Lofunarbréf Ólafs Grímssonar við Jón Hallgrímsson um lúkning peningaskakka	114—115
111. 1477. 15. Aug. — 1478. 2. Maí. Kaupbréf Jóns ábóta á Þingeyrum og Þórðar Þórðarsonar um jarðirnar í Króki og Langamýri	115—117
112. 1477. 5. Okt. Kvittunarbréf Helgu Þorleifsdóttur til Skúla Loptssonar bónda síns	117—118
113. 1477. 19. Nóv. Helmingalagsbréf Magnúsar Þorkelssonar og Kristínar Eyjólfsdóttur	118
114. 1477. 20. Nóv. Kaupbréf um Fljótsbakka í Fljótsdalshéraði	119
115. 1477. 27. Nóv. Landamerkjabréf milli Skóga og Hróarsstaða í Fnjóskadal	120
116. 1477. 29. Nóv. Kaupbréf Árna Þorsteinssonar og Magnúsar Þorkelssonar um jarðirnar Grenivík og Hæringsstaði	120—121
117. 1477. 17. Dec. Kaupbréf Ólafs biskups um tólf hundruð í Tungu í Vatnsdal	121—122
118. 1477. Máldagi Saurbæjarkirkju á Kjalarnesi, er Magnús biskup setti Eyjólfsson	122—123
119. [1477]. Máldagi Brautarholtskirkju (ágríp)	123
120. [1477]. Máldagi Garðakirkju á Álptanesi (ágríp)	123
121. [1477]. Máldagi Kálfatjarnarkirkju (ágríp)	124
122. [1477]. Máldagi Krýsuvíkrkirkju	124—125
123. [1477]. Máldagi Staðarkirkju í Grindavík	125—126
124. [1477]. Máldagi Kirkjubólskirkju á Rosm-hvalanesi	126
125. [1477]. Máldagi Kirkjuvogskirkju í Höfnum	126—127
126. 1478. 8. Jan. Kaupbréf Einars ábóta á Munka-	

	Bla.
pverá og Árna Höskuldssonar um jarðirnar Vík (Reykjavík) á Seltjarnarnesi og Tyrfingsstaði	127—128
127. 1478. 14. Febr. Vitnisburður um hótunaryrði Bjarna Þórarinssonar við Þorleif Björnsson	128—129
128. 1478. 7. Apr. Testamentisbréf Magnúsar prests Einarssonar	129—131
129. 1478. 26. Apr. Samningr Dana og Engla konungs	131
130. 1478. 28. Apr. Transskriptarbréf	131—132
131. 1478. 5. Maí. Samningr þeirra bræðra Guðna, Orms og Páls um skipti eptir foreldra sína	132—133
132. 1478. 15. Maí. Þorkell prestur Guðbjartsson kvittar Magnús son sinn um ráðsmannsstarf	133
133. 1478. 2. Júní. Grímr Aronsson selr Guðna Jónssyni hálfu jörðina Hersey fyrir Mýrum	133—135
134. 1478. 13. Júní. Dómr Finnþoga Jónssonar um arf eptir Eyjólf Arnfinnsson	135—136
135. 1478. 19. Júní. Vitnisburðarbréf, að Melr í Miðfirði eigi allar Árengjar	137
136. 1478. 25. Júní. Transskriptarbréf	138
137. 1478. 30. Júní. Alþingisdómr um rétt og ráðspjöll Guðrúnar Erlingsdóttur	138—140
138. 1478. 30. Júní. Þorleifr Björnsson kvittar Einar Björnsson og hans fylgjara um það, er þeir hafi orðið brotlegir í Skagafirði	140
139. 1478. 3. Júlí. Virðingargerð á peningum Guðmundar Arasonar	140—141
140. [1478. 3. Júlí]. Skrá um dýrleika á jörðum Guðmundar Arasonar	141—143
141. 1478. 11. Júlí. Veðsetningarbréf um Flatatungu	143—144
142. 1478. 11. Júlí. Bréf um sama efni	144—145
143. 1478. 19. Júlí. Bréf um sambeit, engjar og fjárrekstr nokkurra jarða í Skagafirði	145—146
144. 1478. 31. Júlí. Bréf um drukknan Ara Guðmundssonar og peningamál Guðmundar Arasonar	146—147
145. 1478. 11. Augúst. Kaupbréf um Þverá í Svarfaðardal og Dálksstaði á Svalbarðsströnd	147—148
143. 1478. 11. Aug. Bréf um sama efni	149—150
147. 1478. 11. Aug. Sáttargerð Magnúsar biskups og Þorleifs Björnssonar	150—151

	Bl.
148. 1478. 20. Aug. Bréf um Finnastaði í Höfða- hverfi	151—152
149. 1478. 17. Aug. ¹⁾ } Gjafabréf um Heiðarhús á 1480. 9. Febr. } Rosmhvalanesi	152—153
150. 1478. 7. September. Vidimus	153—154
151. 1478. 8. September. } Kaupbréf um Hvilft og 1482. 25. August. } Höfða	154—155
152. 1478. 13. Septbr. Biskupstíundakvittan handa Þorleifi Björnssyni	155—156
153. 1478. 15. September. Áminningarbréf Gauta erkibiskups til Norðlendinga	156—158
154. 1478. 16. September. ²⁾ Afhendingarbréf um Eið á Langanesi	158
155. 1478. 24. September. Kaupbréf um Ljósavatn og Hof í Svarfaðardal	159—160
156. 1478. 24. September. } Bréf um Hersey (Hjör- 1479. 21. Janúar. } sey) á Mýrum	160—161
157. 1478. 25. September. Bréf um Hóla í Laxár- dal	161
158. 1478. 25. September. Bréf um Ljósavatn . .	161—162
159. 1478. 26. September. Leyfisbréf Gauta erki- biskups handa Þorleifi Björnssyni og Ingvildi Helgadóttur til hjúskapar	162—163
160. 1478. Kaupbréf um Oddastaði í Hnappadal .	163—164
161. 1478. 3. Okt. Gjafabréf um Oddastaði . . .	164—165
162. 1478. 4. Okt. Samningr um porcio Hjarðar- holtskirkju	165—166
163. 1478. 4. Okt. Bréf um Höskuldsstaði í Lax- árdal og Miðhlíð	166—167
164. 1478. 5. Okt. Biskupskvittan handa Þorleifi Björnssyni og Ingvildi Helgadóttur um barn- eignir	167
165. 1478. 13. Okt. Kaupbréf um Illugástaði í Flókadal	168
166. 1478. 13. Okt. Bréf um sama efni	168—170
167. 1478. 14. Okt. Samþyktarbréf um kaup á Sir- elsstöðum og Skuggabjörgum	170

¹⁾ 21. Aug er prentvilla yfir bréfinu (sbr. bls. 769).

²⁾ 23. Sept. er prentvilla (sbr. bls. 769). .

Bis.

168.	1478. 22. Okt.	Verzlunarleyfi Játvarðs IV. handa Hróbjarti og Thomasi Alcock	170—172
169.	1478.	Máldagi Siðumúlakirkju	172
170.	[1478].	Máldagi Húsafellskirkju	172
171.	[1478].	Máldagi Reykjaholtskirkju	173—174
172.	[1478].	Máldagi Hvanneyrarkirkju	174
173.	[1478].	Máldagi Melakirkju	174—176
174.	[1478].	Máldagi Hafnarkirkju í Borgarfirði	176
175.	[1478].	Máldagi Leirárkirkju	176—177
176.	[1478].	Máldagi Garðakirkju á Akranesi	177—178
177.	[1478].	Máldagi Innrahólmskirkju	178
178.	[1478].	Máldagi Reynivallakirkju í Kjós	178—179
179.	1479. 17. Janúar.	Bréf um Kamphól	179—180
180.	1479. 12. Febr.	Endrnýjun sammings Engla og Dana konungs	180
181.	1479. 15. Febr.	Bréf um Vakrsstaði og Hól í Svartárdal	180—181
182.	1479. 2. Marts.	Transskriptarbréf	181—182
183.	1479. 5. April.	Samþyktarbréf Ólofar Loptsdóttur um hjónaband Páls og Solveigar	182
184.	1479. 12. April.	Umboðsbréf um sölu Auðbrekku	183
185.	1479. 15. April.	Flatatungubríf og borgunarbréf Solveigar Þorleifsdóttur fyrir síra Sigmund gagnvart Ólafi biskupi	183—184
186.	1479. 27. April.	Kaupbréf um Auðbrekku og Bólstaðarhlíð	184—185
187.	1479. 28. April.	Vitnisburður um itök Vatnsleysu á Vatnsleysuströnd	185—186
188.	1479. 2. Maí.	Ólafr biskup kvittar Ara Sigurðsson af ráðsmannsstarfi	186—187
189.	1479. 3. Maí.	Kaupbréf um Staðarhól og Flataungu	187—188
190.	1479. 4. Maí.	Vitnisburður um söngkaup og prestsmötu á Hnappsstöðum	189
191.	1479. 5. Maí.	Vitnisburður um barnsfaðernislýsingu Valgerðar Ormsdóttur	189—190
192.	1479. 6. Maí.	Kaupbréf um Viðidalstungu og Flataungu	190—191

193.	1479. 12. Maí.	Gjafabréf Solveigar Þorleifs- dóttur til handa Bergljótu dóttur sinni	191—193
194.	1479. 14. Maí.	Dómr um síra Einar Benedikts- son	193—195
195.	1479. 21. Maí.	Kaupbréf um Hól í Sæmund- arhlíð	195—196
196.	1479. 24. Maí. } 1480. 3. Sept. }	Dómr um ættleiðing Stepháns Loftssonar	196—198
197.	[1479].	Skrá um fasteignir Solveigar Þorleifs- dóttur	198—199
198.	1479. 26. Maí.	Dómr um gjafir og skuldir Solveigar Þorleifsdóttur	199—201
199.	1379. 27. Maí.	Kaupbréf um Sveinseyri og fleiri jarðir	202—203
200.	1479.	Staðarafhending í Gufudal	203
201.	1479. 4. Júní.	Ráðsmannsbréf Magnúsar Þor- kelssonar í Laufási	204
202.	1479. 7. Júní.	Dómr um Núpufell og Hnappstaði	204—206
203.	1479. 9. Júní.	Bréf um Snorrastaði og þjón- ustukaup Arnórs	206—207
204.	1479. 13. Júní	Transskriptarbréf	207—208
205.	1479. 24. Júní.	Gjafabréf um Barð í Fljótum	208
206.	1476. 24. Júní.	Transskriptarbréf	209
207.	1479. 25. Júní.	Skipan Magnúsar biskups	209—211
208.	1479. 1. Júlí.	Kvittan Didriks Pinings til handa Þorleifi Björnssyni um bréfalausn	211
209.	1479. 1. Júlí.	Alþingisdómr um víg Björns Vilhjálmssonar	212—213
210.	1479. 2. Júlí.	Kvittun til handa Gísla Filipp- ussyni um víg Björns Vilhjálmssonar	213
211.	1479. 5. Júlí.	Kvittunarbréf til handa Brynj- ólfi Sigurðssyni	213—214
212.	1479. 9. Júlí.	Transskriptarbréf	214—215
213.	1479. 9. Júlí.	Transskriptarbréf	215
214.	1479. 16. Júlí.	Vitnisburðr um umboð Ólofar Aradóttur	215—217
215.	1479. 30. Júlí.	Bréf um Hamra í Tungusveit	217
216.	1479. 30. Júlí.	Skipan Ólafs biskups á Hólum um sálumessur	217—221
217.	1479. 5. Aug.	Landamerki Efrihóla í Núpasveit	221

Blis.

218.	1479. 20. Aug.	Kaupbréf um Vaglaskóg . . .	221—223
219.	1479. 20. Aug.	Bréf um Flatatungu	223
220.	1479. 23. Aug.	Transskriptarbréf	223—224
221.	1479. 6. Okt.	Krafa um kirkjufén í Núpufelli	224—225
222.	1479. 8. Okt.	Bréf um gjafir Ólofar Aradóttur til handa Birni Þorleifssyni um sektir og á- lögur af peningum hennar	225—226
223.	1479. 9. Okt.	Bréf um, að Ólöf Aradóttir hafi gefið Birni Þorleifssyni umboð á peningum sínum	226—227
224.	1479. 10. Okt.	Kaupmálabréf Ásgríms Sig- mundssonar og Steinvarar Þórarinsdóttur	227—229
225.	1479. 16. Okt.		
226.	1479. 18. Nón.	Kaupbréf um Hraun í Keldudal	230
227.	1479. 24. Nón.	Bréf um kirkjufén á Barði í Fljótum	231
228.	1479. 11. Dec.	Bréf um Galtarnes í Viðidal	231—232
229.	1479. 11. Dec.	Bréf um sama efni	232—233
230.	1479. 13. Dec.	Bréf um Miklabæjarrán	233—234
231.	1479. 20. Dec.	Páfabréf um gipting Páls Jóns- sonar og Solveigar Björnsdóttur	234—235
232.	1479.	Landamerki Brúnastaða í Tungusveit	236
233.	[1479].	Skriptamál (Ólofar Loptsdóttur)	236—247
234.	1480. 6. Febr.	Kvittunarbréf um fangan Bjarna Þórarinssonar	247—248
235.	1480. 10. Febr.		
236.	1480. 29. Febr.	Samningr um mál Bjarna Þórarinssonar	249—252
237.	1480. 1. Marts.		
238.	1480. 6. April.	Bréf um illskiptafund Hrafns lögmanns Brandssonar og Magnúsar Þorkelssonar	251—253
239.	1480. 14. April.	Handlagningarbréf um jörð- ina Bjarnarfoss	253—354
240.	1480. 15. April.	Skiptabréf eptir Ólofu Lopts- dóttur	254—257
241.	1480. 17. April.	Kaupbréf um jörðina Kefla- vik á Rauðasandi	257—258
242.	1480. 25. April.	Transskriptarbréf	258

	Bl.
243. 1480. 10. Maí. } Kaupbréf um Hjörsey á Mýr- 1481. 27. Júní. } um og Skipphyl	258—260
244. 1480. 12. Maí. Bréf um Núpufell og Hnapp- staði	260—261
245. 1480. 16. Maí. Bréf um sama efni	261—262
246. 1430. 20. Maí. Bréf Jakobs Davíðssonar um Luciureglu	262—263
247. 1480. 30. Maí. Bréf um Hnappstaði í Fljótum	263—264
248. 1480. 13. Júní. Transskriptarbréf	264
249. 1480. 14. Júní. Transskriptarbréf	264—265
250. 1480. 16. Júní. } Bréf um Auðunarstaði og Ból- 1481. 23. Júní. } staðarhlið	265—266
251. 1480. 17. Júní. Transskriptarbréf	266—267
252. 1480. 18. Júní. Kaupbréf um Skinnþúfu	267
253. 1480. 18. Júní. Kvittunarbréf um andvirði Hrauns í Dýrafirði	267—268
254. [1480]. Máldagi Stafholtskirkju	268—269
255. 1480. 27. Júní. Dómr um máldaga Stafholts- kirkju	269—270
256. 1480. 30. Júní. Dómr um víg Ingimundar Jónssonar	271—272
257. 1480. 1. Júlí. Lögmannssamþykki á Nr. 256	272—273
258. 1480. 1. Júlí. Skipti á peningum Guðmundar Arasonar	273—274
259. 1480. 1. Júlí. Alþingisdómr um kaupmálabréf Lopts Ormssonar og Gunnhildar Pétursdóttur	275—276
260. 1480. 2. Júlí. Alþingisdómr um umboð Gunn- hildar Pétursdóttur	276—278
261. 1480. 2. Júlí. } Afhendingarbréf um Brimilsvelli 1481. 23. Jan. }	278—279
262. 1480. 4. Júlí. Alþingisdómr um arftöku barns, sem getið er í útleð	279—280
263. 1480. 4. Júlí. Afhendingarbréf um Sauðlauksdal	280—281
264. 1480. 4. Júlí. Bréf Íslendinga til Kristjáns konungs fyrsta um verzlun og vetrsetur ofl.	281—285
265. 1480. 5. Júlí. Endrnýjun samnings milli Engla og Dana konungs	285
266. 1480. 16. Júlí. Osttollabréf Hólakirkju	285—286
267. 1480. 17. Júlí. Transskriptarbréf	286—287
268. 1480. 27. Júlí. Vitnisburðr um Þorleif Björnsson	287—288

	Bls.
269. 1480. 1. August. Transskriptarbréf	288
270. 1480. 4. August. Transskriptarbréf	288—289
271. 1480. 5. August. Lögmannsúrskurðr um Horn og Papafjörð	289—290
272. 1480. 7. August. Transskriptarbréf	290—291
273. 1480. 16. August. Bréf, að Þorleifr Björnsson 1494. 26. Maí. festi Ingvildi Helgadóttur	291
274. 1480. 23. August. Vitnisburðr um Þorleif Björnsson	292
275. [1480 eða 1479]. 8. September. Bréf um hálf- kirknareikninga nyrðra	293
276. 1480. 3. Okt. Bréf, að Þorleifr Björnsson fastnaði Ingvildi Helgadóttur	293—294
277. 1480. 8. Okt. Kaupmálabréf Einars Oddssonar og Ásu Egilsdóttur	295—296
278. 1480. 13. Okt. Steinunn Gunnarsdóttir arfleið- ir Pétur Loptsson son sinn	296—297
279. 1480. 18. Okt. Vitnisburðr um legorðsmál Bjarna Ólasonar með Randiði dóttur sinni	297
280. 1480. 24. Okt. Vitnisburðr um sama efni	298
281. 1480. 31. Okt. Áreiðarbréf um landamerki Signéýjarstaða og Norðurreykja í Reykholtstal.	298—299
282. 1480. 3. Nóv. Kvittunarbréf Magnúsar Þorkels- sonar o. fl.	299—300
283. [1480]. 11. Nóv. Vitnisburðr um legorð Bjarna og Randiðar	301
284. [1480 eða fyrr]. Visitaziubréf Ólafs biskups	301—302
285. 1480. 17. Nóv. Dómr um Bjarna Ólason	302—304
286. 1480. 17. Nóv. Dómr um Borgarhöfn	304—305
287. 1480. 19. Nóv. Landsvistarbréf Gísla Filippus- sonar	305—306
288. 1480. 20. Nóv. Kvittunarbréf um Kamb í Breiðavík	306—307
289. 1480. 21. Nóv. Afhendingarbréf um Þverá í Vestrárdal	307—308
290. 1480. 28. Nóv. Vitnisburðr um legorð Bjarna Ólasonar	308
291. 1480. 28. Nóv. Vitnisburðr um sama efni	309
292. 1480. 29. Nóv. Bréf um Eystrigarða í Keldu- hverfi	309—310

	Bla.
293. 1480. Bréf um Hnausa í Breiðavík	311
294. 1480. Þorleifr Björnsson er tekinn í bræðralag í Munklífi	311— 312
295. 1480. Dómr um aðtöku Arnfinns Jónssonar á kongsins skatti í Vaðlaþingi	312— 313
296. 1480. Porcioreikningr Hrepphólakirkju	313— 314
297. [um 1480 og síðar]. Biskupa og klerkatal	314— 316
298. [1480—1490]. Skrá um landamerki Skógarnesjanna í Miklaholtshreppi	316— 317
299. [1480—1494]. Alþingisdómr um víg Magnúsar Haldórssonar	317— 318
300. [um 1480]. Máldagi Villingaholtskirkju	318— 319
301. [um 1480]. Máldagi Kolsholtskirkju	319
302. [um 1480]. Máldagi Hróarsholtskirkju	319— 320
303. [um 1480]. Máldagi Gegnishólakirkju	320
304. [um 1480]. Máldagi Egilsstaðakirkju	320
305. [um 1480]. Máldagi Þáandarstaða	321
306. [um 1480]. Máldagi Hofskirkju í Hrepp	321
307. [um 1480]. Máldagi Ásskirkju í Holtum	322
308. [um 1480]. Máldagi Oddakirkju á Rangárvöllum	322— 327
309. [um 1480]. Máldagi Neðrahvolskirkju í Rangárþingi	327— 328
310. [um 1480]. Máldagi Vomúlastaðakirkju	328— 329
311. [um 1480]. Máldagi Holtskirkju undir Fjöllum	329— 330
312. [um 1480]. Máldagi Teigskirkju í Fljótshlíð	330— 331
313. [um 1480]. Máldagi Hliðarendakirkju	331— 332
314. [um 1480]. Máldagi Breiðabólsstaðarkirkju í Fljótshlíð	332— 333
315. [um 1480]. Máldagi Krosskirkju í Landeyjum	333— 334
316. [um 1480]. Máldagi Einholtskirkju í Hornafirði	334— 335
317. 1481. 15. Jan. Barðsdómr fyrri	335— 337
318. 1481. 15. Jan. Hálfkirknadómr um Hrafn Brandsson.	337— 339
319. 1481. 17. Jan. Bréf um Hrafn Brandsson og hálfkirkjur	339— 340
320. 1481. 17. Jan. Transskriptarbréf	340— 341
321. 1481. 20. Jan. Kyrrsetning á peningum Bjarna Ólasonar	341— 342
322. 1481. 4. Febr. Kaup- og kvittunarbréf um Tungu í Tálknafirði	342— 343

	Bl.
323. 1481. 10. Febr. Dómr um vopnaviðskipti Hrafn Brandssonar og Magnúsar Þorkelssonar	343—345
324. 1481. 1. Marts. Bréf um Syðraholt í Svarfaðardal	345—346
325. 1481. 14. Marts. Transskriptarbréf	346—347
326. 1481. 24. Marts. Dómr Hans Biskups í Björgvin um gjafir Lopts Ormssonar til hústrú Gunnhildar Pétursdóttur	347—348
327. 1481. 25. Marts. Umboðsbréf um peninga eptir Lopt Ormsson	348—349
328. 1481. 4. Apríl. Bréf um Dálkstaði á Svalbarðsströnd	349
329. 1481. 21. Apríl. Bréf um Munaðarnes á Ströndum	350
330. 1481. 30. Apríl. Bréf um tilgjöf Gunnhildar Pétursdóttur	350—351
331. 1481. 30. Apríl. Lögmannsúrskurðr um ættleiðing Stepháns Loptssonar	351—353
332. 1481. 1. Maí. Bréf um Myrká og Myrkárdal	353—354
333. 1481. 4. Maí. Bréf um Vatnsenda í Ljósavatsþingum.	354—355
334. 1481. 14. Maí. Dómr klerka um skriptahaldsskyldu Bjarna Ólasonar	355—356
335. 1481. 20. Maí. Bréf Kristjáns konungs fyrsta um útlenda vetrarlegumenn og skuldir við kirkjur	356—365
336. 1481. 24. Maí. Dómr Jóns Sigmundssonar um peninga Bjarna Ólasonar	365—366
337. 1481. 29. Maí. } Kaupbréf um Granastaði í 1482. 17. Apríl. } Kinn	366—368
338. 1481. 31. Maí. Bréf um Snóksdal og Hamraenda	368
339. 1481. 8. Júní. Bréf um Hrafn Brandsson og Hvassafellsmál	369
340. 1481. 8. Júní. Kaupbréf um Arnarstapa	369—370
341. 1481. 15. Júní. Bréf um viðskipti Finnboga Jónssonar og Ingibjargar Snæbjarnardóttur	370—371
342. 1481. 15. Júní. Bréf um legorð Bjarna Ólasonar	371—373
343. 1481. 22. Júní. Bréf um sama efni	373—374
344. 1481. 22. Júní. Bréf um sama efni	374—375
345. 1481. 29. Júní. Stefnubréf Steinmóðar ábóta til síra Guðmundar Skúlasonar	375—376

	Bl.
346. 1481. 30. Júní. Alþingisdómr um eiðvætti og undanfæri Randiðar Bjarnadóttur og Bjarna Ólasonar	376—379
347. 1481. 6. Júlí. Bréf um mótfall Hrafnus Brandssonar við Ólaf biskup	379—381
348. 1481. 9. Júlí. Bréf um ágreining Ólafs biskups og leikmanna	381—384
349. 1481. 11. Júlí. Bréf um legorðsmál Bjarna Ólasonar	384
350. 1481. 11. Júní. Bréf um sama efni	385
351. 1481. 13. Júlí. Transskriptarbréf	385—386
352. 1481. 16. Júlí. Vitnisburðr um upplestr á Nr. 345	287
353. 1481. 16. Júlí. Bréf um Bakka í Ólafsfirði	387—388
354. 1481. 19. Júlí. Dómr um Heiðarhús á Rosmhvalanesi	388—389
355. 1481. 24. Júlí. Bréf um mótfall og forprot Hrafnus Brandssonar við Ólaf biskup	389—391
356. 1481. 24. Júlí. ¹⁾ Kvittunarbréf um Ærlæk og 1482. 5. Apríl. / Efirhóla	391—392
357. 1481. 30. Júlí. Helmingalagsbréf Jóns dans Björnssonar og Kristínar Sumarliðadóttur	392
358. 1481. 7. Aug. Kaupbréf um Guðlaugsvík og Þingnes	393—394
359. 1481. 22. Aug. Bréf um Hvammsdal í Saurbæ	394—395
360. 1481. 25. Aug. Dómr ríkisráðsins í Noregi um eignir Guðmundar Arasonar, er Bjarni Þórarinsson greip fyrir Þorleifi Björnssyui	395—397
361. 1481. 25. Aug. Hirðstjórabréf Þorleifs Björnssonar	397—399
362. 1481. 10. Sept. Bréf kaupmannasamkundunnar þýzku í Björgvin um verzlunarrétt á Hjaltlandi og Íslandi	399—400
363. 1481. 12. Sept. Bréf ríkisráðsins norska til ráðsins í Lybiku um verzlunarrétt á Íslandi	400—402
364. 1481. 22. Sept. Bréf Gauta erkibiskups um hálfkirkjur	402—404
365. 1481. 22. Sept. Bréf Gauta erkibiskups um hálfkirkjur, óhlýðni Rafns lögmanns Brandssonar	

¹⁾ Júní er prentvilla (Sbr. bls. 769).

Bls.

	sonar og afskipti hans af legorðsmáli Bjarna Ólasonar	404—407
366.	1481. 27. Sept. Bréf Gauta erkibiskups um Staðarhól í Saurbæ	407—408
367.	1481. 27. Sept. Bréf um Merkgil í Skaga- 1490. 11. Maí. fjarðardölum	408—409
368.	1481. 2. Okt. Bréf um Borgarhöfn í Horna- 1482. 28. Febr. firði	409—410
369.	1481. 5. Okt. Bréf um Skógá í Öxarfirði . .	410—411
370.	1481. 17. Okt. Kaupbréf og kvittunar um Hæl í Gnúpverjahrepp	411—412
371.	1481. 27. Okt. Kaupbréf um Munaðarnes í Trékyllisvík	412—413
372.	1481. 29. Okt. Dómr um Lágafell í Landeyj- um	413—415
373.	1481. 10. Nóv. Bréf um Dögurðarnes á Skarðs- strönd	415
374.	1481. 17. Nóv. Bréf um Dálkstaði á Sval- barðsströnd	416
375.	1481. 2. Dec. Bréf um Saurbæjarfjöru . . .	416—417
376.	1481. 5. Dec. Bréf um Dálksstaði á Sval- barðsströnd.	417—418
377.	1481. 19. Dec. Bréf Júlíuss af Sabina um hjúaband Páls Jónssonar og Solveigar Björns- dóttur, m. fl. , .	418—421
378.	1482. 4. Jan. Bréf um Staðarhól	421
379.	1482. 5. Jan. Bréf um sama efni	421—422
380.	1482. 1. Febr. Bréf um Dálksstaði á Sval- barðsströnd	422—423
381.	1482. 26. Febr. Bréf um sama efni	423—424
382.	1482. 10. Marts. Bréf um Borgarhöfn í Horna- firði	424—425
383.	1482. 18. Marts. Bréf um landamerki Set- bergs, Langadals litla, Valshamars og Keis- bakka á Skógarströnd	425—426
384.	1482. 18. Marts. Dómr um aðtekt Nárfa Þor- valdssonar á ýmsum jörðum Helgafellsklaustrs	426—427
385.	1482. 6. Apríl. Bréf um Jarlstaði í Bárðar- dal	427—428

	Bl.
386. 1482. 11. Apríl. Kaupbréf um Hris milli Eunnis og Höfða	428—430
387. 1482. 25. Apríl. Kvittunarbréf til handa Finnboga Jónssyni	430
388. 1482. 2. Maí. Vitnisburður um viðskipti Einars Björnssonar og Bjarna Þórarinssonar	430—431
389. 1482. 2. Maí. Vitnisburður um sama efni	431—432
390. 1482. 6. Maí. Vitnisburður um sama efni	432—433
391. 1482. 6. Maí. Bréf um Neðribakka í Langadal	433—434
392. [1482 eða síðar]. Vitnisburður um fæðingarár Solveigar Guðmundsdóttur	434
393. [1482 eða síðar]. Vitnisburður um sama efni	435
394. 1482. 9. Maí. Bréf um Munaðarnes í Trékyllisvík	435—436
395. 1482. 20. Maí. Dómr um umboð Orms Bjarna-sonar	436—438
396. 1482. 20. Maí. Dómr um löggjafir Sophíu Loptsdóttur	438—439
397. 1482. 25. Maí. Skuldabréf Þorleifs Björnssonar til Jóns Smjörns	440
398. 1482. 17. Júní. Bréf Jóns Smjörns um Eyjólf Einarsson	440—441
399. 1482. 22. og 23. Júní. Skipan Magnúsar biskups Eyjólfssonar um eignir og ítök Hofskirkju í Óræfum og Eyrarhornskirkju	441—443
400. 1482. 2. Júlí. Bréf um Vatnsfjörð	443
401. 1482. 4. Júlí. Bréf um Dálksstaði á Svalbarðs-strönd	443—444
402. 1482. 21. Júlí. Bréf um Eyjar og Gilsá í Breiðdal	444—445
403. 1482. 22. Júlí. Transskriptarbréf	445
404. 1482. 23. Júlí. Transskriptarbréf	446
405. 1482. 30. Júlí. } Bréf um Hof í Vopnafirði 1493. 22. Aug. }	446—447
406. 1482. 31. Júlí. Sýslubríf Magnúsar Þorkelssonar fyrir Vaðlaþingi	447—448
407. 1482. 2. Aug. Kaupbréf um Bergstaði í Miðfirði og Tungu í Hrutafirði	448—449
408. 1482. 4. Aug. Bréf um Vík og Hól í Reynistaðarþingum.	449—450

Bla.

409.	1482. 18. Aug.	Vitnisburðr um það, hver skjöl Þorleifr Björnsson hafði með sér fyrir kong og í kancerli	450—451
410.	1482. 30. Aug.	} Kaupbréf um Höskuld- 1483. 28. April. } staði í Laxárdal og Mýr- ar í Miðfirði	451—452
411.	1482. 4. Sept.		
412.	1482. 24. Okt.	Dómr klerka um aftöku Bjarna Þórarinssonar og um Einar Björnsson	453—456
413.	1482. 28. Okt.	Kaupbréf um Hof í Vatnsdal og Fjós í Svartárdal	456—457
414.	1482. 30. Dec.	Aflátsbréf Ólafs biskups handa Nikulássgildisbræðrum á Austursyn í Harðangri	457—458
415.	[1482].	Andsvör Norðlendinga til Ólafs biskups á Hólum um skyldur presta og kirkna og varnargreinar þeirra um þau efni	458—468
416.	1483. 17. Jan.	Bréf um setu Andrésar Guðmundssonar í Virkinu á Reykhólum	468—469
417.	1483. 20. Jan.	Dómr um viðreign þeirra Andrésar Guðmundssonar og Þorleifs Björnssonar	469—471
418.	[1483. 20. Jan.].	Skrá um peninga þá og fjármuni, er Andrés Guðmundsson tók á Reykhólum	471—473
419.	1483. 1. Febr.	Ríkisskuldbinding Hans Danakonungs (Hálmstaðarrecess)	473—474
420.	1483. 3. Febr.	Bréf um aflausn Þorleifs Björnssonar fyrir Reykhólafor	474
421.	1483. 4. Marts.	Sigurðr Björnsson og Jörunn kona hans taka Höllu dóttur þeirra aptr í sátt	475
422.	1483. 19. Marts.	Kaupbréf um Berghyl í Hrunamannahrepp	475—476
423.	1483. 1. April.	Bréf um arflýsing Sigurðar Björnssonar og Jörunnar Jónsdóttur konu hans	476—477
424.	1483. 16. April.	Sáttargerð Þorleifs Björnssonar og Andrésar Guðmundssonar	477—478
425.	1483. 22. April.	Bréf um Skinnþúfu	479
426.	1483. 24. April.	Verzlunarleyfisbréf handa Hróbjarti Alcock	479—481

	Bla.
427. 1483. 29. Apríl. } 1484. 14. Aug. }	Transskriptarbréf 481
428. 1483. 29. Apríl. Umboðsbréf Sigurðar Björns- sonar handa Steini Snorrasyni	481—482
429. 1483. 5. Maí. Bréf um Skaptafell í Öræfum, Haukafell í Hornafirði, Eyjar og Þverhamar í Breiðdal og Guðmundarnes í Stöðvarfirði . . .	482—483
430. 1483. 25. Maí. Dómr um fyrnd á Stað og kirkju í Laufási	483—485
431. [1483. 25. Maí]. Officialissamþykt á Nr. 430	485
432. 1483. 25. Maí. Tilsögn Tjörva prests Björns- sonar um landamerki milli Einholts og Borgar í Hornafirði	485—487
433. 1483. 14. Júní. Kaupbréf um Hrossatungu í Landeyjum	487—488
434. 1483. 14. og 15. Júní. Dómr um selland (Blá- kúpusel) kirkjunnar á Barði í Fljótum	488—490
435. 1483. 15. Júní. Officialissamþykt á Nr. 434	490—491
436. 1483. 23. Júní. Transskriptarbréf	491
437. 1483. 24. Júní. Transskriptarbréf	491—492
438. 1483. 25. Júní. } 1484. 26. Febr. }	Kaupbréf um Læk í Mela- sveit 492—493
439. 1483. 28. Júní. Dómr um raptviðarhögg í Ketil- hliðarhálsi í Lóni	493—495
440. 1483. 20. Júlí. Bréf um afgjald Þingeyjarsýslu	495—496
441. 1483. 26. Júlí. Verndarbréf Hans Dankonungs handa Ólafi biskupi á Hólum	496—497
442. 1483. 18. Aug. Bréf um leiddan bygðarrymt upp á legorð Guðna Eyjólfssonar með Stein- unni Bjarnadóttur	497—499
443. 1483. 4. Okt. Dómr um síra Jón Þorvaldsson	499—501
444. 1483. 6. Okt. } 1484. 7. Marts. }	Gjafabréf um Dal (Sauðlauks- dal) í Patreksfirði og Kefla- vik á Rauðasandi (sbr. Nr. 537). 501—502
445. 1483. 19. Okt. Kaup- og landamerkjabréf um Hallgilsstaði í Fnjóskadal	502—503
446. 1483. 27. Okt. Bréf samhljóða Nr. 445	503—504
447. 1483. 18. Nóv. Bréf um Saurbæ á Rauðasandi	504—505
448. 1483. 26. Nóv. Hirðstjórabréf Diðriks Pinings	506—507

Bls.

449.	1484. 11. Marts.	Kaup- og landeignarbréf um Hól í Kinn	507—508
450.	1474. 26. Marts.	Bréf um Skjallandafoss á Barðaströnd	508—509
451.	1484. 26. Marts.	Bréf um sama efni	509
452.	1484. 21. Apríl.	Bréf um Hvilft og Eyri í Önundarfirði	509—510
453.	1484. 25. Apríl.	Bréf um Dálkstaði á Svalbarðsströnd	510—511
454.	1484. 2. Maí.	Eiður Solveigar Björnsdóttur fyrir alla karlmenn, nema Jón Þorláksson og Pál Jónsson	511—512
455.	1484. 16. Maí.	Bréf um Þverá í Svarfaðardal	512—513
456.	1484. 21. Maí.	Transskriptarbréf	513
457.	1484. 4. Júní.	Bréf um Syðriey á Skagaströnd	513—514
458.	1484. 9. Júní.	Bréf um Solveigu Björnsdóttur og Jón Þorláksson	514
459.	1484. 11. Júní.	Kvittunarbréf um Langholt í Flóa	515
460.	1484. 16. Júní.	Bréf um reka Mýrakirkju í Dýrafirði	515—517
461.	1484. 1. Júlí.	Bréf um fylgi nokkurra útlendra manna við Andrés Guðmundsson í Reykhólafor	517—518
462.	1484. 6. Júlí.	Samþyktaðbréf Gauta erkibiskups upp á dóma Magnúsar biskups í Skálholti um Staðarhól	518—519
463.	1484. 14. Aug.	Transskriptarbréf	519
464.	1484. 15. Aug.	Bréf um landamerki Valþjófsstaðar (falsbréf)	519—520
465.	1484. 20. Aug.	Bréf um Eyjólf Einarsson	520—521
466.	1484. 23. Aug.	Bréf um viðtal Þorleifs og Einarssonna um reikningskap eptir Björn Þorleifsson föður þeirra	521—522
467.	1484. 23. Aug.	Bréf um Svefneyjar og Miðjanes	522—524
468.	1484. 29. Sept.	Transskriptarbréf	524
469.	1484. 15. Okt.	Bréf um reka Staðarbakkakirkju í Miðfirði	524—525
470.	1484. 22. Okt.	Bréf um, hve mikið jarðagóz	

	klaustrsins á Munkaþverá hefir aukizt síðan Einar Ísleifsson varð ábóti	526
471.	1484. 2. Dec. Kaupbréf um Efstafell í Kiun	526—527
472.	1484. } Vitnisburðr um testament 1488. 17. Maí. } Árna Höskuldssonar	527—528
473.	[1484]. Bréf (Magnúsar biskups Eyjólfssonar til Einars Björnssonar) um sætt við heilaga kirkju og um fjármál	528—530
474.	[1484]. Umburðarbréfs forsögn (Magnúsar biskups) um visitaziureið	530—531
475.	[1484]. Forsögn syndalausnarbréfs	531
476.	1485. 29. Jan. Dómr um framfæri Guðlaugar Sveinsdóttur	531—534
477.	1485. 5. Febr. Bréf um Okinsdal í Arnarfirði	534—535
478.	1485. 12. Apríl. Dómr um Bustarfell í Vopnafirði	535—536
479.	1485. 21. Apríl. Kaupbréf um Brimnes í Svarfaðardal og Tungu í Vatnsdal	537
480.	1485. 22. Apríl. Prófentubréf Jóns Ólafssonar	537—539
481.	1485. 20. Maí. Kaupbréf um Hafrafell í Fljótsdalshéraði	539—540
482.	1485. 18. Júní. Vottorð um testamentisgjöf Þorleifs Árnasonar um Merkigil	540—541
483.	1485. 24. Júní. Kvittan um andvirði Molastaða í Fljótum	541—542
484.	[1485?]. Alþingisdómr um áverka Jóns Sigmundssonar og fylgjara hans við Ólaf Sölvason	542—543
485.	1485. 20. Júlí. } Kaupbréf um Bjarg í Mið- 1499. 10. Maí. } firði og Hvarf í Víðidal	543—544
486.	1485. 31. Júlí. Bréf um sölu á Brimilsvöllum	544
487.	1485. 3. Sept. Sýslubríf Árna Einarssonar fyrir Vaðlaþingi	545—546
488.	1485. 8. Sept. } Bréf um Vagla og Vaglaskóg 1486. 13. Apríl. } í Fnjóskadal.	546—547
489.	1485. 11. Sept. } Kaupmálabréf Sveins Sum- 1486. 20. Apríl. } arliðasonar og Guðriðar Finnbogadóttur	547—549
490.	1485. 20. Sept. Bréf um lúkningar til Laufásskirkju	549—550

Bls.

491.	1485. 24. Sept.	Vitnisburður Egils Grimssonar um Viðidalstunguslag	550—551
492.	1485. 28. Sept.)	Kaup- og landamerkjabréf fyrir Vatnsleysu í Fnjóskadal	551—552
	1486. 16. Febr.)		
493.	1485. 7. Okt.	Vitnisburður Einars Oddssonar um Viðidalstunguslag	552. 553
494.	1485. 4. Nóv.	Vitnisburður Bárðar Jónssonar um sama	553—554
495.	1485. 21. Nóv.	Bréf um Tungu á Vatnsnesi, landamerki þeirrar jarðar og Ásbjarnarstaða .	554—555
496.	1485. 30. Nóv.)	Kaup- og landamerkjabréf um 1486. 10. Jan.) Efstafell og Geirbjarnarstaði í Kinn	555—556
497.	1485. 23. Dec.		
498.	1486. 5. Febr.	Bréf um Lund í Lundarreykjadal	556—558
499.	1486. 15. Febr.	Transskriptarbréf	558—559
500.	1486. 25. Febr.	Kaupbréf um Böðvarshóla í Vestrhópi	559
501.	1486. 5. Marts.	Dómr um tollgjald úr Bjarneyjum til Staðarhólskirkju	560—562
502.	1486. 8. Apr.	Bréf um Teig í Hrafnagilspingum	562—663
503.	1486. 12. Apríl.	Vitnisburður Sölva Þorvaldssonar og Steins Hrólfssonar um Viðidalstunguslag	563—564
504.	1486. 18. Apríl.	Bréf um Hól í Siglufirði	564—565
505.	1486. 20. Apríl.	Bréf um sama efni	565—566
506.	1486. 5. Maí.	Transskriptarbréf	566
507.	1486. 11. Maí.	Transskriptarbréf	566—567
508.	1486. 13. Maí.	Bréf um Borgarhöfn	567—568
509.	1486. 23. Maí.	Bréf um Þverá í Svarfaðardal	568—569
510.	1486. 24. Maí.	Dómr um arf eptir Eirík Loftsson	569—572
511.	1486. 24. Maí.	Transskriptarbréf	572
512.	1486. 26. Maí.	Bréf um Barð í Fljótum	572—574
513.	1486. 30. Maí.	Landamerkja og itakabréf Skriðu í Reykjadal	574—575
514.	1486. 31. Maí.	Kvittunarbréf um andvirði Arnarstapa	576

515.	1486. 5. Júní.	Prófentubríf Arnbjarnar Guðmundssonar og Höllu Magnúsdóttur	477—578
516.	1486. 8. Júní.	} Skrá um eignir og afhend- 1537. 4. Aug. } ingar staðarins í Tungu í Steingrímsfirði	578—580
517.	1486. 19. Júlí.		
518.	1486. 1. Sept.	} Dómr um arf eptir Eirík 1487. 4. Júní. } Loptsson	581—586
519.	1486. 2. Nóv.		
520.	1487. 8. Jan.	Bréf um jarðirnar Krukstaði og Arnarstaði	587—588
521.	1487. 23. Jan.	Bréf um Svarfhól í Álptafirði	588—589
522.	1487. 11. Febr.	Kaupbréf um jörðina Alviðru í Oluosi og Egilsstaði í Flóa	589—590
523.	1487. 20. Apríl.	Transskriptarbréf	590
524.	1487. 30. Apríl.	Aflátsbréf Raymundar Peraudi fyrir styrk við „Ranctovensirkju“	591—593
525.	1487. 11. Maí.	Vitnisburðr um landamerki Öndverðarness og Gufuskála undir Jökli	593
526.	[1487. c. 24. Maí].	Kærur fulltrúa Björgynjar-kaupmanna gegn verzlunarstöðunum á Vindlandi, meðal annars um íslenska verzlun	594—597
527.	1487. 30. Maí.	Transskriptarbréf	597—598
528.	1487. 30. Maí.	Transskriptarbréf	598
529.	1487. 6. Júní.	Bréf um Stóruakra í Skagafirði	598—599
530.	1487. 14. Júní.	Kaupbréf um Holtastaði, Hvol í Vestrhópi og Steinstaði í Öxnadal	599—600
531.	1487. 30. Júní.	Alþingisdómr um ættleiðing Péturs Loptssonar	600—601
532.	1487. 26. Júlí.	Transskriptarbréf	601—602
533.	1487. 27. Aug.	Sættargerð Magnúsar biskups Eyjólfssonar og Einars Björnssonar um víg Bjarna Þórarinssonar	602—604
534.	1487. 1. Okt.	Gjafabréf um Bæ, Hvítarbakka og Langholt í Borgarfirði	604—605
535.	1487. 1. Okt.	Gjafabréf um Haukaberg og Hrakstaði á Barðaströnd	605—606
536.	1487. 3. Okt.	Dómr um víg Ólafs Indriðasonar	606—607

Bl.

537.	1487. 6. Okt. Bréf um Keflavík á Barðaströnd (sbr. Nr. 444)	607
538.	1487. 22. Okt. Transskriptarbréf	608
539.	1487. 14. Nóv. Bréf um rekafjörur Viðeyjar- klausurs í Grindavík	608
540.	1487. 7. Dec. Bréf um sama efni	609
541.	1487. 10. Dec. Vitnisburður um máldaga kirkj- unnar á Stað á Reykjanesi	609—610
542.	1487. 10. Dec. } Kaupbréf um Vik (Reykja- 1489. } vik) á Seltjarnarnesi og Bú- land í Skaptártungu	610—611
543.	1488. 2. Jan. Kaupbréf um Sigurðarstaði í Bárðardal	611—612
544.	1488. 4. Febr. Kaupbréf um Sandvík í Bárð- ardal	612
545.	1488. 8. Apríl. Kaupbréf um Hraunhafnar- bakka á Snæfellsnesi	612—614
546.	1488. 28. Apríl. Dómr um Grýtubakka og Hlýskóga milli Jóns Sigmundssonar og Magn- úsar Þorkelssonar	614—618
547.	1488. 7. Maí. Gjafabréf um Þverár, Gerðu- berg og Bjarnarfoss	618
548.	1488. 15. Maí. Bréf um landamerki Saxahvols, Öndverðarness og Gufuskála undir Jökli . . .	619
549.	1488. 26. Maí. Kaupbréf um Langholt í Flóa	619—520
550.	1489. 8. Júní. Dómr klerka um Svein Odds- son fyrir ásetu á ótekinni jörðu	621—622
551.	1488. 9. Júní. Barðsdómr hinu síðari	622—623
552.	1488. 9. Júní. Dómr um Núpufell og Hnapp- staði	624—725
553.	1488. 16. Júní. Transskriptarbréf	625
554.	1488. 16. Júní. Sama	626
555.	1488. 18. Júní. Sama	626
556.	1488. 24. Júní. Sama	627
557.	1488. 30. Júní. Bréf um Kirkjuból í Valþjótsdal	627—628
558.	1488. 8. Júlí. Máldagi Oddakirkju	628—631
559.	1488. 10. Júlí. Bréf um lögmanna kaup Finn- boga Jónssonar	631—632
560.	1488. 29. Júlí. Transskriptarbréf	631
561.	1488. 31. Júlí. Bréf um Eirik prest Einarsson	633—634

	Bl.
562. 1488. 2. Aug. Transskriptarbréf	634
563. 1488. 2. Aug. Transskriptarbréf	635
564. 1488. 9. Aug. Aðalsbréf Eggerts Eggertssonar	635—637
565. 1488. 22. Aug. Kaupbréf um Biasker	637—638
566. 1488. 21. Sept. Kaupbréf um Hof í Öræfum	638—639
567. 1488. 3. Okt. Bréf um atför Jóns Sigmundssonar og hans fylgjara í Grenivík á heimili Magnúsar Þorkelssonar	639—640
568. 1488. 12. Okt. Gjafabréf um Hvassafell	640—641
569. 1488. 13. Okt. Dómr um Viðidalssá í Steingrímsfirði	641—643
570. 1488. 10. Nív. Kaupbréf um Skarðsdal í Siglufirði	643—644
571. 1488. 19. Nív. Gjafabréf um Brún í Svartárdal	644—645
572. 1488. 28. Nív. Kvittunarbréf Hiuriks Mæðings til handa Páli Pálssyni	645—646
573. 1488. 9. Dec. Kvittunarbréf um Braudatungu	646
574. 1488. Gjafabréf um Berghyl	647—648
575. 1489. 18. Jan. Vitnisburður um kaupmála Þorvarðs Bjarnasonar og Ingibjargar Ormsdóttur	648—649
576. 1489. 23. Jan. Dómr um Hóla í Laxárdal og Nes í Fnjóskadal	649—650
577. 1489. 6. Marts. Transskriptarbréf	650—651
578. 1489. 9. Marts. Kaupbréf um Þorbjargarstaði í Laxárdal	651
579. 1489. 24. Marts. Transskriptarbréf	652
580. 1489. 22. Apríl. Kvittunarbréf um Þverár, Gerðuborg og Bjarnarfoss	652—653
581. 1489. 29. Apríl. Transskriptarbréf	653
582. 1489. 30. Apríl. Kvittunarbréf um andvirði Lækjar í Melasveit	653—654
583. 1489. 2. Maí. Samþykktarbréf um kaup á Skarðsdal	654—655
584. 1489. 4. Júní. Testament Jóns Þórðarsonar	655—656
585. 1489. 5. Júní. Transskriptarbréf	656
586. 1489. 8. Júní. Kaupbréf um Syðrilauga og Mýlastaði í Reykjadal	657—658
587. 1489. 9. Júní. Prófentusamningr Þorvalds (bú-	

Fls.

	lands) Jónssonar fyrir Gottskalk son sinn við klaustrið á Þingeyrum	658—659
588.	1489. 21. Júní. Bréf um Biasker	659—660
589.	1489. 24. Júní. Kaupmálabréf Sigurðar Þorleifssonar og Kristínar Finnbogadóttur	660—661
590.	1489. Samþykkt Magnúsar biskups Eyjólfssonar, Eyjólfss lögmanns Einarssonar og Didriks hirðstjóra Pinings	661—675
591.	1489. 15. Júlí. Kaupbréf um Raufarfell ytra og Vestrholt undir Eyjafjöllum	675—676
592.	1489. 6. Aug. Transskriptarbréf	676
593.	1489. 7. Aug. Dómr um Eirik prest Einarsson	676—678
594.	1489. 22. Aug. Bréf um Botn í Patreksfirði	678
595.	1489. 31. Aug. Dómr um reikningsskil Odds Vigfússonar ráðsmanns Jóns Björnssonar	679—682
596.	1489. 2. Sept. Transskriptarbréf	682
597.	1489. 14. Sept. Kvittan um andvirði Sigurðarstaða í Bárðardal	682—683
598.	1489. 29. Septbr. } Vitnisburðr, að Bjarni 1503. 19. Apríl. } Jónsson hafi fest sér Guðrúnu Ólafsdóttur	683
599.	1489. 3. Okt. } Prófentubréf Jóns Sigfússonar 1490. 16. Febr. } og Arnþrúðar Árnadóttur	684—685
600.	1489. 4. Okt. Transskriptarbréf	685
601.	1489. 4. Okt. } Kaupbréf um Stærrivoga á 1491. 24. Marts. } Kálfatjarnarströnd, Skarð í Fnjóskadal og Mýri í Bárðardal	686
602.	1489. 5. Nóv. } Vitnisburðr um kaup á 1492. 8. Apríl. } Lundi í Lundareykjadal	687
603.	1489. Vitnisburðr um landamerki Hrepps í Andakýl	688
604.	1489. Reikningr Múlakirkju í Aðaldal	688
605.	1490. 28. Marts. Verzlunarleyfi Hans konungs handa Hollendingum, meðal annars til að verzla á Íslandi	689—690
606.	1490. 12. Apríl. Bréf um faðerni Valgerðar dóttur Ástriðar Oddsdóttur	690—691
607.	1490. 14. Apríl. Gjafabréf um Syðridjúpadal	

	og Minniakra í Skagafirði og sölubréf um Stærriakra (Sbr. Nr. 618)	691—692
608.	1490. 14. Apríl. Ættleiðingarbréf Ingvildar til Helgadóttur til handa dætrum sínum	693
609.	1490. 19. Apríl. Kaupbréf um Kárstaði í Kárstaðabotni	694—695
610.	1490. 25. Apríl. Stephán Þórarinsson kvittar Einar Björnsson af vigi Bjarua Þórarinssonar bróður síns	695—696
611.	1490. 7. Maí. Transskriptarbréf	696
612.	1490. 11. Maí. Bréf um afhending Merkgigils	696—697
613.	1490. 19. Maí. Kaupbréf um Eystriása í Skaptártungu og Brandalandsskóga	697—698
614.	1490. 16. Júní. Heimildar og kvittunarbréf um Þorbjargarstaði	699
615.	1490. 17. Júní. Dómr um Launguhlíðarreid	699—701
616.	1490. 18. Júní. Transskriptarbréf	702
617.	1490. 1. Júlí. Piningsdómr um verzlau, vetrarsetur, búðsetumenn, kaupalag á skreið og varningi og um skattfrelsi nefndarmanna	702—705
618.	1490. 1. Júlí. Alþingisdómr um sölu Stærriakra í Skagafirði (Sbr. Nr. 618)	705—707
619.	1490. 4. Júlí. Bréf um sölu á Lundi í Lundarreykjadal	707—708
620.	1490. 5. Júlí. Transskriptarbréf	708
621.	1490. 6. Júlí. Transskriptarbréf	708—709
622.	1490. 7. Júlí. Bréf um sölu Borgarhafnar	709—710
623.	1490. 12. Júlí. Transskriptarbréf	710
624.	1490. 23. Júlí. Kaupbréf um Steinnýjarstaði á Skagaströnd og Laugaland í Fljótum	710—711
625.	1490. 23. Júlí. Bréf um sama efni	711—712
626.	1490. 11. Aug. Bréf um óhlýðni síra Steins Þorvaldssonar við Ólaf biskup	712—713
627.	1490. 11. Aug. Bréf um „Svarból“ í Álptafirði	714—715
628.	1490. 20. Aug. Dómr um landskyldartöku af Raufarbergi	715—716
629.	1490. 20. Sept. Kvittunarbréf um andvirði Skriðu í Reykjadal	716—717
630.	1490. 27. Sept. Sýslubréf Diðriks Pinings	

Bl.

	yngra til handa Heinreki Mæding um Kjós og Kjalarnes og með Sundum	717—718
631.	[1490]. Bjáskerjadómr Didriks Pinings um skuldir Norðlendinga við Sunnlendinga og um vorvertíðarlok	718—720
632.	1490. 27. Sept. Dómr klerka um peninga Múla-kirkju í Aðaldal	720—722
633.	1490. 30. Sept. Bréf um arf eptir Kristínu Þorsteinsdóttur	722—723
634.	1490. 23. Okt. Dómr um skatthald Ingimund-ar Finnssonar	723—725
635.	1490. 5. Növ. ¹⁾ Dómr um óhlýðni síra Steins Þorvaldssonar við Ólaf biskup	725—727
636.	1490. 17. Növember. Gjafabréf um Skáldalæk í Svarfaðardal	727—728
637.	1490. 27. Növ. Kaupbréf um Oddastaði í Hnappadal	728—729
653.	1490. } Dómr klerka um meinbugi	729—730
	1492. 26. April. }	
639.	[1490]. Gjafabréf um Borgarholt í Biskups-tungum	730—731
640.	1490. Vidimus	731
641.	[um 1490]. Forsagnir	731—733
642.	[um 1490]. Reikningr Melakirkju í Melasveit	733
643.	1490. Afhending staðarins í Goðdölum	734—735
644.	1491. 27. Jan. Dómr klerka um Höskuld Árna-son	735—737
645.	1491. 4. Febr. Kaupmálabréf Þorgils Þor-steinssonar og Guðrúnar Jónsdóttur	738
646.	1491. 7. Febr. Kaupbréf um Kambfell	738—739
647.	1491. 14. Febr. Dómr klerka um Odd Arn-órsson	739—743
648.	1491. 30. Marts. Bréf um fúlgum með Andrési presti Árnasyni karlægum	743—744
649.	1491. 13. Apríl. Dómr klerka um óhlýðni Helga Ásgrímssouar við Ólaf biskups	744—745
650.	1491. 24. Apríl. Bréf um eignalýsing Vigfús-ar Bjarnarsonar	746

¹⁾ 29. Okt. er prentvilla fyrir ofan bréfið.

	Bl.
651. 1491. 4. Maí. Dómr um óhlýðni síra Guðmundar Skúlasonar við Ólaf biskup	747—748
652. 1491. 9. Maí eða 19. Sept. Bréf um torfskurð frá Valþjófsstað í Skriðujörð í Fljótsdal . . .	748—749
653. 1491. 17. Maí. Transskriptarbréf	749
654. 1491. 27. Maí. Transskriptarbréf	750
655. 1491. 1. Júní. Bréf um landamerki Molastaða í Fljótum	750—751
656. 1491. 4. Júní. Transskriptarbréf	751
657. 1491. 25. Júní. Bréf um staðarpeninga á Gilsbakka í Hvitársíðu	651—752
658. 1491. 30. Júní. Alþingisdómr um víg Ólafs Indriðasonar	752—753
659. 1491. 1. Júlí. Samþykkt á Alþingi að biðja konung um að Einar Björnsson verði hirðstjóri, því saunfrétt sé lát Diðriks Pinings	753—755
660. 1491. 14. Júlí. Réttarbót Hans konungs	755—757
661. 1491. 20. Júlí. Dómr klerka um fiskatíund af Véstmannaeyjum	757—758
662. 1491. 22. Júlí. Bréf um Biasker	758—759
663. 1491. 28. Júlí. } Sveinn Sumarliðason lýsir sig 1492. 6. Júní. } lögarfa eptir föður sinn	759—760
664. 1491. 6. Aug. Kaupmálabréf Jóns Finnbogasonar og Helgu Sæmundardóttur	760—762
665. 1491. 21. Aug. Umboðsbréf um mannslag Jóns Sigurðssonar	762—764
666. 1491. 27. Sept. Bréf um reka Gnýstaða á Vatnsnesi	764—765
667. 1491. 13. Okt. Bréf um Miðbæli undir Eyjafjöllum	765—766
668. 1491. 20. Okt. Stephán biskup skipar síra Þórarinn Oddsson ráðsmann Kirkjubæjarklaustrs	766
669. 1491. 25. Nóv. } Vitnisburðr um legorð Þor- 1518. 21. April. } leifs Björnssonar með frændkonu sinni	767—768
670. [1491—1518]. Vegabréf handa Jóni Þórðarsyni á pílgrímsför erlendis	768

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

1. [um 1245].

VITNISBURÐR fimm manna um landamerki Dögurðarness á Skarðsströnd, er þeir handfestu Lambkári að sverja.

Skrá þessi er tekiu hér eptir afskript Magnúsar Einarssonar á Jörva í Haukadal af skjölum um Dögurðarnes og Dimonarklakka á Breiðafirði, gerðri c. 1730—40, og eru skjöl þau nú í minni eigu. Er afskript sú ágæt og stafrétt eptir frumriti. En frumrit það af þessari skrá og þeirri næstu hér á eptir, er Magnús á Jörva hefir haft fyrir sér, hefir þó varla verið hið upphaflega frumrit skrá:innar frá 13. öld, heldr að öllum líkindum afskript frá c. 1530. Á það bendir stafsetningin um sumt, þó að mart sé fornt í henni. En því ætla eg að frumrit Magnúsar að skránni hafi verið frá hér um bil 1530, að þá og nokkru síðar geingu dómur um þessi landamerki, og þá var einmitt „gömul skrá“ um þau borin í dóm og dæmd „sönn“ og nýt (áreiðardómur séra Ólafs Guðmundssonar og Dada Guðmundssonar 12. Nóv. 1530). Er þá harla líklegt að skrá þessi hafi verið afskrifuð, svo að hún væri til í meira en einu lagi til þess að nýta hana í málum þessum, sem sýnast hafa staðið leingi yfir, og að þeim hafi ekki lyktað fyrri en Ögmundur biskup úrskurðaði á synodo 27. Júní 1537 lögleg þau landamerki. er sú „landamerkjaskrá og áreiðslubréf“ inni héldu, er fyrir hann komu, og getr hér ekki verið átt við annað en þessa skrá og áreiðardóminn frá 12. Nóv. 1530. Ekki getr heldr vel verið átt við annað en þessa skrá í Staðarhólsdómi Jóns lögmanns Jónssonar 23. Apr. 1601, þar er segir, að fram kæmi „ein gömul landamerkjaskrá, hvar eð inni stóð greinilega landamerki á milli“ Dögurðarness og Arnarbælis, og er þar dæmd nýt, en að aungu haldandl öll þau skilríki, „sem á móti hljóða optnefndri skrá, áreið [12. Nóv. 1530] og úrskurði [27. Júní 1537] um fyrr skrifuð landamerki“.

Aldr skrár þessarar er hér settur eptir því, sem líklegast þótti að ráða af nöfnum þeirra manna, er í henni standa og þekkjast nú með

vissu. Steinólfr Ingimundarson er án efa sá, er bjó í Búðardal 1235 (Sturl.¹ II, 171) og bróðir Þorbjarnar, er þar bjó enn 1242—43. En um hina af þeim, er til landamerkjanna segja, er alt óvísara. Þó gæti manni í fljótu bragði dottið í hug, hvort Marteinn Jóansson væri ekki sami maðr og sá, er féll í Grímsey með Fyjólfi Kárssyni úr Flatey 1222 (Bps. I, 533; Sturl.² II, 256), og að Gunnar Markússon sá, sem hér er nefndr væri sá hinn sami Gunnar og nefndr er í Grímseyjarföör og féll þar, og að þeir hefðu báðir verið að vestan og í fylgd Eyjólfis Kárssonar úr Breiðafirði. Ef svo væri, þá ætti skráin að vera gerð nokkru fyrir 1220 eða varla síðar en 1216. En sá er hængr á því, að hér í skránni eru nefndir tveir menn, sem þá hafa ekki verið komnir af barnsaldri, en það eru þeir Bjarni og Guðmundr Snorrasonir, sem án alle efa eru synir Skarð-Snorra. Snorra sjálfs er fyrst getið 1223 (Sturl.² I, 263), og elztu synir hans Bárðr og Sigmundur eru fyrst nefndir sem fulltíða menn 1235 (Sturl.² I, 335, 336), og munu þeir þá ekki fyrir laungu komnir af æskuskeiði. Í Sturlungu er Bjarna Snorrasonar fyrst getið 1264, en þá hefir hann líklega verið nokkuð roskinn maðr, á að gizka um eða undir fimtugt. Guðmundar sonar Skarð-Snorra er að vísu ekki getið í ættatölum, en nafn það er þó í þeirri ætt, og var Guðmundr Snorrason sýslumaðr í Þórnessþingi (d. 1354) sonr Snorra lögmanns Narfasonar, Skarðs-Snorrasonar. Má ætla að synir Skarðs-Snorra hafi verið flestir orðnir fulltíða um 1245.

Það gæti í sjálfu sér oltið á tveim mönnum, hver sá Lambkár sé, sem nefndr er hér í skránni, en það er á Lambkári Gunnsteinssyni í Galtardalstungu (Bps I, 599) og Lambkári bróðursyni hans Þorgilssyni, er ábóti varð og lézt 1249. Að vísu hafa sumir heldr hneigzt að því, að Lambkár Gunnsteinsson muni aldrei hafa til verið, og að í Guðmundarsögu muni það ritvilla ein fyrir: Þorgilssonar, Gunnsteinssonar. En móti þeirri ætlan hnígr það þó heldr, að ekki er getið neinna barna Lambkárs ábóta, en hins vegar er getið bæði Helga Lambkárssonar, — föður þeirra séra Aðalbrands og séra Þorvalds, — og Ingibjargar Lambkársdóttur systur hans í Aðalvík, og kæmi það vel heim tímans vegna, að þau væri börn Lambkárs Gunnsteinssonar. En hitt er eptir að vita, hvort Lambkár Gunnsteinsson hefði verið enn á lífi 1240—50, og er það ekki mjög sennilegt. Verðr því ekki annað fyrir en að Lambkár sá, er tekið hefir þenna landamerkjavitnisburð, sé einmitt Lambkár ábóti. Það verðr og enu sennilegra, þegar þess tvenns er gætt, að Sturla lögmadr Þórðarson hefir átt Dögurðarnes um þetta leyti, eins og sézt á næstu skrá hér á eptir, og svo hins, að svo er að ráða sem Lambkár ábóti muni hafa verið með Sturlu á Staðarhóli hin efztu ár æfi sinnar, að minsta kosti 1242 og úr því (Sturl.² II, 408—409). Má því ætla að hann hafi tekið vitnisburðina í umboði Sturlu, og er þá sízt fjarri að árfæra skrána til hér um bil 1245.

Þessi ero landamerke of Daugurdarnes. at skalastraumur skilur fyrir sunan. En alptavágr fyrir uestan og fyrir nordan vpp at raudalæk. Þa skilr ór raudalæk sionhending fram med setorfnahtollte og þar yfir þuera mýrina j giallkelsuatn. Og er þar j mýrinni pollr diupr sem landzmerkit er. Þa skilr ór uatninv þar sem foglþvf(a) er á uatzstraundinni at enda uazins. og sionhending j saurbru þa er eigi þornar uatn j á sumarit. Enn su bru er j gautu þeirri er liggur framan epter asum til hraunfiallz. Enn v́r saurbru þeirri skilr sionhending ofan med hraunfialli. og só yfir þuera mýri þa er j milli steinsholltz er og hraunfiallz. Og er þar enn pollr diupr j mýrinni sem landzmerkit er. og vr þeim polli skilr sionhending ofan epter mýrinni (sem) j milli steinshollz er og arnarholtz. Og su sionhending allt ofan j skogarholt þat er sem leingst gengur at mýrinni sunnan at fra biarnarstodum. Enn þar í mýrinni fyrir nedan holltith hefst vpp marklækr. og fellr hann j sæ fyrir innan marknes. og skilur sa lækr Davgverdarnes og arnarbæli. þa skilia lón j milli skúleyiar og Dauguerdarnes. allir holmar j þeim lónum ut fra marknesi fylgia Dauguerdarnesi. huort sem ero firr skáley edr nær nema sviney en litla. allir holmar og eyiar þær sem fiarar j vmbhuerfvm dauguerdarnes. fylgia þui.

Þessi aull landamerki um Daugurdarnes. saugdu þeir steinolfir ingimundzson. og pall olafsson. gunnar markusson. Marteinn joansson. og arni manason. at hia veranda. biarna snorasýni. og þordi eyiolfssyni. gvdmvnde snorrasyni. þorleifi marteinssyni. jórundi þorarinssyni. stefani jonssyni og morgum audrum godum monnum. og suo stadfestu þeir þenna sinn vitnisburd. at þeir handfestu lambkári at sueria þessi oll landamerki at vitnvm þeirra manna sem fyr voru nefndir. Og med þessu hafde lamkár sidan attaululaust medan hann átti dauguerdarnes.

2.

[um 1245].

SKRÁ um ítök Dögurdarness á Skarðsströnd, að því, sem

1*

Sturla (lögmaðr) Þórðarson sagði og með slíkum skilgreinum, sem hann kveðst kaupa og selja.

Eftir afskrift Magnúsar Einarssonar á Jórva í Haukadál c. 1730—40 af Dögurðarness og Dimonarklakkaskjöllum, sem getið er hér fyrir framan. Um aldur þessarar skrár er þess að geta, að hún stendr í handritinu áföst fyrri skránni, og má því helzt ætla, að hún sé frá sama tíma. Að öðru leyti verður ekki sagt nákvæmar um aldr hennar.

Þessi fylgia ítök Dauguerðarnesi.

stóðhrossa beit á kuennahuols hialla. tuo mánude. annan a haust. enn annað mánud á vor. fimm hrossum. þrimur gömlum. enn tueimur ungum. og færa suo langt vpp at eigi siai heiman fra bænahus Dyrum. þar í moti á kuennahvoll torfskurd j salltnes. og liggur þar hagagardur vm þuert nesit sæfa í milli. og eig(u) þeir af kuennahuali fyrir fram-an gardinn a medan þar vintz.

annat ítak er j arngrímsstada land. þat er eing allt milli fabeinsúr og úidilækjar. nedan fra raudalæk og allt upp undir laugabrecku. og þar undan breckunni fram j úide-læk. þá er fiarbeit þadan af allt upp vm kallzhaga undir brun í milli fabeinsár og úidilækjar. ef selfór er haufd vr Dauguardarnesi¹⁾.

Þridia ítak a kirkian j Dauguerðarnesi j Budardal undir suartzhamar. sex gelldnauta afriett. og eiga þeir ur Daugverdarnesi at fa mann vm dags sakir at bæta at hagamardi þa (er) nautin ero rekin.

fiorda jtak á enn kirkian j Daugverdarnesi skóg j hravnfialli nedanverdu milli hraunsnefia tueggja. og horfir su skogarkinn ofan at steinsholli.

Med þessum greinum hefir Daugverdarnes bæde verit sellt og keypt at þui sem sturla þordarson sagde. og med slikvm skilgreinum kvezt hann kaupa og selia.

3.

1263.

GAMLI sáttmáli af hendi Íslendinga við Hákon konung gamla um skattgjald og landsréttindi Íslands.

¹⁾ Svo.

Stockholmssafn C4 bl. 117^a—118^a, skinnbók með hendi Ara Ólafssonar frá Hafgrimsstöðum 1585 eða síðar. Þessi texti af gamla sáttmála er notaðr við orðamun (C) af Norðmönnum við útgáfu þeirra af sáttmálanum í Norges gamle Love I, 460—61. Segja þeir bókina skrifaða c. 1600 og árfæra sáttmálann til 1262, en Jón Sigurðsson færir hann til 1264, og notaði hann aldrei eða hafði jafnvel aldrei í höndum þessa skinnbók. Þó að það sé að bera í bakkafullan lækinn að prenta þenna sáttmála, jafn opt og hann er prentaðr í I. bindi safus þessa (661—716), þykir mér þó rétt að prenta hann hér eptir þessari skinnbók, sem ein allra árfærir hann sjálf, hvað mikið eða lítið mark sem á árfærslunni er takandi (sbr. DI. I, 671).

Gamli sáttmali vm skatt.

J Nafni fodur oc sonar oc anda heilags :

War med þessú jatad oc samþýckt skattgialldi af jslandi vnder noregs kruno af almuganum med lofataki ú alþingi en ongú odrú :

Wær biodum virduligúm herra hakoni kongi hinum korunada vora þionústú vnder þa grein laganna sem samþýckt er milli kongdomsins oc þegnanna er landit byggia. fyrsta grein.

J fyrstú grein ad vier vilium giallda kongi skatt oc þingfararkaúp sem logbok vottar oc alla þegnaskýlldu. Súo framt sem halldit er vid oss þat ú motj var jýtad skattinum.

J fyrstú ad vtañstefningar skilddúm vier ðnguar hafa vtañ þeir menn sem dæmder verda af vorúm monnum ú alþingi búrt af landinú.

Jtem ad jslendsker sie logmenn oc sýslúmenn hier ú landinú af þeirra ætt sem ad fornú hafa godordin vpp giefid.

Jtem ad vj hafskip gangi ú hueriú arj til landsins forfallalaust.

Erfdur skulú vpp giefast firir jslendskúm monnum j noregi huersú leingi sem stadit hafa. þegar rietter arfar koma til edur þeirra vmbodzmenn. landaurar skulú oc vpp gefast.

Jtem skulú jslendsker menn hafa slijkan riett j noregi sem þeir hafa údur bestañ haft.

Jtem ad kongur lati oss na fridi oc jslendskúm log-
úm epter þui sem logbok vor vottar oc hann hefur bodit j
sijnum brefúm sem gúð giefur honum framast vit til.

Jtem jarl vilium vier hafa yfer oss medañ hann heldur
trúnad vid ydur eñ frid vid oss.

Hallda skulú vier og vorer arfar allañ trúnad vid ydur
medañ þier oc ydrer arfar hallda trúnad vid oss oc þessar
fyrskrifadar sættargiörder. en laúser ef rofin verður af ydari
alfú að bestu manna ýfersýn: Anno M. ij^c lxij.

4. 19. Júní 1302. á Þórsnessþingi.

VITNISBURÐAR Bárðar (lögmanns) Högnasonar og Sturlu Jóns-
sonar um gjöf Marteins, Narfasonar á Höskuldsey til Helga-
fellsklausrs.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Lands-
bókasafni 858. 4to, bl. 157^b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c.
1600. Sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 174.

Bárðar logmans og Sturla Jonssonar vitnizburdur vm Hoskolldzey.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra
senda Bardur Hognason og Stulle Jonsson quediu guds og
sijna kunnigt giorandi að vid vorum j hia er þeir sijra
Bardur prestur og¹⁾ þáll kimblason vottudu¹⁾ að: Marteinn
Narfason gaf Hoskolldzey fyrir j vetri og 20 stadnum a
Helgafelli til eignar. og þar visse eingi að Marteinn hefði
þessa firnefnda ey aptur vnder sig tekid til eignar. skrifade
bardur logmadur þenna eid a Tyrzdagin j trinitatizvijku. á
þornessþinge. að hiaverandi abotanum og odrum godum
monnum.

Og til sanninda hier vñ.

¹⁾ b. v.; vantar í hdr.

5.

23. Júní 1311. á Þorleiksstöðum.

BRÉF um landamerki Þorleiksstaða í Blönduhlíð.

Frumbréfasafn Jóns háyfirdómara Pétssonar í transskripti á skinni frá 21/6 1546; nú í Landsbókasafni. Bréf þetta er grunsamlegt og því líkt sem það sé falsbréf. Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 7.

Öllum monnum sem þetta Brief sia edur heyra senda Paull prestur Þorsteinsson og Olafur Ge(i)rmundsson quediu Guds og sina kunnugt giorandi at sub Anno Graciæ Millesimo trecentesimo decimo primo næsta Dag fyrir Jons Messo Baptistæ æ Thorleikstöðum i Blönduhljyd æ landadeild(a)r stefnu fyrir Gudmundi lögmanni worum vid hióu og heirdum a þá nefndur Gudmund logmadr tok so fallinn Eijd af Haralldi Sigrdssyni og Þoruñi sistr hans. Jsleifi Brandssýni og joni Bergsveinssyni at su væri landeign Thorleikstada uti marklag ur henni rædur gardur yfir æsinn Sionhending upp i sonefnda AkraDæl. ur marklag deilir stefna ofaþ yfir Giegner westr i illakijl. sem afdeilir Akra-kijn allt fram i fremra Giegnirs drög til þvergarda. ur þeim upp beina stefnu i hrolfstadalæk. rædur hann sijdaþ merkium milli Miklabæ(a)r og Thorleikstada upp til mots vit stein sem stendur i myrinne sudur og upp undaþ Mossagrund. undaþ steininum rædr gardr sionhending sunnaþ loptsgerdi fyrer utaþ waglatun og so beint upp epter rietsýnis i fiallseggina. Epter þessari eidfestri profan dæmdi welnefndur lögmann Gudmundr tiltekid land under Thorleikstadi med fullum laga atkvædum.

6.

1312.

25. Júlí 1506.

á Hólum.

MÁLDAGI Háls kirkju í Fnjóskadal í transskripti þriggja presta (Falsbréf).

Frumrit á skinni úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni. Innsiglið fyrsta er heilt og stendr á því nafn Gottskálks Jónssonar. Annars sýnist bréfið ekki geta verið svo gamalt sem frá 1506 með neinu móti og er óbyggjandi *falsbréf*.

Þat medkjenunst vid gottskalk ionsson ion gottskalk-son og olafur tumasson prestar at vit hofum sied oc yfer lesid a holum j hialttadal fornan maldaga halz kirkiu j fnioskadal er skrifadur hefur verit MCCCXII arum epter gudz burd so latande ord epter ord sem hier epter stendur skrifat.

kirchia hins heilaga pieturs postula a halse j fnioska- dal. hun á alltt heimalañd. Birningstadi. kambstadi. Sand- hauga. lamselli wm allañ fnioskadal oc aull torfa millum þuerar oc fnioskar þingmannalækjar og markdælar [*er liggur fyrir sunnan langhól vit voluwordu. og riettsýnis ofan alltt j þann gard er ligur ofan at fnioska gagnvart sidra skoga lañdamerki*¹⁾]. reka a fliozt sandi. siettungur bædi hualreka og vidreka fra flioztose. nær til midz sandz. siettungur vidur liösvetninga. so oc j nattfaravikum millum huanndala og suíinar. oc skal allur sa siettungur fyrst takaz. teigur filger j kinn nordur. ut fra fñstodum oc þýfeteigur innan garda. afriett a heidi ut. hælzmanna tungur.

oc til sannenda hier wm settum vit vor inögli fyrir þennan maldaga. a Holum j hialttadal a sialfa Jacobz- messo arum epter gudz burd MDCVI.

[Upplosed fyrer Herads þjngs Rettonum á Halse d. 3 Maji Anno 1740.

Testera

J Benedixson

Joon Eggertson

Upplosed fyrer Mañtals þjngs Rettenum aa Halsi d. 24. Maii 1743

Testera

J Benedixson

Oddur Olafsson²⁾.

¹⁾ [Þetta er sá kafi máldagans, sem hér virðist vera falsaðr, og til þess að koma þessum kafi inn hefir leikrinn verið gerðr, því að þetta stendr í eingum máldagabókum biskupsstólsins á Hólum (Sjá Dipl. Isl. II, 439; III, 572; V, 298). Ef svona áriðandi ákvæði hefðu verið kom- in inn í máldagann á dögum Jörundar biskups, er óhugsandi að hinir síðari biskupar hefðu felt það niðr, svo að þetta hlýtr að vera fals, og ártal svo sett af handahófi. ²⁾ [Után á bréfinu.

7. 23. Febrúar 1357. á Helgafelli.

ÁSGRÍMR ábóti á Helgafelli selr Þórði Flosasyni jörðina í Einiholtum fyrir Héðara-Lón og nokkurt lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to bl. 151a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Örstutt ágríp af þessu bréfi með ártali 1350 er prentað í Dipl. Isl. II, Nr. 531.

Kaup fyrir nedra¹⁾ Lone.

Anno¹⁾ Domini Amen var þetta kaup þeirra asgrimz abota ad Helgafelli og Þordar flosasonar ad abote selur honum Jord alla j Eyñeholltum med ollu þui sem fylgdi ad fornu og nyiu og hann og stadurinn vard fremst eigandi ad. Hier j mot gefur Þordur land allt j hiedara Lóne med ollu þui hann vard fremst eigandi ad. þar ofaþ ð flogur hundrut vadmala og hest sliþkaþ sem Þordur vill. Jtem kw og hross þrievett. er stendur med Jordunne. skal abote og stadurinn suara Lagaríptingum ð Eyñeholltum. enn Þordur ð Jord og gosse þui sem hann gefur fyrir.

for þetta kaup fraþ ad Helgafelli jn vigilia Mattheie 1357.

8. 27. September [1358]. á Stað á Ölduhrygg.

SAMNINGR Ásgríms ábóta á Helgafelli og Órækju Sturlusonar um landamerki Ingjaldshvols undir Jökli með þeim atriðum fleirum, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 148b—149a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Brief um landamerke Ingjaldzhuolz mille Asgrijmz abota og Orækju Sturlusonar.

Jn nomine Domini Amen.

Var þesse skilmale mille Asgrijmz abota og orækju Sturlusonar vm þann agreining sem mille þeirra bar af

¹⁾ Svo.

stadarinz vegna að Helgafelli og Jngialldzhuolz að stadarinz Eign skillde æfinleg þaðan j fra. og¹⁾ allur skialldbreidur mille nefndra takmarka. Jarðfallalækjar og Holmzkijlu. og þar með allur Búrfellzdalur. á allañ hatt kviitt og akiærulaust fyrir orækju og hanz erfingium. skilldi nefndur orækja hafa manadar beit fie sýnu j bwrfellzdal meðan hann byggie a Jngialldzhuole. so framtt sem hann være stadnum thil greida vñ þad sem hann kynne með að þurfa. Hier með skilldi orækja giora stadnum sljkañ godvilia. sem hann villdi fyrir þann averka. sem hann hafde vinna latid a skialldbreid. sijdan stadnum var dæmdur hann til eignar. enn vñ Rif og reka fyrir Hraunskardi skylldu (þeir) þad að sætt hafa og stodugtt hallda fyrir sig og sijnum epterkomendum. sem þeir menn giorde þar vñ. sem gyrder biskup nefnde til.

var þesse sattargiorð a stad á ollduhrygg in festo sanctorum martyrum Cosmi og Damiani²⁾.

og til sanninda hier vñ. setti sijra flose Jonsson. Þorleifur Sámsson. Biorn Sturlason. prestar. Snorre andriesson. Biorn Jonsson. leikmenn. et cetera.

9.

[1358].

ÞORGILS Guðlaugsson lofar Ásgrimi ábóta á Helgafelli, staðnum til eignar, hálfri jörðunni Keflavík undir Jökli, gegn því að ábóti taki Loft son sinn til kosts og kenslu á staðinn, svo að hann megi vígjast til messudjáknns.

Eptir skalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 151a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðasonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 259, með ártali 1377, sem þar er tekið eptir Kirkjusögu Finns biskups, en af samanburði við önnur Helgafellsskjöl, sem nú eru frám komin, fær það ekki staðizt, og verðr ártalið að vera hér um bil 1358.

¹⁾ Svo. ²⁾ Ártal bréfsins mun vera hér um bil 1358, því að 10. Marta 1356 kaupir Órækja Ingjaldshól, og Gyrðr biskup er enn á lifi, þegar þetta bréf er gert, en hann dó 1360 (sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 78).

Gíafabref fyrir halfre Kíeflavíjk.

Jn nomine Domini Amen

var þetta kaup þeirra asgrímz með guds náð abota a Helgafelli og Þorgíljz gudlaugssonar að Abote tekur með Loffte syne hanz a þennan hatt að hann jatar honum a stadarins vegna koste og kíendslu þar til að hann er so fær fyrir namz saker að biskup vilie víjgia hann til messu-diaknz stíettar. Hier j mot lofar Þorgíljz til stadarins til æfinlígrar eignar land að kíeflavíjk halftt fyrir 8°. ef það reíknast so mjúkid með sanníndum. að fornu lægie. enn leggia slíjktt til sem vantar. með ollum þeim gognum og gædum sem það hefur att að fornu og nyo og hann vard eigandi að og þar til v kugíllde og hest. sie píllturínn so torvelldur til námz eda deyr hann fyrr enn hann fær þessar víjgslur. eda einhuor forfoll ganga til að eigi er von að hanu fae þessar víjgslur. þa skíkur þorgíljz síer aptur so míkla penínga sem afganga koste hanz og næme. þurfe hann og so langa yfersetu til nams að skynsomum monnum vírdist að staturínn sie eigi halldínn af þessari forgípt. þa skal til leggia so jafnt þyke.

voro þessar vottar víd Jon Solmundarson. Snorre Andresson. Eyolfur bíarnarson. gudmundur aurnolfsson et cetera.

10.

[um 1360].

HALLVARÐR Oddsson selr Helgafellsklaustri jörðina í Hrúts-holti í Hnappadalssýslu, að sérlega tíltöldum skógi og eíngi í Söðulsholtsland.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfírdómara Pétrssonar, nú í Lands-bókasafni 858. 4to, bl. 137b, með hendi Jóns lögmanns Sígurðssonar c. 1600. (= Dipl. Isl. III, Nr. 105).

Gíafabref fyrir Hrussholte.

Hallvardur Oddsson selldi klaustrínu og Asgríme abote Jordina Hrussholtt með ollum þeim gognum og gædum sem þar á að fylgia að tíltoldu síerlíga skogíe þeim er stendur

fyrir sunnañ ðna fyrir sunnañ modruskalahollt og eingie j Söduholltz Jord sem bref þar vñ giortt vottar et cetera. [Hier vanttar ij blod j maldagann¹).

11.

[1360].

SNORRI Andrésson selr Ásgrími ábóta og klaustrinu á Helgafelli jörðina að Horni fyrir fjórðung í Berserkseyri og lausafé að auk, og er þar í talin bók, er Kolbrún heitir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pátrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 152b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Þetta bréf er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 257 eptir nokkuð afbökuðum afskríptum, og með efablöndnu ártali 1377, sem þar er tekið eptir Kirkjusögu Fians biskups. En það er bert af þeim Helgafellsbréfum, sem nú eru komin fram, að það ártal fær ekki staðizt. Í afskrípt af bréfinu, sem komin er frá séra Guðmundi Jónssyni Hellna-presti, stendr ártalið 1460, sem að visu er rangt, og hefir með öðru orðið til þess að sagnaritarar hafa talið, að sá hafi heitið Ásgrímur er ábóti var á Helgafelli það ár [(1460). Sjá Tímarit Bókmentafélagsins VIII, 233]. Eun þótt þetta sé rangt, sýnist það þó að nokkru benda í rétta átt, og mun vera farið aldavilt af misritan, svo að hið rétta ártal bréfsins verðr 1360. Kemr það vel heim, því að nú er það ljóst orðið, að Helgafellsklaustr fær fyrst *alla* Akrey hjá Snorra Andrésyni 1365 (sjá Nr. 18 hér á eptir).

Kaup fyrer Horne.

In nomine Domini Amen

var þetta kaup þeirra abota Ásgrímz og snorra Andrés-sonar að snorre selur abota Jord að Horne með ollum þeim gognum og gædum sem þui landi fylgia á og hann varð fremst eigandi að. Hier j mot gefur aboti j bersersseyre fiordung með ollum þeim gognum og gædum sem abotin varð fremst eigandi að. og þeirre Jordu eigu að fylgia til fiordungz og v^c er sijra Thomas Snorrason gaf til stadarinz j sijnu Testamente og þar til bok er kolbrun er kollud. og leiguburd af halfri akurey með tueggia kugilla leigu. ero þau merke að mitt hraunskard á fra þorustada-

¹) [á spássiu í handritinu.

firdi millum hornzselia og kothraunz. skilde huor sier aptur þad sem hefði at(t) ef nockrar lagaríptingar geinge á.

voro þessar vottar vid sijra Jon Hall(dor)sson. sijra Snorre þordarson. Halldor Jonsson og Einar Gudmundsson [og marger adrer goder menn¹).

12. 14. Janúar [1362]. í Grunnasundsnesi.

EINAR Þorláksson fær Ásgrími ábóta og klaustrinu á Helgafelli jarðirnar í Botni og á Þorustöðum, en skilr Þorbirni frænda sínum í mót kost, klæði og kenslu, þar til hann væri vígðr til prests, og þar með fimm hundruð í bókum, messuklæði og kaleik.

Eftir skjalabók úr safni Jóns Pétssonar háyfirdómara, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 151b, með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 256, með ártali 1377, sem þar er tekið eftir Kirkjusögu Finns biskups, en fer nú ekki hæglega staðizt eftir að komið er í ljós testamentisbréf Einars Þorlákssonar frá 14. Janúar 1362, því að svo sem það er orðað hefir Einar þá verið dauða nær og þá dagana verið að ráðstafa sínum efnum, sem honum þótti mestu varða, og mun hann hafa dáíð það ár. Er því ljósast að þetta bréf geti ekki yngra verið en 1362, og frá því ári mun það vera. Einar hefir verið bróðir Ketils hirðstjóra.

Kaupbrief fyrir Botne.

In nomini²) Domini Amen

var þetta kaup þeirra asgrimz abota og Einarz Þorlákssonar að abote tok með Þorbyrne frænda hanz og jatade honum koste. kiendslu og klædum. þar til hann væri prestur að víjgslu. ef honum yrde það audit og þar með v^c j bokum og messuklædum og kaleik. hier j mot lagði Einar til klaustursinz Jord j botne og a Þorustodum. v kugilldi og v^c j haustlagie.

var þetta bref giortt (j) grunnasundznese post octavam Epiphaniæ³) þessum monnum hiaverondum sijra Þorleife

¹) [sl. 858; b. v. sbr. Dipl. Isl. III, bls. 313. ²) Svo. ³) Þetta er helzt svo að skilja, vanti hér ekki í, að dagsetningin sé næsta dag eftir áttund þrettánda dags eða 14. Jan.

Jonssyni. Lopti diakna þorgilssyne. augmunde Þorvalldssyne og Olafe Þorsteinssyne.

13.

14. Janúar 1362.

TESTAMENTISBRÉF Einars Þorlákssonar (bróður Ketils hirðstjóra), þar sem hann meðal annars gefr Helgafellsklausri til legs sér jörðina í Hraunfirði.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 152, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Örstutt ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 153.

Giafabref fyrir Hornzfirde¹⁾.

In nomine Domini Amen

giore eg Einar Þorlaksson þetta testamentum til syndalausnar mier og saluhialpar heill ad samvitsku þo nockud sie krangett j lijkamanum.

(J) fyrstu ad eg kys mig liggia ad H(eilagri) Helgafellzkirkiu epter þui sem gyrder biskup j Skóúllholte hefur þar orlof til giefit. hef eg til þess legz lagtt land allt j Hraunfirði¹⁾. med þessum skilmala ad sex fiordungar smiorz skulu giefast ártijdardag minn þurfamonnum af stadnum ad Helgafelle æfinliga. og seigiast salumessa ártijdardaginn æfinliga med ollum tonum sungnum salutijdum. og nefna mic thil bænar huorn sunnudag j kirkiu. hef eg hier med adur lagtt thil stadarinz j Testamentum x^o et cetera. hefur abote. med brædra sinna samþycke. jatad mier brodurligri vtferd. med þuilijkum eptergiordum sem þeim heyrir.

Jtem ij^o til stadarinz j skóúllholte.

krossholtzkirkiu j^o.

j^o kirkiu j nortungu.

j^o kirkiu j áse.

j^o fatækum monnum jnnañ xij manada.

skal þetta allt riettgolldid j vadmalum.

j^o fatækum monnum j kosti og klædum jnnañ sio natta.

¹⁾ Svo.

Sugurdi brodur mijnum kw.

Þorgierde Hauskolldzdottur .v^c. iij kugilldi og ij^c j þarfligum hlutum.

j^c konu þoralfz.

morg¹) jngolfi.

gior(i) eg skylldugliga ad allar mijnar vijsskullder (greidist) þær sem eg atti ad lwka. gef eg mig gude j valld og mijna sal med jdran og audmiuku hiartta. enn eg neita fiandanum ovin allra godra hluta. og ollum odrum jllum hlutum. bid eg drottinn minn og þijna sætustu modur og alla helga til arnadar ordz. skal mitt Testamentum standa obrigdugliga hiedan af.

Actum Anno 1362 in festo felicis.

14.

27. December 1362.

Björn Jörundarson selr Ásgrimi ábóta að Helgafelli jörðina á Bakka (í Helgafellssveit) fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfrdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 152b—153a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Örstutt ágríp af þessu bréfi með ágizkuðu ártali 1360 er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 106.

Brieff fyrir Backa.

Jn nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota ad Helgafelle og Biarnar²) Jorundarsonar ad Abote keypti³) ad honum land allt a backa med ollum þeim gaugnum og giædum sem hann vard fremst eigandi ad. og þui atte ad fylgia ad fornu og nyiu. Hier j mote giefur aboti byrne kyr v. v asaudar kugilldi. giellfiar kugilldi. fimttan .c. vadmala. v^c j gripum vird til fullra aura. Lwka a fyrsta dre xij^c j vadmolum og iij^c j gripum. enn a thueimur drum odrum skal lwkast ad helminge allt annat landz verdit. nema abote

¹) Þ. e. mörk. ²) Hann er kallaðr Bjarni í ágripinu. ³) b. v.; vantar í hdr.

villie lwka skiotara. lwkast xij alner j leigu af huoriu hundradi er olwkt er. skal biorn abyrgiast allar lagaríptingar á lande og lwka stadnum jafnmarga og jafnfrida aura aptur j mote ef brigdast kann. enn abote er skylldugur ad hallda Jordinne til laga. skilur biorn sier aptur so morg hundrut og jafnfrid j jaurdu sem eigi verda lwktt.

voro þesser kaupvottar. Sijra Snorre officialis. sijra fosi. Þordur flosason. Snorre Andriesson. Biorn Jonsson. Sueirn Solrunarson. Jon gudmundsson. Anno 1362 in festo Johanniz apostoli.

15.

22. Apríl 1364.

SAMNINGR frá Haldóru Þorvaldsdóttur og Ásgrims ábóta um jarðirnar Hóla, Garða og Þæfustein, er Haldóra hafði áðr gefið Helgafellsklaustri, svo og um önnur fjárskipti.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 150a—b, með hendi Jóns lögmanus Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip bréfs þessa er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 171.

Brief fyrir Hoolum. gordum og þæfusteine.

In nomine Domini Amen.

var þesse skilmale Ásgrimz abota og fru Halldoru Þorvalddzdottur vm leiguburd a þessum Jordum þrimur sem hun hafdi áður giefið stadnum a Helgafelli a Snæfellznesi Hoolum. gordum og þæfusteine. Enn nu endurnyiade hun þa somu gíof med handlogum vid Abota Ásgrijm alagalaust vid stadin til nockurz þunga á þann mata ad stadurinn skilldi þær æfinliga eiga. med ollum þeim hlunnendum. sem þeim fylgdi. Enn abotinn skillde lwka fru Halldoru xx vætter skreidar. og þar til huortt er abotinn vill x vætter skreidar edur ij fiordunga smiorz fyrir hueria vætt. Jtem fær hun Abota til leiguburdar átta kyr og fiogur asaudar kugilldi. skal þar lwkast j leigu iij vætter smiorz. skal þesse Jarda leiga og kugilldi lwkast ad Helgafelli á huortt á. á stadurinn hier af x kugilldi. Jtem skal smávidur leggiast af rekum til firsagdra jarda. so ad þær verdi leigu-

færar. Enn frú Halldora skal hafa hualreka og hina stærru vidu, medan hun lijfer, og skipa þui vid stadinn, sem hun vill, enn stadurenn á allañ reka med fyrgreindum Jordum og kugilldum stadnum frials alþingiss og leigulaus.

Og til sanninda hier.

Anno 1364 decimo calendas Maij.

16. 23. Júní [1364]. í Görðum.

GURÐR bóndi (Þorvarðsson) selr með samþykki Ingu húsfreyju sinnar Ásgrími ábóta og staðnum á Helgafelli jörðina í Vatnsholti í Staðarsveit fyrir Svafhól í Miklabólts-hrepp, með fleira skilordí, er bréfið greinir.

Eftir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 142a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 61, með ártali 1354 að ágizkan, en í handritum stendr 1345, sem ekki fær staðizt. Nú síðan þetta bréf er komið fram nokkurn veginn heilt og önnur fleiri Helgafellsskjöl, er að ráða að ártal þess muni vera 1364.

Kaup fyrir vatzholli.

In nomine Domini Amen

var þetta kaup þeirra asgrims abota stadarinz vegna ad Helgafelli og gýrdz bonda med handlagie og samþýcke Jngu husfreyiu hans ad þau fyrnefnd hion selldu Asgrimi abota land allt j vatzholle med ollum þeim gognum og gædum sem þau vrdu fremst eigandi ad. Hier j mot gefur Asgrimur abote (jord) ad Suarbhooli. allt j miklhollezhrepp med ollum þeim gognum og gædum sem þui landi eiga ad fylgia og staturinn ad helgafelli vard eigandi ad a þann hatt ad gýrder og Jnga skilldu bwa ad vatzholli vm þriu úr. enn suarfhol byggiaat stadarinz vegna og staedist á vñ leiguburd enn ad lidnum þrem vetrum skilldu þau kiosa huortt er þau villdu þa helldur eiga suarfhol edur xij^e er stadarinz formenn villdu vti lata þa ad frijtleika. hier med giordi abotinn þau kuitt af torfz¹) tiltoku og allri vida

¹) t^oz, hdr.

medferd ad vatzholtz reka. sijdan þau hofdu þar geymslu a stadarinz vegna.

voru þesser kaupvottar Sijra Jon Hall(dor)sson. Sijra Snorre Þordarson. Olafur hirdstiore pietursson. Jon b(ondi) kietilsson. Hrafn snorrason. Snorre andriesson et cetera.

17.

1365.

VITNISBURÐR SEX manna, að þau Gyrðr bóndi og Inga kona hans hafi viljug og óneydd geingið að kaupri þeirra við Ásgrím ábóta um Vatnsholt og Svarfhól.

Eftir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókasafni 858 4to, bl. 142^b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

1365.¹⁾

Ollum þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra heilsar Jon prestur Halldorsson. Snorre prestur Þordarson. Hrafn Snorrason. Snorre Andriesson. Magnus Gudlaugsson og Halldor Jonsson meður guds kuediu og sinne kunnugt giorandi að þar vorum vær j hia j stofunne j górdum ad gyrder bonde og Jnga kona hanz geingu samþykkeliga til handlagz vid Asgrim abota vm það kaup er þau keyptu v̄m vatnzhollt og suarfhol epter þui sem kaupbrief þeirra þar vm giorrt vottar. voru þau hier vm sannliga sialfviliug og a allañ hatt óþuingud af huorium manne þeim þar voru jnne bæde meður ordum. verkum og giordum. þraungde Olafur bondi þeim og ad sidur til þess kaupz. ad hann villdi eigi fyrir handlaginu seigia vtan vnder dom væri fest. þuiat hann villdi ad ecki hefdi keyptt verid. kioru þau og fullkornliga bædi samtt kaupid helldur enn dom adur þau geingu til handlagz vid Abotann. ad sijdustu hiellt og einginn hondum þeirra þa þau logdu hendur sijnar samþykkeliga saman. matte og eñgi madur það heyra ad þau mællte nockud j mote eda (gyrder) kalla(di)st naudigur vera þa er sijra Jon skildi fyrir handlagi þeirra. budu

¹⁾ 1395, hdr., sem er augljós misskript fyrir 1365.

þau og Abota sialfdæmi adur v̄m daginn þad sem j mille þeirra bar. var þa og bued til kaupz med þeim v̄m þessar jarder.

og til sanninda hier vm et cetera.

18.

12. Maí 1365.

í Bjarnarhöfn.

SNORRI Andrésson selr Ásgrimi abóta á Helgafelli með samþykki Sigriðar húsfreyju sinnar alla Akrey fyrir Seljalönd, með þeim atriðisorðum, er bréfið greinir.

Landsbókasafn 858. 4to bl. 156b, skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Áður er bréf þetta prentað í III., Nr. 110 eptir yngra handriti (AM. 252. 4to) og með ártali 1360. Ártalið hér kemr betr heim við önnur skjöl Helgafellsklausrs.

Kaupbref fyrir akur Eyjum.

In nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra Asgrimz abota og snorra Andriessonar. med samþykkie Sigrijdar¹⁾ hwsfreyiu snorra. og conventubrædra. ad helgaf(elli). ad herra¹⁾ abotinn²⁾ selur Snorra oll [Selialond³⁾ med þui ollu sem stadurinn vard fremst eigandi ad. og þeim á ad fylgia ad fornu og nyo. hjer j mot giefur⁴⁾ Snorre akurey alla. med þeim skerium og holmum sem fiarar j og¹⁾ Eyunne⁵⁾ a ad fylgia. ad fornu og nyo. [Skal eirnin fylgia⁶⁾ selfor a land. a⁷⁾ Seliahofda. medur torfe til Seliagiordar og xij kugillda beit. ef þeir eigu so til. er þar bwa. enn taka eigi til af odrum. huort fleira sem þeir vilia saudfie⁸⁾ eda kyr. millum h̄agagarda. vtan eingiar⁹⁾ so leinge sem þarfnast. en Snorre slae þad fyrst ef hann vill eigi til beitar leggja. skal fie Snorra eiga [jafnan frials¹⁰⁾ beit allzkonar epter þui sem hann skipar. og þeirra manna sem hann bygger [á amyrum¹¹⁾. Gudnyarstodum¹²⁾ og biarnarhofn. Rista¹³⁾ ad frialsu heytorf hia seliahofda. ef akurey-

1) b. v. 252; 2) abote 252; 3) lönd ad Selium 252; 4) gaff 252; 5) eyunum 252; 6) [og eyunum filger 252; 7) ad 252; 8) asaud 252; 9) eyngre 252; 10) [jaffheimila 252; 11) [a myrum 252; 12) 252; dugmyrarstodum 858(!); 13) Riste 252.

ingar vilia. hjer med selldi Snorre herra¹⁾ abotanam²⁾ faskrúð³⁾ fyrir iij kugildi. verde nockur brigda⁴⁾ a odrum huorum jord-(un)um. skilur huor sier aptur [þær jarder⁵⁾ sem adur hefur att⁶⁾ epter þui sem kaup þeirra var adur.

[War þetta kaup þeirra j Biarnarhöfn jn festo Nerei et Achillei⁷⁾ Anno Domini 1365⁸⁾. Þessum monnum hiauerande sira Jone Halldorssine. Marteine bonda Þorleifssine. Helga Brandzsine. Magnuse Jllhugasine og Fiallgeire Einarsine. Gudmunde Sueinsine. Þorgrijme Runolffssine. Gudmunde Sigurdzsine og mærgum ødrum godum mōnnum⁹⁾.

19.

1365.

ÓRÆKJA Sturluson geldr Hauki Gunnarssyni Kálfárvelli alla fyrir þau tuttugu hundruð, ér hann skuldaði honum upp í landið á Ingjaldshvoli.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to bl. 147^b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Kaupbref ad Kalfarweller ero giefner vid Ingjaldzhvole.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra sender S(ira) Liotur Biarnarson og Biorn Jonsson quediú guds og sina kunnugt giorandi ad þar vorum vid j hia og sđum a handlag þeirra Orækiu sturlusonar og Haukz gunnarssonar so fyrir skildu ad nefndur Orækia gallt honum kalfarvelle alla fyrir landit á Ingjaldzhuole. er hann var honum skylldugur epter þui sem kaupbref þeirra þar vīm giortt vottar. enn nefndur Haukur handlagdi hann kuittan fyrir þau xx*cj* lausafie er skild voro j kaupe þeirra. skillde optnefundur Orækia sier aptur allt landit a kalfarvollum ef Ingjallzhuoll ríptist.

Og til sanninda hier vīm setium vier.

Anno 1365.

¹⁾ b. v. 252; ²⁾ abota 252; ³⁾ Faskruff 252; ⁴⁾ brigd 252; ⁵⁾ [þa jörd 252; ⁶⁾ 252; ad 858; ⁷⁾ leiðr.: mariæ og Achilli(!) 252; ⁸⁾ 1360 252; Mccclx 430; ⁹⁾ [Anno 1365, 858.

20.

[1365].

ÓRÆKJA Sturluson selr með handlagi Solveigar húsfreyju sinnar staðnum á Helgafelli jarðirnar Ingjaldshvol og Kjalveg undir Jökli fyrir 70 hundruð með því skilordí, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to bl. 147_b—148a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 261 með ártali 1377 eptir Kirkjusögu Finns biskups. Það ártal fær þó ekki staðizt, og bréfið hlýtr að vera eldra en 1369, því að þá standa Kálfárvellir fyrir brigð á Ingjaldshvoli (Dipl. Isl. III, bls. 254—55). Verðr það þá líklega svo að skilja, að þetta bréf sé einmitt frá 1365, og að Haukr Gunnarsson hafi selt Birni Jónssyni aptr Kálfárvelli þetta sama ár (1365), og Björn því næst Torfa Koðránsyni 1366 (sjá Dipl. Isl. III, Nr. 178), jafnan með því skilyrði, að jörðin stæði fyrir brigð á Ingjaldshóli, þótt ekki væri það þá bréfað.

Orækia Sturluson selur asgrime abota Jngiallzhvol og Kialveg.

In nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota og Orækiu Sturlusonar. að Orækia selde staðnum að Helgafelli lond er so heita Jngialldzhuoll og Kialvegur. með ollu þui hann varð eigandi að eptir þeim skilmala sem hann keypti að; Hauke B(onda) gunnarssyne. Hier j mot jatade asgrimur abote klaustursinz vegna 70^e með þessum frijdleika. halfan þridia tug kugillda. eru þar j x kyr. 9 asaudar kugilldi og vj gielldfiar kugilldi. halfan þridia tug hundrada j vadmalum. haustlagie og gripum. Lwkast a fyrsta áre v kyr. þriu asaudar kugilldi. ij kugilldi gielldfiar. v^e vadmala. ve j haustlage. a odru áre iij kyr. iij asaudar kugildi. ij gielldfiar kugilldi. 4^e j vadmalum. 4^e j gripum. A þridia are ij kyr. iij asaudar kugilldi. ij gielldfiar kugilldi. 4^e vadmala. iij^e j haustlagie. Jtem var lagtt ved j jordina a Hros(s)holhti til leiguburdar. a þann hatt að aboti skal a sietta áre ¹⁾fyrir x kugilldi x^e j vadmalum og haustlagie. liggur allt j jordu til leiguburdar. xij alner a huoruu hundrade það er eigi lykst ut a fyrsta are. Skulu oll sol lwkast að Helgafelle. skal

¹⁾ Svo. Hér mun vanta: leysa veð.

abote lata giora vpp kirkiu a Jngiallzhuale. enn orækia [skal leggja¹⁾ til alla lausavidu, sem hann hefur til. kann Jngialldzhuoll og ad þipptast skilde abotinn aptur stadnum alla Kalfarvella er orækia (gallt) fyrir Jngialldzhuol og allt hros(s)holltz verd. Lagdi aboti nidur allar tiltaulur vidur orækiu stadarinz vegna og sakargipter. Handlagde Solve(i)g hwsfreyia²⁾ orækiu þetta kaup frialst og lidugtt sinna vegna.

Þessum monnum hiaverondum S(ira) flosa Jonssyni. S(ira) Jone Halldorssyne. Sjra Jlluga Kietilssyne. S(ira) Þorleife Jonssyni. S(ira) Saulmunde Eigilssyne. Sjra Biarna Sturlusyne.

21.

[fyrir 1367].

SNORRI Andræsson gefr staðnum á Helgafelli í prófentu með sér og til legs sér jörðina á Hamri (líkl. Stakkhamri í Miklaholtshrepp).

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 152b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip þessa bréfs er prentað í Dipl. Isl. III., Nr. 258, og er þar getið til, að ártalið muni vera 1377. En af mannanöfnum þeim, sem koma fram í þessu bréfi, — en ekki standa í ágripinu —, er að ráða, að bréfið sé eldra en 1367 eða jafnvel nær 1360. Loptr Þorgilsson er hér enn nefndr djákni.

Brieff fyrir Hamre.

In nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota ad Helgafelle. og Snorra Andriessonar ad nefndur Snorre gefur stadnum ad Helgafelle land vnder Horne³⁾, med ollu þui sem hann hefur eigandi ad ordit oc þar til lagde hann ve j haustlægie edur vadmålum. hier j mot jatade abote nefndum Snorra æfinligum koste af stadnum sem fremsta manne a stadnum. nema dryck og klædnade so framtt sem hann hefur eigi kost til ad klæda sig sialfur vllklædum. So og huar sem hann andast á Jslande. þa skal formadur stadarins lata sækia

¹⁾ [tvískrifad; ²⁾ hwsfreyiu, hndr.; ³⁾ Svo hér 858. Ágripin hafa Hamar.

hann og hafa þar fullt fyrir af gosse Snorra. ef hann. hefur peninga til. ella gangi á stadarins gosse.

Þessum monnum hia verendum Lopte diakna Þorgilssyne. Gijsla¹⁾ klerk pólssyne. pale gilssyne. Þordi Thomassyne. vermundi gallta. og odrum godum monnum.

22.

1. Marts 1367.

í Görðum.

SNORRI Þorleifsson officialis í Skálholti úrskurðar fast og stöðugt kaup þeirra Gyrðs Þorvardssonar og Ingu konu hans við Ásgrím ábóta á Helgafelli um Vatnsholt og Svarfhól, því að svarið var, að Gyrðr og Inga gerði kaupin óneydd.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 142b—143a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Ollum godum monnum sem þetta bref sia edur heyra sender Snorre prestur Þorleifsson officializ j Skálholtti Quediu guds og sina kunnugt giorandi 1367 in festo donati martyris kom a stefnu fyrir mig j gordum j Stadarsueit Asgrimur abote ad Helgafelli og gyrder þorvardsson og Jnga kona hanz epter þui sem þau hofdu þar handlagtt sig med ollu þui profi og skilrijke sem þau hefdi til vm þad jardar kaup er abotinn sagdist keyptt hafa jordina j vatnzholtti ad þeim med þeirra godu samþycke og vpplagie. enn þau saugdust naudig verit hafa. og ad teknu juramento af huorutueggju halfu krafdi eg ad þau skilldu leida prof sitt ef nockrer menn hefdi þad sied ad halldid hefdi verid hondum þeirra. þa er þau geingu til handlagz vid abotann eda þau hefdi kijptt hondum og ordit eigi laus eda talad þad ad þau være naudug og villdi eigi jordina selia. og fieckst ecki vtan þau frambaudu²⁾ eid sinn og villdu sueria ad þau væri naudug. syndist mier sa eidur eigi takandi med þui abotinn baud fram votta og krafdi mig ad taca þa sem hia hefdi verid þeirra kaupi. og þeir vottudu ad þeir sau eigi annat epter sinne samvijsku enn þau væri onaudig. sjra Jon Hall-

¹⁾ Svo; rétt: Gils, og hefir hann verið faðir Páls. Gils prestur dó 1367 (Gottskálksannáll); ²⁾ Svo.

dorsson og Einar gudmundsson og soru þennan eidstaf et cetera.

Til þess leggur þu hond a helga bok og þad segir þu gudi að þar varstu j hia hier j gordum næsta dag fyrir Jonzmesso baptistæ að asgrimur abote og gyrder Þorvarðsson og Jnga kona hanz laugdu hendur sijnar saman og keyptu vm jarder vatnzhollt og Suarbhol er liggur j Michlholltzhrepp med þeim skildaga sem kaupmale þar vm gior vottar. sagdi aboti fyrir handlagit að þau skilldu þui að eins til þessa kaupz ganga nema þeim væri badum viliugtt og þennañ eid suer þu eigi saker vinattu virding herra abota. saker haturz eda ofundar vid gyrder edur Jngu konu hanz. og eigi nema saker laga og Riettinda. So sie þier gud hollur et cetera.

Þui j gudz nafne amen sagda eg med fullum domi og vrskúrde fast kaup þeirra abota asgrims og gyrdz Þorvarðssonar og Jngu (og) Jordina vatnzhollt klaustrinu að Helgafelli til halldz og æfinligrar eignar. enn þeim gyrder og Jngu fyrrnefnda Jord að Suarbholi eptir kaupi þeirra.

Og til sanninda hier vm.

23.

[um 1370].

KOLBEINN Benediktsson selr Ásgrimi ábóta á Helgafelli jarðiruar Grunnasundsnes og Hóla í Helgafellsveit fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 155a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 260, með ártali 1377, sem þar er tekið eptir kirkjusögu Finns biskups, því að í eingum handritum stendr ártal þessa bréfs, svo menn viti. Eins og bent er á í umgetnum stað í Fornbréfasafni, kemr það ekki heim við ártalið 1377, að Kolbeinn sá, sem hér selr, geti verið sami maðr og Kolbeinn Benediktsson ríki, er dó 1375. Er því tvent til, og annað er það, að þetta sé annar maðr, eða þá hitt, að ártalið 1377 sé rangt, og þykir mér það nú líklegra, því að það er nú staðreynt orðið síðan skjalabók sú fanst, sem hér er prentað eptir, að ártöl Finns biskups á Helgafellskjölum eru víða alveg marklaus, annað hvort bygð á ónýtum af-

skriptum, eða þá sett að ágizkan. Kaupalagið sjálft í bréfinu bendir og á, að hér sé við ríkan mann að skipta. Kolbeinn heimtar hér alt greitt í beztu aurum og jafnvel mikið í silfri, og mundi ekki öðrum hafa gagnast það gagnvart ábótanum en ríku manni. Auk þess er Kolbeinn kallaður „bóndi“ í öðru bréfi um þessi jarðakaup. Er því líkast að sá, sem selr hér, sé einmitt Kolbeinn ríki, er dó 1375, og ætti þá bréfið að vera frá c. 1370.

Kaupbrief fyrir grunnasundznese og
Holum j Helgafellssueit.

Jn nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota að Helgafelli og kolbeins benedictssonar. að kolbeinn selur abota grunnasundznes og hola j Helgafellzsueit með ollum þeim gognum og giædum er þeim londum eiga að fylgia að frateknum skogar jtokum þeim¹⁾ er adrer menn eigu að hafa. Hier j mot gefur abote kolbeine x kugilldiss hesta. vtañ abote villdi helldur lwka atta hesta og 4 tuævetur hross. halfan sio-unda taug skreidar fyrir x^c nema abote vilie betur giora. og taka að helgafelli. xvj^c j silfri. xij aurum eyrer. xij og xx²⁾ vadmala og ij hundrada lag j hual slijktt sem abote villdi til lata. skilldi kolbeinn abyrgiast allar lagaríptingar a þessum jordum.

voro þesser kaupvottar broder Steirn Þorkielsson. Broder Snorre Marteinsson. B(roder) narfe Snorrason. pall gilsson. Helga audunardotter. og fleire adrer.

24.

[um 1370].

KOLBEINN Benediktsson selr Ásgrími ábóta á Helgafelli jörð-ina Grunnasundsnes í Helgafellssveit fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Land-
bókasafni 858. 4to, bl. 156a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar
c. 1600.

Kaupbrief fyrir grunnasundznese.

Jn nomine Domini Amen

¹⁾ Þeir, hdr. ²⁾ Svo.

var þetta kaup þeirra Asgrims (abota) að Helgafelli og kolbeinz benedictssonar. að kolbeinn selur stadnum að Helgafelli jörð alla j grunnasundznes(e). með öllum þeim gognum og gæðum sem þar eigu að fylgia og þau fru halldora vrdu eigandi að. Hier j mot gefur Abote kolbeine b(onda) halfan þridia taug hundrada j hafnarvodum og v^o j voru. halfan siounda taug vætta skreidar. skal það lwkast að Helgafelli. Brentt silfur til v^o. xij aurum eyre af þeim Rosum sem beit er a botne gyllt edur grafiñ. hross til v^{ca} kugillda vird. skal lwkast a þremur drum. nema skreidiñ og vadmalin. enn allt annað a fyrsta dre.

voro þesser vottar b(roder) Steirn. b(roder) Snorre. wermundur Ornolfsson. Jon Ormsson. prestar. Snorre Andriesson et cetera.

25.

1371.

á Helgafelli.

HALDÓRA Þorvaldsdóttir kvittar Ásgrím ábóta á Helgafelli af öllum skiptum þeirra á milli og aftekr ómagaskyld þá, er fylgja átti jörðum þeim fjórum í Bervík, er hún hafði gefið klaustrinu.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 150b—151a, með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600. Frú Halldóra dó 1373 (Gottskálksannáll), og hefir verið kona Kolbeins Benediktssonar.

Kuittunarbrief Halldoru Þorvalldzdottur vm

Jarder j Bervijk.

Ollum godum monnum sem þetta brief sia edur heyra heilsar Halldora Þorvalldzdóttur (með) k(uediu) guds og s(inne) kunnugt giorandi að eg hefi gjortt Abota Asgrim¹) af stadarinz vegna að Helgafelli kuittañ og lidugan af öllum skiptum og skuldaferlum sem eg hefi vid stadinn att. fra fyrsta tizma er eg atta nockud vid hann að skullda. og þar til sem nu er komit. so giore eg stadinn og yfer vel

¹) Asgrime, hdr.

kuittan af ollum þeim stærrum og smærrum¹⁾ sem eg hefi til hanz lagtt. og hefi ongua skulld fyrir skilid. so kiennunst eg og med þessu mijnu opnu brefi ad eg hefi fullkomliga vppgefid þa omagavist sem eg hafdi ætlad ad fylgia skilide jordunum þeim fiorum a Snæfellznesi med x kugilldum er eg hefi stadnum gefid. saker þess ad mijn profenttusetu hefur ordit a stadnum. er eg ætlade med fyrstu. skal þetta allt saman snuast vpp j mitt testamentum optnefndum stad a Helgafelle til frelsiz og nada.

Og til sanninda et cetera.

Actum Helgafelle Anno 1371.

26.

[1375].

MÁLDAGI kirkjunnar í Hjarðarholtt í Dölum, [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

AM. 262. 4to, bls. 43—44, skr. c. 1605. Í registri við þetta handrit getr Jón Sigurðsson þess, að þessi máldagi „sýnist eldri en Vilchínemáldagi“, og mun einginn efi á því vera, og mun þetta vera máldagi Oddgeirs biskups.

Hiardarholtt j Laxárdal.

Kirkian j Hiardarholte er helgud hinum heilaga Johanne Baptista.

hun á heijmaland alltt. med gognum og giædum þeim er þar fylgia. hun á Spagilsstade og Vigsholttzstade og Þrandargil og Borger. halfa vejde j Laxd. millum Krosslækjar og strejngs fyrer ofanþ papa. Enn þadan Einsaman vt j sio. og vñ fram molldskriduhil.

Pangad liggia til iij bæer og xx. ad Tiundum og lyses-tollum. og osttollum. skal hann verda suo mijkell. malsmiolk¹⁾. þá mest er millum Þorlaksmessu og petursmessu.

hun á selför j Kikasel. ollu fie sijnu.

Stodhrossa bejt j Þuerdal. vpp fra Kolldukinn.

Hun atte xvj kyr og ij. asaudar kugillde. þá er Sera Vermundur²⁾ tok vid stadnum. v^c. jnnañ gatta. vij hross.

¹⁾ Svo. ²⁾ Þetta mun vera sami maðr og Vermundr Örnólfsson, er síðan varð prestur í Selárdal og ábóti á Helgafelli.

v^o. vadmála og kluckubrot og iij alltarisklæde. ad nafne eitt med pell. og er giortt á Crucifixum. iij med fustañ. Suart messuklæde. ein ad nafne bæde bætt og slitiñ. Hoklar iij eirn Blðr. annar huijtur. þridie grænn. fiorde raudvr. stolur tuennar og handlijn. Ducatus á alltare. ad nafne Cantaracapa. caleikar ij. messufata kista. og j tuejm hlutum vætt yfer. Sacrarjum munnlaug. smelltañ kross. Rodukrossa iij med tre. mariu skrift. Jons skriftt. Laurencius skriftt. kertistikur ij. med messing. ij. med Járñ. kierttahialmur. og elldbera. nafnlaus. og allur j sundur bollenn. Glodarkier. messingarkola. v. kluckur. fonts vmbuningur. stola. tuo lectara. tialld eitt og alltt fared. lijkakrak.

27. 15. Október 1377. á Helgafelli.

HRAFN Snorrason selr með samþykki Þuríðar húsfreyju sinnar staðnum að Helgafelli land að Saxahvoli undir Jökli með gögnum og ítökum fyrir Vatnsholt í Staðarsveit með rekum og hlunnindum og þar með lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 149a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Bréf þetta er áðr prentað eptir öðrum og lakari afskriptum í Dipl. Isl. III, Nr. 268. Þar er og dagsetning misprentuð 13. fyrir 15. Október.

Kaupbrief um Saxahol og vatzholt mille Asgrimz abota og Hraffnz Snorrasonar.

In nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota með samþycke conventubrædra [og Hraffns Snorrasonar¹]. að Hrafn Snorrason selur staðnum að Helgafelli land að Saxahuole með ollum þeim gögnum og gædum sem hann varð fremst eigandi að. og þessu lande eiga að fylgia að fornu og nyio með þessum jtökum. skipzhofn j ondverdanes. onnur j Beruuijkargarda. tueggia stack(a) skurd j Hognamyre²).

¹) [b. v. eptir AM. 252. 4to; vantar í 858. ²) Svo 858. Háumýri, hin hðrr.

Hier j mot giefur aboten land j vatzhollte. med gognum og giædum. sem stadurinn vard eigandi ad. ad fra teknum ollum reka. so sem stendur j maldagaskra stadarinz. skipstada vid bwder og laxveidur j Lýsu badumeigiñ. so langtt sem jorden vatnhollt geingur vpp audrum meigiñ. Hier til xiiij kugilldi ije j haustlagie. sex c j vadmalum. hundradz hross og kietil og liereptt fyrir þriu hundrut. skilldi huor hallda þeirre jord til laga. sem keypt hefur. enn huor gange aptur ad þui gosse. sem att hefur. epter riettum Reikninge.

var þessu keyptt med samþycke Þuriðdar¹⁾ Hwsfreyio Hrafns.

for þetta kaup frañ ad Helgafelli in crastino calixti Anno 1377 þessum monnum hiaverondum. Sijra Jone Hall(dor)ssyne. Snorra Andriessyne. Bjrne Jonssyne. Þormodi Jonssyne. Einare gellerssyne²⁾ og morgum odrum godum monnum.

28.

1386.

á Hjalla.

EYJÓLFUR bóndi Snorrason selr Guðmundi ábóta á Helgafelli land alt í Miðgörðum í Staðarhrepp fyrir land á Súlunesjum og nokkurt lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 144^b—145^a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Is^l. III, Nr. 340.

Jn nomine Domini amen er þesse kaupmale þeirra guðmundar abota ad Helgafelli med samþycke virduligz herra Michaelz biskupz j skállholhti og eiofz bonda Snorrasonar ad Eyolfur selldi abotatum og klaustrinu land allt j midgordum j stadarhrepp med þeim gognum og giædum sem hann vard fremst eigandi ad. og þui lande fylgia ad fornu og nyu. med laxveidi j kerstaudu j áñne lysu³⁾ alþingiss jtakalaust. Hier j mot giefur nefndur abote greindum Eyiolfi land a Sulunese med minna Sulunese. med ollu

¹⁾ sl. hin hðrr. ²⁾ Jonssyne(!), hin hðrr. ³⁾ lán, hðr(!).

þui sem þui lande á ad fylgia ad fornu og nýiu og Þorlakur styrkdrsson oss fleck. og hann varð fremst eigandi ad. Hier j millum gefur optnefndur abote nu j árir iij. kyr og xij ær. og bænhws kugilldi vnder sialfum sier. og kw er hann á ad lwka kirkiunne a Helgafelli. veturgamallt naut og v^e j haustlagie j haust. þrijr sauder gamler til hundradz og tvaevett naut og ofan á xij alner til hundradz ad vore ij kyr og xij ær og nu j árir half onnur vætt smiorz. skal þrattnefndur Eyolfur abyrgiast allar lagaríptingar á gardalandi. enn nefndur Abote (svara) Lagaríptingum á Sulunesium. for þessi kaupmali fram a Hialla j Aulvese Anno 1386. þessum monnum vidverandi vijgfwsē yfarsyne. Sumarlida Þorsteinssyne. Halldore Helgasyne og Orme Haffidasyne.

29.

21. Maí 1387.

í Miðgörðum.

EXJÓLFUR Snorrason handleggr Guðmund ábóta á Helgafelli kvittan af öllu andvirði Miðgarða.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 145a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kuittun fyrir Midgarda andvirði.

Ollum godum monnum sem þetta brief sia edur heyrast sendum (vier) Þorleifur Marteinson. Olafur Marteinson. Andries philippusson kuediu guds og vora kunnugtt giorandi ad a sietta áre vorz kongz herra Olafz Noregz. Dana og skotta¹⁾ kongz þridiudaginn næstañ fyrir huitasunnu j Midgordum j Stadarsneit vorum vier j hia saum og heyrðum á ad Eyolfur Snorrason handlagdi Abota guðmund a Helgafelli oлд-ungiss kuittañ og lidugañ af jardar verdi ollu þui er hann varð honum skyldugur fyrir jordina midgarda huoria er fyrnefndur Aboti hafði keyptt stadarinz vegna ad Lucktum ijar kwm og xij ám og morck j abata af þessum 4e. Og til sanz et cetera.

¹⁾ Svo; rétt: Gotta.

30.

3. Marts 1390.

í Görðum.

ÁLFHEIÐR Flosadóttir gefr klaustrinu á Helgafelli kvittan þann mála, sem hún átti í jörðunni í Miðgörðum, og samþykkir sölu Eyjólfss Snorrasonar bónda síns á henni.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 145a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 340.

Samþykkt Albeidar Flosadóttur vīm midgardasolu.

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Olafur Kolbeinsson. Vermundr Ornlolfsson. Jon Magnusson. prestar. Þordur Jngialldsson og Nichulds Jorundarson. leikmenn¹). quediu guds og sina kunnugt giorandi Anno 1390 in translatione Johannis episcopi j gordum j Stadarhrepp vorum vier j hia saum og heyrðum á handaband þorsteins abota a Helgafelli og alfeidar flosadóttur. fólust það vnder ad þuilijkañ mala sem nefnd alfeidur atte j jordunne j midgordum gaf hun kuittañ og lidugañ klaustrinu at Helgafelli. og samþykkti so það kaup. sem Eyolfur Snorrason bondi hennar hafdi þar vīm giortt vidur herra gudmund abota.

Og til sanninda hier vīm.

31.

20. Febrúar 1391.

í Krossnesi.

SERA Ólafr Kolbeinsson selr Þorbjörgu Sigurðardóttur jörðina Böðvarsholt í Staðarhrepp með reka fyrir jörðina Vík í Eyrarsveit.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Jndride prestur Arngeirsson. Þorleifur Marteinson og Olafur Marteinson kuediu gudz og vora kunnugt giorandi ad

¹) prestar (!) hdr.

ð þridia ðre er Drottningin Margriet var tekiñ til Rijkisstiornar j Noregie manudaginn næsta fyrir Cathedracionem petri j krossnesi vorum vier j hia saum og heyrdum ð handaband þessara manna Sijra Olafz kolbeinssonar og Þorbiargar Sugurdardottur. selldi Sijra Olafur þorbiorgu Bauduarsholt j Stadarhrepp med halfum Reka fyrir jordunne med þui ollu hann vard eigandi ad. Hier j mot giefur hun vijkur jord j eyrarsueit med rekum og jtokum þeim sem hun ð j annara manna jarder med ollum þeim gognum og gædum sem jordunne hefur fylgt ad fornu og nyiu og hun vard fremst eigandi ad. skilldi huor hallda til laga sem keyptt hefur og abyrgiast lagariptingar eptir logum. skildi sijra olafur af sier abyrgd vm broddgeira þann sem vt er fra landamerkinu j millum kalfarvalla.

og til sanninda hier vñ.

32.

2. Apríl 1397.

í Hrísum.

ÓLAFR Þórarinsson selr með samþykki Steinunar konu sinnar klaustrinu á Helgafelli þrjá hluti í Hrísum í Helgafellsveit og Úlfansfelli fyrir Borg í Miklaholtshrepp, Gröf og Kálfárvöllu, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to. bl. 154a—b, með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar. Sbr. Dipl. Isl. IV, Nr. 660, og er þar ágríp bréfsins með ártali 1440.

Kaupbrief fyrir wlfansfelle.

Jn nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra Þorsteinz abota ad Helgafelli med samþyckie conventubrædra greindz klausturz og Olafz Þorarinssonar med samþyckie Steinunnar konu sijnnar ad nefndur olafur selur klaustrinu a Helgafelli til æfinligrar eignar iij hlute j jordunni Hrijsum j Helgafellssueit. og halfa jordina Wlfanzfell. med ollum þeim gognum og gædum. (hlutum og) hlunnindum sem þessum jordum hafa fylggt ad fornu og nyo. og hann vard fremst eigandi ad. hier j mot gefur abote Þorsteinn nefndum Olafe jordina

alla ad borg j miclaholltzhrepp. med halfum borgardal. og ollu þui sem þeirre jordu a ad fylgia ad fornu og nyo og þar til jordina alla grof med ollu þui sem þar fylger. og henne hefur fylgtt ad fornu og nýiu og klaustrit vard fremst eigandi ad. af Jone Sugurdssyne. og hier med jordina alla kalfárvelle. med ollu þui sem þar tilheyrer. skilldi olafur abyrgiast lagariptingar a þessum þrimur hlutum j hrisum og halfvo olvesfelle¹⁾. enn klaustrid hielldi til laga. skal klaustrid og abyrgiast lagariptingar a borgar¹⁾. grof og kalfarvillum og hallda suorum fyrir so framtt sem það ero log. enn lwka aptur nefndum olafi so marga peninga sem riptast kann epter þui sem fie liggur j jordunne. enn Olafur vidskildur kirkiuna j hrijsum. vm allt það henne til heyrer jnnañ sig og vtan og hennar Reikning.

for þetta kaup fram j hrijsum manudaginn næstañ epter Lætare Jerusalem Anno 1397.

voru þesser kaupvottar Magnus prestur Þorhallsson²⁾ Broder Kietill gunnlaugsson. Þorsteinn Ellendsson. Þorsteinn gudmundsson og Snorre Bodvarsson.

og til sanninda et cetera.

33.

2. Apríl 1397

í Hrísum.

MARKÚS Ólafsson selr með samþykki Ólöfar konu sinnar klaustrinu að Helgafelli fjórðunginn í Hrísum gegn lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 154b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kaupbrief fyrir Hrijsum.

Jñ nomine Domini Amen

var þetta kaup þeirra Þorsteinz abota ad Helgafelli med samþykkt allra conventubrædra. og Markwsar olafssonar med samþycke olofar konu sinnar. ad nefndur Markus selur klaustrinu a Helgafelli til æfinligrar eignar. fiordung

¹⁾ Svo. ²⁾ Það er án efa sá hinn sami, sem ritaði Flateyjarbók að nokkru.

J jordunne hrijsum með öllum þeim gögnum og giædum sem þar á að fylgja til motz við þa iij hlute jardarinnar sem olafur þorarinsson selldi klaustrinu. hier j mot gefur abote þorsteinn nefndum Markwse xv kugilldi. skilldi optnefndur Markus suara lagaríptingum a greindum jardar fiordungi enn klaustrid hallda thil laga.

for þetta kaup fráð manudaginn næstað epter Lætare Jerusalem. Anno 1397.

voro þesser kaupvottar Magnus prestur Þorhallsson¹⁾. Broder Kietill Gunnlaugsson. Þorsteinn Ellendsson. Þorsteinn gudmundsson og fleire adrer goder menn.

og til sanninnda et cetera.

*34.

6. Maí 1397.

í Gardi.

VITNISBURÐARBRÉF um landamerki Tjarnar í Aðaldal.

AM. Apogr. 3606; ekki getið um eptir hverju ritað sé, en eptir rit-hætti bréfsins að dæma, þá sýnist afskríptin gerð eptir frumriti. Bréf þetta er áðr prentað í Dipl. Isl. III, 514 eptir lakari afskrípt.

Þetta er vitnisburdr þeirra jons grimssonar ok arñors jonssonar vm jardar eign tiarnar j adaldal ath fyrir sunnað radi gardur sa er geingr fyrir sunnað gerdiss uðllinn ath tiorð ok heim j hornit a tungardeðum j garde ok sidan rædur uallargardurinn. ok sa gardur er geingr ur honum uestur j gnup ok ur þeim garde j þann gard er geingur upp ur markklett fyrir uestan gnup. er sidan mark gata su er geingr fyrir uestan gnupsenda austur ath þeirre gautu er geingur ut af gnupsenda. rædr þa su gata þar til er hun kemur nìdur a þeirre gautu er liggur ofan til vestre bellu. en fyrir utan rada hraun austur ath sueinum en ur sueinum austur j mýcklahollt. mýcklaholt allt með uide ok iardar eign ut j hraun þat ok griotgard er geingur fyrir utan holltid. rædur fyrir austan gata su er liggur ofan fra nese uth ath ýtra selgarde. saugdu þeir ath tiorð ætte

¹⁾ Sjá 2. neðanmálgrein við næsta bréf á undan.

þriggia tolfedminga torfskurd j brua jord ok einn j botar jord ef hiner uære adur skornir allir. saugdu fyrnefndir menn ath tiörn ætte beit a hrutalækjar flautu huort er helldur uilldu mañad huorttueggia dægur eða tuo manade annat dægur. saugdu þrattnefndir menn jon ok arnor ath þeir uissu ath þau hakon þormodzsson ok reginleif soru ath tiarnar jord ætte þessa beit. uissu titt nefndir menn ath þeir arne ofeigsson ok biorn arnasson soru þan gard mark j millum gardz ok tiarnar er geingr ur uallargardeñum j garde ok uestur j gnup. saugdu adr greinder men ath tiorn ætte sex uikna uerk a eingebacka.

Ok til sannenda hier um settu uid ockur juncigle fyrir þetta uitnissburdar bref er giort uar j garde j adaldal drottensdag næsta epter krossnesso a uor þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þusuñd. ccc. niu tiger ok sio ar.

35.

1398.

á Helgafelli.

MARKÚS Ólafsson kvittar Þorstein ábóta um andvirði fjórðungsins í Hrísum.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 154b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kuittun vm Hrijsa andvirde.

Eg Markws olafsson kiennist með þessu mijnu opnu brefe. ad Þorsteinn abote ad Helgafelli hefur lwtkt so mier vel nægier þau xv kugilldi sem hann var mig skilldugur klaustursinz vegna ad Helgafelli fyrir þann fiordung jardarinnar j hrijsum. sem eg selldi fyrsogdu klaustri. Þui giore eg hann og klaustrid alsendiss kuittañ og lidugañ af fyrsagdri skulld fyrir mier og ollum mijnum erfingium.

og til sanninda hier vm Actum Helgafell. 1398.

36.

1399.

KRISTÍN Guðmundardóttir gefr klaustrinu á Helgafelli með

sér í prófentu jarðirnar á Kálfárvöllum og Svarfhóli, og lausafé að auk.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 140a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað með ártali 1390 í Dipl. Isl. III, Nr. 372.

kalfárveller giefner j profentu Anno 1399.

In nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra Þorsteins abota ad Helgafelle með samþycke conventubrædra nefndz klausturz og kristinar gudmundardottur. ad kristijn gefur klaustrinu j proventu sijna jordina alla a kalfárvöllum. með ollum þeim gognum og gædum sem þessari jordu hafa fylgt ad fornu og nyio og hun vard fremst eigandi ad af Bjrne bonda Einarssyne og þar með jordina a Suarfhole j Michlholtzhrepp með ollu þui þar á ad fylgia. og hier með viij kugilldi. skulu þesser peningar klaustursinz vera. vpp hiedan til æfinligrar eignar. hier j mot skilur kristijn sier æfinligañ kost af klaustrinu. vidurlikañ sem bestu menn a stadnum næst formanne. og maldryckiu hinar stærstu hatjyder. og þa er hun fastar ef til er. Jtem xij alner smðvodar og 4 stikur liereptz arliga edur l(e)yse v aurum ef eigi fæst liereptid. hun skal og frialsliga meiga lata giora sier stofu og fa sialf vidu til og smidinn. enn klaustrid fæde hann og halldi stofunne ad torfunum. enn eignist epter hennar dag. sæng skal hun og hafa til klaustursinz enn klaustrid halde og eignist epter hana og kistu hennar. hun skal og hafa ef hun vill þionustukonu a stadnum a sinn kost og skal su þa þiona henne. enn ella þionustu af stadnum. skal hun koma j profentuna þa hun vill epter næstu fardaga. hun skal og suara laga-riptingum a jordunum. enn klaustrid halldi til laga.

voro þesser vottar vid Sijra Solmundur Jonsson. Biorn B(ondi) Einarsson. Þorsteinn Ellendsson. Sugurdur gijslason. steinolfur Arnason og Jon Halldorsson og marger adrer goder menn.

og til sanninda hier vm.

37.

1399.

VITNISBURÐR, að Helgafellsklausri hafi verið seldr Bláfeldr og Böövarsholtsreki.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað með ártali 1389 í Dipl. Isl III, Nr. 365.

vm Blafelld og halfan Boduarzholtz reka. 1399.

Það giore eg Þorleifur Marteinsson godum monnum kunnigt með þessu mijnu opnu brefi að eg var þar nær j Mýklhollte þa er Helge Þorvardsson¹⁾ selldi asgrime heitnum abota jordina að blafelldi. hann selldi honum og klaustrinu halfan bodvarzholtz reka þa þar með adurnefndri jordu að blafelldi. so og eigi sijdur heyrdá eg morgum árum sijdar Jvar bonda Þordarson²⁾ lya þui að hann hefði feingit greindum abota og klaustrinu halfan bodvarzholtz reka þann sem Jon Magnusson hafði feingid (honum) til fullrar eignar. og til sanz hier vm.

38.

1399.

VITNISBURÐR um sölu á Böövarsholtsreka.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Það giore eg Biarne biarnason godum monnum kunnigt með þessu mijnu opnu brefi að eg vissi og var eg hia að Jon Magnusson feck Jvare bonda Þordarsyne halfan bodvarzholtz Reka til fullrar eignar og so að Jvar feck þann sama halfan reka gudmunde abota til eignar og þeir lystu þui bader fyrir mier.

og til sanninda hier vñ et cetera 1399.

¹⁾ Þorvalldsson, ágripin; líklega rangt. ²⁾ Þetta er án efa Ívar krókr, sem dó 1389, og hefir hann líklega verið sonr Þórðar Flosasonar.

39.

1399.

VITNISBURÐR Kristínar Guðmundardóttur um Bödvarsholtsreka.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141^b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip þessa bréfs er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 540.

Anno 1399.

Það giore eg kristijn guðmundardotter godum monnum kunnigt með þessu mijnu opnu briefe að Jvar minn Þordarson sagði fyrir mier að hann hefði giefid guðmunde abota að Helgafelli halfañ bodvarzholltz Reka þann er Jon Magnusson hafði feingit honum.

og til sanz hier vm et cetera.

40.

[um 1400].

SKRÁ um eignir staðarins í Hruna, þegar Andrés prestur tók við, en Þórðr prestur afhenti.

AM. 262. 4to, bls. 39, skr. 1606. Þórðr prestur er kominn að Hruna fyrir 1394. Skrá þessi gæti því verið frá hér um bil 1400 eða nokkru síðar.

Gamall maldage Hrunakirkju.

Suo mikid var virdt og lucktt er sera Andres tok enn sera Þordur liet laust stadnum j hruna.

xiiij kyr og ij am fátt j attatije asaudar.

x^c j hrossuñ. vj^c j metfie. forñ Jnnstæda kirkiunnar. Jtem. iiij^c j Bokum. Jtem v^c j virdingagotze. Jtem iiij^c voru. Jtem viij^c j hafnarvodum og vtiju alna j huertt hundrad. Jtem xij sauder veturgamler. Jtem j^c j slatrum. Jtem halftt annad hundrad j hafnarvodum voruvirdum. Jtem v manna messuklæde og eru ein sæmeleg og tuenn vel fær. tuenn miog vond. Jtem alltarisklæde þriu fær. Jtem viij dukar ovijgder. og þriyr j blðmerkter. Jtem þriar kantarakapur¹⁾. er ein með pell slitiñ og forñ. Jtem kaleikar tuejr og

¹⁾ kapar, hdr.

kertestikur þriðr og er ein stor standande. kirkiuketill.
Baksturjarñ. amplæ. sacrarium munnlog.

máttust iij^e j stadarspioll medañ sera Þordur var.

Jtem xiiij bækur fornar.

Jtem lagde sera Þordur til mork fyrer fyrnd a messu-
klædum.

[anno 1606 22 dag Januarij fañst þesse fyrskrifad(ur)
hruna maldage a e(i)nni songbok j Skalhollte med gamallt
skrif. enn vel læseligt¹).

41.

23. Maí 1407.

á Helgafelli.

VERMUNDR ábóti á Helgafelli tekr Jón Aunsson og Járeiði
Þórðardóttur konu hans í prófentu á staðinn, en þau gefa
með sér jarðirnar Hellsu og Orlogastaði og tuttugu hundruð
í lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Lands-
bókasafni 858. 4to, bl. 154a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar
c. 1600. Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 605, þar sem er ágríp bréfsins og árf-
fært að ágizkan til hér um bil 1410. Líklegra er þó að ártalið eigi
að vera 1407, og að misritað sé 1470 hér í handritinu (1470 fyrir 1407).

proventu Brief Jons aunssonar og Jareidar

Þordardottur. gefa med sier orlogastade

og hellu 1470²).

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda
gunnar gudmundsson og Arne Helgason kuediu guds og
sina kunnigt giorandi. ad þar vorum vier j hia saum og
heyrdum ð j abotastofunne j Helgafelli manudaginn næstañ
fyrir fardaga nu fyrir 3 arum ad Vermundur Abote ad
Helgafelli tok til proventu med fullu handabandi Jon Auns-
son og Jareiði Þordardottur eiginkonu hanz. med þessum
skilmala ad hann gaf med þeim ij jarder. er so heita or-
logastader og Hella fyrir 20^e og þar til xx^e med þessum
fridleika. xiiij kyr og naut iij veturgomul og vxi þrevetur

¹) Svo í bókinni aptan við máldagann. ²) Svo hdr. og mun mis-
ritað fyrir 1407, því að 1470 fær ekki staðizt.

med abæter. hestar ij fyrir ij^o. kietill fyrir kugilldi. j^o j fridu. skilldi nefndur Jon vinna alla hreinliga vinnu. þa sem stadarinz formonnum þarfnadist so leingi sem hann er til fær. og hann hefur heilsu til.

og til sanninda.

42.

1417.

LOPTR Guttormsson fær Helgafellsklaustri jörðina Arney á Breiðafirði með sex kúgildum til fullrar eignar, og kvittar klaustrið um andvirðið.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hondi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Sbr. Dipl. Isl. IV, Nr. 321, og er þar ártal 1417, sem vel fær staðigt, en ártalið 1450 er rangt, því að þá var Loptr laungu dauðr.

Brief fyrir Arney 1450¹⁾.

Eg Lopur gutthormsson kiennist med þessu mijnu opnu brefi ad eg hefi feingit klaustrinu a Helgafelli til fullrar eignar jord mijna er heiter Arney. og liggur a breiðafirði og þar med 6 kugilldi og (hefi) eg fulla peninga fyrir tekid af klaustrinu so ad mier vel anægier.

og til sanninda et cetera.

43.

4. eða 11. Júlí 1418.

í Skálholti.

ÁRNI biskup í Skálholti (Ólafsson) kvittar Brand bónda Haldórsson bæði vegna sín og séra Magnúsar Böðvarssonar um alt andvirði Barðs í Fljótum.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 20a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Bréf þetta er eitt af þeim skjölum, sem Jón lögmaðr Jónsson bar fram á móti Guðbrandi biskupi í Barðsmálum, en biskup færir í varnarriti sínu um Barð (1589) margar greinir fyrir því, að bréf þetta sé „forfalsað bréf og narraskapur“, og eptir því sem hann segir, þá kom aldrei fram frumrit þess. Hvort bréf þetta sé falsbréf verður að svo

¹⁾ Svo hdr., en er rangt; mun eiga að vera 1417.

stöddu að liggja milli hluta, en hins er að gæta, að sum Barðsbréfin eru varhugaverð, einkum bréfið frá 22. Júní 1417 (Dipl. Isl. IV, Nr. 318), sem bæði að stafsetningu og eins litarhætti skinnnsins er ótryggilegt, og eins sökum hins, að niðurlagsorð þess eru ekki rituð út, tír því að það á að vera frumrit (AM. Fasc. VII, 13). Sbr. Dipl. Isl. IV, bls. 249 og 255.

Kuittunar Bref Brandz Halldorssonar.

Wier arne Med Gudz nad Byskup j skalholhti og vmbodsmann heilagrar Holakyrkiu. visitator og hirdstiori yfir allt Jsland Giorum godum monnum vitanligtt med þessu voru opnu Brefe at vær hofum giortt Brand Bonda Halldorsson kuittan og akiærulausan frialsan og lidugan fyrir oss og ollum worum epterkomendum og suo ey sijdur fyrir Sjra Magnus Bauduarsson og ollum hans epterkomendum af jardarverdino þuj sem hann var oss skyllidugur fyrir Bard j fliotum og ollu þuj sem þar til liggur. hefur hann lucktt oss heilan pening og halfan suo oss anægir fyrir greinda jord. þuj fyrirbiodum vier huorium manne þetta vortt Bref ad kreinkia edur akiæra edur nefndan Brand Bonda hier vm framleidis j nockurn mata ad onada. Og til sanninda hier w̄m setium vier vor jncigle fyrir þetta Bref giortt j skalholhti manudaginn næstan eptter þing Miiij^e decimo octauo¹).

*44. 14. September 1428. undir Núpi.

VITNISBURÐARBRÉF níu manna, að Guðmundr Arason hafi greitt hústrú Þorgerði Ólafsdóttur þá peninga í mála hennar, að henni vel á nægði, og voru þau alsátt um allan sinn reikningskap.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 296—300, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700. Bréf þetta er hálfgerðr vandræðagripr vegna þess, að eingin góð afskrift af því þekkist nú. Er það áðr prentað í IV, Nr. 326, eptir afskrift séra Jóns Haldórssonar í Hitardal með ártali 1418, og að sumu leyti reingra en hér, þó að ekki sé þessi afskrift, sem hér er nú fylgt, nærri því eins góð og hún þyrfti að vera. Séra Jón hefir tekið

¹) Það verðr líklega annaðhvort 4. eða 11. Júlí 1418.

eptir því, að ártalið 1418 fékk ekki staðizt, og hefir því gizkað upp á, að það ætti að vera „1428 eður 1410“, en þá voru ekki tók á, er bréfið var prentað fyrrum, að fara frekar út í rekstr um ártalið. Þorgerðr Ólafsdóttir sú, er hér getr, hefir, eins og séra Jón hefir tekið eptir, verið síðari kona Ara Guðmundssonar og stjúpmodir Guðmundar ríka, og því hefir Guðmundr átt að greiða henni út málaann eptir Ara föður sinn andaðan. Það sézt á góðu bréfi, að Ari hefir verið enn á lífi 27. Maí 1420 (Dipl. Isl. IV, 339), svo að þar með getr hvorki ártalið 1410 né 1418 staðizt. En af kaupmálabréfi Guðmundar og Helgu Þorleifsdóttur má ráða, að Ari hafi verið dáinn 7. Okt. 1423 (Dipl. Isl. IV, 370), — en hann druknaði, — því að Rafn lögmaðr er þá talinn giptingarmaðr Guðmundar, og er líkast, að Ari hafi druknað hin næstu missiri fyrir. Nú verðr bréf þetta að vera gert eptir dauða hans, enda er og skýrt tekið fram í Mýradómi Guðna Jónssonar árið 1500, að svo sé. Er og ekki ólíklegt, að það hafi verið nokkrum árum seinna, því að helzt er svo að skilja, að tregða muni hafa verið af hendi Guðmundar á útgreiðslu málaans. Er því næst að ætla, að „xij octave“, sem hér stendr, stafi frá misskript í eldri afskriptum eða raungum lestri fyrir „xx octavo“, svo að ártalið eigi að réttu lagi að vera 1428.

Bref upp a peninga Þorgerdar Olafsdottur.

Öllum monnum þeim sem þetta bref sia eður heyra senda Biarni prestur Sigurdsson. Gudni bondi Oddsson. Þordur Jörundsson. Kodran Jörundsson. Eyolfur Jonsson. Pietur Þordarson. Sigurdur Þordarson. Halldor Jonsson og Þorir Steinolfzson kvediu guds og sijna. kunnigt giðrandi at sub Anno Gracie¹⁾ millesimo²⁾. cccc. [xij octave³⁾] vorum vær i hið og heyrdum ð undir Nupi i Dyrafirdi ð ord þeirra og handaband af einni álflu heidarligur man Gudmundur Arason en Hustru Þorgerdur Olafzdóttir af annari. enn það faldist undir þeirra gerd og handabandi. að Gudmundur Arason lukti málá Þorgerdar Olafzdóttur. fimm hundrud hundrada eptir því sem til vijsar opid bref Ara bonda Gudmundssonar. svo micid i jördum og lausagotzi sem hier seigir.

Jtem Kyrkiubol a Ros(m)hvalanesi. fulavijk. Þoresstadir. Hrafnkíelsstadir fyrir hundrad hundrada.

Jtem Sæbol ð Jngiallsandi og Brecka og Raun fyrir hundrad hundrada.

¹⁾ Gracio, hdr. ²⁾ messu, hdr. ³⁾ [Svo hdr. og mun hér misskrifað svo fyrir: „xx. octavo“.

Jtem Hrafns Eyri i Arnarfjrði fyrir hundrad hundrada.

Jtem Horn. Kyrkiubol og Skogar. þessar þriðr jarðer i mosdal. Dyniandi og half Borg. Skiallfonn og úlfadalur ú Jngjialdzsandi. þessar jarðir fyrir hundrad hundrada.

Gaf títt nefndur Guðmundur Þorgerði Olafzdottur Bardsvijk. sem liggur ú Ströndum fyrir utañ allañ Reikningskap með öllum þeim gögnum og giædum sem til hennar (hefur) leigid fra fornu og nyu. og með svo miclum vide sem nu liggur ú Bardsvijk til obrigdulegrar eignar. skal Guðmundur Arason svara laga Riptingum ú öllum þeim jörðum sem hann tillagði mðla optnefndrar Þorgerðar. en hun eda hennar umþodsmann halldi til laga.

Jtem fiðrutijgi hundrada j öllu samt. gripum og virðingagotzi. j smiðr og skreid og Ryklingi. hestum og skipum. þar með áttatijge kugillde. þetta allt samañ fyrir hundrad hundrada.

Voru þessir peningar allir samt fyrskrifadir afhenttir og údur fyr gert¹). svo Þorgerði husfreyu i alla stadi vel anægdi. og því voru þaug optnefndir menn Guðmundur Arason og Þorgerður Olafzdottir alsattum sátt um allañ sinn Reikningskap.

Og til meiri stadfestu og sanninda hier um setti Guðmundur Arason sitt junsigli með þeirra godra manna junsiglum sem fyr er(u) skrifadir firir þetta bref. sem giört var undir Gnupi j Dyrafirði þriðindaginn næstañ eptir mariu-messo sijdari ú því áre sem fyr seigir.

45.

17. Nóvember 1428.

á Ökrum.

GUNNAR Ólafsson handleggur með samþykki Guðrúnar Bárðardóttur konu sinnar Styr Snorrasyni jörðina Hraunsmúla, en Styr kvittar Gunnar fyrir tíu marka sekt til kongdómsins, og geldr tuttugu merkr, er Jörundi Hallvarðssyni höfðu verið dæmdar af Gunnari, en Brimilsvellir standi fyrir brigð á jörðinni.

¹) Svo.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 145b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Brief fyrir Hraunsmwla.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Hakon prestur Þiodolfsson. grimur Biornsson. bardur oddsson og aurnolfur Magnusson quediu guds og sijna kunnigt giorandi ad vier vorum þar j hia á aukrum á mýrum j hraunhrepp miduikudaginn næstan epter marteinsmessu dag 1428¹⁾. sáum og heyrdum á ord og handaband þeirra Styrz Snorrasonar og Gunnars olafssonar. kiendist gunnar ad hann hefði handlagt [greindum Styr²⁾] með samþycke gudriðdar bardardottur konu sijnnar. og handlagði þa enn til fullrar eignar jordina at hraunsmwla. er liggur j Stadarhrepp. með ollum þeim gögnum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyo og þau vrðu fremst eigandi ad með logum. hier fyrir hafði Styr giortt optnefndañ gunnar kuittañ vñ x merknr j fiesektt er dæmtt var af gunnare kongdominum fyrir domrof og stefnufall. hier til lukti styr Jorundi Hallvardssyne xx merkur er dæmtt var Jorundi af gunnare. a vegna Runolfs Eyrekssonar. epter þui sem domzbrief þar vñ giortt vottar. skilldi nefndur styr hallda til laga greindri jordu en gunnar suara laga-riptingum. kynni ad brigdast nefndur hraunsmvle. þa skilldi nefndur styr eiga halfa jordina a brijmelsvollum a Sniofellz-nese er liggur millum hofda og enniss. giordi optnefndur gunnar greindañ styr kuittañ og lidugan fyrir sier og konu hanz. og erfingium þeirra logligum (vm) allt greintt jardar verd.

og til sanninda hier vñ.

¹⁾ 1228, hdr. ²⁾ [vantar í hdr., og er bætt hér við, því að það verður að standa.

46.

19. Maí 1431.

á Helgafelli.

STYR Snorrason selr Njáli ábóta og klaustrinu á Helgafelli jörðina Hraunsmúla í Staðarhrepp fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 143^b—144^a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með réttu ártali (1431) er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 530.

Kaupbrief fyrir Hraunzmvla.

Þeim monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Audun Jonsson. Hallur Sueinsson og Claus Jurgi(n) Jonsson kuediu guds og sina kunnigt giorandi ad þar vorum vier j hia saum og heyrduṁ a j abotastofunne a Helgafelli sabbato pentecostes Anno 1431¹⁾ handaband abota Nialz a Helgafelli. og Styrs B(onda) Snorrasonar. ad so fyrir skildu ad styr selur Abotanum og klaustrinu ad Helgafelli jordina alla hraunzmvla er liggur j Stadarhrepp. med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylgir og fylggt hefur ad fornu og nyio og hann vard fremst eigandi ad. af gunnare Olafssyne og Gudrijde Bardardottur konu hanz. hier j mot gaf abotinn greindum styr vj kugilldi ad næstum fardogum og vj^o j vadmǫlum. skilldi greindur styr suara lagaríptingum a jordinne enn Niðll abote halldi til laga. vissum vier ad tittnefndum styr var afhentt allt adurgreintt jardar verd so honum vel anægdi. skilldi og styr leggja aptur klaustrinu greintt jardar verd a sama úre sem jordin geingi af med logum.

og til sanninda hier vṁ et cetera.

47.

22. Maí 1431.

á Ökrum.

ÞURÍÐR Jónsdóttir samþykkir kaup þeirra Styrs Snorrasonar bónda síns og Njáls ábóta á Helgafelli um jörðina Hraunsmúla.

¹⁾ 1281, hdr.; ártalið rétt, 1431, í ágripum bréfsins.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 144a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Jngimundur Snorrason. Sigvatur Þorarinsson og Þordur Þorgrimsson kuediu guds og sina kunnigt giorandi ad þar vorum vier j hia saum og heyrdum á þridiudaginn næstan epter huitasunnu a okrum a myrum j hraunhrepp Anno 1431 ár ad Þurijdur Jonsdotter samþycktte med fullu handabandi vid styr Snorrason bonda sinn vm það jardar kaup er nefndur styr hafdi sellt herra Niale abota ad Helgafelli jordina a hraunsmvla j stadarhrepp frialsa og akiæru-lausa fra sier. og það kaupzbrief fullt og logligtt og stod-ugtt med ollum sijnum greinum og articulis fyrir sier og sijnum erfingium er þeir hofdu þar vm giortt aboti niall og adurgreindur styr. ad nefnd jord hraunsmwle sie klaustursinz eign ad Helgafelle obrigdulig hiedaþ af.

og til sanninda et cetera.

48.

1431

VITNISBURÐR, að Haldór smiðr Eyvindsson hafi lýst því, að Vermundr ábóti hefði skilið rekann frá Böðvarsholti, þegar hann seldi sér jörðina, og eingan reka kvaðst Haldór hafa selt Lofti bónda (Guttormssyni) með Böðvarsholti.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 142a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Það giorum vid Audun Jonsson og Hallur Sueinsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ad vid vorum j abotastofunne a Helgafelle og heyrdum á ad Halldor smidur Eyvindzson lysti þui fyrir ockur. ad þa er Vermundur abote ad Helgafelli selldi honum jordina bodvarzholtt. skildi hann fra allan reka. og Eingi¹⁾ Reka sagdist nefndur Halldor sellt hafa Lofti bonda med greindri

¹⁾ Svo.

J
 ordu þa er hann seldi honum bodvarzhollt. sagdi og optnefndur Halldor að síjra Þorsteinn Suartthofdason talade soddan ordum til hanz þa hann var radzmann að Helgafelli: veitz þu það Halldor að þu att ecki að giora með rekanum j bodvarzhollti. fyrir þui vil eg (eigi) að þu dragier klaustursinz vidu þier til handa af Bodvarzholltzreka. og til sanninda hier v̄m 1431¹⁾.

49

[1431].

VITNISBURÐR, að Vermundr ábóti hafi fráskilið rekann, er hann seldi Haldóri smið Eyvindssyni Bððvarsholt.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrasonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Stutt ágríp af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. IV, Nr. 347, nokkuð afbakað, með ártali „um 1420“, sem sett var að ágizkan. Eptir Helgafellsbréfum, sem nú eru komin í ljós, mun ártalið þó réttara sett 1431.

Það giorum við Magnus Þordarson og Arne Þorleifsson godum monnum kunnigt með þessu ockru opnu brefe að þar vorum vit j hia og heyrðum á j abotastofunne a Helgafelle að þa er herra vermundur abote seldi Halldore smid Eyvindssyne²⁾ jordina Bodvarzhollt j Stadarhrepp. talade nefndur abote so felldum ordum. ecki selur eg þier rekann með bodvarzhollte þo að eg selie þier jordina. þui hann er fra skildur adur. enn hafa skalltu gagn af rekanum Halldor á medan eg er til allt nema huale og storvidu. enn þeir munu giora við þig hier v̄m sem þeir vilia er epter mic koma. og hier epter vilium við sueria ef þurfa þyker. og til sanninda hier v̄m et cetera.

50.

1440.

ODDR bóndi (leppr) Þórðarson gefr klaustrinu á Helgafelli og „sancti Jóhann“ fjórðung í jörðunni í Syðra-Skógarnesi.

¹⁾ 1531, hdr. ²⁾ Vermundssyni, stendr ranglega í ágrípi bréfsins.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 137^b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Sbr. Dipl. Isl. IV, Nr. 659, og er þar ágrip eitt, en árfært til 1440.

Oddur Þordarson giefur til Helgafellz fiordunginn
vr sýdra Skogarnesi.

Það giore eg. oddur Bonde Þordarson godum monnum kunnugtt með þessu mijnu opnu brefe að eg meðkiennist að eg hefi giefid klaustrinu a Helgafelli og sancti Johann fiordunginn j jordunne sydra skogarnesi með ollum þeim gognum og giædum. Rekum og peningum¹⁾ sem eg varð fremst eigandi að og gudmundur grijmsson og Borghilldur gijssurardotter kona hanz selldu mier til fullrar eignar. og thil sanninda hier vīm et cetera.

[Anno 1440²⁾].

51.

[um 1440].

MÁLDAGI Máfahliðarkirkju á Snæfellsnesi.

AMagn. 264. 4to, bls. 7, skr. 1606. Jón Sigurðsson hefir á einum stað getið þess til, að máldagi þessi væri frá „1420?“⁴, en á öðrum stað, að hann væri frá „c. 1440“, og mun það sönnu nær. Mjög gamall er máldaginn ekki, en frá 15. öld má hann þó vera.

Mafahliðdar maldagie.

Jtem kyrkia j Mafahlið j millum höfða og Ennis aa halft Tungu land. oc þar til hest oc kugildi. skipsland j klett krossmessna j millum. vergogn aa forumannahol. þar skal syngia seirna joladag oc paskadag seirna. þangad liggia allar tijunder af Holltte oc³⁾ Tungu oc heimamonnnum. giellnauta rekstur j kalfadal er liggur firir ofan bla-feld oc Biarnarfoss.

Mafahliðdar land er jtakalaust.

Mafahliðdar land aa alltt jnn að anne þeirre er fellur

¹⁾ Svo; rétt: renningum. ²⁾ [b. v. eptir AM. 252. 4to, 430. 4to, o. fl. afskr. ágrípanna. ³⁾ tvískr. í 264.

ofan fyrer utann Buland hid jnnra. oc halfan grensdal vid hofda.

J Mafahljíd ma vijgia saman hion oc leida konur j kyrkiu oc primsigna börn. þar skal syngia allar stærstu hatijder.

52.

28. Júlí 1448.

á Helgafelli.

BJÖRN bóndi Þorleifsson fær Njáli ábóta og klaustrinu á Helgafelli Kambana báða í Breiðavík og þá aðra peninga, er ábóta og Birni kemr vel til samans, fyrir þá hálfu séttu lest skreiðar, sem Teitr bóndi Gunnlaugsson var skyldugr Njáli ábóta.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 153a og 153b (hættir í miðju kafi = b), með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ártal þessa bréfs er án efa 1448, og hefir Njáll ábóti Bárðarson ekki dáið fyrri en 1449, enda er ekkert því til fyrirstöðu, því að réttu lagi er einskis annars ábóta getið á Helgafelli um þetta leyti. Að vísu geta sagnaritarar (sjá Timarit Bókmentafélagsins VIII, 233) um Þorstein ábóta á Helgafelli 1440, en það byggist eingaungu á bréfságrípi því, sem prentað er í Dipl. Isl. IV, Nr. 660, en nú er orðið vist um það, að það er að réttu lagi frá 2. Apríl 1397, svo að sá Þorsteinn, sem þar er nefndr, er Þorsteinn ábóti Snorraeson hinn síðari. Af bréfi Gottskálks biskups á Hólum 12. Febr. 1450 má og sjá, að Njáll ábóti muni vera nýlega dáinn 1450, en þó er helzt að ráða, að hann hafi dáið vorið 1449, og að vísu fyrir alþingi (Dipl. Isl. V, Nr. 39). Ágrip þessa bréfs er í Dipl. Isl. IV, Nr. 590 með ártali 1435.

[Kaupbrieff fyrir kombum badum¹⁾.

Þat giorum vær²⁾ Þorvalldur Þorkielsson. Einar [Þordar³⁾son og gudmundur Einarsson godum mönnum kunnigt med þessu voro opnu briefi ad vær vorum þar⁴⁾ j hia [sá-um og heyrdum ^ð⁵⁾ ad⁶⁾ Helgafelli sunnudaginn næstañ fyrir olafzmesso fyrre. þa er lijdit var fra hingatburd vorz herra 1448⁷⁾ ðr [og sðum⁸⁾ a handaband þessara ærligra⁹⁾

¹⁾ [sl. b. ²⁾ vier b. ³⁾ [sl. b(!) ⁴⁾ sl. b. ⁵⁾ [b. v. b. ⁶⁾ a, b. ⁷⁾ 1248, 858 (a—b); í ágrípum bréfsins stendr ýmist 1245 eða 1435 (sjá Dipl. Isl. IV, bls. 553); hið rétta mun 1448. ⁸⁾ [svo a, b. ⁹⁾ sl. b.

manna Nialz abota a Helgafelli og Biarnar¹⁾ b(onda) Þorleifssonar ad so fyrir skildu. ad [fyrnefndur biorn bondi²⁾] handlagdi abota Niale þessar jarder j Breidavíjk j Knarrarkirkiu sokn. er so heita Kambar ij fyrir xl^{c.}³⁾ med ollum þeim kugilldum sem þar med fylgia nefndum abota niale og klaustrinu a Helgafelli til æfnligrar eignar med ollum þeim gognum og giædum sem fyrgreindum jordum fylgtt hafa ad fornu og nyio. og þa adra peninga sem nefndum abota og byrne bonda kiemur vel til samanz. fyrir þa halfu siettu lest med goda gilla skreijd. sem Teitur b(onde) gunnlaugsson var skilldugur nefndum abota Niale. og klaustrinu a Helgafelli. skilldi Theitur gunlaugsson kuittur og akiaerulaus fyrir Niali abota og klaustrinu og ollum⁴⁾.

53.

[1450].

BESSI Einarsson selr Árna Oddssyni jörðina á Vörðufelli og átta hundruð í Brokey fyrir tuttugu hundruð fríðvirð, og kvittar Árna um andvirðið.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 143b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Brieff fyrir vordufelle og Brokey.

Þad giorum vier Dade Arason⁵⁾. Thomas gudmundsson. Ornlfur Þordarson. pall Jonsson godum monnum kunnigt med þessu voro opnu brefi ad vier vorum j hia saum og heyrdum á ord og handaband velborinna manna Bessa Einarssonar og Arna Oddssonar ad so fyrir skildu ad Besse selldi greindum Arna jordina vordufell og viij^c j brokey er liggur j Eyrar kirkiusockn med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyiu og hann vard fremst Eigandi ad. Hier j mot gaf greindur Arne xx^c j fridvirdum peningum. skyllði þrattnefndur Bessi suara lagaripptingum enn Arne hallda til

¹⁾ Biarna b. ²⁾ [Biorn b. ³⁾ b hættir hér og bætir við: et cetera.

⁴⁾ Hér hefir aldrei meira verið skrifað af bréfinu. ⁵⁾ Arnason, hdr.

laga. Hier eptter giefur eg thittnefndur Bessi Arna Oddsson olldungis kuittañ og akiærulausañ fyrir mier og ollum mijnum eptterkomendum vm greindt jardar verd og eyiarpartt. hef eg og fulla og alla peninga vppborid af Arna sem mier vel anægier.

og til sanninda hier vm et cetera.

54. 15. Maí 1450. á Harastöðum.

SÆUNN Guðnadóttir samþykkir kaup þeirra Bessa Einarssonar bónda síns og Árna Oddssonar um Vörðufell og Brokey.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 136a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Það giorum vier Biorn Pietursson. Arne sueinsson godum monnum kunnigt með þessu ockru opnu brefi Anno 1450 fostudaginn næstañ epter vppstigningardag a harastodum a Skogastrond vorum vier j hia saum og heyrðum a ord og handaband þessara manna Bessa Einarssonar og Sæunnar Guðnadottur Qvinnu hanz ad hun samþycktti þa jardar solu og Eyiar partt er so heita vordufell og Brokey og adur greindañ Arna Oddsson ad sier ad taca til æfnligrar eignar fyrir mier og mijnum erfingium epter greindu kaupi.

og til sanninda hier vñ.

55. [1450 eða síðar].

ÁRNI Oddsson fær Snorra Hallgrímssyni til eignar þau átta hundruð, sem hann átti í Brokey í þá peninga, sem hann var Snorra skyldugr vegna Þórálfu dóttur sinnar.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 136a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Um Brokey.

Það gíore eg Arne Oddsson godum monnum kunnugt með þessu mijnu opnu brefe að eg hefi feingid Snorra Hallgrijmssyne viij^e er eg atti j brokey er liggur j Eyrarkirkíu sochn til æfinligrar eignar vndañ mier og mijnum erfingium enn vnder hann og hanz erfingia. epter þui eg vard fremst eigandi að. og mitt kaupzbrief vtuijsar vñ greindañ eyarpatt [með ollum þeim gognum og gædum sem greindum eyarparte¹) fylger og fylgtt hefur að fornu og nýiu. j þa peninga sem (eg) var honum skilldugur vegna Þoralba²) dottur minnar j sinn modurarff epter Þurijde Thumasdottur modur sijna.

Samþykkti fyrgreind Þoralba að Snorre Hallgrijmsson skilldi selia fyrrgreindañ Eyiarpatt huorium er hann villdi thil frelsis og frialz forræðiss. Skilldi Arne suara lagaríptt- ingum enn Snorre hallda til laga.

og thil sanninda hier vm et cetera.

56.

8. August 1451.

í Höfn.

Jón Ásgeirsson kvittar Gunnar Bjarnarson um andvirði eyja þeirra, er liggja fyrir Skógarströnd og svo heita: Stafey, Gjarðeyjar tvær, Hrótey, Húseyjar þrjár, Hryggr, Snæfogs- ey, og alla þa hólma, sem þeim fylgja.

Eptir afskrípt meðal Hamrendabréfa (há mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1730—40), stafréttri eptir frumritinu, sem þa hefir verið orðið nokkuð fúð.

[Þ]at gíori ek jon asgeirsson godvm monnvm kvnnickt með þessv mínv opno brefvi ath ek meðkennvmzt at ek hefi vppborit af gvnnari biarnarsyne fulla peninga ok alla [svo] at [mer vel ánnæger] fyrir eyiarnar aa breidafirdi er liggia j eyrar kirkíu sokn aa skogarstrond er svo heita stafey giardeyiar ij. hrutey. hvseyiar .ijj. hryggr. ok snæfogs- ey ok alla þa holma sem þessvm eyiom fylgia ok ek

¹) [b. v.; vantar í hdr. ²) Svo = Þórálfa.

vard fremst eigandi at. Þvi giorer ek fyrr greindr jon adr-
nefndan gvnnar ørlungis kvítan ok ækærvlavsan fyrir mer
ok avllvm mínvm rettvvm efterkomindvm vm greinda penn-
inga. ok til sanninda hier vm setta ek mitt insigli fyrir
þetta kvittanarþref skrifat j haufn j hvamsveit svnnvdaghin
næsta fyrir lavrínsius messu þa er lidin voro fra hingat-
bvrð vors herra jhesv christe þvshvndrvt flogr hvndrvt fim-
tiger ok eitt ðr.

57.

14. Marts 1453.

á Helgafelli.

VALERÍANUS Þórarinsson handleggir Jóni Þorkelssyni ábóta
á Helgafelli kvitta alla þá tiltölu, sem hann þóttist eiga til
jardarinnar á Hraunsmúla í Staðarkirkjusókn á Ölduhrygg,
klaustrinu til æfinlegrar eignar.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrasonar, nú í Lands-
bókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600,
og er bréfið ritað tvívegis í bókina a) bl. 129b—130a, b) bl. 144 a—b.
Á fyrra staðnum er rangt ártal 1483 fyrir 1453.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra
senda Jon Jonsson. Jon Audunarson¹⁾. einar gudmundsson²⁾
og Sæmundur Þórarinsson kuediu guds og sina kunnigt
giorandi. ad vær vorum þar³⁾ j hia sðum og heyrdum ð j
badstofunne á Helgafelli manudaginn næstañ fyrir Bene-
dictzmesso [Anno Domini⁴⁾ 1453⁵⁾ handaband [þeirra⁶⁾ jonz
Þorkielssonar abota a Helgafelle [af einne alfu⁷⁾. enn⁸⁾ Vale-
rianus Þórarinssonar⁹⁾ [af annari alfu¹⁰⁾. ad so fyrir skildu
ad fyrrgreindur¹¹⁾ Valerianus handlagdi¹²⁾ abota Jone kuitta
og akiærulause þa tiltölu og riectt. sem hann þóttist eiga til
jardarinnar a¹³⁾ Hraunsmwla. er liggur j Stadar kirkjusokn
ð ollduhrygg. fyrir sier og sijnum epterkomendum. klaustr-
inu til æfinligrar eignar. Saum vier og aller fyrnefnder

1) Ønvndarson, a; 2) gudnason, a; 3) a; sl. b; 4) [a; sl. b; 5) b;
1483 a, a; 6) [b; þessara herra a; 7) [a; sl. b; 8) a; og, b; 9) Þórð-
arsonar, a; 10) [a; sl. b; 11) a; nefndur, b; 12) b; handsaladi a; 13)
b; sl. a.

menn ad þesse hinn¹⁾ same Valerianus var þa enn²⁾ heill ad vite og allri³⁾ skynsemd.

og til sanninda hier v̄m et cetera.

58.

1454.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 157b—158a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad giorum vær broder Steinmodur abote j vidEy officializ H(eilagrar) skalholltz kirkiu. og uikarius generalis. og Sijra Helge Jngialdsson godum monnum kunnigt med þessu voro opnu brefe. ad vier saum og yferlóusum máldagan kirkiunnar ad eyre so latandi ord fyrir ord sem hier seigier. [Hér kemr Vilkinsmáldagi Eyrar kirkju í Álptafirði frá 1397, orðrétt samhljóða og í Dipl. Isl. IV, bls. 165, áðr en viðbót Sveins biskups frá 1467 kom við].

Og til sanninda hier v̄m.

Anno 1454.

59.

13. Júní 1464.

í Arnarfirði.

GUÐRÚN Þorsteinsdóttir gefr séra Þorsteini Þórarinssyni fimm hundruð upp í jörðina Arnarstapa undir Jökli, en selr honum tíu hundruð í jörðunni fyrir tíu kúgildi fríð.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 137a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

v̄m Arnastapa.

Þad giorum vier Ornolfur Einarsson. Wigfws Biarnarson. Halldor Hognason. Halldor Sumarlidason. Einar Jons-son. Þorleifur Ormsson godum monnum kunnugtt med þessu

¹⁾ a; sl. b; ²⁾ b; sl. a; ³⁾ a; sl. b.

voru opnu briefe ad vier vorum j hia saum og heyrdum a ord og handaband j Arnarfirde midvikudaginn næstañ fyrir Botolfzmesso 1464 þessara manna Sijra Þorsteins Þorarinssonar og gudrunar Þorsteinsdottur af annare alfu modur hanz. ad hun gaf honum fimm hundrod vpp j jordina Arnastapa er liggur j Knarrar kirkiusockn j sijna fiordungzgiog og þar til onnur v^e j sitt riett arffskipte vid adra sijna brædur. Hier til selde hun honum x^e j greindre jordu med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylggt hefur ad fornu og nyiu og hun vard fremst eigandi ad. Hier j mot gaf sijra Þorsteinn adurgreindre gudrunu modur sinne x kugillde frijd. medkiendist og gudrun. ad hun hefði fulla og alla peninga vppborid fyrir adurgreinda jord. sem henne vel anægdi. skilldi gudrun suara lagariptingum a greindre jordu. enn Sijra Þorsteinn skilldi hallda til laga. Handlagdi nefnd gudrun greindañ Sijra Þorstein oлдungiss kuittañ og akiærulausañ fyrir sier og ollum sijnum epterkomendum. og logligum Erfingium vñ greint jardarverd.

og til sanninda hier vñ.

60.

15. September 1464.

í Gufudal.

BJARNI Þórarinsson handlegr séra Þorsteini bróður sínum kvitt og ákærulaust það tilkall, er hann mætti eiga til jarðarinnar Arnarstapa undir Jökli, og kvitta þeir síðan hvor annan um öll peningaskipti, sem þeirra höfðu á milli farið.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 136a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

vm Arnarstapa.

Það giorum vier Helge Þorualdsson. gunnsteinn asgrimsson. Halldor Jonsson og Brandur Þorolfsson. Jon Jonsson. Jon Sugurdsson leichmenn godum monnum kunnigt med þessu voro opnu brefe ad þar vorum vier j hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna Þorsteinz

prestz Þorarinssonar¹⁾ og Biarna brodur hanz ad so fyrir skjldu ad Biarne handlagdi greindum Sijra Þorsteine jordina Arnarstapa er liggur j knarrar kirkiusohn kuitta og akiærulausa v̄m allt þad tilkall sem hann matti thil hennar kalla fyrir sier og ollum s̄ynnum erfingium nefndum Sijra Þorsteine til æfinligrar eignar. Hier med handlagdi huor þeirra odrum annān (kuittān) v̄m oll þau peninga skiptti sem þeirra hafdi a milli farid.

for þesse giorningur frām j Gwfudal enum sydra laugardaginn næstān epter krossmesso v̄m haustid 1464.

og til sanninda hier v̄m.

61.

1. Apríl 1465.

í Vatnsfirði.

Björn (bóndi) Þorleifsson selr Þorgrími Þórarinssyni jörðina Hól í Feitsdal með fjórum kúgildum fyrir hálfan Arnarstapa undir Jökli.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 136 b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kaupbríef fyrir halfum Arnastapa.

Þad giorum vier Jon Narffason. Kolbiorn Þorgilsson og Biorn Sugurdsson godum monnum kunnigt med þessu voro opnu brieft ad þar vorum vier j hia saum oc heyrðum á ord og handaband j vatzfirdi j ijsafirde manudaginu næstān fyrir festum Ambrosij Anno 1465 þessara manna af einne alfu Biarna(r) Þorleifssonar enn af annari Þorgríms Þorarinssonar ad so fyrir skildu ad Bondinn Biorn selldi firnefndum Þorgriyme til fullrar eignar jordina Hol j feitzdal er liggur j Selardalz kirkiusokn og þar til 4 kugilldi med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og hann vard fremst eigandi ad. Hier j mot selldi nefndur Þorgrimur greindum B(onda) Bjrne til fullrar eignar jordina halfa Arnastapa er

¹⁾ Þorsteinssonar, hdr.

liggur j knarrar kirkiusokn med ollum þeim gognum og giædum sem greindri halfri jordu fylger og fylggt hefur ad fornu og nyiu og haun vard fremst eigandi ad. skilde optnefndur B(ondi) Biorn sier aptur jordina Hol til fullrar eignar og kaupz fyrir adra jord jafndyra sijdar meir ef hann vill edur odyrare og giefe peninga j millum. skilide huor v̄m sig hallda thil laga þeirre jordu er hann keypti enn suara lagaripptingum er selide.

• og til sanninda hier vm.

*62

28. }
29. } Apríl 1465. á Gufuskálum.

SKIPTABRÉF á Gufuskálum á Snæfellsnesi.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfrdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 135a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Bréf þetta er áðr prentað í V. bindi Nr. 390 eptir lakara og yngra handriti en hér (AM. 252. 4to).

Skifftabrief a Gwfuskalum.

Þad giorum vier Helgi Snorrason. Einar Þordarson. gudmundur Einarsson. Asbiorn Þorbiarnarson. Einar bardarson og Hallur bardarson g(odum) k(unnigt) med þessu voro opnu brefi Anno 1465 a sunnudaginn næstañ fyrer philippussmesso og Jacobi vm vorid a Gwfuskalum a Snæfellznesi vorum vier til nefnder af tueimur Eriligum monnum Sjra Pietri Þordarsyne er þa hellt Stadarstad a ollduhrygg og Joni Jonssyne er þa hafdi loglegt vmbod herra Jonz palssonar abota a Helgafelli ad skipta Eignarskipti a fyrgreindri jordu. skiptum vier adurgreinder menn med niettu hlutfalli hwsom thodum og ollum budum og bwdarstodum og vergognum. þar med skilidi huor fyrer sig grafa edur lata grafa torf til hwsa og allra bwda þar sem hvorki skierdi thun nie eingie epter þui sem huorum þarfnast. komu vij bwder a huorz hluta. skilidi ein skiphofn vera j huorre bwd. eigi meir. hafi j bwdunum. huort þeir vilia stor

skip edur smá huor fyrer sig enn giore eigi fleire bwder enn nu er greintt a huorz hluta.

og til sanninda hier vm [setium vier firneffader menn vor jncigle firer þetta brieff skriffad j sama stad og are deigi sijdar enn fir seiger¹).

63.

29. Maí 1467.

á Helgafelli.

JÓN Egilsson gefr Jóni ábóta á Helgafelli og klaustrinu kvitta þá tiltölu, er hann þóttist eiga til jarðarinnar Hraunhafnar í Staðar kirkjusókn á Ölduhrygg.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 135b, með hendi Jóns lögmanna Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip af bréfinu er í AM. 252. 4to, bls. 49; AM. 430. 4to, bls. 8—9; Apogr. 1580 og 1647.

Qvittunarbrief fyrir Hraunhafnar anduirde.

Þad giorum vier Sjra Marckws Kolbeinsson og Jon Jonsson godum monnum kunnigt med þessu ockru briefi. Anno 1467 ar fostudaginn næstañ efter festum corp-(or)is christi j abotastofunne a Helgafelli vorum vier j hia saum og heyrdum á ord og handaband þessara manna Jonz abota a Helgafelli og Jonz Eigelssonar ad so fyrir skildu ad Jon gaf klaustrinu og abotanum þa tiltolu er hann þóttist eiga fiordunginn j Hraunhofn er liggur j Stadar kirkiu sochn a olduhrygg sem þa gaf og selldi fyrgreindur Jon greindañ partt qvittañ og akærulausan fyrir sier og sijnum epterkomendum. Hier j moti gaf greindur aboti med samþycke allra conventtubrædra [ij kugilldi og j^c hest og xij fiordunga smiorz. og j^c til ofrijt²).

og til sanninda hier vñ et cetera.

¹) [vantar í 858; b. v. eptir 252. ²) [fimm hundrud, 252 og hin önnur ágrip.

64.

12. Nóvember 1472.

í Skálholti.

SVEINN biskup í Skálholti úrskurðar með ráði nokkurra klerkmanna jarðarpart þann, „sem liggr í millum Þreskjaldar og Leirmúla fyrir ofan Þreskjöld“, eign kirkjunnar í Snóksdal samkvæmt máldögum hennar, og þannar öllum að nefna þar dóm yfir, þar til hann geri þar endilegan veg á í yfirreið sinni.

Eptir afskrift af Hamrendabréfum (há mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1730—40), stafréttir eptir frumritinu. Sbr. Dipl. Isl. V, Nr. 633.

Vær sueinn með guds nad biskup j skalholli ok visitator yfer allt skalholltz biskupsdæmi giorum godum monnum kunnigt með þessu voru opnu brefi at vær haufum tilkallad með oss vora ærliga prelata ok presta síra odd petursson officialem fyrir vestan botza ok síra halldor orms-son officialem fyrir sunnan ok austan. síra gisl jonsson radzman j skalholte. síra gils gilsson kirkiuprest j sama stad ok marga adra presta ok dandimeinn jnavirduliga at skoda maldaga kirkiunnar j snoksdal j breidafiardardolum j maldagabokum heilagrar skalholltzkirkiu. leitz oss ollum ad sa jardar partr sem liggr j millum þreskialdar ok leirmula fyrir ofan þreskiöld se eign greindrar kirkiu j snoksdal. Þui fyrirbiodum vær stridliga ollum ok sierhuerinm bædi lærdum ok leikum vnder fullt forbod ok bañzs þínu nockurn dom þar yfer at nefna eda dæma þar til sem vær komum þar j vorri visitacione ok kaullum þa til með oss lærda ok leika sem vær þeinkium at þar se kunnegazt vm huersu verid hefer ad fornu. Vilium vær þa með gudz hialp giora þar endiligan veg vpp aa epter þui sem suarligt er.

Ok til sannenda hier vm settum vær vort jnsigli fyrir þetta bref skrifa[t j] skalholte hinn næsta dag fyrir festum sancti bictij episcopi confessoris anno domini [∞ cd] lxx. secundo.

65.

27. Júní 1474.

á Eyrarlandi.

DÓMR tólf presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um kærur biskups til séra Sigmundar Steindórssonar.

Bisk. 3. Fol. bls. 234—236, bréfabók frá Hólum skr. 1641—1642, í transskripti frá 5. Júní 1493. Sbr. Dipl. Isl. V, Nr. 668.

Það giorum vær Sueinbiörn Þordarson. Semingur Magnússon. Jon Broddason. Magnus Jonsson. Eiríkur Einarson. Nickulas Þormodsson. Arni Hallsson. Olafur Þorgeirsson. Þorgriymur Jonsson. Jon Jonsson. Þorfinnur Þorólfsson. og Gunnar Eiulfsson prestar Hóla Biskups dæmis godum monnum viturligt með þessu voru opnu Brefi. að þá ed lidid var frá hingadbúrd vors herra Jesu christi þúsund cccc lxx og 4 ár að Eyraalandi í Eyafjarði manudæginn næstað eftir festum sancti Johannis Baptistæ a almenniligre prestastefnu vorum vær í dom nefnder af vorum nadugligum herra og andaligum faundur herra Olafe með guds nad Biskup a Hólum. að dæma vñ þá akiæru er Biskupinn kíærði til Sira Sigmundar Steinþórðssonar.

Í fyrstu að hann hefði dæmd(t) yfer þeim kyrkiunnar malum sem hann var ecki domari yfer. kíændist Sira Sigmundur þar fyrer oss að hann var þar stefndur Biskupsins vegna. Þú þú dæmdum vær firr skrifader prestar stefnuna logliga. og Sira Sigmundur þar logliga fyrer kalladað. enn vñ þá akiæru sem Biskupinn kíærði til adur nefn(d)s Sira Sigmundar að hann hefði dæmd(t) vñ þad mál og sest jnn í kyrkiunnar valld sem hann var ecki domari yfer. og dæmt vñ sinn prest og Rettarfar kyrk(i)unnar. enn Sira Sigmundur vændist vitnum að Biskupinn hefði sig þar til skipað. Þú þú dæmdum vær adur nefndað Sjra Sigmundur Steinþórðsson skilddugað að leida tuo loglig vitni innað manadar að heyrdum dominum heima a Hólum í Hialltadal fyrer Biskup Olafe. eða hans logligum vñbodsmanne að Biskupinn hefði skipað hann domara yfer firr skrifudum malum. enn ef hann getur ecki þesse vitni leitt þá dæmdum vær Sjra Sigmundur fallinn í fulla ohlydne við heilaga kyrkiu og Biskupinn.

Í annari grein kíærði Biskupinn til Sjra Sigmundar að hann hefði eij lesid sitt forbodz Bref í Hunavatzþinge a ollum kyrkium í sijnu profassdæmi fyrer Gudmundi Þorarinzsyne. og Wilborgu Marteinzdottur. eftir sijne skipan.

epter þuj sem Brefed vtvíjsar. og þar fyrer dæmdum vær Sýra Sigmund skilldugañ ad sueria eineidi fyrer Biskup Olaf edur hans vmbodsmanne heima a Holum jnañ sioundar ad heyrdum dominum. ad hann hafe þetta hans Bref lesid epter Biskupsins skipan. fallist honum þesse eidur. þa dæmdum vær hann fallinn j adra ohlydne vid Biskupinn og heilaga kyrckiu. nema hann syne loglig forfoll ad hann matti ei þessari skipan af stad koma.

J þridiu grein kiærði Biskup Olaf til firrnefnds Sýra Sigmundar ad hann hefði hýst og halldid Biorgu Þordardottur leingur enn vppa tolf manadi heima a Miklabæ j moti Retti heilagrar kyrckiu j sijnu forbodi. og suo var þad suarid af Sýra Þorvaldi Biarnarsyne. ad hann hefði lesid forbods Bref yfer firr skrifadri Biorgu. og ad Sýra Sigmundur hefði heýrt vppa. og hun hefði j hans gard verid epter. og so var þad bývísad þar fyrer oss med Brefe. og innsigle Sýra Lodvíjks Hallssonar ad firr skrifud biorg hefði verid vistfost a miklabæ. og Þuj dæmdum vær þratt nefndañ Sýra Sigmund Steinþordsson fallinn j þridiu ohlydne vid Biskupinn og heilaga kyrckiu.

J fiordu grein kiærði Biskupinn til títz nefnds Sira Sigmundar ad hann hefði onguañ Reikningskap giort sier vppa þriu ár af Biskupztíundum er hann hafði veitt honum profassdæmi vppa iij ar vm halft Hunavatzþing og eigi tíundum heim skilad til Hóla epter þuj sem j hans Brefi stod og halldid þessum fyrrskrifudum tíjundum fyrer sier vppa iij ár þesse j onguo síjnu frelse. og þuj dæmdum vær fyrrskrifader xij prestar þratt nefndañ Sira Sigmund skilldugañ ad giora Biskupinum Riettan Reikning og sannan af fyrr skrifudu profassdæmi vnder síjnn suarinn Bokareid. heima ath Holum jnañ sioundar ath heyrdum dominum. enn hafi skilad ollum tíjundum jnañ halfs manadar ath heyrdum dominum heim til hola Biskupinum edur hans vmbodsmanne. enn fyrer Rangligt halld a tíjundunum dæmdum vær Sira Sigmund skilldugañ ath luka Biskupinum xxx marka fyrer huort þad árid sem (hann) hefur tíjundunum rangliga halldid. enn ef tíjundernar lukast eij allar epter þuj sem skrifad stendur. þa dæmdum vær Sira Sigmund skilldugañ

ad luka Biskupinum fyrer rangligt halld a tiundunum xxx. marka lijka fyrer þetta árid sem fyrer huort hinna fyrre. skal hid fyrsta fullriettid vera lukt innan manadar ad heyrdum dominum heima a holum j hialltadal Biskupinum edur hans vmbodsmanne. enn annat fullriettid skal lukast at Mikaelzmessu heima á holum. og et þridia ath næstum fardogum. ef tiundernar lukast ecki epter þuj sem skrifadt stendur. enn vñ alla þa ohlydne. Brefabrot og heimilld þa sem Sira Sigmundur¹⁾ syndi þar fyrer oss. fyrer stadnum. dæmdum vier vnder Býskup(s)iñ(s) vrskurd og huorsu hð(a) sok Sijra Sigmundur skilldi hafa fyrer þessa sijna ohlydne.

Var þesse vor domur vpp sagdur j sama stad dag og ár sem fyrr seiger,

og til sanninda hier vñ setium vær fyrr nefnder xij prestar vor Jnnsigle fyrer þetta doms Bref. er skrifad var a Modruvillum j Haurgardal deige sijdar enn fyrr seiger²⁾.

66.

7. Marts 1476.

í Björgvin.

HANS (Teiste) biskup í Björgvin og Þorsteinn (Þorkelsson) kapellumeistari og prófastr í Björgvin gefa Jóhannesi Mönick Hansakaupmanni meðmælabréf til þess að ná rétti sínum á enskum kaupmönnum, sem verzlauð hafa löglaust á Íslandi og rænt hann eign hans.

Bartholins safn E, 108—112, með hendi Árna Magnússonar eptir bréfabók á skinni frá Björgvin. Afskript í Ríkisskjalasafni Dana frá Langebecks tíð. Prentað í *Analecta Grims Thorkelins Havnæ 1778*, bls. 142—46 og *Dipl. Norv. III*, Nr. 914.

Commendatitiæ pro restitutione spoliolum Johanni Mönick mercatori de Hensa, civi Bergensi in Islandia ab Anglis bis ablatorum.
Restitutio spoliolum.

¹⁾ „Syndur“, stendr hér í hdr., en það er misskrifað og ofritað, ²⁾ D. e. 28. Júní.

Universis et singulis serenissimis, illustribus, inclytis, claris, ingenuis, nobiles, strenuis, fulgidis, providis, circumspectis, discretis Principibus, Regibus, Ducibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Decurionibus, Armigeris, Magistratibus, Potestatibus, Proconsulibus, Consulibus, Civibus, Burgensibus, Johannes sola Dei miseratione Bergensis episcopus, et Thorstanus Præpositus ecelesiæ duodecim Apostolorum¹⁾, magister capellarum regni Norvegiæ, civitatis ejusdem, salutem et acceptæ potestatis gratiam, inopum et oppressorum injurias veritate propulsare. Etsi multis et magnis clarissimi quique viri laudibus efferantur in coelum, qui pro tuendis sociis et subicitis populis, malis quandoque viris et improbis civibus salutem suam alacres devoverunt, et mortibus frequenter sese atque periculis objectarunt intrepidi, quas laudes quæve præconia assequi credimus, qui coelestis patriæ cives eripuerint et liberaverint a diripientibus eos, perpetuis laudis titulis insigniri dubium non est. Quibus a Deo honos indeficiens pro beneficiis, et habitaculum, regnum et imperium spondetur æternum in coelis. Nimirum cum veritas ipsa pauperum et miserabilium personarum regnum coelorum proprium esse asserat, et Dei filios nominat scriptura quos corripit et castigat; nihilominus licet pro varietate terrarum atque distantia singulas quique mortalium sortiantur nationes et gentium nomina, tamen concives et socii deputandi sumus, qui orbem habitamus eundem, et sub eodem Domino communem degimus vitam, atque eundem spiramus aërem et præcipue qui eisdem sumus initiati sacris, credentes in Dominum Jesum Christum, in quo non distinctio Judæi et Græci.

Quapropter omnium parens Deus in coelis ab uno parente omne mortalium genus prodire volebat in terris, ut esset pacis et unitatis inter fratres immortale bonum; nulla præterea in ministranda justitia civium vel externorum habenda ratio est: quoniam qui impunitatem suorum in perditis et malis actibus procurant, dirimunt hii communem humani generis societatem, qua peremta beneficentia, hu-

¹⁾ Bergis, b. v. DN.

manitas, innocentia, pax et justitia, ceteræque virtutes intereant, necesse est, et univemale sequi dissidium.

Quocirca præsentium lator, Johannis Mönik, mercator de Hensa, veritatis sibi testimonium tanquam christianæ reipublicæ civi, de dampnis et injuriis, nuper sibi per Anglos illatis, per nos sibi humiliter exhiberi postulavit, speciali nempe licentia fultus, et salvo conductu serenissimi Principis et domini nostri Regis munitus, pro repetendis quibusdam debitis suis in Islandiam navigavit, ubi a quibusdam Anglicis mercatoribus Hyllensis et Brystovensium civitatum incolis, qui terram Islandiæ contra libertates et privilegia sua, inhibitionibus Regiis parvipensis, piscandi et mercandi gratia adeunt, post firmatas treugas inter Anglicos et communitates Hansæ, et sopitis utrinque litibus nequiter et inique extitit spoliatus, rebusque omnibus et fortunis nudatus, et adductis in medium duobus fide dignis testibus, medio juramento ipsorum probavit se infra scriptis rebus spoliatum. qui testes præsentibus erant et spoliolum committi et res abstrahi oculis intuebantur.

Et primo spoliatus hic anno Domini M^o. CD^o. Lxx. iiij. in octava apostolorum Petri et Pauli spoliatus est quatuor millibus piscium et sex petres burelli vulgariter *spyttingh* dictis, quorum quilibet sexaginta tenet ulnas. Anno vero sequenti in festo sanctæ mariæ magdaleniæ abstulerunt ei violenter de nave cujusdam Johannes dicti Rõrembergh duodecim millia piscium quadri(n)gentos quinquaginta *Rækking*, quatuor tonnas focinæ pinguedinis in unguentum resolutæ, quæ penes nos vulgariter *lyse* dicitur, centum vulpinas pelles, tres saccos refertos plumis, centum *skattge*, sexaginta *Rafna*, sex petres Burelli, quantitatis superius memoratæ. Unde et ex hoc plurima incommoda et dispendia perpessus ad extremam usque devenit inopiam, nilque sibi fere est præsidii, ni sibi subvenerit in brevi Deus ex alto, æquitatis quoque et justitiæ zelatores de raptoribus condignam sibi satisfactionem procuraverint.

Quamobrem ærumpnæ et miseriarum suarum crebris quassati stimulis, Majestates, Magnificentias, Excellentias,

Dominationes, Clementias, Dignationes, Humanitates et Industrias vestras obnixius rogamus, et majorem in modum, quo possumus, requirimus, et in visceribus Jesu Christi vehementius obsecramus, quatinus memores crediti vobis a Deo imperii, quod ad vindictam maleficorum, bonorum vero patrocinium, suscepistis, attendite ne reciperitis, et præcipue hii, quorum interest, talium excessus corrigere et civium suorum perditos mores emendare, huic miserabili præsentium latori dignemini pro spoliis, dampnis et injuriis, molestiis et gravaminibus justitiam ministrare, inanem et vacuum eundem nequaquam permittatis abire, scientes, quoniam Deus judex est judicans pro mansuetis terræ, sitientes quoque et esurientes justitiam sacræ literæ beatos prædicant, quibus copiosa merces est in coelis, quicquid enim (uni) ex minimis boni fecerimus, redemptor noster sibi factum deputat.

In evidentiâ vero et testimonium singulorum supra scriptorum secreta nostra præsentibus duximus appendenda.

Datum Bergis Anno Domini MCDLXX sexto. Nonas marcias.

67.

1476.

í Björgvin.

HANS biskup í Björgvin, Þorsteinn prófastr og kapellumeistari við postulakirkju, Jón riddari Smjör og Páll ábóti í Munklifi rita Einglakonungi bréf og leita ráðs um skaðabætr til Hans kaupmanns Rörembergs, er var þýzkr og átti heima í Björgvin, en hafði verzláð á Íslandi, og höfðu Einglendingar rænt hann þar fé og farkosti.

Bartholinsafn E, 599—601. Prentað áðr í Analecta Gríms Thorke-lins, bls. 146—149 (með skökku ártali 1486), — og Dipl. Norv. VII, Nr. 481 (bls. 479—481).

Illustri et magnifico principi et domino, domino Henrico¹⁾ dei providentia Anglie regi, clarisque et circumspic-tissimis memorati regni consiliariis Johannes dei gracia Ber-

¹⁾ Norðmenn sýna fram á, að hér muni ritað í ógáti nafn Henriks fyrir Edvards VI. Einglakonungs.

gensis episcopus, Torstanus prepositus ecclesie duodecim apostolorum et magister capellarum, Johannes Smør, miles et capitaneus Bergensis et thesaurarius, regni Norvegie consilarii, Paulus abbas in monte sancti Michaelis, Cisterciensis ordinis, felix, faustum et pacificum regni sui moderamen. Etsi cunctis, serenissime princeps et domini spectatissimi, sacris discernentibus institutis, misericordiam debeamus, maxime tamen domesticis fidei, quibus fraternitatis vinculo sumus astricti, inprimis calamitosis et afflictis, præsertim qui non suo vicio, sed et latrocinii et calumpniis ex magnis divitiis et fortunis optimis in summam deciderint egestatem, infelicissimum quippe pressure genus, se meminisse felicem. Et quidem non modo immitis, sed et [in]iustus foret, et tam in vicio quam qui facit, qui a socio, cum potest, injuriam non propulsat. secundum dei enim voluntatem et nature copulam, invicem nobis auxilio esse debemus, certare officii, et adjuvamentum ferre alter alteri, vel studio, vel officio, vel quovis alio modo, ut inter nos societatis augeatur gracia. Magnus itaque justitie splendor, que aliis potius nata quam sibi, ut iudicio omnia subjecta habeat, opem aliis ferat, officia non abnuat, dampna et pericula suscipiat aliena. Hanc virtutum arcem nobis ante oculos ponentes, ne innoxius tanquam reus et sceleratus dampnificetur, veritatem super cognitione cause latoris presentium, Johannis Rorembergh, institoris de Hensa, vestris prudentissimis circumspencionibus dignum duximus aperire. Qui aliquot retro annis ex civitate Bergensi, et ab ea congregacione mercatorum de Hensa, que nobiscum degit, mercandi gracia non predandi animo, optenta a serenissimo principe nostra licentia, in Islandiam est profectus, ubi a regnicolis vestris, Anglicis quibusdam, fortunis, rebus et bonis omnibus, atque ipsa navi sua, cum singulis suis pertinentiis, tanquam ipsorum persecutor et hostis, exstitit spoliatus, quem nos in veritate dei et fide Christi Jesu perhibemus nihil circumvencionis temeritatis sive malignitatis contra vestros civos et regnicolas in hoc suo transitu machinatum fuisse, sed ipsum suosque sequaces, mercatores fore de Hensa protestamur in hiis scriptis, qui

vobiscum, ut asseritur, sunt federe copulati. Et quia justum et sanctum est, inita semel pacis federa inconcussa servare, et circa illos presertim, qui non peccaverunt, nec fedus ruperunt, et amoris potius consulendum quam odia colligenda censebit sapiens, cum et hostibus parcitur persepe subactis, et inter regias laudes clarissimi quondam viri, hostem ipsum augere, ornare et rebus omnibus ampliare precipuam duxere virtutem, ab omni ergo alienum esse constat humanitate, pauperi, inopi et precipue federe et amicitia sibi juncto non subvenire oppresso, et in gravem redundat maculam regie majestatis, subditorum suorum clausis palpebris excessus preterire, et ipse rex regum et dominus dominancium in suis vicariis acrius hujusce rei negligentias ferire consuevit. Et quoniam inter ipsa arma, clarissime princeps, clemencie locus esse consuevit, hanc in pace amicis et sociis abesse nefandissimum est. Serenitatem [igitur] vestram obnixè rogamus, et in domino Jesu propensius obsecramus, quatinus, memores innate clementie et prisce benignitatis, huic miserabili, presencium latori, justiciam de vestris ministrare dignemini, spoliatum restituendo. Et dominus ipse, universorum retributor bonorum, copiosa vos mercede donabit in celis, qui quod uni ex minimis suis fecerimus, sibi in districto judicio factum fore censebit, et nos grata vicissitudine votis vestris in simili majorive negotio cupimus remereri. In cujus rei testimonium et evidentiam premissorum secretis et sigillis nostris presenciam fecimus communiri.

Datum Bergis anno m.^o cd.^o lxx. sexto.

68.

16. Marts 1476.

í Bukden.

KRISTJÁN Danakonungr fyrsti og Edvard Einglakonungr fjórði endrnýja samning sinn frá 1. Maí 1473.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, III, 69.

4. Diffinitum est, quod infra Biennium antedictum &c. [Orðrétt samhljóða samningnum frá 1. Maí 1473; sjá V, Nr. 618].

Teste Rege apud Bukden Decimo sexto Die Martij. [Anno Regni nostri xvj^o].

69.

6. Apríl 1476

á Hólum.

Jón Broddason officialis Hólabiskupsdæmis bannar Magnúsi presti Illugasyni að þjónusta Einar Björnsson og hans fylgjara, sem voru að ráninu í Miklabæ.

AM. Fasc. XXII, 2, frumrit á skinni. Innsiglið er enn fyrir, en er nokkuð brákað. — Apogr. 3239.

bref vm magnus illavgason¹⁾.

Ek jon prestur broddason officialis holabiskupsdæmis kunngiorer þier sira magnus illavgason med þessu minv brefi ath einar biornsson ok aller hans fylgiarar sem ridu til myk!abæiar j skagafirdi j blavndvhlid j vetur med sig-mvndi steinþorssyni a(t)fara nottina lavgardagsins næsta efter kertamesso nv næst er var ok gripu þar minn stad ok alla mina peninga bædi fasta ok lavsa frida ok ofrida ok jafnvel heilagrar holakirkiv penninga þa sem þar voro geymder ok j fodur setter. sua ok slogu þeir vpp kirkiuna ok ræntv þadan brutu alla þa peninga er ek hafdi þar til geymslu latit bædi heilagrar holakirkiv vegna minna ok annara dandimanna ok giordv mier sua fulla bvsvpptekt ok opinbert ran. Þui fyrir þessar saker og greiner fyrirskrifadar hafa adr nefnder menn feltt æ sig fvlft bann af sialfs sins verkum fyrir þessa ogiorninga sem þier megit vel vita. Þui fyrirbyð ek ydr sira magnus illaugason under krapti heilagrar hlydne ok afsetningar þins embættis ath þionosta einar biornsson ok hans fylgiara þa sem til mykla-bæiar stadar ridv ok satu þar med honum j fyrskrifudu rane ok ranfeingi. nema þeir taki adr laugliga launskript af mer eda minvm vmbodsmanni ok bæti sin brot vit gvd heilaga kirkiv ok mic. Ok til sanninda hier vm setti ek officialatus incigle fyrir þetta bref skrifat æ holvm j hiallta-dal lavgardaghinn næsta fyrir pa(s)ionem domini. anno do-mini M^o cd^o lxx. sexto.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

70.

9. Apríl 1476.

á Hólum.

VITNISBURÐARBRÉF um ránið í Miklabæ og taldir Miklabæjar-
menn.

AM. Apogr. 3586, að því er sýnist, eptir frumriti.

Þath giorum ver olafur klængsson. þorbergr stefansson
prestar. jon þordarson ok simon gunnarsson leikmenn god-
um monnum uiturligt med þessu uoro brefi ath þar uorum
uær j hia saum ok heyrðum æ þr(id)judagen næsta firir
passionem domini æ holum j hialltadall j radzmanzstof-
unne ath þorgrimur þorgrimsson sór fullan bokareid firir
sira jone broddasyne official(is) holabiskupsdæmis. j fyrstu
ath nefndr þorgrimur uar æ micklabæ j skagafirði j blaundu-
hlid¹). þa er sigmundur prestur steinþorsson. einar biorsson.
med sinum fylgiorum er svo heitta.

jon einarsson. uerdnard einarsson.

sigurdr einarsson. olafur asbiarnarson.

thomas hrafsson. jon jonsson.

petur þorsteinsson. narfe jonsson.

sigurdr juarsson. oddr jonsson.

eyolfur gunnarsson. asgrimur sigmundsson.

jonar tueir sigmundzssyner. ok

jon bupp hestastrakur.

gripu ok ræntu nefndan stad. firir nefndum sira jone. suo
ok uissa ek firir full sannindi ath þessir fyr nefnder menn
sigmundr ok einar med sinum fylgiorum spenntu ok upp
neytu kost þratt nefnz sira jons. ok suo skipadi titnefndr
sigmundur prestur. ok lett drepa firir þrattnefndum sira
jone iiij kyr med hans eigin marki. tuær suartar. eina
huita. adra skiolddotta. ok einn gridung.

Ok til sannenda hier um settum uær fyr nefnder menn
uor incigle firir þetta bref. skrifath æ holum j hialltadal
þridiudagen j efstuiku. anno domini M^o cd^o lxx^o sexto.

¹) Í kopibókum er niðrlag þessa bréfs sett aptan við bréf frá 14.
Febrúar 1476 (sjá V. bindi Nr. 728).

71. 29. April 1476. á Hólum.

DÓMR tólf presta útnefndr af Sveinbirni Þórðarsyni officialis Hólabiskupsdæmi um Þórhall Þorvaldsson, er verið hafði með séra Sigmundi Steinþórssyni og hans fylgjurum að Miklabæjarráni.

AM. Fasc. XXII, 1, frumrit á skinni. Öll (13) innsiglin eru dottin frá.

domur vm mal þoralz þorvaldssonar¹).

Þat giorum uier semingr magnusson. hallur finnzson. þorleifur magnusson. magnus jonsson. ketill grimolfsson. hallkell gvdmyndsson. þorbergr stefansson. ion þorgilsson. þordvr ingimvndarson prestar holabiskupsdæmis. sigvrdur jonsson. jon palsson ok helge illaugason. diaknar sama biskupsdæmis. godum monnum viturligt med þessu voro opnu brefi. ad sub anno gracie M^o cd^o lxx sexto. manvdaghin næsta fyrir festum apostolorum filiphi et iacobi. æ holum j hialltaddl vorum vier j dom nefnder af ærligvm manni sira sveinbirne þordarsyni officialis holabiskupsdæmis. ad dæma vm þa akærv er sira jon broddason officialis sama biskupsdæmis radzman heilagrar holakirkju. kærði til þorhallz þorvaldssonar. epter hans sialfs vnderlagi ok medkenning. j fyrstv ath hann hefde verit med sira sigmvnde steinþorsyni j uetur ok hans fylgiorum a myklabæ j skagafirdi j blaunduhlid. vj nætvur ok haft þar mât ok miolk. j annare grein medkendizst (hann) ath hann hefde burtflutt hey æ einum hesti. j þridiv grein kendizst hann ath hann hefði verit j þeirri ferd er adr nefndr sigmvndr rumdi burt ok hans felagar af myklabæ ok rakv burt þa peninga, sem þadan voru hafder ok fyrir sua ordin likindi ok medkenning bar sira jon ath þorhalli ath hanu hefði gripit ok fvllan styrk til veitt ath gripner uoro hans peningar. bæði frider ok ofrider fra myklabæ. Þui ath guds náð til kalladre dæmdum vier fyrskrifader xij. lærmenn²) optnefndan þorhall hier laugligan(a) fyrir kalladan j dag ok skylldvgan ath sveria týltareid innan hals manadar. ath heyrðvm dominvm fyrir

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi; ²) Svo.

sira sueinbirne eda hans umbodsmanni. á flugumýri j skaga-
firde. ath hann hafi eigi með þeim hug a myklabæ uerit ath
hann uillde ath sira jon veri sinvm stad eda peningvm ath
firr ok avnguan stýrk þar til lagt ráð ne dæder hvorki op-
inberliga ne leynilega nema þat heytit máttinn ok miolkina
sem hann sialfur meðkenndizst ath hann hefði haft. fallizst
honum þessi eidr þa dæmdvm ver hann skylldugan ath tui-
gillda aptur alla þa peninga sem hann hefer fra myklabæ
haft vnder sinn svarinn bokareid ok þar með tvevallt full-
retti sira jone broddasyni .xv. merkur j hvort ok heilagrar
holakirkiv .lx. marka. Enn ef hann vinnur þenna eid sem
fyrskrifat stendr þa dæmdvm ver hann skylldugan ath lvka
þratnefndvm sira jone .xv. merkur j einfalldan rett enn hola
kirkiv .xxx. marka j sinn rett ok tuígillda þat allt aptur
sem hann sialfur meðkenndizt ath hann hefði j burtt haft.
hier með dæmdum ver hann fallin j bann af sialfv verkinv
ok skylldugan ath taka lausn ok skript epter kirkiunar
lavgum. enn luka peningana ath næstum fardavgum epter
þui sem hann er megtvgur til heima at holum. enn vpp
þadan epter þui sem lögbok vottar. ef hann getur þa eigi
allt lukt. Ok til sannenda hier vm settum uier fyr nefnder
xij. lærder menn vor jncigle fyrir þetta domsbref skrifat j
sama stad degi sidar enn fyr seger¹⁾

72.

10. Maí 1476. í Böðvarshólum.

SOLVEIG Þorleifsdóttir fær Einari Björnssyni til fullrar eignar
jörðina Rófu í Miðfirði.

AM. Fasc. XXII, 4, frumrit á skinni. Innsigli Solveigar er fyrir
bréfinu.

Rofubref²⁾.

Þat giauri eg solveig þorleifsdotter godum monnum
kunnigtt með þessu minv opnu brefi. ath eg hefi feingit uel
bornum manni einari björnssyni jord mina er heitir rofa og
liggr j miðfirði j stadarbacka kirkiusokn. með aullum þeim

¹⁾ þ. e. 30. April; ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

gaugnum og gædum. hlutum og hlunnendum og allt þat fe er þar kann finnast j jordu edr æ iordu. nema eigandi uerdi at. og jordunni hefir fylgt at fornu og nyiu. og eg uard fremst eigandi at. undan mier og minum erfingium. Enn under einar og hans erfingja. til æfinlegrar eignar. Skal adr greindr einar hallda iordunne til laga. Enn eg solueig þorleifsdotter suara lagaríptingum á iordunni. huerir sem akæra. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnceigli fyrir þetta iardarbref er skrifat uar j bauduarsholum j uestrhopi. fóstudaginn næsta fyrir halluardzmessu ár eptir guds burd. þusund. cccc. siautigir ok sex ár.

73.

24. Maí 1476.

í Hrepphólum.

SKRÁ um eignir Hrepphólakirkju, þegar Oddr Pétursson bacca-laureus artium afhenti.

AM. Apogr. 2176 með hendi Árna Magnússonar eptir skinnbl. úr kirkjubók frá Hrepphólum. AM. 262. 4to b^l. 2ª skr. c. 1600 (ónákvæmt og fellir úr); ártal hér 1486 (rangt).

Attundi mældagi kyrkiunnar¹).

Anno Domini [M^o. cd. lxx^o sexto²) voru suo mikler peningar [afhenter stadnum³] i Holum [i H[runa]manna hrepp³). þa er Oddr Petursson bakalarius arcium officialis heilagrar Skalholltzkirkiu [i millum Botnzár oc Hrutafiardar ær³). afhente⁴] [faustud[aginn] i fardogum³). en sera Jon [Olafsson³) medtok.

[Jn primis³) .xv. kyr.

[niu asaudar ku[gil]lde. oc .xij. sauder veturgamler i et tiunda asaudar kugilldit⁵).

v. kalfar.

iiij. hestar.⁶)

ij. hross.

¹) 262; ²) 1486(l), 262; ³) [sl. 262; ⁴) afventi 262; ⁵) [Asaudur lx, 262; ⁶) og, b. v. 262.

Lukkt i porcio.

viiij. sauder tvævetrer.¹⁾

viiij. [sauder²⁾ veturgamler.

einn ketill i halfa þridiu mork.

viiij marka pottur i mork.

[[half] en fimta vod³⁾).

[Reiknast þetta allt saman³⁾. x. alnum fatt i fim hundrud.

74.

31. Maí 1476.

á Mælifelli.

ÞÓRÐR Jónsson gefr Sigurði presti Þorlákssyni jörðina Hól í Siglufirði í löggjöf sína, en Sigurðr prestr gefr Þórði söðul með öllum reiðskap fyrir tvö hundruð og góðan hest bleikálóttan.

AM. Fasc. XXII, 11, frumrit á skinni. Bæði innsiglið eru dottin frá. — Apogr. 3244.

hol i siglufirde⁴⁾.

Þat giörvm vid grimur þorsteinsson ok einar kolbeinson godvm monnum viturlikt med þessv ockrv brefi þa er lidit var fra hingadbvrd vors hera ihesv christi þvshvndrvd c.c.c.c. sio tiger ok vj ar vorv vid j hia aa mælifellz stad j tvugus(v)eit fostvdaginn næstan fyrir huitasvnnvdag ad þorðr ionsson gaf sigurdi prest þorlakssyne med handabande iordina alla hol j siglvfirði er ligur j siglvness kirkivsokn med ollvm þeim gognvm ok gædvvm sem greindre iordv fylger ok fylkt hefer (ath) fornv ok nýv ok hann vard fremdz eigandi ad vndan sier ok sinvm erfingivm ok lyste því ad þetta skilldi vera sin lvoggiof⁵⁾ or attatigvm hvndrada er fyr greindr þorðr sagdiz eiga ad avk penninga konv sinnar. hier j mot gaf sigurdr prestur saudvl med ollvm reidskap er þorde þotte svo gott sem tvo hvndrvd ok þar til hest godan bleikalotan. skillde þrattnefndr sigurdr prestur hallða

¹⁾ og, b. v. 262; ²⁾ [sl. 262, ³⁾ [Summa summa(r)um reiknat allt j eitt 262; ⁴⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi; ⁵⁾ Svo.

greindre iordv til laga enn þorðr svara lagaríptingv. handlagdi tídt nef(n)ðr þorðr ionsson þrattnefndan sigurd prest ollvngis kvittan ok akærvlavsan fyrer sier ok sinvm erfingivm þo að hann fengi allðri meire penninga fyrer greinda jord. ok til saninda hier vm settvm vid fyr nefnder menn okkvr jnnsigli fyrer þetta bref er giort var j sama stad ok are degi sidar enn fyr segir.

75.

18. Júní 1476. á Skarði í Langadal.

ÞEIR menn votta um skipti þeirra bræðra Þorleifs og Einars Björnssona eptir Árna bróður þeirra, er „var þá sagðr dauðr fyrir mörgum árum“, svo og um, að þeir Þorleifr og Egill Grimsson hafi staðfest kaup sitt, er áðr var gert, um Skarð í Langadal og Eyvindarstaði.

AM. Apogr. 747, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna, eptir transskripti á skinni frá 9. Marts 1492.

Þat giðrum uær sigurdur jonsson. olafr biornnsson og niculas einarsson godum monnum uiturlegt með þessu voru opnu brefi at uær uorum j hia æ audkulustöðum j suinadal. þa Einar biornnsson tok vid peningum sinvm at þeir þorleifur biornnsson broder hans með þeirra dandimanna tilaugum er þeir kölludu til með sier skiptu milli sin þeim peningum er arna biörnssyne brodr þeirra höfðu skipter uerit i erfd efter biorn þorleifsson faudur þeirra. enn fyrrnefndur arne var þæ sagdur dauður firir mörgum arum. hafði adrnefndr einar j sinn part greinda iaurd audkulustadi og adrar jarder þar með. enn þorleifur biornnsson i sinn hlut iordina skard i langadal eða eyvindarstadi j blaundadal er hann hafði adr tekit firir greinda jörd skard og þar með adrar jarder suo jafndyrar uoro at tiundarlagi. letu þeir bader fyrrnefnder brædr þorleifur og einar sier þa þesse skipti uel lika. Suo og ei sidur uoru uær fyrrnefnder menn i hia sama dag efter skiptin at þeir toku hondum saman þorleifur biornnsson og eigill grimsson at suo firir skildu at þeir stadfestu sitt kaup fullt og löglegt þat

er þeir höfdu keypt jörðunum skardi j langadal og eyuindarstöðum j blaundadal efter þui sem þeirra kaupbref þar adur um giort utuisar.

ok til sanninnda hier um settum uær fyrr nefnder menn vor jnnsigle firir þetta bref er skrifat var a skarde j langadal þridiudaginn næsta firir jonsmessu baptiste arum efter guds burd þusund. cccc. lxx. og .vj. ar.

76.

20. Júní 1476. á Felli í Kollafirði.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Apogr. 2362, með hendi Árna Magnússonar „Ex originali lacero (fra Einare Einarssyne Systumanne i Bardastrandar Syslu). Þad sem hier er understrikad¹⁾, var burt trossad i kalfskinns original þessum enn þad sem punctar eru under, var litt læst“. (AM.).

Dat giorum ver Eyiolfur Sygurdzson. Oddur Sveinsson. [Jon] Halldorsson .prestar. Skalhollz [biskups] dæmes godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at ver hofum sied ok yfer lesed opin bref biskup sucins heitins²⁾ peturssonar sem gud hans sal hafi [ok Jons prestz] Jonssonar vnder [þeirra usko]ddum hanganda insiglum suo latanda ord epter ord sem hier seger.

[1. Dómr séra Jóns Jónssonar um tíundir til Fells í Kollafirði ^{23/81}. Mai 1475, DI, V, Nr. 698.

2. Staðfesting Sveins biskups upp á þann dóm 5. Júlí 1475, DI, V, Nr. 708].

Ok til sannennnda hier um sett[um uær fyrrgre]inder [pre]star nor insigle firir þetta transkriptar bref skrifad a felle i kollafirði. ulltimo. die octavarum corporis christi anno domini M^o. cd.^o lxx.^o sexto.

77.

22. Júní 1476.

á Hólum.

SKOÐUNARGERÐ þriggja presta og tveggja leikmanna á pen-

¹⁾ Hér í hornklofum. ²⁾ tvískr. í frumritinu.

ingum þeim, er Jón prestur Broddason átti í Miklabæ, „sem hann hafði á staðnum sitt bú“, og lýsti séra Jón ráni og gripi á þessum peningum á hendr séra Sigmundi Steinþórs-syni og Einari Björnssyni og þeirra fylgjurum.

AM. Apogr. 3594 eptir transskripti frá 13. Júní 1480. Afskriptir af þessu bréfi eru og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 255—257 og í MSteph. 78. Fol. 175—179, skr. c. 1750. Sömuleiðis í kópibók Dórláks biskups frá 1641—1642 í Biskupsskjalasafni í Reykjavík, 3. Fol.

Þat giorvm ver ketil grimolfsson. gunnar jonsson. þorvalldr biarnason prestar holabiskupsdæmis. jon einarsson ok jon iussason leikmenn godvm monnum viturlegt med þessu voro brefi. ath þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þushundrut. cccc. lxx ok uj. ár æ manadaghinn næsta fyrir þal(m)sunnudagh¹⁾ ridum ver til myklabæiar j skagafirdi j blavnduhlid med sira jone broddasyni. ath sia ok skoda greindan stad ok þa peninga er nefndr sira jon atti þar. frida ok ofrida sem hann hafdi æ stadnum sitt bu sett.

j fyrstu .vj. kýr ok .xx. med ellefu holastadar kum er þar voru j fodur settar.

x. uxar gamler.

tvær kvigr tvævetrar.

tarfyr tvævetur.

veturgaumul navt xv.

kalfar .iiij.

veturgamalt fé .i. ok iij sauder betur.

hestur gradr.

hross ok hestur. veturgaumul bædi.

voru þessir peningar sua fullkomliga j bruttu teckner ath eigi var epter meira en einar .v. kýr er holastadr atti ok ein kýr er jon iussason atti ok iij kalfar med þeim sem jon jvssason atti.

hier til hafdi nefndr sira jon latit til geýmslu ok verndar j kirkivinne æ myklabæ sua ordna peninga ofrida.

¹⁾ Þ. e. 1. Apr.

j fyrstu fim vætta kista med smior ok mikil lausasmior
ath avk.

auxe ath aullum limum nema vantadi til skamrifin.

kýrpio .ij.

halft siounda saudarkrof med bogum ok tuenn skamrif.

mor. smalkatur¹⁾ matur. biugu. sperdlar ok undermorvfar.

fiskar halft annat hvndrat harder. xx. blavter.

hakalz lýkiur .xij. riklingur ok rafabellti. skautubavrd.

sængr iij. ok eitt aklædi.

hvder ij. heilar. en þridia ristnar af ij. leingur.

klýpingar .v.

selskinn iij.

reip æ halfan iiij hest.

katlar v. med ij holastadar kautlvn.

pottar iij.

konnur viij.

tinfavt iiij.

læst kista.

salsar med loki.

hornstavp xiiij.

drykiar skaler viij.

trefavt viij. ok ix^{da} ravt(t) fat stort.

bordskaler .x. smar ok storar.

vigslvaskar iij.

kvpa ok eysill.

skerdiskar rauder .ix. en skorner diskar .xij.

heitvavsa.

saluns aklædi nýtt.

teflings dýnvver nýtt ok hægendesver med lika.

iiij alner klædavodar.

huitimiol²⁾ .ij. fiordungar. ok half mork vax.

munlaug ok uazskall.

vlldvkv ok ullhandklæde.

pallklæde.

¹⁾ Þ. e. smálkaður; kopiúbækrnar hafa: smálkamatur. ²⁾ hveiti-
mjöl, kopiúbækrnar.

vondur er olafur bondi atti.
 net ok kvorn.
 kvotra ok skak.
 altunnur ij fra holastad.
 halftvonna. kvartel ij. ok avnnur halftvonna er olafur
 bondi atti.

avrk. matarlok.
 halftvonna malz.
 miol j stampe.
 smabusgagn oreiknad. trog. kerolld. diskar. skaler. ask-
 ar. spæner. smiorjarn.

liaer iiij. avx. nafrar. iij.

bardsteinar ij.

þuerfari.

svdþuerfari.

beinasavg. hornasavg. þversagarefne.

hialta hnifsbrot.

kolskara.

tangarbrot.

klavfhamar.

vefir .ij. kastadir.

garnhnodu iiij.

vindur lxx. ok garn af .vij. fiordungvm vllar.

pall ok skeri.

stokur med nidurfellv.

klabbryne ij.

mirrvstokur.

eskivr tvær. var j avdrvm bref en j audrum kolur.

hañdbok ný ok ij kuer er þar til heyrði.

sermons kver ok iij. bækur adrar.

var hier allt j brutv gripit ok tekit ur kirkivonne þetta
 sem adr er skrifat nema ein kvorn. voro ok aller adrer
 ofrider peningar j brvttv teckner þeir sem inne j stadnum
 voro geymder fyrir utan storkerolld ok ein ork stor. sua
 sem reikningur þar vm gior uottar. Enn epter þessa skodan
 sem ver haufdum haft. lýsti sira jon broddason fyrir oss
 epter avllvm fyr skrifavdvm peningvm. Sua ok þeim sem j

reikningenvm standa sem var .xiiij. tunnur skýrs. hej ok eldebranda. busgavgn ok sængarklaedi. voder ok ambod. ok bvsbvhlyter þeir er þat bv þvrfti ath hafa ok sagde þat j avngv sinv frelsi j brvtv gripit. heyrðum ver ok ath þrattnefndr sira jon broddason lýsti. æ sira sigmvnd. einar biorsson ok alla þeirra fylgiara. sem myklabæiar stad gripv ok hans peninga. sua ok þær .vj. holastadar kyr er þar voro gripnar ok adra holastadar peninga þo ofrider vere. rane ok gripi æ eda stvlde ef þeir gæti eigi sig med lavgum afbatat.

hier epter þessa bvs vpptavkv. kirkivran ok allan skada ok skapravner sem optnefndr sira jon hafde feingit af fyrskrifavdvum monnum lýsti hann epter kirkivnar laugum sira sigmund. einar biorsson ok alla þeirra fylgiara sem miklabæiar stad gripu ok hans peninga ok fyrskrifat rdn hafa giort. vera fallna j bann af sialfv verkinv ok fyrirbavd hverivm manni ath eiga uit þa svefn edr samneyti þangat til þeir ganga til hlydne ok bæta sin brott uith gvd heilaga kirkiv ok hann. æbyrgdi þrattnefndr sira jon. fyrskrifaudum ransmonnum allan þann skada ok uanretti sem kirkian sancte ola(ui) ok sin æ myklabæ feingi af fyrgreindre bus vpptauku. ath hvorki mætti kirkian hafa sinn heidr. ok eigi presturenn ne þingnautarner sina skýlldu.

ok til sanninda hier vm ok meire avdsýningar þa setti ek jon prestur broddason officialis holabiskupsdæmis officialis incigle med fyrr skrifadra dandimanna inciglum fyrir þetta bref skrifat æ holum j hialltadal lavgardaghinn næsta fyrir jonsmesso baptiste. anno domini M.º cd.º lxx.º sexto.

78.

25. Júní 1476. á Skarði á Landi.

DÓMR um Þjórsártungur, milli Tungnár og Sprengisands, útnefndr af Þorsteini Pálssyni í umboði Erlends Erlendssonar, sýslumanns í Rangárþingi, hvort þær skuli vera eign eða almenningr eða afréttr Landmanna.

Dví miðr er þessi dómr nú ekki til í frumriti, því að hann er orðinn frægr fyrir það, að Sigurðr Vigfússon fornfræðingr hefir eptir af-

skript af honum, er hann fékk 1885 frá Vilhelm Frimanni Jónssyni í Vindási á Landi, bygt það mikið til á honum, að Fiskivötn á Landmannaafrétt hafi í Rangárþingi jafnan verið kölluð *Veidivötn* (Ísafold XII, 1885, Nr. 19, bls. 76; Nr. 39, bls. 154), því að í afskript Frimanns var þeirra getið með því nafni, og öðruvísi þekti Sigurðr ekki dóm þenna. Sú elzta afskript dómsins, sem þekst hefir nú í manna minni, var rituð af Oddi Erlendssyni, er leingi bjó í Þúfu á Landi á fyrra hluta þessarar aldar og var fróðleiksmaðr. Þá afskript átti síðar Jón Þorsteinsson hreppstjóri í Vindási á Landi, en þar eptir Vilhelm Frimann Jónsson, sour Jóns. Þessa afskript hefir Jón bókaforðr Árnason einhvern tíma haft undir höndum frá Jóni í Vindási, og hefir hann tekið afskript af henni, sem nú er í Landsbókasafni 412. 4to. Þegar nú afskriptir Jóns og Frimanns eru bornar saman, sést það fljótt, að þeim ber mart á milli, svo að næst væri að ætla, vildi maðr einskis annars en góðs til geta, að þeir hafi haft fyrir sér mjög mismunandi afskriptir, enn þótt báðir rituðu eptir afskript með hendi Odds í Þúfu, því að svo var. En nú vill svo vel til, að eg hefi feingið (2. Júní 1897) frá Árna landfógeta Thorsteinsyni, sem vel kann að meta hvað að gagni má koma, einmitt afskript Odds í Þúfu, gerða á grápappír góðan á að gizka 1820—30, og sést af samanburði við hana, að afskript Jóns Árnasonar er góð og brekalaus, eins og við mátti búast, og er dómrinn í þeirri mynd ekki tortryggilegri en mörg önnur bréf, sem ekki hafa verið vefeingd¹⁾. Dæmir hann afréttinn Landmönnum og Holtamönnum, og nefnir ekki Veidivötn á nafn, og varla er eitt einasta orð í dómnum í þeirri mynd, sem tortryggilegt sé, einkum þegar að því er gætt, eð afskript Odds er líklega í marga liði frá frumritinu komin. En alt minna í sómanum verðr um afskript Frimanns, því að hún lýsir bæði hvatvísi og hrekkjum. Þetta eru að vísu hörð orð, en þau eru varla of hörð. Fyrst og fremst hleypr Frimann í flaustri yfir málgreinar af minna atriði í dómnum, sem svo sem ekkert riðr á; því næst snýr hann vísvitandi við dómsatriðunum Landmönnum í hag en Holtamönnum í óhag, og lætr dómnum dæma Landmönnum *einum* allan afréttinn; þá breytir hann niðrlagi dómsins Hrunamannahrepp í óhag, og setr: að Gnúpverjar einir, í staðinn fyrir Hreppamenn, skuli eiga samreið með Holtamönnum og Landmönnum, og er alt niðrlagið hjá honum mjög svo bögulega orðað („nema máské“ — hér er hann og að breyta til: „utan máské“ — „geta úti staðið næga grasutekju aptur á móti“), að það eitt væri nóg til þess að fella bréfið úr tölu ærlegra skjala frá 15. öld. En nú vísir Frimann, að Sigurði Vigfússyni var Veidivatnanafnið áhugamál — hann var vinr Sigurðar og systursonr konu hans, dóttursonr Bonnesens sýslumanns —, og til þess bæði að vera vitr og veita Sigurði ánægju, þá

¹⁾ Skröklaus afskript frá c. 1832 er ennfremr í Landsbókasafni 232. 8vo.

skrökvar Frimann inn í bréfið um „silungsveiði í *Veiðivötnum*“, sem afskript Odds í Dúfu nefnir ekki á nafn, en eptir henni ritar hann, að vitni Sigurðar sjálf. (sjá meðanmálsgrein síðast við B). Afskript Odds má þó sjá, að Sigurðr hefir aldrei séð, og því hefir Frimanni tekizt að leiða hann í villu. Ean breytir Frimann því að niðrlagi, þar sem í afskript Odds stendr „á sama ári sem fyrr segir“ í „Anno domini 1476“, sem hann tekr eptir því, sem áðr hefir staðið frammar í bréfinu, en er annars aldrei titt að taka upp í góðum bréfum, nema gjörningr sé bréfaðr ári eða nokkrum árum síðar en hann fór fram. Þar næst bætir Frimann við *undirskriptum* sömu manna og taldir eru í bréfinu, og er það líka tilbúningr hans, enda gleymir hann Þorsteini Pálssyni, dómnefnanda sjálfum. Síðast klykkir Frimann út með hvi að „vitna“ það, að „dómurinn“ sé „rétt afritaður“, og fyrir það bragð hefði hann aldrei átt að vera vitnisbær í slíkum efnum. Dómurinn er nú prentaðr hér í tvennu lagi; fyrst eptir afskript Odds í Dúfu (og Jóns Árnasonar) sem A, og sem B eptir afskript Frimanns; reyndar hefði sú afskript aldrei átt að heyrast; en af því að hún hefir komið svo mikið við Veiðivatna- eða Fiskivatnamálið, er nú óhægt að leiða hjá sér að prenta hana, svo að hún verði þar með rekin niðr.

A

Eptir afskript kominni til mín 2. Júní 1897 frá Árna landfögeta Thorsteinsyni í Reykjavík, með hendi Odds Erlendssonar í Dúfu á Landi c. 1820—30. — Landsbókasafn 412. 4to, með hendi Jóns bókavardar Árnasonar, og segir hann svo um afskript sína: „Þessi afskript er tek-in eptir annari, sem Jón Þorsteinsson á Vindási á Landi hafði undir hendi“, og virðist hann einmitt hafa ritað eptir afskript Odds í Dúfu. Sbr. Ísafold XII, 19 (1885) bls. 76.

Domur um Holtamanna og Landmanna Afriett.

Það giörum vier Oddur Asmundzson. Örnólfr Oddsson. Biörn Jónsson. Þorsteirn Þordarson. Sigurdur Eiríksson og Sigurdur Hafliðason. godum monnum kunnugt með þezu voru opnu brefi: Anno Domini 1476 þridiudaginn¹⁾ nærstan eptir Jonsmessu Babtista ad Skardi a Landi. a þingstad riettum. vorum vier i Dóm nefndir af Þorsteini Pálssyni. er þá hafði syslu og umbod af Ellendi Ellendssyni i Rángarþingi. ad meta og skoda um afriett þann. er heita Þiotzár Túngur. og liggur fyrir Landmanna repp. millum Túnár og Spreingi-Sands. hvort það væri eign edr almenningur edur afriett

¹⁾ Þridia daginn 412.

þeirra manna er i Landmanna repp búa. og þar veittu a-
kiæru um.

Var og svarid fyrir oss af tveimur mönnum Tomase
Illugasyni og Sigurdi Ögmundssyni. ad þessi afriettur þiotz-
ar Tungur hafi verid hafdr og haldinn til Lambareksturs
og Elldra fiar af þessum tveimur hreppum Landi og Holt-
um [svo leingi¹⁾] sem þeir mundu til og ej vissu þeir annad
sannara. en það væri þeirra Eign.

Þvi eptir þessum Eijdi og (ad) so profudu máli sem
fyrir skrifad er. Dæmduṁ vier fyrr skrifadir Domsmenn
þeirra Eign og afriett. sem haft og haldid hafa i Holtum
og á Landi. sem eru og verid hafa til fra Túná og til
Spreingi-Sands og vestur i þiótzá og allt austur i fiialgard.
so langt sem vötn renna til og frá hierada a millum. ad
riettri tiltölu. Og aungver menn adrer meiga i þessum af-
riett fugla veida. Grös lesa. Rotagröft hafa edur önnur
Giædi. fyrir utan þeirra leifi er fyrr skrifadir eru. nema
þeir hafi skilvis vitni edr brief er i fara. edur sier kalla.
nema þeir menn er i Hreppum bua hafi samreid vid þa. er
ur Holtum og af Landi fara til Fuglveidar og Grös ad tyna
badu megin Þiótzar. sem ad fornu hefr verid og þeim
hefur samid sijn a millum et cetera.

Til sanninda hier um setium vier fyrrnefndir Doms-
menn vor junzigli fyrir þetta Domsbrief.

Skrifad a Ytri Völlum a sama ári sem fyrr seigir.

B

Eptir afskript með hendi Vilhelms Frimanns Jónssonar i Vindási,
er hann sendi Sigurði Vigfússyni með bréfi skrituðu á Eyrarbakka 18.
Maí 1885.

Dómur.

Það gjörum vér Oddur Ásmundsson, Örnólfur Oddsson,
Björn Jónsson, Þorsteinn Þórðarson, Sigurður Eiríksson og
Sigurður Hafliðason góðum mönnum kunnugt með þessu
voru opnu bréfi Anno domini 1476 þriðjudaginn næstan

¹⁾ [skaddað i a, og svo hefr verid i afskript Jóns i Vindási (412).

eptir Jónsmessu á Skarði á Landi á þingstað réttum, vorum vér í dóm nefndir af Þorsteini Pálssyni, er þá hafði sýslu og umboð af Erlendi Erlendssyni í Rangárþingi að meta og skoða um afrétt þann, er heita Þjórásartungur¹⁾, hvort það væri eign eður almenningur eða afréttur þeirra manna, er í Landmannahrepp búa, og þar veittu ákæru um. Var og svarið fyrir oss af tveimur mönnum, Tómasi Illugasyni og Sigurði Ögmundssyni, að þessi afréttur, Þjórásartungur, hafi verið hafður og haldinn til lambareksturs og eldra fjár [úr Landmannahrepp²⁾] svo leingi sem þeir mundu til, og ei vissu þeir annað sannara en það væri þeirra eign³⁾ sem haft og haldið hafa [Landmannahrepps búar⁴⁾], sem eru og verið hafa til frá Túná og til Sprengisands og vestur í Þjórásará⁵⁾ og alt austur í fjallgarð, svo langt sem vötn renna⁶⁾ héraða á millum að réttri tiltölu, og aungvir aðrir⁷⁾ mega í þessum afrétti fugla veiða, grös lesa, rótargrópt hafa [né silungsveiði í Veiðivötnum⁸⁾] eður önnur gæði fyrir utan þeirra leyfi er [[í Landmannahrepp búa, [nema máské⁹⁾] Gnúpverjahrepps búur, ef þeir að fullu geta úti staðið næga grasatekju aptur á móti¹⁰⁾].

Til sanninda hér um setjum vér undir skrifadir dómsmenn vor innsigli fyrir þetta dómsbréf.

Skrifað á Ytrivöllum Anno domini 1476.

Oddur Ásmundsson

Örnólfur Oddsson

(L. S.)

(L. S.)

Björn Jónsson

Þorsteinn Þórðarson

(L. S.)

(L. S.)

Sigurður Eiríksson

Sigurður Hafliðason

(L. S.)

(L. S.)¹¹⁾.

¹⁾ Hér hefir Frimann hlaupið yfir: „og liggur fyrir Landmannahrepp millum Túnár og Sprengisands“. ²⁾ [Hér breytir Frimann úr: af þessum tveimur hreppum Landi og Holtum“. ³⁾ Hér hleypr Frimann aptur yfir heilan kafla. ⁴⁾ [Hér breytir Frimann aptur, og alt í sömu átt og fyrr, að Holtamennu eigi ekkert í afréttinum, úr: „í Holtum og á Landi“. ⁵⁾ Þannig, Frimann. ⁶⁾ Hér hleypr Frimann yfir: „til og frá“. ⁷⁾ Hér hleypr Frimann yfir „menn“. ⁸⁾ [Þessari klausu hefir Frimann skrökvað inn í. ⁹⁾ [Hér hefir Frimann fyrst ritað: „fyrir utan“, en svo dregið það út og ritað fyrir ofan línuna „nema máské“. ¹⁰⁾ [[Allri þessari klausu hefir Frimann skrökvað og falsað hið rétta. ¹¹⁾ Neðan við setr

79.

2. Júlí 1476.

á Þingvelli.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XVIII, 26, frumtransskriptið á skinni, og eru innsiglin dottin frá. Það er með sömu hendi og kaupmálabréf Sumarliða gert í Kalmanstungu 1468 (DI, V, Nr. 472).

Það giorum uit annfinur ionson ok ingimundur ionson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ath uit hofum sied ok yferlesit opit bref suo latanda ord eptter ord sem hier seiger. [Hér kemr bréf um Kollabæ í Fljóts- hlið frá 20. Júní 1470, DI, V, Nr. 511].

Ok til sanninda hier um settom uit fyr nefnder menn ockur insigli fyrer þetta transkrifttarbref skrifad á þing- uellj. á visitacio sancte marie uirginis. þú er lidit uar fra hingadburd uors hera jesv christi M. cccc. siautiger ok sex ar.

80.

1. August 1476. á Sandhólaferju.

ÞÓRÐUR Jónsson lýsir því, að hann hafi gefið síra Sigurði Þorlákssyni jörðina Hól í Siglufirði.

Frimann: „Að þessi dómur sé rétt afritaður
vitnar

V. F. Jónsson“.

Aptan við afskriftina ritar Sigurður Vigfússon: „Oddur Erlends- son hreppstjóri á Þúfu á Landi hefur afskrifað þennan dóm, en um frumritið veit maður ekkert; en afritið var eign Jóns Þorsteinssonar hreppstjóra í Vindási, og er nú eign Frimanns sonar hans, sem hefir afskrifað dóminn orðrétt, en vera má að Oddur hafi ekki haft það elzta frumrit; það virðist mega sjá af stafsetningunni; en hitt fullvissa þeir, sem kunnugir eru Oddi, að hans afrit er í alla staði rétt, því hann var greindur maður, glöggur og réttorður og skrifari ágætur og afritaði mart“. Í bréfinu ^{18/5} 1885 segir Frimann: „Eptir umtali okkar sendi eg þér nú afrit af dómi þeim, er eg gat um við þig, hvar í þú getur séð, að full trygging er fyrir, að Veidivötn hafa heitið því nafni, sem að líkindum er þeirra rétta nafn, en ekki að þau heiti Fiskivötn, því við alla þá menn (!), sem eg hef talað um Veidivötn við, ber saman um, að þeir hafi ekki heyrt þau nefn(d) öðru nafni, nema í korti Gunn- l(aug)sens“.

AM. Fasc. XXII, 10, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3243. Sbr. bréf Nr. 74 að framan.

Um Hool j Siglufirde¹).

Þat giorer ek Þordur ionsson godvm monnum kvnigt med þessv minv brefi ad ek hefe gefid sira sygurdi prest þorlakssyne iordina hol er liggur j siglvfirði j siglvnes þingvm til æfinligrar eignar vndan mer og minvm erfingivm epter þui sem ek vard fremzt eigandi ad. og til saninda her vm set ek mitt insiglle fyrer þetta bref er skrifad var a sandholoferiv j holltamannahrepp j hafs kirkiv sokn fustvdagin næsta fyrer petrsmessv. anno domini 1000 cd^o septvagesimo sexto.

81.

1476.

á Sandhólaferju.

GUTTORMR JÓNSSON lýsir því, að hann hafi gefið Þórði Jóns-
syni bróður sínum tíu hundruð í jörðunni Hóli í Siglufirði.

AM. Fasc. XXII, 8, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3241.

Þat giorer ek guttormur ionsson godvm monnum kvnigt med þessv minv brefi ad ek hefi gefid þordi ionsyne broður minvm tiv hvudrvd j iordvne hol er ligvr j siglvfirði j siglvnes kirkiusokn til æfinligrar eignar vndan mer og minvm erfingivm med ollum þeim gognvm og gædvvm sem greindvm tiv hvndrada parti fylger og fylgt hefer ad forn og nyv. og til sannenda hier vm setta ek mmitt²) insiglle firir þetta bref er skrifat var a sandholoferiv j holltamannahrepp er liggur j hafs kirkiv sokn. anno domini 1000 cd^o septvagesimo sexto.

82.

3. August 1476. á Sandhólaferju.

TVEIR menn lýsa því, að Guttormr Jónsson handlagði Þórði

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²) Svo.

bróður sínum til fullrar eignar tíu hundruð í jörðunni Hóli í Siglufirði.

AM. Fasc. XXII, 9, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3242.

U̅m hol j siglufirde¹).

Þat gio(r)vm vid magnus olason ok þorkell skeggiason godvm monnum kvnigt med þessv ockrv brefi at þar vorv vid j hid savm ok heyrdvm æ ad gvtormur ionson handlagdi þordi ionsyne brodur sinvm tiv hvndrvd j iordvne holi er liggur j sigllvfridi i siglvnes kirkiv sokn til fvllrar eignar sem hann vard fremzt eigande ad vndan ser ok sinvm erfingivm til obrigidiligrar eignar med avllvm þeim gavgnvm og gædvvm sem greindvm parti fylgia ok fylgt hefer ad fornv ok nyv. ok til sanenda hier vm setivm vid fyr nefnder men ockar insigli fyrer þetta bref er skrifat var a sandholoferiv j holltamanahrepp j hafs kirkiv sokn a olafsmess(u) ina seinne anno domini 1476 cd^o septvagesimo sexto.

83.

6. August 1476 og 1537.

SKÝRSLA um stöpulgerð í Skálholti.

AM. 680. 4to, skinnb. c. 1270, orðubók Niðaróss erkibiskupsdæmis staðfest af Jóni biskupi Stephánsyni Krabba 1464. Þessi klausa er með tveim höndum samtíða atburðunum á bl. 97^b í skinnbókinni. Sbr. viðabréf Sveins biskups 5. Apríl 1471 (DI, V, Nr. 547).

Stavpullin j skalholli uar reistur þridia dagin næsta fyrir lavrencius 1476 anno domini 1476. cd^o. lxx^o. sexto.

anno domini 1537 d.^o xxx.^o vii^o.

84.

10. August 1476.

á Munkaþverá.

BREFF um landamerki Ytra-Hóls í Kaupangssveit og Grafar.

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

AM. Fasc. XXII, 12, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium eru 5 enn fyrir. — AM. Apogr. 3014. Frumritið er nú mjög fífið og meira af sér geingið en þegar Árni lét afskrifa það.

[landamerkiabref.

Landamerki millum ytra hólis í Kaupangssveit
og Grafar¹).

Þat giorum vær olafur ingimundarson. stigur ingimundarson ok ellendur broddason prestar. Magnús benediktsson. sumarlide eireksson ok brýniolfur magnússon leikmenn godum monnum viturligt með þessu voru brefi ath að næsta dag fyrir laurenciusmessu²) ridum vær með einari aboþa að munckapvera á þau landamerki sem reiknat var ath væri mille iardanna ytra hols í kaupangssveit ok grafar. var þar ok arni gunnsteinsson. Jtem var þar ok nær hallr ejiolfsson er sagdizt hafva buith að holi xx vetur ok sagdi ath þat siki sem liggur ofan í lækinn þann sem fellr vt fyrir ofan gardenn á hóle³) ok svo rettsýne upp að fiáll vr sikisgrandanum ok hefði þat verit kallath grafarreitr sem fyrir vtan var þessi merki ok suo hefði verit haft ok haldit allan þann tíma. sagdizt hann ok huorki hafa slegit ne ýrkt í saugdum reit nema með leyfi þeirra sem í grof biuggo. sór fýrgreindr hallr ejiolfsson epter þessi sinne framsaugu fullan bokareid fyrir sira olafi ingimundarsyni er þa var profastur mille glerar ok vargiðr. beiddi einar aboþe arna gunsteinsson ath birta þar sin skilríke vñ sagdar iarder ef hann hefði nockur til en þau komv þar eingi fram. ok til sanninda hier vñ settum vær fýrr nefnd-er menn vor inncigli fyrir þetta bref skrifath að munckapvera í eýiafirde manudagh hinn næsta fyrir assumpcio sancte Marie uirginis. anno domini M^o cd^o. septuagesimo sexto.

85.

23. August 1476. á Reynivöllum.

TRANSSKRIPТАBRÉF.

¹) [Útan á bréfinu; fyrsta línan forn; hitt með hendi Árna. ²) Þ. e. 9. Aug. ³) Svo.

AM. Fasc. XVII, 18. Frumtransskriptið á skinni með öllum (4) innsiglium.

Þat giorum uær ormur jonsson. arnor fiindzson ok jon asmundzson. biorn helgason godum monnum kunnigt med þessu uoru optnu brefi at vær hofum sied ok yferlesit og hejrt yferlesit eitt opit domsbref med heilum ok skoddum¹⁾ hanganda jnsiglu(m) suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr dómr um Arnbjörn Sæbjarnarson frá 6. Sept. 1467, DI, V, Nr. 434].

Ok til sannind(a) hier (um) settum uær fyr nefnder menn uor jnsigle fyrer þetta transkriptarbref er skrifat uar at reyneuaullum j kios æ jslande faustudaginn næsta fyrer bartholomæi þa er lidet uar fra hingatburd uors herra jhesv christi. M. cccc. lxx ok sexx ær.

86.

21. September 1476.

í Miklaholti.

HELGI prestr Magnússon fær Haldóri Þorgeirssyni „bróður sínum“ fjörutíu álnir hins ellefta hundraðs í jörðinni Snorra-stöðum í Kolbeinsstaðahrepp.

Eptir afskrift (í minni eigu) Gísla Jónssonar og Steindórs Helgasonar, gerðri eptir transskripti frá 13. Dec. 1612, og staðfestri 15. Maí 1704 á Reykhólum.

Þad giore eg Sijra Helge Magnusson Godum monnum viturlegt med þessu mijnu opnu briefe ad eg medkiennunst ad eg hefe feinged Halldore þorgeijrssyne brodur mijnum. med fullu handabandi. xl alner ens Ellefta hundraðs i jord-unne Snorrastodum. er nu liggur i Kolbeinsstada kirkiu sokn til fullrar eignar og frials forrædes. kuittur og akiæru-laus fyrer mier og ollum mijnum efterkomendum. med öllum þejm gögnum og giædum. sem greindum jardarparte fillger og fillgt hefur ad fornu og nyu. og eg vard fremst eygandi ad. og til sannenda hier um setta eg mitt jnsigle firer þetta brief er skrifad var i Miklahollte i Miklhollts-

¹⁾ Þannig.

hrepp upp a festum Matthei apostoli. þá lided var frá hing-
adburdi vors Herra Jesu Christi. M. iiie. Lxx og vj ár.

87.

21. Oktober 1476.

á Hólum.

DÓMR útnefndr af séra Jóni Broddasyni, officialis fyrir norð-
an land og ráðsmanni á Hólum, um ákæru hans til Jóns
Þórðarsonar, að hann hefði drepið hest fyrir Hólastað.

AM. Fasc. XXII, 7, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium eru fjögur
fyrir, en sum þeirra mjög skert. — Apogr. 3240.

domur vm hestmál jons þo(r)darsonar.¹⁾

Þat giorvm ver ketill grimolfsson. þorvarðr semingsson.
þorberggr stefansson. þorðr ingimundarson. lóduik hallzson
prestar holabiskupsdæmis ok sigurdr jonsson messudiakn.
godum monnum viturligt med þessu voro brefi ath þa er
lidit var fra hingatbvrði vors herra ihesv christi þushvndr-
ut .cccc. lxx. ok sex ár. a holum j hialltadal manadagin
næsta fyrir simonsmesso vorum ver j dom nefnder af ærlig-
um manni sira jone broddasýni er þa uar officialis holabisk-
upsdæmis ok radzman a holum ath dæma um þa ækæru
er fyr nefndr sira jon kærði til jons þordarsonar. at hann
hefði drepit hest fyrir holastad er hann atti ath fara med.
let sira jon stefna fyrir sik fyrnefndvm jone þordarsyni.
kom hann ecki ok eigi hans vmbodsman til forsvars fyrir
hann. var þa svarin stefnan. sua let sira jon sveria tau²⁾
skilrika votta ath fyrsagdr hestur var ostungin ok (omeiddur)
at þui sem þeir suorv þa er nefndr jon tok vit honum. var þar
ok svarit af tveimur vottum ath deigi sidar en fyr nefndr
jon skildizst vit hestin var hann stungin a lendinne ok
ok hafði þo annan meira þo hann fyndizst seinna svo hann
do af. Þui ath til kalladri guds nðd dæmdvm uer fyr sagd-
er lærder menn j fyrstv stefnuna laugliga ok opt nefndan
jon þordarson hier lavgliga fyrir kalladan j dagh. ok skýlld-
vgan ath lvka mork j stefnvfall. nema hann syni lavglig
forfaull ath hann matti ecki koma. hier med dæmvm ver tíft

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi; ²⁾ Svo.

nefndan jon þordarson skýlldvgan ath sveria lýrtareid¹⁾ innan vij. nðtta ath heýrdvm dominvm heima æ holum fyrir þrattnefndvm sira jone edr hans vmbodsmanni ok nefni bonum þa til eidamanna sem kvnnigazst er vm þetta mðl. med sua felldum eidstaf ath hann ueiti þat ecki tilrædi fyr saugdvm hesti ath hann mætti dayda af fú af hans volldvm. ath unnum þessum eidi þa dævm ver hann saklausan vm þetta mðl. fellz honum þessi eidr þa dæmdvm ver tíjt nefndan jon þordarson med fullri þriozsku ok ohlýdne hafa halldit hestinvm sidan sira jon broddason beidi hans ok krafði aptur ok jon þordarson skýlldvgan at abýrgiazt hestin alagalaust til fardaga en fra fardaugum ok hingat til fyrir rangligt halld æ hestinvm. eýri æ hverri viku ok þar til aptur kirkivne jafngodan hest ok xxx marka j fvllretti. Ok til sanninda hier um settum ver fyr nefnder lærdir menn vor incigle fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad degi ok ðri sem fyr seger.

88. 26. Oktober 1476. á Reynistað.

VITNISBUBÐARARÉF um landamerki Hóls og Selár á Skaga.

AM. Fasc. XXII, 5, frumrit á skinni grautfúð. Brot af innsiglinu er fyrir bréfinu. Var þetta bréf meðal Bessastaðabréfa og var úr skjala-safni Reynistaðarklausturs. — AM. Apogr. 335, eptir þessu frumriti, og er afskrípt sú gerð í Janúar 1707 og staðfest af Árna Magnússyni og Þórði Þórðarsyni. Skellana þá, sem þá voru í bréfinu, og hér eru settir í hornklofa, hefir Árni látið Þórð fylla „ex Apographo Reynistadensi ... satis alias vitioso“, sem án efa er AM. 277. 4to. Á miða við skinnbréfið ritar Árni „er ölldungis klárt“.

[lan]damerkiabref a [millum] holz og Selár.²⁾

Þat giorer ek þolleifur magnusson godum monnum uiturligt med þessu minu brefi at ek hefi heyrð seiga mier elldri menn þessi landamerki j millum hols ok selar. rædur þar lækur sa er liggur ut ok ofan fra holi ok³⁾ fellur þar fram af bockunum j sioen. og³⁾ suo upp i steina þa er standa j asnum ok³⁾ kalladir eru kalfuaklettar. og³⁾ suo uestur æ f[ia]ll. en selæ ætti landeign ok³⁾ reka allan. at fyr nefndum læk ok³⁾ aurnefni. hafði ek³⁾ s[elæ] til leigu ok³⁾

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Árni hefir og ritað á bréfið orð sömu skilningar; ³⁾ Svo.

hafdi eg¹⁾ moruidu ok¹⁾ aunnur fióru gædi af rekanum sem leiglendi til bar ath fyrr nefndum læk ok¹⁾ fann eingin at. Suo ok¹⁾ hefi ek uitad marga gamla dandimenn hallda þessi landamerki iardanna j millum hols og selar er liggr æ skaga. Ok¹⁾ til sanninda hier um setta ek mitt innsigli fyrir þetta bref er giort uar a stad j reynisnesi tueim nottum fyrir tueggia postula messo simonis et iude. Anno domini. M^o. cccc^o. lxx^o. sexto.

89. 29. Október 1476 á Möðruvöllum.

SNORRI Hallgrímsson og Nikulás Þorsteinsson kvitta húsrú Margræti Vigfúsdóttur og Markús Magnússon umbodsmann hennar af umboði þeirra og meðferð á peningum eptir Einar Þorsteinsson, er konum nefndra manna féllu til erfða og umbods.

AM. Fasc. XXII, 13 frumrit á skinni. Ö1 (6) inusiglin eru dottin frá. Frumritið er komið frá Staðarhóli. — AM. Apogr. 1485 (eptir frumritinu).

Þat gerum vier magnus benediktsson. helgi sygurdzson. olafur halldorsson. pall palsson. Sygurdr runolfsson ok þorkell þorsteinsson godum monnum kunnigt me! þessu voru brefi ath þá er lidit var fra gudz burd þusund flogur hundrut siautigir ok sex ar æ tueggia postula messu simonis et iude²⁾ æ maudruuaullum j eyiafirdi. vorum uier j hia saum ok heyrðum æ ord ok handabandh þessara manna hustru margretar vigfusdottur af einne halfu. Enn snorra hallgrímssonar af annare ok nichulas þorsteinssonar ath suo firir skildo. ath þessir fyrgreinder menn snorre ok nikulas gafu margretu vigfusdottur med fullu handabande aullungis kuitta ok akærvlausa um alla þa peninga ok meðferdh sem hun ok hennar vmbodsmadr markus magnusson hofdu ath sier tekit j þeirra vmbode ok hennar epter einar heiten þorsteinsson ok þeirra kuinum hefði til erfða ok vmbods fallit. suo framarlīga sem þeir mætte þat fremst med laugum gera

1) Svo; 2) þ. e. 28. okt.

ok þeirra makt vtuisade. reiknadizt þat þrettan hundrut er markus magnusson hafdi lukt j laugligar skulldir einars heitiñs. hier med skipudu ok luktu fyr nefndir menn snorre ok nikulas hustru margretu uigfusdottur til fullrar eignar fimtan hundrut er reiknadizt at auk mala magnhilldar j landskýlldir af sigluuik ok einar hafdi eigi a-lr lukt. Suo ok ei sidr skipudu tidt greindir menn snorre ok nichulas salbiorgu einarsdottur fimm hundrud j arf epter sinn favdr einar þorsteinsson. þui hun var eigi adr leyst vr faudr gardhi. Ok til sanne(n)la hier vm settum uier fyr nefndir menn vor jnncigli firir þetta kuittunarbref skrifat j sama stad ok are degi sidar enn fyrr segir.

90.

20. Nóvember 1476. á Grýtubakka.

KAUPMÁLABRÉF Guðna Eyjólfssonar og Guðrúnar Þorkelsdóttur.

AM. 242. 4to A. bls. 98, syrpa Guðbrands biskups, skr. c. 1570.

In nomine domini amen

birtizt og stadfestizt suo felldur kaupmale millum þeirra gudna eyjólfssonar og gudrunar gunnl(a)ugsdotter æ þeirra brullupsdeigi s(ancti) martinusmessu dag¹) æ grytubacka j hofdahuerfi anno domini M^o cd^o lxx^o sexto med suo felldum kaupmala ad greindur gudne eignadizt til kaups vid adur nefnda gudrunu gunnl(a)ugsdottur ijce j iardagozi og þar til lxxx^e j lausagozi j fridum peningum og ofridum j gripum og þarfligum hlutum. voru þessar jarder þar til greindar er ligia j suarfadardal er suo heita. vrder firir hundrat hundrada. klaufabrecka firir .lc. kaungustader og audner firir .lx_c. j vrda kirkiu sokn. jordin brimnes firir .x^e. er liggur j vpsa þingum. Enn hier j mot gaf gunnl(a)ugur bondi þorkielsson gudrunu dottur sinne. .xl^e. annars hundradz hundrada. Voru þessar jarder þar vpp taldar. Samstader firir .xl^e. er liggur j gilsbacka kirkiu sokn. brecka og hraunsnef firir .xl^e. er liggia j nordurardal j huams kirkiu sokn. haukagil j vatz-

¹) þ. e. 11. Nóvember.

dal j grimstungu þingum firir .xle. og þar til .xx .kugilldi og xx^e j gripum og þarflugum hlutum. Samþykki vilborg husfrefya þessar gjafer allar og suo gipting gudrunar dottur sinnar. Suo og ei sijdur skildi fyrrnefndur gunnl(a)ugur firir dottur sina lxe j tilgiof. og xx^e j morgungiof og beckiargiof. og kiore hana helmingakonu j gard gudna bonda hennar af þessum framsogdum peningum epter þui sem logbok vottar af feingnu fie og ofeingnu. Epter þetta allt giort og stadfest festi fyrr sagdur gudne gudrunu gunnl(a)ugsdotter sier til logligrar eigiñkonu epter gudz logum med þeim ordum er þar til heyrer.

Voru þessar brullupsvottar. Raugualdur asgrimsson. jon þorsteinsson. Þorgils sueinbiarnarson prestar. magnus þorkielsson. þorkiell þorkielsson. Eirekur juarsson og jon sijgurdzson leikmenn.

Og til sannenda hier vñ settum vier fyrr nefnder menn vor inncigle fyrir þetta kaupmalabref er giort var miduikudaginn næstañ firir festum cecelie virginis j sama stad og are sem fyr seiger.

91.

4. December 1476.

í Ási.

ÞORGILS Finnbogason fær Finnboga Jónssyni til fullrar eignar jörðina Dritvík á Langanesi og alla reka milli Fossár og Steins í Lambanesi.

AM. Fasc. XXII, 3, frumrit á skinni komið frá séra Skúla Þorláksyni á Grenjadarstað. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 78 (eptir frumritinu).

Þath giorer ek¹⁾ þorgils finnbogason godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi ath eg hefer lukt og¹⁾ feingid finboga jonssyne med handabande til fullrar eignar fiordunginn j jordune drittuik er liggr j saudaneskirkiusokn med aullum þeim gaugnum oc¹⁾ geðum rekum og hlunnendum sem greindum parte hefer fylgt ath fornu og nju og eg hefer fremst eigande ath orded og suo alla þa hualreka parta sem eg æ um allt langanes millum forssar

¹⁾ Svo.

j forssardal til steins i lambanesi og adr hefer att jon biarnarson og hans erfuingiar med slikum hualskiptum sem ad fornu hefer uerit. hefer eg þessa greinda reka parta lukt og feingid adr nefndum finboga til fullrar eignar epter þui fremsta sem eg hefer eigande ad orded. og til sannenda hier um setta eg mitt jncigli fyrer þetta bref skrifad j asi j kelldubuerfui miduikudagin næsta fyrer niculasmessu. anno domini .M.^o cd^o .lxx^o. sexto.

92.

26. December 1476.

í Skálholti.

TRANSSKRÍPTARBRÉF.

AM. 261. 4to, bls. 31—32 eptir transkr. frá 4. Maí 1605.

Þad giorum vid Olafur Oddsson og grijmur þorsteinson prestar godum monnum kunnigtt med þessu ockar opnu briefe: ad vid hofum sied og yferlesid opid brief med heilum og oskoddudum hangande jnnsiglum suo lýtande ord epter ord sem hier eptter skrifat stendr:

[Hér kemr dómr Godsvíns biskups um reka á milli Stjórnusteins og Dyrálóns frá 18. Júlí 1439, DI, IV, Nr. 631].

Og til sanninda hier vm settu vid fyrnefnder prestar ockur jnnsiglle firir þetta transkriptarbrief skrifad j skalholltte annaþ dag jola. Anno dominj M. cd. lxxvj.

93.

8. Janúar 1477.

á Sjávarborg.

ÞORLEIFR Björnsson kvittar Svein Guðmundsson um andvirði jarðarinnar á Kryddhóli.

AM. Fasc. XXII, 19, frumrit á skinni með heilu innsigli Þorleifs Björnssonar. — AM. Fasc. XXII, 20, transskript á skinni frá 7. Maí 1490. Apogr. 3248 og 3249.

vm kryddhol¹.)

Þath giore ek þorleifur bjornson godum monnum kunnigtt med þessu mino opnu brefe ath ek medkennumztt ath ek hefi fulla ok alla penninga vpp borit af sueine gud-

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi.

mundzsyne suo mier uel á næger. fyrer jordena kryddhol. Ok þui gefur ek fyrr greindur þorleifur biornson adur nefndan suein gudmundzson aullungis kuittan ok akiæralausan¹⁾ fyrer mier ok aullum minum erfingium vñ fyrr sagtt jardar uerd. Ok til sanninnda hier um setta ek mitt innsigle fyrer þetta bref skrifad á siauarborg j skagafirde miduikudagen næsta epter þrettaða dag j iolum þá er lidid uar fra hingadburd uors herra jesv christi M. cccc. siautiger ok siau á. r.

94.

9. Janúar 1477.

á Hólum.

FJÓRIR menn votta, að Þorleifr Björnsson hafi 2. Janúar 1477 selt Sveini Guðmundssyni alla jörðina á Kryddhóli í Skagafirði fyrir Ásgrímsstaði í Hegranesi og þar til lausafé.

AM. Fasc. XXII, 17, frunrit á skinni. Af 4 innsiglum er eitt dott-ið frá. — Apogr. 3246. — AM. Fasc. XXII, 18, transskript á skinni frá 7. Mí 1490. Apogr. 3247.

kryd(d)hol.²⁾

Þat giorum vier eggell grimsson. steinn brandzson. kolle magnusson ok snioolfur brandzson godum monnum kunnigt med þessu uoru oppnu brefi ath þa ær lidit uar fra hingatburd vors herra jhesv christi þushund flogur hundraud siotiger ok siau aar. æ siouarborg j skagafirði niunda dag jola³⁾ vorum uier j hia saum ok heyrðum æ ord ok haundabannð þessara manna þolleifs biornssonar af einne alfbu. en sueins gudmundssonar af annari. ath suo firir skilldu. aat fyr nefndur þorleifur biornsson selldi adurnefndum sueini gudmundssyni jordina alla kryddhol j skagafirði ær liggur j uidemyrar kirkiu sokn. med ollum þeim gaugnum ok giædum hlutum ok hlunnindum sem greindri jordu fylger ok fyllgt hefer ath fornu ok nýiu ok þolleifur vard fremst eigandi ath. Hier j moti gaf tittnefndr sueinn gudmundzson þratt nefndum þorleifi biornssyni jordina alla as-

¹⁾ ækiæralausan XXII, 20; ²⁾ Utan á bréfinu (tvívegis) með fornu hendi: „(vñ) jordina asgrímsstade“ XXII, 18; ³⁾ þ. e. 2. Janúar.

grímsstadi ær liggur j hegranesi j borgar kirkiu sokn med ollum þeim gavgnum ok giædum hlutum ok hlunnindum sem greindri jordu fyllger ok fyllgt hefer at fornu ok nýju ok greindr suein uard fremst eigandi ath firir .x. hundraud ok þar til þriatigi hundrada j suo uordnum peningum j silfri smiori ok vadmalum ok i slatrum j millum jardanna. skýlði huor um sic suara laga riptingum a sinni saulu jordu en hallda sinu kaupi til laga. Ok til sanninnda hier um settum vier fyr nefnder menn uor jncigle firir þetta jardakaupsbref ær skrifad uar a holum j hialltadal fimto-dagin næsta epter þrettanda dag jola. a sama ari sem fyr seger.

95.

10. Janúar 1477.

á Seylu.

DÓMR tólf presta útnefndr af Jóni presti Broddasyni officialis Hólabiskupsdæmis um ákæru hans til Bjarnar Jónssonar, er Tjaldsson er kallaðr, að hann hefði flutt Hallóttu Hákonar-dóttur þrotbjarga vestan úr Húnavatnssýslu og á bú Hóla-staðar á Flugumýri (*Tjaldssonardómr*).

AM. Fasc. XXII, 16, transskript á skinni frá 26. Janúar 1477.

Þat giorum uier sigurdr þorlackson. ketill grimolfsson. steinn þorualldzson. gunnar ionsson. ion þorsteinsson. andress ionsson. þorðr ingemundarson. olafur klængsson. steingrimur steinmodsson. loduik hallzson. þoruardr oddabiarnarson. hal-uardur biarnason prestar hola biskupsdæmis godum monnum uitanligt med þessu noru brefe ath þa er lidet uar fra hingat-burde uors herra iesu christi þushund fiogur hundrut siotig-er ok sio ar a seylu j skagafirde fostvdaginn næsta firir geisladaginn uorum uier j dom nefnder af ærligum manne sira ione broddasyne officialis holabiskupsdæmis ath dæma um da ækiæru er nefndr sira ion kiærde til biarnar ions-sonar ath hann hefde fært þrot uestan ur hunauazþinge til flugumyrar j skagafirde ok sett þar nidr a holastadar bu j fullt forþrot ok hvgmod med heilaga kirkiv ok hann. þui j fyrstu grein dæmvm uier fyr nef(n)der prestar stefnuna rietta ok fyr greindan biorn ionsson. er tialldsson er kalladr. hier

logliga firir kalladañ j dag. en saker þess ath stefnan var þar suarin firir oss en biorn kom ecke ok einge af hans hende. þa dæmdum uier biorn skylldvgan ath luka mork j stefnufall ath næstvm fardogum nema hann syne loglig forfoll ath hann matti eigi koma. J annarre grein sor firir oss hallotta hakonardotter fullañ bokareid ath hun uard ofær j fyrra uetur j hunauazþinge æ breidabolstad j uazdal ok titt nefndr biorn flutti hana uestan ofæra ok sette hana nidr æ flugumyri. uar hun þar j ellefu uikur ok lagde þat til j sinn eidstaf ath hun uæri eigi enn fær ath flyttia sig neinstadar. hier til soru tuo loglig uitne firir oss ath þeir sav þrattnefndañ biorn æ flugumyri æ sama uiettfange er fyrnefnð hallotta var þangat flutt. þui firir þesse prof ok likende dæmdum vier optnefndañ biorn skylldugañ ath sueria siettar-eid innan siondar ath heyrðum domenum firir sira ione eda hans umbodsmanne ath hann hefde þetta riett giort ok huorke hefde hann þetta giort j forþrot ne hugmod uid heilaga kirkiv ne sira ion radzmannen æ holum. ath vnum þessum eidenum dæmdum uier þrattnefnðan biorn skylldugan ath luka heilagre holakirkiu fimtan merkur firir sina heimsku ok ofdirfd ok ellefu aura j mat firir kosnad adur greindrar konu ok luka hann innan siondar heima æ flugumyri ath heyrðum domenum. fellz honum þesse fyr greindr eidr þa dæmdvm uier tittnefnðan biorn ionsson skylldugan ath lykia heilagre holakirkiu þriatige marka enn sira ione officiali niu merkur j ofundarbot. skoulu¹⁾ þesser fyrr greinder peningar aller lukaz ath næstum fardogum heima æ flugumyre frider eda friduirder atta sex alna aurar j huerre mork sira ione j hond eda hans umbodsmanne. hier til dæmum vier titt nefndan sira ion broddason skylldugan ath lata færa aptur fyr sagt þrot til breckv j fyr sagg(d)a sucit j uazdal. Ok til sanninda hier um settum vier fyr nefnder tolf prestar uor insigli firir þetta domsbref skrifat j gellðingaholli j skagafirde sama dege ok are sem fyr seger.

¹⁾ Svo.

96.

12. Janúar 1477.

á Sjárborg.

LÝSING Árna Geirssonar um landamerki milli Guðlaugsstaða og Langamýrar.

AM. Apogr. 748 með hendi Jóns Magnússonar 1729 „Ex originali“ meðal Guðlaugsstaðabréfa, sem hefir verið afskript á skinni, gerð c. 1608, og átt hefir að transkribera, en aldrei af orðið.

Þat giore eg Arne Geirsson godum monnum kunnugt með þessu mjnu opnu brefi að þesse eru landamerke i millum Gudlaugstada og lðngamyrar. vt að hūlagrof hid efra og fram um gilzuatn. heirda eg nichulas einarsson segia þad að Ćinar skrafmadur fader hans hefde sagt þad að Gudlaugstader ætti j asendann fyrir framan Gilsuatn. er þar sijn þufa huoriu megenn er staðdast a. ū aseñdunum og riettsynis. ifer i gotur þær ed liggia framan að Gudlaugstada sele þar þuert i ana. og til sanninnda hier um set eg mitt innsigle firir þetta bref. Skrifad a Siðarborg i skagafirdi sunnudaginn næstan firir geisladag. uar þá lidid fra hingadburdi uors herra iesu christi .m. iij (c). lxx. og vij ar.

97.

20. Janúar 1477.

í Vallanesi.

BRANDE Eiríksson selr Oddi presti leitssyni hálfra jörðina Eyjólfsstaði á Völlum, og eru tilgreind ítök og ummerki.

AM. Apogr. 4467 „Ex originali Biörns Peturssonar á Bustarfelle“ (AM.). „2. þau fyrstu innsiglen eru burtu: þad þridia er: S THOR-[ST]EINI TOFV“ (AM.). „Collatum cum originali Hafniae 7. Junii 1709. Arnas Magnæus. Snorro Jonæus“.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heýra senda sæmundur prestur þorsteinsson. kolbeinn helgason ok þorsteinn touason kvediu guds ok sina kvnnigt gerandi ath þa er lidit war fra burd cristz þusund. cccc. lxx. ok. vij. ūr wnder asi j flozdalshieradi sunnudag næsta firir þals (Þesso¹) vorum wer j hia saum oc heyrdvm ū þa er brandur eireksson selldi oddi prest teitzsyne jordina halfa eyjolf-

¹) þ. e. 19. Janúar.

stadi á völlum með öllum þeim gögnum ok gæðum er jorðunni hefer fylgt at forno ok nýio ok hann varð fremst eigandi at. sagði [hann] þessi landamerki vt at beiná. þar hyn fellr ofan j aurida vatn. enn auridalækur rædur ofan or vatnino j grimsa ok fram at tunghagalæk hid nedra enn þa rædur keldu drag vpp or læknum er honum sneider fram ok upp j laufenni, ok þa sionhending upp j haugana ýtri ok austur a fial[1]it at kaldakuisl. tuo skogar teiga. annar j hofda merki vt fra hofdá firir nedan Reidgotur ok ut at gardi er geingur or hofdanum ofan j flot. annar j sandfelzmerki firir ofan hatunagotur ok upp at hryg fra gilsá ok heim at dalslæk. seliord a þuridarstöðum j eyuindardal milli slednadalsar ok valagilsár. afrett j fagradal ok vnder skagafell. uitum ver ok firir sanninde at þessi landamerki ok skogarteigar hafa hafder verid ok eingi at fundit suo ver vitvm.

Ok til sannenda hier vm settvm ver fyrr nef(n)der menn vor insigle firir þetta bref skrifat j vallanese sama ari degi sidar enn fyrr seger.

98.

24. Janúar 1477.

á Hólum.

JÓN officialis Broddason úrskurðar löglegan Tjaldssonardóm frá 10. Jan. 1477 (Nr. 95).

AM. Fasc. XXII, 16, transskript á skinni frá 26. Janúar 1477.

Þath giorer eg ion prestur broddason officialis hola-biskupsdæmis godum monnum uiturligt með þessu minu opnu brefe ad þa er lidet var fra hingatburd uors herra iesu christi þvshundrut cd^o lxx. ok vij ar æ seylu j skagafirde fostvdaginn næsta fyrir geisladaginn¹⁾ beiddu mic ok kraufdu þeir xij prestar sem eg hafde har til nefnt ath dæma vm þa akiæru er eg kiærde til biarnar ionssonar heilagrar hola-kirkiv vegna ok þeirra doms bref þar vm giort vtvisar ur-skurdar upp æ huort mier litizt sa domur logligr edr ei sem þeir hofdu dæmt þar um. Nu saker þess ath eg uar

¹⁾ þ. e. 10. Jan.

þar logliga til krafdr af adr greindum xij kirkiunnar sonum þui seger ek fyr nefndr sira ion broddason officialis mier j domsæti sitiande. jn nomine domini amen. med fullum laga urskurdi þenna þeirra dom sem þetta mitt bref er medfest j alla stade lavgligañ med ollum sinum greinum ok articulis ok obrigdeliga halldaz eiga kirkiunnar uegna. uar þessi minn urskurdr upp sagdr j sama stad dag ok ari sem fyr seger. Ok til sanninda hier (vm) setta eg officialatus insigle firir þetta urskurdarbref skrifat æ holum j hialltadal fostvdaginn næsta fyrir conversionem apostoli pauli æ sama ari sem fyr seger.

99.

26. Janúar 1477.

á Hólum.

TRANSSKRIPTARBRÉF.

AM. Fasc. XXII, 16, frumritað transskript á skinni með þrem innsiglum.

transskriptabref af domi tiallzonar¹).

Þath giorum uier þoruadr prestvr semingsson. ion diackne pallsson ok jon stefansson godum monnum uitvrliggt med þessu uoru brefe ath uier saum ok yfer lasvm opin bref med heilum ok hangandum innsiglum suo latande ord epter ord sem hier epter skrifat stendr.

[Hér kemr: 1) Seyludómr tólf presta um þrotfærslu Björns Jónsonar 10. Jan. 1477, Nr. 95. 2) Úrskurðr Jóns officialis Broddasonar upp á þann dóm frá 24. Jan. 1477, Nr. 98].

Ok til sanninda hier um settum vier fyrnefnder menn vor incigle firir þessi transskriptabref skrifut æ holvm j hialltadal svnnvdagin næsta epter conversionem apostoli pauli æ sama ari sem fyr seiger²).

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi; ²) þ. e. 1477.

100.

30. Janúar 1477. á Ljósavatni.

DÓMR sex manna, útnefndr af Finnboga Jónssyni kóngs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um vitnalaust mál.

ÍBfél. 125A. 4to, bl. 54b—55a skr. c. 1680. — ÍBfél. 67. 4to, bl. 49b—50a, með hendi séra Eyjólfis á Völlum. Til eru margar misjafnar afskriftir af þessum dómi frammar en hér greinir. Ein af betra taginu er í AM. 199. 4to, bls. 94—95.

Domur Finnboga l[og]m[anns] vmm vitnalaust mal.

Ollum monnum þeim sem þetta Breff sia edur heýra senda Magnus Magnusson. biarnni olaffsson. Eirekur yvarsson. Narfi benidictsson. Jon gudmundsson og Hallur Magnusson Quediu gudz og sijna kunnugt giorandi ad þa lidit var fra hingadburdi vors herra Jesu Christi 1477 ar á fimtvdaginn næstann eptir palsmessu vmm veturinn a Liosavatne j bardardal á þijngstad rettum vorum vier j dom nefndir af finnboga Jonssyni er þá hafdi kongsins syslu j þijngeyarþijngi ad dæma millum þeirra Jons Magnussonar og Arna Jonssonar vmm þa akiæru er adur greindur Jon Magnusson kiærði thil [adur greindz¹⁾] arna Jonssonar ad hann hefði felltt sig tuisuar og hnykt sier .xxx. sinnum. handrænt af sier lia sijnum og orfi. og ad þeirri steffnu vpplesinni ad adur greindur arnni var þangad stefndur j adur sagdan stad og dag fyrir allar fyrr greindar sakir og hann medkiendist ad hann hefði þessa steffnu heýrtt. So hofum vier sied²⁾ syslu Breff tijtt nefndz finnboga. Þui dæmdum³⁾ vier steffnuna logliga og þrattneffndann arna Jonsson þar logliga fyrer kalladan. og saker þess ad huorgi vændist hier vitnum ad Jon nie arnni. dæmdum vier opt neffndan arnna skyll dugann ad sueria lyritareid hinn minna þa þar⁴⁾ fyrir finnboga Jonssyni kongs vmmboðzmanni⁵⁾ ad hann hefði ei hnygt Joni Magnussyni. fellt edur handrænt sem fyrr skriffad stendur. Enn eff arnni villdi [þennann eid⁶⁾] sueria. enn þau vitni sem honum eru thil neffnd vilia

¹⁾ [fyrir nefnds 67. ²⁾ og heýrt b. v. 67. ³⁾ dæmum 67. ⁴⁾ strax b. v. 67. ⁵⁾ Manh. 23 (á spássiu). ⁶⁾ [ei(!) 67.

ei með honum sanna. dæmdum vier þau skyldug ad sueria bokareid þa¹⁾ samstundis. það²⁾ þau hýgdi þennann hans eid ei særan vera. huorn ed þau³⁾ soru⁴⁾ þa fyrer oss og odrum dandismonnum. og þui dæmdum vier arnna fallinn ad þessum malum⁵⁾ og skyldugann ad giallda Joni Magnussyni .iiij. merkur j fullretti fyrir handran. Enn finnboga Jonssyni kongs vmmbodzmanni halfa mork j kongdomsins⁶⁾ sekt. Enn fyrir tuo foll og .xxx. hnyckinga er sagdur Jon kiærði thil fyr greindz arnna dæmdum vier arnna skyldugann ad giallda Joni Magnussyni .xij. alnir a huoriu þessu atviki og finnboga Jonssyni adrar .xij. alnir j kongdomsinz⁶⁾ sekt. fyrir huerтт þetta eitt atvik. foll og hnyckingar. skal þessi allur sakeyrer kongdomsinz vegna gialldast ad næstum fardogum tittneffndum finnboga Jonssyni edur hans vmmbodzmanni heima j asi á hans heimili. Enn sektarfe og rettarfar Jons Magnussonar skal gialldast j felli ad hans heimili ad næstum fardogum honum edur hans vmmbodzmanni.

⁷⁾Samþykkti þennan worn dom [med oss adrgreindr finnbogi Jonsson kongs sislomann et cetera⁸⁾].

101.

28. Febrúar 1477.

í Vébjörgum.

KRISTJÁN konungr hinn fyrsti leyfir Þorleifi Björnssyni og Ingveldi Helgadóttur að giptast, þótt þau sé nánari að frændsemi en lög votta.

AM. Apogr. 733, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á pergament“. — AM. Fasc. Lxxii, 2, A, 1, transskr. á skinni frá c. 1528.

Wij Cristiern meth gudz nade Danmarcks Suerigis Norgis Wendes oc gothes konigh. hertug j Slessuijch oc Arus⁹⁾ j holsten. Stormarn oc Ditmarsken. greffue j Oldinborgh¹⁰⁾ oc delmenhorst gôr alle vitherligt at æn toch at

¹⁾ þar 67. ²⁾ að 67. ³⁾ þeir 67. ⁴⁾ þar b. v. 67. ⁵⁾ Landzl. 44 (á spássíu). ⁶⁾ kongsins 67. ⁷⁾ Logsamdi og b. v. 67. ⁸⁾ [67; et cetera 125. ⁹⁾ sl. Lxxii, 2. ¹⁰⁾ Lxxii, 2; oldinborge, 733.

thesse breffviiser Torlaff biðrnsou oc engulde helgesdotter hør til sammen paa slecht oc byrdz vegne sva at the ey matte leffve sammen j æchteskab oc ær toch til hobe i læye kompne modh then helge kirkes lagh oc haffve mange bõrn till hobe oc nu ær begærende at wii velde tilstæde at the her effter muc sammen bliffve j æchteskab vppa thet at theris bõrn muc bliffve æchte oc ey forsymes modh oss oc kronen. Thaa efftir thii at the haffve loff aff wor helgeste ffather¹⁾ paven. som hans legatis breff the ther vppa haffve ydermer vtviise. haffue vii oc vnt oc tilladet oc meth thette wort obne breff vnne oc tillade at the muc her efftir bliffve til hobe i æchteskab efftir forscreffne breffs vtviiselsse. oc ath the eller theris bõrn thet ey vntgelde skule. tilgiffue og fordraghe wii them hves rett wii till them ther fore paa kronens wegne haffve kune. Thii forbiude wii alle ehwa the helst ære eller wære kudne²⁾ oc serdelis wor fogethe oc embitsmen them eller theris bõrn for then sagh paatale hinder eller j nogen made her emodh vforrette vnder wor koninglige heffnd oc wrede.

Datum in castro nostro Wijborgh fferia sexta quatuor temporum post cinerum. Anno domini millesimo qvadringsesimo septuagesimo septimo nostro sub secreto presentibus inferius appenso.

[ad ipsius domini Regis mandatum³⁾].

102.

11. Marts 1477.

á Grund.

HEITBRÉF Eyfirðinga.

AM. Apogr. Nr. 5875a—b, og er b skrifað fyrir Árna Magnússon, og skýrir Ární svo frá: „Það exemplar sem þetta (5875b) er cpter skrifad sendi mier Mag. Biorn Þorleifsson, skrifandi það utcopierad vera efter originalnum. það sama exemplar var med hendi Halldors Þorbergssonar mestann part og nockud af því med hendi Sr Einars Sigurdzsonar, sem i það mund var þienare Mag. Biðrns. Originall þesse hefur

¹⁾ LXXII, 2; ffarhr 733. ²⁾ kvðne LXXII, 2. ³⁾ [vantar i LXXII, 2 og i 733 er það óhöndulega eptirstælt, því að Jón Magnússon hefir verið i vafa um, hvað það ætti að merkja.

leiged (kannske liggur ennú) á Grund i Eyiafirði. þó skrifar maður mærl 1701 að hann nu uppfunadur og fortærdur sic. Eg skylldi snarara geta til að Mag. Biörn hefði teked með sier til Hóla originalin. Þvi þar mun hann utcopieradur vera fyrst tveir heimilismenn á Hólum hann skrifad hafa“. (AM.). ÍBfél. 69. 4to, með hendi Hallgrims djákna Jónssonar (d. 1836), og er bréfið þar tekið upp í ritgjörð eignaða Páli Vidalin (en sem er yngri) um heitdag eða Einmánaðarsamkomu, og hefir höfundur hennar haft fyrir sér afskript með hendi Þorsteins prófasts Ketilssonar á Hrafnagili, sem prófastr ritaði eptir „þeim forna original“. Bréfið er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 233—36 eptir afskriptinni í heitdagaritgjörð Páls Vidalin.

Á lausum blöðum ritar Árni svo um heitdaginn: „Relatio er i nordurlandenu að orsökkin, hvar firir heitdagarnir, sem þar halldast, inn setter eru, hafa vered i fyrstu sandfall sem komed hafa (ur iöklum) yfer þau nordurlandsens pláts, sem nu halldast heitdagarnir i. Enn hafi fri vered, sem ei hallda nu heitdagana. og sic þetta skied firir æde laungum tima. J Hunavatzþingie eru eingir heitdagar. austan til á skaganum eru og eingir. Annars um allann Skagaförð eru heitdagar halldner. Um allann Eyaförð eru þeir og halldner. J Þingeyarþingie ecke nema j Reykiadal, og er samkomann á Greniadarstöðum. Þridiudagurinn fyrstur i Einmanudi er allstadar heitdagurinn“. — Bréf þetta er til i fjölda pappírsafskripta, og hefir verið almenningi einna kunnast þeirra heitbréfa, sem nú eru til, og eru þau ekki fá: heitbréf Jóns biskups skalla 2. Febr. 1365 (Dipl. Isl. III, Nr. 174), heitbréf Norðlendinga i Svartadauda 25. Dec. 1402 (Dipl. Isl. III, Nr. 569) og 16. Jan. 1403 (Dipl. Isl. III, Nr. 571), heitbréf Eyfirðinga 14. Marts 1562, heitbréf Skagfirðinga 12. Marts 1566, heitbréf Akrnesinga 1592, heitbréf Eyfirðings 13. Marts 1633, heitbréf Skagfirðinga 10. Marts 1668, heitbréf Sigurðar lögmanns Björnssonar 22. Apr. 1692, heitbréf Reykdælinga 24. Marts 1716 og heitbréf Eyfirðinga 26. Marts 1726. Heitdagarnir voru afteknir 1744. Prédikun á heitdaginn er i viðbæti Björns biskups við Gíslapostillu. Hólum 1706.

In nomine Domini Amen.

Þridiudaginn fyrstan j Einmanude þa er lidit var fra hingatburd vors herra Jesu christi M. cccc. lxx. og vij. vetur a Grund j Eyiafirði komu saman lærder og leiker. millum Vargiar og Glerar. og tauludu þar um þau undur. odæmi og ognaner¹⁾. sem þa yfer geingu af elldsgangi. sandfalli og óskumyrkrum og ogurligum²⁾ dunum. af þessum undrum þreifst fienadr ecki uid. enn þó var sniolaus jörd. kom³⁾

¹⁾ óró, b; ógner 69. ²⁾ ognarlegum, a. ³⁾ kemur, b.

þeim ásamt. at þetta muni vordit hafa fyrer syndagiold og ranglæte manna. þvi kom þeim¹⁾ ollum saman. at leita þangat hialpar og myskunar. sem nog er til. sem er gud sialfur. at hann med sinne nad og myskun villdi snua af oss bardaga reidi sinnar. þvi skulum vier nu beidast fram- ar undan guds hirtingu og hans radningum hier a jardriki. enn so at þat²⁾ byrgi ei³⁾ veg firir oss himnarikis. Bidium vier at gud [giori rad fyrir⁴⁾ oss öllum bæde j brad og lengd. þann⁵⁾ er allt veit og ma og æ þann veg vill sem best er.

At upphafi heitum⁶⁾ ver a⁷⁾ allsvalldanda gud⁸⁾ þann⁹⁾ sem er upphaf alls hins goda. þar næst til hinnar dyru drottningar jungfrv¹⁰⁾ sancte Mariæ. hins¹¹⁾ heilaga Michaelis hofutengils og¹²⁾ allra¹³⁾ gudz engla. ens heilaga Johannis baptistæ og Petrum. Paulum og Johannem og allra¹³⁾ gudz postula. til Stephanum. Thomam. Olavum. og allra gudz piningarvotta. til Marthinum. Nicholaum. Angustinum. Thorlacum. Johannem. Gudmundum. Benedictum og allra Gudz jatara. Mariam Magdalenam. Ceciliam. Margretham¹⁴⁾. Brigidam [og] allra Gudz heilagra meya. og alla Gudz helga menn. Bidium vier at þeir sieu oss arnande allrar hialpar og myskunar bæde j þessum heime og audrum vid jesum christum. faudur. son og heilagann anda. þessu heite heitum vier oss og alþydu til fridar og farsældar bædi fyrir¹⁵⁾ lif og sal til heilsn og hæginda. til ars¹⁶⁾ og audræda. veideskapar og vedrattu godrar. til sattar og samþyckis allra manna. og ollum monnum¹⁷⁾ til gagns og goda þessa heims. enn til eylifrar sælu annars heims.

J fyrstu heitum vier at hallda oll þau heit sem hier hafa adur heitin verit og hier greinir.

Jn primis. at aller bufaster menn eru skyllder at koma til grundar j Eyjafirð¹⁸⁾ þridiudaginn fyrstann j Einmanudi

1) þat, b; 2) hann, 69; 3) sl. b; 4) [gefi(!) b; 5) þessa, b; 6) hetum, b; 7) til, a; sl. 69; 8) guds, a, gudi, 69; 9) þeim 69; 10) jungfrur, b; jomfru 69; 11) á, b; 12) svo, b. v. b; 13) alla, b; 14) sl. a; 15) 69; sl. b; 16) ara, b; 17) oss, a, 69; 18) Eyjafirði, 69.

og hallda þar logsamkomu og hafa þar lofmessu af vorre fru. skal hver madur sa sem j bui er giefa so¹⁾ olmusu sem gud skytur honum j hug. [ei minna enn alin þeir sem koma. enn þeir sem ei koma og eru i skatti gialdi²⁾ einn eyrir. [enn þeir sem minna fe eigu og ei koma gialdi halfan eyrir²⁾. enn bulausir menn þeir sem eiga .x^o. giefi klipping. enn þeir sem eiga. v^o. giefi kalfskinn. skal þessi olmussa gefast³⁾ þeim sem j bui liggia. og luka ei seinna enn j fardogum. og hreppstjornarmenn giora rad fyrer. sitt ar j huerium hrepp.

Jtem ad huer madur sa sem j bui er giefi malsverd einmanadardag⁴⁾. halfa þridiu mork smiors edr annann mat jafnvirdann.

Hier med er huer madr skyldur at syngia Pater noster. Psalltara. sa sem er xij vetrum elldri. og niu sinnum ave Maria mariumessu j fõstu.

Svo og hietum vær at syngiazt skylldi nu fimm messur at huerri alkirkju. en fyrsta af helgum anda. onnur af vorri fru. þridia af ollum Gudz englum. fiorda af Patronus þeirrar kirkiu. fimta af ollum helgum. Skylldi hier med þeir sem messurnar lata syngia. giefa matarverd⁵⁾ edr fæða [fatækan mann⁶⁾ med hverri messu. hier til skyllde almuginn syngia þria⁷⁾ pater noster psalltara og tvo Mariu vers psalltara og hafa uti hvorttveggia fyrer paska.

Svo og hietum vier því at hallda heilagt visitatio Mariæ at helgi ok tidagiord sem adrar Mariumessur og þurfasta firir messudaga Johannis hvorutueggju og ens goda Gudmundar.

Svo og lofudum vier at hallda betur drottensdaga [og kirkiubunad epter því sem christinn rettur utvisar⁸⁾ [og allar hatider og svo fostutider og einkannliga friadaginn⁹⁾.

Nu siai gud og signi heit vort þetta hvort er vier festum med vorri drottinligri bæn pater noster. hueria uier

¹⁾ slíka, a, 69; ²⁾ [sl. b; ³⁾ greidast, b; ⁴⁾ á Guðmundardag, a, 69; ⁵⁾ malsverd, a, 69; ⁶⁾ [fatæka menn, a, 69; ⁷⁾ þrisuar, a; ⁸⁾ [laugarkveld og vinna ei framar enn kristinn (kirkju 69) réttur vor útvisar, a, 69; ⁹⁾ [sl. a.

syngium ollum oss til hialpar og myskunar með þessum bænum. Ostende nobis Domine. Salvum fac populum tuum. [Domine Deus exaudi or: Protector in te spe¹).

Samþykkt þetta vort heit²) abote Einar a Mukapuera. Semingur prestur Magnusson og Brandur Jonsson logmann og aller adrer³) bændur og almuge j greindu takmarki.

103.

23. Marts 1477.

á Þingeyrum.

Jón ábóti á Þingeyrum vottar um upplestr á Tjaldssonardómi (10. Jan. 1477, Nr. 95) fyrir Birni Jónssyni í Þingeyrakirkju.

AM. Fasc. XXII, ad 16, frumrit læst með innsigli ábóta sama við XXII, 16, sem er transskript frá 26. Jan. 1477 (Nr. 99).

Þat giorer eg broder jon med gvdz nad aboti a þingeyrum godum monnum viturlickt med þessu minu opnu brefi. ad a benedictus Messo nu et var j kirkiunni a þingeyrum var yfer lesit firir birni jonsyni þat sama transkriptadomsbref sem hier er vid fest þetta mitt⁴) bref at mier ok fleirum dandimonnum hia verandi. las ok fyr greindr biorn þetta sama transkripta doms bref suo at vær heyrdum ok skodadi bædi dominn ok urskurdin. Ok til sanninda hier vm setta eg fyr greindr broder jon aboti [mitt innsigli⁵) firir þetta bref giort a þingeyrum j hunauazþingi in dominica passione. anno domini M^o cd^o lxx septimo.

104.

31. Marts 1477.

á Munkaþverá.

SÁTTARBRÉF þeirra Bjarna Ólasonar og Einars ábóta á Munkaþverá um rekann fyrir Vík í Flateyjardal.

AM. Fasc. XXII, 27, frumrit götugt á skinni. Af 4 innsigliam eru nú 3 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3016.

¹) [fiat pax d: ex et(!), a; fiat &c. Ste Deus &c. Domine exorat &c. Protector in te &c., 69; ²) herra, b. v. a, 69; ³) goder 69; sl. a; ⁴) mitta, frbr. (dittogr.); ⁵) [gleymt úr frumritinu.

rekabref vm uik j flateyirdal¹⁾.

Þat giorum uær semingur magnusson magnus einars-son stigur ingimundarson ok ellendr broddason prestar hola-býskupsdæmis godvm monnum uiturligt med þessv uoru brefi ath þa er lidit uar fra hingadburd uors herra ihesu christi þushund flogur hundruth siotiger ok siau áar á eyr-arlandi j eyiafirdi uoru uær j hia sóum ok heýrdum á ord ok handaband einars abota af einne álfu ok biarna olason- ar af annari at suo firir skildu ath þeir skylldu vera oll-ungis satter um allan þann askilnad ath þeirra hafdi j milli farit um rekan firir iordunni uik er liggur i flateyiar- dal ok þa fleiri hluti sem þar uoru fram sagder. lofadi sagdr biarni olason ath hafa ok halda um greindan reka allt efter þui sem registrum sagdi ok þar uar opinberliga vpp lesit j þeirri grein ath þar sem maldaginn sagdi klaustrinu þria hluti j avllum reka skýllde þat suo standa ok biarni skýlldi hafa fiordunginn. jtem þat sem móldaga skraiñ sagdi klaustrinu á munkapvera þria hlvti ur þrim-ur fimtungum skýlldi klausturith hafa þria hluti úr huerium þeirra j aullum reka huala ok uidar ok flutningum en opt nefndr biarni fiordunginn. jtem iatadi biarni olason ath lambs eldi skýlldi vera fra klaustrinv munkapvera æfnliga æ avllvm þeim iordvm sem hann atti j eyiafirdi. ok til sanninda hier um settum uær uor incigli firir þetta bref skrifat á munkapvera næsta dag firir festvm marie magda- lene á sama æri sem fyrr segir.

105.

12. Apríl 1477. í Ási í Kelduhverfi.

JARÐAKAUPABRÉF þeirra Jóns Þorkelssonar og Finnboga Jóns-sonar um Þverá í Laxárdal, Jörfa í Haukadál, Hofstaði við Mývatn, Hamra og Hornstaði í Laxárdal, og eru til greind landamerki og ítök jarðanna.

AM. Fasc. XXII, 14a, frumrit á skinni. Öll iansiglin eru dottin frá nema eitt. — AM. Apogr. 114 (optir þessu frumrit). — Í AM. Fasc.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

XXII, 14b, er transskript af þessu bréfi á skinni, gert af séra Ólafi Brandssyni, Birni Guðmundssyni og Birni Ólafssyni í Þykkvaskógi 16. N6v. 1618.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda jon gudmunzson. asgrimr hallzson. eymundr jonsson. helge gudmunzson. kollbeirn hakonarson. magnus markusson oc¹⁾ hafide hallzson. kvediu guds oc sina kunnigt giorande ath anno domini. M^o. cd^o. lxx^o septimo. æ faustudaginn j paskaviku²⁾ j asi j kellduhuerfe j avxarfirde voro ver j hia saum oc heyrðvm æ ord oc handaband finboga jonssonar ok³⁾ jons þorkelssonar ath sua firir skildu. ath jon þorkelsson selde finboga jonssyni iordena þvera j laxardal j þingeyiarþingi til fullrar eignar oc frials forrædis med aullum þeim gaugnum oc giędum sem greindri iordu fylger oc fylgt hefer ath fornu oc nyju oc hann vard fremstz eigandi ath. med þessvm jtokum ath iorden æ þvera æ tolf fedming ellde torfskvrðar j hola iord j laxardal arlega oc tueggia manna isgaungo oc aungolveide æ kringlovatn arlega. oc gielldfienadar resktr⁴⁾ til afriettar æ kroksdal arlega. sagde jon alkirk(i)u skyld æ adr nefndre iordu. gieck greindr finbogi j borgan ath giallda kirk(i)vni æ þvera þriatigi hundrada firir gamla kirk(i)vnar jnnstædv. oc siau ara porcio þvi er fiell medan sagdr jon oc hakon hallson attu titt nefnda jord. hier j mote gaf oc þrattnefndr finbogi titt nefndum jone þorkelssyni jordena jorfa er stendur j vatzhorns kirk(i)u soku j haukadal til fullrar eignar med aullum þeim gaugnum oc giędum sem greindri jordu hefer ath fornu oc nyio fylgt epter þui sem hann oc malmfridr kona hans hofdu fremstz eigandi ath ordit ath tilskildum þeim afriettardal oc skogarparti sem greindri iordo iorfa hefer ath fornv fylgt. sagdi finbogi halfkirk(i)u skyllð æ þratt nefndre jordu.

J sama handabandi selldi tittnefndr jon þorkelsson opt nefndum finboga jonssyni jordina hofstadi er liggur j reykia-

1) Svo hér og víðar. 2) Þ. e. 11. Apr. 3) Svo hér og líka víðar.

4) Svo = rekstr.

hlidar kirk(i)usokn vid mýuatn til fullrar eignar med avll-
vm þeim gavgvnm oc gięðvm sem greindri jordo fylger oc
fylgt hefer ath forno ok nyio oc hann oc gudrun biorns-
dotter eiginkona hans hofdo fremzst eigandi ath ordit. æ
jordin hlut j almeningi j mýuatni. oc skipstaudv j geira-
stada jordo. oc stodhrossa gaungu. hier j mote gaf sagdr
finboge greindum jone þorkelssyne jardernar hamra oc horn-
stadi er standa j laxardal j hiardarholldz kirk(i)v sokn til
fullrar eignar med avllum þeim gaugnum oc gięðum sem
greindum jordum fylger oc fylgt hefer ath fornu oc nyiu.
sem hann oc malmfridr kona hans hofdo fremzst eigandi
ath ordit. skýldi huor hallda þeim jordum til fvllra laga
sem keypt hafdi. en sa þeirra skýldi suara laga riptingvm
sem att hafdi. en ef iardirnar þvera oc hofstader geingi af
finboga med logvm þa skilde hann taka aptur þer jarder
sem hann hefde firir giefid huorar vm sig. en ef jorfe.
hamrar eda hornstader ganga af med logvm af fyr greind-
um jone þorkelssyne. þa skýlde þratt nefndr finbogi giallda¹⁾
optnefndum ione aptr firir vestan haukadals skard adra
jafndyra jord mote huerre þeirre sem af geinge ath laug-
um. Jtem skýllde finboge suara kirk(i)v skýlld oc þenhvs
skýlld æ þvera oc hofstodum. enn jon halfkirk(i)v skýlld æ
iorfa oc þeim reikningi sem þar til heyrer.

samþýckte malmfridr thorfadotter eiginkona finboga
jonssonar med handabandi þessi adr greind iarda kavp,

Ok til sanninda hier vm setivm ver fyr nefnder menn
uor innscikgle²⁾ firir þetta jardakavps bref skrifad j sama
stad oc are degi sidar en fyr seger.

106. 15. Apríl 1477. á Hóli í Sæmundarhlíð.

SÉRA Magnús Einarsson selr Þorgeiri Þorsteinssyni frænda
sínnum tíu hundruð í Sólheimum í Sæmundarhlíð með til-
greindum velli, ummerkjum og húsum, fyrir tíu hundruð
í Hóli í Sæmundarhlíð.

¹⁾ skbr.: giallga. ²⁾ Svo.

AM. Apogr. 353, eptir frumriti, sem var sent Jóni Magnússyni til Íslands 1731 eptir beiðni hans.

Þath giorum uær petur bryniolbsson. uigfuss juarsson ok biorñ sygurdzson ok jon hafliðason godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefe ath þar vorum vær j hia saum ok heyrðum a j solheimum j sæmundarhlid j glaumbæiarkirki(u) sokn a ord ok handaband þessara manna sira magnus einarssonar ok þorgeirs þorsteinssonar ath suo fyrir skildu ath sira magnus selde fyr greindum þorgeire þorsteinssyni frænda sinum tiu hundrud j solheimum j sæmundarhlid ok nefnde honum uall tueggia daga slatt med þessum ummerkium redur gata heiman af hladi ok suo ofan fyrir sunan kirkiu j lækiar uad þar lyritar ligia ok rædur same lækur upp j gard ok sa enn same vallargardur ut j læk þann fellur j mille floss ok bæiar ath gautu þeirre sem geing(it) er upp til floss fyrir nordan skemmy. a nefnde sira magnus optnefndur tittnefndum þorgeire heiman af uiku verkenu tueggia daga slattu uad dregna af skynsaumum monnum ut ath lek ok sudur j adur greinda gautu. þetta j husum. hus j gaungunum ok ganga korn af fram ok suo sem setta part j aullum mañhusum ok suo j aullum vthysum¹⁾ ok j taupum²⁾ ok toptarstaudum. skilde þrat(t) nef(n)dur þorgeir af sier kirkiu fyrñd ok þetta samþykte sira þosteinn jonsson ok stod upp yfer þessum giorninge ok beidde þa til ath kaupa. selde tittnefndur sira magnus optnefndum þorgeire þenna iardarpart med þeim gaugnum ok gæðum sem greindre iordu hefer fylgt ath fornu ok nyu ok hann hefer fremzt eigande ath ordet ok eige hefer med laugum undan geinget. skyllde fyr nefndur sira magnus suara lagariptingu a greindum iardar parte ok þorgeir til laga hallda. gaf þorgeirr hier j mote .x. hundrvd j hole er liggur j sæmundarhlid j reynesnesstadar þingum. ok til meire sanninda hier um settum uærr fyrr nefnder menn uor inzsigle fyrir þetta jardarkaupsbref er skrifat uar

¹⁾ ofskr.: ut ythysum. ²⁾ Svo (= tóptum; ekki: rauptum).

æ hole j sæmundarhlid þridiudagen næsta epter paskauiku
anno domini M.^o cccc. lxx.^o septimo.

107.

17. Apríl 1477.

í Ási.

VOTTORÐ fimm manna um kaup þeirra Jóns Þorkelssonar
og Finnboga Jónssonar á jörðunum Þverá í Laxárdal og
Jörfa í Haukadal (sbr. bréf 12. Apr. 1477, Nr. 105).

AM. Fasc. XXII, 15, frumrit á skinni. Öll (5) innsigli eru dottin
frá nema tvö, og er þó annað brákað. — AM. Apogr. 113 (eptir frum-
ritinu).

Þath giorum uier jon gudmundzsson. asgrimur hallz-
sson. eymundr jonsson. helgi gudmundsson og magnus mark-
usson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi
ath uier uorum þar hia j asi j kellduhuerfui j avxarfirde
þa er þeir finbogi jonsson og jon þorkelsson keyptu jordun-
um þuera j laxardal og jorfua j haukadal epter þui sem
þeirra kaupbref þar um giort utuisar. uar þat tilskilid j
adr greindum iardakaupum ef kirkiu godzs a nefndri jordu
þuera kynne meiri ath uerda suo ath sagdr finboge yrde
þeim med laugum skylldugur ath suara en þau þrintiger
hundrada sem hann geck j borgan og suo sem fyr sagt
jardakaups bref utuisar. þa skyllde þrattnefndur jon þor-
kelsson giallda kirkiune a þuera suo mikla peninga eda
hans erfuingiar sem med laugum kynne ath propuazst¹⁾ sem
fyr skrifuat stendr. suo og skyllde optnefndr jon afhenda
þrattnefndum finboga jonssýne þat ornamentum jnnan kirkiv
sem sira þorkell fader hans hafde lukt tittnefndri kirkiu a
þuera j þorcio og reikningskap. reiknade jon þorkelsson
þat uera halft atianda hundrad eda meira. og þar til skyllde
jon giallda og afhenda saugdum finboga j nefndrar kirkiu
reikningskap tuer klukur og eirn kalek j gamallt mariu
likneski þat kirkiune hefer ath fornu fyllgt. skille¹⁾ og
þratnefndur finbogi j fyrsaugdu jardakaupi ath su sama

¹⁾ Svo.

landeign sem grafuid hafdi af leikskala jordu j haukadal skyllde hedan af fylgia leikskalum en jorfue skyllde eiga landareign ath grandanum fyrir uestan nesid sem á hefer ath fornu fallid. og til sannenda hier um settu uier fyrir nefnder menn uor jncigli fyrir þetta bref giort j asi j kellduhuerfi fimtudagin epter paska uiku. anno domini. M.^o cd.^o lxx.^o septimo.

108.

15. Júní 1477.

í Laufási.

27. Marts 1478.

á Grýtubakka.

SÉRA Þorkell Guðbjartsson selr Magnúsi syni sínum jörðina Yztu-Vík í Laufásþingum fyrir Voga við Mývatn, og skyldi séra Þorkell gefa í milli þrjátígi hundraða í fljótgildum peningum.

AM. Apogr. 5625, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á kalfskinn“.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda magnus ionsson. ragnualldr asgrimsson. jon olafsson prestar. jon Marteinsson. páll þorólfsson oc jon sigurdzson leikmenn quedio gudz oc sina kunnict giorandi med þessu vóru oppno brefui at þa er lidit var fra hingatburd váars herra ihesu christi. M. cd. lxx vij áur i lafðási i eyiafirdi sunnodagin næstan fyrir sancte botolfsmesso dagh vorum vær j hia sóm oc heyrdum á ord oc handaband þessarra manna sira þorkels prestz gudbiartzsonar af einni álfo enn magnusar þorkelssonar sonar hans af annari álfuo med suo felldum skildaga sem hier greiner at fyr sagdr sira þorkell selldi greindum magnusi til fullrar eignar iordina yztuvik er ligr i laufas kirkiu sokn. med ollum þeim gægnum oc gædum er þessarri jordu fylger oc fylgt hefer at fornu oc nýio oc ædur greindur sira þorkell vard fremst eigandi at. En hier j mot gaf magnus þorkelsson fyrir sagdr oppt nefndum sira þorkeli til fullrar eignar iordina vóga er ligr vid myvatn oc i reykiahlidar kirkiusokn med ollum þeim gægnum oc gædum er greindri iordu fylger oc fylgt hefer

at fornu oc nýio oc hann vard fremzt eigandi at. suo oc ei sidr i þessu fyrrsaugdu iardarkæpi ætti sira þorkell i milli at gefua fyrr sagdra iarda magnusi þorkelssyni. xxx hundrada i fliotgilldum penningum þeim sem Magnús tittnefndur lætur sier vel anægja at taka i millum þessarra iarda er suo heita vikur oc vöga. skal oc sa suara laga-riptingum er selldi en hinn halldi sino kæpi til laga er keyptt hefer huór vm sigh ef nockur vill akæra. Oc til sanninda her vm setium vær fyrrnefnder menn vór inscigli fyrir þetta bref er giort var á grytubacka i hafdahuerfui fastudagin i pascauico æri sidar enn fyrr segir.

109. 27. Júní 1477. á Skarði á Skarðsströnd.

SVARTR Þórðarson kvittar Jón Ásmundsson um andvirði sjö hundrada i Hofstöðum i Þorskafirði.

Bisk. Skalb. Fasc. XVI, 16. Frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2495, með hendi Árna Magnússonar eftir frumritinu „accuratè“. Prentað i Arkiv f. nord. Filologi XV, 245.

Kuittanarbref jons Asmundz(sonar) vm hofstade j þorskafirde.

Þat giore eg suartur þordarson godum maaunnum kunnigt med þessu minu opnu brefe at eg medkennunzt at eg hefe fulla peninga og alla uppborit sem mier uel anæger af jone asmundzsyne fyrir þau saumu siau hundrud er eg sellda honum j hofstaudum i þorskafirde j reykhola kirkiusokn. þui giore eg fyrgreindr suartur þordarson adrnefndan jon asmundzson aulldungis kuittan og akæruleusan um greintt jardaruerd fyrir mier og aullum minum epterkomandum. og til sanninda hier um setta eg mitt insiglle fyrir þetta kuittanarbref er skrifat uar æ skarde æ skardzstrond faustudaginn næsta fyrir festum apostolorum petri et pauli þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi. M. cccc. lxx og siau ær.

110.

10. August 1477.

i Hvammi.

ÓLAFR Grímsson lofar Jóni Hallgrímssyni til fullrar eignar

tuttugu hundruðum í fullvirðisgózi fyrir þann peningaskakka, er Jón þóttist eiga í garð Ólafs eptir Hallberu systur sína.

AM. Fasc. XXII, 23, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Sattargiordarbref¹⁾.

Það gvere²⁾ eg olafur grimsson godvm monnum viturlegtt med þessv minv opnv brefe ad eg hefe lofad jone hallgrimssyne til fvllrar eignar tvttvgv hvndrvdum j fvllvirdisssgoze j ollvm peningvm firir þann peninga ska(c)ka er hann þottezt eiga j minn gard j arf eptter hallberu systr sina ok suo v̄m allañ þann peninga reikni(n)g sem ockar hefer j millvm fared. ockr til alsættess j svo mata ad eg skal þes(s)a peninga vt lvka a tveimr arvm. kann min vid ad mis(s)a fyr enn peningarner erv lvkter þa a hann svo mikid j minn gard sem olvgtt er af fyrskrifvdum peningvm. ok til sannenda her v̄m setta eg mitt jnsigli fyrir þetta bref er giortt var j hvame j nordardal svnnvdagenn næsta fyrir mariu Oesso seinne vm svmared anno domini O^o cd^o septvages(i)mo sept(im)o.

111. 15. August 1477. } á Þingeyrum.
2. Maí 1478. }

Jón ábóti á Þingeyrum selr, með samþykki fjögurra conventubræðra, Þórði Þórðarsyni jörðina í Króki undir Brekkum, að fráskildum reka, fyrir jörðina Langamýri í Svínvatnsþingum.

AM. Apogr. 465, afskrift staðfest 7. August 1712 í Skálholti af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni „Ex originali monasterii Thingeyrensensis, accuratè“, og var frumritið skrifað „á kalfskinn“.

A

[Bréfið ejaft eins og það var innsiglað].

Þat giorum uier broder jon med gudz naed aboti a

¹⁾ Utan á bréfinu með forni hendi. ²⁾ gv'e frbr.

þingeyrum. godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund fiogr hundrut siautiger ok siau ær æ þingeyrum j uatzdal jn assumcione sancte marie uirginis. Selldi eg fyrr greindr aboti jon med samþycki fiogura suo heitandi uorra conuentis¹⁾ brædra. æsgrims jonsonar. gudmundar geirmundzsonar. sigurdar biornzsonar ok jon(s) sigurds-sonar. Þordi Þordarsyni jordena j kroki er liggr ut under breckum j hofs kirkiu sokn at fra skildum rekanum er stadurenn hefer einatt att med fullu handabandi til æfinligrar eignar. med öllum þeim gognum ok gædum sem greindri jordu fylger og fylgia eigur. at fornu ok nýu ok uier urdum fremst eigandi at med logum. hier j mot gaf þodr fyrgreindr. jordena æ langamýri. er liggr j suifna- uatz kirkiu sokn. med öllum þeim gognum ok gædum. sem greindri jordu fylger ok fylgia eigr at fornu ok nýu. ok hann uard fremst eigandi at med logum. med þeim skilmala at stadurenn at þingeyrum skýlði hallda jordunni til laga. ok hallda öllum logsuorum fyrer greindri jordu ok klaustursens formadr. en þodur byggia jordena ok taka leigu af. þar til er þeir giora annan ueg æ og²⁾ suara ollum logskyllidum fyrer jordena. Suo ok skýlði klaustrid taka landskyllid af jordunni kroki ok suara samaleidis. sem fyr er skilt um langamýri. æ þod. en þodur suara lagæriptingum a suo miclu sem hann selldi stadnum j jordunni kroki. Voru þesser kaupottar eigell grimson ok gijsle þorgjilsson. huerir sin jncigli settu med abota jons jncigli ok conuentubrædra jncigli fyrer þetta bref er giort uar einri natt fyrer krossmessu. æ uorit j sama stad. æri síjdar enn fyrr seiger.

B

[Uppkast bréfsins, sem skrifað hefir verið með sömu hendi og bréfið sjálft, en var rist niður í innsiglaþveingina, og Árni Magnússon skrifaði upp af þeim].

¹⁾ „ita est“ (AM.). ²⁾ Þannig hér; annarstaðar er þetta orð bundið í þessu bréfi.

Þat giorum uier broder jon med gudz næd aboti æ þingeyrum. med flogura coñuentu brædra samþycki. næruerandi egli grimsyni og gisla þorgilssýni. Godum monnum uiturligt. þæ er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund flogur hundrut siautiger og siau ær. æ assumtio sancte marie. Mædr kenuzt eg at eg hefer sellt þordi þordarsyni jordena alla krok æ skagastrond er liggur j hofs kirkiu søkn til fullrar eignar. med öllum þeim gognum og giædum sem greindri jord[u fylger og] fylgia eigur at fornu og nyu. og eg vard fremst eigande at med logum. hier j mot gaf þordur þordarson er liggur j suifuanatz kirkiu søkn til fullrar eignar klaustrinu

112.

5. Október 1477.

á Þingeyrum.

HELGA Þorleifsdóttir kvittar Skúla Loptsson, bónda sinn, um tuttugu og fimm málnytu kúgildi og tólf geldfjár kúgildi, er hún hafi upp borið og burt feingið af þeim peningum, sem hún hafði erft eptir Guðnýju Þorleifsdóttur systur sína í Auðbrekku.

AM. Fasc. XXII, 25, frumrit á skinni frá Staðarhóli. Öll (3) innsglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 1486.

Þat giorum vier broder jon med gudz næd abote æ þingeyrum oddr brandzson ok gisli þorgilsson godum monnum viturlickt med þessu vorv opnu brefi at vier vorum þar j hia saavm ok heyrðum æ ord þeirra ok handaband af einne alfv skula bonda loptsonar. en af annari helgu þorleifsdottur kuinnu hans at suo firir skildu at hon med kenndizst at hon hefði vpp borit ok burt feingit fim malnytu kugilldi ok xx ok þar til xij gelldfiar kugilldi af þeim peningum sem hvn hafði erft eppter gudnyio þorleifsdottur systur sina j avdbreckv. þui gefur adr greind helga þorleifsdotter fyrr nefndan skula lopztson aullvngiss kuittan ok akærulausan firir sier ok aullvm sinvm erfingivm vm adr greind kugilldi. Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrr nefnder menn vor jnnsigli firir þetta kuittanarbref skrifat

æ þingeyrum j hunauazþingi sunnudagin næstan fyrir vetur. at þæ er lidit var fra hingatburd vors herra ihesu christi þusund fiogr hundrut siotiger ok sio ær.

113.

19. Nóvember 1477.

í Laufási.

HELMINGALAGSBRÉF Magnúsar Þorkelssonar og Kristínar Eyjólfsdóttur.

AM. Fasc. XXII, 24, frumrit á skiinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá.

Bref er Magnus Þorkelsson og hans kvinna
kristin Eyolfsdotter laugdu helminga-
felag sin j milli¹⁾.

Þat giorum vær ion prestr olafsson. thomas gudmundson. gunni þorleifsson oc augmundr hakonarson godum monnum viturlicet med þessu voru oppno brefui at þær vorum vær j hið sáum oc heyrðum á ord oc handaband þessarra manna magnus þorkelssonar oc kristinar eyjólfsdottur konu hans med suo felldañ skildaga at þæu ádr nefnd hion magnus oc kristin laugdu helmingafelag sin j milli af feingno fe oc ofeingno fausto oc lausu huerhueg sem vnder þær kunno at falla med erfdum edr odrum hlutum. var j þann tima med lifui eyjolfur magnusson er greind hion áttu sin j milli. Suo oc ei sidur gafuo fyrr nefnd hion huortt ædru er leingur lifdi fiordungsgiof af þessum peningum aullum er þær eigu edr eigandi verða af þeim helmingi sem til erfða er fallin huort hiona sem fyrr kann fra falla magnus edr kristin. for þessi giorningr fram j lafási j eyjafirdi færstudagin næstan efter sancte Martinus messo dag¹⁾ anno domini M^o cd^o lxx^o septimo. Oc til sanninda her vm settum vær fyrrnefndir menn vor jnscigli firir þetta bref er giort var á Miduicudagin næstan firir sancte sesscilio messo dagh j sama stad oc æri sem fyrr segir.

¹⁾ Utan á bréfinu með nokkuð gamalli hendi. ²⁾ Þ. e. 14. Nóv.

114.

20. Nóvember 1477.

á Eiðum.

HALLSTEINN Þorsteinsson selr, með samþykki Secilju Þorsteinsdóttur konu sinnar, Bjarna Marteinsyni jörðina Fljótsbakka í Fljótsdalshéraði fyrir tólf hundruð í kúgildum, slátrum og smjöri.

AM. Apogr. 4293 „Ex originali Peturs Asmundzsonar á ketilsstöðum í Fljotzdalsherade“ (AM.). Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu. Fjórdá innsiglið var dottið frá.

Þath gerum vier sira arngrimur prestr birgisson. biorn benedictzson. gudmundr halluardzson. pall ormsson. jonn jonsson ok kodran biornsson leikmenn godum monnum kunnigt med þessu voru brefi ath þa lidit var fra hingaburd vors herra jehsu christi þusund flogur hundrot siautiger ok siau ar. fimmtadaginn næsta firir secilju Messo vm vetrin a eidum j fljotzdals heradi a vtmannasueit. voro vier j hia saum ok heyrðum a ord ok handaband þessara manna. biarna marteinssonar af einne alfu. en hallsteins þorsteinssonar af annari. at sua firir skildu at fyr greindr hallsteinn selldi adr nefndum biarna jordina fljotzbacka er ligur j fljotzdalshieradi j eida kirkiu soknn til fullrar eignar med aullum þeim gognum ok gædum sem hann vard fremtz eigandi ath. samþyckti ok upp lagdi med handabandi þetta fyr greint jardar kaup secilia þorsteinsdotter kuinna hallsteins þorsteinssonar. hier j mot gaf þrattnefndr biarne marteinsson titit nefndum hallsteine þorsteinssyni tolf hundrot. sex malnytu kugillde ok sex hundrot j slatrum ok smiori ok luka vt a næstum fardaugum verdit. skyllði ok opt nefndr hallsteinn þorsteinsson suara lagaríptingum a fyr greindri jordu backa en biarne marteinsson hallda til laga.

Ok til sanninda hier vm settum vier fyrnefnder menn vor jusigli firir þetta bref skrifat j sama stad. degi ok ari sem fyr segir.

115. 27. Nóvember 1477. á Möðruvöllum.

VITNISBURÐARBRÉF um lýsing Þorvalds Jónssonar um landamerki Skóga í Fnjóskadal.

AM. Fasc. XXII, 26, frumrit á skinni, og eru öll (4) innsiglin fyrir. — AM. Apogr. 3015.

landamerkiabref j millvm skoga ok
hroadzstada 1477 árr¹).

Þat gerum ver magnus prestur einarsson. are diakne olafsson. sygurdr runolfsson ok eigill jonsson godum monnum kunnigt med þessu voru brefi at þa lidit var fra gudz burdh. þusund flogur hundrut siautigir ok siau ar. æ maudruuaullum j eyiafirdhi fimtadaginn næsta fyrir andreasmessu vorum vier j hia ok heyrðum á. ath þorualldr jonsson lyste firir oss. ath þa hann atte jordina skoga er liggur j hnioskárdal j hals kirkiu sokn. at þa hefði verit reiknuð eign greindrar jardar sudr at saurkelldu þeirre sem liggur mille jønshaufða ok stora gils ok aldre uisse hann audru uiss haft ne halldit suo leinge sem hann atte greinda jordh skoga. ok suo sagdizt fyrr skrifadr þorualldur bædhe hafa keypt hana ok selldt. Ok til sannenda hier um settum ver vor juncigle firir þetta bref er gert var j sama stad. degi ok are sem fyr segir.

116. 29. Nóvember 1477. á Grýtubakka.

ÁRNI Þorsteinsson selr Magnúsi Þorkelssyni svo mörg hundruð, sem hann átti í jörðunni Grenivik, með samþykki Þorbjargar Eyjólfsdóttur konu sinnar, fyrir Hæringsstaði í Svarfaðardal, en Magnús skyldi gefa í milli tíu kúgildi og tuttugu og sex fjórðunga smjörs.

AM. Fasc. XXII, 22, frumrit á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi.

senda ion prestr petursson. thomas gudmundzson. oddur gunnarsson. ion oddzson oc ion ormsson quediu guds oc sina kunnict giorandi med þessu uoru oppno brefui. þa er lidit var fra hingatburdh vors herra ihesu christi M. cd. lxx oc víj óúr á sancte leodegaríj messo dagh¹⁾ j nesi j hofdahuerfui vorum vær j hia saum oc heýrdum á ord oc handaband þessara manna arna þorsteinssonar af einni alfuo enn magnus þorkelssonar af annarri alfuo med suo felldum skilmala sem her segir at greindr arni selldi til fullrar eignar suo mærg hundrvt j iordunni grenivik er liggr j grýtubacka kirkiusokn sem hann vard fremzt eigandi at fyrrsægdum magnusi þorkelssyni med samþýcki þorbiargar eýiolfsdottur eiginkono arna med ollum þeim gognum oc gædum er greindr iordu hefir fylgt oc fylgir at fornu oc nýio eftir þui sem þav kaupbref þar vm gior wtvisa sem eýiolfur heitin aínfínsson hafdi ádr giora latid. En ádr sagdr magnus selldi arna þorsteinssyni til fullrar eignar iordina hæringstadi er liggr j suarfadardal med ollum þeim gognum oc gædum er greindr iordu hefuer fylgt at fornu ok nýio oc hann vard fremst eigandi at. samþycti kristin eýiolfsdottur eiginkona magnusar þorkelsonar þenna giorning stædugan. Skal tittnefndr magnus giallda árna þorsteinssyni tiu mælnytu kugilldi oc vi fiordunga smiors oc xx j milli ádr sagdra iarda. Skal huorr hallda sinne iordu til laga er keyptt hefuer enn sa suari lagaríptingum er sellt hefer ef nokurer vilia med laugum ækæra. Oc til sanninnda her vm settum vær fyrrnefndir menn vór innscigli firir þetta kaupbref er giort var á grýtubacka j havdahuerfi laugardagin næstan firir sancte andressmesso dag postola á sama æri sem fyrr segir.

117.

17. December 1477.

á Hólum.

ÞORSTEINN prestr Illugason fær Ólafi biskupi á Hólum tólf

¹⁾ D. e. 2. Okt.

hundruð í jörðunni Tungu í Vatnsdal með einu málnytukúgildi.

AM. Fasc. XXII, 21, frumrit á skiini. Öll (4) innsigli eru dottin frá. — AM. Apogr. 3250.

bref vm jardarpart j nedri tungu j vatzdal¹⁾.

Þat giorum uier ketill grimolfsson eirikur einarsson ok nicholas þormodsson prestar ok jon þordarson leikmenn godum monnum viturligth med þessu voro opnu brefui ath vier vorum j hia vnder studivm á holum j hialltadaal sunnodaghenn næsta fyrir jmbreviku j jolafostu²⁾ sæum ok heyrdu á ord ok handaband vors nadugha herra. herra olafs med guds nad biskups á holum af einne halfu enn þosteins prestz jllughasonar af annari. ath suo firir skildu ath þosteinn prestur fieck adurnefndum biskup olafi tolf hundrut j jordunne nedri tungu er liggur j vaztdaal j grimstungna kirkiu sokn til fullrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindum jardar parti fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýio ok hann vard fremst eigandi ath ok þar til eitt malnytu kugillde sem bygt er med fyr nefndum jardar parti. skal ok fyrnefndur þosteinn prestur suara laga riftingum á adur greindvm jardar parti en biskup olaf skal hallda til lagha. Ok til sannenda hier vm settum vier fyrnefnder menn vor jncigle firir þetta vitnisburðarbref skrifat á holum j hialltadaal miduikudagen næsta fyrir festum sancti thome apostoli anno domini M^o cd^o lxx^o vij^o.

118.

1477.

MÁLDAGI Pétrskirkju í Saurbæ á Kjalarnesi, þá er Magnús biskup Eyjólfsson gerði yfirreið sína.

Landsb. 268. 4to, bl. 121b, skr. 1601.

SaurBær á Kjalarnese.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ D. e. 14. Dec.

añño dominj ᵛ^o cd^o lxx^o septimo þa herra magnus reid j sijna visitacionem.

Peturskirkia j saurbæ a kialarnese a xxx hundrud j heima lannde oc jordena hiardarnes. x kyr oc þriatiju a-saudar oc iij hundrud j kavplum. ij hundrud j frijðum pen-ijngum.

Jtem þetta a hun jnañ sig et cetera.

porcio ecclesie xj hundrud oc half oññur mork oc ij kyr j mortualia.

119.

[1477].

ÁGRIP af Brautarholtsmáldaga á Kjalarnesi.

Landsb. 268. 4to, 121^b, skr. 1601.

Brautarholt.

Nicholaskirkia j brautarholtte a þetta jnnann sig et cetera¹).

var það giort fyrir halft v hundrad.

120.

[1477].

ÁGRIP af Gardamáldaga á Álptanesi.

Landsb. 268. 4to, bl. 121^b—122^a, skr. 1601.

Gardar á álftanese.

Pieturskirkia j gordum a alftanese a heimaland allt. hausastade. selskard. hljð. Backa. dysiar. hraunsholt. hialla-land. afrett j mulatune.

ij kyr . . . x. allz ij kapla.

fimm mann(a) messuklæde et cetera²).

¹) Hér er felldr úr heill kafi með vilja í máldagabókinni, af því að skrifaranum hefir þótt nægja að annar máldagi var áðr ritaðr í bókina.

²) Hér fellir máldagabókin úr niðrslagið viljandi.

121.

[1477].

ÁGRIP af Kálfatjarnarmáldaga á Vatnsleysuströnd.

Landsb. 268. 4to bl. 122a, skr. 1601.

kalua Tiornn.

Peturskirkia ad kalfuatiornn a heima lannd allt oc backa oc fleckuvijk. fiara á hraunsnese.

iiij messoklæde et cetera.¹⁾

atta kyr. þriu asaudar kugillde oc j hestur.

122.

[1477].

MÁLDAGI Mariukirkju í Krýsuvík [er Magnús biskup Eyjólfsson setti].

Landsb. 268. 4to, bl. 122_b—123s. skr. 1601. Er rétt sem hinn forni máldagi frá 1307, sem er hjá Vilchui. Er þó yngri en Oddgeirs máldagi 1375 og yngri en Vilchins tíð. Gæti verið máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar 1477.

Krýsuvijk.

Þariukirkia j krýsuvijk a heima land allt. herdijsarvijk. ix mæla lannd á þorkautlustoduṁ. halfann hualreka j raunnese j millum rannga giogurs oc mark vid bedstæðijnga oc einnga²⁾ grasnautnn med þria hlute hualz. enn vid-eijingar fiordunng. enn frá mijgannda grof til kirkiu fioru eiga stadir j skalhollte oc krýsuvijk helmijng hualz oc vidar og alla grasnautnn. krýsuvijk á allann reka a kirkiufioru. enn fra kirkiufioru til marks vid herdijsarvijk halfann hual oc vidreka oc alla grasnautnn. Enn j herdijsarvijk á stadurinn j skalhollte helmijng vidar vid krýsuvijk. þridiunng hualreka eiga stadir badir samann til marks vid strannðarmenn. Enn fiordunng hualz vid strannðar menn til vogs. halfann toltunng hualz a krýsuvijk j strannðarluta.

ein messoklæde et cetera.¹⁾

¹⁾ Hér hleypir máldagabókin viljandi úr kafla; ²⁾ einngia, Vilch.

fimm kýr .xij ær. einn kapal.
Jtem a kirkian þridiunnng j vatleysu¹⁾.

123.

[1477].

MÁLÐAGI kirkjunnar á Stað í Grindavík [er Magnús biskup Eyjólfsson setti].

Landsb. 268. 4to, bl. 122a—122b. Yngri en Vilchins máldagi, því þar á kirkjan að eins *hálf* heima land. Líklega er þetta máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar 1477. Sbr. Stefáns máldaga c. 1518 (AM. 288. 4to).

Grindavíkj.

Kirkian að stad j grinnðavíkj er víjgd með gude oc sælle gudz modur mǫrie. jone postula. stephano. olauo. Blacio biskuþe. Thorlacho Biskuþe oc heilagre katrijnu meyiú fiorum nottum eptir allra heilagra messo. hun a allt heima lannd oc halft annars mælis lannd að husatoptum oc mork vad-mala. af jarñngerðarstodum. alldreij skal minna gialldast þott sǫ hafi einngiñ fee sem þar býr. giallda skal oc alla kirkiu-tijunnd þott hann giore meire oc allir heimamenn. þadan skal oc eij giallda lægkaup vnndir heimamenn. giallde þo preste legsaungskaup. hun ð ð grasnautnnar hualreka fior-ar vættir oc settunng vr þeim hluta er husatoptum fylgir. enn sa hualreke er frá valagnupuñ til biarnnargiðr. enn ef hualur er meire enn iiij vætter þa skal skipta j helmijngga oc skal hafa stadur j grinnðavíkj oc jarñngerðarstader oc husatoptir helmijngg.

þar skal vera heimilisprestur sa er kirkiu vardveitir (oc) skal abyrgiast hana oc allt kirkiufee.

kirkia a reka fra garðzbiargz ennda oc til garðz ennda er geingur fyrir vestann arfuadale. hálfur vidreke j mille biarnnargiðr oc marks ð arfadalznesa. halfur vidreke ð oddbiarnnarkelldu.

kirkia a skogfell.

hun a iiij kýr. xij ær. iiij saude veturgamla.

¹⁾ Margrét lauk í testament Ívars Hólms fjórðung i Vatnsleysu. Oddgeirsmáldagi 1375.

nockrer hluter junnann gátta feelitlir et cetera.¹⁾
giallda skal til skalholts. vj. hundrud skreidar huert
úr oc flýtia til hialla.

hun a fiordunng j lonalannde oc skal sa hafa leigu af
þeim sem kirkiu vardveitir sljka sem hann sættist a vid
þann er þar býr.

skalholtt a helmijngg i hualreka olluṁ vid stad j grinnda-
vijk. ef meire er enn iij vætter millum ranga giogurs. (oc
valagnupa).

124.

[1477].

MÁLDAGI Pétrskirkju á Kirkjubóli á Rosmhvalanesi [er Magnús
biskup Eyjólfsson setti].

AM. 263. Fol. bls. 64 skr. 1598; („Adrer maldagar vr gomlum
bokum um halfkirkiu eignar j þeirra somv sýslu“, en á undan eru mál-
dagar úr Vilchinsbók). — Landsb. 268. 4to bl. 122a; er meðal máldaga
Magnúsar biskups Eyjólfssonar, og mun því vera hans. Sbr. Oddgeirs-
máldaga 1379, Dipl. Isl. III, Nr. 288.

Kirkiubol [forn maldage.²⁾

Peturs kirkia a kirkiubole a xl hvndrad j heimalandi.
fiordunng j geirfuglaskeri. vidreka allann a skarda vrd.
atta kyr. hest og hross. ein messv klædi. [tabulum. glodar-
ker. eitt Alltarissklædi: kalek. eina kertistikv. vij alna
langtt tialld med duki .v. kluckur. Peturs skriftt. mariu
skriftt. kross med likneskium. kista olæst. vj bækur flestar
farytar. paxspialld med eir gillt.³⁾

þar skal vera prestur og diakn edur ku(e)nngilldur
omagi vr kyni svarthofda.⁴⁾

Jtem einn kross.

125.

[1477].

MÁLDAGI Mariukirkju í Kirkjuvogi í Höfnum [er Magnús
biskup Eyjólfsson setti].

¹⁾ Hér er hleypt úr í máldagabókinni viljandi.

²⁾ [263; ³⁾ [et cetera 268 og fellir úr þennan kafla viljandi; ⁴⁾ nefndr
í Vilchinsb. í Vogsmáld.

AM. 263. Fol. bls. 64, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 122a; er hér meðal máldaga úr tíð Magnúsar biskups Eyjólfssonar, og er því ef til vill hans.

Kirkiuvogur [forn maldage.¹⁾

Mariu kirkia j kirkiuwege a þridiung j heimalandi. halft geirfuglasker. xij kyr. xxx asavdar. ij kapla. hun a vidreka onnur huer missere j millum klavfar oc os. v alna tre oc þadan af stærre. og þridiung j valagnypa florum. hvn á iij krossa [oc eru med tueimur vnderstodum. marivskriftt. ij peturs likneske. ein messuklædi. oc kalek sæmilegann. eitt Alltarissklædi oc dukar þar med. kertistikur iij. kluckur iij. paxspialld. glodarker.²⁾

126.

S. Janúar 1478. á Munkaþverá.

EINAR ábóti á Munkaþverá selr Árna bónda Höskuldssyni tuttugu hundruð í jörðunni Vik á Seltjarnarnesi (Reykjavík), og skilr af sér kirkjufyrnd, fyrir Tyrfingsstaði í Skagafirði.

AM. Fæc. XXIII, 2, frumrit á skinni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. Frumritið átti fyrrum séra Skúli Þorláksson á Grenjaðarstað. — AM. Apogr. 176.

bref vm tyrfingsstaði ok uik.³⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda erlendr prestvr broddason ok are diakne olafsson. þorleifvr arnason grimvr arngrimsson grimur gvdmvnzson ok ion þorsteinsson kvediv gvds og sina kvnngit giorande ath þa er lidith var fra hingatbvrð vors herra ihesv christi þvsvnd ok cccc lxx ok atta aar æ mvnkapvera íj eýiafirde atta dag iola⁴⁾ uorvm uær íj hia sævm ok heyrdvm æ ord ok handaband einars aboþa med samþykke hans conventvbrædra af einne alfu ok arna bónda havskvldzsonar af annarre alfv ath suo fyrir skildv ath einar aboþe selde greindvm arna xx hvndrvd íj iordvonne vik er liggr æ seltiarnarnesi íj svnlendinga fiordvngi med ollvm þeim gögnvm ok gædum sem greind-

¹⁾ [263; ²⁾ [sleppir viljandi 263.

³⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi; ⁴⁾ þ. e. 1. Janúar.

vm iardar parthe fyllger ath fornv ok nyio ok klavstrid vard fremz eigande ath. sagde æbothenn ath grafrar¹⁾ kirkiv skyllð vere æ iordenne vik ok skilde af ser ath suara fyrnd ok ollvm reikninge æ henne nema þeim iiii kvgilldvm er þar fylgia. her ij mot gaf títtnefndvr arne einari æbotha ok klavstrenv æ mvnkapvera iordina thyrfingsstade er ligger ij skagafirde ij silfararstada¹⁾ kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindri iordv fyllger ok fyllgt hefer ath fornv ok nyiv og hann vard fremzt eigande ath. skyllde hvor svara lagarifftingv æ þeirre iordv er selde ok hvor hallda til laga þeirre iordv er keypti. ok til saaninda her vm settvm ver fyrr sagder menn vor incigli fyrir þetta bref skrifad æ mvnkapvera fimtadagenn næsta efter iol æ sama úri sem fyrr seger.

127.

14. Febrúar 1478.

á Reykhólum.

VITNISBURÐARBRÉF um bókareid að því fyrir Þorleifi Björnsyni hirðstjóra norðan og vestan á Íslandi, að Bjarni Þórarinsson hefði sagt við Þorleif, að hann skyldi aldrei þurfa að trúa sér, ef hann slyppi, hversu fögru, sem hann lofaði honum.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 355—357, með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700, eptir transskr. frá 5. Júlí 1490.

Það giörum vit Bryniolfur Jonsson og Kolbeirn Þorolfsson godum monnum kunnigt með þessu ockru opnu brefi. að vid vorum þar i hið. og heyrdum ú. at Viliamur¹⁾ Jonsson og Eyolfur Eivensson²⁾ soru fullan Bokareid fyrir Þorleifi Biörnssyni hirdstiora nordan og vestan á Jslandi að Biarni Þorarinsson hefði talad þeim ordum til Þorleifz Biörnssonar. að údurnefndur Þorleifur skyldi alldrei þurfa (að) trua sier ef hann slippi. hversu fögru sem hann lofadi honum. þa skyldi hann það alldrei hallda þar eptir. Og til sanninda hier um settum vid fyrnefndir menn ockur Jnsigli fyr-

¹⁾ Svo; ²⁾ þ. e. Eyvindsson.

ir þetta bref. er skrifad var á Reykholum á Reykianesi á langardæginu næsta eptir Sancte Skolastike virginis et¹⁾ martiris. þa er lidid var frá hingadburd vors herra Jhesu christi M. cccc. [lxx. og átta ár.²⁾

128.

7. Apríl 1478.

á Möðruvöllum.

TESTAMENTISBRÉF Magnúsar prests Einarssonar.

AM. Fasc. XXIII, 21, frumrit á skiinu frá Staðarhóli, nokkuð götugt. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1487.

Gamallt Testamenta brief³⁾.

In nomine domini amen.

Ægh magnus prestur einarsson heill ath vithe ok skynseme enu nauckut siukur j likama. Gefur mik ok mina sælj valldh ok vardueizlu almáttigs guds ok hans bledzudu modhr jungfrv sancte marie ok bæna fulltingh sancte michaelis haufut Æingils ok allra guds eingla. sancte peturs ok allra gudz postola. iohannis baptista ok hins helga jons hola-biskups ok goda gudmundar biskups. Sancte martinus Ærchi-biskups ok allra guds heilagra manna ok hier med kys ek likama minum legstadh ath haufudkirkiunne a hoolum þar sem biskupin edur hennar formenn firir gudskyld⁴⁾ uilia til skipa. hier med gefur ek kirkiunne til æfinlegrar eignar fimm kugillde. ij hia petre bryniolfssyne ok þriv hia þorgeire þorsteinssyne.

Minum herra biskupinum kross med feste ef hann vill syngia mig til molldar.

Gudrunu jonsdottur brodrdottur minne .x. hundrut j jaurdune hole j sæmundarhlíjd ok mannz hlut er ek eigur von firir sunnan.

sira arnoddí brodr minum kapu.

jone brodr minum stack blán.

1) v̄, hdr. = &; 2) [og attatijger ára hndr., en Árni Magnússon leiðréttir, án efa eptir frumriti bréfsins, þótt nú sé það týnt, og setur á spássiu „corrigé 1478“; 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld; 4) Svo.

Jorunne asbiarnardottur kugilldi er stendr hia pæle bonda.

hustrv margrethu vigfusdottur skipit ok kapla mina alla sem ek æ j eyiafirdi v. eru þeir þo gollðner meir enn gefner. þuiat vpp æ maurg ar hefer ek verit hennar omaghi saker mins krankleika. sem fleire adrer miner fataeker frændur er hun hefer firir gudskyld¹) ok mina vid hialpad. sem gud lavne henne. ok hier til skipar ek henne asaudar kugillde hia magnuse bonda brandzsyni. firir þann vmbuningh sem mier ber at hafa til molldar.

markuse magnussyne .xx. alner j sama stad.

þuride pælmadottur atian alner firir þionusto sina. hia þordi siguazsyne.

biorgu frændkono sine¹) .xx. alner. hia pale bonda.

kirkiunne sancte martinus heima a maudrvvolum ok sira klængi ordubok mina.

Enn þat sem afhlaups verður skipar ek at skiptizt med fataekum monnum. skal nu þesse minn gerningnr standa obrigðiliga ok bydh ek erfingium minum at luka ok hallda þessa alla mina skipan ok gerd epter skipan heilagra laga suo sem þeir uilia fordaz haska sinna salna. skulu þeir allir peningar lukter ok afhenter i sierhuerium stad. sem ek hefer skipat edur stadt radh firir gert at næstum fardaugum. Bidur ek vm alla ok sierhuern lærdañ mann ok einkañliga vorn andaligan faudur biskup olaf ok alla hola stadar kirkiu formenn ok alla leikmenn sierliga minn kæra husbonda sem leinge hefer verit hustrv margretu ok alla mina vine ok ovine. einkum ok fataeka menn guds ath þeir ok sierhuer gere firir gudskyld¹), ok firirgefe mier. vil eg ok giarna aullum firirgefa huad huerr hefer med mic brotid. þackar ek aullum minum vinum allañ þann goda sem þeir hafa mic til gert ok bidit nu firir mier til guds med einne pater noster ok versinu aue maria. ok finnumzt j paradiso med glede allir saman firir myskunardom vors herra ihesu christi. bidur eg vm almattigan gud at þat komi fyrst ok sidazt til hialpar þeim aullum sem mier syna ok gera til goda ok

¹) Svo.

min(n)i syndugri sal tilfridar ok nada suo alldri þrotni enn þeim til syndalausnar ok gleði af lifanda gudssyne jhesu christo er med fedur ok helgum anda lifer ok riker vm allder allða verallda.

ok til sannenda hier vm setta eg mitth innsigli firir þetta testamentumbref skrifat a maudruuauullum j eyjafirði þridivdagin sidazta j vetri Anno domini M^o cd^o lxx^o viij^o.

129. 26. Apríl 1478. í Westminster.

KRISTJÁN Danakonungr fyrsti og Edvard Einglakonungr fjórði endrnýja samning sinn frá 1. Maí 1473 og 16. Marts 1476.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, III, 81—82.

4. Diffinitum est, quod intra Biennium antedictum &c.
[Orðrétt samhljóða samningnum frá 1. Maí 1473, DI, V, Nr. 618].

Teste Rege apud Westmonasterium, vicesimo Sexto Die Aprilis [Anno Regni nostri xvij.^o]

130. 28. Apríl 1478. á Ingjaldshvoli.

TRANSSKRIPtarBRÉF.

AM. Apogr. 2277. „Ex originali Hiardarholtensi. accuratissime“ (AM.). Jnsiglin voru öll dottin frá og bréfið grautfíuð.

Þat giorum uær þorlacr diakni palsson. narfi þor[valds]¹⁾ son. sigmundur ionsson. þorlacrur grimsson. godum monnum kunnigt med þessu uoru brefi ad uær hofum sééd og yferlesit so latanda domsbref med þeirr[a hei]lum og oskoddum hangandi inzeiglum ord epter ord sem hier seigir.

[Hér kemr dómr um Hjarðarholt frá 30. Júlí 1464, DI, V, Nr. 376].

Og til sanninda hier um settum uær fyrrnefnder menn uor inncigli firir þetta transskriptarbrief skrifat a jngjalls-

¹⁾ „Residui ductus literarum i originalnum syna nockurn veigen, ad heldur hafi hier þorlaks staðeð enn þorsteins. þo er eckert þar um ad fyllyrða“ (AM.). En hér hefir án efa staðið þorvalds, því þetta mun vera Narfi Þorvaldsson á Narfaeyri, sem kemur við mörg bréf á þessum tímum.

huoli a snæfellsnesi þridiudag hinn næsta¹⁾ festum apostolorum philippi et iacobi anno domini M.^o cd.^o lxx.^o octauo.

131.

5. Maí 1478.

í Hvammi.

SAMNINGR þeirra bræðra Guðna, Orms og Páls um skipti eptir foreldra sína, Jón heitinn Ásgeirsson og Kristínu Guðna-dóttur.

AM. Fasc. XXIII, 16, frumritið á skinni. Öll (3) innsigliu eru dottin frá. — Apogr. 809.

Vitnesburður vm skiptti þeir(ra) bræðra Guðna Jonssonar Orms og Páls²⁾.

Þat gioruð uær þorgils jonson finnbiorn branzson ok knaur þordarson godvm monnum viturlegt med þessu woro opnu brefi æ stranzelium j miouafirde j augr kirkiusokn þridiudaginn næsta firir jonsmessu holabiskups þa er lidit uar fra hingatburd uors hera jesv christi þusund fjaugr hundrud lxx ok atta ar.³⁾ uoruð uær j hia. sauð ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna gudina jonsonar af einne alfu enn orms jonsonar ok pals jonsonar af annare ath suo firir skildu ath fyrrgreinder þrir brædur jatudu ok lofudu huerr firir sig ath hallda sin j millum firir riett lagaskipte æfenlega firir sig og sitt afspringe þeir ormr jonson ok pall jonson firir sig þa peninga sem þa stodu til j augri j isafirde ok þar med fylgdu j faustu ok lausu epter fautr þeirra jon heitenn asgeirson og modr þeirra kristinu gudinadottur. en gudine jonson firir sig þa peninga er honum uoru heiman gefner j fystu til giptingar. lofudu þeir ath hallda þetta huerr uid annann ok þetta skyllde eingenn þeira uid annann riufa edr rofsmenn til fa. Ok til sannenda hier uð settum uær fyrrnefnder menn uor jnnsigle firir þetta opid bref skrifat j huamme j huamsueit þridiudaginn næsta

¹⁾ „Hier vantar eitt ord, sem vered hefur *firir* eda *epter*. Þad vantar eins i originalenn“ (AM.). Sá þridjudagr, sem næstr er tveggjapostulamessu er þridjudaginn fyrir hana: 28. Apr.; þridjudagrin næsti eptir er 5. Maí; ²⁾ Utan á bréfinu með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar; ³⁾ þ. e. 21. April.

firir festum johannes apostoli ante portam latinam æ sama are sem fyrir seger.

132.

15. Maí 1478.

í Laufási.

ÞORKELL prestr Guðbjartsson kvittar Magnús Þorkelsson son sinn af ráðsmanns starfi í Laufási.

AM. Fæc. XXIII, 13, frumrit á skinni með ósködduðu innsigli séra Þorkels.

Þetta eru skridubref j Reykiadal.¹⁾

Þat giori ek þorkell prestur gudbiarttzson godhum monnum viturligt med þessu mino oppno brefui. Saker þess at ek hefui sett oc skipat Magnús þorkelsson son minn ráðsmann j lafási j eyiafirði á minum stadh er mier berr ath hallda heima á stadnum oc suo annarstadar at wtbuum minum landskýlldum bufiarleigum kauppgioldum wtlætum oc inntectum oc suo aullum odrum stadarins penningum oc minum faustum oc læsum kuicem oc daudum fridum oc ofridum huar hann kann þa vpp fretta. hefuer hann giortt mier fullaþ oc allan reikningskap suo mier vel nægir. Oc þui giori ek áðr nefndur þorkell prestr fyrrgreinndan Magnús aullungis kuittan oc ækærulausan firir mier oc minum lægligum efterkomendum firir allan þann tima sem hefuer j þessi minni þionustu stadit oc til þess tima sem nu er komit. firirbyð ek hueriom manni hann at hindra edr ósaka vm adur sagdan reickning oc ráðzmanzstarf. Oc til sanninda her vm setti ek mitt innsigli fyrir þetta kuittunarbref sem giortt var á grýtubacka j hæfdahuerfui sancte halluardz-messo dagh. þa er lidit var fra hingatburdh várs herra ihesu christi þwshundrut flogur hundruth siærtiger oc átta ár.

133.

2. Júní 1478.

í Hítardal.

GRÍMR Aronsson selr Guðna Jónssyni hálfu jörðina Hersey fyrir Mýrum fyrir tuttugu og fimm hundruð í lausafé.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

AM. Apogr. 5584 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali a pergament“.

Þat giorum uær sigurdur prestr jonsson. oddr diakne bergson. jngimundr jonson. þoddr jonson ok þorgils jonson leikmenn. godum maunnum uitrlegt med þessu uoru opnu brefi jn festo germani episcopi et confessoress¹⁾ þa er lidit var fra hingatburð vors hera jesu christi M. cccc. lxx ok atta ar æ aukrum j hraunhrepp æ myrum. uorum uær i hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna gudina jonsonar af einne alfu enn grims aronsonar af annare ath suo fyrir skildu ath greindr grimur aronson selde nefndum gudina jonssyne halfa hersey er liggr fyrir myrum j hraunhrepp honum til frials fornædis ok æfnlegrar eignar undan sier ok sinum erfingium en under optnefndañ gudina ok hans erfingia med aullum þeim gaugnum ok gædum. rekum ok renningum uautnum ok ueidestaudum teigum ok taudum tollum ok tilgiofum ok aullum þeim eignum ok ummerkium. er adur greindre halfri jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyu ok optnefndur grimur hefer fremst eigande ath ordit med þeim tueimur jordum er kirkiunne j optnefndre hersey til heýra ok suo heita sel ok hamurendar²⁾ huara þeirra um sig med þeim ummerkium er adurgreindum halfum jordum tilheyra fylger ok fylgia æ ath fornu ok nyu aullu tilteknu enn aungu fra. ok aullu þui fie sem finnatz kynne j optnefndum halfum jordum ok æ. nema laugleger kennendur yrde til ath laugum. hier i mote gaf optnefndr gudine jonson adrnefndum grime aronsyne .v. hundrut ok .xx. med þessum fridleika. xij. malnytu kugillde. fiaugur haustlagz kugillde. þreuettt naut til kugilldes ok suo virt aunne hundrut. ok fiaugr vorlagx kugillde i aullu gangande fie ok fimm hundrut ofrid þar i greind ij hundrut i kauplum. tuær uoder i hundrat ok ij hundrut þessum jamvird. skylldu þesser peningar aller goldner ath næstum fardaugum efterkomañdum. vnderbattz tittnefndur gudine jonsson sig ath suara kirkiunnar instædu ath halfu ok porcio af

¹⁾ p. e. 28. Mai. ²⁾ Svo.

tittnefndri iordu hersey vppæ .xl. vetur þott so leinge hefði oreiknat verit ok fyrnd æ kirkiunni þeirre sem nu var. skyllði tittnefndur grimur áronsson snara lagaríptingum á tittnefndri iordu hersey enn þrattnefndur gudine hallda til laga. ok til saninda hier um settum uær fyrnefnder men vor insigli fyrir þetta jardakavps bref skrifat i hitardal in festo marcellini et petri sama are sem fyrr seger.

134.

13. Júní 1478.

á Þverá.

TYLFARDÓMR, útnefndr af Finnboga Jónssyni sýslumanni í Þingeyrarþingi, um ákæru Hrafns Brandssonar til Guðna Eyjólfssonar, að Guðni hefði ólöglega haldið þeim peningum, er Margrétu konu Hrafns hefðu til erfða fallið eptir Eyjólf Arnfinnsson föður sinn.

AM. Apogr. 5603 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á kalfskinn“.

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda asgrimr þorkielsson hakon hallsson tomas sveinbiarnarson magnus geirsson arnor biornsson jon vermundzson arnor magnusson þorðr arnbiarnarson þorðr magnusson asgrimr hardbeinsson. einar ionsson og sverer þorðarson q(uediu) guds og sina kunnigt giorande at þa lidet var fra hingatbvrd vors hera ihesv christi m cccc lxx og viij ar a faustvdagin næsta epter jons Messo biskups¹⁾ æ hellgastavdv m i reykiadal æ þingstad ret(t)vm vorvm ver i dom nef(n)der af ærligvm manne finboga jonssyñe er þa hafde kongsins syslv og vmbod i þingeyarþinge ath dæma vm þa akiærv er rafn brandzson kiærde þa þar til gudna eyjólfssonar at hann hefde olavgliga i settid og ath sier tekit þa peninga sem margretu eyjólfsdottur konv hans hafde til erfðar fallit epter faudur sin eyjólf arnfinzson og eigie til lavgligra skiptta fram lagt vid adr nefnda margretu og hann hefde þessa hans og henar peninga haft og haldet vm tvena tolf manade i eyngu hans frelsi. var þar svarit af tveimur

¹⁾ þ. e. 24. April.

skilrikvm vottvm ath þeir vorv þar hia og heyrdu æ j nessi j havfdahverfvi sem stod og staded hafde bunadur eyjolfss arnfindzsonar a lavgardagin j paskavikv¹⁾ innan þeirrar siðu(n)dar sem eyjolfur arnfindzson hafde deyd ath margret dotter hans lýste sig þar lavgarfa epter eyolf arnfindzson favdr sinn og beidde gudna brodur sinn framlags og laga-skiptis a avllvm þeim peningvm sem fallit hafde i erfd epter eyolf arnfindzson faudr þeira en gudne sagde þa nei til. sva og heyrdu þeir at hvn beidedz þar þa ath taka vid þeim peningvm sem henni bæri til eignar og arffs epter faudur sin og flek eige. var og þat svarit af tve(i)mum²⁾ skilrikum vottvm ath greindyr rafn brandzson hefde beidzst lagaskipta og framlags allra adrnef(n)dra peninga af fýrsavgdvm gudna eyjolfssýne og adrnefndr rafn hefdi lýst því fyrir optnefdum gudna ath hann hielde og hefde haldid þessa greinda peninga i eyngu sinv frelssi. sua og eige sidr var þar svarit af tveimur skilrikum monnum ath opt nef(nd)ur rafn hefde stefnt gudna eyjolfssýne i sag(d)an stad og dag fyrir allar adrgreindar sakier og tittnefndyr rafn hefde þessa stefnu vpplesit fyrir kalldyrum og kirkivdyrum æ grytubakka j haufdahverfi þo at þeir vissv eige hvart gudne var sua nær ath hann mætte þessa stefnv hejra edr eige því ath þesser fýrgreinder menn saugdvi bæde hafa læst(a) verit kirkivna og gardin j þann sama tima. Nv saker þess ath þat var eigi svarit ath gudne hefde sva nær verit ath hann hefde þessa greinda stefnu matt hejra ef hann vilde kunnum vier því eige þessa fyr sag(d)a stefnv laugliga ath dæma. þotti oss þat svarligadz at hvn skodadidz og ransakadidz af laugmanni og laugret(t)umonnum æ alþingi i laugret(t)v hvart. sva vorð(n)ar stefnur skylde fyrir lavganga edr eige. Og til sanninda hier vm settu vier fyr nef(n)der menn vor insiglee²⁾ fyrir þetta brof skrifat æ þuera i laxardal æ lavgardagin fyrir bottolfs vauku æ sama arri²⁾ sem fýr seiger.

¹⁾ Eyjólfur Arnfinnsson. hefir því dáid vorið 1476. ²⁾ Svo.

135. 19. Júní 1478. á Mel í Miðfirði.

VITNISBURÐR Árna Arnbjarnarsonar um það, að Melr í Miðfirði eigi allar Áreingjar, þrætuland milli Mels og Sveðjustaða í Miðfirði.

AM. Fasc. XXIII, 3, frumrit á skinni, nokkuð blakt. Innsiglið er fyrir bréfinu. Frumritið átti Þórðr Þorleifsson á Kirkjubæjarklaustri.—AM. Apogr. 3744, afskrift staðfest í Skálholti 12. Dec. 1707 af Magnúsi Markússyni, Arngrími Bjarnasyni, Snorra Jónssyni og Þórði Þórðarsyni.

landamerkiabref í millum sueigist(ada)¹⁾ og suertingsta(da)²⁾.

Þat giorer ek arne arnbiarnarson godum monnum uiturligt með þessu minu opnu brefi ath ek uar þar j hia. sa og¹⁾ heyrdá ek þar á at bardr hejtenn helgason reid á þann sama gard sem hann hiellt sína eign ok¹⁾ lyste firir mier ath jon þordarson sem atte suejdiustadi¹⁾ ok sellt hafdi bardr helgasyne adr greinda jord selde honum ege lejngra enn á þenna sama gard sem þa stod hann á og¹⁾ nordaþ gejngur fram j ana aurida á ok¹⁾ þadan rettsynis nordur epter ase þeim er calladur er hrisas ok þadan j uestanuertt holt þat er torfholt er callad. bio eg þrettan uetur á suertingxstodum ok hafda eg j lani melsmanna þann sama eingia teyg sem þormodr gudmundsson helldr nu sína efgn med suejustodum¹⁾ og fann bardur alldri ath. hier med er ek barnfæddur á mel j midfirde og suo hefe eg uerit j þeim sama hrepp meir enn fioritiger uetra. ueit eg eige sannara bædi firir gudi og monnum enn²⁾ mels kirkja eigur allar areingjar og alldregi hefer eg heyrð þar tuimæli á. fyr enn þeir gunnar brandzson og þormodur gudmundsson attu jordina sueidiustadi¹⁾. uil eg hier suerja efter ef þurfa þicker. Og til sanni(n)da hier um setta ek mitt jnsigle firir þetta uitnisburdar bref g ort á mel j midfirde faustudagen næsta firir jonsdag baptiste þa er lidit uar fra hingagt¹⁾ burd uors herra jhesu christi þushund flogur hundrud siautiger og atta ár.

1) Svo; 2) Utan á bréfinu með fornri hendi; 3) tvískr.

136.

25. Júní 1478.

í Björgvin.

TRANSSKRIPITARBRÉF.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar um 1600; nú í Landsbókasafni 858. 4to.

Wier Gauti með gudz náð Erchebiskup j Nidarosi og pavalegz sætis Legatus. [Hans] með samre náð biskup j Biorguin. Jon Smior riddare kiennuñist með þessu voro opnu brefe ad vier hofum sied og yferlesid velborinna manna bref herra Alfs knutzsonar. herra Gauta Michelssonar so hliodandi ord epter ord sem hier epter skrifad stendur.

[Hér kemur kaupmálabréf Lopts Ormssonar og Gunnhildar Pétrsdóttur frá 4. Febr. 1470, DI, V, Nr. 501].

Og thil ytre meir bewijsingar heing(i)um vier vor jusgle fyrir nedan þetta Transkripttarbref sem skrifat var j Biorgvin anno Domini 1478 úr. þann næsta þorzdag næstan eptter (Jonsmessio) baptista.

137.

30. Júní 1478

á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR tólf manna, útnefndr af Brandi lögmanni Jóns-syni, um ákæru Jóns Erlingssonar til Vigfúsar Guðmundssonar, að hann hefði legið Guðrúnu Erlingsdóttur skilgetna systur Jóns.

Advocates Library Edinb. Collect. FMagn. 17. 8vo, bls. 70—71 (= 21, 8, 5), skr. c. 1620 (ártal misskrifað 1418!). — Dómabók Jóns landritara Magnússonar og Þóru konu hans, í Fol. bl. 220, skr. c. 1600. — Landsbókasafn 115. 4to I. 131—132, með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hítardal, c. 1730. — AM.196. 4to. bl. 27b—28c, skr. 1669. — ÍBfél. 67. 4to bl. 51a—b „Iclis“ með helldi séra Eyjólfss á Völlum (d. 1745). — Dómur þessi er auk þessaa fjölviða til í dómabókum, margopt styttr allavega og með raungu ártali á ýmsa vegu (stundum 1418 eða 1415, sem aldrei fær staðizt). Þvi, sem eru bersýnilegar afbakanir í handritunum, er hér ekki gaumur gefinn.

Dómur um rétt og ráðspjöll á systur manns.

Öllum mönnum þeim, sem þetta bréf sjá eður heyra, senda Oddur Pétursson, Filippus Sigurðsson, Gisli Filippusson, Stephán Þórarinsson, Finnur Pétursson, Sigurður Daða-

son, Gunnar¹⁾ Jónsson, Ólafur Sveinsson, Jón Þorsteinsson, Guðmundur Stephánsson, Ingimundur Finnsson, Þorleifur Gunnsteinsson kveðju guðs og sína, kunnigt gerandi, að²⁾ þá liðið var frá [hingaðburð vors herra Jesu Christi³⁾ M. CD. .LXX og viii ár á almenniligu Öxarárþingi þriðjudaginn næstan eptir Pétursmessu og Páls vorum vér í dóm nefndir af ærligum⁴⁾ manni Brandi Jónssyni lögmanni fyrir²⁾ norðan og vestan á Íslandi til að dæma á milli þeirra Jóns Erlingssonar og Vigfúsar Guðmundssonar, hverra svara eður sekta fyrrnefndur²⁾ Vigfús Guðmundsson yrði skyldugur Jóni Erlingssyni fyrir þá sök, er hann kærði til hans, að áður⁵⁾ nefndur Vigfús hefði legið Guðrúnu Erlingsdóttur, skilgetna systur hans. Nú af því að það⁶⁾ var svarið þar fyrir Brandi lögmanni af tvemur skilríkum mönnum, að optnefndur Jón Erlingsson og Vigfús Guðmundsson hefði⁷⁾ lagt þessi sín mál til næsta Öxarárþings undir þann dóm, sem Brandur [lögmann norðan og vestan á Íslandi⁸⁾ þar yfir nefndi, því dæmdum vér fyrr⁹⁾ nefndir dómsmenn [með fullu dómssatkvæði¹⁰⁾ optnefndan Vigfús þar lögliga fyrir kallaðan, [og hann¹¹⁾ [í annari grein¹²⁾ skyldugan að gjalda [þráttnefndum¹²⁾ Jóni Erlingssyni svo marga¹³⁾ peninga í ráðspjöll sem greind Guðrún átti, þá [er áður greindur¹⁴⁾ Vigfús Guðmundsson¹⁵⁾ féll í legorðs sökina með henni, og hún hafði crft eptir föður sinn og móður, og svo [friða peninga¹⁶⁾ í kúgildum og [öðrum fémunum.¹⁷⁾ En Jóni Erlingssyni dæmdum vér .x. hundruð í sinn rétt. Skyldu allir þessir peningar lúkast að næstum fardögum heima undir Múla hjá Jóni Erlingssyni. Skyldu þau¹⁸⁾ .x. hundruð, [sem Jóni voru dæmd í sinn rétt gjaldast¹⁹⁾ í öllum þarfligum²⁰⁾ peningum, þeim sem²¹⁾ stæði í fullum aurum eptir því sem²¹⁾ lögbók vottar

1) 196, 115, 67; Einar 17 (án efa rangt); 2) b. v. 67; 3) [lausnarans fæðing 67; 4) heiðurligum 67; 5) b. v. 67, 196; 6) 115, þar 67, 17; 7) hafi 17; 8) [17; lögmaður 115, 67; 9) b. v. 115, 67; 10) [b. v. 196; 11) [vera 67; 12) [sl. 115; 13) mikla 17; 14) [67; nefndur 17; 15) b. v. 115; 16) [friða 67; frítt 115; sl. 196; 17) [67; öðrum peningum 115; öðru 17; 18) þessi 115; 19) [lúkast 115; sem Jóni voru dæmd lúkast 67; 20) sl. 115; 21) b. v. 115, 196, 67.

[um sakeyri¹⁾], [nema þráttnefndur Vigfús synji fyrir leg-orðið lýrittareiði þar fyrir Brandi lögmanni²⁾].

[Og til sanninda et cetera³⁾].

138.

30. Júní 1478.

á Þingvelli.

ÞORLEIFR Björnsson hirðstjóri norðan og vestan á Íslandi kvittar Einar Björnsson og hans fylgjara um hvað helzt, er þeir hafa brotlegir orðið í Skagafirði.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 254—256, með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700.

Kvittan fyrir Brotum Einars Björnssonar.

Það giðri eg Þorleifur Björnsson hirðstjóri norðan og vestan á Íslandi godum monnum viturlegt með þessu minnu opnu brefi. að eg hef gefid Einar Björnsson og alla hans fylgiara kvitta og ákærulausa. hvað hellst er þeir hafa brotlegir ordit j Skagafyrði fyrir mier og óll-um minnum riettum Eptirkomendum kongs umbodsmonnum kongdömsins vegna. hvað er þeir kunna brotlegir ordit hafa. hvert er þeir hafa brotid með ord edur verk. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir þetta kvittunarbref er skrifad var á þingvelli at óxarð. þridiudaginn næsta eptir Pietursmesso og Pálz um sumarid. þá er lidid var frá hingadburd vors Herra Jesu christi þusund .iiij. hundrud sjóttjger og átta ár.

139.

3. Júlí 1478.

á Þingvelli.

ÞORLEIFR Björnsson og Diðrik Þíning, hirðstjórar yfir allt Ísland, Einar Björnsson og Ólöf Loptsdóttir útnefna tólf menn til að virða peninga Guðmundar Arasonar, er Björn Þorleifsson og Einar bróðir hans höfðu að sér tekið.

AM. Fasc. LXV, 11, eptir transskripti á skinni gerðu 12. Júlí 1490.

¹⁾ [sl. 67; ²⁾ [sl. 115; ³⁾ [sl. 196, 67.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra sennða eigill grimsson oddr petursson filpus sigurdsson gisli filipusson finnr petursson halldor hackonarson jngimundr finnsson stefan þorarinsson sygurdr dadason halldor sumarleidason¹⁾ gunnsteinn jslciksson og fusi petursson kuEDIU gudz og sína kvnigt geranndi at þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jesu christi M. cccc. lxx og viij ar faustudagin næsta epter petursMesso og pals um sumarid a þinguelle a¹⁾ auxaraa uorum uær nefnder og bedner af þorleifi biornnssynne og didreck piningh hirdstiorum yfer allt jslandd so og hustru olofu lofsdottur og einare biornnssyne at reikna og samantaka alla þa peninga sem biornn heitin þorleifsson og einar heitin broder hans haufdu at sier tecid epter gudmund heitin arason j iardagozsi huersu micid þat reiknadizt allt saman. er hann hafdi med farid so ei sjdr skyllidum uær skoda (og) reikna huat oss synndizt rettligt at aptur skyllidi gannga at riettri taulu af þessum peningum ef hwer hefdi sitt epter laugum þat er hann hefir rangliga halldit. Nw af þui at uær heyrdum at þær uoro Marg-ar jarder er hann hafdi orettiliga feingit og aungua peninga firir golldit so og huersu dyrar þær uoro eda huar þær liggia og so þær hann atti sialfur þa hofum uær reiknað hæd a ollum peningum og so huat aptur skyllidi gannga at riettri taulu epter þui sem hier stenndr j þessum uorum reikningi sem hier er med fest(r) uoro brefi. Og til sanninda hier um settum uær fyrr nefnnder menn uor juncigli firir þetta reikningsbref og skodunar skrifat j sama stad deigi og ari sem fyrr seiger.

140.

[3. Júlí 1478.

á Þingvelli].

SKRÁ um dýrleika á þeim jörðum Guðmundar Arasonar ríka á Reykhólum, sem voru ranglega haldnar og leggja skyldi aptr.

AM. Fasc. LXV, 11, transskript á skinni frá 12. Júlí 1490.

¹⁾ Svo.

Þetta er dyrleiki a jordum þeim sem aptur uoro lagðar
fell j kollafirdi lx^e.

fiardarhorð ij annat xvj. c. enn annat. xij. c.

liufustader atta. c.

hella viij¹). c.

reyckiafiordr fiorum hundrudum og xx.

kios viij. c.

borg xvj. c.

jngunarstader .xij. c.

Øidianes. ij. c. fatt j fimtigi. c.

hamarland. xij. c.

botn .xxx. c.

eysteins eyr atian .c.

huersta. xuj .c. og xx.

dugansdalur .ij. c. fatt j fimtigi hundrada.

hrisdalur .xx. c. .

kirkiuboll .xxx. hundrud er liggr j feizdal.

backi og holl .xx. hundrudum huor.

raudzdalur enn nedri .xx. hundrud.

tunga. xxx. hundrada.

au(s)tmanzdalur .xij. c.

hauckadalur lx. hundrada.

kirkiuboll xxx. c.

eyr fimm hundrud og xx. j aununðarfirdi badar.

botn j patrifirdi fiorum .c. og .xx.

kollzuik .iiij. c. og xx.

uazsdalur atiann c.

xv. c. j hrackstaudum.

reiknast þetta .vj. c. hundrada og xj. c. betur og at
auck jardirnar j kroksfirdi.

reiknast aller gudmundar peningar j iardagozsi ix. c.
hundrada og .xx. c. hundrada og atta tiger hundrada.

eru hier med peningar olofar aradottur er jon ðannr
hefer nu at hallda huat er stenndr med brefum. iiij. c.
hundrada j iordum og hundrad .c. j gripum og lausagozsi.

reiknast hier aftur af .vj. c. hvnðrada j [i]ordum er

¹) er eitthvað misskrifað; á að vera xij.

avnnger peningar hafa firir komit og xj. c. betur og at auk peningar olofu aradottur .iiij. c. hundrada j jordum. enn um þa peninga sem olof aradotter hefer att og biornn þorleifsson atti at eiga allar alaug(u)r af fyrr saugdum peningum olofar aradottur sem a þeim yrði þa tholdvm vær huat er reiknast þær vera eiga at riettri taulu med jnnstædunne x. c. hundrada a fyrstu vij arum enn á audrum vij arum .xx. c. hundrada med jnnstædunne og þui meira sem leingur hefer stadit at samri taulu enn helmingi meire alaугur a hueriu ari ef j ofrelsi hefði stadit peningarner. þiker oss samar alaуг(u)r eiga at vera a allra annara manna peningum þeim sem ranglega hafa halldner verid j gard guðmundar arasonar.

uar þessi uor reikningur gior epter annara dandi manna brefum fram savgnn þeirra þetta uissu og j reikninginum satu med oss.

stendr þessi uor reikningur vm alaуг(u)rnar ecki leingur en til þess at guðmundr arason fiell j sin malaferli.

141.

11. Júlí 1478.

á Hólum.

SIGMUNDR prestr Steinþórsson setr Ólafi biskupi á Hólum til panta jörðina Flatatungu í Skagafirði, að dýrleika tíu tigi hundrada, fyrir sektir við biskup út af Miklabæjarráni og öðrum oftekjum, en áskilr sér lausn á jörðunni innan þrenna tólf mánaða.

AM. Fasc. XXIII, 5, frumrit á skinni. Af 5 innsiglium eru nú tvö ein heil fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3252.

bref vm sira sigmund ste(i)ndorsson¹⁾.

Þath giorum vier sweinbiorn þordarson þosteinn jons-son eirikur einarsson ok nicholas þormodzsson prestar hola-biskupsdæmis ok jon þordarson leikman godum monnum vit-urliгth med þessu voru opnu brefui ath þar voru vier j hia sáam ok heyrdum á hia kalfstodum j hialltadal fostudagen

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups, að eg held.

fyrir diuisionem apostolorum¹⁾ ath sira sigmundr steindþors-son handabandadi biskup olaf hundrut hundrata til fullrar eignar fyrir þær seckter ok biskupstiunder sem hann var honum skylldugur. reider. forþrot. hugarmot ok ohlydne sem hann hafdi honum sýnt j sinum medferdum. bædi þa er hann tok mýklabæiar stad ok stadarens peninga ok hieilt rangligha ok suo fyrir fleiri hans oftekiur sem hann hafdi haft med biskupen ok heilaga kirkiu. Setti fyrgreindr sira sigmundur adrnefndum biskup olaf til panta j fýrsagda peninga jordena flatatungu er liggur j skagafirde fyrir tiutighe hundrada j suo matha ath hann skyllde aftur leýsa til sin jordena fyrir tiutige hundrada jnnan þriggia tolf manada. Enn ef jorden væri þa eigi leýst ok lukter aller peningar þa skyllde biskup olaf ok heilogh holakirkia eignazst fyrgreinda jord. Enn þo sumer pening(ar) væri lukter enn sumer eigi þa skyllde biskup olaf eignazst jordena sem adr ok luka aptur suo mykla peninga sem hann hafdi tekit ef eigi væri allir lukter skylldi biskup olaf taka landskylld hvert aar af jorðunne þar til peningarner væri lukter ok hier til skyllde hann luka biskupenum tuttughu hundrut j þarflegum peningum suo biskupen skyllde vppbera fullt hundrat hundrata sem fyr skrifad stendur. Ok til sannenda hier vm settum vier fýrnefndir menn vor jncigle fyrir þetta bref skrifat a holum j hialltadaal laugardagen næsta fyrir festum diuisionis apostolorum anno domini M^o cd^o lxx^o viij^o.

142.

11. Júlí 1478.

á Hólum.

VITNISBURÐARBRÉF, að Jón Sigmundsson hafi handabandað séra Sigmundi (Steindórssyni) föður sínum að pantsetja Ólafi biskupi á Hólum jörðina Flatatungu, en lausn skyldi heimil á jörðunni í þrjú ár.

AM. Fasc. XXIII, 4, frumrit á skinni með öllum (5) innsiglium. — AM. Apogr. 3266.

¹⁾ D. e. 10. Júlí.

vm flatatungu¹⁾.

Þath giorum vier sueinbiorn þordarson þosteinn jons-son eirikur einarsson ok nicholas þormodzsson prestar. ok jon þordarsson leikman godum monnum uiturligth med þessu voru opnv brefui ath þar voru vier j hia sóum ok heyrðum á hia kalfstodum j hialltadal fostudagenn næsta fyrir divisionem apostolorum²⁾. ath olafur kodransson ok jon snorrason handfestu biskup olaf suo felldan uitnisburd ath þar voru þeir j hia sav ok heyrðv á j videdalstungu þridiudagen næsta epter visitacionem marie³⁾ at jon sigmundzson handabandadi sira sigmunde fodur sinum ath hann skyllde frialslegha megha pansetia⁴⁾ jordena flatatungu er liggur j skagafirde biskup olaf fyrir þa peninga sem sira sigmundur yrde skyldugur biskup olaf j þeirra saött. ok biskupenn eiga fyrgreinda jord ef hun væri ecki leyst jnn-an þriggia tolf manada suo sem j þeirra saött kæmi. ok hier epter sogduzt þeir vilia sueria fullaþ bokareid ef þurfua þætti. ok til sannenda hier vm settum vier fyr nefnder menn vor jncigli fyrir þetta bref skrifat á holum j hialltadal degi sidar enn fyrr seiger anno domini M^o cd^o lxx^o viij^o.

143.

19. Júlí 1478.

á Ökrum.

VITNISBURÐARBRÉF tveggja manna, að þeir hafi séð bréf Bjarnar Brynjólfssonar, þar sem í stóð um sambeit, rekstr og slægjulönd nokkurra jarða í Skagafirði, og tilfæra þeir það.

AM. Apogr. 4107, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex transcripto á kalfskinn“.

Þath giorum uid nicholas jussason ok þordur halldorsson godum monnum viturligt med þessu ockru opnu brefue ath vid sóum ok heyrðum yfuerlesit opit bref. med heilu haंगाanda ok oskoddu jncigli biarnar bryniolfssonar godrar

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ D. e. 10. Júlí. ³⁾ 6. Júlí.

⁴⁾ Svo.

minningar. j hueriu stod j millum annara greina. ok suo orda atkuædi sem hier seiger.

skal sambeit med jordunum holi og grof uetur ok sum- ar huorum tueggium ath skadlausu. jtem skal holl eiga gellfiar ðegsktur ueturguamlu¹⁾ feé ok ellra suo martt sem þeim bunade¹⁾ þarfnar er á holi býr vpp j skarda jarðer vatzhlid ok uaztskard. jtem gefur egh bænhwsinu á gegn- isholi ok hinum heilagha Martino. þess bænhuss patrono. grisarholma er liggia wt af backa jord j uallaholme til slattar ok gardzgiordar. enn vollum til beitar adra tima. epter þui sem egh vard fremst eigandi ath af þoruardi sighuatzsýne.

jtem stod suo j sama brefi biarnar brýniolfssonar. ath ackra kirkia skal eignazst allan þann gellfiár ðekstr lamba ok ellra fiar. sem gegnisholl ok grof hafua átt a tiarnar- gil. frateknum gellnauta rekstur.

Ok til sannenda hier vm settum vid fyrr nefnder menn ockur jncigli fyrir þetta uitnisburðarbrief er giort uar á aukrum j blonduhlid. sunnudaginn næsta fyrir þorlaxsmesso vm sumarit anno domini M^o cd^o lxx^o octauo.

144.

31. Júlí 1478.

á Ingjaldshóli.

VITNISBURÐARBRÉF um bókaréiðslýsingu Teits Magnússonar fyrir Haldóri Þorgeirssyni, kongs umboðsmanni milli Hítarár og Skraumu, um drukknan Ara bónda Guðmundssonar og peningamál Guðmundar Arasonar.

AM. Fasc. XXIII, 19, frumrit á skinni. Annað innsiglið er dott- ið frá.

uitnisburðarbrief huorsu langtt uar millum þess er
brædurner²⁾ tooku reykhola og guðmundur
took arf efter ara³⁾.

¹⁾ Svo. ²⁾ fyrst ritað „guðmundur“, en það dregið út. ³⁾ Utan á bréfinu með gamalii hendi. Þar stendr og með hendi frá c. 1700: „Eid- ur Teits Magnússonar vm fie Þorgierdar hia Guðmunde arasine“.

Þath giorum vith salamon einarsson ok þoraren hraf-
son godum (monnum) viturligth med þessu ockru opnu brefi
at þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi
þusund flogur hundrud siotiger ok atta ar vorum vith j
hia ok heyrðum á. æ arnarhole j frodar kirkiu sokn fostu-
dagin næstan fyrer ad vincula petri. at teitr magnusson sor
fullan bokareid fyrer halldori þorgeirssyne er þa hafde syslu
og¹⁾ kongs vmbod j millum hitaraar og²⁾ skraumv suo lat-
ande. at þar hefde verit fimm vetur ok xx j mille þess at
are bonde gudmundzson drucknadi og²⁾ til þess at biorn
þorleifsson ok einar þorleifsson tokv at sier reykhola.

Suo ok j annare grein sor nefndr teitr at gudmundr
arason hefde ath sier tekit epter ara födr sinn daudan fimm
hundruth hundrada er atte þorgerdr olafsdotter moder olof-
ar aradottr syster²⁾ gudmundar arasonar og²⁾ halldit vpp æ
fimm ok xx vetr.

j þridiv grein sor teitur þat at nefnd þorgerdr beidde
at gudmundr arason skyllde aptur leggja þessa sina pen-
inga fimm hundrut hundrada en hun hefde aungua feingit.

j fiordu grein sor teitr þat at halldor jonsson hefði
lyst þui fyrer sier ok fleirum monnum adrom²⁾ ad hann
hefði verit under núpe þa biorn jonson bonde adur nefndr-
ar þorgerdar olafsdottur beid(d)e ok krafde gudmund ara-
son þeirra fimm hundruth hundrada sem þorgerdr kona
hans atte j gard gudmundar arasonar en gudmundur hafde
sagt nei til ath giallda honum neinn pening.

Ok³⁾ til sanninda hier vm settum vith fyrrnefnder menn
ockr jnsigle fyrer þetta bref Er skrifad var æ jngiallzhole
æ snæfellznesse æ sama dege ok are sem fyr seiger.

145.

11. August 1478.

á Grýtubakka.

MAGNÚS Þorkelsson, selr Böðvari Finnssyni og Jóni Þor-
steinssyni jörðina Þverá í Svarfaðardal fyrir Dálksstaði á
Svalbarðsströnd.

¹⁾ Svo hér. ²⁾ Svo. ³⁾ Svo hér.

AM. Fasc. XXIII, 18, frumritið á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 147.

Dalkstada Bref¹⁾.

Þat giorum vær þorkell prestr gudbiartzson eiríkr iuarsson thomas gudmundzson oblaudur sigmundzson oc augmundr hakonarson godum monnum viturlicet med þessu voru oppno brefui at þa er lidit var fra hingatburd uors herra ihesu christi M cd lxx viii dár sunnodagin næstan firir sancte tiburciusmessodagh²⁾ j laufasi j eyiafirdi. vorum vær j hia sam ok heýrdum á ord oc handaband þessarra manna Magnús þorkelssonar af einni alfuo en af annari báduars finnzsonar oc ions þorsteinssonar Med þessum skilmaala at greindr magnús þorkelsson selldi fyrr ságdum monnum báduare oc ionu iordina þuera er ligr j suarfadardal j vallaþingum med aullum þeim gognum ok gædum er þeirri greindri iordu fylger oc fylct hefuer at fornu oc nýio oc hann vard fremztt eigandi at med samþyct oc vpplagi kristinar eyiolfsdottur eiginquinno magnús þorkelssonar. En greindur báduar selldi ádr ságdum magnusi hier j moti iordina dalgstadi er liggr a sualbardzstráund j sualbardzþingum med ollum þeim gognum oc gædum sem þeirri greindri iordu fylgir oc fylggt hefuer at fornu oc nýio oc hann vard fremzst eigandi at. var þessum iordum ádrsaugdum iofnum keyptt suo huorgi skýllði penninga milli giallda ádr sagdra manna magnús oc báduar. Skal huorr halda sinni iordu til laga sem keyptt hefuer enn sa suari lagaripptingum er selldi ef med laugum kann af at ganga. Oc til sanninda her vm settum vær fyrrnefnder menn vor innscigli firir þetta iardakaps bref sem giort var á grýtu-backa j háfdahuerfui sancte tiburcius messodagh á sama ari oc fyrr segir.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Þ. e. 9. Aug.

146.

11. August 1478.

á Grýtubakka.

BÖÐVAR Finnsson, selr Magnúsi Þorkelssyni jörðina Dálksstaði á Svalbarðsströnd fyrir Þverá í Svarfaðardal með þeim atkvæðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXIII, 17, frumritið á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 165.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra sennda¹⁾ þorkell prestr gudbiartzson eirikur iuarsson thomas gudmundzson oblaudr sigmundzson augmundr hakonarson godum monnum viturlicet med²⁾ þessu voru opno brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra ihesu cristi þushundrut flogur hundrvt lxx viii ar sunnodagin næstan firir tiburciusmesso dag³⁾ j laufasi j eyiafirdi vorum vær þar j hia sáam oc heýrdum a ord oc hanndaband þessarra manna Magnús þorkelssonar af einni álfuo enn báduars finnzsonar af annarri Med suo felldum skilmóula at greindr bauduar selldi aðrnefndum magnusi iordina dalgstadi alla er ligr a svalbardzströnd j svalbardz kirkiu sokn til fullrar eignar. med ollum þeim gægnum oc gædum er þeirri greindri iordu fylger oc fylgtt hefer at fornu oc nýio oc hann vard fremst eigandi at med samþýcki ions þorsteinssonar oc vpplagi oc samþýct gudrunar báduarsdottur konu ions þorsteinssonar. Suo oc ei sidr medkenndiztt sigmundr báduarsson med hanndabandi vid magnús þorkelsson at hann hafdi feingit faðr sinum báduari finnzsyni sitt fulltt oc lauglict vmbod til at selia fyrrsagda iord dalggstadi magnusi þorkelssyni. En titt nefndr magnús þorkelsson selldi opptnefndum báduari iordina þuerá er ligr j suarfadardal j valla kirkiu sokn til fullrar eignar med ollum þeim gægnum oc gædum er þeirri greindri iordu fylger oc fylgtt hefer at fornu oc nýio oc hann vard fremst eigandi at. skal báduar finnzson suara firir bænhusgiord a þuerá oc vpp efla á sinom kostnadi. var þessum fyrrskrifudum iordum iofnum

1) Svo. 2) tvískrifað. 3) Þ. e. 9. August.

k(e)ýptt suo huorgi skýlði j milli leggja frammar enn greint er. Skal huorr halda sinni iordu til laga er keyptt hefuer enn sóu suari lagaríptingum sem selldi ef með lægum kann af ganga. Ok til sanninnda her vm setium uær fyrrnefnd-er menn vór inscigli firir þetta iardakaupsbref er giortt var á grýtubacka j hæfdahuerfui sancte tiburcius messo dagh á sama ári oc fyrr seger.

147.

11. August 1478. á Ingjaldshvoli.

SÁTTARGERÐ Diðriks Pinings, hirdstjóra og höfuðsmanns yfir Ísland, milli þeirra Þorleifs Björnssonar og Magnúsar biskups í Skálholti um hjónabands og barneignamál Þorleifs og Ingveldar Helgadóttur.

AM. Fasc. XXIII, 6, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu, en er brákað. Utan á bréfinu stendr ritað 1702 með fjótaskript: „Hirdstiora a Jslande bref 224 ara“.

Þat giori ek didrek pining hirdstiori ok hofuðsmann yfer islannd godum monnum viturligtt með þessv minv opnv brefi at ek medkennvmztt. at ek giorda suodan satt milli þeirra herra magnvs med guds nað biskup¹⁾ j skalholli ok þorleifs biornsonar.

J fyrstu grein at þorleifur biornsson skýlði luka biskup magnvsi sextigi hundrada j aullvm þeim peningvm sem þeim kíæmi samañ fyrir allañ þann áskilnad ok klag-añ sem þæ hafði á greintt huad hellztt þat kyni hafa verid. upp á kirkivnar vegna j skalholli leyniliga ok opinberliga. sierliga til skildar þær barneigner sem fyr skrifadur þorleifur hafði j fallid med inguelldi helgadóttur. upp fra þeim tima sem hans kuittanarbref vtuisar. þat sem biskup sueinn adur fyr honum vt gaf. vm skrifletter ok fesegtter bædi þorleifs uegna ok inguelldar. Skildi ok tittnefndur þorleifur þat til j þessi þeirra satt. at frá²⁾ þui at adur skrifadur biskup magnus þottiztt ecki þar magtt til hafa at gefa or-

¹⁾ Svo. ²⁾ Svo = fyrir.

lof til þess út greindur þorleifur mætti sitt hionalag gjöra með fyrr skrifadri jnguelldi helgadottur. Enn hann biskupinn villdi þó ekki halda þat bref megtugt sem þorleifur hafdi adur feingit vñ orlofit þar um þá skyldi biskup magnus au(n)gua hindran gjora j þeirra hivskapar bandi. ef þorleifur feingi af erkibiskupinvm orlof þar til. Suo skildi þorleifur biorsson þar til vit biskupinn ef suo kyni til at bera at hann kynni at eiga nockur born vit inguelldi. Eptter þessa þeirra sattargjord. upp frá þui at optt nefnd inguelldur yrði nu liettari ok þar til hann feingi orlof af erkibiskupinvm. ellegar leyfi af rom. þá skyldi þorleifur bæta biskup magnusi peningum fyrir þá barneign eptter þui sem mogligtt¹⁾ væri. ok þeim kiæmi saman. Enn hier eptter þessa þeirra satt skyldi biskup magnus aungua hindran j gjora j þeirra hiuskaparbandi. vnder sama skilordi sem fyr stendur skrifad j brefinv.

Ok þessum aullum skildaga jatadi biskup magnus ok þorleifur biorsson. ok upp á þetta sama gjorda ek þeirra satt. Ok hier eptter þenna gjorning skilduztt þeir goder uiner.

Ok til sanninda hier um setta ek mitt insigli fyrir þetta bref skrifad á ingiallzhuolj á snæfellnesi þridudagin næsta eptter olafs Messo sidari. þá er lidid nar fra hingadburd uors herra ihesu christi M. cccc. siautiger ok atta ár.

148.

20. August 1478.

í Laufási.

VITNISBURÐR fjögurra presta, að Marjón hafi feingið Ólafi biskupi á Hólum og heilagri Hólakirkju jörðina Finnastaði í Höfðahverfi fyrir þau frændsemisspell, er Steinvör dóttir hennar féll í með Sigurði Grímssyni.

AM. Fasc. XXIII, 12, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum er nú eitt eptir. — AM. Apogr. 3257.

¹⁾ Svo.

vm jord finnastade¹⁾).

Þath giorum vier þorkell gudbiarttsson. nichulas þor-
modzsson. rogualldur aagrimsson ok jon olafsson prestar
godum monnum viturligt med þessu voru ofnu brefui ath
vier vorum j hia sáam ok heyrduum á miduikudagen næsta
epter assumptionem beate marie virginis²⁾ j laufase j eyia-
firde anno domini M^o cd^o lxx^o viij^o ath marjon³⁾ fieck ok
afhendi vorum virdulighum herra ok andalighum fodur herra
olaf med guds naed biskup á holum ok heilagre hola kirkiu
med handabande jordena finnastade er liggur j grýtubacka
kirkiusokn j hofdahuerfui til æfuinligrar eignar med ollum
þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt
hefer ath fornv ok nýio ok hon vard fremst eigande ath
firir þau frændsemis spell sem hennar dotter steinvor fiell
j med sýgurde grimssyne sem atti adur hennar skilgetna
sýstur. skýllde fyrnefnd marion suara laghariftingum á
adur nefndre jordu. enn biskupen hallda til lagha. skyllde
adur nefnd marion vera kuit ok aakærulaus firir þat sem
hennar forsoman hefdi matt til koma j fyrsogdu mæli ok
fyrnefnd dotter hennar kuit firir suo miklar seckter sem
jorden er dyr til. skýlldi nefnd marion bua suo leingi á
jordunne sem hun uillde ok luka epter jordena j leigu áur-
lega xij fiordunga smiors edr⁴⁾ kugillde. hier med tok bisk-
upen marionu ok steinvoru dottur hennar under sina vernd
ok heilagrar kirkiu. Ok til sannenda hier vm settum vier
fyrnefnder prestar vor jncigle firir þetta bref er skrifuat
var j sama stad ok áur degghi sidar enn fyrr seiger.

149.

21. August 1478. {
9. Febrúar 1480. {

í Viðey.

SKÚLI Loptsson gefr jörðina Heiðarhús á Rosmhvalanesi
klaustrinu í Viðey, ef hann dæi sunnan lands; dæi hann

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Þ. e. 19. August. ³⁾ Föð-
urnafn Marjónar stendr ekki í bréfinu; nafnið mun hafa verið svo fá-
títt, að óþarfi hefir þótt að feðra það. ⁴⁾ tvískrifað.

norðan lands skyldi klaustrið þó eiga jörðina gegn sálumessu, er hann skildi sér „hvern dag eitt ár um kring“.

AM. 238. 4to, bl. 2a, skr. c. 1570. Borið saman við afskrift frá c. 1608 í Dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, sem eg á. Afskriftir eptir 238 eru í JSig. 143. 4to, og AM. Apogr. 1799.

Heidarhvsa bref.

Þat giorvm vier Gisle Jonsson. Sigvrdr Jonsson. Magnvs Halldorsson oc Eirekr Þordarson godvm monnvm kvnningtt med þessv vorv opnv brefi at þar vorvm vier j hia savm oc heyrdvm æ j klavstrinu j Videy manvdeiginn næsta epter assumptio¹⁾ sancte Marie vm svmarid þa er lidit var fra hingadbyrd vors herra jesv christi M. iiij^e. lxxviiij ar ord oc handaband þessara manna brodvr Steinmodar med gvdz nad abota j Videy af einne alfv oc Skvla Loptzsonar af annari at svo firir skilldv at greindr Skvli Loptzson gaf jordina Heidarhvs er liggia²⁾ j Vtskala kirkiv sokn klavstrinv j Videy til æfinnligrar eignar oc frials forrædis [j svo mata at³⁾ hann kiore sier legstad at⁴⁾ kirkivnni j Videy ef hann dæi svnnanlandz. en ef hann dæi fyrir nordan þa skyldi þo⁵⁾ jordin vera obrigdvlig eign klavstrsins i Videy en þrattnefndr Skvle skilde sier þa aptr j mot fyrir jordina Heidarhvs salvmessv [hvornn dag⁶⁾ eitt ar vm kring. jatadi þessv greindr aboti Steinmodr med radi oc samþycke sinna conventvbrædra.

Og til sanninda hier vm settv vier⁷⁾ adr nefnder menn vor insigle fyrir þetta brief skrifad j Videy midvikvdag hinn næsta epter pvrificatio sancte Marie tveimvr arvm sidar enn fyrr seigir.

150. 7. September 1478. á Þingeyrum.

TVEIR menn víðimera bréf um landamerki Marðarnúps frá 11. Sept. 1369 (Dipl. Isl. III, Nr. 204).

¹⁾ asumpcio, JHák. ²⁾ liggur, JHák. ³⁾ [Suo, JHák. ⁴⁾ áá, JHák. ⁵⁾ sl. JHák. ⁶⁾ [sl. JHák. ⁷⁾ b. v. JHák.

AM. Apogr. 406, án efa eptir frumriti.

Þat giorum vid broder ion med gudz nad aboti á þingeyrum ok sigrdr palsson godum monnum viturlickt med þessu ockru opnu brefi at uid vissum fyrir full sannindi ok saum þetta sama bref med heilum ok hangandum þeirra manna jnnsiglum sem fyrir þat eru skrifader ok wid fyrrsagder menn festum þetta ockart bref j gegnum þat sama bref ok jnnsiglodum fyrir vtan. Ok til sanninda hier vm settum vid fyrnefnder menn ockr jnnsigli fyrir þetta bref er skrifat var æ þingeyrum j hunauazþingi næsta dag fyrir Mario Messo sidari þa er lidit var fra hingatburd uors herra jesu christi þusund flogur hundrud siotiger ok atta ar.

151.

8. September 1478.}

25. August 1482. }

á Mýrum.

ÞORKELL Einarsson selr Örnólfi bróður sínum jörðina Hvilft í Önundarfirði fyrir Höfða í Dýrafirði og nokkurt lausafé.

AM. Fasc. XXIII, 14, frumrit á skinni, „fra Sæmundi Magnussyne á Hole i Bolungarvik“ (AM.). Innsigli Brands lögmanns er dottið frá, en hin tvö eru fyrir bréfinu.

Bref firir jmsum Jordum¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra. senda brandur ionsson laugmadur aurnolfur þorlaksson gisli þorualsson kuediu guds og sina kunnigt giorande. þa lidit uar fra hingadburd uors herra ihesu christe þusundrad cccc siotiger og atta ar. in natiuitate b(e)ate marie uirginis á mýrum j dýrafirdi. uorum vær j hia saum og heýrdum á ord og handaband þessara manna. af einni alfu aurnolfur einarsson af annari þorkell broder hans. ad so firir skildu ad greindr þorkell seldi adur greindvm ornolfi iordina halfa huilt j aunundarfirdi er ligur j holzt kirkiu sokn til fvllrar eignar med ollum þeim gognvm og gædum sem greindri

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar, að mér sýnist.

iordu hefer fylgt ad fornu og nyu og hann uard fremz eigandi ad. hier j mot gaf optnefndr ornulfur þrattnefndum þorkatli iordina halfua hofda j dýrafirdi er ligur j mýra kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok¹⁾ gædum sem greindri iordu hefer fylgt ad fornu ok nyu ok hann uard fremz eigandi ad. ok þar til fimm kugildi. lofadi titt nefndur ornolfur ad suara kirkiunni á huilt ollum þeim peningum ok reikningsskap er þorkell uard henni skýlldugur ok honum bar ad suara. skýlði huor suara lagaríptingum á þeirri iordu er selldi enn hallda til laga huor þeim keypt hafði. Ok til sanninda hier vm settu uær uor insigli fyrnefnder menn firir þetta iardakaupabref. er skrifad war á mýrum j dýrafirdi. sunnudægin²⁾ næsta firir decollacio johannes baptisti³⁾ fiorum arum sidar en fyrr segir.

152. 13. September 1478. á Reykhólum

MAGNÚS biskup í Skálholti kvittar Þorleif Björnsson af öllum sökum við guð og heilaga kirkju, svo og eigi síðr af biskupstiundagreiðslu.

AM. Fasc. XXIII, 7, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. Til eru ýmsar pappírsafskriptir af þessu bréfi; einna elzta afskriptin (frá 1604) er í dómabók Jóns landritara Magnússonar og Þóru konu hans, í Fol. bl. 183b.

Kuijttansia Magnusar Biskupz vtgiefñ
Þorleife Biorssine⁴⁾.

Vær broder magnus med guds nóð biskup j skalholtti. giorum godum monnum kunigtt med þessu vorv opnu brefi ath ek medkennunztt. ath vær hofum gefit þorleif biorsson aullvngis kuittan ok ækærulausan. vm allar saker ok fessekter sem hann hefer brotligr ordit vit gud ok heilaga kirkiv ok oss med huerivm greinum edur tilfellun þath hefer hellztt ordit. suo mikit sem vær megum med rettu upp á uorra vegna kuitt gefa. Hier med hofum vær hann

¹⁾ Svo fullum stöfum. ²⁾ sunnudædin, frumbr. ³⁾ Svo frbr., og bendir það til, að lítið hafi Bránder lögmaðr, sem stýlað mun hafa þetta bréf, kunnað í latínu. ⁴⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700.

kuittan gefit um allar sinar biskupstiunder vm næstu x ár hier eptter. Medkennunzt vær biskup magnus ath vær hofum fulla ok alla peninga vpp borit af adurnefndum þorleifi firir adurskrifadar tiunder saker ok fesektter suo oss vel ónæger. Ok til sanninda hier vm settum vær vortt insigli firir þetta kuittunarbref er skrifath var á reykholum á reykianesi. á sunnvdagenn næsta firir kross Messo. vm haustit. anno domini M^o cd^o lxx^o octauo.

153.

15. September 1478.

í Björgvin.

ÁMINNINGARBRÉF Gauta erkibiskups í Niðarósi til Norðlendinga, að þeir geri Ólafi biskupi á Hólum reikning af hálfkirkjum.

Bisk. 2. Fol. bls. 300—301, skr. c. 1693 eptir frumritinu. „Eekert incigli“ var þá fyrir því. — Landsbókasafa 115. 4to, bls. 181—82 með hendi séra Jóns í Hitardal c. 1730: „Þetta Bref liggur nordur á Holum“. — Bisk. 83. Fol. með hendi Haldórs konrektors Hjálmarssonar c. 1770 eptir „Chartacea afgamalle“. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 236 (eptir Bisk. 83. Fol., og afbakað þar á samskonar hátt).

Bref Erchibiskups Gauto vm halfkirkiur¹⁾.

Wær Gauto met guds myskund Erkibiscop j Nidaross²⁾ og paualig³⁾ sætis legatus. Sende edur allom guds venom oc vorom⁴⁾ andilegom sonom. som j Hola Biskopsdæme halffkirkær⁵⁾ haffue i vërio⁶⁾ aa ydrom⁷⁾ jordom. Qvedio guds oc uora andliga Blætzan.

Vor vyrdalig Broder Biskop Olaff i Holom⁸⁾ haffuer oss thet kunnigt⁹⁾ giortt. ath honom goress enghen rekningaskaff j sinne¹⁰⁾ Biscopsdome¹¹⁾. [een too¹²⁾ ath han haffuer ther¹³⁾ ofthæ omtalit oc krafft¹⁴⁾ edher ath gora segh¹⁵⁾ reikningskaff¹⁶⁾ af for^{de} halffkirkiom [ffua ffem han

1) Amíningar Breff Gautha Erkibiskups til Norðlendinga um halfkyrkiur Anno 1478, 115. 2) Nideross 115. 3) pavalegs 115. 4) 115; vorum 2. Fol. 5) halffkirkær 115. 6) veria 115. 7) ydre 115. 8) 115; Holum 2. Fol. 9) 115; kunnugt 2. Fol. 10) sine 115. 11) Svo 2. Fol. Biskopsdome 115. 12) [enn tho 115. 13) 115; eher (!) 2. Fol. 14) kræfft 115. 15) sig 115. 16) 115; rikningskaff, 2. Fol.

tykkis at¹⁾ ræt til haffua. Thij viliom vær edher vndervijsa. huat oss tykkar ther om²⁾ rætt vera. haffuom vær thij i vorum Cristinrætte sua³⁾ som⁴⁾ tenkiom ath thier⁵⁾ muni oc haffva⁶⁾ i ydrom. ath biscopar⁷⁾ skulo⁸⁾ radhe for kyrkiom. och hoffum vær thet væl hort⁹⁾. at rekning goris biscop j Skalholtz Biscopsdome aff adurnefndom halfukirkiom¹⁰⁾ ollom. eer¹¹⁾ thet och ollom¹²⁾ her met oss nogh kunukt¹³⁾. ath yffuer allt Norighæ uarder¹⁴⁾ rekning gortt aff øllom kirkiom sva minsta som mæsta aa huðriæ¹⁵⁾ aare. Thij tykkir [thet oss¹⁶⁾ rad¹⁷⁾ vara¹⁸⁾ kærer¹⁹⁾ vener ath thier²⁰⁾ och gioreth ydrom²¹⁾ biscope rekningskaff aff optnefndom halfkyrkiom²²⁾ thet minsta eit²³⁾ sinnæ i hans daghe oc værer honom²⁴⁾ lydoghi oc efterlodighi²⁵⁾. sua som edher Bqor ydhrom²⁶⁾ andligom ffadher ath verra i theim luth oc qdrom. som han aff edher rættalighe oc skælliga begærende²⁷⁾ er. hopes oss at thier vilia thet gernæ gera²⁸⁾ efter vora²⁹⁾ vndheruijsan oc radhe. oc ath eigi skulde offtar³⁰⁾ for oss kome. edher klaget værdhe. [villia thier³¹⁾ och motstande tha kreffiom vær ydhur³²⁾ ath skriffua oss tiil³³⁾ ædhor Bodh sendha³⁴⁾. ffor huat saker ath their³⁵⁾ thet eigi gera³⁶⁾ sua som aller adrer giora³⁷⁾ bodhe i Jslande oc odrom London.

Geime³⁸⁾ ydher gud og sancte Olaff kong ævindeliga³⁹⁾.

Skriffuat⁴⁰⁾ j Bergen jn Crastino Exaltacionis sancte

¹⁾ [saa som thet tykkis at han 115. ²⁾ 115; vm 2. Fol. ³⁾ saa 115. ⁴⁾ 115; sem 2. Fol. ⁵⁾ 115; their 2. Fol. ⁶⁾ haffvæ 115. ⁷⁾ Biskoper 115. ⁸⁾ 115; skulei(!) 2. Fol. ⁹⁾ hört 115. ¹⁰⁾ halfvekirkkiom 115. ¹¹⁾ er 115. ¹²⁾ 115; ollum 2. Fol. ¹³⁾ kunnught 115. ¹⁴⁾ værder 115. ¹⁵⁾ hverio 115. ¹⁶⁾ [oss thet 115. ¹⁷⁾ 115; radi 2. Fol. ¹⁸⁾ væra 115. ¹⁹⁾ 115; kær 2. Fol. ²⁰⁾ 115; their 2. Fol. ²¹⁾ ydre 115. ²²⁾ halfekyrkiom 115. ²³⁾ eth 115. ²⁴⁾ hanom 115. ²⁵⁾ efterladighe 115. ²⁶⁾ ydhre 115. ²⁷⁾ 115; begærenda 2. Fol. ²⁸⁾ göra 115. ²⁹⁾ vore 115. ³⁰⁾ offter 115. ³¹⁾ [villia their 2. Fol.; villie thier 115. ³²⁾ ydher 115. ³³⁾ til 115. ³⁴⁾ sende 115. ³⁵⁾ thier 115. ³⁶⁾ gora 115. ³⁷⁾ gora 115. ³⁸⁾ Geyme 115. ³⁹⁾ ævindeligæ 115. ⁴⁰⁾ Skriffved 115.

Crucis vnder vortt hangande Secret Anno Domini [M^o cd lxx octavo¹).

154. 23. September 1478. á Munkaþverá.

MAGNÚS prestur Ásgrímsson afhendir Ólafi biskupi á Hólum jörðina Eið á Langanesi til fullrar eignar fyrir þær sakir og brot, sem hann hafði brotlegur orðið með biskupinn.

AM. Fasc. XXIII, 9, frumrit á skinni. Af 5 innsiglium er eitt dottið frá og annað brot eitt. — AM. Apogr. 3254.

vm jordina eid a langanesi²).

Þath giorum uier broder einar med guds nað úbote á munkaþuera nicholas þormodzsson ok gudmundur jonsson prestar. biorn asgrimsson ok simon gunnarsson leikmenn godum monnum viturligth med þessu voru opnu brefui ath vier vorum j hia saum ok heyrðum æ. æ klaustreno j skrudhuseno á munkaþuera j eyjafirde miduikudagen næsta epter krossmessu vm haustid. anno domini M^o cd lxx^o viij^o. ath sira magnus asgrimsson fieck ok afhendi med handabande vorum nadugha herra olafi med guds nað biskup á holum jordena eid til fullrar eignar er ligur nordur á langanesi j skeggiastada kirkiu soku med ollum þeim gognum ok gæðum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýio ok hann uard fremzst eigande ath firir þær saker ok brot sem [hann hafði brotligur ordit³] med biskupen. lofadi ok fyrnefndur sira magnus ath afhenda biskupenum aull þau bref ok skilrike sem hann hefði firir adur nefndre jordu. skal ok sira magnus suara laga riftingum á fyrgreindre jordu Enn biskupen halda til lagha. ok til sannenda hier vm settum vier fyrnefnder menn vor jncigle firir þetta vitnisburðarbref skrifat j sama stad dagh ok úr sem fyr seiger.

¹) [Bps. 83, HE.; 1478, 115; M^o cd xx octo (!) 2. Fol., en hefir rétt ár og dag í fyrirsögn: „Dat. Biorguin in Crastino exaltacionis Sancte Crucis 1478“. ²) Utan á bréfinu með fornri hendi. ³) [skafið, en er svo læsilegt, og svo les Apogr. 3254.

155. 24. September 1478. í Miklagarði.

MAGNÚS bóndi Magnússon fær Ólafi biskupi á Hólum jörðina Ljósavatn í Ljósavatnsskarði fyrir jörðina Hof í Svarf-adardal.

AM. Fæsc. XXIII, 1, frumrit á skinni. Af 10 innsiglum eru nú 7 fyrir bréfinu. Þetta er frumrit það af bréfinu, sem legið hefir á Hólum; afskrípt eptir því er meðal AM. Apogr. 3251, og önnur eptir transskr. frá 24. Júní 1542 meðal AM. Apogr. 55. En meðal Apogr. 54 er afskrípt af frumriti, sem legið hefir á Ljósavatni og Árni fékk léð af séra Ólafi Stephánsayni, og er bréfið þar talið ritað degi síðar.

vm ljósavatn og hof j svarfuadadaal¹⁾.

Path giorum vier doctor hans swdermann nichulas þor-modzson nicholas kollason olafur jngemundarson ok gud-mundur jonsson prestar. are sygurdsson eyiolfur bauduars-son hrafn halldorsson ok simon palson leikmenn godum monnum viturlighth med þessu voru opnu brefui ath vier vorum j hia saum ok heyrðum á j myklagarde j eyiafirde fimtudagen næsta fyrir michaelis Messu. [anno domini M^o cd^o lxx^o viij^o ²⁾] ord ok handaband fyrst vors virduligs herra herra olafs med guds næd biskups æ holum af einne halfu. (Enn magnus³⁾ bonda magnussonar af annare ath suo fyrir skildu ath þeir hofdu jardaskipte saman. fleck fyrnefndur biskup olaf⁴⁾ adurnefndum magnuse magnussyni jordena ljósavatn er liggur j ljósavatzskarde hia bardardal til æfwin-ligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyio ok heilaug holakirkia vard fremst eigande ath. Hier [j mot⁵⁾] fleck fyrnefndur magnus magnusson adwrnefndum biskup olaf⁶⁾ ok heilagre holakirkiu jordena hof er liggur j svarf-adardal. j valla kirkiu sokn til æfwinligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu [hofs fylger ok fylgt hefer⁷⁾] ath fornu ok nyio ok hann vard

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) [þa er lidit var fra hing-atburd vores herra jhesu christi þussund flogur huudrud snotigir ok atta aar 54. 3) magnusar 55. 4) olafur 54. 5) [áá moti 54. 6) olafi 54. 7) [hefer fylgt 54; fylger ok fylgt hefer 55.

fremst eigande ath. Skal optnefndur magnus suara lagarift-
ingum fyrir jordena hof. Enn biskupen ok hola kirkiu for-
menn skulu standa sworum fyrir jordena liosavatn ef nock-
ur talar upp á. skal ok magnus bonde¹⁾ ongun kirkiugoz-
um swara þeim sem fallit hafa á liosavatne hier til. Enn
ollum lagaskyldum hiedan af. Ok til sannenda hier vm
settum vier fyrnefnder prestar ok leikmenn vor jncigle fyrir
þetta [vitnisburdar²⁾]bref skrifat j sama stad. [dagh ok árr
sem fyrr seigir³⁾].

156. 24. September 1478. } í Hjarðarholti.
 21. Janúar 1479. } í Hvammi.

MAGNÚS biskup í Skálholti lofar Guðina bónda Jónssyni að
leysa aptr til sín þau fimtán hundruð í Hersey, er sett
höfðu verið fyrir kirkjugóz, og kvittar Guðina um porcio-
reikning Herseyjarkirkju.

AM. Apogr. 5604 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex
originali . . á pergament“.

Þat giorum uær gisle filipusson gunnar jonsson finnr
pet(ur)sson og þorarin aronson godum monnum uitlegt
med þessu uoru opnu brefe. æ fimtudaginn næsta fire mik-
elsmessu. i hiardarhollte i laxardal þa er lidit uar fra
hingatburd uors hera jhesv christi. M. cccc. lxx og viij ar
uorum uær j hia saum og heyrdu æ ord og handaband
vors naduga hera magnuss eyiolfsonar biskups i skalhollte
af eirne halfu. enn gudena jonsonar af annare ath suo fire
skildu ath biskupin lofade adrnefndum gudina jonsyne ath
leysa aptr til sin þau xv. hundrut j jordunne hersey er sett
haufdu uerit fire kirkiugoz adrnefndrar kirkiu herseyiar
fire slikañ fridleika sem ath fornu hefer uerit. suo og gaf
adrnefndr heræ magnus i sama handa bande gudina jonson

¹⁾ magnusson 54. ²⁾ [jardakaups 54. ³⁾ [degi seinna enn fyr
seger 54.

kuittan um porcio optnefndrar kirkiu þat sem hann hafde underbundetz ath suara. og til sannenda hier um settum vier fyrnefnder menn uor jnnsigle fire þetta opit bref skrifat i huamme j huammsu(eit) fimtudaginn næsta epter geisladag are sidar enn fyr seger.

157. 25. September 1478. í Miklagarði.

PÁLL bóndi Brandsson fær Ólafi biskupi á Hólum jörðina Hól í Laxárdal í Þingeyjarþingi í þann reikningskap, er þá fór í millum þeirra.

AM. Fasc. XXIII, 15, frumrit á skinni, og eru bæði innsiglin fyrir. AM. Apogr. 3258.

vm hool j laxaardaal¹).

Þath giorer ek pall bonde brandzsson godum monnum viturlight med þessv mino opnv brefui ath ek medkennumzst ath ek hefi feingit minom virduligum herra. herra olaf med guds næd biskup a holum halfa jordena hol er liggur j laxardal j þuerar kirkiu sokn til æfwinligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu halfre fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyio ok ek vard fremzst eigande ath. j þann reikninghskap sem þa for j millum oss²). var hia þessum giorninge síra semingur magnusson. Ok til sannenda hier vm setti hann sitt jncigle med mino jncigle firir þetta bref skrifat j myklagarde j eyiafirde faustudagen næsta firir Michaelsmessu anno domini M^o cd^o lxx^o viij^o.

158. 25. September 1478. á Munkaþverá.

VOTTORÐ þriggja klerka, að Óli Bjarnason og Þóra Sturludóttir kona hans hafi „1435“ feingið Gottskálki biskupi á Hólum jörðina Ljósavatn kvitta af sér og ákærulausa.

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi. ²) yfir línunni.

AM. Fasc. XXIII, 8, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 3253.

vm liosawatn¹⁾.

Þat giorum vær broder einar med gvds náð abothi á munkapvera semingr prestr Magnvsson ok [broder ion²⁾] Magnusson godum monnum viturligt med þessv vorv brefi ath þa er lidit var fra hingathburd vors herra ihesu christi þvsvnd fiogur hvndrvth þrir tiger ok fimm ar³⁾ j abotastofvnni a munckapvera svnnodaginn næsta epter ymbroviko vm haustid voru uær i hia sávm ok heyrdum á ord ok handaband virdvligs herra gothskalks med guds miskvnn hola biskups af einni alfo en ola biarnasonar ok þorv stvrladottur hans eiginkonv af annarri ath svo firir skildo ath greind hion oli ok þora gafo herra biskupinvm jordina liosavatn er liggur i bárdardal med avllum þeim gognum ok giædvum sem greindri iordv fylgdi ok þav vrdo fremzt eigandi ath kvitta ok akiærvlavsa ævenliga firir sier ok ollum sinum erfingium ok epterkomendum. Ok til sanninda hier vm settv vær vor inncigli firir þetta bref skrifat a munckapvera i eyiafirdi jn festo firmini episcopi. anno domini M^o. cd^o. septuagesimo octauo.

159.

26. September 1478.

í Björgvin.

GAUTI erkibiskup í Niðarósi, gefr samkvæmt páfabréfi, Þorleifi Björnssyni og Ingveldi Helgadóttur leyfi að binda hjúskap saman, þótt þau sé fjórmenningar að frændsemi, og býðr Magnúsi Skálholtsbiskupi að setja þeim skriptir fyrir þeirra fyrri brot.

AM. Apogr. 734 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var á kálfskinn. — AM. Fasc. LXXII, 2 A 4, transskr. á skinni frá c. 1528.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ [tvískrifað í frumritinu. ³⁾ Svo, og svo stendr og í bréfabók þeirri er Þorlákr biskup lét skrifa 1641—42; er misskrifað (misminni) fyrir 1445 eða 1455, því að hitt stenztt ekki.

Weer gauto med gudz miskund Erchebiscop j Nidaros oc paweligs settis legatus heilse allom mannom som thette breff see ædher høre kærliche med gudhi oc sancte olaf konunge. kunnict gerande at weer saghom og granlighe iffuerlosom¹⁾ transscripta breff aff thij²⁾ breffue som penitenciaris wars helgaste fadhers pawens j Room giffuit haffwer Torliffue biornsúni oc jngueldr helgadottr at thaw mægha laglighan hioneskap at binda aff pawens loffue oc machth. en tho at thaw ære skyld j fiorde lidh vppa badhe sidhor oc aff thij at weer finnom thet breff skæligt ware oc ostraffelighit i allom sinom greinom. thij stadfestom wær thet med thesse ware oppne breffue. dispensere oc løyffue theim fornendfom Torleiff oc jnguelde hiunskap at bindha effther gudss laghom liffua oc bliffua j rette hionelaghe till dódhre dagha j nafne fadhers oc sonar oc heilax anda amen. Oc hit sama biodhom weer warom wjrdelighe brodher Biscop magnus j Skalabolte. efttherthij som honum enkanne- lighe befallit ær j adhernendfom dispenserebreff. sætiende theim badhom hionum heilsamligra boot oc scriffth vm thet ey fõrre giort ær. for tha synder som thaw j frendsemspield drygt haffua. æra tha thaw barn j allom luthom skilgeten rejcknande for oc effther for nenfde dispenseren gethen oc afflat worde. swa som breffuet ytermeir vtwiser. fforbiodhom weer allom lejkom oc lerdom tratnenfom Torleifue oc jnguelde i thesso maale at hindre ædher oforrette j nokro mathe.

Datum in curia nostra Archiepiscopali Bergensi sabbato proximo ante michaelis Anno Domini millesimo qvadringesimo septuagesimo octavo nostro sub secreto presentibus appenso.

160.

1478.

ÞÓRÐR prestur Magnússon selr Magnúsi Eyjólfssyni biskupi í Skálholti jörðina Oddastaði í Hnappadal.

¹⁾ Svo 734; — lasom Lxxii, 2. ²⁾ Lxxii, 2; thr 734.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600.

Pordur selur Biskup Magnuse Oddastade 1478.

Það meðkienne eg Pordur prestur Magnusson að eg hefi sellt biskup Magnuse jordina Oddastade. er liggur j Hnappadal j Kolbeinsstada kirkiusokn. með ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgtt hefur að fornu og nýiu. vndañ mier og mijnum Erfingium. meðkiennust eg ádurskrifadur Pordur að eg fulla peninga vppborid hefe fyrir fyrrskrifada jord sem mier vel anægier. þui gief eg þrattnefndur Pordur adurnefndañ herra Magnus olldungiss kuittañ og akiærulausañ fyrir fyrrskrifad jardar verd fyrir mier og mijnum Erfingium.

og til sanninda hier vm et cetera.

161.

3. Október 1478.

á Helgafelli.

MAGNÚS biskup í Skálholti gefr Einari (Ormi) Þórolfssyni jörðina Oddastaði í Hnappadal.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600.

Biskup Magnus gefur Einare¹⁾ Þórolfssyne
Oddastade 1478.

Það giorum vier Gijse philippusson. Þorleifur Ormsson. Narffue Þorvalldsson. Þorsteinn Þorleiffsson og Einar Oddsson godum monnum kunnugt með þessu voro opnu briefi að vier vorum j hia j Abotastofunne a Helgafelle j helgafellzsueit laugardaginn næstañ epter Michelzmessu Anno 1478. sðum og heyrdum a ord og handaband þessara manna virdueligz herra biskupz Magnusar j Skalhollte og Ormz¹⁾ Þórolfssonar að adurgreindur Herra Magnus gaf fyrrgreindum Orme¹⁾ Þórolfssyne jordina Oddastade er liggur j hnappadal j kolbeinsstada kirkiusokn. til fullrar

¹⁾ Svo; rétt mun, að maðrinn hét *Einar*.

eignar og frialz forræðiss með ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylggt hefur að fornu og nýju og hann varð fremst eigandi að. skildi opttnefndur herra Magnus suara lagarípttingum a greindri jordu. enn þráttnefndur Ormur¹⁾ hallda til laga.

og til sanninda hier vm et cetera.

162.

4. Október 1478. á Helgafelli.

SAMNINGR milli þeirra Halls prests Þórarinssonar og Böðvars prests Jónssonar með ráði Magnúsar biskups í Skálholti, að séra Böðvar lofar smá saman, eptir því sem honum aflist fé, að greiða Hjarðarholtskirkju fimtán hundruð í porcionem um þau sextán ár, sem hann hélt þann stað.

AM. Apogr. 2278 „Ex originali Hiardarholt. accuratissime. Inn-siglen eru öll fra brefinu, og sialft brefed so meirt og fued, að það innann skams af sialfu sier forgeingur, og hanger nu ecki saman. Er og þegar so að kalla eydelagt. Það sem hier er understrikad²⁾, er nu burt molltnad ur brefenu, enn þeir underpunctudu staferner eru miög litt læser. Epter þennan dag mun eingenn þetta bref lesa“. (AM.). Af-skriptin er með hendi Árna Magnússonar.

Þat giorum wer oddur prestur oddzson. narfe þ[or-u]all[dz]son. einar þorolfsson. helgi þorualldzson [jon einar]s-son³⁾ godum monnum uiturligt með þessu woru opnu brefi. anno domini. M. cd^o. lxx. octauo. a sunnudaginn næsta efter michaelsmessu j [ab]otastofunne á helgafelli. worum wær j hia sóum ok heyrðum á ord ok handaband þessara manna. af einne alfu herra magnus með gudz nad biskup(s) j schal-hollte ok sira hallz þorarinssonar. enn af annari sira bod-uars jonssonar. at suo firir skildu. at greindur herra magnus giordi suo felldan giorning ok sóttmala mille adr skrifadra presta sira hallz ok sira boduars. at sira boduar jonsson lofade at giallda kirkiunne j hiardarhollte j laxardal j

¹⁾ Svo. ²⁾ Hér í hornklofum. ³⁾ „Hier hefur staded eitthvad stutt nafu, so sem vera kynni jon einarsson eda annat þvilikt“ (AM.).

breidafiardardolum fimtan hundrud j þa porcionem sem fallit hafdi wm þau sextan ár. sem hann hafdi halldit [adr] greinda kirkiu ok stad. þat fysta sem honum ofluduzt penningar þar smótt er hann getur [eigi] stort. ok at luktum þessum penningum skyldi adr skrifadur sira boduar kuittur ok ókærulaus kirkiunnar wegna wm optgreint porcionem.

Ok til sanninda hier vm settum wer fyr nefnder [menn] wor jncigli firir þetta bref. ok til meiri audsyningar ok stadfestu hier vm setta ek opt skrifadr sira bo[duar jonsson]¹⁾ mitt jncigli med þessara optskrifadra manna jnciglum firir þetta bref. skrifad j sama stad degi ok are sem fyrr seger.

163.

4. Oktober 1478.

á Helgafelli.

MAGNÚS Eyjólfsson biskup í Skálholti, fær Gísla Filippusyni og Ingibjörgu Eyjólfsdóttur systur sinni jörðina Höskuldstaði í Laxárdal og átján hundruð í Miðhlíð á Barðaströnd til fullrar eignar.

AM. Apogr. 2628 „Ex originali Scalholt. ascuratissime“ (AM). „Innsigled er burtu“ (AM). „Þetta bref var æred trosnad, þo allt læselegt, nema þar hier er understrikad²⁾, þad var öldlungis burtu“ (AM). Frumritið er nú ekki í Biskupsækjalasafni. Það datt í sundr af fúa í höndunum á Árna.

Uær broder magnus med gudz nad biskup j skalholli. eiorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at uær hofum gefit gisla phi[li]ppussyni. [og] ingibiorgu eyjolfsdottur systur vori. jordina hauskaulldstadi j laxardal er liggur j hiardarhollzkirkiusokn. og atian hundrut j midhlið er liggur æ bardaströnd j haga kirkiu sokn [og]

¹⁾ So hefur, oefad, i originalnum staded, og er bo enn nu læselegt. Hitt er allt burtu, enn platsed þad sem burtfunad er, er ecki meira enn þessu sambydur. Eg giörde mier i fyrstu i lund at bo munde eiga ad vera ha. og munde hafa stadet hallr þorarinsson. enn eydann er ecki so stor. So er og bo nogu læselegt, sem adur er sagt“ (AM). ²⁾ Hér í útgefanni í hornklofum [].

fímtan hundrut j tungumula. er liggur og a bardastrond [j] saumu kirkiusokn. med aullum þeim gaugnum og gædum sem greindri jordu og jardar [pa]urtum fylger og fylgt [hefer] at fornu [og] nyiu og uier urdum fremst eigandi ath. fyr skrifudum hionum gisla og ingibiorgu til [æuen]-l[i]grar eignar og þeirra erfingium. Og til sanninda hier um settum vær uort insigli fyrer þetta bref skrifath á helgafelli sunnudagin næst[a] efter mikelsmessu. anno domini 1478. 10. 17. 8.

164.

5. Október 1478.

á Helgafelli.

MAGNÚS biskup í Skálholti kvittar Þorleif Björnsson og Ingveldi Helgadóttur af 8., 9., 10., 11., 12. og 13. barneign þeirra á milli.

AM. Apogr. 785 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var á kálfskinni.

Uær broder magnus med gudz nadh býskup j skalholte. giorum godum monnum kunnigth med þessu voru opnu brefe. ath ver hofum afleyst þorleif biornson ok jngveldi helgadottur. af þeim sex barneignum. sem þau hafa nu nýliga brotlich j ordith sin j millum j fiormenings meinum. sem talin hefer verith þeirra j millum. sem er edh atta. niunda. tiunda. el(l)efta. tolftha ok edh þrettanda. suo ok hofum ver setth þeim penetencias competentes epter þui sem brotunum til heyrer. medkenunzth ver ok ath ver hofum fulla peñinga vpp borith á heilagras kirkiu uegna ok vora sem oss vel únæger. af þeim fyrir greinth broth. Þui giorum vier adurgreinda menn þolleif ok ingveldi kuith ok ákiærulaus um fyr greinth broth fyrir oss ok ollum vorum epterkomendum kirkiunar formonum. Okh til saninda hier vm settu wier vort incigle fyrir þetta bref. er skrifath var á helgafelli manudagin næsta epter mikelsmessu anno domini 1478. 10. 17. 8.

165.

13. Október 1478. á Möðruvöllum.

SIGMUNDR JÓNSSON selr Jóni presti Péturssyni jörðina Illugastadi í Flókadal og alla þá peninga, sem hann hafði erft eftir foreldra sína og Sölva bróður sinn, fyrir sjö hundruð og átta ára framfæri.

AM. Fasc. XXIII, 10, frumrit á skinni. Bæði innsiglið eru fyrir bréfinu, en brákað er annað þeirra. — AM. Apogr. 3255.

(vm) jordina jllugastadi j flokadal¹⁾.

Það giorum við þollákur gislason ok magnvs einarsson godum monnum viturligt með þessu ockro brefi þá lidit var fra hingatburd vors herra iesu christi. M. cccc. lxx. ok atta ar fimtadagenn næsta fyrer assum̄scionem sancti²⁾ marie virginiss³⁾ j fornhaga j horgardal vorum við j hia sæaum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna afh einne alfu sira jons peturssonar ok sigmundar jonssonar afh annare ath so firir skildu ath sigmundr jonsson selldi adrgreindum sira jone jordena jllugastadi j flokadal er liggur j barzdþingum²⁾ til fullrar eignar ok alla þá peninga er honum hafði til erfda falled efter jon grimsson fodr sinn ok gudruno sigurdardottur modr sína ok sölfa jonsson brodr sinn. hier j mot gaf tittnefndr sira jon siau hundrud ok ætta ara framfære ok ath þeim lidnum skýllði þessi siau hundrud vtlukæzt j ollum þarfligum peningum títt greindum sigmundi. Enn ef sigmundar miste við fyr enn þessi atta ar væri vti skýllði sira jon kuittur v̄m framfæred ok aungua peninga þar firir giallda en erfingiar sigmundar skýllði þá taka siau hundrud. Ok til sannenda hier v̄m settum við fyr nefnder menn ockur jnnsigl(e) firir þetta bref er giort var æ modrouollum j eyiafirde festum Reliquiarum æ sama are sem fyr seger.

166.

13. Október 1478. á Möðruvöllum.

SIGMUNDR JÓNSSON selr Jóni presti Péturssyni jörðina Illuga-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo. ³⁾ Þ. e. 13. Aug.

staði í Flókadal með fyllra skilorði en næsta bréf á undan greinir.

AM. Fasc. XXIII, 11, frumrit á skinni með tveim innsiglium. — AM. Apogr. 3256.

vm jllugastadi j flokadal¹⁾).

Þat giorum uid þorlakur gislason ok magnus einarsson godum monnum uiturligt med þessu ockru brefi þæ lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi M.^o cccc.^o lxx. ok atta ár fíntadaginn næsta firir assumpcionem sancte marie uirginis²⁾ i fornhaga j haurgardal uorum uid i hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna af einne alfu sira ions peturssonar ok sigmundar ionssonar af annare ath suo firir skildu ath sigmundr ionson selldi adr greindum sira ione iordina illugastade i flokadal er liggur i bardz þingum til fullrar eignar med aullum þeim gavgnvm ok gięðum ok hlunnendum sem greindri iordu hefer fylgt ath fornu ok nyiu ok hann uar fremzt eigande ath. skillde sira ion hallda greindre iordu til laga enn sigmundr ionsson suara lagaríptingu ok hier med selldi tittnefndr sigmundr adr nefndvm sira ione iij kyr ok æsaudar kugillde er hann sagdizt eiga hia arna bonda þorsteinssyne ok alla þa peninga er honum hefði til erfða fallid eppter ion grimsson faudr sinn ok gudrvnu sigurdardottur modr sina ok saulna ionsson brodr sinn. lofadi sigmundr þa sira ione peturssyne med handabande ath sueria fullaþ bokareid ath hann hefde huorke þessa peninga sellt ne gefit neinum manni nema sira ione peturssyne ok eigi umþod a gefit leingur enn til nestu fardaga. hier i mot gaf titt nefndr sira ion sigmunde ionssyne sio hundrud ok atta ara framferi ok ath þeim lidnum skillde þesse sio hundrud ut lukazt i aullum þarfligum peningum titt greindum sigmunde. en ef sigmundar miste uid fyrr enn þesse atta ar ueri uti skillde sira ion kuittur um framferid ok aungua peninga þar firir giallda enn ef sira ion deį fyrr enn sigmundr þa

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ D. e. 13. August.

skillde erfingiar sira ions afgreida sigmundi sio hundrud edur hans erfingium. Ok til sanninda hier um settum uid fyrnefnder menn ockur incigle firir þetta bref er gert uar a maudruuollum i eyiafirde in festo reliquiarum æ sama are sem fyrr seger.

167. 14. Október 1478. á Möðruvöllum.

ÓLAFR biskup á Hólum samþykkir jarðakaup þeirra Sigurðar priors á Möðruvöllum og Magnúsar bónda Benediktssonar, um Sírelsstaði í Kræklingahlíð og Skuggabjörg í Fnjóskadal.

AM. Fasc. XXIII, 20, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2984.

Wíj olaf med guds næd biskup á holum giorum godum monnum viturligt med þessv voru opnu brefui ath wíj hofum samþykt þath jardaskipte sem broder sýgurdur prior á modruuollum ok magnus bonde benedictsson hafa haft sín á millum vm jardernar sirelsstade j kræklingahlíjd. ok jordena skuggabiorg j hnioskadaal epter þui sem þeirra kaupbref þar vm giort vottar. þui dande menn þhafa sagt oss ath klaustrid á maudruuollum sie skadlaust af þessu kaupe. ok til sannenda hier vm heingium wíj vort jncigle firir þetta bref skrifat j klaustreno á maudruuollum j haurgardal jn die sancti calixti pape anno domini m^o cd^o lxx^o viij^o.

168. 22. Október 1478. í Vestminster.

JÁTVAÐR Englakonungr hinn fjórði leyfir Hróbjarti og Thomasi Alcoc að verzla, hvar sem þeir vilja í ríki sínu á tvö hundruð og fjörutíu lesta skipi, eða þar fyrir innan, og að þeir megi verzla eða láta það skip verzla í fullu sínu leyfi á Íslandi um eitt ár.

Rymeri Foedera ed. Holmes V, 3, bls. 96.

Super mercandisis ad partes Daciæ traducendis
Licentia Regis.

Rex omnibus ad quos &c. salutem.

Sciatis quod licet in statuto in Parlamento apud Westmonasterium, anno regni Henrici VI^{ti}, nuper de facto et non de jure regis Angliæ, octavo, tento, edito, prohibitum sit et stabilitum ne quis Ligeorum et subditorum nostrorum propriæ temeritatis ausu aliqua regna, terras, dominia, districtus, territoria, jurisdictiones et loca carissimi consanguinei nostri Regis Daciæ, Norwegiæ, Sweciæ, causa habendi vel obtinendi pisces aut alia quæcunque bona et mercandisas præterquam ad stapulam suam de Norberne adire, ingredi seu intrare præsumat sub poena forisfacturæ omnium bonorum suorum mobilium, et imprisonmenti personæ suæ ad voluntatem nostram, prout in statuto prædicto plenius continetur, nos tamen, de gratia nostra speciali concessimus et licentiam dedimus ac per præcætes concedimus et licentiam damus Roberto Alcock, quod ipse per se aut factores sive attornatos suos in quocunque portu sive in quibuscunque portubus regni nostri Angliæ, quandam navem regni nostri Angliæ, portagii ducentorum et quadraginta doliorum vel infra, quibuscunque bonis et mercandisis (stapulæ nostræ Calesii non pertinentibus) tam de bonis suis propriis quam alienis, nomine suo proprio aut factorum sive attornatorum suorum carere et eandem navem sic carcatam unacum magistro et marinariis pro gubernatione ejusdem navis competentibus, versus et usque quascunque partes Islandiæ, totiens quotiens eis placuerit, durante præsentis licentia nostra, traducere et carere¹⁾; et terram illam intrare et ingredi, et bona et mercandisas prædicta inibi vendere, aliaque bona, pisces et mercandisas quæcunque ibidem emere et navem illam cum iisdem recarcare, et eam sic recarcatam in dictum regnum nostrum Angliæ reducere valeat licite et impune, absque impedimento seu impetitione nostri aut officiariorum nostrorum quorumcunque statuto prædicto aut aliquo statuto, actu sive restrictione in contrarium factis editis seu provisus, non obstantibus. Proviso semper quod nobis de custumis, sub-

¹⁾ cariare, Rymer.

sidiis et aliis deveriis nobis in hac parte debitis, fideliter respondeatur ut est justum.

In cuius &c. per unum annum duraturas.

Teste Rege apud Westmonasterium vicesimo secundo die Octobris [Anno Domini M^o. cd^o. lxx^o. viij^o. Anno xvij^o. Edvardi IV^{ti} 1)].

Rex &c. ut supra. concedimus et licentiam damus Thomæ Alcoc quod ipse — qvandam navem — regni nostri Angliæ, portagii ducentorum et quadraginta doliorum vel infra.

169.

1478.

MÁLDAGI Síðumúlakirkju, þegar Magnús biskup Eyjólfsson gerði yfirreið sína.

Landsb. 268. 4to, bl. 82b, skr. 1601, Næst á undan er kafi úr eða ágríp af máldaga Sveins biskups (DI. V, Nr. 600, B).

[Síðumule].

Anno domini M^o. cd^o. lxx^o. viij^o. j visytacijone²) virduligs herra herra magnus med gudz nad biskup(s) j skalhollte. reiknnadist ornnamenntuṁ kyrkiunnar j síðumula samt oc hier stenndur fyrr skrifad vtann porcio það sem fell vmm v. úr. medann helge hieilt ecc. oc eirn eyrer betur.

170.

[1478].

MÁLDAGI Húsafellskirkju.

JSig. 143. 4to, bls. 362 á pappir e. 1600 (Garðabók). Mun vera úr tíð Magnúsar Eyjólfssonar.

Husafell.

Kirkian á Husafelle á v kyr og v asandar kugilldi. ij. g[elld]fiar hundrud. ij hestar og eitt hross. firir iij^c. kiet-ell j hundrad. oc sæng j hundrad. oc kier j hundrad. ije j þarflegum peningum.

1) [á spássiu. 2) visytacijonem, hdr.

171.

[1478].

MÁLDAGI Péturskirkju í Reykjaholti [er Magnús biskup Eyjólfs-son setti].

Landsb. 268. 4to, bl. 119a—b, skr. 1601.

Reykiaholltt.

Peturskirkia j reykhollte a heimalannd allt. hofstade. grijmstade nordurreyke. Breidabolstade b́da. kopareyke. hraunsás. h́f. hægennde. kioluararstade. hrijs half. Geittlannd allt med skoge. peturs skog j nordrardal j millum slackagilz oc klofa. selfor j kior med skogie. afrett a brutafiardarheide. torfskurd j steinþorstada jord. ij manada beit j faxadal. vnder ytra felle a strondum halfann vidreka oc þridiung hualreka oc halft lanndid vndir junra felle. fiordunng hualreka oc slijkt j úgoda sem vndir ytra felle. þridiunng huortt. a munadarnese fiordunng. ad kammbe fiordunng i hualreka. j byrgisviyk fiordunng j hualreka. xx kyr heima a stadnum. oc halft hid xvij úsaudar kugillde. enn med vtlandum ix kugillde oc xx. jtem v aurar hins tijunda kugilldis j gelldfe. x kalfa. ij. sauder veturgamlir¹⁾ fimm hesta. þriu hross fullrosken oc j hross þrevett. ix hundrud vauruvird. jtem a kirkian vij manna messuklæde med godum oc vondum. og v hockla lausa. þriar kanntara kápur oc j. fanýtan slopp. iij alltarisklæde og er eitt med fordukum. iij kaleka. eina dalmatiku vonnda oc eitt glodarker. xxx boka med godum oc vonndum.

Jtem hefur suo mikid mortualium gefist til kirkiunnar j reykhollte sijdan sijra hrafnn tok vid. jn þrijmis hestur oc kugillde er jon heitinn gilzson gaf.

Jtem suanhilldur hrafnnzdotter j kugillde.

Jtem luckte loptur ormson kirkiu(nni) vegna einars heitins ormssonar brodur sijns vj kugillde.

Jtem luckte einar oddsson greindre kirkiu j reykhollte v. kugillde fyrir halfkirkiu skyllid a reykiu.

Jtem stannda j pannti halfer andzstader fyrir kalek

¹⁾ veturgamla (!) hdr.

þann er biskup jon heitinn steffansson hafdi j burtt frá kirkíunne er vo xvij aura þar til er sijra hrafnn borgar kirkíunne aptur annann kalek jafnngodann þá er greind jord kuitt.

Jtem gaf jon þorkelsson kugillde.

172.

[1478].

MÁLDAGI Mariukirkju á Hvanneyri í Andakil, þegar Magnús biskup Eyjólfsson gerði yfirreið sína.

Landsb. 268. 4to, bl. 119_b—120a, skr. 1601.

Huanneyre.

Maríu kirkia á huanneyre a tunngulannd allt. asgard. kistu. avsu. hornn oc drageyre. liggia þessar (jardir) allar j hennar kirkíusoknn. hun a xvj kugillde buiæg. halft huort asaudur oc kýr. iij gelldíar kugillde. ij. hesta. reiknnadist hier med mortualium fra þuij er vermundur kolbeinson medtok til þess er nu er komid. er med kistu eitt kugillde er rodan á. kirkian þar a alla fiskveide j anndarkijlsar fosse ofann ad hrafnnagile. enn attung laxveidar j grijmsá. skog-arpart j grioteýrar skog. hun a selfor j jnnridastada lannd.

kirkian a jnnann sig et cetera.

[Jtem] a kirkian smahamra reka er liggur j fellzkirkíu soknn j steingrijmsfirde hualreka oc vidreka.

Jtem a hun hualreka toltung a gamla stronnd milli dranngs oc grinndar.

Jtem reiknnadist porcío. þa er biskup magnus visibterade¹⁾ half(t) fimmtannda hundrad.

173.

[1478].

MÁLDAGI Melakirkju í Melasveit.

Landsbókasafn 268. 4to, bl. 120a—b, skr. 1601. Úti á spássiu er ritað með hendi frá 17. öld við þenna máldaga: „NB Belgsholts landamerke“. Allan obbann af þessum máldaga hefir Jón Sigurðsson látið prenta í Dipl. Isl. I, 61, og árfærir hann máldagann til 1181, að svo miklu

¹⁾ Svo.

leyti sem hann telur hann fornan, en þeim klausum sleppir hann úr, er hann telur yngri og heimfærir þær þá til þessara tíma, eða þó öllu heldr til Sveins biskups (1467—76). Með fullri vissu verður ekki sagt, hvort máldaginn í þessari mynd er fremr frá dögum Sveins biskups eða Magnúsar biskups (1477—90), en meðal máldaga Magnúsar stendr hann í máldagabókinni. Í útgáfu Jóns Sigurðssonar er ritháttur allr annar á máldaganum, því að Jón hefir gerbreytt honum og snúið til forneskju.

Melar.

Þetta er maldage kirkiunnar a meluṁ ad hun á allt heimalaṁd jtakalaust með olluṁ þeim gognum og giæduṁ er þorlakur keypte og magnus lagdi til. eru þesse laṁdamerke j milluṁ mela og belgsholtz flatur steinn fyrir nordaṁ osinn a skḁlalæk og vpp á steininn a skḁlahollte og þadaṁ j tittliṁgshollt. og þadan augsýn j vaurduhollt og þadaṁ j byrgishollt og þadaṁ augsýn j fiskelækjar steckia. og þadan j fuglþufu skaṁt fra tuṁgarde ad fiskelæk. stackgard og eiṁgi j fiskelækjar veitu og vr fuglþufu j iardkrossa sudur j veitu vid læke. og augsýn þadan j stein fyrir ofaṁ hollzfot. og augsýn vr holltinu j krijṁglottar þufur og augsýn þadan j laṁdbrotzkelldur sem sunnaṁ gaṁga j vatniḁ. Gardur er geiṁgur vr melavatṁe og ofaṁ j meṁjia vatṁ fyrir ofaṁ gard a ase. aṁnar gardur ofaṁ vr tuṁgarde á áse. og ofaṁ j gilid fyrir vestaṁ akurgerde á áse. kirkian a reka allanaṁ þadaṁ fra þuij gile og til steiṁsiṁs fyrir nordaṁ skḁlalækjar oss. fiarmadur af meluṁ á ad sitia á tuṁgarde a ase. hun a selialaṁd allt er liggur j millum forsslækjar og tuṁguar.

[hun a skorhollden bæde. sulunes og jarkarlæk. og straumnes. hálfaṁ sietta tug ásaudar. xij saude tuæuetra með iiij hrutuṁ. x kyr. iiij naut tuæuetur og iiij veturgomul. vi hesta og ij hross. og xx kugillde ad auk með jordunum.

Þetta (a) kirkian fyrir jnnan sig et cetera¹⁾.

kirkian a æfinliga skylld j fiskelæk. mork vax eda saud á haust. þann er jafṁgodur sie. þar skulu og vera ij

¹⁾ [felt úr Dipl. Isl. I, 61. Hér hefir og máldagaritarinn felt úr með vilja.

prestar eda prestur og diackn̄ og kueñgilldur omage or k̄yne magñhus.

Þar er lofadur groptur olluñ þeim lijkuñ er menn vilia þaṅgad færa og kirk(i)ulægt er.

Þar liggur til kirkiu tijuñd af xv bæiuñ og half vr hofñ.

Þar fylgia kirkiur ad læk og j hofñ og bænhus iij og luka vi aura af hueriu.

[jtem a kirkian lijtinn duk og litla munnlog og mess-
ijngarketil hjtinn.

hun a og notlog j borgarsker a seleyre og saulvasker vid belgzholttzholm¹).

174.

[1478].

MÁLDAGI hálfkirkjunnar í Höfn í Borgarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 70 skr. 1598. — Landsbókasafn 268. 4to, bl. 120b, skr. 1601. Máldagi þessi mun vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Hofn²) [gamall maldage³].

Kirkian j havfn er háfkirkia.

hvn a x hvndrud j heima landi. og v hvndrada eingi jnn j andakil.

þar skal syngia annann hvern dag helgan oc lukazt ij merkur presti.

takazt heima tývnder oc lýsitollar.

175.

[1478].

MÁLDAGI Pétrskirkju á Leira í Leirársveit.

Landsb. 268. 4to, 120b, skr. 1601. Máldagi þessi er eptir afstöðu sinni í máldagabókinni fremr frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar en Goðsvins, þótt Hallsteinn væri farinn að búa í Borgarfirði um hans daga.

¹) [felt úr Dipl. Isl. I, 61. ²) [268; sl. 263. ³) [263; sl. 268.

Leira.

Peturs kirkia ad leirð a þridiunng j heimalannde oc vt-
lonndum oc þridiunng allrar veide j laxð. tok hallsteinn¹⁾
med vj kugilldum kirkiunnar vegna oc þar til eina v aura.

hun a jnan sig et cetera²⁾

þar skal vera prestur og taka iiij merkur kaups.

þar liggia vnnð(er) vij bæier ad tijunndum oc lýse-
tollum.

176.

[1478].

MÁLDAGI Laurenciuskirkju í Görðum á Akranesi.

Landsb. 268. 4to, bl. 120b—121a, skr. 1601. Máldagi þessi mun
vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Gardar a akranese.

Þetta er maldage kirkiu hiñs heilaga laurencij oc seba-
stijani j gordum a akranese. ad kirkian a halft heima
land. galmasviyk alla. x kyr. iiij asaudar kugillde oc eitt
hross oc vj hundrud ofriyd.

Jtem a kirkian jnnann sig et cetera²⁾.

kirkian a millum oss j [ar]nnarnese oc griotgardz j
galmannsviyk allann storreka oc oll [þ]au tre er þar rekur
leiñgre enn vj alnna oc boloxe meiga³⁾ setia ð fyrir fram-
ann. enn fyrir ofann ðla ð allt gardalannð alla reka vt fra
merkelæk. enn sa er vid gard ad ose. selfarar tuennar. onn-
ur ð marstodum. enn onnur vpp med leirð fyrir vestann.
gagñvartt biskupsbreckum. afrett j suannga j skoradal oll-
um nautum oc a gagnheide ollum saudum.

þar skal vera prestar ij oc diacknn oc huernn dag
messa ij vmm lannga fostu ef heimilisprestur er a heynese.
þa skal giallda j garda hundrad. j gordum skal synngia
ij messur huernn midvikudag oc fostudag. þanngad liggia
tijunndir af halfum fiorda tug bæia.

¹⁾ Hallsteinn bjó á Hesti 1444 og mun þá ekki hafa verið gamall
maðr. ²⁾ Hér fellir máldagabókin úr með vilja. ³⁾ Svo.

kirkian a ij alltarissteina. jnnlós fyrir kirkiunne. mariu skript et cetera.

Jtem gafust cccc j mortualia medan sijra brandur hiellt.

Jtem oluckt porcio halft þridia hundrad enn kuittur vmm þat meira er j porcio.

177.

[1478].

MÁLDAGI Jóns kirkju postula á Innra-Hólmi á Akranesi.

Landsb. 268. 4to, bl. 121a, skr. 1601. Máldagi þessi mun vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Jdra holmmur.

Jonskirkia postula a jdra holmme a kirkiubol oc tyrf-ijnggstade. hualreka fra kirkiuhomruū oc til bresagerdis ef meire reke er enn hlasshualur. vidreki allur fylgir j þui takmarke. nema keflareke.

xij kyr oc ij asaudar kugillde.

þanngad liggia tijunnder af vij bæiuū.

kirkian a einn hest oc hross.

jtem jnnan sig et cetera.

178.

[1478].

MÁLDAGI Mariukirkju á Reynivöllum í Kjós.

Landsb. 268. 4to, bl. 121a—b, skr. 1601. Máldagi þessi mun vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Reineveller j kios.

Mariukirkia a reynivöllum j kios a heimalannd allt sorunn¹⁾ lannd. þridiunng j laxfosse. siofarfoss allann. kiosarsker. bollstædijngahyl. ij skogartopter j skoradal oc eina j suijnadal. kastar skurd j vinndas lannd. annann j þorlaksstada lannd. þ[ridia] j ualldastada lannd. tueggia manada

¹⁾ = sogns.

beit aullu saudfee a ve[tur]inn j sandfellzhlijd oc skiolgard j vinndaslannd. xl sauda hofnn j mula fiáll oc skiol j mariuhelle oc skal sa telia epter hueria hrijd sem byr á mula. llx. lammba beit j lammbatungur j eileifsdal. xij hrossa beit a veturinn j þufu land. vj hrossa beit (j) eyrar lannd.

Jtem þetta a hun jnnan sig et cetera.

Jtem fiorar merkur vax.

Jtem vij kyr oc eina kuijgu tuæuetra. ix ær oc hrut tuæuetrann. ij hesta er uoru metuir fyrir iij merkur báðer samann. ij sængur lettar. halfa þridiu vod. einn pott heilann oc annan brotinn. eina munnlog sterka. viij fiordunnga ketil oc annann vonndann. eitt tinfat. iij trefot.

179.

17. Janúar 1479.

á Hólum.

EINAR Björnsson fær Ólafi biskupi á Hólum til fullrar eignar jörðina Kamphól fyrir þrjátigi hundraða í þann pant, er hann hafði sett biskupinum í Þverá í Vestrhópi fyrir þær sakir, sem hann hafði brotleggr orðið við guð, heilaga kirkju og biskupinn.

AM. Fasc. LXV, 7, frumrit á skinni, og eru fjögur innsigli enn fyrir bréfinu, en hið fimta er dottið frá. — AM. Apogr. 3587.

vm kamphol¹⁾).

Þath giorer ek einar biornsson godum monnum viturligt með þessv mino brefi ath ek medkennumzt þath. ath ek hefer feingit virduligum herra. herra olaf med guds nad biskup æ holum til fullrar eignar med handabandi jordena kamphol fyrir þriatige hvndrada er liggur æ galmastrond j modrvvalla kirkiu sokn j haurgardal med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyio ok ek vard fremzst eigande ath fyrir þann pant sem ek hafdi adur sett biskupenvm vpp j jordena þvera er liggur j vesturhopi fyrir þær saker sem ek hafdi brotligur ordit vith gudh heilaga kirkiv ok biskupen. voru

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

hía þessum giorninge þosteinn jonsson. andres jonsson ok nicholas þormodsson prestar. ok jon þordarson leikman. Ok til sanz vitnisbvrðar hier vm settu fyrrnefnder menn sin jncigle med mino jncigle fyrir þetta bref skrifath á holum j hialltadaal swnnodagenn næsta epter geisladagenn. anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

180.

12. Febrúar 1479.

í Westminster.

KRISTJÁN Danakonungr fyrsti og Edvard Einglakonungr fjórði endrnýja samning sinn frá 1. Maí 1473, 16. Marts 1476 og 26. Apr. 1478 (Dipl. Isl. V, 618; VI, 68 og 129).

Rymeri Foedera ed. Holmes V, III, 98—99.

4. Diffinitum est, quod infra Biennium antedictum &c.
[Orðrétt samhljóða hinum fyrri samningum].

Datum apud Palatium nostrum Westmonasterium, duodecimo Die Februarij [Anno Regni nostri xviii^o].

181.

15. Febrúar 1479.

á Þingeyrum.

SKÚLI bóndi Loptsson selr Tómasi Þorsteinssyni jörðina Vakrstaði í Halladal fyrir hálf títjanda hundrað og fimtán alnir í Hóli í Svartárdal, silfrkross, er vo mörk, átta stikur klæðis og þar til kúgildi.

AM. Apogr. 466 „Ex originali monasterii Thingeyrensis, accuratè“, og lýsir Árne innsiglium bréfsins.

vakurstadabref.

Þat giorum vier broder jon med gudz nad abote æ þingeyrum snioolfur prestur sigurdzson oddr brandzson gisli þorgilsson ok jon tomasson leikmenn godvm monnum viturlickt med þessv voro opnv brefi þa er lidit var fra hingatburd uors herra jesu christi þusund flogr hundrut siotiger ok niv ar. æ þingeyrum j hunauazþingi manudagin næstan epter scolastice virginis vorum vær j hía saum ok heyrð-

um æ ord ok handaband þessara manna: af einni alfu skula bonda loptzsonar enn af annari thomas þorsteinsonar at suo fyrir skildu at greindr skule selldi til fullrar eignar tumasi þorsteinsýni jordina alla vakurstadi j halladal er liggr j spakonvfellzkiirkusokn er reiknod er þriatigi hundrada at fornv. med allum þeim gognum ok gædum er greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyio ok hann vard fremst eigandi at med logum. hier j moti gaf adrnefndr thomas fyrrgreindum skula halft atianda hundrat ok fimtan alvnm betur j jordunni j hole j suartardal er liggr j bergstadapingum til fullrar eignar med þeim gognum ok gædsem greindum jardar parti fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyio ok hann uar fremst eigandi at ordin med logum ok þar til silfurkros(s) er wo mork. atta stikr. klædis ok þar til kugilldi. samþyck(t)i hustru helga þorleif(s)dotter kuinna skula þetta fyrrgreint jardakaup med handabandi. skilldi huor vm sig opt nefndra manna svara lagariptingum æ þeirri jordu er huor selldi odrum en bader hallda til laga. Ok til saninda hier vm settum uier fyrrskrifader menn uor jnnsigli fyrir þetta jardakaupsbref skrifat j sama stad degi ok are sem fyr seger.

182.

2. Marts 1479.

í Bjarnanesi.

TRANSSKRÍPTARBRÉF af tveim bréfum um Teit Gunnlaugsson.

AM. Fasc. XIV, 23, frumtransscriptum á skinni.

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda ogmvndur andresson. joñ þoraddason. einar olafsson. prestar. signatur halldorsson. sygurdur markusson ok gvdni biorsson Q. G. ok sina kvnnigt giorandi þa er lidit var fra hingatbvrð vors herra iehsv christi þvsvnd flogur hvndrud siotiger ok niv úr at ver sam ok yfer lasvm oppin bref vndir þeirra godra manna inzsiglvm sem hier epter nefnazt sua latandi ord epter ord sem hier seger.

[Hér kemr:

1. Dómr um Teit Gunnlaugsson frá 2. Júlí 1459, DI, V, Nr. 172;
2. Kvittunarbréf Björns hirðstjóra Þorleifssonar til Teits Gunnlaugssonar frá 9. Júlí 1459, DI, V, Nr. 173].

Ok til saninda hier vm settv ver fyr nefndir menn var jnsigli fyrir þetta bref skrifath j biarnanesi j hornafirdi þridia-dagin næsta fyrir translacio sancte johannis episcopi a sama are sem fyr seigir.

183.

5. Apríl 1479.

á Skarði.

ÓLÖF Loptsdóttir samþykkir, að Páll Jónsson og Solveig dóttir sín megi binda hjúskap sin á milli, svo framt sem Páll fær leyfi til þess upp á heilagrar kirkju vegna af hennar formönnum.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 196—197, með hendi Styrðs Þorvaldssonar c. 1700.

Samþykkt Olðfar Loptsdottur um samvist
páls og Solveigar.

Þad giðri eg Olðf Loptsdotter godum monnum viturlegt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkiennist. ad eg hefi gefid jðyrði og samþycke til. ad pall jonsson. og Solveig Biðrnssdotter. dotter mijn. skulu mega bijnda sinn hiuskap so framt sem nefndur Páll Jonsson fær þar leyfi til upp á heilagrar kirkiunnar vegna af hennar formonnum. ad þau mega samanbijnda sinn hiuskap ad Guds lögum. handlögdu þessir fyrnefndir menn Páll og Solveig sig saman til fulls og alls eiginords. svo framt sem áður nefndur Páll Jonsson fær leyfi til eptir því sem fyrskrifad stendur. Var eg fyrnefnd Olðf Loptsdottir hia þessum giðrningi. og samþyckti hann i allan máta upp á minna vegna og Þorleifs Biðrnssonar sonar mijns so framt sem eg mátti fremst med lögum giðra. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir þetta bref. skrifad á Skardi á Skardsströnd mándæginn næstan eptir mariumesso Magdalenæ þá lidid var fra hingadburd vors herra jesu christi. M. cccc. lxx. og ix. á. r.

184.

12. Apríl 1479.

á Staðarhóli.

SOLVEIG Þorleifsdóttir veitir séra Sigmundi Steindórssyni fult umboð til að selja Helgu Þorleifsdóttur systur sinni (konu Skúla Loptssonar) hálfa jörðina í Auðbrekku í Hörgárdal.

ÍBfél. 309. 8vo, bl. 161a, skr. c. 1620, með hendi Ara Magnússonar í Ögri.

Það giori eg Solweig Þolleifsdotter godum monnum witurligt med þessu mijno opnu brefi ad eg medkiennist það eg hefi feingid sijra Sigmundi Steindorssyni mitt laugligt wmbod til ad selia jordina halfa audbrecku j haurgardal sistur minni Helgu Þolleifsdottur. og til sanninda hier wm setta ec mitt jnsigli firir þetta wmbodzbref.

for þessi giorningur fram æ stadarholi j saurbæ ad þessum monnum hia werandi Þosteini Eynarssyni og Biarna Jonssyni annan dag paska þa er lidit war fra gudz burd m. cccc. lxx. ix.

185.

15. Apríl 1479.

á Staðarhóli.

SOLVEIG Þorleifsdóttir lýsir því, að hún hafi geingið í borgun fyrir séra Sigmund Steindórsson við Ólaf biskup, að lúka honum tíutigi hundraða samkvæmt sættarbréfi þeirra, en skilr aptr undir sig og sína erfingja svo mikið í Flatatungu, sem hún lýkr eða lætr lúka, en lýsir Jóni Sigmundssyni óheimila veðsetning jarðarinnar.

AM. Fasc. LXV, 6, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru döttin frá. — Apogr. 3590. — Fasc. XXIV, 11, transskr. frá 24. Júní 1479. — Apogr. 3265.

bref solueigar v̄m flatatungu 1479.¹⁾

Þath giore ek solueig þorleifsdotter godum monnum kvnnegt med þessv minv opuv brefi ad eg medkennvmt ad ek hefer j borgan geinget fyrir sira sigmund steindors-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi; „v̄m flatatungu“ XXIV.

son ad liuka¹⁾ biskup olaf a holvm tiutige hvndrada med suo dan skilmala ok salastefnvm sem j þeirra sættarbreffi stendur skrifad vtan þat eina ad ek skil aptur vnder mik ok mina erfingia suo miked upp j jordina flatatungu sem ek lyk eda læt ek livka. matti ok jon sigmvndzson alldre fyrnefnda jord flatatungu setia til panta vit nockvrn man þui hann ueit vel hversv hans bref þar um giort vtuisar. Enn ek vil giarna þar til leggja mitt fie an(n)ad en jordina ad min herra biskupin ok prestvrin sev þa betur satter epter en adur. þvi þat skal staudugt vera sem ek lofar hier vm. voru hia þessum minum giorninge ok lofan olafur kodransson ok jon snorrason. Ok til meire sannenda hier vm settv²⁾ þesser fyrr nefnder menn sin incigle med minv incigle fyrir þetta bref skrifad a stadarhole j savrbæ fimtudagin j paskaviku. þá er lidit uar fra hingatburd vors herra jhesv christi M.^o cd.^o lxx.^o ok niv úr.

186.

27. Apríl 1479.

á Þingeyrum.

SKÚLI Loptsson selr séra Sigmundi Steindórssyni jörðina Bólstaðarhlíð í Langadal, Solveigu Þorleifsdóttur til fullrar eignar, en séra Sigmundur selr Skúla í umboði Solveigar hálfra jörðina Auðbrekku í Hörgárdal.

AM. Apogr. 5560 „Ex originali“ á kálfskinni með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. — IBfél. 309. 8vo, bl. 160a—161a, Öxnafellsbók, með honði Árna Magnússonar í Ögri c. 1620.

Kaupbref firir Bolstadahljíd oc halfri aubbrecku
datum m. iiij.^c lxx. og ix.³⁾

Þath giorum uier broder jon abote a þingeyrum. jon sigmundzson. skule jonson. oddur branzson ok gisle þorgilsson godum monnum uiturligt med þessu woro opnu breffi. þa er lidith var fra hingatburd vors herra jhesu christi þusund fiðgur hundruth siantiger ok niu úr. þridiudaginn

¹⁾ luka XXIV, 11. ²⁾ settvm, frbr. ³⁾ Þessi fyrrisögn er tekin eptir Öxnafellsbók.

næstan epter jonsðesso holabiskups a þingeyrum j hunauazþinge worum uier j hið saum ok heyrdum á ord ok handaband þessara manna. skula loptzsonar af einne alfu enn sira sigmundar steindorssonar af annare. ath suo fyrir skildu ad greindur skuli selldi nefndum sigmundi jaurdina alla bolstadarhlid i langadal. solveigu þorleifsdottur til fullrar eignar ok frials forrædis med aullum þeim gaugnum ok gædum. rekum ok hlunnendum sem greindri jaurdu fylger ok fylgia eigur¹⁾ ad fornu ok nyu ok hann vard fremzt eigandi ad med laugum. hier j mote gaf fyrir nefndur sira sigmundur i umbodi greindrar solueigar aptur nefndum skula jaurdina halfa audbrecku j haurgárdal j maudruualla kirkiu sokn med aullum þeim gaugnum ok gædum. rekum ok hlunnendum sem greindri jaurdu fylger ok fylgia eigur ad fornu ok nyu ok hun uard fremzt eigandi ad med laugum. skylldi huor um sig fyrgreindra manna suara lagariptingum æ²⁾ ædur greindvm jaurdum er huorr selldi audrum enn bader hallda til laga sinu kaupe. ok til sannenda hier um settum uier fyrnefnder menn vor jncigle fyrir þetta jardakaups bref skrifad j sama stad deige ok áre sem fyrr segir.

187.

28. Apríl 1479.

í Viðey.

VITNISBURÐER um lýsing Arngerðar Haldórsdóttur um ítök upp í Vatnsleysu á Vatnsleysuströnd.

AM. 238. 4to, bl. 44a—b, Bessastaðabók, skr. c. 1570, — JSig. 143. 4to bl. 59, skr. 1696.

breff vm vatzle(y)su.

Þat giorum vid þordvyr þordarson og olafur snorason godvm monnvm kvnngit med þessv ockrv opnv brefi at vid vorvm j hia og heyrdvm á. (ad) arngerðvyr halldorsdotter lýste því fyrir ockrv og morgvm dandimonnvm odrvm æ Mosfelli j mosfellzveit. at þa er hallvyr gvdmvndzson bonde hennar atte jordina vatzleysv æ strönd er liggvyr j kalfa-

¹⁾ eigu, Öxnafellsbók. ²⁾ b. v. 309; vantar í 5560.

tiarñar kirkiv sockn̄ og þav byggiv þar. lýste hvñ þat. at einginn jtök væri j greinda jord vatzleysv. nema kirkian j kryssvvik ætti þar j xc. og jordiñ fleckvvik æt(t)e þridivng j hvalreka og vidreka. enn vatzleysa tvo hlvti j fleckvvikar reka. vidar og hvala vt at nýia gordvm enn [avngvar jtökvr adrar¹). hvorki haga nie skogarhogg ætte nockvr jord á Strond vp j vatzleysv svo huñ uisse og hier epter villde hvñ sveria ef þvrfa þætte. Og til sanninda hier vm settvm vid fyrnefnder menn ockvr incigle fyrir þetta bref skrifat j videj midvikvdag hinn næsta fyrir tveggia postvlamesso philippi et jacobi þa lidit var fra hingatbvrd vors herra jesv christi 0 iii^e lxxix ar.

188.

2. Maí 1479.

á Hólum.

ÓLAFR biskup á Hólum kvittar Ara Sigurðsson af ráðsmannsstarfi Hólakirkju vegna í Miklagarði í Eyjafirði, og af öllum reikningsskap af Hólastaðar jörðum millum Vargjár og Mýrarkvíslar.

Bisk. Hol. Fasc. IV, 1, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 3589 með hendi æra Snorra Jónssonar á Helgafelli 1721 stafrétt eptir frumritinu.

Víj olaf med guds nad biskup a holum j hialltadal giorum godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi ath ærligr mann ari sigurdzson hefer giortt oss riettañ ok sannan reikningsskap af þui radzmanzstarfi sem uif hann tilsettum j micklagardi j eyiafirde holakirkiu vegna ok uorra. hefer hann reiknat fyrir ooss utlat ok inntekter ok allañ kostnad a gardinum smañ ok storañ. epter þui sem honum er fremtz maugulegt. hefer hann greintt ok reiknat alla frida penninga ok ofrida sem haun hefer med farid j micklagardi. suo ok eigi sidr [hefer hann²) giortt ooss riettan ok sannañ reikningsskap af aullum holastadar iordum ok penn- ingum millum uargiar ok myrarkuislar sem hann hefer um-

¹) [svo 238; eingin ítök önnur 143. ²) [hann hefer, frbr., en transpónerað.

bod ifer haft. hefer hann ok heim skilad til hola landskyllidum ok kugillda leigum af fyrr sogdu umbodi. hefer hann j þessum kirkiunnar umbodum ok uorum stadit ok starfat sem einn dyggr ok trur þienari. þui gefum uij fyrnefndañ ara sigurdzson aullungis kuittañ ok akiærulausañ fyrir ooss ok aullum hoolakirkiu formonnum laugligum epterkomendum um adrgreind radzmanzstorf ok penninga medferder j fyr saugdum umbodum. Ok til saninda hier um setium uij uortt incigli fyrir þetta kuittarabref er skrifat uar æ hoolum j hialltadal. sunnudaginn næsta fyrir krossmessu um uorit anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

189.

3. Maí 1479.

á Staðarhóli.

SOLVEIG Þorleifsdóttir selr Jóni Sigmundssyni syni sínum jörðina Staðarhól í Saurbæ fyrir jörðina Flatatungu, er Jón hafði fyrrum feingið af móður sinni fyrir Bjarg í Miðfirði.

AM. Fasc. XXIV, 8, transskript á skinni frá 17. Janúar 1481. — Apogr. 3264.

vm flatatungu.¹⁾

Þath giorum uier olafur kodransson skeggi stillason ok magnus biornarson²⁾ godum monnum kunnigt med þessv vorv opnv brefe ath a laugardaginn næstañ epter þrettañda dag jola³⁾ þa lidith var fra hingathburd uors herra jhesv christi þusund flogur hundrud siautiger ok niv ar j uidealdalstungv vorum vier j hia savm ok heyrðvm ðá ord ok handaband þessara Manna solueigar þorleifsdottur af einne alfu ok jons sigmundzsonar af anare alfu sonar hennar ath suo fyrir skilldv ath fyrnefnd solueig þorleifsdotter sellde fyr nefndum ione sigmundzsyne syne sinum jordina stadarhool er liggur j saurbæ med aullvm þeim gaugnum ok gęðvm hlutvm ok hlunnendum rekum ok reningum sem fyr greindre jorðv stadarhole fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nyiv ok solueig vard fremzt eigande ath ok henne fiell

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri handi; ²⁾ Svo; ³⁾ þ. e. 9. Janúar.

til erfda epter lopt ormsson son sinn med suo vordnvm skilmala ath adr nefnd solueig þorleifsdotter skyllde hafa jordina stadarhol suo leingi sem hvn lifdi til medferdar ok abyllis. skullde¹⁾ fyr nefndr jon sigmundzson aungua medgiord eiga edr tiltaulv eiga til stadarhols suo leingi sem solueig þorleifsdotter lifde moder hans nema hun villde sialf fyr upp gefa.

hier j mot gaf tittnefndur jon sigmundzson solueigv modur sinne jordina flatatungv er liggur i skagafirde med aullvm þeim gaugnvm ok gæðvm sem fyr greindre jordv flatatungv fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nyiv ok þrattnefndur jon sigmundz(son) vard fremzt eigande ath epter þui sem solueig moder hans hafde sellt honum fyrir jordina biarg er liggur j midfirde epter samþyekt loptz ormssonar. enn jon skyllde taka landskyllid arliga hia modr sinne suo myckla sem fellur af flatatungv suo leingi sem solueig vill hafa þratt nefnda jord stadarhol. suo ok skyllde jon sigmundzson hallda jordunni stadarhole til laga. enn solueig Moder hans suara lagariptingvm æ titt nefndri jordv stadarhole. ber ok suo til ath stadarholl geingur af optnefndvme sigmundzsyne med langvm hvort þat kann verda med kirkivnar vallde edr kongdomsins þa skyllde jon taka aptur adra jord jafngoda flatatungv ath jafndyrre virdingv. Ok til meire audsyningar ok sanz vitnisburdar ok stadfestvme þenna giorning þa heingda ek opt nefnd solueig þorleifsdotter mitt jncigle fyrir þetta vitnisburdarbref med þessara (manna) jnciglvme er giort var a stadarhole j saurbe manvdaginn næstan fyrir mattheusmessv²⁾ a sama are sem fyr æger.

¹⁾ Svo; ²⁾ Mattheusmessa, sem venjulega er svo kölluð, er 21. Sept. En af bréfi frá 26. Mái 1479 er ljóst, að þá er Solveig Þorleifsdóttir dái, en á lífi er hún enn 12. Mái 1479. Verðr hér því líklega að vera miðað við *translacio Matthei* 6. Mái.

190.

4. Maí 1479.

á Hólum.

STEINGRÍMR prestr Steinmóðsson vottar, að hann hafi verið þingaprestr í fjögur ár á Hnappstöðum, og hafi öll þau ár ekkert saungkaup feingið, og mótuna að eins í tvö ár.

AM. Fasc. XXIV, 10, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3269.

Um saungkaup Sira Steingríms a Hnappstodum.¹⁾

Þath giore ek steingrimur prestur steinmoztsón godum monnum uiturligt með þessu minv brefe at ek hefe verid þingaprestur at hnappstodum iiij ar suo at ek feck eigi saungkaup. atti hauskolldur arnason at giora med kirki-vnne ij ar Enn arne havskolldsson fader hans aunnur ij. saung ek þar iiij messur ok xx et fyrra arit er arne atte at giora med. en et seinna arit la jordiñ j eyde suo ek feck þa huorki motuna ne kaupit. beidde ek ok krafde ek þar at kirkiunne hvors tueggia ok feck ek eigi. Ok til sannenda her vm sette ek mit insigle firir þetta bref skrifat æ hol-um j hialltadal þridivd(aginn) næsta efter krossmesso vm vorit. anno domini M^o cd^o. lxx^o. ix^o.

191.

5. Maí 1479.

á Eiðum.

VOTTORÐ Einars prests Ólafssonar, að Valgerðr Ormsdóttir hafi lýst Jón Sæmundsson fyrir sér sem prófasti föður að Jóni syni hennar, en hann kallaði nú til arfs eptir Jón Sæmundsson fyrir Jón son sinn skilgetinn.

AM. Apogr. 4428 „Epter Transcripto 14. gamallra Skriduklausturs brefa, giördu þann 28. Septembris Anno 1697“. Neðan við afskriptina stendr: „Ofanskriðad bref er skriðad á kálfskinn med gamla skrift og engu innsigle“.

Þat giöre eg Sira Einar prestur Ólafsson godum monnum kunnigt með þessu minu opnu brefe. ath ek heyrde lysing Valgierdar Ormsdottur. er ek var hennar profastur og þingaprestur. ad hun mætte engann föður fá ad syne sin-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

um Jone nema Jon Sæmundsson. ok þui heyrda ek hana optlega lysa fyrir mier. bæde heila og siuka at hun visse ei annad sannara fyrir gude og monnum enn Jon Sæmundsson være hans fader þess sama Jons sem nu kallar til arfs ept-er hann fyrirson sinn Jon skilgetenn. Ok til sannenda hier um setta eg mitt junsigle fyrir þetta vitnesburdarbref. er skrifad var á Eydum á Utmannasueit midvikudag næsta epter Inventio sancte crucis. þá er lided var fra hingadburd vors herra Jesu christi þushundrut fiðgur. c. siðtiger og niu ar.

192.

6. Maí 1479.

á Staðarhóli.

SOLVEIG Þorleifsdóttir fær Jóni Sigmundssyni syni sínum jörðina Viðidalstungu í Viðidal með kirkjujörðum þar í dalnum, en Jón gefr kvitt og ákærulaust alt tilkall til Flata-tungu.

AM. Apogr. 3868 með hendi Páls Hákonarsonar „Ex origin. vicelögmanzens Páls Jonsson(ar) Widalin. accur(ate) collat(um). 6 innsigle hafa fyrrum hangt vid brefed. Eru nu öll burtu nema þat fyrsta, sem er heillt enn þo olæselegt“ (AM. eptir Páli Hákonarsyni). — Apogr. 3869, afskript án efa eptir sama frumriti.

Þat giorum wer sueinbiorn prestur palsson. olafur kodrañson. jon snorrason ok skeggi stillason godum monnum uiturligt med þessu woro oppnu brefi. ath þa er lidit war fra hingat burd vors herra jehsu Christi M. iiij. c^d. siautiger ok ix ar æ fimtudagin næstan fyrer jons Messo beuerlacen-sis wm worith æ stadarholi j saurbæ. uoru wer j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband hustru solueigar þorleifsdottur ok jons sigmundzsonar [sonar¹) hennar ath suo fyrer skildu ath solueig spurdi jon epter huort hann uilldi nu kiosa jordi-na stadarhol edur uidudalstungu sier til eignar huora hann uilldi epter þui sem hun medkendiz. þa þar hann hefdi skilit att þa hann feck solueigu modur sinne jordiña flata-tungu²) sagdidz huñ uilia gefa fyrer salu sinne huora sem

¹) [vantaði í frumritið; ²) „hæ 4 literæ (flat) diuerso atramento exaratae sunt, torte et alia manu. Et certe rasa hic fuit pagina“ (AM.);

jon uildi þá ei til síñ kioffa kiori jon þá enn fyrer sig sagða jord uidudalstungu enn gaf lausa alla lofun æ stadarholi ok ollum odrum jordum solueigar modur sinnar ok j þessu fyrr sogdu hañðabandi fek lugti selldi og afenti fyrr sogd solueig þorleifsdotter adr greindum jone syne sinum alla jordina uidudalstungu til æfinligrar ok obrigd(i)ligrar eignar undan sier ok sinum erfingium en vnder jon ok hans eruingia ok skyllði sialfer hennar erfingiar swara lagariptingum enn jon hallda til laga.

Hier æ moti gaf jon kuit ok ækierulaust allt tilkall til flatatungu þath hann matti til hennar eiga.

Hier til lugti solueig kirkiunne j uidudalstungu j reikningxskap jarðer er suo heita kolugil. auallzstader ok hrafnstader. er ligia j tunguþingum j suo mata ath jon skal mega leysa sagðar jarðer til síñ ok fæ kirkiunne j stadin bæckur. skruda ok anat ornamentum. ok þar til skipadi hun kirkiunne j uidudalstungu .v. kyr ok .u. asaudar kugilldi ok þat litid þar var¹⁾ inan gatta. uissu wer fyrr sagder menn ath sira sigmundr steinþorsson j umbodi hustru solueigar afgreiddi joni syni sinum sagða jord uidudalstungu med fyrr sogdum peningum epter þui sem nu ok adr hafði verit med þeim giort ok skilit epter þui sem þeirra bref þar um gior uotta.

Ok²⁾ til meire stadfestu og²⁾ audsyningar hier um þó setti ek sogd solueig þorleifsdotter mitt jncigli med þessara fyrsagðra manna jnciglum fyrer þetta medkenningar kuitunar kaups bref er giörth war a sama ari. stad. tima. deigi sidar en fyrr seiger³⁾.

193.

12. Maí 1479.

á Staðarhóli.

SOLVEIG Þorleifsdóttir fær Bergljótu Sigmundsdóttur, dóttur sinni, jörðina Bólstaðarhlíð í Langadal upp í þá sextigi hundraða, er hún hafði gefið henni, og lýsir því, að hún hafi fyrri gefið Bergljótu jörðina Reykjarfjörð í Vatnsfjarðar-

¹⁾ v̄, frumritið; ²⁾ þannig. ³⁾ þ. e. 7. Maí.

þingum í fjórðungsgjöf sína og löggjafir, og tilgreinir enn kúgildi með þessum jörðum.

AM. Apogr. 5366 með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „Ex originali“.

Þath giorum uer sueinbiorn prestur palson olafur kodranson ok jón snórason godum monnum uiturligt med þessu woru opnu brefi þá er lidith uar frá hingatburd uors herra jhesu christi þusund fiögur hundroth siautigér ok níu úr a fimtudagin in festo (johannis) ante portam latinam¹⁾ um vorith a stadarhole j saurbæ vorum uer j hia sðum ok heyrdum á ord ok handaband solueigar þorleifs-dottur af eine alfu en bergliotar sigmundzdottur af únare ath suo fyrir skildu ad adurnefnd solueig þorleifsdotter lukte nefndri bergliotu sigmndzdottur dottur sinne jaurdina alla bolstadarhlid er ligur i langadal fyrir þau segstigi hundrada er adurnefnd solueig gaf bergliotu dottur sine med samþycki loptz heitens ormssonar sem gud hans sal hafi til fullrar eignar ok frials förrædis med aullum þeim gaugnum ok gædum sem greindri jaurdu bolstadarhlid fylger ok fylgt hefer ad förnú og nyu ok hun vard fremzt eigandi ad med laugum epter þui sem þeirra jarda kaup(s) bref vtvisar sigmundar prestz steinþorssonar ok skula lopzsonar um jaurdina aubrecku ok fyrnefnda bolstadarhlid. medkendizt þrattnefnd solueig þorleifsdotter suo vier heyrdum ad síra sigmundur steinþorsson hefði fullt vmbod til haft sinna vegna ad selia adurnefnda jaurd aubrecku skyllði optnefnd bergliot ganga aptur ad optnefndre jaurd aubrecku ef tittnefnd jaurd bolstadarhlid kynne med laugum af ad ganga. hier til gaf solueig þorleifsdotter bergliotu dottur sine vj malnytu kugillde. jtem medkendizt ok fylleliga lyste optnefnd solueig þorleifsdotter þui þar þa fyrir oss ad hun hefði adur gefid tittnefndri bergliotu sigmundzdottur dottur sine i fiordungsgiof ok i allar lauggiafer jaurdina reykiarfiurd er ligur i isafirdi i uatzfiardar kirkiusokn ok þar til .xx. kugillde. skyllði þrattnefnd bergliot sigmundz-

¹⁾ Þ. e. 6. Maí.

dotter hallda fyrnefndum jaurdum til laga en þrattnefnd solueig þorleifsdotter suara lagariftingum á þrattnefndum jordum edur henar laugliger erfingiar. ok til meire audsyningar ok sanz vitnisburdar hier um þá heingda ek tittnefnd solueig þorleifsdotter mitt incigle med þessara fyrnefndra manna inciglum fyrir þetta bref skrifath a stadarhole i saurbæ miduikudagin næstan epter Gordiani et epimachíi a sama áre sem fyr seiger.

194.

14. Maí 1479.

á Hólum.

DÓMR tólf presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um ákæru biskups til séra Einars Benediktssonar, að hann hefði ekki haldið sína lofan og hlýðni eptir því sem hans bréf þar um gert útvisar, þá er biskupinn unti honum Grenjadarstað. (Sjá Dipl. Isl. V, Nr. 549).

AM. Fasc. XXIV, 1, frumrit á skinni. Af tólf innsiglum er eitt dottið frá, en sumt af innsiglunum er brákað. — AM. Apogr. 3259.

domsbref vm sira einar benediktsson 1472¹⁾.

Þath giorum uier ion broddason. þorleifur magnusson. sigurdur þorlacksson. magnus ionsson. ketill grimolfsson niculas þormodzson. andres ionsson. biorn þorsteinsson. stigur ingimundarson. gunnar ionsson. þoruardur biornsson. bergfinnur iussason prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi. ath þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þusund flogur hundrut lxx ok nio ar. fostudaginn næsta firir halluardzmessu. j uiduik j uiduikarsueit. vorum uier j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum fodur herra olaf med guds nad biskup æ holum ath dæma um þa ækiæru er biskupenn kiærði til sira einars benedictssonar ath hann hefði ecki halldit sína lofan ok hlydne epter því sem hans bref þar um giortt utuisar þa biskupenn unte honum greniadarstad. En saker þess ath sira einar kom ecki j suarenn stefnudag.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi (c. 1500 eða fyrri), en sá, sem þetta hefir skritað, hefir mislesið ártalið í bréfinu „tuo“ fyrir „nío“.

ok eingi af hans hendi. þa dæmdum uier fyr nefnder xij prestar stefnuna logliga ok fur nefndan sira einar benedictsson logliga firir kalladan hier j dag ok skýlldugañ ath luka mork j stefnufall nema hann syndi loglig forfaull ath hann matte ei koma. Jtem j annarri grein kom þar firir oss opit bref med hanganda incigli sira einars benediktssonar ok tueggia presta þar med j hueriu suo stod ath hann lofadi fyrnefndum biskup olafi ath hann skyllði sækia allà greniadarstadar peninga ath logum eda semia stadnum ath skadlausu huar sem hann kynne þa upp ath spyria med hans rade þat snarazta sem hann kynne þui af stad koma. suo ok skilldi hann luka ok af greida a hueriu are biskupenum ok hola domkirkiu þridiung af laxueide epter þui sem stendur j hola kirkju maldaga ok allar adrar skullder ok reikningskap giora ok ueita honum sem biskupi a holum ber ath hafa ok honum ber ath giora a greniadarstodum. skýllði hann ok hallda stadenn ok kyrkiunne uppi med allar skylldur sem kirkiunne ok stadnum til heyrer epter sinne mackt med biskupsens rade. skyllði hann ok luka greniadarstadar kirkiu decimam partem þat er hinn tiunde hlutur af ollv þui goze er hann aflar af stadarins goze medan hann helldur hann utan allt motmæli ok ecki stadarins peninga eyda edur ut spenna osuarliga. Jtem skyllði hann ok styrkia biskup olaf ok heilaga holakirkiu med allri sinne mackt ok styrk bædi med ord ok uerk huer sem j hlut a suo leingi sem biskupen lifer ok hann. Jtem skyllði hann ok ongua concubinam edur frillu hallda a stadenn edur stadarens kost ok ei odrum stadenn byggia. skýllði hann þessa fyr skrifada articulos hallda upp a sina tru ok æru epter sinne mackt. ok ef hanñ hielldi þetta ecki epter biskupsens radi ok sannprofazt þat þa skilldi greniadarstador uera j biskupsens ualldi ok friallslega skyllði hann mega hann at sier taka utan alla motstodu af honum til edur hans rade. uar þesse skilmali suarenn af tveimur prestum þeim sem incigliat hofdu fyr skrifath sira einars bref. En saker þess ath biskupen kiærði til sira einars benedictssonar ath hann hefði ecki sina hlydne ok lofan halldit uid sig ok heilaga kirkiu

sem fyr skrifath stendur. Pui in nomine domini amen dæmdum uier fyr nefnder prestar brefit stodugt ok obrigðiliga halldazt eiga j allañ handa mata. stadenn æ greniadarstodum ok alla staderens penninga aptur j biskupsens ualld ath næstum fardogum med collacionem utan allt hindur ok motstodu. nema sira einar benedictsson syne med tueimur logligum uitnum ath hann hefði alla fyr skrifada articulos halldit jnnan fimtar firir biskupsens umbodsmanne. En um þann laxenn sem biskupen kallazt mist hafa upp æ uij ær. dæmdum uier opttnefndan sira einar benedictsson skylldugan ath luka heilagre hola kirkiu aptur allañ laxenn under sinn suarenn bokareid. eda iafngoda penninga sem laxenn uæri uerdu epter godra manna yfersyn. En ef hann uirdizt til halfrar merkur. þa skyllði hann luka heilagre hola kirkiu j sinn riett fimtan merkur. verdu hann hundrat edur hundradi meira. þa dæmdum uier tittnefndañ sira einar benedictsson skylldugan ath luka heilagre hola kirkiu .lx. marka j fvllriette sitt ath næstum fardogum. enn ef hann skytur sier undan ok fordazt domen. þa¹⁾ skyllði hann luka innan siondar fyr skrifada peninga ok seckter ath heyrdum domenum.

Ok til sanenda hier um settum uier fyr nefnder xij prestar nor incigle firir þetta domsbref skrifath æ holum j hialltadal. æ sama dag ok ære sem fyr seger.

195.

21. Maí 1479.

á Mælifelli.

EINAR JÓNSSON selr Indriða Úlfssyni tíu hundruð í jörðunni Hóli í Sæmundarhlíð fyrir lausafé.

AM. Fasc. XXIV, 16, frumrit á skinni. Af 5 innsiglium eru nú tvö fyrir bréfinu.

Vm x_c j hole j Sæmundarhlíð²⁾.

Þat giorvm uer þorsteinn prestur jonsson ok sigurdr þorlaksson prestar ormvr magnvsson einar kolbeinsson sig-

¹⁾ tvískr. í frumritinu. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vrðr loptzson godum monnum vitvrligt með þessv vorv brefi þa er lidit var fra hingadbvrd kristz þvsvnd cccc lxx ok niv ar æ vollvm j vallabolme vorv vær j hia æ vppstign-ingardag¹⁾ savm ok heyrðum á ord ok²⁾ handaband þessara manna einars ionssonar af eirne alfv ok eindrida vlfssonar af annare ad svo fyrir skildv ad fyr nefndr einar selldi adr greindvm eindrida tiv hvndrvd j hole er ligvr j sæmvndarhlid j reyniness stadar kirkiu sokn með ollvm þeim gognvm ok gæðum sem greindvm iardar parti fylger ok fylgt hefer ad fornv ok hann vard fremz eigandi ad. gaf þratt nefndr eindride her j mot fiorar kÿr ok tvo asavdar kvgilldi þrevett navt ok fioretiger alnar fimtan avra hross ok ofan æ v avra ok þriv hvndrvd frid eda fridvird. skilldv þav lvkaz ad odrum fardogum ok xijalna leiga epter hvert þeira enn. viij hundrud nv i fardogvm. skillde tittnefndr eindride hallda greindum iardar pa(r)t til laga enn þrat nefndr einar s(u)ara laga riptingu. Ok til sanninda hier vm settv vær fyr nefnder menn vor jnnsigle fyrir þhetta³⁾ bref er giortt var æ mælifelli j tvngvsveit æ sama are degi sidar enn fyrr seger.

196.

24. Maí 1479.

á Staðarhóli.

3. September 1480. í Hjarðarholti.

DÓMR tólf manna, útnefndr af Þorleifi Björnssyni hirðstjóra fyrir norðan og vestan á Íslandi, um ættleiðing Lopts heitins Ormssonar, er hann ættleiddi Stephán son sinn (1474), og dæma þeir ættleiðinguna löglega. (Sjá DI, V, Nr. 662).

AM. Fasc. XXI, 9, transskr. á skinni, frá 30. Júlí 1492. Borið hér saman við AM. Apogr. 5894 með hendi Jóns Magnússonar eptir vidimus frá 7. Maí 1554. — AM. Fasc. LXVII, 3, er og transskr. á skinni frá 2. Maí 1519.

Ollvm þeim sem þetta bref sia edr heyra senda gudne jonsson. wigfus biarnason. sÿgurdur jonsson. jon oddzson. einar brandzson. arnor finnsson. sÿgurdur geirmundzson. ha-

¹⁾ D. e. 20. Maí. ²⁾ tvískrifað. ³⁾ Svo.

uardur olafsson. sýgurður pálsson. jon þorleifsson. ion bavid-
varsson og jon biornsson quediú Guds og sína kunnigt gior-
andi. at þa er¹⁾ lidit war fra²⁾ hingadburd wors herra jehsu
christi M .cccc. lxx. og niu ár manudagin næsta firir huita-
sunnú æ stadarhole j saurbe. æ þingstad rettum worum ver
j dom nefnder af ærligum mane þorleifi biornssyne hird-
stiora firir nordan og vestan æ islandi at skoda og dæma
huortt su arfleidingin³⁾ skyllði vera loglig edr eige er lopt-
ur heitin ormsson hafði ættleitt⁴⁾ stefan son sinn enn gun-
ar jonsson modurfader fyrrnefnt stefans beiddi og krafði
nefndann þorleif at nefna dom yfer huortt ættleidingin skyllde
loglig eða eigi. suo⁵⁾ og eige sídr beyddizt gunar jonsson
doms æ huortt at adur nefndur stefan loptzson skyllði vera
rættligur erfingi solueigar heitinar þo(r)leifsdottur fodur mod-
ur sinnar. nu saker þess at þar kom fram ættleidingsbref
med dandimanna jnnciglum so latanda sem logbock vtvjisar.
[Suo og⁶⁾ eige sídr kuomu þar fram .ij. loglig⁷⁾ vitne er so
hetu jon sveinsson og jon gudmundzson. huerer soru [full-
ann bokareid⁸⁾ [þar firir oss nefndum monnum suo wier
heyrðum ath⁹⁾ þeir hefði hia verit þa þesse ættleiding¹⁰⁾
for fram og adurnefnd solueig þorleifsdotter¹¹⁾ geck viliug
til þessa¹²⁾ giornings það þeir mattu af sia og nefndur lopt-
ur ormsson beiddi hanna at kippa henddine ef su weri
nockur grein er henne weri eige viliug. En hun sagðiz þann
einn giorning giora sem henne veri viliugur. ok þui dæmd-
um wer fyrrnefnder domsmenn þessa somu ættleiding [mynd-
uga og¹³⁾ laugliga med ollum sinum greinum og articulis og
optnefndan stefann lögligan erfingia þrattnefndrar solueigar
þo(r)leifsdottur.

Ok til sanninda hier vm settum ver fyrrnefnder doms-
menn vor incigle fyrer þetta domsbref er skrifat var j

1) XXI 9 & LXVII, 3; sl. 5894; 2) sl. 5894; 3) XXI, 9; arfleiding
LXVII, 3 & 5894; 4) LXVII, 3 & 5 94; arfleitt XXI, 9; 5) sl. XXI, 9;
6) [Ok so XXI, 9; 7) LXVII, 3; skilrik XXI, 9; 8) [med fullum bokar-
eide XXI, 9; 9) [oss fyrrnefndum monnum hiiwerendum at XXI, 9; 10) arf-
leiding XXI, 9; 11) b. v. XXI, 9; 12) þess sama XXI, 9. 13) [b. v. 5894.

hiardarhollte j laxardal sunvdagin næsta fyrer festum translatio cutberti episcopi et confessoris ari sidar enn fyr seiger.

197.

[1479].

SKRÁ um fastaeign þá, er Solveig Þorleifsdóttir átti.

AM. 234. 4to, a) bls. 265, skr. c. 1595, b) bls. 577—579, skr. c. 1600: Skjalabók Jóns Björnssonar á Holtastöðum. — Yngri afskrift með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar frá c. 1730 er í MSteph. 27. 4to, bls. 171—172. Skrá þessi er að efni frá þessum tímum, en að orðalagi um sumt frá c. 1595.

Suo mikid jarda Gotz ætti hustru solveig
þorleifsdotter sem hier epter skrifad
stendur huer ed var faundur moder
stephans loptssonar og hann var
dæmdur hennar erfingic.

Botn j Sugandafirdi xxiiij^c. 1).

Sudauijk xxx^c 1).

eyrardal xij^c. 1).

heydal xxiiij^c.

kielldur viij^c.

Reykiarfjord xxx^c.

Skalauijk xxiiij^c.

hamar xvj^c.

munadaernes xxiiij^c.

fell vj^c.

tunga og þorustadi²) j bitru xl^c.

gilsfiardarmuli³) xxiiij^c.

selialand xij^c.

hatrardalur⁴) xij^c. 5).

fotur hia eyri xvj^c.

j saurbæarfioru xx^c.

1) Dessar tölur eru serkneskar í 234a, en rómverskar í 234b. Annars er dýrleikinn í a & b með rómverskum tölum. 2) þorustader b. 3) b; gilsfiardarmuli a. 4) Svo ab. 5) „eda 16 hundrut“ b (á spássin).

Suarbholl¹⁾ xxiiij^c.

Jtem fyrir nordann.

Vijdidalztunga lxxx^c. hueria jord pietur loptsson erfdi epter stephan brodur sinn med audrum fleirum jordum oc gallt hana j sijn misferli joni sigmundssyni faudurbrodur sijnum afa herra gudbrandz.

hier til jordina audunarstadi²⁾ lx^c.

huarf xlc.

kolugil oc nialstadi xlc.

Gafi til forna xij^c.

Giatus xij^c.

hrijsa xij^c.

valldaras xxiiij^c.

biarg j midfirði lx^c.

RoA j midfirði xxiiij^c.

fitiar xvj^c.

nupz dalztunga xlc.

melrackadalr xxx^c.

halfer torfustader j midfirði xxx^c.

j bergstaudum oc hamri xij^c.

hamrar j skagafirði xxx^c.

flatatunga lxxx^c.

half audbrecka med gierdi lx^c ³⁾.

backi oc palmholtt xlc.

kleif xx^c.

kampholl xxx^c.

hillur xij^c.

tiorn j suarfadardal xxx^c.

198.

26. Maí 1479.

á Staðarhóli.

STAÐARHÓLSDÓMR Þorleifs hirðstjóra Björnssonar um gjafir og skuldir Solveigar heitinnar Þorleifsdóttur.

AM. Fasc. XXIV, 13, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru ú 4 fyrir bréfinu. — Dómr þessi er til í afarmörgum afskriptum, bæði forn-

¹⁾ Suarfholl b. ²⁾ audunastadi a. ³⁾ „L. eda Lx^c, b.

um og nýjum, svo sem í AM. Fasc. LXVI, 16, sem er transskript á skinni, án árs og dags, en mun gert á Stóðarfelli 2. Maí 1519; AM. Fasc. XXIV, 14, afskrift Orms lögmanns Sturlusonar frá 1552, ásamt staðfestingarbréfi hans upp á þenna dóm frá 12. Sept. 1552; AM. Apogr. 5894 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna eptir transskripti gerðu í Vatnsfirði 7. Maí 1554; AM. Apogr. 1072 með hendi Árna Magnússonar eptir transskripti gerðu 1568 á Hóli í Bolungarvík. Þá koma skjala-bækr, og er einna elzt og merkust afskrift af því lagi í skjalabók Jóns Björnssonar á Holtastöðum í AM. 234. 4to, skr. c. 1600, og önnur í Öxnafellsbók Bókmentafélagsins 309. 8vo. bl. 161b—162b með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620, og hefir hún einkennilega klausu að niðr-lagi, sem hvorki stendr í frumriti dóm-ins né fornum transscriptis, en segir bréfið gert 11. Febrúar 1480 á Skarði á Skarðsströnd. Að öðru leyti er ekki tekinn orðamunur úr 309. — Prentaðr í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 345—350.

Domur um gíafir Solueigar Þorleifsdottur
hueriar að halldast skylldu¹⁾.

Þat giðrum uær gudini jonson. uigfus biarnason. sigurdr jonson. jon oddzson. einar brandzson. arnor finnsson. sigurdr geirmundzson. hauardr olafsson. sigurdr pailson. jon þolleifsson. jon bauðvarssonar og jon biornsson. godum monnum viturligt með þessv uoru opnv brefi þa lidit var fra hingatburd uors herra jhësv christi þusund .cccc. lxx. og nív ár midvikudaginn næsta firir huitasunnv að stadarholi j saurbæ að þingstad rettvn. uorum uær j dom nefnder af ærligum manni þolleifi biornsyni hirdstiora nordan og nestan að jslandi. at skoda og dæma vm þær gíafir og skuldir sem þar uoru þa fram taldar. epter solueigu heitna þolleifsdottur andada er hun skylldi att hafa at luka. og gunnar jonson beid(di) og krafdi nefndan þolleif at nefna dom ýfer. huort allar skuldir skylldi gíaldazt þær sem þar uorv þa upp reiknad-ar. suo og hucrar gíafir laugligar skylldu uera af þeim sem þar kuomu fram. Voru þar reiknadar firir oss fyr greindar skuldir halft fimta hundrad hundrada. og at auk segs hundred letti²⁾ gyllina j mins herra kongsins skuld. enn gíafirnar fimm hundred hundrada. huad er oss leizt eigi laug uera at fyrnefnd solueig hefði matt gefa so mykla

¹⁾ Utan á frumritinu með hendi Eggert lögmanns Hannessonar. ²⁾ transskr. 5894 sl. þessu orði.

peninga vr eigi meiri peningum enn þar uoru fram sagdir firir oss at hun hefði átt og þui dæmdum uær at so prof-udu¹⁾ sem firir oss kom allar hennar gíafir þær sem fyrnefnd solueig hefði gefit meira enn log uotta at rett sie. onýtar og ecki halldaszt eiga. enn þær gíafir dæmdum uær laugligar sem optnefnd solueig gaf bornum sinum. joni og bergliotu. at lopti ormsyni lifanda og nefndur loptur jatadi og samþyckti fyrir sig. og j uar skilit biarg j midfirði og melrakkadalur j asgeirsar kirkiv sokn og adrir peningar þar til so myklar sem sa giorningr wtvisar sem þar var um gior. enn allar þær gíafir sem hun gaf seinna og meiri uæri enn laugbok uottar dæmdum uær olaugligar. þær fyrst er sidaszt nor(u) gefnar. enn hinar laugligar er halldaszt eiga at laugum. jtem j annari grein dæmdum vær umbodsmann stefans loptzsonar skylldugan at giallda allar skuldir þær sem uitni bæri at sannar uæri og sa hafði uid geingit er giallda atti. suo og þær sem erfingi eda umbodsmadur uissi. suo þær sem dæmdar uæri at gialldaszt skyllði. enn allar þær skuldir sem so uæri biuisadar sem fyr skrifat stendr og umbodsmadr gyllði. þa dæmdum uær hann at laugum hafa lausar latit og stefan loptzson þar eigi mega upp a tala sidan eda hans erfingiar. skyllði j allar þessar skuldir gialldaszt lausagoz so leingi sem þat ynnizt. enn þa jardir ef þat uinzt eigi. fyrst wtjardir enn sidaszt hofutbol ef ecki er annat til. syndizst oss rettlekast at ef hofudbol geingi j skulder. at erfingi eignadizt hofutbol enn suaradi skulldum so myklum stefans uegna sem dañdimenn dæmdu. enn ef erfingi stefans loptzsonar mætti eigi leysa hof(ud)bol til sin eda uilldi eigi. þa skyllði²⁾ umbodsmadur þratnefndz stefans mega leysa til sin hofuudbol til eignar med sama skildag³⁾ og fyr skrifat stendr. Og til sanninda hier um settum uær fyr nefndir menn uor jnsigle firir þetta domsbref skrifat [j sama stad. degi og ari sem fyr seier⁴⁾].

¹⁾ profududu, frumritið. ²⁾ Hér stendr í frumritinu e milli orðanna, eius og vera hefði átt eigi; öll transscr. sleppa því. ³⁾ Svo frumritið; skildaga, transscr. ⁴⁾ [aa skardi a skardzstrond faustudæginn næstan firir festum sancti walentini martiris þaa er lidit var fraa hijagaburd wors herra Jesu Christi m. cccc. og lxxx ara, 309.

199.

27. Maí 1479.

á Sveinseyri.

ÞORBJÖRN Bjarnason selr Sveini Jónssyni tólf hundruð og tuttugu í jörðunni Sveinseyri í Tálknafirði, jörðina Lambeyri, fimm hundruð í Fossi í Otrardalsþingum, áttatigi álvars sjöunda hundrads í Skriðnafelli á Barðaströnd og partinn í Selskerjum, er liggr fyrir Hrakstaðaleiti, fyrir Bæ og Hrafnadal í Hrutafirði, Hvítahlíð í Bitru og tíu hundruð frið.

AM. Fasc. XXIV, 5, frumrit á skinni. Öll (6) innsigli eru döttin frá. — AM. Apogr. 1087.

Kaupbref firer Sueinseire lambeire
og 5° i fosse¹).

Þath giorum uier þorstein þorarinsson jon marteinsson prestar jndridi jonson haralldur kenekson jon snórason ok guttormur snórason leikmenn godum monnum uiturligt med þessu woru opnu brefi þá er lidith var fra hingatburd vors herra jesu christi. þusund flogur hundrauth siau tiger ok niu ær manudagin næstan epter huitasunnu²) a sueinseyri j talknafirdi er ligur j laugardals kirkiu sokn worum vier j hia sáum ok heyrðum á ord ok handaband þessara manna þorbiarnar biarnasonar af einne halfu enn sueins jonssonar af annare ath suo firir skildu ath nefndur þorbiorn biarnason selldi fyrnefndum sueine jonssyne tolf hundrud ok tuttugu j iaurðunne sueinseyri er ligur j laugardals kirkiu sokn ok jörðina lambeyre er ligur j fyr greindri kirkiu sokn ok fimm hundraud j iaurðunne fosse er ligur j otradals kirkiu sokn ok atta tíge alnar ens siaunda hundrads j iaurðunne skridnafelle er ligur j haga kirkiu sokn a bardastraund ok partin j selskerium er ligur firir hrakstada leiti med aullum þeim gaugnum ok gæðum sem greindum jaurðum ok jardarpaurtum fylger ok fylgt hefer ad fornu ok nyv ok adur nefndur þorbiorn vard fremzt eigandi ad ordinn. Hier j mot gáf áðr nefndur suein jonson opt nefndum þorbirne halfa jaurðina bæ j hrutafirði ok hrafnadal er ligia j backa kirkiu sokn ok segs hundrauth j iaurðunne huitahlid er

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²) Þ. e. 26. Maí.

ligur j bitru j eyrar kirkiu sokn med aullum þeim gaugnum ok gædum sem greindum jaurdum ok jardarpaurtum fylger ok fylgt hefur ad fornu ok nyu ok þratt nefndur sueinn vard fremzt eigandi ad med laugum ok hier til tiu malnytu kugilldi ok aunur tiu hundraud frid.

samþyktu þenna þeirra kaup(skap) ok giorning kuinnur þeirra solueig petursdotter ok sescilia þorbiarnardotter. skylldi hvorr hallda til laga sinu kaupi en huor suara lagarptingum sem laugin ut uisa.

Ok til sannenda hier vm settum uier fyr nefnder menn vor jncigli firir þetta jarda kavps bref skrifad j sama stad ok úre deige sidar enn fyr seiger.

200.

1479.

AFHENDING peninga staðarins í Gufudal, er séra Loptr Filippusson afgreiddi séra Þorsteini Þórarinssyni.

AM. 266. 4to, bl. 1a á fremsta blaði úr fornri messubók á skinni frá Gufudal. Þar með er afskript Árna Magnússonar. Skrifað samtíða.

Anno domini M. cccc^o. lxx^o. nono.

Jtem afente sera loptur filippusson alla suo wordna peninga sera þosteine þorarinssyne sem hier fyrri standa skrifadir¹⁾ ok j þessa somu peninga luktte sera loptur sancte johannis likneske baptiste tuær koparstikr ok tuær alltaris bryn fyrir ij. hundrud ok tuær kluckur fyrir flogur hundrut. skyllde þessir peningar kluckur bryn ok stickr vera æuenlig eign kirkiunnar j gufudal²⁾.

Sira þorsteinn hefir lied sira olafe æ stadarhole kalek ok de tempore bok fra aduentu ok til paska pistlar ok gudspioll.

sira jone æ stad psalltara. jolabok ok eina kuern.

¹⁾ Þ. e. í máldaganum frá 1470 og afhendingunni frá 1473 (DI, V, Nr. 521 og 524). ²⁾ Það sem eptir fer er ritað nokkru síðar („manu recentiori longe“, AM.), svo sem c. 1490.

201.

4. Júní 1479.

í Laufási.

ÞORKELL prestr Guðbjartsson skipar Magnús Þorkelsson son sinn ráðsmann í Laufási yfir búi sínu og öllum eignum til næstu fardaga.

AM. Fasc. XXIV, 23, frumrit á skinni, og er innsigli séra Þorkels fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 146.

Vmbodzbref magnusar þorkelfsonar¹).

Þat giori ek þorkell prestr gudbiartzson godum monnum viturlicet med þessu mino opno brefui at ek hefi sett oc skipat Magnvs þorkelsson son minn ráðsmann oc forstiora ýfuer stadnum j lafvási oc aullum stadarins penningum oc suo ýfuer minum penningum fæstum oc læsum quicum oc dædum. Skal hann hion ráða kap giallda kapa oc selia þat alltt sem hentar oc mier þikir þaurf til standa. suo skal hann iardir byggia leigur oc landskýllder wt taka oc mier riettan reickningskap af gera. Skal greindur magnus hafua sina quinno heima j lafvási nær sig oc ein full tekinn man til þionuztu vid sig. hefui ek oc golldit áðrnefndum magnusi j sin þionustulæn einn panzara med kraga oc þar til iarnhatt. Skal hann þessa ráðsmennzku oc forstiorn hafa til næstu fardaga oc þat leingr sem ockur vel semur oc ek giori ei adra skipan á. Oc til sanninda her vm setti ek mitt inscigli fyrir þetta bref er giort var j lafvási j eyjafirði fæstudaginn j huitasunnoviku anno M^o cd^o lxx^o ix^o.

202.

7. Júní 1479.

á Eyrarlandi.

DÓMR tuttugu og sex klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um kæru biskups til Árna Höskuldssonar um kirkju-fén í Núpufelli í Eyjafirði og á Hnappstöðum í Fljótum.

Bisk. Hol. Fasc. IV, 2, frumrit á skinni, og afskript eptir því meðal AM. Apogr. 3588. 15 innsigli eru nú fyrir frumritinu. — AM. Fasc. XXIV, 2, transskript á skinni frá 17. Júní 1480. — AM. Apogr. 3260. — Í Landsbókasafni 115. 4to, II, 48—50 (yrri

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

partrinn dómsins með hendi séra Vigfúsar í Hitardal, en síðari hlutinn með hendi séra Jóns Ketilssonar í Hjarðarholti, og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 217—219 er afskrift af þessum dómi, sem ekki stafar frá þessu transskripti, heldr frá sjálfa frumritinu.

Doom vm nupafel oc napstade¹⁾.

Þath giorum uier broder ion abote æ þingeyrum. herra sigurdur priur æ modruuollum. sueinbiorn þordarson. semingur magnusson. magnus ionsson. ion broddason. þolleifur magnusson. sigurdur þollacksson. ketill grimolfsson nicholas þormodsson. biorn þorsteinsson. bergþor halldorsson. hallur finzson. hallvr arnason. rongualldur²⁾ asgrimsson. ion gvd-mundzson. geir uigfusson. þosteinn gudmundzson. arnbiorn asmundzson. nicholas kollason. arne hallzson. þorfinnur þorolfsson. olafur þorgeirsson. stigur ingimundarson. þoruardur biorsson ok ion þosteinnson prestar holabiskupædæmis godum monnum uiturligt með þessu uoru opnu brefi. ath þa er lidet uar fra hingathburdi vors herra ihesv christi þushund flogur hundrut siotiger ok níu aar. manudaginn næsta epter de trinitate æ eyrarlandi j eyiafirde. æ almennelegre prestastefnu vorum uier j dom nefnder af vorum uirduligum herra herra olaf³⁾ með guds nad biskup æ holum ath dæma um þa akiæru er biskupenn kiærði til arna hauskolldzsonar um kirkiugozen j nupufelle j eyiafirde ok hnappstodum j fliotum. Var þetta uor domur j fystu ath uier dæmdum stefnuna logliga ok arna hoskolldzson logliga firir kalladañ hier j dag ok hann skylldugañ ath leida tuo loglig uitne hier upp æ stadenn eda innan halfs manadar firir biskupenum eda hans umbodsmanne huersu mickla penninga hann hefer tekit kirknanna vegna nupufellz ok hnappstada j fliotum þa hann fieck þær fýst til eignar edur umbods j innstædu ok⁴⁾ suo huersu mikit fallit hefer sidan j porcionem ok mortalia ok suo huersu mikit hann atti ath suara firir faudur sinn upp æ sinn part. getur hann þesse uitne leitt. þa dæmdum uier fyrnefndan arna hoskolldzson skylldugan ath luka fýr skrifudum kirkium i⁵⁾ nupufelle ok

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi; vm kirkio gozen j nupafelle XXIV;

²⁾ roguvalldr XXIV; ³⁾ olafi XXIV; ⁴⁾ sl. XXIV; ⁵⁾ sl. IV, 2; b. v. 115.

hnappstodum suo mickla penninga huorre kirkiunne um sig sem hann er þeim nu skylldugur sinna uegna ok faudur sins innan halfs manadar ath heyrðum domenum. vtan porcio skal allt lugt uera seinast ath michelsmessu j haust. fallast honum þessi uitne sem fyr skrifath stendur þa dæmdum uier adur nefndañ arna skylldugañ ath leggja fram suo mickla peninga huorre kirkiunne um sig under sinn suarenn bokareid ok tueggia manna med honum þeir sem j hvorri þinganne hafa buit ok kunnigast er til ath þær hafi þa fulla peninga af honum ok hafi þenna eid vnnit eth seinazta ath þol-lacksmessu j sumar. skal opptnefndur arni hauskollzson luka fyr skrifada peninga huorre kirkiunne um sig heima ath nupufelle ok hnappstodum j fyr sogdum tima biskup olafi j hond edur þeim sem hann til skipar under hans ualld ok skipan epter þui sem kristeñ riettur uth visar. En ef pen-ingarner lukast ei j fyrskrifadañ tima þa hofum uier dæmt fyr skrifadar iarder huora um sig nupufell ok hnappstadi kirknanna eign suo mikit sem æ brestur ok ei uinnast lausagoz til ath luka kirkiunum saker þess ath kirkiunnar uoru fyst æ þessum iordum reistar.

[Ok til sannenda hier um settum uier fyr skrifader lærder menn vor incigle firir þetta domsbref. skrifath j sama stad. dag ok ær sem fyr seger¹).

203.

9. Júní 1479. á Grund í Grundarfirði.

HÚSTRÚ Ólöf Loptsdóttir gefr Arnóri Finnssyni til kvonarmundar og í sín þjónustulaun fjóra tigi hundraða og tilskilr þar fyrst jörðina Snorrastaði í Kolbeinsstaðapingum, og þar með gefr hún Arnóri þrettán hundruð í kúgildum og öllum þarflegum peningum.

Eptir afskript gerðri á Reykhólum 15. Maí 1704, staðfestri af Gísla Jónssyni og Steindóri Helgasyni eptir transskripti frá 13. Dec. 1612. Sbr. DI, V, Nr. 622, 720; VI, Nr. 86.

¹) [vantar í XXIV, 2.

Það giorum vier Gudne Jonsson. Pall Jonsson. Salamon Eynarsson. Geirmundur Ellingsson. Þorgils Jonsson. Jon asmundsson. Hakon Halldorsson. Vigfus Þordarson og Jon Petursson godum mönnum viturlegt. að vær medkiennunst med þessu voru opnu briefe. þá að lided var fra Guds sonar hingadburd M. iij^c. lxx. og .ix. á r midvikudægenn næstañ fyrer dyradag á Grund i Grundarfirdi vorum vær i hið. sáum og heirdum á ord og handaband þessara manna hústru Olofar Loptsdottur af eirne alfu. Enn Arnors Finssonar af annare alfu. falldest það og skilldest under þeirra handabandi að nefnd hústru Olof Loftsdottur¹⁾ gaf adurnefndum Arnore Finnssyne (.xl^c.) til kvonarmundar og i sijn þionustulaun. og var þar first tilskilen i þesse sömu .xl. hundrada jórdeñ öll Snorrastader er liggur i Kolbeinsstada kirkiusokn er firnefnð hústru Olof Lop(t)sdottur¹⁾ gaf ádurnefnðum árnore finnssyne til fullrar eignar og frials forrædes med öllum þeim gögnum og giædum sem greindre jórdu Snorrastöðum fillger og fillgt hefur að fornu og nýu og hun vard fremst eigandi að löguð effter því sem henar kaupbrief þar um giört utvijsar. undañ sier og sijnum erfingium. enn under adurnefndañ arnor finnsson og hans erfingia og gaf ádurnefnð hústru Olof Loptsdotter optnefnðum arnore finnssyne .xiiij^c. i kugilldum og öllum þarflegum peningum. Og til sanninda hier um setium vier firnefnðer menn vor jnsigle fyrer þetta brief skrifad i sama stad og áre deige sijdar enn fir seiger.

204.

13. Júní 1479.

í Miklagarði.

TRANSCRIPTUM þriggja presta af tveim bréfum um Hnappstaði í Fljótum frá 16. Apr. 1399.

AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 24, frumtransskriptið á skinni; innsiglin eru dottin frá. Sbr. F. Joh. Hist. Eccl. II, 220—221.

¹⁾ Svo.

Þath giorum uier herra hans doctor decretorum nicholas þormodsson gyvmundur ionsson prestar godum monnum vitorligt med þessu uoru opnu brefi ath uier saum oc yfer lasum opit bref med heilum oc oskoddum hangondum inciglum suo latanda ord epter ord sem hier epter skrifath stendur. [Hér koma tvö bréf um Hnappstaði i Fljótum frá 16. Apr. 1399, Dipl. Isl. III, Nr. 536 og 537]. Ok til sannenda hier um settum uier fyr nefnder prestar uor incigle firir þesse transkriptar bref skrifut j miclagardi j eyiafirde in festo corporis christi. anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

205.

24. Júní 1479.

á Barði.

HALDÓR Brandsson gefr Hrafni Haldórssyni syni sínum Barð i Fljótum með samþykki og handabandi Helgu Einarsdóttur konu sinnar og Ólafs Haldórssonar bróður síns.

Landsbókasafa 858. 4to, bl. 18b (JP), með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Bref (ad) Halldor Brandsson gaf syne sijnum
Hrafne Bard.

Þad giorum wier Bauduar Finnsson. Bauduar Arnason. Hallur Helgason. Oddur Sygurdsson Godum monnum vitorligt med þessu voru opnu Briefe ad þa lidit war fra hingadburd vors herra Jesu christi M^o iiij (c) lxx og ix Aar æ Barde j fliotum æ Jonsmessu vorum vier j hia saum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna Halldors Brandssonar og Hrafns Halldorssonar ad adurnefndur Halldor gaf nefndum Hrafni syni sijnum jordina halfa Bard j fliotum med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylgir og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og Halldor vard fremst eigande ad med samþyckie og handabandi Helgu Einarsdottur konu sinnar og eij sijdur med samþyckie og handabande Olafs Halldorssonar Broður hans.

Og til sanninda hier vm setium vier et cetera.

206.

24. Júní 1479.

á Hólum.

TRANSSKRÍPTARBRÉF.

AM. Fasc. XXIV, 11, frumtransskriptið á skinni. Af iansiglunum (3) er nú eitt fyrir og þó brákað. — AM. Apogr. 3265.

Þath giorum uier þosteinn ionsson. andres ionsson ok gudmundur ionsson prestar godum monnum viturligt med þessu uoru opnu brefi ath uier saum ok yfer lasum opit bref med heilum ok hangandum oskoddum inciglum suo latanda ord epter ord sem hier epter skrifath stendur.

[Hér kemr ábyrgðarbréf Solveigar Þorleifadóttur fyrir séra Sigmund Steindórsson frá 15. Apr. 1479, Nr. 185].

Ok til sannenda hier um settum uier fyr nefnder prestar uor incigle firir þetta transkriptarbréf skrifath æ holum j hialltadal in festo sancti iohannis baptiste. anno domini 1000 cdº lxxº nono.

207.

25. Júní 1479.

í Skálholti.

SKIPAN Magnúsar biskups Eyjólfssonar um kaup presta og djákna, um heytoll, tíundir, rómaskatt, legkaup, olíunarkaup, rétt Skálholtsbiskups, aflausnir, brullaupsgerð, um að halda heilaga Maríumessu 21. Nóv. svo sem Maríumessu síðari, og um þurföstur.

AMagn. 168.B 4to, bls. 24—25., skinnb., þetta skr. c. 1500. — AM. 154. 4to, bls. 154, skinnb., þetta skr. c. 1500. — British Museum Addit. 11,242. 4to, bl. 41a, skr. 1543—1591 (syrpa séra Gottskálks í Glaumbæ) á pappír. — AMagn. 238. 4to, bl. 173b á pappír, skr. c. 1570 (Bessastaðabók), en hér er að eins § 3 og § 4. — Ny kgl. saml. Nr. 1847. 4to, A, bl. 42—43 á pappír, skr. 1669 (bók séra Guðbrands í Vatnsfirði); hér er að eins § 3 og § 8 og svo upphafið, og er statútan hér heimfærð til „Anno MCDLXX“ (!). — Rask. 66. 4to, bls. 140, með hendi Magnúsar sýslumanns Ketilssonar (sl. § 8—10).

Statutum biskup magnus eyjolfssonar¹⁾.

Jn nomine domini amen²⁾.

¹⁾ 154; Statvtvm 11,242; vantar í 168. ²⁾ sl. 11,242.

[anno domini¹⁾ m^o. cd^o. lxx^o. nono a faustudagin [næsta firir festum beatorum apostolorum petri et pauli²⁾. jn [publico sinodo³⁾ j skalhollte skipade wurdlegr herra. herra⁴⁾ magnus med guds nad biskup j skalhollte þessa articulos⁵⁾ sem hier fylgia med samþygt allra þeirra prelata oc presta sem þar woro þa saman komner [oc tilkallader⁶⁾.

Jn primis at aller þeir þinga⁷⁾ prestar er .ij. soknar kirkiur hafa take .c. j kaup af huorre kirkiu halft fritt⁷⁾ enn halft⁸⁾ ofritt. hier med skal hann hafa sæng og þionuztu.

Jtem huor diakn skal hafa [klædi oc skædi⁹⁾ oc þionuztu¹⁰⁾ þar til sem hann æ at vera.

Jtem gialldizt .j.¹¹⁾ heytollr af huorri jordu. þo fleire bvi æ en einn.

Jtem gialldizt allar tivnder af aullum þeim iordum sem wnder heilaga skalhollzt kirkiu hafa komit oc hueria adra kirkiu edur klaustur jnan næstu .xx. wetra æfuenliga oc so af þeim sem¹²⁾ hedan af wnder koma.

Jtem .ij.¹³⁾ aura segt se¹⁴⁾ a heytolle romaskatte legkaupi [oc oleunar kaup¹⁵⁾.

Jtem at biskup¹⁶⁾ j skalholli taki tufalldan rett j sinne uisitaciur fra þui er hann fer heiman oc til þess er hann kemur heim aptur oc aller hans menn þeir sem hann nefner til ferdar med sier oc honum ber [at logum¹⁷⁾ at hafa.

Jtem at aller systrungar oc brædrungar leysizt af¹⁸⁾ biskupi oc hafi sialfur segtina.

Jtem huer saa madur sem¹⁹⁾ sier hefer mey edur konu festa halldi brullaup sitt jnan næstu .xij. manada eda sekizt hann. .xij. aurum æ huerium .xij. manudum þadan j fra til þess hann helldr.

¹⁾ [168; vantar í 154. ²⁾ [firir peturzmesso oc pals 11242. ³⁾ [sinodo generali 11242. ⁴⁾ sl. 168. ⁵⁾ articulis 168. ⁶⁾ [sl. 11242. ⁷⁾ sl. 168. ⁸⁾ sl. 168. ⁹⁾ [mat oc klæde 154; sl. 11242. ¹⁰⁾ oc skæða, b. v. 154. ¹¹⁾ einn 154. ¹²⁾ sl. 168. ¹³⁾ þriggia 168. ¹⁴⁾ se, b. v. 154, 11242. ¹⁵⁾ [oliunar(!) 168; § 6 er = § 7 og § 7 = § 6 í 154, 11242. ¹⁶⁾ biskvpen 11242. ¹⁷⁾ [b. v. 11242. ¹⁸⁾ at 168. ¹⁹⁾ sl. 168.

Jtem at presentacio¹⁾ marie se halldin at ollu so sem [sidare messa²⁾ a sumarit.

Jtem huer madur sem æ [hundrad³⁾ fyrer sic oc huern sinn omaga þurfaste huorn friadag sem ei ber laughelgan dag æ vtan j paska viku oc jola uiku⁴⁾.

208.

1. Júlí 1479.

á Öxarárþingi.

ÐEÐRIK Pining hirðstjóri sunnan og austan á Íslandi kvittar Þorleif Björnsson fyrir þá peninga, er Þorleifr galt honum, svo honum vel ánægði, í þá bréfalausn, er konungr skipaði honum, en bréfið snart Þorleif og Ingveldi Helgadóttur.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 172—174, með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700.

Bref Dydricks Pinings.

Það giörir eg Dydrick Pijning hirdstiori fyrir sunnañ og austañ á Jslandi godum monnum viturligt með þessu mijnu opnu brefi. ad eg meðkiennunst. ad eg hefi tekid af Þorleifi Biörnssyni ut peninga. so mier vel ðnægir. horn giört af Tönn. og þar til sylfur j þa brefalausn er minn naadug herra kong Kristiern skipadi mier fyrer það bref sem snart Þorleif Biörnsson og Jngveldi Helgadóttur. og því giörir eg fyrgreindur Dydrick pining ðdurnefndañ Þorleif Biörnsson og fyrnefnda Jngveldi Helgadóttur ðlldungis kvitt og ðkiærulaus upp á mijns naadug herra kongsins vegna og minna fyrir ðdurgreinda Brefalausn. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnnsigli fyrir þetta bref. skrifad á almenneligu Öxarárþingi tveim nottum effter Pieturzmesso. þa er lidid var fra hingadburd vors herra Jesu christi M. ccc(c) siðtyger og niju ðr.

¹⁾ sancti(!) b. v. 11242. ²⁾ [mariumessa seinne 11242. ³⁾ [u. hundrud 154. ⁴⁾ Þessa grein vantar í 11242.

209. 1. Júlí 1479. á Oxarárþingi.

TYLFTARDÓMR, útnefndr á Öxarárþingi af Hrafni lögmanni Brandssyni, um vígsmál Gísla Filippussonar, er hafði slegið í hel Björn Vilhjálmsson.

AM. Fasc. XXIV, 20, frumrit á skinni. Af 13 innsiglum eru nú 7 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 621 (eptir frumritinu). — AM. Fasc. XXIV, 21, transskript á skinni frá 9. Júlí 1479. — AM. Apogr. 622 (eptir transskriptinu).

Domur vīm vjg sem Gijšli voo og hans
viglysing¹).

Þat giorum vær eigell grimsson. gudne jonsson. narfi þoruallzson. sigurdur dadason. þorstein þorleifsson. jon sigurdsson. gunar jonsson. finnur peturson. gudmundur steffansson. jngimundur finnon. þorleikur gunsteinsson ok jon hrafnon. godum monnum viturligtt med þessu vorv opn̄v brefi ath þá er lidit uar fra hingadburd vors hera jhesu cristi. þvsund fiðgr hundrud siavtiger ok niv ar. fimtvdagenn næsta eptter peturs Messo á almenniligu avxarar þingi. worum vær j dom nefnder af ærligum manni hrafni brandzsyni logmani nordan ok vestan á jslandi. ath skoda ok dæma vīm þat mannslag. sem gisle filipson veittj medgongu. ath hann hafdi ofirirsyniv j hel sleigit biorn villialmson. en einar þorolfson hafdi adur á sig lyst. huerr er lauglig var dæmd adur á þui sama auxararþingi hans uegna. war þar ok suarid j anari grein ath adur nefndur gisle hefdi lyst ath hann hefdi verid j þui sama slagi. er fyrr nefndur biorn feck sitt banasár ok veitt tilrædi þrimur monnum edur fiorum. þo hann vissi eigi huortt þeir hefdi feingit skada edur eigi. Þotti oss þá fyrr nefndur gisle eigi leyna vilia. ath hann hefdi manninn matt j hel slá. Ok þui dæmdvm vær fyrrnefndan gisla þeirrar saumv vígglysingar j allan móta notandi verda. eptter þui sem laugbok vottar ok vors nóðugs herra kongs hakonar bref vtvisar. Nu med þui

¹) Utan á XXIV, 20, að eg held, með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar.

ath þar syndiztt. ath bæturnar vorv lugttar med fullri borgan. enn grid fylluliga selld. eptter þui sem rettri gridasokn til heyrer. Ok þui dæmduð vær opttnefndan gisla laugliga ferianda fram til noreges¹⁾ ok þar á kirkiv. ok komi suo til mins herra kongsins núða. þat hradaztta hann kann. samþygtti hrafn laugmann med oss þenna vo(r)n dom. huer er sitt insigle sette med vorvm fyrr nefndra manna insiglum firir þetta vortt domsbref skrifad j sama stad ok ari deigi sidar enn fyr seger²⁾

210.

2. Júlí 1479.

á Þingvelli.

ÞORLEIFR Björnsson „hirdstjóri og höfuðsmann yfir Ísland“ kvittar Gísla Filippusson um þengildi fyrir víg Björns Vilhjálmssonar.

AM. Fasc. XXIV, 19, transskript á skinni frá 9. Júlí 1479. — AM. Apogr. 620.

Þat giorer ec þorleifur björnsson hirdstiore ok haufudsmann ýfer jsland godum monnum kunnigt med þessu minu opav brefi ath ec medkennuñzt ath ec hefer upp borit ok uth tekit af gisla filpussýni ok hans vmbodsmanne mins herra kongsins þegn sem mier vel á næger firir þat manslag er hann j forsýniu j hel slo biarna¹⁾ uilliamsson. þui giorer ec fyr greindan gisla kuittan ok akærulausan vm adr greint þengillde firir mier ok aullum mins herra kongsins vmbodsmonnum. Ok til sanninda hier vm setta ec mitt jnsigli firir þetta kuittunarbref er skrifat uar a þinguelle faustudaginn næsta efter petursmessu. arum epter gudz burd. M.^o cccc.^o lxx ok niu ar.

211.

5. Júlí 1479.

í Skálholti.

SIGMUNDR prestr Steindórsson kvittar Brynjólf Sigurðsson um allar þær heimreiðir og fjárupptektir og allar aðrar sakir

¹⁾ Svo. ²⁾ D. e. 2. Júlí.

og ákærun, er hann þóttist mega til hans kæra sinna vegna og Jóns Sigmundssonar sonar síns og annara sona sinna.

AM. Apogr. 4182 „Ex originali Halldoru Erlendzdóttur i Bolstadahlid“ (AM.). Tvö síðustu innsiglin voru dóttin frá; böðu alls verið fjögur.

Þat giorum vid olafur oddzson. hrafn oddzson prestar. biorn hafliðason. sigvatur gudmunzson leikmenn godum monnum vitanligt med þessu voru opnv brefi. ad þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi M. cccc. lxx. ok .ix. ar. a sunnudagin næsta epter visitacio beate marie¹⁾ j biskups stofunne j skalhollte j biskupstungum. vorum vær j hia saum ok heyrdum a ord ok handaband þessara manna sira sigmundar steinþorssonar ok bryniolfs sigurdzsonar. ad suo firir skildu ad nefndur sira sigmundur gaf adurgreindan bryniolf ðllungis kuittan ok akærulausann firir sier ok jone sigmunzsyne syne sinum vm allar þær heimreider ok fiarupptekter ok allar adrar saker ok akærun þær sem hann þóttist mega til hans kæra sina vegna. eda adur greinz jons sigmunzsonar sonar síns eda annara sinna sona.

Ok til sannenda hier um settum vær fyr nefnder menn uor jusigle firir þetta vitnisburðarbrief skrifad j skalholli sama áre deige sidar en fyr seger.

212.

9. Júlí 1479.

í Skálholti.

TRANSSKRIPRARBRÉF.

AM. Fatc. XXIV, 21, frumsitað transskript á skinni.

Domur vm vijg.

Þat giorum uær uigfus biarnassn. pall jonsson. þorolfur augmundzson ok siguatur gudmundzson godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. ath uær haufum sied

¹⁾ D. e. 4. Júlí.

ok yferlesit opit domsbref med heilum ok oskauddum dāðe-
manna jnsiglum. suo latanda ord epter ord sem hier seiger.
[Hér kemr alþingisdómur um vígsmál Gísla Filippussonar 1. Júlí 1479,
Nr. 209].

Ok til sanninda hier um settum uær fyrr nefnder menn
uor jnsigli firir þetta transkriptarbréf. skrifat j skalholli
faustudagin firir margrete virginis. arum epter gudz burd.
M^o cccc^o lxx^o ok niu ar.

213.

9. Júlí 1479.

í Skálholli.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XXIV, 19, frumtranskriptið á skinni. Innsiglin eru
dottin frá. — AM. Apogr. 620.

Þat giorum uær pall jonsson ok siguatur gudmundzson
godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ath
uid haufum sied ok ýfer lesit opit bref hirdstjora þorleifs
biornssonar med hans heilu ok oskaudu hanganda jnsigli
suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr kvittun-
arbréf Þorleifs hirdstjóra Björnssonar til Gísla Filippussonar um þegn-
gildi fyrir víg Björns Vilhjálmssonar, 2. Júlí 1479, Nr. 210].

Ok til sanninda hier um settum uid fyrnefnder menn
ockr jnsigli fyrir þetta transkriptarbréf skrifad j skalholte
faustudaginn firir margrete virginis. arum epter gudz burd.
M^o cccc. lxx ok niu.

214.

16. Júlí 1479.

í Hundadal.

VITNISBURÐARBRÉF, að Ólöf Aradóttir hafi gefið Birni bónda
Þorleifssyni fult eignarumboð á öllum þeim peningum í
Vestfjörðum, er sér hefði til erfða fallið eptir Ara Guð-
mundsson föður sinn og Þorgerði Ólafsdóttur móður sína,
alls niú hundruð hundrada, en staðu hjá Guðmundi Arasyni
bróður sínum í aungu sínu frelsi.

AM. Fasc. XXIV, 17, frumrit á skinni. Innsiglið er fallið frá. —
Afskrift af bréfinu er í Kriegers safni 2 4to, bls. 275—279, með hendi
Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

lysingarbref olafar til b(i)arnar¹⁾.

Þat giore ec þollakur uigfusson godum monnum uiturligt at ec medkennundz med þessu minu opnu brefe at þar uar ec j hia æ kuennabrecku j breidafiardar daulum²⁾ sa ec oc heyrda ec æ ord oc handaband þeira bonda heitens biarnar þolleifssonar af einne alfu. enn olofar aradottur af annare alfu. faldiz þat oc skildizt under þeirra handabande at nefnd olof aradotter gaf fyr nefndum birne þolleifsyne sitt fullt oc laugligt eignnar umbod æ aullum þeim peningum sem hun atte oc eiga þottizt æ uestfiordum kuikum oc daudum jordum oc kugilldum fridum oc ofridum þeim sem hun reikunnadj sier til erfda hafa fallit epter ara gudmundzson fodr sinn. iiij. c. hundrada oc svo epter þorgerde olafsdottur modr sina. u hundrud bundrada. iiij. c. hundrada j iordum. enn hundrad hundrada j gripum oc lausagotze. sagde hun þessa alla fyrskrifada peninga standa hia gudmunde arasyne brodur sinum j aungu sinu frelse. sagdizt oc adr nefnd olof aradotter hafa beidzt sinna peninga af gudmunde arasyne oc fyrirbodit honum at hallda þa. enn hann uillde henne aungu til suara. skyllde biornn þolleifsson þessa alla fyr skrifada peninga sekta oc sækia oc saker æ gefa ef þeim uære halldit oc þeira ut krefia huar sem þeir stæde oc at aullu med þa fara sem hann ætte þa sialfur. skyllde opttnefndur biornn þolleifson eignnast til fullrar eignnar æfennligrar fyrir sina armædu allar þær ælaugr sem ordit hefde æ fyrskrifudum peningum fra þeim fýsta dege er þeim uar oleyfeliga halldit oc til þess er hann kynne þa aptur at fa. hia huerium helldz þeir stæde oc hann kýnne þa upp at fretta enn afhennða olofu aradottur eða hennar erfingium suo mykla peninga sem jnn kom j fýstu oc fyrskrifad stendr.

for þesse giorningr fram um uorit næsta adur enn biorn þolleifson reid til reykholu oc hann tok þa ad sier oc hier epter uil ec sueria ef þurfa þiker.

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. „Umbodsbref Biörns Þorleifssonar af Ölöfu Aradottur“ Kr. 2. ²⁾ daudum, frumbr.

Ok til sanninda hier um setta ec mitt jnnsigle firir þetta vitnisburðarbref er skrifat var j hundadal enum meira j breidafiardardaulum faustudaginn næsta fyrir translacio sancte thorlaci episcopi þa er lidit var fra hingatburd uor(s) hera jhesu christi ᠒. cccc. lxx. oc niv ar.

215.

30. Júlí 1479.

á Hólum.

VITNISBURÐER, að Loptr Ormsson hafi samþykkt það kaup, er Solveig Þorleifsdóttir móðir hans seldi Sveini Guðmundssyni jörðina Hamra í Tungusveit.

AM. Apogr. 5621 með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „Ex originali á kalfskinn“.

Þath giorum vit kolle magnusson ok jon þordarson leikmenn godum monnum viturligt med þessu ockru o;nu brefi. ath vith vorum i hia saam ok heyrðum æ heima i domkirkjunne æ holum j hialtadaal fimtudagen næsta fyrir andressv vm veturenn ord ok handaband loptz ormssonar af einne halfu enn sveiñs guðmundssonar af annarre at fyrnefndur loptur samþykke þat jardakaup sem moder hans solueigh þorleifsdotter hafdi giort vith adrnefndan svein guðmundsson þa er hvn hafdi sellt honum hamra er liggia j tungusveit i mælifellz kirkiusokn med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu hafdi fylgt ath fornu ok nýio ok þau vrdu fremst eigande ath ok hier efter vilium vith sueria ef þurfa þiker. Ok til sannenda hier vm settum vith fyrnefnder menn ockur jncigle fyrir þetta vitnisburðarbref skrifat á holum j hialltadal faustudagen næsta epter olafsmessu fyrri Anno domini ᠒^o cd^o lxx^o nono.

216.

30. Júlí 1479.

á Hólum.

SKIPAN Ólafs biskups Rögnvaldssonar um sálumessur á Hólum í Hjaltadal.

AM. Fasc. XXIV, 4, frumrit á skinni. Af 24 inusiglum eru nú 12 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3262 (eptir frumritinu). Skipan þessi er

til í ýmsum pappírsafskriptum, öllum misjöfnum og til litilla brigða. Prentuð er hún ádr í F. Joh. Hist. Ecc^l. Isl. II, 612—616 með latinskri þýðingu.

Skickunarbref biskups Olafs vm salutijder.¹⁾

In nomine domini amen.

Allzvolldugum gudi til heidurs. iungfru marie. sancto iohanni episcopo holensi. hinum goda gudmundi oc ollum guds helgum til virdingar. heilagre hola domkirkiu til styrkingar. ollum syndugum monnum til miskunnar ok synda fyrirlatningar. oc sierdeiles ollum christnum salum til hialpar oc huilldar. hofum wij olaf med gudz nad biskup æ holum skipath ok sett eina æfenlega messu dagliga firir ollum christnum salum j fyrnefndre domkirkiu æ holum. uid þath alltare sem fyrir nordan stendur svo leingi sem kristeñdomurenn stendur epter þui sem síjdur er j morgum kirkium j heimenum. Setium wij hier til ok tilskyllidum einn prest j þessv biskupsdæmenu ath upp hallda ok fram flytia þessa salumessu. lesande enn stundum syngiande huern dag æ xij manodum suo leinge sem hann lifer. enn annar j hans stad ef hans kann uid ath missa. skal hann hafa þar firir fiogur hundrvt j kaup sitt ærliga med þessvm skildaga. atta stikur klædis. iij voder eda suo goda peninga ok eitthuert hundrad þar til ok frj kost ok mat heima æ stadnum æ holum epter uorre skipan ok allra godra formanna a holum epter oss komanda samþycki. sitiandi til bordz med kirkiupreste ok liggia j prestaburi. skal hann ok ganga til kors in festis duplicibus ok þa naudsyn krefur. Kann ok hans uid missa þa skolu prestarner þeir sem uacantes eru æ stadnum hallda uppe þessa somu salumessu suo hun falle onguan dag nidur. þar til annar prestur kemur j hans stad epter skipan ok rade formannanna æ holum ok hafi þar fyrir vth af sama kaupe fyrir hueria messu epter tiltauldi. skal ok fyrnefndur prestur syngia salutider huern sunnudag um arid med odrum lærdum monnum þeim sem hann kann til fa. kann hann ok onguann fa þa skal hann lesa

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

suo hatt ath uel megi heyra um kirkiuna uid sama alltare firir aptansong ok syngiandi messu um morgunin epter ath bringdum kluckum til huorstuegia j stopli.

Nv firir þann skulld ath þesse tidagiord skuli upp halld-
 azt obrigdilega firir ollum kristnum salum ok daglega syngi-
 atz ok lesazt sem fyrskrifath stendur. Hofum víj lagt til
 heilagrar hola domkirkiu stadnum ok biskupsstolnum allar
 þær jarder ok peninga sem víj hofum feinget j seckter ok saka-
 felle sidan víj urdum biskup æ holum oc hier epter skrifath
 stendur. Jn primis bægisæ. skollatvngu. brattauollu firir nordan
 auxnadalsheide. hornbrecku j olafsfirde. finnastade j laufass-
 þingum. halfan presthuam j reyckidal ok eide æ langanese
 j skeggiastadar kirkiusokn. suo ok þar med iordena flata-
 tungu j skagafirdi ef hun uerdur dómkirkiunnar eign innan
 þrenna xij mánada. helldr ok tiutige hundrada j lausagozum
 sem firir hana skal koma epter þuí sem bref þar um giord
 votta. Leggium víj ok til iordena eptzaland j auxnadal ed
 víj keyptum med vorum peningum med x malnytu kugilld-
 um ok suo þar til aull þau malnytu kugilldi sem med iord-
 unum standa firir nordan. eru þau allz .xxx. Eru þesser fyr-
 nefnder peningar ok jarder fram lagdar ok med nogañ for-
 lagseyri utgreiddar op(t)nefndum preste til kaups ok matar
 firir sitt arbeide sem oss synetz med dandi manna radi.
 skulu ok aller naudsynleger hluter til fyrsagdz embættis at
 domkirkiunne tillegiatz med yfersyn formannanna ok þeirra
 skipan. Þui bidium víj kiærlega virdulega herra med gudi
 ok alla edla prelata holabiskupa epter oss komanda. ath con-
 firmera ok stadfesta þessa uora skipan ok giorning med sinu
 brefi ok innsigle. svo ath fyrnefnd salumessa ok vigilie uerdi
 upp halldnar ok epter þeirra bodi æfenlega lesnar ok sungn-
 ar firir ollum kristnum salum. suo vel epter þeirra andlat
 sem vntst. Suo ok ei síjdur alla officialis hola biskupsdæmis
 ok radzmenn æ holum. Bidium víj ok æ heilagrar holakirkiu
 uegna ok biodum epter skylldu sina æ heilagrar hola kirkiu
 uegna. ef þeir uilia nockurñ godan hlut eiga med ollum
 kristnum salum fyrir utan enda ath styrkia ok upphalda

Þessa opttnefnda tíjdagiord. ath setia prest annann j stadenn ef annars misser. sidsamann ok gudhræddann. lukandi honum flogur hundrut j kaup arlega sem fyrskrifath stendur ok skipandi honum kost ok alla adra nauðsynlega hlute ok þat sem þessare salumessu tilheyrilegt er af fyrnefndum peningum ef biskupslaust er æ stadnum. En þa med biskups rade. ef hann er nær. setium víj ok radzmannenn æ holum med rade officiales ef víj erum ecki nær fullann ok allan procuratorem ok umbodsmann æ allra kristinna salna uegna ath aller fyrskrifader bluter uerdi upphaldner epter þui sem ádurskrifath stendur sem hann uill suara firir guds dome ok fordatz guds reidi ok allra kristinna salna æ domsdegi. Nu til meire uissu ok stadfestu ath þesse vor skipan skal óbrigdelega halldatz um alldur ok æfe hafa edla prelatar ok prestar sem hier epter nefnatz j brefenu samþyekt þessa vora skipun ok giorning ok æ prestastefnu voru æ eyrarlandi med þeirra samþyeki sem víj hofum fundit sidan ok heita.

Broder jon med guds nad abote æ þingeyrum.

broder einar med sama nad abote æ munkaþuera.

broder sigurdur prior æ modruuollum.

sirar og prestar.

þorsteinn ionsson radzmann æ holum.

sueinbiorn þordarson.

semingur magnusson.

magnus ionsson.

þolleifur magnusson.

sigurdur þollacksson.

gudmundur skulason.

hallur finzson.

þorsteinn illugason.

arnbiorn asmundzson.

hallur arnason.

þosteinn gudmundzson.

ion broddason.

ketill grimolfsson.

olafur þorgeirsson.

arne hallzson.

ion ionsson.

niculas þormodsson.

andres ionsson. ok

stigur ingimundarson med fleire dandimanna samþycke sem ecki eru nefnder.

Ok til sannenda hier um setium víj vortt inn cigli med adurgreindra prelata ok presta inciglum firer þetta bref er skrifath var j domkirkiunne æ holum j hjalltadal fostudaginn næsta epter olafsmessu fyrri um sumarid. Anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

217.

5. August 1479.

í Klifshaga.

VITNISBURÐR um landamerki Efri-Hóla í Núpasveit.

AM. Fasc. XXIV, 24, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3017.

landamerki vm efre hola 1479.¹⁾

Þat gere eg tvme arngeirsson godvm monnvm viturligt med þessv minv brefi at eiolfur ulfsson sagdi suo eg heyrdá at hann hefði sied og heyrt yferlesit á svalbarde j þistilsfirði bref med sex manna innsiglym svo latanda at jordiñ efri holar j núpasveit ætte flogur gerde tvo heima gerdi þvfgerdi og kelna gerdi ok²⁾ þar efter sagdizst hann sveria villia ef þvrfá þætte. og²⁾ til saniñda her vm setta eg mitt insigli fyrir þetta bref skrifat j klifshaga j axarfirde fimtv. dagin næsta efter olafsmessv sidare þa lidit var fra hiñgatburd vors herra jesv christi þvsvnd flogur hvndrvd snotiger og nív ár.

218.

20. August 1479.

á Munkaþverá.

ATLI, Kári og Eyjólfur Önundarsynir selja Einari ábóta og klaustrinu á Munkaþverá allan skóginn í Vaglaþjörðu milli

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo fullum stöfum.

Merkilækjar við Valavörðu og Kiðsár, að fráteknum ánefnd-
um parti, fyrir alls fimtán hundruð, með fleira skilorði, er
bréfið greinir.

AM. Fasc. XXIV, 25, frumrit á skiani. Öll (6) innsiglin eru dott-
in frá nema tvö. Bréfið er nokkuð feyskið. — Apogr. 3018.

bref vm vagla ok skogin j fnioskadal 1479.¹⁾

Þat gerym vær snorri biarnason ingimvndr halldorsson
ormur ionsson loptur marteinsson þorarinn eireksson ok
bessi avgmvndz son godvm monnvm viturligt med þessv
voro opnv brefi ath þa er lidit var fra hingathbvrð vors
herra ihesv cristi þvsvnd flogur hvndrvth siotiger ok niv ár
a illugastodvm j fnioskadal svnnodaginu næsta efter kross-
messo vm vorit²⁾ vorvm vær i hia savm ok heýrdvm á ord
ok handaband einars abotha á munckapverá af einni alfo
en atla kara ok eyiolfs avnvndarsona af annarre ath svo
fýrir skildo at þessir fyrr nefndir menn selldo einari abota
ok klavstrinv a munckapvera allañ skoginn j vagla iordv
milli markdælar vith valavordv ok kids ar er liggur i
fnioskadal j hals kirkiv sokn til ævinnligrar eignar fra
teknvm þeim skogar parte er liggur i mille lækianna vt fra
flatagerdi fýrir nedan reidgavtv. skýlldi huerr þeirra hafva
floritigi timbv(r)s arliga vr skoginum samfeingit stort ok
smátt en eeki skyllði sv itala j erfdir ganga. skýldo þeir
til bvss sins á voglum hafa allar naudsyniar vr skogi firir
sik ok jordina en epter þa skýldi eingi sá sem býr á
greindri iordv hafa meira vr skogi en leigulida ber. hier i
mote gaf abothenn opt nefndvm monnvm fimm hvndrvth
hverium þeirra ok skýldi lvkatz á næstvm þremr arvm.
jtem skýldo þeir fra klavstrinv hafa eyki i skoginum iam-
vel nætur sem daga ef þeir vildo til beitar þa þar er vnnit.
skylldo þessir tídt nefndir menn atli kari ok eyiolfur svra
lagaríptingum a avllvm þeim skogi sem þeir selldo abotan-
um. en einar abote eda klavstursens formenn a munckapverá
halda til laga. ok til saannenda hier vm settvm vier fýr
nefndir menn vor inncigli fyrir þetta bref skrifat á muncka-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ þ. e. 9. Maí.

þverá í eyiafirði favstvdaginn næsta fyrir bartholomeus-messo sama ári sem fyR seger.

219. 20. August 1479. á Þingeyrum.

VITNISBURÐARBRÉF tveggja presta, að Solveig Þorleifsdóttir hefði lýst því í banasótt sinni, að Ólafur biskup skyldi eiga jörðina Flatátungu, ef hún væri eigi leyst innan þess tíma, er bréf þar um gerst vottar.

AM. Fasc. XXIV, 15, frumrit á skinni. Bæði innsigliu eru dottin frá. — Apogr. 3270.

Bref vm flatatungu.¹⁾

Þath giorum uid sueinbiorn þordarson ok gudmundur ionsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi ath þar voru uid j hia a breida-bolstad j uesturhope midkudaginn efter assumpcio sancte marie uirginis²⁾ ath sira sigmundur steindorsson ok olafur kodransson handfestu biskup olaf suo felldañ vitnisburd ath þeir skilldi sueria fullañ bokareid ef þurfa þætte ath solveig þolleifsdotter hefði þui lyst firir þeim ok skipat j sinne banasott ath biskup olaf skilldi eiga obrigdiliga iordena flatatungu er liggur j skagafirde ef hun uæri eigi leyst inn-an þess tíma af hennar erfingium sem þat bref ut uisar sem þar vm giorztt uottar. Ok til sannenda hier um settu vid fyr skrifader prestar ockur incigli fyrir þetta bref er skrif-ath uar a þingeyrum j hunauatzþingi fostudaginn næsta epter mariumessu fyrri. anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

220. 23. August 1479. á Reykhólum.

TRANSSKRIPTABRÉF af nokkrum skjölum um Guðmundareignir.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar og Þóru konu hans, í Fol. bl. 187—188, skr. 1604. Dómabók þessa hefir áðr átt Jón háyfirðómari Pétursson („þessa bók gef eg dóttur minni elskulegri Þóru Jónsdóttur. — Reykjavík, 21. Oktober 1891. — Jón Pétursson“). — Kriegers safn 2.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ þ. e. 18. Aug.

4to, bls. 285—295 með hendi Styrðs Þorvaldssonar c. 1700. — Upphaf transskríptsins er hjá séra Jóni í Hitardal í Landsb. 115. 4to bls. 144, en þar vantar niðrslagið.

transskríptarbréf af peningum Guendar sem hann
 hjellt rangliga fyrir Olufu Aradotter.

(Þ)ad giörum wier Oddur Sigurdzson. Ormur¹⁾ brandzson og Gudmundur loptzson godum monnum kunnigt með þessu woru opnu brefi ad wier hofum sied og yferlesid opid bref með hangandi jnciglum heilum og oskoddum og so latandi ord epter ord sem hier seiger.

[Hér koma:

1, bréf frá 3. August 1460, DI, V, Nr. 200

2, bréf frá 5. Sept. 1460, DI, V, Nr. 202

3, bréf frá 6. Marts 1433, DI, V, Nr. 9].

Og til sanninda hier um setium wær fyrrnefnder menn wor jncigli fyrir þessi transskríptarbréf er skrifud woru a reykholum a reykianesi manudaginn næstan fyrir bartolomeus-messo [Anno²⁾ 00 cd. lxx og ix ðr.

221.

6. Oktober 1479. á Möðruvöllum.

ÓLAFR prestr Ingimundarson vottar, að hann hafi krafid Árna Höskuldsson í umboði Ólafs biskups eptir prestastefnu dómi kirkjugózanna í Núpufelli, en Árni hefði aungva peninga fram lagt.

AM. Fasc. XXIV, 3, frumrit á skinni. Tvö innsigli munu hafa verið fyrir bréfinu, en annað þeirra er dottið frá. — Apogr. 3261.

Krafa til arna Hauskuldssonar.³⁾

Þath giorer eg olafur prestur ingemundarson golum monnum uiturligt með þessu minu opnu brefi ath þa er lidet var fra hingathburde vorss herra ihesu christi þushund flogur hundrut siotiger ok niu ar. næsta dag firir michelsmessu um haustid⁴⁾ reid eg til nupufellz j eyiafirde beiddi eg og krafdeg⁵⁾ j umbode biskups olafs arna hauskolldzson fram-

¹⁾ Grímur, Kr. 2; ²⁾ [Þá liðið var frá hingaðburð vors herra Jesu Christi, Kr. 2; ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ⁴⁾ þ. e. 28. Sept.; ⁵⁾ Svo.

lags æ aullum þeim peningum sem hann var skyll dugur kirki-
 unne j nupufelle epter þeim dome sem dæmdur uar æ presta-
 stefnu æ eyrarlande j eyiafirde en hann lagde aungua pen-
 inga fram. voru þesser vottar nær sem med mier ridu. ion
 þordarson og þorkell oddzson huerer ath sin inscigle settu
 med minu incigle til sanz uitnisburdar hier um firir þetta
 bref skrifath æ maudruuollum j haurgardal manudaginn
 næsta epter michelsmessu æ sama ære sem fyr seger.

222.

8. Október 1479.

á Skarði.

VITNISBURÐR, að Ólöf Aradóttir hafi gefið Birni Þorleifssyni,
 þá er hún gerði testament sitt á Vatnshorni í Haukadal,
 til fullrar eignar allar þær sektir og álögur, sem fallið höfðu
 á peningum þeim, er hún erfði eptir Ara Guðmundsson föð-
 ur sinn og Þorgerði Ólafsdóttur móður sína, síðan fyrst að
 Guðmundr bróðir hennar Arason tók þá af henni.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 272—275, með hendi Styr's Þorvaldssonar
 c. 1700.

Umbodsbref Biarnar Þorleifssonar og
 Olofu Aradóttur.

Það giöri eg Biörn Magnusson godum monnum kunn-
 igt med þessu mijnu opnu brefi. að eg medkennist. að eg
 var á Vatshorni j Haukadal. þa Ólöf Aradóttir giörði sitt
 Testamentum. og lysti því. að hun hefði giefið Bjрни Þor-
 leifssyni til fullrar eignar allar þær sektir og álögur sem
 fallid hafði á öllum þeim peningum sem henni hefði fallid
 til Erfdar epter Ara heitinn Gudmundsson födur hennar og
 Þorgerdi heitina Olafzdóttur modur hennar. sijdañ henni
 bar að taka peninga eptir födur sinn. og allar þær sektir
 og álögur. sem modir hennar bar að taka a sijnum pening-
 um. sijdañ fyrst að Gudmundur Arason brodir hennar tok
 þá af henni. og þar til að hun deydi modir hennar. sagdist
 fyrskrifud Ólöf Aradóttir þessa fyrskrifada peninga hafa
 skipat fyrskrifudum Bjрни Þorleifssyni fyrir starfa sinn og
 omak sem hann (hafði) fyrir fyrskrifudum peningum. Enn

fyrir allañ kostnadinn þann sem hann hefði fyrir fyrskrifudum peningum. skipaði hun að hann skyldi taka af junnstæðunni svo mýkið sem (hann) þættist vel halldinn af. Og til sanninda hier um setta eg mitt jusigli fyrir þetta vitnburðarbrief. skrifad á Skardi á Skardzströnd fostudaginn næsta eptir Leodegarii Episcopi. þa er lidid var frá hingaburd vors herra Jesu christi M. cccc. lxx. og niu ár.

223.

9. Október 1479.

á Skarði.

VITNISBURÐAR tveggja manna um það, að Ólöf Aradóttir hafi feingið Birni bónda Þorleifssyni eignarumboð á öllum þeim peningum á Vestfjörðum, er hún taldi sér til erfða fallið hafa eptir Ara Guðmundsson föður sinn og Þorgerði Ólafsdóttur móður sína, en Guðmundr Arason, bróðir hennar, hélt í aungu hennar leyfi.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol., bl. 186—187, skr. 1604. — Yngri afskriftir eru í Landsbókasafni 115. 4to, (með hendi séra Jóns í Hitardal) og ÍBfél. 126. 4to, bls. 49—50 (eptir 115).

Wmbodzbref Olufar Aradóttur og
Biorns Þolleifssonar.

(Þ)ad giorum wier Þorlakur Wigfusson og Biorn magnusson godum monnum witurligt med þessu ockru brefi ad þar woru wid j hia æ kuennabreckw j breidafiardardolum. saum og heyrðum æ ord og handaband [bonda heitins biarnar¹⁾ þolleifssonar af eirni alfu. enn Olufar Aradóttur²⁾ af annari. faldist það og skjldist vnder þeirra handabandi. ad nefnd Oluf aradóttur gaf fyrrnefndum birni þolleifssyni sitt fullt og logligt eignar umbod æ ollum þeim peningum sem hun atti og eiga þottist æ vestfiordum. kuikum og daudum.

¹⁾ [Svo ritað í öndverðu, en síðan með annari hendi fært svo til: „heitins biarnar Bonda“; „Björns heitins bónda“ 115 og 126. ²⁾ „Mun þessi Óluf ekki hafa verið kona Sumarliða Loptssonar ríka? Þeirra dóttir Kristín, er átti Jón dan, launson Bjarnar“; athgr. í 115 og 126.

jaurdum og kugilldum. frijðum og ofriðum. þeim sem hun reiknadi sier til erfda hafa fallit epter Ara gudmundzson fodur sinn cccc hundrada og so epter þorgerði olafsdotter moder sijna. v^o hundrada. flogur c hundred j jordum. hundrad hundrada j gripum og lausagotzi. Sagði hun alla fyrrskrifada peninga standa hia gudmundi arasyni brodur sijnum j aungu sijnu frelsi. Sagdist og adurnefnd oluf aradottur hafa beidz sijna¹⁾ peninga af gudmundi arasyni. og fyrirbodit honum ad hallda þeim. enn hann villdi henni aungu til suara. Skyllði biorn þorleifsson alla þessa peninga segta og sækia og sakar a gefa. ef þeim wæri halldit. og þeirra utkrefja²⁾ huar sem þeir stædi og ad aullu med þa fara sem hann ætti þa sialfur. skyllði optnefndur biorn þolleifsson eignast til [eignar og æfinligrar medferdar³⁾ fyrir sjna armædu allar þær alogur sem ordit hefði æ fyrrskrifudum peningum fra þeim fyrsta deigi er þeim war oleyfiliga halldit og til þess er hann kynni þa aptur ad fa. hia huerium hellst þeir stædi og hann kynni þa upp ad frietta. enn afhenda Olufu Aradottur edur hennar erfingium so myckla peninga sem jnnkoma j fyrstu og fyrr skrifad stendur.

for þessi giorningur fram̄ vm worid næsta dag adur enn biorn þorleifsson reid til reykholu og hann tok þa ad sier. og hier epter wilium wier sueria ef þurfa þiker.

Og til sanninda hier um settum wid fyrr nefnder menn oekar jucigli fyrir þetta witisburdarbref. skrifad æ skardi æ skardstrond laugardaginn næstan epter liotigarij⁴⁾. þa er lidit war fra hingadburd wors herra Jesu Christi ☉ cccc [siotyger og niju⁵⁾ á. r.

224.

10. Október 1479. } í Hjarðarholti.
25. Júní 1481. } í Hvammi.

KAUPMÁLABRÉF Ásgrims Sigmundssonar og Steinvarar Þórarinsdóttur.

¹⁾ D. e. = sinna. ²⁾ innkrefja 115, 126. ³⁾ „medferdar“ er hér bætt við, því að þvílíkt orð vantar eptir hugsaninni; [æfinlegrar eignar 115, 126. ⁴⁾ leodegarii messu 115, 126. ⁵⁾ lxxix 115, 126.

AM. FASC. XXIV, 18, frumrit á skinni maukfið. Gat er fyrir einu innsigli, en sjálft innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 1481.

In nomine domini amen.

lystitz og stadfestitz suo felldr kaupmale j millum asgrims sigmundzsonar og steinuarar þorarensdottur æ þeirra brullaupsdege j hiardarhollte j laxardal. æ sunnudaginn næsta fyrir festum reliquiarum. þa er lidit uar fra hingatburd uors herá jhesu christi M. cccc. lxx og ix ar ath greindr asgrimur sigmundzson talde sier til kaups med nefnda steinuauru þorarinsdottur attatiger hundrada þar til skilin og j reiknud .xl. hundrada j iordunne biarge j midfirde er liggr j stadarbacka kirkiusokn og iordin rofa fyrir fiaugr hundrut og xx j saumu kirkiu sokn. og þar til .xvi. huñdrut j aullum peningum er fader hans sigmundr prestr steinþorsson gaf honum.

hier j mote reiknade þorarinn boñde aronson dottur sinne steinuauru þriatige huñdrada med þeim fridleika fýst jordin skogar er liggr j stadarfellz kirkiu sokn fyrir .xii. huñdrut og þar til fimm malnýtu kugillde. ij. gelldfiar kugillde. kugilldiss hest. vij. huñdrut j silfri og iij huñdrut j þarfligum peningum ofridum. hier til gaf henne broder hennar sera hallr þorarinson .x. huñdrut j aullum peningum.

gaf optnefndr asgrimr sigmundzson kinnu sinne steinuauru þorarinsdottur j sinar lauggiafer jordina krossanes er liggr æ uatznese j holakirkiu sokn er jungkære einar biornson hafde honum adur feingit til fullrar eignar efter þui sem hans bref þar um giort utuisar.

kiore optnefndur þorarinn aronson dottur sina steinuauru malakonu. reiknatz þui male hennar .lx. hundrada j garde Prattnefndz asgrims sigmundzsonar.

uoro þesser brullaupsuottar hallbiorn jonson sigurdur brandzson prestar þollakr þorkelson gudine jonson. jon oddzson og jon þosteinson leikmenn og marger adrer goder menn.

Og til sannenda hier um settum uær fyrnefnder menn uor jnsigle firir þetta kaupmalabref skrifat j huamme j

huammsueit manudaginn næsta epter jons messu baptiste tueimur arum sidar en fyrr seger.

225.

16. Október 1479.

í Haga.

VITNISBURÐUR, að Jón Ólafsson og Hallfríðr Þórðardóttir meðkendust, að þau hefði feingið Gísla Filippussyni til æfinlegrar eignar jörðina Botn í Patreksfirði gegn prófentu þeirra hjóna og framfæri hjá Gísla og örfum hans með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXIV, 22, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 1153. — Niðr í innsiglaþveingina hefir verið rist annað frumrit bréfsins.

Bref vīm haga¹⁾.

Þath giorvm ver jon prestur marteinsson vigfus biarnarson þorolfur avgmvndzson ok avdvn hrafnsón leikmenn godvm monnum kvnigth med þessu voro oppnv brefi at þar vorv wær j hia ok heyrdivm á ath jon olafsson ok halfridur þordardotter koña hans medkenduzt ok vid geingv fyrir oss ath þau hefde giort so felldan giorning wid gisla filipusson. ath (þau) hefdi feingith honum bottn j patrefxfridi er ligur j saurbægiar kirkiv sokn á ravdasandi til æfinligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædivm sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornn ok nyiv ok þav vrdv fremzt eigandi at. enn hier j mot skildv fyrgreind hion sier æfinligt framfæri ok profentv hia fyrgrei(n)divm gisla filipusyne ok ingibiorgv eýolfsdottvr konv hans ok þeira örfvm enn (ef) greindr jord bottnn kyne af at ganga þa skyldi advr greindr gisle eiga attgang at jordvne hvalskeri j patrefxfridi j savmu kirkiv sokn ok so mikit vpp j jordina dvfansdal er ligur j otradals kirkiv soknn sem dyrleika munur yrði jardana bozt²⁾ ok hualskers. Ok til sannind á²⁾ hier vm settv wær fyrnefnder men vor incigle fyrir þetta bref er skrifat var j haga á bardar²⁾ strond laugardaginn næsta eptter kaliktus²⁾ Messv. arvm eptter gvdz byrd M^o. cccc. lxx ok ix ar.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

226. 18. Nóvember 1479. undir Núpi.

BJARNI Þórarinsson selr séra Jóni Gíslasyni til fullrar eignar jörðina Hraun í Keldudal fyrir sextigi hundrada í öllum peningum.

AM. Fasc. XXXVII, 7, transskript á skinni frá 1504.

Þath giorvm ver sera are gudlavgsson. gudmvndr jons-son. gizur eysteinnsson. jon biarnason godvm monnum kvnigth med þessv woru opnu brefi ath þar vorum ver j hia savm og heyrðvm a ord og hándaband þessara manna af einne alfv biarna þorarinssonar enn af annari sera jons gislasonar. ath suo fyrir skilldv ath fyr nefndr biarne þorarinsson selldi adrnefndvm [sera joni¹⁾] gíslasyni jordina hravn til fullrar eignar er ligr j keldudal j dyrafirdi med vpplagi og samþýki solveigar gudmvndardottr konv sinar med aullum þeim gognvm og gædum sem greind(r)i jordv fylger og fyllgt hefer ath fornv og nyiv og eg vard fremzt eigandi ath eptter gvdmvnd arason minar konv vegna. hier j motti gaf tittnefndur sera jon sextiger hundrada j avllvm peningum og skyllði lukazt a þrimur arum. Enn ef fyrnefnd jord hravn geingr apttr ath lavgum eda ofriki þa skal fyrnefndr sera jon eignazt jordina hest j avnvndarfirdi er ligr j hollz kirkiv sokū j so micith sem hon nemur. skyllði opttnefndur sera jon hallda jordunni til laga enn þrattnefndur biarne svara lagariptingum. Og²⁾ til meiri vissv hier vm setta ek tittnefndur biarne mitt jncigli med anara dandi manna jnciglium. Ok²⁾ til sanninda hier vm settum wer fyrnefnder menn wor jncigle fyrir þetta jardar kavps bref skrifat vnder nupi j dyrafirdi fimttvdagin næsta eptter marteinsmessu anno domini³⁾ M^o cccc^o lxx^o nono.

227. 24. Nóvember 1479. á Hólum.

VITNISBURÐR, að þeir bræðr Haldór, Hrafn og Snjólfur Brandsynir geingu í borgan við Rögnu Rafnsdóttur móður sína

¹⁾ [tvískrifað í skinnbr. ²⁾ Svo. ³⁾ domino, skbr.

að svara kirkjugózum á Barði vegna Brands Haldórssonar föður þeirra, eptir því sem á hvers þeirra hlut kæmi á móts við systur sínar.

AM. Fasc. XXIV, 9, frumrit á skinni. Innsiglin (3) eru dottin frá.

Þetta bref ber vitne að biskup olafur
hefur ecki oriætteliga dæmt þa
skulld a þa brædur¹⁾.

Þath giorum vith gudolfur prestur magnusson ok illughe helgason leikmann godum monnum viturligt með þessu ockru opnv brefi ath vith vorum j hia sævm ok heyrðum æ j kirkiunne æ barde j fliotum ord ok handaband þessara manna rognv hrafnsdottur af einne halfu. Enn af annari halfu halldors brandssonar. hrafns brandssonar ok sniolfs brandssonar. sona hennar skilgetinna. ath suo firir skildu ath fyrnefnder brædr geingu j borgun ath suara kirkiugozum æ bardi vegna fodur sins brandz halldorssonar medan hann hefði halldit bard suo mýklu sem á huers þeirra hluta kæmi j motz uith systur sínar. Ok hier epter vilium vith sueria ef þurfua þiker.

Ok til sannenda hier vm settum vith fyrnefnder menn ockur jncigle firir þetta bref skrifat æ holum j hialltadæl midnikudagenn næsta firir katerinar Messo. anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

228.

11. December 1479.

á Hólum.

ÞORLEIFR Björnsson fær Ólafi biskupi til panta upp á þrjú ár í skuld sína jörðina Galtarnes í Viðidal með kúgildum, er þar með standa, en væri jörðin eigi leyst á þriggja ára fresti, þá skyldi hún eign biskups.

AM. Fasc. XXIV, 6, frumrit á skinni með öllum (3) innsiglium. — AM. Apogr. 3263.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups.

Brief vm galtaness¹).

Þat giorum vier andres jonsson prestur jon þordarson og sueinn gudmundzson leikmenn godum monnum viturligt med þessv vorv opnv brefui ath arvm epter guds burd. 0° cd lxx og niv ar a lavgardagin nesta firir lvcin messu vorvm vier j hia savm og heyrdvm a ord og handaband vors virduligx herra og andaligs favdvrs biskups olafs æ holum af einne alfv enn þorleifs biornssonar af annare ath svo firir skildv ad fyrnefndur þorleifur feick biskupenvm til panta j skvld sina jordena galltarnes firir xl hvndroda j vididaal j hunavazspingi er liggur j asgeirsar kirkiv sokn vppa þriv ar og þar med tvo malnyt v kvgilldi er standa med jordene. skal biskupin taka landskylldur ok leigvr af greindri jordu og kvgilldvm upp a fir nef(n)d iij ar. enn ef eigi er jordin leýst jnnan þriggia ara þa skal fir nefnd jord galltarnes vera obrig(d)ilig eign biskupsins a holvm med ollvm þeim gognvm og gædv er greindri jorðv fylgir og fyllth hefir at forn v og nyv ollv til skilldv enn ongv fra skilldv og optnefndvr þorleifvr uard fremst eigandi ath. skal þorleifvr lagariftingvm suara firir jordena enn biskupin halda til laga. Og til sannenda her vm settvm ver fir nefndir menn vor jncigli firir þetta vitnisburðarbref skrifat j sama stad degi og are sem fir seigir.

229.

11. December 1479.

á Hólum.

BRÉF Þorleifs Björnssonar um pantsetning hans á Galtarnesi í Viðidal til Ólafs biskups um þrjú ár.

AM. Fasc. XXIV, 7, frumrit á skinni með einu innsigli (Þorleifs) nokkuð skemdu. — AM. Apogr. 3267.

vm galtaness²).

Þath giorer eg þorleifur biornsson godum monnum uit-

¹) Utan á bréfinu með gamalli hendi, nema fyrsta orðið er ritað á 17. öld. ²) Utan á bréfinu með fornri hendi.

urligt med þessu minu opnu brefi ath eg medkennutz ath eg hefi feinget virduligum herra. herra olaf med gudz nad biskup æ holum jordena gælltarnes er liggur j asgeirsóur kirkiusokn firir xl hundrada og þar til tuo malnytu kugillde med þeim skilmala ath ef iorden er ecki leyst innan þrenra xij manada med fiorum tugum hundrada. þa skal hun uera obrigdeleg eign adur nefntz biskups olafs med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindre iordu hefer fylgt ath fornu og nyiu og eg uard fremstz eigandi ad aullu til skildu en aungu fra teknu. skal og fyr greindur biskup olaf taka leigur og landskyllid af nefndre iordu gælltarnesi þar til ed peningarner eru aller luckter. ok¹⁾ til saninda hier um setta eg fyr nefndur þorleifur biorNSSon mitt incigle firir þetta bref skrifath æ holum j hialltadal laugardaginn næsta efter concepcionem sancte marie uirginis. anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

230. 13. December 1479. í Miklabæ.

VITNISBURÐAR Jóns Þorbergssonar um Miklabæjarrán.

AM. Apogr. 3597 eptir trausskripti frá 13. Júní 1480. — Afskript af þessu bréfi er í Bps. 3. Fol., Landabókasafni 107. 4to, bls. 125—126 (skjalabók frá séra Jóni Haldórssyni í Hitardal) og MSteph. 78. Fol. bls. 181—182, skr. c. 1750.

Þath giorer ec jon þorbergsson godum monnum uiturligt med þessu minu brefi ath ek var æ miklabæ j skaga-firdi j blaunduhlid þa er sigmundr prestur steinþorsson. einar biorNSSon med sinum fylgiorum er suo heita

uernard einarsson. jon einarsson.

sigurdur einarsson. thomas hrafNSSon.

petur þorsteinsson. narfi jonsson.

sigurdur iuarsson. eyolfur gunnarsson.

asgrimur sigmundsson. jonar .ij. sigmundzsyner.

olafur asbiarnarson ok ion þup' hestastrakur.

¹⁾ Svo hér fullum stöfum.

gripu ok ræntu nefndan miklabæarstad fyrir sira jone broddasyne. kuomu hier til seinna þessir .ij. menn olafur þorbiarnarson ok jorunr lopszson. suo uis(s)i ek fyrir full sannindi ath þessir fyr nefnder menn sigmundr ok einar med sinum ollum fylgiorum nefndum ok onefndum speñtu ok uppneyttu kost fyrnefndz sira jons broddasonar. ok suo skipadi tittnefndur sigmundr prestur ok let drepa fyrir nefndum sira jone .v. hans eigin kyr. tarf tuæuetran ok kuigu ueturgamla. hier med spentu þeir upp heyen. ok eldebranda j suo mata. ath þeir gafu þau hestum sinum. sum feingu þeir j burtu odrum monnum. En sum fluttu þeir sialfer j bruttu. brutu þeir uida stadin ok spilltu honum ok eitt stortt jardkeralld er kirkian hafdi leingi att. spilltu þeir ok brutu ok breñdu uidunum. suo ok uissi ek fyllelega ath þeir lettu reka j bruttu .x. uxa gamla. En þa peninga er þa uoru epter. ok med marki sira jons voru. afmorkudu þeir utan ueturgamallt fé. uoro þat .x. kyr. ij. kuigr tuæuetrar ok .xiiij. naut ueturgaumul. Raku sidan brutt þessa peninga ok þar med .v. kyr er hola stadur atti med hans eigin marki. ueturgamallt fé. er sira jon atti. v. tiger ok hest gradan. ueturgamlan hest ok hross.

Ok til sanenda hier um setti ek mitt jncigle fyrir þetta bref skrifath æ miklabæ j skagafirdi j blaunduhlid upp æ sancte magnus dagh fyrir iol. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þushund .cccc. lxx. ok .ix. ðr.

231.

20. December 1479.

í Rómaborg.

LEYFISBRÉF Júlíanuss biskups í umboði Sextuss páfa hins fjórða handa Páli Jónssyni á Skarði og Solveigu Björnsdóttur til hjónabands, þrátt fyrir fjórmennings frændsemi þeirra á millum, og skipun til (Magnúsar Eyjólfssonar) biskups (í Skálholti) undir banns pínu að hlýðnast þessu bréfi.

Landsbókasafn 115. 4to, I, 52, með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730 (afskript þar af í ÍBfél. 126. 4to, bls. 111). — ÍBfél. 321. 4to, (fúin afskript frá 17. öld). — Advocates Library í Edinborgh

Coll. FMagn. 64. 4to, (21, 7, 14) bls. 6—7, með hendi séra Björns Halldórssonar í Sauðlauksdal (nokkuð afbakað, og því ekki tekinn orðamunr); virðist sú afskrift vera gerð eptir kveri í 8vo, sem eg á, með hendi Jóns Finnssonar í Flatey, skr. um 1644. Afskrift af þessu bréfi er og í ættatölubókum séra Jóns Ólafssonar á Lambavatni. Sbr. bréf frá 19. Dec. 1481).

Leyfis Bref Pals Jónssonar á Skarde og
Solveigar Biörnzdottur¹⁾.

Wirduglegum Herra og födur i Christo med guds náð Byskupe eda hañs umbodsmanne i andlegum hlutum heylsum vier Julianus med gudlegre myskun Byskup Sabinensis med skjrum gudz kærleika.

kom su Bæn fyrer oss af hólfu Pals Jonssonar leikmanns og Solveigar Biörnzdottur kvinnu yd(v)ars Byskupsdæmis. ad þaug verande fiormenningar sijn i millum ad frændseme gjrntust hjonaband saman ad draga. feingu þaug nockur veitslu Bref hier um send ydur. Herra Byskup. edur ydrum umbodzmanne i andlegum hlutum. þaug hieldu á medal annarra greina. ef ad sliukur frændsemis stiettur²⁾ hittest þeirra á mille skylldu þier med þeim dispensera. ad sagt hiönaband mætte þa saman draga. Enn ef þier ásakid fyrrgreinda menn um þa hlute. sem þaug giördu audmiuklega ad bidia Postuligt sæte med [vægd og myskun³⁾] fyrer ad sið þeirra saluhiðlp. því af rögsemd heilags Pavans. hvörs Skrifftafödurz geymslu vier höfum med höndum. og hañs sierlegu bode. því vær höfum vid hann hier um talad. biöðum vier ydur hardlega i kraffte heilagrar hlydne. og under Banns þijnu. ad þier hlyded og hlyda látid fyrrnefndum Brefum. ad ei kome þetta kveinsamt⁴⁾ kall offtar meir til Herra Pavans Eyrna. og vær munum ydur med stefnu láta fram fara [i Rom.

utgiefed⁵⁾ til S(ancte) Peturs under jnnsigle Skrifftaföduris Embættis 13 Calendas Januar(ij) á nijunda áre Sixti Pava fiorda med því nafne⁶⁾.

¹⁾ Dispenserunarbref Paals Jonssonar, Advoc. 64. ²⁾ riettur(!) 64. ³⁾ [miskunnar vægd, 64. ⁴⁾ kvennsamt(!), Advoc. 64 og JFinnes. ⁵⁾ [Utgefid i Rom, Advoc. 64, JFinnes. ⁶⁾ Á spássiu ritar séra Jón: „o: Anno 1480 secundum chronologium Gordoni“, og er það rangt; á að vera 1479.

232.

1479.

SKRÁ um landamerki Brúnastaða í Tungusveit í Skagafirði.

Landsbókasafn 58. 4to, bls. 82, skr. c. 1726 (feyskið).

Þesse eru landamerke. sem Brunastade addeiler fra öðrum jordum. á tuær hendur og ad austan. fyrst a millum Þorsteinst(ada) úr storagriote vid svartá og so vppi litla skard. so i ytra endan á þorsteinstadatiörn. enn fyrir utan i þann stein sem stendur á melnum fyrir austan sydra helligrsasenda. og so vestur j garden sem geingur a millum hafgrijmstada og Brunastada. so er og holme. sem nefndur er Brunastadaholme. er Suartá hefr afbrotid Brunastada lande. þar hun hefr þann vestare farveg geingid.

Þesse landamerke hafa halldiñ verid Brunastada i tijð Sira Sigurðar Þorlakkssonar sem Mælefells stad hiellt Anno Domini 1773 cdº LXXIX.

233.

[1479].

SKRIPTAMÁL [Ólofar Loptsdóttur].

JSig. 308. 8vo, pappirskver með hendi séra Ásgeirs Bjarnasonar í Dýrafjardarþingum (d. 1773) eptir rollu á skinni, og er þetta ritað síðast á kverið, einmitt árið 1773, sama árið sem séra Ásgeir dó; telr Hannes ritstjóri Þorsteinsson, sem fyrstr benti mér á skriptamálin og sendi mér afskript af þeim til Khafnar 1898, að séra Ásgeir muni einmitt hafa dáíð frá afskriptinni, og því vanti niðrlagið af skriptamálunum¹⁾; styðst þetta og við það, að ekki virðist neitt týnt úr bókinni, heldr hafi hér aldrei verið skrifað meira. Á blaði í fjöggra blaða broti, sem liggur í þessu kveri, er og ritað upphaf skriptamálanna, og fyllir það blað nokkurn veginn litla eyðu, sem er öndverðlega í aðalafskriptinni. Á þetta blað er ýmislegt párað, þó með góðri og skrifaralegri hendi, svo sem: „Ecke er gaman að því illa [all]dre(!) dygd sem kann ad spilla“, „Ha Edla og Velbyrdigum Amtmanne yfer Islando Hr. O.afe

¹⁾ Í Prestatali séra Sveins Nielssonar er dánarár séra Ásgeirs talið 1772, en Hannes ritstjóri hefir fundið í handriti eptir meistara Hálfðan Einarsson, sem Jón prestaskólakennari Helgason á, að séra Ásgeir hafi dáíð 1773, og verðr það að vera rétt.

Stephanssýne“, „Monsr Jon de Belsdal“, „hier byriast og so sá vonde Sidur og“, og að lyktum „The(!) Nicolausson“, sem líklega á að merkja Þorleif Nikulássson landþingsskrifara.

Afskrípt séra Ásgeirs af þessu skjali er vönduð, og hefir hann leit-
szt við að fylgja stafsetning frumritsins. Fer Hannes ritstjóri svo feld-
um orðum um skjal þetta í bréfi til mín 23. Apr. 1898: „Frumritið er
nú líklega glatað, en það mun hafa verið til langt fram á þessa öld.
Svo sagði Pétur Eggerz (d. 1892) frá Akreyjum, er manna fróðastr var
um ýmsa forna hluti, að hann hefði séð á Skarði á Skarðsströnd frum-
ritið af skriptamálum Ólöfar ríku Loptsdóttur, og hefðu verið ófögr.
Fleiri hafa og heyrt getið um þessi skriptamál, og kent þau við Ólöfu.
Dykir því einginn vafi á, að þessi afskrípt í JSig. 308. 8vo, sé einmitt
afskrípt þessara skriptamála, þótt nafn Ólöfar sé ekki nefnt, af því að
niðrlagið vantar. Vera kann og, að nafns hennar hafi eigi heldr verið
getið í frumritinu, og það er jafnvel all-líklegt, því að skjal þetta mun
aldrei hafa átt að flækjast margra á milli, en munnmæli mann frá
manni geta haft fullkomlega rétt fyrir sér í því að eigna henni þetta.
Af skriptamálunum sézt, að kona sú, er þar um rædir, hefir verið stór-
auðug, átt eignir í öðrum landsfjórðungum og verið opt á ferðalagi, er
alt getr átt vel heima um Ólöfu. Það er auðséð, að mjög litið vantar
aptan af skjalinu, og að syndaregistrinu er um það leyti lokið, þá er
afskriptinni sleppir“. Við þessi orð er fáu að bæta og er flest í þeim
tekið fram, sem þarf. Þess má þó enn geta, að kona þessi segir á ein-
um stað, að hún hafi verið svo ríkilát, að einginn maðr „þorði mér á-
sakan að gefa“, og er leit á konu um langt skeið í sögu Íslands það,
er hér getr verið um að ræða, annari en Ólöfu Loptsdóttur, sem annað
eins geti átt heima hjá. Að visu getr Magnús sýslumaðr Ketilsson ár-
ið 1800 í riti sínu um kirkjur á Íslandi þess, að til sé enn tvenn skripta-
mál, er kend sé við *Solveigu Þorleifsdóttur* (d. 1479) og *Solveigu
Björnsdóttur* (d. 1495): „Endnu har man i Behold tvende saadanne
Skriftemaale, som de to fornemme Koner *Solveig Thorleifsdatter* og
Solveig Björnsdatter siges at have gjort, og som deres Confessionarius
eller en anden, som de have aabenbaret deres Bekjendelse. har skriftlig
forfattet“ (Rask. 66. 4to, bls. 141—42).

Skriptamál Solveigar Björnsdóttur eru enn til og finnst í skjalabók
með hendi séra Björns í Sauðlauksdal, sem nú er í Advocates Library í
Eidínaborg 21, 7, 14. 4to. En um hín skriptamálin, Solveigar Þorleifs-
dóttur, er það að segja, að þau hafa enn ekki fyrir mig borið. Verðr
því ekkert með vissu um það sagt, hvort þau skriptamál, er hér koma,
sé hin sömu og þau, er Magnús Ketilsson eignar Solveigu Þorleifsdótt-
ur. Þó er ýmislegt er bendir á, að svo muni varla vera, og að þetta
sé einmitt skriptamál Ólöfar. Er það fyrst, að þessi kona, er hér skript-
ar, telr sig ekki hafa átt nema einn bónda, verið að eins eingipt, og
má það heimfærast upp á Ólöfu, en getr ekki átt við Solveigu, því að
fyrst giptist hún 1484 Ormi Loptssyni, en tók að honum lifanda saman

við séra Sigmund Steindórsson og var síðan frilla hans um langa æfi, og getr varla hjá því farið, að við það hefði verið komið á einhvern hátt í skriptamálum Solveigar. Annað er það, að varla mundi vera komið jafnríkilátlega að orði í skriptamálum Solveigar, þó að hún væri rík og mikil fyrir sér, því að hér er sem sú kona tali, er mest hafi átt undir sér allra kvenna á Íslandi á sinni tíð.

Um skjal þetta má enn geta þess, að ekki getr komið til nokkurra mála að ætla, að það sé samsetningr frá síðari öldum. Allr blærinn á því er rötgróinn 15. aldar blær, og sýnir það manni vel, hvað nærgaungulir og atfréttir klerkarnir hafa verið í skriptastólum hér á landi í páfadóminum, og eins hitt, að menn hafa eins og leitað sér fordildar í því, að útmála fyrir þeim syndir sínar sem mest. En þess verður að geta, að öll fyrirsögnin hér eptir handritinu mun vera eptir séra Ásgeir.

Um dánarár Ólöfar Loptsdóttur er þess að geta, að hún mun hafa látizt seint á árinu 1479 (Sbr. Safn I, 25). Kemr hún síðast, svo menn viti, við bréf í lifanda lífi 9. Júní 1479, og á bréfi frá 29. Febr. 1480, (Nr. 237 hér á eptir) má sjá, að hún er þá dáið („sem hústrú Ólufu hafði tilheyrt“), en 15. Apríl 1480 fara fram skipti eptir hana á Skarði¹). Eg hefi því fært skriptamál þessi til árs 1479, því að helzt er ætlanda, að þau muni gerð á efstu stundum hennar. Að visu er á einum stað talað í *nútið* í skjali þessu („sem mér *stendr* verst, því að minn eiginbóndi *verðr* optsinnis fyrir þeim áruna af mér“), og mætti af því ætla, að þau kynni að vera gerð í sótt áðr Björn Þorleifsson dó 1467, er Ólöf kynni að hafa í fallið; en á þessu einu er þó litið að byggja í sjálfu sér, og getr að eins verið frásagnarháttur sá, að hafa *nútið* fyrir *líðna tíð*.

Confessio Turpissima

uppskrifud epter gamalli Pergamentis Rollu

Anno 1773.

Ég aum sek og syndug í augliti almattigs Guds segi það gudi. hans millduztu modr jungfru sancte marie og öllum guds helgum monnum. og ydr minn andligur fader at eg [aumur kvenman²) hefur misgiðrt j mote guds bodordum j ordum og verkum. j hugrenningum. j nidrfellingum

¹) Solveig Þorleifsdóttir hefir og dáíð sama ár (1479) á tímabilinu 12.—26. Maí. ²) [í aðalafskriptinni er hér eyða fyrir þessum orðum, en á blaðinu í fjöggra blaða broti *stendr*: „aumur keniman“, sem án efa er mislestr fyrir „aumur kvenman“, því að af öllum formála þessum er ljóst, að það er kona, sem hér geingr til skripta.

guds bodorda og j vangeymslu hans laga og rettinda. j æstleysi vit gud. og leti godra verka. j astleysi vid gud og oskapligre ohlydni vid minn sæta lausnara fôdr og modr og alla þa er yfer mig woro skipader mier til saluhialpar. Æinkanliga ma eg hrædd vm vera at eg se hörmuliga vafiñ j vij hófudsyndum. það er at skilia ófund og ofmetnad. reidi. leti godra verka. agirni. ofneyzlu. saurlifi. þar med allar þær rætr og kvíslir sem af sierhverri þeirra kunna at renna. ottar mig sarliga hafa snortid. Æg hefer misgert j seinkan jatningarinnar og j gleyming glæpanna og apturhvarfi syndanna. j heitrofi vid sialfañ gud. suo margfalldliga sem afskapliga. at eg fyllda það sialldañ eda all dri sem eg iatadi gudi j skirn minne og skriptamalum og eigi sidr rauf eg sarliga þau heit sem eg hiet fyrir sialfrar minnar heilsu. huort sem það var j peningum. fóstum. vókum eda bænahaldi edr pilagrimsfærd til heilagra stada. Æg hefi misgert j allz hattar vanrækt minnar saluhialpar. þuiat það gott sem mier var kent las eg skiott og hraparliga afsnidandi fyrir fliotleika saker framburðarins stafinn og orða samstöfurnar. þar med gleymandi ordin full. versin half enn stundum óll.

Þier med ma eg hrædd vm vera at optsinnis hafi eg hörmuliga rangt lesit bædi saker vankunnandi og illvilia at eg villda eigi epter leita huad rett var. og það syrgiligra at margan dag fellda eg nidr allar minar tider. giórði þar fyrir aunga minning j minu hiarta med nockurri idran edur þeirri astundan at giallda aptur gudi og hans helgum monnum það er eg gleymdi med eiginligri og vilianligri vanrækt. Þier med geymdi eg sialldan med iafnadi at lesa¹⁾ þær veniuligar bæner sem eg sialf setti mier. suo at laungum let eg frammar ganga leik og lausung og heimsligan hegóma enn þa góða hlute sem minne salu woro til bata. Æg hefer misgert j bólvan og j brædi. j illyrdum og ópolinmædi vid mina navnga. þui at optliga sturladizt eg af litlu efni med omóguligri misþykkt. þar sem til min var talat eitt ord

¹⁾ Hér þrýtr fjögurblaðabrotsblaðið.

omiukt gallt eg a mot mðrg og hædilig med brigslan beiskrar samvizku. typtandi mier undirgefít folk framar med hotun og hardindum vondra orða med grimleiks yfergirnd rangrar afvirðingar helldr enn med miukbærri bæn edr skyllduligri siduendi. raskandi hörmuliga guds hatider med þeirri grein at eg skipaði minum verkmonnum at vinna a helga tíma. fleckandi og liotliga sialfa mig j þessum gud-ræka glæp suo at eg skar og saumadi bædi mier og óðrvn. þui veit eg mig sarliga seka vera þessa lagabrotz minna vegna og annara. þuiat eg mun suara eiga fyrir mig og alla þa er syndgast hafa j fyrrsagdri óhæfu af minni a-eggian. Væri sa nock(u)r er j moti mællti sakir gudhrædzlu mínu bodi og skipan hliop eg fram j reidinnar ædi med ferligum fvlyrdum og ofbelldi og geisiligum foradskap og akefdarfullum heitingum ef hann giðrði eigi minn vilia.

Ósigert hefi eg minn sæti fader j fðstubrigði haskasamliga. þuiat allðri helld eg dyggiliga þær skylldufðst(u)r sem mier woro settar og skipaðar af kirkiunnar formonnum. enn eg giðrði mier fðstur epter minum hugþocka. suo bakferlada eg þessar og adrar gudligar skipaner at eg framde iaþnliga minn vilia j ðllum hlutum. enn eg varp mier at baki bodord kennimanna og minna yferboda.

Ósigert hefi eg andligur fader j raskan heilags hiuskapar. þuiat eg elskadi sialldan minn eiginn bonda epter gudligu lðgmali. verandi optliga j likamligri naverv vid hann. bædi a helgum tímum og fðstutímum. samþyckiandi honum j olofaðri sambud a margan hætt sem mier þotti epterlatligaz. og þo eg hefði j fystu eigi fulla astundan eða vilia til at brigða þeirri samkvomu sem mier er einsliga sett j lðgmalinv. þa drozt það af ockru blidlæti at siduzu j sameiginliga vidreign og holldliga samþægt. Eg hafði optligar girnd og fyst at fremia þenna hlut med oleyfdum holldsins breyskleika enn tilheyriligri hugsan med gudhrædzlu at geta gudi afspringi sem hann sialfur hefur bodit j rettligum hiuskap. Opt sinnis samteingdumzt eg mínum bonda fra þeim tíma sem eg vnderstóð mig hafandi vera at barni og þan(g)at til er eg vard lettari. og ei síðr þaðan fra

rettliga af mier krefja og eg var skyldbundin honum at veita an öllu torvelldi. verandi honum ohlydiñ j ordum og giördum. suo at eg veitta honum sialldan verduga vegsemd. hafandi vid hann mörgu sinni stygd og stirdlæti¹⁾. þwst og ofbelldi j hiartanu þo at eg taladi eigi sneijðiligum ordum vid hann alla tima.

Æinkanliga hefer eg misgert eigi sidr minn kæri fader at eg hefi optliga j blidlæti verit med adra kallmenn. þad er at skilia j kossu og fadmlögum. glediligum ordum og liettlatum augna tilrenningum. j umspenningum og nak(v)æmri likamanna samkuomv og j atekningum handanna og marghattudum vidvikum þeim er full blida mætti af gerazt. og þo at med gud(s) drottins forsiö og þeirri miuni astundan at eigi skyllði eg af þess haattar manni saurgazt. og þo at eg hefði vid sialfa hordomsins framning

. fri verit. þa hefer eg allt eins af fyrr sögdum blidskap ruglazt med sialfri mier

.

og huilik synd mier er þetta. legg eg hana upp under miskunnardom drottins mins og yduart föðrligt vmdæmi j guds nafni.

Misgert hefi eg minn kæri fader j allzhattar leti godra verka j ofmiklu ölmusuleysi vid hinn fataka. suo at sialldan veitti eg þeim mat og klædi edr herbergi omöglandi. helldr hatadi eg optsinnis guds veslinga med mörgum meinyrdum. Suo og þo at eg fretti andlat manna gleymdi eg at bidia fyrir þeim. og þott eg leitadi vid. giörda eg þad skiotliga og oskinsamliga. hier med hefer eg orækiliga bedit fyrir mier og ödrum og sialldan haft þa elsku til guds og manna sem mier hæfði. helldr elskadi eg leik og lausungu veralldarinnar. þrætr og sundrlyndi. gudhialpareida ut af minum munn sendandi. þar med þrifeida og heilsueida. sveriandi og optliga vid guds módr nafn med suo litilli fyrirhyggju at stundum veit eg eigi huort eg sver mig rett eda rangt. stundum veit eg mig suarit hafa ranga munneida svo at þui helldr skyllði þad truazt satt vera sem eg hefer fram borit. **Æink-**

¹⁾ Svo.

anliga hefer eg misgiðrt andligur fader j leidiligri langrækni. þuiat hvat sem mier var misbodit j ordum eda giðrdum gieck mier allðri vr hiarta saker minnar illzku. hlifda eg eingum j þessum glæp huorki skyllðum ne oskyllðum nema hellzt móðr minni. og þott nockörn tíma væri eg glòð og kát vid þa sem giðrdu j móti mier var eg þo allteins j minu hiarta med gallbe(i)skri astundan hòrmuligrar hefndar. þegar eg leiddi til minnis hvat mier þotti fyrr illa. hótandi æ sem tidaz at þar skyllði gialld fyrir koma þa þeim þætti verst vid koma berandi med mier svo sara samvitzku bædi innan kirkiu og utan. og ei sidr þann tíma sem eg tok at mier holdd og blod drottins míns ihesu christi þott omakligt væri. þier med for þad sem enn var haskasamligra at þa er sa geck at mier med litillæti sem mier misbaud og bædi mig fyrirgefningar og eg syndiz hann medtaka med blidum ordum og hryggiligri asionu. var eg j leyndum míns hiarta med angurligri wlfwdar rót. klædandi svo fòlska blidu andlitzins med orækiligri reitni hugskotzins. at þegar skyllði hann þui mæta sem mier þotti verr ef hann kynni mig sídar styggia.

Þessa synd hefer eg kæri fader omannligazt fram haft a þann mann sem mier stendr verst. þuiat minn eiginn bondi verdr optsinnis fyrir þeim aruna af mier og geingur su grein til þess at einn tíma sem vid tóludum ockar j milli. kom þad j hans ordrædu at hann hefði nalægr verit minni frændkonu med holdldigri sambwd. og þott hann birti mier þetta med einum samt heimuleik og æn nockóri minni atspurn þa hefer þessi hlutr suo mikinn grundvòll j minu briosti til stygdar vid hann at med ordum og einkanliga med þungum þyckiudrætti sialfrar minnar hugar. reñandi(!) laungum af minni hendi su dyggilig og audvellð ast og skyllðug elska sem eg atti honum at veita med rettinum þegar eg leiddi til vmhugsanar fyrr sagðan hlut. þier med hefer eg hann optsinnis grunat vm sama efni til annara kuenna mier skyllðra þott eg hefði þar yfer einga kynning frammar enn einfellt hugarbod sialfrar minnar. og þo allt eins hefer þad þungan mata míns lundernis til yfingar vid hann

suo at naliga hellt eg það fyrir satt j minv hiarta. nu með sagdri grein mier kunnugri fyrir hans framburd og eigi sídr fyrir mína grunsemd hefer eg iduliga með hann buit bædi með obrigdanligu hiuskaparbandi og likamligri na-veru. þó tidliga með litilli alvöru edr skyllduligri vnder-vorpning. og huerr og huilik mín sekt meiri (eda) minni er stendr saman j þessu efni. legg eg hana með sinum greinum vnder miskunnarvalld drottins míns ihesu christi og yduart födrligt heilrædi. hjer með hefer eg misgert andligr fadir j ofmikilli gleiming vm það godz sem eg a eda hefer att j öðrum sueitum edr landsfiordungum huilikar ölmösur þar af gioraz guds fataekum monnum. og þar um haft litla atfrett þa eg hefer sialf til komit hueriar afveitzlur vordit hafa j minni bruttverv og þott eg hafi grun at smærri hafi ordit enn heyriligt væri. þa hefer eg litla edr einga skipan a giort til umbotar adr enn eg ridi j burt. og ei helldr ept-erhugsat þann tima sem eg kom heim at gefa fleiri ölmösur af þui godzi sem þa hefer eg milli handa edr adrer með minni skipan. þui ma eg hrædd um vera j guds augliti at guds veslingar þoli og þolat hafi sakir þessa míns gud-hrædzluleysis margfallt þrot bædi matar og dryckiar. klæda og herbergia lans lífs firring einshueria edr heilsution at þeir hafa matt fa fyrr og sídar fyrir mitt ofmikit mann-domsleysi vm þetta efni. Vil eg feginsamliga þat allt samt gefa vpp vnder miskunnardóm drottins míns ihesu christi.

Öisgiort hefer eg andligr fadir j haskaligri vanrækt minnar hæstu saluhialpar. þuiat eg hefer sialldan með gud-hrædzlu edr kristiligri fyst og girnd bergt drottinligum likam og stundum eigi hirdt huort eg hefði bergt edr eigi hold og blód míns sæta lausnara. helldr svo sem nókut misgrunandi með efasemd hiartans ofalsada sannleiksins vnderstöðu til fullrar syndalausnar j þui gudliga stormerki eilífliga rikiandi vnder asionu brauds og vins at mína sal mundi það mega talma fram a eilífa lífs braut þó at eg bergdi eigi. og j adra grein duldzit eg vid at mier mundi þungt og abyrgdarfullt j guds augliti með huilikum vidbun-adi eg leiddi at mínu hiarta helgaztan likama og dyran

dreyra lifanda guds. þad heimskliga hugsandi at ogurlig reidi hins rettlatazta domara mundi mig eigi nalgazt mega edr makliga slæ ef eg ein stædi j milli margra annara manna þeirra sem hreinliga vaktadi sínar samvitzkur. med þessum hætti firdiz og fiarlægdizt mitt hiarta lifanda braud einglanna og burtt skyfdizt af fagnadarfullri nalægd og samvistu heimsins grædara. Enn fylldi fwlan falsaradom diðfulsins og hans eitrligvm teygingum. suo radlausliga reikandi j fyrrgreindu trausti dular og ovitzku stad af stad at sia og heyra margfalldañ ovinarins vondskap. þad til leggiandi af minni mannillzku sem adrer kunnv eda villdu eigi giðra. sediandizt alldri af lausungarfullri flóktan hugskotz og likama. sem þad himintvngl er at þrimligvm arum lidnvm fyllir sína ræs og nyar hana þegar æn duðl edr huilld.

Nu veit eg at omilldr daudi verdr endalykt a fyrr sagdri minni reikan. mun eg þa byria adra ras j salina þo at naudigr¹⁾ se. eigi lika helldr skapliga. þad er at skilia byrt af porthwsi míns relega²⁾ likama og fram j syrgilig og þo maklig vmskipti píslanna saker minna synda þær sem mig ottar nu þo at sidla sie at fiandinn muni til elldzneytis geymt hafa minni þórmuligri sal til bótlausrar bólvannar. nema hinn hæsti gud virdizt sínvvm miskunnaraugum til hennar líta j hverium eg set nv feginsamliga alla mína vón. Einkañliga hefer eg misgiðrt j síniligum stuld og osyniligum. þvi j syniligum at eg hefer optsinnis kugat lítilmagnan med okursamligri fiar vtheimtan. livgandi suo margan pening inn j mína gard þann sem eg hafdi huorki heimilañ fyrir gialld ne giðf. og þo at eg ætti mæla æ nockurs mannz fe fyrir ymisligañ kaupskap milli hans og mín. hafdi eg optliga þann mvn sem mier stod verr. þvi at eg heimta mína skulld miklu frekara enn eg vissa sannindi til vera j vnderstödu kaupsis afflettandi suo naunginn sinu godzi med sviksamligum plóg fiandligrar agirni svo þórmuliga sem o-mannliga at þar fyrir vard hann óreigi og stafkall þolandi hier med hungur og þorsta. kullda og krankleika og at síd-

¹⁾ Svo. ²⁾ relega, hdr. = relega.

uztu lífstíon og reiduleisi andar og líkama. enn eg hiełt hía mler hans gođz og þa skulđ sem eg átta honum at gíallda. loekandi adra menn med mler at neyta þeirra peninga j kosti og klæđum sem eg hefer so sviurđliga aflat. hler med fylgđi það sem enn var hórmligra at þvrd og minka a mínv gođzi tíadi eg og greinđi olatliga saker olmósuleysis vid hinn volada. Enn vóxt og aukan minna peninga sagđa eg nauidg og þo med falsi og vnderhyggju þá sialldan er það varđ leggiandi þar vid minn bokareid med mórğum málakrókum at mitt gođz væri eigi meira enn eg sagđa. hvar fyrir aller tollar og tíunder er eg atti at lwka kirkiu. prestum. biskupum og fatækum monnum voru sialldan edr allđri af mínvu peningvu rettliga lukt. Enn saker míns ofsa og oiafnadar þorđi eingi mađr mler asakan at gefa. þo at þeir vissi mín ranginđi suo afskapliga óflgaz móti guđs lógum og heilagra fedra setningu. Enn þui hefer eg misgiort j osyniligum stulđ andligr fadir at þeir hlutir sem mler vorv feingner til geymslv edr beđin at giöra eitthvad vr þeim skutladi eg med odygd og afdrætti og umskipti. afhendandi þeim er mler feck minna edr verra enn eg medtók j fystu vefianđi fyrir þeim aptr og fram sem eg kendi eigi íafnklókan mler j bróğđum og kyndugskap suo hann trvđi minni sógn. glóđđumzt eg omógvliga med sialfri mler af þessari lýmsku sem eg hefđa rettliga fyrr greindra hluta aflat. J annarri grein sem enn var haskasamligra. at þa er eg var j nóckórum nauidum stóđđ heitandi ymissum hlutum. pilagrimsferdum edr offri til heilagra stada. j fóstum og vókuum edr bænahaldi. eđa aflatí einhuerra glæpa þeirra sem minni sálu vóru til eilífs obata þa rauf eg þetta þegar allt samt er eg komzt vr mínum þravngingum. takandi það aptur under mig med eiginligum illvilía sem eg íatadi guđi og hans helgum monnum. og eigi fañzt mler meira vu þennan guđræka glæp enn eg hefđi đarat minn líka. Optliga hefer eg minn sæti fader stolit frægđinni burt af mórğum manni med gallblandinni bakmælgi. j aleitni og vmlestri þuiat þa leynda hlute sem minn nævngur lagđi vnder mig j truskap. rauf eg lítlu síđar med hropligri opinberan. vid.

aukandi marga hluti illa. með lygiligum falsradum. þá er eg heyrði giarna adra vmlesturinn frambera. þar með neitadi eg sanna vera þá góða hluti sem madur ber j sialfs síns samvitzku. enn eg kostadi af öllu megni illskunnar at fordrifa og opinbera mannzins goda hluti. og at síduztu snere eg vm goda hluti míns samkristins mannz j þá hluti sem honum yfergæfuzt iduliga j vesta efni epter þui sem eg gat minni illsku fremzt tilkomit. Enn eg sialf var sem annar skrðksmadr. likiandi mig goda hluti fremiandi fyrir manna augum. enn eg ottudumzt eigi at reita guds asiónv með svivirdligum og skemdarfullum odædum. girnandizt at kallazt heilagur¹⁾ af monnum. enn eg var liót og leidilig j guds augliti. Optsinnis fiell eg j greypiliga gudlasta. þuiat eg eignadi þá hluti gudi sem eigi woru hans. þá er eg sagda með mier hann skapat hafa efni og vndirstödu syndanna. Neitadi eg og diarfliga hans hluti þá vera sem hans vorv. leggiandi hans helgazta nafn vid hegoma hluti með hæsta svardaga.

Enn nu allar fyrr nefndar greiner með sierhuerium articulis legg eg vnder miskunnarvalld drottins míns ihesu christi.

þjer með hefer eg misgiðrt vitandi og ovitandi. vakandi og sofandi. viliandi og oviliandi a nótt og degi og a huorri stundu. fleiri og meiri erv mínar synder enn eg mega ordum inna edr hug til koma. Enn nu vil eg fegiñ²⁾.

234.

6. Febrúar 1480.

á Reykhólum.

ÞORLEIFR Björnsson hirðstjóri norðan og vestan á Íslandi gerir þá menn kvitta og ákærulausa kongdómsins vegna, er faunguðu Bjarna Þórarinsson.

¹⁾ Svo. ²⁾ Hér þrýtr handritið og hefir aldrei verið ritað meira. Vantar hér því niðrlag skriptamálanna, og mun þó ekki mikið vanta, því að mjög sýnast þau vera hér að lokum komin.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 345—347, með hendi Styr's Þorvalds-sonar c. 1700.

Kvittunarbref þeirra sem faungudu

Biarna Þorarinsson.

Það giðrer ec Þorleifur Bjornsson hirdstjóri norðan og vestan á Jslandi godum monnum viturlegt með þessu minju opnu brefi. að eg meðkiennunst að eg hefði gefið alla þá menn kvitta og ákærlausa kongdómsins vegna. sem faungudu Biarna Þorarinsson. ef þeir hafa þar nokkru afvega uti farið frammar meir enn lög standa til. fyrir þá sök að nafni Þorvalldsson og Jón Bjornsson beiddu mig og kröfdu að giora sier ríett af fyrgreindum Biarna fyrir Rán og grip og heimsokn. er hann hafði þeim veitt og flejrum öðrum. Svo og í annari grein hafði fusi Biarnason kongs umboðsman j milli Gijlsfiardar og Långaness lyst áðurgreindañ Biarna og hans filgiara utlæga fyrir þann skuld að þeir foru heim á hans gard og drogu upp hans hus. enn báru í burt peninga. og því lýste optnefndur fusi Biarnason fullri og allri heimsokn á áður greindañ Biarna og hans filgiara svo sem hann mætti það fremst giðra með lögum. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnnsigli fyrir þetta kvittunarbref. Skrifad á Reikholum á Reykianesi sunnudaginn næsta éptir purificatio sancte Mariæ. þá er lídíd var frá hingadburd vors herra Jesu Christi M. cccc. og áttatíjge ára.

235.

10. Febrúar 1480.

í Holti.

TRANSSKRIFTARBREF þriggja manna.

Bisk. Isl. Skalh. Fasc. XIV, 1, transskriptið á skinni. AM. Apogr. Nr. 2467, stafrétt afskrift.

Þath giorum uær nafni prestur bauðuarsson. Þordur jónson og gudmundur olafsson godum monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefi. ath uær haufum sed og yferlesid opith dómsbref þessara manna sem hier epter skrifader

standa með þeirra oskauddum ok hanganda jnzsiglum suo l  tanda ord epter ord sem hier seger.

[H  r kemr d  mr Godsvins biskups um eyristolla Holtskirkju i Önundarfirði frá 18. J  li 1444, Dipl. Isl. IV, Nr. 698].

Og til meiri auksyningar hier um settum u  r fyrnefnd-er menn vor inzsigli firir þetta transcriptarbref skrifath j hollti j aunundarfir  i fimtadagin in festo scolastice. anno domini M^o. cd.^o octogesimo.

236. 29. Febrúar 1480.    Reykhólum.

SAMNINGR þeirra Þorleifs Björnssonar og Einars Björnssonar af einni álfu, en Rafns lögmanns Brandssonar af annari um mál Bjarna Þórarinssonar og þeirra brædra Þorleifs og Einars, og geingr Rafn i borgan fyrir Bjarna, að hann verði laus   r fangelsi og komi til næsta   xar  rþings.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 335—345, með hendi Styrðs Þorvaldssonar c. 1700.

Giorningsbref at Þorleifur Biörnsson gaf Biarna
Þórarinsson lausa     r f  ngelsi.

  ad gi  rum v  r Einar Brandsson. Bartholomeus Kolbeinsson og Þorvalldur Jonsson. g  ddum m  nnum kunnigt með þessu voru opnu brefi. ad v  r vorum þar j hið. saum og heyr  dum    ord og handaband þessara manna Þorleifz Bi  rnssonar. hirdstiora norda  n og vesta  n    Jslandi. og Einars Bi  rnssonar brodur ha  ns af eirni álfu. og Hrafns Brandssonar af annare. l  gmadur norda  n og vesta  n    Jslandi. ad þ   er greindur Hrafn l  gmadur dagþingadi Biarna¹⁾ Þórarinsson með því f  ngelsi er Þorleifur Biörnsson hafdi l  tid hann f  nga fyrir þ  r sakir er þessir menn ki  rdu til hans. Jon Biörnsson og narfi þorvalldsson. ad fyrnefndur Biarni þórarinsson hafdi gripid þeirra peninga. Lýsti Þorleifur Biörnsson því fyrir oss fyrgreindum monnum. ad hann hefdi

¹⁾ Biörn, hdr.

fyrir þann skulld láttid fánga Biarna. að þeir hefði beitt sig og krafid Jón og Narfe og fleiri menn adrer að giora sier Riett af honum. og i þessari dagþingan lofadi Hrafn lögman. og i borgan gieck fyrir hönd Biarna. að optnefndur Biarni skylldi koma til næsta Þxarðrþings að forfallalausú. og svara þar sem löglega stefndur öllum þeim málum sem þar verda með lögum til hans tölud. Hier i mótt lofodu fyrnefnder brædur Þorleifur og Einar Hrafn lögmanni. að þann sama gardinn Bæ á Raudasandi sem Biarni Þorarinsson hafði að sier tekid. skylldi hann hallda með frij til næsta Þxarðrþings. og alla þá peninga sem þar voru heima á gardinum þá er hann kwam til. og landskylldirnar af jörðunum þeim sem hustru Olufu hafði tilheyrdt vestur frá Skalanesi og til Vijka. og hann hafði að sier tekid. og þeir villdu honum auðvelldega luka. er á jörðunum búa. án nockrar þvingunar edur hrædslu j þessu takmarki um greindar landskylldir. at fráteknum Eyunum Hvallátrum. og fiór-um málnytukugillum. er Philippus Sigmundsson átti j byggingu hia hustru Olöfu þar heima á sandi og þau malnytukugilldi. er Biarni rak i burt frá Læk með markj Gudrunar Aradottur. og hun átti i byggingu hið hustru Olofu. Enn þær landskylldir. sem Biarni hafði ecki að sier tekid þridudaginn næsta fyrir fardaga. og þá væri olycktar edur þeir villdu honum ecki giallda er á jörðunum búa skylldi þeir brædur að sier taka. Þorleifur og Einar. Medkendust þessir þrattnefndir menn Þorleifur og Einar. að hveria linun sem þeir giörði hier uti um þessa peninga við Biarna. að þeir giörði það fyrir sjns herra naadug herra kongs Kristierñ skylld. ef það bevijsadist svo. að hann hefði kongsins bref fyrir sier. enn ef einginn endilegur lagavegur geingur á um þessa peninga sem Biarni hefur at sier tekid. að næsta Þxarðrþingi þá skylldi optnefndir brædur Þorleifur og Einar aptur taka Gardinn (j Bæ) á Raudasandi. og alla þá peninga frijda og ofrijda. sem hann tok þar. enn gripiñ standa til laga og svo landskylldir af jörðunum. j svo máta. at þeir skylldu giallda þær er á jörðunum búa. Enn Biarni bitala þeim er honum gulldu upp á riettañ Reikningskap.

enn þá peninga alla sem Biarni hefur fyrir þeim tekit Þorleifi og Einari skyldi hann aptur leggja fyrst landskylldir af þeim jörðum sem þeim heyrði til sialfum og hafa aptur skilad fyrir fardaga. nema hann kunni ódruvijs ad forlijkast vid þá sem á jorðunum búa. Svo og eij síjdur alla þá peninga adra sem hann hefur fyrir þeim haft. skyldi hann aptur skila strax er hann kiæmi vestur þangad sem hann tók. hvert það var ur Gardi Fusa edur annarstadar. smior edur adra peninga. nema þeir vilie jundælla giðra. enn grip-iñ standi til rietta. skyldi Biarni óngva peninga hafa med frelsi edur þeirra heimilld framar meir enn hier fyr stendur skrifad i brefinu hverki minni nie meiri. Gaf þorleifur Bjornsson Biarna Þorarinsson kvittañ og lidugañ ut af sitt fðngielsi j þessari dagþingan fyrir þann skulld. Enn hann lofadi ad svara lógum fyrir sig á þingi med vissri borgun. Svo og eij síjdur gaf optnefndur Biarni tijttnefndañ þorleif Björnsson og alla hans menn kvitta og ákiærulause med handabandi fyrir það er hann liet fðnga hann og i járn setia. edur hver hindran edur hugmód honum var þar uti giðrt. edur i hverium stad er þat skiedi med ordum edur verkum. svo framarlega sem hann mátti það fremst med lógum giðra. Lofadi tijttnefndur Biarni ad hann skyldi ecki ómak edur hugmód giðra þeim bræðrum þorleifi og Einari nie þeirra mðnnum um þá peninga sem Gudmundur Arason hafdi átt. hverki gripa nie grijpa láta. og i aungum Ráðdum þar um vera ad þeir sieu gripnir edur ómakadir fram um Óxarárþing. Svo og eij síjdur lofudu þessir þrattgreindir menn þorleifur. Einar og Biarni. Hrafni lógmanni. ad þeir skyldu koma til næsta Óxarárþings. eda þeirra löglegir umbodsmenn. med óll sijn próf og skilrijki er hverer hófdu um þessa peninga under dandimanna skodan og Ransak. hvad þeim lijst svarlegast. Hier med lofudu hverer óðrum gridum og fullum fridi. þorleifur og Einar fyrir sig og sijna menn. Enn Biarni fyrir sig og sijna menn. og alla þá sem honum vilja lid veita. og hann má vid ráða. og fyrir hans skulld vilia giðra fram yfir þingid. til þess hver kemur til sijns heimilis. ad riettum dagleidum. Medkiennunst eg Hrafn Brandsson lógman. ad ec hefi geingit i

borgun fyrir Biarna Þorarinsson. að hann skal allan þennan skilmála hallda sem hier staar uti brefid. að koma til næsta Óxararþings. edur hans löglegur umbodszmadur. að svara þar hverium manni Lög og Riett. Og til meiri audsyningar hier um setta ec Hrafn Brandsson Lögman mitt jnsigli med þessara manna jnsiglum sem hier ero skrifadir fyrir þetta bref. er skrifad var á Reykhólum á Reykianesi á þridiudaginn næsta fyrir Jonsmessu um veturinn þá lidid var frá Guds burd M. cccc. og Lxxx.

237.

1. Marts 1480.

á Reykhólum.

BJARNI Þorarinsson lýsir því, að hann hafi viljugr og ókúg-aðr geingid til handabands við Hrafn lögmann Brandsson, að hann skyldi halda allan þann gjörning, er þeir höfðu gert, hann og Björnssynir (Nr. 236).

Kriegers safn 2. 4to, bls. 358—359, með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700.

Lofunarbref Biarna Þorarinssonar við
Hrafn Brandzson.

Það giðri eg Biarni Þorarinsson godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi. að eg medkiennunst. að eg hefi viliugur og (med) minn godaþ vilia utaþ nokkra kugan eda þreijnging geingid til handabandz med Hrafn Brandsson Lögman nordaþ og vestaþ á Jslandi. að eg skylldi hallda allaþ þann gjörning sem hier stendur skrifadur i þessu sama brefi sem mitt bref og jnsigli hanger vid. Og til sanninda hier um setta ec mitt jnsigli fyrir þetta bref. er skrifad var á Reykholum á Reykianese midvikudaginn næsta fyrir Jonsmessu Holabiskups um veturinn. þá er lidid var frá hingadburd vors herra Jesu christi M. cccc. og átta-tijger ára.

238.

6. Apríl 1480.

á Grýtubakka.

VITNISBURÐER um illskiptafund þeirra Hrafns lögmanns Brandssonar og Magnúsar Þorkelssonar.

AM. Fasc. XXV, 14, frumritið á skinni. Siðara innsiglið er dott-
ið frá.

Jllskipta fundur hrafns lögmanns og
Magnusar Þorkielssonar¹⁾).

Þat giorum vid ion prestur olafsson oc thomas gud-
mundzson godum monnum viturlicet med þessu ockrv opno
brefui ad vid vorum þar j hia sóm oc heyrðum á þa er
þeirra fundr varð Rafns branzsonar oc Magnus Þorkelsson-
ar fyrir sunnan hnioská á gatum þeim er kallazt backa-
gatur fram j skogin. ste greindr Rafn af baki hesti sinum
oc hans fylgdarmenn þa þeir mættu sia adurnefndan Magn-
us oc hans fylgiara. dro þa rafn vpp oc hans menn stæl-
hanzka enn suerd sin or slidrum oc geingu þangat at sem
fyrnefndr magnus stodh fyrir kýrr oc þeir menn er med
honum voru. hiellt opt nefndr Rafn á næctu suerdi oc vpp
reitt til hæggs oc suo hans menn med honum. Oc þa er
hann var suo nær komin opptnefndum magnusi at hann
mátti vel hans ord heyra. lysti titt nefndr magnus þui at
hann uilldi ængu illu vid Rafn skipta helldur godu ef þess
væri kostur. Oc þui fyrirbæð þrattnefndur Magnus sinom
monnum at hægua sla edr stinga rafn branzson edr hans
menn oc sagdizt ængua skæmm edur skada veita vilia rafni
branzsyni ne hans monnum. Oc efter þessi ord hio rafn
branzson fyrri at Magnusi Þorkelssyni huert hæggt at ædru
oc suo ei sidr hiuggu þeir sem rafni fylgdu. Oc til sann-
inda her vm settum vid fyrnefndir menn ockur inscigli fyrir
þetta bref er giort var á grýtubacka j hæfdahuerfui fimtu-
dagin j þáscaviku anno domini M^o cd^o lxxx^o.

239.

14. Apríl 1480.

á Skarði.

ÞORLEIFR Björnsson handleggr Haldóri ábóta á Helgafelli
jörðina Bjarnarfoss í Staðarkirkjusókn klaustrinu til æfin-
legrar eignar, og kvittar Þorleifr um andvirðið.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 131a—b, með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með ártali 1480 er í AM. 252. 4to, bl. 47; AM. 430. 4to, bls. 6, og AM. Apogr. 1583.

Kaupbrief fyrir Biarnarfosse.

Það giorum vier Oddur prestur Þorleifsson. Þordur Helgason. Þorarin Stephansson godum monnum kunnugt með þessu voro opnu briefe að vær vorum j hia sðum og heyrðum á a Skarde a skardzstrond fostudaginn næstañ eptter paskavijku þa lidid var fra hingadburd vorz herra 1480¹⁾. ord og handaband þessara manna Herra Halldorz abota a Helgafelli af einne alfu og Þorleifs Biornssonar af annare. að so fyrir skildu að firnefndur Þorleifur Biornsson handlagde adurskrifudum abota jordina Biarnarfoss. er liggur j Stadar kirkiusokn j Stadarsueit optnefndum Halldore Abota og klaustrinu a Helgafelli til æfinligrar eignar með ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgtt hefur að fornu og nyiu. meðkiendist og adurskrifadur þorleifur að hann hefði fulla og alla peninga vppborid af abotanum Halldore fyrir greinda jord eptter þui sem honum vel anægier og gaf hann kuittañ og akiæru-lausañ v̄m adurskrifad jardarverd fyrir sier og ollum synum eptterkomendum. Lofade Þorleifur að suara lagariptingum a sagdri jordu. enn abotinn skilddi hallda til laga. og til sanninda hier v̄m.

240.

15. Apríl 1480.

á Skarði.

SKIPTABRÉF eptir Ólofu Loptsdóttur milli Þorleifs og Einaris Björnssonar.

AM. Fasc. XVII, ad 9, frumritið á skinni, og er samanstungið við skiptabréfið eptir Björn Þorleifsson frá 1467 (DI, V, Nr. 441). Til eru margar pappírsafskriptir af þessu bréfi, en þær eru allar ónýtar úr því frumbréfið er til, og ekki til annars en að glepja fyrir og villa, og hafa margar þeirra rangt ártal bréfsins. Ein, sem hefir haft ártalið 1477, hefir leitt Espólin í villu um dauðaár Ólofar ríku (Árb. II, 105).

¹⁾ Svo ágripin; misskr. í 858: „148“.

Þat giorvm ver oddr petursson. gisli filippusson. einar oddsson. þorarin aronsson. finnr petursson oc þorðr helgason godum monnum uiturlegt med þessv woru opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra iehsv christi M. cd. oc lxxx ára. Manudagin næsta firir tiburcius Messo vm vorit¹⁾. á skarde æ skardstraund. worum ver til nefnder af ærlegum monnum þorleifi biörnnsyni oc einari biörnnyne. at skipta oc j sundr telia alla þa peninga kvika oc dauda. fasta oc lása. frida oc ofrida er þeim hafde til erfda fallit epter hvstrv olofv loptzdottur modr sina sem gud hennar sál hafi.

Nv saker þess at fyrgreinder brædr þorleifur oc einar lofudu huorr firir sic med fullu handabandi at hafa þat oc hallda firir fullt oc logligt eignarskipti sem ver fyrr nefnder menn giordum oc skiptvm þeirra j milli.

Jn primis skiptum ver skarde á skardstraund einare biörnnyne med halfre saurbæiar fiðru oc aullum þeim eyium sem skarde fylgia firir hundrad hundrada. þar med skiptvm [ver] honum ollum þeim eignvm sem þar ero med. fra tekit galltardalstungv. Reiknuduzt þessar eigner .xxxx. hundrada oc cccc hundrada. med þessum eyium er til woro lagdar til skardz. ravdzeyiar oc hrvteyiar. suidnur oc sudr lavnd. ase j holltvm oc þeim iordvm er þar til liggia. hraungerdi. xxx. hundrada. liotastader .xx. hundrudum. uetleifshollt. .xx. hundrudvm. eyr j skoradal .xvj. hundrudum. hreimstader j nordrardal .xvj. hundrudum. tuær iarder j hnappadal auluis-kross oc þuerfell firir cccc oc .xx. reiknuduzt þessar peningar .cc. hundrada oc .x. hundrud betur. Hier med skiptum uer einare saurbæ a ravdasandi oc melanes. mafaberg oc hlidarhuamur. kluka oc grauf. stackar oc lambauatn. kirkivbol j kollzuik. uazdalr. geirseyr. hamar a hiardarnesi. ccc j audnum. illugastader oc half eyr j kollafirdi. galltargia oc klavfastader. reiknuduzt þessar peningar er sandi fylgia. lxxx hundrada oc .ccc. hundrada. Jtem hlaut einar nordr a straundum. kamb oc ofeigsfiord. kleifar oc auik. finnboga-

¹⁾ Þ. e. 10. Apríl.

stader. kios oc næstviðk. kersuogr oc giðgr. bær oc eyr. ingolfsfiordr oc hruteyiarstraund. Reiknuduzt þessar iarder .c. hundrada oc .xx. c^m betur.

Hlaut þorleifur biörnsson j sinn hlut til motz uit einar brodr sinn þessa peninga.

flatey a breidafirdi med styckis oc sandeyium. reykeyium. hrauneyium oc hergilsey oc ollum flateyiar löndum oc þar til suefneyiar oc galltardalstungu firir .c. hundrada. Mafahlid oc þær iarder er þar fylgia. hris. hollt. oc tunga. haufdi oc uik oc skerdingstader firir halft annat .c. hundrada. alftanes oc þær iarder er þar fylgia. straumfiordr. kalfalækr oc krossnes. annastader oc uodalækur. einifell oc .xxx. c.^a neidurin j nordræ. ij. iarder uestur j sandzhrepp saudlausdalr oc keflauik. reiknast þessar iarder .cc. hundrada oc .xxxx. c.^a betur. siofarborg j skagafirdi oc þær iarder er þar fylgia med firir .cc. hundrada oc x. c^m betur. þessar iarder med brianslæk a bardastraund. hrakstader oc haukabergr. litlu hlid. v. c.^d j uavllvnum. cc j drapskeri. halft bridia .c. j hvammi oc tuttugu. raudzdalr oc arnorstader. hlid oc þuera. forsa oc uattarnes. eyiarnar huallatur. þessar iarder j kroksfirdi. skogar. gillastader oc tunga. bær. holar oc klettur. tindar oc ingunnarstader. ualshamar oc backi. brecka oc suarfholl. reiknuduz þessar iarder ccc. oc lxxx. c.^a betur. kalladarnes oc þessar iarder med. hamar oc suidinsuik. skard oc sunddalr. guddaler oc kluka. bruara oc eyrar. kallbakur. reik[n]ast þessar iarder sem nesi fylgia .c. hundrada oc xx. c.^d betur. Hlaut þorleifur so micil lausagoz. v. c.^d oc .xx. med alftanesi j ollum fridum peningum at auk skulldanna. oc skyllði þessar peningar standa firir kirkiu reikningi. xij. c.^d med mafahlid. med einv kugilldi hia sigmundi þorsteinssyni oc tueimr kugilldum sudr j hnappadal a auluiskrossi landskyldar kugilldi oc innstædv kugilldi. Enn med flatey oc suefneyium. einu .c.ⁱ. fátt j .xxx. c.^{da} sex kugilldi med iordunum j kroksfirdi. oc sex kugilldi med iordunum hia kalladarnesi oc halft ix.^{da} c. med galltardals tungu oc eigr kirkian þar sex kugilldi af.

Enn einar biörnson j sitt hlutskipti þetta j lausagozi.

xix kugilldi oc .xx. heima med skardi oc halft fimtanda c. oc xx. er kirkian a skardi eigur. oc halft ed ix^{da} .c. med daugurdarnesi oc eigur kirkian þar af sex kugilldi. oc sex kugilldi j kroksfirði. sex kvgilldi med iordunum norðr a straundum.

Suo oc skiptum uer fyr nefnder menn j helminga ollum þeim peningum sem dauder woro a skardi innan gatta. silfri oc tygium. klædnate oc bordbunate. sængarklædum oc ollum avdrum ofridum peningum þeim sem innan gatta woro. woro þa epter oreiknader. xvij hestar er þeir villdv skipta med ser sialfir.

Og til sannenda hier vm settvm ver fyrr nefnder menn vor jncigli firir þetta bref skrifat æ skardi æ skardz-straund laugardaginn næsta epter tiburcius Messo et ualeriani æri sem fyrr seger.

241.

17. Apríl 1480.

á Skarði.

ÞORLEIFR Björnsson selr Gísla Filippussyni jörðina Keflavík á Rauðasandi til fullrar eignar og kvittar um andvirðið.

AM. Apogr. 1155, að því er virðist, eptir frumriti.

Þat giore ek þolleifur bio(r)nzson godum monnum viturligth med þessu minu opnu brefi ath egh hefi selt gísla filipussyne jordina keflavík er liggr j saurbæiar kirkiusokn med ollum þeim gognum ogh gædum sem greindre iordu keflavík fylger ogh fylgth hefur ath fornu ogh nýu ogh eg uard fremzt eigandi ath epter modr mina olofu lopztdottur. hefi egh fulla peninga ogh alla vppborit i adrgreint jardar verd suo mier vel únægir ogh i kaup okath kom. ogh þui giore egh fyrgreindur þolleifur adrnefndan gísla orlungis kuit(t)an ogh ðkærulausan um adur skrifat jardar uerd fyrr mier ogh ollum minum logligum erfingium. Ogh til saninda hier vm sett(a) eg mith insigli fyrir þetta iardar-kaupsbref er giorth var a skardi æ skardzstrond. manudagin næstan fyrrer jons Messu holabiskups vm uorit. þa

er lidit var fra hingatburd vorss herá ihesu christi M^o. cccc
ogh lxxx ar.

242.

25. Apríl 1480.

á Reynevöllum.

FJÓRIR menn transskríbera fjögur bréf um Hvalsnes á Rosm-
hvalanesi.

AM. Apogr. Nr. 5607 „Ex transcripto“, þ. e. frumtransskriptinu
sjálfu, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er á kálf-
skinn, með tveimur oskirum jusiglum, og tveimur lausum þveingium“.

Þath gerum vær sigurdr jonsson. bryniolfur jonsson.
oddur sigurdzson ok gudmundur loptzson godum monnum
kunnigt með þessu voru opnu brefe ath vær haufum sied
ok yferlesit ok heýrt yfer lesin open bref með heilum ok
oskauddum hangande jnnsiglum ok suo latande ord epter
ord sem hier seiger.

[Hér kemr:

1. Vitnisburðr um Hvalsnes] frá 16. Dec. 1435, Dipl. Isl. IV, Nr.
592;

2. Vitnisburðr um sama frá 17. Jan. 1436, Dipl. Isl. IV, Nr. 593;

3. Vitnisburðr um sama frá 10. Apr. 1436, Dipl. Isl. IV, Nr. 595;

4. Alþingisdómr um sama frá 30. Júní 1436, Dipl. Isl. IV, Nr. 599].

Ok til sanninda hier vm settum vær fyrnefndir menn
vor jnnsigle firir þessi transkriptarbréf er skrifut voru á
Reykholum á Reykianese þridiudaginn næsta epter jons-
messu holennsis episcopi þa er lidit uar fra hingatburd vors
hera jesu christi M. cccc. ok lxxx ára.

243.

10. Maí 1480. }

í Hjörsey.

27. Júní 1481. }

í Hvammi.

HELGI Aronsson selr Guðína Jónssyni hálfá jörðina Hjörsey
fyrir jörðina Skiphyl í Krossholtsþingum, fyrir sextán hundr-
uð og þar til átta hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXV, 10, frumritið á skinni. Af fimm innsiglum eru
nú þrjú fyrir bréfinu.

Þat giorum uer sigurdur prestr ionson. jon sigurdzson. þorgils jonson. grimr aronson ok eilífr ¹⁾ godum monnum uitrlegt med þessu uoru opnu brefi. æ miduikudaginn næsta fyrer uppstigningardag. þa er lidit uar fra hinngatburd uors hera jhesu christi. M. cccc. ok lxxx ára j hersey fyrir myrum er liggr j hraunhrepp uorum uær j hia sauð ok heyrduð æ ord ok handabað þessarra manna gudina jonsonar af einne hal(f)u enn helga aronsonar af annare ath suo fyrer skildu ath greindr helgi aronson sellde nefndum gudina jonsyni fyr nefnda halfa jord hersey til frials forræðiss ok æfinligrar eignar undan sier ok sinum erfingium. enn under adur nefndað gudina jonson hans erfingia ok epterkomendur. med aullum þeim gaugnum ok geduð. rekuð ok renninguð uautnum ok ueidestaudum teiguð ok taudum. tollum ok tilgiofuð ok aullum þeim eiguð ok uðmerkium er opt nefndri halfri jordu fylger ok fylgia hefer att ath fornu ok nyu ok optnefndr helgi hefer fremst eigande ath ordit ath aullu tilteknu enn aungu fra. med aullu þui fie sem finnatz kynne j iordu ok æ nema laugleger keneðdr yrde til ath laugum. hier j mote gaf optnefndr gudine jonson tittnefnduð helga aronson²⁾ .v. huðdrut ok xx med þeim fridleika. jordina skiphyll fyrer .xvi. huðdrut er liggr j hraunhrepp æ myrum j krossholttz kirkiu sokn. þar til fiaugr malnytu kugillde tuau gellðfiarkugillde. iij huðdrut j aullum peningum. skylldu gialldaz ij kyr ok gellðfiar huðdrat ath næstuð fardaugum. enn allt annat ath audruð fardauguð þar eptur komande. under batz tittnefndr gndine jonson ath suara kirkiunnar jnnstædu ath halfu ok porcio af tittnefndri jordu hersey upp æ xl uetr þott suo leinge hefde oreiknad uerit ok fyrnd á kirkiunne þeire sem nu uar. skyllde tittnefndr helgi aronson suara laga riptingum æ þrattnefndri jordu hørsey enn þrattnefndur gudine jonson hallda til laga.

samþykte adrnefndr grimur aronson þennað giorning ok

¹⁾ eyða í frumbréfinu fyrir föðurnafni Eilífs, og innsigli hans er ólesandi. ²⁾ Svo.

jardar saulu helga aronsonar brodur sins með handabaðde. suo ok eigi sidr samþýckte þrattnefndr helge aronson þa saumu jardarsaulu er optnefndr grimr aronson hafde adr sellt tittnefndum gudina jonsyne þrattnefnda half(a) jörd hersey.

Ok til sannenda hier um settum uær fyrr nefnder menn uor jncigle fyrer þetta jardar kaupsbref skrifat j huamme j huamsueit miduikudaginn næsta fyrer petursmessu ok pals are sidar enn fyr seger.

244.

12. Maí 1480.

á Hólum.

ÓLAFR biskup á Hólum lýsir jarðirnar Núpufell og Hnappstaði fallna undir heilaga kirkju og hennar formenn samkvæmt Eyrarlandsdómi frá 7. Júní 1479 (Nr. 202), er Árni Höskuldsson hafði rofið.

AM. Fasc. XXV, 16, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3274.

vm arne hoskuldzson¹⁾.

aliktan vm Nupufell og Hnappstade ad fallnar
sie vnder Hoola domkirkju²⁾.

Vij olaf með guds nað biskup á holvm giorvm godum monnum viturligt með þess(v) vorv opnv brefi at saker þess at arne havskuldzson hefur rofit þan dom ok eigi af halldit sem dæmdur var a almenneligri prestastefnu a eyrarlandi j eyiafirdi af tolf prestvm vegna kirknanna nvpvfellz ok nappstodum vm þav kirkivgoz sem þar hafa fallit hofum vij latit beida ok krefia kirkivgodzana fyrir badar kirkivnar j hinn sidasta eindaga ad michaelmesv ok eigi feingit því holldvm vij jardernar badar nupvfell ok nappstadi fallnar vera vndir heilaga kirkiv ok hennar formenn epter því sem dæmt var ok at avk svo mikit lavsagooz sem kirkivgoozin erv meir enn jardernar eru dyrar til. fyrirbiodvm

¹⁾ Utan á bréfinu með forni hendi. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vij hvorivm manne at hallda þessar fyr skrifadar jadir nupufell ok nappstadi nema med vorv leyfi j moti retti heilagrar kirkiv ok þeim domi sem dande menn hafa dæmt-skipum vij sira klæng einarsson vndir hlydne at lesa þetta vort bref heima a nupvfelli suo allir heyre med tveimur vottvm j fardogvm nv næst er kemur svo ok logfesta strax epter fyr nef(n)da jord nvpvfell med somum vottvm j vorv vmbodi vndir heilaga kirkiv epter þui sem logbok vottar. Vilivm vij yduart bref vm allt þetta fa seinna at þer hafit þessa vora skipan trvliga giort. Ok til sannenda hier vm settvm vij vort jncigle fyrir þetta bref er skrifat var a holvm j hialltadal fostvdagin næsta epter vppstigningardag anno domini M^o cd^o octogesimo.

245.

16. Maf 1480.

á Hólum.

ÓLAFR biskup lýsir því, að hann haldi jarðirnar Núpufell og Hnappstaði með öllu því gózi, er þar fylgi, fallnar undir heilaga kirkju og hennar formenn samkvæmt Eyrarlandsdómi 7. júní 1479 (Nr. 202), er Árni Höskuldsson hafi rofið, og fyrirbýðr hverjum manni hald á þessum jörðum, nema með sínu leyfi.

AM. Fasc. XXV. 17, frumrit á skinni. Innsiglið er skorið neðan úr faldi bréfsins. AM. Apogr. 3275.

vm arne hoskuldzson¹⁾.

Vij olaf med gvds nad biskup a holvm giorvm godvm monnvm viturligt med þessv vorv opnv brefi at saker þess at arne havskvldzson hefur rofit þann dom ok eigi af halldit sem dæmdvr var a almenneligri prestastefnv a eyrarlandi j eyiafirði af xij prestvm vegna kirknanna nupvfellz ok hnappstada vm þav kirkivgooz sem þar hafa fallit hofvm vij latid beida ok krefia kirkivgoozana [fyrir badar²⁾] kirkiunar j hinn sidasta eiñdaga at michae(l)ssmessv ok eigi feingit. því holld-

¹⁾ Utan á bréfinu tvívegis með fornri hendi; á seinna staðnum stendr: „arna“. ²⁾ [fyrir bodit(?), frbr.

vm vij jardernar badar nypvfell ok hnappstadi fallna(r) vera vndir heilaga kirkiv ok hennar formenn epter því sem dæmt var ok at avck svo mickil lausagooz sem kirkiv gozin erv meir fallin enn jardernar erv dyrar til. fyrirbioodum vij hvorivm manne at hallda þessar fyr skrifadar jarder nupvfell ok nappstadi nema med uorv leyfi j moti retti heilagrar kirkiv ok þeim domi sem dande menn hafa dæmt. skipvm vij sira geir fvsason vndir hlydne at lesa þetta vort bref heima a hnappstodvm svo allir heyre med tveimur vot(t)vm j fardogvm nv næst er kemur svo ok logfesta strax epter fyr nefnda jord hnappstadi med somum uot(t)vm j vorv vmbodi vndir heilaga kirkiv epter því sem logbok vottar. vilivm vij hafa ydvert bref vīm allt þetta seinna at þer hafit þessa vora skipan trvliga giort. Ok til sanenda her vm heingium vij vort jncigle fyrir þetta bref er skrifat var a holum j hialltadal þridivdagin næsta epter vppstigningardag anno domini ᵐᵒ cdᵒ octogesimo.

246.

20. Maí 1480. í Kaupmannahöfn (?)

BRÉF Jakobs bróður Davíðssonar til Tideka Bernharðssonar (Bernhardi) og reglubræðra hans af Luciureglu um inntekning manna í regluna.

Bisk. 2. Fol., bls. 151, skr. c. 1693; er það kopiubókin frá Hólum hin lakari, og er bréf þetta hér svo meinlega afbakað. að eingin tók eru á að leiðrétta það til hlítar, og er það því hér prentað eins og það stendr í bókinni. Lítr út fyrir, að frumrit af þessu bréfi hafi verið sent til Íslands í öndverðu og borizt í hendr Ólafi biskupi á Hólum, og hafi síðan legið þar við skjalasafn stólsins. Síðan hefir það verið fært inn í skjalabók biskupsstólsins með öðrum bréfum.

Brief Jacobs Davidssonar Daterad Anno M. D.(!)

Lxxx med Einu brókudu Jnnsigle.

Honestis Deoque devotis personis Tideco Bernhardi ac consortj Suj prædilectæ Lucix Frater Jacobus Davidis Gardianus Hassilenus in Dej filio pax continua cum Salute. omnium salvatoris clementia eiusque Vicarij in eodem

Sanctissimi Sixti scilicet Pate¹⁾ Qvarti. nec non vestrae devotionis affectu exigente. qvod dum ad ordinem nostrum diligitis vos Speciales benefactores ad amicos ordinis nostrae¹⁾ ad omnia suffragia fratrem Micj commisserem fænore tenes. pro qvanta mihi ex alto datur. recipio personam vobis participalidem¹⁾ bonorum omni concedens tam post mortem qvam vita proprios die noctuque i(n) missis vicibus. Jeiuniis. orationibus. prædicationibus. Laboribus. ac aliis piis exercitijs¹⁾ operarj dignabitur. filius virginis benedictionis super addens in Specialj ut dum obitus vestrj fuerint. cum Christo & Deo natj idem officiis fiet pro vobis qvoque fratribus nostris defunctis fierj est consvetus.

Datum Haffi anno Dominj M. CD. Lxxx in Vigilia [feste Penedesis²⁾ Gardianatus officii sub Sigillo.

247.

30. Maí 1480.

í Felli.

GEIR prestur Vigfússon vottar, að hann hafi lesið bréf Ólafs biskups (Nr. 245) á Hnappstöðum í Eystrum-Fljótum eptir boði biskups, og síðan lögfest jörðina undir heilaga kirkju.

AM. Fasc. XXV, 18, frumritið á skinni með nokkuð brákuðu innsigli fyrir. — AM. Apogr. 3272.

vm napstadæ.

uitnisburdur um hnappstadi³⁾.

Þat giore ek geir prestur vigfusson godum monnum viturligt með þessu minv opnv brefi at ek hefer lesit mins herra biskupsins opit bref vnder hans hanganda jnsigli á faustvdagin j fardaugvm nv næst er var. heima á hnappstavdvm j eystrvm fliotum epter þui þat þar vm giort vtvisar ok hann hefer mik tilskipat með ollum þeim greinvvm sem þar vt j standa. svo ok lavgfesta ek strax vpp á stadin fyr greinda jord hnappstadi epter mins herra biskupsins

¹⁾ Svo. ²⁾ [r.: festi pentecostes. ³⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi.

ymbodi vnder heilaga kirkiv ok hennar formenn epter þui sem laugbok vottar fyrir tveimur vottum magnvse hallzsyne ok brandi palsyne. Ok til sannenda hier vm setta ek mitt jnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar j felli j slettahlid a þridiudagin næsta epter de trinitate. anno domini M^o cd^o octogessimo.

248.

13. Júní 1480.

í Miklabæ.

TRANSSKRIFT af bréfum um Miklabæjarmál.

Bisk. 3. Fol., bls. 494 & 500, bréfabók frá Hólum, skr. 1641—42. — AM. Apogr. 3593, með hendi Páls Hákonarsonar.

Brieff vm mykla Bæ j Blonduhljð j skagafyrði.

Það giorum wær Andries Ormsson. Arne Eijnarsson. Olafur Jonsson. og Gudmundur Jwarsson. godum monnum witurligt med þessu woru Briefui ad wier sðum og yfferlðsum. og einvirdiliga skodudum opiñ brief. med heilum og hangundum jnsiglum. so lðtanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr:

1. Bréf frá 22. Júní 1476, Nr. 77 að framan.
2. Bréf frá 17. Febr. 1476, DI, V, Nr. 724.
3. Bréf frá 14. Febr. 1476, með niðrlagi af bréfi 9. Apr. 1476. DI, V, Nr. 723.
4. Bréf frá 13. Dec. 1479, Nr. 230 að framan].

Og til sanninda hier vm settum wær fyrr nefnder menn wor Jnsigli fyrer þessi Transskrifftar Brief er skrifud voru a myklabæ j skagafyrði j Blonduhljð. þridiudaginn næsta fyrer Botolffsmessu. þa er lidid war fra hingadburd wors herra Jesu Christi M. cccc. og attatýger aara.

249.

14. Júní 1480.

í Miklabæ.

TRANSSKRIFT af bréfum um Miklabæjarmál.

Bisk. 3. Fol., bls. 258 & 261, bréfabók frá Hólum, skr. 1641—42.

Það giorum vier Andres Ormsson. Arni Einarsson. Olafur Jonsson og Gudmundur Jvarsson godum monnum viturligt með þessu voru Brefi að vier saum og yferlúsum og einvirdiliga skodudum opin bref með heilum og bangandum innsiglum so latandi ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr:

1. Bréf frá 27. Okt. 1474, Dipl. Isl. V, Nr. 680;
2. Bréf frá 28. Okt. 1474, Dipl. Isl. V, Nr. 681;
3. Bréf frá 16. Marts 1475, Dipl. Isl. V, Nr. 691].

Og til sanninda hier (v̄m) settum vier fyrr nefnder menn vor jnnsigle fyrr þesse transskriptar Bref. er skrifud voru a Miklabæ j Skagafyrri j Blonduhljð midvijkudægin næsta fyrr Botolfsmessu. þa er lidid var fra hingadburd vors herra Jesu christi þusund flogur hundrud og attatiger ára.

250.

16. Júní 1480. { á Reykhólum.
23. Júní 1481. { í Flatey.

GUNNAR Jónsson fær Ingveldi Helgadóttur jörðina Auðunarstaði í Viðidal til meðferðar, og skyldi hún standa fyrir peningum þeim, er Kristín Þorsteinsdóttir átti undir Lopti Ormsyni, og hafði feingið Ingveldi til fullrar eignar, en Bólstaðarhlíð fær hann Ingveldi til fullrar eignar, svo framt sú jörð yrði eign Stepháns Loptssonar, dóttursonar Gunnars.

AM. Fasc. XXV, 15, transskript á skinni frá 11. Aug. 1495.

bref gvnars jonsonar og juguelldar helgadottur.

Vitnizburður vm Audunarstadi og Bolstadahljð¹⁾.

Þath giorum vær einar brandzson. haffidi skulason. ok hauardr tumason. godum monnum kunigth með þessu voru opnv brefi. að þar vorum vær j hia. saum ok heýrdum á ord ok handaband þessara manna. gunars jonssonar af einne alfu. enn jnguelldar helgadottur af annari að suo fyrir skildu. að fyr nefndur gunnar jonsson feck adr nefndri

¹⁾ Utan á bréfinu með tveim höndum frá 17. öld, eða jafnvel 16. öld fyrri línan.

jnguelldi helgadóttur jordina audunarstadi til medferdar er liggur j vididal j asgeirsóor kirkiu sokn til allz abata þar til sem hun fienge þa peninga sem kristin þorsteinsdotter moder hennar atti vnder lopti heitnvm ormsýne. enn kristin moder adr greindrar jnguelldar hafdi feingit henne til fullrar eignar ok logligrar epterkæru. hier med handlagde optnefndur gunnar jonson. þrattnefndri jnguelldi helgadóttur j þessu þeirra handabandi. oss fyr nefndum monnum nær verandum jordina bolstadarhlid j suartóardal. henne til fullrar eignar j fyr greinda skulld ok reikningsskap. suo framarlega sem þessi fyr greind jord ýrde fullkomiñ eign stefans lopztsonar erfingia loptz heitins. enn dottursonar þrattnefndz gunnars. enn tidtnefndur gunnar jonsson hafdi þa hans vmbod ad logum. for þessi giorningur fram a Reykholum óó Reykianesi faustudagin næsta fyrir botolfsmesso. þa er lidit var fra kristburd þusund flogur hundrut ok attatiger ara. Ok til saninda hier vm settum vær adr nefnder menn vor jncigli fyrir þetta bref er skrifad var j flateý a breidafirdi óó langardagin fyrir jonsmessu baptista ari sidar enn fyr seiger.

251.

17. Júní 1480.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af Núpufellsdómi.

AM. Fasc. XXIV, 2, frumritað transskript á skinni. Af 4 innsiglium er eitt dottið frá.

Þath giorum uier sira ketell grimolfsson. andres ionsson. gvdmundr jonsson ok olafur klængsson prestar godvm monnum uiturligth med þessv voru opnv brefi ath uier sam ok ýferlasvm opith bref med heilum ok oskoddvm hangañdum inciglum svo latanda ord epter ord sem hier efter skrifath stendr. [Hér kemr dómr um kirkjugózin í Núpufelli og á Hnappstöðum frá 7. Júní 1479, Nr. 202 að framan].

Ok til sannenda hier um settum uier fyr nefnder prestar vor incigli firir þetta transkriftarbref er skrifat var óó

holum j hialltadal in die botholfui abbatis. anno domini. 1000.
cd. lxxx.

252.

18. Júní 1480.

á Sjárarborg.

RUNÓLFUR Guðmundsson selr Símoni Pálssyni jörðina Skinnþúfu í Glaumbæjarþingum fyrir tuttugu hundruð i lausafé.

AM. Apogr. 3592, að því er virðist, eptir frumriti.

Þaðh geýrum við arne þorarensen ok sigurdur ionson godum monnum vitu(r)ligt með þessu okkru opnu brefe að þar vorum við i hia saum ok heýrdum æ ord ok handaband þessara manna runols gudmunssonar af eirne alfu ok simunar pallsenar af annare að sua firer skildu að fyrnefndr runolbr selde adrgreindum simune iordena er sua heiter skinþufa er liggur i skagafirde i glaumbæar kyrkiusokn til fulrar eignar með ollum þeim gognum ok gædum sem greindre iordu filger ok fýlt hefur að fornu ok nýu ok hann varð fremst eigande að. skýlde titt nefndr simun gefa aðr greindum runulbe við fyrnefndre iordu xx. hundrud i fridum peningum ok friduidum. skýlde simun halda iordune til laga en þrattnefndr runolbur suara lagariftingu. for þesse gerningur fram æ siofuarborg i skagafirde sunnudagin næsta firer ionsmessu babtista þa lidit var fra hingaburd vors herra ihesu kristi. 1000 cccc lxxx. Ok til saninda hier vm settum við fir skrifader menn vor insigli firer þetta iardarkaups bref er gertt var i sama stad dege ok are sem fir seiger.

253.

18. Júní 1480. í Saurbæ á Rauðasandi.

BJARNI Þórarinsson kvittar séra Jón Gíslason fyrir andvirði Hrauns í Dýrafirði.

AM. Fasc. XXXVII, 7, transskript á skinni 1504.

Það giori eg biarni þorarinsson godvm monnum kvnn-

igt med þessv minv opnv brefi ath eg medkenumz ath eg hefi suo marga peninga upp borit af sera joni gislasyni fyrir jordina hravn er ligur j kelledal i dýrafirdi sem mier vel anæger upp a mina vegna og minar konu vegna og þui giorer eg fyrgreindan sera jon ollvngis kuittan og akiærvlavsan vm adr greinda jord fyrir mier og avllum minum rettum eptter komendum. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jncigli fyrir þetta kuittunarbref skrifat j saurbæ a raudasandi svnnudagin næsta fyrir jonsmessv baptista þa lidit var fra hingatbyrd wors herra jesv christi M.º cccc. og atta tiger ara.

254.

[1480].

MÁLDAGI Stafholtskirkju i Stafholtstungum.

Landsbókasafn 108. 4to, bls. 446—449 (máldagasafn séra Jóns Halldórssonar i Hitardal; þetta er þó ekki með hans hendi, heldr þeirri hendinni, sem mun vera Finns biskups i föðurgarði). Sbr. DI, I, Nr. 28.

Stafholts kyrkiu gamall Maldage.

[Steirn prestur Þorvaldsson¹⁾ sette fyrst Beneficium Stafholt og gaf til kyrkiunnar sem þesse Maldage inneheldur og giörde sialfur þennann Máldaga.

Jtem þá lá Hiardarholt med sinne sokn under Stafholt allt til þess ad biskup Thörlakur sette kyrkiu i Hiardarholte og þessa bæ þar til. Vijdelæk. Eijnufell. Höll. Lækiarkot. Spóamýre. Steinar. Lundur. Kadalstader og Backakot.

Kyrkiañ j Stafholte á heimaland allt med gögnum og giædum. Þessar jarder i heimalande. Svarfhöl. Biargastein. Hofstadi. Skóga. Laxholt. Eingenes á Ströndum og Reka med. afriett j Vesturárdal. middalsmula. biarnardal allann firir framan mælefellsgil. afriett i bodzbiargardal²⁾. Hrijsey á Roduvatne. Ey vid Hvijtdá sem Þverarþijng stendur j. Þræley sudur frá Bilshömrum. Selför á Þverárdal upp frá

¹⁾ [Svo. ²⁾ „forte Hrobiargardal“ á spáziu.

Kvíjum. þrið hlute veidar í þverð. enn feruþacka kirkia fiordung(.) kerveyde í laxfosse í nordurð. sem kallad er Niculasskier.

Jtem Skogarholt í Skardstungu það kallad (er) Kyrkiuholt og kyrkiutijunder af xiiij bæum og xx.

J Hjarðarholte. j Skarde. j Eskholtti skal hafa heimatijund. Enn ur Galltarholtti skal giallda vj aura voru ð hveriu ðre.

255.

27. Júní 1480.

á prestastefnu.

Dómr sex presta, útnefndr á prestastefnu af Magnúsi biskupi Eyjólfssyni, um máldaga og bréf Hjarðarholtskirkju og Stafholtskirkju í Stafholtstungum.

Landsbókasafn 101. 4to, bls. 366—367, með hendi séra Jóns Halðrssonar í Hitardal: „NB Guðmundur sálugi Árnason, skýr og skynsamur maður, sem leingi var lögréttumaður í Þverárþingi, vottar með sinni handskript, að Deildartungu Anno 1666 d. 22. Martij, að þessi dómur hafi þá hjá sér verið“.

Um máldaga dómur í millum Hjarðarholts
og Stafholts kirkna, Magnúsar biskups.

Anno 1480.

Öllum mönnum, sem þetta bréf sjá eður heyra senda Þorbjörn prestur Ámundason, Pétur Þórðarson, Arni Þorsteinsson, Rafn Gilsson, Sveinn Jónsson og Jón Þorsteinsson prestar Skálholtsbiskupsdæmis kvedju guðs og sína kunnugt gerandi með þessu voru opnu bréfi, að þá liðið var frá hingaðburð vors herra Jesu Christi 1480 ára vorum vér í dóm nefndir af virðuglegum herra og andlegum föður Magnúsi með guðs náð biskupi í Skálholti á þriðjudaginn næstan fyrir Pétursmessu og Páls á almennilegri prestastefnu að skoða, rannsaka og dæma um þau bréf, er lágu fyrir kirkjunum Stafholts og Hjarðarholts, hvorrar skilríki skjallegri væri, um þá fimm bæi, er ýmsar kirkjurnar höfðu tiundir af tekið, Stafholtskirkja og Hjarðarholtskirkja, er svo heita Steinar, Lundar, Kaðalstaðir, Bakki og Einifell. Nú sakir

þess, að Hjarðarholtskirkja hafði fyrir sér gamlan máldaga, er sancte Thorlákur hafði gera látið, og þar til styrkingarbréf biskups Jóns kranba¹⁾, góðrar minningar, Skálholtsbiskupsdæmis, og þriggja annarra biskupa, er styrktu og staðfestu þennan sama máldaga og bréf með sínum bréfum.

Í annarri grein kom þar fram bréf biskups Matthesar²⁾, er þá var lénsbiskup heilagrar Skálholtskirkju. Kom þar og fram officialsbréf ábóta Steinmóðar, er dæma hafði látið Stafholtskirkju til halds, þar til eignarbiskup kæmi til, og gerði aðra skikkun á eður lagaveg um áðurgreinda bæi og tíundir af þeim. Því dæmdum vær fyrrnefndir prestar öll þau bréf, sem Stafholtskirkja hefði að halda, öldungis ónýt og aungva makt hafa. En Hjarðarholtskirkju máldaga og bréf gerðum vér stauðug³⁾ og óbrigðuleg eptir öllum greinum og articulís, sem þar út í stendur.

Jtem í þriðju grein kom þar fram transcriptarbréf út af bréfi biskups Jóns Stephánssonar, er var eiginbiskup í Skálholti, svo látandi, að hann skipaði aptur tíundir af optskrifuðum jörðum til Hjarðarholtskirkju. Var fyrir það skrifaður ábóti Haldór og síra Finnur Magnússon. Því dæmdum vér optskrifaðir menn síra Finnur skyldugan að sverja eptir sínu innsigli eptir því sem transcriptarbréfið útvisar. Að unnum eiðnum dæmdum vér síra Odd Pétursson skyldugan að gjalda kirkjunni í Hjarðarholti slíkar tíundir og lýsitolla, presttíundir og kirkjutíundir, slíkar sem fallið hefði síðan hann tók Stafholts stað, en ef síra Finnur sværi ekki, þá skyldi síra Oddur kvittur við Hjarðarholtskirkju um þær tíundir, sem hann hefði meðtekið þar til.

Samþykkti þennan vorn dóm með oss virðuglegur herra og andalegur faðir herra Magnús með guðs náð biskup í Skálholti.

Og til sanninda hér um.

¹⁾ „mun eiga að lesast *krabba*, sem var auknefni Jóns biskups Stephánssonar“ (séra Jón á spáziu). ²⁾ D. e. Mattheusar. ³⁾ standug. hdr.

256.

30. Júní 1480. á Öxarárþingi.

TYLFTARDÓMR útnefndr á Öxarárþingi af Hrafní lögmanni Brandssyni um vígsmál Þorsteins Finnssonar, er í hel hafði slegið Ingimund (Önund) Jónsson.

Dómabók, sem átt hefir Jón Hákonarson á Vatnshorni (d. 1748), skr. c. 1608 (= a). — AM. 211c. 4to, bls. 171—72, skr. c. 1700 (ártal hér 1530! = b); dálitíð önnur röð á nöfnum dómsmanna, felt niðr sumt og vikið við mörgu.

Domur vm viglysing.

Þat gíaurum vær Oddur þetursson¹). Gunnar Jonsson. Steffan Þorarinsson. Gudmundr Stephansson. Bessi kolla-son. Ketill teitsson. olafur þoruardzson²). Jon Þorsteinsson. olafur sueirsson. þordur audunar³)son. þorualldur jonsson og þorleifur⁴) Gunnsteinsson. Godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ad [uær medkiennvnt. þa er lidit var fra hingad Burd vors herra Jhesu christi þushuñd og iij^c og lxxx ar⁵) ðú faustudæginn næstañ eptir pieturs messo og pals. a almenniligu avxararþingi. vorum vær j dom nefnd-ir af ærlegum manni Hrafní Brandzsyni. laugmanni nordan og vestan ðú Jslandi. ad skoda og dæma vm þa viglysing sem þar kom fram̄ og adur hafdi suarit⁶) verit. at Þorsteinn Finnsson⁷) hafdi oforsyniu j hel sleigit Ingimund⁸) Jonsson. Suo og eigi sydur vm vigsbætur huorsu hafar vera skylldu. Epter fyrnefndañ Ingimund Jonsson. og enn hier til huort vegandinn skyllði vera feriandi edur eij.

J fyrstum dæmdum (vær) viglysingina laugliga j allañ mata. Enn hæd ðú vigsbotum dæmdum vier xx hundrud. med suo ordnum saulum og fridleika. sem hier eptir skrifad stendur.

Nu fyrstu saul jnnañ manadar heim(a) j Bæ j Borgar-firdi. þriu hundrud med suo ordnum fridleika [sem hier er effer skrifad⁹). j huoriu sem golldit væri.

¹) b; prestur a(!) ²) þorarens-son, b. ³) gudnason, b. ⁴) þorlakur, b. ⁵) [arum effer gudz burd 1530(!), b. ⁶) suareñ, b. ⁷) Jonsson, a (hér). ⁸) Annund, a (hér). ⁹) [b. v. b.

viiij stjúkur klædis fyrer hundrad. edur¹⁾ ij aurar silfurs fyrer hundrad smidat edur osmidat.

tuær vudir fyrer hundrad.

xuiij fiordungar miols fyrer j^c.

Tiu stikur liereptz fyrer j^c. tueggiaalna breitt.

hundrad jarns fyrer j^c. Eda adra peninga þessum jafn-goda.

afhendi pietri jonssyni þessi fyrskrifud þriu hundrad edur hans laugligum vmbodsmanni. Enn ef [sa er þar einginn²⁾]. skiliest uid med Riettu þar heima j gardinn med tueimur vottum.

Aunnur saul j haust heima j liarskogum á heimili finz pieturssonar ij^c ³⁾.

[þri(di)u at uori fimm hundrad⁴⁾].

fiordu at audru hausti fimm hundrad. allt med sama fridleika og enu fyrstu og gialldist aull heima j liarskogum j fullum aurum. Nu sakir þess ad það syndist þar ad grid voru selld af laugligum Erfingia og j Borgan geingit vm vigsbætur. og þui dæmdum vier þennañ sama mann. þorstein finnzson⁵⁾. laugliga ferandi til mins herra kongsins nada.

Og til sanninda hier (vm) setium vier fyrnefndir domsmenn vor jnsigli fyrer þetta domsbref skrifad j sama stad og are deigi sijdar enn fyrr seigir.

• 257. 1. Júlí 1480. á Öxarárþingi.

HRAFN lögmaðr Brandsson samþykkir alþingisdóm um vígsmál Þorsteins Finnssonar, er í hel hafði slegið Ingimund (Önund) Jónsson (Nr. 256).

Dómabók, sem átt hefir Jón Hákonarson á Vatnshorni (d. 1748), í 4to, skr. c. 1608.

¹⁾ og, b. ²⁾ [hann er þar eij, b. ³⁾ 7c, b. ⁴⁾ [Enn iije hundrad ad vore, b. ⁵⁾ Þorsteinn Finnsson (ekki Jónsson) mun vera hér hið rétta; Þorsteinn hefir verið sonr Finns Péturssonar í Ljáskögum, og bróðir Arnórs, Ingimundar og Guðmundar föður Daða. En Ingimundr (eða Önundr), sem veginn var, hefir verið bróðir Pétrss Jónssonar í Bæ.

Það giori eg Hrafn Brandzson Laugman nordan og vestan á Jslandi. Godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi ad eg medkiennvnt ad ec hefi samþykkt þenna sama dom sem hier er medfestur þessu minu brefi standugañ og laugligañ med aullum sinum greinum og Articulis sem hann vtvijisar. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnnsigli fyrer þetta mitt samþycktarbref. Er skrifad uar á þingvelli at Auxaró laugardægin næsta eptir pieturs messo og pals þa er lidit var fra hingatsurd vors herra jhesu christi M. cccc. og lxxx ara.

258.

1. Júlí 1480.

á Öxarárþingi.

SKIPTI á peningum Guðmundar Arasonar á Reykhólum, gerð á alþingi samkvæmt skipunarbréfi Kristjáns konungs hins fyrsta sendu til Íslands með Bjarna Þórarinssyni, og þykir konungi þeir peningar, er Björn Þorleifsson og hústrú Ólof keyptu af þessu fé, hafa verið meira verðir en þeir hafi verið keyptir, og hafi verið óréttilega fyrir sig flutt um þetta peningakaup.

JSig. 808. 8vo, með hendi séra Ásgeirs Bjarnasonar 1773.

Skipta Bref á peningum Guðmundar Arasonar
epter kongsins Skipan.

Það giðrum vier Olafur med Guds næd Biskup a hólum. Brodir Steinmodur abóte i Videy. Broder halldor abóte á helgafelle. Doctor Hans Sudurmann. Ejolfur Einarsson lögmann firir sunnañ og austañ á Jslandi. Rafn Brandsson lögmann firir nordan og vestan á Jslandi. Þorsteinn Arnason. Oddur Petursson. halldor hákonaaron. Ejolfur hiallta-son. Nichulas Gunnarson og Stephan Þorarinsson lögriettumenn godum mðnnum kunnugt med þessu voru opnu brefe. ad vær hófum skodad þad Bref sem vor nadugi herra kong Kristian sendi hingad til landsins med Biarna Þorarinssyne svo latandi ad minn herra kongurenn skipadi Magnuse Biskup i Skalhollte og Didrich Pining hirdstiðra yfer Jslandi ad kalla til med sier xij Jslandska menn til ad reikna

yfir og sundur skiffta i iij Deil¹⁾ allt þad gots og peninga fasta og lausa sem Gudmundur heitenn Arason hafde átt og forbroted. og Biörn Þorleifsson og hustru Olóf. sem gud þeirra sál hafe. haufdu ad sier teked og einn Deil af keiffte og mijns herra náð þótte i sijnu Brefe. at orietteliga firir sig være flutt. um þetta peninga kaup. þvi ad þesser peningar voru ytar meira verder. enn þeir voru keiptir. fyrer þvi hofum vær giórt eptir vors herra kongsins skipan og sundurreiknad firrgreinda peninga effter þvi sem vitnisburder fram komu af tveimur skilrikkum vottum Odde Magnussyne og Markuse Pieturssine sem þeir baru vitni um. ad Gudmundur hafe sag(z)t tijunda þad sama haust sem peningarner voru tekner 50° hundrada. fiellu þá Solveigu Gudmundardottur til Erfda effter modur sijna hēlgu heitina Þorleifsdottur xx^o hundrada og v^o hundrada. enn efftir faudur hennar halfft xiiij^o hundrada enn annad xiiij^o hundrada þad sem Gudmundur heitinn hafdi forbroted mótt krununni. reiknudum vær i sundur i iij stadi. kom þá i mijns herra kongsins part iiij^o hundrada og xx^o og somuleidis i hvern hinna partinn. sem hafa áttu erfingiar Biarnar b(onda) Þorleifssonar oc hustrúr Olufar oc Solveigar Gudmundardottur. hjer med samþicktum vær ad Dydriych pijning skilldi bidiast afhendingar af Þorleife Biörnssyne og Einare Biornssyne a adurgreindum peningum edur láta beidast. enn ef þeir vilia ei afhenda epter mijns herra kongsins skipan. þá take firnefndur Didrich pijning edur hans umbodsmadur ad sier med vj skinsamra manna yfersiön og afhendi hvörum sitt.

Samþickte Biskup Magnus i Skalholti og Didrich pijning þennañ vorn giörning med oss.

Og til meire sanninda hier um settu þeir sijn juncigle med vorum junciglum fyrer þetta Bref. er skrifad var á Auxararþingi laugardaginn næstañ eptir Petursmesso og Pauls. eptir Gudz Burd M cccc og lxxx árum.

¹⁾ Svo.

259.

1. Júlí 1480.

á Öxarárþingi.

TYLFTARDÓMR, útnefndr á Öxarárþingi af Hrafní lögmanni Brandssyni, um kaupmálabréf Lopts Ormssonar og Gunnhildar Pétursdóttur (frá 4. Febr. 1470, DL. V, Nr. 501).

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, í transskripti frá 4. Aug. 1480. — AM. 252. 4to, bls. 41—43, með hendi Jóns Steindórssonar á Knerri c. 1660 eptir sama transskr. ófullkomnu. Sbr. AM. 430. 4to, bls. 1—3. AM. Apogr. 1581.

Brief v̄m peninga Hustrur Gunnhildar
pieturzdóttur.

Ollum monnum sem þetta brief sia^r edur heyra senda Fimboge Jonsson. Stulle Magnusson. Jon Sugurðsson¹⁾. Einar Magnusson. Magnus Magnusson. Finnur Steindórsson. Hoskollur Einarsson. Biarne Olason²⁾. Kollu Magnusson. Þorgrijmur Þorfinsson. Þordur Audunarson³⁾ og Sniolfur Brandsson Quediu gudz og sijna kunnugtt giorandi. þa er lijdit var fra hingadburde [vorz herra Christi⁴⁾] [M cccc og lxxx⁵⁾] ára. laugardaginn næstañ epter pieturz messo á Almenneligu oxararþinge⁶⁾. vorum vier j dom nefnder af ærligum manne Hrafne Logmanne nordañ og vestañ a Jslande. ad skoda ransaka og yfer ad dæma þeim briefum og skilríkjium. er Sugurður Dadason v̄mbodzm̄ann⁷⁾ gunnhildar Pietursdóttur þar fram lagdi og domz a beiddist v̄m þann skilmála. og skildaga sem gior hafde verid j millum Loptz heitinz Ormssonar og fyrnefndrar Hustru⁸⁾ Gunnhildar Pietursdotter. j þeirra giptarmdlum⁹⁾ huortt er Hwstru Gunnhildur greind skilte helldur eiga helmings fielag eda þa motgáfu sem til hennar var giefin og þad brief vtvijsar er þar fram kom sem vottar vppa xx merkur gwllz. Stod og so j sama briefe ad Hustrú Gunnhildur skilte kiosa mega epter Loptt andadañ huortt er hun villde [wr hanz garde¹⁰⁾] helmingsfielag. edur þa motgáfu sem fir skriffad stendur.

1) Sigurðsson 252. 2) Olafsson (!) 252. 3) Ódunarson 252; Aunundarson 858 (!) 4) [252; Christz 858. 5) [252; 1480, 858. 6) 252; oxarþinge 858. 7) — madur 252. 8) husfrur 252. 9) giftingarmalum 252. 10) [sl. 252.

komu þesse kior hennar þar [ecki¹⁾] fráñ fyrir oss. Enn so sannar vor Landzlagabok ad hier ðú lande skal eigi giefast mey edur konu meire thilgíof enn lxc. Nu saker þess ad greindur skildægie. giorningur og gífftumóul foru fráñ ð Helgalande²⁾ j Noreigie. enn eigi hier a Jslandi þui dæmdum vier fyrrnefnder domzmenn H(ustru) Gunnhíllde Pietursdottur thil fullrar eignar af peningum Loptz heitinz Ormssonar þeim sem epter hann fiellu. alla þa medgáfu³⁾ j sijna thilgíof. so haafa og so mickla sem su landz laga bok vt uijsar. er þar yfer geingur epter ríettum Noregz lögum ad giefast ð j logligum giptumádlum og thittnefndur Loptur matte⁴⁾ þa⁵⁾ framast ad logum gíefa. skíldu þesser peningar kíærast og sækíast af vmbodzmanne optnefndrar Hwstrur Gunnhílldar Pieturzdottur j vestfirðingafíordunge ð Jslande af logligum Erfingium Lopttz heitinz Ormssonar edur hanz⁶⁾ vmbodzmanne.

Og thil sanninda hier vñ setium vier fyrrnefnder menn vor jnsigle [fyrir þetta domzbrief gíortt og skrifad sama stad og ðre degie sýðar enn fir seigier⁷⁾].

260.

2. Júlí 1480.

á Þingvelli.

TYLFTARDÓMR, útnefndr af Hrafni lögmanni Brandssyni á Öxarárþingi um umboð það, er hústrú Gunnhíldr Pétursdótt-

1) [sl. 252. 2) Halogalande 252. 3) Svo 858; motgaffu 252. 4) mætte 252. 5) þar 252. 6) Svo bæði. 7) [hier vnder 252. — D. e. 2. Júlí. Aptan við þenna dóm stendr í AM. 252. 4to, (sbr. AM. 430. 4to, bls. 3) svo látandi grein: „Eptir þetta dæmir ráðið í Noregi að gjöfin skuli standa, því fríborið fólk megi vel gefa svo mikið. Þá gjalda erfingjar Loptz Ormssonar hennar umboðsmanni Sigurði Daðasoni í þessa gjöf hálfu þriðju jörð, er svo heita: Munaðarnes og Fell, er liggir í Trégillisvík í Árneskirkjusókn fyrir xxviie og hálfu Dverfell, er liggir í Saurbæ í Staðarhólskirkjusókn fyrir xij^e og hálfu sölvaðföru í Saurbæ fyrir xx^c. Eptir það selr Sigurðr Daðason Munaðarnes ábóta Haldóri á Helgafelli (fyrir) xx^c í lausafé, kvíku og dauðu. Datum þess bréfs er M cccc. lxxxij“. En þetta er ágríp eitt af bréfum frá ²⁴/₃ 1481, ³⁰/₄ 1481, ²⁷/₁₀ 1481, ¹/₆ 1482.

ir hafði gefið Helga Ísleifssyni til þess að kjósa henni umboðsmann á Íslandi.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar. Framan við þetta bréf stendr svo látandi bréfs upphaf, sem aldrei hefir verið ritað niðrlag að: „Dad giorum vier Magnus Halldorsson. Skwle þordarson och stulle Halldorsson godum monnum kunnugtt med þessu voro opnu brefe ad vier hofum sied och yferlesid bref þessara dandissmanna och Thrauskripttabref sem hier epter standa skrifut med heilum og oskoddudum hanganda Jnsiglum solatande ord epter ord sem hier segier“. Í þessu transskr. hefir auk þessa bréfs verið bréf um þessi mál frá 24. Marts 1481, frá 25. Marts 1481, kaupmálabréf frá 4. Febr. 1470 í transskr. 25. Júní 1478, og ef til vill fleiri.

Ollum monnum sem þetta bréf sia edur heyra senda Oddur Pietursson. Jon Sugurdsson. finnur pieturson. Olafur Þorvardsson. Jon Þorsteinsson. Gijle Magnusson. Þorlakur Suartsson. Biarne Olason. Hoskolldur Arnason. Hoskolldur Einarsson. Þorsteinn Gudmundsson. Magnus Magnusson kuEDIU gudz og sijna. kunnugtt giorandi ad þa lidid var fra hingatburd vorz herra 1480 ára á almenneligu oxarðrþingie vorum vier j dom nefnder af Erligum manne þerra þrafne Lögmanne nordaþ og westaþ a Jslande. ad skoda og Ransaka huortt afl edur magtt hafa skilldi þad sama vmbod sem hwstru Gunnhilldur hafdi gefid Helga Jsleifssyne ad hann skilldi mega kiosa þann mann thil hennar vmbodz j Jsland sem hann villdi. ef Hraffn Brandsson villdi þad eigi hafa. vm þann skilmala edur kaupmála sem fram hafdi farid mille Lopttz heitinz Ormssonar og hennar. vñ hennar thilgiof. nu af þui oss leist þad sama vmbod logligtt sem firnefnd Gunnhilldur hafdi feingid ádurgreindum Helga Jsleifssyne j alla stade. Och þui dæmdum vier firnefnder domzmenn þann ad fullu og ad frialsu meiga fá huorium hennar vmbod sem hann villde frialsum manne og fulltjida þar junaþ fiordungz sem Erfingie situr. edur hennar logligur vmbodzmadur. þann sem fullar vordslur hefur. so peningurinn mætti ad skilum fara sem hann medtekur. og til sanninda hier vm setium vier firgreinder domzmenn vor Jn-

íðnge og ij einu sama handabande ad hann heffde fulla og alla peninga upp bored á sinna vegna og oftnefnis Asgrims bróður sins aff ádurgreinduþm Einare Þóroloffssine svo ad honuþm vel ádnægde firer þessa ádurgreinda jardarparta.

Og til sanninda hier uþ settuþm vær firrneffnder menn vor innsigle firer þetta jardarkaupsbrieff skriffad á Helgafelle ij Helgafellssveijt þridiudaginn næsta firer Pálsmessu um veturinn áre sidar enn fyrr-seger.

262.

4. Júlí 1480.

á Lundi.

DÓMR, útnefndr á Öxarárþingi 3. Júlí af Þorleifi (hirdstjóra) Björnssyni, um arf þess barns, er maðr á í útlegð með eigin konu sinni, og deyr móðir barnsins síðan áðr en faðir þess fær nokkra kvittan af konginum.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar, í Fol., bl. 228—229, skr. 1604. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 134—135, með hendi eóra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730; þar með fylgir þessi athugasemd á spássíu: „Hirdstioradomur synest hlioda upp a arf Solveigar Gudmundsdottur effter modur sijna Helgu Þorleifsdottur fódur-systur Þorleifs hirdstiora og synest effterfylgiande domur¹⁾ þessum motstædur og eru sömu domzmenn i badum domunum“. Dómr þessi mun því athugaverðr, og jafnvel hinn dómrinn líka. Afskript af 115. 4to, er í ÍBfél. 126. 4to, bls. 160—161. Ýmsar afskriptir fleiri eru og hér og hvar í skjalabókum af dómi þessum, og eru hér enn framar hafðar af þeim til hliðsjónar afskriptir í Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 122b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (dómsmenn sömu, en röð nafuanna önnur en hér) og MSteph. 61. 4to, bls. 127, skr. c. 1660 (nöfn nokkuð afbökud). Það er athugavert að dómsmenn eru hér 13, en ekki 12, sé það ekki afskriptaglöp.

Domur um arftauku þess Barns sem
gietid er j vtlegd.

Það giorum wier Eigill Grijmsson. Jon BiorNSSou. gijls philippusson. Sigurdur dadason. finnbogi Jonsson. Þorlakur Þorkelsson. finnur pieturson. Þorsteirñ Jonsson. Jngimundur finnsson. Þordur Audunarson. Arnfinnur Jonzson. Arnor finnsson. narfi þorvalldzson godum monnum kunnigt med

¹⁾ D. e. dómr Finnboga lögmans Jónssonar 30. Júní 1501.

Þessu woru opnu¹⁾ brefi ad þa er lidit war fra hingadburd wors herra jesu christi M cccc lxxx ára æ manudaginn næstan epter pietursmessu [ð almennelegu Oxarðrþinge²⁾] [um sumarid³⁾]. worum wier j dom nefnder af ærligum manni Þorleifi Björnssyni ad skoda og rannsaka vm það ef madur æ barn med eiginkonu sinni j utlegd og deyr moderiñ sijd-añ fyrr enn faderinn fær nockra kuyttun af konginum.

Nu saker þess ad R(ettar) B(ot) wirduligs herra E(ireks) k(ongs) Magnussonar so vtuijsar ad það sama barn sem j utlegd er getid skal huerki taka arf epter fodur nie modur nema hann werdi jlendur sijdan. og þui kunnu wier ei betur ad skjlia edur uita. enn þeir somu þeningar sem moder fyrrskrifadz barns atti fielli til erfda hinum nanustu frændum hennar epter riettu erfdatali [og fyrgreindur arfur fiell undan þeim. ðdur enn nockur kuyttañ feingist af kongdominum⁴⁾].

Og til sanninda [hier um settum wier fyrrgreinder menn wor jncigli fyrir þetta bref er giaurt war æ lundi j lundareykiadal æ sama ðri deigi sijdar enn fyrr seiger⁵⁾].

263.

4. Júlí 1480.

á Lundi.

ÞORLEIFR Björnsson fær Gísla Filippussyni jörðina Sauðlauksdal í Patreksfirði og kvittar hann um andvirðið.

AM. Apogr. 1324, eptir Sauðlauksdalsbréfum 1726, „accuratè collatum“ við frumritið.

Þat giore egh þolleifur björnsson godum monnum kunigth med þessu minu opnu brefi ath egh hefi feingit gísla filipussyne jordina sauðlaugsdal i patrexfirði er ligur (j) saurbæiar kirkiusokn med ollum þeim gognum ogh gædum er greindre jordu fyllger ogh fylgt hefur at fornu ogh nyu og egh uard fremzt eigandi ath. Suo ogh medkenunz eg fyr

¹⁾ b. v. 115. ²⁾ [b. v. 115. ³⁾ [JM., 1945, 61; sl. 115; dagsetning þessi er 3. Júlí. ⁴⁾ [sl. 61. ⁵⁾ [JM., 1945; et cetera 115, 61.

nefndur þolleifur at eg hefi fulla peninga upp borit ogh alla af adrnefndum gisla suo mier uel anæger fyrir adrgreinda jord. Ogh þui gefr egh ophnefndur þolleifur bio(r)nzson þrattnefndan gisla filipusson ollungis kuittan ogh akærulausan fyrir mer ogh minum logligum erfingium (ogh) epterkomendum um adr greinda iord ogh iardar uerd. skal hann þessa jord at ser taka ath næstu fardogum til freials forrædis ogh æfnligrar eignar. Ogh til saninda hier um setti eg mitt jnsigle fyrir þetta jardarbref ogh kuitunar er skrifad uar æ lundi j lundareykiadal þridiudagin næsta epterpetersmessu ogh pals. þa er lidit uar (fra) hingatburd uors hera jhesu christi. M. cccc ogh lxxx ara.

264.

4. Júlí 1480.

á Lundi.

TUTTUGU og fjórir sýslumenn og lögréttumenn norðan og vestan á Íslandi rita Kristjáni konungi hinum fyrsta bréf um kvartanir þær, sem verið hafi á alþingi um vetrsetur útlendra manna og verzlán, því að þeim þyki lögmennirnir sljóir í að rita til konungs um lagaleysið í landinu og hvað almúgann stendr, og biðja þeir um styrkingarbréf um þetta efni með Þorleifi Björnssyni.

Jón Sigurðsson hefir af ásettu ráði í Safni II, 180 heimfært þetta bréf til 1479 þvert ofan í handritin, og byggir hann það á tvennu (Safn II, 89). Í fyrsta lagi á því, að konungsbréfið, er svarar þessu bréfi, sé gefið út í Kaupmannahöfn vorið 1480, og svo árfærir hann það bréf í Lagasafni handa Íslandi I, 37—38, og ætr, að það sé frá 30. Apr. það ár. Sannar hann þar með því, sem fyrst þurfti að sanna, því að það fer einmitt tvennum sögunum um ártal þess konungsbréfs, og telja merkar heimildir það dagsett 20. Maí 1481, svo að ekki er hægt með því að fella það hiklaust, að þetta bréf Íslendinga sé frá sumrinu 1480, eins og öll handritin segja. Hitt væri sanni nær, að samhljóða sögn handritanna um ártal þessa bréfs (1480) styddi það, að konungsbréfið væri frá 1481. Í öðru lagi byggir Jón á því, að Eyjólfur Einarsson hafi verið lögmaðr orðinu 1480, því að 10. August gefr hann sem lögmaðr út úrskurð það ár, og hins vegar sé hér í bréfinu Oddr Ásmundsson kallaðr lögmaðr. En á þessu er ekkert hægt að byggja um ártalið, og ekki einu sinni það, að Oddr hafi verið lögmaðr 1479, sem Jón Sigurðsson þó gerir (Safn II, 89), því að þar sem Oddr er nefndr í bréfi þessu'

er það svo að skilja, að hann og Brandr lögmaðr Jónsson, sem ekki var lögmaðr leingr en til 1478, svo menn viti, hafi fyrir nokkrum árum gert samþykkt um vetrarlegumenn útlenda, en sú samþykkt sé nú ekki og hafi ekki verið haldin (sbr. og Safn II, 656). Eins og Guðmundr Þorláksson tekr fram í Safni, voru þeir Hrafn Brandsson og Einar Eyjólfsson einmitt lögmenn þetta ár 1480. En með þeim og Þorleifi Björnssyni, sem var hinn mesti vinr beggja biskupanna, stóðst alt í odda, enda er hvorugr lögmanna við þetta bréf, sem þó hefði verið sjálfsgagt, ef ekki stæði sérstaklega á. Þegar gáð er að hverir það eru, sem gefa bréfið út, þá er það fljótséð, að það eru nær eintómir Vestfirðingar og alt venzlamenn eða vinir Þorleifs. Er því skjal þetta eitt af gögnum þeim, sem Þorleifr hefir ætlað að hafa með sér utan, og sanna með því ódugnað lögmanna. Maðr veit líka af öðru bréfi (Nr. 263), að þeir eru báðir staddir á Lundi í Lundarreykjadal 4. Júlí 1480 Þorleifr Björnsson og Gísli Filippusson, því að þá gerir Þorleifr kaup við hann, en ekki er þeirra getið þar 1479, þótt báðir væri þeir á alþingi það ár. En það ár 1479 var Gísli í óbótamálum og útlægr maðr, dæmðr á konungsnáð fyrir manndráp, svo að úr því að hann er einn af þeim, sem útgefa þetta bréf, *getr það ekki verið frá 1479*, heldr hlýtr það að vera frá 1480, eins og handritin segja. Sbr. og Lundardóm Þorleifs (Nr. 262) frá sama ári og degi sem þetta bréf, því að í honum sitja 10 hinir sömu menn og gefa út bréf þetta.

Hér er bréf þetta prentað eptir þrem handritum: a) afskr. frá c. 1550 í Ríkisskjalasafni Dana Isl. & Færö Supl. II, 20, og er það hin sama og fylgt er í Safni II, 180—181; b) afskrípt í syrpu séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ í British Museum Add. 11, 242. 4to, bl. 33a—b (FM. 206), einnig frá c. 1550, og c) afskrípt frá c. 1650 í British Museum Add. 11,080. 4to, bl. 14^b—15^b (FM. 90), og er sú afskrípt afbökud um sumt.

Supplicatia Jslendinga til kongs um vtlendska uetursetumenn¹⁾.

Þat giorvm vær Gvdne jonsson. eigill grimsson. jon biornsson. Narfe þorualzson. dade arason. gisle p(h)ilpusson. Sigvrdr dadason. þorlacr þorkelsson. p(h)ilpus sigurdzson. gunlavgr þorkelsson. finnr petrsson. gvnstein jslEIFsson. [gvnnar jonsson. jngemvndr finzson²⁾. jon hrafnzson. olafur sveinsson. jon þorsteinzson. þorðr avdvnarson. þorleikr gvnsteinsson³⁾. halldor þorgeirsson. halldor svmarlidason⁴⁾. magn-

¹⁾ c; Altingesdom om vtlenduskum med møgett skrawage anno 1480 hystiore henrick daniel, a; kong kristiern, b. ²⁾ Arngrijmur Grijms-son, c (rangt). ³⁾ [b; þorður avdvnarsson þorleifur finnsson (!) jon hrafns-son. olafur sveinsson jon þorsteinsson Gunnar Jonsson Jngemundur gunnsteinsson (!), a. ⁴⁾ Sueinzson (!) c.

us biskupsson¹⁾. arnor finsson oc einar brandzson²⁾. Syslumenn og logriettumenn Nordan og vestan á Jslande godum monnum kunnigtt³⁾ med þessu voru opnu brefe at vier vorum þar j hia oc heyrðum á á almenneligu oxararþinge at almvgen af⁴⁾ ollu landinu klagade sig vm þann mykla osid er hier være j landit⁵⁾ vm þa vetvrsetu⁶⁾ er [vtlendzk-er menn⁷⁾ hefde hier⁸⁾ huad oss leitzt og⁹⁾ ollum almuganum [vti fra¹⁰⁾ vera stor skade fyri landit sakier þess at þeir hallda hier hus oc garda vid sioenn oc locka so til sin þionustu folkit at bændurnir fa ecki sijna garda vpp vnuit eda neina vt vegu haft þa er þeim eda¹¹⁾ landinv mega til nytta¹²⁾ verda. Hier med selia þeir onyttisamligan¹³⁾ penning¹⁴⁾ jnn j landit oc taka þar fyrer bæde skreid¹⁵⁾ Smior oc slatur og vadmal allt for dyrdt framar meir enn sett er oc samþycktt. [Nv med því at hirdstioeren oc logmennerner oc allr almvgge heyrðu¹⁶⁾ hvern skada landit matte hier vt af fa. þa var þat samþycktt¹⁷⁾ af hirdstioranum heyndrek¹⁸⁾ Daniel og logmaunnum badum brande jonssyne oc odde¹⁹⁾ asmundzsyne oc ollum almuganum vtan logriettu oc jnnan²⁰⁾ at hier skyllði eingi vtlendzkur madur vera j landit eda vetursetur²¹⁾ hafa nema sa sem fœdur²²⁾ er oc²³⁾ jnnborinn j [minz herra²⁴⁾ noregx konungs riki. huad oss litzt²⁵⁾ nv ecki halldit vera eftter þui sem vor landz lagabok oc sattmale²⁶⁾ vt vijsar at hier skule eingin hirdstioere vera j landit nema sa hier er jnnlendur af gomlum hirdstiora ættum²⁷⁾.

1) b; bionsson (= Björnsson), a, og er rangt, því að hér mun átt við Magnús Þórólfsson, sem í bréfum finst nefndr Biskupsson, því að Þórólfr faðir hans var kallaðr biskup; fyrir fœðurnafni Magnúsar er eyða í c, sem er vottr þess, að þeir hafi ekki getað lesið eða þorað að lesa. 2) Alt upphaf bréfsins hingað að, er tekið eptir b. því að þar eru nöfnin miklu réttust. 3) uitanlegt, c. 4) á, c. 5) landinu, c. 6) b, c; vetvrsetur, a. 7) [vtlendskar þioder, b, c. 8) j landit b. v. b. 9) af, b. 10) [hier j landit, b. 11) oc, b. 12) nýckta, b; nytka, c. 13) onyttisamligan, b. 14) varning, b. 15) oc b. v. b. 16) sier, c. 17) [b. v. b, c; vantar ranglega í a. 18) heinrech, b. 19) b, c; Oddz (!) a. 20) b, c; jnna (!) c. 21) vetrsetv, b, c. 22) a; fæddr, b, c. 23) eda, b. 24) [b. v. b. 25) leitzt, b. 26) jnnhelldur oc b. v. c. 27) ættunum, c.

Hier med voru sodan kœp¹⁾ sett og samþykkt við vt-lenzka menn a²⁾ meðan þeir hielli síjna kœpstefnu³⁾ hier j landit. at⁴⁾ iij vættir skreidar [skylldi vera⁵⁾ fyrir [c huert⁶⁾. [halfstycki klædis skylldi giallda fyrir huert hvndr-at⁷⁾. vj tunnvr maltz. iij tunnur miols. jarfat⁸⁾. xij fiordunga ketill og so virdan pening annan vppa huert c. En ef nockur vtlenzkur madr villde ecki hallda þessa samþykkt oc settu [sig oc⁷⁾ sina peninga til vetrarsetu hier j landit þa skylldi⁹⁾ vpp tækt konungs vmbodsmanni allt þeirra godz.

Eru vier nu ydur og ydra nad¹⁰⁾ kiære naduge herra oc allt rikissins rad j norege audmiukliga [oc uinliga¹¹⁾ vm bidiande at þier latid oss na at hallda vorum riett¹²⁾ vm huad bellst þat er epter þui sem vor landz laga-bok vt vijsar oc¹³⁾ sattmale oc riettarbætur bæde fyrer leika oc lærda.

Skrifum vier ydar nad¹⁴⁾ þui soddan [bref til¹⁵⁾ at oss pikia¹⁶⁾ logmennerner j landino helldvr sliofer j vera at rijta til ydar nadar¹⁷⁾ huert lagaleysi j landit¹⁸⁾ er huad er¹⁹⁾ almugann stendur. Oc þui eru vier ydur og ydra [elskuliga nad²⁰⁾ vm bidiandi a minnande at þier vm hugxit og a litid vorar naudzyniar at þier sendit oss ydar²¹⁾ Styrkingarbref med þorleife biornssyne vm þat sem vier hofum til [ydar nadar²²⁾ rijtad oc so vm þat fleira sem ydur er riettiliga vnder vijsat landzins²³⁾ naudzyniar og vorar.

Hier j mot vilium vier seigia vora tru og þienustu sem vorer [forfedur og²⁴⁾ forelldrar hafa giort²⁵⁾ til forna með síjna [nadugasta²⁴⁾ herra Noregis konunga með allann²⁶⁾ riett oc truheit [oc cetera²⁷⁾.

Og til sannenda²⁸⁾ hier vm setium vier [[fyrr nefnder

1) kavp, b, c. 2) sl. b, c. 3) kavpstefnu, c. 4) at, sl. b, c. 5) [sl. a; b. v. b, c. 6) [hvndrat skreidar, b, c. 7) [b. v. b, c; sl. a. 8) jurnfatt oc, b, c. 9) skyllda(!) a. 10) um bidiande b. v. a(!) 11) [b; vinsamliga, c; sl. a. 12) retti, b, c. 13) b. v. b, c; sl. a. 14) til b. v. hér a. 15) [b. v. b, c; sl. a. 16) picer, b. 17) nad b; nada c. 18) landinu b, c. 19) sem. b, c. 20) [nad elskuliga, b. 21) yduart, b. 22) [ydra nada, b. 23) b; landins, a. 24) [sl. b, c. 25) haft b, c. 26) þann, b. v. b. 27) [sl. b. c. 28) b, c; sanneda(!) a.

menn vor Jnncigle fyrer þetta bref er¹⁾ skrifad var a lundi j lundareykia dal þridiudagen næstan eptir peturs messo og pals [þa er lidit var fra hingat²⁾ burd vors herra Jesu christi m cccc oc lxxx ara³⁾].

265.

5. Júlí 1480.

í Westminster.

KRISTJÁN Danakonungr fyrsti og Edvard Einglakonungr fjórði endrnýja samning sinn frá 1. Maí 1473, 16. Marts 1476, 26. Apr. 1478, 22. Febr. 1479 (DI, V, Nr. 618; VI, Nr. 68, 129 og 180).

Rymeri Foedera, ed. Holmes, V, III, 106—107.

4. Diffinitum est, quod intra Biennium antedictum &c.
[Orðrétt samhljóða hinum fyrri samningum].

Datum apud Palatium nostrum Westmonasterium Quinto Die Julij [Anno Regni nostri xx.^o].

266.

16. Júlí 1480.

á Hólum.

ÓLAFR biskup á Hólum skipar Jóni presti Helgasyni að taka saman osttoll þann, sem Hólakirkja á að hafa æfninga af hverjum skattbónda milli Hrauns á Skaga og Hrauns í Fljótum.

AM. Fasc. XXV, 19, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3276.

Bifalningsbrief biskups olafs vm osttoll⁴⁾.

Víj olaf med guds nad biskup a holum giorum godvum monnum uiturligt med þessu voru brefi ath víj hofum skip-ath vorum kera syni sira joni helgasyni saman ath taka þann osttoll sem hola kirkia æ ath hafa efenlega af hueri-

¹⁾ sem, c. ²⁾ leiðrétt; hinagt, a. ³⁾ [arum epter gudz burd 1400 og 80 aar, c; [[Datum m. cccc. oc lxxx, b. ⁴⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vm skattbonda allt j millvm hrauns a skaga ok hrauns j fiotum. skal þat vera fiortan merkr smiors eda fiordungs ostur a huerium tolf manudum af hverium skattbonda j þessv takmarkj. hefer þessi tollr leingi ecki luktur verith ok ei heimtur verith af kirkiunar formonnum. enn aller ellztu dandimenn vita ath þessi tollur hefer verith luktur adr ok ecki j mothi talath sem margra dandj manna bref þar vm gior wtvisa. þui bidium víj vm alla goda menn ath luka þennan fyrr greindañ osttoll sira jonj helgasynj sem víj hofum vort vmbod til feingith þessa fyrr skrifada heilagrar hola kirkiu eign saman at taka ok heim ath færa til vor ok giora oss riettan reikningskap. suo ok biodum víj jonj helgasynj vnder skyllduga hlydne ath beidaz ok krefia fyr sagdañ osttoll af þeim sem hann vilia ecki lucka eda med þroszku hallda. Ok til sanninnd(a) hier vm heingium víj vort jncigli fyrir þetta bref skrifath æ holum j hialltaðal svnnvdagin epter diuisio apostolorum. anno domini M^o cd^o lxxx^o.

267.

17. Júlí 1480.

á Hólum.

FJÓRIR menn transskribera þrjú bréf um osttoll Hólakirkju.

AM. Fasc. XII, 13, frumtransskriptið á skinni, og eru öll innsiglin fyrir.

vm osstoll a Holum¹⁾.

Dath giorum vier ketill grinjolfsson²⁾ radzmann a holum. andres jonsson. prestar. jon þordarson ok sueinn gudmundzson leikmenn godum monnum v[i]tturligt med þessv vorv opnv brefi ath vier saum ok yferlasvm opinn bref med heilum ok osko[d]dum hangandum jnciglum suo latanda ord epter ord sem hier seger.

[Hér koma þessi bréf:

1. Vitnisburðr um osttoll frá 7. Júlí 1450, Dipl. Isl. V, Nr. 44;
2. Vitnisburðr Illuga Björgólfasonar um sama frá 31. Júlí 1448, Dipl. Isl. IV, Nr. 763;

¹⁾ Aptan á bréfinu. ²⁾ Svo; rétt: grimolfsson.

3. Vitnisburðr Steinþórs Jónssonar um sama frá 3. August 1448, Dipl. Isl. IV, Nr. 765].

Ok til sanninnda hier vm settvm vier fyrr nefnder menn vor incigli firir þetta transkriptarbrief skrifath a holvm j hialltadal manvdaginn næsta epter divisionem apostolorum. anno domini 1000 cdº. lxxx.

268.

27. Júlí 1480.

í Flatey.

VITNISBURÐR sjö heldri manna vestra, að Þorleifr Björnsson hafi farið vel með völdum þeim, er konungr hafi skipað honum á Íslandi, bæði upp á vegna míns herra kongsins og hans þegna.

AM. Fasc. XXV, 5, frumrit á skinni. Af sex innsiglium eru þrjú fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 5696.

vitnisburd um huersu torleifur hefer verit
in j island¹).

Þath gervm wær eigill grimsson. oddur petursson. sigurdr dadason. þorlakur þorkelsson. gunnar jonsson. finnur petursson ok jngemundur finnzson godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefe ath wær medkennunzt ath wær vitvm fyrr full sannende ath þorleifur bjornsson hefer stadit sig suo j island sem einn dande mann ok honum hefir borit sierliga vpp á míns herra kongsins wegna ok hans þegna. hefir fyrr greindr þorleifur bjornsson alltíjd stutt ok styrkt kongsins riett ok riettugheit þat sem minn nædug herra kongenn hefir snortit ok hans þegna sierligana þar sem hann hefir werit yfer skipadur. Suo eige síjdr wissu uær ath nefndr þorleifur styrkte sin faudr biorn þorleifsson sem gud hans sæl náuðe til þess ath styrkia mins náuðug herra kongs erende ok biorn kunne ecke sialfur af stad koma. war hann þa vppe med sig ok sitt folk ok peninga þar til. ok suo hefir hann jafnan giort síjdan. þar fyrir wit-

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi.

um vær ath opt nefndr þorleifur hefir verit ok er hollur ok trur minum nadug herra konginum ok hans rike. sem honum ber ath gera. Enn huer annat hefer flutt til mins herra nada er ecke af voru vite. Ok til sannenda hier vm settvm vit fyrrnefndir menn ockur innsigle fyrir þetta bref skrifat j flatey á breidafirde fimtudag hinn næsta fyrir festum sancti olafi regis et martiris þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi. M. cccc ok atta tiger ára.

269.

1. August 1480.

í Flatey.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XXI, 20, frumrit transskriptsins á skinni með þrem inn-siglum af 6, sem fyrir hafa verið. — AM. Fasc. XXI, 21, forn afskrift á pappir. Sbr. AM. Apogr. 2896—97.

Þat giorum vær hafidi skulasou. einar branzson. ion stephansson ok gudmundur eyuinzson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi ath vær haufum sied ok yferlesit ok hejrt yferlesit opit domsbref med heilum ok oskavddvm hangande jnsiglum ok suo latande ord epter ord sem hier seigir. [Hér kemr:

1. Fifholtsdómr Erlends Erlendssonar um Efra-Dal og Kollabæ frá 30. Okt. 1475, Dipl. Isl. V, Nr. 715;
2. Kirkjulækjardómr Erlends Erlendssonar um Efra-Dal undir Eyja-tjöllum frá 23. Okt. 1475, Dipl. Isl. V, Nr. 714].

Ok til sannenda hier vm settum vær fyrr nefnder menn vor jnnsigle fyrir þessi transskriptarbref skrifut j flatey á breidafirde þridiudagenn næsta fyrir translacio sancte olafe regis et martiris. aarvm eptir guds burd. M cccc. ok atta tiger ára.

270.

4. August 1480.

á Litlu-Þverá.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Sbr. AM. 252. 4to, bls. 41—43; AM. 430. 4to, bls. 1—3; AM. Apogr. 1581.

Það giorum vier Stulle Magnusson. Biarne Olason og Þorlǫkurr Þorsteinsson godum monnum kunnugt með þessu voru opnu brefe. að vier hofum sied og yferlesid domzbref Logriettumanna. með heilom og oskoddudum¹⁾ hangande jnsiglum. so latande ord epter ord. sem hier epter seigier. [Hér kemr Alþingisdómr frá 1. Júlí 1480 um kaupmálabréf Lopts Ormssonar og Gunnhildar Pétrsdóttur, Nr. 259 að framan].

Og thil sanninda hier v̄m setium vier fyrrnefnder menn vor jnsigle fyrir þetta thranskraftarbref. skrifad á Litluþuerð j eyiafirde fostudaginn næstañ epter Olafsmesso þa lydhit var frá gudz burd 1480 ára.

271.

5. August 1480.

á Keldum.

ÚRSKURÐAR Eyjólfss lögmans Einarssonar með ráði sex lög-réttumanna um Esjubergsdóm, er gekk í eignamálum þeirra Sophíu Loptsdóttur og Gunnlaugs Teitssonar um jarðirnar Horn og Papafjörð, og úrskurðar hann Gunnlaugi jarðirnar til halds og meðferðar.

AM. Fasc. XXV, 11, frumritið á skinni með brákuðu innsigli. — Bisk. Skalh. Fasc III, 3, transskr. frá 7. Aug. 1480 (ekki gott);* afskr þar af meðal Apogr. 2525.

Domur v̄m peningagialld a millv̄m
gunnlaugs ok sophiv²⁾.

Ollv̄m monnum þeim sem þetta bref seia³⁾ edr heyra señdir eyiolfur einarsson logman fyrir svnnan og avstan a jslande. kuediv gvds og siña kvnnegt giorañdi anno domini M.º cdº octogessimio faustudagin nęsta epter olafs Messo env seinne v̄m sumared a kelldv̄m j averiahrepp kom fyrir mic gunnlavgur teizson og tiedi mier þann xij manna dom sem dęmdur hafde verit a esivbergi j kięlarnesþingi millv̄m þeirra soffiv lopzsdotter og fyr nefnzs gvnnlavgs suo lat-añda at þeir hefdi dęmt stefnvna logliga og sofiv þar log-
liga fyrir kallada. syndi þratt nefndur gvnnlavgur þar sitt

¹⁾ oskoddum 252. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ³⁾ = siaa
Dipl. Isl. VI. B.

skiel bref og jnnsigle dañde manna at teitur gvnnaugsson hefde gefit gvnnaarvi syni sijnvnm¹⁾ til eignar med vpplagi og samþýcki kristinar dottur sinnar hvñdrad hvñdrada. tuer jarðir horn og papafliorður og þar til lavsagozs. Nv af þui at fyr sagdur domur var suo latañde at þeir hefde ðemt vnder logmanz o(r)skurd. oll bref og skiel þratt nefnz gvnnaarvs. beidde hann mic laga o(r)skurðar æ. hvert afl hans skilricki skýllde hafa. þvi at suo profudu og fyrir mic komnv og sex logrettvmonnv mier samþýckivndvm. j domseti sitiande. Sagða eg j guds nafne amen med fvlvm laga o(r)skurði þessa fyrr sagða peninga alla oppt nefndvm gvnnaarvi til hallz og fullrar [medferðar²⁾ epter þui sem hans bref og skilrici þar vm giort vt visar. nema oppt nefnd soffia legði fram fyrir mic jnnan siav natta þau skilrici mier þette meira afl hafa. og oppt nefnda sofv skýllðvga at afennda þessa alla fyr sagða peninga oppt nefndvm gvnnaarvi jnañ tueggia manaða at heyrðvm o(r)skvrðinv. enn ef soffia uill eigi afhenda þa sa time er vti skal gvnnaarvur rettliga mega at sier taka aður greindar jarðir og þat sem þeim æ at fylgia med³⁾ rettv. og oppt nefndan gvnnaarv skýllðan at koma til næsta oxararþings og suara þar sem logstefndr fyrir þessa peninga soffiv⁴⁾ vegna. [Og til sannenda hier vm setta eg mitt logmans jnsigli fyrir þetta o(r)skurðarbref skrifat j sama stad ðeigi og a(ri) sem fyr seiger⁵⁾].

272.

7. August 1480.

í Skálholti.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

Bisk. Saalh. Fasc. III, 3, frumrit traneskriftsins. — AM. Apogr. 2525, með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu.

Þat giorum við jon jons(son) ok þorður þorðarson godvm monnum viturligt med þessu ockru opnv brefe að við

¹⁾ Svo. ²⁾ [með öðru bleki (ðaufara), en er þó álika fornt. ³⁾ tvískrifð. ⁴⁾ kongdomsins III, 3. ⁵⁾ [þessu sleppir III, 3, alveg (!)

saum ok heyrðum yferleset logmannz urskurdarbref med hans heilu ok oskoddv ok hanganda logmannz innsigli. suo latanda ord eptter ord sem hier stendur skrifat. [Hér kemr úrskurðr Eyjólfis lögmanus Einarssonar frá 5. Aug. 1480, hvergi nærri orðréttur við frumbréfið, Nr. 271].

Ok til sanninda hier um settum uid fyrnefnder menn okkur innsigli fyrer þetta uitnisburðarbref skrifat j skal-hollti. manudaghinn næsta fyrer laurencius Messo. þa lidid uar fra hiñgadbvrd uors herra iesu christi þushundrud iiij. c. at(ta)tige ær.

273.

16. August 1480. {

í Viðey.

26. Maí 1494. {

á Álptanesi.

VITNISBURÐR tveggja manna um það, að Þorleifr Björnsson hefði fest Ingveldi Helgadóttur sér til eiginkonu.

AM. Apogr. 1166, að því er virðist eptir frumritinu. — AM. Fasc. LXXII, 2, A, 6, transskript á skinni frá c. 1528. Þar hefir „quartho“ gleymzt aptan af ártalinu, svo það verðr 1490.

Þat giorum uid einar brandzson ok olafur mikelson godum Monnum kunnegth med þessu ockru opnu brefi at þa er lidid uar fra hingatburd uors herra jhesu christi. M. cccc. ok attatiger ara j uidey um sumarit næsta dagin epter mariumesso fyre worum uid j hia saum ok heyrðum æ. at þorleifur biornson feste jnguellde helgadóttur sier til laugligrar eiginkonu epter bokarenar ordum at hiaueranda biskup magnuse med gudz nád ok audune presti þoruardzsyne ok maurgum audrum dande Monnum. Suo ok heyrdu uid jayrde jnguelldar helgadóttur adur hun uære festh. Ok til sanenda hier um settum uid fyrnefnder menn ockur jnsigle fyrir þetta uitnisburðar bref skrifat a alptanese a myrum manudagin næsta fyrir festum corpus christi anno domini. M.^o qcd.^o nonagesimo [quartho¹].

¹) sl. Lxxii, 2 s.

274.

23. August 1480.

í Viðey.

STEINMÓÐR ábóti í Viðey og fjórir klerkar aðrir, Margrét Vigfúsdóttir (á Möðruvöllum) og sjö leikmenn votta, að Þorleifr Björnsson, er „nú vill með guðs hjálp byrja sína reisu í burt af voru landi Íslandi“, hafi „hér verið og blifið með heiðr og æru sem réttum höfðingja og ærligum höfuðsmanni ber“.

AM. Fasc. XXV, 6, frumritið á skinni. Af tólf innsiglum eru nú tvö fyrir.

huernen þorleifur for af landet¹⁾.

Wær Brodher steinmodhr med gudhz nædh aboothi j widhey ordinis canonicorum regularium sancti augustini skalholltzbiskupsdæmis. Brodher jon med samri nadh abothe æ þingheyrum hoolabiskupsdæmis. olaf oddzson. sygurdr jonsson. gunsteinn asgrimsson prestar. Margreth wigfwædotthir. Pall brandzson. Erlendhr Erlendzson. sygurdr jonsson. gudhmundr jwarsson. filax þorarinsson. þorkell þorsteinsson ok eigill jonsson. Godhum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe. ath vier vitum þat fullugliga ok sannligha ath þesse dandhimann þorleifr bjornsson hwerr ath nu will med gudhz hialp býria sína reisu j burth afh worv landhi íjmlandhe. hefir hier weridh ok blifit med heidr ok æru sem retthum haufdingia ok ærligum haufudsmanne berr med alla dandhi menn hier j landit lærdha ok leika. Ok sierdeilis med aull stýcke ok ærligheit sem honum hefir burt ath giora med vorn naduga herra konunghinn badhi med dygdh ok ærw ok alltíjdh skotith sigh ok sitt ańswar til hans konunghligræ nædha ok retta sem margir dandi menn hafa optliga heyrt. Ok til sannendha hier vm heingdum wier for nefndir menn vor jnnsigle fyrir þetta bref scrifath j vidhey j kialarnesþinghi miduikudaghinn næsta jn octaua assumptionis sancte marie wirginis. anno domini. M.º cd.º lxxxº.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

275. 8. September [1480 eða 1479]. á Grenjaðarstað.

TVEIR prestar votta um reið sína til Skriðu til þess, eptir boði Ólafs biskups, að birta Rafni lögmanni boðskap erki-biskups um hálfkirkjureikninga í Hólabiskupsdæmi, og skýra þeir frá hörðum svörum lögmans.

Bisk. 3. Fol. bls. 252, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42, eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Hið fyrra bréf Gauta erkibiskups um hálfkirkjureikninga er frá 15. Sept. 1478 (Nr. 153). Er þetta bréf því frá 1479 eða 1480.

Það giorum vid Eiríkur Einarson og Árni Hallsson prestar Hóla Biskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu ockru Brefi ad vid Ridum til Skridu midvijkudæginn næsta fyrer festum Nativitatis Beatae mariae virginis¹⁾ epter Bodi og skipan ockars andaligs faudurs Biskup Olafs med Guds nad. Biskup a Holum. ad birta og sina Hrafni Logmanne þa skipan sem erki Biskupinn Bodadi med sijnú Brefi og Jnnsigle. ad Biskup Olaf skilldi visitera og taka Reikning (af) aullum hálfkirkium j Hóla Biskupzdæmi. en Hrafn Logmann gaf það svar þar til. ad hann sagdi nei til ad giora Reikning Biskup Olafe fyrer sijná hálfkirkíu. og eij gisting hallda fyrer hana epter þessu Brefi. lysti hann og þar fyrer ockur og fleijrum odrum ad hann skilddi fyrer-bioda vñ allt sýtt logmansdæmi og a aullum þingum ad nockur madur giordi Reikning fyrer sýna hálfkirkíu. edur taka nockurar slykar nýungar vpp þo það væri giort j Skálholtz Biskupzdæmi. ad Biskup tæke þar Reikning af hálfkirkíu. og til sanninda Skrifad a Greniadarstad Mariu-messu síjdari.

276.

3. Október 1480.

í Odda.

MAGNÚS biskup í Skálholti vottar, að Þorleifr Björnsson hafi fastnað sér Ingveldi Helgadóttur, og lýsir hann því, að hann hafi séð páfabréf, þar sem umboðsmanni Skálholtskirkju sé

¹⁾ Þ. e. 7. Sept. 1479 eða 1480.

boðið að gera endilegan veg á þessu hjónabandi, ennfremr kongsbréf og erkibiskupsbréf.

AM. Apogr. 736, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var á kálfskinni. — AM. Fasc. LXXII, 2 A 5, transskr. á skinni frá c. 1528.

Wær broder magnus med guds næd biskup j skællholtti. giorum godum monnum kunnigt med þessu woru opnv brefi. ath uær worum þar j hia saum ok heyrðum á. ath þorleifur biornson keyptti ok fasnadi jngueldr¹⁾ helgadótt²⁾ sier til laugligrar eiginkonv. eptter guds laugum ok lands ok bokarenar ordum. Suo ok eigi síjður saum vær ok yferlasum pafans bref wāder suodan skilning. ath hann gaf lof til af pæfaligu walldi. ath þetta hionaband mætti saman bindaztt. ok bijfaladi wmbodsmanni heilagrar skællholz kirkiv. ath giora endiligan weg æ þessu hionabandi. ok hier med hofum vær sied mins herra kongsens bref suo latanda. ath hann gefur lof til ath born þeirra getin ok ogetin skule lauglig til arfs. eptter landzins laugum. Somvleidis hefer ok worr nædugi herra erkibiskupin gefit sitt samþycki til ok bodit oss ath fullkomna þetta adurskrifad hionaband. þui hofum vær eptter ædurskrifudum brefum ok bodskap samþycktt. ath ædur skrifad hionaband sie laugligtt ok standugt j aullum greinvm.

for þessi giorningur fram j witey miduikudagin næsta efter mariuðesso fyrri³⁾. þessum monnum. nær weraundum med oss narfa þoruallsyni. olæfi mikelsyni. ok einari brandzsyni.

Ok til sanninda hier wm settum vær wort innsigli med þeirra fyrskrifadra manna innsiglum fyrir þetta bref skrifat j odda æ rangárwollum j æueriahrepp⁴⁾. þridivdagin næsta eptter mikelsðesso. anno domini. M.^o cd.^o octogesimo.

¹⁾ Svo 736; jngueldi Lxxii, 2. ²⁾ helgadóttur Lxxii, 2. ³⁾ D. e. 16. August. ⁴⁾ alueriahrepp(!) Lxxii, 2.

277.

8. Október 1480.

á Staðarhóli.

KAUPMÁLABRÉF Einars Oddssonar og Ásu Egilsdóttur.

AM. Fasc. XXV, 1, frumrit á skinni, og hefir aldrei verið innsiglað. Komið frá Staðarhóli. — AM. Apogr. 1488.

Jn nomine domini amen.

var suo felldr kaupmale lýstur ok stadfestur á brudlavpsdegi þessara manna einars oddzsonar ok æsv egilsdóttur eiginkonv hans at fyrr nefndr einar hafde til kaups med asu konu sina ij hvndrut hundrada er fader hans oddr peturson hafde gefit honum. var þar vt j tilskilen jordin bar j eyrarsueit med þeim iardarpaurtum er þar fylgia fyrir. lx. hundrada. jtem jordina gravf j grvndarfirde fyrir xx hvndrut. lavgar j huammsueit fyrir xvj hvndrvt. goddastade j laxárdal fyrir iiij hundrut ok xx. jtem part j iordvonne brandagile ok geithole er liggia j hrutafirde fyrir xvj hundrut ok þar med jordina þoroddzstade fyrir iiij hvndrut ok xx ok hier til .lx. kvgillda ok xx hvndrvt j þarfligvm peningvm.

hier j mót hafde fyrr nefnd asa eigilsdotter til kavps med einar oddzson bonda sinn ij hvndrvta c. var þar til greind jordin ey á skagastrond fyrir lx hvndrata ok ij hluti j iordunne hofe er liggr j vazdal fyrir xl hundrata. jordin brusastader fyrir xlc. savrbær xx hundrudvm ok þar til lxxx hvndrada j lausagoze. jtem gaf oft nefndr einar oddzson asu konu sinne lxxx hvndrata vr þessum peningvm j tilgiof at fraskildum jordv̄m j hrvtafirde.

samþykti þessa giof oddr peturson er þa uar laugligur erfingi optnefndz einars.

för þesse giorningur fram æ stadarhole j saurbæ med laugligri festingv æ sunnvdaginn næsta fyrir kalixtusmessv þessv̄m godvm monnvm nær veravndvm broder jon gamlason med gvdz nad aboti á þingeyrvm. þosteinn gvdmvndzson. sveinn helgason. sueinbiorn palsson ok gvnsteinn asgrimsson prestar. gudne jonson. oddr peturson. vernard einarson. biorn jonson. þorbiorn biarnason ok sigmundur hallorsson leikmenn.

Ok til sannenda hier vīm settvm vær fyrr nefnder menn uor junsigle fyrir þetta kaupmalabref er skrifat uar j sama stad ok dag sem fyrr seger arum efter gudz burd. M. cccc ok lxxx ara.

278.

12. Október 1480.

á Staðarhóli.

STEINUNN Gunnarsdóttir arfleiðir Pétr Loptsson son sinn til alls þess fjár, er hún gefr honum, en það reiknast hundrað hundraða.

AM. Apogr. 5891, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna, eptir „transcripto“ á skinni frá 7. Júní 1580. — Afskriptir í AM. 234. 4to, bls. 136—38, 192—93, 264, 284—85. MSteph. 27. 4to, bls. 176, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730.

Það giorum vær Gudni Jonsson. Oddur petursson. jon asmundsson. Bryniolfur sigurdsson. jon sueinsson og skeggi stillason. godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra iehsu christi M. iiij^e og lxxx. ara firir kirkiudyrunum a stadarholi i saurbæ fimtudagin næsta firir kalixtusmessu vorum vier i hia saum og heyrðum a. at steinun gunnarzdotter arfleiddi son sinn petur loptsson til fiar þess sem hun gaf honum. Reiknadist þat hundrad hundrada. voro þar til skildar jardi-irnar huitadalir firir .xl^e. er liggia i Saurbæ i huols kirkiu-sokn oc .xv^e. i jorðunni sælingsdalstungu er liggur i huams-sueit oc hier til .v^e. og .lx^e. j fridum peningum og ofridum. arfleiddi hun þenna man til giallds og giafar. sess og sætis og til alls þess riettar sem lógbok skyrir at ættleidingur a at hafa at logum. hielldu þessir menn allir a eirni bok. Steinun Gunnarsdottir er arfleiddi og pietur loptsson er arfleiddur var og Gunnar Jonsson er iatadi og samþyckti þessa somu arfleiding.

for þessi greind arfleiding framm epter ollum bokarinn-ar ordum.

Og til sanninda hier vm setium vær firnefnder menn

vor juncigli firir þetta arfleidingarbref skrifat og giort i sama stad degi og ari sem fyrr seger.

279. 18. Október 1480. á Möðruvöllum.

TVÆIR klerkar votta um vitnisburð tveggja manna, að Bjarni Ólason hafi opt legið nakinn í einni sæng hjá Randiði dóttur sinni heima á Þverá í Fnjóskadal, og hafi Randiðr þá verið 13 vetra gömul.

Bisk. 3. Fol., bls. 243, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42, eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskr. í Landsb. 115. 4to, II, 79—80, og ÍBfél. 126. 4to, 234—35.

Það giorum vier Eiríkur Einarsson og Ellendur Broddason prestar Hóla Biskupzdæmis godum monnum viturligt með þessu ockru Brefe að þar voru við j hia saum og heyrdum a að Jon Þorsteinsson og Gudrun Gudmundardotter kona hans handfestu so felldañ vitnisburd vorum andaligum faundur Biskup Olafe a Holum að þau sau Biarna Olason liggia hia Randiði dottur synne nakiñ Bæði j einni sæng. og vnder einum klædum. heima a Þverá j Fnjóskadal vel fimm reisir eda sex eda optar. Var þa fyr greind Randið 13 vetra gomul. vardi fýrgreindur Jon Þorsteinsson adurgreindañ Biarna að hann skillde ecki soddañ giorning giora. og hann mundi fa þar illt Rykti fyrer. enn Biarni suaradi að hann nenti ecki að reka dottur sijna j flet fra sier. fyrer nockurs manz ord. huad sem huor seiger. lofudu fyr nefnd hion Jon og Gudrun ath sueria að þessum vitnisburði fullañ Bokareid þa þurfa þiker. og til sanninda hier vñ settum við firr nefnder prestar ockur Jnnsigle firir þetta vitnisburdar Bref. er skrifad var a Möðruvöllum j Horgarardal jn die sancti Lucae Evangelistæ anno domini m.^o cd.^o lxxx^o.

280.

24. Október 1480. á Möðruvöllum.

TVEIR prestar votta um vitnisburð eins manns, að Bjarni Ólason hafi í fyrra haust legið alnakinn hjá Randíði dóttur sinni í einni sæng og undir einum klæðum á Þverá í Fnjóskadal.

Bisk. 3. Fol., bls. 243—44, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42, eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskr. í Landsb. 115. 4to, II, 80—81 og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 235.

Það giorum vid Eiríkur Einarsson og Olafur Jngmundarson prestar Hóla Biskupzdæmis godum monnum kunnugt med þessu ockru opnu Brefe ad vid vorum j hia saum og hey(r)dum a ad Þordur Ketilsson handfesti vorum andaligum faudur herra Olaf med Guds naad Biskup ath Holum so felldan vitnizburd ad hann hefdi sied Biarna Olason og Randidi dottur hans j fyrra haust a Þuerð j Hnioskadal liggia j einne sæng Bædi. og vnder einum klædum alnakiñ og þionadi þeim til sængur Breidandi klædi vppa þau. og hier epter vil eg sueria ef þurfa þiker. og til sanninda hier vñ settum vid ockur Jnnsigle fyrer þetta vitnisburdar Bref skrifad a Modruvöllum j Horgárdal þridiudægin næsta fyrer tueggia postula messu Simonz og Iudæ anno domini m.^o cd.^o lxxx.^o

281.

31. Október 1480. á Signýjarstöðum.

ÁREIÐARGERÐ um landamerki milli Signýjarstaða og Norðurreykja í Reykholtsdal.

Eptir afskrípt á pappír meðal Reykholtsskjala í Biskupsskjalasafni Íslands, staðfestri í Reykholti 28. Okt. 1666 af séra Haldóri Jónssyni og Jóni Jónssyni, gerðri. eptir afskrípt af frumritinu, og var sú afskrípt staðfest í Snóksdal 21. Apr. 1622 af Eggerti Hannessyni. Afskrípt á skinni er og í Biskupsskjalasafni, staðfest í Reykholti 21. Nóv. 1721 af séra Hannesi Haldórssyni og Sigurði Jónssyni, og rita þeir eptir pappírsafskríptinni frá 1666.

Það Giorum vier Einar Oddsson. Andres Magnusson. Þorgylz Þorisson. Jlfur Þormodsson. Þorgeir Þorgeirsson

og Jon Gíslason godum monnum viturligt með þessu voru opnu brefi að vær meðkiennunst það að vær vorum til bednir og nefndir af Jngimundi Finssyni á að ryða síð og skoda huad oss leist ríettast vñ landamerki í millum Sygniarstada og nordurreykia. saker þess að fyrr nefndur Jngimundur sagði að þeir sem byggie á fyrrnefndri jordu, Nordurreykium segdist eiga nordur yfir stóru gróf að steinum tueimur er þar lægie á Backanum. og þaðan sionhendjng og fram í hujtaa. Og nu með þui að vær þar til ridum er þessir steinar lágu. og vñhugdum á allañ máta ef oss þætti nockur von edur ljkindi til vera að þeir steinar mætti lyrittir heita eda nockud mark þess vera að þeir skilde londin með adur greindum jordum. þa var það vortt adkuædi að þeir hefði eckj að þyða þar vñ fyrir margra hluta sakir og eingin landamerki væri onnur ríett í millum Sygniarstada og nordurreykia enñ raudalækur rædur til þess er hann fellur af til vtsudurz við Grafabotna og þaðan sionhendjng í stóru grof enñ þa ráði grófin og lækur sa efftir henni fellur fram í hujtaa. Vitum vær og ei betur fyrir Guði og Godum monnum enñ það sie æfinleg eign jardarinnar Sygniarstada sem fyrir nordan er lækinn þann sem effter grófinni fellur og firnefndur Jngimundur meigi það með ríettu hafa og halda og einginn það með ríettu hafa edur haft hafa vtañ þeir sem Sygniarstadi eiga þui vær holldum Sygniarstadaness að stóru gróf og læk þeim er efftir henni fellur og fallit hefur að fornu og nyu. Og til sanninda hier vñ setium vær firnefndir menn vor Jnnsigli fyrir þetta vitnizburdarbref er giortt var á Signiarstodum í Borgarfirði í Reikholtzkirkju sokn þridiudægin næstañ vñ veturinn fyrir allra heilagra messo þa er lidit var frá Guðz burd þushund cecc og attatjgi ara.

282.

3. Nóvember 1480.

í Laufási.

SKÓLASTIKA Magnúsdóttir og Einar Grimsson gefa Magnús Þorkelsson kvittan um allar þær sakir, er þau máttu til

hans tala og hans manna, en Magnús kvittar þau í mót af öllum sökum, að luktum þeim tveim hundruðum, er Einar varð honum skyldugr.

AM. Fasc. XXV, 2, frumrit á skinni, nokkuð fúð. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 623.

Þat giorum veir¹⁾ olafur halldorson þorgils hallson ogmýndur hakonarson ok hoskuldur teitson godum monnum uiturlegt med þesso uoru brefi aht¹⁾ uær uorum þar i hia i laufasi i eyiafirði um uetturen fostudagen næsta epter allra heilagra messv þa lidit uar fra guzdz¹⁾ burd þusund fiogr hundrud ok attatiger ara saum veir¹⁾ ok heyrðum ord ok handaband þessara manna magnusar bonda þorkelssonar. af einne alfu en skolastica¹⁾ magnusdottur ok einar¹⁾ grimssonar af annari alfu at suo fyrir skildu at fyr greinder men skolastica ok einar gafu magnus bonda þorkelson med fullu handabandi quittan ok akuærlausan¹⁾ ok alla hans men um allar þær saker sem þau mæte¹⁾ med logum til magnusar tala ok hans mana æ huern matta¹⁾ sem þær hefdu til komit med ord edur uerk. suo ok eigi sidur gaf magnus bondi þorkelson skolasticu magnusdottur ok einar grimson [um allar þær saker²⁾ quitt ok ækiærvlaus [um allar þær saker²⁾ sem hann mætte med logum til þeirra tala at lugtum þeim íi hundruðum sem einar uard honum skyldugur. uar þar til greint gelt fiar qugildi ok x stikur klædis. skildi magnus taka under sialfum sier gelt fiar kugildi er skolastica fek einar¹⁾ til fullrar eignar med handabandi en klædit skildi einar luca ed sidazta at mariumessu enne fyrre ad næsta are. enn ef einars kan uid at missa þa gek skolastica i borgan at luca magnusi fyr greint klædi. ok til sanninda hier um settum uær fyr nef(n)der men uor in-scigli fyrir þetta bref er gior(t var) i sama stad dag ok ar sem fyr segir.

¹⁾ Svo. ²⁾ [Svo.

283. 11. Nóvember [1480]. á Hólum.

VITNISBURÐUR fjöggra presta um það, að Bjarni Ólason lýsti því, að nærveranda Ólafi biskupi, að hann hefði legið líkamlega hjá Randíði dóttur sinni svo opt, að hann kynni það ekki að greina.

Bisk. 3. Fol., bls. 246, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—1642, eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskr. eru í Landsb. 115. 4to, II, 83—84 og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 238.

Það giorum vier Ketill Grijmolfsson. Eyrikur Einarsson. Andres Jonsson og Gudmundur Jonsson prestar Hóla-Biskupzdæmis godum monnum viturligt með þessu voru Brefi að þar voru vier j hia. og heyrðum a að Biarni Ólason er sagður er lyste fyrer oss a Marteinz messu dag að nærveranda vorum andaligum faudur Biskup Olafe a Holum j Hialltadal okugadur j alla stadi að hann hefði leigid hia dottur sinne Randíði líkamliga so opt að hann kynne það ecki greina

¹⁾. og hier fyrer þetta Beiddist firr skrifadur Biarni Ólason nadar og myskunar af Biskup Olafe. fyrer þesse sijn adurnefnd Brot. og sagdist halda sig sannañ ad sok vñ þennañ vonda giorning. og til sanninda hier vñ setium vier firr nefnder prestar vor Jnnsigle fyrer þetta Bref. Skrifad a Holum j Hialltadal.

284. [1480 eða fyrr].

VISITAZÍUBRÉF útgefið af [Ólafi Rögnvaldssyni] biskupi á Hólum.

AM. Fasc. XXV, 8, innsiglaþveingir við dóm Ólafs biskups Rögnvaldssonar um Bjarna Ólason frá 17. Nóv. 1480 (Nr. 285). Dómrinn sjálf skírskotar til visitaziubréfs.

.
 [ku]nnigt giora[ndi með þessu] voru brefi.

¹⁾ Sjá neðanmálgrein á 241. bls.

ath uíf þeinkium með guds help
 skyllða fara ok
 visitera um [vort biskupsdæmi ok] skoda ok sia hvers manz
 liferni badi ler[dra okleikra ok suo at rettl]eida þa sem villir
 fara ok stadfesta rettuusa j gv[ds] þionvstv ok kiæ(r)leik[a
] skýllduger ath giora nockuth
 ö gvdv v[egna] æ guds uegna
 ok sia ath ollvm kirkivm ok kirkna eignvm
 hversv [hefer verit] með farit svo ath gvd hafi heidr
 af þui sem honum [til heyrer ok g]uds uiner hafa gefit
 firir sinni sal upp koma
 manvdaginn næsta efter olafsmessv hina fyrri [hei]man af
 holvm [. ga]rdz. þadan til
 [hafrafellz]tungu. þó til svalbardz. þó til savdaness. þó
 til [sval]bardz. þó til hola þadan til
 [. r]eykia hlidar. þó til [.
 þ]a til fellz. [þó til ba]rdz. þa til holtz. þadan til hnapp-
 stada. þa til kuiabeckiar. þa[dan]. þad(an) til
 hof[da. þa til þa]vnglabacka. þó til grýtubacka. þadan til
 lavfas. þó til dr[af]lastada þa]dan til stadar.
 [þó] til ass. þadan til gren[iadar]stada. þó til mvla. þa til
 helgastada. þa til eina(rs)stada [.
 þó til lundar]brecku. þadan til eyiar[dalsó]r. þadan til
 ha]ls. þó til illugastada. þó til svalbard[z].
 þó til munkapwerar. þadan til modruu[alla.
].

285.

17. Nóvember 1480.

á Hólum.

DÓMR tólf presta, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, að
 Bjarni Ólason sé rétt fangaðr af kirkjunnar valdi.

AM. Fasc. XXV, 8, frumritið á skinni. Tólf innsigli hafa verið
 fyrir bréfinu, en tvö af þeim eru dottin frá.

Domur vm biarna olason¹⁾.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

Þath giorvm vier ketill grimolfsson. ejrekur einarsson. olafur klængsson. andres jonsson. olafvr magnvsson. gvdolfvr Magnvsson. þorvarðr semingsson. jon þorualldzson. gvd-mundvr jonsson. jon þorgilsson. erlendur broddason ok jon helgason prestar holabiskupsdæmiss godvm monnvm viturligt med þessv vorv brefj. ath þa er lidith var fra hingath byrd vors herra jehsv christi þvsund flogur hundrud ok attatiger dár faustvdagin næsta epter marteinsmessv j storestofune²⁾ a holvm j hialltadal. vorvm vier j dom nefnder af vorvm virðuligvm herra ok andaligum fautr olafe med guds nad biskupe a holum ath dæma huort biarne olason skyllde riett fangadr vera af kirkiunnar valde firir þa orykt ok allmennings rom er hann hafde feingith af randide dottur sinne med suo illv ordtake ath hann hefde legith hia henne alnakinn vnder einvm klædum þa hun var þrettan vetra gaumul ok opt sinnis sidan. Nv saker þess ath þath krefur skyllda biskupligrar reglv sem visitacionem bref þar vm giort wt visar atb biskupina skal skoda hvers manz liferne bade leika ok lærða ok vm vanda alla osidv ok ogiorninga sem giorder verða. Svo ok komv þar fram fyrer oss two bref med heilvm ok oskoddvm hangundvm jnciglv. svo latanda¹⁾ mille annara orða ath jon þosteinsson ok gudrun gudmundardotter kona hans handfestv sívo felldann vitnisburd biskup olafe ath þav sav biarna olason ligia hia randide dottvr sinne nakin þede j einne seng ok vnder ejnvm klædvm. vel fim reisvr eða sex eða optar. var þa fyr greind randid þrettan vetra gaumul. varade jon þosteinsson adr greindann biarna olason ath hann skyllde ecki suodan gioring giora ok hann munde fa þar firir illa rykt. enn biarne suarade ath hann nente ecke ath reka dottvr sina j flet fra sier firir nauckurs manz ord huad sem huerge segde. lofvdv fyr nefnd hion jon ok gudrun ath sveria ath þessvm vitnisbyrd fullann bokareid þa þvrfa þicker.

Jtem j annare grein hañdfeste þordur ketilsson biskup olafe svo felldann vitnisbyrd ath hann hefde sied biarna

¹⁾ latanda, frumritið. ²⁾ Svo.

olason ok randide dottvr hans. þa hvn var fiortan vetra ligia j einne sęng vnder einvm klędvvm þęde alnakiñ. sagd- ize greindr þodr hafa þionat þeim til sęngur ok breitt vpp a þav klędin ok hier epter vill hann sueria ef þvrfa þiker.

Nv firir þesse adur greind bref. likiñde ok ordrom þess ok anna(r)s ath oss leizt eingin madr sa er þvilik prof synazt til ath þvjlikt ohefv verk hafe giort sie stefnande firir laug saker þess ath hann mun fordazt ok hlaupa burt af landith swo ei verde laugvm yfer hann komith. þvi at til kalladre gvds nad dędvvm vier fyr nefnder tolf prestar med fullv doms athkuęde opt nefndann biarna olason riet(t)-liga fangadan vera af kirkiunar valde ok epter biskupsins skylldv ok skipan.

Var þesse vor domur vpp sagdur maurgvm dande monnum ner veraundvm þęde lędvvm ok leikvm samþyckiande þenna vorn dom.

Ok til sanninnda hier vm settvm vier vor jncigle firir þetta domsbref er skrifath var æ holvm j hialltadal faustvdaginn nęsta epter clemensmessv a sama are sem fyr seger¹⁾.

286.

17. Nóvember 1480.

í Hoffelli.

TYLFTARDÓMR, útnefndr af Eyjólfí [lázara] Gunnarssyni, kongs umboðsmanni í Skaptafellsþingi, að Páll Pálsson mætti réttlega að sér taka jörðina Borgarhöfn í Kálfafellsþingum, samkvæmt skiptisbréfi, er Páll bar í dóminn.

AM. Fasc. XXV, 20, frumrit á skinni. Af tólf innsiglum eru nú 7 fyrir bréfinu, sum brákuð. — AM. Apogr. 2874.

Domur vm borgarhofn²⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda heinrek arnason. inndride hrafñson. ionn arnason. biarne heinnreksson. gvnnlaugur biarnnason. sigurdur markusson. gvnnar ionson. eirekur þorsteinsson. eirekur

¹⁾ D. e. 24. Nóv. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

rvnolfsson. pall þorsteinsson. stefann olafsson ok teittur hall-dorsson kuediu guds ok sina kvnigtt geranda ad þa er lid-it uar fra hingatburd uors herra jesv christi þushund ííí. c. ok attatigi ara æ manudagin næsta fyrir allra heilagra Messo¹⁾ j holltvm j hornafirde æ þingstad rettvm uoro uær j dom nefndir af ærligum manni eyolfe gvnarssyne er þa hafde kongs syslu ifer skaptafell(s)þinge ad dæma um þat er pall palsson beidizt þar doms æ huort hann mætte rett-liga ad sier taka jordina borgarhafvn er ligvr j kalfafellzt kirkiu sokn. nu saker þess ad oss leizt þar ollvm eitt um þa dæmdvm uær fyr nefndvm pale palssyne adr greinda jord borgarhafvn til halzt ok hann mætte haða rettliga ad sier taka ok hallda henne til laga epter því sem þat skipt-isbref þar vm gertt utt uisar er þratt nefndr pall bar þar fram fyrir oss. ok til meire stadfestv ok sannenda hier um setta eg fyr skrifadr eyolfur mitt jnnsigle med adr nefndra domsmanna jnnsiglv fyrir þetta domsbref er skrifad var j hoffelle j hornafirde æ faustudagin næsta fyrir ceciliu Messo æ sama are ok fyr seiger.

287. 19. Nóvember 1480. í Kaupmannahöfn.

LANDSVISTARBRÉF Gísla Filippussonar, útgefið af Kristjáni konungi hinum fyrsta, fyrir víg Björns Vilhjálmssonar, er Gíslí varð ófyrirsynju að skaða.

AM. Fasc. XXV. 4, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 1154.

Kongsbref fyrir Landvist Gísla Philippussonar²⁾.

Wij Cristiern met guds nade Danmarcks Norgis Swerigis Vendis oc gothes koning Hertug i sleswiig oc i hølsten stormarn oc Dithmerchen Hertug Greffue i oldenborg oc dolmenhorst. sendir allom mannom som thetta breff sea ether

¹⁾ Þ. e. 27. Október. ²⁾ Utan á bréfinu með henni Ara Magnússonar í Ögri eða Eggerts lögmans Hannessonar.

hora Q. g. oc sina. Wer willom ethër kunnicht gore at wer hauom i heder widir gud oc sakar godha manna bona-stader gewit gisel phylipson er bœrn vilhielmson wordh at skade vforsonio. landzwist med theim hette at han botte widir gud oc erffwinge hins douda som han oc giort hauer effter thi som fore oss er komet. en tegn oc fritkaup hauer han lukat oss swo at oss alstingest wel at nœyer. h̄wor forer forbiudom wij hwarion manne at auka eder auka lade wiigh eder vandrendi wedir han hedhen aff vm thetta maal. nema hwor sa er thet gœrer vili haue forgiort fee oc fridhi oc worde alldre botha madher. Wort thetta breff giort paa wort Slott købendehaffn sancte elisabet dagh. anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo.

vnder wor kœngslige secrette.

dominus rex per se.

288.

20. Nœvember 1480.

á Knerri.

ÓLAFR Sveinsson handleggr Haldóri ábóta á Helgafelli kvitta alla þá tiltölu, er hann þóttist eiga til meira Kambs og minna í Breiðavík.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 130a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Einar Þorolfsson. Asmundur Jonsson og Skwle Þordarson kuediu guds og sina kunnugt giorandi ad vier vorum j hia sðum og heyrdum ð ð knerre j Breidavijk manudaginn næstañ fyrir Sesseliuesso Anno domini 1480¹⁾ ord og handaband þessara manna Halldorz abota a Helgafelli af annari alfu. og Olaffs Sueinssonar af annari ad so fyrir skildu. ad fyrrgreindur Olaffur handlagdi Abota Halldori kuitta og akiærulausa alla tiltolu og riett sem hann þottist eiga til jardanna meira kambz og minna er liggia j breida-

¹⁾ leiðrétt (eptir ágrípum bréfsins í AM. 252. 4to, og 480. 4to); misskr. í 858: „148“.

vijk j knarrar kirkiu sokn. fyrir sier og sijnum epterkomendum.

289.

21. Nóvember 1480. á Illugastöðum.

GYÐA Jónsdóttir fær Þorsteini presti Guðmundssyni jörðina Þverá í Vestrárdal til fullrar eignar, eptir því sem hún varð eigandi í féskiptum eptir Gunnlaug bónda sinn, og gerir hún það með samþykki og upplagi barna sinna, en skilr sér framfæri hjá Þorsteini presti.

AM. Fasc. XXV, 13, frumritið á skinni. Af 6 innsiglium eru nú tvö fyrir bréfinu.

Þath giorum wer olafur þoruardzson ok gunnar brandzson. jon arnason. jon snorrason. kolbein olafsson ok jon gislason godum monnum uiturligt med þessu woro opnu brefi þa ær lidit war fra hingatburd worss herra ihesu christi þushund. cccc ok attatigir ara. Worum wer j hia æ þuerð j uestrardal saum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna sira þosteins guðmundssonar af eirne halfu enn gyðu jonsdottur af anare ath sua fyrir skildu at adr nefnd gyða feck fyrr nefndum sira þosteini adr greinda jord þuerða j uestrardal er liggr j nups kirkiu sokn til fullrar eignar med ollum þeim gognum ok gæðum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nýiu ok hun uard fremzt eigande at j feskiptum uid born sin skilgetin epter gvnnlaug bonda sinn med upplagi ok samþycki þessara manna gunnlaugs ok jons ok margretar ok halldoru. hier j moti gaf opt nefndr sira þostein titt nefndre gyðu æfinligt framfere hia ser ok æ sinum penningum til matar ok klæða a medan hun lifdi. skyllði titt nefndr sira þostein hallda til laga greindri jordu en þratt nefnd gyða suara lagaríptingum a greindre jordu med þeim skilmala ath ef af kýnne at ganga þesse iordin at logum rettum þa skyllde optnefnd gyða af framfærslune hia sira þosteini.

samþycktu þesse fyr nefnd born hennar skilgetin med ordum ok handabande allan þennan skildaga fyr greindan.

ok til sanninda hier vm settum ver fyrr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta profentubref skrifat á illugastodum a uaznesi þridiudagin næsta fyrir ceciliumessu æ sama are sem fyr seger.

290.

28. Nóvember 1480.

á Hólum.

ÞRÍR prestar votta, að Bjarni Ólason hafi í návist Ólafs biskups játað það, að hann hafi legið átta sinnum eða optar með Randíði dóttur sinni, þá er hún var 15 vetra, og að hann beiddist enn af nýju náðar og miskunnar af Ólafi biskupi.

AM. Fasc. XXV, 9, frumritið á skinni. Innsiglin (3) eru dottin frá.

vm biarna olason¹⁾.

Þath giorum vier ketill grimolfsson. andres jonsson ok gudmundur jonsson prestar holabiskupsdēmiss godum monnum viturligt med þessv vorv brefe ath þar vorum vier j hia ok heyrðvm æ ath biarne olason medkendizt firir oss ath nervoranda vorum virduligum herra biskup olafe med guds nad ath hann hefde legith likamliga hia randide dottur sinne med fullv verke þa hvn var fimtan vetra atta sinnvm eda optar. sagdizt fyrgreindr biarne þui ecki hafa sagt suo freckt fyre ath hann þeinckti þat mvnde bata sitt mal. beid(d)izt þa opt nefndur biarne þa enn af ny nad ok myskunn af biskup olafe med þeirre skript sem hans nad villde honum setia firir þesse hans brot. lofode biarne ath hallda alla þa skript sem biskup olaf villde honum setia heilagrar kirkiv vegna.

Ok til sanniða hier vm settum vier fyr skrifader prestar vor jncigle firir þetta bref skrifad a holvm j hialltadal þridivdaginn næsta fyrer andres messv anno domini 1480° cd^o lxxx^o.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

291.

28. Nóvember 1480.

á Hólum.

Fjórir prestar votta, að Bjarni Ólason lýsti því, að þau vitni væri sönn, er Ólafr biskup tók af Jóni Þorsteinssyni, Guðrúnu konu hans og Þórði Ketilssyni um legorð Bjarna með Randíði dóttur sinni.

Bisk. 3. Fol., bls. 244, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42, eptir transskripti fra 13. Júlí 1481. Yngri afskr. eru í Landsb. 115. 4to, bls. 81, og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 236.

Það giorum vier Ketill Grijmolfsson. Eyrikur Einarson. Andres Jonsson og Guðmundur Jonsson prestar Hóla Biskupzdæmis godum monnum viturligt með þessu voru Brefi. að þar vorum vier j hia og heyrðum á. að Biarni Olason lysti fyrer oss að þau vitni er Biskup Olaf hafði tekid af Joni Þorsteinssyne og Guðrunu konu hans. og þar til af Þórði Ketilssyne er suo voru latandi mille annara orða að firr nefndur Biarni Olason hefði leigid hia Randíði dottur síjñne þa hun var 13 vetra gomul j einne sæng alnakiñ bædi. og vnder einum klædum optliga. og opiñberliga meðkiendist Biarni Olason fyrer oss að þesse vitne være sonn og hann hefði opt hia síjñne dottur leigid. og sagdist ætla að það mundi eingi gruna þo hann hefði so giort. Og til sanninda hier (vñ) settum vier fyr nefnder prestar vor Jnnsigle fyrer þetta Bref skrifad a Holum j Hialltad(al) þridiudæginn næsta fyrer Andresmessu anno Domini m.º cd.º lxxxº. ¹).

292.

29. Nóvember 1480. í Ási í Öxarfirði.

Bræf fjöggra manna um viðtal þeirra Finnboga Jónssonar og Guðmundar Húnrauðssonar um eignarheimild þeirra fyrir jörðunni Eystri-Görðum í Kelduhverfi, og að Finnbogi lýsti jörðina sína eign og óheimilaði Guðmundi hana.

AM. Fasc. XXV, 12, frumrit á skinni. Af fjórum innsiglium eru

¹) 115; mº. cd. lxxº, 3. Fol. (misskr.).

tvö fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 77. Frumbréfið átti fyrrum séra Skúli Þorláksson á Grenjaðarstað.

Þath giorum vier gamle þorsteinsson. hallr gudmundson. asgrimr hallzson og sýgurdr broddason godum monnum viturligth med þessu voro opnu brefi ath þa er lidith uar fra gvdssonar burd þushund flogr hundrud og attatiger ára æ faustvdaghinn næsta epter clemensmesso¹⁾ j asi j avxarfirdi j kellduhuerfi voro vier j hia og heýrdvm á ord og medtal finnbogha jonssonar og gvdmundar hunravdssonar. j fyrstv ath finnboghi eptter spurdi sagdañ gvdmund hveria ákiærv edr tilkall til sin edr sinna peninga hann þættez hafa mega. en gvdmundr sagdizst kalla og hallda sina eign jordina eýstri garda j kelldvhuerfi og sagdizst hann skylldv hafa og ath sier taka ðn nauckra lagha sokna. spurde finnboghi hveria heimilldar toko edr frelse hann vændizst fyrir adur greindre jordo. en gudmundr sagdizst vænast þeirri heimilld fyrir jorðvnni ath sagdr finnboghi hefði gieftih hana gvdnyiv kono sinni. lýsti finnboghi þui þar fyrir optnefndvm gvdmundi og odrvm nærverandis godvm monnum ath þat sama frelsi edr heimilld sem gvdmundr vændizst fyrir jorðvonne vegna gudnýiar hefði hvn fyrir longv aptur lagt j sitt valld. og opt nefnd gvdny snæbiarnardotter hefde handsellt sier med fvllv handabandi, og gieftih [til fullrar²⁾] eignar opt nefnda jord eystre garda adr hun vard eiginkona optnefndz gvdmundar. og þar epter heýrdvm vier finnbogha jonsson lysa sina eign greinda jord eýstre garda og lagde fyrir hana logh og dom en fyrirbavd gvdmundi gripa edr taka sina peninga ðn lagha. en bavd ath gvdmundi áheýranda logh og dom fyrir sigh og sina peninga huad hann mætte med loghum til hans tala. sagdizst ðn hindran og allz ofrikis loghvm vilia svara. ed hann mæte at loghum til sin kiæra. og til sanninda hier vm settum vier fyrr nefnder menn wor jnnscighli fyrir þetta bref giort eirne nott fyrir andresmesso j sama stad og ára sem fýr seger

¹⁾ D. e. 24. Nóv. ²⁾ [tvískr.

293.

1480.

á Ingjaldshóli.

SVEINN Þorgeirsson handleggir Haldóri ábóta á Helgafelli kvitta alla þá tiltölu, sem hann þóttist eiga til jarðarinnar Hnausa í Breiðavík.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 130a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með ártali 1480 er í AM. 252. 4to, bls. 46; AM. 430. 4to, bls. 5—6, og AM. Apogr. 1582.

Brieff fyrir Storuhnausum.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Bodvar prestur Jonsson. Gamli Þorleifsson og Magnus Gudmundsson kuediu guds og sina kunnugt giorandi ad þar vorum vier j hia saum og heyrdum á j Badstofunne a Jngjaldzhooli a Snæfellznesi Anno Domini 1480 úr a handaband þeirra Halldorz abota a Helgafelli af einne alfu og Sueins Þorgeirssonar af annari ad so fyrir skildu. ad firnefndur Sueinn handlagdi Halldori Abota kuitta og akiæru-lausa alla þa tiltölu sem hann þóttist eiga til Jardarinnar Hnausa sem liggur j Hnarrar kirkiusochn fyrir sier og ollum sijnum epterkomendum. og klaustrinu til æfinligrar eignar fyrrgreinda Jord. sðum vier og aller firgreinder menn ad hinn sami Sueirn væri þa heill ad viti og ad skynsemd. og til sanninda hier vm et cetera.

294.

1480.

[í Munklífi].

ÞORLEIFR hirðstjóri Björnsson er tekinn í bræðralag undir bænahald og allar tíðir í Munklifisklaustri í Björgvin.

Frumrit þessa bréfs hefir fyrrum verið í hinu íslenzka frumritasafni Árna Magnússonar Fasc. XXV, 7; síðan hefir það komizt á norræna forngripasafnið í Kaupmannahöfn, og þaðan í Ríkisskjalasafn Norðmanna 1881, og eptir því er bréfið prentað í Dipl. Norv. XII, Nr. 248; áðr er það prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 172.

In nomine domini amen.

Wy syster Elsebe Egerdzdotter abbatissa brodher Ketil Beintzson confessor generalis ok alle syster ok broedher i

Munkalífs kloster. vidherkennas oss in Christo Jesu með thesso waaro næruarandis brefue. ath wi upp a gudz trøest. hans milde nad ok store miskun hafwom anamat ærlighin man Thorleiff Bjornsson j fulkompeligh brødralagh með oss j gudh. besynderligha fore then kærleek ok troo ok trøest akt ok vilia. ok gudhligit begerilse som han hafwer til waara hælgha ordens patrona fru sancte Birgitte. skal thy for^{de} ærlighin man wara luttakande af allo thy godho som gæres j waarom heilagha stadh nath ok dagh. Thet er fyrst j ottosanghom aptansanghom nathsanghom ok allom daghtidhom j psaltarom sælatidom ok messom j almosogerdhom vakom ok fastom ok allo thy godho aflate som helagher pafwar kardinalar ok biscupar hafwa gefwit til waar orden ok allo andro godho som hær gæres ok swa widha som waar orden æro j cristen domen. Gudh fore sina werdugha naad gifwe han luttakande wardha thetta sambandh tha han bezst behøfwer badhe thessa heims ok annars.

Til sanninda hær vm hengia wi waar insigle fore thetta breff som giort war aarom æpther gudz byrdh medlxxx.

295.

1480.

á Hrafnagili.

DÓMR, útnefndr af Eyjólfí Einarssyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð í Vöðluþingi, um ákæru hans til Arnfinns Jónssonar, að Arnfinnr hefði óréttilega að sér tekið kongsins skatt í Vöðluþingi um þrjú ár.

Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 118^b—119^a, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar 1666.

Dómur um hald og aðtekt kongsins skatta.

Öllum mönnum, sem þetta bréf sjá eður heyra, senda Páll Brandsson, Sumarliði Eiríksson, Árni Einarsson, Árni Höskuldsson, Árni Þorsteinsson, Þorlákur Þorsteinsson, Magnús Haldórsson, Hákon Hallsson, Bjarni Ólason¹⁾, Þór-

¹⁾ Ólafsson, handr., sem án efa er rangt, og mun dómrinn vera frá yrra hluta ársins 1480.

arinn Jónsson, Ólafur Helgason og Guðmundur Þorkelsson kveðju guðs og sína, kunnugt gerandi að sub anno gratiæ m. cd. lxxx. á Hrafnagili í Eyjafirði, (á) þingstað réttum, vorum vér í dóm nefndir af velburðugum manni Eyjólf Einarssyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð í Vöðluþingi, að dæma um þá ákæru, er fyrrnefndur Eyjólfur klagði til Arnfinns Jónssonar, að hann hefði óréttilega að sér tekið kongsins skatt í áðurgreindu takmarki allan þann, sem kongsins þegnum bar að gjalda í Vöðluþingi í næstu þrjú ár.

Í fyrstu grein dæmdum vér löglega stefnuna og Arnfinn réttilega fyrir kallaðan. Og sakir þess að Eyjólfur Einarsson sýndi þar sitt sýslubréf, er Diðrik Þining hafði honum útgefið með hangandi innsigli, svo og birtist þar fyrir oss transskriptarbréf út af kongsins bréfi með dandimanna innsiglium, að þeir hefði séð og yfirlesið kongsins bréf með ósköðduðu hangandi innsigli, að hann hefði veitt Diðrik P(íning) landið, þar til hann gerði aðra skipan á. Leizt oss þetta sama bréf frammar ganga og meira afl hafa en þau bréf, er Arnfinnur¹⁾ fyrir vorum dómi birti.

Því dæmdum vér fyrrgreindir dómsmenn með fullu dómsatkvæði optnefndan Arnfinn Jónsson skyldugan aptur að leggja allan þann skatt, er hann hafði tekið af fyrrgreindri sýslu í þessi næstu þrjú ár, undir réttan reikningsskap, og skila heim til Möðrufells innan sjöundar öllum, sem nú væri til, en hafi goldið allan fyrrgreindan skatt innan næsta mánaðar heim(a) í Möðrufelli, Eyjólf Einarssyni eður hans löglegum umboðsmanni.

Samþykki með oss þennan vorn dóm.

296.

1480.

PORCIOREIKNINGR Hrepphólakirkju.

AM. Apogr. 2176, með hendi Árna Magnússonar eptir skinnblaði úr kirkjubók frá Hrepphólum.

¹⁾ Atfinnur, hdr.

Anno Domini M.^o cccc.^o lxxx fell suo miketh porcio þa sera Jon Olafsson hellt Holastad.

fyrsta ar vj aurar.

annath til oc eth þridia vj. aurar upp æ hvert ar.

eth fiorda ar fell oc eth fimta x. aurar.

297.

[um 1480 og síðar].

BISKUPATAL og nokkurra klerka á Íslandi.

A

Gl. kgl. saml. 1812. 4to, bl. 5a, rimbókin forna frá Brynjólfi biskupi Sveinssyni. Kemr þessi skrá þar beint á eptir klerkatalinu forna hinna kynbornu frá 1143 (Dipl. Isl. I, Nr. 29), en þessi skrá er með hendi frá hér um bil 1480. Með vissu er skráin rituð eptir 1476, því að hér er Magnús Eyjólfsson kominn að stóli í Skálholti, en fyrir 1490—91 er hún gerð, því Stephán Jónsson er hér ekki talinn. Biskupatal þetta nær einungis yfir seinna hluta 15. aldar. Klerkatal það, sem hér kemr eptir biskupatalið, er ekki hægt að skilja öðruvísi en svo, að það sé skrá um þá, sem verið hafi officiales, eða þá kynbornir prestar að öðrum kosti, enda vita menn með vissu, að sumir af þessum mönnum voru það, en um suma af þeim er aþr lítið kunnugt. Í skrá þessari sýnast officialanöfnin standa alveg af handahófi hvert innan um annað úr báðum biskupsdæmum.

Nomina episcoporum.

mathevs [Hólabiskup kallaðr, d. 1458].

andreas [Grænendinga biskup 1460—1462].

johannes [Krabbi Stephánsson 1463—1465].

Sueino [Pétrsson, d. 1476].

Magnvs [Eyjólfsson 1477—1490].

Gotskalcvs [hinn fyrri 1442—1457].

Olaus [Rögnvaldsson 1458—1494].

finnboge.

alfur.

nicolaus [Kálfsson 1432—37].

Karl.

johannes [Kodránsson 1420].

abote steinmodur [d. 1481].

jon palsson [d. 1471].

sira jon sigmundsson.
 sira suein [Jónsson 1464—1490].
 sira helge.
 sira olafur.
 sira þollakur.
 sira þorbiorn [Ámundsson 1463 og síðar].
 sira arnor.
 sira flose [Jónsson um 1360].
 sira bernardu(r).
 sira bergur.
 sira andres.
 sira magnvs.
 sira gudmvdur.
 sira gisle.

B

Gl. kgl. saml. 3269A. 4to, bls. 173, forn skinnbók af Jónsbók, frá c. 1360, en þetta er í öndverðu skrifað um 1500, eptir að Gottskálk Nikulásson er orðinn biskup á Hólum, en áður en Jón Arason er kominn til stólsins. En síðan er bætt við biskupatalið, fyrst um 1600, síðan eptir miðja 17. öld og smátt og smátt úr því alt fram á síðara hluta 18. aldar, því skinnbók þessi hefir verið á Íslandi fram undir 1770. — Í lög-
 bók séra Sigurðar á Grenjaðarstað í Uppsalasafni, De la Gardie's safn 9. 4to, bl. 166b, sem er á skinni, rituð nær 1587, er sama biskupatalið og hér, en þrýtr þar með Guðbrandi. — Í kveri einu, sem stafar frá Jóni lögmanni Jónssyni, og ritað mun að mestu á árunum 1570—1600, og nú er í safni AM. 58. 8vo (bl. 103b), á pappír, er og enn biskupatal, sem hefir þessa skrá að grundvelli, og þrýtr með Guðbrandi, eins og biskupatal séra Sigurðar, en það hleypir úr, líklega af vangá, öðrum þeim Jóni biskupi, er hér kemr eptir Pétur biskup Nikulásson.

Þessar hafa byscopar [[setit at¹⁾ holum [j islande²⁾ at stole sinum³⁾.

jon.
 ketill.
 biorn.
 brandur.
 gudmundur.

¹⁾ aa, 9. 4to. ²⁾ [sl. 9. 4to. ³⁾ [[werid aa Holum 58.

botolfur.
 heinrekur.
 brandur.
 jorundur.
 aúðún.
 laurentius¹).
 Egill.
 ormur.
 jon.
 petur.
 jon.
 jon²).
 Gotzskalk.
 olafur.
 Gotskalk³).
 [jon.
 olafur.
 Gudbrandur⁴).
 [Thorlakur.
 Gijlsle⁵).
 Jon⁶).
 [Einar.
 Biorn nu 1706⁷).
 [Steirn.
 Halldor⁸).
 Gisli⁹).

298.

[1480—1490].

SKRA um landamerki Skógarnesjanna í Miklaholtshrepp.

Landsbókasafn 858. 4to, bl. 138a (J. P.), með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — AM. 264. 4to, bls. 7, skr. 1606. — AM. 252.

¹) Lorencius 9. 4to. ²) Öðrum þessum Jóni sleppir 58. ³) hér þýtr gamla höndin í 3269. ⁴) [skr. c. 1600 í 3269; 9. 4to, og 58 þrjóta hér. ⁵) [hönd frá c. 1660. ⁶) skr. c. 1690. ⁷) [með einni hendi. ⁸) [skr. c. 1750. ⁹) skr. c. 1760.

4°, bls. 5—6, skr. c. 1660 (af Jóni Steindórssyni á Knerri). — AM. Apogr. 1619. Haldór Ormsson er orðinn ábóti á Helgafelli 1480, en séra Helgi Magnússon er dáinn fyrir 19. Apr. 1490; er því þetta bréf frá árunum þar á milli.

Landamerke¹⁾ mille Skogarnesianna.

Þesse ero landamerki mille²⁾ Skogarnesianna hinz sydra og ýtra. [ad gardur sa rædur j millum jardanna³⁾ sem geingur nodan⁴⁾ ýfer þuertt nesid. og so sionhending vpp j gardinn þann sem fram geingur j lækinn j millum skogarnesianna⁵⁾ og þa rædur sa gardur⁶⁾ so langt sem hann geingur vpp og þadañ sionhuerfing⁷⁾ vpp j steininn þar fyrir ofan. vr steininum og vpp j gardrust⁸⁾ þar fyrir ofan. vr Rwstinne og vpp j hrossabeinzholt⁹⁾ j motz vid Michlholt¹⁰⁾ og á millum michlholtz¹⁰⁾ og skogarness sionhending med hrossabeinzholtti¹¹⁾ og sudur j Deilldarlæk og hann rædur ofan j sio.

Ridu a þesse landamerke aboti Halldor a Helgafelli. Sjira Sugurdur Jonsson Officialis. Sjira Helgi Magnusson [j mykholltte¹²⁾ profastur. Snorre Sueinsson og Loptur Jonsson er þa attu¹³⁾ hid ýtra Skogarnes og marger adrer goder menn bæde prestar og leikmenn. geingu þeir¹⁴⁾ til handabandz hier vm abote Halldor a Helgafelle og Snorre Sueinsson og Loptur Jonsson. er þa áttu hid ýtra skogarnes ad þessi landamerki skilldi obrigdanliga standa j millum jardanna æfinliga.

299.

[1480—94].

TYLFTARDÓMR, útnefndr á Öxarárþingi af Eyjólfí lögmanni Einarssyni, um vígsbætr eptir Magnús Haldórsson, er Gísli Böðvarsson ófyrirsynju í hel sló.

1) Landamerkia Brief 252. 2) j millum 264, 252. 3) [264, 252; sl. 858 (!). 4) nedur 264, 252. 5) Skogarnesia 264, 252. 6) gardurenn 264, 252. 7) sionhending 264, 252. 8) 264, 252; gardin Rwst 858. 9) 264, 252; hrodabeinzholt 858 (hér). 10) mýklaholt(z) 264. 11) hrossabeinaholti 264, 252 (hér). 12) [b. v. 264, 152; sl. 858. 13) attu 264, 252; atti 858. 14) 264, 252; þar 858.

AM. 238. 4to, bl. 50b—51, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Domvr vm vigxbætr.

Ollvm godvm monnvm et cetera xij manna domvr æ Avxarar þinge. — Vorvm vier j dom nefnder af vellbornvm manne Eyolfse Einarssyne logmanni sunnan oc avstan æ Jslande. at dæma hversv hafar bætr at lvkast skyllde epter magnvs Halldorsson. er Gisle Bðdvarsson oforsynjv j hel sloo. Nv saker þess at viglysingen var svaren oc dæmd lavglig þa dæmdvm vier fyrnefnder domsmenn halfan þridia tvg hvndrada med þessum fridleika j fyrstv savl innan tveggia manada æ Gvfyнесе vid Videjar svnd at lvkast skvle viij^o j vigsbætr epter fyrnefndan magnvs. ix stikvr klædes fyrir c. xij merkvr vax fyrir c. mæliskietil fyrir c. ii tunnvr maltz fyrir c. j^o oc xx asmvnda fyrir c. oc svo virda penninga j hvort c sidan sem fyr er skrifat nema þav v^o frid sem lvkast eigv at næstvm fardogvm oc þar til iiij^o j svo virdvm penningvm sem fyr skrifat stendvr. skvlo þa vera lvt tvenn sol oc viij^o at Mikelsmessu ad havste nema hans vmbodzmadvr villie fyr lvka. Ad þessvm peningvm luctvm skal Gisle Bodvarsson kvittvr vm advr greindar vigsbætr. Var þad vor domvr ad Margret Magnussdotter skyllde taka advr greindar vigsbætr vegna barns sins eda hennar lavgligvr vmbodzmadvr oc Magnvs þorolfsson fodvr hennar skyllvgan at sellia griden ad botvnm luctvm. en ef Gisle hefde fyr visa borgan fyrir þessvm peningvm. svo sem henne anæger at taka þa skyllde fyrgreindvr Magnvs þorolfsson skylldv begar grid at sellia. Samþyckte [Einar Eyolfsson¹⁾] logmadvr sunnan oc austan æ Jslande þennan vorn dom. Og til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder domsmenn vor insigle fyrir þetta doms bref skrifat j sama stad are oc deige sem fyr seiger.

300.

[um 1480].

MÁLDAGI Pétrskirkju í Villingaholti í Flóa.

Landsb. 268. 4to, bl. 123a, skr. 1601. Þetta mun vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

¹⁾ Svo.

Villijngaholltt.

Peturskirkia j vijllijngahollte a heimalannd halft.

iiij kyr oc xl úsaudar. einn hestur.

messuklæde et cetera¹⁾.

x aurar vax. luck(t)e ulfheidinn²⁾ þa er hann for fra jordunne. v. aura j porcionem ecclesie. þreuetrann hrut oc xvijj alner voru.

301.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju í Kolsholti í Flóa.

AM. 263. Fol., bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 126b.

Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Kolsholltt [forn maldage³⁾].

Mariu kirkia j kolsholltti a x hvndrvd j heimalandi .ij. kyr.

[Alltarisklæde vontt. Alltaris stein .ij. kluckur. kross yfer Alltari. mariu skript. Thomas skript⁴⁾].

porcio ecclesie vm v ar medan Jon Þorvalldzson helltt.

xix alnar vadmals.

302.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju í Hróarsholti í Flóa.

AM. 263. Fol., bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 126b,

skr. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Hroarsholltt [forn maldage⁵⁾].

Olafs kirkia j Hroars holltti a xl hvndrada j heima lande. viij kyr. messuklædi vond. [kalek. Alltariss stein. glodar ker. Alltariss klædi vond. paxspialld. einn kross. ij olafs likneski. ij kluckur. ampli med tin⁶⁾].

¹⁾ Hér hleypir máldagabókin úr með vilja. ²⁾ = Úlfhédinn. ³⁾ [263. ⁴⁾ [Þetta a hun jnnan sig et cetera 268, og hleypir úr þessum kaffa. ⁵⁾ [263. ⁶⁾ [et cetera 268, og hleypir úr þessum kaffa.

Pangad liggur svlbolltt. hvrdarbak oc gneistastader til allrar skylldv.

oreiknud porcio.

303.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju í Gegnishólum í Flóa.

AM. 263. Fol., bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 126b, skr. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Gegnisholum [forn maldage¹].

Mariv kirkia j gegnisholvm a x. hvndrud j heima landi. iij. kyr. Marivskript. [johannis likneski. þorlaks skript. kross med vnderstodvm. Alltaris stein. iij kluckur og brestur j .ij. kolfana. Mariv skript stor og johannis likneske baptiste²) er eyolfur olafsson³) lagdi til⁴).

þar skal syngia annann hvern dag helga(n) vr bæ. luka ij merkur presti. tekst heima ríjvnd og lysitollur allra heima manna.

þar skal oc syngia katerinar messv.

oreiknad porcio so leingi sem oddur hefvr att jordina.

304.

[um 1480].

MÁLDAGI Nikuláskirkju á Egilsstöðum í Flóa.

AM. 263. Fol., bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bls. 127a, skr. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Eigilstader [forn maldage⁵].

Nichulas kirkia a egilsstodum a x hvndrud j heima-lande. iij. kyr. ij. asavdar kvgillde. skal gefa fataekvm .ij. daga j hverri vikv vndan einni kv. hvn a. ij kertistikur [med kopar. þriar kluckur og brestur j eina klofin. Alltariss-klæde. glodar ker. Alltariss brvn. kross. Mariv skript. Nichvlas likneske og dukvr ýfer katerjnar skript⁶).

¹) [263. ²) biskupe(!), hdr. ³) glafs son, hdr. ⁴) [et cetera 268, og fellir kaflann úr. ⁵) [263. ⁶) [et cetera 268, og fellir úr þennan kafla.

305. [um 1480].

MÁLDAGI Þorlákskirkju í Bráandarholti í Gnúpverjahrepp.

AM. 263. Fol., bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 126a, skr. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Bráandarholt [forn maldage¹).

Þorlaks kirkia j þrandarholte a xx hvndrud j heima lande. iij kyr. [ij koparstikur. glodar ker. Þariv skript. þorlaks skript. kross. eina klucku. paxblad. Alltaris stein. Alltaris klæde vont med duk. vpphallstika²). Porcio ecclesie. ix alnar vorv vm eitt ar hia joni gislasyne.

jtem xv alnar vorv vm eitt ar medann Þiolfur gvd-mvndzson bio. Oreiknad vnder joni bonda medann hann hafdi jordina.

306. [um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju á Hofi í Gnúpverjahrepp.

Landsb. 268. 4to, bl. 126a, skr. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Hof j eýstra hrepp.

Þariu kirkia ad hofe j eýstra hrepp a heima lannd allt. skammbeinnsstade. ix kyr. viij asandar kugilldi. iij hross. einn hest. xiiij aurar j metfee. hun á jnnann sig [et cetera³).

kirkian á skog á tunngumm fyrir ofann biarnnar gotu. oc einngi á skeid j blesastada jordu.

jtem hafa gefist til .cc. sijdann sijra oddur þoruardzson⁴) tok uid. porcio ecclesie vmm atta ar. vod.

¹) [263. ²) [jtem jnnann sig et cetera 268, og bleypir úr þessum kafa. ³) [Hér fellir handritið viljandi úr máldaganum. ⁴) Séra Oddr er þar enn 1497 (Sbr. reikninga Stepháns bps).

307.

[um 1480].

MÁLDAGI Ólafskirkju í Ási í Holtum.

Landsb. 268. 4to, bl. 123b, skr. c. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Ólafskirkia j ase.

Maríukirkia oc hiñs heilaga olafs kongs j ase á jordina geirolfsstade¹⁾ er kolbeinn peturs son²⁾ gaf henni.

vij kyr oc skal gefa miolk vndann eiuni fatækum monnum huernn miduikudag j bæde mal. iiij asaudar kugillde.

hun a reka er greindur kolbeinn bonnde²⁾ gaf henni er liggur fyrir þyckuabæ. Enn þesse eru þar fiorumork. fyrir vestann audnner j mitt burfell. Enn fyrir austan stenndur stika oc þadann rettsyne j þyckuabæiar biorg j skardzfiall austannvertt.

jtem a kirkian fyrir jnnann sig et cetera.

kirkian á fiordung j ollumm skogumm þeim er fylgia nefrahollte.

jtem gaf ormur³⁾ til kirkiunnar eitt kugillde oc einn hest. nyiann duk útta alna langann med ronndumm oc annann iiij alna. stora munnlog et cetera.

þar skal greida presti iiij merkur kaups.

Einginn reiknnijngskapur gior af porcione vmm langann tijma.

jtem fiell þá einns xij manude er magnnus var radzmadurinn. vj aurar j porcionem.

308.

[um 1480].

MÁLDAGI Nikuláskirkju í Odda á Rangárvöllum.

AM. 263. Fol., bls. 40—42, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 123b—124a, (að eins greinir úr). Aðalstofn máldagans er forn og rétt að

¹⁾ Finst ekki í Jarðatali Johnsens né bæjatali Finsens, og ekki nefnd í Vilch. ²⁾ nefndr í Vilch. ³⁾ Þ. e. Ormr Loftsson, líklega.

segja eins og í máldaganum frá 1270, en þó mun hann vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar, eins og hann liggur hér fyrir.

Odde.

Nichulas kirkia j odda æ heima land allt. frodholltt ij. oxahrygg. langagerdi. yztann gardzvika. hellu vad. mula land.

Suo margar jskylldir æ kirkiann j odda j annara manna jarder¹⁾.

- jn primis ad fellzmula gellingur tuæuetur.
- at á gellingur gamall.
- a vollum hinum ytrum gellingur tuæuetur.
- a vollum hinum eystrnm gellingur gamall.
- j klofua gellingur gamall.
- æ rolfstodum gellingur tuæuetur.
- æ tiorfvastodum gellingur gamall.
- j flagbiarnar hollte gellingur gamall oc annar tuæuetur.
- j ostuadzholhti gellingur gamall.
- j sniallzhofda gellingur gamall.
- at æ gellingur gamall.
- ad æghissijdu gellingur gamall.
- ad rafntoftum gellingur gamall.
- Ad raudalæk hinum ytra gellingur gamall.
- ad raudalæk hinum eystra gellingur tuæuetur.
- at brecku gellingur tuæuetur.
- j tungu hinni litlu gellingur gamall.
- j þiodolshaga gellingur tuæuetur.
- at homrum gellingur tuæuetur.
- at gasahusum gellingur tuæuetur.
- j kalfholhti gellingur tuæuetur.
- j kroki gellingur gamall.
- a heidi gellingur tuæuetur.
- a lytingsstodum gellingur tuæuetur.
- j Reidri gellingur veturgamall.
- j guttormshaga gellingur gamall.

¹⁾ et cetera, b. v. 268, og hættir svo þangað til rétt að niðrlagi.

- j kалldadarholhte gellding tuæuetran.
 at þuerlæk gellding tuæuetran.
 a skambeinsstodum gelldingur veturgamall.
 j nesi gelldingur tuæuetur.
 j hollzmula gelldingur tuæuetur.
 j kалldakinn gelldingur tuæuetur.
 j akbrautarholhte gelldingur.
 æ tialldastodum gellding gamlan.
 j skarde hinu eystra gelldingur gamall oc annar tuæuetur.
 at steinkorsse¹⁾ gelldingur gamall.
 j sandgili gelldingur gamall.
 vndir raune gelldingur gamall.
 æ þorleifs stodum gelldingur gamall.
 at hofi hinu nedra gelldingur gamall. oc annar tuæuetur.
 ur. oc hinn þridie veturgamall.
 j lambhaga gelldingur gamall.
 at reydar vatni. gelldingur gamall. oc annar tuæuetur.
 at gelldingalæk gelldingur tuæuetur.
 at statalæk gelldingur gamall. oc annar tuæuetur.
 at vikingslæk gelldingur gamall.
 at helluvadi gelldingur gamall oc annar tvævetur.
 at gaddstodum gelldingur tuæuetur.
 at selialæk gelldingur tuæuetur.
 at varmalæk gelldingur tuæuetur.
 j grof gellding gamlann.
 j galltarholhti gellding veturgamlann.
 j frodholhti eystra gelldingur tuæuetur.
 ad moeidarhuoli gelldingur tuæuetur.
 ad berguadi gelldingur tuæuetur.
 j diupadal gelldingur tuæuetur.
 æ velli hinum efra gellding gamlann.
 at vppsolum gelldingur.
 j lambey gellding tuæuetrann.
 æ strond gellding gamlann.
 at bergþorshuoli gelldingur tuæuetur.
 at arnarhuoli gellding tuæuetrann.

¹⁾ Svo.

at forsæti gellding gamlann. oc ij tuæuetrer.

æ strandarhofdi gelldingur veturgamall.

a vomulastodum gelldingur veturgamall.

j næfurholhti gelldingar xij veturgamler oc skal þa giallda fimta dag hinn fyrsta j sumre oc skulu aller vera so holldadir ad þeir anne a deige ofan j odda.

j hæfe viett matar.

j þyckuabæ vætt matar.

a grimstodum vætt matar.

a skumstodum vætt matar.

a klasbarda half vætt matar.

æ strandar hala fiordungur matar.

a arngeirstodum vètt matar.

j kollabæ vett matar.

at moshvoli hinum eystra vj fiordungar matar.

æ griotæ vett matar.

ad hofi hinu nedra vætt osta.

j sandgili half vætt osta.

j stufholhti half uætt osta.

æ arnkotlustodum half vætt osta.

at æ half vætt osta.

æ kalfstodum ostfiordungur.

j gardzvika hinum nestazta¹⁾ ij fiordungar osta.

j langagerdi fiordungur osta.

j dufþaksholhti ær lodin oc lembd. og onnur allgelld.

æ skambeinsstodum fiordungur osta.

j sniallzhofda fiordungur osta.

at merkihuoli osthleifur.

a tialldastodum ostleifur.

j skardi hinu eystra ostleifur.

ad vikingslæk ostleifur.

vndir hrauni ostleifur.

ad eyuindarmula ostleifur.

á heradarstodum fiordungur osta.

j huammi fiordungur osta.

j dynskogum ij hluter hins ellepta fiordungs smiors oc færa j skoga vnder eyjafioll at michael's messo.

¹⁾ Svo.

huer skatt(bondi) j millum þiorsðr oc jokulsðr a solheima sandi skal luka fiordung osta æ huerium xij manudum oc eigi sijdur prestar þeir sem bunat hafa j fyrre¹⁾ sogdu takmarke.

jtem j guttormshaga vj aurar voru.

æ vakurstodum xij alner vadmals.

æ vesturholtum xxx lietorfs.

æ oxahrygg xvij alner soluvodar.

æ kirkiubæ firir ofann leiti c. skreidar. iiij. salltbelger oc flytia inn a land.

kirkiann a skog j þorsmork j engidal. annann skog ðá burfellz halsi. firir vtann þiorsðá. oc iij skog fram hia saudar tungum.

xij^e fiuru er liggur firir grijmsstodum.

vij^e fiuru er liggur firir bergþorshuoli.

kirkiann a jardar partt er liggur med nedri strond millum þeirra takmarka. er merkigardur firir ofan torfrima firir austann. biaun fyrir vestann. tungardur a strond fyrir nedann.

Jtem a kirkiann so fallit ornamenta.

in primis. lesbækur per anni circulum. de tempore. oc de sanctis. ottusonguabækur de sanctis. oc de tempore per anni circulum oc ad auk de tempore bok a sumared sæmilig cum ymnis. oc capitularius. de tempore bok fra jola fostu til paska cum ymnis oc capitulis. iij gradlar de tempore oc de sanctis sequentiubok. missale. gudspioll oc pistlar cum collectis per anni circulum oc ad auk dominicubok fra paskum oc til jola fostu syngiandi samsett med gudspiollum pistlum oc collectum. ij laga saungua bækur. ordubok. kiriall. processionale. artijðaskróð. einn psalltari. ij textar secundum epistolas et ewangelias²⁾ bader med silfur. iiij kaleikar oc eru .ij. gullder. vij corporalia. propiciatorium med silfur .ij. glodar ker oc er annad med silfur.

jtem commonsbok. iiij kopar stikur smelltar oc adrar iiij osmelltar. eru ij af þeim litlar. oc onnur brotinn. ix manna messoklædi. oc ij hoklar vmm fram.

jtem hokull oc serkur. vij kantara kapur. iiij dalma

¹⁾ fyrer, hdr. ²⁾ Svo.

dikur. ij alltaris klædi med silki til haalltarisins oc hit iij med lereptt fornt. iiij alltarisklædi til vt alltara oc eru vond. einn sloppur. fontz vmbuningur. pascha blad. baxtur jarn oc budkur. vatzketill oc ample. sacrarium munnlaug. ij vpp-halldz stikur. fostu tiolld. ij paxspiolld. ij dukar glitader oc ij vigder dukar. nichulas saga. ij jarnstikur storar. xj klockur med ij biollum oc hin xij rifinn. elldbere. ij merki. meta-skaler med blýmetum.

¹⁾Jtem lxxx kugillda. 1x^o j metfee. xviiiij. hundrut j koplum.

hefer porcio fallid amedan sira gisl jonsson hefer halldit vmm. xij árr. halfur þridie tugur hundrada. oc half atta aliñ vadmals betur.

Jtem hefer gefizt .iiij hundrud.

309.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju á Neðra-Hvoli í Rangárþingi.

AM. 268. Fol., bls. 39—40, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 124a, skr. 1601.

Huol.

Þariu kirkia oc hins heilaga olafs kongs. at nedra huoli a prestskyld j heima landi. dufpaks holltt. viij. kugilldi. heima manna tiund. groptur oc lysitollur. oc af xij bæium odrum j allri skylldu. enn or langagerdi onnur huer missere.

jtem (gaf) jon fra efra huoli c. voru j sælugiðf.

hun á ij kapur godar. [oc einn slopp. ein messuklædi god. oc onnur lettare oc messuserkur laus. v hoklar lauser oc eru ij vonder. iij alltaris klædi med glitutum dukum. pax spiolld sæmilig oc ij. lettari. v. koparstikur. ampli med tin. glodar ker. kalekur forgylltur. oc annar ogylltur oc brak-adur. ij alltaris steinar. ij burdar stikur. einar stolur laus-

¹⁾ Hér byrjar 268 aptr.

ar. skirnar saar. vatzketill. lectari oc dukur þar a til. ij kaleks hus. iij psalltarar. lesbok de sanctis per anni circum. alltarisbok. sequentiu bok. graduale vondur a sumared. lesbok æ veturinn de tempore til palmsunnudags. missale de tempore oc de sanctis per anni circum. brestur til graduale de sanctis æ veturinn. ottusonguabok a sumaret de tempore oc de sanctis fra trinitatis deigi til aduentu. lesbok fra de trinitatis til aduentu. kirial. processionale. ottusonguabok fra niu vikna fostu til paska de tempore. de tempore bok fra paskum til aduentu. matutinale handbok. brijk yfer alltari oc kross. jons likneski baptiste. andres skriptt. mariu skriptt. olafs skriptt. þorlaks likneski oc peturs. katrinar likneski oc kross med vndirstodum. ij merki. glitadur dukur yfer krosse oc annar yfer alltari. tiolld vmm kor. sæmiligur hialmur. skruda kista vond. kistill med helgum domum. teikn buid med silfur. vj jarnstikur. vj. kluckur. Jtem gefid eitt alltaris klædi¹⁾.

Porcio ecclesie vmm ix ór a medan Einar heitinn hiełtt halftt fiorda hundrad.

Jtem a einu are er cecilia hiełtt. iij. voder oc xv alnar vadmals betur.

Var giortt ofann a kirkiuna .xxx. hundrada.

Jtem brestur stora jarnstiku oc iij kolfua j kluckurnar er Einar heitinn²⁾ fargadi.

Jtem brast eina silfur flingiu³⁾.

Þadan skal syngia annann huern dag helgann til efra huols.

310.

[um 1480.]

MÁLDAGI Pétrskirkju á Vomúlastöðum í Landeyjum.

AM. 263. Fol., bls. 39, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 124a, skr. 1601.

Vomulastader.

¹⁾ [et cetera 268, og fellir úr allan þenna kafla. ²⁾ Einar Ormsson á Hvoli hefir dáið 1470 (sbr. DI, V, Nr. 509); kynni máldaginn því að geta verið fáeinum árum eldri en hér er sett. ³⁾ fljnggru 268.

Peturs kirkia á vomulastodum á prestz skýlld j heima landi. ein messoklædi. [kalek. slopp. glodarker. iij bækur. ij. kluckur oc ein bialla¹). iij kugilldi. ij hross oc einn hest. þar liggur vnder iij bæier firir austann affall. ad ollum skýlldum. nema j fifholttum. þar taka bændur heima tijund sijna. oc vij bæer er liggia firir vestann affallit oc ij halfkirkiur ad auki. skal þangad syngia annann huern helgann dag fra vomulastodum oc takast ij merkur af huerri.

Hefer gudmundur jonsson lagt til kirkiunnar ein messu klædi. [sæmilig ad ollu. alltarisklædi. brun. forduka oc einn alltarisduk. ij krossa merkiliga med vndirstodum. peturs likneski. oc giortt vpp kirkiuna sæmiliga¹).

jtem hefer gefizt eitt kugilldi.

311.

[um 1480].

MÁLDAGI allra heilagra kirkju í Holti undir Eyjafjöllum.

AM. 263. Fol., bls. 38—39, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 124b—25, skr. 1601.

Holt.

Allra heilagra kirkia j hollte vnder eyjafiöllum a heima land allt med gognum oc giædum. varma hlid oc gerdar. gardzhorn²). nyia bæ til ytuztu vmmerkia vid annara manna jarder. med ollum þeim fiorum sem þar med fylgia. eru þat xx^o fiuru firir sialfre jordunne. halfa synztu vesturholta fiuru. huamms fiuru. er liggur firir backa. eru þat lxl fadma hins fiorda hundradz. oc ee fiuru er liggur firir nyia bæ. vij kyr oc xx. c asaudar. oc ij naut tuæuetur. iij veturgomul. eitt flog(ur)ra vetra. iij kalfa. oc vj saude veturgamla. v hestar þreuetrer grader oc iij fullroskner. eitt hross. jtem vij manna messuklædi. [fær. oc ij onnur oc bresta til hofudlinenn. jtem ij serker oc ij lauser hoklar vunder oc eitt handlijn. iiij kapur. oc ij sloppar. iij alltaris klædi oc iiij bruner oc einer

¹) [et cetera 268, og er þetta felt úr. ²) gardzhornz(!) 263.

fordukar á haalltaret. ij alltarisklædi a framme alltarin med iij brunum. ein dalmadica vond. fonts vmbuningur allur. ij merki. iij kaleikar. iij alltaris steinar¹⁾. kirkiann æ vij. skogar teiga j þorsmork. j staung. gamla nautur. gatna skogur. loptz nautur. lækiar skogur. oc tungur inn j gili. fra hofda skogi. ij a askstodum. saudungsnes allt med vtvoxtum ollum vndir saudungs hamra. nautareckstur or holhti oc vtlondum j langanesi. vtvöxtu alla firir langanesi. c. lamba afrett j lambafell. xxx. sauda hofu j vesturholtt. xl lambgýmbra beit j hrutholma. stodhrossahofn vetur oc sum-ar firir vtan sandlæk. stadurinn skal hafa oleigis sandhola feriu. huern tjma er þarf. þar skulu vera ij prestar oc diakn. þangad liggia vndir .ix. bæir at tiundum oc lysitollum. eru hier j iij bænhus oc tekzt half mork af hueriu. af kirkiunni at gnupi. ij merkur. hundradz hest oc c voru. xxx letorfna j sydre vesturholtt ærliga. jtem á kirkiann bakstur jarn. [brik stora ýfir alltari. oc adra sæmiliga firir alltari. krossar ij med kopar. skjriñ sæmiligtt. propiciatorium med silfur gyllt. kross smelltur med vndirstodum oc annar maladur. ij mariulikneski. olafs skriftt. þorlaks skriftt. johannis likneski baptiste. barbaru likneski. jarnstiku stora. glodarker. jtem graduale. sequentiu bok. psalltara. pistlar oc gudspioll de tempore. fra aduentu til paska. aspiciensbok. paskabok. missale oc matutinale framann til de trinitate. ordubækur ij. jtem breuer er tekur til ad paskum oc til aduentu. oc er syngiandi ad hatijder. vj. kluckur. ein bialla. skrudakista²⁾).

Brast sira sveinn palson vid kirkiuna þa er hann slepti halft vc. j metfee.

porcio vmm viij ar oc mortualia slik sem fiellu.

312.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju í Teigi í Fljótshlíð.

¹⁾ [felt úr 268. ²⁾ [et cetera 268, og fellir úr allan kafann.

AM. 263. Fol., bls. 38, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 125a, skr. 1601.

Teigur.

Mariu kirkia oc sancte andres j teigi á þridiung j heima landi. þridiung j butralldastodum. þrenn messuklædi ad ollu. [ij kaleika. annar gylltur sæmiliga gior. graduale samsettur med sequentium. pistlar oc gudspioll cum collectis de tempore per anni circulum. sequentiu bok. jtem de sanctis bok. missale. oc er ecki eptir ordu. aspiciensbok oc þar med de sanctis syngiandi oc onnur er tekur til ad paschum. de tempore oc de sanctis til aduentu. de sanctis lesbok. oc adra de tempore. capitularium oc ymnarium psalltara. lǫga saungua bok. iij kluckur. ein kantara kapa oc sloppur. ij alltari klædi. ij. mariu likneski. kross med vndirstodum. brik yfer alltari. andres skriftt. ample oc paxspialld¹⁾. kirkiann á x kyr oc lx. asaudar. [skrijn litid. fontz vmbuning allann. vatzketil¹⁾].

þangat liggia vndir. vij bæier ad tijundum oc lysitollum. eru af þessum .iij. bænahus oc tekzt half mork af hueriu. þar skal vera prestur oc diakn. tekur prestur .iiij. merkur kaups. þangat skal lukazt haust saudur árliga frá þorugnupi.

313.

[um 1480].

MÁLDAGI Þorlákskirkju á Hliðarenda í Fljótshlíð.

AM. 263. Fol., bls. 38 og 59 (= b), skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, 125a, skr. 1601.

Hliðarendi [forn maldage²⁾]

Þorlaks kirkia ad hliðarenda a xx^c j heimalandi. messo-klædi ad öllu. kalek. sequentiubok. [psalltara .ij. alltara klædi. ij kertistikur med kopar. vatzketill. kertaklofe. iij³⁾ klockur. ein bialla. kross med vndirstodum. mariu skriftt.

¹⁾ [felt úr 268. ²⁾ [b. v. 263b. ³⁾ iij 263b.

þorlaks skriftt. olafs likneski. johannis likneski baptiste með alabastrum. ij katrinar¹⁾ likneski. glodar ker²⁾.

314.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju á Breiðabólstað í Fljótshlíð.

AM. 263. Fol., bls. 37—38, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 125a —b, skr. 1601. Jón Sigurðsson heldr máldagann eldri en Vilchins, en auðsætt er af samanburði við þann máldaga, að þessi er yngri.

Breiðabolstadur.

Marin kirkia a breiðabolstad j flíotzhlið a heima land allt. samstadi hina ytri. konungsmula allan. þorugrup. nup. borgarkot. skalmholt. xij kyr. xl. asandar oc xxx kugilla. með vtíondum. ccc j koplum. halft fiorda c. ofrijt oc lagt til fridz. ix naut veturgomul. ij tuæuetur. xxx saudi veturgamla. ij hruta tuæuetra. þangat skal giallda fra kirkiulæk gelling gamlann oc halfa vætt matar. vr langagerdi. æ lodna oc lembda. enn adra snöggua oc gellda. or lambeý æ gellda. fra vppsolum gellingur tuæuetur. oc half mork. or ey gellingur tuæuetur. fra tialldastodum gellingur gamall. heitleifur or skardi. or eystra skardi ij gellingar tuæuetrer. heitleifur æ brecku landi. gelling tuæuetran fra gellingalæk. gelling tuæuetran af þorleifsstodum. gelling tuæuetran. fra giæslu gamlann gelling oc annann veturgamlann fra vomulastodum. gamlann saud oc annann veturgamlann. or vatzdal [tuævetur gellingur³⁾]. fra bergþorshuoli. gelling tuæuetran. fra reýnifelle. vett miols. or hafue. vett miols. or þyckuabæ. fra arngeirrstodum. gelling tuæuetran. xij hrossa hofn j fiðholt eystra vmm veturinn. stodhrossa beit j kirkiulækjar land. oc rettar halld. ad hundz mel. vj aurar voru j vífstodvm. oc halfann fiorda eyri j vestri fit. hönd hins heilaga johannis holensis með armleggjum. þangat liggia vj oc xx bæir ad allre skylldu. þar skulu vera þrir prestar oc ij diaknar.

¹⁾ katerinar 263b. ²⁾ [et cetera 268, og fellir kaflann úr. ³⁾ [sl. (óvart?) 268. Sbr. Dipl. Isl. IV, bls. 82 og 769.

315.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju á Krossi í Landeyjum.

AM. 263. Fol., bls. 37, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 125b—126, skr. 1601.

Kross.

Kirkiann æ krosse. er helgud gudi. mariu drottningu. joni postula oc Olavi kongi. hun a xxc j heima landi. þa(r) skal vera prestur oc taka iiij merkur kaups oc skylt ad syngia huern dag messu vmm jola fostu. oc langa fostu. oc alla hina helgu viku. oc suo þa er. ix. lectior ero j ottusong. huers dagliga skal messu syngia ij. daga j viku.

[kirkiann a innann sig. ij messuklædi oc brestur til eitt handlin. kalekur. kantara kap(a). sloppur vondur. ij alltarisklædi med brunum oc fordukum. oc er kross med gullhlad æ odru. alltari steinar. ij. propiciatorium forgylt med kopar oc er brakad. silfur texte litill med helgum domum sancte olafs. ij. koparstikur æ alltari. jrskur kross brotinn. oc or steinarner sumer. annar kross sæmiligur yfer alltari oc trinitatis skrift med alabastrum. mariu skrift. olafs skriftir ij. johannis likneski baptiste oc thomas erchibiskups med alabastrum. kopar hialmur sæmiligur. ij jarnstikur. vigz vatz¹⁾ kanna loklaus. merki vont. ij klockur. ein bialla. skirnar sær vondur. lðga songva bok sæmilig. de tempore bok gudspioll oc pistlar cum collectis a sumared oc de sanctis per anni circulum. graduale. sequentiubækur. ij. oc brestur kuer j adra. kiriall. de sanctis bok. matutinale æ sumaret oc er ecki full. salltari forn rimlaus. ij lesbækur vondar. latinu bok litil. skruda kista olæst²⁾).

þangat liggia xvij bæier ad tiundum oc lysitollum oc eru þar j vj bænahus. hælf mork kaups af hueriu. oc kirkiann æ liotastodum liggur þangat oc skal syngia þar annann huern helgann dag. oc hinn fiorda huern ottusong nema prestur sæ er þar byr eigi landit. ad krosse er leyfdur allra manna groptur. þar skal avallt kirkiann vera oc sa abyrgiast³⁾

¹⁾ tvískr. 268. ²⁾ [et cetera 268, og sleppir úr öllum þessum kaffa. ³⁾ aby(r)gist 268.

er jordina þar á. að alldre fargist hennar peningar. þar skal og syngja alla vigiliu daga.

316.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju í Einholti í Hornafirði, [er Magnús biskup setti Eyjólfsson].

AM. 263. Fol., bls. 14, skr. 1598. — Landab. 268. 4to, bl. 2a—b, skr. 1601 (fúid). — Þó að þessi máldagi standi í 268 meðal þeirra máldaga, sem menn hafa venjulega eignað Jóni biskupi Sigurðssyni (1343—1348), getr varla munað miklu, að hann sé frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar. Hér í þessum máldaga eru metin staðarspjöll í Einholti eptir Ketilbjörn prest, annaðhvort látinn eða frá staðnum farinn, og er því þessi máldagi gerður um daga þess prests, er næstr kom eptir hann. Af bréfi frá 25. Maí 1483 má sjá, að Tjörfi prestr Björnsson er þá enn prestr í Einholti, og telr hann þá, að Ketilbjörn prestr hafi haldið staðinn í 20 ár fyrir sig. En af bréfi frá 1467 (Dipl. Isl. V, 447) sést, að Tjörfi prestr muni að Einholti kominn, en fyrir hvað laungu verður ekki ráðið, þó mun það varla fyrir mjög laungu verið hafa. Ekki verður heldr með vissu sagt hvað laungu máldaginn sé gerður eptir lát Ketilbjarnar prests, svo að því leyti mætti raunar eins heimfæra hann til Sveins biskups.

Gamall maldagi¹⁾.

Mariu kirkia j Einholli a heima land med gögnum og giædum og Lambabliksstada land og bolstad. j afriett á flám flogurra tiga²⁾ saudahofn. skogarteig j lone. nes skog og þoru skog. huala alla halfa þa er koma á reka j vestre fletey tuituga og leingre. vij. kugilldi og xx. kuikfiar. hundrad j mat eda vöru. viij^c j metfie og skip að auk. Jtem xiij. að auk sem virð voru j stadarspiðll epter kietilbiornn prest. fern messuklædi og einn haukull að auk. v. alltara klædi brijkar klædi iij fornn miög. alltaris dukar iij. kantara kápa ein. sloppar ij. tiolld vmmhuerfis kor. textus. psalltare. lesbok og adrar smábækur til c. buinn kross. skrin buid. kaleika ij. glodar kier. elldbera. kiertistikur iiij. trekrossar ij. stolar ij. lectara. bakstur jarnn. munnlaug. kola. alltara

¹⁾ Einholt 268. ²⁾ teiga 268.

steinn laus. kista. gudspialla bok per anni circulum. kluckur .v. Mariuskriptt. glergluggvr. annad huert haust skal greida af vidbordi giellinging tuæuetrann. j einholtt. enn annad huert halfa mörk vöru.

þar skulu vera ij prestar oc greida odrum iij merkur.

Stadur j Einholtti a þridiung j omaga vist æfenligre j vestre flatey. sallt fiðru j kiellingarey oc j vitazgrafa¹⁾ holmi.

317.

15. Janúar 1481.

í Víðvík.

Dómr átján presta, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um ákæru biskups til þeirra bræðra Hrafns, Haldórs og Snjólfss Brandssona um kirkjugózin á Barði í Fljótum (*Barðsdómr hinn fyrri*).

AM. Fasc. XXVI, 1, frumritið á skinni; átján innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru að eins átta af þeim eptir, og sum brákuð. — AM. Fasc. XXVI, 2, transskript á skinni frá 24. Júní 1488. Það transskript hefir Guðbrandr biskup lagt fram fyrir Barðsdóm 17. Okt. 1573.

domsbref vm bardzkirkio.

barsdomur vm reikningsk(ap) kirkiunar a bardi²⁾.

Domur vm bard j fliotvm³⁾.

[anno m cd lxxi. tiu arum fyrr enn þessi domur a fiell reiknadist j portio fallit j l iij æra síðan brandur bondi halldorsson fieck jordina. liij^c betur. oreiknud lvj ar betur adur enn brandur bondi fieck jordina.

sidan domurinn a fiell og bard uar dæmt af hafua uerith ll ar og vj betur.

sidan hann brandur fieck jordina hefur portio stadiit oreiknath j þriosku l og iij (ær) enn hundrat hafdi fallit a hueriu aari. enn adur enn hann fieck hana oreiknut l vj ar betur. og þa hundrath a hueriu ari. hier ut (af)

¹⁾ Dannig: r.: vitazgiafa?; vit . . . jafna, les Magnús Grímsson í sinni afskrift, en nú er ekki eptir nema vit i 268. ²⁾ Utan á XXVI, 1, með fornun höndum. ³⁾ Aptan á XXVI, 2, með fornri hendi.

ma skilia huat þeir hafa skylduger uerit
 epter þeim logum sem voru þa¹⁾).

Þat giorum vier sueinbiorn þordarson. ketill grimolfs-
 son. magnus ionsson. þorleifur magnusson. sigurdur þorlaks-
 son. jon broddason. eirekur einarsson. olafur klængsson.
 andres jonsson. gudmundur jonsson. jon þorualldzson. gunn-
 ar jonsson. geir vigfusson. gudulfur magnusson. þoruardr
 semingsson. jon þorgilsson. erlendur broddason ok berfinnur
 jussason prestar holabiskupsdæmiss godvm monnum vitur-
 ligt med þessu²⁾ vorv opnv brefe. ath þa lidith var fra
 hingath burd vors herra jehsv christi þusund flogur hundrud
 attatiger ok eitt ar manvdaginn næsta epter geisladaginn j
 uidvik j uiduikursueit vorum vier j dom nefnder af vorum
 virduligum herra ok andaligvm faudvr olafe med guds nad
 biskupe æ holvm ath dæma vm þa akerv er biskupin kerd
 til hrafns brandzsonar. halldors brandzsonar ok snioolfs
 brandzsonar vm kirkivgodzin a barde j fliotvm. vorv þesser
 aller fyrskrifader brædr stefnder fyrer þessa biskupsins
 akerv. þui var þat vor domur j fyrstv ath vier dæmdum
 stefnurnar allar laugligar ok alla fyrskrifada menn laugliga
 fyrer kallada hier j dag ok skyllduga ath luka kirkiunne
 a barde suo mykla peninga sem þeir erv henne skyllduger
 fyrer sik ok faudur sinn. j porcionem ok mortalia ok gamla
 innstædv vnder sinn suarinn bokareid ok tueggia manna
 med þeim þeirra sem þar hafa lengzt verith j kirkivsokn-
 inni ok giorzt vita til huath fallith hefer ok þenna eid vilia
 sanna med þeim. enn fyrer fyrnd kirkiunnar braurnan ok
 nidrfall ok þann obætligan skada sem hun hefer feingith
 af þui ath hennar tiunder hafua verith eyddar ok upp
 spentar enn ecke henne til byggingar hafdar sem vera ette
 ok halldnar suo oriettliga fra henne ok vnder sik dregnar
 upp a langan tima mothi guds laugvm ok heilagrar kirkiv
 riette. þvi fyrer fyrsagt rangligt halld tiundanna ok forsom-
 an byggingarinnar vid kirkiuna dæmdum vier fyr skrifada
 menn hrafn. haldor ok snioolf skyllduga ath luka kirkiunne

¹⁾ [Utan á XXVI, 2, með hendi Guðbrands biskups. ²⁾ sl. XXVI, 1.

a barde þriar merkvr upp a huert ar fyrer þetta tiundarhalld ok forsoman sidan þeir attv ath suara ok þar til tuuggillardar tiundernar arliga nema þeir gete synt ath þer hafe kirkivne til byggingar komith þa falle nidr suo maurg ar sekt ok tiund sem þat verdr synt. skulv þesser aller peningar lukazt heima a barde ath næstvm fardaugvm biskupinvm j haund eda hans vmbodzmanne. enn ef peningarner lukazt ecke j fyrskrifadañ tima þa demdvm vier fyrrskrifada jord bard j fliotvm kirkiunnar eign æ bardi suo mikith upp j jordina sem a brestur ok eige vinnazt lausa godz til ath luka kirkiunne saker þess ath kirkian var þar fyst bygd.

var þesse vor domur vpp sagdr j sama stad ok dag sem fyr seger.

Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrr skrifader prestar vor jncigle fyrer þetta domsbref skrifath a hoolum j hialltadal dege sidar enn fyrr skrifath stendr¹⁾.

318.

15. Janúar 1481.

í Víðvík.

Dómr átján presta, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um kærur biskups til Hrafns Brandssonar, að hann vildi eigi gera biskupi reikning af hálfkirkjunni í Skriðu, og að hann hefði veitt sér mótblástr og mótikast, svo að hann hefði bannað öðrum í sínu lögdæmi að gera biskupi hálfkirkna-reikninga.

AM. Faac. XXVI, 3, frumritið & skinni. 19 innsigli hafa verið fyrir bréfinu, og eru 12 af þeim enn fyrir því.

Domur vm halfkirkiur.

Þath giorvm vier sueinbiorn þordarson. ketill grimolfs-son. magnus jonsson. þorleifur magnusson. sigurdr þorlaks-son. jon broddason. eirekur einarsson. olafvr klængsson. andres jonsson. augmundur jonsson. jon þorvalldsson. gunnar

¹⁾ D. e. 16. Janúar.

jonsson. gejr vígfvsson. gudulfr magnússon. þorúardur sem-
ingsson. jon þorgilsson. erlendr broddason ok berfinnvr jussa-
son prestar holabiskupsdæmiss godvm monnum viturligt med
þessu vorv brefe ath þa lidith var fra hingath burd vors
herra jehsu christi þusund flogur hundrud attatiger og eitt
ar manvdagin. næsta epter geisladaginn j viduik j viduikur
sueit vorvm vier j dom nefnder af vorum virdvligvm herra
og andaligvm faudvr olaf med guds nad biskupe a holvm
ath dæma vm þa ækærv er biskupinn kíerde til hrafns
brandzsonar ath hann villde ei giora honum reikningskap
af sinne halfkirkiv j skridv epter því sem erkibiskupinn
hefer til skipath almuganvm og birt j sinv brefe ath svo
veri giort j norege ath biskupar tæke re(i)kning af ollvm
kirkivm svo af minnvm sem meirvm. j annare grein ke(r)de
biskupinn til hrafns ath hann hefde veitt sier motblastur
og motekast svo hann hefde firirbodith aullum þeim sem
halfkirkivr hallda ath giora honum nauckurn reikningskap
af þeim. kendizt hrafn þetta sama þar firir oss ok svo stefn-
una og því dæmdvm vier stefnuna laugliga og hann laug-
liga firir kalladañ hier j dag ok skylldugañ ath giora bisk-
up olaf riettan reikningskap af sinne halfkirkiv j skridv
firir sik sidan hann vard fyst eigande at iordunne j skridv
enn þat sem fyr hefer fallith dæmdvm vier vnder rad ok
skipan erkibiskupsins. svo ok skal hann hallda biskupinum
gisting epter því sem honum ber ath hafua at odrum kirk-
ivm j sinv biskupsdæme minzta einn tid þa hann vill sialfur
rida ok þat optar sem naudsyn krefur epter því sem erki-
biskupsins bref vt visar. Vnder saumv grein ok skilning
dæmdvm vier vm allar¹⁾ halfkirkivr j holabiskupsdæme ok
þer kirkivr adrar sem eige er adr reikningskapvr af gior.
þvi svo seger kristinriettur ath biskup skal rada kirkium
ok kirkna eignvm ok aullvm kris(t)nvmm domi. Ok þetta
sama hefer erkibiskupinn birt med sinv opnv brefe ath þetta
sama lavgmal geingur j norege yfer minne kirkivr ok meire
enn firir þa sauk ath biskup olaf kærde til hrafns ath hann

¹⁾ Hér er máð eitt orð, sem sýnist og ofaukið.

hefde veitt motkast heilagre kirkiv ok honum ok forbodith ath hann fenge nauckurn reikningskap af halfkirkivm ok þeirra tivndvm og sett sik svo þuert i mot kris(t)nvm riett enn biskupinn reiknar banz verk epter því sem heilagrar kirkiv laug vtvisa því haufvm vier dēmt hrafne eineide hier j dag firir biskupinvm ath hann giorde þenna motblastur ei til þess ath hann villde hindra heilagrar kirkiv rietti eda draga vndan henne nauckuth þath hvn matte eiga med riettv vnder sik eda adra leikmenn. fellzt honum þesse eidr þa dēmdum vier hann fallinn j bann af sialfu verkinv og skyll dugann ath taka lausn ok skript.

var þesse voor domur vpp sagdr j sama stad ok dag sem fyr¹) seger.

Ok til saninda hier vm settvm vær fyrskrifader prestar vor jncigle firir þetta domsbref skrifath æ holvm j hialltadal dege sidar enn fyr skrifath stendvr.

319.

17. Janúar 1481.

á Hólum.

Sjó prestar og tveir leikmenn votta, að Hrafn Brandsson lýsti því, að hann lofaði ekki að halda Víðvíkrdóm um hálfkirkjureikninga, heldr bannaði öðrum að gera Ólafi biskupi reikninga af þeirra hálfkirkjum, og bannaði prestum að ganga dóma, er biskup tilnefndi þá um kirkjunnar mál.

AM. Fasc. XXVI, 4, frumrit á skinni. Tíu innsigli hafa verið [fyrir bréfinu, en fjögur af þeim eru dottin frá.

Vm hrafn logmann afseiger halfkirkriu reikn(ing)
ok firirbydur odrum²).

Þath giorum vier sueinbiorn þordarson. ketill grimolfs-son. magnus jonsson. þorleifur magnusson. eirekur einarsson. andres jonsson ok gudmundur ionsson prestar holabiskupsdēmiss. jon sigmundzson ok jon þordarson leikmenn godvm monnum viturligt med þessv vorv opnv brefi ath þar vor-

¹) hér stendr *sem*, og er því ofaukið. ²) Utan á bréfinu með fornri hendi.

um vier j hia ok heyrðvm æ ok marger adrer dandemenn badi leiker ok lerder manvdaginn næsta epter geisladagin¹⁾ j uidvik j uiduikvrsueit. þa lidith var fra hingatburd vors herra jehsv christi þusund flogur hundrud attatiger ok eitt ar þa biskup olaf kærði til hrafns brandzsonar er þa var laugman kalladr ath hann villde eigi giora honum reikning-skap af sinnj halfkirkiv j skridv. Enn atian prestar af biskupinvm þar til nefnder dæmdv hann skylldugann ath giora biskupinum reikningskap af fyrgreindri halfkirkiv ok gisting epter því sem þeirra domsbref þar vm giort wtvisar ok epter þenna dom upp sagðann ok adur greindvm hrafni brandzsynj úheyranda sagðizt hann ecki lofa ath hallda dominn sem dæmdur var yfer honum vm halfkirkiuna j skridv. firirbaud og tittnefndr hrafnn brandzson aullum kongsins þegnvvm ath giora nauckurn reikningskap biskup-invm af sinvm halfkirkivm. svo ok firirbaud hann prestun-vm ath ganga þann dom sem biskupinn þa til nefndi vm kirkiunnar mal.

Ok til saninda hier vm settvm vier fyr nefnder prest-ar ok leikmenn vor jnncigle firir þetta bref skrifath æ hol-um j hialltadal a sama dære sem fyr seger tueymur daugvm sidar enn fyr skrifath stendr.

320.

17. Janúar 1481.

á Hóllum.

TRANSSKRIFTARBREF.

AM. Fasc. XXIV, 8, frumtransskriptið á skinni með öllum (4) inn-siglum. — AM. Apogr. 3264.

Þath giorum vier ketill grimolfsson eirekur einarsson andres jonsson ok gudmýndvr ionsson prestar hola biskups-dæmis godvm monnum viturligt med þessv voru opnv brefe ad vier savm ok yferlasum opith bref med heilvm ok hang-undvm oskoddvm jnnciglum. svo latanda ord epter ord sem hier epter skrifath stendr.

¹⁾ D. e. 15. Janúar.

[Hér kemr Flatatungubríf frá 20. Aug. 1479, Nr. 219].

Ok til sanninnda hier vm setvm vier fyrskrifader prestar vor inncigle fyrir þetta transkriptarbrief skrifath a holvm j hialltadæl miduikudaginn næsta epter geisladaginn. anno domini M^o cd^o lxxx^o primo.

321.

20 Janúar 1481.

á Ökrum.

FINNBOGI Jónsson kongs umboðsmaðr, kyrsetr alla peninga Bjarna Ólasonar, er saman stóðu á búi Bjarna á Þverá í Fnjóskadal 14. Janúar um vetrinn.

AM. Fasc. XXVI, 24, frumrit á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

Þath giorum uier gamli þorsteinsson. hallur gudmundzson. jon gudmundzson og gudmundr olafsson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi ath þa lidith uar fra hingadburd uors herra jesu christi þusvnd flogur hundrud attatiger og j ar a sunnudagin næsta epter geisladagin¹⁾ a þneraa j hnioskardal a bue biarna olasonar uoru uier j hia og heyrdum aa ath finboghi jonsson kongs umbodsmadr j þingeyjarþingi kyrsetti alla þa peninga er þar saman stodu med suo felldum ordum sem hier skrifad stendr.

Ég finbogi jonsson kongs umbodsmadr millum uargiar og helkunduheidar giorer ollum monnum uiturligt ath saker þess ath þat er býgdarfléygt skilrikra manna j milli j greindu heradi þingeyjar þingi ad su sauk hafui uerid kend og gefin biarna olasyni af heilagarar kirkiu ualldi ath hann hafui lagizst med dottur sinni og suo eigi sidr ath hann hafi kenzst og uid geingit saugdum giorningi. Wt uisar suo kristins doms rettur j landzsins laugum ath huer er ath slikum giorningi uerdr kunnur og sannur ath hann hefer fyrgiort huerium sinum peningi j faustu og lausu uit kong og kirkiu. þui alla þa peninga sem minum herra konginum kunna til eignar ath falla j fýrgreindu mali af þeim pen-

¹⁾ D. e. 14. Janúar.

ingum sem nefndr biarni hefer haft og eignazst hier j þing-ejjarþingi. kyrsetur ek under mins herra kongsins nad og hans umbodsmanna uardueizslu. fyrerbyd ec huerium manni þa ath gefua edr giallda j burt ath flýtia edr olaugliga fortæra nema mitt sie lof edr leyfi til þar til ath optnefndr biarni hefer hier lagasnaaur¹⁾ um gefid til rettiliga uñdan ad færast edr laugliga kann fallande uerda til slikra sekta sem laugin ut uisa. þui ec legg fyrir opttnefnda peninga laug og slikan dom sem min skyllda til ber epter laugum.

Og til sannenda hier um settu uier fyrnefndir menn nor incigli fyrir þetta bref giort áa aukrum j skagafirdi laugardagin næsta fyrer conuersio pauli a sama ari og fyr seiger.

322.

4. Febrúar 1481.

undir Felli.

JÓN Sveinsson og Ingibjörg Klemensdóttir kona hans fá Andrésí Guðmundssyni til fullrar eignar jörðina Tungu í Tálknafirði, og kvitta um andvirðið.

AM. Apogr. 1088 „Epter trosnudum original fra Hlidarenda. Originalenn er eydelagdur“ (AM.). Það, sem fúid hefir verið úr frumritinu hefir Árni undirstrykað; hér er það sett í hornklofa.

Þat gerum wit ormur magnusson og þorkell biarnason godum monnum kunnigtt med þessu ockru opnu brefi at þar uoru uit j hia under felle j kollafirde sunudagin næsta efter purificacio sancte marie wirginis þa lidit uar fra hing-atburde uors herra jesu christi þushundrut cccc. attatiger og eitt ar saum og heyrðum æ ord og handaband þessara manna andres bonda gudmundzsonar af eirni alfu. enn jons sueinssonar og jngibiargar clemensdottur af anare hans eiginkuinno at suo fyrir skildu at adr greindr jon sueinsson og jngebiorg clemensdotter feingu greindum andrese gudmundzsyne til fullra[r] eignar og frials forædis iordina alla tungu er liggur j talknafirde j laugardals kirkiu sokn. med aullum þeim gognum og gædum sem greindri allre jordu fylger og fylgtt hefer at fornu og nyiu efter þui [fremst]a

¹⁾ Svo.

sem þau hefde eigande at ordit og þat opit bref utuisade er valgérdr gizurardotter gaf jone syne sinum greinda [jord t]jingu. Skyllde optt nefndr andres adr greindá jord mega frialsliga at ser taka og æfinliga eignaz. Mædkendizt og nefnd hion jon sueinsson og jngebiorg clemensdotter þegar j sama handabande at þau hefde fu[lla og] alla peninga uppborit af andrese gudmundzsyne fyrir títtnefnda jord suo þeim uel anægde. Og til sanninda [hier um] settu uit fyr nefnder menn ockur jnciglle fyrir þetta bref er gertt uar j sama stad dege og are sem fyrr seger.

323.

10. Febrúar 1481.

í Laufási.

TYLFTARDÓMR, útnefndr af Finnboga Jónssyni, kongs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um vopnaviðskipti þeirra Hrafnis Brandssonar og Magnúsar Þorkelssonar.

AM. Fasc. XXVI, 22, frumrit á skinni, sem tólf innsigli hafa verið fyrir, en eru nú öll dottin frá. Bréf þetta, sem er einkennilega stafsett og stýlað, mun án efa vera með hendi Finnboga lögmanns. Sbr. Nr. 238 að framan.

Domur Finboga Laugmanz j millum
hrafns brandzsonar laugmanz ok
magnusar þorkelssonar¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda þorkell þorkelsson olafur halldorsson gamle þorsteinsson hallar²⁾ gudmvdnzson jon gudmundzson gudmvdnr magnusson gudmundr olafsson arne sigurdsson oblaur sigmundzson kulli uigfusson þorðr arnbiaarnarson halldor hallzson quediu guds ok sina kunekth giorandi at þa ed lidid uar fra guds burd þushund fiogr hundrud attatiger ok eitt ar a faustudagin nosta epter purificacio sancte marie³⁾ a grýtubacka j haufdahirfui²⁾ a þingstad riettum uorum uer j dom nefnder af finnboga jonssyni er þa hafdi kongsins sýslu ok umbod j þingeyjarþingi at dæma um þa ækieru er greindr

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld, eg held Magnúsar prúða.

²⁾ Svo. ³⁾ Þ. e. 9. Febrúar.

finnbogi kierdi til magnvsar þorkelssonar æ kongdömsins uegna [huir ír¹⁾] þær þæ under lagdi med handabandi uid fyr nefndan finnboga huirra¹⁾) suara edr sekta hann etteskiulldugur¹⁾) at uerda uid kongdominn fyrer þæ sakargipt er magnusi hafdi giefn̄ uerid af hrafni brandzsyni at hann hefði lagt greindañ hrafn med hnifui. uardizst magnus þorkelson þui fyrer oss at hann hefði alldrei lagt hrafn branzson med hnifi nema þat hefði maett uerda j þeira wopna uidskiftum og hann hefði ætt hendr sinar at ueria fyrer þrattnefndum hrafni. nu saker þess at suo finzst skrifat j uori lanzlaga bok at þar ed refsing er skipud fyrer laga afbrot þar sem þat til heyrer skal mega botum fyrer koma ef skiunsaum¹⁾) monnum uirdizst naukkur naudzsaun¹⁾) til hafa komid. steñdr og suo skrifat j laugunum at þat er obotamal ef madr uegur man at heimili sialfs hans nema hann ueri hendr sinar. j þridia stad stendr og suo. ef madr stingur uut auga mannz er obotamadr nema þat uerdi j uopna uidskiptum þæ fare epter þui sem kongs umbodsmadr skipar med godra manna radi. under uisar suo og skipar j doma kapetula bockarenar²⁾). at þeim einum monnum er laga [oskiyrdirin skipud¹⁾] sem æ saklausum monnum uinna. þui at þar sem domurin uegier epter malauoxtum þeim er missgiorir ok fellir rett þess er fellde. þæ berr bætr riettara kongdömsins suo at giora. þui fyrer þann skulld at magnus þorkelsson uendizt fyrer oss ath hann hefði egi haugguit nie stungit hrafn bransson fyr en hann atti hendr sinar ad ueria. þat og annars at þrattnefnder menn hrafn og magnus haufdu fulla saett giort sin æ millum um allar þer sakier sem þeirra hefde j millum farit. bedi þessa og allar adrar. ner uerandi kongsins umbodsmanne. atte magnus nu þui at eins upp æ kongdömsins uegna suor at ueita. leide fyr nefndr finnbogi huorke ne uendizst neinum laga uitnum mote greindum framburdi magnusar þorkelssonar. þvi demdum uer magnus þorkelsson skiylldugan¹⁾) at sueria þar þæ fyrer finnboga jonssyni kongs umbodsmanne laugligan siettar eid.

¹⁾ Svo. ²⁾ D. e. 17. kap. i Mannhelgi Jónsbókar.

hvirn¹⁾ er hann sor þæ þær samstundis fyrer greindum finn-
boga oss neruerandum epter uorum dome. at þæ þeirra
fundr uard opt nefndra manna hrafns og magnusar æ man-
dagin j fardaga uiku nu fyrer þrennum tofl¹⁾ manudum at
nestum fardaugum epter komendum²⁾ hio hann hworke ne
lagde hrafn brandzson fyrr en hann atti hendr sinar at ueria
fyrer honum og hans monnum. nu at¹⁾ suo sem þessi eidr
uar unnin og þau logbokarenar ord sem fyrr skrifud standa.
og þer fleire greiner sem at luta under uort doms atkuæde.
demdum uer fyrr skrifader domsmen magnus þorkelsson
huorke eiga at hafa utlegd ne likams refstr fyrer opt nef(n)t
hnihs lag. utan helldr demdum uer hans fesekt under kongs
umbodsmannz skipan med godra manna radi.

Og til sanninda hier um settu uer fyrr nefnder menn
uor insigle fyrer þetta domsbref skrifath uar j laufasi j
eyjafirde æ sama æri degi sidar en fyr segir.

324.

1. Marts 1481.

á Hólum.

GUÐMUNDR prestr Skúlason lykr Ólafi biskupi á Hólum jörð-
ina Syðraholt í Svarfaðardal fyrir þær skuldir og reikning-
skap, er hann átti að svara upp á sinn part fyrir Skúla
Loptsson föður sinn, sem hann var skyldugr hiskupinn í tíund-
ir og útlausnir upp á langa tíma, svo og fyrir þær skuldir,
er séra Guðmundr átti að gjalda biskupinum fyrir sjálfan sig.

AM. Fasc. XXVI, 15, transskript á skinni frá 27. Maí 1491. — AM.
Apogr. 3286.

Brief um Sidrahollt i Svarfadardal²⁾.

Þath giorum uer ketill grimolfsson. eirekur einarsson.
olafur klængsson ok gudmundur jonsson prestar. jon þord-
arson ok sueinn gudmundsson leikmenn godum monnum
viturligt med þessu uoru opnu brefe ath þær uorum uier j
hia savm ok heýrdum æ holum j hialltadal midvikudagin

¹⁾ Svo. ²⁾ D. e. 25. Maí 1478. ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

næsta fyrir faustugang¹⁾ anno domini M^o cd^o lxxx^o primo. ord ok hanndabannð vors andaligs favdurs biskup olafs æ holum af einne alfu en sira gudmundar skulasonar af ann-are. ath suo fyrir skildu ath fýr nefndur sira gudmundur lukte biskupinnum jordena sýdra hollt j suarbadardal. er liggur j tiarnar kirkiv soknn. fyrir .xl. hundrada med aull-um þeim gaugnnvm ok giædvm sem greinndre jordu fylger ok fylkt hefer ath fornu ok nýiu ok hann uard fremzt eig-ande ath er hans moder gaf honum hustru helga þorleifs-dotter. en hun tok ath erfdum epter gudnýu²⁾ systur sina. luktizt fýr greind jord fyrir þær skulder ok reikningskap er hann atte ath suara upp æ sinn part fyrir faudr sinn skula loptzson er hann uar skýlldugur biskupinnum j tiund-er ok utlavsner upp æ lanngan tima. Suo ok fyrir þærr skulder allar er sira gudmundr atte ath giallda biskupinn-um fyrir sialfan sig. giorde biskupinn adr greindan sira gudmund aullungis kuittañ vm adr greinndan reiknings-skap. Hier j mote handabandade sira gudmundr fýr greinda jord vndan sier ok sinum erfingivm en under biskupinn ok heilaga holakirkiu til fullrar eignar. skal sira gudmundur suara lagaripting æ fýr greinndre jordu en biskupin hallda til laga. Ok til sannenda hier um settum uær fýr skrif-ader prestar ok leikmenn uor jncigle fyrir þetta bref skrifat j sama stad ok ære dege sidar enn fýr seger.

325.

14. Marts 1481.

í Skálholti.

ÁRNI Snæbjarnarson ráðsmaðr heilagrar Skálholtskirkju og þrír menn aðrir transskríbera transskriptarbréf frá 29. Júlí 1439 af vitnisburði um hálfkirkjur frá 17. Júní 1368.

Landsbókasafa Nr. 115. 4to, II, 26—28 (bréfasafn séra Jóns Hal-dórssonar í Hitardal).

Ollum monnum þeim sem þetta bref síð edur heira

¹⁾ D. e. 28. Febrúar. ²⁾ gudnýdu.

senda Arne Snæbiarnarson Ráðzmadur heilagrar Skólhólts kirkju. Olafur Oddsson. Rafn Oddsson kirkju prestur. æg-mundur Björnsson prestar. Qvediu Guds og sína. kunnugt giörande að vier höfum sied og yfer lesed oped transkriфт-arbref með óskóddum hangundum jnnsiglum so lóttande ord effter ord sem hier seger. [Hér kemr transkript frá 29. Júlí 1439 (Dipl. Isl. IV, Nr. 633) af vitnisburði um biskupssting á hálfkirkjum frá 17. Júní 1368 ásamt því bréfi, (Dipl. Isl. III, Nr. 198)].

Og til sannenda settum vier fyrnefnder prestar vor jnnsigle fyrir þetta transkriфтar bref skrifad j Skalhólte midvikudagenn nærstann fyrir Gudmundardag anno domini 1000° 100° lxxxj^o.

326.

24. Marts 1481.

í Björgvin.

DÓMR Hans biskups í Björgvin og níu manna annara, að allar gjafir þær, er Loptr Ormsson gaf hústrú Gunnhildi Pétrsdóttur, sem nú er kona Andrésar Ámundssonar, skyldi haldast löglegar (sbr. DI, V, Nr. 501).

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra Sender Hañs með guds náð Biskup j Biörgvin. Jon Smior Riddare og hofudsmann yfer kongzgardinn. Hans Pietursson Log-mann j Biörgvin. Amundi Þorleiffsson. Jacob Jonsson. Hem-ing Michelsson. Mattheus Jonsson. Jndride Sueinsson. Sug-urdur Vilhíalmsson og Eigill Olafsson Ráðzmann þess sama stadar kuediu guds og síjna kúnngtt giorandi með þessu voro opnu brefe að árum epter guds burd 1481 laugardag-inn næstañ fyrir vor frur messu a fostu kom fyrir oss til Rietta og fleiri goda menn Andres Amundsson j fullu vm-bode velborinnar Qvinno hñwstrur Gunnhildar Pieturzdott-ur. hanz eigin hñwstrur sem Lofftur Ormsson fyrre atti. huorz saal gud naadi. Bar þar þa nefndur Andres Amunds-son fram eitt opid bref með godra manna hangandi Jnsglum. sem hliodar vpp a þessar gáffur Morgungaffur Bechiar-

gáffur og festargull. sem fyrnefndur Lopttur Ormsson gaf fyrnefndre Gunnhilde pietursdottur vppa þeirra brullaupz-dag sem er xx merkur gullz so sem brefid vtúijsar og viij gangande kyr fyrir huoria mork gullz. edur þeirra verd. krafdi þa þrattnefndur Andres Amundsson oss riett ad seigia vm fyrnefndar giafer. ad þær megie halldast logliga. þa er þetta vor fullur domur og Logmanns vrskwrdur. ad soddan giaffer megie vel halldast logliga. og þar med hennar morgungádfur og bechiargiafer og festargull. þui ad storar gáfur giefast voru frijbornu folke og hellst logliga.

Och thil sanninda og bevijsingar hier vm heingium vier vor Jnsigle fyrir þetta bref sem giortt var stad dag og ár sem fir segir.

327.

25. Marts 1481.

í Björgvin.

ANDRÆS Ámundsson og Gunnhildr Pétrsdóttir gefa Sigurði Dadasyni fult umboð til að krefja þá peninga inn, er þeim til standa á Íslandi eptir Lopt Ormsson, og afhenda sveini þeirra Helga Ísleifssyni að færa fram til Noregs og umvenda í þá aura, sem þeim kunna til gagns að vera í Noregi.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad kiennist eg Andres Amundsson og Gunnhildur Pietursdotter ad vid hofum giefid velskickudum manne Sugurde Dadasyne ockar fullt og logligtt vmbod med beggia ockru samþýcke v̄m þa peninga sem ockur til standa j Jslande. epter Loffitt Ormsson. Gud hanz sóul náde. vt ad krefia og vpp ad bera. sijdan ockar sueine Helga Jsleifssyne afhenda til ad færa fram thil Noregz. og v̄m vernda j þa aura sem ockur kunna til gagnz ad vera hier j Noregie. og huad hann giorer logliga j þessu ockru vmbode og j hollustu vid ockur skal halldast fullkomliga thil ad kaupa og selia. Thil vitnisburdar hier vm heingie eg mitt Jnsigle med fleire dandimanna Jnsiglum nedan fyrir þetta mitt opna bref. sem er Amund Kakonagle Radmann j Biorgúin. Did-

rich Hansson Logriettumann þess sama stadar. Scriptum Bergis in ipso die annunciationis Mariæ Virginis et cetera 1481.

328.

4. Apríl 1481.

á Munkaþverá.

TVEIR menn votta, að bróðir Ólafur Magnússon lýsti því, að Jón Þistill og Björg Þorkelsdóttir kona hans luktu Guðrúnu Andresdóttur jörðina Dálkstaði á Svalbarðsströnd í mála hennar eptir Þorkel bónda Bergsson.

AM. Fasc. XXVI, 21, frumrit á skinni. Fyrri innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 168.

Þetta eru dalstada Bref¹⁾.

Þatt gerum uid magnús snorason ok þordvur arnbia(r)na-son godvm monnum vittvrlegt med þessv ockrv oppnv breifi²⁾ at vid vorvm j hia ad broder olafvr magnússon lysti því at hía²⁾ ueranda einari abotta ok oddrv²⁾ fleirum dañdi monnum ad hann sagdizt verit hafa æ dalkstodvm æ svalbardzstroñd fosstvdaginn fardaginn næstañ epter er þorkell boñdi bergson saladizt fyrer vm vettvrinn. sagdi greiñdvr broder olafvr svo vidd²⁾ heyrðvm at þar hefði verit gvdrvñ andriesdotter ok reiknadi sik þar malla²⁾ koñv j gardinn epter þorkel bergsson sinn eiginn mann. svo ok sagdi optt nefñdvr broder olafvr ad af annari alfu heifdi²⁾ þar verit joñ þistill ok biorg þorkelsdotter hans eigg(i)ñ koña ok hefði adur greiñd hioñ joñ ok biorg geiñgit til hañdabañdz vith tit nefnda gvdrvñv andresdottvr ok lycktv þeim til fvlar²⁾ eignar jvrðia²⁾ alla dalksstadi j sinn mala er ligvr j svalbardzþingvm. sagdi þrat nefndvr broder olafur at nær þar hefði verit ole oddzson ok marger adrer dañde menn. Ok til saninda hier vm settvm vid fyr nef(n)der menn ockrv innscigle fyrer þeitta²⁾ breif²⁾ skrifat æ munkaþuera sañcte ambrosivsdag þa er lñdit var fra gvds bvrð þvsvnd. cccc. attatigir ok eit ar.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

329. 21. Apríl 1481. á Staðarhóli.

ODDR Pétursson vottar um handaband þeirra Sveins Péturssonar, er þá var biskup í Skálholti, og Lopt's Ormssonar, að Loptr gaf kirkjunni á Staðarhóli jörðina Munadarnes á Ströndum.

AM. Apogr. 1459, afskrípt staðfest í Skálholti 3. Júlí 1712 af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni eptir transskrípti gerðu á Staðarhóli 14. Apr. 1533.

Þat giore ec oddr petursson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu Brefi at ec uar j hia á stadarhole j saurbæ. sa ec og heyrda á ord og handaband herra sueins peturssonar er þa uar biskup j skalholltíj og loptz ormssonar at suo fyrir skilldu at greindur loptur gaf kirkiunne á stadarholíj jordina munadarnes á straundum j arnes kirkio-sockn. sagda ec fyrir þessu þeirra handabandi. hier epter uil ec sueria ef þurfa þiker. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta Bref er skrifat uar á stadarholíj j saurbæ laugardagin næsta epter [ma]g[n]us¹⁾ Messo. þa er líjdit uar fra guds burd. M.^o cccc. lxxx. og j ar.

330. 30. Apríl 1481. á Leiðarhólmi.

HRAFN lögmaðr Brandsson og fjórir menn aðrir votta, að Gunnar Jónsson hafi lukt Gunnhildi Pétursdóttur í þá tilgjöf, er Loptr Ormsson gaf henni á þeirra brullaupsdegi, jarðirnar Munadarnes og Fell í Trékyllisvík, hálf Þverfell í Saurbæ og hálf Saurbæjarfjör, alls sextigi hundraða.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad giorum vier Hrafn Brandsson logmann nordan og westan a Jslande. Gudne Jonsson. Þorlakur Þorkielsson. Arne Þorsteinsson og Halldor Þorgeirsson godum monnum

¹⁾ „Þetta ord er trosnad i gamla brefinu. g og ' er alleina skírt“ (AM).

kunnugtt med þessu voru opnu brefe. að þá lidit var frá hingatburd vorz herra IESV christi 1481 dr á manudaginn næstan fyrir tueggia postula messo philippi et Jacobi j Leidarholme j Middolum a þingstad riettum vorum vier j hia sðum og heyrdum á ord og handaband þessara manna Gunnars Bonda Jonssonar logligz vmbodsmanns Stephanz Lopttssonar er þá hafdi logligt vmbod hvarstrur Gunnhilldar pieturdottur til að vtheimpta þá tilgiof sem Loffttur Ormsson gaf henne á þeirra Brullaupzdegie. Lucktti fyrnefndur Gunnar Jonsson j þessa somu peninga halfa þridiu Jord er so heita. Munadarnes og Fell er liggur j Thriegilldisswijk j Arneskirkiu sokn fyrir 28°. halftt Puerfell er liggur j Saurbæ j Stadarhoolz kirkiusokn fyrir .xij^o. og halfa Soluafloru j Saurbæ fyrir 20°. skilldi hwstru Gunnhilldur hafa þessa somu peninga til fullrar eignar og frialz forrædiss med ollum þeim gognum og giædum sem greindum Jordum fyllgia og fylggt hafa að fornu og nju. og thil sanninda hier vm setium vier fyrnefnder menn vor Jnsigle fyrir þetta bref skrifat j Snochzdal j breidafiardardolum a sama áre degie sijdar enn fyrr segier¹).

331.

30. Apríl 1481. á Leiðarhólmi.

ÚRSKURÐAR Hrafns Brandssonar lögmanns norðan og vestan á Íslandi um ættleiðing þá, er Loptr Ormsson ættleiddi Stephán son sinn, og úrskurðar hann hana samkvæmt Herjólfsréttarbót löglega.

AM. Fasc. XXI, 9, transskript á skinni frá 30. Júlí 1492. Borið saman við AM. Apogr. 5894, með hendi Jóns Magnússonar eptir vidi-mus frá 7. Maí 1554. — AM. Fasc. LXVII, 3, transskript á skinni frá 2. Maí 1519. Sbr. DI, V, Nr. 662 og VI, Nr. 196.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sender Rafn brandzson logmann nordan og vestan æ islande kvediv gvds og sina kvnnigt giorande at þá lidit var frá

¹) D. e. 1 Maí.

hingatbvrð vors herra iehsu christi. M. cccc. lxxx og eitt ar æ manudaginn næsta fyrer tveggja postula messo philippi et jacobi æ almenniligr hieradspinge j leidarholme j breidafiardardaulum kom fyrer mic gvnar jonnsonn modurfader stefans loptzsonar. er þa uar hans fiarhallzmadur. beiddi mic og krafði laga vrskurdar hvort sv arfleiding skýlde lauglig vera edr ei er lopttur ormsson [hafði ættleitt¹⁾] stefan son sinn. Enn logbokin suo [vt visar²⁾] at madur ma bæta rad sonar síns og leida hann j ætt ef sæ jatar er arfi er næstur. Nu saker þess at virduligr herra hakon kongr giorde þa skipan æ med hinna vitruztu³⁾ mana rade og vnderstadning þeire sem magnus kongr hafde þa er hann skipade ættleidningar kapitulum og i log⁴⁾ bok sina liet setia at ættleidningur skal taka alla þa arfa sem til kunnu at falla sem eiginnarkonu son skilgetinn þess sem ættleiddi jafnan hiedan af⁵⁾. svo og hef eg sied og yferlesit og einuirduliga skodad þath ættleidingarbref og þann tolf manna dom sem hier er med festur þessu minu brefe. litazt mer þav⁶⁾ j [alla stade⁷⁾] lavgleg þui at thilkavllvðvm þeim bedztvm monnum sem þa voru hia⁸⁾ mer gudina jonsyne. narfa þorualldzsyne. sigurde dadasyne. þorlaki þorkielssyne. arna þorsteinssyne. þordi hellgasyne. halldore þorgeyrsyne. þorolfe avgmvndzsyne. hellga þorualldzsyne og rafne halldorssyne⁹⁾ mier samþyckiundum. þui j gvds nafne amen. Seger eg med fullum laga vrskurde at suo profudu male sem þa kom fyrer mic adr sagda ættleiding og dom med ollvm sinvm greinvm og artievlis loglig og j¹⁰⁾ alla stade obrigdvlige¹¹⁾ halldazt eiga og stefan loptzson at logvm arfleiddan og logligan erfing(i)a solueigar þorleifsdottur¹²⁾ fodurmodur sinnar.

1) [Lxvii, 3 & 5894; ættleiddi xxi, 9. 2) [wtskyrer 5894. 3) beztu Lxvii, 3 & 5894. 4) sl. Lxvii & 5894. 5) Sbr. Herjólfsréttarbót frá 28. Marts 1318 (Dipl. Isl. II, 411—414). 6) sl. Lxvii & 5894. 7) [allann stad Lxvii, 5894. 8) nær Lxvii, 5894. 9) í Lxvii & 5894 eru nöfnin ýmist í geranda eða þágufalli, alveg af handa hófi. 10) aullum sijnum b. v. hér 5894(!) 11) sl. 5894. 12) sl. Lxvii, 5894.

Ok til sanninnda hier um sette eg fyrrnefndur rafn logmann mitt jnnsigle fyrer þetta urskurdarbref skrifad i snoksdal j breidafiardardavlvum æ sama are sem fyrr seger.

332.

1. Maí 1481.

á Myrká.

SNJÓFRÍÐR Björnsdóttir fær Birni Þorsteinssyni, syni sínum, hálfu jörðina Myrká í Hörgárdal og þar með Myrkárdal, alls fyrir fjóratígi hundruða, og lýsir því, hvað mikið fé hún hafi feingið öðrum börnum sínum.

AM. Apogr. 3599, með hendi séra Snorra Jónssonar eptir frumritinu í bréfum Hólastóls: „Þetta bref er original á pergament. þar under hafa att ad vera 4 jnnsigle“ (S. J.), en tvö af þeim voru dottin frá. „Denne Copie kom mig til hænde 1721 fra Hr. Snorre Jonsen. Originalen ligger ndi Stiftskisten paa Hoolum, og er paa pergament A. M“. Lakari afskriftir af bréfinu eru í ÍBfél. 126. 4to, bls. 167; Landsb. 18. Fol. I, 252; Landsb. 115. 4to, I, 406 (með hendi séra Jóns í Hitardal); Bisk. 3. Fol. fol. 58, skr. 1641—42. Nú er frumrit bréfsins ekki í Biskupsskjalasafni.

Avllvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda sigrdr prestr jonsson ok jon jonsson. erllendr arnason. hallr grimsson leikmenn kvediv gvdz ok sina kvnngigt giorandi ath þa lidit var fra hingadburd vors herra ieshu christi M. c. c. c. lxxx ok eitt ar æ myrka j haurgardal æ tueggia postulla Oesso filippi et jacobi vorum ver j hia samum ok heyrdum æ ord ok handa band þessara mana af einre alfu sniofridar biorndottr en af annari halfv biarnar þorsteinssonar sonar hennar at svo firir skildv ath sniofridr biorndotter gaf adrnefndvm birne til evenligrar eignar ok frials forrædis halfa jordena myrkæ j haurgardal med avllvm þeim gavgnvm ok gædvm hlvtvm ok hlune[n]dum sem greindre halfri iordv fylger ok fylgt hefer ath fornvm ok nyiv ok hvn vard fremst eigandi ath orden. her med gaf fyrnefnd sniofridr birne syne sinvm halfa jordena myrkærdal er liggr j myrkæar kirkiv sokn. Reiknadi oft greind sniofridr jordena myrkæ firir .xxx. hundrada en halfan myrkærdal firir .x. hvndrvd. svo ok lysti tiittnefnd snio

fridr firir oss fyrskrifvdm monnum at hun hefði gefit ok lagt þorlake syne sinvm þegar j fystu þa hann giptizt avnnr. xl. tigr. ca. j iardagodze. en vigdiise dotr sinne sagdizt hvn lagt hafa .xx. ca. iord ok þar til atta hundrvd. tok þorlaker giislason bondi hennar vid þessvm huorvm tueggivm peningum. suo ok reiknadi hun ath þorgerdr dotter sin hefði haft or favdr ok modr gardi þegar j fyrstu tiivtigr. ca. skipadi þrattnefnd sniofridr þessa peninga sierhveriv adrnefndv sinv barne til riettra arfaskipta epter sig nær gvd villdi hana til sín kalla efter því sem tala rennr til ok lavg votta. Ok til sannenda her vm settv ver fyrskrifader menn vor jnscigli firir þetta bref skrifad j sama stad aa are ok degi sem fyrr segir.

333.

4. Maí 1481.

á Hólum.

KOLLI Magnússon fær Ólafi biskupi á Hólum jörðina Vatnsenda í Ljósavatsþingum með fimm málnytukúgildum til fullrar eignar fyrir þann reikningskap, er Kolli varð biskupi skyldugr fyrir brytastarf.

AM. Fasc. XXVI, 16, frumrit á skinni. Af 7 innsiglium eru 6 fyrir.
— AM. Apogr. 3287.

vm vatzenda [j liosauatns kirkiusökn¹).

Þat giorum vier eirekur einarsson. andres jonsson. biorn þorsteinsson. gudmundr jonsson. ellendr broddasson prestar ok sveinn gudmundzson leikmann godum monnum viturligth med þessv voru opnu brefi ath þar vorum vier j hia j skrvdhvsinu a holum j hialltadal saum ok heyrðum á ord ok handaband vors nadaligs fodurs biskups olafs á holum af einni alfu en kolla magnussonar af annari ath svo fyrir skildv ath fyr nefndr kolli fieck biskupenum ok heilagri holakirkju jordna²) vatzenda er ligur j liosavaz kirkiv sokn

¹) Utan á bréfinn með gamalli hendi, nema frá [sem er ritað á 17. öld. ²) Svo.

til fvlrrar eignar fyrir fimtan hundrvt med ollvm þeim gognum ok giædum sem greindri iordu fylger ok fýlt¹⁾ hefer ath fornu ok nýo ok hvn¹⁾ vard fremz eigandi ath ok þar med fim malnýtu kvgilldi er standa med jordunni ath næstvm fardogvm fyrir þann reikningskap er fyrr nefndr kolli magnusson vard skýlldugur heilagri hola kirkiu ok biskupenum fyrir þat brytastarf er hann hafdi adr haft heima a holum upp á morg áúr. skal adr nefndr kolli svara laga-riftingvm a fyr greindri iordv. en biskupen hallda til laga. Ok til sanninda hier vm setur oftnefndr kolli sitt incigli med vorum inciglum fyrir þetta bref er skrifat var ath domkirkiunni á holum j hialltadal fostvdagin næsta efter invencionem sancte crucis vm vorith anno domini M^o CD^o octogesimo primo.

334.

14. Maí 1481.

í Víðvík.

DÓMR tólf presta, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, að Bjarni Ólason, sé skyldr að halda þær skriptir, er honum verði settar af biskupi og hann sé maðr til að bera, og að alt hálf fê hans sé fallið undir Ólaf biskup og heilaga kirkju.

AM. Fasc. XXVI, 9, frumritið á skinni. Tólf innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en eitt af þeim er dottið frá. AM. Fasc. XXVI, 10, transkript á skinni frá 6. Marts 1489.

vm biarna olason²⁾).

Þath giorum uier sigurdr þorlacksson. jon broddason. olafur klængsson. þoruadr semingsson. gudolfur magnusson. þorðr ingimundarson. bergfinnur iussason. ellendr broddason. gudmundur ionsson. briann olafsson. halluadrur biarnarson ok helgi illugason prestar holabiskupsdæmis godum mounnum uiturligt med þessu voro brefe ath þa lided uar fra higath burd uorss herra iehsu christi M cccc lxxx ok eitt ar manudaginn næsta firir halluadrz messu j viduik j vid-

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með fornri hendi.

úikarsueit voru vier j dom nefnder af vorum uirdulegum herra ok andalegum faudr olafi med gudz nad biskup æ holum ath dæma um þa medurkenning sem biarne olason hafdi medr kentz firir vorum andaligum fedr biskup olaf ok fleirum dandi monnum odrum opinberliga ath hann haf¹⁾ legit likamliga med fullu uerki med randide dottur sinne suo opt ath¹⁾ hann mynde þath ecki ok suo skamliga ok suiuirðliga med hana²⁾ farit sem skam er fra ath segia ok þar um giord bref ut visa. soru med fullum bokareide tueir prestar þar firir oss ath hann hefði þetta medkentz firir biskupenum ok odrum dande monnum okugadr j alla stade. þvi epter þessvm eidvm unnum ok þeim profum sem þar kuomu fram firir oss ok brefum ok skilrik(i)um syndum ok upp lesnum. nu saker þess ath adr nefndr biarne hefer geinget under skript ok lausn vid biskup olaf firir þessi sin brot þvi dæmdum uier fyr skrifader prestar titt nefndann biarna skyldugan ath hallda þa skript sem biskup olaf setur honum epter kirk(i)unnar logum ok hann er mann til ath hallda. Suo dæmum uier ok alla halfa peninga þrattnefntz biarna fasta ok lausa frida ok ofrida fallna under biskupen olaf ok³⁾ heilaga kirkiu³⁾ epter þvi sem kristenn riettur ut uisar um slikt⁴⁾ obotauerk.

Var þessi uor domur upp sagdr skrifadr ok incigladr j sama stad dag ok ær sem fyr seger⁵⁾.

¹⁾ XXVI, 10; vantar í XXVI, 9. ²⁾ XXVI, 10; ha XXVI, 9. ³⁾ tvískrifad í XXVI, 9. ⁴⁾ sklikt XXVI, 9. ⁵⁾ Aftan við afskriptir Hvassafellsmáls bréfanna í Landsb. 115. 4to, og ÍBfél. 126. 4to, (sem gerð er eptir Bisk. 3. Fol.) stendr svo látandi klausa: „Hér næst skrifast dómur biskups Ólafs geinginn á Viðvík föstudag næsta eptir Marteinmessu 1481, að Bjarni sé skyldugr að halda ættar skriptir (honum), en peningar hálfir fallnir undir biskup og kirkju, eptir öllum þeim bréfum og útskriptum, sem eru skrifaðir í þeirri stærri Hólakirkju mál-dagabók“. En hér er blandað saman tveim bréfum, dómnum frá 17. Nóv. 1480, Nr. 285, (þaðan er *dagsetningin* tekin) og þessum dómi (14. Maí 1481), og er þaðan tekinn *staðr, ártal* og *efni*.

335.

20. Maí 1481. í Kaupmannahöfn.

BRÉF Kristjáns konungs hins fyrsta um útlenda vetrarlegumenn á Íslandi og um skuldir við kirkjurnar.

Elzta og aðalheimildin að þessu bréfi er nú: AM. Fasc. XXV, 3, transskript á skinni, gert á Reykhólum 23. Júní 1483. En svo hefir viljað óheppilega til, að allr síðari hluti ártalsins hefir gleymzt hjá transcriptoribus af einhverjum flýti eða vangá, svo að í handriti þessu stendr nú ártalið „1400“ (!). Af þessu hefir orðið mikill glundroði og óvissa um það, hvenær bréf þetta væri út gefið, en helzt hefir ágreinigrinn verið um það, hvort bréfið væri frá 1480 eða 1481, og óvissan hefir ekki minkað við það, að menn hafa viljað ugga ártal bréfs þess frá Íslendingum, sem þetta bréf er svar upp á (sbr. bréf frá 4. Júlí 1480, Nr. 264). En það hefir verið sýnt hér að framan í safninu, að Íslendinga-bréfið hlýtr að vera frá 1480, og að þetta bréf því einnig verðr að vera frá 1481. Það má reyndar ekki tæpara standa, að bréf þetta geti verið frá 1481, því Kristján fyrsti dó 21. Maí það ár, eða daginn eptir að bréf þetta er útgæfið, en annað fær þó ekki staðizt. Svo stendr (1481) og í annari elztu afskript bréfsins, AM. 174A. 4to, bl. 1a, sem er skinnbók frá c. 1500, en ekki er þar nema síðari hluti bréfsins um kirkna-skuldir, og er sá hluti prentaðr í Kirkjusögu Finns biskups II, 241—242, einmitt eptir því handriti (AM. 174A. 4to). Ennfremr stendr ártalið 1481 í góðri afskript og heilli, en ekki gamalli (c. 1740—50), í safni Finns Magnússonar í Advocates Library í Eidínaborg 14. 4to, (21, 3, 5), sömuleiðis í afskript Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði frá 1666, í Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 190a—b, og er þar bæði fyrri hluti bréfsins um vetrarlegumenn og hinn síðari, en dagsetning eingi. Enn er ártalið 1481 í afskript Guðbrands biskups í syrpu hans í Biskupsskjalasafni 4. 4to, bl. 9, með hans eiginhendi ritaðri c. 1580, og sýnist sá afskript standa frumritinu næst; er texti sá hér prentaðr sem B. Flestar eru afskriptir bréfs þessa að eins hálfar, og halda að eins annað hvort fyrra eða síðara hluta þessa, og flestar eru þær annað hvort ártalslausar eða þær hafa ártalið 1480, ellegar þá eitthvað enn þá fjarstæðara, svo sem AM. Apogr. 5755, sem hefir ártalið 1408. Eitt handrit í AM. 458. 12mo (bl. 76—77), sem er skinnbók frá c. 1570, hefir enda ártalið 1550 („dominica cantate anno domini. M. d. l.“), og heldr hún að eins seinna hluta bréfsins. Auk þeirra afskripta, er nú hafa verið taldar eru þessar elztar: Add. British Museum 11, 242. 4to, bl. 73a, í syrpu séra Gottskálke í Glaumbæ frá c. 1550 (ártal 1480); AM. 345. Fol. bis. 161—162 í lögbók Einars Ísleifssonar á Reykjum, sem er skinnbók frá c. 1570 (ártal 1480); AM. 158A. 4to, bls. 126, rituð aptan við Hliðarenda-bók af Jónsbók með hendi frá c. 1600 (ártalslaus); Stockhólmssafn C8 (bl. 235b—236), skinnbók frá c. 1608 (ártal 1080!), og halda þær allar einungis seinni hluta bréfsins. Þá kemr fjöldi á við og dreif af papp-

írsafskriptum. Bréf þetta er prentað í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar í tvennu lagi I, 59—64, fyrst í heilu lagi á dönsku, sem Magnús mun sjálf hafa sett á bréfið að nokkru leyti, og er sá texti þar árfærðr til 1481, en þó tilfært neðanmáls eptir nýlegri hendi, að aðrir árfæri bréfið til 1480, og sé það réttara eptir frumritinu („alibi 1480 idque rectius juxta Originale“), og mun litið á því að byggja. Eptir þessum texta hjá Magnúsi er bréfið svo prentað í Lagasafni handa Íslandi I, 37—38, en rithætti nokkuð breytt. Því næst prentar Magnús bréfið að síðara hluta eins og það kemr venjulegast fram í afskriptunum, og er sá texti hjá honum með ártali 1480. Auk þessa prentar Magnús I, 57—59, eptir einu handriti þessa klausu, — í sjö kongsbréfasöfnum af átta, sem hann hafði undir höndum, stóð hún ekki, — sem sérstaka réttarbót heimfærða til 1480:

„Réttarbót kong Christierns útgefin Anno 1480
um kirkna portion.

Eigi viljum vér að kirkna portio leysiz með höfuðbóli né heimalandi eður fastaeign, heldr með lausafé eður sæmilegum þingum til kirkju-prýðingar; en sé það ei til, þá með útjörðum og leysi erfingjar aptur, nær þeir geta, með fullvirði; því það hefur fyrir oss klagað verið, að skatturinn af landinu og krónunnar renta hefur minkaz af biskupanna ásetningi, því þeir hafa so frekir verið, að draga jarðagózið af bændunum, sem um portion hafa skyldugir orðið. Þeir menn, sem kirkjur smíða allar upp eður meiri bót á þeim gjöra en prestur eður kirkjubóndi hefur portion meðtekið, þá skal kirkjan honum skyldug vera af tíundum“.

Að efni til er öll þessi grein nokkurn veginn hið sama og stendr hér í síðara hluta þessa bréfs, þegar frá er skilið um kirkjusmíði, og er því vant að segja, hvort þetta sé annað en umskript einhvers lagamanns eða kirkjueiganda af síðara kaffa þess. — Þess er enn að geta, að Finnur biskup (Kirkjusaga II, 233, neðanmálsgr. g; sbr. Lagasafn MKet. I, 61) telr fyrra hluta bréfsins, um vetrarlegumenn, dagsettan fjórða sunnudag eptir páska („Dominica quarta post pascha“), en það kemr alt í sama stað niðr og „Dominica cantate“, því að það er einmitt fjórði sunnudagr eptir páska. Enn getr þess í Lagasafni handa Íslandi, að sumar afskriptir dagseti þetta bréf fyrsta sunnudag eptir páska (= 29. Apr.) 1481. Hér er nú farið svo með þetta bréf, að prentað er fyrst eptir gamla transskriptinu, síðan á blandinni dönsku eptir afskript Guðbrands biskups, því næst tvær þýðingar alls bréfsins, sín með hvoru móti, og síðast síðari hluti bréfsins eins og hann kemr fram í elztri mynd og svipaðr því, sem tíðast er í afskriptum (A, B, C, D og E).

A

AM. Fasc. XXV, 3, transskript á skinni, gert á Reykhólum 23. Júní 1483.

vm þýfska¹⁾

Wij kristiern med guds nað. Danmarks. Suiarikis. Norigis. Wenndis ok gotes konung. hertug j slesvijk ok j hollsten. Stormari ok tittmerskin hertug. Greifi j olldinborg ok delmenhorst

Giori alle uiturligt ath wor kiæri vnndersathe ok menek allmuugi. semm byggia upp á uort ok krununar lannd island. Hafum nu haftt theiris bod huus os. med theiris bref ok skrifelsi. kiærenndis [ath at²⁾] utlenski menn liggi þar j lanndit winterlægi ok holldur ther hus ok garda vit strannin. moti lanndzins lag. ok giori inbygiaren stortt forfaug. ok locke fra þeim theris thínestefolk. suo byndurner kunna ei ath hafa maktt ath byggia ok upp hall(d)a theirris iordum. Ok ath utlenski menn eigi uile blíjuve uit þau kaup semm want er ath gá ther j landit. ok til forna sett ok samþpyckt err. men sette theris goz suo dyrt semm the wele. mot suo dane preuilegie ok fríjheit. semm worer undersatj thar j lanndit hafi ath uorr emmbættismann má upp taki suo dantt goz. semm vtlen(s)ki menn thar nidur setti. wmm winterinn ok sameleidis. wmm then kaup semm giorizt mot thann semmi ok samþpyckelsi. semm thar giorizt. Tha uilivm wij at eingi vtlen(s)ki menn skulu thar ligia upp a landit winterlægi thar hws ok gard ath hallda. ellur kaupi ok seli mot landzins lag. Preuilegie ok friheit. Ok ath their suo dann kaup hier eftter hallda skuli. semm til forna want er ath nera ok giortt ok samþpycktt err.

Jtem hafi thé so latit bíjretti fore oss ath nærr swo sker ath krunan ok kirkian hafi nockur gardj saman ok the semm wpp a gardiñ bo ok blíjfa kirkiunni nockut skulluger thá uill biskupin ellur forsuarari upp á kirkenes uegna eigi annath hafi af bonden. enn hans deilld. ellur hofutgardin sem hann j bur til betaling. Ok forminkazt kronens rennte ok riettigheit thar medur. Huilkit uij eigi til stedia muñe. Men uile ath huilkin bondj semm blíjfur kirkiuni j suodann mata nockut skyllug. ath hann ellur

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo XXV, 3.

hans erfingi mvne þat bitale med suo dann woru. semm the kunne af stad koma ellr med þeirra andres smá jorde. Wmm eingi af theiris erfinge wile suo dane jord til sig inleysi. ok theris giolld betale. Tíj forbiudu víj alle huo the hellztt ero ellur uera kunne. hier á mot thenne uornn vilie (ok) skickelsi hier efftter ath giora. Suo fremtt worr embætismann skal ey¹⁾ maktt hafi vpp a uorra uegna ath anami huers the j suo dann mate hafa med. vmm suo sker ath thette uortt bref blíjfur lesit. suo betíjdenn ath fornefnd vtlenski menn betíjdin kunne kome ther af landet forer vinterenn.

Datum in castro nostro hafniensi²⁾ dominica cantate anno domini M^o quadringentesimo [lxxx primo³⁾ nostro sub secreto precentibus appenso.

B

Bisk. 4. 4to. bls. 9—11, syrpa Guðbrands biskups með hans eiginhendi c. 1580.

Cop(ia) af kong ch(ristians) brefe vm kaupskap vtlenskra og hondlan og kirkna portio.

Wij christiern med Gudz nade. Danmarks. Suerigis. norgis Vendes og Gothes konvng. hertug j Slesvig och j holsten Stormarn og dythmerschen hertug Greffe j Oldenborg og Delmenhorst. Giore aller witherligt ath vor kære vndersate og mene almue. sem bygge och bo pa vort og kronen(s) land ijsland. haffue nu haft theres bud hoss oss med theres (breff) oc skriffuelse. karendis ad vdlenske mend ligge ther j landit vinterlege. oc holde ther hus og Garde vid Stranden mod landsins lag. og giore jnbyggeren stort fforsfang. och locke ffra them theres thienestefolck. so ad bonderne kunde (ey) haffue magt at bruge och vppholdis theres görde. och ad vdlenske men ei vile bliffue vid thet køb sem vant er ad ga ther j landit. og til fforn sett og samtyckt er. men sette theris gotz so diurt som de vele. modt

¹⁾ XXV, 3: ty(!) ²⁾ hafnin XXV, 3. ³⁾ [174, 4, 2135, 1945; sl. XXV, 3(!).

soddan priuilegie og ffriheder som wore wndersate ther j landet haffue. ath vor embitzmann ma vpptage soddan gotz som vtlendske men ther ned¹⁾ sette v̄m vinteren. och samleidis v̄m the kōb. som giore(s) mod then semie oc samtyckelse som tha giorde(s). tha wele vy ad jnge vdlendske men skule her effter ligge ther pa landit winterleye ther hws och garde at holde eller kōbe og selge mod landsins lagh priuilegie og ffriheit. og at the soddan kōb her effter holdes skal som til fforne want er at wera og giort og samtyckt er.

Jtem haffue og the ladet berette fore oss. ad nar so sker ath buñen og kirkiē haffuer noge garde til samen och the som pa gardene bu bliffue kirkiē noget skyllidige. tha vill Bispin eller fforsuar pa kirkiens vegne ey annad haffue aff bunden enn hañs del j hoffuitgarden som han j bor til betalings. og forminkis kronen(s) rente och riettigheid ther med. huilkit vy ey tilstede mwe. men wele ad huilken Bonde. som bliffuer kirkiēne j soddant made noged skyllidig. ath han eller hañs arffuinge mwe the betale med soddan ware som the kunde aff stad kome. eller med andre theres smajōrde om jnge af theris arffuinge. wele soddan jorde til sig wdleyse og theres geld betale. thi forbiude wij alle ehuo the helst the ere eller vere kunde. her emod thenne wor wilge och skickelse her effter. ad giore so ffrempt wor embitzmann skal ej magt haffue pa vor wegne ath anname hues the j soddane made haffue med at fare. om so skier ath thette vore breff bliffuer lest swo betijden ath forne wdlendske men. betiden kunde koma ther aff landet for vinteren.

Datum in castro nostro Hafniensi dominica cantate. Anno domini millesimo quadringentesimo. octuagesimo primo nostro sub secreto presentibus appenso.

C

Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 190a—b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666.

Kongs Bref um Dýska veturlegumenn.

¹⁾ med, hdr.

Christian med guds nåd danmerkur et cetera.

giorum godum monnum kunnugtt ad vorir kiærer und-
er sđtar og almwge sem bwa đ voru skattlande Jslande.
hafa nw haft sinn bodskap fyrer oss. kiærande ad wtlensker
menn liggia þar j landed veturlegu og hallda þar hws og
heimile đ mote lands logum. giorande Jnnbyggiorunum stor-
ań skada og бага. locka fra þeim þeirra þionustufolk so
bændurner geta ecke hallded sijnum Jordum vit mactt edur
þær nytkad. Somuleidis ad wtlensker menn vilia ecke
hallda almwganum þar j landed vid gomul Jslandsk kaup
đ varnijnge setiande sitt gots so hatt wpp sem þeim lijkar
mote gomlum frijheitum. sem vorer undersđtar þar j landed
hafa. þvi hofum vier unť og lofad ad vorer umbodsmenn
þar j landed meige upptaka soddan gots sem þar um vet-
urenn liggur. So og fyrer þeim sem giora ologlig kaup þar
j landenu edur þar hallda hws edur garda. og þar skule
halldast soddan kaup sem til forna hefur vered.

J annare grein hafa þeir lđted oss undervijsa. ad hvar
ed krwnań og kirkian hafa nockrar Jarder til samans og
þeir upp a Jördunne bwa verda kirkiunne nockud skyll-
uger. þđ vill biskupenn upp a kirkiunnar vegna ei annad
hafa af bændunum enn hańs bestu hofudgarda og jarder
sem hann đ byr j þennań betaling hvad vier j aungvań
mata tilstedium nie vilium. helldur vilium vier ad sierhvor
bonde sem kirkiunne nockud skylldugur verdur med þessum
hætte. ad hann edur hans erfingiar meige þa skulld betala
med audrum aurum edur smđgordum. ef erfingiarnar vilia
þær ecki leisa og hans skulld betala. þvi fyrerbiodum vier
ollum og sierhuerium. hvories hellst þeir ero edur verda
kunna j mote þessare vorre skipan og vilia ad giora hier
effer so framt sem þeir vilia ei ad vor umbodsmadur med
soddan hætte upptake sama gots ef þeir eru ej đdur þar af
lande siglder đdur enn þetta vortt bref þangad kemur.

gefed đ voru slote kaupenhoffń 1481.

D

Advocates Library í Eidínaborg (í safni Finns Magnússonar) 14. 4to,
(21, 3, 5), skr. c. 1740—50.

Um kaupskap utlendskra og hõndlan. og kirkna portio.

Vier Christian med Gudz nõd Danmerkur. Sviarikis et cetera giõrum ðllum vitanligt. ad vorer kiæru undersatar. og allur almugie. sem byggia og bua ð voru og kronunnar lande Jslande hafa nu haft bodskap til vor med þeirra brefum og skrifum. kiærande. at utlensker menn liggia þar i landinu vetrarlegu og hallda þar hus og garda vid siosiduna. mot landsens lögum. og giõra jnnbyggiurum stora hindran. og locka fra þeim þeirra þionustufõlk. so ad bænderner meiga ecke ad bruka og vidhallda þeirra jördum. og at utlensker menn ei vilia blifa vid það kaup. sem vant er ad ganga þar i landenu. og til forna sett og samþeykt er. helldr setia þeir gotz so dýrt sem þeir vilia i mot þeim privilegier og frijheitum sem vorer undersatar þar i landenu hafa. at vor umbodsmadur meige upp taka soddann gotz. sem utlensker menn þar nidur setia um vetrar tjmann. og sòmuleidis um þau kaup sem þeir giõra. mot þeim sama og samþeykt sem giõrst hefur. því vilium vier ad eingver utlensker menn skule hier efter liggia þar i landenu vetrarlegu. þar hus og garda hallda ellegar kaupslaga og selia mot landsenz lögum. privilegie og frijheitum. og at þeir soddan kaup hier eftir hallda skule. sem til forna vanalegt er. og giõrt og samþeykt er.

Jtem hafa þeir lãted tia oss. ad þegar það ber vid ad bondenn og kyrkiann hafa nockra garda til samans. og þeir sem bua ð gardenum verda kyrkiunne nockud skylduger. það vill biskupinn edur kyrkiuveriaren kyrkiunnar vegna ei annad hafa af bondanum. enn hanz deild i hõfudgardenum. sem hann ð býr. til betalingz og þar vid mjinakar kronunnar Renta og Rettugheit. hvad vier meigum ei lijda. helldur vilium ad hver bonde. sem med soddann mote verdur kyrkiunne nockud skyllidugur. ad hann edur hanz erfingiar meige það betala i slijkre võru. sem þeir gieta ute lãted. edur med ðdrum þeirra smãjõrdum. ef einginn af þeirra erfingium vilia soddann jarder til sijn innleysa. og betala skulldena. því forbiõdum vier ðllum. hverier hellst þeir eru eda vera kunna. ad giõra i mot þessum vorum vilia og

skickan. so framt vor umbodsmadur skal ei magt hafa vorra vegna at upp taka hvad þeir i soddan mata hafa med at fara. ef so skedur ad þetta vort bref verdur so tijmanlega birt. ad fyrnefnder utlendsker menn kunne i tijma ad komast þadan fra landenu fyrer veturenn.

Datum Castro nostro Hafniensi. dominica Cantate. Anno Domini millesimo Quadringentesimo. octuagesimo primo nostro sub secreto presentibus appenso.

E

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206) bl. 73a, syrpa séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. 1543—1590, með samanburði við AM. 174a. 4to, (c. 1500), AM. 345. Fol. c. 1570 og Stockh. C8, c. 1608 (ártal „m. 80“!). Sá einn orðamunur er tekinn, sem máli skiptir.

vtskript af kong kristierns brefi.

Vij kristiern med gvdz nad Danmarkz Sviarikis nor-
egis vendiz oc gores konvng. hertvg vt i slesvic oc j hol-
sten stormarn oc dettmersken. greifve j oldenborg oc del-
menhorst. giore alle viturligt at vor kære vndersate oc meine
almvge sem byggia oc bva vpp aa vort krvnv land island.
hafa nv haft deris bod hvs nær oss theires bref oc
beviselsi kærandis et cetera. og latid berietta oc vndervisa
firir oss at nær svo skier at biskupen oc kirkian hafa nockra
garda saman. at þeir sem vpp aa gardana bva blifa nockvt
kirkivnne skylldvger. þa vill biskupen vpp aa kirkivnnar
uegna ei annat hafa af almvgan en hanz deilld j hofud-
gardenvm [sem helldr til betaling¹⁾. oc forminkaz krvnvnar
[renta oc²⁾ riettugheit³⁾ þar med. hvilket vij ei tilstede mege
nie vilia ad huilken bondi sem blifr kirkivnne j soddan
mata nockud skylldvger at hann ellr hanz erfingiar megi
þat vel⁴⁾ bitala med suodan voru sem þeir kvnna af stad
at koma. ella med andre þeirra [sma jarder⁵⁾. ef einge af
þeirra erfingivm vile svodane jarde til sig at leysa oc teres
peninga⁶⁾ gielld bitala. því forbiodum vier alle ei hue tei

¹⁾ [sem helldur bæri ad leisast med odrv 345, C8. ²⁾ [sl. 174. ³⁾
verdugheit 345, C8(!). ⁴⁾ sl. 174. ⁵⁾ samjordir 174; smæri jordum 345,
C8. ⁶⁾ reiknings 174.

hellz eru ellr vera kynna hier j mot þenna vilia vorn oc skickelsi hier efter at giora. Datum in castro hafniensi dominica cantate anno domini M. iii^o lxxx. [primo nostro sub cecreto presentibus appenso¹).

Var þetta bref kong kristerns samþyckt a alþingi med lofatake af badum²) logmonnum oc logrettomonnum [oc ollum almuga oc hirdstiora³).

336.

24. Maí 1481.

í Saurbæ.

Dómr Jóns Sigmundssonar kongs umboðsmanns í Vöðluþingi um peninga Bjarna Ólasonar í Hvassafelli.

AM. Fasc. XXVI, 12, transskript á skinni frá 24. Marts 1489. — Afskr. í Lbs. 115. 4to, og ÍBfél. 126. 4to.

transkriptarbref vm dom peninga biarna olasonar⁴).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia cdr heyra. senda þall bransson. jon sigurdsson. arne hoskoldsson. hoskoldur arnason. þorlackur þorsteinsson. olafur halldorsson. þorlackur semingsson. olafur helgason. steinn snorrason. eyuindur eyuindsson ok þorlackur gislason quediu guds ok sina kunigt giorandi ath þa er lidit uar fra hingat burd vors herra iesv christi þusund .cccc. attatigir ok eitt ar. ffimtudagin j fardogum j saurbæ j eyiafirdi a þingstad rettum uorum uær j dom nefnder af æ(r)ligum mane jone sigmundzsyne. er þa hafdi mins herra kongsins syslu ok vmbod j vodluþingi. beiddi hann oss ok krafði a ath lita ok inuirdiliga at skoda ok ransacka. huer afendingarmadur skyldi vera a peningum biarna olasonar ok medtokumadur. Nu sacker þess ath þar kom eingi sa sem med peningunum uilldi giora edr afenda logligar skulldir. En peningarnir dæmdir fallnir undir kirkiu halfir. þui leidzt oss þath suarligt ath logligr kongsins umbodsmadur j uodluþingi

¹) [b. v. 174. ²) sl. 174. ³) [ok hirdstiora og avllvm almuga 174. Þessa samþyktarklausu vantar í öll, nema 174 og 11,242. ⁴) Utan á bréfinu með fornri hendi. „Dómr Jóns Sigmundssonar um peninga Bjarna Ólasonar“, Lbs. 115, ÍBfél. 126.

lucki allar logligar skuldir af peningum biarna olasonar epter fiarmagni til motz vid¹⁾ þa peninga hans sem ligia j uodluþingi ok tacki ath sier helming til haldz ok allra laugligra skullda lykninga kongdómsins uegna. lidzt oss suarligt ath margret olafsdóttir. kúinna biarna olasonar. fyrst [eige hafi²⁾] sin mala fyr en adrar skuldir luckidz. en þeir peningar sem af geingi skulldunum hier j uodluþingi þa dæmdu uær under hald ok forsió kongs umbodsmanz med fullum uorslum til næsta auxararþings nu j sumar ok þat leingur sem ei geingr lagauegur á huer eignarmadur skal uera af skyllða afgangi greindra peninga. En ef fyr uerdr kongs umbodsmanna skipti hier j uodluþingi en endiligur uegur geingr æ þessi mál. þa dæmdum uær fyr skrifada peninga med sama skilordi ok uorslum sem hinn fyre hafdi ok sa þa uid skildur sem fyr med tock epter rettum reikningi ok þui afentu. sem hann upp bar under þa grein ath huorigir flyti burtt ur sueitini fyrskrifada peninga fyr en endiligur uegur³⁾ gangi æ huer eignarmadur er dæmdur logliga greindra peninga.

Ok til sanenda hier vm settum uær fyr nefnder domsmenn uor incigli firir þetta bref med samþycki jóns sigmundzsonar er þa hafdi mins herra kongsins syslu ok umbod j uodluþingi þenna uorn dom med oss. er skrifadur uar æ grund j eyiafirði laugardagin næsta firir ionsmessu bap-tiste æ sama are ok fyr seiger⁴⁾.

337.

29. Maí 1481. } á Helgastöðum.
17. Apríl 1482. } á Ási í Öxarfirði.

SEX menn votta, að Þorálfr Þorgrímsson seldi Magnúsi syni sínum til fullrar eignar hálfu jörðina Granastaði í Köldukinn fyrir lausafé, og að Páll Þórálfsson seldi Magnúsi bróður sínum það hálfu þriðja hundruð í jörðinni, er

¹⁾ 115, 126; sl. XXVI, 12. ²⁾ [þannig XXVI, 12; megi hafa 115, 126. ³⁾ lagavegr 115, 126. ⁴⁾ D. e. 28. Júní.

honum hafði til erfða fallið eptir Steinuni Þorkelsdóttur móður sína.

AM. Fasc. LXVI, 17, frumrit á skinni. Af sex innsiglum er nú eitt fyrir bréfiu.

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda þorsteinn þorleifsson. hakon hallsson. thomas sveinbiarnarson. asgrimur hallsson. gvdmyndr olafsson og jon vermyndson Q. G. og sína kvnigh giorandi ath þa lidith var fra gvdz býrd þvshvnd flogr hvndrvd attatiger og eitt ár á þridiadiagin j fardagavikv á helgastodvm j Reykiadal vorvm vier hia savm og heyrdvm á ord og handaband þoralfs þorgrimssonar af eirne alfv en magnvsar sonar hans af annarri at sva fyrir skildv at þoralfur selldi greindvm magnvsi syne sinvm til fvllrar eignar jordina halfva granastadi er liggur j stadar kirkiv sokn j kinn med avllvm þeim gavgvnm og giædvm eignvm og itavkvm sem greindri halfri jordv hefer fyllgt ath fornv og nyiv og hann hafði fremzst eigandi ath ordith. hier j mote gaf fyr nefndr magnus adr nefndvm þoralfvi .vi. malnytv kvgilldi og .iiij. gellfiar kvgildi. skyldi þav lvkazst á þrennm tolf manvdm en giallda lavgleigvr epter hvert kvgilldi vm nefndan tima þat ei veri lykkt at næstvm fardogvm. skyldi magnvs halda jordvne til lagha. en þoralfr svara lagha Riptingvm.

Svo og ei sidr j sama stad degi og ári sem fyr seger vorum vier fyrnefnder menn þar hia savm og heyrdvm a ath þal þoralfsson selldi magnvsi þoralfssyni brodor sinvm med handabandi til fvllrar eignar þat halft þridia hvndrad j fyr nefndri jordv granastodvm sem honum hafði til erfdar fallid epter steinvne þorkelsdottur modr sína. hier j moti gaf titt nefndr magnvs greindvm þali halft þridia kvgilldi j fridvm peningvm. skyldi magnvs halda þessvm jardar parti til laga. en þall svara laga Riptingvm.

samþycktv þrattnefnder menn þoralfur og þall hvor annars greint kvp og savlv med handabandi vid tittnefndan magnvs þoralfsson.

Og til sanninda hier vm settvm vier fyrr nefnder menn vor jnnsigligi fyrir þetta bref giort j úsi j avxarfirdi hinn næsta dag epter magnvsdag vm vorid are sidar en fyr seger.

338.

31. Maí 1481.

í Ögri.

KRISTÍN Guðnadóttir gefr Sigurði Daðasyni kvitta og akærvlausa alla þá tiltölu, sem hún mætti eiga í Snóksdal, ef Hamrendar kynni að ganga af Sigurði með lögum vegna kirkjunnar í Hjarðarholti, og skyldi Sigurðr sjálf þá svara lagarípting á Hamrendum.

AM. Apogr. 1487, án efa eptir frumriti.

Þat giorvm uær þorðr audunarson. ormur jllugason. jllvgi halldorsson ok sandr þorsteinsson godum monnum viturlíkt með þessu voro opnv brefi a uppstigningardag j augre j isafirdi anno domini M cccc octvagesimo primo vorum uær þar j hia savm ok heyrðum a ord ok handaband kristinar guðnadotter ok sigrðar dadasona(r) at svo fyrir skildv at kristin guðnadotter gaf sigrði dadasyne kuitta ok akærvlausa alla þa tiltavlv sem hvn mætti eiga j iurduni snoxdal er ligger i middaulum ef hamrenda iurd [er liggur¹⁾] j saudafellspingvm kynne at ganga af greindvm sigurði með lavgvm vegna kirkiunnar j hiardarholli. hafði þrattnefndr sigurðr þa at hallda badar adrgreindar iarder. þa skyllði ok sigurðr svara sialfur laga Rípting a hamrendum sem optnefndre kristinv bæri at svara ok þui gaf tittnefnd kristin adrgreinda jvrd snoxdal kvitta ok akærvlausa undan ser ok sinvm erfingium enn under sigurd ok hans erfingia. Ok til sannenda her vm settvm vær fyrnef(nd)er menn uor jnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar j sama stad a degi ok ari sem fyr seger.

¹⁾ [le', Apogr (!)]

339.

8. Júní 1481.

á Hólum.

ÞRÍR prestar og einn leikmaðr votta, að Hrafn Brandsson beiddist lausnar af Ólafi biskupi af forboði því, er biskup hafði sett hann í heilagrar kirkju vegna, og sagðist biskup vilja leysa hann, þá er hann skilaði aptr Randíði Bjarnadóttur, sem Bjarni Ólason faðir hennar hefði legið með, og skyldi það gert fyrir langaföstu (18. Febr.).

AM. Fasc. XXVI, 5, frumrit á skinni. Öll innsiglin eru fyrir bréfinu, en nokkuð brákuð.

vm hrafn¹⁾).

Dath giorum vier jon broddason. eirekur einarsson. ellendur broddason. prestar holabiskupsdæmis ok jon þordarson leikmann godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ath þar vorum vier j hia saum ok heyrðum æ æ mycklabæ j blondvhlid manudaginn næsta firir purificacionem sancte marie²⁾ þa hrafn brandzson beidditz lausnar af biskup olaf firir þath forbod sem hann hafdi hann j sett heilagrar kirkiu vegna. En biskup olaf sagditz vilia leysa hann þa hann skilade aptur randide biarnardottur³⁾ þeirre somu sem biarne olason hafdi kentz ath hann hefði legit med likamlega ok bætti sin afbrot þau sem hann hefði ordit brotligur vid heilaga kirkiu. baud hann honum þetta hafa giortt firir langafaustu ef hann villdi til hlydne ganga.

Ok til sanninda hier um settum vier fyr skrifader menn vor jncigli firir þetta bref er skrifath var æ holum j hialltadal faustudaginn næsta firir huitasunnu. anno domini 1481º cdº lxxxº primo.

340.

8. Júní 1481.

á Stapa.

KETILL Ormsson selr, með samþykki og upplagi Bjargar Snorradóttur, konu sinnar, Haldóri ábóta á Helgafelli hálfá jörðina Arnarstapa í Breiðavík fyrir lausafé.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ D. e. 29. Janúar. ³⁾ Svo. Dipl. Isl. VI. B.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip þessa bréfs, alls ónýtt, er í AM. 252. 4to, 44; AM. 430. 4to, bls. 4, og Landsb. 108. 4to, bls. 142, og hafa þau ártal 1485, nema hvað 108 hefir í orðamun ártalið 1497, og er eins vist, að hvorugt af því sé þruggara en það, sem hér stendr.

Kaupbref fyrir Arnarstapa halfum.

Það giorum vier Magnus Halldorsson. Skwle Þordarson og Jon fwsason godum monnum kunnugt med þessu voro opnu brefe þa lijdit var fra gudz hingadburd 1481 úr a Stapa j knarrar kirkiusokn fostudagiinn næstañ fyrir huijtasunnu vorum vier j hia saum og heyrdum ð ord og handaband þessara manna. af einne alfu Herra Halldorz Abota a Helgafelli. enn af annari alfu Kietils Ormssonar og og hanz konu biargar Snorradottur ad so fyrir skildu ad kietill Ormsson selur sijra¹⁾ Halldore og klaustrino a Helgafelli med vpplægje og sampycke sijnnar kuinnu Biargar Snorradottur Jordina halfa Arnastapa j Breidawijk sem liggur j knarrar kirkiu sokn til fullrar eignar og frialz forrædis med ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu halfri fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og fyrskrifud ketill og Biorg vrdu fremst eigandi ad. hier j mot gefur optnefundur Halldor (aboti) xx^e med þessum frijdleika xiiij malnytu kugilldi. og xij fiordunga smiorz og vje j þarfligum peningum ofrijdum. skilldi greindur Kietill suara lagaripttingum a greindre jordu. enn Aboti halda til laga. og til sanninda hier vm et cetera.

341.

15. Júní 1481.

á Þverá.

INGIBJÖRG Snæbjarnardóttir og Finnbogi Jónsson reiknast við, og telr hún sig eiga undir Finnboga háltf sétta hundrad af þeim peningum, sem Þorgerðr móðir hennar hafði gefið henni; fær hún honum fult umboð yfir þessum peningum um næstu tólf mánuði, en gjalda skyldi hann henni

¹⁾ Svo.

eða Þorgerði móður hennar, ef hún kynni við þurfa, jafnmikla peninga að næstum fardögum, og þar með kvittar hún Finnþoga um alla aðra innstæðu.

AM. Fasc. XXVI, 23, frumrit á skinni, komið frá séra Skúla á Grenjaðarstað. Bæði innsigliu eru dottin frá. — AM. Apogr. 554.

Þat giorum uit gamli þorsteinsson og sygrdr broddason godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þar uoru uid hia saum og heyrðum æ ord og medtal finnþoga ionssonar og ingibiargar snøbiarnardottur j fyrstu adh hun reiknadi epter standa hia greindum finnþoga halft setta hundrat af þeim peningum sem þorgerdr moder hennar hafdi gefit henni vnder opt nefndvm finnþoga. feick¹⁾ hun honum þa fullt og laugligt vmbod ýfer þessum peningum²⁾ vm nōstu tolf manade j. so mata at hann skýldi giallda henne eða þorgerdi modur hennar ef hun kynni uid þurfa iafn mýckla peninga at nōstum fardogum. suo og gaf og giordi opt nefnd ingibiorg þratt nefndan finnþoga med handabande aullvngis kuitan og akórvlausan vm alla adra peninga instóðu og medferd þa sem hann hafdi halldit a hennar uegna fra því fyrsta er moder hennar gaf honum opt nefnda peninga. for þessi giorningr fram a þuera j laxardal faustudagin j fardavgvm³⁾ þa lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi. M. cd. lxxx. og j. ar. og til sannenda hier um settu uit fyrnefnder menn ockur incigle fyrer þetta bref skrifat j sama stad og ari fimtadagin nōsta epter festum barnabe apostoli marteris³⁾ gloriosi.

342.

15. Júní 1481.

á Hólum.

VITNISBURÐR þriggja presta, að Bjarni Ólason hafi lýst því með þeim orðum og endimörkum, er bréfið greinir, að hann hafi legið með Randiði dóttur sinni.

Bisk. 3. Fol. 247—48, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar

¹⁾ Svo. ²⁾ peninga, frbr. ³⁾ D. e. 25. Maí.

1641—42, eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskrr. eru í Landsb. 115. 4to, II, 85—87 og ÍBfél. 126. 4to, bls. 239—241.

Það giorum vier Ketill Grijmolfsson. Eiríkur Einarson. Andres Jonsson og Gudmundur Jonsson prestar Hóla Biskupz dæmiz godum monnum viturligt með þessu voru önu Brefi. að þar voru vier j hia og heyrðum a. vorum andaligum faður Biskup Olaf með Guds naad nærverandi. og morgum dandi monnum öðrum nærverendum og ahey(r)öndum bæði lærðum og leikum að Biarni Olason lysti söðnañ lysing okugadur og öspurdur. fyrst sagðist hann hafa leigid hia Randídi dottur síjñne alnakiñ Bæði vnder einum klæðum. þa hun var þrettan vetra gömul.

.

.

.

.

.

.

. 1) J annañ tíjma epter fiandans aeggian seirna sagðist hann hafa Borid sig að að liggia með henne þa hun var 14 vetra gömul.

.

.

.

.

. Sagðist hann þetta skiemdarverk giört hafa fiorum sinnum með henne enn so opt vpp fra þuj fullkomliga henne innan hölds verid hafa að hann minde það eij.

. Var hann þa epter spurður þui hann hefði þessa skamm giört. enn hann suaradi að hann villði eij að Barngietnadur mætti af verða. og sagðist hallda sig þa sannañ að sok. og Beiddist nadar af Biskup Olaf með guds nað. vndrudust það aller bæði lærðer og leiker. að Biarni sendi epter Biskupinum til þess að seigia slijka skamm vpp a sig öspurdur. okrafður og okugadur. sem eingi villði heyra og skamm er fra að seigia. Nockrum dogum súdar sendi firr nefndur Biarni Bøð epter Biskupinum og sagðist þa hafa leigid Randíde dotter síjña likamliga

1) Sjá neðanmálsgrein á 241. bls.

med fullu verki atta sýnnum og so opt ad hann munde eij
 sagdist
 Biarni þuj ecki so frekt firre hafa kienst sýnn giorning. ad
 hann þeinkti það mundi bæta hans mál. Beiddist Biarni þa
 enn firer þesse sijn adurgreind brot morgum dandi monn-
 um nærverondum og aheyronðum Bædi lærdum og leikum.
 sem þetta Bref þar vīm giort vtvisar. skriptar og lausnar
 fyrer þesse sijn adurgreind brot. og lagdi sig vpp a dom
 heilagrar kyrkiu. og tok skripter af Biskupinum. og til
 sanninda hier vīm. settum vier firr nefnder prestar vor Jnn-
 sigle fyrer þetta Bref. er skrifad var a Holum j Hialltadal
 fostudæginn j Huitasunnu anno domini m.^o cd.^o lxxx primo.

343.

22. Júní 1481.

á Hólum.

VITNISBURÐER sex presta um það, að Bjarni Ólason hafi lýst
 því, að hann hefði haft nógan mat og klæði, síðan hann
 kom undir kirkjunnar vald, nema fastað annan hvern dag
 um jólaföstu, en annan hvern etíð fisk.

AM. Fasc. XXVI, 11, frumritið á skinni. Fjögur innsigli hafa ver-
 ið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll döttin frá.

Witnisburður vñ lising Biarna Olafssonar(!)¹).

Þath giorum vier sveinbiorn þordarson. ketill grimolfs-
 son. eirekur einarsson. þolleifur magnusson. gudmundur jons-
 son prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med
 þessu voru opnu brefi ath þar voru vier j hia ok heyrdum
 æ æ sunnudaginn næsta epter geisladaginn æ holum j hiallta-
 dal þa lidit var fra hingat burd vors herra iesu christi
 þushund fiogr hundrut attatiger ok eitt ær ath biarne ola-
 son lysti firir oss ath hann hefði haft nogann mat ok klæði
 síðan hann kom vnder kirkiunnar valld nema um jólafastu
 sagdistz hann hafa fastad annan huern dag enn annann
 huern etid fisk efter þui sem biskupen hafði honum skipad

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

firir sin brot. vissu vier ok aller badi lærder ok leiker þeir sem heima æ stadnum voru ath þath var satt ath honum brast huorki matur ne dryckur klædi nie þionusta sem hann sagdi sialfur ath allir sier hefði gott giortt. sagditz hann ok allðri hardara fangelsi haft hafa helldur enn fioturlæs rumann til skipta æ sinum fotum en opt þess j mille laus geinget. sau þeir dandi menn sem ei vissu adur ath biarne olason var bæði feitur ok vel fêr ok ath aullu uel halldinn.

Ok til sanninda hier um settum vier fyr nefnder prestar vor jncigli firir þetta bref er skrifath var æ holum j hialltadal faustudaginn næsta firir jons messu baptiste æ sama are sem fyr seger.

344.

22. Júní 1481.

á Hólum.

VITNISBURÐER fjöggra presta, að séra Jón Jónsson hafi lýst því og svarið það, að hann hafi séð Bjarna Olason 1479 liggja hjá Randiði dóttur sinni í Vík í Flateyjarðal um nótt í einni sæng undir einum klæðum, með fleira því, er bréfið greinir.

Bisk. 3. Fol., bls. 244—45, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42, eptir transskrípti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskr. eru í Landsb. 115. 4to, II, 81—82 og ÍBfél. 126. 4to, bls. 236—37.

Það giorum vier Ketill Grijmolfsson. Eiríkur Einarson. Andres Jonsson og Gudmundur Jonsson prestar Hóla Biskupzdæmis godum monnum viturligt með þessu voru opnu Brefi að þar voru vier j hia saum og heyrdum á. a fostudægin næsta fyrer Jonsmessu Baptistæ heima a domkyrk(i)unne á Holum j Hialltadal að sijra Jon Jonsson sor fullan Bokareid fyrer vorum virduligum herra og andaligum faudur Biskup Olafe að hann hefde sied Biarna Olason liggia hia dottur sijune Randidi v̄m nott j einne sæng og vnder einum klæðum j vijk j flateyjarðal nu fyrer tueimur árum og firrnefundur sijra Jon sagdist hafa spurt að heimamennina huor kona hia Biarna læge. enn þeir suor(u)du honum að hann læge hia Randidi dottur sijne. og það sama

sa hann sialfur a sama vietfangi er hann gieck ad saeng-
inne. lyste og adurnefndur Biarni og medkiendist fyrer
brattnefndum sijra Joni nu j haust ed var a Þuerá j
Hnioskadal adur enn Biskupinn liet fanga hann vnder kyrk-
(i)unnar Riett ad hann hefði optliga leigid hia Randidi dott-
ur sijne j einne saeng. og enguañ ad fordast. Og til sann-
inda hier vñ settum vier firr nefnder prestar vor Jnnsigle
fyrer þetta Bref er skrifad var a Holum j Hialltadal fostu-
dægin næsta epter dýra dag Anno Domini m.^o cd.^o lxxx^o
primo.

345.

29. Júní 1481.

í Viðey.

STEINMÓÐR abóti í Viðey stefnir séra Guðmundi Skúlasyni
í Skálholt 19. Júlí fyrir Magnús biskup fyrir þá sök, að
hann vilji ekki halda testamentum Skúla Loptssonar, föður
síns, „guð hans sál náði“, er hann gaf klaustrinu í Viðey
jörðina Heiðarhús (Nr. 149).

AM. 238. 4to, bl. 3, skr. c. 1570. (Bessastaðabók). — Prentað á
latínu í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 87.

Stefnvbref.

Vier broder Steinmodr med gudz þolinmædi aboti j
Videy stefn¹⁾ þer Gvdmvndr prestr Skvlason stvndarstefnv
j Skalhollt fimtudeiginn¹⁾ næsta fyrir translatio sancti Torlaci
episcopi nv j svmar fyrir herra Magnvs biskvp i Skalholti
fyrir þa sok at vær kærvm þat til þin at þv villt ecki
halda testamentvm ok gíof er þinu fadir Skvli Loptsson
sem gvd hans sal nadi gaf jordina Heiðarhvs kirkivne j
Videy sem þar vm giortt opit bref vtvisar. vnder þan dom
edr orskvrd er biskvp Magnvs þar yfir seigir edr seigia
lætr. hverra svára edr seekta þv verdr skylldvgr klavstrinv
hier fyrir ok fyrir þær fleiri sakir adrar er ver megvm þar
med logvm til þin tala. Sertt kominn at hadege ok sit suo
leinge stefnvna sem endeligr laga vegr fellr æ þessi þin
mal. stefni ek þer j adr greindan stad ok dag med ollv þvi
profi ok skilriki er þer ma til gagns ok bata verda j fir-

¹⁾ Svo.

greindv mali. stefni ek þer at ordfvllv ok heilagrar kirkiv lavgmali riettv at vitne þinv .N. oc þinv .N. oc allra þeirra er ord min heyra.

Biodvm vier brodvr þormodi vorvm konventvbrodvr vnder krapti heilagrar hlydne at lesa þetta vortt stefnvbref firir sira Gvdmvndi Skvlasyni svo hatt oc skilid at hann megi vell heyra ef hann vill.

Og til sanninda hier vm settv ver vortt insigle fyrir þetta stefnvbref skrifad j Videy jn festo apostolorum Petri et Pauli anno domini M.^o cd.^o lxxxj.

346. 30. Júní 1481. á Öxarárþingi.

TVÆGGJA tylfta dómr, útnefndr á alþingi af Hrafní lögmanni Brandssyni, um eiðvætti og undanfæri Randiðar Bjarnadóttur og Bjarna Ólasonar, föður hennar, af legorðsmáli því, er Ólafr biskup Rögnvaldsson hafði á þau borið.

Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 336b—337a, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (ártal 1490). — AM. 196. 4to, bl. 40a—41a, með hendi séra Sigurðar Jónssonar í Ögri 1657—1665 (ártal 1490). Þessar tvær afskriftir eru nær samhljóða. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 370—371, með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730 (ártal 1480, nokkuð afbökkuð afskrípt um samt). — MSteph. 62. 4to, bl. 173b—174b, Eirspennla, skr. c. 1650—60 (ártal 1481). — ÍBfél. 125B. 4to, Nr. 188, skr. c. 1680 (ártal 1481, nokkuð styttr dómrinn; maukfúid). — AM. 211c. 4to, bls. 80—82, skr. c. 1700 (nokkuð afbakað um mannanöfn; ártal 1481). Fleiri afskriftir eru til af dómi þessum í skjalabókum, en eingar afskriftir hans eru vel góðar og nær er eitthvað að þeim öllum. Ártalið 1490 fær með eingu móti staðizt, því að þá er Hrafn lögmaðr dáinn. Ártalið 1480 getr heldr ekki verið rétt, því að af skjölum þessa máls er ekki hægt að sjá, að Ólafr biskup hafi tekið Bjarna fyrri en um haustið 1480, og þá 17. Nóv. geingr prestadómrinn biskups um fangn Bjarna. Ártalið 1481 verðr því að vera hið rétta. Svo stendr og í ágripi því „Vmm Eydvætte“ úr dómi þessum, sem stendr í dómasýrþunni í ÍBfél. 114. 8vo LVIII. Þorsteinn sýslumaðr Magnússon í Þykkvabæ (d. 1656), einn hinn mesti lagamaður á 17. öld, hefir samið ritgerð um dóm þenna all-langa, og telr hann dóminn þar ólöglega dæmdan (AM. 229. 4to, AM. 232a, 4to, MSteph. 58. 4to). Alt það, sem eru bersýnilegar afbakanir í handritunum, svo sem Bjarni Ólafsson (!), Ragnheiðr (!) Bjarnadóttir, og því um líkt, er leiðrétt hér þegjandi.

Dómur um Bjarna Ólason og hans dóttur¹⁾.

Öllum mönnum, sem þetta bréf sjá eður heyra, senda Gunnlaugur Þorkelsson, Einar Magnússon, [Finnbogi Jónsson, Þorlákur Þorsteinsson, Þorvaldur Jónsson, Magnús Magnússon²⁾, [Ari Jónsson, Kolli Magnússon³⁾ Gunnar Jónsson, Gunnsteinn Ísleifsson, Haldór Sumarliðason, Ólafur Sveinsson⁴⁾, Arnór Finnsson, Stephán Þórarinsson, Guðmundur Stephánsson, Þórður Auðunarson, Jón Hrafnsson, Finnur Pétursson, Þorleifur⁵⁾ Gunnsteinsson, Ólafur Þorvaldsson⁶⁾, Einar⁷⁾ Andrésson, Höskuldur Einarsson, Einar Árnason og Þorsteinn Guðmundsson kveðju guðs og sína, kunnugt gerandi, [að þá liðið var frá guðs burð⁸⁾ 1481⁹⁾, laugardaginn næstan eptir Péturs messu og Páls á almenniligu Öxarárþingi vorum ver í dóm nefndir af erligum manni Hrafn Brandssyni, lögmanni norðan og vestan á Íslandi, að rannsaka, skoða og dæma, hvort Randiður Bjarnadóttir skyldi ná lögligu undanfæri eður ei fyrir þann áburð, að Bjarni Ólason, [faðir hennar¹⁰⁾, hefði vænt því¹¹⁾, að hann hefði legið [með henni¹²⁾ líkamliga.

Nú af því að vor lögbók vottar svo, að kona skal færast undan með eiði, ef maður vænist henni, því dæmdum vér henni tylftareid fyrir Hrafn lögmanni, og skyldi hún þennan¹³⁾ eið unnið hafa fyrir Michaelsmessu í haust að forfallalaus. Skyldu með henni sanna¹⁴⁾ ellefu¹⁵⁾ konur þær, sem Hrafn lögmaður [nefndi til¹⁶⁾ [með henni¹⁷⁾, og

¹⁾ 62; Dómur um undanfærslu óbótamanns 196, 1945. ²⁾ [196, 1945 og 211, nema hvað það hefir „Kiele Magnusson“ (fyrir: Magnús Magnússon), sem mun afbökun úr: Kolli (sbr. 3. neðanmálgrein); sl. hin. ³⁾ [115; sl. hin, en nöfn þessi eiga auðsýanlega að standa, því að þau fylla einmitt aðra tylftina; 211 hefir hér: Árni Jónsson, Magnús Magnússon. ⁴⁾ Svo öll, nema 115, sem hefir: Steinsson. ⁵⁾ Þorlákur 211; rétt: Þorleikur. ⁶⁾ 196, 1945; Þorvaldsson 62, 115, 211. ⁷⁾ Gunnar 211. ⁸⁾ [62, 115 (burði); Anno Domini 196, 1945. ⁹⁾ 62, 125, 114; 1480, 115; 1490, 196, 1945. ¹⁰⁾ [62, 115; sl. hin. ¹¹⁾ b. v. 196, 115. ¹²⁾ [115, 62; hana 196, 1945. ¹³⁾ þann 62, 115. ¹⁴⁾ sverja 62, 115. ¹⁵⁾ 62, 115; níu 196, 1945. ¹⁶⁾ [tilnefndi 1945. ¹⁷⁾ [b. v. 62.

skyldugar að sanna þenna eið með henni, eður fá lögmæta grein fyrir sig og sverja þar að fullan eið, að þær hygði¹⁾ henni [eiðinn heldur ósæran eður²⁾ særan. En ef þær vildu hvorki gera, þá dæmdum vér þær aungra vitna njótandi [verða mega³⁾. En hver, sem vald⁴⁾, vél eður styrk veitir þar til, að hún nái ei undanfæri⁵⁾ eptir vorum dómi, svari slíku fyrir kongdóminum sem sá, er rænir mann þjófi eður útlægum manni.

Jtem í annari grein vorum vér [í dóm⁶⁾ nefndir af Hrafni lögmanni að skoða og dæma, hvort Bjarni Ólason væri⁷⁾ rétt⁸⁾ fangaður eður ei af biskup Ólafi og hans mönnum fyrir þá sök, að biskup⁹⁾ sagði, að Bjarni Ólason hefði legið sína dóttur Randíði, og lét þar upp á fanga hann að óprófuðu máli, og lét hann ei ná fram að koma lögligu undanfæri. En svo¹⁰⁾ vottar vor landslaga bók, að¹¹⁾ með tylftareíði skal synja allra óbótamála. Vísa og svo til kyrkjunnar lög: Ef biskup kennir manni það eður hans lögligur¹²⁾ umboðsmaður, að hann hafi það ódádaverk unnið, að liggja sína dóttur, en hann kveður nei við, þá skal hann¹³⁾ synja með tylftareíði. Og fyrir því að Bjarni Ólason náði ei lögligu¹⁴⁾ undanfæri fyrir áður [greindan atburð¹⁵⁾, þá dæmdum vér hann ólögliga fangaðan, og hann aptur undir kongs vald að sverja tylftareíð fyrir Hrafni lögmanni, að hann hafi sína dóttur Randíði aldrei líkamliga legið, og ellefu¹⁶⁾ skynsama menn að sverja með honum, þeir sem Hrafn lögmaður tilnefnir, og skylduga að sverja. En ef þeir vilja þann eið ei sverja eður fá lögmæta grein fyrir sig, og sverja þar að fullan bókareíð, að þeir hugðu¹⁷⁾ þann eið [heldur ósæran¹⁸⁾ en særan, þá dæmdum vér þá aungra vitna njótandi verða eiga þaðan af.

1) 115; hugðu 62; hugi 196, 1045. 2) [115; eiðinn ósæran heldur en særan 62, 196, 1945. 3) [mega verða 196, 1945. 4) eður b. v. 196. 5) 62, 115; sínu framfæri(!) 196, 1945. 6) [til 62, 115. 7) 62; var, hin. 8) 62, 115; rettilega 196, 1945. 9) biskupinn 62. 10) þó 1945. 11) sl. 1945. 12) sl. 62, 115. 13) sl. 62, 115. 14) b. v. 196. 15) [greindnum atburði 196, 1945. 16) níu 196, 1945. 17) hygði 62, 115. 18) [ó-særan heldur 62, 115.

Samþykkti þennan vorn dóm [með oss áðurgreindur lögmann¹⁾] [stöðugan og óbrigðul(eg)an og setti et cetera²⁾].

347.

6. Júlí 1481.

á Hólum.

VITNISBURÐARBRÉF ellefu klerka um mótfall Rafns lögmanns Brandssonar og lögréttumanna við Ólaf biskup Rögnvaldsson frammi haft í lögréttu á Öxarárþingi með harki og háreysti og lemjandi höndum, og höstuðu þeir biskup út af lögréttunni og sögðu, að hann ætti ekki þar að vera.

AM. Fasa. XXVI, 6, frumritið á skinni. Tölf innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru öll dottin frá, nema tvö.

motfall hrafns mot biskup olafe³⁾.

Þath giorum vier sueinbiorn þordarson. eirekur einarson. jon broddason. gudmundur skulason. sigurdur þollacks-son. jon þorualldzson. gudmundur jonsson. sniolfur sigurds-son. bessi suartzson. hallkell gudmundsson ok helgi illuga-son prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu opnu brefi ath þar voru vier j hia saum ok heyrdum æ. ath sub anno gracie M^o cd^o lxxx^o primo æ laugardagin næsta epter petursmessu⁴⁾ j laugrettu æ almennelegu auxar-ærþingi. ath vor verdugur herra ok andaligur fader olaf med gudz nad biskup æ holum j hialltadal liet lesa þav⁵⁾ priuilegia bref sem vorer naduger herrar noregx kongar haufdu ut gefit heilagre hola kirkiu ok hennar formonnum til frelsis. j fystu magnus kongur. hakon. eirekur. kristoffur ok kristiern epter þui sem þeirra bref þar vm giord ut visa. heyrdum vier ok aller fyr skrifader prestar ath adr nefndr vor andaligr fader biskup olaf med guds nad baud sig ok alla sina menn under fyr skrifud uerndarbrief ok sierliga vnder þath verndarbrief sem kong kristiern hafdi honum sialfum ut giefit. baud hann ok ath betra ok bæta huerium

¹⁾ 62; hin hafa þessa niðragslinu styttri; [frá sl. 211. ²⁾ [b. v. 211.

³⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ⁴⁾ Þ. e. 30. Júní. ⁵⁾ tvískr.

manne firir sig ok alla sina menn huad sem huer mætti þar til hans tala ath laugum eda hans manna. baud hann ok ath styrkia kongsins riett epter sinne mackt. liet ok biskupen lesa þar þath sama forbodsbref sem hann hafdi adr forbodath hrafn brandzson er sig kallar laugmann ok lysti hann þa enn af ný(u) honum sialfum nærveranda j fullt forbod ok firirbaud honum ath nefna nockura doma æ medan hann væri j þessu forbodi. sagdi ok ath hann skilldi ecki skemma laugriettuna eda adra dandi menn af sinne naueru. suo ok firirbaud hann huerium manne ath ganga hans doma medan hann væri ecki leystur. suo ok liet biskup olaf lesa þar þau bref ok skilrike sem hann hafdi upp æ biarna olason vm þau odadaverk sem hann hafdi j fallit ok sialfur medkentz. en hrafn brandzson ok hans fylgiarar villdu aungua vackt giefa nockurum hans brefum. vtan helldur hroppudu þeir upp þar j laugriettunne lemiandi sinum hondum saman med op ok kall hark og hareysti. suo þau bref skilldu ecki mega heyrast sem biskupen villdi lesa lata. sogdustz þeir ok huorki sæta kongsins brefum nie nockurum brefum odrum þeim biskupen liett þar lesa. buduzt ok nockurer til af laugriettumonnum fylgiarar hrafns ath skiera j sundur kongsins bref ef þeir hefdi macktina. var einn af þeim eyiolfur gunnarsson. voru þeir ok sumleger af fylgiorum hrafns laugriettumennenner er budutst til ath draga prestana ut af laugriettunne ok hostudu biskupen burtt af laugriettunne ok saugdu hann ætti ecki þar ath vera. en biskupen sagditz vera rikissens rad j noregi ok baud sig þa en til ath styrkia kongsins riett. voru þeir ok enn nockurer er þat toludu ath þath mundi giallda prestanna líff ef þeir lieti ecki af sinum upptecktum. ok epter þetta allt saman giortt gieck biskupen burtt af laugriettunne. en hrafn brandzson er sig reiknar laugmann firir nordan ok uestan æ jslandi syndi sig þa æ aukandi þath forbod sem hann var adur j settur af biskupenum med suo storu forproti ath hann nefndi dom ut þar æ þinginu ifer þeim malum sem biarne olason hafdi j fallit j holabiskupsdæmi ok xij prestar hofdu adur ifer dæmtt med tuennem

tylftardomum ok gudz laug ok kristenn laga riettur ut vis-
ar ath firir kirkiunnar domara æ ath profastz ok dæmastz.
ok þar med j annari grein liet hann sueria firir sier ij
notta sakar giptt upp æ biskup olaf ok stafadi þeim sialfur
eidinn. fellandi suo upp æ sig firir huora þessa grein full-
komit bann epter þui sem gudz laug ut visa.

voru mest j þessum motgangi

hrafn brandzson.

einar þorolfsson.

asmundur jonsson.

ellendur brandzson.

eyiolfur gunnarsson.

nichulas gunnarsson. ok

jon ketilsson

med samþycki allra annara almugans þeirra sem j motgangi
ok samþyckt voru j moti biskupenum ok heilagre kirkiu.

Ok til sanenda hier vm settum vier fyr nefnder prest-
ar vor jncigle firir þetta bref er skrifath var æ holum j
hialltadal faustudaginn næsta epter visitacionem beate marie
virginis æ sama ære sem fyr seger.

348.

9. Júlí 1481.

á Hólum.

BRÉF tólf klerka í Hólabiskupsdæmi um ágreining biskups
og leikmanna um kirknamál.

AM. Fasc. XXVI, 7, frumritið á skinni. Tólf innsigli hafa verið
fyrir bréfinu, en nú eru þjú af þeim dottin frá. — Bréf þetta mun vera
eitt af gögnum þeim, er Ólafur biskup Rögnvaldsson hefir haft utan með
sér fyrir erkibiskup gegn Rafni lögmanni.

ágreining presta ok leikmanna¹⁾.

Þath giorum vier sueinbiorn þordarson. ketill grimolfs-
son. eirekur einarsson. andres jonsson. stigur jngimundar-
son. biorn þosteinsson. gudolfur magnusson. ellendur brodda-
son. gudmundur jonsson. jon helgason. eirekur steffansson ok

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

helgi jllugason prestar holabiskupsdæmiss godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ath nu upp æ langann tima hefur suo mikill orettur ok yfervalld geingit yfer allar þær kirkiur smærre og stærre er leikmenn hallda ok hafa halldit j holabiskupsdæmi ath þeir hafa tekit under sig ok giortt af huat þeir hafa villiat þeirra godz ok tiunder bædi j faustu ok lausu. ok allt þat kirkiurnar eiga. Suo ok landskyllder af kirknanna jordum. huale ok vjdu af kirknanna rekum ok allt annat sem kirkian eigur ok henne hefer gefit verit til upphelldiss ok heidurs. vilia leikmennener liten reikningskap hier af giora biskupenum en sumer aunguann. En þo þeir giore nockurn þa vill einginn luka aptur heilagre kirkiu þat godz sem þeir hafa eytt ok fortærtt af þui þeir þickiazst eiga epter vondum gomlum vana ath fara med sem þeir vilia. þui firir þessa savk eru flestar kirkiur bædi smar ok storar j holabiskupsdæmj komnar ath nidurfalle suo ei ma gudþionusta flytiastz ok suo missa kirkiurnar siñ ornamenta. þier firir hafa ok margar kirkiur nidur fallit firir maurgum ærum. suo ath þar sem kirkiurnar stodu er nu eingin. En saker þess ath kirkiurnar eru nidur fallnar en eydder peningarner þa fa prestarner huergi nær sina skylldu huorki kaup nie mat epter þui sem registrum hola-kirkiu ut visar ok gamall vane er til. þui bændurner sialfer taka tiundina sier til eignar svo huorke fær kirkian nie prestarner af tiundunum en ef presttiundin fellur lital þa skal presturinn hafa hana. En ef hun er nockut meire þa vill bondinn eignast hana sialfur ok luka þa suo litid sem þeir vilia. Suo ok vilia bændurner ei ath byscupinn¹⁾ skipti kirkiu godzin med kirkiunum ok skipe fra rikum kirkium nockut ok til fataekra epter þui sem kristenrettur seger ok ut visar. En ok margar jarder komnar under klaustur ok kirkiur ok lykstz eingi tiund af sem adur voru vnder tiund til soknarkirkiunnar. þar firir falla ok margar kirkiur nidur. En þo biskupen liete dæma um nockurar kirkiur af tolf prestum eda tuennum tylftum sem illa voru halldnar þa

¹⁾ Svo hér fullum stöfum.

vilia bændurner huorki luka kirkiunne godzit ok ei kirkiuna upp byggja epter þui sem kristenriettur vt visar. hefer ok einn osifdur leingi ifer geinget j holabiskupsdæmi ath allt testamenta sem menn giefa heilagre kirkiu minna en hundrath hafa þeir eignastz sem kirkiurnar hallda. ok firir slikan oriett ok annann vidurlikann mega kirkiurnar ecke eflastz. Eru ok gefin ath fornu j holabiskupsdæme testamenta gjafer j morgum jordum er her kallastz kristfie ok fataeker menn skulu fædastz upp æ einn eda tueir æuinnliga firir þeirra sæl er giefit hafa ok þat vilia þeir ecki hallda sem nu eiga jardennar epter biskupcens skipan. Suo ok þar sem diackns skylld er æ alkirkium þeim sem bændur hallda. vilia marger ecki hafa þa epter þui sem registrum hola kirkiu vt visar. vilia ok leikmenn ecki prestanna dom hallda. helldur dæma þeir þar sina doma þuertt j moti. vm þau mæl sem þeir eiga ecki dom ifer segia ok heilagre kirkiu til heyrer. Suo sem eru frændsemisspell. Suo vilia þeir ok forsuara ok med ifervalld veria aunnur kirkiunnar mæl. sem eru hordomar. manndraparar ok ransmenn sem ræna heilaga kirkiu ok presta. ok maurg aunnur banzverk sem vier kunnun ecki hier ut j ath skrifa suo biskupen ok hans umbodsmenn koma eigi kirkiunnar riette fram. sem nu skiedi æ alþingi af hrafni brandzsyni er sig kallar laugmann ok hans fylgiorum epter þui sem bref þar um giord votta. Kunnun vier ok aungua rietting ath sia heilagre kirkiu hier um vtan gud sialfur ok vor verdugur fader erkibiskupinn j þrandheime æ kirkiunnar uegna. ok vor nadugur herra kongurinn ok rikissens rad j noregi af veralldz valldz vegna vili þar til styrkia ath heilaug kirkia mætti hallda sitt frelsi ok heidur sem henne til ber ok kirkivnnar lavg vt visa. Vitu vier aller fyllilega ok reyntt hofum ath þann mickli motgangur sem almuginn giorer ok giortt hefer heilagre kirkiu biskup olafi ok hans prestum. er til komenn af hans umvandan um fyrskrifada articulos sem hier standa ok upp æ þetta hid sama er hann um sagdur ok hans prestar ef hann fylger þessum heilagrar kirkiu rett fram. hafur ok hrafn brandzson er sig kallar laugmann er nu er

j heilagrar kirkiu forbodi uerit fystur ok fremstur firir þeim motgangi sem heilaug kirkia ok biskupen hefer feinget af almuganum j landenu af hans rongum upppektum moti gudi ok heilagre kirkiu.

Ok til sannenda hier vm settum vier fyr nefnder prestar vor jncigle firer þetta bref er skrifath var a holum j hialltadal jn octaua visitacionis sancte marie virginis anno domini M^o cd^o lxxx^o primo.

349.

11. Júlí 1481.

á Hólum.

VITNISBURÐAR tveggja manna, að Ólafr biskup bauð Bjarna Ólasyni undanfæri fyrir þá rykt, er hann hafði feingid af Randíði dóttur sinni.

Bisk. 3. Fol., bls. 245, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar. 1641—42, eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskr. eru í Landsb. 115. 4to, II, 82—83 og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 237.

Þad giorum vid Jon asgrijmsson og Þorkiell Oddsson godum monnum viturligt med þessu ockru opnu Brefi ad þar voru uid j hia og heyrdum a ð Modruvullum j Horgárdal ad vor nadug herra og andaligur fauder¹⁾ Biskup Olaf med Guds nad Baud Biarna Olasyne vndañfæri fyrir þa rykt sem hann hafdi feingid af Randidi dottur sinni. Nefndi Biskupinn honum þa til strax ena bestu dandi menn ad sanna med honum þenna eid. Gudna Eiolffsson. Magnus Þorkielsson og Magnus Magnusson og adra bestu dandi menn. Var Biarni þa eij kominn a Biskupsins valld. laus. okugadur. opintadur. og fyrer vtañ allt fangielse. og hier epter vilu vid sueria. ef þurfa þiker. og til sanninda hier vm settum vid fyrrnefnder menn ockar Jnnsigle fyrer þetta Bref. er giort var a Holum j Hialltadal midvikudægin næsta fyrer festum divisionis Apostolorum anno domini m.^o cd.^o lxxx^o primo.

¹⁾ Svo, 3. Fol.

350.

11. Júlí 1481.

á Hólum.

VITNISBURÐR tveggja manna, að Ólafur biskup á Hólum bauð Bjarna Ólasyni undanfæri um þá rykt, er hann hafði feing-ið af Randíði dóttur sinni.

Bisk. 3. Fol. bls. 245—46 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42 eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskr. eru í Landsb. 115. 4to II, 83 og í ÍBfél. 126. 4to bls. 237—38.

So felldañ vitnisburd berum vid Jon Þordarson og Sueijrn Gudmundsson. ad vid vorum j hia og heyrdum a ad vor virdulige herra og andalige fader Biskup Ola fmed gudz nad Baud Biarna Olasýne vndañfæri vñ þa rykt. ad hann skilldi hafa leigid Randidi dottur sijna lijkamliga og Baud honum adt skrifa til þeirra bestu dandi manna sem hann treisti best til. og kunnugast mundi til vera. adt sueria med sier. Nefndi og Biskupinn þar thil Gudna B(onda) Eiolfsson. Magnus Þorkielsson og Magnus Magnusson. og þa adra dandi menn sem hann treisti best til og þar mætti kunnugast thil vera. enn adur nefndur Biarni gaf það suar hier j mot. ad hann sagdist ecki nenna ad skrifa þeim til. þuj hann kuedzt þar ecki traust a hafa. Baud og Biskupinn honum manninn ad fara med Brefed. og hier epter vilii vid sueria ef þurfa þiker. Og til sanninda hier vñ settum vid firr nefnder menn ockar Jnnsigle fyrer þetta Bref er skrifad var a Holum j Hialltadal midvikudægin næsta fyrer festum divisionis apostolorum anno domini m^o. cd^o. lxxxj^o.

351.

13. Júlí 1481.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af bréfum um Hvassafellsmál og mál Ólafs biskups á Hólum við Rafn lögmann Brandsson.

Bisk. 3. Fol bls. 243, 257—258 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42. Yngri afskrift af bréfum þessum eptir þessari bók er í Landsb. 115. 4to og ÍBfél. 126. 4to með mjög óskjallegu á-gripi af transskriptinu.

Transkriftar Bref af Bannettum verkum
Biarna Olasonar.

Það giorum vier Sueinbiorn Þordarson. Ketill Grym-
olfsson. Eyrikur Einarsson. Andres Jonsson. Gudmundur
Jonsson og Helgi Jllugason. prestar Hóla Byskupzdæmis
godum monnum viturligt með þessu voru opnu Brefe. að
vier saum og yferldsum opin bref með heilum og oskaudd-
um hangandum Jnnsiglum so latanda ord fyrer ord sem
hier eptir skrifad stendur. [Hér kemr:

1. Bréf síra Eiríks Einarssonar og Erlends Broddasonar frá 18.
Okt. 1480, Nr. 279 að framan.
2. Bréf síra Eiríks Einarssonar og Ólafs Ingimundarsonar frá 24.
Okt. 1480, Nr. 280 að framan.
3. Bréf Ketils prests Grímólfssonar, Eiríks Einarssonar ofl. frá 28
Nóv. 1480, Nr. 291 að framan.
4. Bréf síra Ketils Grímólfssonar, Eiríks Einarssonar ofl. frá 22.
Júní 1481, Nr. 344 að framan.
5. Bréf Jóns Ásgrímssonar og Þorkels Oddssonar frá 11. júlí 1481,
Nr. 349.
6. Bréf Jóns Þórðarsonar og Sveins Guðmundssonar frá 11. Júlí
1481, Nr. 350 að framan.
7. Bréf Ketils prests Grímólfssonar, Eiríks Einarssonar ofl. frá 11.
Nóv. [1480], Nr. 283 að framan.
8. Bréf síra Ketils Grímólfssonar, Andrés Jónssonar ofl. frá 28. Nóv.
1480, Nr. 290 að framan.
9. Bréf síra Ketils Grímólfssonar, Eiríks Einarssonar ofl. frá 15.
Júní 1481, Nr. 342 að framan.
10. Dómr um Bjarna Ólason 17. Nóv. 1480, Nr. 285 að framan.
11. Dómr um Bjarna Ólason 14. Maí 1481, Nr. 334.
12. Vitnisburðr um Bjarna Ólason 22 Júní 1481, Nr. 343 að framan.
13. Vitnisburðr um hálfkirkjureikninga 8. Sept. [1480 eða 1479], Nr.
275 að framan.
14. Viðvikrdómr um hálfkirkjur 15. Jan. 1481, Nr. 318 að framan.
15. Bréf síra Sveinbjarnar Þórðarsonar ofl. um hálfkirkjureikninga
17. Jan. 1481, Nr. 319 að framan.
16. Bréf um lausnarbeiðslu Rafus lögmans 8. Júní 1481, Nr.
339.
17. Barðsdómr 15. Jan. 1481, Nr. 317 að framan].

Og til sanninda hier vīm settum vier firrskrifader prest-
ar vor innsigle fyrer þetta transskriftar Bref. Skrifad a
Holum j Hialtadal fostudaginn næsta fyrer festum divisionis
Apostolorum anno domini m^o cd^o lxxx^o primo.

352. 16. Júlí 1481. í Viðey.

VITNISBURÐR um upplestr á stefnu Steinmóðar ábóta í Viðey til Guðmundar prests Skúlasonar.

AM. 238. 4to bl. 3, skr. 1570 (Bessastaðabók). Sbr. Nr. 354 hér á eftir.

Medkenning uppa stefnuna.

Þat giore ek Þormodr Jonsson conventbrodir j Videy godvm monnvm kvnngitt med þessv minv opnv brefi at ek medkienvnst at ek hefi lesid þetta sama stefnvbref sem hier er med fest epter skipvn ok bodskap mins herra abota Steinmodar sem gvd hans sal hafi æ lavgardeiginn¹⁾ næsta epter Petvrs messv æ allþinge¹⁾ yfir Gvdmvndi presti Skvlasyni svo hatt ok skilid at han matti vel heyra ef hann villde.

Ok til sanninda hier vm setta ec ok miner conventvbrædr vortt conventv jnsigle firir þetta bref skrifad j Videy manvdeygin¹⁾ næsta firir translatio beati Torlaci episcopi anno domini M^o. cd^o. lxxxI.

353. 16. Júlí 1481. á Hólum.

ÓLAFR biskup á Hólum lykr síra Katli Grimólfssyni jörðina Bakka í Ólafsfirði í ráðsmannskaup fyrir fimm hundruð.

AM. Fasc. XXVI 18, frumrit á skinni með innsigli biskups kloffnu að endilaungu. — Apogr. 3288.

backar i olaf(s)firde²⁾.

Vij olaf med guds nad biskup æ holum giorum godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ath vij hofum lukt ok feinget til fullrar eignar vorum radzmanne sira katile grimolfssyni jordena halfa backa j olafsfirde er liggur j kufjabeckiar kirkiu sokn med aullum þeim gaugnum ok giædum sem greindre halfre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok vij vrdum fremstz eigande ath. luktistz fyr saugd half jord fyrir fim hundrath heilagre hola kirkiu ok oss af erfingium þosteins skarpssonar er hann

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

vard oss skyldgur. hofum víj luckt adur greinda jord fyrnefndum sira kate j sitt radzmanz kaup fyrir fim hundrud. skulum víj suara lagaríptingum æ adur greindre halfre jordu en sira ketill hallda til laga. Ok til sannenda hier um heingium víj vortt jnsigle fyrir þetta bref skrifath æ holum j hialltadal manudaginn næsta fyrir þorlaksmessu anno domini 1000 cd0 lxxx0 primo.

354.

19. Júlí 1481.

í Skálholti.

DÓMR tólf presta útnefndr af Magnúsi biskupi í Skálholti um kæru Steinmóðar ábóta í Viðey til Guðmundar prests Skúlasonar, að hann vildi ekki halda þá gjöf, er Skúli Loftsson (faðir hans) hafði gefið klaustrinu í Viðey jörðina Heiðarhús á Rosmhvalanesi.

AM. 238. 4to bl. 2, skr. c. 1570. Borið saman við dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, sem ég á, skr. c. 1608. — Afskr. eptir 238 er meðal AM. Apogr. 1800 og í J. Sig. 143. 4to frá 1696. Sbr. F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV,87.

Domr vm Heidarhvs.

Ollvm monnvm þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Hellgi Magnvsson. Jon Snorrason. Finnvr Magnvsson. Þorvalldr Snorrason. Þormodr Tannason¹. Andreas² Þorbiarnarson. Einar Þorsteinsson. Oddr Gvdmvndzson. Gvdmvndr Olafsson. Snorre Helligason. Þorkiel³ Þorvardzson oc Arne Jonsson kvediv gvdz oc sina [kvnnigt giorandi⁴ ath svb anno gracie 1000. cd0. lxxx1 æ fimtveiginn næsta firir translatio sancti Þorlaci episcopi vorvm vær j dom nefnder af ærligvm herra oc andligvm fodvr herra Magnvs⁵ med gvdz nad biskvpi j Skallholti at dæma oc skoda vm þa akærv sem herra Steinmodr aboti j Videy. sem gvd hans sal hafi⁶ kærði til sira Gvdmvndar Skvlasonar at greindr sira Gvdmvndr villdi eigi hallda þa giof sem Skyli Loftzson hafði gefit klavstrinv j Videy jördina Heidarhvs er

¹) Tu^{ma}ason, JHák. ²) Audun, JHák. ³) Þorkiell, JHák. ⁴) [sl. bæði; ⁵) Magnusi, JHák. ⁶) nadi, JHák.

liggr j Vtskala kirkivsokn. Nv af því at furgreindr Gvdmvndr var þar logliga fyrir kalladr oc stefndr en þar kom fram fyrir oss opid bref med godra manna insiglvn svo latandi at hann kiori sier legstad at¹ kirkivnne j Videy ef han dæi svnnanlandz en ef han dæi fyrir nordan land þa skyllde þo adrgreind jord Heidarhvs obrigdliga² eign klavstvrzins j Videy. En fyrnefndr³ Skvle skilde sier þa apr [j moti⁴ firir jordina Heidarhvs salvmessv hvern dag eitt ar vm kring. jatadi þessv greindr aboti Steinmodr med rade oc samþyckie sinna conventvbrædra oc því dæmdvm⁵ vier fyrnefndir domsmenn med fvllv doms atkvædi jordina Heidarhvs æfinliga⁶ eignn klavstvrzins j Videy oc obrigdanliga⁷ halldazt eiga svo framt sem fyr greinder menn sværi tveir eptir sinvm ingsiglvn innan manadar fyrir herra Magnvsi eda hans logligvm vmbodzmanni.

Samþykte þennan vorn⁸ dom med oss vor andligr fader herra Magnvs med gvdz nad.

Og til sanninda hier vm setti herra Magnvs sitt insigle med fyrnefndra manna jnsiglvn fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad deige oc are sem fyr seiger.

355.

24. Júlí 1481.

á Hólum.

VITNISBURÐARBREÐ tuttugu og fjöggra presta um mótblástr, hugmód og forþrot Hrafn lögmanns Brandssonar við Ólaf biskup Rögnvaldsson.

AM. Fasc: XXVI, 8, frumritið á skinni; 24 innsigli hafa verið fyrir bréfinu; nú eru 10 af þeim dottin frá.

Motfall hrafas

Þat giorvm ver sveinbiorn þordarson officialis hola biskupsdæmis. kettill grimolfsson. þorleifur magnusson. sigurdr þorlaksson. jon broddason. eirekvr einarsson. jon þor-

¹) æ, JHák. ²) obrigduliga, JHák; ³) tyrgreindur JHák. ⁴) [sl. JHák. ⁵) dæmum, JHák. ⁶) eilijfa, JHák. ⁷) obrigduliga, JHák. ⁸) b. v. JHák. ⁹) Utan á bréfinu með fornri hendi.

vardzsson. andres jonsson. biorn þorsteinsson. olafur klængsson. stigr ingimvndarson. godolfur magnusson. erlendr broddason. gvdmvndr jonsson. jon helgason. þoruadr semingsson. eirekur stefansson. þorðr ingimvndarson. bergfinnvr jussason. olafur magnusson. brian olafsson. hallkell gvdmundzson. gvdmvndr kollason ok helge illaugason. prestar holabiskupsdæmis. godvm monnum viturligt med þessu voru opnv brefi ath ver uitum firir fvll sannendi ath hrafn brandzson sem reiknazst lögman firir nordan ok vestan a jslandi hefer giort vorum naduligum herra ok andaligum faudr biskup olafi ok hans domkirkiu storan motblastur ok hugmod med suo stovv forþrote ath hann hefer eigi halldet þa doma sem dæmder hafa verit yfer honum ok fleirvm odrum heilagrar kirkiu negna ok engin priuilegia ok friheit vill hann hallda þav sem heilagri kirkiv erv skipvt til styrktar og verndar. hier til hefer hann dreigit med sier almugan j landinv¹ Er oss sagt ath hann hafi teckit bref af almuganum til ofrægdar vit biskupen ok skada vit heilaga kirkiv. viliandi suo býryckta honum firir kongenvm ok odrum dandimonnum vtanlandz.¹ Enn fyr nefndr biskup olaf hefer halldit domkirkiuna æ holvm vel vpp æ xx ðr. ok býgt sina kirkiv svo ath hun er ath ollu betur standande nv enn þa er hann tok med leggiandi til morg ornamenta bædi silfur. klædi. likneske ok morgum odrum godum gripum. Er stadrenn ok alltíjd vel standande ok stadarens godz þa hann er sialfur nær ok hann mæ med mak blifa ok at ollu sitt biskupsdæmi regerat sem einn edla herra hefer biskup olaf alltíjd sýnt ok epter latid allt domkirkiunar silfur ok hafur vnder prestanna geymslv ok ýfersýn þa hann hefer farit af landit. Enn avngva peninga vnder sig dreigit edr domkirkiuna nema med logum. domum ok semiv med dandimanna radi. Vitvm vier ok avngvar saker þær med honum vid kongsins þegna ok almvgan ath honum megi til ofræ(g)dar verda. ef þeir vilia satt segia. heldr vitvm vier

¹) Hér er sett merki í bréfið og ritað *huc* á spássíu, og er eins og ætlazt sé til að þessi kafi skyldi falla úr.

ath almvgen hefer skvld vid biskupen. svo hann ma kirki-
vnaar retti eigi fram koma firir þeirra ofurdadugheit. Er
ok svo stor missemia komin millvm lærdomen ok almvigans
vm allt island ath ver þeinkium ath kristindomur mvni
forgangazst ef suo skal leingi standa. þvi biðivm ver firir
gvdz skýlld heilagrar kirkiu vegna vors herra kongsins nað
ok erkibiskupsins ok allt rikisens rað j noregi ath stýrkia
ok hialpa heilagrar kirkiu rett her j landit ok biskupen
svo ath kirkian metti hallda sitt frelsi epter þvi sem
kirkiavnar lög votta ok kristin rettur her j landit vtt uisar.

Er þetta vor avdmýk bæen til ýðar ok allra dandimanna
sem þetta bref heýra.

Ok til sanninda hier vm settvm ver vor incigle firir
þetta brief skrifat æ holum j hialltadal jn vigilia sancti
iacobi apostoli anno domini M^o cd^o lxxx^o primo.

356.

24. Júní 1481.

í Etri-Hólum.

5. Apríl 1482.

á Ærlæk.

KVITTUNARBRÉF til handa Einari ábóta á Munkaþverá um
jardirnar Ærlæk í Öxarfirði og Efrihóla í Gnúpasveit.

AM. Fasc. XXXVII, 10, frumritið á skiinni. Bæði innsiglin eru
dottin frá. — Apogr. 3020

kvittvñ um ærlæk.¹

Þat giorum vid andres prestur jonsson ok einar einars-
son godum monnum viturligt med þessu ockru opnu brefi
at þa er lidit var fra hingatburð vors herra jesu christi
þusund flogr hundrud attatiger ok eit ðr j efrum holum j
gnupasueit vorvm vid j hia at jon bonde olason ok þorlavg
arnadotter kona hans medkenduzt at þav hefði vpp borid
alla þa peninga suo þeim uel ðnægdi sem einar aboti a
munckapvera hafði þeim lofad fyrir jaramismun á milli
ærlækjar er ligur í avxarfirði ok efrí hola er ligr j gnupa-
sueit. geingu þesse greind hion jon ok þorlavg til handa-

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi.

banz uid einar abota ok gafu hann avllvngis kuittañ ok akærulavsan klaustursins uegna á mvnckapvera fyrir sier ok ollum sinvm erfingium ok eptirkomindum. for þesse kuittan fram þridia dagin næsta fyrir iacobsmessv dag postola. Ok til sanninda hier um settum uid ockur jncigli fyrir þetta bref er skrifat uar ð ærlæk j avxarfird(e) favstv-dagin j helgu uiku ari sidar en fýr segir.

357.

30. Júlí 1481.

á Hrafnseyri.

JÓN (danr) Björnsson og Kristín Sumarliðadóttir leggja með sér helmingafélag feingins fjár og ófeingins.

IBfél. 79. 4to bls. 329, skr. c. 1680—Landab. 115 4to I., 61 (séra Jón i Hítardal). — IBfél. 321. 4to bls. 69.

Helmingafielags bref Jon Dans og Kristinar.

Þad giorum vier sira Loptur philippusson. Grijmur þorsteinsson. magnus gudmundsson. Jon nikulasson god-um monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi at þa ed¹⁾ lided var frð. hijngadburd vors herra Jesu Christi M. CCCC. lxxxj.²⁾ a Hrafnseyre j arnarfyrd. mñnudagenn næstan fyrer Ad vincula petri. vorum vier j hia. saum og heyrdu-um ð. sofellðan giorning Jons³⁾ Biörnssonar og Christinar Sumarlidadottur. ad so fyrer skildu. ad fyrnefnd Kristin lagdi helmingafielag vid adurgreindan Jon biörnsson og huort þeirra vid annad. feingins flðr og ofeingens. og⁴⁾ ollu þvi er þaug [ðttu bæde edur⁵⁾ eigande ad yrde. sierdeilis þa peninga sem hun þottist⁶⁾ ad ørfum Biarna(r⁷⁾ þorleifs-sonar eiga⁸⁾. skilðe hann þa alla eiga og fiordungsgioff fyrer [sitt starf⁹⁾ eff sokter yrðu. og til sannenda hier vm setium vier [fyrnefnder menn¹⁰⁾ [vor jncigle¹¹⁾ et cetera.]

¹⁾ sl. 115. ²⁾ 1481, 115. ³⁾ heitins b. v. 115. ⁴⁾ ð. 115. ⁵⁾ [nu ætte og 115. ⁶⁾ eiga b. v. 115 (hér); ⁷⁾ Biörns 115; ⁸⁾ sl. 115 (hér). ⁹⁾ [sitt starf 115; ¹⁰⁾ [sl. 116; ¹¹⁾ [b. v. 115.

358.

7. August 1481.

í Skálholti.

MAGNÚS biskup í Skálholti selr Gísla Filippussyni með samþykki presta sinna jörðina Guðlaugsvík í Hrutafirði, tuttugu og fjögur hundruð að dýrleika, en Gíslí geldr heilagri Skálholtskirkju jörðina Þingnes í Borgarfirði hálfá, að dýrleika þrjátígi hundruða.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 17, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2496 „accuratissime“. Árni lýsir innsiglium, sem hafa verið 5; tvö hin fyrstu voru dottin frá og týnd; tvö hin næstu voru dottin frá bréfinu, en lágu með því; hið 5. var lítt læst: „Scriptura sýnist að vera þessi: SIG. JOHANJ. PBRI. JVR. . . það er víst, að ekki svarar nafnið til marksins á innsigliinu“. (AM.).

Kaupbref vm Guðlaugsvík og halft Þingnes.

Vær broder magnus með gudz nad, biskup j skalholti giorum godum monnum uiturligt með þessu uoru opnv brefi at uær haufum vmskipt ok sellt ærligum manni gísla filippussynj jordina alla guðlaugsuik flogur hundrut ok tuttugu er liggj j hrutafirdj j backakirkiusokn til fullrar eignar ok frials forrædis með aullum þeim gögnum ok gædum rækum ok renningum sem greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornv ok nýiu sem wier ok heilug skalholtz kirkia haufum fremzt eigandj at ordit. hier j moti gaf ok selldj fyrr nefndr gíslé filippusson oss ok heilagri skalholtz kirkiu jordina þingnes alla halfa þriatigi hundrada er liggur j borgarfirdj j bæiar kirkiusokn með taudum ok eingium skogum ok ueidum ok aullum þeim gögnum ok gædum sem greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornv ok nýiu ok hann uard fremzt eigandi at. skolu huorer mega frialsliga at sier taka adrgreindar jarder at næstum fardögum. skal greindr herra magnus eda laugliger vmbodzmenn heilagrar skalholtz kirkiu suara laga ríptingum æ fyrr greindri jordu guðlaugsuik suo ok skylldj opt nefndr gíslé suara laga ríptingum æ adrgreindri jordu þingnesi enn huorer hallda til laga sinv kaupi. samþyktu þenna worn giorning með oss arne prestr snæbiarnarson vorr radzman olafur prestur oddzson vor kapellanus. audun prestur þoruardzson ok fleire goder menn adrer þeir sem wær tilkaulludum með oss. Ok til sannenda hier vm settum wær wort jnnsigle somuleidis

gisle filippusson sitt jnnscigle ok adrgreinder prestar sin jnnscigle med woro jnnscigle fyrir þetta jardakaupsbref ok vmskiptis skrifat j skalholli j biskupstungum þridi daginn fyrir festum laurencij archidiaconj. Anno domini. M^o. cd^o. lxxx^o. primo.

359.

22. Ágúst 1481. á Kvennabrekku.

VITNISBURÐARBRÉF Helga Ólafssonar, að Loptr Ormsson hafi feingið Ljóti Ormssyni jörðina Hvammsdal í Saurbæ, en Ormr skyldi eiga lausn á henni eptir því skilorði, er bréf þar um greinir.

AM. Fasc. XXVI, 25, frumrit á skinni með einu innsigli.

Þat giore eg helge olofsson godum monnum kunnighth med þessu minu opnu brefi at eg medkenunzt at eg uar j hia j biarnarhofn j helgafellzsueit ok heyrdec aa ath loptur heitin ormsson sem gud hans sal hafi feck liote ormssyne jordina huamsdal er liggur j saurbæ j stadarholls kirkiu sokn til fullrar eignar undan sier ok sinum erfingium en under hann ok hans erfingia med suodan skilmala at fyrgreindr loptur ormsson skyldi eiga lausn aa adrgreindre jordu huamsdal suo framt sem optnefndr loptur ormsson feingi adrgreindum liothe ormssyne adra jord suo goda j stadin aa skogarstraund edr þar annarsstadar sem optnefndr liotur vildi sier lata lika at taka en ef lausnin kynne ecki fram at koma eftir þui sem j þui sama brefi uar til skilit sem þar vm var giort þa skyllði optnefnd iord huamsdalur jtakalaus vera æfinlig eign titnefndz liotz ormssonar med aullum þeim gaugnum ok gædum sem greindri iordu fylger ok fylgth hefur at fornu ok nyu ok loptur ormsson vard fremst eigandi ath. medkendizt titnefndr loptur ormsson fyrir mier at hann hefði fulla ok alla peninga upp borit fyrir greinda jord suo honum vel aa nægdi. ok hier epter vil eg sueria ef þurfa þicker. Ok til sanninda hier (vm) setta eg mitt jncigle fyrir þetta vitnissburðarbref er skrifat var aa kuennabre(c)ku j breidafiardardaulum miduikudagin næsta

fyrir festum bartholomei apostoli þa lidit var fra hingatburd vors herra ihesu christi þushund cecc lxxx ok eitt ar.

360.

25. August 1481.

í Björgvin.

Dómr og úrskurór hins norska ríkisráðs, að Þorleifr Björnsson skuli halda eignum þeim undir lög og dóm, er Bjarni Þórarinsson og hans fylgiarar höfðu gripið, en fyrrum hafði átt Guðmundr Arason

AM. Fasc. XXVI, 27, transskript á skinni gert í Flatey 23. Júlí 1482. — AM. Fasc. LXV, 12, transskript á skinni ártalslaust (frá c. 1484—85, og eptir því er bréfið prentað í Safni til sögu Íslands II, 182—183.

domur um peninga Þorleifs j noreige¹).

Hier epter a fylger rikissins Radz domur sem dæmdur var j norige vm fiar thekter þær sem biarne heithinn þorarensen og adrer hans fy[lgjarar gi]jordv á fyr greindu godze þui sem gvdmvndvr arason hafde att. og konguren eignade sier og selde avdrum epter a birne þorleifssyne firir gvll og silfur sem hier matte heyra j fyr skrifvdm brefvm og avdrvm þeim. iiij hvndrvdm. c. sem kongurinn gaf birne þorleifssyne j sinn þionvztv lavn. hv[ert r]íkis[radzins] bref vthskyrer er kong kristiarn gaf fyrst vth vm optnefnz goz²) hvad þa allt reiknast. viij hvndrvd. c. er biorn heitinn þorleifsson atte eignast a kongdomsens vegna. En upphaf a domenvm er so lathanda hier greiner³)

Avllvm monnvm þeim sem þetta bref se ellvr heyra senda Gaute med gvdz náð erkebiskup j nidaroosi och paualegs sætis legatvs. Hans j Berfuen. karll j hamar. Eilíff j stafangvr med sama náð biskopar. Jon smiør ríjdare. och höfudzmann wpp á konvngs gardiñ j berfen. Alf knutzson ríjdari. Jon biörnson. Otte mattzon och guttorm tialld á uopn. rikissens ráð j noregi. qvediu gudz och sina. kunnigth gerandi med þessu woro opnv brefi ath árvvm epter gudz burd. M. cd. lxxx och. i. ar⁴) laugardagenn næsta

¹) Utan á XXVI, 27 með gamalli hendi. ²) Svo. ³) Þetta forspjall er að eins í LXV, 12. Því er slept í Safni. ⁴) LXV, 12; sl. XXVI, 27.

ep̄ter bartholomej. kom forer oss j rietta velborinn mann þorleif biornson med sinvm brefum och skilrikium ath hann hafdi bodid sig og sin bref under lög och landz rett. á almenniligu óxarðrþingi á islandi. fori biskupa. hirdstiora. laghmenn och alla lagrettu bodi lærda och leika huad sem huer villdi til hans tala. klagu edvr akæra.

Suo och j andre grein ath fornefndvr þorleifvr beiddi och krafdi rafn brandzson lögmann nordan och vestan á islandi. ath nefna vt tuo tylfter lögriettumanna ath skoda och rannsaka fornefnde þorleifs bref och skilriki och huat þeim litizt riettazta vera ep̄ter lög mali och dæma huath hann helldvr skvli missa sina peninga edvr ep̄ter lögum þeim hallda. the¹⁾ sem biarni þorarinsson och fleire adre klagade uppá æ fornefndu þingi.

Nu ep̄ter þvi at fornefndvr rafn lögmann willdi þar aungua lagaskipan á gera. þa forbaud for nefndi þorleif alla ranga agaungur och ologligar atgerdir a sig edr sina peninga. och þar ep̄ter skavt hann sig under wor nadug herra konung kristiern gud hans siel²⁾ nade och rikisens ráð j norege med ollum sinum brefum och skilrikvm. þar sem honum þottizt at hann var olögliga j þvingdur.

Nu ep̄ter þvi wor nadugi herra konungen er daudur j gudi. þa kom opt nefndr þorleifr forer oss beiddi och krafdi skipa sig rétt ep̄ter sinum brefum och profvm í þessv male.

Nu saker þess ath alle lag uilia och lyda ath huar sem þyngder er. ber ath niota laga skotzmale. och hvat sem þar ep̄ter gerest innan þess at þat er full giortt och full fylgt þat sie ogillt och onyte.

Dui dæmum új allar þær agur sem honum er nu ep̄ter hans skotsmal skedda wpp á goz edr peninga onyte och ogillde. Och dæmum wíj honum aptur godz och garda sem honum er mod olögum fra geingit med aullum abata. fríj och frels síjdan hann misti sína peninga huar sem þeir ero och riettarfar þar med af huerium þeim sem hans peninga hafa rangliga halldit edr gripit sem laug votta. Eñ huer

1) þa LXV, 12. 2) sal LXV, 12.

sem uill vpp a hans bref edr skilriki asaka. sæke honum fore lögmennt och laugriettissmenn innan landz. fái þeir ecke þar ofr tekit sæki honum edr hans vmbodsmann sem hann fír til forer rikens rád j nolege sem hann hefir lofad ath sta til rietta fore.

Þui bidium wíj alla biskvpa och prelata. laugmenn och lögriettesmen æ islandi ath þeir honum hialpi til alla rietta mala sem þetta wortt domsbref wt víjsar.

Och til sanninda hier vm heingium wíj vor sekreta och jnnsigli forer þetta bref sem skrifath var j stade úre och dege sem fyr segir.

361.

25. August 1481.

í Björgvin.

GAUTI erkibiskup í Niðarósi, þrír biskupar aðrir og fimm rikisráðsmenn í Noregi skipa Þorleif Björnsson yfir Ísland og Vestmannaeyjar um þrjú ár, því að Kristján konungr sé dáinn, en hann hafi lofað að stjórna og ráða Noregs ríki með innbornum mönnum og fela eingum útlendingi land eða lén.

AM. Fasc. Dipl. Norv. XVII, 6^b [= ádr XXVI, 26 í hinu íslenska frumbréfasafni Árna], frumrit á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. Prentað ádr í Dipl. Norv. V, 915; F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 271—172; N. M. Petersens Sproghistorie II, 294 ff. og í Gr. Thorkelins Analecta bls. 149 ff.

Torleiff björnssons jnstytucionis litera¹⁾

Wii Gaute med gudz Naadh Erchebiscopp i Nidaros ock paeligx sættis Legatus. Hans bergen. Carll i Hamar Cliff i Stawanger. medh same naadh biscoppe. Ion smør. Alf knutsson riddere. Ion björnsson. Otte mattsson ock guttorm tiæld. vepnere. Rikens raadh i Norighe. Heillsæ allom mannom som byggia ock boo aa Islande. kerlighe med gudi ock sancte Olaff konungh kunnuckt görænde med thesso voore opne Breffue ath efter thii at voor nadighe herre konung Cristiern ær nw dødh Gudh hens siæll nadhe. som oss haffde loffuat ssworedh och bedreffuet at han skulde

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

stýræ och raadhe Norigis Rike med indlendskom och indfoddum mannom och einghæ wtlendskæ land æller leen befalle. Huilket vii nw effter waar priuilegio och landzens friiheit ackthe ffulkomælighe at holde. Thii haffue vii swa eindragtelighe offuereens vordith at velbyrdogh man torleiff biörnsson skall haffue Islandh och vesmanna øyer med konunglighe rentthe och rettigheit vppa kronennæ vegnæ i Norighe j try samfellæ aar ther effter at han ær heim komen i landet. Skall han och vare Norgis kronæ och hennens forstandere holdh och trw effter thii som Norigis och islandz lagh vtwise. Skall och ffor^{de} torleiff giffue Norgis fforstandere ix hundrade lette gyllene iBergen forfallelawsst aa huærio aare. ther med skall och for^{de} torleiff vpbære alla konunglighæ renthor och rettigheit smaa och storæ som falledh haffue æller ffalla kunne och ekki lagligh satmaall aagiorde ære. Giffue vii och honom fullæ mackt lenssmen i huærio syslo sættia och aff sættia som lagh och rett skulle gøra effter thii som hanom tyckes nytsamligt vare fforbiudendes allom och huæriom offuer alt islandh nokrom androm swore. hyld æeller samtyckæ vtten for^{de} torleiff biörnsson. Item skall for^{de} torleiff till segh taghe skatt och skyld och sakar øre och konunglighe renthe thet som ther falledh haffuer sidæn Didrich piningh foor vdhatt islandh. och gøre kronene ther rett regningskap fore. och haffue ther fore fult for siit starff. Skullæ their allæ quitter vare vppa voore vegna och kronennæ vegnæ som han quitte gør. kan och for^{de} giæld æller gotz gripæs æller tapæs vtthen torleiffs forsymilse thet som kronennæ till horer tha skall han ther fore quitter vare tha han kan bewiisæ huat thet var som han miste aa kronennæ vegnæ. Thii bidie vii edher allæ forscriffne godhe men aa Islandhe och aa Rikens wegnæ biudhe medh thesso voore opno breffue at i see fornempdum torleif biörnsson hørughe och lydoghe swa som edher bør rettom hyrdstiora at vare och ey mothe seigende æller hindrende hanom i thesse embethe och befellingh i nokræ maathe latende hanom vell och greidelighe aatkomatzst allæ konunglighe renttor och rettigheit. vnder thaa reffist som vidher liggær effter lagom.

Scriffuet i Bergene lögurdagen nest effter sancti bartolomei dagh anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo primo.

Nostris sub secretis et Sigillis presentibus appensis.

362.

10. September 1481.

í Björgvin.

ÖLDRMENN þýzku kaupmanna samkundunnar í Björgvin rita borgarráðinu í Lybiku og formönnum annara borga á Norðr-þýzkalandi, Hamborgar, Lünenborgar, Rostokks, Wismers og Strælu, um það, að æskilegt væri að fá aptrkallaðan þann rétt, sem sumum Hansamönnum hafði verið veittr, að fornspurðu norska rikisráðinu, til þess að reka verzlun á Íslandi og Hjaltlandi.

Prentað hér eptir afskript (⁹/₁₀. 1897) frá Dr. P. Hasse borgarskjalaverði í Lybiku eptir frumriti bréfsins á pappír í bæjaraskjalasafni þeirrar borgar (Bergensia 5). Leifar af áþrýstu innsigli í rauðu vaxi. — Prentað áðr eptir sama frumriti í Dipl. Norv. VI, 627—628.

Vnnse willighe denste myt beredicheit alles guden touoren. Ersamen vorsinnighen leuen heren vmme trent vnse leuen vrouwen erer Hemmeluarth vmme etlike saken vnde werue to vorhandelende vnde tracterende, weren wy vor des rykes raed van Norwegen, alzus vnder velen reden vnde worden des rykes raed vorgaff vnde vortellede van den Islandeschen vnde Hetlandeschen reysen welker duchte en wesen teghen vnde to voruanghe desser nedderlaghe, des landes pryuilegie vnde ock der ghemene stede priuileije, segende vurder wo wol dar etlike lithmate van der hense hebben sunderghe pryuilegie to voruanghe der ganzen hense van vnseme gnedigen heren deme konynghe vorworuen, dat were jodoch ghescheen sunder vulborth vnde beleuynghe des rykes redere Norweghen, welker billiken solde des rykes raed hebben beleuet vnde ghevultordet. Darumme vragede des rykes raed ofte dar wes vmme scheghe vnde ghedaen wurde zodane to vorstorende oft zyck de kopmann dar ock wolde ankeren vnde strecken; dar tho wy antwerdeden de kopmann sal vordedingen der ghemene stede pryuilegie vnde

anders nicht, were id sake etlike lithmate vander hensze sunderge priuilegie hadden vorworuen, dar see syck dechten mede to beschermen, dat mochten see doen vppe eren euenture; weren vurder van vns begherēde wy een myt en dat wolden vorschryuen an de soesz Wendeschen stede etc. Andechtighen leuen heren so is vnse demodige bede vnde beghere juwe ersame wisheide ensodanes willen helpen afstellen vnde vorstoren, vmme vestenisse vnde bestentnisse desser nedderlaghe, wente wy bevruchten vns des, were id sake sodane nicht wurde aff gestellet, dat grotere schade vnkost vnde moyge in tokamenden tyden villichte mochte dar van werden. Ofte ock jenich man hijrnamaels der sege-lacien haluen to schaden queme, de kopmann mach ene nicht vordedingke vnde to hulpe kamen etc. Hijr jw gutliken ane to hebbende vnse bede to vorvullende is vnse demodige bede vnde begheren juwe gutlike antwerde vorde-nent alle tyd na geboyrte myt der hulpe Gades, de juw wolmogende vnde gesund beware to langen saligen tyden. Screuen to Bergen in Norwegen vnder vnseme ingesgel des mandages post natiuitatis Marie anno etc. lxxxj.

Olderlude des ghemenen duetzschen kopmans van der hensze nu tor tyd to Bergen in Norweghen residerende.

Ut anáskript: Denn ersamen vorsyningen heren borgermesteren vnde radmannen der stad Lubeke vnde radessende-baden der Wendeschen stede Hamborch, Lünenborch, Rosstock, Wismer vnde Stralessund vnse besunderen guden frunden vnde gunstigen leuen heren vruntliken ghescreuen.

363.

12. September 1481.

í Björgvin.

RÍKISRÁÐIÐ í Noregi skýrir ráðinu í Lybiku frá því, að hagsmunir beggja, Noregs og Lybiku, heimti það, að réttur sá, er Kristján konungr hinn fyrsti gaf Hamborgurum til verzlunar á Íslandi, sé aftekinn, en í Björgvin skuli framvegis vera aðalstöð íslenzku verzlunarinnar; rita með öðr-

um undir þetta skjal Ólafur Rögnvaldsson biskup á Hólum og Þorleifr hirðstjóri Björnsson.

Dipl. Norv. III, Nr. 931 eptir frumritinu á pappír í skjalasafninu í Lybiku.

Magnificis. prouidis ac circumspēctis viris dominis proconsulibus et consulibus egregie ciuitatis Lubecensis. amicis nostris. Coram ambaciatoribus ciuitatis legenda ¹⁾ — [Recepta viij Novembris anno et cetera Lxxxj. ²⁾

Premissa in domino salutacione cum sincerissima nostre caritatis et amicie firmitate.

Carissimi in domino et ex antiquo tempore fidelissimi. vt ipsi experti estis contingit. quod ea que ex certis causis a principibus terrarum aliquibus singulariter et graciose conceduntur. in primis videntur absque cuiusquam preiudicio indiscusse concessa indulgeri sed successu temporum cum sic concessa large in vsum creverint in non modicam iacturam et graue preiudicium plurimorum deducuntur. Hinc est dilectissimi quod quondam serenissimus dominus noster rex Cristiernus cuius anima in pace requiescat speciali gracia indulsit ciuitati Hamburgensi nauigacionem facere in Jslandiam et forte aliis ciuitatibus de liga vestra. nobis penitus ignorantibus et irrequisitis. in magnum preiudicium regni Noruegie. ymmo eciam in desolacionem longissimi commercii seu vetustissime stapule Bergensis inter nos et mercatores vestrarum ciuitatum. quamuis hoc idem serenissimus dominus noster rex non preuidit. Vnde in primis tali desolacioni seu annulationi mature obuiare volentes. instanter rogamus moneamus et exhortamur dilectissimas nobis caritates vestras quatenus prohibere velitis et omnino interdicerē omnibus de liga vestra ciuitatibus siue pretactis siue aliis quibuscunque. ne de cetero talem nauigacionem ad Jslandiam exercent nobis et vobis grauiter preiudiciale. sed ab ea desistentes pocius huc ad Bergas diuertant bona sua cum aliis libere deferendo. Nos eciam fauente deo ordinare curabimus quod de Jslandia pisces et alia bona iuxta antiquam consuetudinem huc ad Bergas in commutacionem adducentur adie(i)en-

¹⁾ Utanáskript bréfsins; ²⁾ [móttöknáskript Lybikuráðsins.

tes quod si aliquae naues post hanc nostram et vestram prohibitionem ad ipsam Jslandiam exhinc transmissae fuerint capte vel quomodolibet impeditae. nullo iure restitutionis sub aliqua spe gaudeant in futurum. Omnipotenti deo vestras nobis in Christo karissimas amicitias precibus sanctissimi patroni nostri beati Olavi martiris conseruandas feliciter recommendamus.

Ex ciuitate Bergensi regni Noruegie pridie ydus Septembris anno domini mcdlxxx primo. nostris sub secretis et sigillis.

Gauto miseracione diuina archiepiscopus Nidrosiensis
necnon apostolice sedis legatus.

Johannes Bergensis.

Olaus Holensis. eadem gracia episcopi.

Johannes Smør miles et capitaneus curie regalis Bergensis.

Johannes Beronis.

Otto Mathie et

Torleuus Björnsson. armigeri. regni Noruegie consiliarii.
nostra aliorumque ex parte amicissimi vestri.

364.

22. September 1481.

í Björgvin.

BRÉF Gauta erkibiskups í Niðarósi til manna í Hólabiskupsdæmi, að allir þeir, er vörzlur hafi á hálfkirkjum sé skyldir að gera biskupi reikningsskap af þeim, en Ólafur biskup á Hólum hafði kært málið fyrir erkibiskupi.

AM. Fasc. XXXVI, 28, frumritið á skinni. Innsigli erkibiskups er fyrir bréfinu, en mikið brákað. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 349—350.

Samþykkt vppa halfkirkna dom til almugans
og steffna þeim sem moti hafa.¹⁾

Wii Gauto med gudz naad Erchibiscopp i Nidaroods
ock paueligx sættes Legatus. Sendæ allum theim godom

1) Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups.

monnom som hallffkirkior j wærio haffue j hole biscops dōme aa Islandi Q. g. ock wor andelige bledzan.

Gōrer wii kunnuckt at waar wyrdalighe broder biscop Olaff haffuer klagat for oss baadhe nw ock fōrmere atj wilia hanom ingen rekningscap gōre aff tiondh ock adrom eignom som hallffkirkiom till hōrer. swo at kirkior mage fforderffues ock niderfallæ for edher forsomelse skyldh. Ock inghestædz synes huart kirkione renthe bliffuer. en thoo ath thet kunnuckt ær atj henæ aarlighe vpbærer. huilket oppenbarlighe moth ær baadhe waare ock ydrom cristnom rette. ock ey loffuæ thet nokarstædz cristen lagh ath leikmen skullæ offuer kirkiom raadhe vtthan rekningscap ock ey kunne j aff nokræ sidwenio orseckt haffuæ. ffor thy then sidwenio maa ey holdes som moth kirkione rett ær ock helghe fædre skippan. huar forer raadhe wii edher ock hōgelighe biwdhe vnder lydno atj gōrer hædan j fraa retten rekningscap aff kirkio tiwndh ock allom adrom kirkione renthom som i aarlighe vpbærer aff kirkiom. eit sinnæ j tveem aarom tha han far j sine vistering. En vm kostnad ock nattleighæ aff hallffkirkiom fara effther thy som biscops naudsyn tillseggher i sinæ ferdh. ock kirkionæ mackt ær at halda. ock falla i theira rekningscap huat theim kan standa thennæ biscops gestingh. Eræ ther och nokræ med edher som nokræ skelligæ sakær haffue her amoth ock wilia thet ey wnder ganga. tha stempne vii han æller theim hiit for oss med thesse samæ waare breffue innen try aar her nest efter komande siellffuæ ædher theira vmbodzman at sware for^{de} biscop Olaff æller hans vmbodzman i tessæ sak. Ock huar her amoth triōskæs ock bliffuer ey i lydno skall han ther forer lida kirkione næfst¹⁾ med theim framferdom sem kirkione lagh wtwise. Ock huat for^{de} edher biscop ther wtinnan lagglege gōrer wilia wii hanom fulkomalige tillstaa. ock hans laggleghe domæ fulborde ock stadfeste.

Datum in Curia nostra Bergensi sabbato quatuor temporum ante festum beati Michaelis archangelii. anno domini

1) Dännig.

M ed lxxx primo sub secreto nostro presentibus appenso.
in fidem et testimonium omnium premissorum.

365.

22. September 1481.

í Björgvin.

Bréf Gauta erkibiskups í Niðarósi um þrjózku og óhlýðni Hrafns lögmanns Brandssonar við Ólaf biskup á Hólum og heilaga kirkju, bæði um reikning og gisting á hálfkirkjum og um afskipti lögmanns af máli Bjarna Ólasonar og Randiðar dóttur hans.

Landsbókasafn 115. 4to bls. 182—184 með hendi séra Jóns Halldórssonar í Hitardal c. 1730. Á spássiunni ritar séra Jón: „Þetta Bréf er á Hólum með hans hángandi Innsigle. Urskurdur upp a Bardsdom þann síjdara. Rafn Brandzson Lögmandr hinn fyrre“. — Bisk. Ísl. 2. Fol. bls. 301—302, kopiubók Hólastóls hin yngri og lakari frá c. 1693. — Biskupsskjalasafn meðal pappírsbréfa Fasc. XII, 3, afskrift frá c. 1770, og segist gerð eptir „afgamalli cartacea“. Þessari afskrift sýnist Finnur biskup helzt hafa fylgt, þar sem hann lætr prenta þetta bréf í Kirkjusögu sinni IV, 236—238.

Annad Bréf Gauta Erke-Byskups [til Rafns Brandssonar Lögmanns. Biarna Olasonar¹⁾ og Randiðar dóttur hans. Anno 1481.²⁾

Wii Gauto med guds nådd Erkebiscop i Nideross og pavalegs sætis legatus giore vitterligt ollum theim lejkom og lærdom monnom sem boo i Hole Biscopsdome a Jslande. at vaar verdigligæ³⁾ Brodher Biscop Olaf kærde for oss og med iinsiglundom Brefom beviiste hvorledis Rafn Brandsson Lögmañ kalladur i sama Biscopsdome á Jslande haffve(r) mikit⁴⁾ nidrat [kyrkuñar heilagrar⁵⁾ rett og [kristna logh⁶⁾] først for thi at hañ sielver ey vill nockurn reikning-skaph giøre adurnefndom sinom rette Biscop Olaf af siñe half-

¹⁾ leiðrétt; Olafssonar 115; ²⁾ [V_m Raffn lögmann og vrskurdur vppa Bardsdom þann firra datum Bergen 1481 i Imbruviku fyrir Michaelismessu med hans Incigli, Bps 2. ³⁾ nerduglega 2. Fol. ⁴⁾ nocket, Hist. Eccl. ⁵⁾ [heilagræ kirkæ, H. E. ⁶⁾ [Christne lagh, H. E.

kyrke á¹⁾ Skridu og ingen gijsting²⁾ æller kostnæd holde effter thi som hannem³⁾ burde i rette visitatio.

añat at fornefnte Rafn Bonde⁴⁾ haffver ei eineste thette ranglige gört á sine egen vegne uthen⁵⁾ iamvell forbudet allom kongens thegnom at nockarn reikningscap Biscopenum af same⁶⁾ halfkirkiom at giöra.⁷⁾

Tredie ath hañ forbaudh ollom kongens thegnom at boo a nockræ⁸⁾ Biscops Jördom og kyrk(n)añã.⁹⁾ eller hanom nockra tionustu¹⁰⁾ at veita eder hans landbolom.

fiorde at hañ haffvæ(r) taket eina utlaga qvindæ. som heiter Randide Biarnadotter. under sitt valld og forsvar. then som legit haffver med sin egen fadher som hon sielver openbarlige bekiendis. oppa hvilke qvindæ offver kommen var the helge kirkio rett til forne. og haffve(r) han holdet heñe. og samnett¹¹⁾ med¹²⁾ heñe. husendis. heimendis og stirkendis heñe¹³⁾ i thesso úbothamale i mote guds og the helge kirkio rett forbod.

femthe ath for^{de} Raffn Brandsson haffver forbodet fornefndom Biscop Olaf á Hole og hans prestom ad nockad dome offve(r) heilagre kyrkio mal. og sett sig iñ i kyrkiuñar¹⁴⁾ valld. og i mange saker the¹⁵⁾ hañ hafde intet medt at göre. for hvilke saker og mange andre [fornefnde Biskop Olaff¹⁶⁾ hafde sett forbud mot for^{de} Rafn Brandsson at gaa i kirkio. eller nockre guds tionuste¹⁷⁾ at höre¹⁸⁾ i heilagre kirkio med lesning eller sang. og fremdelis¹⁹⁾ sett hanem thriar laglegar²⁰⁾ amiñingar. at han skule kome til offverbothæ og bethring med lijdnæ²¹⁾ vet heilaga kyrkio. hvilket offtnefnder Rafn Brandson ei giört haffver. uten

1) i, H. E. 2) gesting, H. E. 3) hanom, H. E. 4) Brandsson, H. E. 5) hañ, stendr i 115, en er ofaukið; sl. hin. 6) sinom, H. E., so_mo 2. Fol. 7) H. E.; giorer 2. Fol., 115. 8) nockra 2. Fol.; nockrom, H. E. 9) kyrkionæ, H. E.; kirkiana, 2. Fol. 10) tionistæ 2. Fol.; thienistæ, H. E. 11) samnöggt, H. E. samnett 2. Fol. 12) ock, H. E. 13) sl. H. E. 14) kyrkionæ, H. E. kirkiunne 2. Fol. 15) ther, H. E., 2. Fol. 16) [sagde (sagdho H. E.) biscop Olaf forde 2. Fol., H. E. 17) teniste 2. Fol.; teeneste, E. H.; 18) H. E.; göre 2. Fol., 115; 19) framvegess, H. E. 20) 2. Fol.; logligar, H. E.; sl. 115; 21) lydnu 2. Fol.

heller i same thrioske¹⁾ blifvendis. og faret ut af landenu med Tyskom skipom.

Nu af thi ath ingen skal hielpē thrioskæ eller ulíjdnæ²⁾ mot heilagre kyrkio. tha samtycke vii og fullvorde³⁾ alle the rettergange⁴⁾ og laglige kyrkiuñe forbodh som adurnefnde⁵⁾ Biskop Olaf gort hafver og domt mot fornefnde Rafn Brandsson i ollom sinom greinom. som hans Bref ther om utvijsē. og tha doma⁶⁾ som oftnefnde Rafn Brandsson dómpte. ædher let dōmē om for^{dē} Randide Biarnædotter. og [ð var⁷⁾ kyrkione malefne. seghe⁸⁾ vii ugijllda og onytta vera⁹⁾ og biodhom vii¹⁰⁾ forn^{dē} Rafn Brandsson og alle theim som i forskrefne dom met hanom sætia¹¹⁾ ædher fremdelis vilia sigh mot sæthæ te heilage kyrkio rett i thesso male ædher odrom. som kyrkione tilhøre. og ei mōghe domes under leikmaña valldæ. ath the blifve i rette líjdnē vid the helga kyrkio og hanom¹²⁾ [uplægendis¹³⁾ hanom¹⁴⁾ rett effter thet¹⁵⁾ som theirræ¹⁶⁾ sak kand findis. under bañs píjno og stōrste saale hāske. som the¹⁷⁾ theim aliggendis¹⁸⁾ vorder. som thar i mot gor. og hvad hañ laglega gōr theim refsendæ som brotlicher finnast. stadfeste vii og fullvorde¹⁹⁾ i alle mathe. og vilia thi²⁰⁾ íjttē mer fullfylgia. hvor thi²¹⁾ kan vidertarfve²²⁾. og maa han thi fríjtt²³⁾ for oss stempne. om the vilia eij añars i líjdnæ bliffa. Eñ for^{dē} Biarne Olafson²⁴⁾ faræ af lande ee som fōrst thil vore og andre helgæ stedæ. effter thi som forn^{dē} Biskop Olaf hannem forlagt hafver og fremdelis gore skal at botha thesse og adræ sine af brot eñ ef hañ her²⁵⁾ ð mot thrioskes. skall [forst bañ fullt²⁶⁾ líjsest af forn^{dē} Biskop Olaf. eller theim som hañ thet

1) thriosku 2. Fol. 2) olydna 2. Fol. 3) 2. Fol.; 115 fullborde, H. E. 4) retganga H. E.; rettgange 2. Fol. 5) adurneffndom 2. Fol., H. E. 6) dome 2. Fol., domæ, H. E. 7) [a uor 2. Fol. annet, H. E. 8) sōghe 2. Fol.; sighe H. E. 9) værk, H. E. 10) nu, H. E. 11) sathæ, H. E. 12) han 2. Fol. 13) [lægendes H. E. 14) H. E. 2. Fol.; han 115; 15) thy, H. E.; tho 2. Fol. 16) theiris 2. Fol. 17) tha 2. Fol. 18) aleggiende, H. E. 19) fullborde, H. E. 20) thæth, H. E. 21) that, H. E.; vij 2. Fol. 22) vidturffva, H. E. 23) hiit, H. E. 24) Oleffsson H. E.; Oloffson 2. Fol. (r.: Olason). 25) havær (!) H. E. 26) [hand i fullt band, H. E.

befaler. eñ [ef hañ¹⁾] thette forsmaar. stande tha sin egen æventíjr met værellds valldet effter sielfs sins verkæ. eñ fornefnde Randide takæ vith skriift heime i landet effter Byskops rade. og the som ranglegæ hafve sore²⁾ med heñe eller honom. fare effter Christen retten og kyrkioner lagh.

Og til mere visse og stadfestelse her om all forskrefven stycke³⁾ lathe⁴⁾ vii henge vort Secretum for thette bref dateret Bergen sabbato qvatuor temporum ante festum Michaelis [Archangeli⁵⁾] Anno [Domini M. cd. lxxx primo.⁶⁾

366.

27. September 1481.

í Björgvin.

BRÉF Gauta erkibiskups í Niðarósi, þar sem hann skipar Ólafi biskupi á Hólum að dæma með tvennum tylftum milli þeirra Magnúsar biskups í Skálholti og Þorleifs hirðstjóra Björnssonar um það, hvort gild skuli eða eigi gjöf sú, er Loptr heitinn Ormsson gaf jörðina Staðarhól í Saurbæ undir kirkjuna, en fái þeir eigi yfirtekið með endilegum dómi, þá stefni Ólafr biskup málinu fyrir erkibiskup.

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar, eptir transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. Það, sem fúíð var úr bréfinu, og Árni strykar undir, er sett hér í hornklofa.

Um Staðarhol.

Ollum monnom sem þetta bref sia edur heýra. sendi vij gauto med [gud]z nad erchibiskup j nidarosi. og paualigs sætis legatus. kuEDIU gudz og uora andaliga bletzan. kunnigt giorand[i] at uelburdugur mann þorleif biornson. hirdstiore yfer allt jsland. hefer klagad fyrir oss. um jord þa er stadarholl heiter. liggiandi j skalholltzbiskupsdæme. æ jslande. huer jord honum þ[i]ker ologliga uera gefna under kirkiuna af lopti ormssyni gud hans sal nade. utan erfingia samþeykt. suo og fyrir storar skullder sem epter hann er

1) [om H. E. 2) giort, H. E. 3) H. E.; skicken 115; skicke 2. Fol. 4) sl. H. E. 5) [b. v. H. E. 6) [1481, 115.

at bitala. þui hofum [uij] þetta m[a]l bifalat og með þessu uoro opnu brefe bifalt uorum uirdiligum brodur biskup olaf æ holum at hann taki til sin tuennar tylfter edur fleire uitruztu manna. huortuegia klerka og leikmenn. stefne fyrir sig og þann uirdiligañ fodur i gudi biskup magnus af skalholtt[i] af einne halfu. enn af annare halfu fyrnefndan þorleif bioernsson. j umbodi adur nefndz loptz ormssonar erfingia¹⁾ edur anañ somu erfingia logligan umbodzmenn. og þeir ransaki þetta mal granliga um fyr nefnda giof. skal loglig uera. og standandi blifa. edur riufazt. og dæme þar yfer. suo sem hann og þeir uilia fyrir gudi añsuara. og fyrir oss og goder menn bikender uerda. Bidium uij og adurnefnda badum halfum. at þeir fyrir kome. upp a stad og tijd sem þeim verdur fyrir sagt. j fyr nefndre stefne. sem þeim þiker sialfum magt upp æ liggia. og þeir uili[a] at þeirra riettur eigi skuli forsom[azt]. uer[e] þat og suo. at þetta mal kunne þeir aungua leidis giora til enda þa uilium uij þat framdeilis giarnan yfertaka og þetta mal með [en]diligum dom afseigia. og adurnefndur biskup olaf þeim hyt fyrir oss stefna edur logliga umbodzmenn þeirra með biuisingu og skilrikium uppæ badar sidur. sem þeir helldur hafa uilia en missa.

datum in curia bergensi feria tertia proxima ante festum beati [mi]chaelis archangeli. anno domini M. cd. lxxx²⁾ primo nostro sub secreto presentibus appenso.

367.

27. September 1481. } í Glaumbæ.
11. Maí 1490. } í Geldingaholti.

VITNISBURÐARBRÉF, að Árni Þorleifsson handleggur Þorgerði Hallsdóttur, konu Símonar Pálssonar, jörðina Merkgil í Eystrumdölum til fullrar eignar eptir gjöf Þorleifs Árnasonar föður síns.

¹⁾ Þetta orð vantaði í transskr., en Árni bætir því við, og þarf þess. ²⁾ xxx, stóð af vangá í transskr., en við það ritar Árni „corrigé omnino: lxxx“, sem og er sjálfsagðr hlutr.

AM. Fasc. XXVI, 17, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium eru 3 fyrir. — Apogr. 3598.

vm merkigil [j dolum.¹⁾

Þat gerum uer arngrimur kolbeinsson. erleñdur olafs-son. þorsteinn bessason. halluardr hallzson godum monnum uitturligt með þessu uoro opnv brefi þa lidit var fra hingatburd uors herra ihesu christi þusund cccc. attatiger ok eitt ar um haustid tueimur not(t)um fyrir michaelsmesso í glaumbę i skagafirde uorum uer i hia sauñ ok heyrðum æ ord ok hañdabañd þessara manna er i einu hanndabandi uoro. arni þorleifsson af einne albu enn simon palsson af annare ok þorgerdur hallzdotter kona hans. ath fýr nefndur arni þorleifsson hañdlagdi adr greindre þorgerdi hallzdottur iordina merkigil er liggur i aþęiar kirkiu sokn i eýstrum dolum til fullrar eignar eppter gíof þorleifs arnasonar faudur sins er þa var fram lidenn. Ok til sanninda hier um settum uer fýrnefnder menn uor incigle fyrir þetta uitnisburdarbref skrifat i gellingahollte i skagafirde þridiudaghinn nęsta fyrir hallvardsmesso niu arum sidar enn fýr seger.

368.

2. Október 1481. } á Aurriðavatni.
28. Febrúar 1482. } í Stafafelli.

BENEDIKT Sæmundsson selr með upplagi og samþykki Sigríðar Hallsdóttur konu sinnar síra Ögmundi Andrésyni fimtán hundruð í jörðunni Borgarhöfn í Kálfafellskirkjusókn fyrir tuttugu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVII, 12, frumrit á skinni frá Skriðuklaustri. Af þrem innsiglium er nú eitt fyrir. — Apogr. 2875.

kavpbref um Borgarhofn²⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda sueinn prestur jonsson sigurdr markusson ok olafur jonsson quediu guds ok sina kunnigt giorande ath þa er lidit uar fra hingatburd vors herra ihesu christi. ∞ cd. lxxx. ok eitt

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi, nema frá [sem er ritað á 17. öld. ²⁾ Utan á bréfinu með allgamalli hendi,

úr. æ þridiudaginn næsta epter Mikæls Messa æ auridauatne j fliozdals herade j askirkju sokn. vorum uier j hia saum ok heyrðum á ord ok handaband þessarra manna. sira augmundar andressonar af einni alfu. enn benedictz sæmundzsonar ok sigridar hallsdottur konu hans af annarre alfu. ath suo fyrir skildu. ath adrnefndur benedict selde fyrrskrifudum sira augmunde med upplagi ok samþýcke sigridar hallsdottur konu sinnar. xv.º j borgarhoffn er liggr j kalfafellz kirkiu sokn sem hann hafdi erft epter sigride heitenna jonsdottur modr sina til frials forrædis ok fullrar eignar. undan sier ok sinum erfingium. Hier j mote gaf optnefndur sira ðgmundr fyrnefndum benedict .x. bulæg kugillde .v. gelldfiar hundrut ok .v. hundrvt j ollum fulluirdis penningum. skyllði af þessum fyrrskrifudum penninnungum gialldazt ath næstum fardogum .vij malnytu kugillde .iij. gelldfiar hundrut ok .ij.º j ollum þarflegum penningum. enn allt jnnan þrenna .xij. manuda. Hier med skyllde fyrrskrifadr sira ðgmundr taka ath sier adr greindan fimtan hundrada part j greindre borgarhofn föstudagin j næstum fardögum. med ollum þeim gögnum ok gædum. sem fyr greindum jardar parti fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu. ok hann uard fremzt eigande ath. Skyllde tittnefndur sira augmundr hallda opt nefndum jardar parte til laga. En þratt nefndur benedict suara lagariptingum á greindum jardar parte. Ok til sanninda hier um settum wier fyrnefnder menn uor jnsigle fyrer þetta iardarkaups bref skrifat æ stafafelle j lone fimtudagin j jmbrvdogum á langafostu. æri sidar enn fyr seger.

369.

5. Oktober 1481.

á Munkaþverá.

VITNISBURÐARBRÉF. að Magnús djákni Þorgrímsson og Una Þorgrímsdóttir systir hans hafi samþykkt allan skilmála Magnúsar Jónssonar og Margrétar Finnbjarnardóttur móður þeirra um jörðina Skóga í Öxarfirði.

AM. Fasc. XXVI, 20, frumrit á skinni. Síðara innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3019.

sambýktarbréf vm skoga vit magnus jonsson 1481¹⁾.

Þat giorum vid illhvgi þorgilsson ok jon sigmundzson godvm monnum viturligt med þessu ockru opnv brefi at uid uorum²⁾ saum ok heyrðum a at magnus diakni þorgrimsson ok vna þorgrimsdotter syster hans sambýgtu med handabandi vid magaus jonsson um allan þann giorning ok skilmala sem greindr magnus jonsson ok margret finbiarnardotter moder þeira hofdu giort sin a milli vm jordena skoga er ligr j auxarfirdi. Ok til sanninda hier um settum vid ockur jncigli fyrir þetta bref skrifat a munckapuera friadagin næsta epter mickilsmessv þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jhesu christi þusund flogur hundraud atta tiger ok eitt ar.

370.

17. Oktober 1481.

í Hruna.

ANDRÉS Hauksson og Guðrún Þorleifsdóttir kona hansselja síra Arna Snæbjarnarsyni jörðina alla Hæl í Eystrahrepp, tuttugu hundruð að dýrleika, fyrir tuttugu og fimm hundruð í lausafé.

AM. 238. 4to bl. 68, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — AM Apogr. 1927.

Kavpbref oc kvittvinnar fyrir Hæle j Avstrahrepp

Þeim godvm monnvm sem þetta bref sia edvr heyra senda Gvdmvndvr prestvr þorkielsson. Þorleifvr Ormsson. Bryniolfvr Eirecksson. Jon Gellisson. Sigvrðvr Oddzson. Magnvs Olafsson kvediv gvdz oc sina kvnnigt giorandi med þessv vorv opnv brefi þa lidit var fra hingatbyrd vors herta Jesv Christi M. iiij^c Lxxxii. ar j kirkivnne j Hrvna j Hrvnanna hrepp in assvmptione³⁾ beate Marie virginis. vorvm vier j hia savm oc heyrðvm a ord oc handaband þessara manna. síra Arna Snæbiarnnasonar²⁾ af einne altv en af annare Andres Havksonar oc Gvdrvnar Þolleifssdottvr konv hans. skilldizt þat oc falzt vnder þeirra handabandi at fvr greind hion Andres oc Gvdrvn selldv advrnefndvm síra Arna Snæbiarnnarsyni²⁾ jordina alla Hæl. xx^c at dýrleika. er

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo. ³⁾ D. e. 15. August.

liggvr j Eystra hrepp j Steinsholtz kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm oc gæðvm sem greindre jordv fyllger og fyllgtt hefer at fornv oc nyiv oc Andres oc Gvdrvn hofdv fremst eigandi at ordit til ytzstv vmmerkia vid adrar jarder.

Hier j mot skylldu opptnefndvr sira Arne gefa oc giallda advr greindvm hionvm Andresi og Gvdrvnv .xxv.^o med svo vordnvm fridleika sem hier seigir. xv malnytv kvgilldu. iij^o j giellðvm navtvm. viii savder tvævetrer oc tolf vetvrgamler fyrer ij^o oc ij^o j koplvm. j^o j vadmalvm. j^o j smiore oc ij^o j þarfligvm peningvm. Skylldu optt nefnd Gvdrvnv eignast hier af j^o fyrir sitt vpplag. vorv þessir greinder peningar aller advr vt lvcter. medkiendizt advr greindvr Andres þar þa fyrir oss at hann hefði vpp borid heilan pening oc halfan oc alla þar j mille fyrir advr greinda jord Hæl svo sem þeirra kavp vtvisar oc advr skrifat stendvr. þvi gaf þrattgreindvr Andres med samþycke oc vpplagi Gvdrvnar konv sinnar j sama handabandi titt nefndan sira Arna avllvngis kvittan vm alla fyrskrifada peninga oc jardar verd oc ækærvlavsan fyrir sier oc avllvm sinvm erfingivm oc epterkomendvm. skylldu titt nefnd hion Andres og Gvdrvn svara lagariptingvm æ advr greindri jordv Hole. eñ sira Arnni hallda til laga. oc ef jordin genge af honvm med logvm þa skylldu hann ganga domlaust aptvr at sinum peningvm med svo vordnvm fridleika sem in komv.

Og til sanninda hier um settvm vier fyrnefnder menn vor insigle fyrir þetta jardarkavps bref og kvittvnnar. skrifat j sama stad midvikvdagin næsta fyrir festvm Matthei apostoli et evangeliste æ sama are sem fvr seiger.

371.

27. Oktober 1481.

á Helgafelli.

SIGURÐR Daðason selr, í umboði Andrés Ámundssonar og Gunnhildar Pétursdóttur konu hans, Haldóri ábóta á Helgafelli jörðina Munaðarnes í Trékyllisvík fyrir tuttugu hundruð í lausafé, með öðru skilorði, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar í 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, nú í Landsskjalasafni.

Vm Munadarness Brief.

Það giorum vier Einar Þorarinsson. Magnus Halldorson. Ormur Hakonarson og Skwle Þordarson godum monnum kunnugtt med þessu voru opnu brefe þa er (lidit) var fra hingadburd vorz herra 1481 úr a Helgafelli j Helgafellz sueit Laugardaginn næstañ fyrir festum Apostolorum simonis et Iudæ. vorum vier j hia sðum og heyrdam á ord og handaband þessara Erligra manna Herra Halldorz med guds nðd abota a Helgafelle. og Sugurdar Dadasonar ad so fyrir skildu. ad Sugurdur Dadason j vmbode Andres Amundsonar og hanz kuinnu Gunnhilldar Pieturzdottur selldi adurnefndum Abota Halldore Jordina Munadarnes j Triegilldisswijk. er liggur j Arnesskirkiusokn. thil æfinligrar eignar. og fwlz forræðiss med ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nýu. og Hwstru Gunnhilldur Pietur(s)dotter var fremst eigandi ad ordin. edur sijna thilgiof edur sijna fiordungzgiof epter Loptt heitinn Ormsson Bonda sinn. epter þui sem þau bref vtvijsa. sem þar ero vmgior. hier j mot gaf Halldor (aboti) xx^e med þessum frijðleika. iiij malnytu kugilldi. hest og xvij fiordunga smiorz fyrir ij^e. eygeinginn vxa fyrir ij^e viij sauder gamler fyrir ij^e. ij halfstyeckissklæde fyrir vj^e. x vætter skreidar fertug vætta fyrir ij^e. skilldi greindur Sugurdur suara lagariptingum á Jordunne ef Steffan Erfingie Lofftz Ormssonar villdi vppa tala þa hann væri af omaga allðri. enn Halldor Aboti hallda thil laga.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrnefnder menn vor Jnsigle fyrir þetta Jardakaupzbrief degie sijdar enn fir seigier.

372.

29. Október 1481.

á Hlíðarenda.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Eyjólfí lögmanni Einarssyni um kærú Erlends bónda Erlendssonar til Eiríks Jónssonar um hald á jörðunni Lágafelli í Eystrum-Landeyjum; dæma þeir Erlendi jörðina af því að hann sýndi tylftardóm, að eystri hlutinn í meiri Sámstöðum, er Guðmundr Jónsson hafði gef-

ið fyrir Lágafell, var af honum dæmdr; ennfremr sýndi Erlendr, að hann væri eignarmaðr og sóknari jarðarinnar.

AM. Fasc. XXVI, 19, frumrit á skinni og hafa aldrei fyrir það komið fleiri en tvö innsigli, sem nú eru dottin frá. — Apogr. 2898.

domur vm lagafell j landeyum.¹⁾

Ollvm monnvm þeim sem þetta bref sia edr heyra senda jon magnusson. posteirn palson. gvdmvundur eireksson. teitur palson laugriettvmenn. helge teizson. jngimvundur gunarson. þorlacr hreinson. þorvalldur stýrmisson. magnus jonson. arne olafson. þorsteinn brandson. brodde þorlakson. kuediu guds ok sina kunnegt giorandi at þa er lidit var fra hingadburd vors herra jhesv christi þusuind flogur hundravt attatiger ok eitt ar. faustudaginn næsta fyrir tueggia postulamessu simonis ok iude vm hausted. æ huole j huolshrepp æ þingstad riettv. Vorum vier j dom nefnder aff ærligum manne eyolfue einarsýne. laugmanne sunnan ok austan æ jslande. at dæma j mille ellendz bonda ellenzsonar ok eireks jonssonar vm þa akærv er adur nefndur ellendr hafde til fyrnefnz eireks at hann hielde ok hefde vmbod ýfer jordunne lagafelle er liggur j aýstrvm landeyium j krosskirkiv sokn ok hann reiknade sina eign. nv saker þess at oft nefndr eirekr medkendizt at hann væri þar stefndr. þat ok annat at titt nefndur eirekr synde þar bref ok jnnsigle at hann hefde fullt vmbod ok laugligt forsuar fyrir adur greindre jordu. þui dæmdum vier nefnder domsmenn stefnuna laugliga ok tittnefndañ eirek rietliga fyrir kalladan. nu med þui at tittnefndr ellendr synde þar xij manna dom at enn eýstri hlutenn j meirum samstodvm. ok gvdmvundur jonson hafde gefit fyrir lagafell voru af honum dæmdr.

Jtem j annare grein synde þratt nefndur ellendur bref at hann væri eignarmadur ok soknare greindrar jardar lagafellz þui dæmdum vier opt nefnder doms menn þrattnefndum ellende optnefnda jord lagafell til fullrar eignar ok frials forrædes ok riettliga mega at sier taka at næstum fardogum.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ þ. e. 26. Okt.

samþykta eyjolfur einarsson langmann þennan vorn dom. Ok þui setti hann sitt jnnsigle med vorum jnsiglvn fyrir þetta domsbref er skrifat var á hliðarenda j fliotzhlid a manudaginn næsta fyrir allra heilagra Messo vm hausted. a sama are sem fyr seiger.

373.

10. Nóvember 1481.

á Skarði.

EINAR Björnsson gefr Thumasi Hrafnssyni jörðina Dögurðarnes á Skarðsströnd upp í þjónustulaun hans um sex tólf mánaði og áverkabætr, og þar til gefr hann honum tíu hundruð, með fororði því, er bréfið greinir.

Eptir Dagverðarness og Dímonarklakkaskjöllum (hjá mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1730—40), afskript stafréttri eptir frumriti. „Ofanskrifad Bref er Rigtug Copia af heilu og Vellæseligu Original Kalfskins brefe, med einu ósköddudu hangande Insigle Einars Biörns Sonar, og færer hann j sinu Vopene Hialm og Skiold med Einhyrninge“.

Þat giore eg einar björnsson godum monnum uiturligt med þessu mínu opnu brefi. at eg medkennumzt at eg hefi gefit thumase hrafnssyni jordina dögurdarnes er liggr a skardzströnd j skardz kirkjusokn med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og eg uard fremst eigandi epter modr mina til æfinligrar eignar honum og hans erfingium. enn undan mier og mínum erfingium j suo mata at eg gelld honum upp j þessa somu jord sín þjónustulaun fyrir þa. ui. tolf manade er hann hefir mier þjónat og þar til hans auerkabætur er ec atte at bitala honum. skal þetta mitt gialld edr giof snuazt upp i mína tjundargiof edur fiordungsgiof efter þui sem dandemonnum þiker eg fremzt med logum hafa matt giora. hier til gef ec honum .x. hundrud. Og til sanninda hier um setta eg mitt insigli fyrir þetta bref er skrifat uar a skarde a skardzströnd. laugardagin næsta fyrir marteinsmesso. þa lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christi. M. cccc. lxxx og eitt ar.

374.

17. Nóvember 1481.

á Þverá.

VITNISBURÐARBRÉF tveggja manna, að jörðin Dálksstaðir á Svalbarðsströnd hafi aldrei verið ákærð af Jóni þistli né Björgu konu hans eða Þórnýju dóttur þeirra, — og hafa þeir um fjóra tigi vetra á Svalbarðsströnd verið, — og eigi hafi jörðin ákærð verið fyrri en Ólafur Haldórsson ákærði.

AM. Fasc. XXVI, 13, frumrit á skinni. Fyrri innsiglið er dottið frá. — Apogr. 167.

Vitnisburður svalbardzstrendijnga ad dalkstader
hafa ecki verid áhræder.¹⁾

Þat gerym vith kolle vigfvsson og²⁾ are eireksson god-
vm monnvm viturlegt med þessv ockrv opnv brefe at vit
havfvm verit aa svalbardzstravnd optsinnis vpp aa fior(a)tige
vetvr. og³⁾ havfvm vit alldre heyrtt þat. at jorden dalstader²⁾
er liggur j s(u)albardz þingvm hafe verit akærð af jone
þistle ne biorgv konv hans og³⁾ eige af þornyiú dottvr
þeirra. Ok³⁾ eigi fyr en olafvr halldorson akærde. vilium
vit hier sveria⁴⁾ epter þo þurfa þike. Og³⁾ til sannenna
hier vm settvm vith fyr nefnder menn ockvr jnsigle fyrir
þetta vitnisbyrdarbréf. er skrifat var aa þvera j hnioskadal
lavgardagen næstañ epter Marteinmessv. þa lidit var fra
hingatbyrd vors herra jesv christi þushund. cccc. attatiger
og eitt ar.

375.

2. December 1481.

undir Felli.

ANDRÉS Guðmundsson gefr kirkjunni undir Felli, í Skógi og
á Brekku í Hvaldal sex manna íferð í Saurbæjarfjöru.

AM. Apogr. 2360. „Ex Exemplari Einari Einarii Judicis Barda-
strandensis“ (AM.). Afskriptin er staðfest: „Medkienumst vier under-
skrifader menn, ad wier sied höfum og yferlesed swo látande bref
sem hier fyrer ofan og framan skrifad stendur, ásamt med Sira Olafs
Brandssonar, Gisla Biörnssonar og Geirmundar Olafssonar vidimus,
innehalldanda, ad þeir þetta sama bref, um Skogs kirkiu itak j Saurbæiar

¹⁾ Utan á brefinu með hendi frá c. 1700. ²⁾ Svo. ³⁾ Svo. ⁴⁾ se-
veria, frbr.

föru, sið og yferlesed hafe, með heilu hangande Jnnsigli, hvert þeirra vidimus skrifad var að þykvaskoge þann 8. dag Martii Anno 1609. Enn þetta wort transskriftarbréf er ritad j Skálholtti þann 24. dag Novembris Anno Christi 1704. Magnus Markusson. e. h. — Arngrímur Biarnason Egh. — Þorkell Arnason e. h. — Wigfus Jonsson e. h.“

Þat giori eg andres gudmundsson godum monnum kunnigt með þessu minu opnu brefi at ec hefer gefit æfinliga. vj. manna jferd til reyztlu j saurbæiarfioru þessum þrimur kirkiuum. kirkiunni under felle oc kirkiunni j skogi oc kirkiunni a brecku j hvoldal oc skulu vera .ij. uppreiðslumenn með huorium sex. skal þetta standa æfinliga suo leingi sem fiaran vintz. for þesse min giðf framm j kirkiunni vndir felli j kollafirdi þessum godum monnum næruerundum halluardi jonssyni oc arna hermanzsyni. Enn þa var lidit fra gudz burd M. cccc. lxxx. ok eitt ar. sunnudagen fyrstann j jolaföstu.

376.

5. December 1481.

á Þverá.

VITNISBURÐAR Óla Bjarnasonar um Dálksstaði á Svalbarðs-strönd.

AM. Fasc. XXVI, 14, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir, en nokkuð brákað. — Apogr. 166.

Þat gerir eg ole biarnason godvm monnum viturlegt með þessv minv opnv brefe. at eg var þar j hia sa og ehayrda¹⁾ eg a. a dalstadvvm¹⁾ a svalbardzstravnd. favstvdagenn fardagenn næstañ efter er þorkell bónde bergson saladizt fyrir vm veturenn. var gvdrvn andresdotter kona hans þa a dalstadvvm¹⁾ og lyste sig þar malakonv j gardenn efter þorkel bergson bónda sinn. en jon þistill lyste Biorgv þorkelsdotter konv sina lavglegañ erfingia efter favdur sin. en adur nefnd gvdrvn hieilt sina eign jordena dalstade. geingv þa titt nefnd hion. ion og biorg til handabantz með gvdrvnu andresdotter. og lucktv henne alla jordena dalstade til fullrar eignar j mala sinn. þessvm dande-

¹⁾ Svo.

monnum hia veraváðv. ole oddzson og olafur magnusson leikmenn. og fleirvm avdrum. Ok¹⁾ hier vil eg sveria efter ef þvrfra þiker. Og¹⁾ til sannenda hier vm setta eg oli biarnason forsagnarvottur mitt jnnsigli fyrir þetta vitnisburðarbref skrifat æ þvera j hnioskadal midkvdagenn næstan fyrir nihculas¹⁾ Messo þa lidit var fra hingatbvrð vors herra jhesv christi þushvnd .cccc. attatiger og eitt ar.

377.

19. December 1481.

í Rómaborg.

BRÉF Julianuss biskups af Sabina umboðsmanns Sixtuss páfa hins fjórða til (Magnúsar) Skálholtsbiskups (Eyjólfssonar) um giptingarleyfi Páls Jónssonar og Solveigar Björnsdóttur og Orms Jónssonar og Ingibjargar Eiríksdóttur, og er biskupi hótað stefnu á páfagarð, ef hann framkvæmi ekki skipan postullegs sætis.

Landsbókasafn 62. 8vo bls. 6—9, skr. c. 1750 „Eptir pappírs Manuser. ei gömlu. utan á því stendur: Skardsbref 1498“. Er sú afskript kölluð hér *a.* — Advocates Library Edinb. 21, 7, 14. 4to (FM. 64. 4to) með hendi séra Björns Haldórssonar í Sauðlauksdal c. 1770 (= *b.*). Það er töluverðum erfiðleikum bundið að árfæra þetta bréf, af því að frumrit þess þekkist nú ekki,²⁾ og afskriptir þær af íslenzku þýðingunni af því, er fyrir manni hafa orðið, hafa misskrifað ár páfadóms Sixtuss fjórða, svo að eptir því yrði þetta bréf frá 19. Dec. 1479, en einmitt 20. Dec. það ár, eða daginn eptir, er fyrra leyfisbréfið dagsett, sem þetta bréf skírskotar til, og er í afskriptum beggja bréfanna sagt, að þau sé gerð á „niunda ári“ Sixti páfa hins IV. Um fyrra bréfið kemr þetta vel heim (20. Dec. 1479, Nr. 231), því að einmitt þá um vorið hefir Páll Jónsson verið búinn að biðja Solveigar Björnsdóttur, og 5. April 1479 (Nr. 183) samþykkir Ólöf Loptsdóttir móðir hennar, að sá ráðahagr megi takast fyrir sér, ef Páll fái leyfi af kirkjunnar valdi, því að fjórmennings

¹⁾ Svo ²⁾ Þetta bréf mun enn með fleiri Skarðsbréfum hafa verið til í frumriti á Skarði fram undir 1600 eða leingur, svo sem skilja er af orðum Jóns Guðmundssonar lærða 1644 í „Tíðsfordrif“: „Margar dröslur, dóma og stórskrár sá eg á Skarði þau sex ár, eg þar var; einninn páfabréfið með hans eigin bulla í pjátröskjum óspjallað, Þorleifs ríka Björnssonar bónda, Solveigar og Ingveldar bréf um þeirra ektaskapaleyfi, sem taldist 3. og 4. að frændsemi. Jómfrú þessi Solveig, svo leingi kend, hafði átt áðr sjú launbörn við Jóni yngra Þorlákssyni, bróður Jóns eldra, sem skrifað hefur Skarðsbækr stóru, þann tíma, hún sat á Hóli í Bolungarvík“ (ÍBfél. Kh. 35 Fol. bls. 89).

meinbugir voru á. Hefir Páll þá þegar um vorið leitað leyfis til hjónalagsins hjá Magnúsi biskupi Eyjólfssyni, en biskup synjað, og líklegt að eins hafi farið um erkibiskup. Þá hefir Páll sent til páfa eða umboðsmanns hans og keypt fyrri leyfisbréfið frá 20. Dec. 1479, og hefir það ekki getað komið út til Íslands fyrri en með vorskipum eða á öndverðu sumri 1480. En ekki hefir Magnús biskup skipazt mikið við það, og hefir hann enn neitað að samþykkja hjónaband þeirra Páls og Solveigar, og þar við hefir það bæzt, að Ormr bróðir Páls og Ingibjörg Eiríksdóttir hafa heldr ekki feingið leyfi af biskupi til hjónalags. Hafa þeir bræðr þá gert mann á páfagarð eða til umboðsmanns hans og látið kæra Magnús biskup fyrir páfa um óhlýðni hans við bréf páfans, og þá hefir þetta síðara leyfisbréf að munnlegu boði páfa, „í lifandi raddar hljóði“, verið gefið út, og veltr á því hvaða ár það muni hafa verið. Ártalið 1498, sem stóð á afskrípt þeirri, er ritari afskríptarinnar í 62. 8vo hafði fyrir sér, nær eingri átt, því að þá eru þau bæði dáiin Páll og Solveig, og þurftu ekkert giptingarleyfi úr því. Solveig dó á tímabilinu frá 17. Jan. — 28. Marts 1495, og Páll er dáinn fyrir alþingi 1497. Er því ártalið 1498 sjálffallið, og getr ekki merkt annað en að það ártal hafi staðið á öðrum bréfum, sem með þessu bréfi lágu, ellegar þá að þetta bréf hefði verið transskriberað á íslenzku það ár.¹⁾ Af eidi Solveigar Björnsdóttur frá 2. Maí 1484 sést það eitt, að hún sver fyrir alla karlmenn, nema Pál Jónsson og Jón Þorláksson, en hitt sést ekki, hvort þau Páll og hún eru þá gipt eða ekki; þó er næstum svo að sjá sem það hafi ekki verið, og hafi Magnús biskup enn þæft í móti og viljað hnekkja hjónalaginu með því að Solveig hafi föstnuð verið Jóni Þorlákssyni fyrrum eða væri að öðrum kosti lauslætiskona, og því hafi Solveig unnið eidiinn. En þegar hér var komið hlaut páfabréfið þó að vera útgefið fyrir nokkru og jafnvel fyrri en 19. Dec. 1483, því að annars hefði það tæplega getað verið komið til Íslands og álita biskups fyrst í Maí 1484. En seinna en 19. Dec. 1483 getr bréfið ekki verið útgefið, því að Sixtus fjórði dó 12. Aug. um sumarið 1484, en vígðr var hann til páfa 25. Aug. 1471. Eru því þau ár páfadóms hans, sem hér veltr, á þessi:

IX. ár 25. Aug. 1479 — 25. Aug. 1480.

X. ár „ — 1480 — „ — 1481.

XI. ár „ — 1481 — „ — 1482.

XII. ár „ — 1482 — „ — 1483.

XIII. ár „ — 1483 — 12. Aug. 1484.

Af þessum árum má hér um bil með vissu fella úr 1483, eins og áðr greinir. Árið 1480 getr tæplega komið til greina, því að líklega hefir geingið í þófi með þeim biskupi og Skarðverjum um fyrri bréfið svo

¹⁾ 1498 var auk þess orðinn páfi Alexander VI., og var hinn 19. Dec. það ár á 7. ári páfadæmis hans, og var þá dáinn einn páfi (Innocencius VIII ¹²/₉ 1484 — ²⁵/₇ 1492) á milli hans og Sixtuss. Í hvorugri afskríptinni stendr heldr nafn Alexanders, en þar á móti Sixtuss.

langt fram eftir því ári, að varla hafi unnizt tími til þess að ná á páfa-
garð það ár. Hins vegar verður árið 1481 líklegast, bæði af því að þá
var hæfilegr tími liðinn frá fyrri bréfinu, og svo af því, að ekkert er
sennilegra en að hausavíxl hefði orðið hjá afskrifurum eða þýðendum
bréfsins á IX. og XI., ef í latínska bréfinu hefði staðið: „anno XI. pon-
tificatus domini Sixti pape quarti“, og að þá hefði komið út af ógáti í
íslenzkunni „á IX. ári“ o. s. frv. Getr varla hjá því farið að þetta
muni láta nærri.

Síðara pávabref sem þav Pall oc Solveig fengu.¹⁾

Virduglegum fodur i Christo N. med guds náð Biskupe
í Skálahollte edur hañs umbodsmönnum i andlegum efnun
sendir²⁾ Julianus med guds miskun Biskup Sabinensis heilsan
og hreinañ kjaerleika i Drottne.

Vegna Pals Jonssonar leikmanns og þeirrar konu Sol-
veigar Biörnsdottur og einnin Orms Jonssonar leikmans og
þeirrar konu Jngebiargar Eyreksdottur úr ydar Stigte er
oss framborin bæn. sem innehiellt að þesser menn hefde
áður fengid bref um hiönaband sín í mille³⁾ að mega gaura⁴⁾
i fiorda lid med ráde og Dispenseran ydar herra Biskup til
ydar edur ydar umbodsmanna i andlegum Efnun. huórt bref
medal annara greina⁵⁾ innehiellde⁶⁾ að ef þvílíker skylldu-
luder være á millun þessra. skylldu þier dispensera og leyfa
að adursagt hiönaband binda mætte. hvilíkt bref ydur tilsendt
og med tilbærelegum hætte afhendt þier ecke hafid vilíad med-
taka nie⁷⁾ því hlýða til undansláttar Embættesins og postu-
ligs sætis forðocktunar. sem sagt er. og enn nú vilied ecke. hvar
um adur skrifader menn hafa látid supplicera. svo að þeim kynne
fyrer tilhlutan þess postullega sætis um lækning forsied verda.
Þar fyrer í krapte og nafne herra pavans. hvörs umbod vier
sierdeilis hófum og af hañs sierdeilis bifalningu um þetta efne
sem til vor er sked i lifande raddar hliode tilsegium og
bifölum ydur i krapte heilagrar hlýdne under bannspínu og
skylldum að þier hlýdid ádurskrifudu brefe. og látid hlýða
og halldid ydur so í þessu efne að háskasamlegt hróp kome

¹⁾ b; vantar í a; ²⁾ b; þetta orð stendr í svigum í a; ³⁾ millun,
b; ⁴⁾ giora, b; ⁵⁾ b. v.; vantar bæði í a og b; ⁶⁾ innehelldu, b;
⁷⁾ e(du)r, b;

ecke yfer yður til eyrna herra pavans og að vier þurfum ecke að kalla yður personulega fyrir oss.

Utgefid Róm hiá St^o Petre under Jnnsigle vors umbods Embættis 19¹⁾ Decembris á²⁾ 9^{da}³⁾ áre pávadæmis⁴⁾ herra Sixti pava hins fiórda.

378.

4. Janúar 1482.

í Snóksdal.

VITNISBURÐARBRÉF Sigurðar Daðasonar, að Loptr Ormsson hefði gefið guði og sankti Pétri jörðina Staðarhól, svo framt sem hann ætti ekki skilgetin börn eða arfleiddi ekki þau börn, sem hann ætti við Steinunni, en ekki framar.

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. — Apogr. 1464 með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transcripto Mag. Bryniólfs og 4ra annara, giördu 1644 epter ödru vidimus 1547“.

Dat giore eg sigurdur dadason godum monnum kunnigt med þessu minu opnu b[ref]i at eg uar þar i hia at loptur Ormsson. sem gud hans sal nade. taladi suo felldum ordum fyrir mier og fleirum audrum dandi monnum. at hann hefði gefit guði og sancte petri jordina stadarhol. suo framt sem hann ætti ecki skilgetin bauru edur arfleiddi ecki þau bauru sem hann ætti vit steinuñe. enn ecki framar. og hier epter uil eg sueria ef þurfa þiker. og til sannenda hier um setta eg mitt incigli fyrir þetta uitnisburðarbrief skrifat i snoksdal j middaulum faustudaginn næstan fyrir þrettanda dag j iolum. þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jesu christi O. flogur hundrud attatiger og tuau úr.

379.

5. Janúar 1482.

á Kvennabrekku.

VITNISBURÐARBRÉF Helga Ólafssonar, að Loptr Ormsson lýsti því, að því gæfi hann Staðarhól „til beneficium“ heldr en

¹⁾ XIX., b. ²⁾ b; sl. a; ³⁾ IX., b, ⁴⁾ pavadoms, b.

annað sitt höfuðból, að hann vildi ekki að Solveig móðir sin nyti eða hennar börn þau, er hún ætti við síra Sigmundi.

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það.— Apogr. 1465 með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transcripto Mag. Bryniolfs og 4ra annarra, gjördu 1644 epter Ódru vidimus 1547“.

Þat giore eg helgi olafsson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi at eg heyrði lopt heitinn orms-son lysa þui fyrir mier. at hann gæfi þui stadarhol til beneficum. helldur enn annat sitt hofudbol. at hann uilldi ecki at solueig moder sin nyti edur hennar baurn þau hun ætti uid sira sigmundi. ef hans baurn kynne hennar ecki niot-andi verda og hier epter uil eg sueria ef þurfa þiker. Og til sannenda hier um setta eg mitt jncigli fyrir þetta uitn- isburdarbref. skrifat æ kvennabrecku j breidafiardardaulum laugardaginn næstan fyrir þrettanda dag j iolum. þa er lidit var fra hingatburd uors herra jesu christi. M.cd. attatiger og tvau úr.

380.

1. Febrúar 1482. á Draflastöðum.

VITNISBURÐARBRÉF Gríms Þórðarsonar um Dálksstaði á Svalbarðsströnd.

AM. Fasc. XXVII, 2, frumrit á skinni og er innsiglið fyrir.— AM. Apogr. 169.

Þath giore ek grimur þordarson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi at ek heyrði þath talat þa þorkell bergsson lifdi at gudrun andresdot(t)er ætte segxtie huðrada j mala sinn hia þorkele bergssýne manne sinum enn eigi visse ek þar sannleik uppa. suo ok heyrði ek þat sagt at jon þirstill ok biorg þorkelsdotter kona hans hefði luekt gudrunu andresdottur j mala sinn jordina dalgstadi á sualbardzstraund ok þar bio hun til þerss et hun do. ok akiærði hana einge ne omakadi um fyr greinda jord suo at ek heyrde þerss getit. ok þa tok at sier þorkell sucinsson

jord ok penninga ok hiełtt medan hann lifdi. ok þa sueinn þorkelsson epter hann. ok hann gaf dottur sinne er bauđu ar finnzson atte ok hier veit ek aunguañ hafa verit akiærdañ af þerssum ok eigi þa sem æ hafa buit sidan ó opt nefndri jordu af erfingium þorkels bergssonar. so ek hafi þat vitat vppa floritigi vetur ok hier skal ek sveria epter ef þurfa þikir. ok til sannenda hier vm setta ek mitt jnnsigli fyrir þetta uitnisburðarbref er skrifat var ó draflastandum j hnioskúrdal fimtudaginn næsta fyrir pvrificacio sancte marie þa et lidit var fra hingatburð vors herra jhesu christi þussuñd flogur huñdrud. lxxx ok t(u)au ar.

381.

26. Febrúar 1482.

í Laufási.

VITNISBURÐAR Hallgeirs Sigurðssonar um Dálksstaði á Svalbarðsströnd.

AM. Fasc. XXVII, 1, frumritið á skinni, og er innsiglið dottið frá.
— AM. Apogr. 171.

Þath giore ek hallgeir sigvrðson godvm monnum vitvrligt med þessv minv opnv brefi at ek heyrði þath sagt ath ion þirstill ok biorg Þorke(l)sdotter kona hans hefde lvckt gvdrvnu añdresdottvr j mala sinn jordina dalgstadi a svalbarðrz stravnd ok þar bio hvn til þerss er hvñ do ok akiærði hana einge ne omakadi vm fyr gre(i)nda jord svo at ek heyrde þess gettit ok þa tok at sier þorkell sveinson jord og penninga ok hiełtt medan hann lifdi ok þa sveinn þorkelsson epter han ok hann gaf dottvr sinne er bauðvar finnzson atte ok hier veit ek avngvañ hafa verit akiærdañ af þerssvm. svo bio ek a fyr greind(r)e jorðv dalstodvm upp a xi tolf manudo ok akærde mig eingenn ok eigi þa adra sem a hafa buit sidan a opt nefndri jorðv af erfingivm þorkels bergssonar svo ek hafi þat vitat vppa floritigi uetur ok hier skal ek sveria epter ef þvrfa þikir. ok til sannenda hier vm setta ek mitt jnnsigli fyrir þetta vittnisburðarbref er skrifat uar j lavfase j eýafirðe þriðivdagenn næsta fyrir translacio sancti johannis episcopi þa er

lidit var fra hingatbyrd vors herra jhesu christi þvssvnd flogur hvndrud lxxx ok tva(u) ar.

382.

10. Marts 1482.

á Viðivöllum.

HALLSTEINN Þorsteinsson gefr aptr í vald Benedikts Sæmundssonar það sama lögveð, sem hann hafði lagt upp í fimtán hundruð í Borgarhöfn í Hornafirði, en Benedikt gefr hann kvittan um meðferð og byggingu á Borgarhöfn með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXVII, 11, frumrit á skinni frá Skriðuklaustri. Af fjörum innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 2876.

vm borgarhöfn¹⁾

Þat gerum vier gudmundr halluardz(son). jon arnason. jon broddason ok helge oddzson godum monnum kunugt með þessu voro brefi at þa er lidit var fra burd cristi M. cccc. lxxx. ok tuo ar. sunnudag næsta epter imbrudaga a langafostu²⁾ a videvöllum ytrum j flötz dal voro vier j hia saum ok heýrdum æ ord ok handaband þeirra hallsteins þorsteinssonar af einne alfu ok benedict(s) sæmundzsonar af annari at suo fyrir skildu at hallsteinn gaf aptur j uald benedictz þat sama laugved. sem hann hafði lagt upp j .xv c. j borgarhofn er ligur j hornafirde. sua þar skýlði hann ongua tiltolu eiga né hans erfingiar. hier j mot gaf fyrgreindr benedict adrnefndan hallstein aullungis kuittan fyrir sier ok sinum erfingivm vm alla meðferd ok bygging a jorduni borgarhofn sua micklum partt sem benedict atti þar vt j. sua skýlði hallsteinn kuittur vm alla leigu af þeim .x. c. sem hann atti at luka benedict fyrir .x. c. j borgarhofn. sua skýlði þeir kuittir allir sem hallsteinn hafði kuitta gert vm landskýllder ok verleigur. vetur ok sumar. vt af borgarhofn. vppa sua langan tima sem hallsteinn hafði borgarhofn haft vegna benedictz. ok til næstu fardaga nu j vor er kemur. Enn epter faranda fra fardaugum j vor arliga skýlde hallsteinn luka benedict .x. aura j leigu huert ar

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ þ. e. 3. Marts.

af þeim .x. c^{rum} sem hallsteinn atti at luka benedict fyrir þann tíu hundrada part sem hann keypti j borgarhofn at benedict. medkendizt benedict at hann hefði sellt ok feingit hallsteine halfan þridia tug .c.^a j borgarhofn. Sampykti sigridr hallzdottir kuinna benedictz allan þenna gierning þeirra j mille. Ok til sañinda hier vm settum vier fyrnefnder menn vor jnsigli fyrir þetta bref skrifad j sama stad siau nottum sidar enn fyr seger.

383.

18. Marts 1482.

á Helgafelli.

VITNISBURÐER Auðunar Oddasonar um landamerki milli Setbergs og Langadals litla, Valshamars og Bakka (Keisbakka) á Skógarströnd.

Landsskjalsafn 94² 4to bl. 158^b (J.P.) með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — AM. 264. 4to bls. 21—22, skr. 1606. — AM. 252. 4to bls. 38—41, skr. 1660 (af Jóni Steindórssyni á Kuerri). — AM. Apogr. 1604 og 1605. Prentað i Timariti Jóns Pétssonar II, 44—46.

Landamerke mille Setbergz og Langadalz litla.

Þad gioru vid Helge Helgason og Jon Eireksson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe ad vid vorum þar j hia saum og heyrðum á fostudaginn næstañ epter gregoriusmesso¹⁾. j Sydra Skogarnese. j micklholtzhrepp²⁾ ad³⁾ audun Oddason sór sofelldañ vitnizburd fyrir syra Helga Magnussyne profaste j millum Hijtarár og skraumu sem hier epter skrifad stendur.

Þesse er vitnizburdur Audunar Oddasonar vm landamerke j millum Setbergz og langadalz litla a skogaströnd. ad hann og hanz fader biuggu á Setberge langa æfe og voro þa eingin landamerke [halldiñ onnur⁴⁾ en þau⁵⁾ fyrgreindra jarda j millum. ad setberg ætti vpp ad merkegile enn langadalur ofañ ad vpp a fiall og ofan j á epter þui sem gilid geingur. og Oddur leppur sem þa atti Langadal hieilt hann⁶⁾ þesse somu landamerke. og eignadi alldre Langadal ofan yfer merkegil [og onguan heyrði hann eigna Langadal ofan

1) De 15. Marts. 2) mykholtzhrepp 264; 3) 264, 252; sl. 94; 4) [aunnur halldiñ 264; 5) 264, 252; þa(!) 94. 6) 264, 252; hin 94.

yfer merkegil¹⁾ fyrr enn narfa²⁾ Þorvaldsson. og olst fyrrskrifadur audun þar³⁾ vpp. og var þar leingstvið fram til þess hann var meir enn siotugur so hann visse þar til. þott hann væri vistum⁴⁾ j odrum sveitum. Heyrði hann og af sier elldre monnum þesse landamerke sogd j mille fyrrskrifadra jarda. enn eingin onnur so hann visse.

Þetta er vitnisburdur Audunar Oddasonar vm landamerki mille vðlzhamarz og bacha a skogarstrond ad fell það er⁵⁾ nu er kallad Midsaptanzfell. enn ad gomlu var kallad merkefell rædur landzmerkium⁶⁾ j millum firskrifadra jarda. Stendur stor steinn vppa fellinu. og sionhending vr steininum og⁷⁾ vpp j fuglstapa⁸⁾. þa sem standa vpp epter floanum. huor [ad rauk⁹⁾ annarz. og so vpp j götur og þaðan og vpp j ána stimlu. Jtem sionhending vr fyrrskrifudum steine a merkefelle og fram j sio. heyrði hann af eldri monnum þesse landamerke greind j millum fyrrskrifadra jarda. enn eingie onnur. [So heyrði hann og¹⁰⁾ sinn fodur segia og adra gamla menn. ad Oddur Þordarson. er kalladur var leppur. hefði ríjdit a landamerki þesse enu somu. þa¹¹⁾ er hann sellði kolbeine keis jordina backa a skogarstrond. og þetta væri saunn landamerki þar j mille.

Og til sanninda hier við et cetera¹²⁾ skrifad a Helgafelle j Helgafellz sveit manudaginn næstan fyrir Benedictz messu Anno 0 cd lxxx secundo.

384.

18. Marts 1482.

á Helgafelli.

DÓMR síra Helga Magnússonar prófasts og almennilegs dómara milli Hítarár og Skraumu um kærnu Haldórs ábóta á Helgafelli til Narfa Þorvaldssonar út af aðtekt hans á ýmsum jörðum klaustrsins.

Eptir skjalabók i 4to úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar nú í Landskjalasafni 94² með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

¹⁾ [sl. 264, 252; ²⁾ Narffe 252; ³⁾ b. v. 264, 252; ⁴⁾ vid, b. v. 94 (útstrykað); sl. 264, 252; ⁵⁾ b. v. 264, 252; ⁶⁾ landamerkium 264, 252; ⁷⁾ sl. 264; ⁸⁾ foglstapa 264; folastapa(!) 252; ⁹⁾ [858, 264; a reke 252; ¹⁰⁾ [og suo heyrði hann 264. ¹¹⁾ 264, 252; þar 94; ¹²⁾ hér hættir 94; er því það, sem eptir fer, tekið eptir hinum handritunum.

Ollum godum monnum sem þetta brief sia edur heyra sende¹⁾ eg sijra Helge Magnusson profastur og almenneligur domare j millum Hijtarðr og Skraumu kuediu gudz og mijna kunnugtt giorandi. ad sub anno gratiæ 1482 manudaginn næstañ fyrir Benedictusmessu a Helgafelle j Helgafellsueit. var Narfe þorvalldsson þar þa logliga fyrir mig stefndur fyrir þa akiæru er Halldor abote ad Helgafelle kiærði til hans vppa klaustursins vegna a Helgafelle. J fyrstu grein. ad greindur narfi hefde gripid næpttvid klaustursinz a Helgafelle j Jordunne a Setbergi a Skogarstrond. og eignade sier þar Jtak vppa greinda Jord mote klaustursinz maldaga. Jtem fyrer adra sok ad firnefndur narfe eignade sier og kirckiunne a Eyre skog upp j klaustursinz Jord a Straume. og sýnde þar fyrer huorke maldaga nie annad skial og hafdi vnnid þar j vppa morg úr j oleyfe klaustursinz vmbodzmanna. Jtem fyrer þrijdiu sok ad þrattnefndur narfe hielldi og hefði halldid Jordina karstade. er liggur j Eyrar kirkiu sokn. og klaustursinz formenn eignudu klaustrinu ad Helgafelle. Jtem fyrir þa fiordu grein et cetera.²⁾

385.

6. Apríl 1482.

í Flatey.

Magnús Snorrason selr Magnúsi Þorkelssyni jörðina Jarlstaði í Bárðardal, en Magnús Þorkelsson kvittar nafna sinn um alla þá peninga, er hann átti að honum, og galt honum fimm ær með lömbum og fjögur ágildi í geldfé, og eru þeir þá kvittir hvor við annan.

AM. Fasc. XXVII, 5, frumrit á skinni. Innsiglin (þrjú) eru dottin frá.

Bref fyrir Jallstodum.

Þat giorvm vier tumas gudmundsson. eirekur þorarens-son. biorn gvdmunsson godvm monnum vitvrlægt med þessv voru opnv brefi ath þar uorv uier j hia savm ok heýrdvm a

¹⁾ senda, hdr. ²⁾ meira er ekki skrifað af þessu bréfi í skjala-bókinni, en skrifariann (c. 1600) ritar að lyktum: „Finis est vere precium vult scriptor habere“.

ord ok handaband þessara manna magnus snorrasonar af einni alfv en magnus þorkelssonar af annare ath fyr nefndr magnus snorrason selde greindum magnuse þorkelsýne jordena jallstade j bardardal er liggr j lvnðarbrekkv kirkiv-sokn med aullvm þeim gognvm ok gædvum er greindre jordv fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýiv er optt nefndr magnus snorrason vard fremzst eigande ath. en hier j mot gaf magnus þorkelson alla þa penninga kvitta er han atte ath titt nefndvm magnuse snorrasyne og þar til fim ær med lombvm ok fiogr agilde j geldfe. skylde titt nefndr magnus þorkelsson halda sagdre jordv til rettra laga en magnus snorrason skylde svara lagaríptingv a fyrgreindre jordv. vorv vier oc fyr greinder menn nær stadder ok til kallader er opptt nefndr magnus snorrason medkenndeð ath hann hefde fulla peninga upp bored fyrir jordena jarlstade sem honum vel anægde oc því gaf þratt nefndr magnus snorrason opttnef(n)dan magnus þorkelson avlldvn(g)es kvittan oc akiærvlavsan vm fyr greint jardar verd fyrir sier oc ollum sinum epterkomeðdum. oc til sannennað hier vm settv vier fyr greinder men vor jnnsigle fyrir þetta kavps oc qqvittvnar bref er giort var j flateý laugardagen j helgu vikv þa er lided var fra hingadbvrd drottens vors þvsvnd fiogvr hundrvd atta tiger ok ii ar.

386.

11. Apríl 1482.

á Helgafelli.

DAÐI Arason selr Eiríki Haldórssyni og Ormi Jónssyni löglegum umboðsmanni hans jörðina Hríð milli Höfða og Ennis á Snæfellsnesi fyrir tuttugu og átta hundruð í lausafé, en Daði tilgreinir, að Snóksdalskirkja eigi skipstöð í Klett, búð og eldiviðarítak, og Eyrarkirkja búðarstöð.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 47—48 með hendi Finns biskups Jónssonar á unga aldri, og staðfesta þeir, hann og faðir hans afskriftina: „Þetta er ordriett við sitt original pergamentisbref vijða roted þo læselegt. vitnum við sem saman lásúm, Hitardal d. 6. Augusti Anno 1723.

Jon Halldorsson Eldre.

finnur Jonsson“.

Borið saman við afskrípt gerða 10. Maí 1704 á Reykhólum af Gísla

Jónssyni og Eiriki Þorsteinssyni eptir frumritinu, sem þá var með einu innsigli (= b).

Kaupbref Dada Arasonar og Eireks Halldorssonar
 á Hrijsum i mille Hofda og Ennis
 Anno 1482.

Þat giðrum vær Einar Þórolfsson. Magnus Halldorsson. Skule Þordarson og Magnus Oddsson göðum monnum kunnugt¹⁾ með þessu voru opnu brefe at²⁾ fimtudagen i þáskaviku þá er lidet var frá hingatburd vors herra Jesu Christi ☉ cccc lxxx[ij³⁾] ár á helgafelle i helgafellsveit vorum vær i hið saum og heirdum á⁴⁾ ord og handaband þessara ærligra manna Dada Arasonar af einre álfr. enn Eireks halldorssonar af annare og Orms Jonssonar hanz lögligs umbodsmanns. at svo fyrer skilldu. at fyrrgreindur Dade arason selur ádurskrifudum Eireke Jördena hrijs er liggur i millum haufda og Ennis i Frodárkyrkjusokn. til fullrar eignar með avllum þeim gaugnum og gædum. sem greindre Jördu filgia⁵⁾ og filgt hefur at fornu og nyiu og hann vard fremst eigande at.

hjer i mót giefur fyrsskrifadur Ormur Jonsson i umbode Eireks halldorssonar viij⁶⁾ og xx⁶⁾ með þeim⁶⁾ frijðleika. xv mál nitukugillde. hest og iij vætter smiðrs fyrer iij⁶⁾ vj vetra gamallt naut fyrer ij⁶⁾ fiogra vetra gamallt fyrer j⁶⁾ tvö naut vj vetra gömul fyrer iij⁶⁾ vj saude gamla fyrer j⁶⁾ hálfsticke klædis fyrer ij⁶⁾.

Skulu þesser peningar lukter at nærstu fardögum af peningum offtnefndz Eireks halldorssonar.

Skyllde offtnefndur Dade Arason svara laga ryfftingum á fyrrgreindri Jördu hrijsum. enn Eirekur hallda til laga edur hañs umbodsmadur.

Greinde tijdtnefndur Dade at kyrkiañ i Snóksdal ætte skipstaud i klett. bud og eldevidartak. enn kyrkiañ á Eire budarstaud. enn ðngvann eldevid.

Ög til sanninda hier um settum⁷⁾ vier fyrrnefnder

¹⁾ kunnigt, b; ²⁾ á, b; ³⁾ [og tvö, b. ⁴⁾ tvískrifað i 108. ⁵⁾ filger, b. ⁶⁾ þessum, b. ⁷⁾ setium, b.

menn voru inzigli fyrir þetta Jarðarkaupsbref skrifad á sama stad deige og þre sem fyrr seiger.

387.

25. Apríl 1482.

í Ási.

ÞORBJÖRG Snæbjarnardóttir kvittar Finnþoga Jónsson um alla þá peninga, er hún átti að Finnþoga.

AM. Fasc. XXVII, 8, frumrit á skinni með báðum innsiglium, komið frá séra Skúla Þorlákssyni. — Apogr. 630.

Kuittantia Þorþiargar Snæþiarnardotter vþpa alla þa peningna sem þinþoge Jonsson lögman hafði vered henne v̄m skilldugur 1482¹⁾.

Þath giour(m) uid gamle þorsteinsson og sygurdr brodda-son godum monnum uiturligt með þessu ockru opnu brefi ath þar voro uid hia saaum og heyrðum á ath þorþiorg snæþiarnardotter meðkendizst með handabandi uid þinþoga jonsson ath hun hefde suo peninga upp borid og með hansaulum og iatyrde fulla borgan tekid ath henni uel anęgdi af sira einare benedicsyni á vegna þinþoga jonssonar fyrir alla þa peninga sem greindr þinþoge hafde henni skyldugr ordid. þu j sama handabandi gaf og giordi optt nefnd þorþiorg snæþiarnardotter þrattnefndan þinþoga jonsson aullungis kuittan og akęrulausan fyrir sier og sinum erfingium um alla þa peninga auoxtt og instędu er titt nefndr þinþogi hafdi henni att ath gialda fyrir þath iardar uerd er þorgerdr magnusdotter moder hennar hafdi henne gefid under optnefndum þinþoga. Og til sannenda hier um settu uit fyr nefnder men ockur incigli fyrir þetta bref skrifath j áási j kelleduherfi j auxarfirde jn festo marcię ewangeliste aa næsta ari eþter fyrnefndan giorning. anno domini m.^o cd.^o lxxxij.^o

388.

2. Maí 1482. í Saurbæ á Rauðasandi.

VITNISBURÐR um fund og viðskipti þeirra Einars Björnsson-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700.

ar og Bjarna „heitins“ Þórarinssonar við Skor, þá er Bjarni reið upp á Einar sofanda og hans menn.

Kriegers safn 2. 4to bls. 353—355 með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700 eptir transskr. frá 5. Júlí 1490.

Það giðrum við Þordur Sigurdsson og Páll Jonsson göðum monnum viturlegt með þessu ockru opnu brefi. að vid vorum þar i hið. sðum og heýrdum á ord og handa-band þessara manna. af eirni álflu Einars Biörnssonar. en af annari Jóns Gudmundssonar og Þordar Eyrikssonar. að svo fyrir skilldu. að áðurnefndir menn Jon og Þordur handfestu fyrir skrifudum Einari Biörnssyni. svo latande vitnisburd. að þeir voru j Skor þá Biarni heitinn þórarinsson kom þar með sijnom monnum uppá optnefndañ Einar Biörnsson sofanda og hans menn. hiuggu þeir þá og slögu og skutu bædi með Byssu og Bogum. svo og eij sijdur sögdust fyrskrifader menn Jon og Þordur heyrt hafa. að tjttnefndur Einar Biörnsson baud fyrir sig og sijnna menn lög og ríett áðurnefndum Biarna heitnum. hvad hann mætti til hans tala með lögum. enn fyrskrifadur Biarni sagði þar neið vid. Hier með sögdu tjttnefndir menn Jon og Þordur þat þrattnefndur Biarni og hans menn hófdu gripid fyrir opt nefndum Einari og hans monnum þeirra peninga fyrst áttahrijug með æð og reida .vij. sverd. ij. hialltahnijfa. eitt armbristi. eina kystu. v. manna hanskar. Hier eptir vilium vid sveria ef þurfa þýker. Og til sanninda hier um settum vid fyrnefndir menn ockur Jnnsigli fyrir þetta vitnisburdarbréf er skrifad var j Saurbæ á Raudasandi fimtudaginn næsta fyrir krossmesso um vorit þá lidid var frá hingadburd vors herra Jesu christi M. cccc. átta tigger og ij. ár.

389.

2. Maí 1482. í Saurbæ á Rauðasandi.

VITNISBURÐR, að Bjarni „heitinn“ Þórarinsson hefði lýst því, „að hann skyldi handhöggva eðr fóthöggva“ Einar Björnsson og hans menn þá, sem í Skor voru, og að hann hefði skipað sínum mönnum að skammslá Einar og alla hans

menn og láta aungvan undan komast, og hefði farið að Einari og hans mönnum með höggum, slögum og skotum.

Kriegers safn 2. 4to bls. 348—351 með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700 eptir transskripti frá 5. Júlí 1490.

Það giðrum vid Þordur Sigurdsson og Pall Jonsson godum monnum viturlegt med þessu ockru opnu brefi. ad vid vorum þar i hið. saum og heyrðum á ord og handaband þessara manna af eirni álflu Einars Biornssonar. Einn af annare Jons Gudmundssonar og Þordar Eyrikssonar. ad svo fyrirsildu. ad ádurnefnder menn Jón og Þórdur handfestu fyrskrifudum Einari svo latande vitnisburd. ad þeir hefði heyrðt Biarna heitinn Þórarinsson lysa því ad hann skýlði handhöggva edur fóthöggva Einar og hans menn þá sem i Skor voru og svo skipadi hann sijnum monnum ollum ad skamslá Einar Biornsson. og alla hans menn. og láta aungvañ undan komast og med þessari lofan og samtökum sögdu þeir Jon Gudmundsson og Þordur Eyriksson ad Biarni heitinn og hans menn hefði farid ad Einari og hans mönnum med höggum og slögum og skotum. bædi med Bogum og Bjssum. og svo hefði þeir tekid þeirra peninga j þessare sömu ferd. Og hier eptir vilium vid sveria ef þurfa þykir. og til sanninda hier um settum vid fyrnefnder menn ockur Jnnsigli fyrir þetta vitnisburdarbref. er skrifad var j Saurbæ á Raudasandi fimtudæginn næsta fyrir krossmesso um vorit. þá lidit var frá guds burd M. iiij.^c lxxxxij. ár.

390.

6. Maf 1482.

í Hvammi.

VITNISBURÐUR, að Bjarni „heitinn“ Þórarinsson hefði farið heiman úr Bæ til Skorar í þeim hug að slá Einar Björnsson í hel.

Kriegers safn 2. 4to bls. 351—352 með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700 eptir transskr. frá 5. Júlí 1490.

Það giðrum vid Þordur Sigurdsson og Páll Jonsson godum monnum viturlegt med þessu ockru opnu brefi. ad

vid vorum þar i hið. sðum og heyrðum ð ord og handaband þessara manna. af eirni alfu Einars Þiornssonar. Enn annari Brands Asbiarnarsonar. at svo fyrir skildu. ad ðdur- nefndur Brandur handfesti fyrskrifudum Einari svo lðtanda vitnisburd. ad hann hefði heyrð Biarna heitinn Þorarinsson lýsa þvi ðdur enn hann fór heiman úr Bæ jnn til Skorar. ad hann skyllði slð Einar Þiornsson j hel. og svo bad hann sijna menn. ad þeir skyllðu slð Einar i hel og alla hans menn. lðta aungvañ undan komast þð sem j Skor eru. Hier epter vilium vid sveria ef þurfa þýkir. Og til sanninda hier um settum vid ockur Jnnsigli fyrir þetta vitnisburðarþref. er skrifad var i Hvammi á Bardaströnd mðnudaginn næsta eptir krossmesso um vorid. þð er lidid var frð hingadburd vors herra Jesu christi 0. og cecc. ðttatijger og ij. ar.

391.

6. Maí 1482.

í Hvammi.

HELGA Þorleifsdóttir selr og fær Guðna Jónssyni jörðina Neðra-Bakka í Langadal í Kirkjubólssókn til fullrar eignar og kvittar hann um andvirði jarðarinnar.

Landsbókasafn 119. 4to bls. 140, skr. c. 1650.

Þad Giore Eg Helga ÞorleifsDotter Godum monnum viturligt. ad ec medkiennunst med þessu mijnu opnu Brefe. ad eg hefe sellt og feingid Gudna Jonssyne Jordina Nedra Backa j langadal j kirk(i)u Bolz kirkiusokn til frialz forrædis og fullkomligrar Eignar. vndan mier og mijnum Erfingium. enn vnder Greindañ Gudna og hans Erfingia og Epterkomendur. med ollum þeim Gognum og Giædum sem greindri Jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyu. og Eg hefe fremst eigande ad ordit. Medkiennest eg adurnefnd Helga Þorleifsdotter ad eg hefe fulla og alla peninga vppborid af optnefndum Gudna Jonssyne fyrer optnefnda Jord Backa. suo sem mier vel anæger. Þuj gef eg þrattnefnd Helga ÞorleifsDotter tijttnefndan Gudna Jonsson kuittañ og akiæru- lausan fyrer mier og aullum minum Aurfum og Epterkomendum vm þrattnefnda Jord og Jardarverd. Og til sann-

enda hier vm setta eg mitt Jnsigle fyrer þetta Jardar Bref. er skrifad var j Huamme j Huamssueit vppa Johannis Dag apostulj ante portam Latijnam. þa lidit var fa hingadburd vors herra Jhesu Christi m. cccc. lxxxij.

392.

[1482 eða síðar].

VITNISBURÐR Þórðar Sigurðssonar um aldr sinn og fæðingar-
ár Solveigar Guðmundardóttur.

Kriegers safn 2. 4to bls. 314—316 með hendi Styrð Þorvaldssonar
c. 1700.

Vitnisburðarbref nær Solveig Guðmundardotter
var fædd.

Það giðri ec Þordur Sigurðsson godum monnum vitur-
ligt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkiennist. ad eg
hefi handfest Einari Biðrnssýni svo lýtandi vitnisburð. sem
hier epter stendur skrifat. at eg var sagdur af fòdur mýn-
um og móður og þeim monnum óðrum sem minn alldur
vissu .xi. vetra gamall þá Guðmundur Arason reid med
monnum sijnum j nordlendinga fiðrdung.¹⁾ þá somu reid sem
Biorn Kársson og fleijri nordlendingar hofðu lýst á ádur-
nefndan Guðmund Arason. og hans menn gripi og rðni og
heimsókñ. at eg vissa fyrer full sannindi at tijttnefndur
Guðmundur Arason og Helga Þorleifsdottur áttu ekki neitt
barn á lijfi sijn i milli j þann sama tijma. Enn þá Sol-
veig dottir optnefnds Guðmundar Arasonar og Helgu Þor-
leifsdottur var fædd. sem nu lifir. og Biarni heitinn Þorar-
insson²⁾ kalladi sijna eigiñkonu. þá var eg fimtan vetra
gamall.³⁾ Hier eptir vil eg sveria ef þurfa þýkir þá eg er
med Lögum til beiddur.

Og til sanninda.

¹⁾ Það var 1427 (Nýi annáll). Þórðr er því fæddr 1416. ²⁾ Bjarni
Þórarinsson bóndi Solveigar var veginn 1482. ³⁾ þ. e. 1431.

393.

[1482. eða síðar].

VITNISBURÐER Filippuss Sigurðssonar um aldr sinn, þegar Guðmundr Arason gerði norðrreiðina (1427) og þegar Solveig Guðmundardóttir fæddist (1431).

Kriegers safn 2. 4to bls. 323—325 með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Það giöri (eg) Philippus Sigurdsson góðum monnum viturligt með þessu minnu opnu brefi. að eg meðkiennunst. að eg hefi handfest Einari Biörnssýni svo latandi vitnisburd sem hier epter stendur skrifad. að eg var sagdur af födur minnum og modur og þeim monnum öðrum. minn alldur vissu. xix. vetra. þá Guðmundur Arason reid með monnum síjnum j nordlendinga fiordung.¹⁾ þá sömu reisu sem Biorn Kársson og flejri adrir nordlendingar lystu á áðurnefndan G(udmund) A(rason) og hans menn ræni og Gripi. og heim-sökn. að eg vissa fyrir full sannindi. að fyrnefndur Guðmundur Arason og Helga Þorleifsdottur áttu ecki neitt barn á lifji síjn i milli j þann sama tijma. Enn þá Solveig dottir optnefndz G(udmundar) A(rasonar) og Helgu Þorleifsdottur var fædd. sem nu lifir. og Biarni heitinn Þorarinsson²⁾ kalladi síjna eiginkvinnu. þa hafda eg þrið vetur og tuttugu. Hier eptir vil eg sveria ef þurfa þykir. og (eg) er lögliga tilkvaddur.

394.

9. Maí 1482.

á Helgafelli.

HELGI Ísleifsson lýsir því, að hann hafi í umboði Andrés Ámundssonar og hans hústrú Gunnhildar Pétrsdóttur selt Halldóri ábóta á Helgafelli jörðina Munaðarnes í Trékyllisvík fyrir tuttugu hundruð, og kvittar hann ábóta um andvirðið.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar í 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, nú í Landsskjalasafni 94²

Það giore ég Helgi Ísleifsson godum monnum kunn-

¹⁾ Það var 1427. Filippus er því fæddr 1408. ²⁾ Bjarni var veginn 1482.

ugt med þessu mijnu opnu brefi ad eg hefi medkienst. ad eg hafi sellt Herra Halldore med guds nad abota a Helgafelli j wmbodi Andries Amundssonar og hanz Hwstru Gunnhilldar pieturzdottur. Jordina Munadarnes er liggur j Arness kirkiusokn. med ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fylger og fylgtt hefur. ad fornu og nyiu. og fyrgreind Hwstru Gunnhilldur var framast eigandi ad ordiñ efter Loftt heitinn Ormsson sinn Bonda. huorz sál gud náði. Hefur hann bitalad mier vppa firr nefudra manna vegna Andriesar Amundssonar [og Hwstru Gunnhilldar¹⁾] so felldum peningum sem hier epter skrifader standa. iiij malnytu kugilldi. j eygeinginn vxa iiij vetra gamlañ fyrir ij^o: 8 saudi gamla fyrir ij^o: hest fvrr halftt anat hundrad. xviiij fiordunga smiorz fyrir ij^o: x vætter skreidar ferugvætta fyrir ij^o: ij halfstycckiss klædi fyrir vj^o: hef eg þessa somu peninga alla vppborid þeirra vegna. epter þui sem mier vel anæier. þui gief eg herra Halldor olldungiss kuittañ og akiærulausañ. wñ fyrgreintt Jardar verd. og thilsanninda hier vm setta eg mitt Jnsigle fyrir þetta kuittunarbrieff. skrifat a Helgafelli j Helgafellzsueit. fimtudaginn næstañ fyrir Hallvardsmesso. Anno Domini 1482.

395.

20. Maí 1482.

á Þorkelshóli.

TYLFETARDÓMR útnefndr af Hrafní lögmanni Brandssyni um það, hver vera skyldi umboðsmaðr Orms Bjarnasonar.

AM. Fasc. XXVII, 13, frumritið á skianni frá Staðarhóli. Tólf innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá. AM. Apogr. 1491 (eptir frumbr.).

Domur wñ wmbod Ormz Biarnassonar²⁾

Awllum Maunnum þeim sem þetta breffs sia edur heýra Senda. Eiggell grimsson. Gunnlaugur Þorkellsson. Einar arnason. Olafur Þorwardzson. ketill teitzson. jllughe halldorsson. Gizaur biarnarson. liotur þorleifsson. þorualldr gudmundzson. þorkell þorsteinsson. biorn jonsson ok Eiggell jonsson Quedio guds ok sina. kunnighth giaurandhi. ath þa eth

1) b. v. vantar í hdr.; 2) Utan á bséfinu með hendi frá c: 1600.

lidit war fra hingath burdh wors herra jehsu christi þusundh flaugur hundruth attatighir ok tuau ar. a þorkelshuole j vífdedal a almennelighv hierads þinghi. mǫnudaghin næsta fyrir huitasunnu. vorum vier j dom nefndir. af ærlighum manne hrafne brandzsyne laughmanne fyrir nordan ok westan a jslande. ath skodha ok dæma¹⁾ huerr vera skýlldhe vmbodhs Madr orms biarnasonar. kaulludo þar til vmbodha sira gudmundr skulason. arne þorleifsson ok þáll brandzson veghna jngebiargar þorwardzdottur kinnu sinnar. Enn hustru margreth vi(g)fwsdotter hafde adr j setzt ok ath sier tekit ok dom fyrir lagth eptir dandhi manna giordh ok samþýkt. og beidduzt hier domz a ok vndir laugdu med handabandhe hwer hallda skyllde peningha adhr greindhz orms biarnasonar. En sakir þess ath oss leitz erfinghi orms einghi hallda megha vmbodit. edhr þeir er þar næstir standa j erfdatale. ok aunguan þann nanara er fullar vaurdzlur ok borgun hefdhe. fyrr enn jngebiorgh þorwardzdotter. ok gudridr systir hennar. Þui dæmdhum vær adr nefndhir domsmenn þal brandzson ok erlend erlendzson bændur fyrr greindra kuenna. laughliga vmbodsmenn þratt nefndz orms biarnasonar. Ok þal brandzson skýlldughann ath sier ath taka peningaþa ok eptir ath kæra ok allar skuldir ath afhgreida þær hann yrdhe med laugum skylldugur ok fullt forswar fyrir ath veita beggia þeirra veghna. Enn erlendhr skylldhur ath jnna honum fullt fyrir starf sitt hans veghna eptir dandhi manna giordh ef þeir semia eighe sialfir ok skipta med sier vmbodunum. enn ef þeim semdhe þat eigi sialfum. þa skyllde þeir nefna þar til sex skynsama menn at skipta til jafnadar med þeim. Enn hustru margret riethyligha hafa ath sier tekit peningana ok j setzt ok med skildh. skuli Enn hyggia ath a huerium tolfmanudhum huersu med peningana er farit eda sueinnenn er halldinn.

Samþyckte þennan uorn dom medh oss fyrr nefndr hrafn laughmadr. hverr eth sitt jncigle setthe medh vorum fyrr greindra manna jnciglum fyrir þetta vorth domsbrefh. er

¹⁾ dæmda, frumritið.

skrifat var a asgeirsa j víjdedal a sama úre deggi sidhar enn fyr segir¹).

396.

20. Maí 1482.

á Þorkelshóli.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Hrafni lögmanni Brandssyni um arf og löggjafir Sophíu Loptsdóttur milli Árna Þorleifssonar og Páls Brandssonar umboðsmanns Orms Bjarnasonar.

IBfél. 309. 8vo bl. 117^b — 119^a með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620; — IBfél. 67. 4to með hendi séra Eyjólfis Jónssonar á Völlum í Svarfaðardal (d. 1745). — AM. 199. 4to bls. 46—48 skr. c. 1604. — Afskript af dómi þessum er til mjög víða í dómabókum, en ártalið er nær alstaðar skakt, optast 1402 og einstaka sinnum 1485 og enda á fleiri vegu, en það er alt rangt, og flestar eru afskriptir bréfsins mjög breinglaðar.

Domur hrafnz laugmannz wm Tijundargiuf²).

Aullum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda³) Egill Grijmsson. Gunnlaugur Þorkelsson. Einar Arnason. Olafur Þorvardsson⁴). Kietill Teitsson. Jllaugi Halldorsson. Liotur Þorleifsson⁵). Þorvaldur⁶) Gudmundsson. Gissur⁷) Biarnarson. Þorkiell Þorsteinsson. Biorn⁸) Jonsson og Egill Jonsson q(uediu) g(uds) og sijna kunnugtt giorandi at [þa lidit var fra hingatburdi vors herra Jesu Christi M CD lxxx og tvö⁹) úr a þorkielzhuoli j vididal¹⁰) manudaginn næstann firir fardagaviku vñ vorit vorum vier j dom nefnder of erligum manne Rafne Brandssyni laugmanne nordan og westan a Jslandi ad skoda. ransaka¹¹) og dæma a millum þeirra Arna Þolleifssonar og Pálz Brandssonar vmbodzmanz Ormz Biarnasonar¹²) vñ þann arf sem Arne reiknade sier fallit hafa oc brædrum sijnum eptir Soffiu Loptzdotter modur Ormz enn faudurmodur sijna. og ei sijdur vñ allar þær giafer sem adur nefnd Sophia hafde

¹) þ. e. 21. Maí. ²) 309; — giuf = giöf; ³) sendum 309; ⁴) Þorualds-son 199 (rangt); ⁵) Leitsson 309 (rangt); ⁶) Þorvardur 309 (rangt); ⁷) Gijlsle 309 (rangt); ⁸) Biarni 309í 67, 199 (rangt). ⁹) [67; arum epter lausnaranz hingatburd 142 (!) 309; 1402, 199 ¹⁰) 67; Eidedal (!) 309; ¹¹) sl. 199 67; ¹²) Brandssonar 199 67, 309 (rangt).

gefit vr aullum sijnum peningum. huorsu logligar þær skyllde vera.

laugdo þessar fyrgreinder menn Pall og Arni sig þar vnder dom med handabande.

Nu af þui ad vor landz log)¹ so vtuijsa²) ad sonar sonur skal taka jafntt uid dottur þui dæmdum vier Arna og brædrum hanz þridiung. Enn Ormi ij hlute af arfue epter Sophiu bædi j londum og lausum eyrer³). Enn þau odul sem meire ero og fader Arna stod til leysi hann ef hann vill⁴) fimtta hlut minna enn verd ero [nu⁵) j næstum⁶) fardaugum [Lx^c ⁵) jnan sueitar Pali Brandssyne j haund j fulluirdu gosse. enn ef hann leyser ei suo siehann af þeirri lausn bædi firir sig og brædur sijna.

[Nu saker þess⁵ j annari grein ad þar kom ei fram firir oss ad peningar epter Sophiu andada væri meire enn hun hafde at erfdum tekit epter faundur sinn og modur. þui dæmdum vier at hun skyllde ei mega vr sijno erfdagosse meir med laugum gefa enn Tijundargiof. Enn ef tijundargiofin hrycki eigi til gíafanna. þa skylldi so firir huorium skerda sem tala rennur til epter fiarmagne. vtan salugiafer þær skulo fyrst oskertar af lukazt. Enn⁷) tijundargiof dæmdum vier fimta huortt hundrad. kynne og suo ad⁷) profast ad Sophia hafi haftt nockut aflagoss þa skylldi hun hafa vr matt gefa fiordungzgiof. Reiknast og svo til ad Ormur sonur hennar meigi epter Tijundargiof halda badum jordunum Fagradolum⁸) þa skylldi honum skiptast til eignar þad sem þá þyrftti aptur ad leggiast. Enn þratt nefndur Pall vmbodsmadur hanz kiosi j huorri jordunne þad skylldivera er til skiptanna legst.

Samþykktu þennann vorn⁹) dom med oss adur nefndur Rafn Brandsson laugmann og [setti sitt innsigli med vorum innsiglium firir þetta vort domsbref. hvert¹⁰) skrifat var¹¹) a Asgeirsó [i Vididal a sama ari ¹²) ij dogum sijdar [en fyr segir¹²).

¹) laga bok 67; ²) ut visar 67; ³) avrum 67; ⁴) uildi 309; ⁵) [sl. 309; ⁶) næstu 309; ⁷) sl. 67; ⁸) Þaradolun; 199 Faxadolun IBfél. 79. 4to þar a dalnum 309; ⁹) sl. 309; ¹⁰) [et cetera 309; ¹¹) sl. 309; ¹²) [sl. 309.

397.

25. Maí 1482.

í Björgvin.

VOTTORÐ Þorleifs Björnssonar um, að hann skuldi herra Jóni Smjör, riddara og höfuðsmanni í Björgvin, hundrad Rínsgyllini, sem hann lofar að borga í haust.

AM. Apogr. 5514 "Efter copiu med hende Sr. Biarna Hallgrímssonar" (AM.). „Dær variæ lectiones sem hier standa in margine og uppi yfir einstaka stöfum med minne eigen hendi, eru teknar ur copiu af þessu brefi, sem Mag. Jon Thorkelsson Widalin hafde med eigen hendi ritad efter originalnum og mier sendt, þá hann var kirkiuprestur í Skalhollte (nota: þá var enn originallenn þar). öllu öðru bar stafrett saman i þeirre Mag. Jons copiu og hinne er Sr. Bjarne hafde ritad. a sinne copiu hafde Mag. Jon sett þennann efterskrifadann titul: Vitnisburdr uppá obligatiu Þorleifs Biörnssonar til herra Jons Smör, uppa hundrad Rinsgyllene" (AM.). Þetta frumrit, sem Árni getr um, hefir verið transskript fjögurra manna gert 14. Maí 1527 á Hattabergi í Noregi. Mismunr afskriftanna er alveg ómerkr.

Obligatia Þolleyfs Biörnssonar upp á .j.c¹) Rijns gylleni.

Dett giore jeg Thorleif biörnsson godum monnum kunnigt med thessu minu opnu brefe. ath eg medkennuust ad eg er skuldug hundrad Rins gyllene herra Jon Smör riddara og hauffuðsmanni ifver kongsgardenn j beren. for den kreara sem eg køpt ad honum j berenn vt af Stralsund. Skal jeg late føre thessa peninga till bergvin j haust. for utan hindur skada og forfall. Og tijll sanninde heer vm setta eg mitt jnnsigle for thetta bref skriffvat j beren laugardagenn næst for pinsdag. þa lidit var fra hingadburd vors herra Jesu Christi M. CCCC. lxxx. og .ij. aar.

398.

17. Júní 1482.

í Björgvin.

JÓN Smjör „riddari og höfuðsmann upp á konungsgarðinn í Björgvin“ lýsir Eyjólf Einarsson fullan óbótamann, fyrir að hafa fangelsað og tekið Jón prest Snorrason í Bæjarstað um náttartíð og sett í járn, nema hann sætti sig við Þorleif Björnsson með skynsamra manna ráði. (Sbr. bréf frá 20. Aug. 1484).

AM. Fasc. Dipl. Norv. XXV, 20, transskript á skinni gert í Flatey

¹) Stendr: ije í afskrift séra Bjarna, en Árni leiðréttir.

22. Júlí 1482. Prentað í Dipl. Norv. V, Nr. 918 (bls. 661), og er þar talið dagsett 7. Júní, sem mun vera prentvilla fyrir 17.; í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. 1V, 172—173.

bref um eyolf einarson¹⁾

Jag Ion smior. riddari ok hofudsmann. wppa konungs gardin j biorguin. giorum viturligtt alle ath kom for rijk-insins raad j biorguin. wel burdig man. Torleif biornson ok tiedj bref forer oss med heilum ok oskoddum jnsiglum. lydandj ath erkibiskup olaf go(d)rar aminningar forðum erkjbiskup j þrandheimí. hvers siel gud²⁾ nadj. lysti eyvlf einarson j kirkiunar bann ok pafans ok matti eigi af leysaztt fyrr enn hann warj forlíjkttur med herra jon snorra-sonn. forj tej saker ath hann hafdj gripit fornefndañ jon j bæiar stad vm nættar tíjd ok burt færde med sig. j stock ok j iarn setti. wtt af huilkiñ jarn fornefndur herra jon kom. ok j eina kirkiy. kom þá for nefndj eyulfr med sina medfylgiara. ok toku forr nefnd herra jon vt af kirkennj ok fardu honom j sama fangelsi j gen. sem hann fyrr j var. forer suo dann reyrdar saker. haldur ek honom fyrir ein fullañ obotamann eptter þui sem stár j logbokinnj j obotamalenv. nema hann sætti sig vit torleif biornson. eftter ty sem skynsomum monnum tyker skialigit verra. suo framt ath hann vill blijfa j logum vpp a kruvunar vegna. ok a rijkisins vegna. Til sanninda hier vm. settj jag mitt jnn-sigli fyrir þetta bref. sem skrifath var j biorguin f(r)iadaginn næsta eptter helga líjkama dag. anno domini M^o. cd^o. lxxx. íj.

399. 22. og 23. Júní 1482 í Skálholti.

MAGNÚS biskup í Skálholti skipar á synodo með ráði nærstaddra kennimanna allar þær eignir og ítök til Hofskirkju í Héraði (Öræfum), er átt hefir kirkjan á Eyrarhorni, og transskribera þeir Hofskirkju máldaga, er Michael biskup setti 1387.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ gug, hdr.

AM. Apogr. 2043, afskript gerð á Dyrhólum 1705 eptir transskripti frá 8. Júní 1652, sem gert var eptir transskripti frá 16. og 17. Ang. 1585, en það mun eiga að hafa verið gert eptir frumritinu. Afskript af þessu bréfi er og í Biskupsskjalasafni 2.4^{to}. með hendi Einars skóla-meistara Jónssonar 1752 eptir blöðum komnum frá séra Benedikt Jónsyni í Bjarnanesi (d. 1744), og hafði hann sent þau Jóni biskupi Árnasyni, en biskup fyrrum skipað að láta færa þau inn í bók (sbr. Dipl. Ísl. IV, bls. 30). En á Bjarnnessblöðunum hefir bréf þetta einmitt verið tekið eptir sömu afskriptum og Dyrhólaafskriptin. Eg hefi getið þess til í Fornbréfasafni III, 400, að transskript þessa bréfs sé gert c. 1483, en sá skilningr þykist eg nú sjá að réttari sé, að það muni einmitt gert 23. Júní 1482, daginn eptir að skipan Magnúsar biskups á að vera gerð, og er það í sjálfu sér ekkert ólíklegt. En hinu er örðugra að koma heim, að þá hafi ábóti sá verið á Helgafelli, er Helgi hét, því að eingin rök finnast til þess, að nokkurn tíma hafi ábóti verið þar með því nafni. En sæmileg gögn eru fyrir því hins vegar að Haldór Ormsson er ábóti á Helgafelli 1480 (bréf 14. Apríl það ár, Nr. 239), og gögn, sem ekki verða rekin, að hann hafi verið þar 1481 (bréf 27. Okt. það ár, Nr. 371) og eins einmitt 1482 (bréf 18. Marts og, Nr. 383) og síðan leingi. Er því ekki nema tvent til, að annaðhvort sé bréf þetta alt eitt falsbréf, sem þó er ekki líklegt, þar sumir af prestum þeim, sem hér eru nefndir, þekkjast annarstaðar frá, ellegar þá að nafn ábótans hefir mis-skrifast Helgi fyrir *Haldór*, og er það líklega.

Það giorum vier Helgi¹⁾ med Gudz náð úboti ad Helgafelli. Jon Gislason. Audun Þordarson. Magnus Helgason. Sveinn Jonsson og Finnur Magnusson prestar Skalhollts biskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad vier hofum sied. lesid og grandvarlega athugad þann máldaga kirkiunnar ad Hofi j Hieradi sem skrifadur stendur j þeirri máldagabok sem giðra liet biskup Michel godrar minningar. hvor var Skalhollts biskup. er hann svo j maldagabokinni j Skalhollti ord epter ord. so sem hier seiger.

[Hér kemr máldagi Hofskirkju í Öræfum 1387, Dipl. Ísl. III, Nr. 345].

Anno domini M. cd. lxxx. secundo laugardaginn næstann firir Pietursmessu og Páls á almenniligri prestastefnu j domkirkiunni j Skálholhti giðrdi sá virdulegi herra og andlegi fader broder Magnus biskup j Skálholhti þessa epter skrifada skickun. med

¹⁾ Svo.

ráði allra þeirra kiennemanna sem þar voru þá samankomner. ad allt það sem átt hafði kirkian ad Eyrarhorni. lönd. reka og jtök. það sem epter var ospiallad. þá skyldi það leggiast til kirkiunnar ad Hofi epter þennan dag.

Þesse adur greindur herra broder Magnus giördi þessi umskipti vid kirkiuna ad Hofi med handsöladu samþycki Magnusar bonda Gunnarssonar. sem þá var eigandi ad Hofi. Fyrer halft Skaptafell fieck hann til eignar klrkiunni ad Hofi halft Svinafiall.

Og til sanninda hier um setti fyrrskrifadur herra Magnus sitt innsigli med vorum adurgreindra manna innsiglium firir þetta bref hvort skrifad var j Skólholttl. á sama ári. degi sidar enn fyrr seiger.

400.

2. Júlí 1482. á Hóli í Bolungarvík.

VITNISBURÐR Einars Haldórssonar, að Björn Þorleifsson hafi gefið Solveigu dóttur sinni Vatnsfjörð.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 178—179, með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700.

Þda giöri eg Einar Halldorsson godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkiennist ad eg heyrda Biörn Þorleifsson eigna dottur sinne Solveigu jörðina Vatzfiörd. svo og heyrda eg fyrnefndur Einar ad Kristijn Biornsdottir bad ádurnefndañ Biorn Þorleifsson son sinn ad hann skyldi láta fyrnefnda jörd vatzfiörd fylgia nafni. enn tijttnefndur Biörn sagdi þar jð til. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir þetta vitnisburðarbref. Skrifad á Hóli j Bolungarvík mánudaginn næsta fyrir de Sanctæ Mariæ suiptune¹⁾ Anno domini M. CCCC. lxxx. og ij. ár.

401.

4. Júlí 1482.

á Harastöðum.

VITNISBURÐR Gregoriusar Jónssonar um Dálksstaði á Svalbarðsströnd.

¹⁾ D. e. Þingmaríumessa og Svithunsmessa 2. Júlí.

AM. Fasc. XXVII, 3, frumritið á skinni, og er innsiglið dottið frá.
— AM. Apogr. 170,

Þath giore ek gregorius jonson godvm monnum vitvrligt med þessv minv opnv brefi ath ek heyrði þath talat ath gvdrvn aøndresdotter hefde lotet jordena dalgzstadi alla a sualbardzstrond j sina penni(n)ga vm voret er þorkell bergson bonde hennar salastisz¹⁾ fyrir vm vetrenn enn jon þistel ok biorg kona hans hefde feingit frida peninga ok ofrida j stadenn. suo ok visi ek adr nefnd(ur) gregorius fyr greind gudrun bio a jordvne dalgstodvm til þess er hvn do ok akiærði hana einge ne omakadi vm fýrgreinda jord svo ath ek heyrde þess getit. ok þa tok ath sier þorkell sueinsson jord ok penninga ok hiehltt medan hann lifdi ok þa sueinn þorkellsson efter hann ok hann gaf dottur sinne er bauduar finnzson atte ok hier ueit ek avngvañ hafa verit akiærðan af þessvm ok eigi þa sem a hafa bvit sidan ð oft nefndri jordu af erfingivm þorkels bergssonar svo ek hafi þat vitat vppa floritigi uetr ok her skal ek sveria epter ef þvrfa þykir. ok til sannenda hier um setta ek mitt jnsigli fyrir þetta vitnisbyrdarbref er skrifat var a harastodum j hnioskúrdal translacio sancte martine ok epýscopi þa er lidet var fra hingathurd vors herra jhesu christi þvssvñd flogvr hvñdrvd lxxx ok t(u)au ar.

402.

21. Júlí 1482.

í Kirkjubæ.

ÞORKELL prestr Björnsson fær Magnúsi biskupi í Skálholti upp í barneignasektir og önnur brot jörðina Eyjar í Breiðdal, en 10 hundruð í Gilsá í Breiðdal og þar til fimm hundruð standi fyrir brigð.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 18, frumrit á skinni og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2497 „accuratissime“.

Vm iordina eyjar er liggur j austflordum.²⁾

Þat giore eg³⁾ þorkell prestr biornsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe ad ek³⁾ med-

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ³⁾ Svo.

kennuñzt ad eg¹⁾ hefi fengit minum herra biskupinum herra magnuse med gudz nad biskupe j skalholhti jordina eyiar er liggr j breiddal j heydala kirkiusokn med ællum þeim gægnum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nýiu og eg¹⁾ vard fremzt eigandi at j þær sekter sem eg medkennuñzt ad eg hefi brotligr ordit j barn-eignum og ædrum brotum enn ef nockur lagarípting kann vppa ad koma fyrr greinda jord eyiar þa set eg¹⁾ þant og fæ eg til fullrar eignar fyrrnefdum herra magnuse tíu hvndrut j jordunne gilsæ er liggur j breiddal j sæmu kirkiusokn med ællum þeim gægnum og gædum sem fyrr greindri jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nýiu og eg¹⁾ vard fremzt eigandi ad og þar til fimm hundrvt af mer edr minum erfingium þeim sem rípta vilia fyrgreinda jord eyiar. Og til sanninda hier vm sette eg mitt junnscigli fyrir þetta bref skrifat j kirkiubæ a vtmannasueit miduikudaginn næsta fyrir jacobsmesso vm sumarit anno domini M^o cd^o lxxx^o secundo.

403.

22. Júlí 1482.

í Flatey.

TRANSSKRIFT af bréfi Jóns riddara Smjör's um bannsetning Eyjólf's Einarssonar frá 17. Júní 1482 (Nr. 398).

AM. Fasc. Dipl. Norv. XXV, 20, frumtransskriptið á skinni. Prentað í Dipl. Norv. V, bls. 661. Af þrem innsiglium eru hin tvö fyrstu dottin frá. F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 173.

Medkennvmstt værr gudne jonsson einar brandzson ok hafidi skulason. at wær hofum sied ok yferlesit opit bref. werdug herra. þerra jons smiors riddara ok hofudsman [á kongsgardin²⁾] j biorguin med hans heilu ok oskoddu insigli. Suo latanda ord eptter ord sem fyrr skrifat star. Ok til sanninda hier vm settvm wær wor insigli fyrir þetta trannskrifttarbref. skrifat j flatey a breidafirdj. manvdagin næsta fyrir jacobi apostulj. a sama úrj sem fyrr seiger.

¹⁾ Svo. ²⁾ [á spássiu og nokkuð óglögt vísað inn.

404.

23. Júlí 1482.

í Flatey.

TRANSSKRIFTARBRÉF af dómi ríkisráðsins norska um góz Þorleifs Björnssonar frá 25. August 1481 (Nr. 360).

AM. Fasc. XXVI, 27, frumtransskriptið á skinni. Af sex innsiglium eru fjögur fyrir.

Medkenunzt ver einar brandsson þorkell sueinson sigurdr ionson are magnusson. jon asmundzson og þorkell oddzson med þessu woro opnu brefi ath ver havfum sied og yferlesit opit domsbref þessara fyrnefndra verdug(r)a herra og ærligra manna krununnar væpnara og ríkis ráds j norege. med þeirra heilum og oskauddum hangandi innciglium suo latande ord epter ord sem fyrr skrifad stár. Og til sanninda hier um settum ver fyr nefnder menn wor juncigli fyrir þetta transkriptarbrief skrifath j flatey á breidafirde þridiudaginn næsta fyrir iacobs Messo áre síjdar enn fyrr segir.

30. Júlí 1482.

405.

22. August 1493. á Skriðu í Fljótsdal.

VITNISBURÐARBRÉF tveggja manna um skilmála Magnúsar biskups góðrar minningar og Orms prests Eiríkssonar, að Ormr prestr skyldi gjalda kirkjunni á Hofi í Vopnafirði tutugu hundruð í næstum fardögum, og skyldi hann þar með kvittr við staðinn um alla staðarpeninga.

AM. 263. Fol. bls. 4, máldagabókin forna frá Skálholti, skr. 1598.— AM. Apogr. 5758 með hendi Árna Magnússonar (eptir 263. Fol.).

gamall maldage.

Þad giorum vid hallsteinn þorsteinsson: oc Gvnnlaugur Biarnarson godvm monnvm kvnnugtt med þessv ockrv opnv brefe: þa lidid var fra hingad burd vors herra jesv christi M. cccc. lxxx oc tuo ar: næsta dag epter olafsmesso firri vm svmarid vorum vid j hia: savm oc heyrdum a: ord og handaband biskup(s) Magnús: godrar minningar: oc Orms prestz Eirekssonar: ad suo felldur skilmale for fram

med þeim ad adurnefndur Ormur prestur: lofade ad giallda kirkiunne a Hofe j Vopnafirde xx^c j ollum þarflegum peningvm: ad næstum fardogvm. Skyllde þratt nefndur Ormur prestur hier med vera kvittur vid stadinn: vm alla stadarins peninga: sem hann atti honum ad giallda: ad þessum peningvm luktum. Og til sanninda hier vm: settum vid ockur jnsigle firir þetta bref: skrifad a skridv j fliotz dal fimtudaginn næsta firir Bartolomeus messv: Anno domini M.º cd. xcij.

406.

31. Júlí 1482.

í Grundarfirði.

DIÐRIK Pining hirðstjóri og höfuðsmaðr yfir öllu Íslandi skipar Magnúsi Þorkelssyni sýslu milli Varðgjár og Úlfsdalafjalla (Vaðlaþing).

AM. Fasc. XXVII, 9, frumrit á skinni, og er innsigli Pinings heilt fyrir bréfinu.

Syslubref Magnus Þorkelssonar a(f) Didrich
P(ining) Anno 1482.¹⁾

Þat giore eg dirich pining hirdstiore ok hofudsmann yfer ollu jslande godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe ath eg hefe vnt ok skipat ærligum dande manne magnuse þorkelssyne mins herra kongsins sýslu ok vmbod j millum vargiar ok vlfsdalafialla med rekum ok renningum huolum ok hafrextum ok al(l)re þeirre rentu sem greindre sýslu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu. skal hann iarder byggia þær sem eg hefe eigi adr rad fyrir giort tolla ok viseyre vth ath krefia ok upp ath bera. skal hann aull móul smærre ok stærre segta ok sækia ok nidrsetia ok fyrir sig stefna prof æ taka ok doma uth ath nefna ok dag ath gefa þeim monnum sem j vandræde kunnu ath falla sem gud late færre en fleire. ath ollu jafnfullu sem eg sialfr. Skal hann eignazt aull. vj. marka mal ok þær fyrir jnnan. en ef

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld þeirri sömu, sem víða hefir ritað á spássíur Svalbarðsbókar af Jónsbók (AM. 343. Fol.).

stærre mál kunnu til ath falla þa skal hann mior þar fullan reikningskap af giora upp a mins herra kongsins uegna ok minna. bid eg vm alla dande menn ath þier sieud honum greider ok godviliuger vm þann godvilia sem þier vilid honum giort hafa. skal hann þessu minu vmbode ath fylgia til næsta auxararþings ok þat leingur sem eg giorer eigi adra skipun æ. skal hann fulla makt til hafa skatt ok visreyre saman taka ok vth ath krefia þan sem þetta næsta vmlidid ar fallit hefer ok þeim quittan gefa sem luka vilia enn þeim fullar saker a gefa sem eigi vilia gialda. skal hann ok fulla makt til hafa vmbodsmann ath setia fyrir sik ef hann kann þess med þurfa. En skile skattenum til bessastada. Ok til sanninda hier vm sette eg mitt jncigle fyrir þetta syslubref scrifat j grundarfirde midkudagin næsta fyrir Olafsmessu seinne anno domini 00 cd lxxx secundo.

407.

4. August 1482. á Illugastöðum.

ÞORLEIFR Andræsson selr Ólafi Þorvarðssyni átján hundruð í jörðunni Bergstöðum í Miðfirði fyrir jörðina Tungu í Hrútafirði, með fleira skilordí, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXVII, 14, frumrit á skinni, frá Staðarhóli. Af fjörum innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 1489 (eptir frumritinu).

Þath gioru00 uær gunnar biarnarson. fuse Juarsson. brandr olafsson ok jon eireksson godum monnum uiturligt med þessu woro opnu brefe 00 stadarbacka j midfirdi sunnudagin næsta eptir krossmessu um uorit¹). þa er lidit uar fra hingatburd worss hera ihesu christi þushund flogur hundrud attatiger ok tuau ar woru00 ver j hia saum ok heyrdum 00 ord ok handaband þessara manna olafs þoruardzsonar af einni halfu enn þorleifs andressonar af aþare ath sua fyrir skildu at þesser fyr nefnder menn keyptu jordum sin j milli. er sua heita. selldi adr nefndr þorleifr fyr nefndum Olafi atian hundrud j bergstodum j midfirdi til fullrar eignar ær liggr j stadarbacka kirkiusokn med ollum þeim gognu00 ok

¹) D. e. 5. Maí.

gæðum sem þeim atian hundrudum greindum hefer fylgt bæði at fornu ok nýiu ok hann ward fremst eigandi at. hies j moti gaf opt nefndr olafur iordina tungu j hrutafirdi er liggr j stadar kirkiu sokn með ollum þeim gognum ok gæðum sem greindri jordu hefer fylgt bæði at fornu ok nýiu ok hann uard fremst eigandi at. atti þorleifur at bæta husamun æ jordune tungu olafe epter þui sem þeim kæme saman eda sex menn giordi þeirra j mille ok giora æ bergstodum skala ok bur kauplaust epter þui sem titt nefndr olafur villdi til fa efnet at uidum ok torfuð. skyllði huor um sig suara laga riftingum æ greinduð jordum en bader hallda til laga. skyllði huor um sig ganga aptur at sinni jordu sem att hefði ef með loguð geingi af. at næstum fardogum domlaust. Ok til sanninda hies wm settum vier fyr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta jardakaups bref er giort uar æ illugastodum æ uaznesi sunudagin næsta epter olafsmessu sidare æ sama are sem fyr seger.

408.

4. August 1482.

á Móbergi.

BENEDIKT Magnússon lykur Ingibjörgu Þorvaldsdóttur konu sinni mála hennar, og er þar í Vik og Hóll í Reynistaðarþingum.

Frumrit á skinni úr safni Jóns Pétssonar nú í Landsbókasafni. — AM. Apogr. 5655 „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er á kálfskinn. Öll Jnsigle með þveingiunum eru j burt, sem á þveingiaförunum synast ad hafa verid sex“.

Þeim godum monum sem þetta bref sia eda heýra senda þosteinn prestur illugason. annoddr einarsson. ion haflidason prestar. ion hallgrimsson. þosteinn markus son ok þiodolfur oddz(son) leikmenn. kuEDIU guds ok sina kunnigt giorandi. at þa lidit var fra hingat burd vors herra iehsu kristi þushund flogr hundrut. attatigir. ok tuo ar. þridiodagen næsta fyrir jacobsmesu¹⁾ j grimstungum j vatzdal. vorum vær i hia saum ok heýrdum æ ord ok handaband þeirra

¹⁾ þ. e 23. Júlí.

benediktz magnussonar af einne halfu. ok ingibiargar þorualldzdottur af annare at suo fyrir skildu at adr nefndr benedikt magnusson lukti fýr nefndri jngebiorgu þorualdzdottur kono sinne j sinn mala iordina vik j skaga firði er liggr j reýnes stadar kirkiosokn til fullrar eignar vndan sier ok sinum erfingium fyrir tiutigi hundrada. ok þar til hol þar et næsta er ligur j reýnesnes stadar þingum fyrir .xx. hundrut. ok þar til .xx. hundrut þau hun vildi hafa. dæi fýr nefnd jngibiorg fýr en adrnefndr benedikt þa skildi benedikt sier aptur adr nefndar iardir vik ok hol til eignar. en luka erfingium fýrnefndrar jngibiargar suo uorna penn- inga sem þeirra kaupmalabref þar um vottar.

ok til sanennda hier um setium uier fýr nefnder menn uor jnsigli fyrir þetta bref skrifat var a mobergi j langadal sunno dagen næsta fyrir laurencius Messo. a sama dri ok fýr seger.

409.

18. August 1482.

í Flatey.

VITNISBURÐARBRÉF þriggja manna um það, hver bréf Þorleifr Björnsson hafði með sér til Danmerkr, og bauð „fram á kongsins náðir og rikisins ráð í Noregi á Öxarárþingi á Íslandi“, svo og í „kanceleri“.

AM. Fasc. XXVII, 7, frumrit á skinni. Af þrem innsiglium er nú hið fyrsta dottið frá.

Vitnisburðarbréf er eg hafði j kancelerie.¹⁾

Þath giorum uær sygurdr jonsson þorkell sueinsson og sygurdr einarson godvm monnum kunnigt med þessu uoru oppnu brefi at uær medkenþunzt at vær forum med þorleifi biornsyne til danmerkur og aptur til noreges. og vær vissum fyrir full sannindi. ath fyrir nefndr þorleifur biornson hafði til danmark med sier þau bref er hann hafði bodit sig og sin skilriki fram a kongsins nader og rikisins rad j noregi a auxararþingi a jslandi. Ok²⁾ suo uissu uær fyrir

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Þorleifs hirðstjóra Björnssonar

²⁾ Svo hér.

nefnder menn ath adr greindur þorleifur hafdi með sier aull þesse bref sem hier epter standa skrifut og upptalin og fleire aunnur. og baud þau til ransak fyrir minn herra konginn þar j danmark og kannceleri Enn under rett fyrir rikissins rad j norege og hann hafdi þau þar til retta suo uær uissum. Enu þat fyst þav bref er gudmundar peningum til heyrer og helgu þorleifsdottur hans eigin kunnur. Merkrbref aull. dalsbref. kollabæiar doma og aunnur þau bref sem þar til heyra. alltanabref. stadarholsbref vm þa peninga sem þar til heyra. og loptur ormsson atti og solueig moder hans. enn stefane lopzsyni feill¹⁾ til erfdar. audoflsstadabref. eirex lopzsonar forsuar er hann hafdi aa þingi og sumarlida sonar hans. samþycktarbref af enum beztum monnum um landzins naudzsyniar. bref steinvarn biornsdottur er henne voru apttur dæmder¹⁾ og bref er andresi ormsyni heyra til. Og¹⁾ til saninda hier vm settum (vær) vor insigle fyrir þetta bref skrifad j flatey aa breidafirdi sunnvdaginn næsta epter assumcio sancte Marie þa er lidit uar fra critzburd M. cccc. attatiger og tuo ar.

410.

30. August 1482. á Staðarhóli.

28. Apríl 1483. á Bakka í Öxnadal.

ARNFINNUR Jónsson selr Arnóri Finnssyni jörðina Höskuldsstaði í Laxárdal fyrir Mýrar í Miðfirði, er Arnór lét með samþykki Helenar Jónsdóttur konu sinnar, og þar til ellefu hundruð í þarflegum peningum, en Arnór skyldi eiga lausn á Mýrum.

AM. Fasc. XXVII, 15, frumrit frá Staðarhóli, nokkuð fúid. Tvö fyrstu innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 1490.

bref fyrir hoskulldzstaudum j laxárdal

Anno 1482. ²⁾)

Þatt giorum ver sveinbiorū prestur palsson hallvr asgrimsson ok jon biornsson godum monnum kvnngt med

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi.

Þessv vorv oppnv brefi æ stadarholi j savrbæ fosttvdagin næstta fyrer egidiusmesso þa er lidit var fra hingattbvd vors herra j þesv christi þvshvnd fiogur hvndr(v)d atta tiger ok t(v)av ær vorvm vær j hia savm ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna arnfins jonssonar af eirne alfv en arñor(s) finssonar af annare at svo fyrer skilldv at fyrr nef(n)dr arnfinvr selde adr greindvm arñore jordina hoskoszstade j laxardal er ligur j hiardarholltz kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok gæðvm sem greindre jordv fylger¹⁾ ok fylkt hefer ath fornu ok nyiu ok hann uard fremst eigandi ath. hier j mot gaf optnefndur arnor titnefðum²⁾ arñfinne jordina myrar j midfirde er liggur j mels kirkiu sokn med samþýcke ok upplage helenar jonsdottur kvinnu sinnar med ollum þeim gognum ok giæðum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok þau urdu fremst eigandi og²⁾ þar til ellifu hundrud j þarfligum peningum. skýllde þrattnefndr arnor leýsa jordina myrar til sin fyrir tolf kugillde ok atta hundrud. j fridum peningum ok iiii hundrud j þarfligum peningum þa uti uæri þriu ær. scýllde huor þeirra fyrer sig suara laga riptingum a þeirre jordu er huor selde audrum enn bader halda til laga. Ok²⁾ til sanniða hier um settum ver adrgreinder menn uor jnsigle fyrer þetta jardarkaupsbref er scrifat uar æ backa j auxnadal manudagenn næsta fýrer festum philipi et jacobi æri sidar enn fýr seger.

411.

4. September 1482.

í Laufási.

VITNISBURÐAR þriggja manna um samning þeirra Magnúsar Þorkelssonar, vegna Kristínar Eyjólfsdóttur konu sinnar, og Guðrúnar Gunnlaugsdóttur um arf eptir Eyjólf heitinn Arnfinnsson.

AM. Fasc. XXVII, 16, frumritið á skinni. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu; miðinnsiglið er dottið frá; brot af hinum er fyrir bréfinu.

¹⁾ Hér skiptir um hönd á bréfinu, og er alt niðrlagið ritað með annari hendi en fyrri hlutinn. ²⁾ Svo.

Þat giorvm ver tumaes gudmunztson. hallur runuolfs-son. þorgils halzson godum monnum kunni(g)t með þessv uoru optnu bref(i) at þar uorvm uer j hia savm og heird-vm áá ord og handaband þessara manna magnus þorkels-sonar af eini alfu en gudrunar gunlauxdottur af annari firir þan askillnad at þeira uard a mille vm arf og peninga reikning kristinar eyolfsdottur koñv sinar. at hann reiknadi sier fimtvng vr grytvbaka og vr avllum þeim peningvm er eyolfur heitten anfinzson at(t)e a deyanda deigi. enn gudne eyolfsson broder hennar hafdi at sier tekit ologlega og let huorke virda ne lagaueg a ganga og firir þatt setti adur nefnd gudruñ j borgan tuær jarder er suo heita svinarnes hringsdal og þar til. v. malnytu kugildi. skyldi fyr nef(n)dur magnus þessar iardir og kugildi at sier taka leigur og lan(d)skylder upp bera þar til er ret(t)ur laga veg(ur) geingur aa vm fyr skrifadan aarf og peninga.

Ok til saninda hier um setvm uer fyr skrifader menn uor jnsiglle firir þetta uitnisburdabref er giort uar j lavf-ase j eyafirdi a midvikudaginn næsta firir mariv Messo sidari þa er lidit var fra¹⁾ hingat burd voss hera jehsv christi þvsvnd flogur hvndr(u)t aatatiger ok tav ar.

412.

24. Oktober 1482.

í Skálholti.

DÓMR klerka útnefndr af Magnúsi biskupi í Skálholti um aftöku Bjarna Þórarinssonar, er Einar Björnsson og hans fylgjarar ófyrirsynju í hel slógu.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 5 eptir trausskripti gerðu 29. Apríl 1483 og víðimeruðu 14. Aug. 1484. — AM. Apogr. 2592 „accuraté“.

prestadomur vm aftako biarnar þorarenssonar.²⁾

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda stefhan jonsson backalarius arcium. olafur oddzson. arnorr auzuraron radman j skalhollte. arne snæbiarnarson. þorleifur stefhansson. jon olafsson. skegge amundason.

¹⁾ far, frumritið. ²⁾ utan á bréfinu með gamalli hendi.

jon uilhialmsson. hakon jonson. oddr bergsson og teitur jons-
son prestar skalholltzbiskupsdæmis kuEDIU guds og sína
kunnigt gerandi at sub anno gracie M.^o cd.^o lxxx.^o secundo
fimtadaginn næsta fyrir festum simonis et jude j schalhollte j
biskupstungum uorum wer j dom nefnder af worum wirdu-
ligum herra og andligum faudr herra magnuse med gudz
nad biskupi j schalhollte at dæma og skoda wm þa akiæru og
malafferli sem greindr herra magnus kiærði til einars biornsson-
ar wm þau malafferli sem gerduzt a læk a bardastraund þa er
einar biornsson for þangat med sinum fylgiurum og biarne
þorarinsson war oforsyniu j hel sleginn af einare biorn-
syne og hans fylgiurum og fyrir þa adra sauk at biarne
þorarinsson war þionuztadr og takande heilagt sacrament-
um epter wm nottina er hann war særdr enn sleginn j hel
epter wm morgu(n)inn hinn næsta. Jtem fyrir þa þridiu
sauk at einar biornsson hafdi sidan geingit oleystur j hei-
laga kirkiu j ohlydne og tekít þionuztu og heilagt sacra-
menta og wm samneyte wid adra cristna menn.

Nu med þui greindr einar biornsson lagdi wnder þar
þa fyrir oss þann dom eda urskurd sem herra magnus med
guds nad þar yfer segdi eda segia lieti wm adrskrifadar
saker og malafferli at hann skyllði þat hafa og hallda sem
hann yrði þar þa skylldugr gior og dæmdr wpp a heilagr-
ar kirkiu wegna. Nu saker þess at opt greindr herra
magnus kom þar þa fram fyrir oss med suodan prof at sira
andrius gudmundzson hefdi handfest honum suo wordinn
witnisburd at hann hefdi heyrð einar biornson lysa þui
manudaginn fýstan j iolafaustu j flatey a breidafirdi at hann
skyllði finna biarna þorarinsson ef hann wæri uestur a
sañdi og hann skyllði ecki fordatz hann leingr suo og wm
nottina þa er greindr sira andrius war sottur til biarna
þorarinssonar og hann kom heim til lækiar a bardarströnd
þa stod einar biornsson þar uti fyrir westan dyrnar enn
presturinn gieck jnn til biarna skriftadi honum og þionuzt-
ade hann epter hans bæn og beidzlu.

J þridiu grein beiddi tittskrifadr biarne fyrrnefndan
sira andrius at bera sín bod til einars at bidia sier lifs og
grida og baud þar til aull þau god bod er hann kunne.

enn optskrifadr einar gaf þat suar fyrir sig at eingin won væri at hann tæki hans bod nein. þui dæmdum wer adrgreindan sira andrius skylldugan at winna eid juañ fiortan daga epter sinum framburd fyrir biskup magnuse edr hans wmbodsmanni. sor og optgreindr sira andrius hier at fullan bokareid epter þui sem dæmt war og adr skrifat stendr fyrir sira arnore auzurarsyne er þa hafdi þar wmbod til af herra magnuse. beiddunzt wer fyrrnefnder domsmenn og epterspurdum einar biornson huort hann hefði nockur prof edr laugliga afsakan j mot adrgreindum saukum enn (hann) sagðizt eingin hafa. Nu af þui at oss litz einar bi[or]nson flokksforinge og fullr höfuzman uerit hafa j þessare ferd at lata sla adrgreindan biarna þorarinsson fyrir þa grein j hel at hann war þar med sinum monnum og hieilt þa bædi fyrir og epter suo og fyrir þa adra grein at optgreindr einar war beiddr lífs og grida [fyrir titt]nefndan biarna og fieckzt ecki. Þui dæmdum wer þrattnefndan einar skyll- ugan at taka lausn og skripter af heilagri kirkiu og sekan niu morkum fyrir tilferd og atwist. suo og fyrir þridiu sauk at adrgreindr biarne heitinn, hafdi tekit guds likama og war sidan ofursyniu j [hel] sleginn. Nu saker faheyrdz odæmiligs storuirkis sem sialldan edr alldri hefer wid borit hier a woru landi dæmdum wer optskrifadan einar biorn- son og hans fylgiara sialfsetta wt af heilagri kirkiu og hennar sacramenta og skyllduga at taka lausn og skrifter sierliga hier fyrir af heilagri kirkiu enn þuilikar fiarsekter sem hann werdr hier fyrir skylldugr wppa heilagrar kirkiu wegna dæmdum wer under dom og urskurd herra magnus med guds nad biskups j schalholhti. Jtem med sama dome dæmdum wer optnefndan einar biornsson fyrir ohlydne jnn- gongu heilagrar kirkiu og samneyti wid cristna menn sidan hann fiell j adrgreint storuirki framan til þess er hann kendizt at hann hefði heýrt biskupsins forbodsbref sidan xij aorum fyrir huern hatidisdag þann sem j sextan daga halldi er sex aorum fyrir huern helgan dag en þrim aor- um fyrir huern rumbelgan dag wtan hann færi sig undan med eidi fyrir biskupinum edr þeim sem hann til skipar jnnañ tueggia manada epter þui sem hann er til færð og

sekan þrim morkum fyrir þionuztutekiu. skal opt nefndr einar þiornson edr hans wmbodsmadur hafa lukt allt adr greint sektafe herra magnuse biskupi j schalhollte edr hans wmbodsmanni at næstum fardogum junná þessa biskups dæmis. samþykkti þenna worn dom med oss wor andligr fader herra magnus med guds nad biskup j schalholti. suo og war þessi uor domur uppsagdr og jn skriptis frambrinn at einare þiornsyne nærueranda. Og til sanninda hier um settum wer fyrr nefnder prestar wor junscigli fyrir þetta domsbref skrifath j sama stad degi og are sem fyrr seger.

413. 28. Október 1482. á Hofi í Vatnsdal.

STEINÞÓR Sölvason fær Einari Oddssyni, með samþykki Oddfríðar Gísladóttur konu sinnar, til fullrar eignar tuttugu hundruð í jörðunni Hofi í Vatnsdal, en Einar geldr Steinþóri Fjós í Svartárdal og níu hundruð að auki.

AM. Fasc XXVII, 4, frumrit á skinni með þrem innsiglium, og hafa þau aldrei fleiri fyrir bréfið komið.

Þath giorum uer gunlaugur þorkelsson. liotur þorleifsson. gisli filpusson. runolfur arnþiarnarson og jon þiornson. Godum monnum uiturligt med þessu woru opnu brefi. at þa er lidit war fra hingatburd uors herra ihesu christi þusuñd flogur hundrut attatigier og íí ðr manudaginn næsta fyrir allra heilagra messu á hofi j uaztdal uorum uier j hia saum og heýrdum a ord og hañdaband þeirra einars oddzsonar af einne halfu og steinþors soluasonar af annare. at suo fyrir skildu at nefndr steinþor selldi fik og handlagdi greindum einare til fullrar eignar med upplagi og samþýck(i) oddfríðar gísladóttur kuinno sinnar xx hundrata jardar part j greindri jordu hofi j uazdal med ollum þeim gognum og gædum sem fyr sogdum jardarpart fylgir og fylgt hefer att fornu og nýu og adr nefnd hion urdu fremz eigandi at med logum. hier j mot gaf oppt nefndr einar tittnefndum steinþori jordina fíos er ligur j svartardal i

hlidar kirkiu sockn med samþycki asu eigilsdottur konu sinar med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nýu og þar med vi malnýtu kugilldi og iii^c j ollum peningum. attu þessir peningar gialldaz æller at næstum fardogum. skylldi huor oppt nef(n)dra mana einar og steinþor suara lagaríptingum a þeirre jordu er att hafdi en huor vm sig hallda til laga [er keypti¹⁾] og hier til lofadi einar at suara kirkiv reikningi suo miclum sem steinþori hefer borit at suara upp æ suo langan tima sem han hefer halldit fyr greindan jardar part. Og til saninda hier um settum ver fyr nefnder men vor incigli fyrir þetta bref er giort uar j sama stad dag og ar sem fyr seiger.

414. 30. December 1482. í Þórsnesi í Harðangri.

AFLÁTSBRÉF Ólafs Rögnvaldssonar biskups á Hólum handa Nikulásargildinu (gildisbræðrum) á Austursyn í Harðangri í Noregi.

Ferðamannen, Bergen 1865, Nr. 4—5, bls. 19, eptir frumritinu á skinni, er fanst á Austursyn, en er nú komið í Ríkisskjalasafn Norðmanna. Dipl. Norveg. VIII, bls. 424—425, eptir frumritinu.

Vij Olaf med gudz nad biscop aa Hoolum j Islandi heils-um ollum godum monnum sem þetta bref sia edr heyra kærliga med gudi ok vorri fru. kunnigt giorandi. ath Halldor Eysteinnsson oldurmann j sancti Nicolaj gilldi aa Austursyyn j Hardangur ok tuo dandimenn med honum Jon Andresson ok Vikingur Olafsson kuomu til voor ok badu ooss aa gudz vegna. ath vij skulldim gifua til firsagt gilldi nockurar afgifter synda ok aflat þeim til styrktar ok hialpar. er fyrneft gilldi hialpa ok styrkia. þuj gudi til heidur. jomfru Marie. sancto Nicolao ok ollum gudz helgum. hofum vij forer þeirra bænastad skulld af þuj valldi. gud hafur ooss vntt fioratigu daga aflat. ollum bræðrum ok systrum j nefndu gilldi er sinar synder vilia skripta jdra-astz ok bæta vid gud. samaleidis ok skulu þeir niotandi

¹⁾ [b. v.; vantar í frumbréfið.]

vera fyrsagt aflat er optnef(n)t gilldi stydia ok styrkia med sinar godar tillogur. testamentum. gafur. messum ok salutidum. pater noster. et aue Maria forer ollum gilldisbrædrum ok gilldissystrum. ok ollum kristnum salum. ok suo forer allt annath gott. er þeir vilia giort hafua.

Ok til sannenda hier vm þa þryckium vij vortt sigl forer þetta bref sem skrifath var æ þorsnesi sietta dag jola anno domini m^o cd^o lxxx^o secundo.

415.

[1482].

ANDSVÖR Norðlendinga til Ólafs biskups á Hólum um skyldur presta og kirkna, einkum um tíundareikning af hálfkirkjum og um biskupsgistingar, svo og varnargreinar þeirra um þau efni.

AM. 381. Fol., 5 blöð laus í arkarbroti með hendi Hákonar Ormssonar. Grunnavíkr-Jón skrifar á spássiu: „giört i tid Olafs biskups circa ann: 1479. er med hendi Hakonar Ormssonar exaratum 1644“. Ártalið 1479 er þó rangt, því að þessi skrá er meðal annars svar upp á bréf Gauta erkibiskups frá 22. Sept. 1481 (Nr. 364 og 365). Skrá þessi mun því gerð sumarið eða haustið 1482. Ólafr biskup er í Noregi vetriun 1482—1483; hefir farið utan haustið 1481 (Sbr. bréf frá 24. Júlí 1481, Nr. 355) og hefir þá verið utan þrjú ár (1481—1483). Sjá bréf frá 18. Apr. 1486.

Andsvar Nordlendinga w̄m presta og kyrkna skylldur.

J Naffne Vors herra Jesu Christi. biodum vier med einu samþycke bændur og almugie sem byggia og bua i holabiskupsdæme. þeir nu eru hier samankomner so felldann bodskap.

J fyrstu að vier biodum oss auðvelldlega vnder lög og riettende. bæde med kongdomenn. heilaga kirkiu og þeirra vmbodsmenn. og þá að styrkia og stydia til allra riettra mǫla epter lögum og vorre skylldu epter fornu og nyiu. Suo og beidunst vier að þeir late oss faa og haffa þaug lög og riettende sem þeir skylldast oss epter lögum og gömlum siduana og Biskupsdæmenu og almuganum i þui byggjande kann þörff og naudsyn til að verda. Enn beidunst vndan allre þuijngan og olöglegre ásokn og yffer-

gángo mote gömlum vanda og landssins lagariette. Virdest oss kongdomssins riettur og heilagrar kyrkiu so saman settur med stöddu endemarke og framsettum greinum. ad huörke mega höffdingiarner eff þeir geima laganna riettelega. ad ánaudga edur þreyngia folkenu med off mikillre ágyrne. og ad ei meige favitrer menn synia höffdingium þeirrar skylldu sem þeir haffa ádur riettelega vnder geinged. Þui vilium vier konge vorum og Biskupe og þeirra vmbodsmönnum eige¹⁾ synia slijkrar hlydne og þegnskylldu sem vier og vorer forelldrar haffa þeim og þeirra forfedrum loffad og jätad epter þui sem lögmálid kongdomssins og kyrkiunnar skipar og skyrer med stöddu endemarke huorra-tueggia vegna suo vier meigum med náð og frelse byggia og bua vnder vernd og fyrerhyggiu þessara tueggia Guds vmbodsmanna. Skulum vier fyrst allra heidra Gud. heilaga kyrkiu og hennar formenn. og veita þeim þa hlydne og riettende sem vier erum ad lögum skyllduger. enn vernda ei til þeirrar ogiptu sem optlega heffur yffergeinged aff missette og sundurþycke mille kyrkiunnar formanna og leikvalldssins og annars almuga i landinu. Vilium vier med sönnum godvilia giallda og greida tolla og tijunder og skipadar skylldur. þær sem vier eigum heilagre kyrkiu og hennar vmbodsmönnum ad giallda epter lögum. sem forn renta og gamall landssins sidvane heffur a verid og huorskyns haattar edur tegundar það kann helldst ad verda það christendomenum ber epter lögum ad hallda og naudsyn kann til verda. Vilium vier og hallda þaug lög og bodord sem lærder menn boda og skipa i heilagre kyrkiu. þau sem biskupleg formæle heffur fyrer geinged og lærder og leiker haffa med einu samþycke ásetter orded. ad oskierdum vors náðuga herra kongssins riette i alla stade.

Giörum vier nu öllum godum mönnum heyrum kunnugt. ad vier höffum sied og heyrnt og yfferlesed breff og bodskap virdulegs herra Erchibiskupssins aff Nidarose²⁾ suo hlíodanda ad vor andligur fader Biskup Olaff á Holum

¹⁾ cigia, hdr. ²⁾ Það er bréf Gauta erkibiskups frá 22. Sept. 1481 (Nr. 364), en ekki bréfið frá 15. Sept. 1478 (Dipl. Isl. VI, Nr. 153).

haffe klagad fyrer sier. ad vier vilium honum ðnguann reikningskap giðra aff tijundum og ðdrum eignum sem hálffkyrkium tilheyra. suo ad kyrkiurnar margar forðiarffast og nidurfalla fyrer vort forsømmelsis skulld og ðngua-stads synest huort kyrkiunnar skyllda bliffur stòð. og so i Erchebiskupssins breffe. ad hann ried oss og hòglega baud vnder hlydne ad giðra hiedan i frú riettann reikningskap aff kyrkiutijundum og ðllum ðdrum kyrkiunnar rentum. Enn v̄m kostnad og n̄aturlegur aff hálffkyrkium skyllde fara epter þui sem Biskups naudsyn tilseiger i hañs frid og kyrkiunnar magt er ad hallda og fiele i þeirra reikning-skap huad standa kynne þesse biskups gysting. heffur og Biskup Olaffur beidt hier suars v̄m huad d̄ndemenn vilia hier ad giðra edur suar til gieffa. Geffum vier og nu þad suar aff vorre hende. ad vier vilium allann erchebiskupssins bodskap og lògliga skipun og annarra vorra yfferbodara styrkia og hallda epter þui fremsta sem vor skilningur til ber epter fornum landssins laganna riette og kyrkiunnar lògm̄le tilheyrer sem konganna skipaner. riettarb̄atur og saattm̄le vtvijsar. ad fornu og nyiu skal i Holbiskupsd̄ame yffer ganga.

Enn þar sem so stendur i Erchebiskupssins bodskap. ad hann baud oss ad giðra reikningskap aff kyrkiutijundum aff hálffkyrkium edur v̄m gisting og n̄aturlegur ad þeim. vitum vier eingin lòg. breff edur m̄ldaga. heffð edur vana edur nockra lòglega j̄tan þar til vera nie verid haffa. helldur vitum vier ad fornu og nyiu haffa yffer geinged. ad þo Holabiskup haffe visiterat annadhuort ðr huorn hluta sijns Biskupsd̄emis. haffe þeir gist ad alkyrkium enn alldre ad hálffkyrkium og teked so ad stadarkirkium allann þann reikningskap aff ðllum þeim tollum og tijundum. skylltum og skipunum sem til þessarar kyrkiu heffur leiged og aff b̄nhusum til kaups edur kostar þeim preste er ad þeirre kyrkiu syngur þar sem m̄ldagar so tilseigia ad fornu. ad prestur take heima j kaup iij merkur. enn vtangardz sem til telst ij merkur aff huorre hálffkirkiu. enn halffa m̄rk aff b̄nhusum. Hóffum vier vijda sied og heyrte breff og skilrijke huorsu hálffkyrkiur haffa giðrdar vered. og huor

æffenligur vane heffur fylgdt halffkyrkjuskyllidum i hola-biskupsdæme.

J fyrstu ad þeir dandemenn sem halffkyrkiurnar haffa giðra lated haffa gieffed til þeirrar soknarkirkiu sem jòrdin heffur til tijundar vnnder leiged. sumer v.^o sumer x.^o eda meire peninga til þess ad su leiga er aff þeim peningum fellur aarlega. skal kyrkian til sijn taka fyrer þá tijund sem aff þeirre jordu og peningum skyllde falled haffa. Virdest oss flestar stadarkirkiur edur nær allar ad þessum reikninge og kaupmála skadlausar aff verda. þar sem þær taka aarlega leigu aff søgdum peningum. hundrad edur meira. Enn vier vitum faar jarder edur nær ðnguar ad meire kyrkiutijund aff falle enn xvij alner. halffmòrk edur v aurar. Haffa þui þeir goder menn sem þessa sálugiðff haffa gieffed sierdeilis og einvirdelega vpp á sijnna peninga teked med suo ordnum skildaga. ad á þeirre sömu jordu skal hólffkyrkiu kalla med biskups atquæde og suo vordinne rentu. ad þar skal syngia annann huorn helgann dag messu. enn taka þar ij alner i kaup á messuna og máltijd med huorre. enn sitia ei frammar. Reiknast þá messukauped til tueggia marka á huorium xij mánudum. Skyllde og sá bonde er þessare kyrkiu skyllde vppe hallda til sijn taka kyrkiutijund og preststijund aff þeirre jordu og lausapeningum. og so liostolla sem forn vande heffur á vered. Vitum vier ðngua rentu edur reikningskap vñ kostnad. vtgliðlld edur gistingarskylldu vera eiga nie vered haffa ad halffkyrkium adra enn nu hòffum vier fram sagdt. Og þennann sama reikningskap giðrum vier nu aller ydur Biskup Olaffur med einu jðtyrde aff þeim ðllum hólffkyrkium sem vier hòlldum og vmbod yffer hòffum i Holarbiskupsdæme. Suo og aff þeim kyrkium sem og þeirrar rentu haffa giðruar vered. ad þar skyllde syngia huorn dag helgann. suo ad kaupe og koste sem þar til heyrer. Suo og biodum vier þessa halffkyrknanna skylldu sem fyrsskriffad er vnnder ydar Biskupslega skipun og valde sem kyrkiunnar lög tilvijsa þar ed suo seiger. ad Biskup skal kyrkium ráða og ðllum eignum þeirra og suo ollum Christnum dome. tijundum og tilgiðffum þeim sem menn gieffa Gude og helg-

um monnum löglega sier til sðluhiðlpar. þui ad eckert valld meigu leikmenn yffer slijkum hlutum haffa vtan Biskupa skipan. Presta og lærda menn skal Biskup til kyrkna skipa sem máldagar standa til. Þui biodum vier og beidunst. ad þier tilskiped so lærda menn þessa kyrknanna rentu vpp ad bera sem fyrr sagdur skilmåle og maldage tilseiger.

Enn þo ad fyrr seige ad Biskup skule kyrkium ráða og kyrknanna eignum. er það anglioslega skilianda. það hanns valld sem allra annara yfferbodara skal blijffa og vera epter riettu og settu lögmdle og stöddu endemärke þui sem sð heffur jítad og vnder geinged er þa skylldu heffur i fyrstu sett og tilgiöff. enn ei framar sem skriffad stendur. ad ei skulu höffdingiar sitt endemärke yffergdnga til ad anaudga sijna vndermenn framar enn lög votta. Stendur so i R. B. virdulegs herra Eireks med Guds myskun Noregs kongs. ad þar sem hann skipade med Biskupanna samþycke og sðttmala leikmonnum halld og forræde á kyrkiu og kyrkna eignum sem það kongsins breff tilseiger. skyldu þeir hallda þar med þuilijkum kiennemannaskyldum sem sa haffde fyrer skilt er gaff. enn luka aff ecke framar. Nu eff nockur su fyrnd edur forsoman kann á ad proffuazt optneffndum halffkyrkium er þeirra skyldum sie ei suo riettelega vpphallded sem greindur skilmåle tilseiger. þa vilium vier þar andvelldega til suars og vmbotar med Biskupssins ráde vmmgdnga ad heilög kyrkia haffe sijna fulla skylldu. hallda stade sem lög tilseigia.

Riettarbot Magnus kongs¹⁾ stendur suo skriffud. Honum var tied med breffum Nordlendinga vñ ymissa affdráttu og þuijnganer er Biskupar og lærder menn giðra þeim i mote lögum og fornre landssins veniu. villde hann med önguu mote þuilijka ohlydne og ránginde leinge hlijda ldta. og þui fyrerbaud hann Biskupum og lærðum mönnum ad strijda á þegna sina mote lögum og fornre sidveniu. so þo ad Holabiskup visitere huort ár Biskupsdæme sitt. þá skyllde hann koma i huorn löghepp sem forn lög votta og gista ad annarehuorre soknar kyrkiu. biodande þegnun-

¹⁾ þ. e. Ögvaldsness-sættargerðin 2. Maí 1297, Dipl. Isl. II, Nr. 167.

²⁾ þ. e. réttarbót 10. Júní 1320, Dipl. Isl. II, Nr. 342.

um og ollum almuga á ad standa og hallda riئتendum sijnum og fyrrnefndum Articulis epter þui þeir vita fyrer Gude ad fornu heffde vered. skylldande hirdstiora og alla landssins formenn ad styrkia þennann sinn bodskap epter þui sem þeir villdu suara fyrer Gude og hönum.

R. B. H. K.¹⁾ er suo stenndur. ad sylumönnnum hæffer dyggilega²⁾ ad geima til vpphallds og riئتenda þegnanna og vndermanna virdulegs herra Noregs kongs. fyrst ad önguar sekter leggiast á framar enn fornn lög votta. og önguar adrar nyiar ölögur. huorke fyrer forbodan nie taksetningar. bydur og kongurinn ad þesse hanns bodskapur og allur annar sem hann heffde skipad godum monnum til frelsis enn ostyrelötum til yfferbotar verde stadfastlega halldinn. skipande stadfastlega og obrigdulega. ad huor sem hanns breff brytur. þo ad ei sekt ägreindre sie sakadur 8 mörkum. biodande þar laga vrskurd á ad leggja og dæma þar fyrer 8 merkur neffndar sem adrar lagasekter þær sem äneffndar eru i lands laga bokenne sialffre á huorn þann mann er ad þui verdr kunnur og sannur³⁾. Nu fyrer allar þessar fyrrskriffadar greiner og konganna og Biskupanna samþeykt og skipaner ad fornu og nyiu. vogum vier nie meigum i onguann handa müta nockrar nyiar alögur eda þuijnganer jätta edur vnder ganga. kongenum og rijkenu Norege til obäteligs skada. enn oss og vorum epterkomendum fätækum sem rijkum til æffenlegrar änaudar og oendanlegrar fiepijnu. kunnum vier þui öngumann reikningskap kostnad edur vtelukningar aff halffkirkiu jata edur samþeykia fram-ar meir enn forn vande heffur á vered og fyrrskriffad stenndur.

Nu so sem vier höffum ädur greintd og suar til gefued vñ þä äkiæru sem vor virduligur herra Biskup Olaffur heffur tilkall veitt vñ halffkyrkna reikning i hanns Biskups-dæme. vilium vier nu og ei sijdur auduelldega andsuor til gieffa vñ þä adra hlute sem nockur äskilnadur heffur ä verid ä millum lærdomssins og leikmanuanna hier i Biskups-

¹⁾ þ. e. réttarbót frá 1309, Dipl. Isl. II, Nr. 196. ²⁾ leiðrétt; dyrliga (!) hdr. ³⁾ Sjá réttarbót um bréfabrot frá 25. Nóv. 1315, Dipl. Isl. II, Nr. 221.

dæme huad hellst er það kann verða. huort það er helldur v̄m reikning kirknanna edur rentu lærðra manna edur adrar skyldur þær ed huorer haffa til annara heimt og kraffed og ei ðsatter orded sijn ð millum. suo og v̄m þær lagasokner er huortuæggju valldenu tilkiemur til fiarsekta og þar kunna ei huortuæggju ad einum skilninge v̄m verða. huorer edur huorsu það skal til fullra laga sektast. suo og ei sijdur v̄m þær sokner er leikmenn þykiast framar meir sokter vera med forbodun og vtsetningum enn þeim þyke lög til standa. þo þeim verðe saker gieffnar edur nockud kunna brotleger verða mot heilagre kyrkiu. Villdum vier þessa hlute og alla adra med Biskupssins ráðe og samþyckt til þeirra lykta leida sem öllum dandemönnum lærðum og leikum hier i Biskupsdæmenu meige aff beggia hende samþyckelegast verða. Suo þo ad heilög kyrkia og kongdomurinn haffe sitt oskierdt valld i alla stade sem þeir haffa ðdur sett og samþycker ð vorded. Nu þar sem telur v̄m alkyrkna skyldur og þeirra rentur og þann reikningskap sem þar skal aff giora. og so er skriffad i fyrstu ad þeir sem kyrkiurnar haffa i fyrstu giðra läted skal haffa so miklar tillögur og heimanfylgiu sem Biskupe syndest. hun meiga halldast aff og hennar þionustumenn. þar med skyllde Biskup skipta hierade til þess ad akueda huorsu marger menn þangad skylldu tijund giallda. atte til þeirrar kyrkiu ad gialldast helmingur tijunda sem er kyrkiutijund og preststijund og gialldast i þeim peningum sierhuor v̄m sig sem lög tilseigia. þangad skulu og liostollar leggiast aff þui hierade sem ðdur er tijunnd vnder skipud. Skyllde preststijunden leggiast preste til tidakaups enn kyrkiutiund kyrkiunne til vpphelldis edur annarar sæmdar sem skriffad stenndur. Eff olærder menn taka lysetoll og kyrkiutiunnd og prestsfiordung. þá skulu þeir luka preste tidakaup fyrer hanns fiordung. enn kaupa kyrkiu nockra sæmelega gripe med hennar fiordunge so sem fie það vinnst til. nema kyrkia þurffe ðdruvjisu sier til vpphelldis og hier vppá haffa mál-dagar setter vered med þuilijkum kiennemanna skyllðum v̄m saung og setu sem forn lög tilvisa og gamall vannde heffur ð vered. Skulu prestar syngia a stadarkyrkiu huorre

huorn dag helgann messu. ottusaung og aptansaung og so v̄m l̄ngaf̄östu og jolaf̄östu og ymbrudaga alla. enn messa til halffkyrkna annann huern dag helgann enn ad b̄enhusum messu i huorium m̄dnude. Og fyrer þessa og adra skyllduga þionustu skulu kiennemenn kaup taka slijkt sem su kyrkia var funderut med og þá reiknadest til iiij marka tijund til prestskaups liggia enn slijkt vtangards sem tiltekst og m̄ldagar tilseigia. Tijdakaup presta ad fornu til viij marka edur ix. trautt meira edur ecke á tolff m̄dnudum huorium vtangards og heima. Vitum vier nu f̄dar edur nær ðngua alkyrkiu ad iiij marka tijund til ligge. helldur þær fleire ad haff(e). ij.¹⁾ m̄rk edur minna fyrer jmislega audn og vndandratt sem dregst vndan kyrkiunum bæde fastaeigner og lausar. Og þeir sem þær haffa ad hallda vilia ei tijund aff giöra sem verda²⁾ kongs eigner edur kyrkna. þiker bændunum prestarner aungualeidis þá skylldu fremia v̄m kyrknanna saung og setning sem þeim þyker forn vande til haffa vered. þikiast þeir og ei skyllduger vera meira kaup edur peninga vtgreida enn kyrkiunnar renta tilstenndur i þeim sama tijma. i huorn handa m̄ta sem hun heffur vndan geinged. huort þad kann helldur verda fyrer f̄tækdum edur forsoman þeirra sem þar skylldu v̄mhyggiu á haffa. Nu þar sem kong Eirek med Biskupanna saattm̄la og samþycke haffa v̄m eins orded. þar leikmenn skylldu haffa valld og forræde a kyrkium og kyrknaeignum med þeim kiennemanna skylltum er s̄ð haffde skilt er gaff. enn ei meira vtgiallda. Stendur og suo i Christnum riettenum. ad þar olærder menn taka kyrkiutijund skulu þeir kaupa kyrkiunne nockra sæmelega gripe med hennar fiordunge edur annars konar vpphelldis. Þyker oss þui þennann kyrkiunnar hluta einginn annar meiga vtkreffia edur burt taka. vtan hann falle til slijkrar rentu kyrkiunne til handa sem fyrr seiger. Vtvijsar so skipan og riettarbot virdulegs herra Vilhjalmi Cardinalis og stadfesting Jnnocentij p̄ffua. ad eingenn Biskup skal dyrffast ad leggja vnder sig edur sinn stad eigner edur odul annara kyrkna. Og þar

¹⁾ ij, hdr.; ²⁾ þannig.

sem það kann giðrast edur giðrt heffur vered. þá skulu eignernar aptur gðnga til kyrknanna og það allt vpp gialldast er þar heffur vered aff teked fyrer vtan það er Biskup heffur lagdt til vmbotar eignarinnar. Kann og kyrkia nidur ad falla. þá skulu eignar þær sem hun aatte leggiast aptur til þeirra kyrkna sem næstar eru og þo fðtækar ad vpphellde med Biskups raade og annara godra manna. hinn fiorde hlutur er kyrkiunne er einkannadur skyllde hann fyrer henne huðrge skierda huad sem hier til heffur vered huorke til veitslu vpphallds nie annara hluta.¹⁾ Nu huar sem þær alkyrkiur reiknast sem vier eigum forræde fyrer ad so mykla peninga haffe. ad þesse forn skyllda. sem er Biskupsgisting. prestsfæde og tjdakaup. meige so ad riettum reikninge vtkreffast sem gðmul skyllda heffur til vered. vilium vier þar ðngualeidis motmæle vñ haffa edur nockra hindrun ð giðra. Enn þær kyrkiur sem minne peninga eiga enn hier tilhey rer. þá vilium vier þar slijka skylldu aff giallda sem Biskupinum og ðdrum dðndemonnum med honum þyker sannast vñ vera. Nu þar sem almugenn heffur vñtal ð veitt. ad þeir þykiast ei. þo þeim sieu saker gieffnar. lðglega setter²⁾ verda aff heilagrar kyrkiu valde. heldur med forbodan og vtsetningum aff heilagre kirkiu og annare taksetning. vitum vier ej huor sannende hier mune i sierhuorium stad ð vera vñ þar sem það kann vera edur vered haffa. þiker oss það þunglega mote landssins laga riette og kyrkiunnar lðgmåle giðrt vera. þui suo er skipad i huorutueggia lðgmålenu. ad huar sem monnum eru saker gieffnar. þá skulu þeir steffnast og sækiast fyrer sijnum domara til slijkra suara. vitna edur vndanfæris sem þui mðlaeffne tilhey rer. enn sð er sæker edur sök gieffur. hann skal fð proffuan til sijns mðls. nema hinn sem neytar seige þann nockurn hlut i sinne neytan sem hann eige fyrer sijna hðnd ad proffua. Skal og i alla stade huorutuegge veriande og sækiande med vitnum sijnum og gðgnum koma fyrer sinn domara. Standa so konganna riettarbætur. ad þeir fyrerbioda Biskup og lærdum monnum ad strijda ð þegna sijna

¹⁾ Við þessa klausu stendur „NB“ á spássiu i handritinu. ²⁾ þannig; rétt: sotter?

mote lögum edur þröngua þeim med banne og óðrum hardendum. ad ganga vnder sekter edur úlögur. huorke fyrer forbodan nie taks setningar. Suo og þar med skipan á giörde virdulegur herra Jlifur Erchebiskup med óðrum sex biskupum jn consilio provinciali Anno Domini 1320. og budu ad halldast skyllde vñ alla Provinciam. Fyrst ad þeir stadfestu allar skipaner hinna fyrru Biskupa vñ styrk heilagrar truar og vñ heidran heilagra hluta og vñ goda sidu. Enn Banns þijnur allar og vtsetningar og forbodaner aff fyrrum Biskupum settar. edur þær þijnur adrar sem olöglegar eru kölludu þeir aptur. Budu þeir öllum lærdum monnum ad hallda sig aff deilum og þrætum og öllum osidsamlegum hlutum. þikia oss þui aller menn þeir saker verda gieffnar. eiga ad steffnast og til suars sækiast aan nockurs forbods edur banns úfellis ad þeirra mðle oproffudu. enn vñ þann úskilnad og effasemd sem huoru tueggju kyrkiu vallds og kongssins haffa. vñ þær sokner sem bådum sekt-en tilheyrer konge og Biskupe. huort það er helldur i Christnum riette edur Landslaga bok. vñ stærre mðl edur smærre. vñ eidaþokur edur adrar arffaleidslur. huorer það skulu fyrr edur sijdar til fullra laga sækia edur vndanfare taka. Kunnum vier hier ecke endelegt suar tilgieffa. vtan vier biodunst og beidunst med Biskupssins rade og annara danemanna lærðra og leikra þar til skodanar vñ ad gðnga og lioslega skyring á ad giöra epter þui sem Biskupenum og öllum dandemönnum þiker löglegast og kongdomurinn og kyrkian skadlaust aff verda. Skipan og riettarbot Vilhialms Cardinalis stendur so skriffud. huor sem heffur nockurt andarlegt mðlaeffne (ú) leikmenn ad kiæra. þá skyllde hann kiæra fyrer Biskupe. enn huör sem heffde nockurt veraldlegt mðlaeffne. huort sem hann være helldur leikmadur edur prestur. þá skyllde hann kiæra fyrer konge ellegar fyrer þeim domara er kongur skipar til ad giöra riett manna i mille. Enn huör er fyrersmðr domarann og vill eige neirn riett standa. þá skal hann vita sig falla i bann bæde Guds og manna. Suo sette hann og i bann alla þá er vpprijsa i mote konunglegu valde og vilia giöra ofrid i kongssins lannde og á hanns þegnum. Stendur og

so i vorre Lanndslaga bok vnder grein skriffad. ad eff kongssins lannd helldur ei sijnum fride fyrer þegnanna vangjætslu og vilialeyse. eru þeir sanner landradamenn er ad þui verda kunner og sanner.

Nu huad það helldst er edur vera kann ad vier getum ei ad einum skilninge úsaatter vorded það lögmdle tilheyrrer. vilium vier það epter kong Hákonar skipan og bode rita og fram skriffa til kongssins naada og Erchebiskupssins med rade og vitorde vors virdulegs herra Biskups Olaffs og annara lærdra manna i hanns biskupsdæme. þar med vorar tillögur allra samt. það er vier hyggium kongenum og kyrkiunne skadlausast. enn landenu og almuganum til mestra náda og nytsemdar suo faatækum sem rijkum.

416.

17. Janúar 1483.

á Reykhólum.

VOTTORÐ JÓNS Ásmundssonar og Geirmundar Guðmundssonar um vitnisburð þriggia manna um setu Andrésar Guðmundssonar í virkinu á Reykhólum og árás hans á Þorleif og Einar Björnssyni og þeirra menn.

AM. Apogr. 5759, stafrétt afskript gerð 1733 eptir transscripto gerðu 24. Júní 1483 á Reykhólum. — Afskript meðal Reykhólaskjala (hjá mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörva c. 1730—40 (eptir sama transscripto).

Þat giorum vid jon asmundzson ok geirmundr gudmundzson godum monnum kunnekt med þessu ockrv opnv brefi at ver vorum j hia ok heyrdum a at þesser menn petur suartzson. hromvndyr gvdmvndzson ok jon jonsson sorv fullan bokareid firir einare brandzsyne j vmbode þorleifs Bjornssonar at þeir hefde verit j hia siet ok heyrt a ord ok giorning ok aull aunnur atuik þau er urdu a mid-ukvdagin næsta epter hinn þrettanda dag¹⁾ þa er þorleifur bjornsson ok einar bjornsson Broder hans ok þeirra menn komu þar fyrst heim under virket ok adr þeir gatv vid sett stigana edr þeir giordu þar nockurn giorning huorke med ord ne verk þa andres gudmundzson ok hans fylgiar-

¹⁾ þ. e. 8. Janúar.

ar lietu drifa a þa ofan griot ok skot sua at þorleifur ok hans menn haurfvdu jnn j kirkivgardin ok lietu hann hlifa sier. ball þar þa samt a þeim griot ok þa var skotin af þeim eirn madren j kirkiugardinum. þadan hrucku þeir under kirkivna a korbaki ok var þar skotin af þeim annar madurin j lærit allt vid korbakit. hier med hropudu þeir andres ok hans menn ofan af virkenv ok kaulludv þa alla þiofs sonv ok horusonu ok skækiusonv opptsinnes. vissv vær ok fyrnefnder menn at allr var þessi giorningur ok ord giordr j kirkivgardinum adr þorleifur ok hans menn skyte eitt skot ok er allir vorv vpp gefnir þa uar skotin en þride madurin j kirkivgardinum a korbaki ok ur þui for þorleifur ok hans menn jnn j kirkiuna. Enn vm morginen skutv þeir ur uirkenu. ij. lodbyssum j kirkiuna j gegnum hurdina sva at hon brot[n]ade. þa skutu þeir einne pilu j kirkiuhurdina adr enn þorleifur ok hans menn haufdu nockura atsokn ueitt.

voru uer fyrnefnder menn sem soru setter af hende þorleifs til at bera vitne um þann giorning ok atuik er þar forv fram.

Oc til saninda hier um settu uer fyrnefnder menn ockr insigle firir þetta bref skrifat a reykholum a reykianesi faustudagin næsta firir festvm agnese uirgines þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jesu christi þushund .cccc. atta tiger ok þriu ar.

417.

20. Janúar 1483.

í Berufirði.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Þorleifi hirðstjóra Björnssyni um viðreign þeirra Þorleifs og Andrésar Guðmundssonar á Reykhólum.

AM. Fasc. XXVII, 25, transkript á skinni frá 14. August 1484. — Afskript frá c. 1640 af þessum dómi er í dómasafni Jóns dans (Landsbókasafn 65. 4to II, bl. 36 a.—37), en þar er dómrinn nokkuð styttr, og rangt skrifaðr. — Kriegers safn 2. 4to, bls. 362—367 (heill) með hendi Styrðs Þorvaldssonar c. 1700.

transkriptarbrief vtaf domenum vm vidreign þeirra þorleifs og andres að reykholum.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra Sender gvdne jonsson einar brandzson olafur kodransson eyvindr gudmundzson arnoddur tumasson jon asmundzson jon palsson þorðr þorkelsson jon arason geirmundr gudmundsson jon þorkelsson ok gudmundr jndridason kvediv gvds ok sina kunigt giorande med þessv woro oppnv brefe. þa er lidit var fra hingadburd vo(r)ss herra jhesv christi M. cccc. lxxx ok þriv úr manvdagin næsta fyrer festum agñeti virginis j berufirdi að þingstað rettvum vorum vær j dom nefnder af ærligum manne þorleife biornssyni hirdstiora yfer allt jsland vpp að krununar vegna j norege at dæma. hvad oss þætti rettiligazt huerssu hann skyllði fara med andres gudmundzson er hann medkendizt at hann hefde fanga latid fyrer þær saker er greindr þorleifur bar til fyr nefndz andres at hann hefði gripid ok gripa latid hans peninga ok jngvellðar. helgadótt. suo ok kom þar fram tumas hrafsson ok bar þat til andres gvdmvndssonar j vmbode einars biornssonar ath hann hefde griped ok gripa latid hans peninga. suo ok eigi sidur kuomu þar fram saker af fleirum monnum uppá hann huerer beitt haufdu ok krafít opttnefndan þorleif biornson ath giora sier laug ok riett af optnefndum andrese fyrer þat ath hann hefde griped þeirra peninga suo mykla fyrer sierhuerium sem þesse skraen utuisar sem hier er med fest. nu saker þess ath uær uorum opttsinnes til krafder af riettaranum huad oss lizt riettligazt hier um. þess ok annars ath opttnefndr andres. gudmundzson medkendizt fyrer oss ath hann hefde²⁾ þa saumu peninga haft ok ath sier teked sem þorleifur ok einar ok fleire adrer epter lystu ok þui lizt oss þessar fiar upptektter j³⁾ allañ mata olaugligar ok optnefndan andres gudmundzson riettfangadan uera ok uered hafa þar til ath endiligr uegr fellr að hans malaferle. hier med beideztt optnefndur þorleifur biornson doms að huersu þeir pening-

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ b. v. 65, Kr.; sl. XXVII, 25. ³⁾ b. v. 65, Kr.

ar skyldu fara sem andres atte æ reykholum ok annars stadar kuiker ok dauder. Nu med þui ath oss leizt titt-nefndur andres gudmundzson storum saukum borenn enn eingin afbautun kom fram̄ af hans hende ok uær uissum eigi huersu hatt mal æ honum stæde hier um fyr en þat uære med laugum ransakat ok þui dæmdum uær fyr nef(n)der domsmenn alla þa peninga sem æ reykholum voru þa þorleifur kom þar ok andres hafde þangat dreigit bædi kuika ok dauda j hans valld ok vardveizlv epter sex skynsamra manna virdingu Enn alla adra peninga þa sem anna(r)stadar eru ok andres hefer med hondum haft skyldi þorleifur reikna lata huar sem hann kynne þa vpp at spyria. ok forbioda huerium manne þeim at rugla edr nockut brial æ þeim at giora þar til rett rannsak kemur æ hans mal. Ok til sanninda hier vm settum vær fyr nefnder domsmenn vor jnsigle fyrer þetta domsbref er skrifad var æ reykholum æ sama are deigi sidar enn fyr seger.¹⁾

418.

[20. Janúar 1483].

SKRÁ um peninga þá og fjármuni, er Andrés Guðmundsson tók á Reykhólum fyrir Þorleifi Björnssyni og sveinum hans, svo og fyrir Einari Björnssyni.

AM. Fasc. XXVII, 26, frumrit á skinni, læst með tveim innsiglium saman við transskriptarbréf frá 14. Aug. 1484 af Berufjardardómi um Reykhólaferð Andrés Guðmundssonar frá 20. Janúar 1483 (Nr. 417). — Í dómasafni Jóns dans (Landsbókasafn 65. 4to II, 37 a—b) er afskript af þessari skrá frá c. 1640, og virðist hún gerð eptir öðru frumriti, því að orðamunur er verulegr. — Kriegers safn 2. 4to bls. 367—370, með hendi Styrðs Þorvaldssonar c. 1700 (samkynja 65. 4to).

[Svo micla²⁾ peninga atti þorleifur björnsson æ reykholum þa andres gudmundsson [tok at sier³⁾ gardinn [og adra peninga þar stodv saman.⁴⁾

J(n) primis vii ok xl gamals fiar. siau ok xx lomb.

¹⁾ þ. e. 21. Jan. ²⁾ [þessa 65. ³⁾ [settist á Kr.; ⁴⁾ [Enn tok (að sier sl. Kr.) peninga sem hier seiger 65, Kr.

fim kyr. þrevett navt. vetrung og ii svin gomul og vi grise.

tuo hross. annad med fyle¹⁾ og hest æ annað vetur.
halfuætt smiors.

half aunnr kyr at kiotum.

fim tunur skyrs.

tvær huder.

kyr fra skállzstodum vr jnnstædv.

tuo asavdar kuillde vr börmvm.

fim ær fra grvnd.

sex ær fra havllvstodum.

eina ku vr fodre fra midianese.

Enn þessa peninga tok andres gudmundsson eda liet taka vr kirkiune æ reykholum er þorleifur og jnguelldr atti.

tuær kistur læstar [med jarnum og²⁾ þar j klædnadr þe(i)rra beggia og silfur og bordbunadr og margur fañz annar sa er ecki hefer reiknadr verit.

[Þetta j silfre³⁾ halfr setti eyrer silfv(r)s enar tolfstu merkr med forgyllt silfur smellt med uiraurirke og halfur enn xi eyrer med huitt silfur.

eyre midr enn tuær merkr j silkeskautum. kallmanzstakr. kapa og treyia og hosur. med tuigilld klæde og leidr.⁴⁾ Eñ treyia s(u)aurt med flugel vtlenzk otrurskinn⁵⁾ vnder. kallmanzstakk. konu kapa⁶⁾ med tuigilld klædi. [aunnr konu-kapa med skarlak og hempa med þridiunga klæde.⁷⁾

Þetta j bordbunade. hringofin dukr att(a) alna langur med rondvm. annar dvkr ix alna med glitadr. þride dukr alhuitr hringofin xi alnar. tuo hæindissver. annat glitad. eitt bedver. sparlak vm sæng. skorningur fim alna. einn lereptz-dukur glitadr atta alna ein bravt glitud.

Suo [mikit mistv sveinarner þorleifs æ reykholum vr kirkivne þa andres tok gardinn.⁸⁾

¹⁾ folalldé 65, Kr. ²⁾ [var 65, Kr. ³⁾ [sl. 65, Kr. ⁴⁾ leidr (!) Kr. ⁵⁾ otrskinn 65, Kr. ⁶⁾ kapur 65, Kr. ⁷⁾ [og ein konu (kvinnu Kr.) hempa med þrijgillt klæde. og aunnur konuhempa (kapa Kr.) med skarlat (skarlak Kr.) 65, Kr. ⁸⁾ [micla peninga mistu sveinarner á Reykholum vr kirkiune þa Andrias (Andres Kr.) tok Gardinn vr kistum sijnum sem hier seigr 65, Kr.

[[fra þorgeire stak og treyiu og hosur. tuær skyrtur. tuo lasa. eitt par sko.

þetta fra þorkele oddzsyni. stakr og kapa. tvener svartaskor. hosur. skyrta og skyrtvlerept. saugubok. nyian pung og [tvinna og¹⁾ reimar og smidartol og kistuna med læsta.²⁾

[Þetta gudmundr lopzson.³⁾ vi stikr klædis og vii stikr liereptz.⁴⁾ stak. tuena svartá sko. fiorar merkr tins. gran hatt. tuo lasa og kistuna⁵⁾ med.

jtem tok andres svo mikid fyrir einare biorssyni og liet taka vr⁶⁾ saurbæ æ raudasande.

atta kyr. xl. fiar. [iij kalfa⁷⁾. tuo hesta og eitt hross. kuomu þessar allar saker fram æ þinginu.

419.

1. Febrúar 1483.

í Hálmsstað.

RÍKISSKULDBINDING Hans Danakonungs (Hálmsstaðar-recess).

Dipl. Norv. XIII, Nr. 148 eptir tvennum frumritum í Ríkisskjálafafni Dana. — Norske Samlinger IV, 347—363 eptir samtíða afskript í Münchenersafni í Kristjáníu. — Hvitfeld: Danmarckis Rigis Krönicke bls. 965—973 og Kong Hansis Krönicke 1599 Bij—Dij. — Regesta Dan. Nr. 4739. — Aarsberetninger fra det Kgl. Geheimeark. II, 46—65. Hér er að eins tekið það eitt, er snertir Ísland.

Halmstads Recess.

Jtem wñne wii oc tillade at kþpmen aff alle land mwe felige oc leydige segle till Bergen oc andre kþpstedher i Norige me therres kþpmenskap Noriges rige till nytte oc bestand wor oc kronens told vforsetet oc hwar the helst till riget komme ware wnder the gamle preuilegier som wore forfæthre konninge i Norge them tilforen giffuit haffde oc the kþpmen j Bergen eller annerstedz i Norge ey skulle beware sig met nagre embethes men i kþbstæderne eller noget annet regemente som kronen eller

¹⁾ [tuennar (tuinna Kr.) vtlenskar 65, Kr.; ²⁾ [[frá er mjög stýtt í 65, Kr. ³⁾ [Jtem miste Gudmundur Lofftsson so miced 65, Kr.; ⁴⁾ fot-sijdan b. v. 65, Kr.; ⁵⁾ kisturnar 65. ⁶⁾ á 65, Kr.; ⁷⁾ [b. v. Kr.; iij kapla 65.

kyrken tilhører oc ey pante eller sla wnder sig nogre garde eller landzsens eygner Oc Hollendher segle effther therres sidwane.

.....

Jtem wele wii ey tilstede at nogre kōpmen aff Hense stæderne segle till Iisland oc ey wele wij sette ther nogen wtlensken høwitzman.

420.

3. Febrúar 1483.

ÞORSTEINN Þórarinnsson prófastr milli Gilsfjarðar og Langaness gefr Hrafni presti Oddssyni umboð til þess að afleysa Þorleif Björnsson og hans menn upp á kirkjunnar vegna, hvað sem þeir hafa brotlegir orðið um Reykhólafor.

AM. Apogr. 5759, stafrétt afskript gerð 1733 epter transcripto gerðu á Reykhólum 24. Júní 1483. — Afskript meðal Reykhólaskjala (hjá mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa c. 1730—40 (eptir sama transscripto).

Þat giore ek þorstein prestur þorarinsson profastur j mille gilsfiardar ok langaness godvm monnum kunigt med þessu minu opnu brefi at ek medkennunzt at ek hefe fengit ok gefit sira hrafne oddzsyne umbod til at leysa þorleif biorsson ok hans menn huat sem þeir hafa brotligir ordit j minu umdæmi vpp a kirkiunar uegna epter þvi fremzta vmbode sem minnu herra biskupen hefer mier valld til gefit at ek skyllde fullt ualld til hafa at leysa hvern man sem brotligur kynne at verda j minu umdæme at jafnfullu sem hann sialfur. skal fyrnefndr sira hrafn afleysa þorleif ok hans menn firir þat, er þeir ridv til reykholu um huat sem þeir urdu þar brotliger uid helga kirkiu þat er sauk bitur þui at optnefndr þorleifur beiddezt lausnar þar firir sig ok sina menn ef þeir hefdi þar nockut brotleger j ordit.

Var þetta bref giort a sancte blasiusdag. anno domini m.^o cd.^o [lxxx.^o] oc .iij. ar.

421.

4. Marts 1483.

í Kálfanesi.

VOTTORÐ tveggja manna, að Sigurðr Björnsson og Jörunn kona hans tóku Höllu dóttur sína aptur í sátt um allt það, er hún hafði orðið brotleg við þau.

AM. Apogr. 4214, eptir frumbréfi á kálfskinni frá Hallgrími Sigurðssyni á Svalbarði, með hendi séra Magnúsar Markússonar á Grenjaðarstað, staðfest af honum 18. sept. 1726 og séra Þorleifi Skaptasyni.

Þat gerum við þolleikur gunnsteinsson ok kolbeinn gislason godum monnum kunnigt með þessu ockru brefi at vorum vid j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna sygurdar biörnssonar ok jorunnar kono hans at þau toko haullu dottr sína aptur i satt vid sik vm allt þat sem hun hafde brottlig ordit med þau. ok til fulls arfs ok riettarfars epter þau bæde sem mæl hennar væri ospillt.

Ok til sannenda hier vmm settum vid fyrr nefnder menn ockur junsigli firir þetta bref skrifat i kalfanese i steingrimsfirde þridiudagen næsta epter translacio sancte johannis holensis anno domini M.º cd.º lxxx.º tertio.

422.

19. Marts 1483.

í Hruna.

SIGURÐR Oddsson og Gróa Einarsdóttir kona hans selja séra Árna Snæbjarnarsyni jörðina Berghyl í Hrunamannahrepp, tuttugu og fimm hundruð að dýrleik, fyrir lausafé.

AM. Apogr. 2179, með hendi Árna Magnússonar „Ex originali Hrunakirkju“, og hefir frumritið þá verið mjög skemt af fúa. Það, sem hér stendr í hornklofum, hefir verið fúit úr frumritinu, en Árni hefir fyllt það út.

Kaupbref firir Berghyl i ytrahrepp.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda gudmundr prestur þorkelsson. Ra[ugnavalldr hial]msson ok halldor Bryniolfsson kvediu guds ok sína. kunnikt giorandi med þessu voro opnu brefi þa lidit var fra hingat

¹⁾ „stendur utan á bréfinu með sömu hendi sem bréfið er með skrifad“ (AM).

bur[d vors herra] jhesu christi þushund fiogr hundrut attatiger ok þriu ær i kirkiunni i Hruna i Hrunamannahrepp midvikudaginn næsta epter Jonsmesso b[aptiste¹⁾] vor]um ver i hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessarra manna sira arna snæbiarnnarsonar af einne alfu enn af annarri sigur[dar o]ddz[so]nar ok grou [e]inarsdottur konu hans. skildizt þat ok falzt under þeirra handabandi at fyrrgreind hion sigurdr ok groa selldu adrnefdum sira arna snæbiarnnarsyni iordina alla Berghyl fimm hundrudum ok tutugu at dyrleika er liggur i Hrunamannahrepp i Hruna-kirkiusoknn med aullum þeim gögnum ok gædum sem greindri iordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiu ok sygurdr ok groa haufdu fremzt eigandi at ordit til yztu ummerkia vit adrar iarder. Hier i moti skyllði fyrnefndr sira arne gefa ok giallda adrgreindum hionum sygurdi ok grou þriatigi hundrada med svó vordnum fridleika sem hier seger. fimtan malnytu kugilldi. gamallt naut firir tvö hundrut. sex vetra gamallt naut ok vetrgamalt firir tvö hundrut. tvö naut tvævetur firir hundrat. fimm hundrut i gellidum saudum. þriu hundrut i kauplum. hundrat i vadmalum ok eitt hundrat i þarfligum peningum. skyllði tittnefnd hion sygurdr ok groa svara lagaríptingum æ adrgreindri iordu Bergghyl enn sira arne hallda til laga. ok ef iordin geingi af honum med lavgum. þa skyllði hann ganga domlaust aptur at sinum peningum [med] svo vordnum fridleika sem inn kvomu. Ok til sannenda hier um settum ver fyrnefnder menn vor innscigle firir þetta kaupbref skrifat i sama stad. midvikudaginn næsta firir annunciacio beate Marie virginis æ sama ære sem fyrr seger.

423.

1. Apríl 1483.

á Vatnshorni.

VOTTORÐ tveggja manna, að Sigurðr Björnsson og Jórunn Jónsdóttir kona hans lýstu því, að eingir ætti peninga eptir sig dain, nema Halla og Ingibjörg dætr þeirra.

AM. Apogr. 4215, eptir frumriti á kálfskinni frá Hallgrími Sig-

¹⁾ verðr hér að merkja = Johannis baptistæ capitis inventio, 24. Febr., og er midvikudagr næsti þar eptir 1483 hinn 26. Febr., nema hér eigi að standa b[iskups], og yrði það 5. Marts þetta ár.

urðesyni á Svalbarði, staðfest afskript 18. sept. 1726 af séra Magnúsi Markússyni á Grenjadarstað og séra Þorleifi Skaptasyni í Múla.

Þat giore eg þorleikur gunnsteinsson ok kolbeirn gislason godum monnum kunnegt med þessu ockru opnu brefi at þar vorum vid i hia ok heyrðum æ ord sigurdar biornssonar ok iorunar jonsdottur konv hans at þau lystu þui firir ockur ok audrum dandi monnum at eingin ætte peninga epter þau daud nema dættur þeirra halla ok jngebiorg. lystu fyr greind hion þui at Olof dotter þeirra hefde fullan hlut ur sinum garde haft.

Ok til sannenda hier um settum vid fyr nefnder men ockur insigli firir þetta vitnisburðarbref er skrifat var i vazthorne i steingrimsfirde þridia dag paska þa er lidit var fra hingatburd vors herra iesv christi þusund fiogr hundrut atatiger ok þriw ar.

424.

16. Apríl 1483.

á Reykhólum.

SÆTTARGERÐ þeirra Þorleifs Björnssonar og Andrésar Guðmundssonar um það, er Andrés tók Reykhóla og fleiri peninga Þorleifs.

AM. Apogr. 5759, stafrétt afskript gerð 1733 eptir transcripto gerðu á Reykhólum 24. Júní 1483.

Þat giorum ver gvdine jonsson. gisle filippusson. vigfus biarnason. þollacur þorkelsson. sygrdr jonsson. þorolfur augmundzson. pall jonsson. einar brandzson ok þorleikur gunnsteinsson godum monnum kvnnegt med þessv voro opnu brefi at þa er lidit var fra hingat byrd vors herra jesu christi þushund .cccc. lxxx. ok þriu ar in fersto magni ducis et martiris a uorit a reykiaholyvm ð reykianesi. vorvm ver j hia saum ok heyrðvm a at þorleifr biornsson giorde suafelldan sattmala uid andres gudmunzson og þorbiorgu olafsdottur kuinnv hans. adr nefndum andrese viliugum ok þorbiorgv olafsdottvr kuinnu hans samþykkiande firir þat hugmod fiarupptekt kostnad ok skada er nefndr þorleifur hafdi adr fengit af nefndum andrese þa hann tok ath sier hans

eign reykhíola ok fleire þorle[i]fs penninga þar ok annars-
 stadar so ok firir hvsabrot ok ríettarfar ok allar adrar sak-
 er þær sem j mille þeirra haufdu farit at adrgreindr andr-
 es gudmundzson lofade at fa opptnefndum þorleife hvndrad
 hundrada j adr greint sakferle enn a þessu hundrad hundr-
 ada giorde þorleifur þa linvn at hann slo nidr .lx. hundr-
 ada firir sins heidrs skulld ok dandemana tillaugur ok bæna-
 stad enn þrattnefndr andres gudmundsson skylld giallda
 aunr .lx. hundrada firir næstu fardaga med sua felldum
 fridleika jordin gnutzdalr er liggur j garpsdalskirkíusokn
 firir þria tigu hvndrada hier til grænsey ok skarfeyar tuær
 med avllum þeim holmvm ok skerium sem þar til ligia
 firir xvj. hundrad. liggia þessar eyiar j stadarhols kirkíu
 sokn. hier til halft tolfta malnytvgulilde halft annat hvndr-
 at j gelldum saudvm ok kvgilldes hest. hier med lofade
 tittnefndr andres gudmundzson med suardum bokareide at
 vera tittnefndvm þorleife biornssyne hollur ok trur med ord
 ok uerk leynt ok liost² alla sina lifs daga hier epter ok honum
 alldre motstaudu veita ok þat umbod sem tittnefndr andres
 hafdi til reykhíola ok annar[a] gudmundar peninga vegna
 solueigar gudmundardottur systur sinnar lagde hann j valld
 þorleifs biornssonar sva leinge sem hann hafde þat adr af
 henne til tekit ok þar epter alldre med þui giora eda þar
 nockur rad edr dad styrk eda tillaugur til veita hvorke
 leynt ne liost med þeim peningvm at giora j mote þorleife
 edr hans bayrnum ok þessa satt skylld titt nefndr andres
 gvdmundzson alldre rivfa sialfr nie rofsmenn til fa. baud
 tittnefndr þorleifr þrattnefndvm andrese adr enn þeir giorv
 þessa sina satt at þeir skylldu eigazt ríett laug vid enn
 andres uillde þat eige sua ok leysti tittnefndr þorleifr firir
 oss fyrrnefndvm monnum at hann drepi hvorke nidr kirkiv
 riette ne kongs.

Ok til saninda hier vm sette þrattnef[n]dr andres gud-
 mundsson sitt insigle med optnefndra manna insiglvn firir
 þetta sæt(t)arbref skrifat j sama stad degi ok ari sem fyr
 seger.

425.

22. Apríl 1483.

í Nesi.

SNJÓLAUG Guðnadóttir gefr Jóni Jónssyni með samþykki Margrétar dóttur sinnar í löggjöf sína jörðina Skinnþúfu í Skagafirði.

Bisk. Hol. Fasc. III, 4, frumrit á skinni skemt af fúa. — AM. Apogr. 3600.

Þat giorvm ver jon prestur olafsson þoruidr þormods-son. sn[iolfur] rafsson godum monnum viturlegt med þessv uorv optnv brefi at ver vorvm þar j hia saum ok heyrðvm a handabañð þesara manna sniolavgar gvdnadottur af einne alfv enn jons jonssonar af annare at suo fyrir skildv at fyr nefnd sniolavg gaf adrgreindvm jone jordina er svo heiter skinnþúfa er ligr j skagafirði j glaumbæiar kirkiv sokn til fvllrar eignar med avllum þeim gavgnum ok gæðum er greindri jorðv¹⁾ fylger ok fylt hefer at fornv oc nyv ok hvn vard fremst eigandi at lyste fyrnefnd sniolavg þetta j sina lavg²⁾ gíof svo mikít sem þat næme. samþykte margret dotter hennar þenan þeira giorning. skilldi tittnefndr jon halda fyr greindre jorðu til laga enn þrattnefnd sniolavg suara laga ríptingvm. for þese giorningur fram j nese j haufdahverfe þridiudaginn næsta fyrir jons Þesso holla byskvps vm uorit þa er lidit var fra hingatbvrði uorss herra jhesv christi M^o cccc lxxx ok þriv ar. Ok til san-inda hier vm setv ver fyr skrifader menn uorr jnnsiglli fyrir þetta vitnisbvrðarbref er giort var j nese j havfda- hverfe j sama stad degi ok are sem fyrir seger.

426.

24. Apríl 1483.

í Vestminster.

JÁTVARÐR Engla konungr hinn fimti veitir Hróbjarti Alcok verzlunarleyfi í öllu sínu ríki og á Íslandi um eitt ár.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, 3, bls. 129.

Super intercursu Norwegiæ de licentia concessa.

Edwardus dei gratia Rex Angliæ et Franciæ et Domi-

¹⁾ jorðv, frb. ²⁾ lavgv, frbr.

nus Hiberniæ, omnibus, ad quos præsentēs literæ pervenerint, salutem.

Licet nuper in statuto Henrici sexti, nuper de facto et non de jure regis Angliæ, anno regni sui octavo tento, edito, prohibitum sit, ne quis ligeorum nostrorum propriæ temeritatis ausu aliqua regna, terras, dominia, districtus, territoria, jurisdictiones seu alia loca regis Daciæ, Norwegiæ, Swegiæ causa optinendi vel habendi pisces aut aliqua quæcunque bona seu mercandisas, præterquam ad stapulam suam de Norbarne, adire, ingredi, seu intrare præsumat sub poena forisfacturæ omnium bonorum suorum mobilium et imprisonmenti personæ ad voluntatem nostram prout in statuto prædicto plenius continetur, nos tamen de gratia nostra speciali concessimus et licentiam dedimus dilecto nobis Roberto Alcock mercatori de Kyngeston super Hull, quod ipse per se aut factores, attornatos, seu servientes suos, quandam navem, portagii ducentorum et quinquaginta doliorum vel infra quibuscunque bonis et mercandisis stapulæ nostræ Calesii minime pertinentibus carcari seu carcari facere, et dictam navem sic carcatam usque terram Islandiæ cum magistro et marinariis pro gubernatione et defensione navis prædictæ competentibus, totiens quotiens sibi placuerit durante præsentī licentia nostra, traducere et transmittere, aut traduci seu transmitti facere, et terram illam in quocunque portu seu alio loco ejusdem ingredi et intrare, ac ibidem morari et mercandisas hujusmodi vendere, ac alia bona et mercandisas quæcunque ibidem emere, et cum eisdem navem prædictam recarcari seu recarcari facere, et navem illam sic recarcatam in regnum nostrum Angliæ adducere seu adduci facere possit licite et quiete, absque impedimento, impetitione, molestatione seu gravamine quoqu岸que nostri aut officiariorum seu ministrorum nostrorum quorumcunque, statuto prædicto, aut alio statuto, actu vel ordinatione in contrarium factis, ordinatis seu provis, non obstantibus, proviso semper quod de custumis, subsidiis et aliis deveriis nobis pro bonis et mercandisis prædictis debitis fideliter respondeatur ut est justum.

In cujus rei testimonium has literas nostras fueri fecimus patentibus per unum annum duraturas.

Teste me ipso apud Westmonasterium vicesimo quarto die Aprilis anno regni nostri primo. [Anno domini M.^o cd.^o lxxx.^o iij.^o 1)

427.

29. Apríl 1483. }
14. August 1484. }

í Skálholti.

VÍDÍMERAÐ transskript.

Bisk. Skálh. Fasc. VIII, 5, transskriptið á skinni. AM. Apogr. 2592 „accuraté“.

Það giorum wer arne snæbiarnarson og sigurdr jónsson officiales heilagrar schalholltzkirkiu. Olafur oddzson og jon snorrason prestar schalholltzbiskupsdæmis godum monnum kunnigth með þessu woro opnu brefe at wer hofum sied og ifer lesid opit domzbref þessara presta schalholltz biskupsdæmis með þeirra heilum og oskauddum hangandi jnsciglum suo latanda ord epter ord sem hier seger.

[Hér kemr dómr frá 24. Okt. 1482 um aftöku Bjarna Þórarínssonar, Nr. 412].

Ok ²⁾ til meiri audsyningar og stadfestu hier wm settum wer vor jnnscigle fyrir þetta transkriptarbref skrifath j schalholti j biskupstungum þridiudaginn næsta fyrir tued(g)ia postula Messo philippi et jacobbi wm sumarit. anno domini. M.^o cd.^o lxxx^o tercio.

Og ²⁾ til meiri audsyningar og stadfestu hier wm settum wer fyrrnefnder prestar wor jnscigle fyrer þetta trañskriptarbref skrifath j skalhollte j biskupstungum laugardaginn næsta fyrir assumpcio beate marie virginis vm sumarit. anno domini. M.^o cd.^o lxxx.^o quarto.

428.

29. Apríl 1483.

í Kálfanesi.

SIGURÐR Björnsson gefr Steini Snorrasynti umboð sitt um eitt

¹⁾ [á spássíu. ²⁾ svo hér.

ár yfir þeim peningum kvikum og dauðum, sem hann á á Svalbarði, og ábyrgist Steinn féð, en hafi ávöxt þess.

AM. Apogr. 4216, eptir frumriti á kálfskinni frá Hallgrími Sigurðs-
sýni á Svalbarði, staðfest afskrípt 17. Sept. 1726 af séra Magnúsi Mark-
ússyni á Grenjaðarstað og séra Þorleifi Skaptasyni í Múla.

Þat gior[i] ek sigurdr biornsson godum monnum kunn-
igt med þessu minu opno brefi at ek hefi fengit steine
snorrasyne mitt fullt ok logligt vmbod æ ollum þeim penn-
ingum sem ek æ æ sualbardi kuikum ok daudum fra far-
daugum er kemur ok til annara fardaga. skal firr greindr
steinn aabyrgiatz þessa penninga enn eignatz ævoxt allann
af penningunum. giori ek eeki raad firir uist ara eiriksson-
ar þar leingur. skipa_[ek honum¹) at fara vestur til min
[æ] skalpanes ok eta þar maten.

Ok til saninda hier vm setti ek mitt insigli firir þetta
umbodsbref skrifat i kalfanesi þridiudagen næsta epter ions
Oesso holabiskups. þa er lidit uar fra hingatburd vors
herra iehsu christi þusund flogur hundrut aattatiger ok þriu
[ær].

429.

5. Maí 1483.

í Skálholti.

MAGNÚS biskup í Skálholti geldr klaustrinu í Kirkjubæ
jarðirnar Skaptafell í Örafum og Haukafell í Hornafirði
með sex kúgildum fyrir jarðirnar Eyjar og Þverhamar í
Breiðdal og Guðmundarnes í Stöðvarfirði, er biskup hafði
feingið frá klaustrinu.

AM. 232. 8vo, bls. 80b 81a (bréfabók Gizurar biskups Einarssonar
í frumriti). — Apogr. 2871 (að því er virðist eptir bréfabókinni).

Vær brodir magnus med gudz nad biskup j schal-
holti giorum godum monnum kunnigt med þessu woru
opnu brefi. ath uier haufum feingit og golldit klaustrinu
j kirkiubæ þessar jardir er suo heita skaptafell er liggur j
auræfum j sandfellz kirkiu sokn og jordina haukafell er

¹) [honum ek, afskr.

liggur j hornafirdi til æfinligrar eignar og frials forrædis med ollum þeim gaugnum og giædum sem greindum jordum fylger og fylgt hefer ad fornu og nýiu. og uier urdum fremst eigande ad og þar med uj kugilde fyrir þær jardir sem uier feingum burt fra klaustrinu j austfiordum er suo heita. eyiar er liggur j breiddal j heydala kirkiusokn og þuerhamar [er¹) xij hundrud.²) er liggur í sama takmarki og gudmundarnes xij hundrudum er liggia i stauduar kirkiusokn. þiker oss þessir peningar jafnhagliger klaustrinu. skulu þeir suara lagaríptingum a jordunum sem oss hafa sellt þær epter þui sem brefin utuisa. og suo klaustrid á þeim sem það selldi. saumuleidis epter sinum brefum. Og til sanninda hier um setium uier uort jnnsigle fyrir þetta bref. Skrifat i schallholhti manudaginn næsta fyrir uppstigningardag vm woret. arum epter gudz burd. þusund flogur hundrud attatiger og iij ar.

430.

25. Maí 1483.

í Laufási.

TYLFETARDÓMR klerka útnefndr af séra Sveinbirni Þórðarsyni, officialis fyrir norðan Öxnadalsheiði, um ákæru séra Ketils Grímólfssonar til Magnúsar Þorkelssonar, „er umboðsmann var barna sinna, er erft höfðu séra Þorkel Guðbjartsson að þriðjungi“, um fyrnd á stað og kirkju í Laufási upp á hálfan fjórða tug vetra, er séra Þorkell, faðir Magnúsar, hafði haldið staðinn.

AM. Fasc. XXVII, 21, frumritið á skinni. Af 13 innsiglum eru nú 3 ein fyrir. — Apogr. 3292 & 3601.

Þath giorum vier sýgurður Þorláksson officialis heilagrar holakirkíu. semingur magnússon. jon broddason. magnus jonsson. nicholas þormodzsson. rogualldur asgrimsson. nicholas kollason. ari olafsson. jon olafsson. þoruadr seminghs-son. olafur jngimundarson ok einar Halldorsson prestar hola-biskupsdæmis godum monnum viturlight med þessu voru opnu brefi ath sub anno gracie M^o cd^o lxxx^o iij^o laugardaghen j

¹) sl. 2871. ²) svo.

fardoghum¹⁾ j laufase j eýiafirde vorum vier j dom nefnder af ærlighum manne sira sveinbirne þordarsyne officiali heilagrar holakirkju fyrir nordan ðxnadalshéidi ath dæma vm þa ákæru er sira ketill grimolfsson kærði til magnus þorkelssonar er vmbodsman var barna sinna er erft hófdu sira þorkel gudbiartsson ath þridiunge. var þat j fyrstu akæra sira ketils til magnus vm fyrnd æ kirkiune ok stadnum j laufasi vppa halfan fiorda togh vetra er sira þorkell gudbiartsson hafði halldit stadinn fader magnus. geingu vier fyrskrifader prestar til skodunar ok giordar á kirkiune ok stadnum. virtizst þar eitt hus fyrir hundrat þat sem þa hafði verit giort fyrir þriu hundrvt þa er optnefndur sira þorkell tok med stadnum. savm vier ok ongua bot á kirkiune nie stadnum. helldr rotinn ok fwen vith j ollum husum ok þar med veggirner. leist oss kirkian j onguan mata suo megha standa atgiordalaust leingur. Þwi att guds nafne til kolludu ok suo profudu sem nu er fyrir oss komit. dæmdum vier adurnefnder prestar j fyrstu stefnuna logliga ok magnus þorkelsson hier laugliga fyrir kalladan hier j dagh. Enn fyrir þa fyrnd ok forsoman ath sira þorkell hefer ecki porcionem lagth vpp á fyrnefnda laufass kirkju vpp á suo langan tima sem fyr skrifad stendur. þwi dæmdum vier fyrskrifader prestar erfingia sira þorkels ok þeirra vmbodsmenn skýllduga ath luka kirkune j laufase fyrir forsoman ok fyrnd æ kirkiune j laufasi nitian hundrut j voruvirdu gozi eda friduirdu jnan siondar ath heýrdum dōmenum heima j laufasi sira katle eda hans vmbodsmanne ath auk porcionem. j annarri grein dæmdum vier hundrat j stadarspell vpp á huert ár fimtan vetur ok xx er greindur sira þorkell gudbiartsson hieilt staden ok erfingia sira þorkels eda þeirra vmbodsmenn skýllduga ath luka þessa peninga heima j laufasi jnan siondar ath heýrdum domenom j fridvirdum peningum eda voruuirdu nema þeir leide tuo laugligh vitne jnan siondar heima j laufasi fyrir sira sveinbirne eda hans vmbodsmanne ath kirkian ok staduren væri jafngodr sem þa er sira þorkell tok med honum dæmdum vier titt-

³⁾ p. e. 24. Maí.

nefndan magnus þorkelsson skýlldugan ath luka þridiung af fyrskrifudum peningum.

var þessi vor dómur vppsagdur ok jn scriptis fram borenn j sama stad dagh ok úr sem fyr seiger.

ok til sannenda hier vm settum vier fyrnefnder prestar vor jncigle fyrir þetta bref skrifad j sama stad degghi sidar enn fyr seiger.

431.

[25. Maí 1483.

í Laufási].

SVEINBJÖRN officialis Þórðarson úrskurðar löglegan Laufásdóm frá 25. Maí 1483 (Nr. 430).

Bisk. Hol. Fasc. V, 2, frumrit. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3571 með hendi séra Snorra Jónssonar.

Þath giorer ek sweinbiorn prestur þordarson officialis heilagrar holakirkiu fyrir nordan óxnadaðlsheidi godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi ath saker þess ath þeir xij prestar sem ek wt nefndi j laufasi j eýiafirde laugardagin j fardaghaviku ath dæma vm þóú akæru er sira ketill grimolfsson kærði til magnus þorkelssonar ok þeirra dómsbref þar vm giort vtvisar dæmdu mic skýlldugan ath leggja wrskurd vpp á þar wpp á staden huort mier litizst sá dómur lögligur edur ei sem þeir hofdu dæmt þeirra j mille. þui at heilax anda næd tilkalladre ok ollu suo profuodu sem þar kom fram fyrir mic ok j þeirra domi stendur seiger ek sweinbiorn prestur þordarson officialis heilagrar holakirkiu mier j domsæti sitiandi med fullum lagha wrskurdi þenna þeirra dóm sem þetta mitt bref er med fest loglighan med ollom sinom greinom ok articulis. Ok til sannenda hier vm setti ek officialatus jncigle fyrir þetta wrskurðarbref er gior(t) var j sama stad dagh ok úr sem fyr seiger.

432.

25. Maí 1483.

á Stafafelli.

TILSÖEN Tjörva prests Björnssonar um landamerki milli

Einholts og Borgar í Hornafirði eptir því, sem Ketilbjörn prestur hafði haldið.

Bisk. Skalh. Fasc. III, 7, transskript á skinni frá 10. Oktober 1526. — Apogr. AM. 2582 með hendi Árna Magnússonar eptir Skálholts-transskriptinu: „Mun ecki árstalet i þessu transscripto vera oriett og eiga að vera M cccc. lxxxiii. Tiorfi prestur Biorsson lifdi að visu þar eystra i nánd 1467. Vide Skalholtzbref¹⁾ og grunar mig þesse sie eun same“ (AM.) — AM. Apogr. 2017 epter vidisse frá c. 1650, og er afskriptin staðfest í Skálholti 3. Sept. 1712 af Árna Magnússyni og þremur öðrum. Í þeirri afskript stendr ártalið 1389. „Ártalet þusund þriu hundrud l. x. xx og ix. ar. er skirt i brefenu, eun i Skalholtz vidisse er þetta sama bref dat. 1383. og er það líklegra að riettara sie, því Skalholtztransscriptum er ex originali. Ean þeir nyrri transscriptores kynni snart mislesed hafa. þo hefði eg ætlad, að arstalet ætte ei að vera 13.. heldur 14..“(AM.). Í Prestatali séra Sveins Nielssonar Kh. 1869, bls. 27, er heldr hncigzt að því, að bréfið muni vera frá 14. öld, en það getr varla verið nokkur vafi á því, að ártalið 1483 sé hið rétta. Þeir seinni transscriptores munu hafa lesið ix úr iii, og á þann hátt mun ártalið 1389 vera til komið, og í transskriptinu 1526 mun c hafa gleymzt úr í ártalinu.

Þessi maurk (segi ec tiorfi prestur a millum einhollz²⁾ og borgar.

ur þufu i austanuerdri stafney þuert ut a fiauruna a borg land og leirur fyrir uestan og upp ur þufunne i hýhollt fyrir uestan prestateig gengr borgar land [austur so langt³⁾ sem saman ber⁴⁾ skogeyartanga uestanuerdan og mulaness⁵⁾] [a borg⁶⁾ alla fiuru innán fiardar þatan⁷⁾ fra og þar til er⁸⁾ saman ber þufu i⁹⁾ gridungsey og husen að medalfelle utan fiardar fiorumark¹⁰⁾ a millum holmstufs¹¹⁾ og borgar uestanuerder þernueller þar er¹²⁾ steinn¹³⁾ ligger i melnum a borg fiuru utan fiardar. þar til er akhlid uerdur a millum hals¹⁴⁾ og stafneyar ef stadit er að fiorunne.

heellt ketilbiorn prestur [og hafði þessi¹⁵⁾ maurk fyrir

1) Sjá Dipl. Isl. V, Nr. 447. 2) Einholltz 2017. 3) [so langt austur 2017. 4) b. v. 2017; sl. III, 7. 5) — nes 2017. 6) [Borg a 2017. 7) þadan 2017. 8) sl. 2017. 9) a 2017. 10) — mork 2017. 11) holmstufs 2017. 12) ed 2017. 13) steinnenn 2017. 14) Svo, III, 7; Stadar-eyiar 2017. 15) [þesse mork og hafde 2017.

mier mer enn tuttugu ár.¹⁾ meðan hann [bio i einholli²⁾ og þessi³⁾ hellt eg sidan meðan ec bio þar.

Og til sanninda hier um setta ec mitt jnsigli fyrir þetta [bref skrifat æ⁴⁾ stafafelle⁵⁾ trinitatisdag. [anno domini M CCC(c). LXXX^{ij}.^{o 6)}

433.

14. Júní 1483.

í Odda.

ERLENDR bóndi Erlendsson selr Hafri Ólafssyni jörðina Hrossatungu í Landeyjum fyrir tuttugu og fimm hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVII, 22, frumrit á skiini; af þrem innsiglium eru tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 2899.

Kaupbrief vm hrossatungu j landeyjum.⁷⁾

Þath giorum uier petur olafson. olafur oddzson. eirekur jonsson godum monnum kunnikt með þessu voro brefi ad þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jesv christi þusund flogur hundrud attatiger ok þriu ar. æ laugardagin næsta epter nyiahalld⁸⁾ á nedra huole j huolhrepp. voro vier j hia saum ok heyrdum æ ord ok handa band þessara manna ellendz bonda erlendzsonar af einne alfu. Enn hafurs olafsonar af anare. ad suo fyrir skildu. ad adrgreindur erlendur selldi fyr greindum hafri jordena hrossatungu er liggur j skumstada kirkiusokn. með öllum þeim gögnum ok gædum sem greindri jordu fylger ok fylgt hefer ad fornu ok nyiu ok optnefndr erlendr vard fremstz eigande ad hier j mot gaf titt nefndur hafur .v. hundrud ok .xx. með suo vordnum fridleika. xv. málnytu kugilldi fimm hundrud i kaupplum. þriu gelldfiar hundrud .cc. j ollum peningum. Skylldi þrattnefndur erlendr suara lagariptingu æ þeirre jordu sem hann selldi. enn optnefndr hafur hallda til laga.

¹⁾ vetur 2017. ²⁾ [hiellt Einholli 2017. ³⁾ þessu 2017. ⁴⁾ [vitnisburðarbref hvort skrifad var ad 2017. ⁵⁾ vppa b. v. 2017; ⁶⁾ [ar epter gudz burd þusund þriu hundrud. i. x. xx. og ix ar 2017. ⁷⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ⁸⁾ „nýja hald“ verður hér að merkja dýradag (festum corporis Christi) sem þetta ár er 29. Maí á fimtudag; hafa því þessi kaup gerzt 31. Maí.

medkendizt erlendur erlendzson að hann hefði allt þetta jörðar verð uppborit sem fyrir skrifad stendur. ok j sama handabandi gaf tittnefndur erlendur þrattnefndan hafur öllungis kuittañ ok ækærulausan fyrir sier ok sinum öllum rættum epterkomendum. vm greint jörðar verð. ok til sannenda hier um settum uier fyrnefnder menn vor junsigle fyrir þetta bref skrifath j odda j averiahrepp laugardaginn næsta fyrir festum botulfi abbatis æ sama are sem fyrir seger.

434. 14. og 15. Júní 1483. á Hólum.

TYLFTARDÓMR presta útnefndr af séra Sigurði Þorlákssyni, officialis fyrir véstan Öxnadalshéiði, um ákæru Hrafn Halldórssonar, iumboði nefnds séra Sigurðar, til Böðvars Finnsónar, að hann hefði selt selland kirkjunnar á Barði í Fljótu-um, er heitir Blákápusel.

AM. Fasc. XXVII, 18, frumrit á skinni. Sjö innsigli eru nú fyrir bréfinu, og Sigurðar officialis hið áttunda, sem læsir það við úrskurð hans (Nr. 435). Hin eru dottin frá.

Þetta bref: að hvarfin hefur haft Bard af hólakirkju formonnum. enn þó hann hafa heimugliga vnder nidre eignat sier j kaupahluta. þuiat hefði hann att jordina þa bar honum at klaga enn þó officialis hefði vm dæmt¹⁾.

Þat giorum ver ketill grimolfsson. jon broddason. andres jonsson. biorn Þorsteinsson. gvdmvndr kollason. ellendr broddason. þoruadr semingsson. þorddr ingimvndarson. jon helgason. halkell gudmundzson. gudolfur magnusson. ok halluadrur sueinsson prestar holabiskupsdæmis. godvm monnum viturligt med þessu uoru opnu brefe að sub anno gracie Millesimo cd^o lxxx^o tertio. lavgardaghin næsta firir botholfsmessu. vorvm ver j dom nefnder af ærligvm manni sira sigurde þorlakssyni officiali heilagrar holakirkju firir vestan oxnadalsheidi. ath dæma vm þæ akærv er hrafn halldorsson j vmbodi adurnefn(d)s sira sigurdar kærði til

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups.

bavdvars fingzsonar. ath hann hafdi sellt selland kirkivnnar æ barde j flíotum er kallad var blakap(v) sel. var þat ok bíjvisad af tveimur dandi monnum med s(v)avrdvm eidum firir sira sigurdi ath brandr halldorsson hefde afhent hrafne syni sinvm fyr nefnt sel. ok sagt þat eign bardz kirkiv. svo ok svor einn madur enn at hann handfesti. ath fyr nefnd selfavr hefði havf(d) verit fra bardi. xx. vetur edr leingur svo ath eingin hefde akært svo. ath þeir vissi. ok mavrg onnur vittni kom¹⁾ þar fram vm fyr greint sel þo ath þau veri hvorki svarin ne inciglvd.

J annare grein kærði fyr nefnd(ur) hrafn til adr nefndz bavdvars at hann hefde haft vid af reka kirkivnar a bardi. er hvn atti halfan lavgalandz reka vpp æ .iij. ar ok. xx. ok eingin skipti æ giort sem honum bar. var þat ok svarit firir sira sigurdi af þrimur monnum ath þratt nefndr baudvar hefði haft allan vid vpp æ næstv .vij. ar af greindvm reka. þui ath guds nad til kalladre dæmdvm ver fyr nefnd-er .xij. prestar stefnvna lavgliga og þrattnefndan bavdvar finzsson lavgliga firir kalladan enn firir þa sauk ath suo stod j stefnvne at bavdvfdiar hefði. selt fyr greint selland ok þar geingv vm eidar afhending ok vittne sem fyr skrifad stendr. beidvmz ver af bavdvare ath hann sýnde ef hann mætti hier nockud j moti ef hann mætti. kom þa fram firir oss bref med .iij. manna inciglum af alfu tíjt(t) nefn(d)s bavdvars. j hveriv svo stod ath steinaveller ok krakaveller voro selldar itavlavlavsar¹⁾ med avllvm dal firir avstan fram sem fyr greint sel stod j. enn saker þess ath suo stod j registrvm holakirkiv ath þar er diakns skýlld ok skal fara j millvm sels ok hvsa þa letvm ver tíjt(t)-nefndan bavdvar sveria fyllan bokareid ath hann hefði fyr sagt bref med av(n)gv. falsi feingit eda latit fa. þvi ath svo profavdv sem þar kom fram dæmdvm ver avngva savk æ bavdvar vm fyr greinda jardarsavk. enn þa skýlldvga epter ath leita sem æ bardi bva ef þeir kvnna vpp ath spýria hvar bardz kirkia skal eiga selstavdvna sem (j) registrvm stendr ath diaknin skal til fara.

J annare grein stod suo j stefnvane ath þrattnefndr

¹⁾ Svo.

bavduar hefði haft við oskiptan kirkivunnar æ bardi vpp æ .iij. úr og xx. en þar kom eingin afsavkun j moti hvorki með brefvm ne vittvm bavdvars vegna. því dæmdvm ver bavdvar finzsson skýlldvgan ath leggja aptur svo mikinn við kirkivunne æ barde vnder sinn svarin bokareid sem hann hefer j brvtv hapt ok kirkivunne til heyrði vpp æ suo morg úr sem j stefnvunne stendr innan siovdar ath heyrvm dominvm. getur hann eigi þetta þa dæmdvm ver hann skýlldugan ath sveria fullan bokareid enn innan siovdar ath hann hefði eigi svo mikinn við hapt kirkivunnar æ bardi sem henne veri halfrar merkur skadi. felz honum þessi eid(ur). þa dæmdvm ver hann skýlldvgan ath leggja svo mýkla peninga greindri bardz kirkiv vnder sinn svarin bokareid sira sigurde officiali j havnd edr hans vmbodsmanni jnnan svo langs tima sem fýr skrifad stendur. nv saker þes(s) ath svo stendr j kristvm retti ath hverr sem ræner edr stelvr fe heilagrar kirkiv þa fellvr hann i bann af sialfv verkinv. því dæmdvm ver xij prestar fýr skrifader opptnefndan bavdvar finzsson skýlldvgan ath taka lavsn ok skript af heilagri kirkiv ok skýlldvgan ath lvka kirkivne æ bardi .vj. merkvr j sinn rett. enn domkirkivunne ath holvm .lx. marka j sinn rett ath nestvm fardogum sira sigurdi j havnd eda hans vmbodsmanni. Ok til sanninda hier vm settvm ver oppt nefnder prestar vor incigle firir þetta domsbref skrifad j sama stad ok úri deigi sidar enn fýr seger.

435

15. Júní 1483.

á Hólum.

SIGURÐR officialis Þorláksson úrskurðar löglegan Blákápu-seldóm (Nr. 434).

AM. Fasc. XXVII, 19 frumrit á skinni læst saman við dóminn Nr. 434. með innsigli Sigurðar officialis.

Þat giorer ek sigurdr prestur þorláksson officialis heilagrar bolakirkiv firir vestan oxnadalsheidi godum monnum uiturligt með þessv minv opnv brefi ath saker þess ath þeir xij prestar sem ek vtt nefndi æ holvm j hialltadal laugar-daghinn næsta firir Botholsmessv ath dæma vm þa akærv er hrafn halldórsson kærði til Bavdvars finnzsonar og þeirra

domsbref þar vm giort vtt visar dæmdv mik skýlldugan ath legia urskyrd vpp æ þar vpp æ staden hvort mer litizt sæ domur lavgligrv edr ei sem þeir havfdu dæmt þeirra j milli og heilagrar kirkiv ath bardi. þui at heilags anda næd tilkalladri og ollv svo profvodu sem þar kom fram firir mic og j þeirra domi stendr seiger ek sigur(dur) prestur þorlaksson officialis heilagrar holakirkiv mer j domsæti sittiana med fvllvm laga vrskyrdi þennan þeirra dom sem mitt bref er med fest lavgligan med avllvm sinvm greinvm og artikvli.

Ok til sanenda her vm setti ek officialatus incigle firir þetta mitt vrskyrdarbref skrifat æ holvm j hialltadal svnnvdaghin næsta firir Botholsmessv anno domini M^o cd^o lxxx^o tertio.

436

23. Júní 1483. á Reykhólum.

TRANSSKRIFT af bréfi Kristjáns konungs hins fyrsta frá 20. Maí 1481 (Nr. 335 A.).

AM. Fasc. XXV, 3, frumtransskriptið á skinni. Af 4 innsiglium eru tvö dottin frá.

Mædkennumzt vær gudne jonson magnus jonson haflide skulason ok jon asmundsson ath uær hofum sied ok yferlesit ok heyr(t) yferlesit opit bref wors næduga herra kong kristierns bref. gud hans sæl nædi. med hans heilu ok oskodu hanganda innsigle suo latanda ord eptter ord. sem hier fyr skrifat star. Ok til sanninda hier um settum vær fyrr nefnder menn wor insigli fyrir þetta bref skrifat á reykholum á reykianesi á mánudagin næsta fyrir ions Messo baptista þá er lidit war fra hingatburd uors herra jesv christi þusund flogur hundrud attatiger ara ok þriu ár.

437.

24. júní 1483. á Reykhólum.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Apogr. 5759 „Ex originali Reykholensi in Islandia 1733“.

Þat giorum vær hafide skulason. jon asmundzson. þiod-

olfur olafsson godum monnum kunnekt med þessv voro opnu brefi at vær haufum siet heyrnt ok yferlesit opit bref þessara manna med hangande oskaudðvm insiglum sva latande ord epter ord sem hier seger. [Hér koma þessi bréf um Guðmundareignir:

1. Gjafabréf Solveigar Guðmundsdóttur til Lopts Ormssonar 15. Apr. 1465, DI, V, Nr. 389.
2. Loptr Ormsson gefr Þorleifi Björnssyni þá tiltölu, er hann þóttist eiga til peninga Guðmundar Arasonar, 30. Júní 1470, DI, V, Nr. 514.
3. Vitnisburðr um fyrirsát Andrésar Guðmundssonar fyrir Þorleifi Björnssyni í virkinu á Reykhólum og árás Andrésar á Þorleif og menn hans, 17. Jan. 1483, Nr. 416.
4. Umboðabréf Þorsteins prófasts Þórarinssonar handa Hrafni presti Oddassyni að afleysa Þorleif Björnsson, 3. Febr. 1483, Nr. 420.
5. Sættargerð Andrésar Guðmundssonar og Þorleifs Björnssonar 16. Apr. 1483, Nr. 424].

Ok til saninda hier vm setvm vær fyrnefnder menn vor insigle firir þetta transkriptarbref er skrifat var a reykholum a reykianesi vppa jonsmessodag baptiste þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi þusund. cccc. lxxx. ok iij. ar.

438.

25. Júní 1483. }
 26. Febrúar 1484. }

á Melum.

Jón Þorsteinsson selr Höskuldi Runólfssyni jörðina Læk í Melasveit fyrir tíu hundruð í þarflegum peningum.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 3, frumrit á skinni. Öll (fjögur) innsigli eru dottin frá. — AM. Apogr. 2590.

Vm Læk j mela kirkiu sokn Anno 1483.

Þat giorum ver sera loptur branzson. oddur arnorsson. finnbiorn branzson. sigvrdr jonsson. godum monnum kvnngit med þessv uorv opnv brefe at þa er lidit var fra hingad bvrð vors herra jhesv christi. þvsynd flogur hvndrvt attatiger ok þriu ar. Midvikvdaginn næsta epter jons Messo baptiste a Melvm j Melasveit. vorvm wær j hia savm ok heyrðvm a ord ok handaband þessara manna. Runolfs hoskollzsonar af eiße alfv ok jons þosteinnssonar af ahare at so

firir skildv at greindur jon þorsteinsson selde adur nefndvm rvnolfe hoskollzsyni halfa jordina læck er liggr j mela kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok gædvvm sem greindri halfri jordv fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiv ok hann vard fremst eigande at ok honum fiell til erfdar epter þorstein heitenn þordarson fodur sinn. hier j mot gaf fyrr greindr rvnolfur þrattnefndvm joni þorsteinssyni .x. hvndrud j ollvm fridvirdvm peningvm ok skylldi gialldazt vt a fimm arvm ok giallda tvo hvndrud a hveriu ari. skylldi optnefndur jon svvara laga riptingvm a adur nefndri jordv. enn titt nefndr rvnolfr hallda til laga. Ok til sannenda hier vm settvm wer fyrr nefnder menn wor jnsigle firir þetta jardarkavps bref skrifat a melvm j melasveit fostvdaginn næsta epter mattiasmessv postula are sidar enn fyrr seger.

439.

28. Júní 1483.

í Skálholti.

TYLFTARDÓME klerka á prestastefnu útnefndr af Magnúsi biskupi Eyjólfsyni um kæru séra Ögmundar Andréssonar til Bjarna Árnasonar, að hann hefði eignað jörð sinni Hlíð raptviðarhögg á Ketilhlíðarhálsi í jörð staðarins í Stafafelli, og að hann eignaði sér jörð inn um svarin landamerki staðarins.

AM. Apogr. 2010 „Ex originali lacero“. „Bref þetta comuniceradi mier Þordur Þorkielsson 1703. mun hafa tilheyrt Stafafellzkirkju i Lone. iafnvel þott það ecki finnist i registris. Puncktar under stöfunum¹⁾ ávisa að þeir sömu stafer voru oskirer. Striken under linunum²⁾ seigia að þau ord edur bokstafer voru ölldungis olæs“ (AM).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda broder halldor³⁾ med guds næd abote a helgafelle. gisle jonsson. audun þoruardzson. helge magnusson. sveinn jonsson. petur þordarson. finnr³⁾ magnusson. sveinn³⁾ jonsson. þorsteinn³⁾ þorarinsson³⁾ þolleifur stefannsson. jon

¹⁾ Hér sagt til um þau orð neðanmáls. ²⁾ Hér hornklofar. ³⁾ undirpunktað (að nokkru).

þorsteinsson ok grimur arnason. prestar skalhollztbiskupsdæmis. Qvediu guds ok vora kunnigt [gi]orande med þessu voru¹⁾ brefe¹⁾ at sub anno gracie M.^o cd.^o lxxx.^o tercio. j domkirkiunni j skalholtti æ laugardaginn næsta fyrir peturs messu ok þals a [almenniligre] prestastefnu vorum vær j dom nefnder af virduligvm herra ok anddalemum fodr. herra Magnusi med guds næd biskupi i skalholtti ath dæma vm þær [sak]er sem sera ógmundr andresson kærde til biarna arnasonar. J fystu grein ath fyrr nefndr biarne eignade sier ok sinne jördu hlid rapttvidar havgg æ ketilhlidarhalse²⁾ j stadarens jörd ath stafafelle. hunndradh timmbu(r)s hvertt ar. Jtem j annare grein kærde adr nefndr sera ógmundr þat til fyrnefndz biarna. ath hann¹⁾ eignade sier jörd jn umm þau lanndamercke j stadarens jörd. sem svaren voru af þrimur skilvisum vottum kirkiunar eign ath stafafelli. Nu med því ath þrattnefndr biarne uar þar þa laugliga firir kalladr ok þar komu fram bref ok skilrike þeirra beggia ok voru þar skodut¹⁾ ok yfer lesen [ok] saker¹⁾ þess ath oss leizt þat skial sem biarne hafde ecke suo rauksamlekt sem honum mætte fullnast j mote þeirri ækæru ok brefum sem tittnefndr sera ógmundr hafde. ok þar fram komu vitnisburder med svördum bokaraidum af þrimur monnum vmm lanndamercke j millum greindra jarda stafafellz ok¹⁾ hlidar.¹⁾ höfdu þesser menn svaredh greind lanndamercke ok skog kirkiunar eign halldenn hafa verith ath stafafelle. sumer meir enn vm xx. vetur. summer meir enn þriatigi vetra. enn summer meir enn fimtigi vetra. epter þui sem þeirra bref þar vm giörd [utvisa]. því ath heilags andda næd tilkalladri dæmmdum vær med fullu doms atkvæde þau sömu lanndamercke stödug ok obrigdulega halldast eiga. sem sera ógmundr andresson liet sveria j millum þrattnefndra jarda stafafellzt ok hlidar. Jtem med sama dome dæmdum vær adr sagdan biarna arnason skyllidugan ath leida. .ii. skialek vitne innan manadar fra því hann kæme heim firir þeim sem bisk-

¹⁾ undirpunktað (að nokkru).

²⁾ „Hlid er i Loni. er bondaeign. enn hvar er Ketilhlid“ (AM).

upenn¹⁾ þar til skipar. ath haft hefde verith med fullri eign enn ecke med lane. timmbur högg fra hlid á ketilhlidarhals vm xx. vetur samfleytt. eda. xx. vetrum leinngur. Enn ef honum fullnast þesse vitne. dæmdum vær honum raptvidarhögg epter því sem hann hefer adr eignath sier. Enn ef biarne arnnason fellzt ath fyrrsögdum vitnum þa dæmdum vier fyrrsagða skog kirkiunnar eignu ath stafafelle. enn hvorcke eignu biarnar²⁾ arnnasonar nie fyrrgreindrar hlidar. suo ok dæmdum vær þrattnefnda biarna arnason skyllduga ath sveria lyritareid enn minna firir þeim sama sem biskupinn skipadi hinn eidenn ath taka. þa þegar ef honum fellzt ath hinum vitnunum. ath hann þottizt timmburhoggith a ketilhlidarhalse med fullri sinne eignu haft hafa. Enn ef hann fellzt ath þeim sama eide. þa dæmdum vær þrattskrifader domsmenn tittnefnda biarna arnason seka fullu lanndname ok averckabot epter því sem lögin þar vmm giord utvisa vidh adr sagða sera ögmund andresson. sidann er hann hiellt stafafellzt kirkiu ok adr sagdur biarne hefer höggvith skoginn eda lateth höggva. Ok til sannenda hier vmm settum vær fyrr skrifader kenne menn vor jnscigli firir þetta domsbref skrifath i sama stad. dege sidar enn fyrr seger³⁾.

440.

20. Júlí 1483.

í Fellsmúla.

REIKNINGSSKAPARBRÉF Finnboga Jónssonar við Diðrik hirðstjóra Pining um þriggja ára skatt af Þingeyjarþingi.

AM. FASC. XXVII, 17, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir, en brákuð. Bréfið er með hendi Finnboga lögmanns.

Reikningsskapur fimboga lögmanns⁴⁾.

Þath giorum uith gamli þorsteinsson og helgi gundmundzsson godum monnum niturligt med þessu ockru opnu brefi ath þa lidit var fra hiñgathburd uors herra jhesu christi þushund flogur hundrud attatiger og .iii. ar. áá manadagin næsta fyrir þorlaksmessu um sumarit⁵⁾ j hafnar-

¹⁾ Undirpunktað að nokkru, ²⁾ Svo hér. ³⁾ Þ. e. 29. Júní. ⁴⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ⁵⁾ Þ. e. 14. Júlí.

firde uoro uit hiá sáum og heýrdum áá ord og handaband didreks pinnings hirdstiora ýfer aullu jslande. og finbogha jonssonar. ath suo fyrir skildu j fyrstu ath greindr finboge giordi nefndum didrek pining reikningskap af þeim þrig(g)ia ara skatti er hann hafdi tekit j þingeyjarþingi um næstu þriu ar um lidin. reiknadizst hafa uerid flutt til bessastada af tueimur arunum. en fyrir þat epter stædi olukt af fyrnefndum þriggia ara skatti og reikningskap skýllde fyr greindr finbogi giallda .vii. hundrud og uera þar med kuittur og akæruleaus uit optnefndan didrek pining um adr greindan skatt og reikningskap af fyr greindri sýslu þingeyjarþingi. skýlldi finbogi afhenda þessi .vii. hundrud arna hallzssýni er þa hafdi sýslu um optnefnt þingeyjarþing. Og til sannenda hier um settu uit fyrnefnder menn okur jncigli fyrir þetta bref giort j fellzsmula a landi j landmannahrep(p) in festo torlaci episcopi á sama ari sem fyr seigir.

441.

26. Júlí 1483.

í Stöffrene.

VERNDARBRÉF Hans Danakonungs handa Ólafi Rögnvaldssyni biskupi á Hólum.

Bisk. Hol. Fasc. I, 3. frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Prentað hjá Magnúsi Ketilssyni: Forordn. I, 66—68, og í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 248—249. Sbr. Crymogæa Arngríms Jónssonar, Hamb. 1610, lib. III, 141.

Kong þannns varnadar bref¹⁾

Wij Hans met gudz Nade Danmarckis Norgis wendis Oc godis koning vdwald koning till swerige hertug vdi slesuig oc hertug vdi holsten Stormarn oc Ditmersken greffue vdi oldemborg oc Delminhorst helse ether wore kære vndhersotte bønder oc mene almwe som bygge oc boo vdi holebiscopsdome kerlige met gud oc wor nade.

Vither kære wenner at oss elskelige werdug fadher biscop Oluffi hole haffuer bereth her fore oss ati sidhe honom owerhörige fore oc ey wele giffue then renthe oc retthig-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

heed som i hanom pa kirckens wegne plicthige ære. Sammeledis berette han oc fore oss at han vforrettis vdi mange sagher som burde at deles oc forfølgis fore then helge kirckis oc cristelig dom hanom oc hans biscopsdøme till stoer skade oc forfang i mange made. Thij bethe wij ether alle kerlige oc bywde ati her effther wære forn^{ne} oss elskelige werduge father hørige oc lyduge oc gører oc giffuer hanom ether arlig rentthe oc retthigheed ehwad thet helst ær eller nefnes kan till gode redhe hwis i hanom pa forn^{ne} then helge kirckis wegne pleye oc plictuge ære vt at giffue Swo at thet ey ydhermere behoff gøris hanom at kære thet fore oss Ther gøre i oss synderlige till wilge vdi oc ladher thet engelund. Oc bethe wij oc bywde thig wor laghman ther pa Jsland at thw jnthet bewarer thig med the sagher som hanom oc then helge kircke parørendis ære oc ther bør ardelis oc forfølgis. Thog wor oc kronens retthigheed ther vdi vdi alle made vforsymet. Sammeledis bifale wij thig Torluff biörnsson wor embitzman pa Jsland at thw wærer forn^{ne} werdug fadher behulpeelig oc bistan dig at the gøre hanom all then deell oc retthigheed som the hanom pa kirckens wegne plictuge ære kronens reth alti id vforsymet.

Jn christo valet.

Datum Jn Støffrene Sabbato proximo post festum Jacobi apostoli anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo tercio Nostro Sub Secreto presentibus appenso.

ad relacionem domini alueri
knytsson militis

442

18. Augúst 1483. á Grýtubakka.

ÁRNI Þorsteinsson leiðir bygðarraymt uppá Steinuni Bjarna(r)dóttur fyrir Sveinbirni officialis Þórðarsyni, að Guðni heitinn Eyjólfsson hafi legið með henni líkamlega áðr en hann hélt brullaup sitt til Guðrúnar Gunnlaugsdóttur.

AM. 242. 4to. A. bls. 166—67, syrpa Guðbrands biskups skr. um 1570. Þar með er afskript með hendi Árna Magnússonar.

Vm bygðar rymt.

D(at) g(iorum ver) Tumas gudmundzson. steffan styrkarsson. þorgills hallsson. þormodur p¹⁾ (godum monnum kunnigt með þessu voru opnu brefi at arum epter gudz burd²⁾ 1483 a grytubacka j h(ofda)h(uerfi) manudaginn næstañ epter mariumessu fyrre vorum vier j hia saum og heyrdum ð ad arni þorsteinsson leiddi bygðar rymt vppa steinune biarnadott(ur) firir sira sueinbirne þordarsyni er þa var officialis h(eilagrar) h(ola) k(irkiu) firir nordan auxnadalsheidi. soru þar ij af þeim enn 8 s(aunnudu) mal þeirra sem bok giorer rad firir at þeir hefði heyrt sagt at g(udne) h(eitinn) e(yolfsson) hefði leigit likamliga steinunne biarnardottnr³⁾ adur enn það hann hiellt sitt brudlaup til gudrunar gunnlogsdotter. baud fyr greindur sijra sueinbiorn officialis adur nefndri steinunne þa þar vndanfæri firir þessa akiæru adur greindz arna. enn hun sagdist það ei giora meiga og medkendist þar firir aullum dandimonnum þeim þar voru ad g(udne) hefði l(eigit) hana. skylldade s(ira) s(ueinbiorn) nefnda steinunne þa til at sanna þessa sina saugu med fullum bokareidi og epter þetta giort sor þar nefnd steinunn Iyritareid. ad g(udne) h(eitinn) e(yolfsson) hefði leigit med henne likamliga med fullu verki adur enn G(udne) hiellt brudkaup til gudrunar gunnlogsdottur og hun hefði ecki vitad skulldugleika med gudrunu og sier a brudkaupsdeigi. enn þann sama veturinn epter þa hefði hun heyrt sagt ad þær gudrun gunnlaugsdotter væri þrimmenningar⁴⁾ sin a milli og þa þessi ryktur komst vpp beiddi gudrun hana ad hun skyllði alldri kennast ad hann hefði leigit hana og þessar allar greiner tok greind steinunn vnder sinn suarin bokareid og a sama vættfængi sor bergliot þorhallsdotter med fullum bokareid ad hun hefði sied gudna heitinn eyio(lfsson) og st(einunne) b(iarna)d(ott-

¹⁾ eingin eyða hér í hdr. en föðurnafnið skammstafað „p“. ²⁾ Dað, sem stendr í svigum hér, vantar í handritið. ³⁾ Svo hér. ⁴⁾ strykad út í hdr.

ur) alnakin j einni sæng vnder einum klædum. adur enn
brudkaup þeirra gudrunar gunnlaugsd(ottur) var og gudna.
Og til sanninda.

443.

4. Oktober 1483.

á Hólum.

TYLFETARDÓMR klerka útnefndr af Sigurði officialis Þorláks-
syni um kæru officialis til séra Jóns Þorvaldssonar um
primsigning heiðins barns „fyrir utan alla bevísing að vakta efni
eða atferli“, um að hafa messað yfir og samneytt forboðuð-
um manni, um tíunda aðtekt og fyrir að hafa farið burt
úr þingum sínum orlofslaust.

AM. Fasc. XXVII, 24. frumritið á skinni. Sjó innsigli eru fyrir
bréfinu; hin eru dottin frá.

12 merkur dæmdar (holakirkju.¹⁾)

Þat giorum vier ketill grimolfsson radzmann æ holvm.
þorleifur magnusson jon broddason biorn þorsteinsson gunn-
arjonsson sniofvr²⁾ sýgurdzson kar jonsson olafur klængsson
stigur ingimundarson þorvardur semingsson þordur ingi-
mvdarson og bergfinnur iussason prestar hola biskupsdæm-
is godum monnum viturligt með þessu voru briefi ath þa
er lidit var fra hingat byrd vors herra iesv christi þushund.
cccc. lxxx og þriv ær æ faustu daghinn næsta fyrir mich-
ils messu³⁾ j gelling[a]holhti j skagafirdi. vorum vier j dom
nefnder af ærligum manni sira sigurdi þorlakssyni officiali
heilagrar hola kirkiv fyrir vestan oxnadals heidi. ath dæma
vm þa akærv er fyr nefndr sira sigurdr kærði til sira jons
þorvalldzsonar heilagrar hola kirkju vegna sem hann hafdi
honum þangat stefnd(t). var þar og suarinn stefnan. þui at
guds nádd til kalladre dæmvm vier. xij. prestar stefnvna
laugliga og sira jon hier lavgligan(a) fyrir kalladan j dag.
enn fyrir þa savk j stefnvne stod ath oppt nefndr sira
jon hefði primsigt heidit barn fyrir utan alla þjúising
ath uakta efne eða attfelli þess er skirdi ok bravt suo

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ sniofvr, hund. ³⁾ þ. e.
26. Sept.

kristinn rett þá inæmdvm vier fyrnefndan sira jon skýlldugan ath luka xij. aua j sekt heilagri kirkiv fyrir adrgreinda gleýmskv. j annare grein. stod svo j stefunne ath sira sygurdr kærði til þrattnefnz sira jons ath hann hefði messað ýfer olafi biornssyni j forbodi og samneytt honum j miovadal æ skirdagh j vetur nv næst er var. kenndizst sira jon þar fyrir oss ath hann hefde messað þar þui dæmdvm vier oppt nefndan sira jon skýlldugan ath sveria settareid nv strax fyrir sira sigurde eða hans umbodsmanni ath hann hefði hvorki messað ne samneytt fyr greindum olafi sidan hann sagðizst hafa lesit forbods brief ýfer honum. fellz honum þessi eidr þá dæmvm vier hann skýlldugan ath lvka heilagri hola kirkiv .iij. merkur fyrir hveria messo er hann hefer sagt sidan og þar fallin j bann af sialfv verkinv og skýlldvgan ath taka lausn og skript epter kirkiunnar laugum og leggja sinn messo saung og avll stavrf heilagrar kirkiv svo leingi sem kirkivnnar lavg vtt uisa og officialis nad til seger. j þridiv grein stod j stefvunne ath sira jon hefði tekit ath sier allar tiunder j bolstadar hlid i moti skipan officialis. kom þar fram brief j moti hvert oss leizst olaugligt. þui dæmdvm vier sira jon skýlldugan ath leggja aptur kirkiv tiundernar sira sigurdi j hond eða hans vmbods manni. j fiordv grein stod svo j stefvunne ath sira jon hefde farit j brvtt vr þingvnm orlofslaust og sett sig inn j kirkivnnar völd j moti skipan officialis. kom þar fram þinga brief sira jons svo latande ath hann skýllði hafa þav vm xij manodv. dæmdvm vier þar aungva sekt upp æ sira jon þar vm þvi hann hafde svo leingi verit sem vtt visade hans brief. enn fyrer þá savk ath sira jon hafði tekit ath sier radz mannz starfit stad dæmdvm vier hann skýlldugan ath leida ij lavglig vittne hier vpp æ stadin ef þau veri nær ella innan¹⁾ sioundar fyrir officialis eða hans vmbods manni. ath sira sygurdr hefde leyft abbadisinne ath stad ath hafa til radzmann sira jon þorvaldzson eða annan prest ef hun villde. fallazt honum þessi vittni þá dæmdvm vier hann enn fallin j bann fyrir sina þriozku og ohlýdne

¹⁾ innar, hndr.

og skýlldugan at taka lavsn og skript epter kirkivnar lavgum og þar til .xv merkur hola kirkiv j sitt fullretti. skavlv aller þessir fyrr skrifader peningar lukazt med þrennum savlv. env fyrstv innan manadar ath heyrðvm dominvm. avnnur ath næstvm fardavgvm. þridiv innan .xij. manada Sinn þridivng j hvert sinn officialis j havnd eda hans umbods manni. Ok til sanninda hier vm settvm uier fyr skrifader xij. prestar vor inncigle fyrir þetta doms brief skrifat æ holvm j hialltadal lavgar daghin næsta epter michils messo um havstit æ sama ari sem fyr seger.

6. Oktober 1483 í Skálholti.

444.

7. Marts 1484. í Holti undir Fjöllum.

GÍSLI Filippusson gefr Dýrfinnu dóttur sinni í heimanfylgju til móts við Jón Jónsson jörðina . . . dal, 36 hundruð, og jörðina Keflavík á Rauðasandi, 12 hundruð, og þar til 12 hundruð í þarflegum peningum.

AM. Apogr. 1156, að því er virðist eptir frumriti.

Þat giorum vid olawr odzson loptvr filipusson prestar godum monnum uiturligt med þessu ockrv opnu brefi. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christi þvsund cccc hvndrut lxxx. oc iij ar a manudagen næsta fyrir dionisvsmessv j biskupsstofvne j skalhollte uorum uid j hia saum oc heyrðum æ ord oc handaband þessara manna gisla filipvssonar af eine alfv en jons jonssonar oc dyrfinv dottur gisla af anari alfu at suo fyrir skildu at greindur gisle gaf dottur sine dyrfinnu j heimanfylgiv j motzs uid greindan jon jonsson jordena . . . dal fyrir xvj hundrvt oc xx oc jordina keflauik fyrir xij. hundrut er liggia j savrbæiar kirkiusokn a raudasandi med ollum þeim gaugnum oc gædum sem greindum jordum fylger oc fylgt hefur at fornu oc nýiu oc hann uard fremst eigandi at oc þar til xij. hundrut j ollum þarflegum peningum. skýlldi greindur gisle svara lagaríptingum æ greindum jordvm enn fyrr nefndur jon hallda til laga. Jtem gafv fyrr nefnd hion jon oc dyrfinna. kuitta oc akærulavsa jordina billdudal fyrir

ser oc sinum erfingium suo framt sem þau feingi fyrir greinda þessa peninga. Oc til saninda her um settum uid fyrir nefndir prestar ockur insigle fyrir þetta uitnesburdabref skrifat j holtti under eyiafiollum sunvdagen næsta fyrir gregoriusmessu ari sídar en fyrir segir.

445. 19. Oktober 1483. á Möðruvöllum.

HELGI Sigurðsson selr Brynjólfi Magnússyni jörðina Hallgilsstaði í Fnjóskadal fyrir 37 hundruð í lausafé, og tilgreinir landamerki.

AM. Fasc. LXVI, 18, frumrit á skinni. Af fjórum innsiglum eru þrjú fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 569. Bréfið er með sömu hendi og Fasc. XXVII, 20 (bréf frá 27. Okt. 1483, Nr. 446, sem er þessu samhljóða, nema að dagsetningu).

Landamerkia Bref Hallgilstada.¹⁾

Þath gerum uer are sigurdzson jon markusson jngimundur olafsson ok einar olafsson godum monnum viturligth med þessu uoro brefi þa er lidit uar fra guds burd þusund flogur hundrut attatiger ok þriu árr drottinsdag næsta fyrir michaelsmessu²⁾ a munkaþuera j eyiafirde uoru uer j hia saum ok heýrdum æ ord ok handaband þessara manna brýniolfs magnussonar af eine alfu ok helga sigurdzsonar af annare ath sua fyrir skildu ath fyrir nefndr helgi selldi adr greindum brýniolfe jordina alla halgillstade j hnioskadal er liggur j halls kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok giædum er greindri jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýiu ok hann ok steinun magnusdotter kuina hans urdu fremst eigandi ath. sagdi titt nefndr helgi landamerki a jordune ut at jllu kelledu fyrir sunan skollagerde ok sudur ath merkigili ok ofan j iardarkross fyrir nedan. ok sionhending j halgilsstadaklauf. ok sudr j þingmannalæk er gatañ liggur vt j. þier j mote gaf adr greindr bryni-

¹⁾ Utan á bréfinu med hendi frá 17. öld. ²⁾ þ. e. 28. Sept.

olfr jordina dæli j hnioskadal er liggur j draflastada kirkiu sokn med ollum þeim gognum og gædum er greindri jordv fyllger ok hann uard fremzt eigandi ath. ok sagdi at sier hefði verit savgd landamerki ut at einbualæk. ok sudr ath harda valla gilc. ok ofan a melin er liggur at hnioska. fyrir xx hundrut ok þar til xvij hundrut med þessum frid-leika. viij malnýtu kugilldi ok ix hundrut j þarfligum pen-ingum. ríett lukt xij fiordungar smiors til hundrads. ij uoder tuitugar. viij stikur klædis. ij skiolna kietil. skyllði þesser peningar lukazt a þrimur arum. en standa leigulaust þat sem epter stendur at fardaugum. skyllði huor fyr greindra manna hallda þessum jordum til laga er keypti. enn suara lagaríptingum huor a þeirri jordv er selldi. Ok til sanninda hier um settum vier fyr skrifader menn uor jncigle fyrir þetta bref er skrifat uar a modruuollum j eyia-firde sunnudagin næsta epter luce ewangeliste a sama are sem fyr seger.

446.

27. Oktober 1483.

í Öxnafelli.

KAUP- og landamerkjabréf um Hallgilsstaði í Fnjóskadal, samhljóða næsta bréfi á undan, nema að dagsetningu.

AM, Fasc. XXVII, 20, frumrit á skinni með sömu hendi og Fasc. LXVI, 18 (bréf frá 19. okt. 1483, Nr. 445, samhljóða þessu). Öll innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 8.

Vm hallgilsstade j fnioskadal.¹⁾

Þath gerum uer are sigurdzson jon markusson jngi-mundr olafsson ok einar olafsson godum monnum uiturligth med þessu uoro brefi. þa er lidit uar fra guds burd þusund fiogr hundrut attatiger ok þriu ðr drottinsdagin næsta fyrir michaelis Messo²⁾ a munkapuera j eyiafirde uoro uær j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna bryniolfs magnussonar af eini alfu ok helga sigurdzsonar af annare. ath sua fyrir skilldu at fyrnefndr hellgi selldi adr greindum bryniolfe jordina alla halgilsstade j hnioska-

¹⁾ Utan á bréfinu með allgamalli hendi. ²⁾ Þ. 28. Sept.

dal er liggur j hals kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok gædum er greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiu ok hann ok steinun magnusdotter kuinna hans urdu fremzt eigandi ath. sagdi títtnefndur helgi landamerki á jordune ut at jllu kelldu fyrir sunan skollagerde ok sudur at merkigile ok ofan j iardkrossin fyrir nedan ok sionhending j halgilstada klauf ok sudur j þingmannalæk er gatan liggur vt j. hier j moti gaf adr greindur bryniolfur jordina dæle j hnioskadal er liggur j draflastada kirkiusokn med ollum þeim gognum ok gædum er greindri jordu fylger ok hann uard fremzt eigandi at. ok sagdi at sier hefði verit saugd landamerki ut at einbualæk ok sudur at hardauallagile. ok ofan á melin er liggur at hnioska. fyrir xx hundrut ok þar til xvij hundrut med þessum fridleika viij malnytu kugildi ok ix hundrut j þarflugum peningum. ríettlugt xij fiordungar smiors til hundrads. ij voder tuitugar. viij stikur klædis. ij skiolna ketil. skyllði þesser peningar lukazt á þrimur arum. en standa leigvlaust þat sem epter stendr at fardavgum. skyllði huor fyrir greindra manna hallda þessum jordum til laga er keypti. en svare lagaríptingum huor a þeirri jordu er selldi. Ok til sanninda hier vm settum uer fyrir skrifader menn vor jncigle fyrir þetta bref er skrifat uar æ auxnafelli manudagin næsta fyrir apostolorum Simonis et jude a sama are sem fyrir seger.

447. 18. Nóvember 1483. undir Felli í Kollafirði.

TVEIR menn votta um yfirlýsing Bjarna Þórarinssonar um það að Solveig Guðmundardóttir hafi gefið Andrésí bróður sínum jörðina Saurbæ á Rauðasandi; svo og votta þeir um yfirlýsing Solveigar sjálfrar um sama efni.

AM. Apogr. Nr. 1160, eptir transskripti frá 15. Febr. 1486. — AM. Apogr. Nr. 1353, eptir sama transskr.

Þat giorum uid teitur sigurdzson ok gudmundr eysteinson godum monnum uiturligt med þessv ockru opnu brefe at þar

uorum uid hia j savrbę æ raudasande ok heyrðum æ at biarne þorarinsson lýste þui fyrir ockur. at greindur biarne sagdizt hia hafa verit j sancte johannis kirkiu j biorguin ok heýrtt hafa á at solueig gudmundardotter hefde gefit med fullv handabande til æfinlegrar eignar. andrese gudmundzsyne brodr sinum jordina alla saurbę á raudasande ok þar med allar þęr jarder er þar leęe under ok j þeim hrepp liggia ok hvn hefde erft efter gudmund arason faður sinn ok helgu þorleifsdottur modur sina¹⁾. lýste ok opttnefndur biarne at hier uęri bref uppá giortt uegna andres gudmundzsonar ok hann mętte ecke þess dýlia at hann uęri þar fýrer skrifadur ok þesse giorningur hefde fram farit havstid j norege j fýrgreindum stad adr enn hann hefde fengit solueigar gudmundardottur efter um uorit. lýste²⁾ ok þrattnefndur biarne þessari lýsing firir ock[r] oft ok osialldan. þa uid vorum hans sueinar þar sem uęr uorum ute ok jone þa talat var til gudmundar peninga ok þeirra giafa er solueig hefde gefit.

Jtem j annare grein voro uid j hia. þa er lidit uar fra guds burd. þushund. cccc ok attatiger ara j kledaskemmuene á reykhiaholum æ reykhianese æ manudagin nęsta efter sęlu uikv um haustid. ok heyrðum æ at opttnefnd solueig gudmundardotter lýste þui fyrir ockur at hvn hefde gefit andrese gudmundzsyni brodur sinum til æfinligrar eignar jordina saurbę á raudasandemed aullum þeim jordum ok jardar eignum er þar liggia under. ok i þeim hrep(p) leęi ok hun hefde ordit eigannde at efter faður sinn ok modr gudmund arason ok helgv þorleifsdottur. lýste oftnefnd solueig þui ok lika at hun hefde laungu gefit tittnefndum andresi brodr sinum þessa fýrgreinda peninga þa hun hefde uerit j norege j biorguin efter þui fremzt sem hennar opit bref þar um giort utuisar vm.

Ogh til sanninda hier um settu uid furnefnder men ockur jnzcgille fýrir þetta uitnesburdar bref er skrifat uar under felle j kollafirde þridiudagin nesta firir ceciliuðesso um ueturin. þa er lidit uar fra hingatburde uors herra jehsu christi. þushund cccc. lxxx ok iij ar.

¹⁾ Sjá bréf frá 23. Sept, 1469, DI, V, Nr. 491; ²⁾ tvískrifað í Apogr.

448. 26. Nóvember 1483. í Flensburg.

HANS konungr skipar Diðrik Píning hirðstjóra yfir alt Ísland, af því að Þorleifr Björnsson kom eigi á konungs fund að segja „sína trú þjónustu eptir því sem það sig burði“ og ákveðið var.

AM. Fasc. LXV, 9, transskript á skinni gert á Grund í Eyjafirði 29. Sept. 1484 eptir transskripti gerðu á Båtssöndum 21. Maí 1484. — AM. Apogr. 5825 „Er þetta þeirra vidimus líkara bögulegre Jslendskre translation af Dönsku brefi, enn sialfu Dönsku brefi“ (AM). Prentað í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 68—72.

Bijfalningz Bref kongz hans vtgiefed Didrich pijning
v̄m Jsland.¹⁾

Wij hans med guds nad. Danmarks. Noregis. Vendis ok Gotes konung vtwald til sua rige. hertug j slessuik ok j holtzstein. stormari ok ditmarsken. hertug. Greifi j oldenborg ok delmenhorst. Giorum aullum witurligt. ath sizt wij woru wtj wort rike noregi vore wij svo ofuer eins med wort elskuliga rad j sama stad. ath thorlleifur biorsson skýlidi hafa komit jnn j danmaurk til oss ok anamet' þar wort land jsland af oss ok sagt oss sina tru þionuztu epter þui sem þath sig burdi. Tã wpp(a) þat at wij kronen eller wore kiære wndirsate ther wpp á landit skuli eigi fanga þar fyrir nogern skade brest eda forsymelse. at forne þorleifur biorsson eigi jnn j danmaurk til oss kominn er sem beslutet ok fir stendur skrifat. Ok wij kunne eigi at fá hier nockurn sem leligheit weit at ramme þar vort ok krununar bezta ok bestand ther pa landit. hafj wij nu tiltruat ok bifalat ok med thette wort opna bref [tiltru²⁾] ok bifalen þenna brefuisere Direk³⁾ pining wor elskuligi tienere wort ok kronen(s) land jsland. j vare hafa ok þar wpp at bera allan worn ok kronen(s) nettugheit ok rente ey huat þat heltz er eda nefnast kann sem wij⁴⁾ þar wppa kronen(s) vegna ber at hafa ok oss med rotte til falle kann j allan mati sem hann hier til giort hefer. Svo leingi wij

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600. ²⁾ [fáið úr; „hier er burtrossnad stutt ord, hefur oefad vered tiltru“ (AM). ³⁾ Svo. ⁴⁾ trosnað úr; Árni bætir uppí; MKet. les: „Oss“.

komóu þar vm wtar meir til ordz med fyrrskrifat wort elskuliga rad j noregi því bidium wær ok biodum yður ollum worum laugmonnum ok logrettumonnum ok ollum almuga wpp á jsland ok huerium sierdeilis ath j hier epter werit fyrrskrifudum Dirik þining heyruger ok hlýdner wpp á wora wegna sem þier hier til giort hafit ok giorer ok gefe honum til goda reidu yðarn arligan skatt landskýlld sakeyre ok allt annat rettugheit ok þat hellzt er eda vera kann sem þier oss wpp á kronen(s) wegna plýktvger [er]-ut ok aungum audrum svo leingi hann fyrrskrifat land ok yður alla af oss j ueru hefir ok latit þat aungua lund forbiodandi ollum huerer þeir helltz wera kunnu honum hier á mot at hindra eda hindra lata eller j nockurn mata offorretta wndir vora kongliga hefnd ok reidi.

Datum in castro nostro [f]lensborg jn crastino beate katarine wirginis. anno domini m^o. cd.^o lxxx^o tercio. Nostro sub secreto presentibus appenso.

449

11. Marts 1484. í Hafrafellstungu.

SNJÓLFUR Hrafnsson selr í umboði Margrétar Eyjólfsdóttur Jóni Finnbogasynti jörðina Hól í Kinn fyrir 25 hundruð í lausafé, að tilgreindum eingjateig millum Garðshorns og Hóls.

AM. Fasc. XXVII, 33, frumrit á skiinni, götugt og skemt. Innsiglið er fyrir bréfinu.

bref vm halfan hol . . . j kinn¹).

Jn nomini domini amen.

Giordizt suo fellt kaup med þeim jone finnbogasynti og sniolfi hrafnsnyne er hann selldi j vmbodi margretar eyolfsdottur jordina halfa sem heiter á hole er stendur j stadar kirkiu sokn til fullrar eignar med hanndabanndi med ollum þeim gaugnum og giædum er þ[eirr]i halfri jordu hefir fyllgt ath fornu og nyu og eigi er med logum aundan²) geingit. ath til

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi. ²) Svo.

skilldum eingiateig þeim er liggur j millum gardz hornzs og hols uid þ ei sagdi jordina itaululausa. Hier j mote gaf fyrnefndur jon finbogason adur nefndri margretu eyolfsdottur ath framtaldu fim hundrud og xx. med þessum fridleika. fiortan malnytu kugildi og sex hundrud j gelldfie og hier til fim hundrud j þarflugum peningum. Skilldi titt nefnd margret snara lagarípting a fýrgreindri jordu en jon finnbogason hallda til laga.

Voru þesser kaupauottar. einar prestur benediczsson forsagnarvottur. jon prestur palsson. narfi benediczsson. þorualldur jonsson og jon oddzson. þui settum vier nefnder menn vor jncigli fyrir þetta kaupabref ed skrifad war j hafrafellztungu j auxarfirde. fimtudaginn næsta epter gudmuñdardag. Enn kaupit geck fram laugardaginn næsta fyrir huitasunnu um vorit fyrir¹⁾. þa er lidit uar fra hingatburd wors herra jhesu christi þussundrud flogur hundrud attatiger og flogur áur.

450

26. Marts 1484.

í Haga.

SIGFÚS PÉTRSSON gefr Ólafi syni sínum tíu hundruð í jörðunni Skjaldandafossi á Barðaströnd.

AM. Fasc. XXVII, 29, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1158.

Þat giore eg sigfus petursson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe at ek medkeþunz at ek hefi gefid olafe sigfussyne syne minvm tiv hundrut j jordunne skialldandafosse til fullrar eignar er liggur j haga kirkiu socn a bardastrond med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiu ok eg ward fremzt eigande at. Ok til sannenda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta bref skrifad j haga fostudagej næsta epter mariu Messo a langafostu. Þa er lidit

¹⁾ þ. e. 17. Maí 1483.

var fra hingaburd vors herra jesu christi þusund flogur hundrut attatiger ok flogur ár.

451

26. Marts 1484.

í Miðhlíð.

HALLR prestur Sigfússon gefr Ólafi Sigfússyni bróður sínum fjögur hundruð í jörðunni Skjaldandafossi á Barðaströnd.

AM. Fasc. XXVII, 30, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir. — Apogr. 1159.

Þat giore eg hallur prestur sigfússon godum monnum kunnigt med þessv minv opnv brefe. at eg medkennvnt at eg hefe gefið olafe sigfússyne. broður minum. flogur hundrut j jordunne skialldandafosse er liggur j haga kirkiusokn æ bardaströnd med ollvm þeim gognvm ok gædum sem greindvm jardar parte fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyiv ok eg vard fremzt eigande at. Ok til sannenda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta bref skrifad j midhlid fostudaginn næsta epter mariv Messo æ langafostv. þa er lidit var fra hingaburd vors herra jhesv christi þusund. flogur hundrvt. attatiger ok flogur ár.

452

21. Apríl 1484.

fyrir Álfadal.

VITNISBURÐR Narfa prests Böðvarssonar að kirkjan í Hvilft í Önundarfirði ætti fimm hundruð í Eyri í Holtskirkjusókn, og að Ólafr Jónsson hefði gefið Einari syni sínum jörðina Hvilft til kvonarmundar.

JSig. 143. 4to, bls. 277, skr. c. 1600. — Landsbókasafn 107. 4to. bls. 413 skr. c. 1730 (séra Jón í Hitardal).

Vitnisburdar Bref um Hvilt í Önundarfyrde Anno 1484.¹⁾

Þat giorer eg Narfe prestur boduarzson godum monn-

¹⁾ 107; sl. 143.

um kunnugtt med þessu mijnu opnu brefe. ad eg heyrði ornolf heitinn Einarsson¹⁾ sem gud hans sál hafe. lysa þui ad kirkian á huilt j ønundarfirdi ætte fimm hundrud j eyre er liggur j Holltz kirkiu sokn þau sømu sem hann hafde sialfur att. Suo og eigi sijdur var eg j Holltte j ønundarfirdi sex og xx tolfmanudu suo eg tok þar tiunder heilagr-ar kirkiu uegna og galltt adur nefndur ornolfur huercke kirkiu tiund nie prest tiund af þeim sama partte þá eg heimpte.

Jtem medkennunst eg fyrr nefndur narfe prestur ad eg heyrdá olaf Jonsson lysa þui firir mier ad hann hafde gefid Einare Olafssýne. syne sijnum. jordinaalla Huijlt j ønundarfirdi er liggur j Holltz kirkiu soknn til kuonarmundar þá hann fieck gudfinnu Jndridadottur.

Og til sanninda hier vīm setta eg mitt insigle firir þetta bref. er skrifad var firir alfadal æ Jngiallz sande fiorda dag paska. þa var lidit frá hingat burd vorz herra Jesu christi 1484..

453

25. Apríl 1484.

í Grenivík.

ÓLAFR Haldórsson lofar að selja Magnúsi Þorkelssyni jörðina Dálksstaði á Svalbarðsströnd, ef hún geingi af með lögum, en Magnús heitir honum aptr Þverá í Svarfaðardal.

AM. Fasc. XXVII, 35, frumritið á skinni. Fyrra innsiglið er dott-ið frá. — Apogr. 172.

Þat giorvm vid hoskoldvr arnason og arre eirrekxson godvm monnum kvnnigt med þessv ockrv oppnv brefe æ lavgardaginn j paskavickv²⁾ þa lidit var fra hingatbvrð vors herra jhessv christi þvshvnd fiogrur³⁾ hvndrvt attatigir og fiogrur³⁾ ær j grenevik j hofdahverfe vorvm vid j hia savm og heyrdvm æ ord og handaband þessara manna magnvs þorkelssonar af einne alfv en olafs halldorssonar

¹⁾ í 107 ritar séra Jón Haldórsson á spássiú: „Sá Örnólfur mun hafa verið sonur Einars Jónssonar, sem átti Hvilft, þá Gottsvið biskup skipaði þar hálfkirkju Anno 1439“. Sbr. DI, IV, Nr. 632. ²⁾ p. e. 24. April, ³⁾ Svo, frbr.

af annare at svo fyrir skilldv at fyr nefndur olafur lofade adr nefndvm magnvse at selia honvm jordina dalgzstade æ svalbardzstrond svo framtt sem hvn geinge af med logvm en optnefndr olafur skyllde mega sæckia adr greinda jord med logvm nær hann villde. hier j motte lofade titt nefndvr magnvs þrattnefndvm olafe jordine þvera j svarfadardal lofvdv þeir at kvinvr þeira skyldde samþyckia hvor fyrir sik þa kavppit giordizt. Og til sannenda hier vm settvm vid fyrr nef(n)der menn ockvr jnsigle fyrir þetta bref skrifat æ svnnvdagin eppter paskavickv j sama stad og á are sem fyr seger.

454.

2. Maí 1484.

í Æðey.

EÐR Solveigar Björnsdóttur, vottaðr af átta mönnum, að Jón Þorláksson hefði aldrei fastnað Solveigu, og eins að hún sór fyrir alla karlmenn, nema Jón og Pál Jónsson (bónda sinn).

AM. Apogr. 3870 eptir transkripti frá 5. Maí 1486. Í skjalabókum og ættatölbókum eru til margar afskriptir á pappir af þessu bréfi, allar lakari en þessi. Dagsetja sumar þeirra bréfið „sunnudag næsta fyrir Jóhannis baptiste!“, sem er misskript.

Þat giorvm vær salamon prestur magnvsson. markus prestur arnason. sigvatur gudmundzson. knorr þordarson. gudmundur helgason. þorarenn lifgiarnsson. jon egilsson og þollakur þosteinnsson. godum monnum kvnngt med þessu voro opnv brefi at svb anno gracie M.^o cd.^o lxxx. quarto sunnudagen næsta firir johannis beverlacencis j ædey j isa-firdi vorum ver j hia savm og heyrdvm á. at solueig biornsdotter sor svo ordenn bokareid firir sera jone jonssyne er þa var profastur j millvm geirholms og langanes. at jon þollaksson hefde alldri keypt sig ne fastnad hvorke leyne-liga ne openberliga. og eigi hefði þar bref verid vm giort at sinv vite ne vilia. og eigi hefði hvn hans festingarþref geýmt ne sied á æfi sinne. eigi þui fargat ne farga latid. og hvorki þar til gefid rad nie dad.

jtem j annare grein sor fyrr skrifud solveig biornsdott-
er at hvn hefði allðri af nõckrum manni syndgast til lik-
amligrar sambvðar nema af pali jonssyni og fyrsögðum jone
pollakssyni.

Ok til sanninda hier vm settv vær fyr nefnder menn
vor junciglle firir þetta bref skrifat j sama stad og úre
degi sidar enn fyrr seier¹).

455

16. Maí 1484.

á Hólum.

BÖÐVAR Finsson lykr heilagri Hólakirkju til æfnlegrar
eignar jörðina Þverá í Svarfaðardal, 24 hundruð að dýrleika,
í fullrétti, er hann varð kirkjunni skyldugr eptir tólf presta
dómi.

AM. Fasc. XXVII, 28, frumrit á skinni. Af sex innsiglium eru þrjú
fyrir. — Apogr. 3294.

Vm þverá j svarv(ad)ardal halfa.²)

Þat giorum vier biorn þosteinsson. andres ionsson.
ellendr broddason prestar hoolabiskups dæmis. þorsteirn
bryniolfson. ion þordarson. sueirn gudmunzson. leikmenn.
godvm monnum vitrlekt med þessv vorv briefi ath þa er
lidit uar fra hingatburd uors herra ihesv christi þvsvnd.
fiogr hvndrvd. ættatiger ok iiii ára æ holvm i hialltadal
svnnvdagin næstan efter hallvardz messo at þar uorvm vier
i hia saum ok heyrdum æ ord og handaband þessara manna
kettels prestz grimolfsson(ar) af eirne alfv er þa var ræz-
mann æ hoolvm. en baudvars finnsonar af annari. ath suo
fyrir skildu ath fyr nefndr bavduar finnson lukti heilagri
hoola kirkiv til æuenlegrar eignar jordena halfa þverá j
svarbvadardal. er ligr j valla kirkiv sokn med avllvm
þeim gavgnvm ok gjæðvm sem greindri hælfrí iordv fylger
ok fylkt hefer ath fornv ok nyv ok fyr nefndr bavdvar
vard fremzt eigandi ath fyrir iiii. c. ok. xx. er hann uard
skyldugr he(i)lagri hoola kirkiv epter .xij. presta dome j

¹)þ. e. 3. Maí. ²) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

sitt fyllrietti. skyldi síra ketill eda adrer kirkivnnar formenn halda iordena til laga. enn þrátt nefndr baudvar svara lagaríftingvm af greindri iordv. kynne ok iordin af ath ganga med lavgvvm. þa skyldi titt nefndr bavduar lvka heilagri hoola kirkiv .iiii. c. ok .xx. j fyllvirdiss penningvm. frúidvm ok frúidvirdvm. lyste bavdvar j fyr savgdu handabandi iordena afeñta ok heilagrar hoola kirkiv eign vera aafinlega hiædan af. ok til sannenda hier um settvm uier fyrnefnder prestar ok leikmenn vor insigli fyrir þetta bref skrifat a holvm i hialltadal a sama aari ok deigi sem fyrr segir.

456.

21. Maí 1484.

á Bátssöndum.

TRANSSKRIFT.

AM. Fasc. LXV, 9, transskript frá 29. Sept. 1484. — Apogr. 5825.

Dath giorum wær. þerra¹⁾ asbiorn sigurdzson prestur. Tomas þorbiarnarson. þalldor brýniolfsson ok jon gudmundzson Godum monnum witurligt med þessu woro opnu brefi. ath wær saum ok heyrdum ýfirlesit mins naduga herra kong hans bref med heilu ok oskauddu hanganda jnsigli svo latanda ord epter ord sem²⁾ hier epter skrifat stendur.

[Hér kemr bréf Hans konungs, þar sem hann skipar Didrik Pining hirðstjóra á Íslandi, Flensborg 26. Nóvember 1483, Nr. 448].

Ok til wtar meire saninda hier wm settum wær fyrnefnder menn wor jnsigli fyrir þetta transkriptarbref skrifat á batzsaundum³⁾ faustudaginn næsta fyrir gagndaga viku. anno domini M. cd^o lxxx.^o quarto.

457.

4. Júní 1484.

á Þingeyrum.

VITNISBURÐARBREFF, að Þorleifr Árnason hafi selt Geiri Árnasyni jörðina alla Syðri-Ey á Skagaströnd.

Eptir afskrípt á pappír frá 1704, gerðri eptir frumriti bréfsins.

¹⁾ „ita est: non vero síra“ (AM. Apogr. 5825). ²⁾ tvískrifað í handritinu. ³⁾ „ita evidenter“ (AM. Apogr. 5825, og svo er það skýrt enn).

Það giorum vær eigill grijmsson. hermann filipusson og bergur jörundzson godum mönnum witañlegt med þessu voru opnu brefe að vær höfum sied og ifirlesid oped bref med lesañlegum jnciglum þeirra er þar voru firir skrifader svo latanda að þorleifur bonde Arnason sellde geir arnasine jördena alla Sidre ey er liggur á Skagaströnd og þar med egguers eina med þeim flejrum greinum sem þar uti stodu. Og til sannenda hier um settu vær firnefndir menn uor jncigle firir þetta bref er giört var á Þingeyrum j hunauatnsþinge. föstudæginn næsta firir huijtasunnu árum efftir guds burd þusund flogur hundrud attatijger og flegur ar.

458.

9. Júní 1484.

í Ögri.

VITNISBURÐER að því, að Guðlaug Sæmundsdóttir sör þann eið, að hún hafi aldrei verið þar hjá, að Jón Þorláksson hefði keypt né fastnað Solveigu Björnsdóttur.

AM. Apogr. 3870 eptir transskripti frá 5. Maí 1486.

Það giorum vær markus prestur arnason. knorr þordarson og sigurdur jonsson godvm monnum viturligt med þessv vorv opnv brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi M. cccc. lxxx. og flogur ár. midvikvdagenn næsta epter hvitasvnnv j augri j isafirdi vorum vær j hia savm og heyrdvm á. at gvdlagv sæmvndardotter sor svo ordenn bokar eid firir sera jone jonssyni er þa var profastur millum geirholms og langanes at hvn hefði all dri þar hia verid at ion þollaksson hefði keypt ne fastnat solveigv biornsdottur hvorki leyneliga ne opinberliga og eigi hefði það skied at sinv vite.

Og til sanninda hier vm settu vid fyrnefnder menn vor jnciglle firir þetta bref skrifad j sama stad og are degi sidar enn fyr seier.

459.

11. Júní 1484.

í Hruna.

CICILIA Andrésdóttir kvittar Árna prest Snæbjarnarson um andvirði fyrir fimtán hundraða partinn í Langholti í Flóa.

Bisk. Skalh. Fasc. V, 3, frumrit á skiuni. — AM. Apogr. 2559, með hendi Árna Magnússonar.

kuittanarbréf fyrir langholtz partte sem sira arni snæbiarnarson keypti 1484.

Þath giorum wid raugnúalldr hialmsson ok halldor brýniolfson godum monnum viturligt med þessu ockru opnu brefi at wid uorum j hia j kirkiunnj j kalladarnese j floa miduikudaginn næsta fyrir ascensionem domini vm vorit at cecil(i)a andresdotter medkeðdizt þar þa fyrir ockr at hun hefdj vpp borit af sira arna snæbiarnarsynj alla þa peninga frida ok ofrida sem hann hafdj henne adr skyllvgur ordit fyrir fimtan hundrada partinn j langholtj j floa epter þui sem þeirra kaupbréf þar vm giort vt visar. þui gaf hon og giordj advrgreindañ sira arna snæbiarnarson med fullu handabandj aullungis kvittan ok akærvlausañ fyrir sier ok aullum sinum erfingium ok epterkomendum wm fyrrgreint jardarverd. Ok til sannenda hier vm settum wid fyrrnefnder menn ockr jnnscigle fyrir þetta kuittanarbréf skrifat j hruna j hrunamannahrepp jn festo barnabe apostoli. anno domini .ᵛ.º cd.º lxxx.º quarto.

460.

16. Júní 1484. á Mýrum í Dýrafirði.

VITNIRBURÐR Kolbeins Sigurðssonar um reka Mýrakirkju í Dýrafirði.

AM. 232. 8vo. bl. 114b—115a, bréfabók Gizurar biskups Einarssonar í frumriti á pappír 1540—1548, og er henni fylgt hér, því það er elzt og bezt afskrift bréfsins. — AM. Apogr. 2309 (eptir 232) og Apogr. 763 (eptir gömlum blöðum fúnnum frá Hóli í Bolungarvík). — IBfél. 80.4to. afskr. frá c. 1680 (en ekki góð). — Bréfið er prentað í Tímariti Jóns Péturssonar II, 39—40 (eptir afskr. í Landsbókasafni).

Halfa alidru keypti gudrun Biornsdotter ad
b(iskup) augmunde firir. xxiii^o. j Sueinseyri
og raudzadalinn .xx.(c) æ bardastraund.¹⁾

Þad giorum uid stefner Biornsson og aurnolfur Þorlaksson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi at uid worum i hia saum og heyrðum á at kolbeinn Sigurdarson handfeste Stulla bonda magnussyne suo felldañ uitnisburd at hann uisse haft og halldit uera uppá halfañ siauunda taug wetra kirkiunnar eign á myrum j dyrafirde allañ halfañ reka uida og huala. og allar adrar fiorunytjar ath helminge fra haukslæk hia alidru og til þess er sier mann vr skaladyrum i fiuru j nesdal ath halffollnum sio frateknum reytesaulum á fiallaskaga. Suo og sagdizt fyrnefndur kolbeinn wita at hual rak a fiallaskaga fimm wetrum firir hina mycklu bolu²⁾ og gudmundur bondi arason kom til hualsins og liet skiera nockut af honum. Suo og ei sidur sagdizt hann uita ad gudne Bonde oddson kom til adur enn hualurinn war allur uppskorinn. og lyste halfañ hualinn eign kirkiunnar á myrum i dyrafirde. og firir þad sama at adur nefndum gudina þotte fyrnefndur gudmundur hafa rangliga at sier tekit halfañ hualinn. Þa handlagde opt nefndur gudmundur þrattnefndum gudina vj malnytu kugillde at næstum fardaugum. Sagdizt adur nefndur kolbeinn hafa werit dagligur mann gudina bonda Oddsonar og þar werid med honum j þann sama tima er þessi giorningur for frañ med handsaulum þeirra j mille. Suo og uisse eg hual og uidu bera á þennañ reka og skipt sidan i helminga i millum kirknanna. haufdu gnupsmenn og alidrumenn annañ helming enn myramenn annañ. Og suo heyrdad eg faudur minn sigurd þordarson og marga adra enu ellstu menn þad seigia ath myrakirkia ætti allañ halfañ reka og allar halfar fiurunytjar i fyrsaugdu takmarke. Suo heyrdad ec eigi sidur enu ellstu menn þad seigia at Sigurdur bonde Þordarson a myrum og þordur bonde Stullason under gnupi

¹⁾ Þessi klausa stendr i hdr. fyrir bréfinu; og er eiginlega ágríp af því bréfi, sem er næst á undan i bréfabókinni. ²⁾ p. e. bólan 1431; hefir þetta því verið 1426.

hefði giort helminga skipte kirknanna i mille af ollum reka. og hier epter uil eg optnefndur kolbeinn sneria fullaþ bokareid ef þurfa þiker. Og til sanninda hier vm settum ver fyrnefndir menn ockur jnnsigle firir þetta bref er giort var a myrum i dyrafirde miduikudaginn næsta firir botolfsmesso þa lidit uar fra hingatburd wors herra iesu christi þushundrut flogur hundrut attatiger og flogur úr.

461. 1. Júlí 1484. undir Hallbjarnarvörðum.

BREF tólf lögréttumanna um fylgi nokkurra útlendra manna við Andrés Guðmundsson, þá er hann rænti Þorleif Björnsson á Reykhólum og Einar Björnsson í Bæ á Raudasandi.

AM. Fasc. XXVII, 31, frumrit á skinni. Af tólf innsiglium eru nú þrjú ein fyrir bréfinu.

Bref v̄m utlendinga.¹⁾

Þat gioruþ vær eigill grimsson gudine jonson arnfinn jonson magnus þorkelson gisle philipusson jngimvindr finzson þorðr audunarson halldor sumarlidason þollakr þorkelson einar odzson einar arnason og einar andresson laugriettumenn a islande goduþ monnum vitrlegt med þessv voru opnu brefe at vær uissuþ firer sannende ath þesser menn vtlensker er suo hietu voro medh andrese gudmundzsyne herman mýlnar mattheus hening skraddare og didrek byring þa er greindr andress gudmundzson for til reykholu. gripu og toku gardiunn og peningana alla þa sem þar stodu saman er þorleifr biornson atte og hans hustru jnguelldr helgadóttir og þeira sueinar huort þeir uoru utan kirkiu edr innan epter þui sem bref þar uþ gior utuisa. og laugdu til býtess med sier. sem annat ranfeingit fie. samaleidess voro þesser utlensku menn med optnefndv̄m andrése þa hann tok peninga einars biornsonar j bæ a raudasande og fluttu til reykholu hier med foru þeir heim til bændanna þar vm kring er voro landbuar þorleifs biornsonar. og toku þar hans peninga og þeira firer utan þeira uilia. baurdu

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

suma enn fluttv suma heim æ gardinn. voro þessar saumu menn j aullum styrk og radum med optnefdum andrese ath veria þorleife og einare og þeira monnum gardinn og sina peninga er þeir villdu epter sækia. slogv og skutu suo sumer voro lemstrader sumer sarer enn skutu einn med byssu suo hann bleif þar daudr af. Nu af þui ath vor landz laga bok suo vtuisar j obotamalvm. ath ransmenn eru obotamenn huort sem helldr ræna þeir æ skipum edr lande og enn j audrum stad utuisar suo vor laugbok j e(i)nne grein ath aller se skyllder epter þeim ath — enna sa er sislumadur krefur til edr sa er firer rane edr hernade verda¹⁾ huort sem þeir hlaupa j hella edr holma edr virke eda eru æ skipe edr huar sem þeir hafa hæle er hernad giora. og þui virdetz oss þessar utlensku menn er suodan giorning giordu obotamenn verit hafa og riett slegna epter sinum verkum. og aller adrer utlensker menn sem hingat eiga aungua sigling med riettu. og suodan giorning giora hier j landit. Og til sanninda hier vm settu vær fyr nefnder menn vor jnsigle firer þetta bref er skrifad var vnder hallbiarnar-uordum á jslandi fimtudagin næsta epter petr's messo og pals arum epter guds burd 00 cccc lxxx og iiii ar.

462.

6. Júlí 1484.

Björgvin.

GAUTI erkibiskup i Niðarósi staðfestir tvenna dóma Magnúsar biskups i Skálholti um Staðarhól i Saurbæ, að hann skuli eign heilagrar kirkju.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 19, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2498 „accuratisimè o: ordriett, stafriett, bandriett, puctriett“ (AM.).

samþyektarbref erkebiskupsins vm stadarhol.

Wy Gawto met gudz naadh archiepiscopus i nidross och pawelighe settis legatus kungöra met thesso waro opno breffue ath wij saaghom i transcriptobreffue wördeligx broderss waarss biscop magnus i skalholthe thwenna doma

¹⁾ Svo.

wm then gaardh i foræ skaaleholtz byscopsdöme som stadharholl heither. och aff athy ath weer hýghiom thaa doma lagligha giordhe wara och ath foræ gaardh stadharhooll ær retwyslegha komen vnder kirkionne i them matta tha stadhfestom wy adher nemda doma och doomssbreff fforbiudhandiss hwaeriom manne heilaghre skaleholz domkirkionne hæær a moth oforretthe vnder heilaghre kirkio neffst och pino.

Datum in Curia nostra archiepiscopali bergensi jn octaua beatorum apostolorum petri et pauli anno domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto nostro sub secreto presentibus appenso jn fidem et firmitatem premissorum.

463

14. August 1484.

í Flatey.

TRANSSKRIFT af dómi Þorleifs Björnssonar um Reykhólaferð Andrésar Guðmundssonar frá 20. Janúar 1483.

AM. Fasc. XXVII, 25, frumtransskriptið á skinni, og er nú eitt innsigli fyrir.

Þat giorvm vær runolfr hauskaullzson. haffide skulason þorkell odzson. jon þorarenssoon godvm monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefe at vær savm ok yferlasvm ok heyrdvm yferlesid oppid domsbref med heilum ok oskauddvm hangande jnsiglum suo latanda ord fyrir ord sem hier epter stendr skrifad. [Hér kemr dómrinn um Reykhólaferð frá 20. Jan. 1483, Nr. 317].

Ok til meire audsyningar hier vm settu vær fyr nefnd-er menn vor jnsigle fyrít þetta transkriptarbrief er skrifad var j flatey æ breidafirde laggardaginn næsta fyrir assumcio sancte marie ære sidar enn fyr seger.

464.

15. August 1484.

á Valþjófsstað.

VITNISBURÐER þriggja manna, að Árni prestur Þorsteinsson hafi

lögfest staðinn „á Valþjófsstað“ með ummerkjum þeim, er bréfið greinir (en bréfið mun vera falsbréf).

AM. Apogr. 1992 „Ex membr. fra Valþjófsstadar kirkiu. 3 innsigle hanga vid brefed þeirra manna er fyrer það eru skrifader. hvaraf það sidarsta er ecke vel læst. Brefed er skrifad med ymsu bleke. og greihende. kannske og fleirum enn einne. Er blettott og illa umvendad. Mier virdest brefed vera falsbref. og vera uppskafed gamallt bref til ad skrifa á. ad visu giet eg eigisied. það sieso gamallt ad skriftenne. sem árstaled seiger“ (AM). Afakript af þessu bréfi er í bréfabók Brynjólfs biskups AM. 368. Fol. VII, 189 rituð 24. Febr. 1653 eptir frumritinu og vottuð af séra Böðvari Sturlusyni og Thomasi Finnsyni „kgl. Majestets eiðsvara“. Kallast bréfið þar „Lögfestuvitnisburður frá Valþjófsstað“.

Það giorum vier gynnlaugur biarnarson. Þorleifur barkarson. Þorbiorn¹⁾ Þorsteinsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi arum epter Guds burd m ed attatie og iij a mariomesso fire²⁾ vñ sumaret a valþiofstad heyrdum vier arna prest Þorsteinson logfesta nefndan stad med þessvm vmmerkium. heimalandit vtan frá merkigardi og ad liosa allt riettsyni nordur i jokulsá kleifarland riettsyne þadan aeñ fellur ofan og nordur j jokulsá mots vid þurijdarstadi suo undir iokla. molaland³⁾ allt nordur [i merkigard.⁴⁾ langhusaeyrar.⁵⁾ æfir⁶⁾ fiall svdur i merkigard. suo langt þaðan þar til kelleda er aull frame og suo riettsyne vt i iokulsá. þesse vmmerki baru med nefndum sira arna ad riett og saunn hefdi hallden verit marger dugandi menn. og til sannenda hier vñ setium vier vor insigle firir þetta bref skrifat i sama stad deige og ari sem adur seiger.

465.

20. August 1484.

í Flatey.

VITNISBURÐR tveggja manna, að Þorleifr Björnsson hafi lesið

¹⁾ á spássiu og undirpunktað; fyrst rituð: „Þordur“ og uppi yfir því „Þorleifur“, hvorttveggja undirpunktað, og hefir því verið óskýrt í frumritinu; „Þorkell“ 268. ²⁾ „fire stendur hier. enn eigi fyre. og er það enn nu ein nota falsitatis“ (AM.); fire er slept úr í afskr. í 268 Fol. ³⁾ Mulaland 268 Fol. ⁴⁾ [ur merkegarde 268. ⁵⁾ „hier er brefed olæselegt“ (AM.); þetta orð er því hér tekið eptir AM. 268. ⁶⁾ yfer 268.

á „lögþingi“ í fyrra bréf Jóns Smjörðs frá 17. Júní 1482 (Nr. 398) um viðskipti Eyjólfss Einarssonar og séra Jóns Snorrasonar, og hafi eingir eptir það viljað ganga dóma Eyjólfss, og Magnús biskup talaði svo, að hann skyldi aldrei halda hann fyrir lögmann yfir sér né sínum mönnum meðan svo stæði.

AM. Fasc. XXVII, 32, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

bref eyólfs einarssonar¹⁾

Þat giorum vid jngimundr finzson og þoruardr steinmodson laugriettumenn godum monnum vitrlegt med þessv voro opnu brefi ath vid uorum a laugþinge j fyra sumar þa er þorleifur biornson liet lesa þar þat bref sem hann hafde ut af noregi vpp a eyiolf einarson af hera jon smior vm þat sem til hafde komit j mille greindz eyiolfs og sera jons snorrasonar um þær saker er hann giort hafde vid greindan sira jon epter þui þat bref utuisar sem þar er um giort. Enn þar epter sem þat var ut leset. villdu aunguer hans doma gaŋga. suo wid vissum. og biskup magnus talade suo dan ord ath hann skylldde hann alldre fyrir laugmann hallda yfer sier edr sinum maunnum þar epter medan suo stæde. Suo og vissum vid at greindr biskup magnuss ok didrek pining villdu dagþinga peninga af eyiolfe einarssyne fyrir þetta þat uissum vid eigi huerr ender at þar uard upp a þeira j mille. Og til sannaenda hier (vm) settum vid fyrnefnder laugriettumenn ockr jnsigle fyrir þetta opit bref skrifat j flatey faustudaginn næsta fyrir bartholomeusmesso anum eptter guds burd. M. cccc lxxx og iiij ar.

466.

23. Augúst 1484.

í Flatey.

VITNISBURÐARBRÉF UM VIÐTAL ÞEIRRA BRÆÐRA ÞORLEIFS OG EINARS BJÖRNSSONAR UM „ÞANN GAMLA REIKNINGSSKAP, SEM GREINDR EINAR VAR SKYLDUGR SÍNS FÖÐUR VEGNA VORUM NÁÐUGA HERRA KONUNGINN Í NOREGI“.

AM. Fasc. XXVII, 34, frumrit á skinni. Af þrem innsiglum or einungis hið fyrsta fyrir bréfinu. — Apogr. 1157.

¹⁾ Utan bréfinu með samtíða hendi.

Witnissbvrdr um vidual þeira brædranna vm kongs
skulldina þorleifs og einars 1484¹).

Þath giorum vær gudine jonson vigfuss biarnarson og einar
branzon godum monnum vitrligt med þessu voro opnu brefi
ath vær vorum j hia j flatey æ breidafæde upp æ vor fru
messu dag²) þa er lidit var fra hingatbvrdr vors hera jhesu
christi. M. cccc lxxx. og iiij ær ath þeir tauludutz vid þor-
leifur biornson og einar biornson vm þann gamla reikning-
skap sem greindur einar war skyllidugur sins faudr vegna
vorum nadhuga hera konunginn j noregi. baud nefndr þor-
leifur sig til vid ath taka og fram ath færa fyrnefnda skulld.
enn optnefndr einar sagditz eigi villdu luka neina peninga
nema opt nefndr þorleifur hefde þat bref af uoru(m) nadh-
uga hera konunginn. ath hann skýllde opt nefnt gialld vpp
bera suo hann mætte gefa honum sina kuitteucia. enn þratt-
nefndr þorleifur sagditz þat bref ecke hafa enn baud einare
ath setia sina peninga j borgun ef nockur talade upp æ til
þess hann fiengi sina kuittan sem honum vel likadhe. enn
tittnefndur einar villde þat eigi. og lyste fyrir einvm vt af
oss seinna ath hann hefde skrifat fyrir vorn nadhygan hera
konungin ath hann villde forlikatz medh hans nadher sialf-
ur. edr þann hans nad til seude medr sitt opne bref. sa
honum mætte fulla kuitteucie gifa Og til sannenda hier
vm settum ver fyr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta op-
it bref skrifat j flatey manudaginn næsta fyrir bartholumei
apostoli. æ sama ære sem fyr seger.

467.

23. August 1484.

í Flatey.

GJÖRNINGSBRÉF Þorleifs Björnssonar og Ingveldar Helgadóttur,
og lykr hann henni Svefneyjar og Miðjanes fyrir 90
hundraða í reikningsskap og ábata af hennar peningum,
meðan hann hélt þá, og eigi var eiginorð bundið þeirra á
milli, og í það silfr og þau þing, er hún fékk honum þegar
hann fór af landinu í fyrra sinni og nú; þar með reiknar
hann hvern mála hún hafi átt og eigi í sinn garð.

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) p. c. 15. Aug.

AM. Fasc. XXVII, 36, frumrit á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá, en þau hafa verið sjö. — Gömul afskrift af þessu bréfi er meðal Helgafelleskjala í bók í Landsskjalasafni 94² með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, eptir óárfærðu transskripti frá hér um bil sama tíma og sjálft bréfið. Hljóðar transskriptið svo:

„Fyrer Svefn Eyium og Midianese mille Dorleifs og Jnguoldar hinnar somu.

Þad giorum vier Einar Þoralfzson. Jon Þordarson. Bardur grims-son og Jon Magnusson godum monnum kunnugtt med þessu voro opnu brefe. ad vier hofum sied og yferlesid ord og brief þessara manna vnder þeirra heilum oskoddudum hangandi Jnsiglum. so latandi ord epter ord sem hier epter skrifad stendur [þá kemr bréfið]. og thil sanninda hier vm“. Þetta transskript mun vera frá þessum tímum (c. 1484).

Gjorningur Þorleifz Biornssonar vid Jngvellede Helgadottur¹⁾.

Þat giorum ver gudine jonson jngimundr finnzson einar brannzson sigurdr jonson runolfr hauskulldzson og biorn helgason godum monnum vitrlegt med þessu voro opnu brefe a manudaginn fyrir bartholomei apostoli þa er lidit var fra hingatburd. vors hera jhesu christi M. cccc lxxx ok iiij ar j flatey a breidafirde vorum vær j hia saum ok heyrdu m a ord og handabannð þessara manna þorleifs biornssonar af einne halfu enn jngueldar helgadottur hans eiginkuinnu af annarri ath suo fyrir skildu ath greindr þorleifur lugte jnguellde helgadotta þessar ij jarder er suo heita. suefneyi- ar er ligia j flateyiar kirkiusokn fyrir .xl. hundrada og midianes a Reykianes ej Reykhola kirkiusokn fyrir .l. hundrada fyrir þann reikningskap og abata sem fiell af hennar peningum medan hann hiellt þa suo ath eigi var eiginord saman bundit þeira j mille suo fyrir þat silfur og þing þau sem hun hafde honum feingit þa hann for burt af landet fyra sinne og suo nu og hann hafde henne adr feingit j sin þionustzu laun. Medkennditz optnefndr þorleifr biornson fyrir oss adr nefndum monnum at inguelldr helgadotter ætte adr j sin gard þriatige hundrada ok ccc hundrada²⁾ enn nu reiknaditz male tittnefndrar jngvelldar helgadotta cccc hundrada²⁾ j garde þrattnefndz þorleifs biornssonar. Og til sanda hier um sette þrattnefndur þorleifr biornson sitt jn-

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700. 2) Svo.

sigle með vorum optnefndra manna jnnsiglvn fyrir þetta opit bref giort j sama stad dag og ar sem fyr seger.

468. 29. September 1484. á Grund í Eyjafirði.
TRANSSKRIFT.

AM. Fasc. LXV, 9, frumtransskriptið á skinni. Öll innsiglin (þrjú) eru dottin frá. — Am. Apogr. 5825.

Vitnisburðarbréf Arna Þorsteinssonar. Biarna Olafssonar¹)
og Biorns Jonssonar²).

Þath giorum wær. arni þorsteinsson. Biarne Olason ok biorn jonsson. Godum monnum viturligt með þessu woro opnu brefi. ath wær saum ok heyrðum ýfirlesit transkriftarbréf wt af wors naduga herra kong hans brefi með heilum ok oskauddum hangandi jn siglum. svo latanda ord eptir ord sem hier epter skrifat stendur. [Hér kemr:

1, transskriptarbréf gert á Båtssöndum 21. Maí 1484 (Nr. 456),
og í því

2. hirðstjórabréf handa Diðrik Pining á Íslandi, útgefið af Hans konungi í Flensborg 26. Nóv. 1483, Nr. 448].

Ok [til] meire sanninda hier wm settum wær fyrnefnder menn wor jnsigli fyrir þetta transskriptarbréf skrifat á grund j eyjafirði jn festo Mikaelis archangeli. anno domini M.º cd.º lxxxº quarto.

469. 15. Október 1484. á Mel í Miðfirði
SKOÐUNARGERÐ SEX presta tilnefndra af Ólafi biskupi Rögnvalds-
syni um það takmark og rekamark, er registrum dómkirkjunnar
á Hólum til vísaði, að kirkjan á Staðarbakka ætti allan Reykja-
tanga fyrir framan gras og Reykjaeyri alla með gögnum
og gæðum.

Eptir frumriti á skinni meðal Staðarbakaskjala í Lands-
skjalasafni, nokkuð skemdu. Öll (6) innsiglin eru dottin frá.
— Afskrift á skinni frá 19. öld meðal Staðarbakaskjala.
— AM. Apogr. 3745, staðfest afskrifteptir frumriti bréfsins: „þetta
hier fyrer framan og ofan skrifad brief er ordriett og stafriett skrifad
epter originalnum sem er ritadur a kalfskinn, og hefur verid með .6.

¹) Svo (!). ²) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

hangande junsiglum, enn nu eru .5. burtu, og ecke fyrir brefnu nema hid 3dia junsigled, sem er aflangt, med kalek jnnan j, og kross þar ofan fyrir. Utann um kring jonsigled stendur: S. EGILLI. PBI. IOHNES þetta sierhvat vottum vid underskrifader sem originalinn med athuga hier vid samann bárum j Hvamme j Hvamms sveit þann 5. dag Junij árum epter gudz burd 1710. — Þordur Þordarson. — Ormur Dadason. — Ad þetta næst fyrir framann vidimus skrifada brief sie ordriett samhlioda vid originalinn vottum vid underskrifader j sama stad arc og deige sem næst fyrir framann skrifad stendur. — Magnus Magnusson profastur og prestur i Hvamme. — Þorsteirn Sigurdsson“.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edr heyra senda sira hallur finnzson. arnnbiornn asmundzson. eigill jonsson. jon gudmundzson. þorlackur þorgeirson. gudmundr sculason prestar holabiskupsdæmis kuEDIU gudS. ok sina kunnigt giorandj med. þessu uoru opnu breffj. ath þa er lid-it uar fra hingatburd tors lausnara iehsu christj þushund. flogur hundrud. attatiger og .iiij. ar. Uorum uær til nefnd-er ok scipader af uorum andaligum fedr ok uirdelegum herra. herra olaf med gudz nad biskup a holum kirkiunnar uegna a stadarbacka ad scoda ok ad sia med scyñsemð huat oss litist rettast firir gude um þat tacmark ok reka-mark er registrum domkirkiunnar ath holum til uisade ath kirkian a stadarbacka ættj allann reykiatanga firir framan gras ok reykiaeyre alla med gognum ok gædum. Ok¹⁾ þui leistz os(s) rettast ok sannast firir gude epter uorre skyn-
seme ok þat com os(s) saman ollum fyrgreindum kirkiunnar sonum at lækur sa rede firir er fellur j sio firir nordan eyrena enn firir sunnann fram æ adr greindre eyre stendr eiñ suardleysugrof og¹⁾ þar gegnt j sio ut einn stor steirnn. og¹⁾ þui com os(s) þat saman med lofatake ath þetta uæri eignn enns heilaga johannis baptiste a stadarbacka hedan j fra. og¹⁾ hier epter uilium uer sueria ef þarf.

Ok¹⁾ til sanninda hier um heingium uer adurgreiñder prestar uor jnsigle firir þetta bref giort ok scrifat a mel j midfirde faustudagenn næsta epter festum sancti calixti pape a sama are sem fyr seger.

¹⁾ Svo.

470. 22. Oktober 1484. á Munkaþverá.

EINAR ábóti á Munkaþverá reiknar hve mikið jarðagóz klaustrinu hefir aukizt síðan hann varð ábóti.

AM. Fasc. XXVII, 37, frumrit á skiuni frá Staðarhóli. Innsiglið er fyrir bréfinu, en nokkuð brákað. — Apogr. 1453.

Þat giorum uær broder jon Magnússon broder þorðr einarsson broder olafur magnússon ok broder þoruardr hallgeirsson conuentvbrædr munckapuerarklausturs godum monnum uiturligt med þessu uoro brefi ath þa er lidith uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund fiogr hundrud atta tiger ok fiogr ar a friadaginn næsta fyrir festum seuerini episcopi uoro uær æ tale med einar abota. reiknadi hann fyrir oss huersu mikit jarðagoz aukizt hefde klaustur(s)ins uegna sidan hann uard abote ýfer munckapuerarklaustre. reiknadizt þat tuo hundrud hundrada ok sextigi hundrud at auk ok þar til mikill skogur j hnoskadal¹⁾ j uagljajordu. er hier ecke til reiknud jörden jlhugastader¹⁾ er hann²⁾ hafde til feingit. bad einar abote oss at uær skýlldum samþýkia at hann gæfe þeim sem hann villdi greinda jord jlhugastade.¹⁾ ok med þui at oss þiker jarðagozit uel aukizt hafa hofum uær þar til gefit fullt jayrde ok samþycke med handabande uid einar abota uorn ýfermann. Ok til sañinda hier (um) settum uær uort capitula jncigli fyrir þetta bréf skrifat j sama stad dege ok are sem fyrr seger.

471. 2. December 1484. á Munkaþverá.

MARGRÉT Eyjólfsdóttir selr Magnúsi Jónssyni jörðina Efsta-Fell í Kinn með afrétti og skógi fyrir alls þrjátigi hundraða.

AM. 280. 4to. bls. 66—67, skr. c. 1640 af Hákonu Ormssyni — Klaustraskjalabók Landsskjalasafns 94, einnig með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640.

Breff fyrer Effstafelle 1484.

Þad giörum vid Sniolfur Hrafnsson (og) Gudmundur

¹⁾ Svo. ²⁾ tvískrifað.

Þorleifsson godum mönnum viturligt með þessu ockru opnu brefe. að þá er lided var frá hingadburd vors herra Jesu Christi þushund fiðgur hundrud attatiger og fiðgur ðr. fðstu-daginn næsta eþter Mariumessu sijðare¹⁾ í Skridu í Reykia-dal vorum vid í hið. sðum og heirdum ð ord og handa-band þessara manna Magnus Jonssonar af einne alfu og Margretar Eyulfsdottur af annare. að so fyrer skildu að fyrrgreind Margret Eyulfsdotter selde aadur nefndum Magnuse Jonssyne halfa jordena Efstafell í Kinn. er liggur í liosa-vats kirkiusokn. með ðllum þeim gðgnum og giædum sem greindre halfre jörðu filger og filgt hefur að fornu og nyiu og Hrafn Brandsson bonde hennar og hun vrðu fremst eigande að.

Sagde optnefnd Margret. að jorden Fell ætte afriett í Flateyriardal og skog með vmmerkium í Barnafells jörðu.

Hier j mote gaf tittnefndur Magnus Jonsson .xx. kugillde. er hann aatte hia bonda hennar og henne og .v. hundrud í ððrum peningum. en ðnnur .v. skyllde leggiast fyrer husleyse ð jörðunne.

skyldi þrátt nefnd Margret suara lagaríptingum a hálfre jörðunne Efstafelle er hun selde. enn Magnus halda til laga.

Og til sannenda hier vmm settum vid ockur Jnsigle fyrer þetta bref. skrifad a Munkaþveraa í Eyjafirde fimtugaginn næsta fyrer Nichulasmessu a sama aare sem fyrr seiger.

472.

1484.

í Núpufelli.

17. Maí 1488.

á Möðruvöllum.

VITNISBURÐR, að Árni Höskuldsson gerði testament sitt sjúkr á likama, en heill að viti, og lukti kirkjunni í „Gnúparfelli“ í reikning sinn hálfu jörðina Gilsá í Eyjafirði, en hálfu gaf hann Indriða syni sínum, og skyldi Höskuldr Árnason þá eiga lausn á allri jörðinni.

¹⁾ þ. e. 10. Sept.

AM. Fasc. XXVII, 27, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir bréfinu, og er annað þeirra brákað. — Apogr. 3293.

Bref vm gilsaa¹⁾

Þat gerum uid oddr þorbiarnason og bryniolfur olafsson godum monnum uiturligt með þessu ockru brefi ath þa er lidet uar fra hingatburd vors herra ihesu christi þusund cccc attatiger og fiogur ar j nuparfelli²⁾ j eyiafirdi ath þar uorum uid j hia saum ok heyrðum a þa arne hauskaullzson giördi sitt testamentvm siukur j likama en heill at uite ed adr greindr arni skipadi og lukti halfa jordina gilsa kirkivne j gnuparfelli²⁾ j sinn re(i)kningskap er liggur j eyiafirdi j saurbæiarþingum með þeim skilmala sem hier epter steindr. en halfa jördina gilsa gaf arne jndrida syne sinum at suo fyrir skildu atti hauskaulldr arnason skyllði til sin leysa til halldz og eignar alla jördina gilsa nær sem hann uildi fyrir suo uordna peninga sem godum monnum þætti tidt nefnd jörd gilsa vera verd. Og til sanninda hier um settum vier fyrr skrifader menn ockur jncigle fyrir þetta uitnisburdarbref er skrifath uar a Oaudruuöllum j eyiafirdi lagardaginn næsta efter uppstigningardag fiorum arum sidar en fyr seiger.

473.

[um 1484]

BREÐ (Magnúsar biskups Eyjólfssonar til Einars Björnssonar) um sætt við heilaga kirkju og fjármál.

AM. 679. 4to skb., þetta skr. aptan við orðubók Jóns biskups Krabba bls. 60a. og er máð mjög á bili, og verðr ekki full ábyrgð á því tekin. Sbr. JEsp. Árb. II, 106.

..... sincero fav(or)e cvm salvte.

Vita skulu þier at ydart bref ko[m til vor. sto]d þar ut j at þier hefdit fengit uort bref. j uetur oc ýdr sende hlioda j sodan mata sem ýdr ahrærdi oc ydr skvlv phest enn at nyiu a þat j vori(?) frett at þier hafit fallit j bann

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Svo.

med k[a]rino uid oss ok gud verdr ydr.

þat j fyrstu hefði þier haft var rad þa uer uissum þar vm [ok se]ndvm til ýdar god heilræde j uorv brefe. þa hefde ýdr þat allt bet[r] geingit ef þier hefðit þav viliat hafa. en nu skeyttu þier þui ecke [ok] hafit þier geingit j þionustu banne j kirkiv j mote ollum. helldur haf[it þier] j moti þui fram farit bædi j samneyti ok kirkiu ingongv ok guds likama [tekiu. hafit þier] vafit ok savrgat hier j marga med ýdur. suo at þier megit hræddir [ver]a guds uegna huersv þetta lýcktazt.

Jtem stoð suo j ydru brefi at þi[er villdut] koma j þann stad ok finna oss sem ver vikvm uppa. megi þier þa eptirleng[ing] hafa at finna oss sem ýdr berr ok ydr er navdsynlig. þuiat vier þeinkium at blifa. edur þar nær suo sem vor eyrindi kvnnu uid koma. enn ef þier hefð-[ut] uillia til þa mætti þier med aurgaugum sendibodum ok suo med fara ut latum ýdrum monnum koma til snars fridar. þuiat þar megit þier fa noga peninga hid s[narasta] til ef þier uillit suo sem er j um skipti laugligu. uid systur ydra solueigu¹⁾ [þuiat vier] uitum at hyn tekur giarna af ýdur adrar jarðir þar nær sier. ef hun a kost [a. en] ecki gerum uer neina sætt þar um. utan uer sevm j fullri uissu. ok j fullri vpp a kirkiunar vegna af ýdur ok ydrum monnum.

Jtem beidvmzt uer j þessu uoro [brefi] af ýdur. þau þriatigi hundrada sem þier lofvdut oss þui hit sýdra na j furra sumar fyrir kuittan ok fiar innstæðu sem ver attvm uid ydr ok gafum ýdr. [En ef vier] faum ecke vora penninga nu j fardogum næst er koma þa. kollvm vier ap[tur þat ku]jttanar bref sem uer gafvm ýdur. ok segium upp allri þeirri sætt sem þar uar ger med [ockr]. þuiat þa jord sem þier settvt oss uilium uer huorki gripa fra solueigu. ne fra s[teinune] þuiat ef þat skal halldazt at uer hofvm jordina. þa uilivm ver fa kuittan [af] solueigv ok steinune j fardogvnm er kemur. enn ef þier gerit hier ecki j

¹⁾ Solveig Björnsdóttir á Skarði.

[nie fait hier] skial til þa þeinckium ver at ecki mincki sakirnar uid ydr ok ydar menn. skvl[v] þier nv hugsa ydur um sialfir huat ydur þikkir hagligazt hier vt j. enn dæm-inn hia sialfum ydr at þui meira omak sem þier hafit fyrir einum h[lut] þui meira munu þier uilia j gen taka.

ecki meira at sinni.

hier med geymi ydar gvd.

474.

[1484].

FORSÖGN [Magnúsar] biskups [Eyjólffssonar] fyrir umburðarbréfi, þar sem hann tilkynnir, að hann ætli að ríða í visitaziuferð á næsta sumri.

AM. 679 4to. bl. 60b aptan við orðubók þá, er Jón biskup Krabbe samþykkti 1464. Þetta er með sömu hendi og bréf Magnúsar biskups til Einars Björnssonar (Nr. 473).

Vær N. med guds nad biskup j skalholtli ok visitator yfir allt [skalholtz] biskupsdæmi. heilsum allum godum monnum þeim sem byggja ok bua j N. N. kærliga med guds kvediu ok worri kunnighth giorandi at vær þeinckium at hafa vora visitacionem j greindu takmarki hier med ydur æ .N. dagin næsta at kemur eptir .N. Messo næst komandi j sum-ar ok rida heiman wr skalholti til .N. ok suo kirkiu fra kirkiu sem wor leid liggur wm .N. fiordung þui bidium wier wm alla dandimenn. þóu sem kirkiur halda edur halfkirkiur bædi lærda ok leika j greindu takmarki. ath þeir lati til reidu mat ok aul ok fararskiota ok adra þa hluti sem þeim ber oss ok woru folki at weita. Bidium wær kærliga ok biodum vndir krafti heilagrar hlýdni. worum prestum ok kirkiubændum j fyrsaugdu takmarki at lesa eda lesa lata þetta wort bref huer at sinni soknar kirkiu ok sendi sidan huerr fra sier þetta wort bref til hins næsta þingaprestz edur kirkiubonda þess sem eigi hefir adur þetta wort bref til komit fram j weginns fyrir oss. suo at eingin soknar

kirchia sie wndan skilin j fyrrsaugdu takmarki. þar til sem þetta bref kemur til kirkiunnar j .N.

Ok til sanninda her wm settum vær.

475.

[1484].

FORSÖGN [Magnúsar] biskups [Eyjólfssonar] fyrir syndalausnarbréfi fyrir þá menn, er styrki fátæka kirkju með fé-gjöfum.

AM. 679. 4to. 60^b skb, aptan við orðubók þá, er Jón biskup Krabbe samþykki 1464.

Vær N. med guds nad biskup j skalholti ok visitor yfir allt skalholtz biskupsdæmi. Giorum godum monnum kunnigt med þessu woro opnu brefi at sakir þess ath. N. N. hefir komit fyrir oss ok ækært ath honum þikirkia a N. sem hann á forstandu ath veita hafa ordit fyrir mýklum skada. sakir þess at hennar bvfe ok adrir hennar pe(n)ing-ar. eru eyddir. enn bædi kirkian ok stadurinn þar þurfti eflingar ok endurbætingar. enn sæ prestur sem þar hefir kirkiufenadnum eytt ok eyda latit. sezt þar wpp ok þikirt þar framfæri eiga at hafa æfinliga. Nu af þui at wærhaufum yfir sied ok skodat huersu þar er hattat ok lizt oss sem greind kirchia sie miok fatek. ordin ok suo stadurinn ok þau bædi þurfi storrar hialpar wid. þui bidium vær alla dandimenn bædi lærda ok leika at hialpa til fyrrsagdri kirkiu ok stad fyrir guds sakir ok jungfru Marie nær sem greindur sira .N. edur hans wmbodsmenn. bidia þar aulmausu edur hialpar til. Ok j guds trausti jungfru marie ok hins heilaga peturs ok pals ok allra heilagra manna gefum vær sierhuerium sem leggja nockura peninga edur arbeidi til optnefndrar kirkiu

476.

29. Janúar 1485.

í Hvammi.

DÓMB útnefndr af Arnóri Finnssyni, kongs umboðsmanni

(milli Gilsfjarðar og Skraumu), um framfæri Guðlaugar Sveinsdóttur, er þrotbjarga og ófær hafði orðið eptir barn-eign, og kendi hún barnið Runólfi Höskuldssyni.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748), skr. c: 1608. Afskr. frá c. 1700 er í AM. 4 bls. 103—106.

Domur vm Gudlaugu Sueinsdotter hun var ofær.

Það Giorum vier þordur helgason. Finnur Pietursson. Sigurdur Helgason. arni Halldorsson. Þorkiell Jonsson og Gunnar Codransson. Godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi. ad þa er lidit var fra hingadburd vors herra jhesu christi. M. c. c. c. lxxx og v ar. laugardæginn næstañ fyrer Purificatio sancte Marie virginis j huammi j huams sueit æ þingstad riettum. vorum vær j dom nefndir af ærlegum mannj Arnori finnzsyni er þa hafdi laugligt vmbod kongsdomsins vegna. þing ad setia og dom yfer nefna. huorsu fara skylldi vm þa konu sem heitir Gudlaug og er Sueinsdottir. og ofær hafdi ordit j haust vestur á Biarna-staudum¹⁾ j S(a)urbæ. suo hun gat ecki sialf flutt sig edur fært Bæia j millum og Þormodur Biorsson sem bio á biarnarstaudum¹⁾ og nefnd kona hafdi ofær og þrotuona hia ordit Beiddi og krafði arnor finnzson ad nefna dom yfer huar fyrr Greind kona Gudlaug skylldi hialp edur framfærslu hafa. Nu af þui ad þesse kona Gudlaug Sueinsdottir hafdi ofær ordit j þeirri sott sem hun fæddi þad barn. sem hun sagdi Rvnolf Hauskulldzsonsannañ faundur ad vera. Enn vor landzlaug suo vtuijsa. at þar sem kona verður Barns hafandi. þaskal sa madur sem þad Barn á vnna þeim manni fullt fyrer sinn kostnad sem konu annadist medan hun er i þeim siukleika og suo fyrer Barnfostur. Þui dæmdum vier Greinda konu Gudlaugu Sueinsdottir skyllduga ad sueria fullañ bokar-eid fyrer profasti edur hans vmbodzmanni ad nefndur Runolfur væri jafnsannur fader hennar Barn(s) sem hun er modur. og ad þeim eydi vnum dæmdum vier Runolf skyll-ugan ad leggja peninga fyrer Greinda konu og hennar barn fyrst i vetur ef hann hefur til. þui oss þikir hun af hanz vaulldum og þunga ofær ordit hafa so framt sem hann verður

1) Svo.

sannur fadir ad hennar barni. Suo og ad þessum eidj vnum dæmdum vær jon biarnason. sem Greindur Runolfur atti peninga hia. skylldugañ ad fæda nefnda konu Gudlaugu og hennar Barn. suo leingi sem þeir peningar vinnast til. sem Runolfur a hia Greindum Jone j suoddañ mata. at fram skal falla fyrer Greinda konu og hennar Barn .v. alnir á huorri viku. og ad þessu honum lucktu dæmdum vær greindan Jon biarnarson aurlungis kuittañ vid fyrrskrifadan Runolf. suo micit sem hun neytir og hennar Barn. Jtem dæmdum vær og at augmundur Einarsson skyllidi vera kuittur vid Runolf vm það sem hann giallda atti optskrifudum Runolfi Hauskuldz¹⁾syni. þui það syndist ad nefndur augmundur Einarsson hafdi suo leingi fyrer optnefndri konu Gudlaugu og hennar Barni haft at þeir peningar aller eru framfallnir fyrir þau er Runolfur atti hia augmundi suo micid á huorri viku sem fyrr seigir. Enn ef Runolfur Hauskuldz¹⁾son verdur ecki fadir at þessu Barni sem laug votta. þa skal af hans ecki fyrer þau leggiast. Enn sa suari þeim kostnadi þa sem fyrer þeim er hafdur er fadir verdur þa Barns med saunnu. Jtem i þridiu Grein dæmdu vier Gudlaugu Sueinsdottir skyllduga ad sueria fullañ Bokar-eid. ef hun er til fær fyrer arnori finnssyni ad hun væri eigi fær at flytia sig Bæia j millum. skal hun med riettu þennañ eid sueria mega. a huorium deigi sem arnor vill taka. Ef ecki er laughelgur dagur. Nu ad þessum hennar eydi vnum edur suornum. dæmdum vær fyrnefndir menn med fullu doms atquædi. þessa þratnefnda konu Gudlaugu Sueinsdottir eiga laugligt framfæri a Greindum Saurbæiar-hrepp. sem hreppamanni Ber ad hafa med riettu med fulltinge edur tillægi. þar til sem hun feingi sijna heilsu suo hun giæti sialf flutt sig og fært Bæia j millum. sem adrir fatakir menn edur þar Bændur og hreppsmenn rydia henni til annars laugligs framfæris og huorn Bonda þar i hrepp skylldugañ ad flytia hana og færa sem adra hreppamenn og laug vtvijsa. Enn huor Bondi j fyrrgreindum Saurbæiar-hrepp sem þessa konu Gudlaugu vill ecki flytia og færa

¹⁾ Gudmundz (!) hdr. hér.

eptir þui sem laug vtvíjsa sa fyrstur er fremstur situr á Bodleid og suo huor fra audrum eptir riettum Bodburd. þa hafi votta vid sa er þangad flutti er riett uar eptir bodburd fram j veg og abyrgi hinum er fyrer situr med vitnum þessa konu. þa er sa uidskildur er þangad flutti. Enn hinn abyrgist ad aullu er fyrer situr. og vid skilldi taka greindri konu. Bædi uid kong og Erfingia. ef hann vill ecki vid henni taka edur jnn lata. huort sem þessari konu verdur. hun deyr af kulda edur matleysi. edur huad annad sem henni verdur af þess vaulldum edur forsomun er fyrer situr og vid atti ad taka optgreindri konu. Eptir þui sem laug vtvíjsa j framfærslu Bælki v̄m þa menn sem ecki vilia vid taka edur jnnlata fataeka menn. Skyldi þessi kona fyrst flytiast til hols j saurbæ ef hun er flutt og þadan j Tialldanes og suo vt eptir straundinne til hrepps Ęnda Bæ fra Bæ. Eptir riettum bodburdi. Ęn huor bondi sem hana vill eigi bædi flytia og fæda sem fyrr greiner. suari slíku sem laug vtvíjsa. og adur stendur skrifad. huad sem henni verdur sijdan til meins. af hans vaulldum sem eigi uill vid taka. og til sanninda hier vm setium vier fyrrnefndir menn vor jnnsigli fyrer þetta domsbref. skrifat j Liarskogum j Laxardal j hiardarhollzt kirkiusokn Blasiusmessu vm veturinn á sama ari og fyrr seigir.

477.

5. Febrúar 1485.

á Hrafnsseyri.

JÓN Björnsson (danr) gefr Erlingi Jónssyni tuttugu hundruð í þjónustulaun til kvonarmundar og setr honum „Okinsdalinn“ í Arnarfirði „til panta“ fyrir gjöfinni, og þó að hann þurfi meiri peninga með, skal hann þó ekki missa góða konu fyrir fjóratígi hundraða úr garði Jóns.

AM. Fasc. XXVII, 41b, frumrit á skinni með brákuðu innsigli. — Apogr. 784.

Path giore eg jon biornsson godum monnum kunigth med þessu minu oppnu brefi ath eg hefe gefeth erlingi jons-

syni xx hundrut j kugilldum ok¹⁾ fridum peningum ok¹⁾ j aullum þarfligum peningum til giptumalha en þo hann þurfe meire peninga med þa skal hann ecki missa goda konu firir floretigi hundrada vr minum garde. skal hann hafa okinsdalin j arnarfirde til pantta þar til eg hefe vt golldit honum þa peninga sem eg gef honum edr adra jord jafngoda þa sem honum bihagar. gef eg ok gellid fyrgreindum erlingi þessa adr greinda peninga j sið þionuztulaun. Ok til sanninda hier vm setta eg adrgreindrjon biornsson mitt jnsigli firir þetta bref skrifad æ hrafnsseyri j arnarfirde laugardag festum sancte agatte virginis þa lidith var fra hingatburd vors herra ihesu christi þusvn(d) fiogr hundrut lxxx og¹⁾ fim ar.

478.

12. Apríl 1485. á Bessastöðum.

DÓMR tólf manna, útnefndr af Hallsteini Þorsteinssyni kongs umboðsmanni í Múlaþingi um kæru Erlends Magnússonar til Magnúsar Ívarssonar, að Magnús hefði setið á ótekinni jörðu Erlends, sextán hundruðum í Bustarfelli í Vopnafirði.

AM. Apogr. 4470 „Ex orig. Biorns Petursonar a Bustarfelle“ (AM.). Árni gaf Birni frumritið apr. Innsigli Guðmundar Sigurðssonar var fyrir bréfinu: „þetta innsigle hefur vered það annad under brefenu, og eigi nema eitt firir framan það, sem nu er burtu, svo ei verdr vist vitad hvert það hefur vered Kodrans eda Hallsteins. þar hafa alldri vered under heingd nema .xij. og mun Hallsteinn ei innsiglad hafa, það stendur og ei sidarst í dominum, ad hann sitt innsigle med fest hafe“. (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda kodran jonsson. Gudmundur sigurdzson. Gunlaugur Runolfsson. pall þorsteinsson. hermundr Benedictzson. thomas Einarsson. arne magnusson. Eindride arnorsson. Ellendr arnason. jon thomasson. mikel teitzson ok jon jonsson kvediu Gudz ok sina kunnegt giorande ath þa er lidit var fra

¹⁾ Svo.

burd kristz þusund .cccc. lxxx ok .v. ár æ manudagen næsta epter paskaviku¹⁾ æ bessastodum j fliotzdal æ þingstad rettum vorum vær j dom nefnder af velbornnum mane hallsteine þorsteinssyni kongs vmbodsmane j mulþinge. ath dæma umm þæ ækæru er Ellendur magnusson kærde til magnusar juarssonar ath hann hefdi setit æ otekinne jördu hans bustarfelle .[xvj^o hundrudum²⁾] þar j er liggur j hofsþingum j vopnafirdi upp æ svo langan tima sem hann ok fader hans hefer átt haft ok halldit. j ongu hans frelsi. þui dæmdum vær stefnuna lögliga ok magnus rettliga firir kalladan.

Jtem j sama dome dæmdum vær þæ bada magnus ok ellend skyllduga ath ríða til næsta auxararþings med oll sin prof ok skilrike ok leggja þau þar fram under lögman orskurd ok .xij. logrettumana dom hvert afgialld af greindum jardar parte skýlldu lukazt saker þess ath vier hofum eigi sed þar liost logmal umskrifath firir þenan laga brest ath greindur ellendur hafdi eigi stefnt adurnefndum magnusi til laga skiptes.

Jtem dæmdum vær optnefndan Ellend skýlldugan ath ríða heim til bustarfellz upp æ .iij. reisir. oc lesa þennan vorrn dom firir títt greindum magnusi ok hafa þar .ij. löglig vitne vid ath þad megi sveria ath þeir hygdi hann heima vera. skyllde ellendur þetta giortt hafa hid sidarza viku firir botholfsvöku. enn ef þrattnefndur magnus villdi fordazt ath heyra þenna dom edur talma títtnefndan ellend honum fram ath koma. þæ skylldi hann sem lesenn þegar hann være byriadur. svo ok skylldi opt greindr ellendur mega lesa edur lesa lata nefndan dom firir títtnefndum magnusi hvar hann gæte. hvortt þat være j þingreid edur æ auxararþinge epter sama skilordi sem fyrr seger.

Samþyckte hallsteinn þorsteinsson kongs umbodsman þenna dom med oss.

Ok til sannend[a] hier vm settum vær fýrgreinder domsmenn vor insigle firir þetta domsbref skrifath j sama stad ok ære degi sidar enn fyrr seger.

¹⁾ þ. e. 11. Apr.; ²⁾ [Þannig.

479.

21. Apríl 1485.

á Hólum.

GUNNLAUGR Þorkelsson fær Ólafi biskupi á Hólum og heilagri Holakirkju til æfinlegrar eignar jörðina Brimnes í Svarfaðardal itölulausa og með reka, en Ólafr biskup leggur á mót partinn í Tungu í Vatnsdal í Grimstungnaþingum.

AM. Fasc. XXVII, 38, frumritið á skinni. Öll (5) innsigli eru fyrir, en nokkuð eru sum þeirra brákuð. — Apogr. 3295.

brimnes j suárb(ada)rdal. 1485⁵⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda andres jonsson. gudmundr jonsson. erlendr broddason. prestar holabiskupsdæmis. sveinn gudmundsson ok einar kolbeiñsson leickmenn kvediv gvdz ok siña kvnigt giorandi þa er lidit var fra hingatvrd vors herra ihesv christi 70. ed. lxxx. ok fim aar. a. holvm j hialtadaal midvikvdaginn næsta fyrir jonssmessv holabiskups vm vorit²⁾ vorvm ver j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband vors andaligx favdvs olaf(s) med gudz nad biskups a holvm af einne alfvo enn gvnlagx þorkeilssonar³⁾ af annare alfuo med suo felldvm skilmala at gvnlaggur þorkeilsson³⁾ feick³⁾ adur greindvm biskup olafi ok heilagre holakirkju til ævinligrar eignar jordina brimnes er liggur j svarfadardal j upsa kirkiv sokn jtavlulavsa ok rekañ med sem jordvne til heyrer med ollvm þeim gognvm ok gædvum er greindri jordu hefer fylgt at fornu ok nýio ok hann vard fremst eigandi at vndañ sig ok sinvm erfingivm. Enn hier j mot gaf opt nefndr biskup olaf adurnefndum gvnlagge partinn j tvngv er liggur j vatzdal j grimstvugna kirkiu sokn med ollv þvi sem honum hafer fylgt at forno ok nýio. Skal ok adrgreindr biskup olaf hallda þessare fyr skrifadre jorðv til laga enn titnef(n)dv Gunlaggur suara laga riptingvm ef nockur vill akæra. Ok til sanenda her vm settvm vær fyrnef(n)der menn voor jncigli fyrir þetta bref er giort var j sama stad ok aare degi sidar en fyr seger.

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) þ. e. 20. Apríl. 3) Svo,

480.

22. Apríl 1485. á Valþjófsstöðum.

PRÓFENTUBRÉF Jóns Ólafssonar, þar sem hann gefr Arna presti Þorsteinssyni prófentu sína.

AM. Apogr. 4429 „Epter transcripto 14 gamallra Skriduklausturs brefa, giordu þann 28. Septembris Anno 1697. (= a). Samanlesed vid annad transcriptum .XI. Skridulausturs pergaments brefa, giort þann 17. Septembris 1697“ (= b.).

Þad giðrum vær¹⁾ Sveinn prestur Jonsson. Þorsteinn Arnason. Arni Magnusson. Jon Eyiolfsson. Oddur JslEIFsson og Markus Vigfusson godum monnum kunnigt med þessu voru brefe. at sub anno Domini M. CD. LXXX. qvinto. a laugardagenn næsta epter áttadag Jola²⁾ j störu stofunne á³⁾ Valþjófsstöðum j Flíotzdal vorum vær¹⁾ j hia sðum og heyrðum á ord og handaband þessara manna. sira Arna Þorsteinssonar og Jons Ólafssonar. ad svo fyrir skildu. at greindur Jon Ólafsson gaf sig j æfnliga profentu og frammfære til ádurnefndz sira Arna med svo vordnum skilmála og peninga vexte sem hier seger.

Jn primis gaf hann med sier hálfa jörð er Sturluflötur⁴⁾ heiter er liggur j flíotzdal j Valþjófstadar kirkiu sokn. med öllum þeim gögnum og giæðum. skogum og landznytium sem greindre halfre jörðu fylger og fylgt hefur ad fornu og nýiu epter því sem hann vard fremst eigande ad .vij.⁵⁾ málnytú kugillde. vij. saude gamla j .ij.⁶⁾ og hross j .j.^c Hiermed skylle fyrr greindur⁷⁾ Jon þiona um .vij.⁸⁾ ár þa þionustu sem sira Arne legde fyrir hann. og hann hefde heilsu til. skylle greind jörð og aller fyrrnefnder peningar ut gialldast ath næstum fardögum epterkomendum sira Arna til eignar. nema .vij. kugillde bulæg skylldu gialldast ad öðrum fardögum. Hier i⁹⁾ mot skilde Jon Ólafsson sier j greinda profentu æfenliga mat og skiæde og .x. alnar¹⁰⁾ gialldvodar¹¹⁾ á hveriu áre. Skylle hann giðra sier hus á sialfs sins kostnade ef hann villde. skilde hann þá þegar ganga j þessa sína profentu og hafa þvilikt bordhalld sem hans dagliger

1) vier, b. 2) þ. e. 1. Janúar. 3) ad, a. 4) Stullaflötur, a. 5) Jtem, b., 6) ccc a; 7) nefndur, a; 8) sl. b; 9) a, a; 10) alner, a; 11) vodir, b;

sveinar. enn ef tittnefndz sira Arna misser vid fyrr enn Jons. þá skyllde optnefndur Jon fylgia peningum þráttgreindz sira Arna til hans erfingia. Og til sannenda hier um settum vær vor Jnsigle fyrir þetta profentubref. skrifad j sama stad. fóstudagenn næsta firir gagndagenn eina á sama áre sem fyrr seger.¹⁾

481.

20. Maí 1485. á Þorvarðsstöðum.

MAGNÚS Árnason selr Jörundi Vigfússyni jörðina hálfu Hafrafelli í Ássþingum í Fljótisdalshéraði fyrir tíu hundruð í ganganda fé og lausafé.

AM. Apogr. 4294 „Ex orig. Petrs Asmundzsonar a Ketilsstodum i Austfiordum“ (AM.). „Þar sem i þessu brefi er skrifad z, o: og stendr i originalnum = og vantar striked sem þesse tvö connectere. titell uppi yfir ordunum sem merke *ur*, er eius ritadur. ex. gr. ad= o: ad². alias hoc apographum accuratissimum est“ (AM.) Afskript er i bréfabók Brynjólfs biskups AM. 275. Fol. bls. 167. Ennfremr er afskript á skinni i Bisk. Skalh. Fac. X, 5, gerð i Skálholti fyrir Brynjólf biskup 15. Nóv. 1663 af Oddi Eyjólfssyni skólameistara, Torfa Jónssyni kirkjuprest, Teiti Torfasyni, Ólafi Jónssyni, séra Þórði Sveinssyni, Sigurði Björnsyni og Teiti Pétrossyni, eptir afskript Pétrs Ásmundssonar og Jóns Grímssonar gerðri að Ási i Fellum 3. Sept. 1663. Afskript þar af er meðal fornbréfaafskripta Árna 2612. Kallast bréfið þar: „kaupbref Jörundar Vigfússonar fyrir hálfu Hafrafelli j fellum austur af Magnuse Arnasyne fyrir x c j lausafe. Anno 1485. utskrifad Anno 1663“.

Þat giorum vær kodran jonsson. þorualldr sigurdzson. smidr gudmundzson ok michil teizson godum monnum uiturlikt²⁾ med þessu uoru brefi. þa er³⁾ lidit var fra hingatburd⁴⁾ vors herra iehsu christi. [þusund fiðgr hundröt atta tiger ok fim⁵⁾ aar. vndir aasi i fliotzdalshieradi a miduikudagin næsta firir philipe et jachobi.⁶⁾ vorvm ver j hia saum ok heyrðum a 7) ord ok handaband⁸⁾ þessara manna. af

¹⁾ Aptan við afskriptina stendr: „Þetta bref er a kálfskinn med gamla skrift med einu hangande Juncigle og tiglenum gomlum afodru“.

²⁾ vitanligt x, 5; ³⁾ ed x. 5; ⁴⁾ — burde x, 5; ⁵⁾ 1485, x, 5; ⁶⁾ p. e. 27. Apr., ⁷⁾ sl. x, 5; ⁸⁾ handsöl x, 5;

eirne ælfuð jaurðndar vigfussonar. en af annare magnus¹⁾ ærnasonar at svo firir skilldu. at ædur nefndur magnus fleck ok selldi fyrgreindum jðraundi jaurdina hóalfa hafrafell er ligur j æspingum i fljozdals hieradi til fullrar eignar ok frials forædis með aullum þeim gögnum ok gædum sem greindre jaurðð fylger ok fylkthefer at fornu ok nyið ok hann uard [fremz²⁾ eigandi at. hier i mot gaf opt nefndur jaurðndur þrattnefndum magnuse tíu hundrðd. skyllði þar j lukazt átta malnytð kugillði ok tolf sauder veturgamla. ok hundrad j uadmulum ok lukazt allt at næstum fardögum. skyllði títt nefndur magnus suara lagaríptingum æ³⁾ ædur greindri⁴⁾ jaurdu en optnefndur jaurðndur halda⁵⁾ til laga. lysti [þui ok⁶⁾ magnus ærnason fyrir oss at hann hefði þat tilskilet j kaupe þeirra finnboga at sa helmingr jardar at kirkian vnder æsi mætti eða ætti at eiga uillði hann ecki kaupa ok vændiz þar at vottum.

Ok til sanninnda her vm settum⁷⁾ uer fyrnefnder menn vor jnnzsigli firir þetta jardar kaupsbref skrifat æ þoruardzstaudum⁸⁾ j skriddal j mula kirkiu sokn faustðdagin næsta firir huitasunno æ sama ære sem fyr segir.

482.

18. Júní 1485.

á Hólum.

GUNNAR prestur Jónsson vottar, að Þorleifr heitin Arnason hafi sjúkr á líkama, en heill að skynsemi, gert sitt testamentum, og hafi hann þá gefið með endrýjuðum gjörningi Þorgerði Hallsdóttur Vatn eða Merkgil, hvort sem hún vildi heldr, og þar til tíu kúgildi.

AM. Fasc. XXVII, 40, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3297.

¹⁾ magnusar x, 5; ²⁾ [fyrir meir x, 5. ³⁾ leiðr.; vantaði í frbr.; að x 5; ⁴⁾ greinde x, (!); ⁵⁾ halde x, 5; ⁶⁾ [þar x, 5; ⁷⁾ setum x, 5; ⁸⁾ Þorvaldsstöðum x, 5.

Testament vm merkigil¹⁾

Þat giorer ek²⁾ gynnar prestr ionsson godvm monnum vitrligt með þessu minv opnv brefi ath eg²⁾ var í hía ok heyrdeg æ ath ek uar í glaumbæ j skagafirdi ath þolleifr. heitenn arnason sem gvd hans sæl hafi giordi sitt testamentvm heill ath skynsemi en sivkr í likama fyrir mier ok odrvm dandi monnum nær veravndvm koñvm ok kavllvm. ok j millum annara greina er hann giordi fyrir sier ok sinne sæl kirkivm ok fataekvm monnum endrnyadi hann sinn fyrra giorning er hann hafdi giort við þorgerdi halzdottir ok gaf henni til ævenligrar eignar vatn eda merkigil hvort sem hvn villde helldr hafa ok þar til .x. kvgilldi. ok til sanninda hier vm setti ek mitt innzikle fyrir þetta vitnisburdarbrief skrifat a holvm í hialltadal lavgardaginn næsta fyrir jonsmessv baptiste er lidit var fra hingatbyrd uors herra ihesv christi þvsvnd fiogr hvndrvt lxxx. ok v. ar

483.

24. Júní 1485. í Hvammi í Fljóttum.

ÁRNI bóndi Þorsteinsson kvittar Pál Jónsson fyrir Hallsteini Þorsteinssyni um andvirði Molastaða í Fljóttum.

AM. Fasc. XXVII, 43, frumritið á skiinni. Af þremr innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3299.

vm molastadi í fljottum 1485¹⁾

Þat giorum við þoruardur prestvr semingsson ok asmundur modaulfsson godum monnum uiturligt með þessu okkru brefi ad sub anno gracie. M.^o cccc.^o lxxx.^o quinto in natiuitate johannis baptiste j huammi j fljottum uorum við j hía saum og heyrðum æ ord ok hañdaband þessara manna arña bónda þorsteinssonar ok páls jónssonar ath fyr greindur arnni þorsteinsson gaf ok giordi adur greindan pál jónsson avlldungiss kuittan ok akiærulausan fyrir hallsteini

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Svo á víxl í bréfinu. ³⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

boñda þorsteinssyni ok aullum hans er(f)ingium ok laugligum epterkomiñdum um alla þa peñinga sem oppt nefndur pal jonsson atti at giallda hallsteini bonda fyrir jordina molastadi ed liggur j holldz kirkiu sokn. medkeñdizt þrattnefndur arñi þorsteinsson at hann hefði fulla ok alla peñinga upp dregit uegna brodur sins hallzsteins sem honum uel anægdi. ok til meire audsýningar ok sanenda hier um setti tittnefndur arni þorsteinsson sitt incigli med okkrum jnciglum fyrir þetta kuittunarbref skrifad j sama stad a dag ok ári sem fyr seger.

484.

[1485?].

ALÞINGISDÓMR tólf manna útnefndr af Eyjólfí (lögmanni) Einarssyni um handar afhögg og aðra áverka, er Jón Sigmundsson og hans fylgjarar veittu Ólafi Sölvasyni.

Dómr þessi finst hvergi, nema í ágripi einu, og á þann hátt kemr hann allviða fyrir í dómabókum. Hér er hann tekinn eptir Landsbókafafni 63. 4to. bl. 37b, skr. c. 1640, og AM. 211. 4to. bls. 166, skr. c. 1700. En sá er galli á, að ártalið er allajafnan ritað „1548“ í þessum dómi, en það fær ekki samrýmzt við það, að dómrinn sé dæmdr af Eyjólfí lögmanni Einarssyni (1480—1494). Hugsí maðr sér, að ártalið sé misritað fyrir 1485 (í því ártali eru sömu tölustafir og hinu), þá eru lögmannsár Eyjólfis ekki til fyrirstöðu, en annar agnúi verðr þar á móti á því ártali, og hann er sá, að Ásgrímr Sigmundarson, sem nefndr er hér í dóminum, er þá dáinn (veginn í Viðidalstungu í Sept. 1483). Þó er ekki óhugsandi, að dregizt hafi málið og að dómrinn kynni að vera frá 1485.

Alþingisdómur vm handar affhogg 1548.

Dæmdur aff Eiolffue Einarssyne og xij Logriettumonn-um vm [þa ákiæru¹⁾ er Olaffur Soluason [sýnde og²⁾ sagdist feingid haffua aff filgiorum Jons Sigmundssonar. Asgrime Sigmundssyne og Sygmunde yuarssyne³⁾. og dæmt var til alþingis.

Nu sakir þess ad þar voru ónguar sakir syndar og⁴⁾ fram bornar. ad Olaffur haffue hafft til vid [fyr²⁾ greinda menn þa

¹⁾ [þann averka 211. ²⁾ [sl. 211. ³⁾ Jonssyne 211. ⁴⁾ edur 211. ⁵⁾ hefde 211.

er honum veittu auerkana. þuj dæmum¹⁾ vier fyr²⁾ nefndum Olaffue xij^c á þumalfingrinum [a hægre hende³⁾. enn vj^{c4)} a vinstri hendinni. ij merkur á hofud[hoggsarinu⁵⁾. tuo fullrietti á stingnum sem hann haffde á sijnum hægra handleggnum.

Dæmdum vier ad þessar sárabætur skyllde gialldast j ollum fullum ⁶⁾ peningum. xj stikur varningsklædis j huort hundrad og þar [adra peninga jafnuirða j hundrad⁷⁾. [Þui skal aff þessum peningum [lukt ij^{c8)} jnnann [manadar næsta⁹⁾ j hid fyrsta sal ad heimili sialfs Olaffs Soluasonar. aunur ij^{c10)} ad næstu Michaelsmesso [j hid annad sal¹¹⁾. enn allt ad næstum fardogum j hid sijdasta sal.¹²⁾

485.

20. Júlí 1485. á Rófu í Miðfirði.

10. Maí 1499. á Holtastöðum.

SIGMUNDR prestr Steindórsson selr Bergljótu dóttur sinni 35 hundruð í jörðunni Bjargi í Miðfirði fyrir Hvarf í Viðidal.

AM. Faec. XXVII, 4a, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu, en brákað. — Apogr. 3298.

[Þat giore eg thvmas hrafson¹³⁾ godum monnum uiturlegt med þessu minu opnu brefi at þa lidit uar fra guds burd M. cd. lxxx. og .v. áúr á sialfa þorlaksmessu um sumarit á rofu j midfirði uar eg j hia sa eg og heyrdig á ord og handaband þessarra mana sigmundar prestz steinþorssonar og bergliotar sigmundardottur dottur hans at so fyrir skildu at greindr sira sigmundr selldi bergliotu dottur sinni xv hundrut og xx. j iordunni biargi j midfirði med ollum þeim

¹⁾ dæmdum 211. ²⁾ oft 211. ³⁾ [b. v. 211. ⁴⁾ 7c, 211. ⁵⁾ [hoggenu 211. ⁶⁾ fullvirutum 211. ⁷⁾ [til adrer peningar jafnvirder 211. ⁸⁾ [lukast 400, 211. ⁹⁾ næsta manadar 211. ¹⁰⁾ 400, 211. ¹¹⁾ [b. v. 211. ¹²⁾ „Datum þessa doms 1548“ 211. ¹³⁾ Utan á bréfinu standa með sömu hendi þessi upphafsorð ad bréfinu: „Þat giorum vid tvmas hrafsson og þorlukur ottarsson“, Hafa þeir upphaflega ætlað tveir ad útgefa og votta bréfið, en ekki orðið af, ad Þorlákur Óttarsson yrði með.

gögnum og gædum sem þeim iardar dyrleika fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og hann hafdi fremst eigandi at ordit. hier i mot gaf opt nefnd bergliot þrattnefndum sira sigmundi fodur sinum iordina alla hvarf j vididal er liggr j tungu kirkiu sokn med ollum þeim gognum og gædum sem þeirri iorðu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og hun haf[di] fremst eiganndi at ordit. skylldi huort um sig suara lagariptingum æ þeirri iorðu er sellt hafdi enn huort um sig halda til laga. Og til sanninnda hier um setta eg mitt innsigli fyrir þetta bref er skrifad uar á holltastodum i langadal þa lidit uar fra guds burd M. cd. niutiger og niu áR næsta dag efter uppstigningardag um sumarit.

486.

31. Júlí 1485.

í Bjarnarhöfn.

VITNISBURÐR, að Magnús Oddsson sór fullan bókaréið að því fyrir Finnboga lögmanni Jónssyni, að hann var hjá og heyrði á, að Illugi Haldórsson og Sighvatr Illugason seldu Einari Þórólfssyni jörðina Brimilsvöllu.

Eptir afskrípt staðfestri 25. Júní 1703 á Reykhólum af Gísla Jónssyni og Einari Oddssyni, og rituðu þeir eptir frumritinu á „pergamenti“.

Það giorum vid Asgrimur Halsson ok jon Ketilsson godum mōnnum vitañlegt med þessu ockru brefi. ad þar voro vid ij hið og heyrðum á ad Magnus Oddsson sor fullañ bokareyd firer fimboga Jonssine Logmanne ad hann var þar hið og heyrde á ad Jllugi Halldorsson og Sigvatur Jllugason selldu og feyngu Einare Þorolfssine Jordena Brimilsvollu ad ollu og fullu sem þetta¹⁾ kaupbrieff utvijsar sem þetta kaupbrieff er medfest. Og til sannenda hier um setum vid firnefnder menn ockur innsigle firer þetta brieff er skrifad var ij Biarnarhoffn ij Helgafellssveijt sunnudagienn næsta efter Olafsmesso hiña firri anno domini M cd^o lxxx^o qvinto.

¹⁾ Svo.

487. 3. September 1485. í Dal undir Eyjafjöllum.

EYJÓLFUR Einarsson lögmaðr sunnan og austan á Íslandi „og hirðstjóri yfir allt Ísland“ skipar Árna Einarssyni sýslu og kongs umboð í Vöðlupingi til næsta alþingis.

AM. Apogr. 5626 með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „Ex originali á kalfskinn“.

Ég eyiolfur einarson laugman sunan og austan a jslande og hirðstjóri yfer allt jsland heilsar¹⁾ ollum godum monnum þeim sem býgia og bua í vöðlupingi gudz kuediu og mina.

vil eg ýdur viturligt giora at ec hefi vnt og skipað velbornum manni arna einarssyni Mins herra kongsiús sýslu og umbod hier með ýdr. suo sem fullmecktugum sýslumanni til ber at hafa með skauttum og skyllidum rekum og renningum hvolum og hafrekstrum og ollum þeim rett og reñtu sem kongdominn ok mig tilheyrer og eigi er adur fullur sattmali a ger. skal fyr nefndur arni oll mal smærri og og stærri sætta og semia. segtta og nidur setia og fyrir sig stefna prófa taca og dom yfer nefna þar sem þess þarf með og sækia vnder kongdominn og mic. Skal adurnefndur arni hafa öll sex marka mal og þar fyrir jnnañ sier til lettis og eignar fyrir sina armædu fyrir vtan allañ reikningskap vid kongdominn og mic. En ef stærri mal kunnu til at falla sem gud lati færri en fleire. þau skal hann sækia vnder kongdominn og mic og mier þar fullan reikningsskap af gera. skal og fyrnefndur arni fulla mackt og valld til hafa þeim monnum dag at gefa sem j vandrædi kunna at falla edur fallit hafa og til min sem skiotaz kunnu þeir og a kirkiunar nader komast. skal hann og fulla mackt til hafa at stefna þeim monnum aptur i sina sýslu sem þar hafa brotliger ordit ef þeir hlaupazt j adrar sueiter. skal hann mins herra kongsiús iardir býgia j greindu takmarki og landskyllder vpp bera viseyri saman taca og taca lata vnder fullañ reikningskap vid mic og þangat færa sem eg geri rad a fyrir at afluektum nefndarmonnum sitt þingfararkaup. Bidur eg vm alla goda menn og sierliga Mins herra kongs-

¹⁾ Svo.

iñs vine og mina at þier seut greindum arna viliuger og efterlater huors sem hann kann med þurfa og latid hann vel og reidugliga at komazt þeim goduilla er þier vilit honum gert hafa. hier med skal optnefndur arni fulla mackt til hafa þeim manni vmbod at gefa lög og rett at gera sem hann med ser til kys j greindu tacmarki at ollu jamfullu sem hann sialfur. Byd ec tittnefndvm arna at hann tali lög ok rett til huors Mans og þo med vægd og mýskun. þar sem þat tilheyrer enn þriotskum og þralýndum se hann rettur domari og refsingasamur. skal hann þessari Mans herra kongsins syslu og vmbodi at fylgia til næsta óxararþings og þat leingur sem eigi verður ónur lauglig skipan a gior. Og til sannenda hier vm setti ec eyiolfur einarsson mitt jnnsigli fyrir þetta syslubref er skrifat var j dal vnder eyiafiollum laugardag næsta fyrir natiuitas sancte Marie virginis. arum epter guds burd .M. flogur hundred attatiger fim ar.

8. September 1485.

488.

13. April 1486.

á Munkaþverá.

HÁLFÐAN Einarsson handsalar Einari ábóta á Munkaþverá klaustrinu til eignar þann skóg, er hann reiknaðist eiga í Vaglaþjórdú í Fnjóskadal, gegn svo miklu tímri úr skóginum, er Árni bróðir Hálfðanar hafði átt skilið, en það var tíu huadruð að tölu eða tólf.

AM. Fasc. XXVII, 42, frumritið á skinni. Annað innsiglið er fyrir bréfinu, en brákað. — Apogr. 3021.

um vaglaskóg 1485.¹⁾

Þat giorum uid þorlakur þorsteinsson ok stigr einarsson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þa er lidit nar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund flogr hundred attatiger ok fim ár. æ munckapuera j eyiafirdi Mariumessu hinu sidare æ sumarit uoro uid j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband einars med guds nad abota æ munckapuera af einne alfu ok halfðanar bonda

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

einarssonar af annarri at suo fyrir skildu at halfdan einarson handsaladi abotanum klaustursins uegna til obrigidiligrar eignar þann hlut skogar er hann reiknadizt eiga j uagla jordu j hnioskadal ok hann sagdi sier til erfda hafa fallit epter fôdr sinn. hier j moti lofadi aboten greindum halfdane bonda at hann skilldi hafa suo margt timbur sem arne broder hans hafdi att skilit. sagdi abotenn þat uæri ein tiu hundrud timburs at taulu eda tolf ur skoginum. Ok til sanninnda hier um settum uid ockur jncigli fyrir þetta bref skrifat j sama stad miduikudaginn næsta fyrir festum tiburcij et ualeriani ari sidar enn fyr seger.

489.

11. September 1485.

20. Apríl 1486.

á Þverá.

KAUPMÁLABRÉF Sveins Sumarliðasonar og Guðríðar Finnboga-dóttur.

AM. Fasc. XXVII, 45, frumritið á skinni með hendi Finnboga lögmanns. Af átta innsiglium eru nú fimm fyrir, sum töluvert brákuð. — Apogr. 232. — Sbr. kaupmálabréf Sigurðar Þorleifssonar og Kristínar Finnbogadóttur frá 24. Júní 1489.

kaupmalabref Sveins Sumarliðasonar og
Guðríðar Finnbogadóttur.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra senda eirekr einarsson og jon gislason prestar. paall brandzson. þorsteinn þorleifsson. jon arngrimsson. thomas sueinbiarnarson. asgrimr hallzson og þormodr þormodzson leikmenn Q. G. og sina kunnigt giorandi at sub anno gracie. M.^o cd.^o lxxx^o v.^o a svnnvdagin næsta epter nativitatem beate marie virginis á þverá j laxardal vorvm vier j hia savm og heýrdvm á ord og handaband þessara manna svmarliða eirekssonar og sveins sonar hans. af eirni halfu. en finnbogha jonssonar. og gudridar dottr hans af annari.

¹⁾ Utan á bréfinu með tvönnslags höndum allgömlum.

at sua fyrir skildv j fyrstv at þeir finnbogi og svmarlidi giptv þessi sin born saman epter lögvm. með hvorra tveggja jæyrði og samþycki. með sua vordnum skildaga og fekavpi at greindr sveinn svmarlidason hafði til kavps og eiginordz vid adrnefnda gvdridi finnbogadottur. alla sina peninga þa sem þa atti hann. og honum hefði til arfs og eignar fallid epter eirek heitinn loptzson favdrfavdr sinn. var þar j fyrst til skilin oll jordin grvnd j eyjafirdi. dalr og mork vnder eyjafiöllvm með ollvm þeim peningum favstvm og lavsvm sem þar til lagv. og eirekr loptzson atti þa hann deyði. og ei hafa sidan með rettum lögum vndan geingid. sua og hellvland j skagafirdi. skalldalækur j svarfadardal. þorodzstader a svalbardzströnd. og þar með aller adrer peningar. jarder og lavsagozds frider peningar og ofrider. sem eirekur atti j sinn davda tífd og fyrr sögdvm sve(i)ni hafði til arfs fallid. hver sem þa hefði edr hielldi. lýsti og reiknadi fyr nefndr svmarlidi at hvstrv olof loptzdotter hefði tekid til sin og ecki aptur lvkt flogr hundrud hvndrada af þeim peningvm sem fellv j arf epter optnefndan eirek loptzson. sua og reiknadi svmarlidi at hvstrv soffia lopzdotter hefði og til sin tekid og ecki aptur lvkt onnur flogr hvndrvd hvndrada af fyr nefndum arfi. epter eirek loptzson.

hier j moti hafði gudridr finnbogadotter til kaups vid fyr nefndañ svein svmarlidason jordina fellzmula er liggr a rangarvolum fyrir attatigi hvndrada og þar til tivtigi hvndrada j þarfligvm peningum. gaf optnefndr sveirn svmarlidason adrnefndri gvdridi finnbogadottur til fvllrar eignar jordina alla arnbiargarbrekkv. er liggr j modruualla kirkiu sokn j havrgardal með sva felldvm skildaga at hann gaf henni. lx. hvndrada j tilgiof. epter logvm vpp j nefnda jörd arnbiargarbrekkiu¹⁾ og þar til .xl. hvndrada j gagnialld og giof. hvert kallaz morgingiof og bekkiargiof. skyllði gudridr taka þessar giafer vpp j arnbiargarbreckv sem hvn veri dýr til. hier epter með radi og vilia skilmala og samþycki allra fyr greindra manna j fyrstv sveins og gvdridar

¹⁾ Svo.

skildv þeir finnbogi og svmarlidi at helmingafelag skýlði vera j millum þeirra optnefndz sveins svmarlidasonar og gvdridar finnbogadottur. lagdizst j felag med þeim allt þat er þa attv þav edr eigandi kynni at verda j faustum eignvm eda lavsvm epter því sem rettarbot hakonar kongs¹⁾ vttvisar. med þessvm arftavkvm og skildaga at hvort þeirra skýlði eignazst vid annad alla halfa peninga sin a milli fasta og lavsa frida og ofrida sem þa veri til er frafall þeirra kynni til at koma. sua og þa misdavdi þeirra kynni at verda. þa skýlði sveirn eda hans erfingiar. sem erv hans born skilgetin fader eda syskin. eiga lavsn a jorvnni grvnd j eyiafirdi. en gvdridr eda hennar erfingiar skýlldv þa taka af þeim hlvtu sem sveini eda hans erfingvm til heyrdi fyrir halfa grvnd hvndrad hundrada af þeim bezstvm eignvm er til veri og hvn eda þeir villdu sialfer kiorid hafa.

for þessi allr giorningr. kavpmali og skildagi fram med handabandi millum tittnefndra manna sveins og gvdridar. finnboga og svmarlida. og til sanninda hier um settum vier fyr nefnder menn uor jnnsigli fyrir þetta bref giort á þuera j laxórdal a fimtudagin næsta fyrir festum johannis episcopi et confessoris. ari síjdar en fyr segir.

490.

20. September 1485. í Miklagarði.

SÆMUNDR JÓNSSON lykr kirkjunni í Laufási í Höfðahverfi jarðirnar Neslönd tvenn við Mývatn og Haldórsstaði í Bárðardal fyrir sig og bræðr sína, en þeim höfðu fallið jarðirnar til erfða eftir síra Þorkel Guðbjartsson; kvittar Ketill prestur Grimólfsson þar með um þá peninga, er þeir bræðr urðu skyldugir kirkjunni í Laufási.

AM. 63. 8vo. bls. 105—106, skr. c. 1625.

Laufas kirkiu Bref.

Þad giorum vier Þorkiell Þorkielsson. Hallur Aasgrijnsson. Steffaan Styrkaarzson. Þorfjynnur Haakonarson og Hellge Jonsson Godum monnum kunnigh med þessu voru Brefe ad þar vorum vier j hiaa Saauum og heirdum aa aa

1) Þ. e. réttarbótin frá 1306, Dipl. Isl. II, 347—349.

Gríftu-Ba(c)ka j Hofdahuorfe aa krossmesso v m̄ haustit¹⁾ Ord og handsol þessara manna Kietels prests Grífmolfssonar af Eyrnre aalfu Enn Sæmundar Jonssonar af annare ad so fyrer skylldu ad fyrr nefndur Sæmundur lucktti kyrkiunni j laufaase fyrer sig og Brædur síjna 3 Jarðer thil æfinlegrar Eignar er so heita Neslond tuenn er liggia vid Míjvatn j Reikiahlíðdar kyrkiu sokn og Halldorstadi j Baardardal er liggur j lundar Brecku kyrkiu Sockn med ollum þeim gognum og giædum sem fyrr greindum Jordum fylger og fylgt hefur ad fornu og níju og hann vard fremst Eigandi ad og Brædur hans og þeim hafdi til Erfda falled epter Sira Þorkiel Gudbiarttsson. Hier j mot gaf fyr nefndur Sira Kietell aadur greindaññ Sæmund og Brædur hañs kuitta og aakjárulause vñ þaa peninga sem þeir vrdu skyllduger kyrkiunni j laufaase sem dæmtt var kyrkiuspioll. stadar fyrnd og það epter stod af porci(o) og virðingargotzi. skyllði Sæmundur suara lagaríptingum aa fyrrgreindum Jordum Enn sier(a) kietell hallda til laga og nw strax mega ad sier taka med frelse allar þessar fyrr greindar Jarðer vnder kyrkiunnar vernd j laufaasi. Og til sanninda hier vm setium vier fyr nefnder menn (vor jnnsigli fyrer þetta bref skrifad) j Miklagardi 1485: 3 dagin nestan fyrer festum S. Matth(æi) apostoli.

491. 24. September 1485. á Skarði í Langadal.

VITNISBURÐR Egils Grímssonar um viðreign Jóns Sigmundssonar og hans manna af einni álfu en þeirra Filippussona af annari, í kirkjugarðinum í Víðidalstungu (1483).

AM. Apogr. 3895 eptir transskripti gerðu á skinni nær 1530; — Apogr. 3894 eptir öðru transskripti á skinni gerðu og um 1530; bæði þessi transscripta gaf Árni Páli lögmanni Víðalin. — Apogr. 3888 „Epter ovidimeradri Copiu a pappit“, með raungu ártali (1460). — Apogr. 400 og JSig. 66. 8vo eptir transskripti frá 22. Júní 1515.

Vitnisburður Egils Grímssonar.

Dat gere ec Eigil grimsson godum monnum v(iturligt)²⁾

1) þ, e. 14. Sept. 2) k(unnigt) 3894, 400.

m(ed) þ(essu) m(inu) o(pnu) b(refi). at eg uar j vjdedals-
tungu þa þeir attuzt þar vit jon sigmundzson og menn hans
og þeir philippussyner. og þeinke ec þat sannazt epter þeim
ordrom er ec heyrda þar vm dagen epter. at þeir philippus-
syner hefde til fridar rynt j kirkivgarden og þeir uæri þar
grytter med þui¹⁾ griotenv er j garden war komit. adur en
anar giorningur kom til. þar j kirkiugardinvn.

Og til s(anninda) h(ier) v(m) setta e(g) m(itt) jncig(li)
firir þ(etta) vitnisburdar bref skrifad á skardi j langgadal.
laugardagen næstan fyrer michaelsmessu. anno domini. M.
cdº. lxxxº. quinto.

492.

28. September 1485. á Hallgilsstöðum

16. Febrúar 1486. á Barðatjörn.

BRYNJÓLFUR Magnússon selr Þorsteini Þorkelssyni jörðina Vatns-
leysu í Draflastaðapingum fyrir tólf hundruð í lausafé,
en Brynjólfur skyldi sér skógarpart upp í jörðina og skýrir
frá landamerkjum.

AM. Fasc. XXVII, 39, frumritið á skinni. Af fjórum innsiglium eru
tvö fyrir. — Apogr. 3296.

Kaupbref fyrir Vatnsleisu í Draflastada
kirkju sokn²⁾).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra
senda³⁾ ravgnualldur prestur asgrimsson. jon sigfusson. kare
aunundarson. jon jonsson godum monnum kunnigt med þessv
uoru opnu brefui ad þa er lidit uar fra hingatburd uors
herra jhesu christi .m. c. c. c. c. attatiger ok v ar á hall-
gilsstaudum j hnioskadal miduikudagin næsta fyrer mikels-
messu uorum uær j hia saum ok heyrduum á ord ok handa-
band þessara manna brýniolbur magnusson af einne alfuu
enn af annare þosteinn þorkelson ad fyrnefndur bryniolb-
ur selde þosteine þorkelsyne jordena vazleysu til fullrar
eignar er liggr j draflastada kirkiu sokn med ollum þeim

1) b. v. 400. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 3) Svo.

gavgnum ok gædum hlutum ok hlunnenndum er greindri jordv fylger ok fylgt hefuer ad fornu ok nyiu ok hann uard fremzt eigande at. hier j mote skylldi fyr nefndur þostein gefa vid greindri jordu xj malnytu kvgillde ok gellfiar hvndrat. skilde opt nefndur bryniolbur sier skogarpart vpp j fyr nefnda jord vaztleysv ur hardaualla lag ok sudvr j heimalækiar gilet á vaztleysv. sagde titt nefndvr bryniolbur þesse landamerke med opt nefndre jordv rettsyne ur harda ualla lag ok ofan j mel þann som ofan geingur j á sudur j steckiarbrecku ok suo rettsyne vpp j fiáll. skylldi titt nefndvr þosteinn med fullu frelsi lata bita þann sama skog sem bryniolbur skilde vpp j fyr nefnda jord uaztleysu ollum peningum nautum ok saudum ok geitum. suo ok skilde titt nefndur þostein sier oftínefndan skogarpart fyrer ofan gautv allan neyz(1)u vid til sels ok falluid j ollum skoge. skylldi bryniolbur suara lagariftingum á fyrgreindre jordu en þosteinn hallda til laga en ef eitt hundrat eda þadan af fleire geinge af med logum upp j jordina þa skilde þosteinn sier aftur iafnuirða peninga sem fyr uar greint en¹⁾ bryniolbur liede ad hueggua²⁾ j fyrskrifadan skogarpart þosteine ad skadlausu. ok til sanenda hier um settum uær fyrnefnder menn uor jnnsigle fyrer þetta jarda-kaupsbref er giort uar æ bardatiorn j haufdahuerfue fimtudaginn næsta fyrer katedra sancti petri are sidar en fyr seger.

493

7. Oktober 1485. á Hofi í Vatnsdal.

VITNISBURÐUR Einars Oddssonar um viðreign Jóns Sigmundssonar og hans manna af einni álfu, en Filippussona af annari, í kirkjugarðinum í Viðidalstungu (1483).

AM. Apogr. 3895 eptir transskripti á skinnifrú nær 1530, sem Árni gaf Páli lögmanni Vidálin. — Apogr. 3890 „Epter ovidimeradri copiu a pappir“ með raungu ártali (1580). — Apogr. 401 og JSig. 66. 8vo. eptir transkr. frá 22. Júní 1515.

1) Hér hefir verið skafið eitt orð, sem sýnist hafa verið „þo“ (eða „so“) og mun hafa misskrifazt í fyrstu. 2) þ. e. = höggva.

Vitnisburður Einars Oddssonar¹).

Þat giore eg einar oddzson g(odum) monnum vi(turligt) m(ed) þ(essu) m(inu) o(pnu) b(refi). at ec var j vide-dalstungu. þa þeir attuzt vit jon sigmundsson og menn hans. og þeir philippussyner. og hygg ec þat sannazt. at þeir færi sier til fridar j kirkivgarden philippussyner. og þeir væri þar²) fyrre grytter med griote og fyrre slegner.

Og til s(anninda) h(ier) vm setta ec m(itt) jnci(gli) fir-ir þ(etta) bref skrifat aa hofe j vassdal. aa fostudagen næsta firir calixtus Messo. anno domini M^o. cdo. lxxx^o. quinto.

494. 4. Nóvember 1485. á Þingeyrum.

VITNISBURÐUR Bárðar Jónssonar um viðreign Jóns Sigmundssonar og hans fylgjara af einni álfu, en af annari Gísla, Hermanns og Ólafs Filippussona, í kirkjugarðinum í Viðidalsstungu (1483).

AM. Apogr. 3895 eptir transskripti á skiinni frá nær 1530, sem Árni gaf Páli lögmanni Vidalin. — Apogr. 3891 „Epter lausu pappirsblade“ (brot, ártalslaust). — Apogr. 402 og JSig. 66. 8vo. eptir transskripti frá 22. Júní 1515.

Bardar Jonssonar vitnisburður³).

Þat gere ec bardur jonsson g(odum) monnum vi(turligt) m(ed) þ(essu) m(inu) o(pnu) b(refi). at eg var þar hia j uide-dalstungv j hunavaztþinge. og ec var þa þioúztusveinn jons sigmundzsonar. er solneigar son er⁴) kalladur. at ad-ur greindur jon war upp á husunvm j videdalstungv og ec bar grjott at honum. epter hans skipan. Enn þeir gisle. þerman og olafur philippussyner rymdu ut ur bænum og ut j kirkivgarden⁵). og þa þeir voro j kirkivgarden komner vorv þeir grytter. med griotenú. af fyrgreindum joñe og hans fylgiorum ofan af husvnm. j kirkivgardinvm. enn hogner og slegner af þeim monnum sem at þeim gengo jn j kirkiugarden. adur en þeir hiugiv⁶) eda slogv nockurn

1) 3890. 2) b. v. 401. 3) 3891. 4) er 402; war, hin; 5) kirkiv, stóð á spássiu i transcripto. 6) hiuggu 402.

man. þar j kirkivgardenum. og hier epter víjl ec sueria. nær sem til efnes kemur.

Og til meire stadfestu hier vmm setta ec mitt jncigle firir þetta vitnisburðarbref er skrifat war á þingeyrum. j huñauazt þinge. á fostvdagen næsta epter [allra heilagra¹) Messo. anno domini M. cdo. lxxxo. qvinto.

495. 21. Nóvember 1485. í Kirkjuhvammi.

VITNISBURÐAR Filippuss Filippussonar og Sigurðar Jónssonar um það, að síra Egill Jónsson hafi haldið tuttugu ár eða leingr jörðina Tungu á Vatnsnesi og um landamerki þeirrar jarðar og að nokkru leyti Ásbjarnarstaða.

AM. Apogr. 3752, „Epter original fra Tiarnarkirkju a Vatznese“ (AM). „Framanskriðad bref er riett utskrift af originalbrefe a kaltskinn ritudu hvert vier underskrifader sáum og hier vid samulásu j Skálholti þann 10. Februarij Anno 1708. — Arngrimur Biarnason. — Snorre Jonsson. — Þordur Þordarson. — Ormur Dadason“.

Þad giorum uid filipus filipusson og sigurdur jonsson. godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi ad uid uorum uistfaster æ tiarnarstad æ uatznesi. þia sira Egli jonssyni. og j nauero uid hann. hiellt hann og hafði tug-tugu uetur eða leinngur ataululaust. suo ad uid uissum eigi annat sannara uegna kirkiunnar og stadarins jordena tungu er liggr j Tiarnar kirkiu sokn. med þessari landeign. hid efra og hid nedra og þar j milli. framm ad seliagile. j motz uid asgard. Bio jon steffañsson tolf uetur eða leinngur j fyr nefndri jord tungu. uissum uid og saum hann bæði slæ og yrkia. og allt gagn af hafa sem leigulida þar j greinndu takmarki. uar og æ su er fiellur²) j milli tungu og asbiarnarstada halldin laugmerki þar sem hun rann riett ad fornu fari. og netnæmer fiskar geingu j. suo leinngi sem uid uissum til. og hier epter uilium uid sueria ef þurfa þiker.

Og til sanninnda hier um settum uid fyrr nefnder menn

1) [á spássiu í transscripto, 3895. 2) Svo.

ockur jnnscigli firir þetta bref er giort uar j kirkiuhuammi j midfirði manudagin næsta firir clemens messu um ueturinn. ærum epter gudz burd þusund flogur hundrut attatiger og fim ar.

30. Nóvember 1485. í Húsavík.

496.

10. Janúar 1486. á Grenjaðarstað.

ÞORGERÐAR Jónsdóttir selr Magnúsi Jónssyni hálfu jörðina Efsta-Fell í Kinn, með greindum ítölum í aðrar jarðir, fyrir Geirbjarnarstaði í Kinn og tíu hundruð að auki.

AM. Fasc. XXVIII, 1, frumritið á skinni. Bæði innsigliu eru dottið frá. — Apogr. 3022. Árni kallar bréfið Munkapverárklausurbref.

bref fyrir efztafelli [í Kinn¹).

Þath giorum vit ion ionsson og Þorsteirn hemingsson godum monnum uiturligt með þessu okru brefi ath þa er lidith uar fra hingatburd uors herra jesu christi þushund flogr hundrud attatiger og fim ar. laugardagin næsta fyrir nicholas Messo j husauik a tiornesi uorum uit j hia saum og heyrðum æ ord og hañdaband magnusar ionssonar og þorgerdar ionsdottr at suo fyrir skildu at þorgerdr selldi magnusi iordina halfua efstafell j kinn er liggr j liosauatz kirkiu sokn fyrir þriatige hundrada með þessum jtaulvm j fyrstu skogur með ummerkium j barnafellz iordiu²) j halldorustada iordu halfs manadar eingi sem fylger allri jordunni felli. afrett ollu gellðfe á flatejiardals heidi og halft grimstada lañd. suo og til skilin oll þau gaugn og gæði sem greindri halfri iordiu²) fylger og fylgt hefer at fornu og nýiu og adur greind þorgerdr hafði fremzst eigandi at ordit. skyllði opt nefndur magnus ionsson halda greindri halfri iorduni til laga. en þrattnefnd þorgerdr skýlði suara laga riptingum. hier j moti gaf magnus fyrr nefndr titt nefndri þorgerdi iordina geirbiarnarstaði er liggia j kinn j stadar kirkiu sokn fyrir .xx. hundrut og þar til sex malnýtv ku-

1) Utan á bréfinu með fornri hendi; frá [með hendi Árna. 2) Svo.

gilldi er hann atti hia opt nefndri þorgerdi og þar til flogur hundrud j aullum peningum. uar hallr prestur arnason forsagnaruottur at aullum þessum kaupmala og skildaga. Og til sanninda hier um settum uit fyrnefndir menn ockr incigli fyrir þetta iardakaupsbref giort a greniadarstad i reykiadal þridiadin nestu epter þrettanda dag iola ari sidar en fyrr seger.

497.

23. December 1485.

í Héraðsdal.

VITNISBURÐUR um hestmál, og hafði Þorkell Skeggjason gripið hest fyrir Grími Þorsteinssyni.

AM. Fasc. XXVII, 44, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

Þat giorum uid jon þorarensen. einar andresson godum monnum uiturlegt med þessu ockru brefe uoro uid j hia saum ok heyrðum a ord ok hañdabañd grims þorsteinssonar ok ellenz magnussonar at so fyrir skildu at fyr nefndr grimur fik til fullrar eignar adurnefndum ellende þann sama hest sem þorkiell skieggjason greip fyrir þratt nefndum grime til all(r)ar soknar ok alaga sem þar kann fremst a at seigiazt med logum. ok til sannenda hier um settum uid fyrnefnder menn okkurr jnnsigle fyrir þetta bref er giort uar j herazdal j tungusueit j skagafirde vp a þorlaks Messu dag¹⁾ þa er lidet uar fra hingadburd uors herra jesu christi þushundrud. cccc. attatiger ok fimm ar.

498.

5. Febrúar 1486.

í Hítardal.

SIGURÐUR prestur Jónsson (beigaldi) byggir Ara Magnússyni í næstu fardögum 12 málnytu kúgildi með lögleigu, en ef síra Sigurður feingi eigi sína peninga þegar hann vildi, skyldi hann eignast fjórðunginn í Lundi í Lundarreykjadal

¹⁾ Er líklega fremr 23. Dec. en 20. Júlí.

fyrir 15 hundruð, svo og skyldi Lundr standa fyrir kirkju-skuld til síra Sigurðar með fleiri atriðum, er bréfið greinir.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 9, frumrit á skinni; öll (8) innsigli eru dottin frá. — AM. Apogr. 2596.

giorningsbref síra sigurðar jonssonar ok ara vm lund.

Vm lund j lunda Reykia Dal.¹⁾

Þat giorum uær helge magnusson. gudmundr olafsson. jon marteinson prestar. helgi þorualldzson. kolbeinn jonson. jon sigurdzson. jon asmundzson ok illuge halldorson [le(i)k-menn²⁾] godum monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefi. þa er lidit uar fra hingatburð uors herra jhesu christi. M.cccc. lxxx. ok vj. ær. j hitardal faustudaginn næsta epter kynd-elMesso³⁾ uorum uer j hia saum ok heyrðum á ord ok handaband þessara manna síra sigurðar jonsonar ok ára magnussonar. at suo firir skildu. at greindr síra sigurdr jonson bygde nefndum ára magnussýni. xij. kugillde .iiij. kyr ok uiij. asaudar kugillde at næstum fardaugum ok skilde sier laugleigu epter huert kugillde. enn ef hier yrde nockur brestur ut j suo hann feinge ecki sina peninga þa hann uillde ut taka. þa skyllde síra sigurdr jonson eignazt fiordunginn j iorduune lunde er liggr j lundar reykiardal firir fimtan hundrud ok suo micid meira upp j adr greinda jord hundrad firir hundrad sem reiknadiz at adr greindr ári ueri ordinn skýlldugr fyr greindum síra sigurde. Skýllde ok opt greindr are luka þratt greindum síra sigurði alla þa kirk(i)unnar peninga adr skrifadrar jardar lundz sem kirkian ætti j gamla innstædu ok porcio. ok fiordunginum til heyrde af greindum kirkiunnar peningum. enn huat sem eigi luktizt þa er síra sigurdr uillde kirkiunnar peninga adr skrifada ut taka þa skylldi síra sigurdr eignazt jafmicit upp j jordina lund hundrad firir hundrad sem adr uar skilit. Skilde ok síra sigurdr sier at taka þar j hreppum aptur sina peninga sem hann lýkti þa ut. suo frida ku firir ku. á firir á. Enn optt nefndr ari lofadi at giallda

¹⁾ Utan á bréfinu; fyrri linan með fornri hendi, en hin síðari með hendi frá 17. öld. ²⁾ [á spássiu. ³⁾ þ. e. 3. Febrúar.

malnýtiu kugilldi firir hueria. xij. fiordunga smiors er optt-
nefndan síra sigurd brýsti j sinar leigur. ok leiga þat heima
undir sig sem aunur bulæg kugillde þar til sem síra sig-
urdr uillde aptur taka þa peninga ok adra. lýsti titt nefndr
áre at opt greind jord lundr ueri fri firir kongi ok karlle
ok heilagri kirkiu ok sin eign. ok einginn ætti þar part j
edr ued nema þat er hann lofade síra sigurde. Ok til
sanninda hier um settvm uer fýr nefnder menn uor jnn-
sigilli firir þetta bref er skrifat uar j hitardal. jn festo
sancte agatte uirginis et martiris a sama ari sem fýr seger.

499. 15. Febrúar 1486. undir Felli í Kollafirði.
Tveir prestar og fjórir leikmenn transskribera fjögur bréf
frá 15. öld.

AM. Apogr. 1354 „Ex transcripto originali gudrunar Eggerts-
dottur i Bæ. Detta document hefur til forna leged i Skalhollte medal
Stolsins brefa, Enn nu er það i eigu Gudrunar Elldre Eggertsdottur.
Það er med sömu hendi sem vitnisburdur utgefinn 1482 um Reykhola-
reid Biörns og Einars Þorleifssonar 1445. quem ex originali exscriptum
habeo. Eg hefi haft i höndum Copiu af þessu transcriptarbrefe ritada
af Sr. Biarna Hallgrímssyne þa hann var heimilismadr í Skalhollte, og
lá brefed þá medal Skalholltzbrefa. Brefed á nu (1725) Monsr. Ormur
Dadason“. Árni lýsir auk þess innsiglium transskriptarbréfsins. —
AM. Apogr. 1160, eptir áðrnefndu transskripti.

Þat giorum ver jon halldorsson hermundur oddzsson
prestar hauardr bonde olafsson thomas jonsson. auduñ gud-
mundsson ok ormur magnusson godum monnum uiturligt
med þessu uoro opnu brefi at uer hofum sed ok ýferlesid
ok heýrtt eýfir¹⁾ lesin opinn bref under heilum ok oskaudd-
um hanganda jncigllum suo latanda ord efter ord sem hier
effter skrifat stendr.

[Hér koma:

1. Bréf um Saurbæ á Rauðasandi frá 23. Sept. 1469 DI., V, Nr. 491 ;
2. Bréf um sama efni frá 12. Sept. 1470, DI., V, Nr. 519 ;

¹⁾ Svo.

3. Bréf um sama efni frá 18. Nóv. 1483, DI., VI, Nr. 447.

4. Kaupmálabréf frá 7. Okt. 1423, DI., IV, Nr. 370].

Ok til saninda hier um settum vēr fyrnefnder menn uor jnzciglle fyrer þetta transkriptarbréf er skrifad uar under felle j kollafirde miduikudagin nesta fyrer cathedra petri apostoli. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi .M. cccc. lxxx. ok. uj. ar.

500.

25. Febrúar 1486.

í Björgvin.

ÞORLEIFR Björnsson selr bróður Guðmundi Geirmunds-syni jörðina Böðvarshóla í Vestrhópi Þingeyraklaustri til fullrar eignar, og kvittar um andvirðið.

AM. Apogr. 467 „Ex originali monasterii Thingeyrensis, accuraté“ — Apogr. 468 „Ex transcripto monasterii Thingeyrensis, accuraté“, sem gert er í Björgvin 24. Maí 1486.

Bauduarsholabréf.

Þat giori¹⁾ eg þorleifur biornson godum monnum vit-urlickt met þessu minv opnv brefi. eg meðkennunzt at eg hefi sellt brodr gudmundi geirmvndsýni jaurdina alla bauduarshola er liggr j westurhopi j hunauazþingi j breidabolstadar kirkiusokn klaustursins vegna a þingeyrum met aullum þeim gaugnum ok gædvum er greindri jaurdu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýio ok eg hefi fremst eigandi at ordit vndan mier ok minum erfingium en greindv klaustri þingeyrum til æuinlegrar eignar. Suo ok medkennunzt eg greindr þorleifur at eg hefi vpp borit af fyrr nefndum brodr gudmunde en minzta pening ok mesta fyrir adrgreinda jaurd. bavðvarshola suo mier vel anæger ok j ockart kaup kom. Ok til sanninda hier vm setti eg mitt jnsigle fyrir þetta bréf er skrifat var vt til brædra j biorgvin laugar-dagin næsta epter sancte Mathij²⁾ apostoli. arum epter guds burd. M.^o cccc. lxxx ok vj. ar.

¹⁾ giorer, 468. ²⁾ „intellige: Matthiæ“ (AM).

501.

5. Marts 1486.

í Skálholti.

ÚRSKRUÐAR Magnúsar (Eyjólfssonar) biskups í Skálholti um tollagjald af útróðrarmönnum í Bjarneyjum á Breiðafirði til Staðarhólskirkju í Saurbæ.

Eptir tveim afskriptum á pappír í mínum vörzlum: a) afskript nokkuð rotinni frá 1701, og stendr svo ritað aptan við hana: „Þetta Bref var með Einu Heilu Læselegu hangande, Incigle. Ad þetta hier firer framan og ofannskrifad sie ordriett og samblíða vid sinn original vottumm vier underskrifader er a saumm og samann lásumm ad Stad-arhoole j Saurbæarsveit þann 20 Octobris Anno 1701 Huoriu til Vitnis vor skjirnarnöfn Ehru hier med eiginn hondum under sett Anno Die et loco ut supra.

Jon Peturson

Jon Jonsson

Jon Magnusson.

med Eiginn hennd(e). med eigin hende.

med eiginn hende.

Þetta bref var upplest af Biarna Peturssini ad Svefneja settu heradsþingi þann 5 9bris A^o 1701

Eynar Eynarsson.

Gvnnlavgur Olafsson.

Hinumeigen skrifad bref her afast var vpplesed ad Svefneigum [a] heradþinge d. 12. iunij 1702. Til vitnis mitt n[afn].

Einar Eynarsson⁴.

b) Önnur staðfest afskript frá 1772 einnig gerð eptir frumritinu: „Þetta er rett scrifad epter original kálfscinnsbrefe. inniglet var á brot en sá hvar það hafde hángit. Bref(it) var í einum stad ólæselegt þar sem eydan er. Þetta vitna fyrer rette at Ballará þann. XXVII. Junij. M. DCC. LXX. II.

M(agnus) Ketilson.

Boge Benedixson⁴.

Er þessi afskript með hendi Magnúsar sýslumanns Ketilssonar. Þó að báðar þessar afskriptir sé gerðar beint eptir frumritinu og sé áreiðanlegar í því, sem á nokkru stendr, mun þó hvorug fylgja nákvæmlega rithætti frumbréfsins. Rithátttrinn á a er eins og tíðkaðist um 1700 og því miklu nýlegri en á frumritinu, en rithátttrinn á b sýnist hins vegar með vilja gerðr öllu forneskjulegri en venja er til á bréfum frá 1480—1490, og er þeim rithætti þó fylgt hér, því að hann liggir nær frumritinu.

Copia af Tolla Dome Biarneja.¹⁾

Vier Bróder Magnus med Guds nád biskup i Scálhollte giðrum góðum monnum cunnigt med þessu voru opnu bréfe at vier medcennumz at Sira Olafr Oddsson hefr cært firir

¹⁾ Utan á a.

oss at þeir menn sem róa í Biarneyium á Breidafirde vilia eigi¹⁾ gjalda sína tolla kirkiunne á Stadarhóle epter þui sem þeim berr oc rétt er oc vanalegt hefr veret oc máldaginn kirkiunnar útvisar í so máta at þeir flytia í burtor greindum Biarneyium sína screid ádr enn þeir lúca tollana hverier þángat sem líjkar.²⁾ enn síðan flytia sumer heim til Stadarhóls þá þeir siálfer vilia á sumrinu epter Jons Messo baptiste þat er þeir látaz í tollinn³⁾ gjalda oc lúca þá þat eina i hann sem þeim lícar oc litlu er neytt sciliaz þá þar vid úte edur inne í kirkiunne oc þiciaz þá med lögum luct hafa oc vidsciled sína tolla oc segia ad sá sem taca á skal þetta hafa edur missa. Hefr nefndr Sira Olafur beitt oss oc crafet at leggja her vorn urscurd uppá hvert þeir menn skolo med lögum luct hafa oc vidscilet sína tolla sem heim flytia til Stadarhóls epter Jons Messo baptiste oc ádr er⁴⁾ greint.

Hv sacer þess at þat hefr veret gódr oc gamall vane þar at þeir menn sem í greindum Biarneyium róa hafa lúct sína tolla þar í eyiunum firir JonsMesso baptiste kirkiunnar umbodsmanne á Stadarhóle. Híns oc annars at máldaginn kirkiunnar þar sua⁵⁾ útvisar at þesse tollr skal goldinn hit sídasta at JonsMesso baptiste þeim er taca eigo kirkiunnar vegna. Þess hins þridia at oss þicer þat horfa til micils scada firir kirkiuna þar í morgum greinum ef tollarner ero burtflutter af Biarneyium af þeim sem lúca eiga edur ero seinna goldner enn at JonsMesso baptiste sem Mældaginn til seger.⁶⁾ þui í Guds nafne amen segium vier med fullum laga vrskurde oc doms atqvæde alla þá menn sem í Biarneyium róa oc optgreindri Stadarhólskirkiu eiga tolla at gjalda scyllduga at gjalda þessa sína tolla þar í eyiunum kirkiunnar umbodsmanne á Stadarhóle firir JonsMesso baptiste epter þui sem máldaginn útvisar oc ádr hefr stadit nema sá gere inndælla um sem taca a. Enn hverr sá madur

¹⁾ ecke a; ²⁾ a; lyster, b; ³⁾ a; tollum, b; ⁴⁾ var, a; ⁵⁾ so a; ⁶⁾ Ólafur tóni Þorleifsson (d. 1393) gaf Stadarhólskirkju hálfar Bjarneyjar, en Þorbjörg Ormsdóttir (Snorrasonar, kona haus) gaf kirkjunni hinn helminginn, eins og segir í Vilchinsbók, en ekki er þar getið um gjalddaga Bjarneyjartolla (Dipl. Isl. IV, bls. 156).

sem þenna sinn toll edur tolla.¹⁾ hvert hann á at gjalda einn edr fleire. hefr ei goldit edur ráð firir gert við umboðsmann fyrnefndrar Stadarhólskirkio hit síðsta at Jons-Messo baptiste þá úrscurdum vier hvern þaḡ mann secañ þrimr morcúm við þrattscrifada Stadarhólskirkio oc hennar umboðsmann firir hvern einn toll þaḡ sem þá er eigi²⁾ goldenn oc tvígilde apr hvern toll at auc. Sva³⁾ oc þeir menn sem gjalda annarstadar enn í optgreindum Biarneyium. nema sá gere annat ráð firir sem tollana á at taca kirkiunnar vegna á Stadarhóle.

Oc til sanninda hier um settum vier vort innsigle firir þetta bref scrifat í Scálhollte sunnodaginn næstañ firir Gregorius Messo um vetrinn anno domini M.^o cd.^o lxxx.^o vj.

502.

8. Apríl 1486.

á Munkaþverá.

SUMARLIÐI bóndi Eiríksson handsalar Einari ábóta á Munkaþverá til fullrar eignar jörðina Teig í Hrafnagilspingum.

AM. Fasc. XXVIII, 2, frumritið á skinni. Af fimm innsiglum er brot af tveimr fyrir bréfinu. — Apogr. 3023.

Æignar Breff fyrir teige⁴⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda stigr einarsson. olafur þorgrimsson. halldor jonsson ok gretter jonsson q(uediu) guds ok sina kunnigt giorandi at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund fiogr hundrud atta tiger ok sex ar a munckapuera j eyiafirði laugardaginn næsta fyrir festum tiburciḡ et ualeriani uorum uær j hia saum ok heýrdum a ord ok handaband einars med guds nad abota æ munckapuera af einne

¹⁾ a; hér í þessu orði er eyðan í b, og á þenna hátt: „ti . . .“ eins og hér hefði staðið „tíund“; svo mun þó ekki hafa verið, heldr mun að eins t-ið og fremri bugrinn af ó-inu hafa verið eptir, og úr honum munu þeir hafa gert „i“. ²⁾ ecke, a. ³⁾ so, a; ⁴⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

alfu ok sumarlíða bonda eirekssonar af annare at suo fyrir skildu at greindr sumarlíði bondi handsaladi einare abota klaustrinu til obrígdiligrar eignar jordina teig er liggir j hrafngilsþingum med öllum gognum. sagdi sumarlíði bondi at gisle grimsson hefði feingit sier tolf hundrud j adr nefndri jordu teigi er hann reiknadizt eiga. lagdi bondinn sumarlíði þau þar til munckapuerar klaustri til eignar. Ok til sanninda hier um setti sumarlíði bondi sitt jncigli med uorum jnciglum fyrr nefndra manna fyrir þetta bref skrifat j sama stad ok are tueim dogum sidar¹⁾ enn fyrr seger.

503. 12. Apríl 1486. á Guðrúnarstöðum.

VITNISBURÐARBRÉF um viðreign Jóns Solveigarsonar, sem kalladr er Sigmundsson, og þeirra Filippussona, Gísla, Hermanns og Ólafs, í Víðidalstungu (1483).

AM. Apogr. 390, að því er virðist, eptir frumriti. — Apogr. 403 „ur störu transskriptarbrefi 3^{ia} presta og 3^{ia} leikmanna [22. Júní] 1515“ (AM.). — JSig. 66. 8vo eptir transskriptinu frá 1515.

Þath [gíorer ek²⁾] solue þorualldzson og steinn hrolfsson godum monnum uiturligt med þessu ockro opno brefi ath uer uorum þar j hia saum og heyrðum upp æ æ mardargnupi j uazdal ath jon olafsson handfesti svo felldan uitnisburd gíjsla og herman þeim philippussonvm. at adrgreindr jon olafsson sagdiz hia hafa uerit og upp yfer stadi j uijðidalstungu þar æ hlaðino hia kalldyronum. ath jon solueigaron er sagdr er sigmundzson uar upp æ husonvm j uijðidalstungu og þar uar borit griotit ath honum af hans monnum. enn þeir gíjgli. herman og olafur philippussyner. rymdo wt wr bænum og wt æ kirkiugardin og þa þeir philippussyner uoro j kirkugardin komner voro þeir grytter med griotino af fyrrgreindum jone og hans monnum ofan af husonum j kirkiugardinvm og ek sa ath æ gíjsla philippusson kom steinnen þegar hann kom j kirkiugardin enn þeir voro þo hogner og slegner af þeim monnum sem ath þadan³⁾ geingv jnn j kirkivgardin. adr enn þeir hiuggo eda

¹⁾ þ. e. 10. Apríl. ²⁾ [gíorum uid 403. ³⁾ þeim 403

slogo nockurn mann þar j kirkingardinvm og hier efter vil ek sueria nær sem til efnis kemr. Og til meire stadfestu hier vm setta ek mitt jnsigli med fyrrgreindra manna jnsiglum fyrer þetta vitnisburðarbref [er skrifat var¹⁾ æ gudrunarstodum j uazdal miduikudagin sijdzastan j vetri. anno domini M cd lxxx sexto.

[Þetta bera þeir oc halldor prestur olafsson og hakon eigelsson at ion olafsson hafi þessu lyst fyrer sier sem fyrr skrifadr uitnisburdur solua og steins inne helldur²⁾.

504.

18. Apríl 1486.

á Hólum.

SIGURÐR prestr Þorláksson fær Ólafi biskupi á Hólum og heilagri Hólakirkju til æfinlegrar eignar jörðina Hól í Siglufirði „fyrir þær sektir, sem hann varð skyldugr biskupinum og kirkjunni uppá þau þrjú ár, sem hann var officialis og biskupinn var burt af landinu“.

AM. Fasc. XXVIII, 4, frumritið á skinni. Öll (þrjú) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3300.

bref um hool i siglufirdi.³⁾

Þat giorvm ver magnus jonson. kætell grimolfsson radzmann holakirkiv ok gudmyndr jonsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu vorv opno brefi at þa er lidit uar fra hingatbvrð vors herra jhesv christi þvsund cccc lxxx ok sex dár manvdaginn næsta fyrir jonss messv holabiskups vm vorit⁴⁾ vorum ver j hia savm ok heýrdum æ ord ok handaband þessara manna vors naduligz herra ok andaligs favdvrs olafs med gudz nad biskups a holum af einne halfv enn sigurdar prest(s) þorlackssonar af annare at suo fyrir skildv af fyr nefndur sira sigvrður feick med handabandi biskupenum ok heilagre hola kirkiv til ævenligrar eignar jordina hool j siglvfirdi er liggur j siglvnes kirkiv sokn med ollum þeim gognum ok gædum sem fyr greindre jordv fylger ok fylgt hefer at fornv ok

¹⁾ [skrifat 403. ²⁾ [b. v. 403. ³⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ⁴⁾ þ. e. 17. Apr.

nýv ok hann varð fremst eigandi at fyrir þær segter sem hann uard skyllðvgur biskupenum ok kirkiunne vppa þav þriu ær er hann var officialis ok biskupin var bvrtt af landenv. skyllði tittnefndur sira sigvrðvr suara laga riptingum a greindre jorðv enn biskupen hallda til laga. for þesse giorningvr fram j litlv biskups badstofunni a holum j hialtadaal. ok til sanenda her vm heingium ver fyr nefnder prestar vor jncigli fyrir þetta (bref) er skrifat var a sama stad degi sidar enn fyr seigir.

505.

20. Apríl 1486.

á Hólum.

SIGURÐR prestr Þorláksson lýsir því, að hann hafi lukt og feingið Ólafi biskupi á Hólum jörðina Hól í Siglufirði með skilorði, er greinir í fyrra bréfi.

AM. Fasc. LXV, 8, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 3602 (eptir bréfabók þeirri, er Þorlákur biskup lét rita 1641—42); þar er ártal lesið 1486.

hol i siglufirde¹).

Þat giorer ek sigurdr prestur þorlaksson godum monnum viturligt med þessu minv brefi ath ek medkennuz ad ek hefe lukt ok feingit vorum nadugum herra ok andaligum faudur olafe med guds nad biskup æ holum iordina hol j siglufirdi er liggur j siglunes kirkivsokn til æfinligrar eignar med ollum þeim gognvm ok gædum hlutum ok hlunnendum sem greindre iordu fylger ok fylgt hefer ad fornv ok nyu ok ek varð fremzt eigandi ad fyrir þær sekt-er er ek varð biskupinum ok hola kirkiv skyllðugr ok fallit höfðu medan hann var burt af landit. skal ek suara laga-riptingum a fyr greindri jordu enn biskupin hallda til laga. Ok til sannenda hier um setta ek mitt insigli fyrir þetta

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi. Þar stendr og með hendi frá 17. öld ártalið „1486“.

bref skrifad a holum j hialltadal fimtudagin nesta fyrir ionsmessu holabiskups um uoret. anno domini M^o cd.^o lxxx^o uj^o).

506.

5. Maí 1486.

í Ögri.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Apogr. 3870 „Ex transcripto Lögmanssens Pals Jonssonar Widalin. fyrra innsigled, sem er Þorsteins Þorleifssonar, hänger vid brefed. arna klemenssonar er burtu“ (AM).

Þat giorvm vid þorsteinn þolleifsson og arne klemensson godum monnum vitvrligt med þessu ockrv opnv brefi at vid höfum sied yferlesid og giorla skodat open bref med heilvm og oskauddvm hangandi jnnciglum svo latandi ord firir ord sem hier epter skrifad stendur.

[Hér kemr :

1. Eiðr Solveigar Björnsdóttur 2. Maí 1484, DI, VI, Nr. 454;
2. Eiðr Guðlaugar Sæmundardóttur 9. Júní 1484, DI, VI, Nr. 458].

Og til saninda hier vm settu vid fyrr nefnder menn ockvr jnnciglle firir þetta transkriptarbrief skrifat j augri j jsafirdi föstvdagen næsta epter vppstigningardag. þa er lidit (var) fra hingatburd vors herra jesv christi M. cccc. lxxx. og sex úr.

507.

11. Maí 1486.

í Hítardal.

ÞRIR menn transskríbera máldaga kirkjunnar á Kirkjubóli í Langadal eptir Vilchinsbók.

AM. Apogr. 2343, eptir frumriti „fra Kirkiuboli i Langadal“. „Þetta er riett skrifad epter originalbrefi a kalfskinn, hvar under vered hafa .3. innsigle enn nu er citt alleina epter. þad vottum vier i Skalhollte þann 16. Febr. A^o 1708. Snorre Jonsson. þordur þordarson. Ormur Dadason“. „Utan a þetta Maldaga og vitnisburdarbref (1486) er ritad med sömu hende sem Leidarholms samþykta Copian er med ritud og önnur fleiri document, sem þar hia specificerud eru: *Maldaga bref kirkiunar a Kirkiuboli*. þar af slutta eg, ad þad hefur vered i höndum Biarnar Gudnasonar“ (AM).

¹⁾ Þetta má eins vel lesa iij eins og uj. Þó mun vist eiga að lesa það uj, eins og sjá má á næsta bréfi á undan.

Þat giorum uær sigurdur prestur jonsson ok síra jon marteinsson ok eyolfur diackne helgason godum monnum uturligt med þessu uoru opnu brefi. at uær haufum sied ok yfer lesit maldaga kirkiunnar á kirkiubole j langadal er stendur j registrum kirkiunar j skalholhti. þeirri er giordi. wilkin med guds nad biskup j skalholhti þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þusund. ccc. niotiger ok vij. ær suo latanda ord epter ord sem hier epter skrifat stendur.

[Hér kemr máldaginn, Dipl. Isl. IV, 132—133].

Ok til sanninda hier um settum uær fyrrgreinder menn uor innsigle firir þetta bref skrifat j hitardal in octauarum ascensionis domini anno domini M^o cd^o lxxx^o vj^o.

508.

13. Maí 1486.

á Urriðavatni.

BENEDIKT Sæmundsson selr Ögmundi presti Andrésyni með samþykki Sigríðar Hallsdóttur konu sinnar fimtán hundraða part í Borgarhöfn í Hornafirði, er hann erfði eptir Sigríði Jónsdóttur móður sína.

AM. Fasc. XXVIII, 8, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir því. — Apogr. 2878 b. — AM. Fasc. XXVIII, 10, transskript á skinni frá 4. Okt. 1489. — Apogr. 2877 (Skríðuklaustrsbréf).

Sölv(bref) vm xv. hvndrvt j borgarhofn.¹⁾

Þath giorer egh benedickt sæmundzson godvm monnum vitanlekt med þessv minv opnv brefe ath egh medkennvntz. egh hefe seltt sera ögmvnde andressyni med upplage jayrde ok samþycke sigridar hallzdottur konv minnar. þann fimtan hvndrada jardar partt j borgarhöfn er liggur j hornafirde j kalffafellz kirkiv sokn ok egh erfða epter sigride heitena jonsdottur modur mina. ok þan sama fyr greindañ fimtan hvndrada jardar partt j borgarhöfn hefe egh öngvm manne giöfvm gefith nie savlvm sellt ok ei helldr lofath ath selia eda gefa neckrum manne. nema adr skrifudum sera ög-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

munde ándressyne ok hier epter vil egh sueria ef þvrfa þicker. Ok til sanenda hier v̄m setta egh mitt jnscigle fyrir þetta bref skrifath æ avridavatne er liggur j fliozdalshierade laugardaginn næsta fyrir huitasunnu. anno domini. M̄. cd. lxxx^o. sexto.

509.

23. Maí 1486.

á Hólum.

ÓLAFR Jónsson fær Olafi biskupi á Hólum til fullrar eignar jörðina Þverá í Svarfaðardal fyrir jörðina Svartárdal í Dölum.

AM. Fasc. XXVIII, 5, frumritið á skinni. Af fjórum innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3301.

Þvera i svarfðardal.¹⁾

Þat giorvm ver jon þorvalldsson radzmann a holvm. andres jonsson. gvdmundvr jonsson ok gvdolfur magnusson prestar holabiskupsdømis godum monnum viturligt med þessv vorv opno brefi þa er lidit var fra hingatbvrd vors herra ihesv christi M̄. cd lxxx ok sex ær manudagin næsta fyrir helga likams dag v̄m vorit²⁾ vorum ver j hia savm ok heyrðum a ord ok handabandh þessara manna vors naduligs herra ok andaligs favdvrs olafs med gvdz nad biskups a holvm af einne alfv enn olafs jonssonar med samþýcke ok vpplagi hollv kono sinnar af annare at svo fyrir skildv at fyr nefndur olafur feick³⁾ med handabandi biskupenvm ok heilagre holakirkiu til ævenligrar eignar jordena þvera j svarbadardaal er liggur j valla kirkiv sokn halfa med ollvm þeim gognvm ok gædv̄m sem greindre halfre jordv fylger ok fylgt hefer at forn̄v ok n̄yv ok hann vard fremst eigandi at vndan sig ok sinvm erfing(i)vm. enn her j moti feick³⁾ biskupin honvm jordena svartardaal j dovlvm³⁾ er liggur j gavdala³⁾ kirkiu sokn til ævenligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædv̄m sem greindre jordv

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ 22. Maí. ³⁾ Svo.

fylger ok fylgt hafur¹⁾. skal fyr nefndvr olafur suara laga-riptingvm a greindre halfre jordv en biskupin hallda til laga ok þar til feick¹⁾ biskupin honum iij hvndrvt j millvm jardana. for þesse giorningur fram j stovr stofvne a holum j hialtadaal. Ok til sanenda her vm heingivm ver fyrnefnder prestar vor jncigli fyrir þetta bref er skrifat var a sama stad ok are degi sidar enn fyr seiger.

510.

24. Maí 1486.

í Saurbæ.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um arf Sveins Sumarliðasonar eptir Eirik Loftsson afa sinn, einkum um Grund í Eyjafirði, er nú lá „verndar og forstöðulaus og í eyði sett“.

AM. Fasc. XXVIII, 3, frumritið á skinni. Öll (13) innsiglin eru nú dottin frá bréfinu; „fra sr. Skula Þorlakssyne“ (AM.). — Apogr. 233. Frumritið er með hendi Finnboga lögmanns.

gudridar bref.²⁾

Domur Vm Arff Sueinz Sumarlidasonar eptir affa sinn Eyrek Loftzson.³⁾

Ollvm monnum þeim sem þetta bref séa edr heýra senda paall brandzson. hauskölldr arnason. arnfinnr jónsson. þorsteirn þorleifsson. vernard einarsson. steffan ketilsson. asgrimr hallzson. olafr helgason. arni ketelsson. oddr þorbiarnarson. þoralfr oddzson og jon gunnarsson. Q. G. og sina kunnigt giorandi at þa er lidid var fra hingadbvrd vors herra jhesv christi þvshvnd fiogr hvndrvd. lxxx. og vj. ar æ midvikvdagin næsta fyrir festvm vrbani pape j savrbæ j eyjafirði á almenniligv heradspingi vorvm vier j dom nefnder af ærligvm manni finnboga jónssyni lögmanni nordan og vestan á jslandi at skoda og rannsaka og dom á at leggja hvort sveirn svmarlidason mætti frialsliga og rettiliga at ser taka jord sina grvnd j eyjafirði þar sem hvn

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með fornri hendi. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

nv lægi verndarlavs og forstöðvlaus og j avdn sett en j
 byrt flvttar af jorðvnni frider peningar og ofrider. þeir
 hann atti og sva ei sidr kirkiðvnnar goz og jnstæða j byrt.
 en einginn man epter settr til giallda edur greidzlv edur
 nockra jardarinnar skyllðv upp at hallda edur svar fyrir
 at giefa. Sva og vm alla adra hans peninga fasta og lavsa
 frida og ofrida hvar sem þeir¹⁾ stæði verndarlausar og
 forstöðulavsar sva einginn man syndi nockurt lögligt halld
 vpp a til vmbods edur eignar. beiddi fyrr nefndr sveirn
 adr nefndañ finnþoga jonsson logmann hier dom yfer at
 nefna. kom þar fram þref med dandimanna jnnsciglum sva
 latandi at svmarlidi eireksson hafdi gipt og kvongad nefnd-
 añ svein son sinn med jorðvnni grvnd j eyiafirði og ollvm
 odrum peningum fostum og lavsvm sem sveini hafð(i) til
 arfs fallit epter eirek heitinn loptzson föðrfödr sinn. var
 þar og annad þref vpp lesit vnder godra manna jnnsciglum
 sva latanda sem morgvm dandimonnum er adr vitanligt at
 sveirn svmarlidason var dæmdr af .xij. lögrettumonnum á
 alþingi lögligr erfingi og eignarmadur allra þeirra peninga
 sem att hafdi eirekur heitinn loptzson föðrfader hans og
 til arfs fell epter hann. Nv fyrir þann skuld at fyrir allðs
 saker og giptingar er at lögvm skyllðvgt at sveirn svmar-
 lidason taki uid fee sinv sem lögmal vtt visar. en vier
 eigi fvllkomlig sannindi a vitum hver edur hverer hans
 löglig vmbod hafa haftt a meirvm peningvm edur minnum.
 þvi litz os þó at sva kvnni at verða ath eingin vmbodsmann
 vili til koma nockvrn reikningsskap at gera nefndum sveini.
 edur hans arf og peninga vtt giallda at epter lögþokarinnar
 ordum og þvi atferli sem þar til heyrer megi hver madur
 sina peninga frialsliga og rettiliga at ser taka þa hann
 kann hitta heimilldarlausar og forstöðulausar helldr en þeir
 forsomizt honum til skada þó vmbodsmadur vili eigi edur
 kvnni eigi til koma. edur nockura afhending a gera. sorv
 þar þa tvau löglig vitni fyrir lögmanninvm at þeir vissv
 at eirekr loptzson hiellt og hafdi og ser eign(a)di jorðina
 grvnd j eyiafirði. med finnastöðvm og midhvsvm. holtt j

¹⁾ þeim, frumritið.

hlidar kirkiv sokn. krossanes hid ýtra. ú. aslaksstadi. bitrv. ýtra samtýni. kollgerdi. j Mødrullapíngvm arnbiarg-arbreckv og hvamm j arskogsþíngum. grvnd. kross og hellv. j vallapíngvm. hals og hamar. skalldalæk og sockv. j hrafna-gilsþíngvm jordina teig. veturlidastadi j hnioskardal. part j vaglaskogi. víjk j flateýiardal og hann tok af ollvm þessvm jordvm sem fleirum odrvm leigr og landzskýllder þa hann lifdi og engvm vissv þeir hann þessar jarðer selia edr bvirt fá og þa hefði stadid med þessvm jordvm. sva eirekr atti heima ú grvnd og annarsstadar. marger og mikler peningar frider og ofrider. kýr og áer. vxar og gellingar. hros og hestar med þessv eýrna marki og einkennum sneidder helmingar á badum eýrum a navtvm og savdvm. en á odrv eýra á hrossvm. ravf hægra eýra a hestvm. þvi fyrir þessi oll fyrr skrifvd proff og vitni leidd og fram komin og sva fyrir¹⁾ allar þær greiner epter log-bokarinnar ordum sem hier at lvta vnder vort doms atkvædi hofum vier fvlvliga dæmt svein svmarlidason rettiliga og frialsliga mega at ser taka nv j fardogvm og hier epter allar þessar greindar jarðer sem eirekur hefer att sva sem lögligr eignarmadur þo einginn logligr vmbodsmadur til komi at lvka edur afhenda. ef eigi synizst vndan hafa geingid med logligri eign edur vmbodi edur nockuro laga-hallde. en vm alla þa frida peninga sem stadith hafa med greindvm iordvm. navt og savdi. hross og hesta sidan eirekr deydi sem sveirn lætur sveria tvav löglig vitni at med þessv eýrnamarki og einkennvm stodu og sva alla þa ofrida peninga sem hann fær vitni til at eirekur hafi att skal hann fr(i)alsliga mega at ser taka. vtan sa ser kallar syni edur vænizt eign edur vmbodi edur nockurru lagahaldi og vinni at lagaeid ad hann hvgdi ser þann heimildarman logligan vera. og sækizst þa at lögum. en vm þav onnur kugilldi sem sveini þiker fleiri stadit hafa med jorðvnm en hann fær vitni til sem fyr skrifat er. þa sæki hann þav sem annan arf edur skvld epter logvm. og at sva profvdv mali samþyckti finnbogi jonsson logman þenna vorn dom og þeir

¹⁾ á spássín.

adrer þingmenn sem þar voro saman komner. Og til sanninda hier vm settvm vier fyrr nefnder menn vor jnnsigli fyrir þetta domsbref skrifad a grvnd j eyiafirði fimmtdaginn j fardaga vikv¹⁾ á sama ari sem fyrr seger.

511.

24. Maí 1486.

í Björgvin.

TRANSSKRIFTABRÉF.

AM. Apogr. 468 „Ex transcripto monasterii thingeyrensis accuratè“.

Þat giorum vid eirik amundson laugman j þrandheim ok andres amundson a vopn godum monnum viturlickt med þessu ockru opnu brefi. at vid hofum siet ok yferlesit opit bref þorleifs biornsonar med heilu ok oskoddu hanganda jnsgli suo latanda ord opter ord sem hier seger.

[Hér kemr Böövarshólabréf gert í Björgvin 25. Febrúar 1486, Dipl. Isl. VI, Nr. 500].

Ok til meiri stadfestingar hier vm settum vid fyr nefnder menn ockr jnsgli fyrir þetta transkriptabref er skrifat var vt til brædra j biorguin miduikudaginn næstañ fyrir helga likams dag þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesu christi þusund cccc. lxxx ok vj ar.

512.

26. Maí 1486.

á Barði.

HALDÓR Brandsson býðr upp ánefnda peninga kirkjunni á Barði í Fljótum í þann reikningsskap og portio, er honum bar að svara fyrir sig og Brand Haldórsson föður sinn til móts við önnur systkin sín.

Eptir skjalabókinni í Landskjalasafni 94^a í 4to bl. 19 a—20 a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Bref er Halldor Bydur vpp peninga.

Þad giorum wier Arne Thorsteinsson. Thorstein Brýni-

¹⁾ þ. e. 25. Maí.

olfsson. Oddur Gunnarsson og Jon Hallsson Godum monnum vitanligtt med þessu oekar opnu Brefi þa lidit var fra Gudsburd Ɖ iiij^c lxxx. og vj Ar. æ Bard(e) þar j kyrkiune æ faustudaginn j fardogum vorum vier j hia saum og heyrðum æ ad Halldor Bond(e) Brandsson liet þar vplesa suo latande skra sem hier seigir.

Ɖg Halldor Brandsson Byd wp(p) hier j dag suo fellda peninga kyrkiune æ Barde j fliotum j þann Reikningskap og portio sem mier Ber ad suara hennj medaň eg hiełlt bard suo og fyrir þann Reikningskap er mier Ber ad suara fyrir faður minn Brand Halldorson medan hann hiełlt greinda Jord Bard til mots vid onnur syskin mįjn. Ɖr það fyrst Jorðin akrer er hier liggur j Bardsþingum fyrir xx^c til panta og lausnar vid mig edur mįjna Ɖrfingia epter mig komande þeim til hallds og medferdar sem kirkiugoss æ ad hallda epter logum og þar til eitt malnytu kuggilde er Baudvar finsson gaf vnder Sigride konu sįjna og enn þar til iij^c j odrum þarflugum peningum. Byd eg mig til ad hallda aull kirkiunnar goss æ Barde sem mier Ber epter gomlum vana og ollum þeim hættj sem maldage kirkiunnar vtvijsar og adur hefur verit sett og skipad af konge og erke Biskupi ad þar sem Bændur eiga halft heimaland wnd(er) kyrkiur edur meira þa eiga Bændur ad hallda oll kirkiunnar goss epter maldogum kirknanna Þui fyrir Byd eg ollum monnum lærdum og leikum gripa edur taka hafa edur hallda edur nauckur skipt(e) giora æ minni eign edur þeim peningum sem mer Ber med Riettu ad hallda edur Hrafne synj mįjnum. hef eg golldit vmbodsmonnum Biskups Olafs xv^c j vtlausner med þuj hann hefur gist hia mier tuisuar. helld eg þessa peninga luckta j portionem kyrkiunnar þui mier þickir Biskupsgistingin helldur eiga ad takast af kyrkiunnar peningum enn mįjnum. Wil eg hallda þuj vndir xij manna dom vj presta og vj leikmanna nær sem Biskupinn will.

Talade og Halldor Bonde sialfur nær þuj sem skrain vtvijsade. sagdist allt það hallda vilia sem hun til segde og sagde það sįn ord vera fullkopluga.

Og Til sanninda hier (vm) setium vier fyrnefnder menn wor Jnsigle hier fyrir et cetera.

513.

30. Maí 1486.

í Skríðu.

MARGRÉT Eyjólfsdóttir afhendir Magnúsi Magnússyni jörðina Skríðu í Reykjadal með tilgreindum ítökum og landamerkjum.

JSig. 66 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ex originali collatum. Sendt frá Syslum(anne) Jone Benedictssyne 1740 um haustid. mier til Kaupenhafn“. Lýsir Jón innaiglum bréfsins. — MSteph. 27. 4to bls. 461—465, skr. 1719 „Ex Membrana“, og er það í bók þeirri, er átt hefir og að miklu leyti ritað Benedikt lögmaðr Þorsteinsson, faðir Jóns sýslumanns, og kölluð er Svartskinna.

[Kaupbref Margretar Eyolfsdottur. at hun selldi Skríðu Magnussi Magnússyni með aullum þeim ummerkium sem þar thill heyra.¹⁾

Þath giorum uier Þorsteinn grimsson. tumas jonsson. jonjonson. Olafr sigurdson. hakon guidleiksson godum monnum uturligt með þessu uoru opnu brefi. þa et lidit uar fra hingatburd vors herra jhesu christi þussund. cccc. lxxx. vj ær. á þridiudaginn næsta fyrir dýradag j fardagauiku j skríðu j reykiadal vorum uier j hia saum ok heýrdum á ord ok hañdabañd þessara manna magnus magnússonar af einne albu ok margreita²⁾ eyjólfsdottur af annari þa et fjrgreind margriet afuente adr nefndum magnusi jörðina skríðu j reykiadal i mulapingum til fullrar³⁾ eignar so sem þeirra kaupbreif⁴⁾ utuisar með ollum þeim gognum ok giædum. hlutum ok hlunneñdum sem þessare fyrnefndre jordu Skríðu hefði fylgt at fornu ok nyiu ok hun hefer

¹⁾ [stóð utan á frumritinu; landamerkia og giorningsbref vmm Skríðu j Reikiadal 27. ²⁾ Margrietar 27. ³⁾ 27; þetta ord hefir verið máð eða fúð úr frumritinu 1740, svo Grunnavíkr-Jón les: f[rial]srar. ⁴⁾ -bref 27.

fremtz eigañdi at ordit j sinn riettann mala epter bonda sinn hrafn branzson. Sagdi þrattnefnd margreit¹⁾ at Skrida ætti afriett at hurdarbaki ok þar allañ reka fyrir þuj afriettarlandi. vj. uikna uerk j eingibacka. tuegia manadar beitt j husabacka. enn um heimaland j skridu segdj landamerkiaskraen²⁾ til lañdamierkia³⁾ ut fra skridu. enn manalækr sudr fra skridu ok þa gardr ur lækiarbotnenum ok fram j þuergard. ok æ þesse landamerki ridu vier oll⁴⁾ samañ ok sagdi margreit⁵⁾ eyiolfsdotter alla þessa landareign jtaululausa vera. ok steckr hefdj uerit á Steinstandum ok æ⁶⁾ Smiorholum fra Skridu ok hefdi eingi at fuñdit. ok þesse landamerki hieilt ok hafdi hrafn gudmundzson logmann. brañdr halldorsson. biarne branzson. hrafn branzson logmann ok hieildu sina eign á medan þeir attu jordina skridu. ok so sagdizt hun hafa haft ok halldit sidan hun vard eigandi at skridu ok sagdi at þesse landareign mundj all dri uerda suarin af tueimur skialigum monnum uñðañ jordune Skridu hiedan j frá. taukuz⁷⁾ þau þa hauñdum saman j þessare landareign fram vit þvergard fyrir framan Smjorhola magnus magnusson ok margreit⁸⁾ eyiolfsdotter ok afueñte med hañdabande til fullrar eignar jordina Skridu med þessum ollum adrnefndum landamerki um sem adr voru greind.

Ok til sanneñda hier vm settum uier fjñrskrifader menn vor jncigligi fyrir þetta afuendingarbrief er⁹⁾ skrifat var á draflastandum j hnioskadal¹⁰⁾ midvikudaginn j siouikna farðaugum á sama ære sem fjñr seger.

Þetta Bref hef eg Magnus Jonsson logma[nn sied og yfer¹¹⁾ lesid. og virdest mier epter Bokarinnar texta giört¹²⁾ j¹³⁾ L[andabrigdum¹¹⁾ siotta þui ad so profudu. halde Biorn Magnusson [effter þessu skiale¹¹⁾ inn til þess og so leinge. þad er eij med logum og Riette til baka [geinged.¹¹⁾ Skrifad ad Mukapuera. þan 4 Septembris 1680.

Magnus Jonsson eh.

1) Margret 27. 2) Sbr. skrána frá 1263, DI, II, Nr. 2. 3) Svo 66; -merkia 27. 4) aller 27. 5) Svo 66; -griet 27. 6) sl. 27. 7) Tokust 27. 8) -griet 27. 9) ed 27. 10) Fnioskadal 27. 11) [27; hefir verið ólæsilegt orðið 1740, þegar Grunnavíkr-Jón skrifaði 66. 12) 27; sl. 66. 13) sl. 27

Dette forshrefne sambycker Jeg med Herr Logmanden
Magnus Jonsson. Muncketverae d. 22. Augusti Anno 1689.
(Christian Müller.¹⁾)

[Ad framann og ofannskrifad sie ordriett samannlesed vid
sinn Original medkienna underskrifader ad Christnese d. 3. Julij
Anno 1719.

Gudmundur Hallgrijmsson. Olafur Gudmundsson.²⁾

514.

31. Maí 1486.

í Hrossholti.

KETILL Ormsson kvittar Haldór ábóta á Helgafelli um
andvirði hálf(s) Arna(r)stapa undir Jökli.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar í 4to, nú í
Landsskjalasafni 94², með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600.

Þad giorum vier³⁾ Skwle Þordarson og Þollákur Ott-
arsson godum monnum kunnugtt med þessu ockar opnu
brefe (ad vid) sðum og heyrðum á ord og handaband þess-
ara manna herra Halldorz Abota a Helgafelli. og Kietilz
Ormssonar. ad so fyrir skildu. ad greindur Kietill Orms-
son medkiendi ad hann hefði fvlla og alla peninga vpp-
borid so sem honum vel lijkar og anægist fyrir Jordina
halfa Arnastapa er liggur j Breidawijk j knarrar kirkiu-
sokn. epter þui sem j kaupi þeirra var skilid. og þui gaf
greindur Kietill opttskrifadañ Abota Halldor olldungiss kuitt-
añ og akiærulausañ vñ fyrgreintt Jardarverd fyrir sier og
sijnum ollum epterkomendum.

for þessi giorningur fram i hrossholli j Eyiahrepp mid-
uikudaginn j fardagavijku þa lydit var fra hingatburd vorz
herra 1486.

og til sanninda hier vñ.

¹⁾ Þessar áskriptir lögmans og amtmans stóðu utan á bréfinu.
²⁾ [stendr aptan við afskriptina í 27. ³⁾ Svo.

515.

5. Júní 1486.

í Heydölum.

PRÓFENTUBRÉF Arnbjarnar Guðmundssonar og Höllu Magnúsdóttur konu hans, þar sem þau gefa Sveini presti Jónssyni prófentu sína.

AM. Apogr. 4430 „Epter Transcripto 14. gamallra Skriðuklausturs brefa, giördu þann 28. Septembris Anno 1697 (= a). Samanlesed vid annat, transcriptum xi. Skriduklausturs pergamentsbrefa, giört þann 17. Septembris 1697“ (= b). Neðan við afskriptina stendr: „Framan skrifad bref er skrifad a kalfskinn med heilum hangande Jnnsiglum fórum“.

Ollum monnum þeim¹⁾ sem þetta bref sia edur heyra senda Oddur Þorsteinsson. Sveinn Jonsson. Arnoddur²⁾ Jonsson prestar. Þorvalldur Sigurdsson. Arne Þorsteinsson og Þorgeir Jonsson kvediu gudz og sína kunnigt giörande. ad þú er lidit var fra hingadburd vors herra Jesu Christi þusund flogur hundrud attatiger og sex ár á Arnallsstöðum³⁾ j Skriddal j Mula kirkiusokn. föstudaginn næstann epter festum corporis Christi⁴⁾ vorum vier j hia saum og heyrdum á ord og handaband þessarra manna sira Sveins Jonssonar af einne álflu. enn Arnbiarnar Guðmundssonar af annarre og Höllu Magnúsdottur konu hans at svo firir skildu. at fyrrskrifadur Arnbiörn Guðmundzson og Halla Magnúsdotter gáfu adurgreindum sira Sveini Jonssyne med sier j profentu fimtiger⁵⁾ hundrada til æfenligs frammfæris j svo vordnum peningum sem hier seger.

Jn primis þriatiger hundrada under síðlfum sier. er hann átte ad giallda nefndum Arnbirne j jardarverd firir jordena Arnallsstade. voru þar j skilen .xx. malnytu kugillde. og [tiu hundrud⁶⁾ j fridum edur fridvirtdum peningum. og þar til þrettan⁷⁾ malnytu kugilldi og siau⁸⁾ gellðifár hundrud. Hier [i mot⁹⁾ skilde þrattnefndur Arnbiörn sier og optnefndre konu sinne Höllu sæmelegt bordhalld til matar og

1) sl. b. 2) Oddur, a. 3) Arnallsstöðum b; „annadhvort er ad Arnallsstader þessar hafa komed under klaustred, eda ad þetta bref hefur einnhvern vegenn slædst til Skriduklausturs“ (AM.). 4) p. e. 19. Maí. 5) fimtíge, b. 6) xc, a. 7) xij, a. 8) síð, b. 9) [a moti, a.

dryckiar hier med tvitugt vadmál þeim bóðum saman. sumt betra enn gialldavod. sæng. skiæde¹⁾ og þionustu. Skyllde tittnefndur sira Sveinn eignast alla fyrrskrifada peninga. hvenær sem þau kynne frá ad falla þegar manadur er lidenn frá því sem þesse giörningur var giör. enn ef optnefndz sira Sveins kynne vid ad missa fyrr enn þesse þráttnefnd hion fiele frá. annad edurbæde. þá skyllde það þeirra sem epter lifde eignast helming af þessum²⁾ fyrrskrifudum peningum med sama fridleika sem innkomu. enn alla peninga ef bæde lifa hann. Kynne og svo til at bera ad erfingiar þrattnefnds sira Sveins [hefde ei³⁾] peninga til. hverke frida nie ofrida. eda villdu þeir ei giallda ut greinda peninga tittnefndum hionum. þá skyllde þau eignast jafn mikid upp j jördena Arnallsstadi j Skriddal. sem þau briste á fyrrskrifada peninga. Skyllde údurgreindur Arnbiörn eignast siðlfur liostoll sinn. og konu sinnar.

Og til sannenda hier um setium⁴⁾ vier fyrrskrifader⁵⁾ menn vor innsigle firir þetta profentubref skrifad j Heydolum j Breiddal in festo Bonifacij Episcopi Martyris á sama áre sem fyrr seiger.

516.

8. Júní 1486.

í Tröllatungu.

4. August 1537.

SKRÁ um eignir og afhendingar staðarins í Tungu í Steingrímsfirði í tíð fimm presta, er þann stað héldu.

AM. 262. 4to, bls. 24—26, skrifað fyrir Odd biskup Einarsson 1593.

Anno domini m^o cd^o lxxx^o vi^o in festo sancti Medardi og Gildardi voru þessir menn j mdt nefndir af Sira Sigurdi Jonssyne er þa var officialis: Sira Þorstejrn Þorarinsson er þa var profastur. Sira Sueinn Helgason. eyolfur diakne Helgason. Gudmundur diakne Jonsson. Jon Þordarson.

¹⁾ klæde, a. ²⁾ sl. a. ³⁾ [hefdu ecke a. ⁴⁾ settum, b. ⁵⁾ fyrrnefnder, b.

Gudmundur Loftzson. leikmenn. máttu þessir fyrgreindir máttmenn enn¹⁾ Sira Jon halldorsson tok við kirkiunne j tungu j Steingrijmsfirði (kirkiuna) fyrer viij.^c enn stadinn sialfañ með öllum vthvsum smam og storum fyrer halft xiiij hundrad með fyrnefndz Sira Sigurdar Jonssonar officialis samþycke.

Suo micler peningar voru stadarins j tungu j Steingrijmsfirði þa Sira Jon Halldorsson tok við. enn Sira Oddur Sueinsson afhenti.

J fyrstu iij kyr gilldar. fiorda alsgelld. fimtta afgomul og vr ij tennurnar. ij naut veturgomul. xijær. iij sauder veturgamlar. ij lambgimbrar. ij hross. annad þrevett. enn annad fullroskid.

Jtem innann gatta iij vppistodu kierölld ok x trog forn. ix bollar. iij spæner. eina skjidaskur vondur. v triediskar fornir. pottur godur. ketilhrof vont. kanna vond. sæng. pall. torfskiere vondur.

Suo miclir peningar voru stadarins j tungu j Steingrimsfirði þa Sira Jon Palsson tok við. enn Sira Jon Halldorsson afhenti.

J fyrstu iij kyr gamlar og fiorda vng. iij asaugar kugilldi. ij hross. annad þrevett. enn annad fullroskid.

Jtem junan gátta iij vppestodu kierölld og ecki mat-helld og x trog forn. ix bollar. iij spæner. einn skjidaskur vondur. v triediskar forner. pottur godur. ketilhrof vont. kanna vond. vond sæng. pöll. reka vond.

So miclir peningar voru stadarins j Tungu j Steingrimsfirði þa síra Oddur Runolfsson tok við. enn Olafur bondi Gudmundzson afhenti.

J fyrstu iij kyr gamlar. ein suartskiolldott. önnur bleikskiolldott. þridia raud og var hýrnd og fiorda huijt og var hirnd. þessar allar voru golldnar prestinum meðan ec var hia honum. sem gud hans sal nadi. iij asaugar kugilldi og voru flestar allar godar ærnar j þessum kugilldum.

c skiolna keralld fyrir ij^c fyrir ij hross. annad vngt enn annad gamalltt. iij vppestodu kierölld afgomul. eitt með ij giordum. annad með v giordum. þridia vppgefid og til

¹⁾ Svo.

einskis. þuiat það var svo medan eg var þar. x troy forn. 1x bollar og var ecki heill vtan einn af þeim. iiij spænr fangalitlir. einn skjldaskur forn. saug var og micid til vt-slitin. v triediskar fornr. pottur gamall er liggur j pund. ketilhrof forn(t) med xij hrærum og iiij botum og hefur eingin gagn af. halfkanna forñ. torfskiere.

So miclir peningar voru stadarins j tungu j Steingrimsfirdi. þa Biorn Þorleifsson afhendti enn Sira¹⁾ Hall-dorsson tok vid.

J fyrstu ij kyr. önnur xvij vetra. enn önnur xvij. var veturgamalltt naut bætt ofan á adra. enn iiij saudir veturgamlir á adra. xij ær. skip fyrer ij.c

Suo micid jnnan gatta. syrukieralld og tekur hundrad skiolur. iiij kierolld ecki mathelld og ld á einu fimtiger enn á öðru xxx. á þridia la xx fiordungar. x troy. x bollar. v diskar. v spænr fangalitlir. pottur godur og gamall. kiet-ill vppgefinn suo sem mælisketil(l). halfkanna vppgefin lok-laus. sængurleppur forn. torfskiere. skjldaskur.

Suo miclir voru stadarins peningar j tungu j Stein-grimsfirdi þa Sira Ellëndur afhendti. enn Asmundur prestur medtok.

Jn þrimis iiij kyr og v ær med lombum. 1x lambskot-ur²⁾ voru valla mergiadar. ij saudir gellder. tuævetur og þrevetur. skyldi það vera sauderner ij og ærnar allar med einum veturgömlum. ij kugilldi og ecki betur.

Jtem suo micid jnnan gatta. c skiolna ker gamalltt og stercktt og ij sðer gamlir. liggur á odrum xi. enn öðrum vel xx. pottur godur. stockur²⁾ og byrda. x trogskrifl ærulaus med öskutrogi. x skalir med ij brotnum. 1x skierdiskar vondir. vj fót³⁾ fanýt med ij bættum. iiij sponbreinglur. iiij vp(p)giordar kierolld fuiñ og fanyt fotuskripli. sængar spior.

Skrifadur j Tungu j Steingrimsfirdi a laugardaginn næstan epter Petursmesso vñ sumarid. Anno Salutis m d xxx vij.

¹⁾ eyða í hdr. fyrir nafninu. ²⁾ Svo. ³⁾ tvískrifað í hdr.

517.

19. Júlí 1486.

á Munkaþverá.

BRÉF Einars ábóta á Munkaþverá um gjafir hans til Stígs Einarssonar frænda síns.

AM. Fasc. XXVIII, 6, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu. — Apogr. 3302.

brief um peningagjof Einars abota a Munkaþvera
Stige brodur sijnum.¹⁾

Þat giorer ek broder einar med guds nad aboti æ munckapvera godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi at ek hefi feingit stig einarssyne frænda minum til fullrar eignar ku ok gellða kuigu. fiortan ær ok þriar geitur ok eirn kapal. Jtem j ofridu þriar sængr ok fornt æklædi norrænt ok annat nýt. halfrar fimtu tunnu kerald. erkur tuær litlar. eina kistu þa sem hann hefer. kaunnu ok munnlaug ok pott. linduk med ull handklædi. x keröld ok .x. trog. sex skiolna ketil þo bættur se. hefer ec haft jord hans jllhugastadi um tuo ár ok lugt ecki landskylldur. hefer ek gefit greindum stig einarssyne alla þessa fyrrskrifada penninga til obrigidiligrar eignar sma ok stora. Ok til sanninnda hier um setti ek mitt jncigli fyrir þetta bref skrifat æ munckapvera miduikudaginn næsta fyrir thorlaxsmessu æ sumarit. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund flogr hundrud attatiger ok sex ar.

518.

1. September 1486.

á Hrafnagili.

4. Júní 1487.

á Þverá.

TYLFTARDÓMR, útnefndr af Finnboga Jónssyni lögmanni norðan og vestan á Íslandi, um ákærur þeirra feðga hvors til annars Sumarliða Eiríkssonar og Sveins Sumarliðasonar, einkum um arf eptir Eirík Loftsson, er Sveinn kallaði til á hendr föður sínum.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

AM. Apogr. 160, eptir frumriti, með hendi Páls Hákonarsonar og leiðréttingum Árna Magnússonar. „13. göt eru á brotinu nedan á brefinu. en jnnsiglen eru öll burtn“. Frumritið hefir verið fúð, þegar Árni lét afskrifa það.

Öllum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda pall brandzson. hauskulldr arnason. arne einarsson. brýniolfur magnusson. uernad¹⁾ einarson. þoralfur oddzson. ari sýgurdson. asgrimur hallzson. helgi gudmunzson. olafur helgason. þorle(i)fur haldanarson og jon þorbiarnarson. Q. G. og sina kunnigt giorandi. at þa lidid war fra hingatburd wors herra jhesu christi þushundrad fiogr hundrud. attatiger og sex ar. á faustvdaginn næsta fyrir mariumessu enu sidari æ hrafnagile j eyiafirde worum vier j dom nefnder af erligum manni finboga jonssyni logmanni nordan og westan æ islandi. at dæma millum þeirra sumarlida eiregssonar og sueins svmarlidasonar. wm þer akæur er huor þeirra kjerde þar til annars epter þui sem þeir haufdu þar med fullu handabandi adr under dom lagid og suo ei sidr j þi sama handabandi þann dom lofad at hallda sem þeir dandimenn dæmdu er greindr finbogi þar til nefndi vm allar þer akiæur fyrnefndra manna j mille sem huor mætti til annars tala og kjeræ epter logum. kjerdi sumarlidi. j fýstu það til sueins at hann sagdizst hafa giefid fyrir hans skuld fim maunum mat eirn wetur sem var kuina sueins og þionustukona med henni og þrimur sueinum og suo sagdizst svmarlide hafa gefit annare konu mat um tolf manadi æ uegna sueins. sagdizst og sumarlide hafa lagt til festarauls sueins [ko]st²⁾ og drykjarfaung og uildi þar og peninga fyrir krefia. j annare grein kjerdi sumarlide þat til sueins. af wegna eyuindzs eyuindzssonar. j suo mata. at sumarlide liet þat bref upplesa suo latanda at eirekur loptson hafdi gefit greindum eyuindi til kuonarmundar tuttugu hundrud. var þar og annad bref upplesed suo hliodanda at fýr sagdr eyuindr hafdi feingid þesse saumu tuttugu hundrud sumarlida til eignar þui hann sagdizst ecki hafa feingid af eireke fýr greinda peninga. j þridiu grein kjerdi sumarlide til sueins

1) Svo. 2) „kost lego. st. er læselegt“ (AM).

at hann hefði at halda jorð ýtra samtýne. j kræklingahlid er hann sagði sira jon peturson hafa feingid sier til fullrar eignar. sem þat bref birti og utuisade er sumarlide liet upplesa og suo hliodadi at nefndr sira jon medkendizst at hann hefði feingid optt nefndum sumarlida til eignar jorðena ýtra samtýne j kræklingahlid. hier j moti kíerdi fyr nefndr sueirn til sumarlida eirekssonar og utkrafdi ath hann skýllði sier giallda. og rettan reikningskap af ath giora hversu¹⁾ mikla peninga sumarlida beri sier med laugum aptur ath giallda. og suo ath sýna med logligum uitnum edr skilrikium h(v)ersu huer peningr hefði greizst eda [go]lldizst edr ath logum undan geingid af aullum þeim peningum faustum og lausum sem sumarlidi hafði ath sier tekid þa hann j arf settizst æ uegna sueins sonar sins epter eirek heiten loptzsson æ grund j eýiafirdi og annarstadar þar peningar eireks saman stodu utan gards edur (æ) audrum hans buum heimti sueirn þa ath sumarlida og fram sagði at sumarlidi hefði ath sier tekid epter þrattnefndan eirek æ sinna uegna. sem uar fyrst buid og gardinn grund med aullum þeim gozsum er þar saman stodu og audrum hans gaurdum þar hann hafði bu og peninga vppæ. Reiknade sueirn ath þann sama tima sem sumarlidi fyrst ad sier tok og j arf settizst epter tit nefndan eirek frafallinn at þa hafi stadi med hans buum meir en attatiger kua og meir enn fiogr hundrut asaugar. fiogur hundrud gelldings edr meir. hundrat gelldra nauta edr fleiri. ei ferri enn t(u)au hundrut kapla. fiðgr hundrud uetta smiðrs edr meir med audrum þeim kosti sem þar hefði saman stadi og buunum hefði til heyrtt. Sextige huda eda fleiri. meir enn. xx. uoder. fiorutigi senga eda betur. wopn og týgi uppæ fiorutige manna nema fleiri hefði uerit. þar med husbunat og bordbunat. gull og silfur. Med audrum þeim ofridum peningum sem eirekur hafði att. Enn utan gards med iordum eireks fyrir nordan auxnadalsheidi reiknadi sueirn at stadi hefði meir enn attatiger kugillda og hundrat kugillda. willði sumarlidi þa j þui sinne hier j moti eingin lagasuaur til gefa og ei naukur prof edr uitni

¹⁾ haversu, Apogr. eptir frbr.

syna edr fram leida upp æ nokra uirding um arf og peninga attekt epter eirek loptzson og ei helldr um huort naukur peningr hefde ath logum undan geingit j giollidum edr greidzlum af þeim peningum sem hann hafdi at sier tekit a uegna sueins sonar sins epter optnefndan eirek loptzson. Nu og at huorra tuegia akæru fram sagdri brefum og skilrikium skodudum og ýferlesnum er¹⁾ þar fram kvomu dæmdum wier fyr nefnder domsmenn. j fyrstu at sueirn skýllde giallda sumarlida tiu hundrud fyrir þann mannakostnad er sumarlidi hafdi haft æ wegna sueins. enn fyrir þa akæru sumarlida er hann kærði æ wegna eyvindar eyvinzssonar og fyrgreind er. dæmdum wier ath sum[arlidi he]fde afent þrattnefndum [su]ein[e] og aptur lagid undir riett laga ransak aull þau bref og skilriki er sumarlidi hafdi at sier tekit og hallda giordi æ wegna sueins epter eirek loptzsson og e[fsueir]n feinge þa eingeng bref edur uitne til ath eirekur loptzsson hefði þessa tittnefnda skulld lukt edr kuittun fyrir feingid uegna þrattnefndz eyuindar. þa skýllde þrattnefndr eyuindr suseria lýritareid fyrir kongs umbodsmanne j wodlabingæ huersu mýkla peninga hann hefði uppboræd af eireki loptzssýni fyrir optt nefnda gíof og suo þat at hann hefði aungva kuittan edr sattmala gíort uit tittnefndan eirek wm þesse greind .xx. hundrud. og ef eyvindr sueir²⁾ þenna bokareid sem nu er gr[eint]. þa dæmdum wier svein skýlldugan ath giallda sumarlida suo morg hundrud sem eyuindr suser til at hann hefer eigi uppboræd. af þratt nefndum eireki med fullum abata þar til eirekur deyði og sumarlida bar her suar fyrir ath hallda. En ef eyuindr sueir¹⁾ ei þenna bokareid þa dæmdum uier þessa akiæru sumarlida og eyuindz eigi k[rapt ha]fa³⁾. En fyrir þann skulld at eingin uitni ath gíof edr kaupi leidduzst fyrir oss æ wegna sira jons peturssonar ath hann hefði nokurn tima att jorðina samtýni j kræklingahlid. Enn þat hafði suarid uerid af tueimur skilrikium wottum ath þessa saumu iord hefði haft og halldid og sier eignad eirekur loptzsson. þa hann lifdi og hun fiell j arf epter eirek med audrum peningum dæmdum

1) „er, nisi fallor, exaratum fuit“ (AM.) 2) Svo. 3) „forsitan scriptum erat: eickert afl hafa“ (AM.)

uier ath suo profudu j þui sinne. suein aungra suara skýlldugan fyrir þessa akięru sumarlida eirekssonar wm adrnefnda iord samtýni. En fyrir þann skulld ath sumarlide uillde einge laga s(u)aur til gefa um adr greinda akęru sueins sonar sins og eingen prof leida bref edr skilriki til sýna um nauckra wírding edr attekt æ saugdum peningum edr huersu¹⁾ e[dr] huort naukur peningr hefde undan geingid ath logum edr j nockurn handa þan sem sumarlida þeri ecke ath logum suar fyrir ath gefa edr reikningskap af ath giora. stendr suo skrifad j texta logbokarinar ath ef madr andazst og sie arfar j omegd skal sa ueita word bornum og fie er arfe er næstur. hann skal uirda lata þat fie vj. skynsama men og hafa uitne uit uid hueriu hann tekur. En ef hann sezst j ouirdan eyri þa skal hinn vngi madr hafa fie sitt suo mikid sem hann fer vitne til og allan auoxt a fie sinu. En ef hann hefer ei witne til leggi hin fram slikt er hann uill og sueri ath fullan eid ath þa hefer hann slikt sem hann æ og .ij. skilriker menn med haunum. Nu fyrir þessar greiner og fleire adrar þer ath luta under uort doms atquęde dęmdum uier sumarlida eireksson skýlldugañ ath leida tuau fullnadar uitne edr lauglig skilriker til sýna huersu mýkla peninga ath laugligre wírdingu hann hefer ad sier tekid epter eirek loptzson. fasta edr lausa a uegna sueins sonar sins edr huersu þeir hafa greizt edr goll dizst edr ad laugum undan geingid optnefndum sueine. skýllde sumarlide þesse uitne leida fyrir finnoga jonssýne laugmanni æ grund j eyiafirde a laugardaginn næsta epter krossmessu wm haustid þa næstkomanda. en ef sumarlide leide þa eigi þesse uitne. Þa dęmdum vier hann skýlldugan ath giallda og fram ad leggja vnder sinn reikningsskap suo mýkla peninga sem hann uill og sueria þa j sama stad og deige fyrir nefndum finnoga fullañ bokareid og tueir skilriker menn med haunum ath sueirn hafi þa slikt sem hann æ og sumarlidi uard haunum skýlldugr ath giallda epter laugum af arfui epter eirek loptzson. En ef sumarlide leider huorke þessi fyrsaugd uitne og ei suer hann þenna greindañ bokareid suo sem fyr skrifad er. Þa dęmdum

1) haueru, Apogr. eptir frb.

wier títt nefndan sumarlida eirekzsson skýlldugan ath giallda sueine sumarlidasýne suo mýkla peninga edr adra iafngoda j kum og am. nautum og saudum. kauplum. smiorum. hudum. sængum. týgium. gulle og silfre og odrum ofridum peningum sem þrattnefndr sueirn hafdi adr framsagtt og heimt og krafid af optnefndum sumarlida med þeire anefndri grein og peningatali sem hier stendr skrifad j þessu uoru domsbrefi þui sueirn heimte alla þessa peninga at¹⁾ sumarlida suo wier heyrdum. skýlldu þeir lausapeningar sem sumarlide hafdi adr lukt og afhent sueine sýne sinum hier j reiknazst ad rettri tiltaulu og þar til skýllde sumarlide giallda optnefndum sueine suo miken auoxt af títt nefndum arfi epter eirek loptzsson sem logbok skipar og skýlldar þeim ath giallda er helldr og sezst j ouirdan omagaeyre mote laugum. skýlldu þesser aller peningar gialldazst ath þrenum saulum. fyrst at mikelsmessu. annad ath weturnottum en þridia at næstum fardaugum.

War þesse vor domur uppsagdr sumarlida eirekzssýne og sueine sumarlidasýne aheyraundum og maurgum audrum godum maunnum nerverondum. samþýkte adrnefndr finnbogi jonsson logman þenna vorn dom med oss. þui sette hann sitt innsigle med worum innsiglum fyrir þetta domsbref skrifat æ þuera j laxardal a næsta dag fyrir festum bonifacii episcopi ed²⁾ martiris. anno domini. M^o. cd^o. lxxx. septimo.

519.

2 Nóvember 1486. á Reynevöllum.

VIRÐINGARBRÉF um kirkjugjörð á Reynevöllum í Kjós.

Bisk. Skalb. Fasc. XII, 1, frumrit á skinni skemt af fúa, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2442 með hendi Árna Magnússonar, og hefir bréfið þá verið allæst. Afskript sína segir Árni gerða „accuratè satis“.

Bref wm kirkiugiord æ reyneuollum.³⁾

Þath giorer ek æne prestr snæbiarnarson officialis

¹⁾ Ú stóð í frbr.; Árni leiðrétti. ²⁾ Svo. ³⁾ „So stendur utan a brefinu med hendi ecki riett gamalle“ (AM).

heilagrar skalholltzkirkiu j mille huitar j borgarfirde ok helkunduheidar skalholltzbiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu minu opnv brefi at þa er ek reid j mitt profastdæme nidri wm gullbringu kom fyrir mik sira nikulas arnason sem þa hellt reynevallar stad j kios. beiddj hann mic ok kraf dj vpp a laganna vegna at sia þar at kirkiunne ok stadnum er hann vill dj standa sinne kirkiu reikningsskap. kalladj ek til med mier sex skælega menn presta ok leikmenn. haf dj hann latid giora kirkiuna ok stadinn þa hann tok med. var þa kirkian giord fyrir þriu hundrut. enn stadurinn fyrir fimm hundrut. Jtem giordum vjer þa kirkiuna fyrir tuttugu hundrut enn stadinn fyrir fimtan hundrut. atti kirkian at vera med golfi ok beckium. ok aull vnder hellu. fell þa aptur seyrtian hundrut fyrir kirkiubota.¹⁾ enn tiu hundrut fyrir stadarbota.¹⁾ hier med lag dj adrgreindr sira nikulas kirkiunne. tiu hundrut j bokum ok messuklædum. Jtem stod þa epter j porcio ok mortuaria tuttugu hundrut. var fyrgreindr sira nikulas hier med aullungis kvittur wm allan fornan reikningsskap kirkiunnar a reyneuollum fra þui er hann tok stadinn ok framan til þess sem þa var komet. skyll dj þesse fyrr greind tuttugu hundrut leggiazt kirkiunne til jnnstædu æfinlega hier epter þui hun var litil adr. skyll dj þesse tuttugu hundrut lukazt j suó uordnum peningvm. tiu malnýtu kugilldi ok tiu hundrut j aullvm þarfligvm peningum fridvirtvm. Jtem var adr gomul jnnstæda vij kyr ok tuæuetur kuiga milk. ix ær tuæuetr hrutur ok .ij. hestar firir .ij. merkr bader ok þath at auk sem skrifath stendr jnnan gatta. Ok til sannenna hier vm settj ek officialatus jnscigle fyrir þetta bref skrifath a reyneuollum j kios fimtugaginn næsta epter festum sanctorum omnium anno dominj. 00°. cd° lxxx° sexto.

520.

8. Janúar 1487. á Munkaþverá.

VITNISBURÐAR Stígs Einarssonar um kaup þeirra Einars ábóta

¹⁾ Svo.

á Munkaþverá og Magnúasar Jónssonar um jarðirnar Krukstaði og Arnarstaði í Núpasveit.

AM. Fasc. XXVIII, 7, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Frumritið var komið frá séra Skúla Þorlákssyni. — Apogr. 177.

Þat giorer ec stigr einarsson godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jesu christi þushund fiogr hundrud atta tiger ok sex ar at einar aboti sendi mic til magnus ionssonar þess erindis at uita ef hann uilldi kaupa um jarðernar krukstadi ok arnarstadi j nupasueit. uoru þar med u kugilldi. skilldi magnus þau hafa ok jordena arnarstadi fyrir sina jord krukstadi er ligr j eyiafirði j hrafnagilsþingum ok þar med .ij. kugilldi. sagdi hann abotinn at þar skilldi huor taka at sier sem stædi þessar jarðer ok kugilldi at næstum fardogum. sagdi magnus jonsson at suo skilldi standa ok giort af sier. Ok til sanninda hier (vm) setti ec mitt jncigli fyrir þetta bref skrifat a munckapuera j eyiafirði manudaginn næsta epter hinn þrettanda dag jola are sidar en fyrr seger.

521.

23. Janúar 1487.

í Súðavík.

VITNISBURÐER tveggja manna um gjöf Lopts Ormssonar til Jóns Jónssonar, er kallaðr var Murtason, á jörðunni „Svarbóli“ í Álptafirði, og skyldi gjöfin snúast í fjórðungsgjöf eða tíundargjöf.

AM. Apogr. 835 „Ex originali nu innsiglaausum fra Sira Hannese ä Snæföllum“ (AM.).

Þat giorvm vid olafur magnusson og jon jonsson godum monnum kunnigt med þesu ockru opnu brefe at vid medkennumzt at vid haufum sied og yferlesit og heyrnt yferlesit opit bref loptz ormssonar med heilu og oskaudu hans innsigle so latandi at hann gaf ione ionssyne er kalladur uar murtason iordina suarbol er ligr j alftafirde j eyrarkirkriu sokn til frials forædis og fullrar eignar vndan

sier og sinum erfingium enn under jon murtason og hans erfinga epterkomande skyllde þese hans giof snuazt j hans fiordungsgiof eda tivndargiof. og til sannenda hier vm settum uid adr nefnder (menn) okur innsigle fyrir þetta uitniskburdarbref huert er skrifad var j sudauik þridiudag næstan fyrir festum babillum marci.¹⁾ þa er lidit var fra hingadburd vors herra jesu christi þusund fiogur c. attatiger og vii. ar.

522. 11. Febrúar 1487. á Egilsstöðum.

HALFDAN Nikulásson selr, með samþykki Solveigar Nikulásdóttur móður sinnar, Guðmundi Einarssyni jörðina Alviðru í Oluosi fyrir jörðina Egilsstaði í Flóa.

AM. Apogr. 1928 „Epter trosnudum original fra Hlidarenda. Originallenn er under lok lidinn. Jnnsiglen eru öll fra brefinu. synast hafa vered fiogur“. (AM.).

Þat giorum vær ellendr branzson gisli ualldason ion jonsson ok jon guðmundzson godum monnum viturligt med þessu uoro opnu brefi ad uær vorum j hia saum ok heyrðum æ ordd²⁾ ok hañdabañd a hladino a eigilstodum³⁾ j floa þessara manna halfdanar nickulassonar ok solueigar sæmundardottr af annare halfu moder fyrnefzt⁴⁾ halfdanar enn af annari alfu guðmundar einarssonar ad suo firer skildu ad fyrnefndr halfdan med samþykki modr sinnar selldi fyr greindum guðmundi iordina alla alviðru er liggr j oluose j arnarbælis kirkiu sockn (med ollum þeim gognum ok giædum) sem greindri jordu fylger ok fylgt hefer ad fornu ok nyiu ok nickulas heitin gunarsson vard fremzt eigandi ad. enn her j mote gaf guðmundr einarsson iordina halfa eigilstadi med upplage ok samþykki sigridar oddztdotur konu sinnar. skylldi huor suara laga riptingum a þeim jorddum er selldu enn hallda binum til laga er keyptu. skylldi fyr greiñdr halfdan selia aptur

¹⁾ „ita clare non *marti*“ (AM.) Hið rétta mundi: Babillæ martiris.
²⁾ Svo. ³⁾ í frumritinu stóð: eigilstodum. ⁴⁾ „ita evidenter“ (AM.).

iordina eigilstadi fyrgreindum hionum gudmundi ok sigridi [fyr enn odrum¹⁾] ef hann uilldi selia hana. Ok til sanninda her um setium vær fyr nefnder menn uor jnncigle²⁾ firer þetta iardakaupsbref skrifad a eigilsstodum j floa Sunodagin næsta epter augutto Messo þa er lidit var fra hingadburd uors herra jhesu christi þusund flogur huñdrut attatiger³⁾ ok siau⁴⁾ ar.

523.

20. Apríl 1487 á Hallormsstöðum.

TRANSSKRIFT þriggja manna af Torfastaðabréfi frá 10. Nóv. 1398 (Dipl. Isl. III, Nr. 531).

AM. Fasc. V, 23, frumtransskriptið á skiini; innsiglið er dottið frá.

Þat giorum ver sira oddr prestur þorsteinsson sigurdr hamundsson⁵⁾ oc jon thomasson godum monnum viturle[gt] med þessu voro brefi at ver höfum heyrnt oc séd ýfer lesit jarda-kaupsbref olafs jonssonar oc gudmundar prestz þorsteinssonar sua latanda ord [epter ord⁶⁾] sem her seger [Hér kemr Torfastaðabréf frá 10. Nóv. 1398, DI, III, Nr. 531.] oc til en meiri vissu oc saninda her vm settum ver firskrifader menn uor jnnsigli firir þetta transkriptarbref skrifat æ hallormstodum j flotzdalsheradi fostudagin j paska viku þa er lidit var fra hingat burd vors herra jhesu christi M^o cccc attatiger oc siau vetur.

¹⁾ [Þessi orð stóðu á spássiu í frumritinu, og skakt innboðuð (milli: hana. Ok.). Árni innboðar þeim hér með réttu. ²⁾ jnncigle, stóð í frbr. ³⁾ attiger, stóð í frbr. ⁴⁾ „þetta siau er nu ad öllu leite burt trosnad. Utan æ brefenu stendur med hende hier um 100 ára gamalle 1487. hefur þä árstaed heillt vered er þetta var ritad. platsed gefur ad skilia ad heldur mune hier stadid hafa siau enn vij“ (AM.). ⁵⁾ ha^mss(on), skbr. ⁶⁾ [tvískr. í skbr.

524.

30. Apríl 1487.

AFLÁTSBRÉF Raymundar Peraudi legáta páfans handa Þorbirni Jónssyni og konu hans fyrir milda meðhjálp til styrktar heilagri trú og endrbætingar Rancovenskirkju (þ. e. Ratisbonukirkju, Regensburgarkirkju), „sem önnur er í öllum heimi stærst“.

AM. Fasc. XXVIII, 13, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1492. Frumritið er komið frá Staðarhöli. — Afskript af þessu bréfi er og í Advoc. Library Edinb. 21, 7, 14, 4to (FM. 64). „Ex originali Stadarholensi 1487“ með hendi séra Björns Halldórssonar í Sauðlauksdal c. 1770. Jón Espólin kallar þann mann ranglega Eilíf Þorbjarnarson, er þetta aflát fékk (Árbækr II, 108).

Ollum monnum þeim sem þetta bref síð edr heýra. Sender raymundus peraudj gudligrar ritningar framjatare. erkjdiackn aluisiensius j rancouens¹⁾ kirkiu hofudskrifarj heilagx postoligx sætis. apturfæringar ok bíffalanarmadur ok postuligur sendjboðj sierliga til skipaður j þessum hlut af þui sama postuligu sæti yfer þydzkaland. kvediv guds ok sina.

kunngiorum wær yður ath wor hellgasti fader ok herra herra sixtus paue milldrar minningar fiordi med þui nafne. birte aullvm kristz trulýndum monnum bædj konum ok korlum. þeim sem gud fusliga byta edr gefa af sinu goze med ástundañ eda lata færa med worum sendjboðum til styrektar fyrir almeneligri tru ok til endurbætingar uorar kirkiu rancouen²⁾ su sem aunnur er j ollum heimi stærst ok helgud. er hinum heilaga petro hofdingia postolanna. ad þesser uelgiordamenn megi kiosa sjer skriptafodur ueralldligan prest eda andligan reglubroður sá sem þá megi af leysa af þeirra syndum ok misverkum suo opt sem þeir med þurfa fyrir autan²⁾ pauans saker. Ok wmfraþ þetta huersu opt sem þeir kunna dauduænliger ath uerda megi þeirra skriptafader gefa þeim fulla lausn af aullum syndum ok aungum paua sokum undan teknum. sem efan

¹⁾ Þannig: Rancouens; rétt: Ratisbonensis. Kirkjuna í Regensburg var byrjað að byggja á 13. öld, en lokið var byggingunni um 1560.

²⁾ Svo.

uæri æ þeirra dauda tima ok fullkomliga þeim ath ueita allra sýnda fyrirgefning ok suo ok hreinsunarelldz pinv upp gefa. Ok wor heilage fader (ok) herra herra jnnocencius atte nu rikiandj hefer bodith ath birta þessj aflat med sinu jnnsigle alsendiliga stodugt ok oskatt fyrir saker uerndar trvarinnar forprisan felagskaparins ok hlutteeningarinar allra bæna kristninnar j huerium þeir se hluttakarar nu ok ath eilifu. eigi ath eins þeir sem feingid hafa þeshattar skriptamala nad. helldur ok jafnuel þeirra foreldri ok uelgiordamenn framlidner. ok þesj feingiñ friheit er eiñ tacsetning vnder eins med skriptagongunne. Willde ok sanliga sia samj wor helgj fader af eiginlegri tilhræringu ath aller ok sjerhverer uelgiordamenn þeshattar ok þeirra fedgeñe framlidiñ. ok uelgiordamenn þeir sem ætttruader hafa uid skilizt heimenn uerdj ath eilifu hluttakarar j ollum bænum ok bænahalldj. messum. olmosugiordum. fostum ok guds lofi j heilugum radningum ok aullum audrum andligum godum hlutum sem fremiaz ok framder uerda j allrj almenniligri stridandj guds kristne ok j ollvm hennar limum sanliga medur þui ath godfvser menn j kriste. þorbiorn jonsson ok hans dandj kuinna hafa ueitt ok latid ueita millda medhialp til styrctar heilagrj trv epter æstundan hiñs hæsta biskups epter þui sem wjer profum med þessu uoru brefj af os vt gefnu til vitnesburdar se auduitad at þeim er ueitt af roksemd þes sama brefs þat aflat sem fyr skrifad stendur. ath þau megj þes makliga niota.

War þetta bref vth gefid vnder tilskipudu jnnsigle ðá þrituganda degj aprilis manadar. anno M^o. cccc.^o lxxx^o vij^o)¹.

Hattur aflausnarinnar j lifenu suo opt sem þaurf vinur.

Discreatur tui et cetera.

Dominus noster ihesus christus per meritum sue passionis te absoluat et ego auctoritate ipsius et apostolica mihi iñ hac parte commissa et tibi concessa ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis. jñ nomine patris et f(ilii) et s(piritus) s(ancti).

Hattur aflausnarinar ok fullrar fyrirgefningar j daudans punckt eda dauduænleiks.

¹) Dað, sem eptir fer, kemr í frumritinu áu linuskils áfast sjálfu bréfinu.

Misereatur tui et cetera.

Dominus noster ihesu(s) christus per meritum sue passionis te absoluat et ego auctoritate ipsius et apostolica mihi in hac parte commissa et tibi concessa te absoluo primo ab omni summa excommunicationis maioris vel minoris quam incurristi. Deinde ab omnibus peccatis tuis contritis confessis et oblitis conferendo tibi plenariam omnium peccatorum tuorum remissionem remittendo tibi penas purgatorij. jñ nomine patris et filij et spiritus sancti amen.

525.

11. Maí 1487.

á Fossi.

VITNISBURÐR Ásgrims Hrólfssonar um laudamerki Öndverðar-
ness og Gufuskála undir Jökli.

Eptir skjalabók í 4to bl. 150a úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar nú í Landskjalasafni. 942 með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — AM. 264 . 4to, bls. 11, skr. 1606. — AM. 252. 4to, bls. 26, skr. 1660 af Jóni Steindórssyni á Knerri. — AM, Apogr. 1585 og 1654 (eptir 264 og 252).

Landamerkie millum aundverdarness oc Gufuskala.

Þat giore eg asgrijmur Hrólfsson godum monnum kunnigt með þessu mijnu opnu briefi. ad eg heyrda Krák heitinn marteinsson seigia ad skerit¹⁾ j Skarfzvíjk²⁾ være landamerke mille gwufuskala og ondverdarness³⁾. og alldre hef eg heyrtt onnur⁴⁾ landamerke þar j millum greind. og var eg meir enn halfattrædur. þa er⁵⁾ eg bar þenna vitnizburd. enn eg var atta vetra þa eg kom fyrst a Snæfellznes. og optast hef eg þar vistum verid sijdan til þess er nu er komid. Og til sanninda hier vñ [set eg mitt jnn-sigle fyrir þetta bref. skrifad aa Fosse aa Snæfellznes faustudaginn epter hallvardznesso Anno Domini M cd lxxxvij.⁶⁾).

¹⁾ skard 25 2.²⁾ Skarzuijk 252. ³⁾ aundverdznness 264. ⁴⁾ sl. 252(!); ⁵⁾ b. v. 264; sl. 94. ⁶⁾ 1480 septimo 252; frá [vantar í 94, nema hvað Bjarni amtmaðr Þorsteinsson hefir bætt því við laungu síðar (1828), en hjá honum hefir misskrifast: „Hallormsmesso“(!).

526.

[c. 24. Maí 1487.

í Lýbiku].

KÆBUR sendimanns eða fulltrúa Björgynjarkaupmanna, framhafðar í Lýbiku vorið 1487, gegn verzlunarstöðunum á Vindlandi, meðal annars um verzlun á Íslandi.

Dipl. Norv. V, Nr. 932, bls. 671—674, eptir Recessus Hansæ í frumriti á pappír í bæjarskjallasafninu í Zwolle, og stendr þar meðal gerninga Hansamanna um uppstigningardagsskeið 1487.

Desse nagescrⁿ article hebben de sendeboden des
coepmans to Berghen den steden vorgegeuen.

Jnt erste van de jennen de to Bergen jn Norwegenn anno etc. lxxxv. tegen den soz Wendeschen stede eendrachtelyke beleninge vnd vorbot vor Johannis to midden-somer gesegellt vnd jnde pene dat vpp ghesettet vorvallen waren deshaluen se ene scryfft sodanen scypper vnd coeplude myt eren borgen jnhebbende artickel vth deme recessse dar vp rorende van den soz Wendischen steden beslaten.

Jtem tom anderen male van der Jslanderschen reyse dat de der nederlage to Bergen jn Norwegen gantz schedelic sy vnd de heer conninck to Dennemarken ock des ryken Norwegen redere dar vmme gantz vnduldich vnd nicht to vreden syn konden sy ock wene an komen de vth dessen steden de reyse vorsochte den wolden sy thoenen so konde de coepman de jenne deneren nicht beschermen ock vorsochten de sulue Etlande vnd Veerron dar de coepman to Bergen ere merkelige schulde vthgaende hadde dar denn de jenne de alsulke lande vorsoken das jenne daer mede de coepman toe Bergen moet swaerlyken missen.

Jtem dat derde dat sallighe juncher Jacop to Oldenborch den coepman to Bergen sere merkliken hadde beschedighet. begherende dair jne guedes rades dat de coepman by syne gudere wedder vmme komen mochte.

Jtem dat veerde van den duytschen ampte jn Norwegen vnder den coepmanne beseten dat de Nordeschen de gheerne by syck teen vnd heben wolden des heren connynges voget se ock an heelde vnd furder wan des noet vnd behoeff ys myt een vthredinghe te doende vnd wo wol de coepman vnste belastinge van den ampten hefft willen dem coepmanne

doch nergenn ynne to hulpe komen vnd ene virsachten.

Jtem tom vijften male beclaget syck de coepman to Bergen dat to male qwaet vnd vnduchtich meel van Bremen to Bergen gesant werde dat nyn coepmans gued sy der gerlychen vth andern steden ock synnen de beertunnen de van der Wismar komen so gued nicht alse van noeden were deshaluen de coepmann in den bere groten schaden lyde etc.

Jtem dat seste dat sallige scipper Pauwel Lange myt enem geladenen scepe van Bergen vthgezegelit an der Mekelenborgheschen syde ouer etlike vorledenen tyden sy gebleuen deshaluen des vogedes van Buchouw guderebynnen der Wismare syn besatet begerende guedes rades wo sy dar vorder by varen mochten.

Jtem dat de Zuderzeeschen coeplude to Bergen in Norwegen ere scepe vorgrepes vorvrachten to Bergen bringen de vorsteken so dat de coepman nicht dat weten kan krig-en wat sy vor gudere hebben deshaluen se dem coepmanne neen rechtuerdich schot en geuen also sy plichtich syn etc.

Jtem tom latesten jd gebort dat etlike coeplude by dem coepmanne to Bergen hyr in den steden vnd ock anderen coepluden tho Bergen schuldich syn vnd nene betalinge don willen deshaluen se vor de coepmanne werden myt rechte voruolget so dat se van dem coepmanne wyken vnd syck by de Noermans geuen dat denn dem coepmanne zeer schedelyck ys. Bidden dor vp ock prouisien to doende vnd dem coepmanne dar inne des besten to radende.

Jtem noch clage de ersamen van Dantzicke beuele der stede wart den sendeboden des coepmans to Bergen gesecht dat se denjennen de van Dantzick to Bergen quemen aller vryheit gelyck anden vth der Henze to Bergen laten geneten vnd bruken ene nene vorder behindernissen vnd jndracht to donde wan anderen.

Hyr vp de stede na besprake vnd rypen rade heben vorramet vnd to antworde gegeuen alse hyr na volghet.

Jtem jnt erste vm den jennen des tegen de soz Wendeschen stede vpsettinghe vnd vorbot vmme des

gemeynen besten bescheen to Berghen besegelt syn etc. dat schal staen wenthe des anderen daghes dat de jennen de hyr tor stede synt vm der Suderseschen copluden daer mede by komen de des anderen dages des morghens to achten jn de clocken dorch de Suderseschen sendeboden scholden werd- en bescheiden.

Jtem vppe dat ander alse van der Jslanderschen reyse etc. hebn de stede jnt ghemeyne beleuet ys nicht to hold- ende vthgenomen de van Dantzicke de dar van neen beuel to hebbende seden, vnd dat by erem raed gerne bringen wolden der geliken de van Hamborch ock seeden van erem rade des neen beuel to hebbende jo doch vormodeden ze syck ganslyken wan id ander stede helden ere raidh sick dar ynne wol geborlick worde holdende.

Jtem vp dat derde alse van der beschedinghe dorch juncher Jacop bescheen etc. dair ynne en konden de stede sunderges nicht raden, na dem dat juncher Jacop dot were vormodeden syck de stede de here connynck to Dennemarcken dar to nicht scholden antworten willen.

Jtem van der duytschen ampte wegen to Bergen vnder dem coepmanne beseten ys beleuet an de sulue ampte to scriuende in der besten wyse na der sendeboden jnforma- tien vnd ock sust wor des to doende ys myt dem besten vort to settende.

Jtem vp dat verde van de quaden mele dat to Bremen wart vth geschepet etc. hebn de stede beleuet an de van Bremen vnd wor des to doende ys deshaluen jn der bester wyse tho vorschriuende vnd wanner de coepman alsulck meel dat nyen coepmans gulden is besleyt mach hy daer by varen als recht ys. van wegen der vnduchtigen tunnen magh en yewelick sick myt den yennen daer hy beer aff cofft verlyken vnd daer vp seen dat he men guede thunnen krieghe.

Jtem vppe dat seste alse van wegen der gudern tor Wismarn besatet synt vmme der gudern willen jn Pauwel Langen scepe gebleuen etc. js vor dat beste vorramet dat men dat vmme sake willen noch ene tyt lanck late berou- wen so lange men se wor de dyngge myt den ffursten to

Meklenborch vnd de van Rostocke henne willen wes de stede dar tho guedes doen konnen dar tho willen se vnwillich syn.

Jtem dat de Suyderseeschen ere schot to Berghen myt rechtuerdichliken so borlick sy dem coepmanne entrichten etc. dar vp ys beleuet vnd geslaten dat de Suyderseeschen gelyck andern ere schot geuen scholen vnd dar mede bewanet worde de dat nicht en dede den mach men vp synen eet dryngen worde dar we ouer befunden vnrichtich dat men den straffede synt de stede to vreden.

Jtem vp dat latesten alse van wegen der vnruchtigen coeplude de vth des coepmans rechticheyt entwyken by de Noermans vnd schuldich bliuen etc. hebben de stede vordat beste vorramet dat de coepman to Bergen de fulstigen dar na jn ere rechticheyt vnde bescherminghe nicht scholen nemen vnd wor en sulkes den steden worde vorwytliket vnde de jenne en namkundich ghemaket de en scholde men jn nenen Henze steden lyden.

527.

30. Maí 1487.

á Hólum.

TVEIR menn transskríbera bréf um nokkrar jarðir í Fljótu-
um.

AM. Fasc. XXVIII, 14, frumtransskriptið á skinni. — AM. Apogr. 295 (án efa eptir frumtransskriptinu).

Þat giorum ver gudmundur ionsson niculas vilialmsson gudolfur magnusson ok jon kollason prestar hola biskupsdemis godum monnum viturligt med þessv voro brefi at ver hofum seit og yfir lesit opit bref med heilvm og oskoddvm hangandum inciglum suo latanda ord eptir ord sem her eptir stendur.

[Hér kemr bréf Jóns Ketilssonar og Eldjárns Stúfssonar frá 25. Dec. 1416, Dipl. Isl. IV, Nr. 309].

Ok til sanenda her vm heingium ver fyrskrifadir prestar vor jncigli fyrir þetta transskriptarbrief er skrifat var

[a] holum j hialtadal jn octaua ascencionis corporis domini anno domini M cd lxx septimo.

528.

30. Maí 1487.

á Hólum.

ÞEIR prestar transskribera sálugjafabréf Margrétar Þorvaldsdóttur.

AM. Fasc. VI, 7, transskriptarbréfið á skinni; tvö fyrstu innsiglin eru dottin frá, en brot er eptir af hinu þriðja. „Fra Torfa i Flatey 1712“.

Þath giorum vær nichvlas vilhialmsson gvdolfvr magnusson eireckur stefansson prestar hola biskups dæmis godvm monnvm vitvrligt med þessv voro oppno brefe ath vær savm ok yfir lasvm med heilv og hanganda jncingle¹) testamentvm bref margretar þorvalldzdottvr svo latanda ord eptir ord sem hier seiger.

[Hér kemr sálugjafabréf Margrétar Þorvaldsdóttur frá 30. Nóv. 1401, DI, III, Nr. 561].

Ok til sanennda hier vm settvm vær fyr nefndir prestar vor jncingli¹) fyrir þetta transkriptarbref er skrifvat var a holvm j hialltadal midvikvdagen næsta fyrir hvita svna¹). anno domini .M. cd. lxxx^o. vij^o.

529.

6. Júní 1487.

á Þingeyrum.

VITNISBURÐARBREFF þriggja manna um eiðslofan Kristínar Þorsteinsdóttur við Ingvildi Helgadóttur, dóttur sína, viðvikjandi Stóru-Ökrum i Skagafirði.

AM. Apogr. 4108 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali a kalfskinni“.

Þat giorum uer arnfinnur jonson. nikulas jussason. ok jon magnusson godum Monnum kunnegt med þesso uoro opnu brefi at vær uorum þar j hia saum ok héyrdum æ ord ok handaband þessaræ kuenna kristinar þorsteinsdottur af eirni halfo enn af annare ynguelldar helgadottur. dott-

1) Svo.

ur hennar at suo fyrir skildo at kristin handfesti ynguellde at sueria suo felldan bokareid ath hun hefde aungum manni gefit ne sellt anefnt edur uedsett jordena stærre akra j blaundohlid nema ynguellde helgadottur. ok aungum manni umbod til fengit at giora þar nockurn son edur sama upp æ. lofade adurnefnd kristin at sueria þenna eid fyrir finbogæ jonsyni laugmanni edur einhuerium audrum ualldzmanni þeim sem fullt ualld hefde til at tak(a) afhenne fyrskrifadan eid. ok hier epter uilium uær sueria ef þurfa þiker. Ok til sannenda hier um settum uær fyrrnefnder menn uor jnsigli fyrir þetta uitnesburdabref skrifad æ þingeyrum j hunauazþingi. miduikodagin næsta epter huitasunno ærum epter guds burd. M^o. cccc. lxxx ok víj ær.

530.

14. Júní 1487.

á Laugalandi.

HELGA Þorleifsdóttir selr Oddi Steinssyni jörðina Holtastaði í Langadal fyrir Hvol í Vestrhópi og Steinstaði í Öxnadal og nokkurt lausafé að auk.

AM. Fasc. VI, 19 transskript á skinni frá 20. Sept. 1508. — Apogr. 626 (eptir transskriptinu).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heira senda arnfinnur jonsson einar arnason þorsteinn þorlaksson sueinn þorfinsson olafur eyolfsson ok ion biornsson kuiedi guds ok æina kunnigt giorandi med þessu uoru opnu brefi þa lidid uar fra hingad burd uors herra herra jesv christi M cccc attatighir ok sio ar a laugardaghin næsta fyrer jons dag postula vm uorid ath þar vorum vid j hea sãm ok heyrðum æ. æ holtastaudum j langadal ord ok handaband þeirra helgu þorleifsdottur ok osz steinssonar at suo fyrer skildu at greind helga selde adur nefndum oddi ny greinda iord holtastade j langadal med ollum þeim gognum ok gædum sem nefndre iordv hefur fylgt at fornu ok nyiu ok helga þorleifsdottir hafde fremst eigande at ordit. Hier j mot gaf opt nefndur od(d)ur titt nefndre helgu iardir tuær er suo heita huoll j vestrhope er liggur j breidabolstadar kirkiusokn ok

steinstade j oxnadal er liggur j backa kirkiu soknn med ollum þeim gognvm ok gædum sem greindum jordum fylger ok fylgt hefur ad fornu ok nyiu ok oddur uard fremst egandi at ok hier til þriatigi hundrada sex malnytu kvgillde ok fiogur ok tuttugu j þarflegum peningum. skýlde huorr vm sig halda til laga þeim iordvm sem keypte en suara lagariptingum a. þeim sem selde. lofode helga þolle(i)fsdotter ad. suara kirkiu reikninge a holtastaudum suo sem henne bære. reiknudvst þar siou hundrat j porcio er fallid hafde sidan skule bonde loptsson deidi ok henne bar umbod yfer jordvni ok tolf malnitv kvgillde j gamla instædu. suo ok lyste helga þorleifs dottir fyrir oss ad hvn hefde ecki meir en fim uetur ens atta tigar ad aldre þa hun selde oddi jordina ok hun hefde huorki giofum gefid nie saulvm selt þrattnefnda jord holtastade ok ongum lofad at selia nema odde steinsyne. ok til sannenda hier um settum uer fyr nefnder men uor insigle fyrer þetta jardakaups brief sem giort uar a laugalande j haurgardal a fimtudagin j trinitatisuiku a sama are sem fyr segier.

531.

30. Júní
23. Júlí 1487.á alþingi.
í Ljárskógum.

DÓMR útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni um ættleiðing Pétrs Loptssonar, og er hún lögleg dæmd.

AM. 234. 4to, bls. 264—265 (= a) og bls. 585 (= b), hvorttveggja skr. um 1600. — MSteph. 27. 4to, bls. 176—177, Svartskiinna, skr. c. 1730 (= c). — IBfél. 67. 4to, bl. 55—56, „Iclis“ með hendi séra Eyjólf á Völlum (= d).

Alþingisdómur vm ættleiðing Peturs Loptzsonar.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda gudni jonsson. jon oddsson. jon ellingsson. gunlugur þorkielsson. sigurdur dadason. þorlakur þorkielsson. arnor finsson. halldor þorgeirsson. hauskulldur arnason. benedikt magnusson. jon arngrimsson¹⁾ og þorlakur þorsteinsson quediú Gudz

1) Magnusson 67.

og síjna [kunnugtt giorande¹⁾ ad subb anno gratiæ [m. cccc. lxxx og vij²⁾ á laugardaginn nærstan epter pietursmesso og palz á almenniligu auxarðrþingi vorum vier j dom nefnder af ærligum manne finboga jonssyni laugmanne nordan og vestan á jslandi ad skoda oc dæma þá saumu ættleiding sem steinunn gunarsdotter hafdi ættleidt pietur Loptsson son sinn oc [hann þar þa beiddist doms a i logrettunni³⁾ huort hon skyldi lauglig edur eigi. nu af þui ad þar kom fram ættleidingar bref fyrr nefndz pieturs vnder godra manna jnciglum huert giort uar epter bokarinnar ordum þui dæmdum vier fyr nefnder domzmenn þessa saumu ættleiding laugliga med aullum sijnum greinum oc articulis oc obrigduliga halldaz mega⁴⁾ oc optnefndan pietur Loptsson laugliga ættleiddan til allra þeirra arfa sem laugbok skyrer ad ættleidingur a med logum ad hafa sú er⁵⁾ med laugum er ættleiddur.

Samþykkti þennan uorn dom med oss adur nefndur finbogi jonsson laugmann oc setti sitt jncigli med vorum jnciglum fyrir þetta domzbref [skrifad i Liaskogum í Laxardal manadaginn næstan epter Þorlaxsmesso um sumarit a sama ari sem fyrr segir⁶⁾).

532.

26. Júlí 1487.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

Bisk. 3. Fol. bls. 79—80, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42 fyrir Þorlák biskup Skúlason.

Bréf vm myklagard.

Þad giorum vier Olafur Jngemundason. Nicholas Wilhíalmsson. Gudolfur Magnusson. Jon Kollason. prestar Hóla Byskupzdæmis godum monnum viturligt med þessu woru opnu Briefi ad vier sðum og ýfferlasum mældagann Myklagardz kyrckiu j Riegistrum⁷⁾ heilagrar Holakyrckiu so lát-

1) [b (á spássíu), c, d; útstrykað í a; 2) [b; 1487, a; 3) [b. v. d. 4) eiga, d; 5) ed, b; 6) [b. v. d; 7) Svo.

anda. ord epter ord sem hier grejner. [Hér kemr síðari hluti Miklagarðsmáldaga eptir máldagabók Ólafs biskups Rögnvaldssonar XLVIII og LXXVI, Dipl. Isl. V, bls. 313—314, 350—351].

Settum vier fyrr nefnder prestar vor jnsigli fyrer þetta wtnisburdar Brief. skrifath a Holum j hialltadal fimtudæginn næstañ fyrer Olafzmessu fyrri. þa er lidid var fra hingadburd vors herra Jesu Christi þusund cccc og lxxx og sið ðr.

533.

27. August 1487.

á Skarði.

SÆTTARGERÐ Magnúsar biskups í Skálholti og Einars Björnssonar, bæði um víg Bjarna Þórarinssonar vegna Einars sjálfs, og svo vegna Þorleifs bróður hans, „sem guð hans sál náði“.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 6, frumritið á skinni. — AM. Apogr. 2593 (eptir frumritinu). — Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 7, transskript gert í Búardal c. 1541¹). — AM. Apogr. 2594 (eptir því transskripti). — AM. Fasc. XXVIII, 12, transskript á skinni gert í Skálholti 29. Júlí 1488. — Apogr. 1493 (eptir því transskripti). — AM. Fasc. XXVIII, 11, vidi-mus á skinni gert á Reykhólum 18. Marts 1534. Hér er fylgt Skálholtsfrumritinu, og er innsigli Einars Björnssonar enn fyrir bréfinu.

sættarbrief biskup magnus og einars björnssonar
vm bæ j borgarfirdi ma hier lesa.

Þath giorum wær broder halldorr med gvdz næd abotj a helgafellj. helgj magnusson og petur þordarson prestar schalholltz biskupsdæmis. sigurdr dadason. arnorr finnzson og eyiolfur gunarsson leikmenn godum monnum witurligt med þessu woru oppnu brefe a manudaginn næsta fyrir decollacionem johannes baptiste a skardj a skardzstraund þa er lidith war fra hingatburd wors herra jhesu christi þusund fiogr huñdruth attatiger og siau ær worum wær j hia saum og heyrðum a ord og handaband þessarra manna

1) Þessi afskript hefir aldrei verið reglulega innsigluð, og Árna þyk-
ir bréfið þar „apalega bókstafað“.

herra magnus med gudz næd biskups j skalholtj af einne alfu enn einars biornssonar af annarrj at suo fyrir skildu at nefndr einar biornsson skyldj giallda biskup magnuse fyrir þær sakir og askilnad sem þeirra war j millum. cc. hundruth hundrada. woro þessar jardir þar til skildar. j fyrstu bærr j borgarfirdj og þar med jardiarnar langholt og huitarrbackj er þar liggia wnnidir fyrir hundrath hundrada og optnefndr einar kuittur wm kirkiu reikning j bæ og kirkiufe og wppgiord kirkiunar þar. Skyldj þetta hundrath hundrada gialldaz fyrir þa saumu sauk sem einar biornsson brotligr ward fyrir sig og sina menn þa þeir foro til lækiar æbardarstraund og biarne heitinn þorarinsson war oforsyniu j hel sleginn sem gud hans sal hafe. Jtem j annarrj grein gallt tittnefndr einar adrskrifudum biskup magnuse annat hundrat hundrada fyrir allar þær skulldir. sakir og peningareikning sem þratt greindr einar honum skyldugr ward fyrir sig og sinn brodur þorleif biornsson sem gud hans sal nadj þessar jardir þar j luktar er suo heita jordin half asar er liggr æ sidu j skaptartungu fyrir xxx hundrada at suo fyrir skildu at þa peninga sem biorn heitinn þorleifsson hefdj fargat og suarid wæri at hann hefdj j burt skipat skyldj halft bitala biskup magnus enn halft fyrgreindr einar adrgreindri kirkiu og þar til .ij. jardir westur æ bardarstraund j haga kirkiusokn er suo heita haukaberg fyrir xxx hundrada og hrakstadj fyrir .xl. hundrada med skerj þui sem þar liggr fyrir framan og bæta þar til halfu þridia hundradj og þar til. xiiij. kugilldj og vj hundruth j ollum þarfligum peningum. Suo og i¹) sama hanndabandj worum wær j hia fyrsskrifadir menn at optnefndr biskup magnus gaf tittskrifadann einar aullungis kuittan og akiærusausan wppa heilagrar kirkiu wegna fyrir sier og ollum sinum epterkomendum kirkiunnar formonnum j skalholtj wm allar þær sakir og misfellj sem þeim hefer j mille farid og einar honum skyldugr ward wppa sinna wegna og sins brodrs þorleifs heitens biornssonar. Hier med skylldu beggia þeirra menn og medfylgi-

1) VIII, 7; XXVIII, 11; sl. VIII, 6 og XXVIII, 12.

arar biskup(s) magnus og einars kuittir og ækiæruleisur wm þan styrk og fylgj sem huorer haufdu audrum weitt. skylldj þrattnefndr einar leysa [mega aptur¹] jardirnar haukaberg og hrakstadj jnnan .v. ara fyrir adrar jardir jafndyrar at laugligri wirdingu þeirra manna sem þar er²) kunnigth til og þeim biskupinum og einarj wel semur. skylldj þessar .ij. iardir lukaz fyrir sunnan og austan. lofadj fyrr skrifadr einar at suara lagariptingum æ þessum ollum fyrrskrifudum jordum. enn þratt nefndr biskup magnus hallda til laga. Gallt optgreindr einar tittskrifudum biskup magnuse allar þessar adr skrifadar jardir med ollum þeim gaugnum og gædum sem greindum jordum fylger og fylgt hefer at fornu og nýiu og hann ward fremzt eigandj at med laugum. hier med skylldj biskup magnus mega at sier taka jordina bæ og þær .ij. iardirnar sem þar med fylgia þegar hann willdj og suo jordina halfa asa er liggr austur a²) sidu. Og til sanninda hier wm settu⁴) fyrnefndir menn herra magnus biskup j skalholtj og junkærj einar biornsson med worra fyrrskrifadra manna jnsglum sin jnnsigle fyrir þetta bref er skrifath war [æ sama sama are og degj sem⁵) fyrr sægir.

534.

1. Oktober 1487.

í Haga.

Magnús biskup í Skálholti gefr Ingibjörgu Eyjólfsdóttur systur sinni jardirnar Bæ í Borgarfirði, Hvítárþakka og Langholt, en hún skyldi gefa Eyjólfí Gíslasyni jörðina Bæ, ef hann giptist eptir „okkru ráði“ og Gísla föður síns, og kvittar biskup systur sína um andvirði Bæjar.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 8, frumrit á skinni nú innsiglislaust.— AM. Apogr. 2595 „accuraté“. Frumritið nokkuð skemt.

Brief vm Bæ j Borgarfirde.

Vær brodir magnus med gudz næd biskup j skalholtj

1) [aptur mega, frb., en merkt, að sætaskipti skuli gerð á orðunum.
2) VIII, 7 & XXVIII, 11; sl. VIII, 6 & XXVIII, 12; 3) sl. VIII, 6;
4) settum VIII, 6; 5) [i budardal. Þridiodaginn næstan eptir bartholomeus messo (= 28. Aug.) a sama are. deigi sijdar enn VIII, 7.

giorum godum monnum kunnigth med þessa woro oppnu brefi at wær medkennunzt at wær haufum gefid jngebiorgu eyiolfsdottur systur worrj jordina alla bæ er ligr j borgarfirdj med þeim tueimur jordum sem þar wádir liggia er suo heita huitarbackj og langholt sem einar biornsson oss fieck med greindri jordu bæ. gefum wær og faum [a]dr skrifadrj jngebiorgu fyrr nefnda jord bæ med greindum tueim jordum med ollum þeim gaugnum [og g]ædum sem optgreindre jordu bæ fylger og fylgt hefir at fornu (og) nyiu og wer wrdum fremzt eigandj at. at suo firir skildu ath fyrnefnd jngebiorg skýlldj gefa eyiolfe gislasyni syne sinum titt skrifada jord bæ suo framt sem greindr eyiolfr giptizt epter ockru rade og suo gisla philipussonar fodr sins. medkennunzt wær og j þessu woru breffj at wær hofum fulla peninga wpp boiid af optskrifadri jngebiorgu fyrir þratt greinda jord bæ sem oss wel ænæger. Suo og medkennunzt wer at wer haufum lofad [a]t suara lagaríptingu æ titt nefndrj jordu bæ enn þrattgreind jngebiorg halda til laga. Og til meirj audsyningar og stadfestu hier [w]m settum wær wort jnsigle fyrir þetta bref er skrifath war j haga æ bardastrand manudaginn næsta epter festum michaelis archangelj. anno dominj. M^o. cd^o. lxxx^o. septimo.

535.

1. Oktober 1487.

í Haga.

MAGNÚS biskup Eyjólfsson gefr Ingibjörgu Eyjólfsdóttur systur sinni jarðirnar Haukaberg og Hrakstaði á Barðaströnd, eða þær jarðir, er Einar Björnsson leysir þær með.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 20, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2499 „accuratissime“.

Brief frá haga vm hauka Berg og hrakstade¹⁾

Wær broder magnus med guds nad biskup i skalholte giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. at uær medkenunzt at uær hofum gefit ingebiorgv eyolfsdottur systur uore jardernar haukaberg og hrakstadi. er

1) Utan á bréfinu með nokkuð gamalli hendi.

liggia j hagakirkju sokn med ollum þeim gognum og gæddum¹⁾ sem greindum iordum fylger og fylgt hefer at fornu og nyu og uer urdum fremzt eigande at. eða þær iarder sem einar biornzson leysser þær fyrir. innañ. v. ara. skal hun atsier taka iardernar. at næstum fardogu(m) haukaberg og harkstadi¹⁾ till fullrar eignar. Og til meirj au(d)syningar og stadfestu hier vm settum vær uort jusigle fyrir þetta bref er skrifat var j haga a bardastraund manudagin næsta epter festum michaelis archangeli anno domini. M^o. cd^o. lxxx. septimo.

536.

3. Október 1487. í Bæ í Hrutafirði.

Dómr Arnórs Finnssonar sýslumanns milli Geirhólms og Hrutafjarðarar um viglýsing Guttorms Ólafssonar, er vegið hafði Ólaf Indriðason.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608. — AM. 211. 4to bls. 174—175, skr. c. 1700, að eins upphafið, og skeytir svo aptan við það dómi frá 20. Janúar 1496.

Domur vm viglýsing.

Það giaurum vier Jon Suarthaufdason. Arni halldorson. helgi finnsson. Hallur²⁾ Olafsson. Nicholas Vigfusson og Jon Magnusson Godum monnum kvnnigt med þessu voru opnu brefi. at þa er lidit var fra hingad Burd vors herra jhesu christi. M. cccc. lxxx og vij ar a miduikudægin næstañ eptir³⁾ Michaelismesso j Bæ j hrutafirdi á þingstad riettum vorum vær i dom nefndir af ærligum manni arnori finnzsyni. Er þa hafdi laugligt vmbod kongdomsins vegna j sýslunni millum Geirholms og hrutafiardarar at skoda og dæma. huorsu lauglig vera skyldi su sama viglýsing er Guttormur Olafsson lysti fyrir Hallbirni¹⁾ Þorsteinssyni og Birni Jonssyni þa er hann hafdi oforsyniu j hel slegit Olaf heitinn Jndriðason.

1) Svo; 2) Óskýrt í Vatnsh.; Hallur 211; 3) Hér hleypur 211 alt í einu úr þessum dómi og skeytir hér aptan við dómi frá 20. Jan. 1496

Nv af þui að þessir fyrr skrifadir menn halldor¹⁾ og Biorn soru fullan Bokareyd fyrir Arnori finnssyne suo vær heyrðum. að greindur Guttormur Olafsson hefði lyst fyrir þeim á kirkiunni á Eyri j Bitru sagðri viglysing epter aullum Bokarinnar ordum. Og þui dæmdum vær fyrr nefndir domsmenn þessa saumu viglysing j allañ mata laugliga vera. og optnefndan Guttorm Olafsson að laugum lyst hafa fyrr nefndu vigi. sem laugin vtújsa.

Og til sanninda hier um setium vier þrattnefndir domsmenn vor jnnsigli fyrir þetta domsbref skrifad i sama stad deigi og ari sem fyrr seigir.

537.

6. Oktober 1487.

undir Múla.

GÍSLI Filippusson staðfestir þann gjörning um Keflavík (á Barðaströnd), er hann hafði gert við Jón Jónsson mág sinn og Dýrfinnu dóttur sína.

AM. Apogr. 1161, að því er virðist eptir frumriti.

Þat giore eg gisle filippusson godvm monnum kunnigt með þessv minv opnv brefe at ek meðkennunzt at eg hefe staðfest þan sama giörning stodugan j allañ mata sem eg hefe giort vm jordena keflavik vid jon jonsson mág mið ok dyrfinno dottur mina epter þui sem þat sama bref vt visar sem þar er vm giort. at þessum vitnum tilkolludum. herra magnuse með guds nað biskupe j skalhollte ok síra¹⁾ lopte filippussyne. Ok til sannenda hier vm setur herra magnus sitt jnsigle með²⁾ ok nefndur síra loptur með gisla filippussonar jnsigle fyrir þetta bref skrifad under mvla á skalmarnese jn festo fides virginis. anno domini. 1487. cd^o. lxxx^o. septimo.

1) leiðr.; suo, hdr.; 2) Svo.

538. 22. Október 1487. í Flatey á Breiðafirði.

TVÉR menn transskríbera bréf frá 6. Marts 1390 um Illgastaði og Hrafnagil í Laxárdal.

AM. Fasc. IV, 17. Frumtransskriptið. Aftan á því stendr með hendi Árna lögmanns Oddssonar: „Þetta bréf kom mîr til handa a Sîafarborg þann sydasta Julij Anno 1625. A[rni] O[dds] s[on]“.

Þat giorum uid Martein þoruardson og jon hauskauddzson godum Monnum kunnegt med þesso ockru opnv brefi at uid hofum sêt og heýrt ýfer lesit opit bref þessara manna vnder þeirra heilum og oskau[d]um hangande jnsiglum suo latande ord epter ord sem hier seger epter. [Hér kemr afsalsbréf Þórðar prests Þórðarsonar fyrir Illugastöðum og Hrafnagili í Laxárdal til Bjarnar Brynjólfssonar 6. Marts 1390, DL, III, Nr. 376]. Ok til sanninda hér um settum uid adur skrifader menn ockur jnsigle firir þetta transkriptar bref skrifat j flatey a breida firde manu dagin næsta firir tueggia postula messo simonis og jude. arum epter guds burd M^o. cccc^o. lxxx. og .vij. úr.

539.

14. Nóvember 1487.

í Viðey.

VITNISBURÐR um rekafjörur Viðeyjarklaustrs í Grindavík.

AM. 238. 4to bl. 37^b, Bessastaðabók, skr. c. 1570.

Þat giorvm ec arne þorvardzson godvm monnum vitvrligtt med þessv minv opnv brefi at ec for tvær reisvr med abota steinmodi j videy sem gud hans sal hafj og sira þo(r)-steine heitinvm er þa var a kalfatiorñ vm fiorvr allar avstvr fra hravni j grindavik og avstvr at migandi. lysti aboti steinmodvr þar þa fyrir mîr og morgvm dandimonnm odrvm. at kirkiañ j videy ætti hvalreka hvar sem ræki j avllv þessv takmarki. og hier vill ec sveria epter ef þvrfa þycker. Og til sannenda hier vm setta ec mitt insigle fyrir þetta vitnîsbvrdarbréf skrifad j videy midvikvdaginn næsta epter festum brikcij episcopi et confessoris anno domini M^o cd^o lxxxvij.

540.

7. December 1487.

í Viðey.

VITNISBURÐR um reka Viðeyjarklaustrs á Krýsivíkrfjörum og annarsstaðar.

AM. 238. 4to, bl. 37^b, Bessastaðabók, skr. c. 1570.

Þat giore eg jon hellgason godvm monnvm viturligt med þessv minv opnv brefi. at þa er eg var j videy hia abota Steinmodi heitinvm sem gvd hans sal hafi. Enn sira þorarinns heitinn felixsson hieilt þa kryssvvikvr stad medkiennvnt ec at ec sotta þa hval æ fim hestvm er rak ú florum hia miganda og sandskridv er þa vorv ornefni kavllvd ú kryssvvikvr rekvm vegna klavstvrzins j videy og abotans. Enn j annan tima ú xj hestvm vestvr ú florum nær bessastadafiorvm. giordi sira þorarinns þar avngva hindran ú eda motmæli at klavstrid j videy ætti þenna hval eigi. og avngvan annan vp(p) ú kæra. og aldri heyrdæ ec þar tvimæli æ leika og hafa þetta verid xl vetra sidan. og hier epter þessari minne frasogū vill ec sveria ef þvrfa þycker. Og til sanninda hier vm setta eg mitt insiglle fyrir þetta vitnisbvrðarbref skrifad j videy fostvdaginn næsta fyrir conceptio sancte marie virginis anno domini m^o cd^o lxxxvij.

541.

10. December 1487. á Stað á Reykjanesi.

VITNISBURÐR þriggja manna um máldaga kirkjunnar á Stað á Reykjanesi.

AM. Apogr. 2305 með hendi Árna Magnússonar „Ex originali fra Stad a Reykianese. accuratissime“.

Þath giorvm vær hermundr prestur odzson. olafur diakne þorkielsson og arnoddur tomasson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at uær hofum sied yferleset og giolla skodat maldaga kirkiunar a stad a reykianese suo latanda at hvn ætte landet allt j barme j diupafirde jnn ad gliufura og ut at steinum þeim sem standa a ytra leite og

alla halfa soluaflöru til motz uid midhus suo og teig skog allan j millum grimkelsar og kleifar. suo og stod j hennar maldaga at hunn ætte heimalandet allt a stad jn at merkis holum j innara hraun og upp j flokuaalda nípu og j aust-ann verda þorsteinsey og þar upp j snos.

Og til sanninda hier umm settum uær fyrrnefnder menn vor insigle firir þetta uittnisburðarbréf er skrifat uar a stad-arstad a reykianese manudagenn næsta firir magnusmessu anno domini M^o. iiij^c. 1) lxxx^o. septimo.

542.

22. December 1487.

1489.

í Viðey.

ÞORVARÐR Steinmóðsson selr, með samþykki Rögnu Árna-dóttur, konu sinnar, Ólafi Ásbjarnarsyni tuttugu hundruð í Vik (Reykjavík) á Seltjarnarnesi fyrir hálfu Búland, „er liggr austr á Síðu í Skaptártungu í Leiðvallarþingi“.

AM. 238. 4to, bl. 69, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Skiptvbref fyrir xx^c j Vik æ Seltiornynese oc Bvland avstr æ Sidv.

Þat giörvm vid Sigurdr Jonsson [oc] Vilhialmr Ormsson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefi at þar vorvm vid j hia savm oc heyrdivm a a lavgardaginn næsta eptir Thomas messv postvla þa lidit var fra hingatburd vors herra Jesv Kristi M. iiij^c. lxxxvii ar ord oc handaband þessa ara manna Þorvarðs Steinmodssonar af einni alfv en Olafs Asbiarnarsonar af annarri. at svo fyrir skildv at adrgreindr Þorvardr ældi fyrrgreindvm Olafi Asbiarnarsyni xx^c j jord-inni Reykiavik. er liggr a Seltiarnarnesi j Kialarnesþingi med upplagi oc samþykki Raugnu Arnadottur kvinnu sinn-ar med aullum þeim gangnum oc gædivm sem greindri jördiv fylgir oc fylgt hefir at fornvm oc nyiv. at aullv til teknv en

1) Árni segir, að iiije sýnist skrifað með öðru bleki, en alt sé þó falslaust.

aungun fra. oc þau vrdv fremst eigendr at. oc greind jörd ma eiga ad riettyv lögv.

Hier j mot gaf þratt nefndr Olafr Asbiarnarson titt nefndvm Þorvardi Steinmodssyni jördina halfa Byland. er liggr avstr a Sidv j Skaptartvngv j Leidvallar þingi med upplagi og samþycki Onnv Sniölfsdottvr. kvinnv sinnar. j svo mata. ad hvn skildi sier þessi xx^e j jördinni Vik med þeim skilmala sem hann hefir keypt. og skyldi hvor vm sig halda sinv kavpi til laga en sa svara lagarýptingvm er seldi.

Oc til sanninda hier vm setivm vid fyrrnefndir menn ockar innsigli fyrir þetta jardarkavps bref er skrifat var j klavstrinv j Videy tveimr arvm seirna enn fyrr seigir.

543.

2. Janúar 1488.

í Laufási.

SVEINN Eyjólfsson selr Kolbeini Jónssyni jördina Sigurðarstaði í Bárðardal fyrir sextán hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVIII, 15, frumritið á skinni. Af þrem innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu.

Þat giorum ver halldor hallsson. hellgi snorrason og nichulas ketelson godum monnum uiturligt med þessu uoru brefi ad þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þusund og cccc lxxx og uiij ar j laufasi j eyiafirdi uorum uer j hia saum og heyrðum a ord og handaband þessara manna sueins eyiolfssonar af einri alfu en kolbeins ionssonar af annari ad suo fyrir skildu ad fyr nefndr sveirn selldi adrnefndum kolbeini iord sina sigurdarstadi j bardardal er liggur j lundarbreyku kirkiv sokn med ollum þeim gognum og gædum sem greindri iordu fylger og fylgt hefer ad fornu og nyu og hann vard fremzt eigandi ad med logum. hier j motti gaf opt nefndr kolbeirn titt nefndum sveini vj hundrvt med suo vordnvm fridleika x malnytu kugilldi iiij gellfiar kugilldi og cc ofrid. skyldi þrattnefndr sveirn suara laga riptingum a fyr greindri iordu en greindr kolbeirn hallda til laga. Og til sannenda hier um settv

ver fyrnefnder men vor insigli fyrir þetta bref skrifad á niunda dag iola j sama stad og ari sem fyr seger.

544.

4. Febrúar 1488.

á Stað í Kinn.

BÖÐVAR Eyjólfsson selr Kolbeini Jónssyni jörðina Sandvík í Bárðardal fyrir átta hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVIII, 17, frumritið á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá.

Þat giorum viær ellendur prestur broddason. helgi þo-steinsson og þvridur sýgurardotter. godum monnum vitur-lighth með þessv vorv opnv brefi þa lidit var fra hingad-þvrd vors herra ihesv christi þvshvnd flogur hvndrvth atta-tigir ok¹⁾ átta ár. vorum vær j hia savm og heýrdvm á ord og handaband þessara manna bavdvars eiolfsson(ar) af annari alfv en kolbeins ionssonar af annari ath svo fyrir skildv at bavdvar eiolfsson selldi fyr gr(e)indvm kolbeini jonssyni iordina sandvik er ligur j lvndarbreckv kirkiv sokn með avllvm þeim gavgnvm og giædvm sem greindri iordv fylger og fýlt hefer ad fornu og nýv og hann vard fremzt eigandi ath. hier á mot gaf titt nefndr kolbein jonson opt-nefndvm bavdvari eiolfssyni átta hvndrvt. iij malnýtu ku-gilldi. iij. gellfiar hvndrvt og .ij. hvndruth j avllvm þarflig-um peningum. Og¹⁾ til sanninda hier vm settvm vær fyr skrifader menn vor inncigli fyrir þetta kavpbref er skrifath var á stad j kinn þridi daginn næsta fyrir niv vikna favstv á sama ári og degi sem fyr seger.

545.

8. Apríl 1488.

á Helgafelli.

LOPTR Jónsson selr, með samþykki Ingibjargar Ingimundar-dóttur, konu sinnar, jörðina Hraunhafnarbakka í Staðarsveit

1) Svo hér..

Halldóri ábóta og klaustrinu á Helgafelli gegn því að ábóti kendi Narfa syni Loptis til subdjákns með því skilorði, er bréfið greinir.

Eptir Skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar í 4to bl 125 nú í Landsskjalasafni, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip af þessu bréfi með ártali 1488 er í AM. 252. 4to bls. 44—45; AM. 430. 4to bls. 4, og AM. Apogr. 1587.

Kaupbrief fyrir HraunHaffnar Backa.

Það giorum vier Helgi prestur Jonsson. Einar Þorleiffsson. Jon Jonsson. Einar Þordarson og Skwle Þordarson godum monnum kunnugtt með þessu voro opnu briefe að a þridiudaginn j þaskum Anno domini 1488 a Helgafelli j Helgafellzsvait vorum vier j hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna. af einne alfu Herra Halldorz Abota a Helgafelli með samþycke hanz conventubrædra. Enn af annare alffu Lopttz Jonssonar. að so fyrirskildu. að greindur Lopttur Jonsson selldi firskrifudum abota Halldore með samþycke Jngebiargar Jngemundardottur konu sinnar Jordina Hraunhafnarbacka. er liggur j stadarsveit vnder ollduhrygg klaustrinu a helgafelli til æfinligrar eignar með þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fylger og fylggt hefur að fornu og nyiu og þau vrdu fremst eigandi að. Hier j mot jatadi og lofade firskrifadur Abote Halldor með samþycke conventubrædra Narffa syne greindz lopttz og Jngebiargar konu sinnar kost og kiendslu a klaustrinu. vadmalz klæde og skiædi framan til þess hann væri subdiakne. með so ordnum skilmala. að ef pilltinum kynni þau nockur forfoll til að falla að hann mætti ecki vijgiast¹⁾ eda villdi ecki vijgiast þa er hann væri xvj vetra gamall þa skilddi klaustrid og abotinn skilinn vid pilltinn. enn Jordin æfinlig klaustursinz eign. enn ef hann væri þa ecki vijgdur subdiakne er hann væri xvij vetra gamall og villdi þa eigi þo hann mætte. þa skilddi hann vera til þess hann væri vigdur subdiakne. edur ef hann være vijgdur fyrr enn hann væri xvij vetra. þa skilddi hann þo vera a klaustrinu þar

1) yngri, hdr.!

til hann væri xvij vetra. enn ef presturinn kynne fyrr ad deýia. þa skilddi greindur abote Halldor lwka greindum lofte ijc vppa huoria xij manude sem epter væri thil þess hann være xvij vetra. Hier til skilddi Abotinn giallda lofte ad næstum fardogum iiij mállytu kugilldi og iiij saudi gamla ad hausti komandi. xij fiordunga smiorz. jc j vadmalum og jc j varninge. ef sigling yrddi. skilddi abotinn ad sier taka Jordina til æfinligrar eignar ad næstum fardogum. Lofade Lofftur ad suara lagaríptingum a greindre Jorðu. enn abotinn hallda til laga.

Og til sanninda hier v̄m et cetera.

546.

28. Apríl 1488.

á Grýtubakka.

TYLFTRADÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni, kongs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um kærur Magnúsar Þorkelssonar til Jóns Sigmundssonar um Grýtubakka og Hlýskóga og önnur fjármál.

AM. Apogr. 3871 með hendi Páls Hákonarsonar „Ex originali communicato mihi a Paulo Jonæ Vidalino, Vice-Nomophylace“ (AM.) „accurate collatum“. Þrettán innsigli höfðu verið fyrir bréfinu, en átta af þeim voru dottin frá. Apogr. 3872, afskrípt eptir sama frumriti.

Domur milli Jóns Sigmundssonar og Magnuss Þorkelssonar um Grytubacka og Hlyskoga et cetera¹⁾.

Ollum monnum sem þetta bref sea edr heýra senda finbogi ionsson. þorsteinn þorleifsson. ion arngrimsson. og olafur halldorsson lögrettumenn. jon finnbogason. nicholas ketilsson. ion sigfusson. sveinn Eyiolfsson. magnus þordarson. hrafn halldorsson. thvmas gudmundzson og asgrinur hallzson Q(uediu) G(udz) og sina kunnigt giðrandi at þa er lidith var fra guds burd þushundrat fiðgr hundrut atta tiger og atta ær æ manadaginn næsta firir tveggia postula messo philippi et iacobi a grytubacka i hofdahverfi a þingstad nettum vorum vier i dom nefnder af ærligum manni

1) Þessi fyrirsögn er með hendi Árna Magnússonar.

finboga ionssyni logmanni nordan og vestan a jslandi er þa hafdi kongsins syslu og umbod i þingeyiarþingi at dæma millum þeirra magnus þorkelssonar og ions sigmundzsonar um þa akæru er magnus kærði þar til ions af vegna kristinar eyiolfsdottr konu sinnar um arf og peninga epter eyiolf heitin arnfinnzson fôdr kristinar. og at svarinni stefnunne at greindr ion var þangad stefndr i sagdan stad og dag dæmdum vier stefnuna lögliga. og ion sigmundzson þar lögliga firir kalladann um allar þær greiner og peninga sem joni þar lagasvar firir at hallda.

i fyrstu grein kærði magnus þat til jons at hann hefði og hielldi a vegna barna gudna eyiolfssonar jördina grytubakka og hlyskoga i hofdahverfi er magnus reiknadi kristinu konu sinni til arfs hafa fallid epter eyiolf arnfinnzson at rettum hlutskiptum vid onnur syskin sin.

i annari grein kærði magnus til ions at hann hefði og hielldi .c. hundrada i lausapeningum er gudni hefði at sier tekid epter eyiolf fôdr sinn og at þessum greindum peningum iordum og lausaféé sooru þar iij skilriker vottar firir finboga ionssyni lögmanni fullan bokareid at þeir vissu firir full sannindi at gudni eyiolfsson tok at sier grytubacka og hlyskoga epter eyiolf arnfinnzson daudan. og þar til .c. hundrada i fridum peningum og ofridum sua og iardirnar grimsmes og eyr i fiordum og lagdi þessa peninga ei til skipta sua at þeir vissi vid systur sinar. og eingin lögligh lagaskipti vissu þeir a þessa peninga ganga.

j þridiu grein kiærði og magnus til ions af vegna gudna eyiolfssonar og barna hans at gudni hefði at sier tekit af peningum eyiolfs .xiiij. tigi hundrada at auk fyr greindra peninga og lagt eigi til lagaskipta vid adra erfingia eyiolfs.

Hier i moti þessum greindum akærum vændizst ion sigmundzson i fyrstu at eyiolfur arnfinnzson hefði giefid gudna eyiolfssyni til fullrar eignar iordina grytubacka og liet þar upp lesa .ij. bref sua hliodandi at eyiolfur hefði gefid gudna iordina grytubacka hver os lituzst i allan mata eigi fullmecktug vera um adr nefnda giof. þui dæmdum vier optnefnadan ion sigmundzson skyllidugann at lata sveria .ij.

löglig vitni at eyiolfur arnfinnzson hafi gíeft sýni sinum gudna til fullrar eignar iórdina grytubacka i hofdahverfi. sua og dæmdum vier ion sigmundzson skýlldugann at lata sveria onnur .ij. loglig vitni at iórdin i hlýskogum hafi lögliga skipt verit gudina til eignar eptér eyiolf fódr sinn. En þat .c. hundrada sem svarid var at gudene hefði at sier tekid eptér eyiolf fódr sinn og ei til logligrá skipta lagid vid systr sinar sua þeir vissi liet jon sigmundzson þar i moti bref upp lesa med .ij. manna insciglum sua latanda at gudini eyiolfsson hefði fram lagt til skipta alla kvika peninga eptér eyiolf fódr sinn. þar i moti vendizt magnus þorkelsson vitnum at og baud at lata sveria ij vitni skilrik at ormur gunlaugsson sa er þar var firir skrifadr hefði at þeirra viti eigi verid i hofdahverfi a þui vori og alldri þar komit sua at þeir vissi. þvi firir þessa grein og fleiri adrar þær þessu brefi til heyra dæmdum vier þat ecki afl hafa utan helldur dæmdum vier ion sigmundzson skýlldugann at lata sveria .ij. loglig vitni at gudini eyiolfsson hafi framlagt alla kvika peninga þa hann hafði at sier tekid og eyiolfur hafði att til logligrá lagaskipta vid adra erfingia eyiolf arnfinnzsonar. En ormr gunlaugsson leitz os ologligt vitni sva framt sem þat verdr svarid af .ij. vitnum at ormur kom ecki i hofdahverfi a þui vori sem eyiolfur arnfinnzson deydi eda hann var eigi i nesi þa þar var skipt peningum eptér eyiolf. Sva og dæmdum vier firir þa akæru er magnus kærði til jons a vegna barna gudina at gudini hefði at sier tekid eptér eyiolf .xiiij. tigi hundrada af oskiptum peningum lausafe at auk þess hundrad hundrada sem adr var til svarid. voro hier eingi vitni til leidd. þui dæmdum vier jon sigmundzson skýlldugann at sveria lyritareid at su skulld var eigi i gard erfingia gudina sua at hann vissi hvern er jon sor þar þa firir finnboga ionssýni logmanni þenna greindan lyritareid oss nærverondum. skýlldu þesser allir greindir eidar leidazt firir finnboga ionssýni lógmanni innan manadar særra daga at heyrdum dominum at forfallalaus. og at þessum ollum eidum unnum og lögliga leiddum sem hier fyrr skrifader eru og i dominum standa. dæmdum vier þessa akæru magnus þorkelssonar nu at sinni ecki afl hafa. En

ef ðoni sigmundzsyni fallazst þau eignarvitni sem dæmd eru vegna gudna um gíof eyjolfs a grytubacka og sua þau vitni er leidazst skyldi um lagaskipti a hlýskogum. þa dæmdum vier þessar greindar iardir grytubacka og hlýskoga aptur til lagaskipta vid kristinu eyjolfsdottr henni til fullrar eignar sua mikin hlut upp i sagdar iarder sem henni kann til falla at rettu laga skipti vid adra erfingia eyjolfs arnfinnzsonar. sua og ef þau vitni fallaz at gudini hafi fram lagtt til rettra lagaskipta vid erfingia eyjolfs alla kvika peninga þa gudni hafdi ath sier tekid og eyjolfr hafdi att utan vi. hundrud edr. vij. þa dæmdum vier ion sigmundzson skyllidugan at giallda magnusi þorkelssyni vegna kristinar konu hans .iiij. hundrud og xx ur þui hundrad hundrada sem magnus sveria let at gudeni hefdi at sier tekid epter eyjolf arnfinnzson i lausa peningum. Enn firir þann skulld at ion sigmundzson sor þann lyritar eid sem vier dæmdum honum firir þau .xiiij. tigi hundrada er magnus kærði til hans og ei voro vitni til borin dæmdum vier hann nu at sinni þar eigi meiri svara skyllidugan fyrer¹⁾. Og hier til dæmdum vier ion sigmundzson skyllidugan at giallda þrattnefndum magnusi þorkelssyni .xij. alna abata af hveriu hundradi af greindum peningum faustum og lausum a hverium .xij. manudum upp á þau .vj. ar er gudeni hafdi halldid optnefnda peninga og þar med leigr og leigu²⁾ leigr epter rettum reikningi af sögdum abata skyldi titt nefndr ion sigmundzson giallda edr giallda lata þessa halfa innstædu peninga magnusi þorkelssyni heima i grenevik innan manadar at eidunum faullnum en halfa innstædu sem eru ónnur .xij. hundrud at michaelis Messo þar epter i nesi i hófdahverfi þar sem eyjolfr arnfinnzson atti bu og lood þa er hann deydi. skal og þar gialldazt abati og alogr allar at næstum fardögum epterkomendum sem fyrskrifad stendr þrattnefndum magnusi þorkelssyni edr hans umbodsmanni.

Og at sua profudu mali sem nu er greint og i dominum stendr samþyckti finnbogi ionsson logman þenna vorn

1) hér: fyr', annars f' 2) hér stendr í hdr. z (og), en því er ofaukið.

dom med oss. og þui til sanninda hier um setti hann sitt innscigli med vorum insciglum firer þetta domsbref skrifad i sama stad og ari tueimur dogum sidar en fyr segir¹⁾.

547.

7. Maí 1488.

á Helgafelli.

GÍSLI Jónsson gefr Haldóri ábóta á Helgafelli kvitta alla þá tiltölu og þann rétt, sem hann þóttist eiga til jarðanna beggja Þveráa og Gerðubergs í Eyjahrepp og Bjarnarfoss í Staðarsveit fyrir lausafé, er bréfið tilgreinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar í 4to, bl. 159a, nú í Landskjalasafni 94², með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með ártali 1488 er í AM. 252. 4to bls. 54; AM. 430. 4to bls. 15, og Apogr. 1586 og 1649.

Gierduberg og þvera.³⁾

Þad giorum vær Einar Þorolfsson. Magnus Halldorson godum monnum kunnugt med þessu voro opnu briefe. ad þar vorum vær j hia sðum og heyrðum á a Helgafelli j Helgafellzsueit fostudag næstañ fyrir krossmessu³⁾ vm vorid 1488. ord og handaband Halldorz abota ad Helgafelli og gijsla Jonssonar ad so fyrir skildu ad gijsle Jonsson handlagdi Halldore kuitta og akiærulause alla þa tiltölu og riett sem hann þóttist eiga og hafa til þessara Jarda er so heita þuerðr thüær og gierduberg er liggia j Eyjahrepp. og Biarnarfoss er liggur j stadarhrepp vnder ollduhrygg fyrir sier og ollum sijnnum epterkomendum klaustrinu til æfinligrar eignar. Hier fyrir skilldi greindur Abote Halldor lwka greindum gijsla xij ær j fardogum og xx vod. mioltunnu ad sumre. og j^c asmunda og þar til 40 alner j bwsgagni. sau vær aller fyrnefnder menn ad greindur gijsle var heill ad viti og skynsemd. og thil sanninda hier vm. setium vier adurskrifader menn vor Jnsigle fyrir þetta brief. skrifad ad Helgafelle j Helgafellzsueit in festo Johannis beuerlatensis a sama are sem fir seigier.

¹⁾ p. e. 30. April. ²⁾ 430. ³⁾ p. e. 2. Maí.

548.

15. Maí 1488.

á Helgafelli.

VITNISBURÐR JÓNS JÓNSSONAR um landamerki Saxahvols, Öndverðarness og Gufuskála undir Jökli.

Eptir skjalabók í 4to bl. 150a úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsskjalasafni 94², með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar á Reynistað, c. 1600. — AM. 264. 4to bls. 11, skr. 1606. — AM. 252. 4to bls. 26—27, skr. 1660 (af Jóni Steindórssyni á Knerri). — Landsbókasafn 108. 4to bls. 128—29 (með hendi séra Jóns í Hitardal). — AM. Apogr. 1575, 1655 & 1657.

Landamerke mille Saxahuolz. ondverdarness og
Gwfuskúla.

Þad giore eg Jon Jonsson godum monnum kunnugtt med þessu mijnu opnu brefe ad eg heyrda Króuk heitinn Marteinsson segia þesse landamerki millum Saxahuolz ondverdarness og Gwfuskala. ad ondverdarnes ætti sudur med sio til hualraufar.¹⁾ þadañ sionhending til uigisborgar. þadan til borgar þeirrar er stendur hia Hraknessbrunne. þadañ sionhending til þijstilshellu. þadañ j [skierit j skarfvijk.²⁾] og þesse landamerke hafa verid hofd og halldin j millum greindra jarda so leingi sem eg hefi til vitad. og einginn vppatalad ad mijnu vite. hafda eg og vppa morg úr [klaustursinz vmbod³⁾] a Helgafelli og [akiærde einginn þesse landamerkie. var eg meir enn sia(u)tugur er eg bar þennann vitnissburd. og hef eg optast verid vistum aa klaustrinu ad Helgafelle.⁴⁾] og rijdit med klaustursinz formonnum. og hier epter vil eg sueria ef þurfa þyker. Og til sanninda hier vm [sette eg mitt Jnsigle fyrer þetta vitnissburdarbrief.⁵⁾] [Skrifad aa Helgafelle j Helgafellzsuweit vppstigningardag Anno Domini M cd lxxx viij ar.⁶⁾]

549.

26. Maí 1488.

í Hruna.

EIRÍKR bóndi Þorsteinsson selr Árna presti Snæbjarnarsyni

¹⁾ hualzröfvar 252. ²⁾ [skard j skarfvijk 252. ³⁾ [umbodid klaustursins 264. ⁴⁾ [264, 252; sl. 94 (!). ⁵⁾ [108; etcetera 94, 264 og hin fl. ⁶⁾ 1448 ar (!) 252, 108, en séra Jón vill leiðrétta það í 1484; [Anno 1488, 94.

sjö hundruð í jörðunni Langholti í Flóa fyrir níu hundruð í lausafé.

AM. 258. 4to, bls. 202—203, með hendi Hákonar Ormssonar um 1648 fyrir Brynjólf biskup.

Kaup Breff fyrer Langhollts Parte j Floa.

Þad giörum vier Jon Olaffsson og Gudmundur Þor-
kelsson prestar. Jon Gellisson og Rognvalldur Hialmsson
leikmenn godum mönnum witurligt med þessu voru opnu
brefte. ad þá er lided war frá hingadburd wors herra Jesu
Christi þusund fiögur hundrud attatiger og aatta aar. huijt-
drottinsdag vmm worid¹⁾ i Hruna i Ytrahrepp worum vier
i hið saum og heirdum á ord og handaband þessara manna
sira Aarna prests Snæbiarnarsonar aff eirne aalfu. Enn
Eireks bónda Þorsteinssonar aff annare. Skildest þad og
falst wnder þeirra handabannde. ad fyrrgreindur Eirekur
selde aadurneffndum Sira Aarna Snæbiarnarsyne sið hundr-
ud i Jörðunne i Lánghollte i Floa er liggur i Laugardæla
kirkiu sokn. med öllum þeim gögnum og giædum sem
greindum Jardarparte filger og filgt heffer ad fornu og nyu
til ytstu wmmerkia wid adrar Jarðer og aadurgreindur
Eirekur hafde aadur fremst eigande ad orded. Hier i mote
skyllde fyrneffndur Sira Arne gieffa og giallda aadurgreind-
um Eireke nio hundrud i suo vordnum peningum. sex
maalnytu kugillde. tuo naut tuæuetur. tolf sauder vetur-
gamler. fiorer sauder tuæuetrer og þar til frijdvirdta x aura.
Skyllde optgreindur Eirekur suara lagariptingum á adur-
greindum Jardarparte i lánghollte. Enn Sira Aarne hallda
til laga. Ok²⁾ til sannenda hier wmm settum vier fyrr-
neffnder menn wor Jnsigle fyrer þetta kaupbreff. Skriffad
i sama stad og aare dege sijdar enn fyrr seiger.³⁾

¹⁾ p. e. 25. Maí. ²⁾ Svo hér. ³⁾ p. e. 26. Maí.

550.

8. Júní 1488.

á Flugumýri.

DÓMR tólf presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um ákæru séra Jóns Þorvaldssonar til Sveins Oddssonar um ásetu á jörðunni Efra-Ási ótekinni.

AM. Fasc. XXVIII, 26, frumritið á skinni. Af tólf innsiglium eru nú átta fyrir bréfinu, sum mjög skert. — Apogr. 3311.

Domur Wm Svein Oddson.¹⁾

Þath giorum vær sigurdr þorlakksson. magnus ionsson. gottskalle nichulásson. olafur ingimundarson. nichulass uilhialmsson. stigur ingimundarson. gunar ionsson. ion kollason. ion hellgason. gudulfur magnússon. olafur ionsson. ion þorkellson prestar holabiskups dæmis godum monnum uiturligt med þessu uoro brefi voro uær i dom nefnder af uirduligum herra ok anþaligum fodur olafui med guds nad biskup æ holum laugardaginn næsta epter dyradag.²⁾ þa lidid var fra hingadburd uors herra iesu christi þusund flogur hundrud attatigir ok atta ar at dæma vm þæ akæru er sira ion þorualldsson rædzman æ holum kærdi til sueins odzsonar. at hann hefði setit æ iorduni efra asi oteckinni er liggur i hialltadal. þui i fystu grein dæmdvm vær stefvna logliga ok suein odz(son) logliga fyrir kalladan. en i annari grein dæmdum vær adr nefndan suein odzson skylldugan at leida t(v)av loglig uitni fyrir biskup olafui eda hans vmbodsmanni hier i dag at hann hefði iordina epter logum tecit. en fallnadz honum þessi uitni ok hefer suo setit med uilia sialls³⁾ sins obbelði ok fullu forþroti æ adrgreindre kirkiunar fasta eign. þæ dæmdum uær fyrskrifadan suein skylldugan at luka heilagri holakirkiu sextigi marka j fullretti fyrir ran ok rangliga asetv iardarinar. i þridiu grein fyrir rangligt halld kugilldana med jorðvni dæmdum uær opp(t)nefndan suein skylldugan at giallda aptur kvgilldin ok matinn undan þeim smior ok skyr. en ef matvrin er ei til suoluki hann eyri epter huert kugilldi uppa huora uicu. en heilagri hola kirkiu i rett sinn þriatigi marka. skulu fyr greind kugilldi. matur ok rietarfar³⁾ æ kugilldunum lukatz nu strax

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ þ. e. 7. Júní. ³⁾ Svo.

i dag fyrir solar setur sira ione i hond ok hans umbodsmanni. i fiordu grein at sira ion kærði til hans at hann hefði ei lukt landskyllidina af adr greindri iordu efra asi ok sagditz hafa beitt ok kraft ok feingit eigi þui skal sira ion leida t(v)av loglig uitni at hann hafi beitt og kraft. fullnátz honum þav vitni þa skal sueinn luka xii alner fyrir hveria krof ok þar til kirkiuni fimtan merkur i riect sinn fyrir rangligt halld j landskyllidinar ok oheimilld iardarinar. ok luka landskyllidina nu j dag og retarfar landskyllidarinar ok oheimilld iardarinar lukitz i haust at michilsmesso en et hæsta fullretti kirkiunar lukitz at næstum fardogum ok hann fallin i bann af sialfs sins verki ok skylldugan ath taka lausn ok skrift af biskupinum. hier til dæmdum uær suein skylldugan at luka suo hvern pening sem han hefði til eda honum afladitz. suor ok tittnefndr svein fullan bokareid þar fyrir oss at hann skyllði þenna vorn dom hallda ok peningana lvka epter þui sem peningarnir afladitz. Ok til sanenda hier um setivm uær fyr skrifadir prestar vor incigli fyrir þetta domsbref [er] skrifat uar a fvgumýri i skagafirdi sunudagin næstan epter dyradag. a sama ari sem fyr seigir.

551.

9. Júní 1488.

á Viðivöllum.

* TVEGGJA tylfta dómr, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum á prestastefnu, um kæru biskups til Haldórs Brandssonar, að hann hefði eigi haldið Viðvíkrdóm um kirkjugózin á Barði í Fljótum frá 10. Febrúar 1481 (Dipl. Isl. VI, Nr. 317; *Barðsdómr hinn síðari*).

AM. Fasc. XXVIII, 20, frumritið á skinni. Fyrir því hafa verið 24 innsigli, en nú eru að eins 11 af þeim eptir og þó flest nokkuð brákuð. — Fasc. XXVIII, 21, transskript á skinni frá 2. August 1488, og eptir því er þessi dómr tekinn upp í Barðsdóm Jóns lögmanns frá 17. Okt. 1573. — AM. Fasc. LXV, 10, transskr. ¹⁰/₈ 1488. — Apogr. 3604.

Bardzdomar 1488.¹⁾

Þat giorum vær eirecur einarsson. ion þorualldzson.

¹⁾ Utan á XXVIII, 20, með hendi frá 16. öld. Utan á XXVIII, 21, stendr með hendi frá 17. öld: „Domur um Halldor brandsson“.

ketil¹⁾ grimolfsson. sigurdur þorlaksson. magnus ionsson. þorleifur magnusson. þorstein ionsson. þorstein illugason. snioolfur sigursson.²⁾ þorstein gudmundzson. olafur ingimundarson.³⁾ magnus asgrimsson. are olafsson. ion ionsson. ion helgason. ellendur broddason. olafur klængsson. káár ionsson. gunnar ionsson. þordur ingimundarson.³⁾ olafur þorgeirsson.⁴⁾ gudmundur ionsson. arne halldzson⁵⁾ ok steinn þorualldzson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt með þessu voru opnu brefi at þa er lidit var frá hingatburd vors herra iesv christi þusund cccc attatiger ok atta ar. manudagin næsta epter dyradag a vidivollum i skagafirdi a almennilegri prestastefnu vorum vær i dom nefnder af vorum uirduligum herra ok andaligum faudr olafui með gyds nad biskupi a holum ath dæma vm þa akiæru er biskupin kiærdi til halldors brandzsonar at hann hefði eigi halldit þann dom sem dæmdr var vm kirkiu godzen a bardi j vidvik j vidvikursveit ok rofit svo þann dom er atian prestar dæmdu. var þar lesin ok suaren stefnan. þui j fyrstu grein dæmdu(m) ver stefnuna laugliga ok fyrnefndan halldor rettiliga fyrer kalladan hier j dag. en saker þess ath hann forsmadi at koma j suaren stefnudag dæmdum ver hann skýlldugan ath giallda maurk j stefnufall nema hann syni lauglig forfaull ath hann matti eigi koma. J þridiv grein dæmdu(m) ver optnefndan halldor skýlldugan ath giallda fiorar merkr j domrof junan siauundar ath heyrðum dominum heima at holum biskupinum j hond eda hans vmbodsmanni ok skýlldugan ath hallda domen sem adr þann sem fyr var dæmdr. En fyrer sina þriozsku ok rangligt halld a peningunum kirkiunnar a bardi fallenn j bann ok skýlldugan at taka lausn ok skrift af biskupinum.

Ok til sannenda hier vm setium ver fyrnefnder prestar vor jnsigli fyrer þetta domsbref skrifvat j sama stad degi ok are sem fyr⁶⁾ seger.

¹⁾ ketill 21. ²⁾ sigurdsson 21. ³⁾ ingimundason 21. ⁴⁾ þorgrimsson 21. ⁵⁾ hallzson 21. ⁶⁾ 21; sl. 20.

552.

9. Júní 1488.

á Víðivöllum.

TVÆGGJA tylfta dómr, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum á prestastefnu, um kæru biskups til Árna Höskuldssonar, að hann hefði eigi haldið Eyrarlandsdóm frá 7. Júní 1479 (DI, VI, 202) um kirkjugózin í Núpufelli og á Hnappstöðum.

AM. Fasc. XXVIII, 22, frumritið á ekinni. Af 24 innsiglum eru nú 10 fyrir bréfinu. — Apogr. 3304. — AM. Fasc. XXVIII, 23, transskript á skinni frá 16. Júní 1488. — Apogr. 3308. — AM. Fasc. XXVIII, 25, transskr. á skinni frá 18. Júní 1488. — Apogr. 3310. — AM. Fasc. XXVIII, 24, transskript á skiini frá 2. August 1488. — Apogr. 3309.

Vm nuparfell ok hnappstadi.¹⁾

Dat giorum vær eirecyr einarsson. ion þorualldzson. þorsteinn ionsson. ketil grimolfsson. sigurdvr þorlaksson. magnus ionsson. þorleifur magnusson. þorstein illugason. sniolfur sigursson. þorsteinn gudmundz(son). arni halldzson. olafur ingimundarson. magnus asgrimsson. ion ionsson. ellendur broddason. gvdmundur jonsson. olafur klængsson. olafur þorgeirsson. ari olafsson. gunnar ionsson. kar ionsson. þorðr ingimundarson. ion hellgason. þorstein þorualldzson prestar hola biskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessv vorv opnv brefi at þa lidit uar fra hingatburd uors herra iesv christi M. cccc. lxxx ok atta ar manudagin næsta epter dyradag æ uidivollum i skagafirdi æ almenniligri prestastefnv vorvm vær i dom nefnder af vorum virduligum herra ok andaligum favdur olafui med gudz nad biskupe æ holum i hialltadal at dæma um þa akiæru er biskupen kærði til arna havskollsdssonar at hann hefði eigi halldit þann dom er dæmdur uar æ eyrarlandi i eyiafirdi vm kirkiv gotzen i nvparfelle i eyiafirdi ok nappstada i flioottum. uar þar lesin ok suarin stefnañ. þui i fystv grein dæmdum vær stefnvna logliga. ok fyr nefndan arna hoskollsdsson logliga fyrir kalladan hier i dag. en saker þess at hann forsmadi at koma i suarinn stefnvdag dæmdvm

¹⁾ Utan á frumritinu með fornri hendi.

vær hann skylddugan at giallda mork i stefnvfall nema hann sýni loglig forfaull at hann mat(t)i eigi komazt. en fyrir fyrstu grein er i ste(f)ñvni stod ad arni hoskollidsson hefði rofit þann dom sem dæmdur var æ eyrarlandi af prestvm ok prelatum tvennum tylftum i anari grein dæmdum vær optnefndan arna skylddugan at giallda fiorar merkvr i domrof innan s(i)avñdar. at heyrðvm dominvm heim at holum biskupinum i hand eda hans vmbodsmanni. ok skylddugan at hallda dominn sem adr. þan sem fyr var dæmdur. en fyrir sina þr(i)osku ok rangligt halld æ peningvnum fyrir greindra kirknæ. nvpufells ok nappstada. fallinn i bann ok skýlldvgan ath taka lausn ok skripter af biskupinv. Ok til sanenda hier vm setivm vær fyrir skrifadir prestar vor incigli fyrir þetta domsbref skrifat at flvgumyri i skagafirdi æ sama ari ok deigi sidar en fyr segir.¹⁾

553.

16. Júní 1488.

á Hólum.

TRANSSKRIPTARBREÐ.

AM. Fasc. XXVIII, 23, frumtransskriptið á skinni. Öll (4) innsigli eru fyrir bréfinu. — Apogr. 3308.

Domur Vm Arna Hoskuldson.²⁾

Dat giorum uær gottskalle niculasson. niculas nilbials-son. ion þorkelsson. gudolfur magnusson ok olafur ionsson (prestar) godum monnum uiturligt með þessu uoro opno brefi at uær saum ok yferlasum domen er dæmdur uar um kirkiv godzen nvparfellz i eyiafirdi ok nappstada j fliotum suo latanda ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr dómrinn frá 9. Júní 1488, Nr. 552 næst á undan].

Ok til sanenda hier (vm) setium vær fyr nefnder prestar vor incigli fyrir þetta transskriptarbrief skrifat æ holum i hialltadal manudagin næsta fyrir festum botulfui abbatis. anno domino³⁾ M.º cd.º lxxx. octavo.

1) p. e. 10. Júní. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 3) Svo.

554.

16. Júní 1488.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af Barðsdómi.

AM. Fasc. LXV, 10, frumrit transskriptsins á skinni. Innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3604.

Bards Domur.

Þat giorvm uier nikulas vilhialmsson. gvdvlfur magnusson. olafur ionsson ok ion þorkelsson godum monnum viturligt med þessu voro opnv brefi ad vier hofum sied ok yferlesit domsbref med heilum ok oskavddvm hangandum insiglum vm halldor brandsson suo latanda ord efter ord sem hier segir.

[Hér kemr Barðsdómr frá 9. Júní 1488, Nr. 551 að framan].

Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrrnefnder prestar vor insigli fyrir þetta transkriftarbrief er gjort var æ holvm j hialltadal æ manvdaginn næstañ fyrir festvm sancti botvfi abbatis. anno domini mcdlxxx octavo.

555.

18. Júní 1488.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XXVIII, 25, frumtransskriptið á skinni. Öll (4) innsiglin eru fyrir bréfinu. — Apogr 3310.

Domur um Arna Hoskulldzson.¹⁾

Þat giorvm vier nikulas uilhialmsson. olafur ionsson. gvdvlfur magnusson ok ion þorkelsson prestar godum monnum uiturligt med þessu voro opnu brefi ath vier sævm ok yferlasum dominn er dæmdr uar um kirkivgodzin nuparfellz i eyiafirdi ok hnappstadi²⁾ j fliotum suo latanda ord efter ord sem hier seger.

[Hér kemr dómrinn frá 9. Júní 1488, Nr. 552 að framan].

Ok til sanninda hier um settum vier fyrrnefnder prestar uar insigli fyrir þetta transkriftarbrief skrifat æ holum j hialltadal æ midvikvdaginn næstan fyrir festum sancti iohannis baptiste anno domini mcdlxxx octavo.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

556.

24. Júní 1488.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af Barðsdómi hinum fyrra.

AM. Fasc. XXVI, 2, frumritið á skinni; eru öll innsiglin fyrir því, en sum af þeim eru nokkuð brákuð.

Þat giorum vier ion þorualldsson radzmadur æ holum. nikulas vilhialmsson. olafur ions(son). gudvillfur magnusson. ion kollason ok ion þorkelsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu voro opnu brefi ad vier hofvm si(e)d ok yferlesit domsbref um hrafn brandsson ok halldor brandsson snioolf brandsson ok kirkiuna abardi suo latanda ord epter ord sem hier seger.

[Hér kemr Barðsdómr frá 15. Janúar 1481, DI, VI, Nr. 317].

ok til sanninda hier vm settvm uier fyr nefnder prestar uor innsigle fyrir þetta transkriptarbrief er giort var æ holum j hialltadal æ ionsmessu dag baptiste anno domini m cd lxxx octauo.

557.

30. Júní 1488. í Holti í Önundarfirði.

VITNISBURÐUR tveggja manna um vígslumáldaga Sveins biskups í Skálholti fyrir kirkjunni á Kirkjubóli í Valþjófsdal.

AM. Apogr. 2335 „Epter originali fra Holttz kirkiu i Önundarfirði, accuratè“ (AM.). „Jnnsiglen eru í burtu“ (AM.). Sbr. bréf frá 21. Sept. 1467 (DI. V, Nr. 436).

Þath giorum vith jorvndur bauduarsson ok einar sueinson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ad vid uorum æ kirkiuboli j valþiofsdal þæ biskup sueinn uigdi þar kirkivna ok han giordi mældaga ok skipan j millum holttz kirkiu ok dals kirkiv. stod þar svo j millum annara greina ath scú prestur sem [hellde kirkivna j holte til forrædes skylde hafa kirkiv¹⁾ til saungs j dal ser til le(t)tes ok hundrad j kavp hvort hann syngje miket eda litit²⁾

¹⁾ Hér stóð .j. í frbr., en því er ofaukið: „Deleatur illud .j. Scriba ni fallor in mente habuit j Dal, quod seqvitur“ (AM.). ²⁾ [„Midt i breffenu, þar sem under er strikad (þ. e. í afsk. Árna; hér frá hornklofanum)

ok eigi heyrðum uer þar þæ adra skipuñ ðú giorda ok uorum uid hia aullum þeim giorninge er þar uar gior j millum ædur greindra kirkna. Ok til sanninda hier vm setium vith fyr nefnder menn ockur jnzsigli firir þetta bref skrifath j holli j aunundarfirdi manudaginn næsta firir visitacionem beate Marie uirginis. anno domini. M.^o cd.^o octogesimo. viij.^o

558.

8. Júlí 1488.

[Í Odda].

MÁLDAGI Oddakirkju á Rangárvöllum, er Magnús biskup setti Eyjólfsson, þá er Gísli prestur Jónsson var dáinn.

AM. 263. Fol., bls. 28—29, máldagabókin gamla frá Skálholti, skr. 1598.

Odde.

Anno domini [1 : c : d : lxxx octauo¹) in festo sanctorum in celio var so mikill skrude kirkiunnar j odda

blar hokul med gullrondum. med alfærum messuklæðum.

Jtem god mariumessu klædi alfær.

Jtem gulur hokull med messuklæðum. og brestur hofudlinet.

Jtem raudur hokull med alfærum messuklæðum.

Jtem gulur hokull med alfærum messuklæðum.

Jtem hringahokul(l) med alfærum messuklæðum.

Jtem hokull med grænum hringum og ollum færum. nema hofudlin.

Jtem blar hokull med messuklæðum og brestur hofudlijn.

Jtem messuhaukull af huitu silki slitinn.

Jtem vj corporalar med iij husum.

Jtem vij sacrarium handklædi vond.

hefur verid utskafin nærri half önnur lina, hefur so þetta sem under er dreged, i þess utskafna stad skrifad vered med öðru bleke og annarre hende, þo gamalle. þad sem inn atte ad skrifast hefur ecki feingid rum i því skafna platsenu, og hefur því orded ad setia ut ä spatiuna, firir utan linurnar, þau sidurstu ordin þar af, so ad nu standa, sem sagt er, ä spatiunne þesse ord . . ort hann syngte miket eda litet. Hier munu einhver svik hafa under buet“ (AM.). ¹) = m. cd. lxxx octauo.

Jtem iiij kalekar. ij gyllter. ij ogyllter.

Jtem iiij dalmatikus. ij raudar og ij huitar.

Jtem .j. sloppur.

Jtem vij kantarakapur. [iij og af þriar vondar.¹⁾ iiij slitnar meir enn ein. fóstutialld sprangat med lerefsdukum. fontz vmbuningur vondur.

Jtem ij alltarisklædi.

Jtem alltaris dukur og brun med fordukum.

Jtem ij glodar ker annat af silfri. enn annat af kopar.

Jtem lagði sijra gisli jonsson sterk messuklædi til kirkiunnar fyrir þau ij. sem hann feck burtt.

Jtem alltarisklædi med brun og eru þar æ iiij skilder forgillter.

Jtem annad alltaris klædi med brun. og eru æ vj skilder.

Jtem brun og alltaris klædi til litla alltaris.

Jtem ij dukar glitader.

Jtem ij sloppar og kom annar fyrir hofudlijn.

Jtem vj corporalar litler og slitner.

Jtem iij huersdaglig alltarisklædi med brunum og fordukum.

Jtem textar ij med silfur. enn þridie med kopar. ij kanonumbækur.

Jtem missale de tempore per anni circulum. syngianda fra paskum til adventu.

Jtem missale de tempore per anni circulum. gudspioll og pistlar.

Jtem de sanctis bok per anni circulum. missale gudspioll og pistlar. og de tempore fra paskum til aduentu.

Jtem iij grallarar helldur .i. per anni circulum de tempore og de sanctis.

Jtem kirjall sæmiligur.

Jtem ordobok de sanctis og de tempore per annum.

Jtem capitularius per annum.

Jtem ij legendur per annum onnur de tempore og onnur de sanctis.

Jtem sequentiubok de tempore. og de sanctis per annum.

Jtem matutinale fra aduentu til paska de tempore med capitularium oratium og himnum.

¹⁾ [Svo.

Jtem de sanctis bok og de tempore fra aduentu til paska.

Jtem ottu songua boc de sanctis og de tempore fra paskum og til aduentu.

Jtem matutinale de tempore fra adventu til paska.

Jtem comuniom alfært.

Jtem vj koparstikur. iiij smelltar.

Jtem psalltare gamall.

Jtem ellbere.

Jtem ærtijdaskra

Jtem paska blad med paskakerte.

Jtem yfer haalltare skrin. ij. krossar smellter oc j. litet skrin. brijk sæmilig. monstrantium. iiij alltaris steinar. ample. vaskall. ij formar olæster. ij lecktarar. skruda kista læst. ljka krak.¹⁾ fontz kross. ij biollur. mariu magdalenu likneski. sancte thomas cantuarieij. johannes apostola. mariu likneski. niculas likneski.

Jtem martinus likneski. heimrams likneski. trinitatis likneski. gudmundar likneski. jons postula likneski. mariu magdalenu. mariu likneski nytt lited med katrinar likneski. thomas likneski. sancte johannis holensis likneski. iij paxspioll.

Jtem nefndi herra magnus vj presta oc vj leikmenn til ad giora oc meta kirkiuna i odda. giordu þeir hana firir lxx^e firir vtann móul oc ornamenta. enn ofann a kirkiuna xv^e j kirkiu spioll. oc at auk þat sem hun hafdi bættverid sidan sira gisli tok med stadnum. Oll husin a stadnum voru virt firir vj hundrut oc xl. hundrada. med vthýsum af primur ærligum prestum oc af iij leikmonnum.

Jtem var suo felldur skilmale giordur med þeim herra magnuse oc sýgurde jonssyne. vm þa brijk er sijra gisle heitenn keypti kostolega ad sigurdur luckte hana kirkiunne j xx^e. enn ef sa prestur sem kirkiuna fær til fullrar eignar. vilde ecki taka hana firir xx^e þa lofvadi herra magnus at leysa til sin brikena firir xx^e fridurt. suo framt sem þær tuær hurdernar sem þa voru ecki heima. kæmi heim j odda oskemdar.

Jtem suo mikel kuikfe afhent med oddastad. jm primis

¹⁾ krok, hdr.

xviij kyr. ij naut tuæuetur oc þreuet naut. ix naut veturgaumul. vj kalftar. jtem asaudur j innstædu. xiiij asaudar kugillde. jtem a fialle xvj sander oc lx tuæuetrer oc eldre. jtem veturgamlir saudir a fialle xvoc lx. jtem lomb þrimur fatt j hundrade. jtem luckt j mortalia iij kyr oc v. asaudar kugillde.

Jtem kaplar luckter .v. hestar firir .v. hundrut oc iij hross fullroskenn. jtem lucktur tuæuetur hestur firir veturgamalt hross. jtem lucktur veturgamall hestur.

Suo mikler reiknudust peningar j porcio kirkiunnar. xl hundrut oc xv^c j kirkiu spell. xij^c j decimam partem. viij^c j mortualia. jtemlu ektizt hier j suovordner peningar viij malnytu-kugilldi oc xx. xvij^c j veturgomlum saudum. tuæuetrum oc eldru. hundrat j kalftum. brijk j xx^c. skip firir vj^c. iij^c j vidum oc xv aurar betur. jtem lagdizt til kirkiunnar skjriju buit med silfur. einn sprangdukur. boc er erfinginn leysti firir halft þridia .c. med biskupsens samþycki. jtem lucktizt þar .v. vætter smiors nýtt. xij fiordunga smiors fornt .v. tunnur skyrs .c. skreidar a ofannleiti j jskyld xv fiskar oc xx heima a stadnum.

559.

10. Júlí 1488.

í Hafnarfirði.

BREFF Heinreks Mædings, umboðsmanns hirðstjórans Diðriks Pinings, um lögmanna kaup það, sem hann geldr og ákveðr Finnboga lögmanni Jónssyni.

AM. Fasc. XXVII, 16, frumrit á skinni. — Prentað í Safni II, 183—184.

medkieniing Hinriks Mædings¹⁾

Eg heinrek mæding hirdstjóra pinings umbodsmann a mins herra kongsins uegna yfer allt jsland giore þat godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi at finnbogi jonsson laugmann hefer giort mier fullan og allan reikningsskap af sýslunni j þingeyiar þingi skauttum og skyldum hefer eg lukt greindum finnboga fyrsagda rentu j sitt laugmanz. kaup. Suo og hefir eg lukt saugd-

1) Aptan á með hendi frá 17. öld; ártal 1488 með hendi Árna.

um finnþoga j sitt kaup þau .vii. hundrud sem hann uar skyldugr didrek þining j gamlan reikningsskap af kongsin sýslu þingeyiar þingi

þui giorir eg og gefur þratnefndan finnþoga jonsson aullungis kuittan og akęru lausan um alla rentu og reikningskap gamlan og nýan þan sem hann hefir tekit og upborit og skyldugur ordit af titnefndri sýslu þingeyiar þingi.

Skal hann og taka framleidis alla kongsin rentu af oftnefndri sýslu j sitt laugmanz kaup eptir þui sem eg hefir adr til skilid at af skildum .x. marka malum og þadan af stęrrum skal hann og hafua umbod yfir kongs jordum j uodlaþingi og taka þar landskyllid af uppa rettan reikningskap j þau fimtan hundrud sem honum ber j sitt laugmanz kaup at taka.

Og til sanenda hier um setta eg mitt jncigli fyrir þetta bref giort j hafnarfirði fimtudagin nęsta fyrir festum beate margarete uirginis. Anno domini. M^o. cd. lxxx octauo.

560.

29. Júlí 1488.

í Skálholti.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XXVIII, 12, frumtransskriptið á skiinni. Annað innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1493.

domur vm bæ j borgarfirde¹)

Ollvm þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra heilsum vid þorleifur sigurdzson ok jon thomasson kunnigt giorandi med þessu ockru optnu brefi ath vid hofum sied ok ýferlesit sua latanda bref med heilvm ok oskoddvm jnciglum ord fyrir ord sem hier seiger. [Hér kemr samningr Magnúsar biskups Eyjólfssonar og Einars Björnssonar út af vízi Bjarna Þórarinssonar og fleira, gerðr á Skarði 27. Aug. 1487, Nr. 533 að framan]

Ok til meire staðfestu ok vitnesburdar settvm vid adur greindr þorleifur sigurdzson ok jon thomasson ockur jncigle fyrir þetta bref skrifad j skalh(o)llti in festo Olaui regis et martiris anno domini .M. cd. lxxx. octauo.

) Utan á transskriptinu með fornri hendi.

561.

31. Júlí 1488.

á Hólum.

ÓLAFR biskup á Hólum lýsir því, að Eiríkr prestur Einarsson kæmi til sín um vorið 1487 og kvæði bræðr á Munkaþvera hafa kosið sig til ábóta, en biskup kvað hann eigi hafa „klausturkjöt“, og setti hann þó til reyngslu um tólf mánuði fyrir klaustrið; en að jólum kom prestur og beiddist þá í senn ábótavígslu og lausnar fyrir barneign, og þykir biskupi það ekki mega fara saman.

AM. Fasc. XXVIII, 19, framritið á skinni. Brot er eptir af innsigli biskups, en hin tvö eru dottin frá.

bref vm sira eirek einarsson.¹⁾

Vij olaf med gvdz nað biskup a holvm giorvm godvm monnum viturligt med þessv uoro opnu brefi ath sira eirekur einarsson cyratus in greniastad kom fyrir oss heim til hola anno domini Mcdlxxx septimo nokkura daga fyrir fardaga. ok sagdi oss at bræðurner æ munkaþvera(r) klaustri hefði valit sig til abota æ sama klaustri munkaþvera ok hann hefði samþykkt þat sama ef vij uilldum þat samþyckia. tolvdm vij fyrir honum med morgvm ordum at hann matti þat embætti eigi ad sier taka fyrir margar sakir skulld²⁾ ok mest fyrir þat hann hafði eigi klavstur kiøt.³⁾ suar(a)di hann þa oss at hann væri suo gamall ad hann mætti uel ad sier sia. ok betra sig ok sagdizt hafa lofat jvmfrv mariu ok bræðrvnum ad ganga inn j sama klavstur munkaþvera. ok sagdizt eigi mega brigda þat fyrir henfd⁴⁾ ok reidi ivmfu mariu ef hann helldi eigi sina lofan. hier med griet hann vt af og felldi tær. þa sogdum uij honum at ongum uæri batinn fyrirbodinn. ok ef hann villdi betra sig. skyllðvm uij fæ honum klavstrit ok alla þess peninga fasta ok lavsa uppa næstu xij manadi. uorv hia þessvm giorningi uorer prestar gotskalk nikvlasson ok gvdmundar ionsson at hann lofadi þetta ad hallda sem eirn dandi man. epter þenna giorning tok hann ad sier klaustrið ok alla þess peninga epter sinni lofan ok uorri

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo. ³⁾ kiøt = kiöt.

⁴⁾ Svo.

skipan. kom fyrr nefndur sira eirekur einarsson þa til oss epter iolin um sama malit ok beiddizt abota uigslu ok sagdizt hafa regluklædin med sig. ok suo beiddizt lavsn(ar) fyrir barns eign er hann uard segtugr innan þess tima hann giordi þessa lofan sem fyr skrifat stendr. svorvdm vij honum at þat kome eigi uel saman at taka abotauigslu ok lausn fyrir barnzeign ok þui mættum vij eigi vigia hann til abota. vtañ settvm annan dandi mann fyrir klavstrit ok hans stad. er þetta morgvm dandi manni kvnnigt vm barnz eignina sem oss j holabiskupsdæmi. Ok til sanninda hier um setium uij uort innsigli fyrir þetta bref med fyrnefn(r)a presta insiglv er nær uorv (at) þessi giorningr uar lofadur. skrifat a holum j hialltadal fimtydaginn nestan efter olafsmessv fyrri. anno domini m^o cd^o lxxx^o octauo.

562.

2. August 1488.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XXVIII, 24, frumtransskriptið á skinni. Innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3309.

Kirkiugots j nupufelle og hnappstade j fliotum.¹⁾

Þath giorum uær niculas uilhialmsson. gudolfur magnusson. olafur ionsson ok ion ormsson prestar godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefi at uær saum ok yferlasum domen er dæmdur var um kirkiugodzeñ nuparfellz j eyiafirdi ok napstada j fliotum suo latanda ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr dómrinn 9. Júní 1488, Nr. 552 að framan].

Ok til sanenda hier um setium uær fyrnefnder prestar uor incigli fyrir þetta transkriptarbrief skrifad a holum j hialltadal laugardagin næsta fyrir inuentionem²⁾ sancti olafi regis et martiris anno domino²⁾ M.^o cd.^o lxxx.^o viij.^o

¹⁾ Svo, utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

563. 2. August 1488. á Hólum.

TRANSSKRIFT af Barðsdómi.

AM. Fasc. XXVIII, 21, frumtransskriptið á skiuni; fyrstu innsiglin tvö eru dottin frá.

Þat giorvm vier nicvlas vilhialmsson gvdvlfur magnvson ion kollason ok olafur ionsson prestar hola biskupsdæmis godvm monnum viturligt med þessu voru opnv brefi ad uier hofvm sied og yferlesit domsbref med heilum ok oskauddvm hangandum innsiglvn vm halldor brandzson suo latanda ord efter ord sem hier seger.

[Hér kemr Barðsdómr frá 9. Jóni 1488, Nr. 551 að framan].

Ok til sanninda hier um settvm uier fyrnefnder prestar uor innsigli firir þetta transkriptarbref er giort uar æ holum j hialltadal lavgardaginn næstan firir olafsmessv env sidari. anno domini ᵐᵐᵐᵐ cd^o lxxx^o octavo.

564. 9. August 1488. í Nyborg.

AÐALSBRÉF Eggerts Eggertssonar.

AM. Apogr. 4255 „ex originali, accurate“, er Árni fékk að láni 1703 frá Brynjólfi Þórðarsyni á Hlidarenda, og þykist þó þurfa að sjá apr, því meðal annars ritar hann svo um bréfið: „að skoda á Hlidarenda aðalsbref Eggerts Eggertssonar propter insignia, sem ecki eru rett rissud i minne copiu. Jtem ad athuga grant hvert i brefinu stendur *mwe* eda *wille mwe* hafde eg lesed það. *Dütmersken* eda *Dutmersken* incertum. því einger eru punctar yfer. *Dütmersken* true eg það eigi þó að vera. Original þennann hefi eg haft til lans fra Hlidarenda anno 1703. hänger enn nu þar under in pressula membranea (brefet er og á kalfskinn) stórt innsigle, hafande ytst tvenna limbos, hvar á er þesse inscription: 'Secretum Johannis: Dacie: Swecie: Norwegie: Sclauorum: Gotorumque: regis: Ducis: Sleswici: Holsacie: Stormarie et Ditmarsie: Ducis: comitis: in Oldenborgh et Delmenh. . . '“ Dregr Árni þar með upp innsiglið og lýsir því framur. Eanfremr lýsir hann innsiglum Jóns Gizurarsonar á Núpi, er dregin sé af merki Eggerts, eins og prentað er í Safni til sögu Íslands I, 647 (einmitt eptir þessari afskrift). Til er bréf þetta í ýmsum pappírsafskriptum frá ýmsum tímum, og koma þær að litlu haldi. Einna merkust er afskrift í safni Bókmentafélagsins í Kh. 55. 4to. Bréfið er ádr prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 249—250, í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 73—74 og í Safni til sögu Íslands I, 696—697.

Wii Hans met guds nade Danmarks Norrigis Vendes oc Gotes konning vduald til Suerrigis rige . Hertug i Sletzuig oc i Holsten Stormarren oc Düttersken greffue i Oldenborrig och Delmenhorst gøre thet witerlicht alle at fore troskab och willige tieniste Som thenne breffuiser Eggerd eggerds sòn lagmann uti wigen oss och wort Rige Norrige her till giort haffuer och han oc hans rette echte børn oc affkomme oss oc wore arffwinge oc effther kommere konninge uti Norrige oc riget her effter trolige gøre bewise mwe oc skulle Tha haffue wii nw aff wor sønderlige gwnst oc nade vnt och giffuet och met thette wort obne breff vnne oc giffue hanom oc hans rette echte børn oc affkomme frihed oc frelsse Som andre wore Riddere oc swenne haffue uti wort Rige Norrige till ewig tid met skiold oc hielm Som er en halluff hwid enhörning uti eth bloth feld . och en halluff huid enhörning owen vpa helmen effter som her uti maleth stander.¹⁾

Tog wort oc kronenn frii bondegotz och kōpsted gotz vti alle made vforkrencket Thi forbiwde wii alle ehwo the helst ære eller wære kunne . och serdeles wore fogder oc embitzmen for^{ne} Eggerd eggerdssøn eller hans echte børn her uti eller emod at hindre eller hindre lade dele platze

¹⁾ Fyrir merkinu er eyða í afskriptinni; er hér fylgt myndinni í Safni.

møde vmage eller uti nogle made vforrette vnner wor konningxlige heffnd och vrede. Datum in castro nostro Nyborrig feria quinta proxima ante festum beati Laurentii martiris Regali nostro sub Secreto inferius appenso Anno Domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo octauo.

Dominus Rex per se.

565.

22. August 1488. á Mel í Miðfirði.

GUÐMUNDR prestr Skúlason selr Ólafi biskupi og heilagri Hólakirkju jörðina Bíasker á Rosmhvalanesi fyrir fjóra tigi hundraða í lausafé.

AM. Fasc. XXVIII, 27, frumritið á skinni með öllum (5) innsiglium. — Apogr. 3312. — AM. Fasc. XXVIII, 28, transskript á skinni frá 6. Aug. 1489. — Apogr. 3313.

um bíasker.¹⁾

Þat giorum uier gvdmundur ionsson. þosteirñ gudmundsson. snorri hrolfsson ok ion kollason prestar hola-biskupsdæmis godvm monnum viturligt med þessu uoru brefi ad vier uorum þar j hia saum ok heyrdvm æ ord ok handaband vors andaligs herra olafs med guds naad biskup(s) æ holvm af eirñi ælfv enn sira gudmundar skulasonar af annari ad suo fyrir skildv ad fyrnefndur sira gudmundur seldi biskupinvm ok heilagri holakirkiv hælfa jord er heiter bíaskier er liggur æ rosthualanesi j hualsnes kirkiv sokn fyrir fiortigi hvndrada tolf mælnytu kugilldi tolf gielldfiar kugilldi epter uorlagi ok sextan hvndrud j odrvm fulluirdispeningum. tolf fiordunga smiors fyrir hvndrad. atta alner madmals²⁾ ok fiortigi fyrir hundrad ok slatur ad havstlagi edur adra peninga epter þui sem þeim semur. skulu þesser peningar vera lukter innan tueggia ára. seldi adr nefndur sira gvdmundur fyrgreinda iord bíaskier biskupinum er hann erfdi efter sinn fodur skula loptsson epter þui sem bref þar um giort uottar med ollvm þeim gognum ok giæd-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo frumritið; uadmals XXVIII, 28.

vm. rekvm ok hlvnnendum sem greindri iordv fylger ok fylkt hefer ad fornu ok nýu sem hann uard fremstz eigandi ad undan sig ok sinum erfing(i)um enn under hola-kirkju ok biskupinn. skal optnefndur sira gudmundur suara laga riftingu æ iordunni. enn biskupinn halda til laga. Ok til sanninda hier um setti sira gudmundur skvlason sitt innsigli med vorum innsiglvum fyrir þetta bref er giort var æ mel j midfirði favstvdæginn næstañ fyrir festvm bartholomei apostoli anno domini med lxxx octavo.

566. 21. September 1488. í Múla í Skriðdal.

PALL Þorsteinsson selr Magnúsi biskupi í Skálholti tíu hundruð í jörðunni Hofi í Öræfum með því fororði, er bréfið greinir, en biskup kvittar Pál og Þórdísi Runólfsdóttur af sex barneignum.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 21, frumrit á skinni. Fyrir bréfinu hafa aldrei verið fleiri en tvö innsigli. — AM. Apogr. 2500 „accuraté“.

kaup fyrir .x. j hofe j öræfum anno 1488.¹⁾

Þat gerum wær narfj jonsson. jon magnusson prestar skalholltzbiskupsdæmis. hallsteinn þorsteinsson og þorleifur sigurdzson leikmenn godum monnum kunnigth med þessu woro opnu brefj at sub anno gracie. M^o cd^o lxxx.^o octauo. fimtudaginn næsta fyrir matheus^oesso gudspiallamanz²⁾ æ hallormsstodum j flötzdal worum wær j hia saum og heyrdum æ ord og handabañð þessarra manna herra magnus med guds nad biskups j skalholltj af einne halfu enn pals þorsteinssonar af annarrj. at sua fyrir skildu ath greindr pall fieck adr nefndum herra magnuse .x. huñdruth j iord-unne hofe j auræfum til fullrar eignar og frials forrædis med ollum þeim gognum og gædum sem greindum jardar part fylger og fylgt hefer ath fornu og nyiu og hann ward fremzt eigandj ath. med jayrdj. samþyckj og wpllage ceciliu þorsteinsdottur systur hans. suo framt sem margret þorhallzdotter moder hans willdj þar saumuleidis samþyckj og

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ D. e. 18. Sept.

wpplag til gefa. enn ef greind margriet willdj eckj þar jayrdj wpplag edr samþyckj til gefa. þa lofadj fyrr nefndr pall j sama handabandj ath giallda nefndum herra magnuse at næstum fardogum. uj malnýtu kugilldj og iiij hundruth j þarfligum peningum. enn ef adr nefnd margret willdj wpplag til gefa ath opt nefndr pall gýlldj fyrr greindum herra magnuse adr nefndan jardar part. þa lofadj tittnefndr pall þar þa oss aheyraundum ath selia opt greindum herra magnuse fyrstum all(r)a adr nefnda jord hof til fullra peninga. hierj mot gaf titt greindr herra magnus þrattnefndan pal þorsteinsson og þordise runolfsdottur ollungis kuit og akerulaus fyrir sier og ollum sínum epterkomaundum kirkiunnar formonnum j skalholtj wm þær uj barneigner sem þau hafa opinber at wordit epter þui sem þeirra kuittanarbref þar wm gert wt uisar. Og til sinninda hier wm settum wær fyrr nefndir prestar og leikmenn wor jnusigle fyrir þetta bref skrifath j mula j skriddal jn festo mathej apostolj et ewangeliste æ sama ære sem fyrr segir.

567.

3. Október 1488.

í Grenivík.

VITNISBURÐER um atför Jóns Sigmundssonar og hans fylgjara í Grenivík á heimili Magnúsar Þorkelssonar, er þeir brutu þar bæjarhús og særðu Kristínu Eyjólfsdóttur, konu Magnúsar, svo að hún var blóðug.

AM. Fasc. LXVI, 19, frumrit á skinni. Fjögur innsigli bafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

Jons Sigmundzsonar og hanz manna atfor
í Grenivijk i hjoðdahverfe.¹⁾

Þat gerum uier jon sigfusson. þorualldur jonsson. eyjolfur arnason. og jon tumason godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi miduikudagen næstan firir michaelsmesso²⁾ um haustid þa er lidit uar fra guds burd þush(u)nd fiogur hundrut attatiger og atta ar komu uier til greniukur i hofdahuerfi æ sama uiettfangi. sem jon sigmundsson

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Þ. e. 24. Sept.

og hans fylgiarar uoru j burtt ridner. leiddi magnus þorkelsson oss fyrgreinda menn þa til at sia og skoda at bær hans uar rofinn og tueir gloggar þar æ komner sem all dri hofdu fyr uerit og utedyra hurden sundur broten. Enn kristinu kvinnu hans saum uær bædi særda og bloduga. Spurdi magnus kristinu konu sina þa epter huer hana hefði so hrakit. enn kristin eyiolfsdotter lyste þui at menn jons sigmundssonar hefði sier þat giortt. Suo og sagdizt hun gripen hafa uerit af þrimur monnum jons sigmundssonar er hun geck ut ur bænum og oulliug med þeim farit hafa ofan yfer skemmenu¹⁾ þa sem a hladinu stendur. lyste kristin fullum sokum æ hendur jone og hans monnum huat henne kynne til hindranar uerda af þeirra þreyngingum. Suo og ei sidur lyste magnus þorkelson fullum sokum æ hendur jone sigmundssyne og hans monnum bædi fyrer heimreid og husbrott og so þær hrakningar og ækuomur er kristin kona hans hafði feingit af jone og hans monnum. og æ sierhuerre grein þessari. lyste magnus þorkelsson þa hæstu sok æ hendr jone sigmundzsyne og hans monnum sem þar kynne med logum æ falla og her efter uiliu uær sueria ef þurfa þikir.

Ög til sannenda hier um settum uær fyr nefndir menn uor jnnsigli fyrir þetta bref skrifat uar i greneuik j hofdahuerfi fostudagen næstann epter michaelsmesso. a sama are sem fyr seigir.

568.

12. Oktober 1488. á Möðruvöllum.

MARGRÉT Ólafsdóttir gefr Ingibjörgu Þorvarðsdóttur frændkonusinni fjórðung upp i Hvassafell i Eyjafirði i fjórðungsgjöf og tíundargjöf, en Bjarni Ólason bóndi hennar samþykkir gjöfina.

AM. Fasc. XXVIII, 30, frumrit á skinni. Af 4 inneiglum eru 3 fyrir bréfinu. — Apogr. 3305.

Bref vīm huassafell.²⁾

Þat gervm ver Þorlacr semingsson. olafur brumanzson.

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

greter jonsson ok jon þorlaksson godum monnum viturligt med þessu uoro opnu brefe ath þa er lidit var fra hingatburd uors herra jhesu christi þvsund flogur hundrut attatiger ok atta ær fimtudaginn næsta fyrir kross Messo vm haustit¹⁾ j huasafelli j eyiafirde voro ver j hia savm ok heyrðvm æ ord ok handaband þessara manna af einni alfu jngibiargar þorvardzdottur ok annare margretar olafsdottur ath suo fyrir skilldv. ath margret olafsdotter gaf greindri jngibiorgv frændkonv sinne fiordung vpp j jordina huassafell j eyiafirði er liggr vnder mycklagardz kirkiv. skýllde greindr fiordungr ok jardar parttur afendazt ath næstvm fardavgum pale branztsyni bonda fýrnefndrar jngibiargar henne til æfniligrar eignar ok frials forrædis ok henar erfingium enn vndan margrettv ok henar erfingium med ollvm þeim gognum ok gædum hlutum ok hlunnindum vtt-hogvm ok jtolum sem greindri giof ok jardar fiordunge fyllgia ætti ath retri tiltolu vr allri jorðvnni. skýllði þessi giof snuazt vpp j fiordungsgiof ok tiundargiof greindrar margretar olafsdottur. samþyckte þiarne olason bonde henar allan þenna gerning þeirra jngibiargar ok margretar med fvllu jayrde ok hansale vid fyr greindan pal branzson vmbodsman opt nefndrar jngibiargar þoruardzdottur. Ok til sanninda hier vm settvm vier fyr skrifader menn vor jncigle fyrir þetta bref er skrifat var æ maudruollvm j eyiafirde svndvagin næsta fyrir festvm reliquiarum a sama are sem fyr seger.

569. 13. Oktober 1488. í Hjarðarholti.

TYLFTARDÓMR, útnefndr af Guðna bónda Jónssyni kongs umboðsmanni milli Gilsfjarðar og Gljúfrár, um ákæru Odds Sigurðssonar til Ásgauts Jónssonar um jörðina Viðidalsá í Steingrímsfirði.

AM. Apogr. 5608 „Ex originali ä kalfskinn“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna.

¹⁾ D. e. 11. Sept.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda. þáll jonsson. sigurdur dadason. jon oddzson. sigurdur jonsson. sigmundr halldorsson. þoruardur jonsson. jon sueinson. þorleifur aurnolfsson. olafur eyiolfsson. eirekur jonsson. magnus helgason og arnor finzson. kuEDIU gudZ og sina. kunnigt giorandi. at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þusund. cccc. lxxx. og atta ær. faustu-dagin næsta fyrir mariumessv hina seinne¹⁾ vm sumarit. a stadarhole j saurbæ a þingstad réttvm. uorvm uær j dom nefndir af ærlegum manni gudina bónda jonssyni. er þa hafdi mins herra kongsins sýslu og umbod j millum gilsfiardar og glivfurar. at skoda og dæma a millum þeirra oddz sigurdzsonar. og aægauz jonssonar. vm þa akæru er oddur sigurdzson kærði til aægautz jonssonar j vmbodi sona sinna jons og tomass. vm iordina uíjdidalsæ er ligger j steingrimsfirði j stadarstadar kirkivsokn. er nefndr aægautur þotti(z)t eiga. epter þeirri giof sem sigurdur heitinn geirmundzson modurfader hans hafdi gefit honum. enn oddur sigurdzson hellt greinda jord uíjdidalsæ erfd og eign sona sinna tumass og jons og þeim hafa fallit þessa adurgreinda jord uíjdidalsæ til erfda epter sigurdr²⁾ heitinn geirmundzson faudurfaudur sinn med audrum hans peningum. kom þar fram þref med insigle er suo uar hliodanda. at sigurdur geirmundzson hafdi gefit her greindum aægauti þessa optskrifada jord vjdidalsæ. jtem j annari grein sýndizt þat þar þa a þinginv fyrir oss at sigurdr heitinn geirmundzson hafdi gefit meire peninga enn hann matti med laugum gefa adr enn hann gaf aægauti jonssýni þessa jord. Nu j fýstu dæmdum uær stefnuna laugliga og aægaut jonsson þar laugliga fyrir kalladan. jtem j annari grein dæmdvm uær þessa þrattskrifada jord vjdidalsæ fullkomliga eign tumass og ions sona oddz sigurdzsonar og þa hafa erft hana epter sigurd geirmundzson faudurfaudr sinn med audrum hans peningum. og jon halluardzson sem býr a þessare jordu skýlldugañ at afhenda oddi þessa jord. enn ef hann uill ecki afhenda hana. þa skal oddur sigurdzson med rettu

¹⁾ D. e. 5. Sept. ²⁾ Svo.

mega at sier taka og æ setiazt fyr skrifada jord uididalsæ at næstvm fardaugvm. og byggia edur suo med fara sem hann vill. skyllði jon halluardzson bua æ greindri jordu til næstu fardaga og hafa gagnsemder af henni sem leigvliðar ber at hafa. væri hus betri enn þa hann kom til jarðarinnar þa skyllði oddr bæta þar fyrir. suo og skyllði jon halluardzson suara odde sigurdzsyni slikri leigu og landzskyllði at uori komanda sem þa var æ jordunni er hann kom til hennar. jtem j þridiu grein dæmdvm uær þa giauf onyta og olaugliga og ecki afl hafa eiga sem sigurdur heitinn geirmundzson gaf asgauti jonssyni dottursyni sinvm þessa tíjttskrifada jord víðidalsæ. þui þat sýndizt at hann hafði meira gefit enn laug uotta at hann megi gefa ur suo hafvm peningum sem hann atti. adr enn hann gaf þessa giof. enn ef nockur madur helldur þessari jordu vididalsæ fyrir oddi sigurdzsyni. styrker hana af honum eda hindrar suo hann mæ eigi nadugliga hana hafa og hallda sem dæmt er. þa dæmdum uær þan huern sliku sekan sem laug wtuisa vm þa menn sem hallda edur fyrir standa arfi dæmdvm. og til sanninda hier vm settum uær fyrnefndir dómsmenn uor jnnsigle fyrir þetta domsbref skrifat j liarskogum j laxárdal j hiardarholtz kirkiusokn manvdaginn næsta fyrir kalixtusmessu æ sama ari sem fyr seier.

570.

10. Nóvember 1488.

á Hólum.

Jón bóndi Sigmundsson selr Jóni Þórðarsyni jörðina Skarðsdal í Siglufirði og kvittar hann um andvirði jarðarinnar.

AM. Fasc. XXVIII, 29, frumritið á skinni með öllum (4) innsiglium.
— Apogr. 3314.

Bref vm skardzdal i siglufirde.¹⁾

Þat gerym vier ion prestvr þorkelsson. þormodr bergsson. baidvar finzson ok einar halldorsson leikmenn godvm monnum kvnnegt med þessv vorv opnv brefe æ holvm j hialltadal anno domini M^o cccc^o lxxx^o viij^o laggardagen

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

næstan fyrir simonis et ivde¹⁾ vorvm vier j hia savm ok heyrðvm æ ord ok handaband þessara manna jons bonda sigmundzsonar ok ions þordarsonar. skildezt þat vnder þetta þeirra handaband ath fyrr nefndr ion bonde sigmundzson selldi adr greindvm ione þordarsyne iordena skardzdal j siglvfirde j siglvnes kirkivsokn med ollvm þeim gognvm ok gæðvm sem greindre iordv skardzdal fylgt hefer ath fornv ok nyv til yztv vmmerkia er adrer eiga æ mote ath serliga til reiknvðvm leyningenvm. skyldi ion bonde sigmundzson svara lagaríptingv æ iordvne skardzdal en ion þordarson hallda til laga. skyldi ion þordarson taka ath ser iordina skardzdal i næstvm fardogvm. hier med j sama handabande gaf ion bonde sigmundzson ion þordarson kuittan vm greindrar iardar verd. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyr nefnder menn vor incigle fyrir þetta iardar kaupsbref ok kvittvnar skrifat æ holvm j hialltadal manvdagen næstan fyrir Martinvs Messo æ sama are sem fyr seger.

571. 19. Nóvember 1488. á Skarði í Langadal.

HELGA Þorleifsdóttir gefr Egli Grimssyni í tíundargjöf sína jörðina Brún í Svartárdal til æfinlegrar eignar.

AM. Apogr. 3603 með hendi séra Snorra Jónssonar eptir frumritinu í bréfasafni Hólastóls. „þetta er Original a pergament. þar hafa verid fyrer 3 Jnnsigle, enn eru nu 8ll j burt“. „Denne Copie kom mig tilhende 1721 fra Hr. Snorre Jonseu. Originalen ligger udi Stiftskisten paa Holum, og er paa pergament. A. M.“

Þath giorum uær sera jon haffidason. jon andress son. ok arne nikulass son. godum monnum uitturligt med þessu uoru opnu brefi arum epter guds burd þusund flogur hundrud ættatiger ok ætta ær æ skardi j langadal miduikudagin næsta firir cezceliu Messo uorum uær j hia saum ok heyrðum á ord og handaband þeirra helgu þorleifsdottur ok egils grimssonar ath suo firir skildu ath nefnd helga gaf greindum egli til æfinligrar eignar j sína tíundargiof jord-

¹⁾ D. e. 25. Okt.

ina alla brun er liggur j suartardal j bergstada kirkiu soknn med avllum þeim gaugnum ok gædum sem greindri jaurdu fylger ok fylgt hefer ath fornu og nyiu ok hun uard fremst eigandi ath ordin. skyllði fyrnefndr egill hallda jorduni til laga. enn adr greind helga suara lagaríptingum. skyllði hann ok ath sier mega taka greinda jord ath næstum far-daugum. ok til sanninda hier um settum uær fyrnefnder men vor jnncigli firir þetta bref er giortt uar j sama stad ok ari siau nottum sidar enn fyrsegir¹.)

572.

28. Nóvember 1488.

í Hoffelli.

HINRIK Mæding, umboðsmaðr Diðriks hirðstjóra Pinings, kvittar Pál bónda Pálsson um það silfr, er Bjarni heitinn Marteinson hafði að halda eptir Gerek gullsmið og Hólmfríðr Bjarnadóttir kona Páls tók í sinn hlut; sömuleiðis kvittar hann um þau kirkjublök og tíundareikning, er Bjarni kynni að hafa orðið brotlegur um.

AM. Fasc. XXVIII, 18, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Þat giorer ec heinrek mæding kongs umbodsmann j vmbodj didreks pinings hirdstiora ok hofudsmanns ýfer allt jsland godum monnum uitañligt med þessu minv opnu brefi at ec medkennunzt ath ec hefi gefit pal bónda palson avlld-uñgis kvittan oc akærulausan um þat sama silfur sem biarni heitinn marteinson hafdi haft at hallda efter gerek gullsmid oc holmfridr biarnadotter kuinna fyr nefns pals palssonar tok j sinn hlvt epter sinn faudur til rets skiptis vid sina brædur. Jtem j annari grein gef ec hann kuittan um þat kirkivblak eda vm þa adra hluti sem hann hefer brotligur ordit kongdomsens vegna. oc adur nefndur biarni uar asakadur af vm tjundar reikning eda vm kirkiv blauk. ok vm alla þa adra hlvti sem hann þrattnefndur biarni hefer brotligur ordit kongdomsens vegna uppæ suo mikit sem holmfridi biarnadottur snertur kuinnu þrattnefns pals palssonar. Ok til sanninnda hier um setta ec mitt jnnsigli fyrir þetta kvitvnarbref skrifat j hoffelli j hornafirdi favstv-

¹) D. e. 25. N6v.

daginn næsta fyrir andres Messo. arum epter gvd's byrd þusund. cccc. hvndrud oc attatigir oc attar.

573. 9. December 1488. á Leirá.

ODDR Vilbjálmsson kvittar Odd Erlendsson um andvirði jarðarinnar Brauðatungu í Lundarreykjadal.

AM. 238. 4to, bl. 22, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — AM. Apogr. 1805. — J. Sig. 143. 4to, skr. 1696.

Bref vm Brauðatungu.¹⁾

Þat giore ek Oddr Villhjálmsson godvm monnvm kvnngitt med þessv minv opnv bréfi at ek medkiennvnt at Oddr Ellendzson hefir golldit mier fvllan peñing oc allan fyrir jordina alla Brauðatungv er liggr j Lvndar kirkiv sokn med þessvm fridleika. iiij kyr. iiij asaudar kvgillde. viii savde gamla at haustlagi j ije. vj savde vetrgamla oc iiij tvævetrir j hvndrad. iij vættir smiðrs i ije. oc þar til xij fiordvnga smiðrs j hvndrad. hross þar til frida .v. avra j hvndrad. erv þetta alltz .xv. sem j ockartt kavp kom. þvi giðre ek fyrsagdr Oddr Villhjálmsson fyrnefndan Odd Ellendzson ollvngis kvittan oc akiærvlavsan fyrir mier oc avllvm minvm brædrvm oc logligvm erfingivm oc epterkomendvm vm adr greint jarðar verd. þessvm monnvm hiaverendvm Rvnolfi Hoskollzsyni oc Sygvrdi Olafssyni.

Oc til sanninda hier vm set ek optnefndr Oddr Villhjálmsson mitt insigle med þessara fyrnefndra manna insigllvm fyrir þetta kvittvnnabref er skrifad var a Leirá j Leirársveit þridivdægin næsta epter concepso sancte Marie þar er lidit var fra gvdz byrd M^o cd^o lxxx oc viii ar.

¹⁾ Brautartungu 143.

574.

1488.

í Hruna.

ÁRNI officialis Snæbjarnarson gefr til heiðrs allsvaldanda guði, Mariu mey, hinum heilaga Thomasi erkibiskupi, heilaga Þorláki og blessaðri Katerínu, kirkjunni í Hruna í Hrunamannahrepp jörðina Berghyl, tuttugu og fimm hundruð að dýrleika.

AM. Apogr. Nr. 2180 með hendi Árna Magnússonar „Ex orig. Hrunakirkju funum til stor skemda, so þar vantar vida i stora og smáa skalla, sem hier eru undirstrikader“ (AM.). Þessir skallar, sem Árni hefir fylt, eru hér settir í hornklofa.

Bergghyliarbréf.¹⁾

Þat gio[re ek arne prestr snæbiar]narson [officialis heilag]r[ar] skalholttzkirkiu i mille hvita[r] i borgar[firde ok hel]k[und]u [h]eidar skalho[lltz biskupsdæm]iz godum monnum viturligt með þessu [minu opnu brefi at ek] hefi unt ok gefit [til heidrs allzvalldanda g]udi. jungfru Marie ha[ns signudu modur. hinum heilaga tho]me [archiepiscopo] cantuariensi.²⁾ heilaga [þorlaki] ok blezadri katerine virgini jord[ina alla Ber]ghyl. f[i]mm hundrudum ok t[uttugu at dylrei]ka er liggr i ytra hrepp i Hruna kirk[iusokn med] aullum þeim gognum ok giædum sem grei[ndri iordu fylg]er ok fylgt hefer at fornu ok nyiu til [yz]tu [ummerkia] vit adrar iardir ok ek he[fer fremzt] eigandi at ordit. ok þar til fimm malnytu [kugillde Marie] ok stadnum i Hruna [til fullrar eig]nar ok [fria]s f[orrædis epter [m]inn dag [nema] ek [vile sialfr] fyrr upp gefa. með þeim sk[il]mala at sa sem greinda kirkiu i Hruna helldr [ok he]fer til forrædis skal [her a mot] segia lata eina messu hvern midvikudag i hverri viku æfinliga af helgum anda at [vidlogd]um tveim[ur] collectum af jungfru Marie [ok] aullum helgum. Enn ef nockurn tima kann [ni]dr [at] falla saker einhverra naudzsynia eda [ef ber adra³⁾] helg]i æ midviku-

¹⁾ Stöð utan á bréfinu með „gamalle hende“. ²⁾ Hér á án alls efa að lesa svo sem hér er gert. Árni les svo: „gefit udi jungfru Marie ha . . . s pa . . . me . . . cantuariensi“. Hrunakirkja var einmitt helguð guði, Mariu mey, Thomasi erkibiskupi, Þorláki biskupi og Katrinu mey (sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 405). ³⁾ adra, sl. Árni í útfylling sinni, en á spássiu getr hann til að í eyðunni kunní að hafa staðið: eda annarrar helgi.

daginn suo eigi se sungin [þessi] skylldu messa. [þa s]e sagdar tuær j annarri [viku. svo skulu ok tiund]ernar¹⁾ luk-
azt af greindre iordu æfinliga lika sem adr. Sampykti
þessa mina [gíof ok skilmala vir]duligr herra ok andaligr
[fa]d[er her]ra Magnús med gudz nad biskup i skalholhti.
[ok þessar prestar ok prelata]r sira stefhan jonsson backa-
larius arcium. þ[or]leifr stefhansson. sira sira
jon olafsson. ok marger goder menn adrer badi lærder ok
leiker.

Ok [til meire aud]syningar ok sannenda hier um
se[tti] fyrgreindr herra Magnús med gudz nad [sitt in]scigle
med minu inscigle ok þessara [fyrg]reindra presta ok pre-
lata insciglum fyrer þetta [bref skrifat i hru]na i hruna-
manna hrepp midvikudaginn næsta epter festum
anno domini [M.^o] cd.^o lxxx.^o octavo.

575.

18. Janúar 1489.

á Marðarnúpi.

VITNISBURÐUR UM kaupmála Þorvarðs Bjarnasonar og Ingi-
bjargar Ormsdóttur.

AM. Fasc. XXIX, 10, frumrit á skinni. Öll (þrjú) innsiglin eru
fyrir bréfinu.

Vitnisburður vīm kaupmala þoruardz og jngibiargar.²⁾

Þat giorum vær gunnsteinn prestur asgrimsson. liotur
þorleifsson. hakon eigelsson godum monnum kvnngt med
þessu voru opnv brefe at vier vorum þar j hia savm ok³⁾
heyrdvm æ æ mardarnvpe j uatzdal at þoruardur biarna-
son feste sier ingibiorgu ormsdottur til logligrar eigenkonu
med hennar iayrde ok lavgbokarenar ordvm sem þar til
heyra. Suo vissum ver fyrir full sannendi fyrr nefnder
menn at suo felldur kaupmale var giordur æ audkulu-
staudvm j suinadal at fyrr nefndur þorvardur hafde til
kaups vit ingebiorgv ormsdottur ee hundrada. þar j mot
gaf margret gunnlavgsdotter dottur sinne jngebiorgu orms-

¹⁾ fyrst getr Árni sér til, að í eyðunni hafi staðið: viku. Hiermed
skulu o. s. frv. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ³⁾ Svo.

dottur hundratt hundra(da). gaf þratt nefndur þorvardur opt nefndri jngebiorgu sextige hundrata af þeim tueim hvndrada¹⁾ hundrada er hann hafde til kaups vit haða. var þar til skilen jordin bodvarsdalur er liggur j vopnafirde j hofstada þingum. Ok hier epter vilium ver sueria ef þurfa þicker ok til sannenda hier vm settvm vær fyr nefnder menn vor jnsigle ferer¹⁾ þetta bref giort ok vt gefit æ mardarnvpe j vatzdal sunnudagenn næsta fyrir²⁾ fabeani et sebastiane þa er lid(it) var fra hingadburd vors herra jhesu kristi þusund flogur hundrud atta tiger ok ix ar.

576.

23. Janúar 1489.

á Hólum.

TYLFTARDÓMR, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um kæru biskups til Þórðar Sveinbjarnarsonar út af kaupi biskups á Hólum í Laxárdal og Nesi í Fnjóskadal.

AM. Fasc. XXIX, 1, frumrit á skinni með öllum innsiglum, 12 að tölu. — Apogr. 3315. — Fasc. XXIX, 2, transskr. á skinni frá 5. Júní 1489.

Holar j Laxardal og Nes j Fnioskadal.³⁾

Þath giorum uær ion broddason. ion þorualldzson. ketill grimolfsson. olafur ingimundarson. ion ionsson. arni halldzson. andres ionsson. gudmundur ionsson. stigur ingimundarson. olafur ionsson. gudolfur magnusson ok magnus þorgrimsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uit-u(r)ligt med þessu uoro brefi ath þa er lidith var fra hing-atburd vors herra iesu christi þusund flogur hundrud attatiger ok niu ar. faustudaginn næsta fyrir palmsessu j storustofunne heima æ holum j hialltadall uorum uær j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum faudr olafe med guds nad biskupe æ holum at dæma um þa ækiseru er biskupin kærði til þordar sveinbjarnarsonar um þav iardakaup er þeir haufdu haft (æ holum) j laxardal ok nesse j nioskadal er biskupin selldi hola en tock uid ness

¹⁾ Svo. ²⁾ Svo: fyr'. ³⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

eppter fortolum ok beizlu sira sueinbiarnar þui hann sagdi biskupnum iafngodar iardirnar at ollu. þui at til kalladri guds nad dæmdum uær fyr nefnder prestar stefnuna logliga ok þord sueinbiarnarson rettliga fyrir kalladan hier j dag en saker þess ad biskupnum var sakt af morgum dandimonnum at sv iordin uæri betri er hann selldi en su er hann tock uid þui lett biskupin rida ok skoda iardinar fim presta. soro fiorir af þeim fullan bokareid ad þeim leitz eppter sinni skynsemi holar betri en ness. j annari grein uar suarit af sira katli grimolfssyne med fullum bockareide at biskupin fortock at kaupa iordunum nema þær uæri iafngodar ath allu eppter þui sem sira sueinbiorn hafdi sagt þui fyrir þesse prof ok uitni sem fyr skrifut standa dæmdum uær fyrnefnder tolf prestar kaupit onytt ok ecki afl hafa ok iordina hola j laxardal æuinligá eign kirkiunar æ holum hedan af ok þord sueinbiarnarson skyll(d)ugan at fara af iorduni at næstum fardogum en tacka aptur sina iord ness j nioskadal. Ok til sannenda hier um settum uær fyr nefnder tolf prestar uor incigli fyrir þetta bref skrifat j sama stad deigi ok ari sem fyr seigir.

577.

6. Marts 1489.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af Viðvíkrðómi Ólafs biskups Rögnvaldssonar um Bjarna Ólason frá 14. Maí 1481.

AM. Fasc. XXVI, 10, frumtransskriptið á skinni. Eitt af innsigluunum er dottið frá; hin þrjú eru fyrir, en eitt af þeim er brákað.

Þath giorum uær ion þorualldzson. olafur ionsson. ion þorkellsson ok gudolfur magnusson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessv uoro opnv brefi ath uær hofum sied ok yferlesit domsbref vm biarna olason med heilum ok oskoddum hangandum inciglum suo latanda ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr dómr Ólafs biskups frá 14. Maí 1481, DI, VI, Nr. 334].

Ok til sanenda hier um setum uær fyrnefnder prestar uor incigli firir þetta transkriptarbrief skrifad æ holum j

hialltadal fostudagin næsta firir gregoriusmessu anno domini
 ᵛᵒ cdᵒ lxxxᵒ nono.

578.

9. Marts 1489. á Þorleiksstöðum.

KRISTÍN Þorsteinsdóttir selr Guðmundi Jónssyni alla jörðina
 Þorbjargarstaði í Laxárdal fyrir tíu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXIX, 6, frumritið á skinni. Af þrem innsiglum er eitt
 dottið frá. — Apogr. 3318.

vm þorbiarnarstadi.¹⁾

Þat giorum ver²⁾ simon pólson. nicholas jvssason.
 snæbiorn olafson godvm monnvm viturlíkt með þessv vorv
 oppno brefi úrvm efter gvds býrd þvsvnd flogur hvndrvt
 úttatiger ok niv úr. á þorleiksstaðvm j blavndvhlid
 manvdagin næsta fyrir gregoriusmessu vorv vier j hia
 sávm ok heyrðvm á ord ok handaband þessara manna
 hwsfrv kristinar þorsteinsdottur ok af einni hóalfv gvdmundar
 jonsonar af annari at suo fyrir skildv at fyrr nefnd
 kristin þorsteinsdotter selde údr nef(n)dvm gvdmundi jon-
 sýni jordina alla þorbiargarstade j laxúrdal j hvaᵛ(s)kirkiv
 sokn jtavlvlavsa með avllvm þeim gavgvnm ok gæðvm er
 greindre javrdv fylger ok fylkt hefer at fornvm ok nýiv reka
 til skildvm ok avllvm hlvnendvm er hwsfrv kristin vard
 fremst eigandi at. hier j mote gaf tíit nefndr gvdmundvr
 jonson þrúttnefndri kristinv tiv hvndrvt með svo ordnvm
 fridleika sex málnytvm kvgillde .iij. kyr ok .iij. asavdar
 kvgillde .x. savde gamla at havstlage fyrir .ij. hvndrvt ok
 .ij. hvndrvt j fvllgilldispeningvm. skilide greind kristin
 þorsteinsdotter svava lagariftingvm æ jorðvne en nefndvr
 gvdmvndr jonson halda sinv kavpe til laga. Ok til sann-
 inda hier vm setivm vier fyrr nefnder menn vor jncigle
 fyrir þetta jardarkapsbref er skrifat var j sama stad dag
 ok úr sem fyr seger.

¹⁾ Utan á bréfinu svo með fornri hendi. ²⁾ v'it, frumbr.

579.

24. Marts 1489.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af dómi Jóns Sigmundssonar um Bjarna Ólason frá 24. Maí 1481.

AM. Fasc. XXVI, 12, frumtransskriptið á skinni, og eru öll innsiglin fyrir.

Þath giorum uær gudmundr ionsson. ion þorkelsson. eireckur sigmundzson prestar holabiskupsdæmis. ion þordarson. sueinn gudmundzson ok þormodur bergsson leickmenn godum monnum uiturligt. ath uær saum ok yfer lasvm domsbref med oskoddum hangandum inciglum suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr dómr Jóns Sigmundssonar um Bjarna Ólason frá $24/5$ 1481, Nr. 336 að framan]. Ok til sanenda hier um setum uær fyr skrifader prestar ok leickmen uor incigli firir þetta transkriptarbrief skrifad æ holum j hialltadal manudagin næstan firir mariumessu j langafostu anno domini M.^o cd.^o lxxx.^o nono.

580.

22. Apríl 1489.

á Helgafelli.

AUDUN JÓNSSON kvittar Haldór ábóta á Helgafelli um alla tiltölu til jarðanna Þverár, Gerðubergs og Bjarnarfoss.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar í 4to, bl. 129 a—b, nú í Landsskjalasafni 94², með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með ártali 1489 er í AM. 252. 4to bls. 46; AM. 430. 4to bls. 5, og AM. Apogr. 1588; Landsb. 108. 4to bls. 34.

Audun selur Abotanut Halldore tilkall sem hann atti thil Þuerðr. Gierdubergz og Biarnarfoss.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heýra senda Einar Þorolfsson. Einar Þordarson og Magnus Halldorzson Qwediu gudz og vora kunnugtt giorandi. (ad vier vorum jhia saum og heýrdum á ord og handaband þessara manna a Helgafelli j Helgafellzsueit 4ª dag j paskavijku Anno domini 1489. Herra Halldorz med guds nad Abota¹) ad

¹) Aboti, hdr.

Helgafelli af annarri alfu. enn audunar Jonssonar af annari ad so fyrir skildu ad fyrrgreindur Audun handlagdi abota Halldore kuittun¹⁾ og akiærulausan gaf vm alla þa tiltolu og riett sem hann þottist til¹⁾ eiga til þessara Jarda er so heita Þuerá og Gierduberg er liggia j Eýahrepp og Biarnarfossar¹⁾ er liggia j Stadarsueit fyrir sier og ollum sijnum epterkomendum. klaustrino til æfinligrar eignar fyrr greindar Jarðer. Hier fyrir lofade abotinn Halldor greindum Audune xij stikum klæðiss. hundrad asmunda. fimm fiordunga kietil. x aura j bwsgagni og j tunnu miolz.
og til sanninda hier vñ.

581.

29. Apríl 1489.

á Hólum.

TRANSSKRIFTABRÉF.

AM. Fasc. XV, 24, transskriptið á skinni með öllum (fjórðum) inn-siglum.

transkriptum af logmanz vrskurðarbrefi.²⁾

Þat giorum uær gudmvndr ionson. olafur ionson. guduolfur¹⁾ magnusson. eirikur sigmvndztson prestar god-vm monnum uiturligt at uær saum ok yferlasum urskurðarbref med heilu ok oskaudu hanganda jncigli suo lattanda ord eptor ord sem hier sægir.

[Hér kemr úrskurðr Brands lögmans Jónssonar frá 10. Nóv. 1463, DI, V, Nr. 345].

Ok til sanninda hier vm settum vær fyr nef(n)der prestar uor jncigle firir þetta transkriptarbref er skrifath var æ holvm j h(i)alltadal miduikudagin næstan firir philipi et iacobi. anno domini. m.^o cd. lxxx. nono.

582.

30. Apríl 1489.

í Reykholti.

Jón Þorsteinsson kvittar Runólf Höskuldsson um andvirði jarðarinnar Lækjar í Melasveit.

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 4, frumrit á skinni og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2591.

Quittancia.¹⁾

Þat giore ek jon þorsteinsson godum monnum kunnigt med þessv minv opnv brefi at ek medkennvnt at ek hefi fulla ok alla peninga vpp borid af runolfe hausköldszyni. firir jaurdena halfan læk. er liggr j mela kirkiu sokn. epter þui sem j kaup okkart kom suo mier vel ænæger. þui gefur ek adurnefndr jon þorsteinsson. fyrr greindañ runolf hauskauöldzson aurlungis kuittañ ok ækiærvlausan firir mier ok aullum minvm erfingium epterkomendum. vm fyrr greint jardar verd. Ok til sannenda hier vm setta ek mitt jusigle firir þetta kuitunarbref. skrifad j Reykholte. fimtudagenn næsta firir festum apostolorum philippi et jacobi. anno domini. M.^o cd.^o lxxx.^o nono.

583.

2. Maí 1489.

í Utanverðunesi.

GUDRÚN Gunnlaugsdóttir samþykkir það jarðakaup um Skarðsdal, er Jón Sigmundsson hafði gert við Jón Þórdarson, fái hún aðra jörð jafndýra.

AM. Fasc. XXIX, 7, frumritið á skinni með öllum (4) innsiglium, sumum þó brákuðum. — Apogr. 3319.

Bref vm skardzdal i siglufirde.²⁾

Þat giorum uier sueinn oddzson. hafliði juarson. asmundr jonson og teitur olafson godum monnum uiturligt med þessu waro oppnv brefi at aa tuegia postula messu filipo og iacobo vm vorit worv ver j hiæ saum og heyrdum æ ord og handaband jons sigmundzsonar af einne alfv og gudrunar gunlaugxdottur kuino hans æf anare alfu ath suo fyrir skilldu at greind gudrun j fyr sogdu handabandi vpplagdi samþykkti og fullkomliga stodugt giordi þat sama kaup er jon sigmundzson hafði sellt joni þordarsyni jordina skardzdal er ligr j siglufirdi epter þui sem gudrun adr

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. Þar stendr og: „*ave maria gracia plena*“.

[nefnd matti¹⁾ framazt og fulkornligazt med logum giora j suo mata ath greind gudrun gunlaugxdotter skilldi sier af jone sigmundzsyni adra jord jafndýra skardzdal til fullrar eignar. Og til saninda hier vm settum vier²⁾ fyr nefnder men vor jncigli fyrir þetta bref er giort war j vttanverdu nesi deigi sidar en fyr seiger a sama are þa er lidit var fra hingatburd vors herra jhesu christi 0000^c attatiger og ix ár.

584.

4. Júní 1489.

á Hólum.

TESTAMENTISBRÉF JÓNS ÞÓRDARSONAR

AM. Fasc. XXIX, 5, frumritið á skinni. Af 6 innsiglium er eitt dottið frá. — Apogr. 3317.

vm skuggabiörg [giefen Holakirkju 1489.³⁾

Þath giorum uær snoolfur⁴⁾ sigurdsson radzmann heilagrar holakirkju. gudmundr ionsson. gudolfur magnusson ok eirikur sigmundzson. prestar holabiskupsdæmis. sueinn gudmundsson ok bodvar finsson leickmen godum monnum uiturligt med þessu uoro brefe. at uær uorum j hia ok heyrdu æ. at ion þordarson profentumadur æ holum. heill at skynseme ok uite gaf j sitt testamentum heilagre holakirkju seir⁴⁾ til eptarlætis .xx. hundrud j friduirdu peningum til ath ut luka ok afenda nu j fardogum. hier j mott skýlldi⁴⁾ hann sier af heilagri holakirkju ok stadnum sex alner klædis ok eina hud upp æ huort ar medan hann lifer. ok þa fædu sem gaumlum dandi manni til heyrer ok honum uel bihagar sem er miolk ok blautur fiskur. uar biskup olafur nær þessum giorningi ok hann samþyckiandi. Suo ok hier til gaf adur nefndur ion þordarson heilagre hola kirkju til æfenligrar eignar ok sier til saluhialpar j sitt testamentum til bænahallds ok olmosugiordar jordina skuggabiörg er liggur j deilldardal j hofs kirkju sokn. sem hann reicknar fyrir xx hundrud med ollum þeim gaugnum

¹⁾ [nefndi matt, frumritið. ²⁾ v'id, frumbr. ³⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi; [með hendi frá 17. öld. ⁴⁾ Svo.

ok gædum sem fyr greindri iordu hefer fylgt ath fornu ok nýv. ok hann vard fremst eigandi. skal hann hallda sialfur iordina medan hann lifer. holakirkia epter hans daga nema hann uilli¹⁾ fyrr afenda. heir¹⁾ til skilldi hann seir¹⁾ at liggia jn j kirkiunne fyrir sancte iohannes bidiande iumfru mariu at upphafe seir¹⁾ arnadarordz uid sin en sæta son drottenn uorn ihesum christum. sancte iohannes. goda gudmund ok alla guds hellga men. hier til er ek bidiandi alla ueralldarmenn at þeir fyrirgefi mier huad sem ek hefe j mote þeim brotit med ord edr uerck. ek uill giarna fyrirgefa ollum þeim sem j mote mier hafa brotit. ok til sannenda ok meire stadfestu hier um setur adr nefndur ion þordarson sit incigli med uorum fyrir þetta testamentvm bref hans er giort uar æ holum j hialltadal fimtudagin j fardogum.²⁾ En skrifad halfum manade sidar. anno domini M. cd. lxxx. nono.

585.

5. Júní 1489.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XXIX, 2, frumtransskr. á skinni. Af þremr innsiglium eru tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 3316.

Domur ad jorden holar j laxardal sie æfinlig
eign holakirkju.³⁾

Dat giorum uær snioolfur sigurdsson radsman heilagarar hola kirkiu olafur ionsson ok eirickur sigmundsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu opnu brefe. at uær hofum sied ok yferlesit domsbref þordar sueinbiarnar(sonar) suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr dómr um Hóla í Laxárdal frá 23. Janúar 1489, Nr. 576 að framan].

Ok til sanninda hier vm setium vær fyrir nefnder prestar vor inncigle fyrir þetta transkriptarbrief er skrifat var æ holum j hialltadal favstvdagin næsta fyrir huita-svnnv. anno domini M^o cd^o lxxx^o nono.

¹⁾ Svo. ²⁾ D. e. 21. Maí. ³⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

586. 8. Júní 1489. á Ytri-Laugum.

HALLBERA Magnúsdóttir selr Jóni Arngrímssyni jörðina Syðri-Lauga í Reykjadal fyrir jörðina Mýlastaði í sömu sveit og nokkurt lausafé.

AM. Apogr. 2942 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á kalfekinn“.

Þath giorum uier eirekr einarsson ion þorgilsson prest-ar. ion ionsson. þorsteinn einarsson. ion kolbeinsson ok ion eireksson leikmenn godvm monnum viturlegt med þessv voru opnu brefi. ath þa er lidid var fra hingadbvrd uors herra ihesv christi þvshund. fiogur hvndrud. attatiger ok níu ar. vorum vier j hia. a greniadarstad i reykiadal miduikudagenn næsta fyrir gregorivsmesso¹⁾ savm ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna. ions arngrimssonar af einne alfu. enn hal(l)beru magnusdottr af annari. ath svo fyrir skildu. ath hallbera magnusdotter selldi ioni arngrimssyne iordena sydre lauga i reykiadal er liggr i einarstada kirkiu sokn til fullrar eignar. med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindre iordu fylger ok fylgt hefer ath fornvm ok nyv. ok hvn vard fremzt eigandi ath. enn hier i moth gaf adr nefndr ion arngrimsson adrnefndre hallberv magnusdottr iordena mylastadi i reykiadal er liggr i mylakirkivsokn til fullrar eignar med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindre iordu fylger ok fylgth hefer ath fornvm ok nyv ok hann vard fremzt eigande ath. þar til kross med feste fyrir fiogr hvndrvd ok kv ok asaudar kugilldi. skilde adr greindr ion arngrimsson sier ath ganga aptur ath iordvne mylastodvm an kærú eda sokn ef sydre laugar geingi af med lavgvm. skyllde hvort vm sig. ion ok hallbera hallda adrgreindvm iordvm til laga sem keypte enn þat svára laga riptingvm er selldi. æ adrgreindvm iordvm. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyrskrifader menn vor incigle fyrir þetta iardakavpabref er skrifat var æ ytrum lavgvm

¹⁾ þ. e. 11. Marts.

i reykiadal manudagen i huitasvinnv uikv æ sama are sem fyr seger.

587.

9. Júní 1489.

á Móbergi.

PRÓFENTUSAMNINGR Þorvalds (búlands) Jónssonar við Ásgrím ábóta á Þingeyrum fyrir Gottskálf Þorvaldsson, son sinn.

AM. Apogr. 469 „Ex originali monasterii Thingeyrensis, accuratissime“. Þar með fylgir skýrsla um frumritið og innsigli þess með hendi Páls Hákonarsonar. Frumritið var með likri skript og bréf „sem giörð eru síðarst í Seculo XIV^{to}.“ „Originallinn at þessu brefe er nu [c. 1712] til storskiemmda trosnadir, og göt á honum hier og hvar“. Það, sem ekki varð lesið, hefir Páll tekið eptir afskript bréfsins með hendi Þorkels sýslumanns Guðmundssonar, því að þá varð bréfið alt lesið, og hefir Páll undirstrykað og undirpunktað þá staði í bréfinu, sem hann hefir tekið eptir afskript Þorkels eða með stuðningi af henni, en hér er það sett í hornklofa í útgáfunni. Frumrit þessa bréfs er nú (1901) komið í Landskjalasafnið með hinum öðrum fornu bréfum Þingeyraklaustrs, og er enn furðumikið eptir af því, og tvö fyrstu innsiglin enn fyrir því.

Bref vin reyke j hruttafirde.¹⁾

Jn dei nomine amen. Giordizt suo félt profento kaup j millum þeirra herra asgrims abotta a þingeyrum med uittund ok samþýcke þess sama klausturs konuentu brædra af einne alfo. en af annare þorvaldz jonson(ar) ok [g]otzskalks þorualldzson(ar) sonar hans. sem hier greiner. at nefndr þorualldr ok [gotzskalk] gaf med honum til æuenligrar uistar til þingheýra klausturs fioritigi hun[drada. iordina re]yki j hruttafirde er ligr j stadar kirkio [so]kn fyrer [fiogr hun]dru[t ok tutt]ugo ok þar til ætta malnýtu kugillde ok tuo gelldfiar [kugill]de [ok þriu] hundrut j koplum ok þriu hundrut j ollum peningum. skildi hann af [stadnum fyrir] gotzskalk uod ærliga ok sæmiligt bord sem adrer profentomenn. enn eignazt [alla] þessa peninga staduren efter handaband. ok lukazt at næstum fardogum ætta kugillde ok þriu hundrut j koplum. enn odrum fardogum

¹⁾ Þetta stóð á bréfinu með hendi, „sem ecke er riett gömul, ecke heldur ny.“

tuo kugillde ok [þar til skil]lde hann hafa til stadarens sæng ok kisto. skilldde staduren eignazt ef[ter hans dag huorttu]eggja en hallda ferdugri sængine ok hafa rum i skala.

Vo[ro þessar kaup]uottar herman filipusson. olafur ionson. gudmundr eyuindz(son) ok ellen[dr obl]a[udz]son.

ok till sanenda hier um settu sin jnsigle med jnsiglum h[erra as]gri[ms] abotta ok konuentu brædra fyrir þetta bref skrifat a mobergi j [langad]al þridiodagen næsta fyrir barnabe apostoli. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu kristi þushund flogr hundrud ætta tiger ok nio ar.

588.

21. Júní 1489.

á Hólum.

VITNISBURÐR Snjólf's prests Sigurðssonar um lúkning andvirðis Biaskerja Guðmundi presti Skúlasyni, er Ólafr biskup hafði að honum keypt, með þeim fleiri atriðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXIX, 8, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu. — Apogr. 3320.

medkjenning Sniolf(s) prests að hann hafe luckt peninga fyrir Biaskier Gudmunde Skulasine.¹⁾

Þat giorer ek sniolfur prestr sigurdzson radzman a holum godum monnum niturligt med þessu minu opnu brefe at ek medkennuntz at ek lutki²⁾ sira gudmundi skulasyne æ uegna biskups olafs æ holum he(i)llt fiar hundrad er hann sialfur med took ok svo bavd hann honum meire peñinga fyrir þa somo iord biasker. er hann selldi biskupin ok heilagre holakirkiu suo sem þeirra bref þar um giort utt visar. suo ok feck ek honum naut flogra uetra gamalt j þessa somo skulld en hann skiladi mier aptur halfum madnadi seinna. reid ek ok heim til hans þriar reisar um ueturin æ biskup(s)ins uegna at giora utt af uid hann um fyr greint iardaruerd en ek fann hann ecki þui hann duldizt fyrir mier ok hans kirkia med ok hans þingu-nautar [messuna³⁾] ok allar tider kyndermessudag⁴⁾

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo. ³⁾ [messu | messuna, frbr. ⁴⁾ Svo.

sjalfan. fyrir þan skulld at hann uilldi ecki finna mik. ok til sanenda hier um setta ek mit incigli fyrir þetta uitnisbvrðarbrief er giort uar æ holum j hialtadael sunnudagin næstan epter festum corporis christi. anno domini m. cd^o. lxxx^o. nono.

589.

24. Júní 1489. á Ási í Kelduhverfi.

KAUPMÁLABRÉF Sigurðar Þorleifssonar og Kristínar Finnbogadóttur.

AM. 354. Fol. bls. 88—89, skinnbók af Jónsbók, og er þetta ritað inn í bókina með gerðarlegri hendi um eða eptir 1600. — JSig. 143. 4to. bls. 170—172, skr. 1696. — Landsbókasafn 115. 4to I, 215 (sira Jón Haldórsson), og afskript þar af í ÍBfél. 126. 4to, bls. 299—301. — MSteph. 61. 4to bls. 22—24, skr. c. 1780. Við afskript sína ritar sira Jón í Hítardal „þessi Sigurðr var bróðir Teits í Glaumbæ“, og um ártalið 1509, sem hann stingr upp á: „Ita lego pro 1489, sed observetur, hvort Finnbogi hafi eigi verið orðinn lögmaðr fyrir annum 1490, og ef svo reynist, kann ártalið 1489 að standast . . .“ Það er nú staðreynt, að Finnbogi var orðinn lögmaðr 1485, og mun ártal þessa bréfs óbyggjanlega vera 1489. Bréf þetta er prentað í Skýringum Páls Vidálins yfir fornryði Jónsbókar, Rvík 1854, bls. 205—206, og þar með laung rannsókn um lögvillur bréfsins. Sbr. kaupmálabréf frá 11. Sept. 1485 — 20. Apr. 1486 (Nr. 489 að framan).

Huad Gagngialld og Gíof er med riettu.

Aullum monnum sem þetta Brief sia edur Heyra senda Einar prestur Benidichtson. Jon Gudmundson. Griymur Jonson. Brodde Sigurdson. Ormur Jonson. Stulle Sigurdson. Steinn Steynmodson. Eyolfur Þoruardson. Þorolfur Brandson og Ketill Gijslason kuediu Gudz og sijna. kunnugt Giorande. þa Lided var fra Guds Burdi 1489¹⁾ Jonsmessu Baphtiste v̄m vorid j Ase j Øxarfyrde j kellduhuerfe vorum vier hia heyrduum og s̄aum æ ad Sygurdur þorleifson keyptte Kristijnu Fimbogadotter sier til eiginkonu eptter þui sem Gudz Løg seigia med raede og samþycke fimboga Jonsonar

¹⁾ leiðrétt; 1589(!) 354, 143, Fornryði; 1509 (eptir getgátu) 115, 126; 1510, 61.

Logmans fodur hennar með so felldu fiekaupe og skilmala. J fyrstu ad nefndur sigurdur hafdi til kaups og eiginords vid sagda Christinu alla þa peninga sem þa útte hann j fœstum eignum og Lausum. reiknade hann það iiij^c) hundrada. Hier j mot Gaf Greindur fimboge dottur sinne Kristjnu iij Jarðer er so heita Ska(r)d huaður Vatzhorn. er liggia j Haukadal j Vatzhorns kyrkiusokn j²) lxc og þar til œnnur lxc j frijðum peningum og ofriðum. Gaf Sigurdur Kristjnu lxc j Tilgiœf enn xxxc j Beckiargiof og morgungiof. huad er³) kallast gagngialld og Giof. skyllde hun eignast [j þessa [giœff Jœrdina⁴) mærstade med Grund ad skylldre. er liggia j vassdal og þar til so mikla peninga j Gripum og þingum ad reiknast Giafernar med Jœrdunum til nijutju⁵) hundrada. Giordu þeir fimboge og Sigurdur so felldañ skilmala a mille hanz og Christinar ad fimboge skyllde og kiœre ad Kristin skillde vera helmingakona j Gard Sigurdar med so tilskildu ad þaug lœgdu þa j fielag alltt það er þaug ættu þa edur eigande kynnu ad verda med erfdum edur odrum hlutum vnder þa Grein og skyring sem riettar Bot. H. K. wt vijsar med þeim arftókum. ad huortt þeirra vñ sig skylldi eiga vid annad alla hœlfa peninga fasta og lausa. œnn Erfingiar take allañ halfañ helming annañ huertt sem firr kann fra ad falla. enn ef þaug eiga ej Borñ eptter sig. þa skal það sem eftter⁶) lifer Taka auk sijns⁷) helmings fimtta hlut j Lœggiof af þess peningum er fra er falled. [for þesse Gœrningur⁸).

590.

1489.

á Alþingi.

SAMPYKT Magnúsar biskups í Skálholti (Eyjólfssonar), Eyjólfss lœgmans Einarssonar og Diðreks hirðstjœra Pinings um tíundagjald, legkaup, liksaungseyri, oliunarkaup, Rómas-katt, heytollagjald, kirkjugarðsgerð, og um það, hve fjœl-mennir fyrirmenn megi riða um land (sbr. DI, VI, 307).

¹) 7 hundr., Fornyrði (án efa rangt). ²) sl. Forn. ³) eð, Forn.

⁴) [61; j þessa jœrd (!) 354; þessa jœrd, hin. ⁵) 354, 61; tíutiu 115, 143, 126, Fornyrði. ⁶) sl. Forn. ⁷) þess, Forn. ⁸) [354,61; sl. hin.

Af því að þessi samþykkt er nú ekki til í neinum vel gömlum né góðum afskriftum, og af því að afskriftum hennar ber mjög á milli á ýmsan hátt, hefir hér orðið að prenta hana eptir hverju handriti fyrir sig á sama hátt sem farið hefir verið með önnur skjöl hér í safninu, er líkt stendr á með, og er það sá eini vegr til þess að útgefa nokkurn veginn tæmandi slíkar skrár. En svo er varið afskriftum þessarar samþykktar, að eingin vissa er fyrir því, að hún sé heil í neinni þeirra. Einna fylst er samþykktin eins og hún er prentuð hjá Magnúsi Ketils-syni I, 389—390, en sá texti styðst ekki við neina afskrift, sem fyrir mér hefir orðið. Ekki er heldr að sjá, að Finnr biskup hafi haft fyrir sér neina vel góða afskrift, þar sem hann tilfærir efni þessarar samþykktar í Kirkjusögu sinni II, 490; ekki verðr heldr mikið ráðið af Crymogæa Arngrims prests, Hamb. 1609, lib. III, 142, og langt virðist vera síðan að til hafa verið góðar afskriftir af samþykkt þessari. Um ártal hennar er þess að geta, að margar af afskriftunum árfæra hana alls ekki, og meðal þeirra er sú eina skinnbók, sem hún er nú á, og heldr elztu afskriftina. Elzta afskriftin, sem ártal stendr í, er frá c. 1600 (E); árfærir hún samþykktina til 1489, og henni fylgja flestar aðrar afskriftir í því, sem annars hafa nokkurt ártal (L, M, N, O, P.) og að nokkru leyti R); kemr ártalið 1489 vel heim. Ártalið 1487, sem ein af betri afskriftunum hefir (I), gæti og staðizt, en ártalið 1493, sem að upphafi hefir staðið í Q, verðr ekki fært til sanns vegar, því að þá eru þeir báðir dánir Magnús biskup og Diðrek Pining, og Stephán Jónson orðinn biskup fyrir tveim árum. Umtalsmál gæti það verið, hvort þessi samþykkt kynni ekki að vera frá 1479, einmitt sama ári og klerka-syndale Magnúsar biskups rétt fyrir þing, því að einar fjórar greinar í þessari samþykkt koma að efni til nokkurn veginn heim við greinar í prestastefnusamþykktinni í Skálholti 25. júní 1479 (DI, VI, 207). Væri þá að skoða prestastefnusamþykktina sem undirbúning undir alþingissamþykktina, og að visu gæti það staðizt, að því er Pining snertir, því að 1479 hefir hann haft hirðstjórn hér á landi. Aptr er það hæpnara, hvort Eyjólfur Einarsson hafi verið orðinn lögmaðr það ár, og einkum er það á móti því, að þessi alþingissamþykkt sé frá 1479, að engin af afskriftunum færir hana til þess árs.

Þess er enn að geta, að niðrslagi samþykktar þessarar um það, hve fjölmennir fyrirmenn mætti ríða um land, hefir stundum verið blandað ranglega saman við réttarbót eina Magnúsar konungs Eiríkssonar (Sjá Norges gamle Love III, 194, Nr. 107; IV, 421; Dipl. Isl. II, 645).

A.

A.M. 170A 4to, bls. 37, skinnbók skr., c. 1570.

Samþ(y)ckt).

Uier magnus med gudz myskunn biskup j skállholte.

Eyjulfur einarsson laugmann sunnan og austann æ islande. Didrik¹⁾ pining hirdstjore ok haufudzmann yfer allt island giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefe. at uier hofum samþykkt og j log tekit æfinnliga hiedann af j almenneligre prestastefnu oc æ alþinge.

J fýstu at lukazt skulo allar tiunder af þeim iordum sem fallit hafa under kong og biskup. hiedann af æfinnliga fra .xx. uetrum.

Jtem skal vera .xuiij. alna sekt æ legkaupe oc liksaungseyri ef þessu er halldit.

Jtem .xuiij. alnar æ heytolle. og lukizt af huerium þeim sem æ iordu býr utan þar sem prestz setur er.

Jtem .xuiij. alna sank huer sem fornæmizt at giora kirkiugard um graptar kirkiu.

Jtem uar þat og samþykkt at biskup ride med xiiij. mann j uisitacio. og þa skylldu þeir taka tuifalldann rett Logmadur uid .x. mann. Hirdstjore uid .x. mann. Nefndarmenn til alþingis uid þridia mann. Officialis uid uij. mann. Profastur uid .v. mann. Sýslumadur uid .u. mann. Skulu þesser menn uera aller anefnder ok taka tuefalldann rett ef þeim uerdr med aufund misþyrmt.

B.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol., bl. 134_b—135_a, skr um 1600. Eptir þessu handriti hefir Magnús Ketilsson látið prenta þessa samþykkt í Lagasafni sínu I, 75—76.

Alþingis og prestastefnu samþykkt Anno 1489

wm tíjvnder æ þeim jaurdum sem fyrir

xx arum hefdu fallid vnder kong og

Biskup oc þadan fra fiellj. Jtem

sekt æ heytolli og ffleira.

Wier Magnus med Gudz myskun biskup j Skalhollte Eiofur einarson Laugmann sunnañ og austañ²⁾ æ jslande didrik pining hirdstjore og haufudzmann yfer allt Jsland. giarum godum maunnum kunnigt med þessu voru opnu

¹⁾ Didrid, skinnb. ²⁾ vestañ, hdr.

brefi. ad vier haufum samþyckt og j lang tekid æuinliga hiedan af j almenniligum prestastefnum og æ alþinge.

J fyrstu ad lukast skulu allar Tjunder af þeim jaurdum sem fallid hafa vnder kong og biskup hiedan af æuinliga. frá xx vetrum.

Jtem skal vera xvijj alna sekt æ heytolle og lukast af huerium sem æ jaurdu byr. vtan þar sem prestsetur er.

Jtem xvijj alna sauks æ huern sem fornæmist ad giaura kyrkiugard um graptarkyrkiu.

Jtem var þad og samþycktt ad biskup rjide med xijj mann j wisitatu¹⁾ og skilldu þeir taka tuefalldan riett. laugmadur vit x mann. hirdstiori uid xunda mann. nefndarmenn til þijngs vit iij menn. oficialis uid iijj menn. profastur wid v mann. Skulu þesser menn vera aller anefnder og taka tuefalldan riett ef þeim werdur med aufund misþirmtt.

C.

Landsbókasafn 67. 4to, bl. 79 a—b, og bl. 18 (= b.), skr. c. 1620.

Byskups og Hirdstiora og Lögmanns samþyckt vm Legkaup. Lijksöngseyrer og heytolla.²⁾

Vier Magnus med Gudz³⁾ náð Biskup j Skalhollte. Eyolfur Einarsson. Lögman Sunnann og Austann á Jslandi. Didrek pining [hirdstiore og⁴⁾ hofudzman yfer Jsland. giörum godum mönnum kunnugt med þessu voru opnu brefe. ad vier höfum samþyckt og j lög tekit æfinliga hiedan af j Almennelegri prestastefnu [og⁴⁾ á alþinge [j sumar⁵⁾.

[J fyrstu ad lukast skulu allar tjunder af þeim iördum sem falled hafa vnder kong og Byskup hiedan af æfinliga fra xx vetrum.

[Jtem skal vera⁶⁾ xvijj alna seckt á Romaskatt⁷⁾ halldi og legkaupe og oliunarkaupe og lijksaungs halldi. xvijj alner á heytolls halldi. og lukist af huerium þeim á jordu byr. fyrir vtan þar sem prestzsetur er.

1) wistariju, hdr. 2) Gömul samþyckt vm tolla prestanna. vm kirkiugardz giord og seckt þar á b. 3) myskun b. 4) [sl. b. 5) [b. v. b. 6) [Annad ad vera skal b. 7) b. sl. um rómaskatt, en ad öðru leyti er efni greinarinnar sama og i a.

xviiij alna seckt huer sem firnæmist ad giora kirkiu gard vpp¹⁾ til graptar.

Jtem var þad samþyckt ad Byskup ridi vid xiiij mann j visitatiu. og skylldu þeir taca tuefalldann riett. Løgmadur vid x. mann. Hirdstiore vid x. mann. nefndarmenn til þings vid þridia mann. Officialis vid vij. mann. Profastur vid vta mann. systlumadur vid fimta mann.²⁾

Skulu þesser menn aller vera únefnder og taca tuefalldann riett. ef þeim verður med hugmod eda ófund misþyrmt. et cetera.

D.

ÍBfél. 809. 8vo, bl. 107—108 (Öxnafellsbók), skr. c. 1620, með hendi Ara Magnússonar í Ögri.

Vier |-o-| |-o-| s(on) med Gudz (næd) Biskup j skalholhti. Eiolfur Einarsson Laugmann sunnan og austan a Jslandi. Didrik þjning hirdstiori og Hauffudzmann yffer alltt Jsland. Giorum Godum monnum kunnugt med þessu woru opnu Brefi ad wier hofum samþycktt oc Laugtekit æfinlega hiedan af j almenniligri prestastefnu æ alþjngi.

j firstu grein ad lukast skulu allar tiunder af þeim Jordum sem fallid hafa wndir kong og Biskup hiedan af æfinlega fra. xx. wetrum.

Jtem skal wera .xviiij. alna secktt a legkaupi lijksaungs Eyrir. suo oc liostolli ef halldit er oc lukist eirn heitollur af huerium þeim sem a Jordu Byr. fyrir wtan þar sem prestssetur er.

sama secktt er a þeim sem fornæmist ad giora kirkiu gard til greptrar.

Jtem war oc samþycktt ad Biskup ridi med .xiiij. mann. Laugmadur med .x. mann. hirdstiori med xwnda mann. Officialis wid [vij. mann]. Systlumenn wid .v. mann. Nefndarmenn til þjngs wid þridia mann. profastur wid .v. mann.

skulu þessir menn allir wera anefnder og taka tui-falldan Riett. ef þeim werdur med hugmod og aufund misþyrmtt.

¹⁾ b. v. b. ²⁾ öll þessi síðasta grein er að efni hin sama í b og a, nema nokkru ófyllri í b.

E

Dómabók, sem eg á, í 4to, bls. 74—75, skr. e. 1630—40, komin til mín frá Hannesi ritstjóra Þorsteinssyni.

Samþykkt í Skálholhti.

Wier Magnus með guðz myskun biskup í Skálholhti. Eiolfur Einarsson. logmann sunnañ og austan á Jslandi. Didrich Pijning hirdstjóri og höfudzmann yfir allt Jsland gioruñ goduñ monnum kunnigt með þessu woru opnu brefi. að wier hofum samþykkt og logtekid æfinlega hiedan af á almennilegri prestasteffnu og á alþijngi.

í firstu grein að lwckast skulu allar tijundir af þeim jorðum sem fallid hafa undir kong og Biskup hiedan af. æfinlega frá xx wetrum.

Jtem skal uera xvij alna sekt á rómaskattz halldi. legkaupi og lijksaungz halldi. xvij alner á heitollz halldi. og lvka af huorium þeim er á jörðu byr. fyrir utan þar sem prestzsetur eru.

Jtem xvij álna sekt. huor sem fyrirnæmist að giðra kirkiugard ef hann er tilkrafdur¹⁾.

Jtem uar þetta og samtékid. að Biskupinn ríjdi uid xijja mann j wisitatiu. og þá skilddi þeir taka tvðfalldañ rett. Logmadur uid xa mann. Hirdstjóri wid xa mann. nefndarmenn til þijngz uid iija mann. Officialis wid vija mann. Profastur wid va mann. Syslumadur uid va mann. Þessir menn sem nu eru nefndir þeir taki aller tuðfalldañ rett. ef þeim werdur með hugmod edur ófund misþirmt²⁾.

F

Eptir dómabókarbroti skr. e. 1650, er eg fékk ²⁴/₁₀₀ 1896 frá séra Arnljóti Ólafssyni á Sauðanesi.

Synodalia.

Þessa Articula sette Magnus Biskup og Didrich Pijning hyrdstjore og Eiolfur Einarsson lógmadur.

¹⁾ Neðanmáls ritar Bjarni amtmaðr Þorsteinsson (1828): „nonnulli: Jtem eru allir skyldugir fátækum að fylgia og líka þeir. sem bygd ból halda“. Sbr. G. ²⁾ Hér ritar Bjarni amtmaðr Þorsteinsson neðanmáls (1828): „nonnulli: er þetta bodid bædi prestum og Syslumönnum að hafa og halda æfinliga, segia og lesa fyrí sinum undirmönnum“. Sbr. B.

1. Ad lvkast skule tijundir af öllum þeim jörðum sem fallid hafa vndir kong og Biskup hiedaþ af æfínlíga fra 20 vetrum.

2. Jtem skal vera xvij alna secktt á Romaskatts hallde. Legkaupe. og ljksaungseyrer. ef halldinn er. og eins á heytolls hallde. og lvkest heytollur af huðrium þeim sem a jörðu Býr. fyrir vtaþ þar sem prestssetur er.

(3.) Jtem skal vera xvij alna secktt á huðr(i)um þeim sem fornæmest ad giðra vpp kirkiugard til greptrunar. ef hann er krafður.

(4.) Jtem ad Biskup ríjde ey fiðlmennare j Visitatiu enn vid xij mann. Løgmadur og hyrdstiðre vid x. mann. officialis vid vij mann. Profastur vid .v. mann. og syslumenn eins. Prestar og lögriettumenn vid iij mann. Og take þessir allir tuðfalldaþ riett ef þeim verður med ðfund misþyrmt j synne riettferdugre reysu. til og frá.

huðriar fyrr nefndar greiner vier höfum lögtekid ad halldast skule hiedaþ af æfínlíga.

G

MSteph. 61. 4to, bls. 83 (Blákápa) skr. c. 1650. — ÍBfél. 315B 4to, bl. 158, skr. c. 1650, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar (d. 1652).

Samþykt Biskups Magnusar. Eyolfs Logmans og¹⁾ Didrichs Þijnings á Presta Steffnu a alþijnge.

Ad menn taki þa ei j Bygder. sem þeir vita eingin deijle a ad sieu (ad) skilum kiender.

ad lukest tijunder a ollum þeim jörðum sem falled haffua vnder kong og kirkiu fyrir xx vetrum æ hiedan af.

ad²⁾ a Lijksaungs og heytolls halldj og kirkiu gards giord ad fornæmast. Skulj vera .xviiij. alna sekt a huoriu.

³⁾Ad aller sieu skílder fataekum ad filgia og ljfga sem Bygd Ból hallda.

Ad Byskup skilldj Rijda j visitatiu med xij. mann. [Officiall vid vij. mann⁴⁾] Logmadur og hirdstiori vid x. mann. Nefndarmenn til þijng(s) vid iij. mann.⁵⁾ Profastur og Syslumadur vid v. mann.

¹⁾ sl. 315. ²⁾ Jtem 315. ³⁾ og b. v. 315. ⁴⁾sl. hér 315 ⁵⁾ 315 setr hér inn um officialis samhl. 61.

Skulv þessar aller ðneffnder vera og taka tvefaldan riett. ef þeim verður með Öfund misþyrmt edur hugmód.

H.

Ny kgl. saml. 1847. 4to A. bls. 49, 114; C bl. 54, með hendi séra Guðbrands Jónssonar í Vatnsfirði 1669.

Magnúsar biskups.

Vér Magnús með guðs miskun biskup í Skálholti, Eyjólfur Einarsson lögmann sunnan og austan á Íslandi, Diörich Píning höfuðsmaður yfir öllu Íslandi gerum góðum mönnum kunnugt með þessu voru opnu bréfi, að vér höfum samþykkt og lögtekið æfniliga héðan af á almennilegri presta-stefnu á alþingi:

1) Að lúkast skuli allar tíundir af þeim jörðum, sem fallið hafa undir kong og biskup héðan af æfniliga frá xx vetrum.

Annað: að vera skal xvij aura sekt á legkaups, líksaungseyris og heytolls halldi, og lúkist heytollur af hverjum þeim, sem á jörðu býr, fyrir utan þar sem prestsetur er.

Þriðja: sama sekt er á þeim, sem fornæmast að gera kirkjugarð upp til greptrar.

Fjórdá: var samþykkt, að biskup riði við xij. mann. lögmaður við x. mann. hirðstjóri við x. mann. officialis við viij. mann. sýslumaður við v. mann.

Skulu þessir menn allir vera án nefndar(!) og taka tvöfaldan rétt, ef þeim verður með hugmód og öfund misþyrmt.

I.

ÍBfél. 125A 4to, bl. 33b, skr. c. 1680 eða fyrri.

Samþykkt vm tíjvndir af kongs Jordum [anno 1487.²⁾

Wier Magnus med gudz nad Biskup j skalholhti. Eyolfur Einarsson Lögmann fyrer sunnan og austan a Jslandi. Didrek Pijning Hirdstiori og Hoffudzmann yffer allt Jsland

1) sem er b. v. 49, 114. 2) [bætt við með dekkra bleki, en með sömu eða samtíða hendi.

giorum godum monnum kunnugt með þessu voru opnu Breffi. að vier höffum samþykkt og logtekid æfíinnlega hiedann af æ almennelegre prestasteffnu og a alþijnge.

Fyrst að lucka allar tijunder af þeim Jórdum sem fallid hafa vndir kong og Biskup hiedann af æfíinnlega fra xx. arum.

J annann mata skal vera .xviiij. alna sekt á Lijksongs og Legkaups og Heitolls halldi og lukist heitollur af huorium þeim sem a Jordu byr fyrir wtann þar sem prestzsetur er. Sama sekt er a þeim sem að fornæmast að giora kirkiugard vpp til graptrar.

J þridia Lægi var samþykkt. að Biskup Ridi við .xiiij. mann. Logmadur við .x. man. Hirdstiori og Officialis við .viiij. mann. Syslumadur við .v. mann. Neffndarmenn til þijngs við þridia mann. Profastur við .v. maun.

Skulu þessu allir menn vera neffndir og taka tuofalldann riett Eff þeim verdur með ofund misþyrmt Edur hugmod.

K.

ÍBfél. 125B . 4to, nr. 60, skr. c. 1680.

Samþýct j Skalholhte.

Wier Magnus með gudz nádd Biskup j Skalholhti. Eyolfur Eijnarsson Lögmann sunnann og austan a Jslande. Dydre[c]h þijning Hirdstiore jfer Jslande giorum godum monnum kunnugt með þessu voru opnu Briefe að vier höffum samþykkt og logtekid æfíinnlega hiedan (af) nu a prestastefnu halldast skule.

J firstu grein að lukast skule tijund af ollum þeim Jordum sem fallid hafa vnder kong og Biskup hiedan af æfíinnlega fra .xx. vetrum.

Jtem skal vera .xviiij. alna sekt a Romaskattz halde og Legkaup(i) og lijksaungs Eyrer ef halldinn er og einz a Heytollz halde. og lukist heytollur af huorium þeim sem a Jordu byr fyrir vtan þar sem prestsetur er.

Jtem skal vera .xviiij. alna sekt a huorium þeim sem for-

næmist að giora vpp kirkiugard til greptrunar ef hann er til kvaddur.

Jtem að Biskup ríjde ei fiólmennare j síjna Visitatiu reíjd enn við .xíj. mann. Logmadur við .x. mann. og so sýslumadur. Logriettumenn við þrídía mann. og skulu þesser menn aller taka tuofalldann Ríett ef þeim verður með ofund misþyrmt a sinne Ríettferdugre Reíjsu til Logþíngis eða fra.

L.

ÍBfél. 315A. 4to, bls. 75—76, skr. c. 1680. Advocates Library Edinb. 21,3,10. 4to, skr. c. 1750 (=315A).

Vm Tiunder af kongs jórdum a(l)þ(íngis)
s(am)þ(ykt) 1489.

Ver Magnus Biskup j Skalhóliti og Eyolfur Einarsson Lögmann svnnan og austan a Íslandi og Didrich Píning hirdstíori og Hofudzmán yfer allt Ísland. gíorum goðum mǫnnum kunnugt að ver hófum samantekid og j lög sett æfínnlega heðan af j almennilegum prestastefnum og a alþíngi.

J fyrstu að lukast skulu allar tíunder af þeim Jórdum sem fallid hafa vnder kong og Biskup hiedann af æfínnlega fra .xx. vetrum.

Jtem skal vera .xviiij. alna sekt á heytólli. og lukist af huoríum sem a Jorðu býr. vtan þar sem prestz setur er.

Jtem .xviiij. alna sekt á huorn sem fornæmist að giora kirkiugard vmm Grafftar kyrkiur.

M.

Landsbókasafn 91. 4to, bl. 84a með hendi séra Hannesar Björnssonar í Saurbæ c. 1680.

Alþíngis og presta Stefnu Samþykter Anno 1489.

Wier Magnus Biskup j Skáhlóliti og Eyolfur Einarsson Lögmann sunnañ og austan á Íslande og Dydrich Píning Hyrdstíore og Hofudzmán yfer allt Ísland gíorum goðum mǫnnum kunnugt að vier hófum samañteked og j

Lög sett æfinliga hiedañ af j almennelegum prestastefnum og á Alþingi.

J fyrstu ad Lukast skulu allar tjunder af þeim Jörðum, sem falled hafa under kóng og Biskup hiedañ af æfinliga frá .xx. vetrum.

Jtem skal vera .xvii alna sekt á Heytolle og lukast af hvörum sem á Jörðu Byr. utañ þar sem prestsetur Er.

Jtem .xvii. álna sök á Hvörn sem fornæmest ad giðra kyrkiugard um Graftarkyrkiu.

N.

ÍBfél. 79. 4to, bls. 306, skr. c. 1690.

Samþykt Vmm tjunder af kongs og kyrkiu Jordum.

Vier Magnus Med guds Naad Biskup j skálhollte og Eyolfur Eijnarsson logmann fyrer sunnann og austann á Jslande. Didrich þjning hirdstjore yfer allt Jsland giorum goodum monnum kunnugt med þessu voru opnu briefe ad vier hofum samþickt og logteked æfinnlega hiedann af á almennelegre prestastefnu og á alþingi.

1. ad lukast skule allar tjunder af þeim Jörðum sem falled hafa vnder kong og Biskup hiedann af æfinnlega fra 20 vetrum.

2. skal vera 18 alna sekt á legkaupz. lijksaungz og heytolla hallde. og lukest heytollur af huorium þeim sem a Jörðu byr fyrer vtann þar sem presturinn er. Sama sekt er á þeim sem fornæmast ad giðra kyrkiugard vpp til grafftrar. et cetera.

O.

Landsbókasafn 101. 4to, bls. 103—104, með hendi séra Jóns Halðórssonar í Hitardal c. 1730.

Anno 1489.

Vier magnus med gudz mýskun Býskup i Skálhollte. Eyolfur Einarsson Lögmadur sunnan og austan á Jslandi. Didrich Þjning Hirdstjore og Hófuðzmann yfer allt Jsland giðrum göðum monnum kunnugt med þessu voru opnu

briefe. ad vier hófum samþyckt og lógtekid æfinliga hiedan af á almennilegri prestastefnu a alþinge.

J fyrstu ad lukast skule allar tijunder af þeim Jórdum. sem fallid hafa under kong og Biskup æfinliga fra .20. vetrum.

Jtem skal vera xviiij alna sekt á Rómaskatti. ef ei er golldinn.

xviiij alnir á heytolli ef ei er golldinn. og takist af hvörium. sem á Jördu byr.

Jtem xviiij alner hvör sem fornæmist ad giöra ad kyrkiugardi ámintur af kyrkiubonda eda preste.

Lijksöngs Eyrrer skýlidi vera vj alner vöru. og gialldast effter sierhvörn. nema effter fótæka. Enn Eindage á honum þann fimtudag viku. sem fiórar vikur eru af sumre. enn hvör sem ei hefur golldid. sekur xviiij alnum. eins og á legkaupe. ef því er halldid.

P.

Landsbókasafn 62. 4to, bl. 27b—28, skr. c. 1730—40.

Vm Tijunder af Kongs Jordum Alþingis samþickt 1489.

Vier Magnus byskup j Skálholte og Eyolfur Einarsson Lógmann Sunnañ og austañ a Jslande. og Didrich Pining Hyrdstiöre og Hófudzmann yfer allt Ysland giörum gödum Mönnum kunnugt. ad vier hófum Samañtekid. og i Lógsett æfenlega hedañ af j almennelegum prestastefnum og a Alþingje.

J fyrstu ad Lukast Skulu allar Tijunder af þeim Jórdum. sem fallid hafa under kong og Byskup hedañ af æfenlega fra xx Vetrum.

Jtem Skal Vera xviiij alna sekt a Heytollj og Liukast af hvörium sem a Jördu byr utañ þar sem prestzsetur er.

Jtem xviiij alna sök a hvörn sem fornæmest ad giöra kyrkiugard um grafftarkyrkiu.

[Alþingis Samþyckt.

Af Magnuse Byskupe. Eyolfe Einarssyne Logmanne sunnañ og austañ og Didreck Pyning Hyrdstiora. og ollum almúga æfenlega Lógteked. a medal annars. ad hvör sem

fornæmest kyrkiugardz giörd amintur af kyrkiubönda eda preste. skal vera sekur iij aurum.

Jtem af sömu yfermönnum dæmt ad Ljksaungs Eyrer skyllde gialldast effter sierhvörn. nema efter Fútæka.¹⁾ er vj al. vöru. Enn eindage þann fimta dag viku sem iij Vykur eru af Sumri. Enn hvör sem ey hefur gollded. sekur 3 aurum.²⁾

Q

Landsbókasafn 832. 4to bls. 236, skr. c. 1740—50 (JP).

Sampickt um Tiunder af kongs og kirkiu
Jordum 1493.

[Magnus biskup var fyrir Stephan um það leite 1489³⁾

Uier Magnus med guds myskun biskup i Skalhollte. Eiolfur Einarr(sson) Logmann firer sunnañ og austañ á Jslande. Didrich Piñing hofudsmann yfer ollu Jslande giorum godum mönnum kunnugt med þessu voru opnu briefe. ad vier hofum sampickt og logteked æfinlega hiedañ af á almennelegre prestastefnu á alþinge. ad lukast skule allar tjunder af þeim Jordum sem falled hafa vnder kong og biskup hiedañ af. æfinlega fra xx vetrum.

annad ad vera skal xvij alna seckt á legkaups og ljksaungs Eyrer og heytollshalde og lukest heitollur af huorium sem á jordu biggia firer utañ þar sem prestsetur er.

Pridia⁴⁾ sama seckt er á þeim sem fornæmist ad giora kirkiugard upp til graftrær.

Fiorda⁵⁾ Var sampickt af Biskupe. ad hann Rijde vid xij mann. logmadur vid x. hjirdstiore vid x. officialis vid 8. syslumenn vid v. skulu þesser aller menn vera anefuder. og take tuofalldañ Riett. ef þeim verdur med hugmod og ofund misþyrmt.

¹⁾ [virðist sem ritari handritsins hafi tekið þetta eptir annari bók en hið fyrra, þar sem þetta hefir staðið fyllra. ²⁾ Sbr. ljóstolla samþyktina gömlu 1265, Dipl. Isl. II, bls. 14. ³⁾ [á spássíu. ⁴⁾ 3, hdr. ⁵⁾ 4, hdr.

R

Lagasafn Magnúsar Ketilssonar I, 389—390 eptir „et temmelig got Apographum Membrane“, og hefir eingin samkynja afskript fundizt, og verðr því hér að prenta beint eptir þessari bók. Eptir henni er samþykt þessi ádr prentuð í Lagasafni handa Íslandi I. 38—39.

Samþykkt Magnúsar Byskups og Hirdstiorans.

Ver Broder Magnus med Guds Nad byskup i Skalholt. Eiolfr Einarsson Løgmann sunnan og avstan a Jslande. Didric Pining Hirdstiore og Høfudsmadr yfer allt Jsland giorum godum maunnum kunnugt ad ver haufum samþykkt og æfenlega lögteked hedan af i alme nilegre Presta-Stefnu.

Jn primis fyrstu grein at Mariu Messa. su sem er einne nott epter Ceciliu Messu a vetrinn og kallaz præsentatio Marie virginis. skal haldaz ad faustu og helgehalde sem Mariu Messa sidare a havstin.

J annarre grein ad eingin take þa menn i byggder ne vister. sem þeir vita einge deile a ad þeir se skilamenn.

J þridiu grein ad lukaz skule allar Tiunder af þeim Jördum. sem fellu under Kong og Kyrkiu og falled hafa fyrer xx. vetrum æfenlega hedan i fra.

J fiordu grei: skal vera xvij. alna Søk a Roma Skatts halde. xvij. alna Søk a Liksøngs halde. xvij. alna Søk a Leikavps halde oc sva a [olivnar kavpe¹]. xvij. alna Søk a Heitolls halde oc lukez af þeim. sem a Jördu bua. fyrer utan það. sem Pres's setr er. xvij. alna Søk hvor sem fornæmez ad giöra Kyrkiugard löglega aminntr.

Jtem eru aller skylduger fatökum at fylgia oc lifga þeir sem byggd bol hafa og hallda.

Jtem var oc samþykkt at Byskup skylde rida vid xijda Mann. Løgmadr vid xda Mann. Hirdstiore vid xda Mann. Nefndarmenn til þings vid iijda Mann.

¹) [leiðrétt, sbr. hinar afskriptirnar og Lagasafn handa Íslandi I, 39; í Lagasafni Magnúsar stendr: „ovinar søng“ (!) og þýðir hann það á dönsku með „Uvens Sang“.

Official vid vjǫda Mann. Profastr vid vta Mann. skulu þess-
er menn aller anefnder vera oc taka tvöfaldan Rett ef þeim
verdr med Ofund misþirmt edr hugmod.

Er þette boded bæde Prestum og Syslumönnum ad hafa
og halda þessar greiner æfenlega. segia og lesa fyrer sin-
um undermaunnum.

591.

15. Júlí 1489.

í Hafnarfirði.

Jón prestr Snorrason selr Magnúsi Áskelssyni tíu hundruð
í Raufarfelli ytra undir Eyjafjöllum fyrir þau tíu hundruð,
er hann hafði gefið Guðríði dóttur sinni, þá er hann gipti
hana Magnúsi, en Magnús gaf séra Jóni jörðina hálfu Vestr-
holt undir Útfjöllum.

AM. Fasc. XXIX, 11, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin
frá. — Apogr. 2900.

kaupbref vm raufarfell ytra ok vesturholt¹⁾

Þat giorum uær arne prestur snæbiarnarson officialis
heilagrar skalholz kirkiv j millum hvitar j borgarfirdi ok
helkundu heidar. snorri prestur helgason. þorleifur sýg-
urdzson. ok gunar hrollaugsson godvm monnum kunnigt
med þessv vorv opnu brefi at sub anno gracie M^o. cd^o. lxxx^o.
nono jn festo diuisio apostolorum j hafnarfirdi uorum vær
j hia savm ok heyrðum æ ord ok hãndabañd þessara manna
ions prestz snorrasonar af eine alfu ok magnus askelssonar
af annare at suo fyrir skyldv at greindur sira jon selldi
greindvm magnusi tiv hvndrvt j iordvne raufarfelli hinu
ytra er liggur j midbælis kirkio sokn. enn onnvr tio hund-
rut gallt hann nefndum magnusi fyrir þav tiv hvndrvt sem
hann hafdi gefit gudriddi dottur sinne þa er hann gipte hana
greindvm magnusi med ollvm þeim gognum ok gædvvm sem
greindri allre²⁾ halfri iordv fylger ok fylgt hefer at fornu
ok nyio ok nefndr sira ion uard frẽmdz eigañde at til frials

¹⁾ Utan á bréfinu svo með fornri hendi. ²⁾ yfir línunni

forrædis ok fyllrar eignar. en j mot fyrir skrifudvm .x. hvndrvdvm. gaf oppt nefndr magnus tittnefndvm sira jone jordina halfa vesturhollt er liggur j hollzkirkiu sokn med ollvm þeim gognum ok gædum sem greindri allre¹⁾ halfri iordv fylger ok fyllgt hefer at fornv ok nýio ok nefndr magnus vard fremdz eigandi at til fyllrar eignar ok frials forrædis. skýlldi huor vm sig suara laga riptingvm a greindvm iordum ok svo hallda til laga þeirre er huor keypte. Ok til sanninda hier um settvm vær fyrr nefnder menn vor jnnsigli fyrir þetta iardar kavpsbref skrifat j sama stad ok are tueimvr dogvm sidar en fyrr seiger.²⁾

592.

6. August 1489.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBRÉF

AM. Fasc. XXVIII, 28, frumtransskriptið á skinni. — Apogr. 3313.

Vm þjaskier³⁾

Þath giorum uær gudmundur jonsson. Olafur ionsson. gudolfur magnusson ok eirikr sigmundsson prestar hola-biskupsdæmis. godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe at uær hofum sied ok yferlesit bref um biasker med heilum oskoodum hangandum inciglum. suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr Þýjaskerjabréf frá 22. Aug. 1488, DI, VI, Nr. 565]

Ok til sannenda hier um setium uær fyrnefnder prest-ar uor incigle fyrir þetta transkriptarbref er giort uar a holum j hialltadal fimtudagen næstan fyrir lavrenciusmessu. anno domini M^o cd^o. lxxx^o. nono.

593.

7. August 1489.

í Víðvík

Dómr klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um Grenj-aðarstað og hans peninga, er þá var forstöðulaus eptir burtför Eiriks Einarssonar af landinu með Þýzkum í óhlýðni og þrjúzku.

¹⁾ yfir línunni. ²⁾ Það er 17. Júlí. ³⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

AM. Fasc. XXIX. 3, frumritið á skinni. Af 21 innsigli eru nú 13 fyrir bréfinu, sum brákuð. — Fasc. XXIX, 4, transskr. á skinni frá 2. Sept. 1489. — Apogr. 115.

Sira Eirekur Einarsson sektast ollu síjnu fie við
biskup Olaf¹⁾.

Path giorum uær arne þorleifsson. sigurdur þorlaksson. gudmundur ionsson. olafur ingimundarson. andres ionsson. magnus asgrimsson. geir uigfusson. þorðr ingimundarson. gunnar ionsson. biorñ þorsteinsson. gudulfur magnusson. olafur ionsson. gudmundr kollason. ion hellgason. sigvrdr ionsson. ellendur broddason. eirikur sigmundsson. besse suartsson. olafur ionsson. halluadr biarnarson ok einar sigurdsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu uoro brefe. at anno domini M^o. cd^o. lxxx^o. nono fostu dagen næsta fyrir laurenciusmessu. j uiduik j uiduikursueitt. uorum uær beidder ok krafder af uorum uirduligum herra ok andaligum fodr olafe med guds nad biskup æ holum. at dæma um greniadarstad ok hans peninga er þa uar forst(a)vdulaus epter burtfor sira eiriks einarssonar. er hann for burt af landinu med þýskum j ohlýdne ok þrioskv ok sette staden uendarlausan ok saunglausan lockandi med sier hans prest er heiter sira ion gislason j sama ohlýdne ok vtan orlof bader saman. let biskupen lesa þar fyrir oss bref fyr nefndz sira eiriks med heilu ok oskoddu hans hanganda incigle um hans lofan. er hann hafdi lofad biskupinum alla hlýdne ok truleika ok allar skylldur at giora reiduliga sinna uegna ok stadarins suo leingi hann lifdi fyrir þan heidur at hann medkenditz j sinu brefe. ath biskupen hefði giort sier. En biskupen sagði þar fyrir oss. at hann hefði eingva þessa sina lofan halldit sem j hans brefe stendr. suo ok ei halldit sina lofan um munkapuerarklaustur epter þui sem hann lofade biskupenum. Nu saker þess at suo stendr j kristnum reitt²⁾. at biskup skall rada kirkium ok kirkna eignum. þui dæmdum uær ok samþyektum adurnefndr prestar fyr nefndan greñiadarstad ok alla hans peninga lausa ok fasta j fyr nefndz biskups olafs ualld ok yfersion. til ath ueita ok unna hueri-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

um hann uill. þar til erchibiskupen giorer annat rad fyrir. medur þui at hans formann for suo osuarliga j burtt. Ok til sanenda hier um setum uær fyr nefnder prestar uor incigli fyrir þetta domsbref skrifad æ holum j hialltadal æa sama are deige sidar en fyr seger¹).

594.

22. August 1489.

í Haga.

FILIPPUS Sigurðsson lýsir því að hann hafi goldið Dýrfinnu Gísladóttur, sonardóttur sinni, í þau tíu hundruð, er hann gaf henni, þá er hún giptist, skógarpartinn í jörðina Botn í Patreksfirði með tilgreindum ummerkjum.

AM. Apogr. 1325 „accurate collatum. briefed var heillt og vel læselegt. oroted og oskafed 1726. Jnnsigled olldungis j burtu“ (Sauðlauksdalsbréf).

Þath giore eg filippus sigurdzson godvm monnum kunnegt med þessu mýjnv opnv brefi ath eg hefi gefit og golldet dyrfinnv gísladottur sonardottur minne j þau x. hundrut er ek gaf henne þa er hun giptezt. skogarparten j iordena botn er ligur j patrefirde j saurbæiar kirkiu sokn med þessvm umœerkjum. ð millum arnarstapa ðr ok til lækiar þess er geingur ofan af fialle med götum þeim sem liggia upp ð fiall fyrir ofan botna ok selialækur er kalladur. ok upp ð fiall suo langt sem skogur uex ok ofan til siofvar. sem greindum parti hefur at fornu fylgt ok nýiu. ok saudlauksdalur atti adur enn biorn bondi þorleifsson seldi frá. Sampýkte þessa mýjna giðf ok gialld gróa ketelsdotter eginkona mýjn. ok sýner ockrer gíjsle ok síra loptur. Ok til s nninda her um setta ek mýjt jncigle fyrir þetta bref er giort var j haga ð bardastraund la gardagin næsta fyrir bartholomeus Messo. þá er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi þusund. cccc. lxxx ok ix. ær.

¹) þ. e. 8. Aug.

595.

31. August 1489.

á Nauteyri.

Dómr sex manna útnefndr af G. ðna Jónssyni, er þá hafði kongsins sýslu og umbod í „Ísafjarðarsýslu“, um ákæru Jóns bónda Björnssonar til Odds Vigfússonar, er verið hafði ráðsmaðr Jóns gegn tveim hundruðum í kaup á ári hverju, en Jóni þótti Oddr ekki hafa staðið sér ánægjanlegan reikningskap.

Landsbókasafn 789. 4to, bls. 83—86, skr. um 1620 fyrir Ara Magnússon í Ögri. — Landsbókasafn 6. Fol. (Tiglabók), bl. 230, skr. c. 1670; er dómrinn hér heill, en ártal kolvilt: „1614“. og sýslumaðrinn er hér nefndr „Bjarni“ (!) Jónsson. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl., 374b—75a ágrip, skr. 1666; sýslumannsnafn rétt, og ártal 1488. — Thott 2106. 4to bl. 40b—41a og 284b, 85a ágrip ekr. c. 1700; sýslumannsnafn rétt og ártal 1489. Sbr. Sýslumannsæfir II, 175 (ártal 1489).

Domur vm misgrvn er husbondinn hafde á þienara
sijnum edur Rædamanne¹⁾.

Aullum mönnum sem þetta Bref síð edur heyra. sendum wier Eptterskriðader menn. Biarñe Gijslason. Þorolfur Arnason. Jon Þorgeirsson²⁾ Logriettumenn. Jón Jónsson. Asmundur Biarñason. og Bryniolfur Magnusson kuediu guds³⁾ og vora⁴⁾. kunnugt giorandi ad þrum eptter Guds burd⁵⁾ 1489 manudæginñ næstañ eptter Bartolumeusmesso æ Nauteyri á þingstad riettum. vorum vier til dõms og Logligra alyta nefndir af Gudna⁶⁾ Jonsyni. er þá hafdi kongs[ins sýslu og⁷⁾ vmbod j jsafiardarsýslu. vm þæ⁸⁾ agreining og tvijdrægni sem var med Joni B(onda) Biorñssýne og hañz þienara Oddi Vigfussýne. vm nockra peninga er⁹⁾ nefndur Oddur þottist ad greindum Joni eijga i sitt kaupgialld. og hann¹⁰⁾ samstundis laga á beiddist. handlogdu sig greinder menn vnder vorñ dõm[. Og¹¹⁾ því dæmdum vier málid riетtiliga vndirkomid. Bar ádurnefndur Oddur fram. ad Jón B(onde) Biorñsson hefdi lofad sier ijc á hvoriu Aari fyrir sijna Rædzmennsku og þionustulaun. Enn nefndur

¹⁾ Dómr um reikningskap 6. ²⁾ Þorgautsson 6. ³⁾ b. v. 6; sl. 789. ⁴⁾ 6; sijna 789. ⁵⁾ Anno b. v. 6. ⁶⁾ Bjarna (!) 6. ⁷⁾ [sl. 6; og b. v.; vantar í 789. ⁸⁾ þann 6. ⁹⁾ ádr, b. v. 6. ¹⁰⁾ þá b. v. 6. ¹¹⁾ [löglegan 6.

Oddur hafði fyrir hañz bwe verid j iijj á. og Reijkñudust þad viij^c er nefndur Oddur þottist ad adurgreindum Joni B(onda)¹⁾ eijga. Medkiendi firgreindur¹⁾ Jon B(onda)¹⁾. ad hann hefði lofad vnder votta árliga ad giallda fyrtyedum²⁾ Oddi ije [a huoriu are³⁾ firir sijna tru⁴⁾ þionustu oc wmsion. og þau somu hefði hann opttlega vppbodid og honum til reyðu sagt. sijdañ hann fór vr hanz þionustu. med því forordi. ad hann ynne þar¹⁾ Eijð ad¹⁾. ad hann hefði sier ærligañ Reijkning stadit á ollu því. er hann hefði jnntekid og vti latid. og [ongu leynt af sijnu fie⁵⁾ j sinne afgreijdslu og ad hann hefði æ greindum¹⁾ iij arum ecki vndir sig dreijgid [med hylmingu⁶⁾ af sijnu fie [til x. aura⁶⁾. nie helldur ráð nie dóð til lagtt. hvorn Eijð ad tjttnefndur Oddur neijtad hafði ad sueria. vtañ hann dæmdist þar skyldur⁷⁾ til ad lögum. skyldadi valldzmadurinn oss⁸⁾ greinda⁹⁾ menn til¹⁰⁾ eptter logum ad alyta og vrskurda. huort tjttnefndum Oddi skyldi sagdur eijdur dæmast¹¹⁾ edur ey. þar ad¹²⁾ bondinn Jon hafði ecki vitni nie adra¹³⁾ proffan til sijnz mólz. og opttnefndr Oddur hafi hia ollum monnum ærligur halldinn verid. vtañ¹⁴⁾ þo bondinn Jon hann misgrunadi. Hliodar svo vor Landzlaga Bok j nockrum greinum er [misgrunan vid kiemur og ecki er¹⁵⁾ vitne til. Nu hefur hann ecki vitne hinn vngi madur. þa leggie hinn fram slycktt fie [sem hann vill. og suerie ad¹⁶⁾ fullañ eijð. og ij skilriker menn med honum og¹⁷⁾ hefur þá hinn vnge madur allt slykt fie¹⁸⁾ sem hann á. Erfd 26. Nu kallar hann¹⁹⁾ misskiptt edur seiger. ad hann hafe leynt fie. þá skal hann synia med Lyrittar Eydi. Kvennag. 4. Nu ef annad tueggia hiona misser annarz vid og þrytur Brullupsvitne. þá skal þad hiona sem leingur lifer leggia²⁰⁾ fram fie. og skiptti²¹⁾ so sundur sem þad vill ándsvara firir gudi. [og vertt²²⁾ er. og ij skilriker menn med þeim²³⁾. [Jtem þiofab. 6. Þar skipar ad ransaka

1) sl. 6. 2) fyrgreindum 6. 3) [b. v. 6. 4) trúa 6. 5) [ei 'sf sínu fé leynt 6. 6) [sl. 6. 7) skyldugr 6. 8) til b. v. 6. 9) dóms. b. v. 6. 10) sl. hér 6. 11) þá b. v. 6. 12) eð 6. 13) sl. 6. 14) enn 6. 15) [maður mis og hafur ei (!) 6. 16) [og vinni að 6. 17) þá 6. 18) sl. 6. 19) b. v. 6. 20) 6; leggie (!) 789. 21) skipta 6. 22) [og rétt 6. 23) því 6.

og Bonda siottar Eijð ef þeir vilja honum kientt hafa. Jtem 9. ef maður sækir annan mann vñ stuld og er ecki lyst þyfd hanz. þá skal sá er firir sök verdur synia siottar Eydi¹⁾. Mannh. 25. greiner. ad ecki sie Riettur a okuædis²⁾ ordum. ef maður á sialfur sokn á málínu. Jtem alltt það logbok skyrer³⁾ ecki skilríklega vr. þá skal það hafa vr huorin móðle sem logriettumenn verda allir á eitt sätter. Er það vor skynsemdargrein. ad einum þienara bere jafnañ grandvörum ad vera. j því hann á [sijns husbonda vegna vñ ad vera. og Rædvendni vegna⁴⁾ ecki hlýdast meiga. ad⁵⁾ hann læte ecki sinn Eijð i tie. vilie husbondinn hann misgruna. þar ad⁵⁾ hann hefur hañz wmbod og fiarhalld. oc ecki má vittne ad koma. hvad oærliga vid hañz Eijðñ hondlar. [Annarz virdist oss. huor vndir sig draga meiga. það honum synist. þar husbondinn er fiarlægur edur af landi farinn⁶⁾).

Þvi i Guds nafne Amen. [oss i domz sæti sitiandi. ad⁷⁾ heilags anda nad med oss til kalladri firir þessar laganna greiner. vora veika vitzmune. þá dæmdum vier ad Oddur Wigfwsson ynne⁸⁾ þann Eijð. og tueir skilríkter menn med honum. ad hann hefði sijnum husbonda [Riettañ og⁹⁾ ærligañ Reijkningskap¹⁰⁾ stadid. og ongu leyntt nie vndir sig dreijgid [aff þvi fie. sem honum bar vt ad svara og ei helldur vnder sig dreijgid¹¹⁾ vitzuitandi og¹²⁾ med hilmingu hanz fie til x aura. nie helldur ráð nie dáð til lagt. skylldi [þessi Eijður vnninn¹²⁾ jnnañ sioundar. og ad honum vnnum dæmdum vier Oddi viij. Enn hañss eigiñ skulld og forsómañ ad hann hefði ecki fyrr til laga halldit. edur þann Eijð wnnid. er Jon B(onde) aff honum krafdist. Enn fielli Oddur ad þessum eijdi. þá dæmdum vier Jöne

¹⁾ [felt úr í 6. ²⁾ 6; ákuædis (!) 789. ³⁾ sker 6. ⁴⁾ [sinum husbóndi að þjóna og 6. ⁵⁾ sl. 6. ⁶⁾ [né heldur leggur ráð né dáð til 6. ⁷⁾ [og 6. ⁸⁾ vinni 6. ⁹⁾ [sl. 6. ¹⁰⁾ gert edur b. v. 6. ¹¹⁾ [b. v. 6. ¹²⁾ [þennan eið vinna 6.

B(onda) kaupid og það meira er domur sýðar dæmer.
[Samþichti þennañ vorn dom¹) et cetera.

596.

2 September 1489.

í Miklagarði.

TRANSSKRIPTARBRÉF.

AM. Fasc. XXIX, 4, frumtranskr. á skinni. Innsiglin eru döttin frá.
— Apogr. 115.

Þath giorum uær arne halldzson ok olafur magnusson prestar. þorallr oddsson ok simon paisson leikmenn godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe at uær saum ok heyrðum domsbref med heilum ok oskoddum hangandum inciglum suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr dómr um séra Eirík Einarsson frá 7. Aug. 1489. Nr. 593].

Ok til sanenda hier um setium uær nef(n)der menn uor incigli fyrir þetta transkriptarbrief. skrifat j myklagarde j eyiafirði miduikudagen næstan fyrir mariumessu enu seinne. anno domini M^o cd^o. lxxx^o nono.

597.

14. September 1489.

á Hálsi.

SVEINN Eyjólfsson kvittar Kolbein Jónsson um andvirði jarðarinnar Sigurðarstaða í Bárðardal.

AM. Fasc. XXIX, 9, frumrit á skinni. Annað innsiglið er döttið frá.

Þat giorum uid kare aunundarson ok þorsteinn jlfsson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þa er lidit uar fra hingatburd uors her a ihesu christi þushund flogr hundrud attatiger ok niu ár fyrir ofan gardin a uoglum j hnioskadal j halsþingum uorum uid j hia saum ok heyrðum a ord ok handaband þessara manna sueins eyolfssonar af einne alfu ok kolbeins jonssonar af annare að suo fyrir skildu at greindr sueinn eyolfsson gaf kolbein

¹) [b. v. 6.

jonsson aullungis kuithan ok akærulausan fyrir þat jardar-
uerd sem nefndr kolbein ati at giallda þrattskrifudum sueine
fyrir jordena sigurdarstadi j bardardal er sueinn Eýolfsson
hafdi sellt kolbeine jonssyne fyrir sier ok ollum sinum erf-
ingium ok epterkomendum ok hann hefði fulla peninga upp
borit fyrir greinda jord sigurdarstadi sem honum vel anægdi.
Ok til sannenda hier um settum uid oekur jncigli fyrir
þetta bref skrifat æ halsi j hnioskadal kross Messo um
haustit a sama are sem fyr seger.

598.

29. September 1489. á Sauðanesi.

19. April 1503. á Grenjadarstöðum.

VITNISBURÐR að Bjarni Jónsson hafi fest sér Guðrúnu Ólafs-
dóttur til löglegrar eiginkonu.

AM. Fasc. XXIX, 12, frumrit á skinni. Aenað innsiglið er dottið
frá. Bréfið er komið frá séra Skúla Þorlákssyni. — Apogr. 633.

Það giorvm vid ellendr magnusson og ion andresson
godvm monnum viturligt med þessv opnv brefi ad vid vor-
vm j hia savm og heýrdvm æ a mikaelsmessu vm haustid
þa lidit var fra gvds byrd þvsund flogur hvndrvd attatiger
og ix ar æ saudaness stad æ langanese ad bianne ionson
festi sier gvdrvnn olafsdottur til lavgligrar eiginkonu efter
guds lavgvn æ þeirra brvllavsdegi ed þar var þa sæmiliga
halldid ad nærveranda sira kolbeine ingemundarsyne og
avdrvm dande monnum med þui skilorde ad þesser fyr
greinder menn bianne ionson og gvdrvn olafsdottvr¹⁾ lavgdv
med sier helmingafielag feingens fiar og ofeingens. og til
saninda hier um settv uid fyr nefnder men oc'vr insigle
fyrir þetta vittnissbvrðarbref er skrifad var æ greñiadar-
stavdvm j reykiardal midvikudagen næstan efter marci
ewangeliste anno domini M^o qvingentesimo tercio.

¹⁾ Svo.

599.

3. Október 1489.

á Munkaþverá.

16. Febrúar 1490.

PRÓFENTUGJÖRNINGR JÓNS SIGFÚSSONAR OG ARNÞRÚÐAR ÁRNADÓTTUR VIÐ JÓN ÁBÓTA OG KLAUSTRIÐ Á MUNKAPVERÁ.

AM. Fasc. XXIX, 23, frumrit á skinni. Af 5 innsiglium eru nú tvö heil, og brot eptir af tveim öðrum. — Apogr. 3024. — Fasc. XXIX, 24, annað frumrit sama bréfs, og eru þar þrjú innsiglin heil, en tvö döttin frá. — Apogr. 3025.

proventu Bref 1489 geffur xx malnytu kugilldi og xx^c j odrum peningum¹).

Það giorvum ver semingur magnusson. þorgilss avgmvdnzson. prestar hola býskupsdæmis. are sýgurdzson ok jllavgj þorgilsson leikmenn godvum monnum uitvrligt med þessv voro brefi ath þa er lidit var fra hingatbvrd vors herra jhesv christi þushvnd cccc. lxxx ok ix ar. a mvkaþvera j eyiafirdi lavgardag hinn næsta epter mikelsmessu vorum vier j hia savm ok heýrdvum æ ord ok handaband herra jons abota æ greindv klaustri med samþykki sinna conventvbrædra af einne alfv. Enn jons sigfussonar af annare. ath suo fyrir skildv ath greindr jon gaf j proventv med sier ok konv sinne arnþrvde arnadotter klaustrinv a mvkaþvera .xx. malnytu kvgillde. ok²) xx. hvndrvd j fridvum peningvum ok fridvirdvum klaustrinv til æfinlegrar eignar. hier med skýlldi greindr jon smida æ stadnvm tresmidi ok jarnsmidi allt svo leingi sem hann veri fær til ath fra skilldv birkesmidi³) ok liadeinsklv. skýllde greind arnþrvdur kvinna hans savma eitt æklædit æ hveriv are svo leingi sem greindr herra jon aboti rikti. hier a mot skýlldv adr greind hion jon ok arnþrvdr hafa æfinlegt framferi a stadnvm. sæmilegt bordhalld svo sem frialsvm manne bæri ok þionostv af stadnvm til sængvr ok skoklæda

¹) Utan á XXIX, 23 með hendi c. 1600; með sömu hendi stendr utan á XXIX, 24: „Gudmundur Jonsson og Arnþrudur Arnadotter geffa clostrenu med sier j proventu xx malnytu kugilldi og XX^c j odrum peningum 1489“. ²) b. v. XXIX, 24. ³) XXIX, 24; birkesmidi (!) XXIX, 23.

ok serliga hvs þeim til inndælis. sina vod hvort þeirra ar-
lega. þar til lereft stikv ok skogærvr ok honum skædi sem
honum hentar. vij alner vadmals arliga svo leingi sem
hann veri fær ath smida. hier med skýllði greindr jon hafa
manadar orlof. hv(o)rv¹⁾ tvegja ath skadlavsv stadnum ok
honum þa hann beidizst. skýllde greindr jon j frelsi mega
stiंगा torf j stadarins jordv ok giora ser hæfligt²⁾ smidiv-
hvs sialfvm heima a stadnvm vpp æ sialfs siñs kostñad.
hier til epter þeirra dagha skýllði staduriu eignaz seng ok
kistv greindra hiona. Ok til sanninda hier vm settvm ver
vort conventv brædra jnsigle med fyrskrifadra dande manna
jnsiglum fyrir þetta bref skrifat j sama stad jn festo³⁾
ivliane virginis et martiris. are sidar en fyr seger.

600.

4. Oktober 1489.

í Heydölum.

TRANSSKRIFTARBÉF.

AM. Fasc. XXVIII, 10, frumtransskript á skinni. Innsiglin eru
dottin frá. — Apogr. 2877.

Borgarhafnar bref⁴⁾.

Þat gerum uid suein prestur jonsson ok einar prestur
jonsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opna brefe.
ath uid hofum sied ok ýferlesit opit bref benedictz sammuðz-
sonar med hans heilu ok oskoddu jnsigle. suo latanda ord epter
ord sem hier seger. [Hér kemr afsalsbréf fyrir parti í Borgarhöfn
gert á Urriðavatni 13. Maí 1486, DI, VI, Nr. 508].

Ok til en meire audsyningar hier um settum uid fyr
skrifader prestar ockur jnsigle fyrir þetta transkriptarbref
skrifat j heydölum in festo sancti fran(c)i(sci et confessoris.
anno domini. M^o. cd^o. lxxx^o. nono.

¹⁾ hv(o)rvvm XXIX, 24. ²⁾ XXIX, 24; hæfligt (!) XXIX, 23. ³⁾
XXIX, 24; festvm XXIX, 23. ⁴⁾ Utan á transskr. með fornri hendi.

601.

4. Oktober 1489.

í Skriðu.

24. Marts 1491.

á Mýri.

MARGRÉT Eyjólfsdóttir selr Guðmundi Magnússyni jörðina Stærri-Voga á „Kálfatjarnarströnd“ fyrir Skarð í Fnjóskadal og Mýri í Bárðardal og þar til fjögur málnytukúgildi.

AM. 238. 4to bl. 3, skr. c. 1570 (Bessastaðabók), — AM. Apogr. 1806. AM. 65. 8vo bls. 69—70.

Stærra voga bref.

Þad giorvm ver Narfe Benedicsson. Ormr Einarsson oc Arne Hallsson godvm mönnvm vitvrligtt med þessv vorv opnv brefi at svb anno gracie M^o. cd^o. lxxxix j Skridv j Reykiadal svnnvdeiginn næsta epter Michaelismess vorvm vier j hia savm oc heyrðvm æ ord oc handaband þessara manna Margretar Eyolfsdottvr af einne alfv en Gvdmvndar Magnvssonar af annari. at suo firir skildv at Margret selldi Gvdmvndi jordina Stærri voga æ Kalf tiarnarstrond er liggr j Kalfatiarnar kirkiv sokn. sagde hvn jordena fimtuge hvndrvd. Hier j moti gaf Gvdmvndr jordena Skard j Hni[o]skadal er liggr j Lavfas kirkio sokn firir .xxx^e. oc jordena Myre j Bardardal er liggr j Lvndarbræckv kirkiv sokn firir xvj^e oc þar til iijj malnavtv kvigilldi. sagdi hvorki þeirra odrv til landamerkia æ greindvm jordvm en hvort sellde odrv epter því sem jardernar ætti oc þeim hefde fylggt at fornv oc nyiv oc þær hefðv fremst eigande at vordet. skyllde hvort svvara laga riptingvm æ annars jordvm en þav skylldv bæde hallda kavpe sinv til laga.

Oc til sanninda hier vm settv vier fyrskrifadir menn vor insiglle fyrir þetta jardar kavps bref skrifad æ Myre j Bardardal fimtvdeigen næsta fyrir annunciatio sancte Marie virginis tveimr arvm sidar en fyr seigir.

602.

5. Nóvember 1489.

í Efstadal.

8. Apríl 1492.

í Skálholti.

VITNISBURÐARBRÉF að Ari Magnússon hafi selt Magnúsi biskupi „góðrar minningar“ jörðina Lund í Lundarreykjadal fyrir þrjátígi hundraða í lausafé, auk þeirra þrjátígi hundraða, er biskupinn hafði áður feingið honum í greint jarðarverð.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 10 frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2597 „accurate“.

litera empconis predij lünd in lundar reyckiadal.¹⁾

Þath giorum vid einar gudmundzson ok jon thomasson godum monnum kunnigt med þessu ockru opau brefe. ath þa er lidid var fra hingatburd vors herra jhesu christi. M. cd. lxxx. og ix. ar. a fimtudaghinn næsta epttir andressu. j efstadal. j laugardal. vorum vid j hia med fleirum audrum godum monnum. saum ok heyrðum a ord ok handaband þessara manna. brodr Magnús Godrar minningar. Skalholltzbiskups af einne alfu. enn ara magnussonar af annare. faldizt það ok skildizt. vndir þeirra handabande ad greindr are selde fyrnefndum biskup Magnuse. jordina alla lund j lundarreykiardal. til frials forrædis ok fullrar eignar med aullum þeim gaugnum ok giædum sem greindre jordo fylgir ok fylgt hefir ath fornu ok nyiu. ok hann vard fremst eigande ath. enn hier j mot. skýllde adr nefndr biskup Magnús fa opttgreindum ara. þriatigi hundrada j kugilldum ok friduirtum peningum. ad auk þeirra .xxx. hundrada. sem biskupinn hafde adur feingit honum fyrir fram j greint jarðarverd. Skýllde þrattnefndr are suara lagaripptingum. a greindre jordu. enn tittskrifadr biskup Magnús hallda til laga. Ok til sanninda hier vm settum vid fyrnefndir menn okur jnnsigle fyrir þetta vitnisburðarbrief skrifat j Skalhollte sunnudag hinn næsta epttir midfostu. þrimur arum sidar enn fyr seigir.

¹⁾ Utan á bréfinu með samtíða hendi.

603.

1489.

VITNISBURÐR Þorgils Kolbeinssonar um landamerki Hrepps í Andakíl.

Landsbókasafn 68. 4to, bls. 129, skr. c. 1690.

Það Giðre eg Þorgilss Kolbeinsson góðum monnum kunnugt með þessu minju opnu brefe að eg atte keiffte og selde Jörðena Hrepp er liggur í Andakyl í Huanneyrar kirkiu sókn með só felldum landamerkiuð sem hier seiger. að ur kielldu þeirre eige hreppur er geingur austur ur leyrgróff og í kielldu far það er geingur nedan að gautublett og vpp í fialled í stein þann er vier kölluð Móklett. og alldreí keiffta eg framar eda selde enn hier seiger og hier effter vil eg sveria eff þórf þiker.

thil sannendamerkes set [eg mitt nafn og ápriche sidvanalegu signete¹) Anno 1489.

604.

1489.

REIKNINGSGREIN Múlakirkju í Aðaldal, sem séra Magnús Jónsson stóð Ólafi biskupi á Hólum.

AM. Fasc. XXIX, 13, ritað með samtíða hendi utan á frumrit af dóminum um Múlakirkju peninga frá ²⁷/₁₀₀, 1490 eftir séra Sveinbjörn Þórðarson andaðan. Sbr. Apogr. 3605.

Anno domini M^o cd^o lxxx^o. nono. Giordi sira magnus ionsson suo uordin reikningsskap uorum andaligum faundur biskup olafe sem registurin utuisar. uar þa kirkian skyll dug sira magnuse vij hundrud ok kuit allt porcio ok mortalia. lagdi hann til haukul ok korkapu.

¹) [Svo stendr í handritinu, og er ekki nema tvent til, að annað hvort er þetta bréf falsbréf, því að svona getr þetta með réttu ekki hafa verið orðað 1489, ellegar þá að afskrifarin hafir flaustrað af niðr-lagi bréfsins í kæruleysi án þess að lita á hvað í því stóð, sem hann hafði fyrir sér, og að eins hirt um að efnið, en ekki orðin, kæmi nokkurn veginn heim, og er það fult svo líklegt, enda mun Þorgils Kolbeinsson að réttu lagi hafa verið til á þessum stöðvum um þetta leyti, og hafa verið sonr Kolbeins Þorgilssonar á Borg (1417—1436).

605.

28. Marts 1490. í Kaupmannahöfn.

HANS Danakonungr leyfir verzlunarstöðunum í Hollandi, einkum Amsterdam, að verzla í ríkjum sínum, sérstaklega þó í Björgvin, á Hetlandi og Íslandi, með sömu skilmálum og Hansamönnum á Þjóðverjalandi.

Dipl. Norv. VI, Nr. 609, bls. 643—44, eptir frumritinu á skiinni í borgarskjalasafninu í Nikuláskirkjukapellu í Amsterdam. Sbr. P. Scheltema: Het archief der ijzeren Kapel etc. bls. 120—122.

Wii Johann van gotsgnaden to Denmargken Norwegen der Wende vnnde Gotten konigk gekarnn to Sweden hertog to Sleswig ock to Holsten Stormarnn vnnde der Dithmerschin hertog to Oldemborg vnnde Delmenhorst greue. bekennen vnde betugen apembare voralsweme dat wij durch sunderge gunst den Hollandeschen steden vnnde sunderges den van Amstelredam vnnse ryke Denmargken Norwegen vnde alle coplegere nemlich Berghen Hetlande vnde Jslande erer kopenschoppaluen to allen tiiden des jars gelyck andern der Dudeschen hensze kopluden dar jnne tokopende vorkopende hanterende vnnde vorkerende tobekende. ere szechewragk vor eyn redelich bergegelt suluest tobergende, vns doch dith alles nach gelegenheit vnnde nutsamheit vnnser ryke alltiidt beholden towandelende gnedichlich vnnsen gewonlichin tollen vnnde koninglichin fryheiden vnnde herlicheiden jn allermathe vnuorfenglich gegunnet vnde vororlauet. en vnde erem copman vnnsze veylige szekere geleyde so dat vnnse vndersaten coppman vnde vnsze denere vnde krigeslude vppe vnse vyande vthgeferdiget de sie mit vnnsen open breuen van vnnszerwegen besokende werden jn eren steden landen vnde gebeden vnde sunderges van der stede Amstelredam ane geuerde alletiidt ock geleydet vnde geveyliget sin scholen. togesecht vnnde gegeuen hebben. toseggen vnde geuen en dat alszo jegenwardigen jn vnde mit crafft vnde macht desses vnnses breues. Vorbeden darumme allen vnsen amptluden vogeden tolneren borgermesternn rathmannen steden gemenheiden denerenn vndersaten vnde allen den jennen de vmme vnnsentwillen

dohen vnnde laten scholen vnnde willen de genanten stede vnde eren coppman hiirentbauen tohinderende hinderen tolatende edder jn jennigermathe an liue edder gude woráne tobeschedigende vnnnder vnnsen koninglichin hulden vnnde gnaden. Vnnde wannere wij den genanten steden sodanne vnnsse geleyde durch vorfall edder sust andere nottrofftige szakehaluen. nicht holden konden edder wolden so scholen wii eynsodant en eyn jarelangk touornne mit vnsem apen breue vorkundigen des geliken scholen sie och vns todonde vorplichtet syn so ere breue vnns daruppe gegeuen wider vormelden.

Datum to Copenhauen amm sondage Judica na gades gebort dusentveerhundert jm negentigesten jare vnnnder vnsem ahangenden koninglichin secrete.

606.

12. April 1490.

í Vatnsfirði.

VITNISBURÐR, að Erlingr Nikulásson veitti aldrei meðgaungu Valgerði dóttur Ástriðar Oddsdóttur.

AM. Fasc. XXIX, 22, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 785.

Vitnisburður að Ellingur niculasson veitti allðri meðgongu Valgerði dottur astríðar oddzdóttur.¹⁾

Þat giorum uid markus prestur arnason og þorleifur aurnolfsson god(um) monnum kunnigt með þess(u) ockru opnu brefi adh vid vorum þar j hia saum og heyrdum að að sigrun ellingsdotter handfesti þorgeiri sigrdzsyni suo felldan vitnisburð. at hun heyrdi sigrdrifu modr sina lysa þui fyrir sier og morgum audrum ath ellingr nikulasson hefði allðri ueitt uidgaungu valgerði dottr astríðar oddzdóttur og adur nefndr ellingr hefði opt lyst þui fyrir adr nefndre sigrdrifu konu sinne ath hann ætti hana ecki og allðri ueitte hann henni framfære medan hann lifði. so og hefði hann þui lyst fyrir henni og morgum audrum godum

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

monnum bædi j sinni duztid¹⁾ og endra nær ath astridr moder ualgerdar hefði uerid með kúikre haufn þá hann kom j bland með hana að sinum uizmunum aðh þú sama barni valgerði. Enn epter optnefndan elling laten heimte fyrrnefnd ualgerdr framfære að adrgreindri sigurdrifu á peninga þá sem ellingr heiten hafði att. enn þratt nefnd sigdrif²⁾ sagde hun ætte ecki framfære á þeim eda þú adr nefnd astridr moder hennar hefði ecke suarit hana jnn j þerñeuk og ellingr heitinn hafði bodit henni að sueria ef hun mætti og þar uar þá profastur. og hun tok bokena og lietz skylldu sveria en hun hefte sier sialf og sor ecki. og hier epter uiliu uid sueria ef þurfa þicer. Og til sanninda hier um settum uid fyrr nefnder menn ockur jnnsigle fyrir þetta uitnisburdabref er skrifad uar j uazfirde manudaginn næsta epter passionem domini. arum epter guds burd þusund cccc attatiger og tíu ar.

607.

14. Apríl 1490.

á Ökrum.

KRISTÍN Þorsteinsdóttir gefr Ingvildi Helgadóttur dóttur sinni í tíundargjöf sína jarðirnar Syðra-Djúpadal og Minni-Akra í Skagafirði, en selr henni Syðri-Akra fyrir hundrað hundraða, og kvittar um andvirðið.

AM. Fasc. XXIX, 20, frumrit á skinni. Af 10 innsiglium eru 9 fyrir bréfinu,

Sydre Akrar. Minne Akrar. Sydre Diupedalur.³⁾

Þat giörum uær arne einarson. einar arnason. simon þalson. jon þorgeirsson. snorre þorgeirson. magnus asgrimsson. sýgvrdur jonsson. nikolas jussason ok jon magnusson godum monnum kunnegt með þesso uoro opno brefi. Þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund .cccc. ok niutiger ara a syðrum aukrum j blaundohlid þridia

¹⁾ þ. e. dauðstið. ²⁾ Svo. ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Þar stendr og með annari hendi: „Þetta er kaup Bref fyrir öllum Syðri Ökrum og nefner öngva frida peninga“.

dag j paskum¹⁾. Worum uær j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara kuenna. hustru kristinar þorsteinsdottur af eirne halfo enn ynguelldar helgadottur af annari at suo fyrir skildo at hustru kristin medkendizt fyrir oss at hun hefði gefid ynguellde dottur sinne sina tiundargiof ok lukt henne þessar jarder þar j sýdra diupadal ok minne akra. er liggia j mýklabæiar kirkiusokn med aullvm þeim gognum ok gædum sem greindum jordum fylger ok fylgt hefer at forno ok nýiu. ok hun uard fremst eigandi at med laugum. j annari grein medkendizt hustru kristin fyrir oss adur greindum Monnum j sama handabande at hun hefði sellt adurnefndri ynguellde helgadottur jordena alla sýdri akra j blaundohlid er liggur j mýklabæiar kirkiu sokn. Med avllvm þeim gognum ok gædum sem greindri jordo fylger ok fylgt hefer at forno ok nýo ok hun uard fremst eigandi at med laugum. fyrir hvndrat hundrada. Reiknade kristin þorsteinsdotter þar fyrir oss at hun hefde suo fellða peninga upp borit fyrir jordena sem hier seger. Þauskaullstade j laxardal er liggur j hiardarholzt kirkiu sokn fyrir flora tige hundrada ok þar til. xiii. malnýto kugillde ok xx. ok hier til .v. hundrud ok .i. j aullum þarflugum peningum. J þridiu grein medkendizt optnefnd kristin þorsteinsdotter fyrir oss at hon hefði fulla ok alla peninga upp borit fyrir adurnefnda jord suo sem henne uel anægdi. Ok þui gaf hun tittnefnda ynguelldi helgadottur aurlungis kuitta ok akærulasa um fyrnefnt jardaruerd fyrir sier ok aullum sinum laugligvm epterkomendum. ok til meiri stadfestu hier vm setti þrattnefnd hustru kristin þorsteinsdotter sitt insigli med uorum fyrnefndra manna jnsiglum fyrir þetta bref skrifat j sama stad ok á ári degi sidar enn fyr seger.

¹⁾ þ. e. 13. Apr.

608.

14. Apríl 1490.

á Ökrum.

INGVILDR Helgadóttir ættleiðir dætr sínar þrjár, Kristínu, Helgu og Guðnýju Þorleifsdætr.

AM. Fasc. XXIX, 26, frumritið á skinni. Öll (9) innsiglin eru dottin frá.

Jnguelldur Helga Dotter ættleijder dætur sinar
kristino. helgu og Gudnyo Þorleifsdætur.

Anno 1490 ar.¹⁾)

Þat giorum uær arne einarson. einar arnason. simon palsson. jon þorgeirsson. snorri þorgeirsson. magnus asgrimsson. nikolas jussason. sygurdur jonson ok jon magnusson godum Monnum kunnegt med þesso uoro opnu brefi. Þa er lidit var frá hingatburd uors herra jhesu christi .M.^o cccc. ok niutiger ara. a sydrum aukrum j blaundohlid þridiadag j paskum²⁾). Worum uær j hia saum ok heýrdum æ at ynguelldur helga-dotter ættleiddi þar dætur sinar suo heitande kristinu þorleifsdottur. helgo þorleifsdottur ok gudnyu þorleifsdottur til allz fiar sins feingins ok ofeingins ok arfs epter sig. Stodo þessar kuinnur allar fyrir kirkiv dyrum j adurnefndum stad ok helldo allar æ eirne bok. ynguelldr helgadotter er ættleiddi. Hustru kristin þorsteinsdotter moder ynguelldar skilfeingin er jatade arfenum undan sier ok þa uar laugligur erfingi ynguelldar helgadottur ok dætur ynguelldar kristin. helga ok gudny er ættleiddar uoro. talade tittnefnd ynguelldur helgadotter suo felldum ordum. Ek ættleide hier j dag baurn min þesse kristino. helgu ok gudnyu þorleifsdætur til fiar þess er eg gef þeim til gialldz ok til giafar til sess og til sætis ok til allz rettar þess er ættleidingur æ at hafa at laugum. Gefande sæmiligan grip huerri þeirra j ættleidinguni. kristino kross. helgu spenzl. gudnyu koppur. Ok til sanenda hier um settum uær fyrnefnder menn uor jusigli fyrir þetta ættleidingar bref er skrifad uar j sama stad ok æ ari degi sidar enn fyr seger.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld öndverðri. ²⁾ þ. e. 13. Apr.

609

19. Apríl 1490.

á Helgafelli.

ÞURÍÐR Björnsdóttir og Þorvaldr Narfason sonr hennar selja Haldóri ábóta á Helgafelli jörðina Kárstaði í Kárstaðabotni fyrir tíu málnytu kúgildi og þar með gaf ábóti þau kvitt um sektir allar og dómrof, er Narfi „heitinn“ (Þorvaldsson) hafði orðið sektugr ábóta og klaustrinu.

Eptir skjalabók í 4to, úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, bl. 130b—131a, nú í Landsskjalasafni 94, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. — 1600. Ágrip bréfsins með ártali 1490 er í AM. 252. 4to bls. 46; AM. 430 4to bls. 6; Apogr. 1589.

Brief fyrir Kárstodum.

In nomine Domini Amen

var so felldur giorningur gior og stadfestur mille Halldorz Abota a Helgafelli med samþycke hanz conventtubrædra og Þurijdar Biornzd(ottur) og sonar hennar Þorvalldz Narffasonar vm Jordina Karstade er liggur j Karstada Botni j Eyrar kirkiu sochn. er abotinn Reiknade klaustursinz eign a Helgafelli. effter þeim briefum sem hann hafdi þar fyrir. enn þau Reiknudu sijna eign epter þui skiale sem þau hofdu fyrir greindre Jordu. giordu þau stodugañ giorning og obrigdguligañ sijn j millum vñ greinda Jord Karstade med sofelldum skilmala ad fyrrgreinder menn Þurijdur Biornsdotter og sonur hennar Þorvalldur Narffason feingu og selldu Abota Halldori j greindu klaustri a Helgafelli til æfinligrar eignar firskrifada Jord Karstade vndañ sier og sijnum erfingium med ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fylger og fylggt hefur ad fornu og nýiu. og þau hofdu matt framast eigandi ad verda. Hier j mot lofade abotin Halldor ad lwka þeim x málnytu kugilldi ad næstum fardogum. so og gaf hann þau kvitt og akiærulaus vm sechtter allar og domroff það sem narfi heitinn hafdi klaustrino og abotanum seckttugur ordid vñ þann dom. sem sijra Helge heitinn Magnusson dæmdi þeirra á mille. enn landamerki standi epter þui sem dæmtt var.

for þesse giorningur fram a Helgafelli j Helgafellz-sueit manudaginn næstañ eptter paskavijku Anno 1490 þess-

um vottum vidverandi og tilkolludum Eirijke Halldorssyne. Jone Þordarsyne. Jone Magnussyne. Magnuse Halldorssyne. Magnuse narffasyne. Sugurde Gudnasyne og morgum odrum godum monnum.

Og thil sanninda hier v̄m et cetera.

610.

25. Aprfl 1490. á Signýjarstöðum.

STEPHÁN Þórarinsson lýsir því, að hann hafi gert alsætti við Einar Björnsson fyrir aðförina á Læk á Barðaströnd, þegar Bjarni bróðir Stepháns var í hel sleginn, og kvittar hann Einar um fulla peninga og alla fyrir sjálfan hann og alla hans menn.

Kriegers safn 2. 4to, bls.359—362, með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700.

Kvittunar(bref) Einars Biörnssonar af Step(h)ani
Þórarinssyni af slagi hans bróður Biarnar.¹⁾

Það giðri ec Step(h)an Þórarinsson godum monnum viturligt með þessu mijnu opnu brefi. að eg medkiennunst það að eg hefi giðrt alsætti við Einar Biörnsson fyrir þá sök að hann fór til lækiar á Barðaströnd. þá er Biarni heitinn þórarinsson Bróðer minn var í hel sleiginn. sem Gud hans sál náði. Medkennunst eg nefndur Step(h)an að eg hefi fulla peningia¹⁾ og alla áður uttekid þar fyrir af greindum Einari Biörnssyni. svo mier vel ánægir fyrir hann og hans alla menn þá er til greinds stadar foru með optnefndum Einari Biörnssyni í því sinni. er það fyrst í Jörðum. Hnitstader sem liggur á mýrum. og þar til vj. málhýtu kugilldi. og því gerer og gefur (eg) þratnefndur Step(h)an Þórarinsson tigtnefndan Einar Biörnsson. og alla hans ádurgreinda menn hier um æfnnlega kvitta. og ákierulausa. frialsa og liduga fyrir mier og öllum mijnum Lögligum Erfingium og eptirkomendum. svo framarlega sem eg má það fremst með lögum giðra eptir laganna skilordi (og) bidia

¹⁾ Svo.

þess minn liufa lausnara. að láta það sýna fyrir sitt blessaða ljúfilæti. að giora hann svo kvittan andlega. sem hann er nu mior veraldlega hier um. og þar til meiri stadfestu og til sanninda hier um setta eg mitt Jnnsigli fyrir þetta mitt giörningsbref og kvittunar. hvert giört var á Signýarstöðum j Borgarfyrði mánudægin næsta fyrir phlippi et Jacobi árum eptir gudz burd M. cccc. og niju tygir ára.

611.

7. Maí 1490.

á Hólum.

TRANSSKRIPITARBRÉF

AM. Fasc. XXII, 18, frumtransskript á skinni. — AM. Fasc. XXII, 20, frumtransskript á skinni. Apogr. 3247 & 3249.

Þat giorum við ion þordarson ok ormur ionsson godum monnum uiturligt með þessu ockru opnu brefe at uid saum ok yferlasum [iardarkaups bref þorleifs biorssonar ok sueins gudmundssonar¹⁾ með heilum²⁾ ok hangandum³⁾ in-ciglum⁴⁾ suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr:

1, i XXII, 18, kaupbréf um Kryddhól og Ásgrimsstaði frá 9. Janúar 1477, Dipl. Isl. VI. Nr. 94.

2, i XXII, 20, kvittunarbréf um andvirði Kryddhóls frá 8. Janúar 1477, Dipl. Isl. VI. Nr. 93.]

Ok til sanenda hier um settum uid adurnefnder menn ockur in-scigli firir þetta transkriptarbréf skrifad á holum j hialltadal fostudagen næsta epter krossmessu um uorit. anno domini M. cdo. lxxxxo.

612.

11. Maí 1490.

í Geldingaholti.

VITNISBURÐER Erlends Ólafssonar um afhending Merkigils.

AM. Fasc. XXIX, 17, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3324.

Um Merkegil.⁵⁾

Þat gere ek erlendur olafsson godum monnum uiturligt

¹⁾ [kvittunarbréf þorleifs biorssonar XXII, 20; ²⁾ oskoddu XXII, 20. ³⁾ hanganda XXII, 20. ⁴⁾ inncigli XXII, 20. ⁵⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17 öld.

med þessu minu opnu brefi ath ek afeñte iordina merkigil er liggr i eystrum daulum umbodsmanni simonar palssonar ath skipun arna þorleifssonar ok umbodi er hann fleck mier þar til. Ok til sanninda hier um setta ek mitt incigle fyrir þetta bref skrifat i gellingaholli þridiudaghinn næsta fyrir halluardsmesso anno domini m^o. cd^o. nonagessimo.

613.

19. Maí 1490. í Þykkvabæ í Veri.

SVEINN prestur Jónsson selr í umboði klaustrsins í Kirkjubæ Bárði ábóta í Þykkvabæ, hálfra jörðina Eystri-Ása í Skaptártungu fyrir allan þann skóg, er síðastnefnt klaustr átti í Brandalandi, og eru ummerki hans tilgreind.

AM. Fasc. LXXIII, 9, frumbréfið á skinni götugt og sköllótt. — AM. Apogr. Nr. 2872 „ex originali Bessestad.“ með hendi Árna. „Originalenn af þessu brefi er ordinn lasen. J honum eru einger punctar uppi yfer i. helldur alleina yfer ý. og literis qvæ dupplices esse debent. eins og hier er. Brefit hefi eg accuratè skrifad so vitt sem lesed vard. ordenn sem under eru strikud. eda staferner. voru ölldungis olæs. og er það tilsett ex apographo Havardz loptssonar og Jons Runolfssonar, qvod habeo. og svara þesse ord riect til proportionem defectuum. lang. f. er vidast in fine vocom, qvod imitari nolui. Med fullum stöfum er hier: aboti. abbas. sera. conuentu er alltid bundit *quentu*. finale i brefinu er: — eins og i apographo. Jnnsiglen eru öll i burtu, er þo ad visu originall. Brefid hefur eflaust heyrt til forna Kirkiubæarklaustre til“ (AM.). — AM. Apogr. 2826, afskrift af transcripto Hávarðs Loptssonar og Jóns Runólfssonar, og er það, sem eptir því er tekið, sett hér í hornklofa.

Maldagabref kirkiubæarklausturs.¹⁾

Þat giorum ver hrafn hrei[ðarsson]. jmi þorsteinsson. biorn jonsson. jngimundur ketilsson. orækia stephansson. hallvarðr jonsson. god[um monnum] viturlikt med þessu voru opnu brefi. at ver vorum i hia. saum oc heyrdum aa ord oc handaband þessarra manna. bro[d]ur bardar med gu[ds nad] abota i þykkaby i alptaveri af einne halfu oc hans conventubrædra. ok af annarre halfu sera sueins jons-

¹⁾ 2862.

sonar er þá var radsmadur [i] kirkiubæ oc fru abbadisar ornyiar oc hennar conventu systra. at suo firir skildu. med radi oc samþycki herra magnus er þá var [biskup i skala]-holhti. at adrnefndur sera sveinn selldi adrgreindum herra abota bardi iordina eystri ása halfa er liggur i skaptaar-[tungu med] aullum þeim gognum oc gædum. skogum oc rekum sem greindri jordu hefer fylgt at fornu oc nyiu oc kirkiubæiarklaustur vard fr[emst] eiganda at. her i mot gaf tittnefndur herra aboti bardur skog þann er þyckvabæiarklaustur atte firir innan[skap]tá i brandalandi all[an] all[t] til þeira merkia er sett woru i millum árskogs oc adrgreinds brandalands. þá greindur skogur var afentur tittnefn[dum se]ra sueini. standa þar tueir steinar oc er kross klappadr i annann. en [or ey]stra steinum er sionhending oc upp i foss þann er [dri]fandi heiter [oc] fram fellvr af skalarfialli. her med skylldi su itala uppgefazt er þyckabæiarklaus(ur) atte i iordina hraun er liggur i skardz kirkiusokn. i suodan grein. at þat var kyrfoðr oc eins nauts fodur gelldz er upp var gefit. suo nu skal eigi frammar hér epter fæda enn eitt naut a annann vetur a greindri iordu árliga. skylldu oc hvorer til laga hallda sinu adrgreindu kaupi. enn hvorer ganga aptur at sinni eign ef af geingi med logum. for þessi giorningur fram i þyckabæiar klaustri oss oc morgum audrum dandimomnum nærverundum. manadag næsta epter allra heilagra messo um vetrinn. sub anno gratie M^o. cdo. lxxxo. octavo.¹⁾ setti herra aboti bardr sitt conuentu innscigli oc fru abbadis orny sins klausturs conventu innscigli oc adrnefndur sera sveinn sitt innscigli med vorum [fyrn]efndra manna innsciglum firir þetta kaupbref. skrifat i adurgreindu klaustri þyckabæ in festo sancti dunstani episcopi um [vorit t]veimur arum sidar enn fyrr seger: .—

¹⁾ = 7. Nóv. 1488.

614.

16. Júní 1490. á Grenjaðarstöðum.

FINNBØGI lögmaðr Jónsson heimilar Guðmundi Jónssyni jörð-
ina Þorbjargarstaði til fullrar eignar, og kvittar hann um
andvirði hennar.

AM. Fasc. XXIX, 25, frumritið á skinni, og er innsigli Finnboga
lögmanns fyrir bréfinu. — Apogr. 3326.

Sambíckt finnþoga logmanns um þorbiargarstade.¹⁾

Þat gíore eg finnþoge Jonsson laugmann nordaþ ok
uestaþ a íislande goodum monnum uiturlígtt með þessu
míþnu þrefue. ath eg hefue samþýcke til lagtt ath guðmundur
jonsson skal hafua ok hallda ok frelselegha eignazst jorð-
ena þorbiargarstade eptter þui kaupe ok saulu er hann
hefuer keyþtt greinda jorð af hwstrw kristinu þorsteins-
dottur. eptter þui sem þeirra kaupmale þar vþ gíorr wt-
wíjsar. Suo ok hefuer ec wt tekid þa peninga sem eptter
stodu af greindu jardar werde vnder nefndum guðmunde.
þui gíorer eg adur nefndur finnþoge jonsson þrattnefndan
guðmund jonsson aurlungíss kvittan ok ákiærulausan. vþ
adur nefnda jorð. ok alltt jardarwerd áá optnef(n)dre
jordu. Ok til sannenna hier vþ setta eg mitt jncíglle
fyrir þetta þref. skrífuath áá grenjadarstaudum j Reykia-
dal miduikudagenn²⁾ næsta fyrir botolfs Mæssu. anno dom-
ini M^o cd^o nonogesímo.

615.

17. Júní 1490.

í Launguhlíð.

Ðómur tólf manna útnefndr af Þorvarði Erlendssyni, er þá
hafði sýslu í Vaðlaþingi, um kærnu Odds Sigurðssonar til
Björns Ásgrímssonar, að Björn hefði farið að honum á
heimili hans með flokk, misþyrmt honum og gripið fé fyrir
honum.

Add. British Museum 11,242. 4to, bl. 53b, skr. c. 1543. (Syrpa séra
Gottskálks í Glaumbæ). — ÍBfél. 309. 8vo, 52a—53b skr. c. 1620. —

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ dagenen, frbr.

ÍBfél. 125B. 4to nr. 216, skr. c. 1680 (ártal 1512!). — ÍBfél. 114. 8vo CXXXIX (ártal 1540!). — AM. 196. 4to, bl. 33—34 (ártal 1590!, en á spássíu sett 1489; lók afskrípt). — AM. 211c 4to, bls. 162—163, c. 1700 (ártal 1489).

domur vm heimsokn.

Ollvm monnvm þeim sem þetta brief sia edur heyra senda steinn brandzson. Styfle magnusson. havskvöldur arnason. logrettvmenn. þorsteinn Jonsson. vernard¹⁾ einarsson. þorsteinn jonsson. þorlakur gislason. jon haldanarson hallur jslEIFsson. jon rynolfsson. sveinn oddzson²⁾. stefan biornsson. Q[vediu] G[udz] oc sina kvnnigt giorandi at þa lidit var fra gvdz byrd. [∞. cccc. oc ix tiger³⁾] ara. fimtv-dagen næsta epter dyradag vm vorid j lavngvhlid enne nedri j havrgardal á þingstad rettv. worvm vier j dom nefnder af velbornvm manne þorvardi ellenzsyne er þa hafdi minz herra kongzins syslv oc vmbod j vodlapiugi til at rannsaka oc jnnvirdvliga at skoda hvort biorn asgrimsson væri þangat logliga stefndr.

J fyrstv dæmdvm vier stefnvna logliga oc biorn asgrimzson logliga firir kalladan.

J annare grein kærði oddur sigurdzson til fyrgreindz biarnar at hann hefði farid heim til hola j avxnadal a hanz logheimile med flokk mana oc gripit sig oc tekit oc byndit sig med reipi oc kv gat af sier peninga til ve. hnyckt sier oc jardvarpat. xxx sinnvm oc veitt sier iij blodvokur.

Nv saker þess at fyrrgreindur oddur sor fyllan bokar-eid þar j domenvm firir þorvardi ellenzsyne kongz vmbodz-mane. at hann hefði med fyllri kv gan oc navdvng aflagt þessa fyrgreinda peninga vid biorn asgrimsson oc hanz fylgiara. Enn saker þess at vor landz laga bok seigir svo. ef flokkur manna geingr at gardi oc bera bonda ofridi oc bera vt fe hanz. þa er þat vtlegdarverk oc hver j landi vill vera af þeim færi aptur fie bonda slikt sem þeir tokv oc gialldi kongi .x. merkr en þeim fvlretti er fyrir vard. oc því

1) Vernardur 309. 2) Ottsson 309. 3) [M. d. og niu .x, 309, og er rangt; sbr. og Sýslumannaæfir I, 227—228.

dæmdum vier fyrnefnder domzmenn fyrgreindan biorn asgrimzson skylldugan at giallda kongi .x. merkur en adurgreindvm oddi half[a] fiordv mork j fvlldretti. nv af því at greindur oddur kærði til optz nefnz biarnar at hann hefði byndit sig med reipi. enn logbok vor seigir svo. Ef madr bindr frialsan mann at osyniv gialldi v merkur en þeim fvlldretti er bynden var. oc því dæmdum vier optnefndum oddi [halfa fiordu¹) mork²) en kongi .v. merkur.

J þridiv grein kærði þrattnefndr oddur til tittnefndz biarnar at hann hefði veitt sier iij blodvokur oc xxx hnyckingar oc jardvorp. oc því dæmdum vier tittnefndum oddi half[a] fiordv mork æ hverre blodvokv ok svo kongenvm. en ij avrar j hveria hnycking oc jardvarp. Nv af því at logbok vor seiger svo. ef hann skemmer mann eda særer med fvlriettis ordvm eda verkvm æ heimile sialfz hans. þa eykz at helmingi rettur þeirra er firir skemdvum eda saarsavkvum verda. oc svo kongdomzens oc því dæmdvm vier tvefalldan rett opt nefndum odde oc svo kongdomenvm. firir allar adurgreindar saker þær sem titt nefndr biorn afbatadi ei. en skylldvgan at sveria lyritareid enn meira firir kongz vmbodzmane j vodlapingi jnnan halfs manadar at heyrdivm domenvm edur hanz logligum vmbodzmanne j longublid enne nedri j horgardal. Enn ef þrattnefndum birne felliz þessi eidr þa dæmdvm vier biorn skylldugan at giallda odde þridivng af ollu sakferli er hann yrði honum skylldvgr oc færa honvm heim til heimilis hanz jnnan halfs manadar at heyrdivm domenum. enn allt golldit at næstum fardogum oc rett golldit j avllum peningum sem bok gerer rad firir oc svo kongdomenum j þat sakferli er hann yrði honum skylldugur firir greindar saker. skal golldit þridiungr jnnan halfs manadar at heyrdivm domenum oc jnnan syslu j vodlu þinge toruardi ellenzsyni eda hanz logligum vmbodzmanne. en allt golldit at næstum fardogum [oc rett golldit j ollum peningum sem bok gerer rad firir³).

Oc til sanenda hier [vm⁴).

¹) fiorda (!)11,242. ²) [iiij merkur 309. ³) [sl. 309. ⁴) [sl. 11,242

616. 18. Júní 1490. á Hólum í Hjaltadal.
TRANSSKRIFTARBBÉF þriggja presta.

Bisk. Isl. Hol. Fasc. VI, transskriptið á skinni. — AM. Apogr. Nr. 3565 með hendi séra Snorra Jónssonar, og Nr. 3141.

Þath giaurum vær olafur jónsson. gudvlfr magnusson. eirekr sigmundzson prestar holabiskups dæmis godum monnum viturligth með þessu voru opnv brefe. ath vær saum. ok yferlasym transskriptarbrief. með heilvm ok oskavddvm hangaundvm inciglum svo latanda ord epter ord sem hier seger.

[Hér kemr:

1. Sættargerð séra Jóns Pálssonar og séra Þorkels Guðbjartssonar frá 24. Apr. 1440, DI, IV, Nr. 647, í
2. transskripti frá 14. August 1471, gerðu í Laufási, DI, V, Nr. 568].

Ok til sanninda hier vm settum ver fyrskrifader prestar vor incigle fyrir þetta transskriptarbrief er skrifat uar æ holvm j hialltadal faustudaginn næsta fyrir jonsmessu baptiste. anno domini M^o. cd^o. lxxxx^o.

617. 1. Júlí 1490. á Öxarárþingi.

PÍNINGSDÓMR UM SIGLINGAR, VERZLUN OG VETRARSETUR ÚTLENDINGA, UM BÚÐSETUMENN, KAUPALAG Á SKREIÐ OG VARNINGI, OG UM SKATTFRELSI NEFNDARMANNA.

Dómr þessi er tekinn hér eptir transskripti Ara lögmanns Jónssonar og fleiri manna gerðu á skinn í Núpufelli 7. Marts 1544, sem nú er í Ríkisskjalasafni Dana „Island & Færö“ I, 10. En til samanburðar eru hafðar tvær fornar afskriftir, og er önnur þeirra í lögbók Páls höfuðsmanns Stígssonar, sem rituð er á skinn á árunum 1561—1565 og er nú í safni Árna Magnússonar 161. 4to (bls. 300—302); hin er í „Sópdyingju“ séra Gottskálks í Glaumbæ í British Museum Add. 11, 242. 4to, (bl. 38 a—b), ritaðri á árunum 1543—1590. En til er dómr þessi í ótölulegum sæg afskrifta frá 16., 17., 18. og 19. öld, sem ekki eru hér notaðar, bæði á skinni (svo sem AM. 37. 8vo bls. 1—2 frá c. 1500; AM. 54. 8vo, bls. 17—20, frá c. 1570; AM. 170.A 4to, bls. 16—17 frá c. 1565; Stockh. C 2. 4to, frá c. 1580) og á pappír. Elzta pappírsafskriptin, sem til er af þessum dómi, er sú, sem hér er notuð og sú,

sem er í bréfabók Gizurar biskups Einarssonar í AM. 232., 8vo frá c. 1544. Eru pappírsafskriptirnar margar hverjar marklitlar og arbakáðar bæði um ártal og annað, og víða er dómr þessi kubbaðr sundr. Í einu handriti stendr þessi klausa (AM. 196. 4to, bl. 23a með hendi séra Sigurðar Jónssonar í Holti 1669): „Hirds(tiora) d(omur) Didrichs Pjnings lögtekiñ a alp(íjnge). ad huar sem nefndarmenn gefuast vpp vegna Elli och kränkleika. þá sieu skattfrijer alla sijna daga“. En hér í dómnum standa þó eingin slik ákvæði. Er því næst að halda, að þetta sé leitt út úr síðustu ályktunargreininni í dómnum, og væri það þá gott sýnishorn þess, hvernig menn hafa farið með gamlar samþyktir stundum, sé hér ekki einhver misskilningr í. Dómr þessi er áðr prentaðr í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 78—87 og í Lagasafni handa Íslandi I, 41—43.

Piningzdomvr¹⁾

Ollvm [monnvm þeim²⁾] sem þetta bref síðá edr heyra senda Eýolfr einarsson logman³⁾ svnnan oc áustan á⁴⁾ jslandi. finbogi jonsson logman nordan oc vestan á jslandi oc allir logriettvmenn kuediv gudz oc sina kvnnigt giör-andi at þú lidit var frá gudz⁵⁾ burd vors herra jesv christi 1000. iiiij. c nivtiger ára midvikudagin næstan epter peturs mēssu oc páls á almenniligu oxaróurþingi vorum vier [til kallader af heidsamligum manne⁶⁾] Didrik pining ⁷⁾hofudzmanni ýfer [ollv islandi⁸⁾] oc uördhvsin⁹⁾ at dæma oc skoda huern frid at vtlenker kavpmenn¹⁰⁾ skvlv hafa hier j landit oc þær fleiri greiner sem hier epter fylgia.

Jn primis þat sama kongzens¹¹⁾ bref sem birtizt vm frid millvm [noregs konvngz oc einglandz konvngz¹²⁾] þar [á þinginv¹³⁾] vm eingelska menn at þeir skylldu mega sigla med frij j island med rettan kavpskap oc falslavsan.

Suo oc eigi síjdr vm þyska menn þú sem konvngsins bref hafa firir sier oc med rettan kavpskap vilia fara med suoddan tvnuvmál attvnga kuartiel oc stíkr sem at fornv hefer verid hier j landit. enn hver sem fals selr. sekr .xiiij. morkvm¹⁴⁾ enn hiner¹⁵⁾ sem keyptv¹⁶⁾ epter því sem sem log-

¹⁾ 11,242. ²⁾ [þeim godvm monnvm 11, 242. ³⁾ firir b. v. 11,242. ⁴⁾ i 11,242. ⁵⁾ hingad 161,11,242. ⁶⁾ [j dom nefnder af 11, 242. ⁷⁾ hirdstiora og b. v. 161; foveta og b. v. 11,242. ⁸⁾ [allt jsland 11,242. ⁹⁾ warhusen 161, 11,242. ¹⁰⁾ menn 161. ¹¹⁾ b. v. 11,242. ¹²⁾ [eingla kgs. og Noregs kgs. 161. ¹³⁾ [j logretto 11,242. ¹⁴⁾ vid kong b. v. 161, 11,242. ¹⁵⁾ hinum 161. ¹⁶⁾ keypte 161, 11,242.

bok vtvíjsar. enn ef þeir vilja eigi bæta sem misgiordu. þá se þeim firirbodin kavpskapr æ því skipi. enn hver sem vid þæ kavper þar epter. sekizt sem þeir kavpi vid vtlæga menn.

Suo oc höfvm vier dæmt at þysker oc eingilsker. skvly hallda frid [sin j millvm¹⁾] hier j landit medan þeir liggia j höfnvm. saker þess at konvngsins skipan verdr landinv eigi [til nýckta²⁾] ef þeir hallda ecki frid sin á millum [enn huorer³⁾] hafi hafner sem [þeim hentar⁴⁾]. Enn hvorir sem fridin briota þa se eigi vid þá keypt. vnder slíka sekt sem firr⁵⁾] skrifat stendr. skvly vorer landzmenn líka svára þeim logum oc retti sem vid þá kvnna brotliger at verða. sem þeir vid oss.

[Suo oc skvly hier⁶⁾] avngver vtlendzsker⁶⁾] menn hafa⁷⁾] hier⁶⁾] vetursetv vtan firir fvlla navdsyn [anat hvort ef þeir kvnna at verða sarer eða sívker eða j skipbrote⁸⁾] oc seli þo avngvan pening dýrra vetr enn svmar. oc hallda⁹⁾] avngvan jslendzkan man sier til þionvztv oc giori¹⁰⁾] hvorki skip ne menn til síos. Enn hver sem þá hysir eða heimer avdrvvijs. enn nv er sakt. svári slikv¹¹⁾] firir sem hann hýsi [vtlægan mann.¹²⁾] Enn hver [j slendzkra manna¹³⁾] sem þeim þionar. svári slikri seckt sem hiner. eignizt konvngr halfar seckter¹⁴⁾] oc suo þat godz sem oleyfliga stendr. enn konvngs vmbodzmadur halft. oc hans fylgdarmenn.

Suo oc höfum vier dæmt oc samþýckt af allri logrettvne at avngver bvdsetvmenn¹⁵⁾] skvly vera j landinv þeir sem eigi hafa bvfe til at fæða sig vid. svo þo at þeir eigi ecki minna enn .iije. svo kallar sem kon(ur). oc skyllder [til vinnv¹⁶⁾] hía bændvm. allir þeir sem minna fe eigv.

1) [a mille sin 161. 2) nytta 161 [nyttvg 11242. 3) [oc þeir 11,242. 4) [hentta 161; fyrre koma oc sialfum semur 11,242. 5) adr 161. 6) sl. 161; [Svo oc höfvm vær dæmdt j sama dome at 11,242. 7) skvly hafa 11,242. 8) [b. v. 11,242. 9) halldi 161. 10) þo b. v. 161. 11) slikri seckt 11,242. 12) [vtlæga menn 161, 11242. 13) [Jslenzkr 161. 11,242. 14) fiesekter 161. 15) busetumenn 161. 16) [ad vinna 161.

enn nv er sakt kon(u)r oc kallar. Enn þeir kallar oc kon-
(u)r sem eigi vilja vinna. se vpp tækr allr þeirra afli kon-
vngs vmbodzmanne oc [bændum ollvm j sveitinne¹). Enn
hver sem þá helldr eda styrker j moti þessvm vorvm domi
oc samþycki se sekr fiorvm morkvm vid konvng.

Enn vm kavpalag á skreid edr varning [j sveitvm²).
se epter því sem dandimenn verda á sáutter med syslv-
mans ráði. enn ef þeir ellr³) þær vilja helldr fara á hus-
gang enn vinna hia [bændum⁴) hafi refsing til .vj. avra sem
sýslvmenn oc bændr verda á sáutter.

Jtem hofvm vier dæmt alla nefndarmenn kongsins [oc
handgeingna⁵) menn fríj vm [skatt. enn⁶) taka oskert þing-
fararkavp vm fram oc alla skyldvga at ríjda med log-
manni til þingz sem lógbok vtvíjsar oc samreid⁷) eiga vid
hann. edr sekr .xij. avrv. oc gialldi⁸) apr skatt oc þing-
fararkavp oc se vr nefndinne vtan valldzmonnvm litizt ann-
at sannara.

Samþykti þennann vorn dom. fyr nefndr Didrik pin-
ing. sira Arne Snæbiarnarson officialis heilagrar skalholtz
kirkiv. herra halldor ormsson aboti æ helgafelli. herra jon
arason áboti j videy oc allr almvgi [sem þa var á þing-
inv⁹).

Ogh til sanninda hier vm settu fyrskrifader dandi menn
sin jnsigli med fyr skrifadra lögmanna jnsiglv firir þetta
doms bref er skrifat var j sama stad [deigi¹⁰) sijdar enn
fyr seigir.

618.

1. Júlí 1490.

á Öxarárþingi.

TYLFTARDÓMR útnefndr á Öxarárþingi af Finnboga lögmanni
Jónssyni um það, hvort lögleg skyldi sala sú, er Kristín
Þorsteinsdóttir seldi Ingvildi Helgadóttur jörðina Stærri-
Akra.

1) [ollum þeim er honvm fylgia til þess 11,242) [sl. 161. 3) [edr
161; eda 11,242. 4) [b. v. 11,242. 5) [handgeingna z, skbr. handgeingna
161. 6) [skatten oc 11, 242. 7) samleid 161. 8) þa b. v. 161. 9) [er
a alþinge var 161. 10) [tueimur dogum 161.

AM. Apogr. 4109 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á kalfskinn“.

Þat giorum vær eigill grimsson. sigurdr dadason. gisli filpusson. jon ellingsson. einar þorolfsson. þorsteinn þorleifsson. jon arngrimsson. þorleifr ormsson. asmundr jonsson. salamon einarsson. jon hrafnsson ok þorvalldur gudmundsson. godum monnum viturligt með þessu uoru opnu brefi arvm epter gudz burd. M. cccc. ok niutiger ara. á almennligu augstrarþingi t(u)eim nottum epter petursmessu vórum vær j dom nefnder af ærligum manni finnbóga jonssýni laugmanni nordan ok vestan æ jslande at skoda ok dæma þeirra j millum fyrnefnz finnboga laugmanz ok jnguelldar helga-dottur huortt su jardar sala skýllde lauglig vera. er kristinn þorsteinsdotter moder nefndrar jnguelldar hafde sellt henne jordina alla stærri akra er liggr j skagafirde j myklabæiar kirkiusokn edr eigi. nv af þui at þau laugdu (sig) þar vnder með hándabañde þenna vorn dom at asianda hirdstioranvm ok laugmanninum eyolfi ok maurgum audrum godvm monnum. sauvm¹⁾ uær ok bæde kaupbref ok kuitanar er jnguelldur hafde þar. suo ok ei sidur sk(o)dudum vær bokarinar ord bæde vm vel ok fals. ok gatam vær þat ecki fundit at oss þætti hrinda²⁾ mega þessu kaupi. saker þess at nefnd kristin hafdi skilit þessa saumv jord akra aptur vnder sig eda sina erfingia. baurn eda barna baurn. suo framt sem baurn fyrnefnðrar jnguelldar mætti hana eigi laugliga eignazt mega epter nefnda jngvellde framlidna. nu saker þess at næstv erfingiar kærduzt vid epter framlidnu kristino. suo at finnbogi laugmann kallade olugt jardar verdit. ok þui dæmdum vær kaupit standugt j alla stade. enn jnguellde skýllduga at leida tvo lauglig vitne fyrir ýmbruviku at hausti fyrir kongs vmbodsmanni j hegranesþingi at hun hefde alla peninga lugt epter skildaugum fyrir títtnefnda jord akra. enn ef jnguelldr hefer eigi vitne til. til lukniñganna vm jardar verdit. þá skal hvn sialf sanna savgn sina með lýrtareidi³⁾ enum minna fyrir kongs vmbodsmanni j fyrnefnðu þingi. ok þat sem þa stendr epter

1) Svo = sáum. 2) hnioda, Apogr. 3) Svo. = lýrittareidi.

af jardar verdinu at eidinum vnum. þat skal hun luka adur enn peñngvnum¹⁾ er skipt j arfskiptit epter optnefnda kristinv þorsteinsdottur. enn þo sem adr lauglig eign þrattnefndrar jnguelldar optnefnd jord stærri akrar j skagafirde.

sambýkti þenna vorn dom didrek píníng hirdstiore yfer allt ísland ok eyolfur laugmadr einarsson ok allir laugrettvmenntan vebanda ok jnnan.

Ok til sañinda hier vm setti fyrnefndr didrek pining hirdstiore [med vorum jnnsiglum²⁾] sitt jnnsigli [med vorum jnnsiglum²⁾] fyrir þetta domsbref skrifat á þinguelli á sama deigi ok ari sem fyrr seiger.

619.

4. Júlí 1490. í Bæ í Borgarfirði.

ARI Magnússon lýsir því, að hann hafi selt Magnúsi biskupi Eyjölfssyni hálfu jörðina Lund í Lundarreykjadal, „en afsagði, að hún skyldi undir kirkju eða biskup“, og skildi hana undir Gísla Filippusson og hans erfingja, og kvittar hann Gísla um andvirðið.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 11, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2598.

kaup bref vñ hálfañ lund j lunda Reykiadal³⁾

Þath giorer ek ari Magnússon godum monnum kunnigth med þessv minv opnv brefi ath ek medkennvntth. ath eg hefi sellth biskup Magnúsi alla hálfu jordina lund er ligr j lunda reykiardal med þeim skilmala. ath adr greindr ari skildi þessa saumv jord lund vnder gísla filippusson. eða hans logliga erfingja. enn afsagði ath hñ skildi falla under kirkiv eða biskup. med ollvm þeim gognum ok gæðum sem⁴⁾ greindri halfri jordu hefer fylgth ath fornu ok nyiv. ok fyrnefndr ari vard fremzth eigandi ath. medkenvmzth ek optth nefndr ari ath eg hefi fulla ok alla peñinga upp borit firir adr greinda hálfu jord so mier vel anæger. því gefur ekh þrattnefndur ari opttnefndañ gísla avl(l)vngis kvittan ok akiærulavsan vm allth adur greinth halfth jardar

1) Svo. 2) [Svo. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 4) tvískr.

werd. lund. þath sem biskup Magnus atti mier ath giallda. Okhtilsanninda hier vm set(t)a egh mitth incigli firir þetta kvittvnarbref. skrifath j bæ j borgarfirdi. svndagin næsta eptter petvrsmessv ok pals. arvm eptter gvdz byrd þusvnd flogur hvndrud ok nijv tiger.

620.

5. Júlí 1490.

í Flatey.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 348 & 357, með hendi Styrðs Þorvaldssonar c. 1700.

Transkriptarbrief og vitnisburður um tilgiörð Biarna Þorarinssonar við Einar Biörnsson í Skor.

Það giörum vær stulli þorðarson. Gudlaugur Loftsson. Jon Þorarinsson. nafni Jónsson. göðum monnum viturlegt með þessu voru opnu brefi. að vær höfum sied og heyrðt og yfirlesid opiñ bref með heilum og oskóddum hangandi Jnnsiglum. svo látanda ord eptter ord sem hier stendur skrifad.

[Hér koma vitnisburðir um mál Bjarna Þorarinssonar:

- 1) Saurbæ á Rauðasandi 2. Maí 1482, DI, VI, Nr. 389;
- 2) Hvammi á Barðaströnd 6. Maí 1482, DI, VI, Nr. 390;
- 3) Saurbæ á Rauðasandi 2. Maí 1482, DI, VI, Nr. 388;
- 4) Reykhólum 14. Febr. 1478, DI, VI, Nr. 127].

Og til sanninda hier um settum vier fyrnefnder menn vor Jnnsigli fyrir þetta transkriptarbrief er skrifad var j Flatey á Breiðafjrdi. þriðjudaginn næsta eptter visitatio Sancte Marie virginis. þa er lidid var frá hingadbúrd vors herra Jesu Christi. M. cccc. nijutijger ára.

621.

6. Júlí 1490. í Flatey á Breiðafirði.

ÞRÍR menn transskribera aðalsbréf Bjarnar ríka Þorleifssonar frá 16. Maí 1457, Dipl. Isl. V, Nr. 138.

AM. Fasc. XXIX, 21, frumtransskriptið á skinni.

Medkennunzt vær jon þorarinsson. marteinn jonsson. hallgrimur skulason at uær hofvm sied oc yferlesit oc heýrt yferlesit opit bref uors nadugs herra kong kristierns under hans heilu oc oskoddu hanganda jnsigle. suo latanda ord epter ord sem hier fyr stendur skrifad. Og til saninda hier um settum uær fyr nef(n)der menn uor jnsigle fyrir þetta transkriptarbrief er skrifad uar j flatey á brejðafirde þridindaginn næstá epter uisetacio sancte marie. arum epter gudz burd þusund flogur hvndrud atta tiger og x ar.

622.

7. Júlí 1490.

á Stafafelli.

SVEINN Jónsson prófastr og almennilegr dómari milli Helkunduheiðar og Breiðdalsár lýsir eiði Benedikts Sæmundssonar um sölu hans á fimtán hundraða parti í Borgarhöfn til síra Ögmundar Andréssonar.

AM. Fasc. XXVIII, 9, frumritið á skinni, og er læst með innsigli síra Sveins saman við Borgarhafnarbréf frá 13. Maí 1486. — Apogr. 2878a. (Skriðuklaustrsbréf).

Þath giðrer egh sveinn prestur jonsson profastur og almenniligr domari j millvm helkuñduheidar ogh breiddalsar. godum monnum vitanlekt med þessv minu brefe. ath sub anno gracie. M^o. cd^o. nonagesimo. aa setberge er ligur j fiozdalshierade. M^oidukudagin næsta fyrir gagndagaviku¹) var egh staddr j sögdum stad ogh dagh. at benedict sæmundzson sor fyrir mier fullnadar bokareid epter þui sem þetta hans bref vtvisar sem hier er med fest mitt bref ath hann hafde ðngvm manne nie kvinny selt eda lofath ath selia ogh eige gefith nie lofath ath gefa nockrvn manne nema sera ðgmvnde aðressyni. þann fimtan hundraða jardar partt sem hann erfde j borgarhöfn er ligr j kalffafellz kirkiu sokn j fellzhverfe ogh hann hafde tekith j erfð epter sigridi heitena jonsdottur modr sina ogh suo sagdizt sigridr hallzdotter kuinna fyr nefndz benedictz alldre sitt jayrde eda samþýcke til hafa lagt at adr skrifadr fimtañ

1) þ. e. 12. Maí.

hundratha jardar partr j greindre borgarhöfn hefde verith selldr nema optskrifudum sera ðgmundi andressyni. voru hier ogh marger goder menn vit stadder siaande ogh heyr-andi vpp æ þenna giorning. Ogh til saunenda hier vñ setta ek¹) mitt jnsigle fyrir þetta bref skrifat æ stafafelli j lone Midvikudagenn næsta fyrir seliumanna Mæssu. anno domini. M^o. cd^o. nonagesimo.

623.

12. Júlí 1490.

í Flatey.

FIMM menn transskribera tvö bréf um peninga Guðmundar ríka Arasonar.

AM. Fasc. LXV, 11, transskriptið á skinni; 5. innsiglið er enn fyrir bréfinu, en hin eru dottin frá.

Þat giorum vær þorolfur augmundzson. hallgrímur skulason. narfi jonsson. jon þorarinsson. jon jonsson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi at uær haufum sied og heyrnt yferlesidh opinn bref med heilum og o-skoddum hanningandi jnciglum so latandi ord epter ord sem hier epter stenndr skrifadh.

(Hér kemr:

1. Bréf tólf manna frá 3. Júlí 1478 um Guðmundarpeninga, DI, VI, Nr. 139;
2. Reikningr frá 3. Júlí 1478 um Guðmundarpeninga, DI, VI, Nr. 140].

Og til sanninda hier um settum vier firr nefnder menn uor jncigle firr þetta transkriftarbrief skrifat j flatey æ breidafirdi manudagin næsta firr Margretar Messo arum epter guds burd .M. cccc. niutiger ara.

624.

23. Júlí 1490.

á Hólum.

ÓLAFR biskup á Hólum selr Þorsteini Bessasyni jörðina Steinnýjarstaði á Skagaströnd fyrir Laugaland í Fljótum.

1) Svo hér.

AM. Fasc. XXIX, 15, frumrit á skinni, og eru öll (6) innsiglin fyrir bréfinu. Niðr í innsiglapvengina þrjá hina síðustu hefir verið rist annað frumrit bréfsins, og á bakhlíð bréfsins er ritað enn þriðja frumrit bréfsins, en það er nú víða heldr máð (= b).

Þath giorum uær olafur ionsson kirkiuprestur [heilagrar holakirkju¹). Þordur ingemundarson. gudolfur magnusson. ok eirikur sigmundzson prestar. jon Þordarson ok sueinn gudmundsson leickmennu godum monnum uiturligt med þessu uoro brefe at þar uorum uær j hia saum ok heyrðum æ ord þeirra ok handaband uors nadugs herra biskup(s) olafs ok Þorsteins bessasonar at suo fyrir skildu ath [uirduligur herra¹) biskup olaf selldi [Þorsteine bessasyne jordina stad-arins²) steinnyiarstade j hofs kirkiu sokn a skagastrond med ollum þeim goznum ok gædum er greindri jordu [steinnyiarstodum hefir fulgt³) at fornu ok nýiu ok stadurin⁴) vard fremzt eigande ath en hier j mote gaf Þorstein bessason jordina laugaland [j fliotum¹) j bardz kirkiu sokn. [skall Þorstein besa(son) hallda fyr greindri jordu steinnyiarstodum til laga en uirduligur herra biskup olaf suara lagaríptingu æ jordunne eda hennar kirkiunar formen⁵). Ok til san-enda hier um settium uær fyr nefnder⁶) menn vor jncigli fyrir þetta jardarkaups bref skrifat æ holum j hialltadaal fostudagen næstan fyrir festum sancti jacobi apostoli. þa er lidit uar fra jngatburd uors herra jesv christi þusundflogur hundrud ok niutiger [ara⁷).

625.

23. Júlí 1490.

á Hólum.

ÞORSTEINN BESSASON SELR ÓLAFI BISKUPI Á HÓLUM JÖRÐINA LAUGA-

1) [sl. b; 2) [holastadar iord b; 3) [fylger ok fylgt hefer b; fulgt svo b; 4) kirkian b; 5) [med ollum þeim(!) goznum ok gædum ath fra skildum þeim portum sem kirkiunar eiga þar i rekanum vt ad hagnessi. skylldi uor nadugur herra biskup olaf hallda til laga jordunni laugalandi j fliotum ok Þorstein bessason suara lagaríptingu a greindri jordu, b. 6) fyrgreinder b; 7) [b. v. b. Neðan við b er ritað með herði frá 18. öld: „Brief um Laugaland í fliotum“.

land í Fljótum, með samþykki Sigríðar Bødvarsdóttur konu sinnar, fyrir Steinnýjarstaði á Skagaströnd.

AM. Fasc. XXIX, 16, frumrit á skinni með öllum (6) innsiglium. — Niðr í þveingi innsíglanna er klipt annað frumrit sama bréfs. — Apogr. 3323.

laugaland j fliotum.¹⁾

Þath giorum uær olafur ionssonkirkiuprestur heilagrar holakirkíu. þordur ingemundarson. gudolfur magnusson ok eirikur sigmundsson prestar. jon þordarson ok sueinn gudmundsson leickmenn godum monnum uiturligt med þessu uoro brefe ath þar uoro uær j hia saum ok heýrdum aa ord þeirra ok handaband uors nadugs herra biskups olafs ok þorsteins bessasonar at suo fyrir skildu ath þorstein bessason selldi biskupinum a stadarins uegna a holum. jordina laugaland er liggur j bardz kirkíu sokn j fliotum med samþykki sigrídardar biaduardsdottur²⁾ konu sinnar med ollum þeim gognum ok gædum er greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiu ok þorstein vard fremzt eigandi ath. en hier j mote gaf uor nadugur herra biskup olaf jordina holastadar er steinnýjarstader heita er liggur j hofs kirkíu-sokn a skagastrond þorsteine bessasyne til ful(l)rar eignar med ollum þeim gognum ok gædum er greindri jordu steinnýjarstodum fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok stadurin uard fremzt eigande ath. skyldi uor nadugur herra biskup olaf hallda jordunne laugalandi til laga en þorstein bessason suara lagaríptingu aa greindri jordu. suo ok skilldi þorstein bessason hallda jordune steinnýjarstaudum til laga en uor nadugur herra biskup olaf suara lagaríptingu aa iordune. suo ok selldi þorstein bessason biskupin rekan allan med laugalandi þan sem hann atti ok iordune heýrde³⁾ til. Ok til sanenda hier um settum uær fyr nefnder menn uor jncigli fyrir þetta jardar kaups bref skrifad aa holum j hialltadaal fostudagen næstan fyrir festum sancti iacobi apostoli. anno domini M.º cd.º xc.º

¹⁾ Utan á bréfinu tvítekið með tvennskonar höndum, báðum gömlum. ²⁾ Svo. ³⁾ heýrd', frbr.

626.

11. August 1490. á Þingeyrum.

LÝSING fimm klerka, að séra Steinn Þorvaldsson hafi lagt sig undir dóm tveggja tylfra klerka, sem Ólafr biskup til nefndi um kærur hans til séra Steins um óhlyðni við sig, mótblástr og fleira.

AM. Fasc. LXVI, 20, frumrit á skinni; öll innsigliu eru dottin frá, og bréfið hefir fyrrum verið haft til bókbands, marg-gatstungið og víða illa máð, en hefir í upphafi verið skrifað með góðu bleki.

Þath giorvm uær broder asgrimur med guds nad abbote æ þingeyrum. gudmundr jonsson. gottskalk niculasson. jon ormsson ok eirikur sigmundsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe at uær uorum þar j hja saum ok heyrðum æ miduikudagen næstan epter laurencij messu j abbotastofunne æ þingeyrum ath sira steinn þorualldsson lagdi sig med handabande uit uorn uirduligan herra ok andaligan faudur olaf med guds nad biskup æ holum under tueggia tylfra¹⁾ presta dom sem biskupen tilnefner ath hann skilde koma j þan dag ok stad j skagafirdi sem biskupin tilnefner j haust nærr micaelismessu ella þa biskupen kemur nordan ok suara sem laugliga stefndur fyrir þær allar saker sem nefndur biskup olaf kærer þar til hans. j fyrstu grein fyrir ohlydne sina at hann uilldi eigi lesa forbodsbref fyrir þeim monnum sem biskupen skipade honum heilagrar hola kirkiu uegna. ok suo fyrir þat at hann lyste fyrir oss at hann hefði skipat sitt eignar umbod ok sinna peninga upp æ þriu ær einare biorNSSyne. bar ok biskupen upp æ hann at hann hefði giort motblastur ok conspiracionem j mote honum ok suo at hann reid burt ur biskupsdæminv an orlofs ok lagde suo þær kirkiur ok þing saunglaus og þionustulaus fyrir sina ohlydne sem honum uoro skipud ok suo at biskupen sagdi at hann hefde tekit guds likama j þessari ohlydne. sagdi ok biskupen at (hann) hefði eigi komit til presta-stefnu epter hans bode. En sira steinn sagdi at hann uillde

¹⁾ Svo.

ecke koma. lofade sira steinn at hann skilldi fara burt af biskupsdæminu eda burt af landinu ef nockur hardindi læge æ honum framur en honum þætte log til uera. suo ueik ok sira steinn æ ad hann skillde eigi einsaman j dagen koma ok spurdi hann biskupen at ef honum uære nockut forþykt upp æ hueria menn er hann uilldi med sier edr honum fylgdu j adr nefndan dag. lofade ok þrattnefndur sira steinn j sama handabande at suara sem laugliga stefndur fyrir þessar saker ok allar adrar sem biskupen kynne þar til hans med laugum ath tala ok suo at hallda þan dom sem þa uæri dæmdur um hans mal. lofade sira steinn j þan tima er hann geck æ dyrr saman slaande sinum knefum ad hann skilldi j dagen koma endiliga ef hann er lifandis. suo hialpe honum gud er hann sagdi. Ok til sannenda hier um settum uær adr nefnder prelate ok prestar uor jusiglle fyrir þetta bref er skrifad uar j sama stad deige sidar en fyr seiger anno domini m cd nonagesimo.

627.

11. August 1490. á Hofi í Vatnsdal.

VITNISBURÐUR Einars Oddssonar um gjöf Lopt's heitins Ormssonar til Jóns Jónssonar á jörðunni „Svarbóli“ í Álptafirði.

AM. Apogr. 836 „Ex originali Sr. Hannesar á Snæfiollum“ (AM). „Sigillum abest“. Er með hendi Árna sjálfs.

Þat giore ec Einár Oddzson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi at eg hefe sied og yferlesit opit bref med heilu og oskaudu hanganda innsigli Loptz heitins Ormssonar svo latanda at hann gaf Jone Jonssyne iordina Svarbol er liggur i Altafirde i eyrar kirkiusokn til frials forrædis og til fullrar eignar undan sier og sinum erfingum enn under Jon og hans rietta erfinga med ollum þeim gognum og gædum er greindri iordu fylger ok fylgt hefur at fornu og nyiu og hann vard fremst eigandi at. skyllde þessi hans giof reiknast i fiordunggiof edur i tiundargiof ef þat þætti riettligra. Og til sannenda hier um setta ek mitt innsigli fyrir þetta vitnisburdarbref skrifad at hofi i

Vadzdal midvikudag næsta fyrir Mariumesso fyrri anno domini millesimo qvadingentisimo nonagesimo.

628.

20. August 1490.

í Berufirði.

DÓMR sex presta útnefndr af séra Ögmundi Andrésyni, prófasti og almennilegum dómara milli Jökulsár á Breiðársandi og Breiðdalsár, um kæru séra Sveins Jónssonar í Heydölum til Ólafs Guðmundssonar um landskyldartöku af jörðu hans Raufarbergi í Einholtsþingum.

Bisk. Skalh. XVII, 22, transkript á skinni frá 17. Maí 1491. — AM. Apogr. 2363 með hendi Árna sjálfs „ordriett“.

Domur um raufarberg j hornafirde.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda suein jonsson. þoruardr helgason. oddr þosteinsson. jon einarsson. einar þosteinsson og stulle þorarensen. prestar skalholtz biskupsdæmiss. kuediu gudꝰ og sina kunekt gerande ath sub anno gracie. M.^o cd.^o nonagessimo. a fôstuden næsta epter assumcio sancte Marie uirginis j berufirde j austfiordum vorum vier j dom nefnder af ærlegri persónu sera ögmundi andressyni profasti og almennilegum domara j millum jökulsár æ breiðársande¹⁾ og breiddalsár at sia skoda og yferdæma vm þa ækiæru sem sera sueinn jonsson er helldr heydalastad hafde stefnt olafe gudmundzsyne firir hann vm þath ath hann hefde rænt gripit og tekit at sier landzskyld af jordu hans raufarberge er ligr j einholtz kirkivokn j öngu hans frelse ne leyfe er honum var adr dæmd til fullrar eignar. suo og kom þar fram bref ok²⁾ vnder tueggia manna jnsiglum ath adr greindr olafr

¹⁾ „Af þessu brefe hefi eg haft copie med hendi Sira Biarna Hallgrimssonar, var hun af honum ritad þá hann var vistarmadur i Skalhollte, og var vida misskrifud. Brefid er og vida illt at lesa, því þad hefur eeki vered vel þurt þá þad hefur i fyrstu vered samanlagt, og hefur þar af klest orded. *Skeidarársande* hafdi Sira Biarne ritad. þad synest og so i fyrsta alite i originalnum, enn þegar betur er adgad, þá er þad eige so, helldr so sem hier er ritad, og er þetta vist“ (AM.).
²⁾ Svo hér. „Hier vantar ord i originalenn. mun hafa att ad vera: *bref ok skilríke* eda *bref ok vitnisburdr*. Eda og, ad *ok* er ofauked, og þad kynne eins vel vera“. (AM.).

hefde feinget sinne kinnu steinu(n)e teizdottr sitt fullt og loglegt vmbod yfer optnefndre jordu raufarberge er hann reiknade eign sinar kinnu. Jtem var stefnan suaren og logleg giðrd og þrattnefndr olafur rettlega firir kalladur. Þui jn nomini domini amen. og at heilax anda nad tilkalladre. dæmdum uier fyrrnefnder prestar med fullu doms atkuædi optnefndan olaf gudmundzson firir grip og ranglega attekt a adurnefndri landskylld sekan fiorum morkum og xx. j tuefallt fullretti optnefndvm sera sveine ionssyne. og xxx. marka heilagri skalhollz kirkiu. j sitt tuefallt fullretti og skyllidugan at giallda þridivng af fyrr sogdum sektum huorumtuegium sera sueine ionssyne ok¹⁾ sera augmundi andressyne eda þeirra vmbodsmonnum jnnan halfs manadar at heyrdivm dominum. heima a fyrrsogdu raufarbergi. annan þridiung af hvortueggium sektvm at mikils-Messo nu j haust er kemur. enn hinn þridia þridiung af ollum fyrrskrifudum sektum at næstum fardogvm. og skyllidugan at taka lausn af optanefndum sera augmundi andressyni profasti og almenniligum domara j sogdu takmarki. sem þv hefer brotid giortt. og tuigillda aptur landskyllidina er þv tokt olanglega. Ogh¹⁾ til sannenda hier vm settum uier fyrnefnder prestar uor jnsigle firir þetta domsbref er skrifat uar under halse j austfiordum a sama are degi sidar enn fyrr seger.²⁾

629. 20. September 1490. á Svalbarði.

BRANDR Hrafnsson kvittar Magnús Þorkelsson fyrir andvirði jarðarinnar Skriðu í Reykjadal.

MSteph. 27. 4to, bls. 467—469, skr. c. 1730 „Ex Membrana“. Sbr. bréf frá 30. Maí 1486 (Nr. 513); þá fær Magnús *Magnússon* Skriðu.

Qvittunarbref fyrer andvirde Skridu
i Rejkialdal.

Þat giorum vier Steinn Snorrason og Þorgils Hallzson

1) Svo hér. 2) þ. e. 21. Aug.

göðum mönnum kunnikt með (þessu) ockar opnu brefe. ath þar vorum við jhið sðum og heirdum a æ Svalbardi æ Svalbardsstrond æ fostudaginn næstann fyrer Catetra petri apostoli ord og handaband þessara manna Magnus bonda Þorkielssonar af eirni alfu enn Brands Hrafssonar af annare at þeir helldu höndum samann. og svo fyrerskilldu að firnefndur Brandur gaf Magnus Þorkielsson og hanz erfingia olldungis kvitta og akiærulausa bæde fyrer siér og aullum sijnum effterkomendum fyrer Jordena Skridu j Reikiadal. hvort helldur ath hun være hanz eign edur verda kinne hanz eign. Gaf tijttnefndur Brandur adurnefndann Magnus aulldungis kvittann um alla sijna tiltaulu á vegna fyrerskrifadrar Jarda Skridu j Reykiadal.

lysti Brandur at hann være þá tvitugur at alldre.

Svo og eij sijdur lofode tijttnefndur Magnus Þorkielsson at giallda alla þa peninga effter því sem áður giort kaupbref utvijsar j sama handabandi.

Og til sanninda hier umm settum við fyrr nefnder m enn ockar jnnsigle fyrer þetta kittunarbref. því til meiri vissu og sanninda hier umm setta eg tijttnefndur Brandur Hrafsson mitt jnnsigle með fyrerskrifadra manna jnnsiglum fyrer þetta kvittunarbref giort a Svalbarde a Svalbardsstrond midvikudaginn næsta fyrer Matteum Apostolum árum effter guds burd M. cccc. attatiju og tiju árum.

630. 27. September 1490. á Bessastöðum.

DIDRIK Pining (hinn yngri), hirðstjóri og höfuðsmann yfir alt Ísland, skipar „ærlegum dandisveini og minn trúan þénara“ Heinreki Mæding rekstr sýslu og umboð um Kjós, Kjalarnes og með Sundum.

AM. 238. 4to, bl. 111 a—b (Bessastaðabók), skr. c. 1570.

Sýslvbref pining(s) yngra.

Það giore eg didrik pining hir(d)stiore ok hofudzman

yfer alltt Ísland. godvnm monnvm vitvrligt med þesso mino opno brefe at ec hefe til sett og til skipat ærligin¹⁾ dandseveine og minn trvañ þienara hinrek mæding at reka mins herra kongzens sýslo og vmbod hier med ydur vm kios. kialarnes og med svndvm. svo sem fvllmegtvgvm sýslv-manni. þing at setia. lavg og riett ad giora. sætta og semia. seckta og nidursetia. prof æ taka og doma yfer nefna. gjaftolla og veni(v)ligan godvillia saman at taka eda taka lata. bid ec vm alla goda menn at þier sied honvm greider og godvill(i)vger hvers sem hann kann ydar med at þurfa vp æ mins herra kongzins vegna og minna. Svo og vm þann godvillia sem þier villiet mier giora og gamal vane er til. og þier hafit adur giort minvm kæra frænda Didrek pining. byd eg fyrgreindvm hinrik mæding at hann tale lavg og riett til hvors manz og þo med vægd og myskvnn. þar sem þess þarf vid. en þrioskvnm og þralyndvm sie hann riettvv domare. hardvr og refsingasamvr. Skall hann þessv vmbode ad fylgia svo leinge og til þess at eg það sialfur aptur kalla. því ec hefvr nv forfoll at ec kann eige sialfur til ydar at koma. Og til sannenda her vm setta ec mitt insigli fyrir þetta vmbodzbref Skrifat æ bessastodvm æ alftanese manvdagenn næsta fyrir mickelzmesso þa lidit var fra gvdz býrd 00 ed og xc ar.

631.

[1490].

á Býjaskerjum.

DÓMR Diðriks Pínings, fóveta og höfuðsmanns yfir alt Ísland, um skuldir Norðlendinga við Sunnlendinga, og um það, hve nær vera skuli vorvertíðarlok.

Add. British Museum 11,242. 4to, bl. 68a, og er það „Sópdýngja“ séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. á árunum 1543—1590. — AM. 238 4to, bl. 54b, Bessastaðabók, skr. c. 1570. — Gl. kgl. saml. 1159. Fol. bls. 732, skr. c. 1640. Margar aðrar afskriftir eru til af þessum dómi, en allar eru þær óárfærðar og síðri en þessar, og enda flestar miklu yngri. Í ágripi af þessum dómi — enn þá styttra en því, sem hér er

¹⁾ Svo; eða: ærlig(u)m.

prentað, — sem er í handritasafni Bókmenntafélagsins í Kh. 114, 8vo, CCCCXIX, og ritað er um 1700, stendr að visu ártalið „1530“, en á því er lítið mark takandi, því það ár stendr líka stundum í Píningisdómi hinum alkunna frá 1. Júlí 1490 (Nr. 617) um verzlun og vetrarlegumenn í ýms-um hinum lakari afskriftum hans. Það er og víst, að fregnin um lát Píninga hins eldra er komin til alþingis 1. Júlí 1491, svo að hann hefir annað hvort dáið scint á árinu 1490 eða rétt eptir nýjár 1491. Þá (1. Júlí 1491) er og getið um, að Píning hinn yngri, frændi gamla Píninga, sé hér á landi og hafi haft umhöð gamla Píninga, en þingheimir vill ekki hafa hann fyrir léusmann, af því að hann hafi „einga borgun né peninga að bæta fyrir sig, ef hann geri mönnum ei rétt“. Hefir hann því ekki haft fövetadæmi né höfuðsmensku úr því árinu leingr, og getr því ártalið „1530“ með eingu móti staðizt, þó að Píning yngri kynni aldrei nema að hafa lifað svo leingi, og vart getr dómrinn yngri verið en frá 1490 eptir því, sem tekið er til orða í honum, og í allra síðasta lagi frá 1491.

domr vm skvllder [nordlenzkra vid svnnlendinga.¹⁾

Worum vier j dom nefnder af didrik pining [foueta oc hofudzman²⁾ yfer allt jsland. ðú biaskeria³⁾ þingi.

var þat vor domr at allar logligar skvllder⁴⁾ er svndlensker menn ætti at nordlenzkum monnum firir nordan land oc þeir bitoludu ecki hier þa skylldi þeir hier firir svnnan er skvlldernar ætti at heimta taksetia svo micit af þeirra hlutum med godra manna uitordi sem skvllden reiknaz micil til oc giora þeim skiallig bod norðr um land at þeir kome eda lati koma med þeirra skvlld sem skillit var med fyrsta. smior eda vadmál eda hvad hellz þat æ at vera epter skildaga þeirra j⁵⁾ millum sem selur eda kavper at petrs messo oc palz ella bihalldi það⁶⁾ þeir hafa taksett vpp æ rettan reikning sem fyr seigir.

So oc [dæmdum vier j sama dome⁷⁾ at vertid skylldi wera⁸⁾ vte æ favstudagen þa [ix nætr⁹⁾ ero af svmre oc setia þa vpp skip oc bva vel vm oc seig(i)a af sina abyrgd. Sekur iijj morkum vid konvng hver þenna uorn dom ryfr.

¹⁾ [238; svndlenzkra vid nordlendinga 11,242. ²⁾ [hirdstiora 238, 1159. ³⁾ biaskers 238, 1159. ⁴⁾ skyllder 238. ⁵⁾ a 238, 1159. ⁶⁾ þui 1159. ⁷⁾ [j sama dome dæmdvm vier 238; dæmdum vier 1159. ⁸⁾ b. v. 1159. ⁹⁾ [ed (eyða) vikur (!) 1159.

[Samþykktte et cetera þennan worn dom ádurskriffadur Liensmann Didrich Pijning og setti sitt nafn með vorum hier vnder et cetera.¹⁾

[Og til sanninda et cetera.²⁾

632. 27. September 1490. á Hrafnagili.

DÓMR sextán presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um ákæru Finnboga lögmans Jónssonar til erfingja séra Sveinbjarnar Þórðarsonar, — er haldið hafði staðinn og kirkjuna í Múla — eptir hann andaðan, Þorsteins og Árna, að þeir hefði og héldi peninga Múlakirkju.

AM. Fasc. XXIX, 13, frumrit á skinni. Öll (10) innsiglin eru fyrir bréfinu. — Apogr. 3321.

Um peninga mula kirkiu 1490³⁾

Þath giorum uær brodir ion med guds nóúð aboti á munkapvera. einar benedicsson. magnus jonsson. olafur ingimundarson. gvdmyndvr ionsson. olafur þorgeirsson. gottskalk niculasson. gvdmyndr ionsson. stigur ingimvndarson. þorbioru helgason. ellendur broddason. ari olafsson. eirekur sigmundsson. magnus þorgrimsson. ion þorkelsson ok⁴⁾ ion palsson prestar hola biskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu voru brefi at vær vorum i dom nefnder af virduligum herra ok andaligum fodur olafi med guds nóúð biskupi a holum sub anno gracie M^o cd^o xc^o a hrafnagili j eyiafirdi manudagin næstan fyrir michaelis Messo at dæma um þa akiæru er finnbogi ionsson logman kiærði til erfingia sira sveinbiarnar þordarsonar er halldit hafði kirkiuna ok stadinn mula j reykiadaal epter hann andadañ þorsteins og arna at þeir hefði ok hielldi kirkiunnar peninga j mula ok þegit at lani edr leigu. eign eda umbodi af sira sveinbirni fodur sinum. svo ok var þar birt fyrir oss

¹⁾ [b. v. 11,59. ²⁾ [11,242; sl. 238, 1159. ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ⁴⁾ Svo hér.

kirkiunnar registrum um þa peninga sem fyrnefndum sira sveinbirni bar at svara kirkiunar vegna j mula ok at þeim peningum sem þa voro til ok reiknader voro. brast upp aa fimtigr hundrud ok iij hundrut at reiknudu stadarsPELLI. kirkiuspelli ok decima parte ok ornamentum kirkiunnar ok ei golldit. kirkiunni. Og¹⁾ þui at guds n  d til kalladri dæmdum u  r stefnu  nar logligar vm þorstein ok arna sveinbiarnarsono ok þa þorstein ok arna logliga fyrir kallada hier j dag efter þui valldi ok umbodi sem adr nefndr biskup olaf hafdi unt ok feingit ærligum manni finnboga ionssyni logmanni. en af þui at þar kom huorgi þeirra ok einginn þeirra vegna þvi dæmdum u  r af hvorum þeirra Mork j stefnufall. j annari grein dæmdum v  r f  r nefnder prestar þa þorstein ok arna sveinbiarnarsoni skyllduga at sveria fulla   lagaeid at þeir hefdi aungua peninga þegit edr upp borit hvorki at lani. g  f eda leigu af sira sveinbirni þa þeim bæri med logum aftur at giallda innan seyu  dar at heyrdu dominum en fiellizt þeim þessir eidar þa dæmdum u  r þa skyllduga aftur at leggja at næstum fardogum under riettan reikning til riez iafnadar i motz vid alla adra hans erfingia ok logliga skvlldamenn sem verda kunna ath logvm under sinn suarinn bokareid. So ok kiærdi fyrnefndr finbogi til fyrnefndra manna ath þeir hefdi ei efter ki  rt    vegna sona sinna sem þeir lystu vera logliga erfingia opt nefndz sira sveinbiarnar af þeim audrum skulldarmonnum er under saumu grein haufdu kirkiunnar peninga upp borit af titt nefndum sira sveinbirni til þess at giallda þar af kirkiunni j mula sina peninga sem riettum erfingium ber at giora med logum. þui dæmdum u  r þa skyllduga at sækia ok aptur at ki  ra sem þeim ber at riettri tiltolu vid adra erfingia sira sveinbiarnar fyrir kongs umbodsmanni af leikmonnum allar þær skullder ok peninga sem sira sveinbirni atti at gialldazt efter riettum logum ok hann hefer ologliga uti latit ok hafi sott alla þessa peninga at forfallalausiu of avllum þeim sem innan hierads eru at næstum fardaugum. slikt sem tala rennur til at riettum laga skiptum.

1) Svo h  r.

En ef þessir þratt nefndir menn þorsteinn ok arni eigi sækia ne aftur kiæra sagða peninga opt nefndrar kirkiu mula til riettrar skullda lvkningar sem þeim ber at logum þa svári epter kirkiunnar laugum. Ok til sanninda hier um settum uær fyr skrifadir prelate ok prestar vor inn-cigli fyrir þetta domsbref er skrifat uar j myklagardi j eýjafirdi a sama æri degi sidar en fyrr segir¹⁾.

633.

30. September 1490.

á Ökrum.

ÁLIT sex manna, er Einar Björnsson nefndi þar til, að löglegast væri að Einar Björnsson hefði og héldi vegna Ingvildar Helgadóttur einn þriðjung arfs eptir Kristínu heitina Þorsteinsdóttur þar til rétt lagaskipti félli á.

AM. Apogr. 4110, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali a pergament“.

Dat giorum uær einar arnason. einar sigurdzson. jon þorgeirson. jon þorarinsson. grimur þorsteinson. magnus asgrimsson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi. at uær uorum til beiddir af einare biornsyni j umbode jnguelldar helgadóttur at skoda og ransaka huat oss litizt lögligazt um þann arf sem fallit hefer epter kristínu þorsteinsdóttur modr jnguelldar. Suo og heyrdum uær fyrnefnder menn at einar biornsson baud sig til rettra lagaskipta á þorleiksstodum j blaunduhlid j skagafirde uid finnboga jonsen logman og Eirek þorsteinson eda hans logligan umbodsmann vegna jnguelldar um alla þa peninga fasta og lausa kuika og dauda sem fallit hofdu epter adrnefnda kristínu þorsteinsdóttur. Suo og eigi síjdr heyrdum uær adrnefnder menn at einar biornsson stefnde finnboga jonsyni logmanni til rettra lagaskipta j adrgreindum stad um nefndan arf. nu saker þess at einar biornson feck þar aungua uissu ne lagasuar af finnboga eda eireke um þessi arfaskipti. þui leizt oss títtnefndum monnum þat logligazt at einar biornsson hefde og hielde einn þriðjung af þessum

1) D. e. 28. Sept.

arfí uegna jnguellðar þar til at rett lagaskipti fíelle á med þeim um þenna arf. Og til sanninda hier um settum uær fyrnefnder menn uor jnsigle fyrir þetta bref skrifat á aukrum j blondublíd j skagafirde fimtudaginn næsta epter michaelsmessu. þa lidit uar fra guds burd. M. cd. og níutigir ára.

634.

23. Október 1490.

í Reykholti.

DÓMR tólf manna, útnefndr af Eyjólfí Hjaltasyni kongs umboðsmanni milli Botnsár og Hvítár í Borgarfirði, um skatthald Ingimundar Finnssonar um fjögur ár, kúgildahald og dómrof; afsakaði Ingimundr skatthaldið með því, að hann hefði verið nefndarmaðr til alþingis, en sú afsökun er ónýtt.

Dómabók, er eg á, komin frá Hannesi ritstjóra Þorsteinsyni, í 4to, bls. 160—161, þetta skr. c. 1630—40 eða fyrri(=a). — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 218b — 219b með hendi Hannesar Gunnlaugasonar í Reykjarfirði 1666.—AM. 196. 4to bl. 22b — 23a skr. c. 1669 (sleppir dómsmönnum og styttr sumt annað). — MSteph. 61. 4to, bls. 278—280, skr. c. 1680 (nokkuð raung um sumt). — IBfél. 125. 4to, nr. 111, skr. c. 1680 (styttr nokkuð). Rithættinum í a er fylgt að mestu, þó ekki út í æsar um það, sem bersýnilega er yngra. a er langbezt, og stytta hin öll meira og minna. Margar afskríptir aðrar eru til af þessum dómi misjafnar að gæðum.

Domur wñ [skatthaulld¹).

Ollum godum²) monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Einar Oddsson. Steffan Þorariñsson. Vilhíalmur Ketilsson. Andres Magnusson. Jon Oddsson. Þorsteirn Magnusson. [Jon Hrafñsson. Bergþor Jonsson. Jon Þorgilsson³) Finnþiorñ Brandsson. Ofeigur Jonsson. og Jon Geirmundsson⁴) k(vedin) g(uds) og sijna kunnigt giorandi. ad árum eptir [guds burd⁵) 1490 laugardaginn næstañ fyrir⁶) tueggia postula

1) [skatthald, öll nema a; 2) b. v. 1945; 3) [1945; slept í a, 61; en 125 hefir í staðinn og lætr þá koma síðast: Einar Jónssoni Jón Ólafsson, Auðun Jónsson; 4) [a, 61; Guðmundsson 125, 1945; 5) [a; Anno 125; 1945; 6) eptir 196, sem væri 30. Okt. 1490.

messu. [Simonis et Judæ¹). j Reykholli²). á þingstad riettum. vorum vier i dom nefnder af erligum manni Eyolfi Hialltasyni. kongs vmbodsmanni i millum Botzar³) og Huijt-
 ðr j borgarfirdi. ad dæma. rannsaka og skoda v̄m ðkiæru. sem Eyolfur Hialltason kiærdi til Jngimundar Finnsonar⁴). ad hann hefði halldid rangliga .v. malnytu kugilldi jaungu hans leyfi nie frelsi. og rofid suo⁵) doma þa. er adur voru dæmder þeirra j milli um þessi fyrr skrifud kugilldi. Jtem j þridiu grein ad hann⁶) hefur⁷) ej golldit skatt vppa iij ðr medan fyrrnefndur valldzmadur hafði systluna j adur greindu takmarke. Var stefnañ svariñ og þui dæmduñ vier fyrrnefndañ Jngemund. adur nefnder domzmenn. logliga fyr-
 er kalladan. Og j sama domi dæmduñ vier kongdominuñ iij merkur. enn mork sakarðbera⁸). fyrer það ad fyrrnefndur Jngimundur rauf þann dom. sem dæmdur var á alþingi v̄m þessi adurskrifud .v. kugilldi. enn hann skylldugañ ad giallda optnefnd kugilldi Eyolfi Hialltasyni edur hanz logliguñ v̄mbodsmanni jnnañ sioundar ad heyrduñ dominuñ. heijma j Deilldartungu med fulluñ laga ðvexti. sem domur fiell a med þeim á alþingi og hier med .v. merkur j fullrietti og mork j stefnufall optnefnduñ Eyolfi Hialltasyni.

Jtem kom þar fram fyrer oss su afsokun optnefndz Jngemundar um þa iij skatta. er þráttnefndur Eyolfur kiærdi til hanz. ad hann hefði ej golldit. ad hann vændest þui ad hann hefði uered nefndarmadur til þijngs⁹). leist oss það ecki afl hafa. Þui dæmduñ vier tijttnefndañ Jngemund skylldugañ ad giallda adurgreinda skatta og slijka sekt med huorium skatti sem logbok wtuijsar¹⁰). med slijkum salastefnuñ sem hier seigir. þridiung jnnañ manadar. annar ad næstuñ fardoguñ. enn allt golldit ad Michaeliss messu næst er kemur. heijma j Deilldartungu. Eyolfi Hialltasyni edur hanz logligum v̄mbodsmanni. nema hann¹¹) kunni

1) a; sl. hin; 2) Reykiaholli 125; 3) 1945; Bæisár (!) a og 196; 125 sleppir þessari klausu; 4) Jónssonar 1945 (rangt); 5) tvo 1945; 6) Ingimundur 125; 7) a; hefði 125 ofl. 8) á spássiú vitnar a i þingfb. 8, og 125 tekr það upp í textann. 9) lögþingis 125 ofl. 10) a visar á spássiú til Kongs þegnskyld. 1. 11) sl. a; hann 125; Ingimundur 1945.

nockra afbotun logliga fú á síjnu móli. þa skyllði hann það leitt hafa jnnañ síðundar að heyrduñ dominuñ fyrer Eyolfi edur hanz vmbodzmanni. Enn ef þrattnefndur Jngemundur villði fordast edur hallda eij þennañ dom. þá dæmduñ vier hann vtlægañ eptir bokarinnar orduñ. enn það til logmannz huor vtlegd það skyllði vera.

[Og til sannenda hier uñ setium vier fyrrskrifadir domzmenn vor Jncigli fyrer þetta domzbref huort að skrifad var j sama stad ár og dag sem fyrr seigir¹).

635.

29. Október 1490.

á Hólum.

Dómr tveggja tylfta klerka, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um kæru biskups til síra Steins Þorvaldssonar um það, að hann hefði eigi viljað lesa forboðsbréf yfir Jóni Egd, að hann hefði farið orlofslaust burt úr biskupsdæminu og að hann hefði tekið guðs líkama í banni.

AM. Fasc. XXIX, 14, frumritið á skinni. Af 24 innsiglium eru nú 17 fyrir bréfinu.

Domur vm s(ira) Stein Þorvaldsson sem e(c)ke
villði lesa forboðzbrief jfir Joni Egd²).

Þath giorum uær andres ionsson radsman heilagrar holakirkíu. sigurdur þorlaksson. magnus ionsson. ion þorvaldsson. olafur ingimundarson. þorstein gudmundsson. snoolfur sigurdsson³). stigur ingimundarson. gunnar ionsson. geir uigfusson. biorn þorsteinsson. gudmund⁴) jonsson. magnus asgrimsson. olafur klængsson. þorbiorn helgason. ion helgason. olafur jonsson. gudolfur magnusson. magnus halldorsson. nicolas nilhialmsson. gudmundur kollason. sigurdur ionsson. einar sigurdsson ok oddur bergsueinsson godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe ath þa lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þusund flogur hundrud niu tiger ara a fos(tu)dagin næstan epter allra heilagra messu j storostofunne heima a holum j hialtadaal

1) [a; hin sleppa, en sum þeirra setja í staðinn: „Samþykki“.
2) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600. 3) Sigurdursson(!) frbr. 4) Svo.

uorum uær j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum fodur olafe med guds nad biskupe a holum ath dæma um þa akæru er nefndr biskup olaf kærði til sira steins þorualdssonar ath hann uilddi ei lesa forbodsbref yfer ione egd holakirkiu uegna er hann baud honum under hlydne ok bandz pinu. þui ath til kalladre guds nad dæmdum uær fyr nefndan sira stein logliga fyrir kalladan hier j dag. þui underlagit uar suarit af þeim prestum er þar uoro hia. En j fyrstri grein er biskupen kærði til sira steins at hann uilddi eigi brefit lesa sem adr er skrifat þa dæmdum uær sagdan sira stein skylldugan at sueria setareid hier j dag fyrir biskupiñ at hann hefði ecki þat giort j trastz eda hugmod uid heilaga kirkiu eda biskupen eda fyrir aungua ohlydne adra ok ei helldur j kærleika uit adra menn. felldz honum þesse eidur þa dæmdum uær hann fallin j bann epter þui sem brefit ut uisar. þat er hann atte yfer greindum jone egd at lesa en holadomkirkiu j sitt fullrette xxx marcka. j anare grein kærði fyr sagdur biskup olaf til fyr nefndz sira steins. at hann hefði gefit sitt eignar vmbod sidan hann fell j sockina einare biornssayne sem hann sialfur medkennitz uiliandi suo fyrra¹⁾ heilaga kirkiu sinum retti med fvllri þriosku. hugmottzordum. mottblastri ok conspiracione. þui dæmdum uær hann skylldugan at giallda heilagre holakirkiu .lx. marcka j sitt fullretti. ok af sialfu uerkino fallin j hæsta bann. j þridiu grein er adr nefndr biskup olaf kærði til fyr sagdz sira steins ath hann hefði farit an orlofs j fullri þriosku ok ohlydne burt af biskupsdæminu ok lagt þær kirkiur songlausar ok þing þionustulaus er honum uoro skiput. þui dæmdum uær hann skylldugan ath lucka heilagre holakirkiu lx marcka ok hann j banne. en .iii. merkur fyrir huorn þingunaut er hann sette þionustulausan ok skriptarlausan. j fiordu grein er tit nefndr biskup olaf kærði til þrat nefndz sira steins ath hann hefði teckit guds likama j banne þa dæmdum uer sira stein²⁾ skylldugan ath sueria eineide ath hann hefði þat ei giort en fellzt honum sæ eidur gialldit¹⁾ sex merckur. En fyrir þat ath hann kom ei til prestastefnu sidan hann uar bod-

1) Svo. 2) steinns, frbr.

atur. þa dæmdum uier hann skylldugan at lucka .iij. merckur. j fimtu grein er opt nefndur sira steinn lysti þui ath hann skyldi burt af biskupsdæminu edr ut af landinu ef honum væri bodit hardara en honum þætti log til standa. þui dæmdum uær sira steiñ skylldugan at setia uissa borguñ fyrir sig elligar sueria fullan bockareid ath hann skule blifua med mack ok hlyd(n)i hier j biskupsdæminu. En ef hann ei þetta uill þa dæmdum uær hann biskupinum til uardueislu ok uerndar til þes at hann helldur sina hlydne. En fyrir þat forþrott er hann sagditz ei biskup(s)ins bref lesa skula¹⁾ hiedan j fra þa dæmdum uær af honum .xv. merckur biskupinum j sitt fullretti. ok tit nefndan sira steiñ skylldugan ath aacka¹⁾ taka lausn ok skript fyrir sin brott epter biskups rade. skulu þessir allir peningar ok seekter lukazt ath næstum fardogum biskupinum edr hans logligum umbodsmanne ath heimele sira steiñs j hunauatzþingi.

Ok til sanenda hier um setium uær fyr skrifader prestar uor incigli fyrir þetta domsbref er giort var j sama stad ok are en dege sidar en fyr seger.²⁾

636. 17. Nóvember 1490. á Dverá.

SVÉINN bóndi Sumarliðason fær Jóni Finnbogasyni að gjöf til fullrar eignar jörðina Skáldalæk í Svarfaðardal, og gerir það með samþykki Guðriðar Finnbogadóttur konu sinnar.

AM. Fasc. XXIX, 18, frumrit á skinni. Innsiglin eru bæði fyrir bréfinu. — Apogr. 3325.

vm skalldalæk i svarb(ad)ardal³⁾.

Þat giorum vit þodr atlason og sigmundr magnusson godum monnum viturligt med þessu okru brefi at þar voru uit j hia sanm ok heyrðum a. at sueinn bondi sumarlidason gaf og fleck joni finbogasynt med handabandi til fullrar eignar jordina skalldalæk er liggr j valla kirkiu sokn j

¹⁾ Svo. ²⁾ þ. e. 30. Okt. ³⁾ Utan á bréfinu með allgamalli hendi.

suarbadardal med aullum þeim gognum ok giędum sem greindri jordu skalldalęk hefer fylgt at fornu ok nyu ok sueirn hafdi fręmzt eigandi at ordit. skyllði jon hallda til laga greindri jordu en sueirn suara laga riptingum. War þessi giöf og giorningr giör med radi og fullu samþycki gudridar finnbogadottur eiginkonu fyrnefnz sueins sumarlidasonar. skyllð(i) jon taka at sier jordina at nęstum farðogum. Og til sanninda hier um settu uid fyr greinder menn ockur jnsigli fyrir þetta bref skrifat a þuera j laxardal midkudagin nęsta fyrir ceciliu Messo a þi ari sem þessi giorningr för fram. anno. domini. M.^o cd.^o nonogesimo.

637

27. Nóvember 1490.

GISLI Filippusson selr Einari Þórólfssyni jörðina Oddastaði i Kolbeinsstaða þingum fyrir þrettán hundruð i friðvirtum peningm.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, i 4to, bl. 126b—127a, nú i Landsskjalasafni 94 með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad giörum vid Jon Ellingsson og Asmundur Jonsson godum monnum kunnugtt med þessu ockar opnu brefe Anno 1490 a Laugardagin næstañ epter mactacio¹⁾ sanctæ Mariæ²⁾ sðum og heyrðum á ord og handaband þessara manna Gijsla philippussonar af einne alfu enn Einarz Þorólfssonar af annare. ad so fyrir skildu ad Gijlsle philippusson selldi greindum Einare Þorólfssyne Jordina alla Oddastade er liggur j Kolbeinsstadakirkiusochn med ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fylger og fylggt hefur ad fornu og nyiu og adurgreindur Gijlsle vard framast eigandi ad ordinn eptter logum. giefur fyrrnefndur Einar Þorólfsson xiiije j ollum frijdvirttum peningum. skilldi optnefndur Einar ad sier taka Jordina. og oll loglig rad á eiga.

¹⁾ Svo. ²⁾ Eyða fyrir nafninu i handr.

Jtem skilddi þrattnefndur Gijlsle suara lagaríptingum
enn Thittnefndur Einar hallda til laga.
og til sanninda hier v̄m et cetera.

638.

1490.

á Hrafnagili.

26. Apríl 1492.

á Hólum.

TYLFTARDÓMB klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um
alla þá, er gera hjúskap í meinbugum.

AM. Fasc. XXIX, 19, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 7 fyrir
bréfinu. — Apogr. 3306.

Domur um̄ meinbuge.¹

Þath giorum uær einar benedictsson. magnus ionsson.
olafur ingemundarsson. gudmundur ionsson. olafur þorgeirrs-
son. stigur ingemundarson. gudmundur ionsson. þorbjorn
helgason. ellendur broddason. gotskalk nikulasson. eirekur
sigmundzsson. jon palsson prestar holabiskupsdæmiss
godum monnum uiturligt ath sub anno gracie M^o cd^o xc^o
a hrafnagile i eyiafirde uorum uærr j dom nefnder af uirdu-
ligum herra biskupi olafi. ath dæma ok skoda huat oss lit-
izst laugligt um alla þa menn sem sinn hiuskap uillde sam-
an binda edur saman hefde bundit ok rycktader yrddi þar
epter um meinbugi ok af heilagrar kirkiu ualldi asakader
ok eigi uilldu sialfer epter leita huat hindra mætte laug-
liga þeirra hiuskap. þui at guds nafne til kolludu dæmd-
um uer ok samþycktum aller fyr nefnder prestar med sam-
þycke fullu ok laugligu vorss uirduligs herra biskups olafss
ath aller þeir menn sem sinn hiuskap ok laugligt hionabañd
uilia ath laugum saman binda eda hafa saman bundit.
skylldu uera ath laugum skýlldug(er) prof ok uitni sialfer þa
ok up bera fyrir kirkiunnar formanni ath þeirra hiuskapar-
bañd mege ath laugum giorazt edur ath laugum skiliazt.
Ok til sannenda hier um settum vær fyrnefnder prestar

¹) Utan á bréfinu með nokkuð gamalli hendi.

uor jácigle fyrir þetta bref er skrifat uar æ holum j hiallta-
dal fimtudagin j paseka uiku. anno domini 1490° cd^o xc^o
secundo.

639.

[1490].

á Helgafelli.

MAGNÚS Guðmundsson gefr með sér og Guðnýju (Guðrúnu)
Árnadóttur konu sinni í prófentu klaustrinu á Helgafelli jörð-
ina Borgarholt í Biskupstungum og mikið lausafé að auk.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, í 4to. bl. 131,
nú í Landsskjalasafni 94, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.
— Ártalslaust ágrip þessa bréfs er í AM. 252 4to bls. 47; AM. 430
4to bls. 6; AM. Apogr. 1602; Landsbókas. 108, 4to bls. 34. Ártal bréfs-
ins er hér sett að ágizkan.

Giafabref fyrir Borgarholte.

In nomine Domini Amen.

var so fellt¹⁾ kaup og giorningur giordur á millum
þeirra herra Halldorz Abota a Helgafelle med samþycke
allra conventubrædra greinds klausturz og Magnusar gud-
mundssonar og Gudnyar²⁾ Arnadottur konu hanz ad greind-
ur magnus gefur klaustrinu j profenttu med sier og gud-
runu²⁾ konu sinne Jordina alla Borgarholtt er liggur j
austare Biskupz Tungu j Tungu kirkiu sochn fyrir xvje med
ollum þeim gognum og giædum er greindre Jordu fylger og
fyllgtt hefur ad fornu og nyiu. og þau vrdu fremst eigandi
ad og þar til xx malnýtu kugilldi og xxiii je j ollum fridum
og frijdvirttum peningum. Hier j mot skilde magnus sier
og konu sinne æfinligañ kost og framfære a klaustrinu so
leinge sem þau lijfa. epter þui sem þar ero dandemenn
halldner adrer sem þangat hafa gefist a sijnar profentur.
og þar til xx vod huort þeirra a huoriu áre. skulu þau
hafa sæng og kistu til klaustursinz og skal klaustrid eign-
ast huortueggia epter þeirra dag. so skulu þau hafa skiæde
sem (þeim) þarfnast. af klaustrinu. þau skulu og meiga

¹⁾ sellt (!) hdr. ²⁾ Svo; „Gudrun“, stendr og í ágripum bréfsins.

lata giora sier frialsliga hws og so hafa konu til þionustu vid sig ad sialfs sijnz kost. Lofade Magnus ad suara Riffitingum á Jordunne Borgarhollte. enn klaustursinz formenn hallda til laga. skilldi og Magnus þa þegar setiast j profenttuna beggia þeirra vegna. enn klaustrid Æignast peningana.

for þetta kaup (fram) j skólastofunne a Helgafelle et cetera.

640.

1490. á Felli í Kollafirði.

TVEIR menn víðimera úrskurð Þorsteins Eyjólfssonar lögmanns um landamerki Hróbergs og Víðivalla frá 1398, Dipl. Isl. III, Nr. 524.

Pappírsafskript í Fornbréfasafni Jóns Sigurðssonar með hendi Þórðar kammeráðs Guðmundssonar.

Það medkennunst vid Oddur Petursson og Andres Guðmundsson. ad vid höfum sied og yferlesid só látandi Bref med heilu og óskóddudu Jnnsigli þorsteins lögmanns sem her fyrer ofan skrifad stendur. Og til sanninda hier um setium vid okkar Jnncigli fyrer þetta vitnisburdar Brief skrifad á Felle j Kollafyrde arum epter Gudz Burd MCCCC og ix tyger ár.

641.

[um 1490].

SKJALAFORSAGNIR þrjár, er Gunnar prestur Jónsson í Goðdölum og prófastr (í Skagafirði) hefir haft fyrir sér.

AM. 241B. Fol. VII, eitt skinnblað í 8vo eða litlu 4to, án efa með hendi Gunnars prests.

I

Þui med tilkallaadre guds naad seiger¹⁾ ek H prestur ionsson.

j fyrstu grein stefnuna laugliga ok þrattnefndan H rettliga firir kalladaan.

j ænn(a)re grein med fvllu doms æthkvæde ykr H H son ok H H lavglig hion²⁾ vera ok uerit haafa alla tima sidan þit lagvt saman likamliga suo framt sem ei meinaa guds logh.

Var þesse min domur gior ok in skriptis fram borin æ H H daegin firir H mer j domsæte sitiande morgum godum monnum nærverondum ok samþyckivndvm ykkur bæ(dum) logliga firir kollodum H ok H.

II

Sæker þess H H ath þat var suarid æ stefnu fyrir mer gunnari prest jon(ssyne) profast af tueimur skilrikum vottum ath H H kendiz med sialfs sins eiginligre vidvrkeningu æ(th) þu H hafder leigit hia ser likamliga ein tima annan (ok) þridia tima en þær eru æd odrum manne ok þridia H H ok H sem þu adur nefndur hefer leigit fra sysk(i)num jafn farit ath telia þui j gv(d)s nafne amen dæmer ek gvnnar prestur jons(son) profastur þik H H skyllidugan at sueria fyrir lyretareid at þu hafer ekki likamlig(t) sambland ath uid H H þat barngetnadur megi af uerda ne guds rette raskad svo framt sem þu ert til fer. var þessi min domor gior ok in skriptis fram borin mer j domsæte sitiande æt H H ok H H morgum godum monnum hia verundum ok samþyckivndum H H logliga fyrir kollvdvm.

III.

Jn nomine domini amen.

Saker þess H H ath þat uar svarit æ stefnu fyrir mer

¹⁾ „dæmer“ skrifað yfir „seiger“ i hdr. ²⁾ tvískr.

gunnare prest jonssyne profast af tueimur skilr(i)kum votum huerer suo heita HJ ok HJ huerer þat soru med fullum eide ath þu H H ok HJ keyptu med handabande hivskaparkaupe ykkar j millum fyr nefnd H gaf fullt jayrde til eiginorz med þig HJ ok uiliug var hun j handabande þui ath til kalladre heilags anda nad ok þui proui sem kom fyrir mik. dæmer ek gvnnar prestur ionson profastur ykkvr lavglig hion vera ok verit hafa HJ ok HJ suo framt sem guds laug gang(a) eigi j mote. Var þesse m(inn) d(omur) g(ior) ok inskrip(ti)s fram borinn H ok H mer j domsæte s(itiande) morgum g(odum) monnum hia verundum ok samþykjandum ykkur bædum l(ogliga) fyrir k(olludum) HJ ok HJ.

642.

[um 1490].

REIKNINGR kirkjunnar á Melum í Melasveit.

AMagn. Apogr. Nr. 2213 „skrifad epter gömlu kalfskinnsblade med gamalle skrift (hier um de anno 1490) er mier liedi 1711 in Junio Vigfus Vigfussou (Þordarsonar, Bödvarssonar prestz i Reykhollte) buande á Hurdarbaki i Reykholltz Reykiadal, og eigandi þeirrar iardar. Nedan fyrer þessu Documente er skrifad a kalfskinns bladed med annare hende nokkru nyrre Landamerkiaskial mille Hurdarbaks og Deilldartungu sem eg hefe vidimera lated“. (AM.).

eodem anno

tivndargiord jngueldar asgavtzdottur af kirkivpeningvm þria tigi hvndrada.

eodem anno

sunnvdagen ean næsta fyrer barnabaßmessu vorv talder peningar heima j melvm attatige hvndrada med kvgilldum a leigvstödvm. hier at avk vorv vegnar xij merkur silfurs med skrvdvm hnopvm oc kopvm. hier at avk hvrdar jtem snælldubeinstader xxx^c. sylvnes sextan .c. oc allt fyrer golldit. jtem half leira þriatige hvndrada oc allt fyrer golldit.

643.

1490.

AFHENDING staðarins í Goðdölum, þegar síra Gunnar (Jónsson) tók við, en Þorsteinn Guðmundsson afhenti.

AM. Apogr. Nr. 3763, með hendi Árna Magnússonar „Ex pagina pergameni Templi Goddalensis, in Jslandia Boreali“ (AM.). Sbr. Dipl. Isl, IV, Nr. 390.

Anno Domini M. cd. nonogessimo var svo mikit goðz kirkiunnar í guddölum þá gunnar prestur tok við enn þorsteinn guðmunzson afventi.

Jn primis skrin með helgum domum. krossar¹⁾ .ij. þridi litill. Mæriu likneski. Niculæs likneski. Mærgretar likneski. tabulum og vida stockit. þar með brik með litlum kosti. messingarstekar .ij. .iij. jarnstikur .ij. stolar. .ij. kistur læstar. stockur olæstur. Mærkis leppur. glodarker. baxturiarn onyt. klukur .iij.

Þetta í bókum. Grallari fra pascum og til aduentu. annar í kringum arit. de tempore bok at pislum og gudspiolum per annum. de sanctis bækur .ij. at pislum og gudspiolum per annum. Laga saungva skra. Lesbok de tempore til hvitasunnu. lesbok de sanctis per annum. orða. saungbok de sanctis a sumarit. saungbok tekr til ad niu vikna faustu de sanctis de tempore til páska. Missale tekr til at niu vikna faustu til passionem. De tempore saungbok tekr til [at] adventu til niuvikna faustu. Aspiciensbok og hvergi nerri efter ordunne. Salltari. Niculæs saga. og at auk .iij. bækur og .xx. fanytar. kaleikr lestur með corporale .ij. messuklæði at aullu. þridiu messuklæði vond. brestur til handlin og linnda .ij. hoklar. annar með silki en annar með saraduk .ij. kapur vondar .ij. sloppar vonder .iij. vigsludukar .ij. bruner .iij. alltarisklæði vond. fimta með lerept .iij. merkr vax.

Tiund kirkiuhluti a því æri halfur fimtande eyrer.

Þetta í kvikfe .ix. kyr. atian asaudar kugilldi og .iij. ær betur. tvævetrer sauder. xx. og .iij. þrevetrer .vj. og .xl. veturgamler sauder. tvævett naut og veturgamallt og kalfar firir . . . v. kalfar og kista firir .c. hross firir .c.

1) skrossar, stóð á skinnblaðinu.

þetta í busgagne .iiij. og .xx. trog god og ill. xiiij. upp-
giordarkerolld og .iiij. fautur .ij. strockar. var þetta
allt firir c. atta fiordunga ketil og .ij. fiordunga ketil fyrer
ij. c. atta kerold í iordu enn .ij. uppi firir .ij. c. ij sængur.
onnur med saluns aklædi og reckiuvod og hæginge¹⁾ enn
aunnur med wll aklædi. og voru badar firir .c. fim tunnur
skys firir c. xiiij. fiordungar smiors firir .c.

644.

27. Janúar 1491.

í Viðvík.

Dómr tuttugu og tveggja presta útnefndr af Ólafi biskupi
á Hólum um kærur biskups til Höskulds Árnasonar, að
hann hefði svarið rangan bókareið með Bjarna Ólasyni viss-
vitandi og viljandi, að hann hefði sett sig óheyrilega og
afskaplega inn í kirkjunnar vald og að hann hafi tekið
ranglega guðs þjónustu í sex ár síðan hann sór bókareiðinn.

AM. Fasc. XXX, 1, frumritið á skinni. Af 22 innsiglum eru nú 17
fyrir bréfinu.

Domur Olafs Biskups um Hauskulld arnason.*)

Þath giorum uær andres jonsson. ketil grimolfsson.
olafur jngemundarson. jon þorualldsson. olafur jonsson. gud-
mundr ionsson. gottskalk niculasson. gunnar jonsson. magn-
us asgrimsson. geir vigfusson. are olafsson. biorn þorsteins-
son. gudmundur kollason. magnus þorgrimsson gudolfur
magnusson. eirikur sigmundsson. jon ormsson. jon þorsteins-
son. sigurdr jonsson. þorleifur jonsson. balluardur biarnason
ok einar sigurdsson prestar holabiskupsdæmis godum monn-
um uiturligt med þessu uoro brefe. ath þa er lidit var fra
hingatburd uors herra jhesu christi þusund fiogr hundrud
nivitiger ok eitt ar a fimtudagenn næstan epter pallsmessu
um uetrinn juiduik juiduikursveit. uorum uær j dom nefnder af
uorum uirduligum herra ok andaligum fodr olafe med guds
nad biskupe a holum. ath dæma um þa akiæru er biskup-

¹⁾ Þannig. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá frá 17. öld.

en kærði til hauskolldar arnasonar. ath hann hefði suarit rangan bokareid með biarna olasýne. uisuitande ok uiliandi. með þeim öðrum fleirum sockum. sem j stefnunne standa. kom hauskolldr ecki. ok einge hans forsvarsmadr. ath suara fýrgreindum sockum. krafði þá biskupen óptsinnis hauskolldar arnasonar [eda¹⁾] hans umbodsmanz. en þar kom ecki suar j mote. uar þá suarin stefnan. þui at til kalladre guds nad. dæmdum uær fyrnefnder prestar með fullu doms atkuæði stefnuna logliga ok hauskolld arnason logliga fyrir kalladan hier (j) dag ok skylldugan ath luka mork j stefnufall nema hann syne loglig forfaull at hann matte ecki koma. En fyrir þá fyrstu sock er j stefnune stod ath adr nefndr hauskolldr hafði sett sig jn j kirkiunar ualld. suo oheyreliga ok afskapliga. ath hann dæmde fyrst peningana biarna olasonar kongdomsins uegna halfa fallna syslumanninum til hallz epter þeim dome sem tolf prestar hofdu dæmt adr halfa alla peninga biarna olasonar fallna under heilaga hola kirkiu. en ofan a þetta sor hann fullan bockareid með biarna olasýne at hann hefði ecki leigit með randidi dottur sinne likamliga j motte þeirre lysing er hann kenditz fyrir biskupinum ok þrestunum. ok suarit uar ok dæmt af tuennem tylftum presta sem þar um gior þeirra domsbref ut uisa. uar þar ok suarit fyrir oss af einum presti ath fyrnefnder hauskolldr hefði meðkendz ath hann hefði suarit með biarna olasýne. Suo ok meðkendizt hann sialfur heima a holum fyrir biskupinum ok morgum audrum dandemonnum þetta ed sama. uiliande suo giora kirkiunar reitt.²⁾ biskupin ok prestana omynduga.

Jtem j annare greiñ hefer hann tekit sex ar rangliga guds þionustu sidan hann sor rangan bockar eid. En sidan upp a iii ar. hefer hann sett sig sialfur ut af guds likama. ok hefer ecke uiliat til hlydne ganga fyrir margar biskupsins aminningar ok ei helldr uiliat taka lausn ok skript af biskupinum fyrir adrgreint meinsære. forsmaande suo ok fyririlitande erchibiskupsins bref ok bodskap um þetta mal.

¹⁾ [ok eda, frbr. ²⁾ Svo.

hefer hier j mote einge prof nie skilrik uitne tekin uerit af leikmonnum. suo ath biarna eda hauskolldæ mætte til bata koma nema helldr þuers j mote hafa þeir bædi dæmt ok suarit j mote uorum eidum ok domum. Stendur suo ok skrifat j kirkiunnar logum ath huor sa madr er hann uerdr ath sliku kunnur ok sannur ath þuilik ohæfuuerk giorer. sem fyr greiner ath setia sig jn j kirkiunnar ualld er fallin j et hæsta pafañs bann af sialfu uerkinu. Stendur ok suo skrifat j kristnum rett ath huorr kristenn madr sem suo mikil ohæfuuerk giorer ath hann setur sig ut af guds likama upp a iii ar samfleyt dryger heidindom. ok hefer fyrgiort huærium peninge fiar sins.

Dui fyrir allar þessar fyr skrifadar sacker ok bandzuerk dæmdum uær fyrskrifader prestar med fullu doms athkuædi opptnefndan hauskolld arnason fallen j et hæsta pafans bann ok fyrirgiort huorium peninge fiar sins bædi j fostu ok lausu uid hola domkirkiu. biskupen ok prestana ok tit nefndann hoskolld arnason eda hans umbodsman skylldugan ath luka alla þessa peninga ath næstum far-dogum ath heyrðum dominum. biskupinum eda umbodsmanne heilagrar holakirkiu. ok þrattnefndan hoskolld skylldugan ath taka skript epter biskupsins rade. þar til ath hann fer til roms. bæde med fostum ok karinum. ok lausn til samneytis. jnnan halfsmanadar. ath heyrðum dominum.

Var þesse nor domur upp sagdur j sama stad. dag ok ar sem fyr seger. Nærueranda uorum uirduligum herra ok andaligum fodur olafe med guds (nad) biskupe a holum. samþyckiande med oss þenna uorn dom. morgum dandemonnum hiauerendum.

Ok til sanenda hier um settum uær aller fyr skrifader prestar nor incigle fyrir þetta domsbref skrifad a holum j hialltadaal. dege sidar en fyr skrifat stendur.¹⁾

¹⁾ 28. Janúar.

645.

4. Febrúar 1491.

á Hólum.

KAUPMÁLABRÉF Þorgils Þorsteinssonar og Guðrúnar Jónsdóttur.

AM. Fasc. XXX, 11, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3332.

Kaupmalabref Þorgils Þorsteinssonar og Guðrunar
Jonsdotter.¹⁾

In nomine domini amen.

lystezt ok stadfestizt suo felldur kaupmalæ æ holum j hialltadal a brullaupsdege þorgils þorsteinssonar af annari halfu. en gudrun(ar) jonsdottur af annari. j fyrstu grein ath þau laugdu helmingarfelag med sier feingens²⁾ fiar ok ofeingens. hier æ ofuan gaf huort audru fiordungsgiof sem leingur lifde. ok allar þær loggiafer sem þau mattu fremzt med laugum gefa. voru þesser kaupuottar. ketill grimolfs-son ok niculas þormodsson prestar holabiskupsdæmis. jon þordarson ok þormodur bergsson leickmen ok settu sin jncigli fyrir þetta kaupmalabref er skrifat uar æ holum j hialltadal fostudagen fyrstan j niu uikna fostu. þa er lidet uar fra hingatburd uors herra ihesu christi þusund flogur hundrud niutiger ok eitt ar.

646.

7. Febrúar 1491.

á Möðruvöllum.

ERLENDR bóndi Erlendsson selr með samþykki Guðríðar Þorvarðsdóttur konu sinnar Árna Einarssyni jörðina Kambfell í Ytra-Djúpadals kirkjusókn fyrir þrjátígi hundraða.

AM. Fasc. XXX, 10, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra sender thomas kolbeinsson ok ellendur jonsson. jwar þorgrimsson. jon arnason kuediu guds ok sina kunnigt giorande þa lidit war fra hingathurd vors herra jhesu christi þushund. cccc. niutiger ok eitt ar manudaginn næsta epter

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ tvískrifað.

kyndilmessu vñ veturinn æ modruuollum j eyiafirde worvm uier j hia saum ok heyrðum æ ord ok handabañð þessara manna ellendz boñða elleñzsonar ok gudridar þoruardzdottur kuinnu hans af einne halfu enn arna einarssonar af annare ath suo fyrir skildu ath adur nefndur ellendur selldi fyr greindum arna einarssyne medur fullu upplage gudridar þoruardzdottur konu sinnar jordina kambfell er liggur j ytra diupadals kirkiusokn medur ollum þeim gognum og gædum er greindri jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nþiu ok tittnefndur ellendur ok gudridur kona hans urdu fremst eigande ath. hier j mote gaf adur nefndur arne þriatige hundrada med suodan fridleika. ellefu kyr ok sex asandar kugillde .cc. j smiorum. c. j uadmalm. cccc. i gelldum nautum. cc. j gelldum saudum. hesta tuo fyrir fiogur hundrud. skyllde elleñdur suara laga riptingu æ greindri jordu enn arne hallda til laga Ok til sannenda hier umm settum uier fyrskrifader menn vor jnsigle fyrir þetta bref giort j sama stad deige ok are sem fyr seger.

647.

14. Febrúar 1491.

á Hólum.

TYLFTARDÓMR klerka, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um kæru biskups til Odds Arnórssonar, að Oddr hefði höggvið Skeggja Oddsson biskupssvein ófæran í visitatione, að hann hefði hlaupið burt úr þjónustu biskups, að hann hefði hlaupið í kirkjudyrnar á Munkaþverá með spent „armbyrsti“ og pílu, að hann vildi höggva mann biskups í sömu visitatione á Bægisá og sló mat og öl á klæði biskups, að hann hefði gripið heingi sitt og kirkjunnar og ekki skilað aptr, að hann hefði bölvað biskupinum svo óheyrilega, að hann bað fjandann að eiga biskup og alla hans presta og enn fleira.

AM. Fasc. XXX, 2, frumritið á skinni. Af 12 innsiglium eru nú 11 fyrir bréfinu. — Apogr. 3327.

Oddur skilldast að gjallda 60 Merkur til Hóla¹⁾.

Þat giorum ver ketill grimolfsson Officialis Heilagrar

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld,

Hola Domkirkio fyrir nordan aúxnadallssheidi. Andres ionsson Radzmadur þess sama stadar. jon þorualldzsson. biorn þorsteinsson. olafur ionsson. gudmundur ionsson. gudmundur kollasson. jon helgason. godskalk nicolasson. gudwlfur magnusson. eirikur sigmundzsson och ion ormsson prestar hola-biskupsdæmiss godum monnum viturligt med þesso voru brefui at þa er lidit var fra hingatburd vorss herra ihesu christi Med niutiger ok eit ar manadagen i faustugang heima a domkirkionne (a) holum i hialtadal voru ver i dom nefnder af vorum virduligum herra ok andaligum fodur olafui med gudz nad biskupi a holum at dæma vm þa akæru er biskupin kerdi til oddz arnorssonar med ollum þeim saukum er i þui brefui stod er biskupinn stemdi honum. þui ad tilkalladre gudz nad dæmdum ver firsagder xij prestar j fyrstu stefnona logliga þui hon var suarin fyrir oss af magnusi presti ionssyni med ollum þeim greinum sem þar vti stod och odd arnorsson logliga fyrir kalladan hier i dag och skylldugan at luka mork i stefnufall nema hann syni loglig forfaull at hann matti ecki koma. En fyrir þa fyrstu sauk er i stefnunne stod och biskupin kerde til oddz at hann hefði haugguit sin suein skeggia oddzsson ofæran j sinne visitacione suo at biskupin miste han burt vr sinne þionusto vppa ii manodu edur leingur en baud aunguan annan man biskupinum i stadin aptur i þionustuna. þui dæmdum ver odd arnorsson skylldugan at sue(r)ia settar-eid innan halfss manadar at heyrðum dominum fyrir biskupinum edur hanss vmbodzmanne at hann hefde ecki mannen ofæran haugguit. fellz honum þessi eidur þa dæmdum ver hann skylldugan at gialda biskupinum xv merkur i sitt fullretti en hola domkirkiu xxx marka i sinn rett. J annare grein stod suo i stefnunne at oddur arnorsson hefði hlaupit i burtt vr biskupsinss þionustu med fullt fortrott och hugmod. dæmdum ver fyrir þessa sauk biskupinum och kirkiunne ix merkur. Jtem i þridiu grein gaf biskupin odde arnorssyni þa sauk i stefnunne at hann hefde hlaupit i kirkiudyrnar a munkapuera med spentt

armbyrste ok¹⁾ pilu a lagda och villde skiota men och var hamladur þar vt af þessa adur greinda sauk dæmdum ver fyrgreinder xij prestar til næstu prestastefnu er biskupin setur vnder fleire prestanna ransakan huorsu ha sauk þar verdur a dæmd. J fiordu grein stod suo i stefnunne at nefndur oddur arnorsson villde hauggua vorn man i saumu visitacione a bægissaa ock¹⁾ slo nidur och vppa oss maatt ock¹⁾ aul ock¹⁾ a vor kledi morgum dandimonnum nerverandum ock¹⁾ vppa siandum. fyrir þessa fyrskrifada sauk dæmdum ver optnefndan odd arnorsson skylldugan at sueria tylftareid fyrir biskupinum edur hans vmbodzmanne innan halfss manadar at heyrdum dominum at hann hafui eigi þetta giortt. felltz honum þessi eidur þa dæmdum ver biskupinum xxx marka rett fyrir þat er hann feck þenna hugmod i sinne visitacione en adrar xxx merkur i sitt fullretti fyrir þa forsman och suiuirdingh er slegitt var nidur hanss eigit bord ock¹⁾ huorttueggia matur och dryckur vpp a hanss kledi i hanss riettre maltid och holadomkirkiu lx marka i sitt fullretti och titnefndan odd arnorsson fallin i bann af sialfuu verkinu och skylldugan at taka skript ok lausn heima a holum af biskupinum innan halfs manadar at heyrdum dominum. J fimtu grein gaf biskupin þa sauk i stefnunne odde arnorssyni at hann hefdi gripit hengi sitt och kirkiunnar sidan hann leet heimta þat aptur och echi feingit. en þui dæmdum ver epter þui sem kristin rettur seiger biskupinum xxx marka i sitt fullretti och titnefndan odd skylldugan at skila aptur heingino þui hino sama vnder sinn bokareid innan halfs manadar at heyrdum dominum och skylldugan at taka lausn ok skript sem fyr seiger. J settu grein stemdi biskupin fyr nefndum oddi arnorssyni fyrir þa sauk at hann hefdi boluad honum a modrvuollum i haurgardall med suo oheyrilego ordtaki at hann bad fiandan eiga biskupin oc¹⁾ alla hanss presta. handfeste ein prestur biskupinum bokareid at hann hefdi heyrtt vppa þetta och at suðrdum þessum eidum dæmdum

¹⁾ Svo hér; annars: och.

ver biskupinum xv merkur i sitt fullretti en ollum prestum i biskupssdæminu huerium fyrir sig sitt fullretti epter þui sem huer er mannadur til en hola domkirkiu xxx marka i sitt fullretti. J siaundu grein stod suo i stefnunne at sira gudmundur ionsson kerde fyrir biskupinum at oddur arnorsson hefði verit i radum med sigride modur sinne þa gripner haufdu verit peningar hanss fra holum. hefer hann þa alldre aptur feingit sidan. ero þau likende hier til at hon lyste fyrir ij monnum at hvn hefði kledit af sier tek-it. þui dæmdum ver titnefndan odd skylldúgan at sueria settareid innan halfsmanadar at heyrdum dominum fyrir biskupinum edur hanss vmbodzmanne med þeim eidamonnum er þeir til nefna med honum at hann hefði (i) aungwm radum hier vm verit ath peningarner voro tekner. felltz honum þessi eidur þa dæmdum ver hann skylldúgan at leggja aptur suo myckla peninga sem hann hefuer i burt haft och fallin i bann af sialfu verkinu och skylldugan at taka skrift och lausn innan halfsmanadar at heyrdum dominum af biskupinum och skylldugan at giallda sira gudmundi ionssyni xii merkur i sitt fullretti en xxx marka biskupinum ock kirkiunne i sitt fullretti en fyrir (þa) sauk er sira magnus ionsson kerdi fyrir biskupinum at optnefndur oddur arnorsson hefði taksett sig och byrt sig i husi och stadi fyrir framan dyrnar med nakit suerd och handzska och suikit sig suo i trygdum at hann let sækia hann fyrst til konu sinnar siwkrar en ofan a þat skipade hann þessare savmu kono och modur sinne at standa i dvronum och byrgia hann suo at hann kemistz ecki i burt. lyste och fyrnefndur oddur at hann skyllde þar bida til þess er vti vere stefnudagurin ok sagdizt þetta giora i fullt fortrott och hugarmot vid biskupin och epter þat tok hann burt stefnubrefit med biskupsins incigle af af prestinum. hafði presturin vpp a sier gudz likama i þenna sama tima och blifdi honum þat ecki. Sor och fyrnefndur sira magnus fyrir oss at han var þar naudigur taksettur och vard at leggja af brefit þui hann komstz ecki i burtu ellegar. þui fyrir þenna fyrsagdan ogiorningh

oddz arnorssonar er hann giordi prestenum med gudz likama och i naudgan brefsinss burt tauku dæmdum ver fyr-skrifader prestar titnefdan odd arnorsson fallin i hæsta bann af sialfuun verkinu och skylldugan at taka lausn och skrift af biskupinum innan halfsmanadar at heyrðum dominum en sira magnusi xij merkur i fullretti epter kirkiunne a wollum en adrar xij merkur fyrir þat at hann hafdi gudz likama vppa sier och var taksettur med honum och for i kirkiunnar naudsyn och ærendi epter sinne skylldu. en biskupinum xxx marka fyrir bref sitt och þreingingh prestzinss. en hola domkirkiu sextige marka. skulu þessir allir peningar och sakeyrir lukazst at nestum fardogum heim at domkirkiunne (a) holum biskupinum i hand edur hanss vmbodzmanne.

Och till sannenda hier vm settum ver fyrnefnder xij prestar vor insigle fyrir þetta domssbref skrifuat i sama stad och are. deigi sidar en fyr seiger.

648.

30. Marts 1491.

á Stafafelli.

ANDRÉS prestr Árnason fær Ögmundi presti Andrésyni gangandi fé nokkurt, er bréfið greinir, fyrir þann kostnað, er séra Ögmundur hafði fyrir honum nær Jónsmessna á milli karlægum.

Bisk. Skalh. XVII, 23 frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2366 „accurate“. „Jnnsiglen hanga 2. vid brefed“ (AM.).

Þath gerum vit gisle jonsson ogh sigurdr markusson godum monnum vitanlegt med þessu ockru opnu brefi ath vith vorum j hia saum ogh heyrðum æ ord ogh handaband þessara manna sera ögmundar andressonar af einne alfu enn sera andresar arnasonar af anare alfu ath suo firir skildu ath fyr nefndr sera andres fleck adrnefndum sera ögmundi andressyni til fullrar eignar tuð hross. med fylum ogh þriar ær med lömbum ogh tuo saude tuævetra firir

Þann kostnad sem fyrskrifadr sera ogmundr hafde boreth firir þrattnefndum sera andresi vpp æ þann tima sem hann hieilt hann karlægañ sem var vpp fra jonsmessu baptiste ogh framan til sunnudagsens næsta firir jonsmessu baptiste annath areth næsta epter komanda. Ogh til sannenda hier vñ settum vit fyrnefnder menn ockr jnsigle firir þetta bref skrifath æ stæfafelli j lone miduikudagen j helgu viku anno. domini. M. cdo. nonagesimo primo.

649.

13. Apríl 1491.

á Hólum.

TYLFTARDÓMR klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um kæru biskups til Helga Ásgrímssonar daglegs sveins síns, að hann hefði ekki viljað ríða norðr með öðrum sínum sveinum með séra Nikulási Vilhjálmsyni að lesa dóm yfir Oddi Arnórssyni.

AM. Fasc. XXX, 3, frumritið á skinni. Af 12 innsiglium eru 9 fyrir bréfinu, sum bráknö. — Apogr. 3328.

60 merkur dæmdar thil Hóla¹⁾.

Þath giorum uær andres jonsson radzman heilagrar holakirkju. gudmundur jonsson. olafur jonsson. gotskalk niculasson. gudmundur kollason. biorn þorsteinsson. jon helgason. gudolfur magnusson. sigurdr jonsson. jon ormsson. ok eirikur sigmundzsson prestar ok magnus halldorsson messudiakn. godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe ath þa er lidet uar fra hingat burd uors herra ihesuchristi þusund fiogr hundrud niutiger. ok eitt ar. heima á holum j hialltadal miduikudagen næstan epter paskauiku uorum uær j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum fodr olafe med guds nad biskupe ath holum ath dæma um þa akæru er biskupen kærði til helga asgrimssonar síns dagligs sveins ath nefndur helge hefði ecke uiliat ríða norðr

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

med odrum sueinum biskup(s)ins med sira niculase uilhialms-
 syne er lesa atte dom yfer odde arnorssyne kirkiunnar
 negna ok biskup(s)ins.. suo ath greindur sira niculas skilde¹⁾
 oforsmadur uera fyrir fyr nefndum odde ok hans fulgerum.
 en þratt nefndur helge sat heima ok uilldi ecki fara. epter
 biskup(s)ins skipan. en uar hans logradin sueinn forsmaande
 suo kirkiunar reitt¹⁾ ok biskup(s)ins skipan. ok suo riofit¹⁾
 sina lofan. ok þionustu med biskupin. Suo ok ei sidur uar
 þar suarit fyrir oss fyr nefndum prestum at greindur helge
 hefði uerit stefndur j sama stad. ok dag fyrir fyrnefnda
 sok. ok þær fleire saker sem biskupinn matte þar med log-
 um til hans tala. soro þenna eid tueir prestar. þui ath til
 kalladre guds nad dæmdum uer j fyrstu stefnuna logliga
 ok tit nefndan helga þar rettliga fyrir kalladan. Nu saker
 þess ath greindr helge kom eigi j sagdan stad ok dag. ok
 einge hans logligr forsuarismadur. En biskupin beiditz hans
 þar ok krafde. þui dæmdum uær mork j stefnufall. en hei-
 lagre holadomkirkiu .lx. marka j si t fullretti. ok xxx marka
 biskupinum j sinn rett. Suo ok ei sidur kærði biskupin
 þar til hans ath hann hefði farit j burt ur hans þionustu
 an hans orlofue. þui dæmdum uær æ þessare sok kirkiunne.
 .xxx. marka j sinn rett. en biskupinum .xv. merkur j sin
 rett. En firir saker þriozku ok ohlydne uid heilaga kirkiu.
 ok biskupen dæmdum uær fyr greinder prestar opt nefnd-
 an helga asgrimsson fallen j bann ok skulldugan ath taka
 lausn ok skript af biskupinum. epter þui sem kirkiunnar
 log utuisa. Skulu þessir peningar gialldazst aller ath næst-
 um fardogum heima ath holum. biskupinum eda hans log-
 ligum umbodsmanne. en ef greindur helge heyrer ei domen
 fyrir næstu fardaga. þa gialldi hann alla þessa peninga jnn-
 an fiortan natta ath heyrðum dominum. þar sem biskup-
 inum likar eda hans umbodsmanne. Ok til sannenda hier
 um settum uær fyrskrifader prestar uor jncigle fyrir þetta
 domsbref er skrifat uar æ holum j hialltadaal æsama dege
 ok are sem fyr seger.

1) Svo.

650.

24. Apríl 1491.

í Haga.

VITNISBURÐAR Gísla Filippussonar um eignalýsing Vigfúsar Bjarnarsonar, þá er hann reið til að biðja Steinunar Gunnarsdóttur.

Bisk. Skólh. XVII, 24, frumrit á skinnl. — AM. Apogr. 2367 „accurate“. „innsigled er i burtu“ (AM.). „Hönden a originalnum af þessu brefe, og a kaupmalabrefe bardar Jonssonar og Gudrunar Halldorsdotter daterudu Ytrafelli a Medalfellströnd, laugardagenn epter krossmessu 1470. eru so likar, ad það er annadhvert hins sama, eda og så sidare skrifarenn hefur plus qvam sollicité imiterad hönd þess fyrra. Hönden á brefi sira Jons Halldorssonar um Saurbæiarkirkju á Raudasande er og med þessare sömu helði (so mikid sem dæmast kann). Daterad M. CCCC. og tiutiger. liggia þesse 2 bref i Skalhollte, medal stolsens brefa“ (AM.).

Þat giore eg gisle filippusson godum monnum kvnngit med þessu minv opnv brefe at vigfus biarnason lyste þui firir mier heima j haga. þa hann reid til at bidia steinvhar gunarsdottur at hann ætte aungua peninga ok aungua telde hann sier. vtan medaldal j durafirde ok þar til fiogur kugillde. enn alla penninga adra þa sem hann hafde at hallda kuika ok dauda fasta ok lausa lyste hann eign barna síða jons ok gudrunar er hann hafde att vid eigen kuiu sinne kristrunu heitiþe ormsdottur. sagdiz greindur vigfus huorke vilia firirgiora nie firirmæla þeim peningum j huad sem hann kynne at falla. suo ok lyste adur greindur vigfus þessu sudur j tungu j huams sueit. þa hann keyp(t)e nefnda steinuþe ok talde sier þa aungua peninga adra. eþ fyrr nefndan medaldal ok þar til fiogur kugillde. enn alla adra peninga þa sem hann hefde at hallda lyste hann eign fyr nefndra barna síða. Ok til sanninda hier vin setta eg mitt jnsigle firir þetta vitnesburdarbref skrifad j haga a bardaströnd sunnudagiþ næsta epter jons messu holabiskups þa er lidit uar fra hingadburd vors herra jhesu christi. þusund. fiogur hundrut niutiger ok eitt ar.

651.

4. Maí 1491.

á Víðivöllum.

TVÆGGJA tylfta dómr klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum á prestastefnu um óhlyðni séra Guðmundar Skúlasonar við biskup.

AM. Fasc. XXX, 4, frumritið á skinni. Af 24 innsiglium er nú 21 fyrir bréfinu. — Apogr. 3328. — Fasc. XXX, 5, afskript eða uppkast sama bréfs á skinni og samtíða. — Apogr. 3330.

Um ohlydne presta við sinn biskup.¹⁾

Þat giorum uær ketil grimolfsson officialis heilagrar holakirkju fyrir nordan oxnadalsheide. andress ionsson radzmadur þess sama stadar. einar benedicsson. sigurdur þorlaksson. magnus ionsson. jon þorualldsson. olafur jngemundarson. niculas þormodsson. arne haldsson. þorstein gudmundsson. stigur jngemundarson. gunnar jonsson. geir uigfusson. þordur jngemundar(son). gudmundur ionsson. olafur þorgeirsson. olafur klængsson. are olafsson. biorn þorsteinson. gudmundur jonsson. þorlakur þorgeirsson. kaar jonsson. jon olafsson. ok ellendur broddason godum monnum uiturligt með þessu uoro brefe at sub anno gracie M^o cd^o xc^o primo æ uideuollum j skagafirdi a prestastefnu rettri a miduikudagen næstan epter krossmesso a uorit uorum uær j dom nefnder af uirduligum herra ok andaligum fodur olafe með guds nad biskupe æ holum. at dæma um þa akæru er nefndur biskup olaf kærði til sira gudmundar skulasonar. ath hann hefði j fullri ohlydne setit suo iij ar samfleyt ath hann uildi ekki koma til prestastefnu. ok uar þo prestastefnubref lesit æ hans heimele. suo latanda at hann skilldi²⁾ koma æ prestastefnu sem logliga stefndur. Nu saker þess. ath þat uar suarit a prestastefnunne af messudiaknanum sem brefit bar. ath hann hefði lesit prestastefnu brefit heima a mel upp a .ij. ar. dande monnum næruerondum. suo ok uar suarit af tueimur prestum þar a prestastefnunne. ath gudmundur skulason. hefði ecki komit upp a iij ar j fyr sagða prestastefnu. þui ath til kalladri

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

guds nad. dæmdum uær fyrskrifader prestar opt nefndan guðmund prest skulason logliga fyrir kalladan. epter þui sem prestastefnu brefit utuisar. en fyrir þessa fyrsagða ohlydne. ath hann forsomade biskup(s)ins bref ok bodskap þa dæmdum uær sira guðmund skulason hafa brotit af sier sinn messusaung ok stad ok biskupin skylldugan ath lata rida til mels strakzst nu epter prestastefnuna ok lata lesa þar domen upp æ .iij. re(i)sur. ok beidazst þar sira guðmundar skulasonar eda hans logligs umbodsmanz ath syna loglig forfaull med suordum eidum ath hann mate ecki koma upp a þesse aull ar. en koma þau ecki fram. þa dæmdum uær biskupin skylldugan ath taka ath sier stadin ok stadarins peninga ath næstum fardogum. suo ok hefer fyrnefndur sira guðmundur skulason¹⁾ ecke uiliad taka uid biskupinum j hans rettri uisitacione upp a ij ar ok aunguan reikningskap honum giora uilia(d). helldur blaupit j burt j fullri þrausku²⁾ ok ohlydne. Ok til sanenda hier um settum uær fyrnefnder prestar uor incigle fyrir þetta domsbref med samþycke uors nadugs herra ok uirduligs fodurs olafue³⁾ med guds nad biskups æ holum. abbota asgrims æ þingeyrum ok jons abbota a munkaþuera ok allra annara presta er þa uoro a prestastefnu. er samþucktu med oss þenna uorn dom skrifadan j sama stad deige ok are sem fyr seger.

652. 9. Maí eða 19. September 1491. á Desjarmýri.

VITNISBURÐR Páls prests Grímssonar um torfskurð frá Valþjófsstað í Skriðu jörð í Fljótsdal.

AM. Apogr. 4431 „Epter Transscripto 14. gamallra Skriduklausturs brefa, giördu þann 28. Septembris Anno 1697 (= a). Samanlesed vid annat Transscriptum XI Skriduklausturs pergaments brefa, giort þann

¹⁾ hér stendr „hefer“ í frumritinu, og er það ofritað. ²⁾ Svo. ³⁾ Svo.

17. Septembris 1697^a. „Þesse vitnisburður er skrifadur á kalfskinn með gamla skrift og innsigleslaus“.

Það giorer eg Þáll prestur Grimsson godum monnum kunnigt með þessu minu brefe. at jeg sege upp á min sannende. at eg var á Valþiofstad j Fliotzdal .xviij. vetur eða .xviiiij. heimilesfastur. og vissa eg að skored var upp á .xx. hesta letorf hvert ár j Skridu jördu er liggur j Valþiofstadar kirkiusokn. og vissa eg engann að finna. og engann heyrda eg ákiæra. at su jtala være kirkiunnar eign og stadarens á Valþiofstad. enn þar j mote¹⁾ kiæme lambarekstur j Tungurnar frá þeim bonda sem²⁾ bygge á Skridu.

Og til sannenda hier um setta³⁾ eg mitt Jnnsigle firir þetta bref. er skrifad var á Desiarmyre j Borgarfirde. á mánudagenn næsta⁴⁾ firir krossmessu. þá er lidid var frá hingadburd vors herra Jehsu Christi Anno M. [CD⁵⁾] lxxxx. primo.

653.

17. Maí 1491.

í Heydölum.

TRANSSKRÍPTARBREÐ.

Bisk. Skalh. Fasc. XVII, 22, frumritið á skinni. — AM. Apogr. 2365 með hendi Árna sjálfs „ordriett“. „Jnnsiglen eru frá brefönu“. (AM.).

Það giorum við kodran jonsson ogh arnþiörn gudmundsson godum monnum vitanlegt að við höfum sied ogh yfer lesit ogh giörla skodat með heilum ogh oskoddum ogh hangöndum jnnsiglum suo latanda domsbref ord firir ord sem hier epter stendr skrifad. [Hér kemr dómr um Raufarberg frá 20. Aug. 1490, DL, VI, Nr. 628].

Og til sannenda hier vñ settum við fyr nefnder menn okkr jnsigle firir þetta transkriptarbrief skrifath j heydolum þridiudagenn næsta firir huita sunnu. anno. domini. M.^o cd.^o nonagesimo primo.

¹⁾ mot, b. ²⁾ er b. ³⁾ sette, a. ⁴⁾ næstan, a. ⁵⁾ [D, b. „sed perperam“ (AM.).

654.

27. Maí 1491.

á Hólum.

TRANSSKRÍPTARBREÐ.

AM. Fasc. XXVI, 15, frumtransskriptið á skinni með þrem innsiglium nokkuð brákuðum. — Apogr. 3286.

Dath giorum vær olafur jonsson gudmundur kollasson gudulfur magnvsson ok jon ormsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefe at vær hofvm sied ok yfer lesid bref med oskavddum hangandvm jnnciglum suo latanda ord epter ord sem hier seger. [Hér kemr bréf um Syðra-Holt í Svarfaðardal gert á Hólum 1. Márs 1481, DI, VI, Nr. 324].

ok til sannenna hier um settum vær fyr nefnder prestar uor jnncigle fyrir þetta transkriptarbrief er skrifat var æ holum j hialtadal a faustudagin j huitasunno uiku. anno domini M^o cd^o lxxxx^o primo.

655.

1. Júní 1491.

í Móskógum.

VITNISBURÐR UM LANDAMERKI MÓSKÓGA Í FLJÓTUM.

AM. Fasc. XXX, 7, frumritið á skinni, frá Haldóri sýslumanni Einarsyni. — Apogr. 311, afskr. staðfest 5. Dec. 1707 í Skálholti.

Þat ger¹⁾ ek þorsteinn markusson godum monnum uiturligt med þessu minu brefi at þar uar ek j hia sa ok heyrd¹⁾ ek a at teitur prestur fiintzson let ríða a landamerki milli mos ok moskoga þa han uar radzman holakirkju en hafdi umbod yfir moskogum ok uoru þessar men þar vit gudmundur jonsson (er) þa bio a bakka. haldan hoskoltzson er bio a moi ok fleiri men adrer ok sogdvtz þessar fyrnefnder men hafa heyrt kollut ok halldin hafa verit landamerki milli adr greindra jarda vr lækjarosinum fyrir svnan gardin ok a snid vpp epter myrini ok j hamraendana þa er ofan ganga j fiallit. Ok til sanenda her vm setta ek mit jusigli fyrir þetta vitnisburdarbrief er skrifat var j

¹⁾ Svo.

moskogum j fliotum miduikvdagin næsta fyrir dyradag vm vorit þa lidit var fra byrd krist(s) þvshvndravd flogvr hundrud nivtigir ok eit.

656.

4. Júní 1491.

á Hólum.

Sex prestar transskribera tvö bréf um Tjörn í Aðaldal.

Bisk. 3. Fol. bl. 97—99., skr. 1641—42. — Apogr. Nr. 27.

Það giðrum vær Olaffur Jonsson. Gudmundur Kollason. Olafur Jngimundarson. Gudulfur Magnusson. Eyrjukur Sigmundsson og Jon Ormsson prestar HólaByskupzdæmis godum monnum viturligt med þessu voru Opnu Brefi að vier hofum sied og yferlesid opin Bref med heilum og Oskauddum hangundum Jnsiglum. so latanda ord epter Ord sem hier seiger [Hér kemr a) bréf Gottskálks biskups, að hann tekr Ásgrím Jónsson fyrir prófentumann að Hólum með jörðinni Tjörn í Aðaldal 25. April 1456, DI, V, Nr. 127; b) bréf um landamerki Tjarnar í Aðaldal frá 5. Maí 1397, DI, III, Nr. 514 og VI, Nr. 34 (betra)]. Og til sanninda hier vm setium wær fyrr nefnder prestar wor Jnsigle fyrer þessi Transskriftar Bref er skrifud voru a Holum j Hialltadal a Langardaginn næsta epter festum corporis Christi. Anno Domini M^o cd^o lxxxx^o. primo.

657.

25. Júní 1491.

í Stafholti.

BRÉF Odds prests Pétrssonar baccalaurei artium og officialis milli Hvítár í Borgarfirði og Hrutafjarðarar um staðarpeninga á Gilsbakka í Hvítársíðu.

Biskupsskjalasafn. Skalh. Faec. XII, 5, frumrit á skinni nokkuð skemt af fúa. — AM. Apogr. 2446.

Þath Giore ek oddur prestur petursson backalarius arcium. godum monnum kunnigth med þessu minu opnu brefi. at þó er ek war officialis heilagrar skalholltz kirkiu j millum huitar j borgarfirdi ok hrutáfiardarár skalholltz

biskupsdæmis. kom ek til gilsbacka stadar j huitarsidu. j borgarfirdi. ok spurdi ek sira þorbiörn heitinn æmundason. at þui huersu mýkla eda hueria þeninga. hann hefði tekit þar med stadnum ok kirkiunni. Giordi hann mier suo felldann reikning sem hier stendur nu epter skrifadur. [Hér kemr staðarafhending á Gilsbakka frá 1463, Dipl. Isl. V, Nr. 352].

Hýgg ek at sira snorre helgasson hafi skrifat þennann maldaga þæ er hann var hia mier subdiakni. opinberadi ek þennan maldaga sialfur wm worit æ manudaginn j settu wiku sumars. á greindum gilsbacka stad. þá er ek afhenta adur nefndann gilsbacka stad sira oddi bergssýni. j wmbodi sira olafs oddzsonar officialis heilagrar skalholtzkirkju. suo ok uændizt ek þessum maldaga j sidumula nu æ fimtudaginn er war firir greindum sira olafi oddzsyni officiali ok óðrum godum monnum leikum sem lærdum.

Ok til sanninda hier wm setta ek mitt jusigli firir þetta mitt vitnisburdabref skrifat j stafholhti j stafholtztungum. laugardaginn næsta epter nativitatem beati johannis baptiste. anno domini M.^o cd.^o lxxx.^o primo.

658.

30. Júní 1491. á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR tólf manna útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni, að Guttormr Ólafsson skyldi ferjandi til Noregs fyrir það manslag, er hann hafði ófyrirsynju í hel slegið Ólaf Indriðason.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608.

Domur vm Guttorm Olafsson.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra Senda Hauskulldur Arnason. Magnus magnusson. Einar Arnason. Ben(e)dikt Magnusson. Jon Asgrimsson. Þorleifur Ormsson. Olafur halldorsson. Þorlakur Þorsteinsson. Þorlakur Þorkielsson. Jon Hrafnsson. Helgi Þorualldzson. og Eyuindur Gudmundzson kuediu Gudz og sijna kunnigt

giorandi. að þá er lidit var fra hingad Burd vors herra Jhesu Christi Ɖ. cccc. lxxxx og eitt Ar fimtudæginn næsta eptir pieturs messo og pals á almenniligu Auxararþingi vorum vier j dom nefndir af ærligum manni Fimmboga Jonsyni laugmanni nordan og vestan á Jslandi að skoda og dæma. huort Guttormur Olafsson skyldi ferandi til Noregs til mins herra kongsins nada. fyrir það mannslag sem hann hafdi oforsyniu j hel slegit Olaf Jndridason.

Nu sakir þess það syndist þar laugliga fyrir oss að greindur Guttormur Olafsson hafdi golldit þria hluti Bota. laugligum Erfingium hins vegna kuittan fyrir tekid. enn Arnor Finnsson gieck j fulla Borgun með handa Bandi að giallda hinn fiorda part sem eptir stod þeim taka ætti sagdar vigs Bætur jnað manudar. sýdan er hann kiæmi heim. ef eigi er(u) adur allar golldnar. Þess annars að greindur Guttormur hafdi feingid full grid og æfinligað frid vtan gridastada og jnað fyrir sagt mannslag suo og eirnin golldit kongsdomsins vegna og laugliga kuittun fyrir tekid og [fielegañ¹⁾] dag feingid af²⁾] kongs vmbodsmanni til mins herra kongsins nada. Og þui dæmum vier optskrifadañ mann Guttorm Olafsson laugliga ferandi. Jtem dæmdum vær hann og fridhelgañ fyrir huorium manni vm sagt mannslag vtan landz og jnnan. þar til sem hann kiemur fyrir mins herra kongsins nadir og myskunn sem hann vill á giora vñ hans skulld. Og til sanninda hier vm setium vier fyrr nefndir menn vor Jnsigli fyrir þetta domsbref skrifad á sama stad og ari degi sidar enn fyrr seigir.

659.

1. Júlí 1491.

á alþingi.

SAMPYKT tuttugu og fimm manna á alþingi, að forgaungu Finn-boga lögmanns Jónssonar, að biðja Hans konung um að skipa Einar Björnsson hirðstjóra yfir Ísland, því að þeir hafi sannfrétt lát Diðriks hirðstjóra Þínings.

¹⁾ [eyða í handritinu og hefir ekki orðið lesið í frumritinu um 1608.
— ²⁾ eyða, þó nokkuru stærri en þessu orði svari; varla hefir þó getað staðið hér annað en þetta.

Advocates Library í Eíðinaborg 64. 4to, (21, 7, 14) með hendi séra Björns Haldórssonar í Sauðlauksdal c. 1770., og er þetta þó að eins langt ágríp bréfsins, en ekki þekkist það öðruvísi, enda virðist hér eingu efni vera úr því slept.

Um dædafregn Didrichs Pínings 1491.

Finnboge Jonsson lögmaður nordan og vestan á Jslandi nefndir þessa menn í dom a ælþingi 1491. föstudaginn næst-ann efter Petursmessu og Páls. Pál Brandsson. Gudna Jónsson, Þorvard Erlendsson, Pál Jónsson sýslumenn, Sturlu Magnússon, Arnór Finnsson, Grím Pálsson, Salomon Einarsson, Jón Hrafnsson, Einar Árnason, Einar Brandsson, Snjólf Brandsson, Þorlák Gíslason, Helga Þorvaldsson, Höskuld Árnason, Höskuld Einarsson, Eyvind Gudmundsson, Finnboga Jónsson, Símon Pálsson, Jón Arngrímsson, Ingimund Finnsson lögréttumenn, Ormr Bjarnarson, Torfi Jónsson, Sigurdr Þorleifsson, Björn Gudnason, Gamaliel Þorleifsson. Þessir allir hafa frétt það af útlenskum mönnum, enskum og þýzkum, að Didrik Píning, sem hér var fögeti settur af kongi Hans, sé dauðr utanlands og segjast þeir trúa fréttinni. Þeir segja að hinn yngri Didrik Píning, sem hér sé á landi og hafi umbod frænda síns hins eldra Pínings hafi eingva borgun né peninga að bæta fyrir sig ef hann geri mönnum ei rétt, þar er þó sáttmáli í milli Noregs kongs og þeirra sem landid byggja og skattinum játudu, bjóði svo og ávísi, að vær skulum hafa og halda lögmennt og lénsmennt íslenska, og þó þá, sem þar til eru bornir og fullvedja eru að bæta ef þeir taka rangliga, nema bændur samþykki annað. Þeir vilja blifa í allri hlýdni við Hans kong, styrkja allan hans bodskap og breffvísara, hverja sem hann sendir hingad í land með hirdstjórn, enn af því nú sé hér einginn, sem kongsbréf hafi fyrir hirdstjórn né fögetadæmi, þá er allra þeirra bön með fullri audmýkt og göðvilja með samþykki alls almúgans úr norðr og vestr lögdæminu, að Hans kongr með guds náð skipi þeim til hirdstjóra og höfudsmanns jungkærann Einar Björnsson, enn aungvann annann, svo framt sem hinn eldri Didrik Píning sé dauðr. Þeim virðist jungkæri Einar Björnsson í allan máta hér til vel fallinn fyrir sakir sinna slekta og burda og þeirra friheita,

sem hans fadir Björn Þorleifsson hafði af Kristjáni kongi födur Hans kongs, svo og fyrir sakir ríkdóms og höfðing-skapar, spektar og sidsemdar þar hann hafi eingum gert né gera látid ofríki, svo þeir viti að hann hafi í öllu verid kongi trúr og hollr, og svo vænta þeir hann verdi í þessari kóngsins þjónustu, ef hans náð vill hann þar til skipa, og loksins setja þeir sín innsigli fyrir þetta bréf. datum ut supra.

660.

14. Júlí 1491.

í Óslo.

RÉTTARBÓT Hans konungs handa Noregsríki, að einginn sé bastaðr eða bundinn saklaus, með öðru fleira, er bréfið greinir.

Gl. kgl. saml. 1154. Fol. bl. 91, skinnbók, og er þetta með hendi frá c. 1500. — Ny kgl. saml. 1642. 4to, bls. 329, skinnb., og er þetta skr. c. 1500. Réttarbót þessi er til í mörgum norskum handritum frá 16. öld, en hvenær Íslendingar hafa farið að taka hana upp í söfn sín, er óvíst; hitt er víst, að Magnús Ketilsson, sem prentar réttarbótina í Lagasafni sínu I, 87—90, segir að hún finnist í „gömlum söfnum og dómabókum“ íslenskum. Sbr. Landsb. 58. 8vo.

Wij hans med gudz nadh Norgis Danmarkis Vendes ok Gotha koning wtwaldh koning¹⁾ til swerghe hertugh j slesswick ok hertugh j²⁾ holsten Stormarn ok ditmersken Greffwe vthi oldhenborgh oc delmenhorsth Görer alle witerligt adh wi med wore elskelighe Rodhe haffwe nw offwerweghet worth ok Norigis Rikess ok thess jnbyggeress bestha oc [bestand uppð³⁾ thet adh jnghen skal olaggelighe⁴⁾ twingess eller beskathess⁵⁾ her effther thenne dagh Oc ther fore haffwe wi nadelighe wnth ok giiffwit alle wore [kære⁶⁾ wndhersaathe wti Norgis Rike tesse efftherscreffne rettebøther oc wylie adh [alle⁶⁾ wore lagmen offwer alth worth Rike Norighe them swo strenghelighe holdhe skulle Och ther effther alztingh⁷⁾ rettelighe dōme och ffore reth lagh [ath seighe⁸⁾ swo wel offwer⁹⁾ then rike som offwer then fatike.

ffōsth wylie wij adh jnghen skal bastass¹⁰⁾ eller bindess

¹⁾ b. v. 1642. ²⁾ vti 1642. ³⁾ [bestand paa 1642. ⁴⁾ alagunger 1642. ⁵⁾ beskattes 1642. ⁶⁾ [b. v. 1642. ⁷⁾ altingies 1642. ⁸⁾ [aff at sigie 1642, ⁹⁾ sl. 1642. ¹⁰⁾ bastees 1642.

vthen [han sigh¹) lag[ligie] forbryther eller worder gripen met ferske gerninghe Oc [anlagess eller wppo klages²) fore the sacker som laghen vtviser ath geldhe uppo liiff eller ære Hwo som her amoot gør bõthe konungdomen xl lybskie mark Oc staa then som saa³) wordher gripen fulretthis effter xij manne dome.

Jtem hwo som [kommer for oss ok kerer⁴) sine retthe keremool oc bristh⁵) eller oc fore the dommere som wij til skicke met wore opne befalelse breff wilie wij oc⁶) ath then skal wora⁷) ther fore ofeigt⁸) obasteth ok obündhen hwo som ther amot gør eller gõrendis wordher bætha oss xl libschie mark oc misthe sine len oc standhe then som swo⁹) aakerer fulretthis effther laghen med tolf manne dome. (n⁹) komme nokre fore oss eller fore the domere som wij swo tilskickit haffwa met worth opne breff ok haffuer ey retthe keremaall Tha bæthe amoth then som han swo⁹) met oretthe uppa kerth haffuer effther laghen.

[Jtem hwo¹⁰) som forbrytther sine Jordher oc odhol effther laghen tha skülle the falle til oss ok kronen ok ej til them¹¹) som haffuer landh eller len aff oss.

Jtem⁰) hwilke domere som wij till skicke met wore opne breff ath sitthe dom ok rett hwem the tha steffne fore them sitther ther tha noker offuerhörighe ok wil ey lidhe steffningh¹²) oc ey bewiser siith laghlighe forfall fore domererne bæthe til oss fore hwar tiidh otthe ortwgher ok trettan mark och then som aakærer sinæ kosthaldh.

[Jtem hwo¹³) som feigdher¹⁴) eller offerretther offuer laghen nokon then som wore¹⁵) beskermselse breff¹⁶) haffuer tha bæthe ther fore som lagh wtviser.

Jtem¹⁷) mynthen her wti Ricket skal ware [licka jaffn oc oc goth¹⁸) met mynthen wti danmark ok skal gaa her wti Ricket fore fyllesthe¹⁹) wthi alle køpemol som j dan-

¹) [at han siig 1642. ²) [audklaffues(!) eller paakæress 1642. ³) b. v. 1642. ⁴) [fore oss kærer 1642. ⁵) bryst 1642. ⁶) b. v. 1642. ⁷) ware 1642. ⁸) wfigdet 1642. ⁹) sl. 1642. ¹⁰) [Then 1642. ¹¹) then 1642, ¹²) steffnænæ 1642. ¹³) [Then 1642. ¹⁴) figdær 1642. ¹⁵) wor 3642. ¹⁶) b. v. 1642. ¹⁷) sl. 1642, ¹⁸) [jefngod 1642. ¹⁹) fyllista 1642.

mark ok skal dansk mynth ytess¹⁾ ok vtgyffwess oc gengz²⁾ wora fore licke werdh her j Ricket licke som Norgis mynth oc tesslickess Norgis mynth skal ydhess oc gengze ware j danmark som dansk mynth. fintz ther nokon bristh uppo mynth tha wilie wij latha rethe offwer mynthemesteren som thet segh bør.

Datum jn ciuitate nostra asloensi Quinta feria jnfra octauam visitacionis Marie. Anno domini Mcd xc primo et cetera.

661.

20. Júlí 1491.

í Skálholti.

DÓMR tólf presta útnefndr af Stepháni Jónssyni biskupi í Skálholti um fiskatiund til kirknanna í Vestmannaeyjum.

AM. 232. 8vo 88_b—89_b, bréfabók Gizurar biskups Einarssonar með hans eigin hendi á árunum 1540—1548. — AM. 263. Fol. bls. 91, skr. 1598 („Þessi domur finnst j gomlu maldagabokinni j Skalholti Anno 1598“).

Domur um [tiund j³⁾ Westmanneyjum.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda arni prestur snæbiarnason. officialis heilagrar Schalholltzkirkiu. Sigurdur jonsson. audun þoruardzson. þorualldur snorrason. Narfe jonsson. þoruardur helgason. Gudmundur olafsffon. Eirekur sigurdarson. Oddur bergson. arni jonsson. jon hall-dorsson og helgi jonsson. prestar. kuediu gudz og sina kunnigt giorandi at sub anno gracie M^o cd^o. nonagesimo primo a þridiudaginn næsta firir Translacionem sancti thorlaci episcopi⁴⁾ j Schalholti Vorum uier j dom nefndir af wirdu-ligum herra og andaligum faudur herra steffani med gudz nad biskup j schalholti at dæma og skoda um þa akiæru sem sira snorre helgason kiærði til jons jonssonar. er kend-ur er hringalin at hann hefði ecki golldit retta

¹⁾ ytthes 1642. ²⁾ giengsa 1642. ³⁾ fiskatijvnd af 263. ⁴⁾ þ. e. 19. Júlí.

prestz tiund og kirkiutiund um ij áur af þeim afla sem hann hafði feingit af þui skipe. sem hann var formadur firir eptir gomlum uana. komu þar fram ij bref under godra manna jnnciglum. at þar ætti at gialldazt enn tiundi huor fiskur. af allri þeirri skreid sem þar kæmi a land. var stefnan langlig gior og greindur jon laugliga firir kalladur. þui j gudz nafni amen. dæmdum wier fyrnefndir prestar med fullu doms atkuædi at hinn tiundi huer fiskur skuli gialldazt æuenliga og obrigduliga med samfengna skreid kirk(i)-unum j uestmannaeyium af ollum þeim fiskum og ueidiskap sem þar kemur a land. nema heilafiske. epter þui sem dandimanna bref og maldaginn j schalholhti utuisar og takizt eingi fiskur af fyr enn tiundiñ er golldiñ. Suo og dæmdum uier fyr nefndañ jon skulldugañ¹⁾ at giallda suo marga fiska sem þrattnefndur sira snorre kynni at beuisa at hann hefði eigi lukt og slika sekt sem a audrum tiundum og j kristinriett²⁾ standa.

Samþykki þenna uorn dom greindur biskup Stephan og setti sitt inncigle med uorum jnnciglum firir þetta bref er skrifat war j sama stad. deigi sidar en fyr seigir.

662.

22. Júlí 1491.

á Hólum.

SNJÓLFUR prestr Sigurðsson lýsir því að hann hafi vegna Ólafs biskups lukt síra Guðmundi Skúlasyni svo mikla peninga fyrir jörðina Býjasker, sem bréfið greinir.

AM. Fasc. XXX, 8, frumritið á skinni með brákuðu innsigli. — Apogr. 3331. — Í sumum bréfabókum er þetta bréf ranglega árfært til 1481, og í bréfabók Biskupsskjalasafns 3. Fol., bls. 391—92, er það árfært til 1490.

Brief um jordena Biaskier.³⁾

Þat giore eg sira sniolfur sigvrdzson godum monnum uiturligt med þessw minw opnv brefe ad eg medkenunzt ad eg hefi lugtt sira gudmundi skulasyne suo mikla pen-

¹⁾ skyldugañ 263. ²⁾ christnum rett 263. ³⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

inga biskupsens uegna fyrir jordina bíasker: fim kyr og vj hundrud j gellum nautum. og vj hundrud j gellum saudum. og iiij saudi gamla ad auk. med haustlagi. hier med gaf sira gudmundr biskupen avllungis kuittan med handabandi. vm fyrskrifada peninga. ad þessum Monnum nærveraundum einare biornssyne og eigle grimssyne og morgum dande Monnum audrum hia veraundvm æ holtstavdvm j langadal. og til sanenda hier vm setta eg mitt jusigli fyrir þetta vitnisburðarbref skrifad æ holum j hialltadal fostvdagin næstan epter þorlagx Messo. anno domini M^o cd^o lxxxx primo.

663. 28. Júlí 1491. í Lögmanshlíð.
6. Júní 1492. í Ási í Öxarfirði.

SVEINN bóndi Sumarliðason lýsir sig löggarfa eptir Sumarliða föður sinn og fjárhaldsmann systkina sinna Eiríks, Árna og Ólofar, og leggr lög og dóm fyrir þá peninga, er faðir hans átti, þegar hann dó.

AM. Fasc. XXX, 9, frumrit á skinni, flagnað af fúa til stórskemda Innsiglin eru dottin frá, 6 að tölu.

Þat [giorum] uer þoru[ardur] gislason. ion arnason. ey-iolfur b[od]varson. halldor ionson. M[agnus] snorason. kæri þorgrimsson godum monnum uitrligt med þesso uoro opnu brefi at þa lidit uar fra hingatburd vors herra ihesu christi þushvndr[vd] flógr hundrud [niu ti]ger¹⁾ ok eitt ar i logmanzhl[id] j kraklingahlid æ fimtud[ag]in næstañ fyrir olafsmessu ena fyrri epter andadan sumarlida eireksson uoro [ue]r þ[ar] j hia savm ok h[eyrdum a] at [s]veirn bondi svmarlidason [set]tiz þ[a j öndvegi . . .] llogvm ok lýsti sig logligan erfingia epter greindan svmarlida fodur sinn at fostum eignum ok lavsvm er svmarlidi hafði att. ok svo lysti hann sig logligan fiarhallzman syskina sinna eireks.

¹⁾ Árni ritar utan á bréfið „1491“, og sama ártal stendr í bréfaskrá Grunnavíkr-Jóns.

arna ok olofar þat þeim [b]æri med logum at eignaz af fyrnefndum arfi. uorv þar . . . ntar skvld[er] up a peningana. enn sveirn bondi lagdi log ok dom fyrir þa peninga er svmarl(id)i fader hans hafdi att ok med farit nv ad[ur] enn [h]an deydi. ok til sanenda her vm settu uærr fyrskrifader men uor insigli fyrir þetta bref skrifat i asi i oxarfirdi midvikudaginn næsta fyrir huitasvnnv. ari sidar en fyr seger.

664.

6. August 1491. í Hafrafellstungu.

KAUPMÁLABRÉF Jóns bónda Finnbogasonar og Helgu Sæmundsdóttur.

AM. Apogr. 5611 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali a kalfskinn“.

Þath giðrum wier Einar benedikzson. jon diakne finnbogason. sigmundur tíidelsson ok hauskuddur sygurdzson godum monnum uiturligtt med þessu woru opnu brefue. ath þa lidith war fra guds burd M.^o cd.^o xc. ok eitt ær. a laugardaghenn næsta fyrir laurenciusmessu (j) hafrafellztungu j auxarfirde. worum wier hia. sahum ok heyrðum æ. ord ok handaband jons bonda finnboghasonar af einne halfu enn helgu sæmundardottur kuinnu hans af ánnare. ath sua fyrir skildu. j fyrstu ath greindur jon medkendizst. ath helga kuinna síjn ætte j sinn gard xiii hundrud ok xx i jardagozse er hann hefde tekid hennar vegna ok þar til lxxx. hundrud ok .xix. hundrvth betur. ath til reiknadri tilgiöf. er hann gaf til hennar. ath þeirra gipttingardeghe. sem reiknadizst fiordungur wr fiortantighe hundradha. er hann hafdi haftt til kaups ok eigenordz uid adurgreinda helgu. var ok skilid i þessu þeirra handabande ath jon bonde skyllde megha skipa ok giallda greindri helgu þa peninga sem hann willde fyrir fyrr greinda hennar mala-peninga i fostu ok lausu. þui hun gaf þar fulltt jaayrde ok samþycke til af sinne hende. Suo ok fieck sagdur jon

finnbogason greindri helgu sæmundzdottur kuinnu sinne. fulltt ok allt valld. magtt ok vmbod til vmskiptte áá ath giora. samþycke til ath gefua vñ sijna malapeninga. ok til sijn kiosa mega þa peninga. fasta ok lausa sem hann villde henne giallda ok til skipa j sagdañ mala. ath ollu jafnfullu. sem hun vøre ein fyrir sier. þar bok akuedur. ath þeirre kuinnu ber suaurum ath hallda eptter laugum. þar eptter fleck ok luktte opttnefndur jon finnbogason adrnefndre helgu sæmundzdottur til fullrar eignar fyr greinda mala peninga. jordena hafrafellztungu. er liggur i auxarfirde. med ollum þeim gognum ok giædum. sem greindri jordu hefuer fylggt ath fornv ok nýio ok hann vard fremzst eigande ath. ok þar til jardernar gilsbacka og¹⁾ halfuañ hol a fialle. er liggia i skinnastadaþingum. skyllde hun taka þessar. iij. jarder fyrir xij hundrvth ok .xx. fyrir þath jardagoz er hun atte i hans garde. hier til skipade hann ok luktte henne .xx. malnytu kwgillde .xx. gelldfiar kwgillde .x. hundrud j kauplum. xx. vætter smiors fyrir fyrir x. hundruth. j silfre ok klædum .x. hundrvth. j hwsbunade. sængum ok aklædum .x. hundrud. j kauttlum. pottum. koparsmide. tinsmijde. ok audrum bordbwnade .x. hundrvth. j kistum ok bwsgagne. sma ok stæru med odrum bwhlutum ok þarfigum peningum. x. hundrud. Hier i mote gaf optt nefnd helga títt nefnda jon bonda sinn ok giorde aurlu(n)giss kuittañ ok akiærulausañ. vñ alla þa peninga sem hun atte j hans gard. fasta ok lansa. war ok þath fullkomligha skilith i þessum greindra hiona giorninge ok handabañde. ath nær a .xij. manudum sem þeirra misdaude kynne ath werda. suo ath hun lifde honum leingur. þa skyllde nefnd helga taka ath sier til fullrar eignar. frials forrædiss ok asetu greinda jord tvngu. vnder sitt bw ok peninga. suo ok skyllde hun taka til sijn greind tíjtige¹⁾ hundradha af þeim peningum. er saman stæde heima i tungu. med dañdemanna maate ok ýfuersyn. erfingionum til vissuligrar audsyningar. enn

¹⁾ Svo

það goz frijtt edur ofrijtt. sem meira kynne saman standa a greindre jordu. ok jon hefde átt. skulu erfingiar til sijn taka. ath riettu laghaskiptte. kynne ok suo werda ath hann lifde henne leingur. þa skilde þrattnefndur jon finnbogason sier apttur til fullrar eignar. allar fyrnefndar jarder. tungu. gilsbacka ok hol. enn erfingiar greindrar helgu skýlldu þa taka i sinn modurarf .xiiij. hundrud ok .xx. i jordum. ok jordunne rangáá. þar i tilskildre. ok sliectt af lausafie sem reikningur til stendur ath tilgiof nidur felldri. sem logmal tilskipar. Stadfestu. jatudhu ok samþyckttu med síjnu handabande þesse þrattnefnd hion. jon finnbogason ok helga sæmundzdotter. allan þenna giorning. af beggia hende. fastan. stodugan ok obrigdileghan wera ok wera skýlldu fyrir sier ok sijnum erfingium. war finnboghe jonsson laugmadur forsagnarvottur fyrir þessum þeirra giorninge. ok samþycktti a laganna veggna allan þenna giorning. skipan ok fleskiptte greindra hiona i mille. þui ef suo kynne ath profuazst med riettu logmale ath tíjttnefnd helga mætte minne peninga eignazst enn fyrrskrifuad stendur. j sin mala ok af fie bonda síjns. þa gaf þrattnefndur jon finnboghason henne suo mikid i síjna logiof vpp i þessa fyrrsagða peninga sem af hennar mala kynne reiknazst. ok apttur teliazst. ath riettu logmale. Ok til sannenda hier vin setti finnboghe jonsson laugman sitt jnciglle med worra fyrrgreindra manna jncigllum fyrir þetta bref. giortt ok skrifad i sama stad deghe ok áare sem fyrr sager.

665.

21. August 1491.

í Snóksdal.

SIGURÐB Daðason kongs umboðsmaðr í Húnavatnsþingi gefr Egli bónda Grímssyni fult umboð til að halda þing um mannslag Jóns Sigurðssonar, að leiða megi víglýsing hans.

Bréf þetta er merkilegt fyrir það, að það er grundvöllr falsbréfanna um Jón lögmann Sigmundsson.

A.

[Ófalsaða bréfið].

Eptir „*Morðbréfabæklingi*“ Guðbrands biskups Þorlákssonar hinum þriðja og síðasta, er hann kallar: „*Sönn undirvísun um þau ómannlegu, hræðilegu og óviðurkvæmilegu morð og manndráps bréf, og nokkra aðra gjörninga, sem skrifaðir og lognir hafa verið uppá Jón Sigmundsson laungu eptir hans dauða og afgang*“, Hólum 1608, bl. Bj. Um bréf þetta fer biskup svo látandi orðum: „Úr þessu bréfi hafa þeir fyrst morðbréfin smíðað með þessum hætti: Maðr var í Húnavatnsþingi, hét Jón Sigurðsson, faðir Gísla bónda, bjó á Mærðarnúpi; hann varð manni að skaða, sem hét Jón Markússon, sem bevisað verður með gömlum bréfum og innsiglium. Þar af má merkja, að einhver efi hefr verið á, hvort Jón Sigurðsson muni hafa lýst vígi eptir lögum. Því hefr Sigurðr Daðason sýslumaðr viljað rannsaka það. Hér hafa þeir falsarar feingið kveikina, og á þessum grundvelli og af þessu bréfi diktað þetta bróðurmorð,¹⁾ fyrst svo, að krabba og gera Jón Sigmundsson úr Jóni Sigurðssyni, sem berlega sér á bréfinu, hugsandi ekki þar um, að Ágrímr var veginn átta árum fyrri en Jón Markússon; síðan hafa þeir gert hvert bréf eptir annað, og skammzart sín ekki, heldr burtkastað allri æru og öllum guðs-ötta, öllum náungans kærleika, og skrifað svo hvert falsbréfið eptir annað“.

Það giöre eg Sigurdur Dada son Kongs Vmbods maður j Húnavatsþinge. godum Móñum kunnugt með þessu voru opnu Briefe. að eg hefe feinged Eigle Bonda Grijms-syne fullt og allt Vmbod til að setia þing vm það Mañslag. sem Jon *Sigursson* hefur ofyrersyniu j falled so þar meige hans Vmbodsmañ leida hans Vijglysing. gief eg honum þar fullt valld til. Dom að nefna. Eid að taka að jafnfullu sem eg sialfur. Og til sañenda hier um set eg mitt Jñsigle fyrer þetta Brief. skrifad j Snogsdal j Middölum. sunnudagen næstañ fyrer Bartholomei messu. Arum epter Guds burd 1491.

B.

[Falsbréfið].

AM. Apogr. 693, að því er virðist, eptir sjálfu frumfalsbréfinu. — Apogr. 3956 eptir transskripti á pappír frá 1594. — Bisk. 4. 4to bls. 217

¹⁾ Þ. e. að Jón Sigmundsson hafi vegið Ásgrím bróður sinn 1488.

(Syrpa Guðbrands biskups). Ófalsaða bréfið (A.), sem hlýðir upp á Jón Sigurðsson, er prentað í þriðja Morðbréfabæklingnum 1608, Bj, en þetta er ekki prentað þar.

Þat giorer ek sigurdr dadason kongs umbodsman j hona-uazþingi¹⁾ godum monnum viturlíkt med þessu [voru opnu²⁾] brefi at ek hefur³⁾ feingid egli bonda grimssyni fullt ok allt umbod til at setia þing um þat manslag sem ion *sigmundsson* hefur ufyrrersyniu j fallid suo þar megi hans umbodsman leida hans uiglysing [giefr ek⁴⁾] honum þar fullt valld til doma at nefna ok eida at taka at iafnfullu sem ek sialfur. ok til sannenda her um setta ek mitt jnsigli fyrer þetta bref er skrifat var j snoxdal j middaulum sunnudagin næsta fyrir bartolumeus Messo arum epter guds burd [M^o cccc notiger ok eitt ar.⁵⁾]

666. 27. September 1491. á Þingeyrum.

VITNISBURÐUR um reka fyrir Gnýstaðalandi á Vatnsnesi.

AM. Fasc. XXX, 6, frumritið á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 419.

Bref vīm nystadi.⁶⁾

Þath giorvm vier arni jonson og skulijonson og saului þorvallzson godum monnum viturlígt med þessv vorv opnv brefi at þa er lidith var fra hingadbvrd vors herra jhesv christi þushund fiogr hundrvt notiger og eit ar. a þingeyrum j hvnavazþingi a þriðiudaginn næsta fyrir micaelssmesso vorum vier j hia saum ok heyrðvm a at asgrimr aboti tok svo felldañ vitnisburd med hañdabandi af gunnari biarnarsyni at adrgreindur gvnnar sagdizt hafa farit med jord klaustursins a þingeyrum nýstade a uatznesi vīm þriu ar epter bygging jons abota. sagdi fyr nefndur gunnar at aboti jon hefði sagt ser at kirkian a asgeirsa ætti þar halfan

¹⁾ 693; Hunavatnþing 3956. ²⁾ voru opnu 3956.; brjáluð skammstafan í 693. ³⁾ 693; hefe 3956. ⁴⁾ [giefum vier 3956. ⁵⁾ [m. iiiijc xc og j ár (!) 3956. ⁶⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vidreka fyrir jordunni fra tiarnara og jnn j mooz vid geita-fell sagdi og optnefndr gunnar at eigill prestur jonson er þa hieilt tiarnar stad hefði hvorki lesit fyrir ser skrar eda nokr skilriki at kirkian a tiorn ætti þar nockurn reka fyrir adrgreindri jordu gnýstodum. og til sanninnda hier vñ settum ver fyr nef(n)der menn vor innsigli fyrir þetta vitnissburdabref er giort var j sama stad og ari deigi sid-ar enn fyr seger.¹⁾

667.

13. Október 1491.

í Holti.

AUÐR Jónsdóttir gefr upp Stepháni biskupi Jónssyni eigu sína og tiltölu til hálftrar jarðarinnar Miðbælis undir Eyjafjöllum.

AM. 263. Fol., bls. 29, máldagabókin forna frá Skálholti, skr. 1598.

Þad giorum vier arne prestur snæbiarnarson officialis heilagrar skalholltz kirkiu. hakon prestur ionsson. jon prestur jonsson. auzur prestur biorsson. asmundur jonsson. godum monnum viturligtt med þessu voru opnu brefvi. at sub anno gracie. M.^o cd.^o nonagesimo primo j odda j áuveria hrepp vorum vier j hia. miduikudaginn næsta firir festum calixti pape²⁾. saum oc heýrdum a ord oc handa band þessara manna herra stephans med gudz nad biskups j skalholli af einne alfu enn audar jonsdottur af annari. skildizt þat oc falzt vnder þeirra handabandi ad greind audur gaf vpp adur nefndum herra steffane. alla þa eigu oc tiltaulu sem hun atti oc hefur átt til jardarinnar halfv(r)ar midbælis xx^c ad dyrleika. er liggur vnder eyiafiollum med radi oc samþycke. oc handabandi sigurdar jonssonar bonda hennar sem þar var þeirra nærverandi þessum giorninge. oc adur hafði fyrr skrifada halfva jord midbæli golldit oc gefid biskup magnuse godrar minningar. sem gud hans sæl nadi eptir þui sem þeirra kaupbref þar vm giortt vtvijsar. Ogh til sanninda

¹⁾ 28. Sept. ²⁾ þ. e. 9. Okt.

hier vmm setium vier fyrr nefndir menn vor insigli firir þetta vplagsbref. er skrifat var j hollte vnder eyiafiollum a sama áre. .iiij daugum sidar enn fyrr seiger.

668.

20. Oktober 1491. á Eyvindarmúla.

STEPHÁN biskup Jónsson skipar síra Þórarin Oddsson, „sinn kæra son“, ráðsmann Kirkjubæjarklaustrs um þrjú ár.

AM. 263. Fol., bls. 87, máldagabókin forna frá Skálholti, ákr. 1598.

gamallt bref.

Uær Stephanus med gudz nad biskup j skalhollte giorvm godvm monnvm viturligt med þessv vorv opnv brefe. ad vier hofvm sett og skipad vorn kæra son síra þórarinn oddsson vmbodsmann og fyllmektugann radzmann yfer klaustrinv og stadnvm j kirkivbæ a Sijdv. og ollvm stadarins peningvm þar faustvm og lausvm. frijdv og ofrijdv. kvikvm og davdv. jnnan gardz oc vtan þeim sem fyrrgreindv klaustre og stadnvm til heyrer. Suo oc skal hann hion ráða. jarder byggia og kavp giallda. epter þui hverivm sem honvm þykir til vinna. Skal hann sekta oc sækia og saker a gefa. ef klaustursins peningvm oc stadarins verdur rangliga halldid. edur raskad. firir kirkivnnar valldi. j skalholltte. skvlv þeir aller kvitter sem hann kvitta giorer. vnder fulla grein og reikningskap vid oss. og adur nefnt klavstur. skal hann hafa kavp oc þionvstv lavn. menn og setv. epter þui sem godur oc gamall vani er til. ad rádzmanni ber þar ad hafa. Skal hann þessv vorv vmbodi klavstursins ad fylgia. vm hin næstu epterfarandi .iiij. ar. og þat leingur sem ej er onnur skipan á gior.

Og til sanninda hier vmm settvm vier vortt jnsigli firir þetta vmbodz bref. skrifad a Eyvindarmvula j fliozt hljyd fimtvdaginn næsta epter festvm Luce Euangelistę Anno domini M.^o cd^o nonagesimo primo.

669.

25. Nóvember 1491.

undir Múla.

21. Apríl 1518.

í Ögri.

VITNISBURÐARBREF um það, að Þorleifr Björnsson hefði legið með þeirri konu, sem verið hefði þrimenningr að frændsemi við Ingveldi Helgadóttur, barnsmóður Þorleifs.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol., bl. 185—186, skr. 1604. — Kriegers safn 2. 4to, bls. 88—90, með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 151, með hendi séra Jóns í Hitardal (lakleg afskrift). Um þenna vitnisburð og vitnisburð Salomons prests Magnússonar frá 1518 ritar Jón: „Þessir vitnisburðir eru, sem Björn Þorleifsson á stingr í sínum framburði [1544], að nýlega séu uppljóstaðir og fram bornir af mágum Björns Guðnasonar“.

Witnisburdur millum Þolleifs og Jngvelldar vm mein.

Þad gjaurum wid Jon Jonsson. og Þorleifur Aurnolfson. godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe ad wid medkiennunst¹⁾ festum²⁾ catrine³⁾ virginis. árum epter Gudz burd M. cccc xc og eitt ár vnder Mula æ skalmarnesi worum wid j hið sáum og heyrdu æ herming og lysing [og medkiennung⁴⁾ Gijsla Philippussonar ad hann hefði werid dagligur sueirn Þolleifs heitins Björnssonar [sem Gud hans sál náði.⁵⁾ og hann hefði witad fyrir full sanninde ad greindur Þolleifur hefði leigit þa konu er hann heyrde talda og kallada þremennings⁶⁾ skyldsemi wit Jnguellde helgadóttur. þeirrar somu konv er fyrr greindur Þorleifur atti baurn med Biorn og Þrudu og aunnur þeirra syskin fleire⁷⁾. Lysti optskrifadur Gijle þessu þar opinberliga. Þessum dandi monnum aheyrundum. Joni Erlingsyni. Pali Jonssyni. Olafi Grijmssyni og maurgum [godum monnum audrum þar næruerandi.⁸⁾ Witnadi greindur Pall Jonsson þessari fyrrskrifadri lysingu optnefndz Gijsla Philippussonar⁹⁾ vnder ockur fyrrnefnda menn Jon oc Þolleif og þa¹⁰⁾ fleiri goda menn. [er þar næri woru.¹¹⁾

Og til meiri sanninda og sanns witnisburdar hier vm

¹⁾ ad b. v. 115. ²⁾ festo 115, Kr. 2. ³⁾ Catharinæ 115, Kr. 2. ⁴⁾ [sl. 115, Kr. 2. ⁵⁾ [sl. 115. ⁶⁾ svo öll; ekki: í þremennings. ⁷⁾ sl. 115. ⁸⁾ [öðrum 115. ⁹⁾ sl. 115. ¹⁰⁾ sl. 115. ¹¹⁾ [nær stadda 115, og er öll niðrlagsgrein bréfsins stytt í 115.

witnisburðarbref. Skrifad j Ogri j Jsafyrde miduikudaginn næstan fyrir festum Johanis Episcopi. þa lidit war frð Gudz burd. M. d. og xvijj ðr.

670.

[1491—1518].

VEGABRÉF handa Jóni presti Þórðarsyni á pílgrímsför erlendis, útgefið af Stepháni biskupi í Skálholti.

Bisk. Skalh. XVIII, 49, skinnblað, sem aldrei hefir verið innsiglað, og nú er skemt af fúa. — AM. Apogr. 2392 með hendi Árna sjálfs. Í Maí 1507 er „Johannes Elerdes de Islandia“ ritaðr í bók Rostocksháskóla og gefr háskólanum tvö mörk. Hvort það gæti verið þessi, og „Elerdes“ þá mislesið eða afbakað fyrir „Thorderi“ og bréf þetta því frá 1507, læt eg ósagt.

Testimonium.

Steffanus dei gracia episcopus skalho(l)tensis omnibus et singulis presentes literas visuris sey auditoris innuere preoptamus quod unus parrochialium nostre diocesis filiorum nomine johannes thorderi suis superioribus obediens et dilectus partes proponit aggredi transmarinas. varia sanctorum deuocionis instinctu limina peregre visitando. postquam eum absoluimus a peccatis et excessibus. quibus irretitus est. vestram igitur caritatem affectuose rogamus. quatenus dictum johannem in suis necessitatibus. vestris consiliis et elemosinis misericorditer adiunetis. ab omnium bonorum operum retributore mercedem in futuro desiderabilem percepturi.¹⁾

¹⁾ „Þetta bref hefur aldri leingra ritad vered“ (AM).

Lagfæringar og athugasemdir.

- Bls. 1¹⁰ skrárinnar l. skrárinnar.
- 12⁸. Pátrssonar l. Péttrssonar. Bréf þetta (Nr. 11) væri annars réttara heimfært til 1365, því að það ár andaðist Thomas prestur Snorrason, svo að eldra getur það í raun rétttri ekki verið, og frá því ári virðist það einmitt vera.
- 18. Nr. Uppi yfir bréfinu heiði átt að standa: í Görðum.
- 20, síðustu neðanm. línu ⁶) l. ⁹).
- 43. Nr. 45. Guðrúnar (í fyrirsögn bréfsins) l. Guðríðar.
- 81¹² hvi l. því.
- 92. Nr. 90. Guðrúnar Þorkelsdóttur (í fyrirsögn) l. Guðrúnar Gunnlaugsdóttur, Þorkelssonar. Bréf þetta er í flestum eintökum rétt prentað með öllu, en meðan á prentun hefir staðið hefir setningr á því hrúnið og þar með haggazt um stafsetning sumstaðar til algerðrar endrleysisu, og stendr bréfið með þeim ummerkjum í nokkrum eintökum.
- 152. Nr. 149. Fyrri dagsetningin á að vera 17. August, en ekki 21. August.
- 158. Nr. 154 (í fyrirsögn) 23. September l. 16. September.
- 184₁₀. Arna Magnússonar l. Ara Magnússonar.
- 200₁₉. Jon Baudvarssonar. l. Jon Baudvarsson.
- 235, 6. neðanmálgrein: chronologium l. chronologiam.
- 258. Nr. 242 (í fyrirsögn) Reynivöllum l. Reykhólum.
- 281₇. 10. August l. 5. August.
- 326₁₂. Saudartungum l. Sandartungum.
- 332. Nr. 314. Um réttust eða líklegust lestrarmerki í máldaga þessum sjá IV. bindi bls. 769.
- 389₅. Nr. 355 (í fyrirsögn) Hrafn l. Hrafns. Samastaðar í 4. línu að neðan: hrafns l. hrafns⁹).
- 391 í fyrirsögn að Nr. 356: 24. Júní l. 24. Júlí.
- 394, Nr. 359: Ormr skyldi (í fyrirsögn) l. Loptr skyldi.
- 434, 2. neðanmálgrein. Þar er talið, eins og alment hefir gert verið (sbr. Espólins Árb. II, 102.), að Bjarni Þórarinnsson hafi verið veginn 1482, en af dómi Magnúsar biskups 24. Okt. 1482 (Nr. 412), má sjá, að vígið hefir fram farið á Jólaföstunni 1481, og helst, að því er séð verður, að morni þriðjudagsins 4. Dec.
- 436, 2. neðanmálgre.: bséfinu l. bréfinu.
- 462; neðanmálgreina merkin hafa, að minsta kosti í sumum

- eintökum, fallið úr textanum; eiga þau að koma í 20. l. að ofan: *ecke frammar*¹⁾ og í 10. l. að neðan: *Magnus kongs*²⁾.
- 479^s. sn[íolfur] rafsson, er svo rétt lesið eins og hér er prentað, en *hitt er rangt*, sem stendr í afskrípt síra Snorra Jónssonar meðal Apogr. AM. 3600: „sn . . . paalsson.“
 - 489^{is}. bavgfhiar l. bavgvar (hefir skekkzt í prentan, og kann að vera rétt í sumum eintökum).
 - 501. Nr. 444 í fyrirsögn og 9. línu að neðan: iordena . . . dal. Þetta á vist að réttu lagi að lesast eyðulaust: jörðina *Dal*, sem á að merkja Dal í Patreksfirði, en það er sama og *Sauðlauksdalr*. Þetta er og ritað eyðulaust áfram í afskrípt síra Björns Haldórssonar (d. 1794) af Sauðlauksdalsbréfum, sem hann hefir gert stafrétt eptir frumritunum, er þá voru til, og fært síðan inn í kirkjustólsbók Sauðlauksdals þá, sem enn er notuð, og prestrinn, sem nú er í Sauðlauksdal, síra Þorvaldr Jakobs-son — aðgættinn maðr á forna hluti — hefir lofað mér að skoða.
 - 589. Nr. 522 (í fyrirsögn): Nikulásdóttur, l. Sæmundardóttur.
 - 607. Neðanmálgreinar og merki eiga að vera svo: halldor¹⁾; neðanmáls: ¹⁾ Svo (því að hann er áðr í bréfinu nefndr Hallbjörn). sira²⁾; neðanmáls: ²⁾ leiðr; suo, hdr. með³⁾; neðanmáls: ³⁾ Svo.
 - 703 í neðstu línu: sem sem l. sem. Framan á 26. örk hefir prentazt VII. B. fyrir VI. B.
-

REGISTR.

- Á** (Árbær) i Holtum 325.
Á (Árbær) á Landi 323.
 á (landamerki) 12, 48, 98, 113, 425, 426, 520, 552, 554.
 á = Aurriðaá 137.
 ábati (vextir) 266, 396, 523, 584, 617^a. — mörk í ábata af fjórum hundruðum 30.
 abbadís 500, 698².
 ábóti 6, 14, 18, 19, 53², 633. — Ábótastofa, sjá húsakynni (stofa). — ábótavígsla 634².
 ábýli 188.
 ábyrgðarbréf 209.
 Ábær í Skagafjarðardölum 409.
 að vincula Petri 147, 392. sbr. Pétur postuli.
 Aðalbrandr Helgason, Lambkársonar, prestur á Stað á Reykjanesi (d. 1286) 2.
 Aðaldalur í Suðrþingeyjarþingi 34, 35, 751.
 aðalsbréf 635—637, 708.
 Aðalvík í Ísafjarðarsýslu 2.
 adventa 203, 328³, 330², 331, 629², 630³ 734².
 afbrot 406.
 Afall(ið) í Rangárþingi 329².
 afhendingarbréf 574—576. — afhendingarmaður 365.
 aflagóz 439.
- aflát 312. — aflátsbréf 457—458, 591—593.
 aflausn 167, 210, 474, 492, 592², 593, 768.
 affli (= sjávaraffli) 705, 758.
 afrétt, afréttur 4, 8, 80², 81², 82³, 83⁵, 99, 109, 123, 173, 177, 268², 330, 334, 527, 555, 575. — afréttardalur 109. — afréttarland 575.
 afsalsbréf 608, 685.
 Agatha mætur hin helga 535, 558, 590.
 Agnes mætur hin helga 469, 470.
 ágóði 173.
 Akbrautarholt í Holtum 324.
 áklæði 77, 684, 771. — norrænt áklæði 581. — sálúnsáklæði 77, 735. — ulláklæði 735.
 Akradæl í Blönduhlíð 7.
 Akrakinn (Akrakinn) í Blönduhlíð 7.
 Akranes í Borgarfjarðarsýslu 177, 178. — Aknesingar 104.
 Akrar (hvorirtveggja) í Blönduhlíð 145—146, 342, 599, 691 691—692, 693, 706—707.
 Akrar („Akrer“) í Fljótum 573.
 Akrar á Mýrum 43, 44, 45, 46, 134.

- Akrey(jar) í Helgafellssveit 12,
19—20.
- Akreyjar á Breiðafirði 237.
- akrgerði 175.
- ákæra 60, 61, 70², 72, 82, 83,
89, 96, 99, 101, 102, 114,
135, 139, 193, 194, 205,
214, 249, 310, 313, 336²,
338³, 340, 343, 375, 388,
396, 404, 414, 416², 422,
423⁴, 427, 444², 454, 463,
467³, 484², 485, 488². 489²,
490, 494³, 497, 498, 499,
500, 531, 536, 537, 542,
561, 582², 584³, 585², 604,
609. 615⁵, 616², 619, 621,
622, 623, 624, 642, 649,
657, 700, 701², 706, 713,
715, 720, 721², 724², 726¹,
735, 740, 742, 744, 745,
747, 749, 756, 757.
- alabastrum 332, 333².
- Álar á Akranesi 177.
- Alcok, sjá Hróbjartr (Robert).
- Alexander páfi hinn VI. 419.
- Álfadalr á Ingjaldssandi 43, 509
—510.
- Álfheiðr Flosadóttir, Jónssonar,
kona Eyjólfss Snorrasonar
(1390) 31.
- Álfr Knúttsson norrænn riddari
(1470—1483) 138, 395, 397,
497.
- Álfr prestur (fyrir 1480) 314.
- alkirkja 106, 383, 460, 465,
466. — alkirkjuskyld 109.
- áll (rekamark) 177.
- allra heilagra messa, sjá messa.
- almennigr 81, 83. — almennigr
í Mývatni 110.
- almúgi 5, 106, 107, 183¹, 284,
338, 359, 360, 362², 363,
364², 365², 381, 383, 384,
390³, 381², 402, 458², 459,
463, 466, 468, 496, 507,
672, 705, 754.
- Álptafjörðr í Ísafjarðarsýslu
714.
- Álptafjörðr í Snæfellsnessýslu
54, 588.
- Álptanes á Mýrum 246, 291,
451.
- Álptanes(ið) við Skerjafjörð 123,
718.
- Álptaver(ið) í Vestr-Skaptafells-
sýslu 697.
- Álptavogr á Breiðafirði 3.
alsætti 115, 695.
- altari 218, 219. Sjá kirkja.
- altunna, sjá búsgagn.
- Aluer, sjá Álfr.
- Alviðra í Dýrafirði 516.
- Alviðra í Olfosi 589.
- Alvisiensius erkidjákn (1487)
591.
- Alþingi 5², 136, 212, 251², 273,
281, 282, 365, 376, 383,
387, 419, 542, 570, 660,
663, 664², 665, 666, 667,
668, 669, 670, 671², 672²,
673, 703, 705, 719, 724. —
alþingisdómar 138—139, 215,
258, 272, 282, 289, 542—543,
600—601, 752—755. — alþing-
issamþykkt 661—675. Sbr. Öx-
ararþing.
- alþýða 105.
- álögur 143, 144, 216, 225², 227.
- amboð, sjá búsgagn.
- Ambrósíus biskup hinn helgi
56, 349.
- áminningarbréf 156—158.

- amtmaðr 236, 576.
- Amund Kakonagle ráðsmaðr í Björgvin (1481) 348.
- Ámundason: Skeggi, Þorbjörn.
- Ámundi Þorleifsson í Björgvin (1481) 347.
- Amsterdam 689.
- Ámundsson: Andrés, Eiríkr.
- Ámýrar, sjá Mýrar.
- Ánastaðir (Annastaðir) á Mýrum 256.
- Andakýll(inn) í Borgarfirði 173, 176, 688. — Andakýlsá 174.
- Andreas (Auðun) Þorbjarnarson prestur syðra (1481) 388.
- Andrés Ámundsson norrænn riddari, seinni maðr Gunnhildar Pétursdóttur (1481—1486) 347—348, 412—413, 435—436, 572.
- Andrés Árnason prestur í Austr-Skaptafellssýslu (fjörgamall 1491; mun faðir Ögmundar prests) 743—744.
- Andrés Grænlandingabiskup umbodsmaðr Skálholtsstóls (1460—1462) 314.
- Andrés Guðmundsson, Arasonar, undir Felli og á Reykhólum (1481—1490) 342—343, 416—417, 468, 469—472, 477—478, 492, 504—505, 517—518, 519, 731.
- Andrés Hauksson í Árnessþingi (1461) 411—412.
- Andrés Jónsson prestur nyrðra (í Presthólum) og ráðsmaðr Hólastóls (1477—1491) 96, 180, 193, 209, 221, 232, 266, 286, 301, 303, 308, 309, 324, 336—337, 339, 340, 354, 372, 381, 390, 391, 488, 512, 537, 568, 649, 677, 725, 735, 744, 747.
- Andrés Magnússon í Reykholtssdal (1480—1490) 298, 723.
- Andrés Ormsson nyrðra (1480—1482) 264, 265, 451.
- Andrés (Andreas) postuli, Andrésmessu 120, 121, 217, 308, 309, 310, 331, 646, 687.
- Andrés prestur í Hruna (um 1400) 38.
- Andrés prestur (fyrir 1480) 315. Sbr. Andrés Jónsson.
- Andrésdóttir: Cecilia, Guðrún.
- Andrésson: Einar, Jón, Snorri, Þorleifr, Ögmundur.
- Andrius Guðmundsson prestur í Flatey á Breiðafirði (1481—1482) 454—455.
- Anglia, sjá England.
- Anna Snjólfisdóttir, kona Ólafs Ásbjarnarsonar (1487—1489) 611.
- annunciatio Mariæ virginis 349, 476, 686.
- apostolica auctoritas 592, 593. — apostolica sedes 402.
- aptansöngur 219, 312, 465.
- Aradóttir: Guðrún, Ólöf.
- Arason: Daði, Guðmundr, Jón. arbeiði 531.
- áreið, áreiðargerð, áreiðardómr 1, 87, 137, 298—299, 317, 426, 575, 750. — áreiðslubréf 1.
- Árengjar í Miðfirði 137.
- Arfadalir í Grindavík 125. — Arfadalsnes 125.
- arfir (erfingi) 5, 6², 229, 392, 433, 595. Sbr. erfingi, lögarfi.

- arfr 115, 136, 146, 190, 279, 280, 294, 352³, 438, 439, 453², 475, 548¹, 569, 570³, 571, 583², 584², 585², 586, 601, 615², 643, 693², 722², 723², 760. — arfleiðing, artleiðsla 197³, 352, 421, 467. — arfleiðingarbréf 296—297. — arfaskipti 55, 74, 354, 707, 722. — arftökar 549, 661. — arftaka barns, sem getið er í útleigð 279.
- Ari Eiríksson nyrðra (1481—1484) 416, 482, 510.
- Ari Guðlaugsson prestur í Dýrafjarðarþingum (1479) 230.
- Ari Guðmundsson sýslumaður á Reykhólum (d. 1423) 42, 146—147, 215—217, 225—227.
- Ari (Árni) Jónsson lögréttumaður (1481) 377.
- Ari Jónsson lögmaður (d. 1550) 702.
- Ari Magnússon bóndi á Lundi í Lundarreykjadal (1482—1486) 446, 556—558.
- Ari Magnússon sýslumaður í Ögri (d. 1652) 183, 184, 200, 305, 438, 665, 679, 769.
- Ari Ólafsson djákni og prestur nyrðra (1477—1491) 120, 127, 483, 623, 624, 720, 735, 747.
- Ari Ólafsson, Thomassonar, á Hafgrimsstöðum (1585) 5.
- Ari Sigurðsson, priors Jónssonar, í Miklagarði í Eyjafirði (1478—1490), umboðsmaður Hólastóls, faðir Jóns biskups 159, 186, 502—503, 582, 684.
- armbrysti 431, 741. Sbr. her-tygi, vopn.
- armigeri 402.
- Árnadóttir: Arnþrúður, Guðný, Ragna, Þorlaug.
- Arnallsstaðir í Skriðdal 577—578.
- Arnarbæli á Fellsströnd 1, 3.
- Arnarfjörður í Ísafjarðarsýslu 43, 55, 392, 534—535.
- Arnarhóll undir Jökli 147.
- Arnarholt á Skarðsströnd 3.
- Arnarhovoll í Landeyjum 324.
- Arnarnes á Akranesi 177.
- Arnarstaðir í Gnúpasveit 588.
- Arnarstapaá í Patreksfirði 678.
- Arnarstapi undir Jökli 54—57, 370, 576.
- Árnason: Andrés, Bjarni, Björn, Böðvar, Eilífr, Einar, Erlendr, Eyjólfur, Geir, Grímr, Guðmundur, Hallr, Heinrekr, Höskuldr, Indriði, Jón, Magnús, Markús, Nikulás, Steinólfr, Þorkell, Þorleifr, Þorólfr, Þorsteinn.
- Arnbjargarbrekka í Hörgárdal 548, 571.
- Arnbjarnarson: Árni, Þórður.
- Arnbjörn Ásmundsson prestur nyrðra (1479—1484) 205, 220, 525.
- Arnbjörn Guðmundsson í Breiðdal austr (1486—1491) 577—578, 749.
- Arnbjörn Snæbjarnarson (dæmdu til dauða 1467) 88.
- Arnes í Trékyllisvík 276, 351, 413, 436.
- Arney á Breiðafirði 40.
- Arnfinnr Jónsson á Bakka í Öxnadal og á Laugalandi, bróðir Finnþoga lögmanns,

- sýslumaðr í Vaðlaþingi (1476—1487) 279, 315, 451—452, 517, 569, 598, 599.
- Arnfinnsson: Eyjólfur.
- Arngeirsson: Indriði, Tumi.
- Arngæisstaðir í Fljótshlíð 325, 332.
- Arngerðr Haldórsdóttir á Vatnsleysuströnd (1479) 185.
- Arngrímur Birgisson prestur í Austfjörðum (1477) 119.
- Arngrímur Bjarnason ráðsmaðr í Skálholti (1704—1708) 137, 317, 554.
- Arngrímur Jónsson lærði, prestur á Mel í Miðfirði (d. 1648) 496, 662.
- Arngrímur Kolbeinsson nyrðra (1481—1490) 409.
- Arngrímsson: Grímur, Jón.
- Arngrímsstaðir á Skarðsströnd 4.
- Árni Arnbjarnarson nyrðra (1479) 137.
- Árni Björnsson, hins ríka Þorleifssonar (dáinn fyrir 1476) 74—75.
- Árni Einarsson, Árnasonar Dalskeggs, bróðir Eyjólfssonar, sýslumaðr í Vaðlaþingi (1480—1491) 264, 265, 312, 545—547, 582, 691, 693, 739.
- Árni Geirsson á Eyvindarstöðum í Blöndudal (1477) 98.
- Árni Gunnsteinsson í Gröf í Kaupangssveit (1476) 87.
- Árni Haldórsson vestra (1485—1486) 532, 606.
- Árni Hallsson sýslumaðr í Þingeyjarþingi (1483—1491) 496, 686.
- Árni Hallsson prestur nyrðra (1474—1491) 60, 205, 221, 223, 623, 624, 649, 682, 747.
- Árni Helgason á Snæfellsnesi (1407) 39.
- Árni Hermannsson vestra (1481) 417.
- Árni Höskuldsson, Runólfssonar, bóndi í Eingey, Núpufelli og Hnappstöðum (1478—1488; d. 1488) 127—128, 189, 204—206, 224—225, 260—262, 312, 365, 527—528, 624—625², 626.
- Árni Jónsson í Þingeyjarþingi (1479) 101—102.
- Árni Jónsson í Húnavatnsþingi (1491) 764.
- Árni Jónsson prestur syðra (1481—1491) 388, 757.
- Árni Ketilsson nyrðra (1486) 569.
- Árni Klemensson vestra (1486) 566.
- Árni Magnússon í Austfjörðum (1485) 535, 538.
- Árni Magnússon prófessor (d. 1730) 62, 72, 74, 75, 90, 98, 102, 103—104, 113, 114, 115, 116, 124, 129, 135, 145, 159, 160, 162, 165, 166, 167, 180, 189, 192, 200, 203, 258, 290, 294, 296, 311, 313, 342, 350, 393, 397, 407, 421, 422, 440, 446, 449, 475, 486, 498, 515, 535, 545, 550, 553, 555, 558, 582, 586, 590, 598, 609, 627, 631, 635, 641, 647, 648, 657,

- 697, 702, 706, 715, 722, 734, 749, 760, 768.
- Árni Mánason á Skarðsströnd (c. 1245) 3.
- Árni Nikulásson í Húnavatnsþingi (1488) 644.
- Árni Oddsson (lepps?) í Dalasýslu (1450) 50—52.
- Árni Oddsson lögmaðr (d. 1665) 608.
- Árni Ófeiggsson í Aðaldal (fyrir 1397) 35.
- Árni Ólafsson biskup í Skálholti (1414—1420) 40—41.
- Árni Ólafsson í Rangárþingi (1481) 414.
- Árni Sigurðsson nyrðra (1481) 343.
- Árni Snæbjarnarson prestur í Hruna (1481—1491) og offícialis syðra (1487, 1490 og 1491) 348, 393, 411—412, 453, 475—476, 481, 515, 586—587, 620, 647, 675, 705, 757, 765.
- Árni Sumarliðason, Eiríkssonar (1491) 760.
- Árni Sveinbjarnarson, Þórðarsonar (1490) 720—722.
- Árni Sveinsson á Skógarströnd (1450) 51.
- Árni Thorsteinsson landfógeti 80, 81.
- Árni Þórariússon nyrðra (1480) 267.
- Árni Þorleifsson (Árnasonar) á Snæfellsnesi (1431) 47.
- Árni Þorleifsson, Árnasonar frá Glaumbæ, bróðir Teits (1481—1490) 408—409, 437—439, 697.
- Árni Þorsteinsson bóndi frá Holti í Fljótum, bróðir Hallsteins (1477—1486) 120—121, 169, 312, 350, 352, 497—498, 524, 541, 542, 572.
- Árni Þorsteinsson í Austfjörðum (1486) 577.
- Árni Þorsteinsson prestur á Valþjófsstað (1481—1485) 269, 519—520, 538—539.
- Árni Þorvarðsson í Viðey (1487) 608.
- Arnkötlustaðir í Fljótshlíð 325.
- Arnlfjotr Ólafsson prestur á Saudanesi 666.
- Arnoddur Einarsson prestur á Undenfelli, bróðir Magnúsar prests á Möðruvöllum (1478—1482) 129, 449.
- Arnoddur (Oddur) Jónsson prestur á Hjaltastað (1486) 577.
- Arnoddur Thómasson vestra (1483—1487) 470, 609.
- Arnór Björnsson nyrðra (1478) 135.
- Arnór Finnsson, Péturssonar, sýslumaðr í Ljárskógum (1476—1491) 88, 196, 200, 206—207, 272, 279, 283, 377, 451—452, 531—533, 600, 602, 606—607, 642, 753, 754.
- Arnór Jónsson í Aðaldal (1397) 34—35.
- Arnór Magnússon nyrðra (1478) 135.
- Arnór prestur (fyrir 1480) 315. Sbr. Arnór Özurarson.
- Arnór Özurarson prestur og ráðsmaðr í Skálholti (1481—1482) 453, 455.

- Arnórsson: Indriði, Oddr.
 Arnórstaðir á Barðaströnd 256.
 Arnþrúðr Árnadóttir nyrðra
 (1489—1490) 684.
 Aronsson: Grímr, Helgi, Þórar-
 inn.
 Árskógr (skógr sá, er fylgir
 jörðunni Á) á Síðu 698.
 Árskógr við Eyjafjörð 571.
 ártíðardagr 14².
 Arus (Árós á Jótlandi) 102.
 Ás „í Fljótsdalshéraði“ (Fellum)
 98, 410, 539—540.
 Ás í Hálsasveit 14.
 Ás í Holtum 255, 322.
 Ás í Kelduverfi 108, 112², 113,
 302, 310, 368, 430, 560,
 760.
 Ás í Melasveit 175.
 ás, ásendi (landamerki) 3, 90,
 98².
 ás (=Hrísás) 137.
 Ása Egilsdóttir, Grímssonar,
 kona Einars Oddssonar (1480
 —1482) 295, 457.
 Ásar í Skaptártungu 603, 604.
 Ásbjarnardóttir: Jórunn.
 Ásbjarnarson: Brandr, Ólafr,
 Runólfr.
 Ásbjarnarstaðir á Vatnsnesi 554.
 Ásbjörn Sigurðsson prestur syðra
 (1484) 513.
 Ásbjörn Þorbjarnarson á Snæ-
 fellnesi (1465) 57.
 ascencio domini 515, 567, 598.
 Ásgarðr í Andakýl 174.
 Ásgarðr í Húnavatnssýslu 554.
 Ásgautr Jónsson vestra (1488)
 642—643.
 Ásgautsdóttir: Ingvildr.
 Ásgautsson: Jón, Thomas.
- Ásgeir Bjarnason prestur í Dýra-
 fjarðarþingum (d. 1773) 236
 —237, 273.
 Ásgeirsá í Viðidal 201, 232,
 233, 266, 438, 439, 764.
 Ásgeirsson: Jón.
 Ásgrímr Hallsson frá Héðins-
 höfða (1477—1488) 109, 112,
 310, 367, 544, 547, 569, 582,
 604.
 Ásgrímr Harðbeinsson nyrðra
 (1478) 135.
 Ásgrímr Hrólffsson á Snæfells-
 nesi (1487) 593.
 Ásgrímr Jónsson ábóti á Helga-
 fellu (1352—1378) 9—27, 28,
 37.
 Ásgrímr Jónsson bróðir (1477—
 1478) og síðar ábóti á Þing-
 eyrum (1488—1495) 116, 658
 —659, 713, 748, 764.
 Ásgrímr Jónsson prófentumaðr
 á Hólum (1456) 751.
 Ásgrímr Sigmundsson, Steinþórs-
 sonar (1476—1483; veginn í
 Viðidalstungu 1483) 69, 228,
 233, 542, 763.
 Ásgrímr Þorkelsson nyrðra (1478)
 135.
 Ásgrímr Þórólffsson, bróðir Ein-
 ars, á Snæfellsnesi (1480—
 1481) 278—279.
 Ásgrímsson: Björn, Gunnsteinn,
 Hallr, Helgi, Jón, Magnús,
 Rögnvaldr.
 Ásgrimsstaðir í Skagafirði 95—
 96, 696.
 Áskelsson: Magnús.
 askr, sjá búsgagn.
 Askstaðir undir Eyjafjöllum
 330.

- Ásláksson: Ormr.
- Ásláksstaðir í Kræklingahlíð 571.
- ásmundar (járn) 318, 618, 653.
- Ásmundarson, sjá Ásmundsson.
- Ásmundur Bjarnason vestra (1489) 679.
- Ásmundur Jónsson bróðir Stepháns biskups (1480—1491) 278, 306, 381, 706, 728, 765.
- Ásmundur Jónsson nyrðra (1489) 654.
- Ásmundur Móðúlfsson (Moðaulfs-son) nyrðra (1485) 541.
- Ásmundur prestur í Tröllatungu (1537 og síðar) 580.
- Ásmundsson: Arnbjörn, Jón, Oddr.
- assumpcio Mariæ virginis 87, 116, 117, 152, 153, 168, 169, 223, 292, 411, 451, 461, 519, 715.
- Ástriðardóttir: Valgerðr.
- Ástriðr Oddsdóttir vestra (fyrir 1490) 690—691.
- Ástriðr Sæmundsdóttir, móðir Ásgríms, Einars og Þorleifs Þórólfssona, á Snæfellsnesi (1480—1481) 278.
- Álason: Þórðr.
- Atli Önundarson, bróðir Kára og Eyjólfis, í Fnjóskadal (1479) 222—223.
- áttungakvartel, sjá búsgagn.
- áttæringr, sjá skip.
- Auðbrekka í Hörgárdal 117², 183, 184—185, 192, 199.
- Auðkúlustaðir í Svinadal 74, 648.
- auðn (jarða) 570.
- Auðnir á Barðaströnd 255.
- Auðnir í Rangárþingi 322.
- Auðnir í Svarfaðardal 92.
- Auðólfsstaðir í Langadal 451.
- Auðr Jónsdóttir undir Eyjafjöllum (1491) 765.
- Auðstaðir í Hálsasveit 173.
- Auðun Guðmundsson vestra (1486) 558.
- Auðun Hrafnsson á Barðaströnd (1479) 229.
- Auðun Jónsson á Snæfellsnesi (1431) 45, 46.
- Auðun Jónsson á Snæfellsnesi (1489) 652—653.
- Auðun Oddason á Snæfellsnesi (1482) 425—426.
- Auðun Þorbergsson rauði biskup á Hólum (d. 1321) 316.
- Auðun Þorbjarnarson, sjá Andreas Þorbjarnarson.
- Auðun Þórðarson prestur vestra (1480—1482) 291, 442.
- Auðun Þorvarðsson prestur syðra (1481—1491) 393, 493, 757.
- Auðunardóttir: Helga.
- Auðunarson: Jón, Þórðr.
- Auðunarstaðir í Viðidal 199, 265—266.
- Augmundr, sjá Ögmundr.
- augsýn (landamerki) 175⁵.
- Augustinus biskup, guðs játari (apostolus Anglorum) 105, 292.
- aul, sjá öl.
- Aulves, sjá Olfos.
- aulmusa, sjá ölmusa.
- Aunsson: Jón.
- aurar: fríðir aurar 16. — fullir aurar 15, 139, 272.
- Aurnólfr, sjá Örnólfr.
- Aurriðaa í Miðfirði 137.
- Aurriðalækur á Völlum eystra 99.

- Aurriðavatn á Völlum eystra 99, 409—410, 567—568, 685.
- Ausa í Andakýl 174.
- Austfirðir 539, 715—716.
- Austmannsdalr í Arnarfirði 142.
- Austrsyn í Noregi 457.
- Auxarfjörðr, sjá Öxarfjörðr.
- Auxn —, sjá Öxn —
- Ávaldsstaðir í Viðidal 191.
- Ave Maria 106, 130, 458.
- Áverjahreppr (= Rangárvellir) 294, 488.
- áverki (á jörð) 10.
- averki 542—543. — áverkabætr 415, 495.
- Ávik á Ströndum 255.
- avrk, sjá örkr.
- avx, sjá öx.
- ávöxtr (fjár) 482, 585, 586.
- Babilla** martyr 589,
- bachalaureus arcium 72, 453, 648, 751.
- baðstofa, sjá húsakynni.
- Bakkakot (Bakki) í Stafholts- tungum 268, 269.
- bakki (landamerki) 90, 299.
- Bakki á Álptanesi 123.
- Bakki í Dalahrepp í Barða- strandarsýslu 142.
- Bakki í Fljótum 750.
- Bakki á Galmansströnd við Eyja- fjörð 199.
- Bakki (Staðarbakki) í Helga- fellssveit 15—16.
- Bakki í Króksfirði 256.
- Bakki (Prestsbakki) í Hrutafirði 202, 393.
- Bakki í Landeyjum 329.
- Bakki í Ólafsfirði 387.
- Bakki (Keisbakki) á Skógar- strönd 425—426.
- Bakki í Vallahólmi 146.
- Bakki á Vatnsleysuströnd 124.
- Bakki í Öxnadal 451—452, 600.
- Ballará á Skarðsströnd 560.
- banasár 212.
- banasótt 223.
- bann 68, 71, 79, 339, 381, 441, 467², 490, 500², 528, 622, 623, 625, 726³, 741, 742, 743, 745. — hæsta bann 726. — páfans bann 737². — bann- lýsing 406². — bannsfelli 467. — bannspína 59, 235, 406, 420, 467, 726. — bannsett verk, bannsverk 339, 383, 396, 737.
- Bár í Eyrarsveit 295.
- Barð í Fljótum 40—41, 168—169, 208, 231, 302, 335—337, 386, 404, 488—490, 572—573, 622—623, 627, 711—712. — Barðsdómr (fyrri og síðari 1481 og 1488) 335, 622, 626, 627, 635.
- Bárðardalr í Suðrþingeyjarsýslu 101, 159, 162, 427, 428, 549—550, 611, 683, 686.
- Bárðardóttir: Guðriðr.
- Bárðarson: Jón, Hallr, Stein- móðr.
- Barðaströnd 166—167, 202, 229, 256, 433, 454, 508—509, 516, 603, 605, 678, 685, 708, 746. — Barðastrandar- sýsla 75.
- Barðatjörn í Höfðahverfi 551—552.
- Bárðr ábóti í Pykkvabæ í Veri (1490) 697—698.

- Bárðr Grímsson (um 1482) 523.
- Bárðr Helgason nyrðra (dáinn fyrir 1478) 137.
- Bárðr Högnason snota lögmaðr (1302) 6.
- Bárðr Jónsson á Fellsströnd (1470) 746.
- Bárðr Jónsson, sveinn Jóns Sigmundssonar (1483—1485) 553.
- Bárðr Oddsson í Mýrasýslu (1428) 44.
- Bárðr prestur á Helgafelli (1302) 6.
- Bárðr Snorrason, Narfasonar (1235) 2.
- Barðsvík á Ströndum 43³.
- Barkarson: Þorleifr.
- Barmar í Reykhólasveit 472.
- Barmr í Djúpafríði 609.
- barn: barn getið í útleið 277, 280. — barneign 103, 150, 151, 163, 167, 445, 532, 634³, 639. — barneignasektir 444. — barnfóstr 533. — barngetnaðr 372, 732. — barnsmóðir 767—768.
- Barnabas postuli 371, 515, 659. — Barnabasmessa 733.
- Barnafell í Ljósavatnshrepp í Þingeyjarþingi 527, 555.
- Bartholomeus Kolbeinsson vestra (1480) 249.
- Bartholomeus postuli, Bartholomeusmessa 88, 223, 225, 395, 396, 447, 521, 522, 523, 604, 638, 678, 679, 763, 764,
- Bátssandar á Suðrnesjum 506, 513, 524.
- Bauðvar, sjá Böðvar.
- Beðstæðingar (Bessastaðamenn) 124.
- beðver, sjá sængrklæði.
- Beiná á Völlum eystra 99.
- beinasög, sjá búsgagn.
- Beintzson: Ketill.
- beit 10, 19³, 27, 35³, 146, 173, 179, 222, 330, 552, 575.
- beit (á botni drykkjarhorna) 26.
- bekkjargáfa, bekkjargjöf 93, 347—348, 548, 661.
- bekkr (í kirkju) 587.
- Belgsholt í Borgarfirði 174. — Belgsholtshólmi 175.
- Benedikt ábóti hinn helgi, Benediktusmessa 53, 105, 107, 426, 427.
- Benedikt Jónsson prestur í Bjarnanesi (d. 1744) 442.
- Benedikt Magnússon (Benediktssonar) lögréttumaðr nyrðra (1482—1491) 449—450, 600, 752.
- Benedikt Sæmundsson í Hornafirði (1481—1490) 409—410, 424—425, 567, 685, 709.
- Benedikt Þorsteinsson lögmaðr (d. 1733) 198, 286, 574.
- Benediktsson: Björn, Einar, Hannes, Hermundur, Jón, Kolbeinn, Magnús, Narfi.
- beneficium 268, 422.
- Beren
- Berfen
- Berfuen
- Bergen
- Bergensis
- Bergfinnr Jússason, Sæmundarsonar, prestur nyrðra (1479—1483) 193, 336—337, 338, 355, 390, 497.
- Berghylr í Hruamannabrepp 475—476, 647.

- Bergljót Sigmundsdóttir, Steindórssonar (1479—1499) 191—192, 201, 543—544.
- Bergljót Þórhallsdóttir nyrðra (1483) 498.
- Bergr Jörundsson í Húnavatnsþingi (1484) 514.
- Bergr prestr (fyrir 1480) 315.
- Bergsson: Oddr, Þorkell, Þormóðr.
- Bergstaðir í Miðfirði 199, 448—449.
- Bergstaðir í Svartárdal 181, 645.
- Bergsveinsson: Jón, Oddr.
- Bergvað í Hvolhrepp 324.
- Bergvin } sjá Björgvin.
- Bergþór Haldórsson prestr í Nesi í Aðaldal (1479) 205.
- Bergþór Jónsson í Borgarfirði (1490) 723.
- Bergþórshvoll í Landeyjum 324, 326, 332.
- Bernharðr prestr (fyrir 1480) 315.
- Berserkseyri í Eyrarsveit 12.
- Berufjörðr í Austfjörðum 715.
- Berufjörðr í Barðastrandarsýslu 469—470, 471.
- Bervik undir Jökli 26. — Bervikrgarðar 28.
- Bessason: Þorsteinn.
- Bessastaðir á Álptanesi 90, 448, 496, 609, 718. — Bessastaðabók 318, 372, 387, 411, 608, 609, 610, 646, 686, 697, 717, 718. Sbr. Beðstæðingar.
- Bessastaðir í Fljótsdal 535—536.
- Bessi Einarsson, Bessasonar, sýslumaðr (1450) 50—51.
- Bessi Kollason, Magnússonar, lögréttumaðr (1480) 271.
- Bessi Svartsson prestr nyrðra (1481—1489) 379, 677.
- Bessi Ögmundsson í Þingeyjarþingi (1479) 222.
- bífalingsbréf 285—286, 506—507, 756.
- Bildudalr í Arnarfirði 501.
- Bilshamrar í Stafholtstungum 268.
- Birgisson: Arngrímr.
- Birgitta hin helga 312.
- birkismiði 684².
- Birningsstaðir í Fnjóskadal 8.
- biskup 8, 11, 129², 157⁴, 220², 235², 246, 263², 270, 304, 312, 315, 338³, 340², 258, 359, 361, 363², 363, 364², 373, 375, 378, 382³, 383², 384, 391, 396, 397, 403², 407, 420, 459², 460, 461³, 462 (opt), 463, 464², 465², 466⁴, 567 (opt), 474, 494—495, 663³, 664³, 665³, 666², 667³, 668, 669³, 670², 671², 672², 673², 677, 707, 736², 737³, 745. — hæsti biskup (= páfi) 582. — biskupatal 314—316. — biskupsdæmi 156², 218, 235, 390, 497. — biskupsgisting 338, 340, 403, 405², 460³, 462, 466, 573². — biskupsjörð 405. — biskups-samþykkt 661—675. — biskupsstofa, sjá húsakynni. — biskupsstóll 219, 315. — biskups-tiundir 61, 144, 156. Sbr. eignarbiskup.
- Biskupsbrekkur í Borgarfirði 177.

- Biskupstungur í Árneshöfnum 214, 394, 454, 481, 730.
- Bitra(n) í Strandasýslu 198, 202, 203.
- Bjadhvarðsdóttir: Sigríðr.
- Bjarg í Miðfirði 187—188, 199, 201, 228, 543.
- Bjargasteinn í Stafholtstungum 268.
- Bjarnadóttir: Hólmfríðr, Randíðr.
- Bjarnanes í Hornafirði 181—182, 442.
- Bjarnardalur í Borgarfirði 268.
- Bjarnardóttir, sjá Björnsdóttir.
- Bjarnarfoss í Staðarsveit 48, 254, 618, 652—653.
- Bjarnargata í Gnúpverjahrepp 321.
- Bjarnargjá í Grindavík 125².
- Bjarnarhöfn í Helgafellssveit 19, 20, 394, 544.
- Bjarnarson, sjá Björnsson.
- Bjarnarstaðir á Skarðsströnd 3.
- Bjarnason: Arngrímur, Ásgeir, Ásmundur, Bjarni, Gizur, Jón, Ljótr, Magnús, Óli, Ormr, Snorri, Vigfús, Þorbjörn, Þorkell, Þorvarðr.
- Bjarnastaðir í Saurbæ 532.
- Bjarneyjar á Breiðafirði 560—562.
- Bjarni Árnason bóndi í Hlíð í Lóni (1483) 403—495.
- Bjarni Bjarnason á Snæfellsnesi (1399) 37.
- Bjarni Brandsson, Haldórssonar, frá Barði (fyrir 1486) 575.
- Bjarni Gíslason lögréttumaðr vestra (1489) 679.
- Bjarni Hallgrímsson prófastr í Odda (d. 1723) 440, 558, 715.
- Bjarni Heinreksson í Hornafirði (1480) 304.
- Bjarni Jónsson 679, sjá Guðni Jónsson.
- Bjarni Jónsson vestra (1479) 183.
- Bjarni Jónsson nyrðra (1489) 683.
- Bjarni Marteinsson í Múlaþingi (Hákalla-Bjarni; d. 1488) 119³, 615.
- Bjarni Ólafsson, sjá Bjarni Ólafsson.
- Bjarni Ólason í Hvassafelli í Eyjafirði (1477—1488; enn á lífi 1488) 101, 107—108, 289, 297, 298, 301², 302—304, 308, 309, 312, 341—342, 355—356, 365—366, 369, 371—375, 376—379, 384, 385—386, 404—406, 524, 641, 650, 652, 736—737.
- Bjarni Pétursson sýslumaðr á Skarði (d. 1768) 560.
- Bjarni Sigurðsson vestra (1465) 56.
- Bjarni Sigurðsson prestur í Dýrafirði, Haga og Selárdal (1428—1450) 42.
- Bjarni Snorrason, Narfasonar (c. 1245) 2, 3.
- Bjarni Sturluson prestur á Snæfellsnesi (1365) 22. Sbr. Björn Sturluson.
- Bjarni Þórarinnsson (Aronssonar) bóndi á Brjanslæk (1464—1481; veginn 3.—4. Dec. 1481) 55—56, 128—129, 230, 247—248, 249—252², 267—268, 273—274, 395—396, 430—433, 434—435, 453—

- 456, 481, 504—505, 602
—604, 632, 695, 708, 769.
- Bjarni Þorsteinsson amtmaðr á
Stapa (d. 1876) 593, 666.
- Bjaun (= Björn?) landamerki
Strandar á Rangárvöllum 326.
- bjórtunna 595, 596². Sbr. búsgagn, öl.
- bjúga, sjá kostr.
- Björg frændkona Magnúsar
prests Einarssonar (1478) 130.
- Björg Snorradóttir, kona Ketils
Ormssonar (1481) 370.
- Björg Þórðardóttir nyrðra (bannsett 1474) 61.
- Björg Þorkelsdóttir, Bergssonar,
kona Jóns Þistils (1481—
1482) 349, 416, 417, 422—
423, 443—444.
- Björgólfsson: Illugi.
- Björgvin (Beren, Berfen, Berfuen,
Bergen, Bergensis, Bergvin,
Bergæ, Norbarne) 62—67,
138, 156, 157, 162, 163,
347, 348, 349, 395, 397,
399, 400, 401, 402, 404,
407, 408, 440, 441, 445,
457, 473, 480, 505, 518,
519, 559, 572, 594, 595,
596, 597, 689.
- Björn Árnason í Aðaldal (fyrir
1397) 35.
- Björn Ásgrímsson í Eyjafirði
(1478—1490) 158, 700—701.
- Björn Benediktsson eystra (1477)
119.
- Björn Brynjólfsson hins ríka
frá Ökrum (1379—1396) 145
—146, 608.
- Björn Einarsson Jórsalafari (d.
1415) 36.
- Björn Gilsson biskup á Hólum
(1147—1162) 315.
- Björn Guðmundsson vestra (1482)
427.
- Björn Guðmundsson í Dalasýslu
(1618) 109.
- Björn Guðnason, Jónssonar,
sýslumaðr í Ögri (1491) 567,
754, 767.
- Björn Gunnlaugsson yfirkeppari
(d. 1876) 84.
- Björn Hafliðason syðra (1479)
214.
- Björn Haldórsson prestur í Sauð-
lauksdal (d. 1794) 235, 237,
418, 591, 754, 770.
- Björn Helgason vestra (1476—
1484) 88, 523.
- Björn Jónsson á Snæfellsnesi
(1358—1377) 10, 16, 20, 21,
28.
- Björn Jónsson seinni maðr Þorgerðar Ólafsdóttur (c. 1430—
1440) 147.
- Björn Jónsson í Rangárpíngi
(1476) 81, 82, 83.
- Björn Jónsson tjalds (Tjaldsson)
í Húnavatnspíngi (1477—1487)
96—97, 99—100, 107, [295,
436, 438, 606.¹)
- Björn Jónsson í Eyjafirði (1484)
524.
- Björn Jónsson í Skaptafellsþíngi
(1490) 697.
- Björn (Bjarni) Jörundarson á
Snæfellsnesi (1362) 15—16.
- Björn Kársson í Húnavatnspíngi (1446—1447) 434, 435.

¹) Sýnist alt geta átt við þenna mann.

- Björn Magnússon vestra (1479) 225, 226.
- Björn Magnússon sýslumaðr á Munkaþverá (1680) 575.
- Björn Ólafsson í Dalasýslu (1618) 109.
- Björn Pétrssón á Skógarströnd (1450) 51.
- Björn Pétrssón sýslumaðr á Bustarfelli 98, 535.
- Björn Sigurðsson í Skagafirði (1477) 111.
- Björn Sturluson (Sturlason) prestur á Snæfellsnesi (1358) 10. Sbr. Bjarni Sturluson.
- Björn („Bjarni“) Vilhjálmsson (veginn 1479) 212, 213, 215, 306.
- Björn Þorleifsson ríki, hirðstjóri á Skarði (d. 1467) 49—50, 56—57, 74, 140—143, 147, 182, 215—217, 225—227, 238, 254, 274, 287, 392, 395, 443 (opt), 558, 603, 678, 755.
- Björn Þorleifsson, Björnssonar, á Reykhólum (enn á lífi 1544) 580, 767.
- Björn Þorleifsson biskup á Hólum (d. 1710) 103, 104, 316.
- Björn Þorsteinsson á Myrká (1481) 353.
- Björn Þorsteinsson prestur nyrðra (1479—1491) 193, 205, 354, 381, 390, 488, 499, 512, 677, 725, 735, 740, 744, 747.
- Björnsdóttir: Guðrún, Kristín, Snjófríðr, Solveig, Steinunn, Þuríðr.
- Björnsson: Árni, Einar, Eyjólfur, Gísli, Grímr, Guðni, Gunnar, Gunnlaugr, Hallvarðr, Hannes, Jón, Koðran, Ólafur, Sigurðr, Stefnir, Stephán, Tjörvi, Þorkell, Þorleifr, Þormóðr, Þorvaldr, Þorvarðr, Ögmundur, Özur.
- Bláfeldr í Staðarsveit 37, 48.
- Blákápusel í Fljótum 488—489, 490.
- blámerktir dúkar, sjá dúkr.
- Blasíus biskup hinn helgi, Blasíusmessa 125, 474, 534.
- Blesastaðir á Skeiðum 321.
- blóðfallsótt 241.
- blóðvökur 700, 701².
- blótsyrði 741.
- blýmet, sjá búsgagn (metaskálar).
- Blöndudalur í Húnavatnsþingi 74, 75.
- Blönduhlíð(in) í Skagafirði 7, 68, 69, 70, 76, 146, 233, 234, 264, 265, 369, 599, 651, 691, 692, 693, 722, 723.
- boðburðr 534³.
- boðleið 534.
- boðorð (guðs) 238, 239.
- Bodzbjargardalur í Mýrasýslu 268.
- bogi, sjá hertygi, vopn.
- Bogi Benediktsson í Hrapsey (d. 1803) 560.
- bók, bækr (sjá og sbr. kirkja) 78, 126, 191, 236, 296, 537, 673, 693. — v. c í bókum 13. — bók = Jónsbók 498, 575, 601, 607, 691, 701², 706, 725, 761. — bréfabók 162. 264², 482², 515, 516, 520, 539, 565, 703, 757, 758²,

- dómabók 138², 223², 226, 271, 272, 279, 438, 542, 663, 666², 723, 755, 767. — kirkjubók 72, 313. — Kolbrún 12. — kopjubók 76, 262, 404. — lögbók 315, 357, 439. — mál-dagabók 602, 628, 757, 766. — messubók 203. — orðubók 86, 130, 528, 530, 531. — rimbók 314. — skinnbók 660, 662², 755. — skjalabók 198, 200², 236, 254, 262, 275, 277, 279, 288, 306, 311, 348, 350, 369, 376, 412, 426, 427, 435, 511, 572, 576, 613, 618, 619, 652, 694, 728, 730. — sögubók 473. — söngbók 39. — ættatölubækr 511. — bókareidr 61, 69, 71, 87, 97, 102, 128, 145, 147, 169, 195, 197, 206, 223, 246, 297, 303, 336, 357, 374, 378, 455, 468, 478, 489, 490², 494, 498², 511, 514, 517, 532, 533, 544, 584², 585², 599, 607, 615, 622, 650², 700, 709, 721, 727, 736³, 741². — bókband 713. Sbr. Bessastaða-bók, Flateyjarbók, Öxnafellsbók.
- ból: bygd ból 666, 667, 674.
- bóla (bólusótt): mikla bóla (1431—1432) 516².
- bolli, bollar, sjá búsgagn.
- Bollstæðingahylr í Kjós 178.
- Bólstaðarhlíð í Langadal 184—185, 191—192, 265—266, 500.
- Bolungarvík við Ísafjarðardjúp 154, 200, 443, 515.
- bolöxi, sjá búsgagn.
- bónði 283, 329, 358, 359², 360, 361², 362, 363⁴, 364, 382², 383², 458, 461, 465, 496, 517, 533², 534, 573², 700, 704, 705², 754. — bónda-eign 494. — bændagóz 636.
- Bonifacius episcopus & martyr 578, 586.
- Bonnesen, Isak Jac., sýslumaðr í Rangárþingi (d. 1835) 80.
- bónorð 746.
- borð, borðhald 218, 538, 577, 638, 684. Sjá hús-búnaðr, húsgögn.
- borg (landamerki) 619.
- Borg í Arnarfirði 43, 142.
- Borg í Hornafirði 486.
- Borg í Miklaholtshrepp 32—33. — Borgardalr 33.
- Borg á Mýrum 688.
- Borg í Skagafirði, sjá Sjávarborg.
- borgan 109, 112, 183, 213, 231, 250, 251, 252, 272, 300, 318, 453, 522, 719, 727, 753, 754.
- Borgarfjörðr eystra 749.
- Borgarfjörðr í Þverárþingi 176, 271, 299, 393, 587, 602, 603, 604, 605, 632, 647, 675, 676, 708, 724, 751—752.
- Borgarholt í Biskupstungum 730—731.
- Borgarhöfn í Hornafirði 304, 409—410, 424—425, 567, 685, 709—710.
- Borgarkot kirkjujörð frá Breiðabólstað í Fljótshlíð 332.
- Borgarsker fyrir Mýrum 176.
- Borghildur Gizurardóttir kona

- Guðmundar Jónssonar (fyrir 1440) 48.
- Borgir í Laxárdal 27.
- bót, bætr 213, 344².— bótamaðr 306.
- Bót í Aðaldal 35.
- botn (landamerki) 679.
- Botn (Árnabotn) í Helgafells-
sveit 13.
- Botn í Patreksfirði 142, 229,
678.
- Botn í Sógandafirði 198.
- Botn í Tálknafirði 142.
- Botnsá (Botzá) í Botnsdal 59,
72, 724.
- Bótólfr ábóti hinn helgi, Bótólfs-
messa, Bótólfsvaka 55, 113,
135, 264, 265, 266, 267, 488,
490, 491, 517, 536, 625,
626, 699.
- Bótólfr biskup á Hólum (1238
—1246) 316.
- Botulfus, sjá Bótólfr.
- Brandagil í Hrútafirði 295.
- Brandaland undir Skálarfjalli á
Síðu 698.
- Brandr Ásbjarnarson vestra
(1482) 433.
- Brandr Eiríksson í Austfjörðum
(1477) 98—99.
- Brandr Haldórsson, Arngeirs-
sonar á Barði (d. fyrir 1464)
40—41, 231, 235, 489, 572—
573, 575.
- Brandr Hrafnsson, lögmans
Brandssonar, nyrðra (1490),
síðar prestur á Hofi í Vopna-
firði og prior á Skriðu 716—
717.
- Brandr Jónsson biskup á Hól-
um (d. 1264) 315.
- Brandr Jónsson lögmaðr (d.
1494) 107, 138—140, 154—
155, 282, 283, 653.
- Brandr Ólafsson nyrðra (1482)
448.
- Brandr Pálsson nyrðra (1488)
264.
- Brandr (Högnason?) prestur í
Görðum á Akranesi (fyrir
1478) 178.
- Brandr Sæmundarson biskup á
Hólum (d. 1201) 316.
- Brandr Þórólfsson vestra (1464)
55.
- Brandsson: Bjarni, Einar, Er-
lendr, Finnbjörn, Grímr, Gunn-
ar, Haldór, Helgi, Hrafn, Ís-
leifr, Loptr, Magnús, Oddr,
Ólafr, Ormr, Páll, Sigurðr,
Snjólfur, Steinn, Þórólfur, Þor-
steinn.
- Brattavellir á Árskógarströnd
219.
- brauð og vín (sacramentum) 244.
- Brauðatunga (Brautartunga) í
Lundarreykjadal 646.
- braut glituð (vefnaðr) 472.
- Brautarholt á Kjalarnesi 123³.
- bréfabrot 62, 463².
- bréfalausn 211².
- Breiðabólsstaðr í Fljótshlíð 332.
- Breiðabólsstaðr í Reykholtssdal
173.
- Breiðabólsstaðr í Vatnsdal 97.
- Breiðabólsstaðr í Vestrhópi 223,
559, 599.
- Breiðafjörðr vestr 1, 2, 40, 52,
256, 266, 288, 445, 446,
451, 454, 519, 522—523,
560—561, 608, 708, 709,
710. — Breiðfjarðardalir 59,

- 166, 215, 217, 226, 351—
352, 353, 394, 422.
- Breiðavík undir Jökli 49, 50,
306, 370, 576.
- Breiðdalr í Suðrmúlasýslu 444
—445, 482, 483. — Breiðdalsá
79, 715.
- Brekka í Holtum 323.
- Brekka í Hvaldal 416, 417.
- Brekka á Ingjaldssandi 42.
- Brekka í Króksfirði 256.
- Brekka í Norðrárdal 92.
- Brekka (BrekkuLand) í Rangár-
þingi 332.
- Brekkur (hérað) í Húnavatns-
sýslu 115—116².
- Bremen 595—596.
- Bresagerði á Akranesi 178.
- Briccius episcopus & confessor
59, 608.
- brigð (á jörðu) 16, 20², 21², 44.
- Brigida mæð hin helga 105.
- Brimilsvellir á Snæfellsnesi 43,
44, 278, 544.
- Brimnes í Svarfaðardal („í Upsa-
þingum“) 92, 537.
- Brjan Ólafsson prestur nyrðra
(1481) 355, 390.
- Brjanslækr á Barðaströnd 256.
Sbr. og sjá Lækr.
- Broddason: Erlendr, Jón, Sigurðr.
- Broddi Sigurðsson nyrðra (1489)
660.
- Broddi Þorláksson í Rangár-
þingi (1481) 414.
- broddgeiri (lands) 32.
- bróðir, bræðr (munkar) 14, 25³,
26², 33, 54, 107, 115, 117²,
153, 154, 155, 156, 158,
162², 163, 166, 167, 170,
180, 184, 205, 220³, 273,
292², 294, 295, 311, 349⁴,
375, 376, 393, 403, 404,
408, 442, 443, 457, 482,
493, 518, 526⁴, 559², 560,
581, 602, 604, 605, 633²,
674, 687, 697, 713, 720. —
bræðr í Björgvín 559, 572. —
bræðralag 312.
- bróðurmorð 763.
- Brokey fyrir Skógarströnd 50—
52.
- brot 140, 158, 167³, 179, 308,
356, 373², 374, 445, 464,
474⁴, 475, 545, 603, 645²,
704, 716, 727.
- Brúar í Aðaldal 35.
- Brúará í Bjarnarfirði 256.
- brúðkaup (brúðlaup, brullaup)
210, 498², 499. — brullaups-
dagur 92, 228, 348, 351, 498,
683, 738. — brullaupsvitni (—
vottar) 93, 228, 680.
- Brumansson: Ólafr.
- Brún í Svartárdal 645.
- Brúnastaðir í Tungusveit 236.
— Brúnastaðahólmi 236.
- Brúsastaðir í Húnavatnsþingi 295.
- Brynjólfur Eiríksson (Krákssonar
hins gamla, faðir Haldórs
Brynjólfssonar) í Árnessþingi
(1481) 411.
- Brynjólfur Jónsson vestra (1478)
128.
- Brynjólfur Jónsson syðra (1480)
258.
- Brynjólfur Magnússon, Benedikts-
sonar frá Espihóli (1476—
1486) 502—504, 551—552,
582.
- Brynjólfur Magnússon vestra
(1489) 679.

- Brynjólfur Oddsson nyrðra (1484—1488) 528.
- Brynjólfur Sigurðsson í Árneshöfði (1479) 213—214.
- Brynjólfur Sigurðsson vestra (1480) 296.
- Brynjólfur Sveinsson biskup í Skálholti (d. 1675) 314, 421, 422, 520, 529, 620.
- Brynjólfur Þórðarson sýslumaður á Hlíðarenda (d. 1762) 635.
- Brynjólfsson: Björn, Haldór, Pétur, Þorsteinn.
- brytastarf 355.
- bræðringar 210.
- bú, búnaður 76, 79, 96, 106³, 136, 146, 204, 210, 222, 326, 341, 405, 583⁵, 617, 680, 761. — búfastir menn 105. — búfé 531, 704. — búfjárleigur 133. — búlausir menn 106. — búsetumenn 704. — búsupptaka (-tekt) 68, 79². Sbr. bóndi, búsgagn.
- Buchouw 595.
- búð, búðir 57⁵, 58, 429. — búðarstaða (-stöð) 57, 429. — búðsetumenn 704.
- Búðardalur á Skarðsströnd 2, 4, 602.
- Bukden 67.
- Búland hið innra við Búlandshöfða 49.
- Búland í Skáptártungu 610—611. bulla 418.
- búr, sjá húsakynni.
- burellum 64.
- Búrfell í Þjórsárdal 322. — Búrfellsháls 326.
- Búrfellsdalur undir Jökli 10.
- búsgagn, búhlutir, búsbúhlutir 79², 618, 653, 735, 761². — altunna 78. — amböð 79. — askr 78. — áttungakvartel 703. — beinasög 78. — sjá björtunna. — bolli 579², 580². — bolöxi 177. — borðskál 77. — byrða 580. — diskur 78, 580. — skornir diskar 77. — drykkjararskál 77. — eskja 78. — eysill 77. — fat 77, 580. — fata, fötuskriði 580, 735. — hálfkanna 580². — hálfunna 78². — harðsteinn 78. — heituausa 77. — horn gert af tönn 211. — hornasög 78. — hornstauþ 77. — jarðkerald 234. — jarnfat 284². — kanna 77, 579², 581. — ker 172. — c skjólna ker 580. — kerald 78, 580, 581². — kerald í jörðu 735. — c skjólna kerald 579. — ketill, katlar 29, 40, 73, 77², 172, 284, 580, 761. — ij skjólna ketill 503, 504. — sex skjólna ketill 581. — ij fjórðunga ketill 735. — fimm fjórðunga ketill 653. — viij fjórðunga ketill 179, 735. — ketilhróf 579². — ketilhróf með xiiij hrærum 580. — kista 36, 174, 431, 472², 473², 581, 659, 685, 730, 734, 765. — kista læst 77, 472, 473. — fimm vætta kista 77. — kistur með jarnum 472. — klabbryni 78. — klaufhamar 78. — kola 78. — kolskara 78. — kúpa 77. — kvartel 78. — kvern 78², 202. — ljáir 78, 101. — matarlok 78. — metaskálar með blýmetum 327. — munnlaug 77, 581.

- mælisketill 318, 580. — Sbr. net. — orf 101. — páll 78, 579². — þjátröskjur 418. — pottar 73, 77, 79, 579², 580², 581, 761. — reip 77, 700, 701. — reka 579. — salsar 77. — sár 580. — skál 78, 580. — skerdiskr 77, 580. — skeri 78. — skiðaskr 579², 580². — skjóla, sjá ker, kerald, ketill, sýrukerald. — smábúsgagn 78. — smjörjár 78. — spónn, spæmir 78, 579², 580². — spónbrensla 580. — stampr 78. — stokkr með niðrfellu 78. — stórkerald 78. — strokkr 735. — súðþverfari 78. — sýrukerald 580. — sög 580. — tinföt 77, 179. — torfskeri 579, 580². — trédiskar 577, 580. — tréfat 77, 179. — trog 78, 579², 580², 581, 735. — trogskrif 580. — uppgerðarkeröld 580, 582. — uppistöðukeröld 573, 579². — þverfari 78. — örkerkr 78², 581. — öskutrog 580. — ox 78.
- Bustarfell í Vopnafirði 98, 335 536.
- Butraldastaðir í Fljótshlíð 331. bygðarrymt 498².
- bygging (jarða) 204, 424, 447, 643, 764, 766. — bygging leigufjár 250², 557.
- Býjasker (Bíasker) á Rosmhvalanesi 637, 659, 676, 719, 758 — 759.
- byrða, sjá búsgagn.
- Byrgisholt í Melasveit 175.
- Byrgisvík á Ströndum 173.
- Byring, sjá Didrik.
- Byrstovensis civitas (1476) 64.
- byssa, sjá hertygi, vopn.
- Bægisá í Öxnadal 219, 741.
- Bæjarstaðr = Gaulverjabær 440 — 441.
- bæn, bænagerð, bænalestr, bænahald 14, 107, 239, 240, 242², 246, 311, 592², 655.
- bænahús, bænhús 30, 146, 176, 330, 331, 333, 460², 465. — bænhúss dyr 4. — bænhúss gerð 149. — bænhúss skyld 110.
- bær, bæir 27, 111, 176, 177², 178, 268, 269², 270, 320, 327, 329², 330, 331, 332, 333, 532, 533², 534², 553, 563, 640².
- Bær í Borgarfirði 271, 393, 602 — 603, 604—605, 632, 708.
- Bær í Hrutafirði 202, 606.
- Bær í Króksfirði 256.
- Bær á Rauðasandi 250, 432, 517. Sjá Saurbær.
- Bær í Trékyllisvík 256.
- Böðvar Árnason (Runólfssonar) nyrðra (1479) 208.
- Böðvar Eyjólfsson nyrðra (1488) 612.
- Böðvar Finnsson, (Gamlasonar) nyrðra (1478—1489) 147—149, 208, 423², 444, 488—491, 512—513, 573, 643, 655, 770.
- Böðvar Jónsson prestur á Snæfellsnesi (1478—1480) 165, 311.
- Böðvar Sturluson prestur á Valþjófsstað (d. 1712) 520.
- Böðvarsdalur í Vopnafirði 649.
- Böðvarsdóttir: Guðrún.

- Böðvarshólar í Vestrhópi 71, 72, 559, 572.
- Böðvarsholt í Staðarsveit á Snæfellsnesi 31—32, 37—38, 46—47.
- Böðvarsson: Eyjólfur, Gísli, Jón, Jörundur, Magnús, Narfi, Sigmundr, Snorri, Þórðr.
- Calesium** (Calais; stapula Calesii) á Frakklandi 171, 480.
- Calixtus** páfi hinn helgi, Calixtusmessa 170, 229, 295, 296, 525, 553, 643, 765.
- cathedra(cio) sancti Petri** 32, 552, 559, 717. Sbr. Pétr postuli.
- Cecilia** Andrésdóttir í Árnessþingi (1484) 515.
- Cicilia** mætur hin helga, Ciciliu-messa 93, 105, 118, 119, 305, 306, 308, 505, 644, 674, 728.
- Cecilia** Þorbjarnardóttir (Bjarnasonar) kona Sveins Jónssonar (1479) 203.
- Cecilia** Þorsteinsdóttir, Hallssonar, kona Einars Ormssonar og síðar kona Hallsteins Þorsteinssonar (1471—1488) 119², 328, 638—639.
- Celium** (Selja) 628: sancti in Celio, sjá Seljumannamessa.
- Christian Müller** amtmaður (d. 1720) 576.
- Claus Jurgin** Jónsson á Snæfellsnesi (1431) 45.
- Clemensmessa** 304, 310, 555.
- collacio** 195.
- collecta** af jungfrú Marie og öllum helgum 647.
- commercium** 401.
- concepicio sanctæ Mariæ** 233, 609, 646.
- concilium provinciale** 467.
- concubina** 194.
- confessio turpissima** 238.
- confessionarius** 237.
- confessor generalis** 311.
- conventubræðr**: á Helgafelli 19, 28, 32, 33, 36, 58, 613², 694, 730. — á Munkaþverá 127, 526, 684, 685, — í Viðey 376, 387², 389. — á Þingeyrum 116², 117, 658, 659. — í Þykkvabæ 697. — conventu-systr í Kirkjubæ 638.
- conversio Pauli** 100², 342. Sbr. Pálsmessa.
- corpus Cristi**, sjá festum.
- Cosmus et Domianus** 10.
- crastinum** 29, 507.
- Cristiern**, Cristiernus, sjá Kristján.
- curatus** 633.
- curia regalis** 402. Sbr. kongsgarðr.
- customæ** 171, 480.
- Cuthbertus episcopus et confessor** 193.
- Dacia**, sjá Danir, Danmörk.
- Daðason**: Ormr, Sigurðr.
- Daði Arason** Dalaskalli (1450—1482) 50, 282, 428—429.
- Daði Guðmundsson** í Snóksdal (d. 1563) 1, 272.
- daglegir sveinar**, daglegir menn 516, 538—539, 744, 767.
- dagleiðir réttar** 251.
- dagr** (= dies = festum): Ambrosii 349. — Bartholomei 399.

— Blasii 474. — Elisabetar 306. — Guðmundar 106, 347, 508. — Jóhannis postula ante portam latinam 434. — Jóns postula 599. — helga likama 568, 572. — Magnúss 234, 368.	566, 573, 576, 582, 590, 593, 609, 618, 638, 640, 642, 645—646, 649, 651, 656, 678, 696, 702, 711, 712, 715, 717, 725, 738, 750, 754, 759. — föstudagr, þá ix nætr eru af sumri 719.
dagr, dagaheiti: drottinsdagr 35, 106, 502, 603. — fimtidagr, fimtudagr 96, 101, 113, 119, 120, 128, 159, 160, 161, 168, 169, 184, 190, 192, 212, 217, 221, 230, 249, 253, 288, 296, 365, 371, 375, 388, 410, 423, 429, 431, 432, 436, 447, 454, 487, 508, 518, 527, 549, 552, 566, 572, 587, 600, 602, 632, 634, 638, 641, 654, 656, 676, 686, 687, 700, 723, 730, 735, 752, 753, 759, 766. — fimtidagr fyrstr í sumri 325. — fimtidagr, sem fjórar vikur eru af sumri 672, 673. — frjádagr 106, 211, 411, 441, 526. — föstudagr 51, 58, 72 ² , 73, 85, 88, 96, 99, 100, 109, 114 ² , 118, 135, 137, 141, 143, 145, 147, 161, 177, 193, 201, 204, 110, 213, 214 ² , 217 ² , 221, 223 ² , 226, 254, 261, 263, 266, 271, 289 ² , 300, 303, 304, 305. 310, 343, 349, 355, 356, 369, 370, 371, 373, 374, 375, 381, 386, 392, 410, 414, 417, 421, 425, 452, 469, 493, 499, 508, 509, 513, 514, 521, 525, 527, 539, 540, 553, 554, 557,	— laugardagr 56, 68 ² , 79, 121, 129, 136 ² , 144, 164, 187, 227, 229, 232, 233, 257, 266, 273, 274, 275, 341, 347, 350, 366, 377, 379, 387, 395, 399, 413, 415, 416, 422, 428, 440, 442, 481, 483, 485, 487, 488 ² , 490, 494, 501, 508, 510, 519, 528, 532, 535, 538, 541, 546, 551, 555, 559, 562, 568, 580, 585, 599, 601, 610, 621, 634, 635, 643, 678, 684, 723, 728, 746, 751, 752, 760. — mánudagr 32, 33, 34, 39, 41, 53, 56, 60, 70, 76, 87, 89, 153, 167, 180, 182, 188, 197, 202, 205, 224, 225, 229, 255, 257, 280, 287, 291 ² , 302, 305, 306, 336, 338, 340, 345, 351, 352, 355, 369, 387, 388, 392, 400, 415, 426, 427, 433, 437, 438, 443, 445, 452, 454, 456, 470, 483, 491, 495, 498, 501, 504, 505, 522, 523, 536, 555, 564, 568, 588, 601, 602, 605, 606, 608, 610, 614, 623, 624, 625, 626, 628, 643, 644, 651, 652, 658, 679, 691, 694, 696, 698, 710, 717, 718, 720, 738, 740, 749, 752.

- miðkudagr 448. — mið-
vikudagr 44, 55, 93, 94, 95,
118, 122, 152, 153, 158,
177, 186, 190, 193, 200,
207, 223, 231, 252, 259,
260, 265, 293, 294, 322,
341, 345, 347, 384, 385,
394, 418, 445, 453, 468,
476³, 492, 514, 515, 517,
537, 539, 547, 551, 559,
564, 569, 572, 575, 576,
581, 598, 599, 606, 608,
626, 639, 644, 647—
648, 653, 657, 682,
683, 699, 703, 709, 710,
713, 715, 728, 744², 744,
747, 751, 760, 765, 768.
— sunnudagr 14, 49, 53,
57, 98², 100, 113, 115, 118,
122, 146, 148, 149, 155,
156, 162, 165, 167, 180,
187, 198, 214, 219, 222,
228, 248, 267, 268, 278,
286, 295, 341, 342, 358³,
373, 417, 424, 448, 449,
450, 451, 491, 502, 503,
511³, 512, 544, 547, 562,
590, 622, 641, 649, 660,
686, 687, 690, 708, 733,
744, 746, 763, 764. — Týrs-
dagr 6. — þórsdagur 138. —
þriðjudagr 30, 43, 46, 69²,
75, 81, 82, 86, 104², 105, 112,
131, 132 (opt), 139, 140,
145, 151, 182, 184, 189,
250, 252, 258, 162, 264²,
269, 279, 281, 285, 288,
294, 298, 299, 308², 309,
367, 372, 394, 409, 410,
423, 446, 449, 475, 479,
481, 482, 505, 550, 556,
574, 589, 604, 612, 613,
646, 659, 663, 691—692,
697, 708, 709, 749, 757,
764.
dagtiðir 312.
dagþingan 249, 250, 251, 521.
Dálgstaðir, sjá Dálkstaðir.
Dalir(nir) í Dalasýslu 27.
Dalir, sjá Skagafjarðardalir.
Dálkstaðir (Dálgstaðir, Dálstað-
ir) á Svalbarðsströnd 147,
149, 349, 416, 417, 422—423,
443—444, 510—511.
dalr 489.
Dalr (Stóridalr) undir Eyjafjöllum
451, 545—546, 548.
Dalr = Sauðlauksdalr 501, 770.
Dalr = Valþjófsdalr í Önundar-
firði 627—628.
Dalslækr á Völlum-eystra 99.
Dálstaðir, sjá Dálkstaðir.
dandimenn, danemenn 59, 68,
74, 79, 91, 102, 107, 143,
170, 185, 201, 215, 219,
221, 230, 251, 261, 262,
277, 286², 287, 290, 291,
292³, 304, 313, 340, 348,
349², 356², 372, 373, 374,
380, 384², 385², 390², 391,
415, 417—418, 421, 437²,
447, 448, 457, 460, 461,
464, 466, 467, 477, 478,
489, 498, 530, 531, 541,
570², 582, 608, 633, 634²,
650, 655, 683, 685, 698,
705², 730, 736, 737, 741,
747, 758, 759, 761, 767. —
dandikvinna 592. — dandi-
sveinn 718.
Daniel, sjá Heinrekr.
Danir. Danmörk, Dacia 30, 102,

- 171, 180, 282, 305, 359,
360, 362, 363, 365, 450—
451, 480, 496, 506, 594—
596, 635, 636, 689, 702,
755.
- Dauzig á Vindlandi 595—596.
dauðir peningar 133, 204, 216,
226, 255, 257, 276, 471²,
482, 722, 746, 766.
- dauðvænlegir menn, dauðvæn-
leikr 591, 592.
- Daugverðar-, sjá Dögurðar.
- de trinitate 205, 264.
- debitum 64.
- decollacio Johannis baptistæ
155, 602.
- Deildardalr í Skagafirði 655.
- Deildarlækr í Miklaholtshrepp
317.
- Deildartunga í Reykholtsdal
269, 724, 733.
- Delmenhorst (Dolmenhorst) 102,
305, 358, 360, 364, 496,
506, 635, 636, 680, 755.
- Desjarmýri í Borgarfirði eystra
749.
- Didrik Byring útlendr maðr í
Reykholaför (1483) 517.
- Didrik Hanson lögréttumaðr í
Björgvin (1481) 348—349.
- Didrik Pining eldri hirðstjóri
(1478—1491; d. 1491; „hirð-
stjóri yfir alt Ísland“ 1478;
„hirðstjóri fyrir sunnan og
austan á Íslandi“ 1479; „hirð-
stjóri yfir Íslandi“ 1480;
„hirðstjóri yfir öllu Íslandi“
1482, 1483, 1488, 1489 og
1490) 140—141, 150—151,
211, 273—274, 313, 398,
447—448, 495—496, 506—
507, 513, 521, 524, 631,
645, 661—675, 702—705,
706, 707, 753—755. — Pin-
ingsdómr (1490) 702—705.
- Didrik Pining yngri, frændi
Pininga eldra, „fóveti og höf-
uðsmann yfir alt Ísland“
(1490—1491) 717—720, 754.
- dies (martyrum), sjá festum.
- Dímonarklakkar á Breiðafirði 1,
4, 415.
- Dionysius(messa) 501.
- diskar, sjá búsgagn.
- dispenseran, dispenseranarbréf
163, 234—236, 420.
- Ditmersken (Ditmarsken, Dyth-
merschen, Ditmarcia, Diit-
mersken) 102, 359, 360, 364,
496, 506, 635, 636, 689,
755.
- divisio apostolorum 144², 145,
286, 287, 384, 385, 386,
675.
- djákn 126, 176, 177, 210, 330,
331, 332, 383, 489. — djákns-
skyld 489.
- Djúpadalr ytri í Eyjafirði 738—
739.
- Djúpadalr á Rangárvöllum 324.
- Djúpafjörðr í Barðastrandarsýslu
609.
- djöfullinn 245. — djöfulæði 241
- doctor decretorum 159, 208,
273.
- Dolmenhorst, sjá Delmenhorst.
- dolium (tunna = ton) 171, 172,
480.
- dómari 60³, 466², 467, 546,
709, 715, 716, 718, 756⁴. —
almennilegr dómari 427.
- Domine deus exaudi 107.

- domine exorat 107.
- dominica cantate 357, 358, 360, 361, 364, 365.
- dominica passionis 107.
- dómkirkja: á Hólum 217, 218, 219³, 221, 260, 355, 374, 390¹, 490, 525, 726, 740², 741, 742, 743², 745. — í Skálholti 442, 494, 519.
- dómr, dómur 1, 5, 7, 10, 18², 24, 44², 59, 75², 94, 100, 107, 182, 214, 225, 231, 260, 261, 262², 266, 273, 282, 289², 290, 301, 310², 335², 340³, 342, 352, 373, 375, 380³, 382, 383², 386³, 390², 403, 404², 405, 406 (opt), 408², 418, 447, 451², 463, 471, 521, 545, 550, 673, 688, 694², 718, 732², 733², 756, 760, 763, 764. — dómakapítuli (Jónsbókar) 344. — dómrof 44, 623, 625, 694, 719, 724². — dómsatkvæði 139, 304, 314, 345, 389, 494, 533, 561, 571, 585, 716, 732, 736, 737, 758. — dómsbréf 44, 59—62, 70—71, 79—84, 88, 89—90, 96—97, 99—100, 101—102, 131, 135—136, 138—140, 193—195, 196—198, 199—201, 204—206, 212—213, 215, 248, 269—270, 271—272, 275—276, 279—280, 288—289, 302—305, 312—313, 317—318, 335—339, 340, 343—345, 347—348, 355—356, 365—366, 376—379, 388—389, 395—397, 413—315, 326—327, 436—438, 439, 446, 453—456, 469—471, 481, 483—485, 488—490, 491, 493—495, 499—500, 519², 531—534, 535—536, 542—543, 569—572, 581—586, 600—601, 606—607, 614—618, 621—623, 624—625, 626², 627, 632, 634, 635, 641—643, 649—650, 652, 656, 676—678, 679—682, 699—701, 702—705, 715—716, 718—722, 723—727, 729—730, 735—737, 739—743, 744—745, 747—748, 749, 752—753, 757—758. — dómsmann 82², 83, 139, 197, 271, 272, 276, 277², 279³, 305, 312, 318², 345, 366, 389, 414², 437, 455, 471², 495, 536, 584, 601, 607, 743, 701, 723, 724. — dómsæti 100, 290, 485, 491, 681, 732², 733.
- dómsdagr 220.
- Donatus martyr 23.
- dóttir 439.
- Draflastaðir í Fnjóskadal 302, 422—423, 503—504, 551—552, 575.
- Drageyri í Skorradal 174.
- Drangr á Galmansströnd 174.
- Drápsker fyrir Barðaströnd 256.
- Drifandi, foss í Skálarfjalli á Síðu 698.
- Dritvík á Langanesi 93—94.
- drottinleg bæn 106.
- drottinlegr líkami 244.
- drykkur (sbr. kostr, matr) 22,

- 244, 374, 578, 741. — drykkj-
arföng 582. — drykkjarskálir
77. Sbr. öl.
- Dudesch 689. Sjá Þýzkaland.
- Dufansdalr (Dugansdalr) í Foss-
firði í Barðastrandarsýslu 142,
229.
- Duffaksholt í Hvolhrepp 325,
327.
- Dugansdalr, sjá Dufansdalr.
- Dugmýrarstaðir, sjá Guðnýjar-
staðir.
- dúkr, sjá klæði.
- Dunstanus biskup 698.
- dunur 104.
- Durafjörðr, sjá Dýrafjörðr.
- Dynjandi í Arnarfirði 43.
- Dynskógar í Álptaveri (á Mýr-
dalssandi) 325.
- dýnnver, sjá sængrklæði.
- dyr, sjá húsakynni, húsaskipun.
- Dýrafjörðr í Ísafjarðarsýslu 42,
43, 154—155, 230, 236,
268, 515—517, 746.
- Dýralón á Eyrarbakka 94.
- Dýrfinna Gísladóttir, Filippus-
sonar frá Haga, kona Jóns
Íslendingssonar í Sauð-
lauksdal (1483—1489) 501,
607, 678.
- Dyrhólar í Mýrdal 442.
- dýridagr (festum corporis Cristi)
207, 375, 487, 574, 621,
622, 623, 624, 700, 750.
- dýrleiki jarða 229, 544.
- Dysjar á Álptanesi 123.
- Dæli í Fnjóskadal 504.
- Dögurðarnes á Skarðsströnd 1
—4, 257, 415.
- Edinborg (Eidinaborg) á Skot-
landi 158, 234, 237, 357,
362, 754.
- Edvard Englakonungr hinn fjórði
(1476—1483) 65—66, 131,
170—172, 180, 285, 479.
- Efriás í Hjaltadal 621—622.
- Efridalr undir Eyjafjöllum 288.
- Efrihólar í Gnúpasveit 221, 391.
- Efrihvoll í Hvolhrepp 327, 328.
- Efstafell í Kinn 526—527, 555.
- Efstaland í Öxnadal 219.
- Efstavika 69.
- Efstidalr í Laugardal 687.
- Eggert Eggertsson lögmaðr í
Vikinni í Noregi (1488) 635
—637.
- Eggert Hannesson lögmaðr í
Saurbæ á Rauðasandi (d. 1585)
154, 212, 298, 305, 636.
- Eggertsdóttir: Guðrún.
- Eggertsson: Eggert, Jón.
- Eggerz: Pétr.
- eggver: eggversey 514.
- Egidius(messa) 452.
- Egill Eyjólfsson biskup á Hól-
um (d. 1341) 316.
- Egill Grímsson sýslumaðr á
Skarði í Langadal (1476—
1491) 74, 95, 116—117², 141,
212, 279, 282, 287, 436,
438, 514, 517, 644—646,
706, 759, 763, 764.
- Egill Jónsson nyrðra (1477—
1482) 120, 292, 436, 438.
- Egill Jónsson prestur á Tjörn
á Vatnsnesi (1484—1491) 525,
554, 765.
- Egill Ólafsson ráðsmaðr í Björg-
vin (1481) 347.
- Egilsson: Hákon, Jón, Sólmundr.

- Egilsstaðir í Flóa 320, 589—590.
- Eið á Langanesi 158, 219.
- Eið á Útmannasveit 119², 189—190.
- eiðr, eiðar 3, 6, 7, 23², 24, 35², 47, 61², 71², 82², 83, 87, 89⁴, 90², 97⁵, 101, 102³, 135, 136³, 137, 139, 146, 147³, 186, 194, 197, 206, 212, 216, 217, 221, 227, 231, 242, 270³, 271², 298, 304, 318, 336, 339, 344, 345, 350, 356, 377³, 378, 381², 384², 385², 389, 394, 397, 407, 416, 418, 419², 421, 422, 423², 425, 431, 432, 433, 434, 435, 444, 455², 469, 489⁵, 490, 494³, 495², 498, 499, 500, 512, 525, 532, 533², 536, 555², 564, 566², 568, 570, 575, 584, 585, 599³, 603, 608, 609, 615, 616 (opt), 617², 619, 622, 623, 624, 640, 648, 680⁴, 688, 691⁵, 701, 706, 716, 721, 724, 726³, 732³, 733, 736⁴, 737, 740², 741², 742², 745², 747, 748, 763, 764. — eiðamenn 90, 742. — eiðatökur 467. — eiðstafr 24, 90, 97. — eiðsvari 520. — eiðvætti 376. — eineiði 61, 339, 726. Sbr. séttareiðr.
- eiginbiskup, sjá eignarbiskup.
- eiginkona (lögleg) 93, 352, 648, 683.
- eiginmaðr 366².
- eiginorð 182, 523, 733, 760.
- eignamál 289.
- aignarbiskup 270².
- aignarbréf 562—563.
- aignarskipti 57, 255.
- aignarumboð 216, 226, 713, 726.
- aignarvitni 617.
- Eilífr vestra (1480—1481) 259. Sbr. Eilífr Þormóðsson.
- Eilífr Árnason korti erkibiskup í Niðarósi (d. 1332) 467.
- Eilífr biskup í Stafangri (1480—1512) 395, 397.
- Eilífr Þorbjarnarson 591, sjá Þorbjörn Jónsson.
- Eilífr (Ílifr) Þormóðsson í Borgarfirði (1480) 298.
- Eilífisdalur í Kjós 179.
- Eilífsson: Þorsteinn.
- Einar Andrésón lögréttumaðr (1481—1484) 377, 517.
- Einar Árnason, Einarssonar, Árnasonar Dalskeggs, lögréttumaðr nyrðra (1481—1491) 377, 436, 438, 517, 599, 691, 693, 722, 752, 754.
- Einar Bárðarson á Snæfellsnesi (1465) 57.
- Einar Benediktsson prestur á Grenjaðarstað og Skinnastöðum, síðar ábóti á Þverá (1471—1491) 193—195, 288, 430, 508, 660, 720, 728, 747, 760.
- Einar Björnsson, Þorleifssonar, „jungkæri“ á Skarði; kosinn 1491 hirðstjóri (1476—1491) 68—69, 71—72, 74—75, 76—79, 140—141, 179—180, 228, 233—234, 254—257, 274, 415, 430—433, 434—435, 453—456, 468—469, 470, 471—473, 517—518,

- 521—522, 529, 530, 602—604, 605—606, 632, 695—696, 708, 713, 722—723, 753—755, 759.
- Einar Brandsson vestra, lög-réttumaðr og umboðsmaðr Þorleifs Björnssonar (1479—1494) 196, 200, 249, 265, 283, 291, 294, 445, 446, 468, 470, 754.
- Einar Einarsson í Þingeyjarþingi (1481) 391.
- Einar Einarsson sýslumaðr á Miðhúsum (d. 1707) 75, 416, 560.
- Einar Eyjólfsson 318, sjá Eyjólfur Einarsson.
- Einar Gellisson á Snæfellsnesi (1377) 29.
- Einar Grímsson nyrðra (1480) 300.
- Einar Guðmundsson á Snæfellsnesi (1365—1367) 13, 24.
- Einar Guðmundsson (Guðnason) á Snæfellsnesi (1453) 53.
- Einar Guðmundsson syðra (1489—1492) 687.
- Einar Haldórsson nyrðra og vestra (1482—1488) 443, 643.
- Einar Haldórsson prestur nyrðra (1483) 483.
- Einar Ísleifsson, beltislaus Ísleifssonar, ábóti á Munkaþverá (d. 1487) 78, 107—108, 127—128, 158, 161, 220, 221—223, 391—392, 526, 546, 562—563, 581, 588.
- Einar Ísleifsson á Reykjum í Mosfellssveit 357.
- Einar Jónsson vestra (1464) 54.
- Einar Jónsson í Þingeyjarþingi (1478) 135.
- Einar Jónsson í Skagafirði (1479) 195—196.
- Einar Jónsson prestur í Austfjörðum (1489) 685.
- Einar Jónsson skólameistari í Skálholti (d. 1788—1789) 442.
- Einar Kolbeinsson nyrðra (1476—1485) 73, 195, 537.
- Einar Magnússon lögréttumaðr (1480—1481) 275, 377.
- Einar Oddsson í Borgarfirði (1478—1490) 173, 298, 723.
- Einar Oddsson, Pétrssonar, á Hofi í Vatnsdal, síðar sýslumaðr Húnavetninga (1478—1490) 164, 255, 278, 295—296, 456—457, 517, 552—553, 714.
- Einar Oddsson vestra (1703) 544.
- Einar Ólafsson, prestur eystra og prófastr (1479) 181, 189.
- Einar Ólafsson nyrðra (1483) 502—503.
- Einar Ólafsson, Jónssonar, í Hvilft í Önundarfirði (1484) 509—510.
- Einar Ormsson, Loftssonar, á Hvoli (d. 1470) 173, 328^a.
- Einar Sigurðsson prestur nyrðra (1489—1491) 677, 725, 735.
- Einar Sigurðsson nyrðra (1490) 722.
- Einar Sigurðsson prestur á Hofi á Skagaströnd (d. 1748) 103.
- Einar skrafmaðr á Guðlaugsstöðum í Blöndudal (c. 1420—1430) 98.

- Einar Sveinsson vestra (1488) 627.
- Einar Úlfsson í Þingeyjarþingi (fyrir 1479) 221.
- Einar Þórálfsson, sjá Einar Þórólfsson.
- Einar Þórarinnsson vestra (1481) 413.
- Einar Þórðarson á Snæfellsnesi (1448—1479) 49, 57, 613, 652.
- Einar Þorláksson (í Krossholti) bróðir Ketils hirðstjóra (d. 1362) 13—15.
- Einar Þorleifsson, Árnasonar, hirðstjóri (d. 1453) 147, 558.
- Einar Þorleifsson vestra (1488) 613.
- Einar Þórólfsson á Hofsstöðum og Knerri, umboðsmaðr Diðriks hirðstjóra Pinings (1478—1490) 164—165, 212, 278—279, 306, 381, 429, 523, 544, 618, 652, 706, 728—729.
- Einar Þorsteinsson nyrðra (1476) 91—92.
- Einar Þorsteinsson prestre ystra og syðra (1481—1490) 388, 715.
- Einar Þorsteinsson biskup á Hólum (d. 1696) 316.
- Einarsdóttir: Gróa, Helga, Magnhildr, Salbjörg.
- Einarsson: Árni, Arnoddr, Bessi, Björn, Einar, Eiríkr, Eyjólfur, Fjallgeir, Gizur, Guðmundr, Haldór, Hálfván, Höskuldr, Jón, Klængr, Magnús, Nikulás, Oddr, Ormr, Salomon, Sigurðr, Stígr, Thomas, Vernarðr, Þórðr, Þorsteinn, Ögmundr, Örnólfr.
- Einarsstaðir í Reykjadal 302, 657.
- Einbúalækr í Fnjóskadal 503—504.
- eindagi 260, 261, 672, 673.
- Eindriði, sjá Indriði.
- einhyrningr 636². Sbr. vopen.
- Einifell (Einufell) í Stafholts-tungum 256, 268, 269.
- Einholt í Hornafirði 334—335, 486—487, 715.
- Einholt á Snæfellsnesi 9.
- Einmánuðr 104², 105, 106. — Einmánaðardagr 106. — Einmánaðarsamkoma 104.
- Einufell, sjá Einifell.
- Eiolfr, sjá Eyjólfur.
- eir, sjá málmar.
- Eiríkr Ámundsson lögmaðr í Þrándheimi (1486) 572.
- Eiríkr Einarsson prestur nyrðra, meðal annars á Grenjadarstað (1474—1489) 60, 122, 143, 145, 293, 297, 298, 301, 303, 309, 336, 337, 339, 340, 345, 354, 369, 372, 373, 374, 379, 381, 386 (opt), 389, 547, 622, 624, 633—634, 657, 676—678, 683.
- Eiríkr Haldórsson, ábóta Ormssonar, á Álptanesi (1482—1490) 428—430, 695.
- Eiríkr Ívarsson nyrðra (1476—1478) 93, 101, 148—149.
- Eiríkr Jónsson í Rangárþingi (1481—1483) 413—414, 487.
- Eiríkr Jónsson vestra (1488) 642.
- Eiríkr Loptsson, Guttormssonar, á Grund í Eyjafirði (d. i

- Febr. 1473) 451, 558, 569—
581, 581—686.
- Eiríkr Magnússon Noregskonungur
(d. 1299) 280, 379, 462, 465.
- Eiríkr Runólfsson í Hornafirði
(1480) 304—305.
- Eiríkr Sigmundsson (Steindórs-
sonar?) prestur nyrðra (1489—
1492) 652, 653, 655, 656,
676, 677, 702, 711, 712,
713, 720, 729, 735, 740.
744. 761.
- Eiríkr Sigurðsson prestur syðra
(1490) 757.
- Eiríkr Stephánsson prestur nyrðra
(1481—1487) 381, 390, 598.
- Eiríkr Sumarliðason, Eiríksson-
ar (1491—1492), síðar ábóti
759.
- Eiríkr Þórarinnsson vestra (1482)
427.
- Eiríkr Þórðarson syðra (1498—
1480) 150.
- Eiríkr Þorsteinsson, lögmanns
Ólafssonar og bróðir Akra-
Kristínar, bóndi syðra og
eystra (1480—1490) 304,
620, 722.
- Eiríkr Þorsteinsson prestur á
Stað á Reykjanesi (1678—
1726) 429.
- Eiríksdóttir: Ingibjörg.
- Eiríksson: Ari, Brandr, Brynjólfir,
Jón, Magnús, Ormr, Runólfir,
Sigurðr, Sumarliði, Þórarinn,
Þórðr.
- ektaskaparleyfi 418.
- eldibrandr 79, 234.
- elditorfskurðr 109.
- eldiviðr 429. — eldiviðartak 429.
- Eldjárn Stúfsson (1416) 597.
- eldsgangr 104.
- Elisabet móðir Jóns skirara 306.
- Elsebe Egerdzdóttir abbadis í
Munklífi (1480) 311.
- embætti 68. — embættismenn
359, 360, 361², 474, 497, 636.
- eng, engi 4, 12, 19², 57, 175, 176,
321, 393, 555. — engjateigr
137, 508.
- Engibakki í Aðaldal 35, 575.
- Engidalr í Þórsmörk 326.
- Engines á Ströndum 268.
- England, Engendingar, Anglia,
Anglici, ensk verzlun 62—
67, 170—171, 180, 479—480,
703, 704, 754.
- engill, englar guðs 105, 106,
129, 245.
- Engulde, sjá Ingvildr.
- Enni = Ólafsvikrenni 44, 48,
278, 428.
- epiphania (domini) 13.
- episcopus 314. Sjá biskup.
- Epztaland, sjá Efstaland.
- erfðir 5, 74, 91, 117, 118², 135,
136, 139, 169, 188, 199,
216, 222, 225, 227, 255,
274, 278, 280, 346, 367,
410, 439, 451, 484, 493,
504, 547, 550, 567, 637,
642³, 661, 709². — erfðagóz
439. — erfðatal 280, 437, 680.
- erfingi (sbr. arfi) 10, 35, 44, 46,
51, 52², 55, 56, 72², 73, 74,
85², 86, 94, 95, 112, 117,
130, 134², 162, 164², 167,
168, 170², 184, 191³, 193,
197, 198, 201⁴, 207², 216,
223, 227, 257, 259², 266,
272, 274, 276, 277, 278,
281, 295, 306, 346, 352,

- 358, 360², 361², 362², 363²,
364², 368², 387, 392, 394²,
407, 408², 410, 412, 413,
415², 417, 423, 424, 430, 433²,
437, 444, 445, 450², 484,
502, 515, 534, 537, 539,
542, 549², 559, 568, 570,
573, 578, 589², 615,
617², 631, 638, 641², 646,
654, 661, 683, 692, 694,
695, 706², 707, 714², 717,
720, 721⁴, 753, 759, 761,
762.
- erkibiskup 151², 293, 294, 338⁴,
383, 391, 419, 460³, 468,
518, 573, 578, 736.
- erkidjárn 591.
- Erlendr Árnason nyrðra (1481
—1485) 353, 535.
- Erlendr Brandsson í Hrepphól-
um (1481—1487) 381, 589.
- Erlendr Broddason prestur á
Munkaþverá (1476—1491) 87,
108, 127, 297, 303, 336,
338, 354, 355, 369,
381, 386, 390, 488, 512,
557, 612, 623, 624, 677,
720, 729, 747.
- Erlendr Erlendsson, Narfasonar,
á Hliðarenda, sýslumaðr í
Rangárþingi (1476—1491) 79,
81, 83, 288, 292, 413—414,
437, 487—488, 738—739.
- Erlendr Jónsson nyrðra (1491)
738.
- Erlendr Magnússon eystra og
nyrðra (1485—1503) 535—
536, 556, 683.
- Erlendr Óblauðsson í Húnavatns-
þingi (1489) 659.
- Erlendr Ólafsson nyrðra (1481
—1490) 409, 696.
- Erlendr prestur í Tröllatungu á
öndverðri 16. öld 580.
- Erlendsdóttir: Haldóra.
- Erlendsson: Erlendr, Oddr, Þor-
steinn, Þorvarðr.
- Erlingr Jónsson, Erlingssonar,
undir Múla (1485) 534—535.
- Erlingr Nikulásason vestra (1490)
690—691.
- Erlingsdóttir: Guðrún, Sigrún.
- Erlingsson: Geirmundur, Jón.
- Esjuberg á Kjalarnesi 289.
- Eskiholt á Mýrum 269.
- eskjur, sjá búsgagn.
- Etland (Hjaltland) 594.
- exaltacio sanctæ crucis 157—158.
- excommunicacio 593.
- ey, eyjar 3, 255, 268. — eyjar á
Breiðafirði 52², 478. — ey
= Akrey 19³. — ey = Höskulds-
ey 6. — eyjarpartr (Brokey)
51², 52³.
- Ey í Landeyjum 332.
- Ey (Stafholtsey) 268.
- Ey á Skagaströnd 295.
- eyðijörð 189.
- Eyjafjöll í Rangárþingi 501—
502, 545—546, 765—766.
- Eyjafjörðr 60, 87, 91, 104, 105,
108, 113, 118, 120, 127,
130—131, 133, 148—149,
152, 158, 159, 161, 162,
168—170, 186, 204, 205,
208, 224, 225, 260, 261,
288, 289, 300, 302, 313,
325, 329, 345, 365, 366,
423, 453, 455, 484, 485,
502—504, 506, 524, 527,

- 546, 548—549, 562, 569—572, 583, 585, 588, 611, 618, 624, 625, 626, 634, 641, 682, 683, 720, 722, 729, 739. — Eyfirðingar 103—107.
- Eyjahreppr í Hnappadalssýslu 576, 618, 653.
- Eyjar í Breiðdal 444—445, 482—483.
- Eyjólfr Árnason nyrðra (1488) 639.
- Eyjólfr Arnfinnsson, hirðstjóra Þorsteinssonar, bóndi á Grýtu-
bakka, á Urðum og í Nesi í Höfðahverfi (d. 1476) 121, 135—136, 452—453, 615—617.
- Eyjólfr Bjarnarson á Snæfells-
nesi (1358) 11.
- Eyjólfr Böðvarsson nyrðra (1478—1492) 159, 759.
- Eyjólfr Einarsson, Árnasonar, Dalskeggs, lögmaðr (1480—1490) 273, 281—282, 289—290, 291, 312—313, 317—318, 413—415, 440, 441, 445, 521, 542, 545—546, 661—675, 702—705, 706, 707.
- Eyjólfr Eyvindsson syðra (1476) 128.
- Eyjólfr Gíslason, Filippussonar í Haga (1487) 604—605.
- Eyjólfr Glasson, sjá Eyjólfr Ólafsson.
- Eyjólfr Guðmundsson í Þránd-
arholti (um 1480) 321.
- Eyjólfr Gunnarsson lázari, Mikla-
bæjarmaðr og sýslumaðr í Skaptafellsþingi (1476—1487) 69, 233, 304—305, 380, 381, 602.
- Eyjólfr Helgason djákni vestra (1486) 567, 578.
- Eyjólfr Hjaltason sýslumaðr í Dverárþingi sunnan Hvítár (1480—1490) 273, 723—725.
- Eyjólfr Jónsson vestra (1428) 42.
- Eyjólfr Jónsson prestur á Völlum (d. 1745) 101, 138, 438, 600.
- Eyjólfr Kársson úr Flatey (fallinn í Grimsey 1222) 2.
- Eyjólfr Magnússon, Þorkelssonar (1477) 118.
- Eyjólfr Ólafsson („Glasson“) í Gegnishólum (um 1480) 320.
- Eyjólfr Sigurðsson prestur í Strandasýslu (1476) 75.
- Eyjólfr Snorrason (Andréssonar) bóndi á Hjalla í Ölfosi (1386—1390) 29—31.
- Eyjólfr Þorvarðsson nyrðra (1489) 660.
- Eyjólfr Önundarson, bróðir Atla og Kára, í Fnjóskadal (1479) 221—223.
- Eyjólfsdóttir: Ingibjörg, Kristín, Margrét, Þorbjörg.
- Eyjólfsson: Böðvar, Egill, Einar, Guðni, Gunnar, Hallr, Jón, Magnús, Oddr, Ólafr, Sveinn, Þórðr, Þorsteinn.
- Eyjólfsstaðir á Völlum 98—99. eykr 222. Sbr. hross.
- Eymundur Jónsson í Suðurþingeyjarþingi (1477) 109, 112.
- Eyrar á Ströndum 256.
- Eyrbakki í Árnessþingi 82.
- Eyrardalr í Ísafjarðarsýslu 198.

- Eyrahorn í Örafum 441—443.
- Eyrarland í Eyjafirði 59, 60, 108, 204, 205, 220, 225, 260, 261, 624—625.
- Eyrarsveit á Snæfellsnesi 31, 32, 295.
- Eyrekur, sjá Eiríkr.
- eyri (landamerki) 525².
- Eyri í Álptafirði (Narfaeyri) 50, 52², 54, 427, 694, 714.
- Eyri í Bitru 203, 607.
- Eyri í Fjörðum 615.
- Eyri við Ingólfsfjörð 256.
- Eyri í Kollafirði 255.
- Eyri í Seyðisfirði 198.
- Eyri í Skorradal 255.
- Eyri = Öndverðeyri í Eyrarsveit 428—429.
- Eyri í Önundarfirði 142, 509.
- eyrir óvirðr 585.
- eyristollar 249.
- eyrnamark 571².
- eysill, sjá búsgagn.
- Eysteinsyr í Tálknafirði 142.
- Eysteinson: Gizur, Guðmundr, Haldór.
- Eystriásar í Skaptártungu 698.
- Eystridalir í Skagafirði 408—409, 697.
- Eystrifljót í Skagafirði 263.
- Eystrihreppr (Gnúpverjahreppr) í Árnesspingi 321, 411—412.
- Eystrilandeyjar 413—414.
- Eyvindardalr í Austfjörðum 99.
- Eyvindarmúli í Fljótshlíð 325, 766.
- Eyvindarson, sjá Eyvindsson.
- Eyvindarstaðir í Blöndudal 74, 75.
- Eyvindr Eyvindsson nyrðra (1471—1487) 365, 582, 584.
- Eyvindr Guðmundsson lögréttu-maðr vestra (1483—1491) 470, 752, 754.
- Eyvindsson: Eyjólf, Eyvindr, Guðmundr, Haldór.
- Fabeanus (Fabianus) papa 649.
- Fábeinsá Skarðsströnd 4.
- faðir (andalegr, andlegr, heilagr, helgasti, náðaligr, verðug, verðigr) 60, 157, 193, 232, 238, 240, 243, 244², 246, 269, 270, 293, 297, 298, 301, 303, 336, 338, 346, 354, 356², 372, 374, 379², 383, 384, 385, 388, 389, 390, 442, 454, 456, 459, 494, 496, 497², 525, 537, 564, 565, 568, 571, 572, 621, 623, 624, 648, 649, 677, 688, 713, 720, 726, 735, 737, 740, 744, 747, 748, 757.
- faðir, föðurarfr 92. — föðurgarðr 92, 354.
- Fagradalr í Fljótssdal 99.
- Fagradalr í Saurbæ 439.
- fallviðr (í skógi) 552.
- fals 766. — falsan bréfa, falsbréf 7—8, 40—41, 79—83, 441—443, 489, 519—520, 610, 628, 688, 762—764. — falssala, falskaupskapr 703². — falslaus kaupskapr 703.
- fangan, fangelsi 248, 249², 250, 251², 303, 304, 374, 375, 376, 378², 384, 441, 470.
- fararskjóti 530.

- fardagar 36, 39, 45, 62, 71, 72, 90², 97², 102², 106, 119, 130, 134, 139, 169, 195², 196², 204, 250, 251, 259², 261, 262, 263, 281, 318, 337, 345, 349, 355, 365, 367, 370², 393, 410², 414, 417, 424², 429, 439, 347, 449, 456, 478, 482², 484, 490, 501, 503, 504, 516, 529², 538², 540, 543, 557, 571, 573, 586, 588, 606, 614², 617, 618, 622, 633, 639, 641, 643², 644, 645, 650, 655, 656, 658², 694, 701², 716, 721², 724, 727, 728, 737, 743, 745², 748. — far-
 dagavika 345, 367, 438, 465, 572, 574, 576.
 farkostr 65.
 farvegr ár 236.
 Fáskrúð (Faskruff), á i Hnappa-
 dalssýslu 20.
 fasta 36, 239, 240, 246, 312, 373, 592, 674, 737. — föstu-
 brigði 240. — föstugangr 346, 740. — föstutiðir 106, 240.
 fastaeign, fasteign, fast góz, fastir peningar 68, 118, 132, 133, 198, 204, 255, 274, 341, 356, 382, 465, 548, 549², 570², 583, 585, 617, 621, 633, 661², 677, 722, 737, 746, 759, 760, 761², 766.
 fat (ilát), sjá búsgagn.
 fata, sjá búsgagn.
 fátækir menn 14², 106², 130², 242, 244, 246, 320, 322, 383, 533, 534, 541, 666, 667, 672, 673, 674. — fátækra flntningr 532—534.
 Faxadalr á Flókadalsheiði 173.
 fé, fémunir 72, 134, 245, 259, 296, 306, 464, 576, 585¹, 677, 680, 681, 683, 694², 700², 705, 738, 762. — fékaup 548, 661. — fépína 463. — fésekt, fjarsekt 44, 150, 156, 345, 455, 704, 764. — féskipti, fjárskipti 16, 307, 762. — fjárhald 681. — fjárhaldsmaðr 352, 759. — fjármegn 439. — fjárinnstæða 529. — fjártektir, fjárupptektir 214, 395, 470, 477. — fjáruðheimtan 245.
 fé (búpeningr, gangandi fé) 10, 19, 27, 82, 83, 134.
 fedus 67.
 Feitsdalr i Barðastrandarsýslu 56, 142.
 Felix in Pincis (festum) 15.
 Felixson: Þórarinn.
 felldr (blár) á skjaldarmerki 636.
 félegr dagr 753.
 fell = Miðaptansfell 426².
 Fell i Kollafirði 75, 142, 342, 416, 417, 504—505, 558—559, 731.
 Fell i Sléttahlíð 264, 302.
 Fell i Steingrímsfirði 174.
 Fell i Trékyllisvík 198, 276, 351.
 Fell(in) i Fljótsdalshéraði 539.
 Fellshverfi i Hornafirði 709.
 Fellsmúli á Landi 323, 495—496, 548.
 fénaðr 104.
 ferð 403, 455.
 ferja (Sandhólaferja) 330.

- ferjan (fram til Noregs) 213,
271, 272, 753.
- Ferjubakki í Borgarfirði 269.
- festargull 348².
- festaröl 582.
- festi, sjá kross.
- festing, fastnan 93, 210, 291²,
294, 295, 419, 511, 514, 648,
683. — festingarbréf 511.
- festum, festa sanctorum 648. —
festa duplicia 218. — fest-
um Agatæ, Agnetis, Ambrosii,
Annunciacionis Mariæ, Ba-
billæ, Barnabæ, Bartholomæi,
Bonifacii, Botulphi, Brickii,
Calixti, Catrine, Cecilie, Sanc-
torum in Celio, corporis Christi
58, 75, 208, 291, 487, 577,
660, 751, — Cosmi & Damiani,
Cuthberti, Divisionis Aposto-
lorum, Donati, Dunstani,
Fabeani & Sebastiani, Felicis,
Fidei, Firmini, Francisci, Ger-
mani, Gordiani & Epimachii,
Jacobi, Johannis apostoli, Jo-
hannis ante portam latinam,
Johannis baptiste, Johannis
Beverlaccensis, Johannis epi-
scopi, Juliane, Laurentii, Lucæ,
Magni ducis, Marcellini, Marci,
Margaretæ, Mariæ, Mariæ
Magdalenæ, Matthæi, Medardi
& Gildardi, Michaelis, Nativi-
tatis Mariæ, Nerei & Achillei,
Olai, Omnium sanctorum,
pentecostes, Petri & Pauli,
Philippi & Jacobi, reliquia-
rum, Scolastice virginis, Seve-
rini, Simonis & Judæ, Thorlaci
episcopi, Thomæ apostoli,
Tiburtii & Valeriani, Urbani,
Valentini.
- Fides virgo 607.
- Fifholt í Landeyjum 282, 329,
332.
- Filax Þórarinnsson syðra (1480)
292.
- Filippus Filippusson nyrðra
(1485) 554.
- Filippus postuli 57, 70, 132,
186, 351, 352, 353, 452, 481,
539, 653, 654, 696.
- Filippus Sigmundsson vestra
(1480) 250.
- Filippus Sigurðsson, Þórðarson-
ar, lögréttumaðr í Haga (f.
1408; enn á lifi 1489) 138,
141, 282, 435, 678.
- Filippusson: Gisli, Hermann,
Loptur, Ólafur.
- Filippussynir (Gisli, Hermann,
Ólafur) 550—551, 552—553,
563.
- fimt 195.
- Finnastaðir í Eyjafirði 570.
- Finnastaðir í Höfðahverfi 151—
152, 219.
- Finnbjarnardóttir: Margrét.
- Finnbjörn Brandsson vestra og
í Borgarfirði (1478—1490)
132, 492, 723.
- Finnbogadóttir: Guðríður, Kristín.
- Finnbogason: Jón, Þorgils.
- Finnbogastaðir á Ströndum 255.
- Finnbogi Jónsson lögmaðr og
sýslumaðr í Þingeyjarþingi
(1476—1491) 93—94, 101,
108—110, 112—113, 135²,
275, 279, 309—310, 341—
342, 343—345, 370—371,

- 377, 430, 495—406, 540,
544, 569—572, 582—586,
599, 600—601, 614—618,
631—632, 660—661, 699,
703, 705—707, 720—721,
722, 753—755, 762.
- Finnbogi Jónsson lögréttumaðr
í Þingeyjarþingi (1488) 614.
- Finnbogi prestr (fyrir 1480) 314.
- Finnr Jónsson biskup í Skál-
holti (d. 1789) 10, 12, 13,
21, 24, 156, 268, 357, 358,
404, 428, 662.
- Finnr Magnússon prestr á Skúm-
stöðum (1464—1483) 270,
388, 442, 493.
- Finnr Magnússon prófessor (d.
1847) 357, 362.
- Fiunr Pétursson, Finnssonar,
(Laga-Finnr), lögréttumaðr í
Ljárskógum (1478—1485) 138,
141, 160, 212, 255, 272,
277, 279, 282, 287, 377,
532.
- Finnr Steindórsson lögréttumaðr
(1480) 275.
- Finnsson: Arnór, Böðvar, Guð-
mundr, Hallr, Helgi, Ingi-
mundr, Jón, Teitr, Thomas,
Þorsteinn.
- Finnsstaðir í Kinn 8.
- Firminus episcopus 162.
- Fiskilækr í Melasveit 175.
- Fiskivötn á Landamannaafrétt
80, 84. Sbr. Veidivötn.
- fiskr, fiskar 373, 758³. — blautir
fiskar 77, 655. — harðir fiskar
77. — netnæmir fiskar 554. —
fiskatiund 758². — fiskveiði
174. Sbr. kost, skreið, veiði.
- Fit hin vestri undir Eyjafjöllum
332.
- Fitjar í Viðidal 199.
- fjall (landamerki) 87, 90, 99,
425, 552, 678³, 688, 750. —
fjallgarðr 82, 83. — fjallsegg
7.
- Fjall í Skinnastaðapingum 761.
- Fjallaskagi í Ísafjarðarsýslu 516.
- Fjallgeir Einarsson á Snæfells-
nesi (1365) 20.
- fjandinn (sbr. djöfullinn) 245,
372.
- fjara, fjörur 124, 127, 326,
329⁵, 486⁴, 516, 608, 609²,
— fjörugæði 91. — fjörumörk
322, 486. — fjöruntjar 516².
— fjara = Saurbæjarfjara 417.
- fjárbeit 4.
- Fjarðarhorn í Kollafirði 142.
- fjármaðr 175.
- fjórðungsgjöf 55, 118, 192, 392,
413, 415, 439, 589, 641,
714, 738.
- fjórmenningar (að frændsemi)
163, 235, 420. — fjórmenn-
ingsmeið 167, 418—419.
- fjós, sjá húsakynni, húsaskipan.
- Fjós í Svartárdal 456.
- fjörðr 486⁴.
- fjöturlás 374.
- Flagbjarnarholt á Landi 323.
- Flatagerði í Fnjóskadal 222.
- Flatatunga í Skagafirði 143—
144, 145, 183—184, 187,
190, 199, 219, 233.
- Flatey á Breiðafirði 2, 235,
256, 266, 288, 395, 427,
428, 440, 445, 446, 450—
451, 454, 519, 520—523,

- 598, 608, 708, 709, 710. —
 Flateyjarbók 33.
- Flatey í Hornafirði 334—335.
- Flateyjardalur í Þingeyjarþingi
 107, 108, 374, 527, 571. —
 Flateyjardalsheiði 555.
- Flekkuvík á Vatnsleysuströnd
 124, 185.
- Flensburg í Slésvík 506—507,
 513, 524.
- flet 297, 303.
- Fljót = Lagarfljót 99.
- Fljót(ón) í Skagafirði 40, 41,
 204, 205, 207, 208², 231,
 285—286, 335, 336, 337,
 488, 541—542, 572—573,
 624, 625, 626, 634, 710,
 711, 712, 750, 751.
- Fljótshlíð í Fljótshéraði
 119².
- Fljótisdalur(inn) í Múlaþingi 424,
 446—447, 536, 538,
 638, 749. — Fljótshérað
 98, 119⁴, 410, 568, 590,
 709.
- Fljótshlíð(in) í Rangárþingi 84,
 332, 415, 766.
- Fljótssós við Skjálfaflóa 8.
- Fljótssandr við Skjálfaflóa
 8.
- flói (landamerki) 426.
- Flói(nn) í Árnesþingi 515, 589,
 590, 620.
- Flókadalur í Skagafirði 168—
 169.
- Flókavallargnípa í Reykhóla-
 sveit 610.
- flokksforingi 455.
- Flosadóttir: Álfheiðr.
- Flosi Jónsson officialis og prestur
 á Staðastað (1358—1365) 10,
 16, 22, 315.
- flugel, sjá klæði (vefnaðr).
- Flugumýri í Skagafirði 96, 97,
 622, 625.
- flutning (hvals; sbr. hvalr, reki)
 108.
- Fnjóská í Fnjóskadal 8, 253,
 503—504. — Fnjóskadalur 7
 —8, 120², 170 (opt), 221,
 222, 297, 298, 341, 375,
 416, 423, 502—504, 526,
 546—547, 551, 571, 575,
 649—650, 682—683, 686.
- focina pingvetudo (sellýsi) 64.
- fógeti, föveti 103, 636, 703,
 719, 754. — fógetadæmi 719,
 754.
- foglstapi, sjá fuglstapi.
- folastapi, sjá fuglstapi.
- foraðskapur 240.
- forboð, forboðan 59, 61, 369,
 380³, 384, 405², 406, 463,
 464, 466, 467², 500. — for-
 boðsbréf 60, 61, 380, 455,
 500, 713, 725, 726.
- forbrot 144.
- forföll 61, 89, 97, 194, 736,
 740, 748, 756.
- forgipt 11.
- forgyltir munir, sjá málmar.
- forisfactura 171, 480.
- forlagseyrir 219.
- forlikan 522.
- formaðr (á skipi) 758.
- Fornhagi í Hörgárdal 168—169.
- forsagnir 530—531, 731—
 733. — forsagnarvottar 418,
 508, 556, 762.
- forsvar 89. — forsvarsmaðr 736,
 745.

- Forsæti í Landeyjum 325.
 forþrot (fortrott) 96, 97, 380,
 390, 727, 740, 742:
 foss (landamerki) 698.
 Foss í Otrardalsþingum 202—
 203.
 Foss á Snæfellsnesi 593.
 Fossá á Barðaströnd 256.
 Fossá í Fossárdal 93—94. —
 Fossárdalur á Langanesi 94.
 Fosslægur í Melasveit 175.
 fóthögg 432.
 Fótr í Seyðisfirði 198.
 Frakkland (Francia) 479.
 framfæri, framfærsla 168, 169,
 307², 532, 533², 690, 691,
 730. — æfnlegt framfæri 229,
 531, 577, 684. — framfærslu-
 bálkr 534.
 Francia, sjá Frakkland.
 Franciscus hinn helgi 685.
 friðborið fólk 276, 348.
 friðkaup 306.
 friðleiki (fjár), fritt fé (góz), frið-
 ir peningar 17, 21, 39, 40,
 68, 70, 76, 92, 97, 123, 133,
 134, 139, 160, 186, 196,
 203, 210, 216, 227, 228,
 250, 255, 256, 259, 267,
 271, 272, 296, 318², 332,
 356, 367, 370, 412², 413,
 429, 444, 452, 476², 478,
 487, 503, 504, 508, 513,
 515, 535, 543, 549, 557,
 570², 571², 577, 578², 611,
 615, 646², 651, 661, 684,
 691, 730, 739, 762, 766. —
 friðvirt fé (góz), friðvirtir pen-
 ingar) 50, 97, 196, 267, 484²,
 493, 513, 577, 587, 620,
 630, 655, 684, 687, 728,
 730.
 friheit 359², 360, 362, 363²,
 390, 398, 592, 636, 689,
 754.
 frilla 194, 236.
 frjálsir menn 701.
 Fróðá undir Jökli 147, 278,
 429.
 Fróðholt hvorttveggja í Rangár-
 þingi 323, 324.
 frú: frú abbadis 698. — frú
 Haldóra Þorvaldsdóttir 16
 17, 26. — vor frú 106².
 frumbréf 41, 68, 69, 70—72
 73—74, 85²—86², 87, 89—
 96, 98—99, 107—122, 127—
 133, 137, 143—152, 154—
 163, 165—170, 179—181,
 183—187, 189—196, 199—
 206, 212—225, 227—233,
 252—264, 266—267, 285—
 296, 299—300, 302—312,
 335—345, 349—356, 366—
 371, 373—374, 379—384,
 387—395, 397—404, 408—
 411, 413—418, 422—425,
 427—428, 430, 436—438,
 440—453, 456—458, 471—
 477, 479, 481—485, 487—
 497, 499—504, 507—515,
 517—528, 534—537, 539—
 549, 551—552, 554—572,
 574—576, 581—599, 602—
 608, 611—612, 614—618,
 621—628, 631—641, 643—
 656, 658—660, 775—678,
 682—685, 687, 689—693,
 696—699, 705—715, 720—
 723, 725—730, 735—752,
 758—761, 763—765.

- frændsemi 102, 235². — að öðrum og þriðja 732. — frændsemisspell 152, 163, 383. Sbr. bræðrungr, dóttir, faðir, fjórmenningar, móður arfr, sonarsonr, systir, systrungr, þri-menningr.
- fuglstapi 426³.
- fuglveiði 82², 83.
- fuglþúfa 3, 175².
- Fúlavík á Rosmhvalanesi 42.
- fullnaðarvitni 585.
- fullrétti 62², 90, 102, 195, 501, 513, 543, 621, 623, 700, 701², 724, 726², 727, 740, 741³, 742⁵, 743, 745, 756. — tvöfalt fullrétti 71, 716². — fullréttisörð 701. — fullréttisverk 701.
- fullvirðisgóz 115.
- Fúsason: Jón.
- Fúsi Bjarnason kongs umboðsmaðr í Barðastrandarsýslu (1480), sjá Vigfús Bjarnason.
- Fúsi Ívarsson. Sjá Vigfús Ívarsson.
- Fúsi Pétursson, sjá Sigfús Pétursson.
- fustan, sjá klæði.
- fyrirkall 89, 97, 101, 139, 194, 205, 289, 313, 336, 338, 389, 414, 484, 489, 494, 499, 536, 615, 621, 623, 624, 642, 650, 700, 716, 721, 724, 726, 732², 733, 736, 740, 745, 748, 758.
- fyrirmaðr 662.
- fyrirsát 492.
- fyrnd (muna) 39.
- fæða, fæðsla 655. — fæðsla fátækra manna 534. — fæðsla prófentumanna 36.
- Færeyjar (Verron) 594, 702.
- Förumannahóll hjá Máfahlíð 48.
- Gaddstaðir á Rangárvöllum 324.
- gáfa, sjá gjöf.
- Gafl í Viðidal 199.
- gagndagr, sjá gangdagr.
- gagngjald 548, 660, 661.
- Gagnheiði í Borgarfirði 177.
- Galma(n)strönd við Eyjafjörð 174, 179.
- Galma(n)svík á Akranesi 177.
- Galtardalstunga á Fellströnd 2, 255, 256.
- Galtargjá í Kollafirði 255.
- Galtarholt á Mýrum 269.
- Galtarholt á Rangárvöllum 324.
- Galtarnes í Viðidal 232—233.
- Gamaliel, sjá Gamli.
- Gamlanautr, skógarteigr í Þórs-mörk 330.
- Gamlason: Jón.
- gamli sáttmáli (1263) 4—6.
- Gamli Þorleifsson lögréttumaðr (í Drápuhlíð; 1480—1491) 311, 754.
- Gamli Þorsteinsson nyrðra (1480—1483) 310, 341, 343, 371, 430, 495.
- gangdagr (inn eini; gagndagr) 513. — gangdaga (gagndaga) vika 709.
- Garðar á Álptanesi 123.
- Garðar á Akranesi 177.
- Garðar í Bervík undir Jökli 16. Sbr. Bervikrgarðar.
- Garðar eystri í Kelduhverfi 310.
- Garðar í Staðarsveit 17, 23, 769.
- garðr (búgarðr, bær) 61, 136, 186, 248, 250³, 251, 272,

- 283², 359⁴, 360². 361², 362, 363⁴, 364, 396, 471², 474, 477, 517, 518², 519², 583², 700. — i garð manns 93, 115², 143, 147, 228, 245, 275, 349, 417, 523², 535, 616, 661, 760, 761². — utan garðs og innan 460, 465, 483², 766.
- garðr (vallargarðr, landamerkjagarðr, girðing) 7², 8, 34⁴, 35, 87, 99, 111, 137², 175², 177, 236, 317⁵, 575, 682, 750. — garðrúst 317. — garðsendi 125. — garðsgerð 146. Sbr. hagagarðr.
- Garðr í Aðaldal 34, 35.
- Garðr í Kelduhverfi 302.
- Garðr á Rosmhvalanesi 125.
- Garðsbjarg á Rosmhvalanesi 125.
- Garðshorn undir Eyjafjöllum 329.
- Garðshorn í Kinn 507—508.
- Garðsvíki í Hvolhrepp 323, 325.
- garn 78. — garnhnoða 78.
- Garpsdalr í Geiradal 478.
- Gásahús í Holtum 223.
- gata, götur 3, 34⁴, 98, 111³, 253, 426, 503, 504, 552, 678.
- Gatnaskógr í Þórsmörk 330.
- gáttir: innan gátta 27, 191, 257², 579², 580, 587.
- Gauti erkibiskup í Niðarósi (1474—1510) 138, 156, 162—164, 293, 395, 397, 402, 404, 407, 458, 518.
- Gauti Michelsson norrænn maðr (1470) 138.
- Gautsdalr í Geiradal 478.
- Gegnir í Blönduhlíð 7.
- Gegnishólar í Flóa 320.
- Gegnishóll í Skagafirði 146².
- Geir Árnason (höggvinn 1421) 513—514.
- Geir Vigfússon (Fúsason) prestur í Felli í Sléttahlíð (1479—1491) 205, 262, 263, 336, 338, 677, 725, 735, 747.
- Geirastaðir við Mývatn 110.
- Geirbjarnarstaðir í Kinn 555.
- Geirfuglasker fyrir Reykjanesi 126—127.
- Geirhólmr á Ströndum 511, 514, 606.
- Geirmundarson, sjá Geirmundsson.
- Geirmundur Erlingsson vestra (1479) 207.
- Geirmundur Guðmundsson vestra (1483) 468, 470.
- Geirmundur Ólafsson vestra (1609) 416.
- Geirmundsson: Guðmundr, Jón, Ólafur, Sigurðr.
- Geirólfsstaðir í Holtum 322.
- Geirseymi í Patreksfirði 255.
- Geirsson: Árni, Magnús.
- Geisladagr (= octava epiphaniæ) 13. Jan.) 96, 98, 99, 161, 169, 180, 336, 338, 340, 341², 373.
- geit, geitr 552, 581.
- Geitafell á Vatnsnesi 765.
- Geithóll í Hrútafirði 295.
- Geitland í Borgarfirði 173.
- geldfé 15, 21⁴.
- Geldingaholt í Skagafirði 97, 408—409, 499, 697.
- Geldingalækr á Rangárvöllum 324, 332.
- Gellisson: Einar, Jón.
- Gerðar undir Eyjafjöllum 329.

- gerði 221. — gerðisvöllr 34. Sbr. heimagerði.
 Gerði í Hörgárdal 199.
 Gerðuberg í Hnappadalssýslu 618, 652—653.
 Gerrek gullsmiðr (1464) 645.
 Germanus episcopus & confessor 134.
 gil 175².
 gil = Merkgil 425.
 Gildardus & Medardus 578.
 gildi (Nikulásgildi) 457—458.— gildisbræðr 457—458.— gildis-systr 458.
 Gillastaðir í Króksfirði 256.
 Gils Gilsson kirkjuprestur í Skálholti (1472) 59.
 Gils Pálsson prestur á Snæfellsnesi (d. 1367) 23.
 Gilsá í Breiðdal 444—445.
 Gilsá í Eyjafirði 527—528.
 Gilsá á Völlum 99.
 Gilsbakki í Hvitársiðu 92, 751—752.
 Gilsbakki í Öxarfirði 761—762.
 Gilsfjarðarmúli í Saurbæ í Dalasýslu 198.
 Gilsfjörðr 248, 474, 532, 642.
 Gilsson: Björn, Gils, Hrafn, Jón, Páll.
 Gilsvatn í Blöndudal 98.
 giptingar 93, 103, 132, 354, 548, 570², 605, 675, 678. — giptingardagr 760. — giptumál, giptarmál, giptingarmál 275, 276², 535. — giptingarleifi 418—419. — giptingarmaðr 42.
 Gísladóttir: Dýrfinna, Oddfríðr.
 Gíslapostilla (Hólmn 1706) 104.
 Gíslason: Bjarni, Eyjólfur, Hákon, Jón, Ketill, Kolbeinn, Sigurðr, Þorlákr, Þorvarðr.
 Gísli Björnsson vestra (1609) 416.
 Gísli Bødvarsson syðra (1480—1494) 318.
 Gísli Filippusson, Sigurðssonar, lögréttumaðr í Haga (1478—1491) 138, 141, 160, 164, 166—167, 212—213², 215², 229, 255, 257—258, 279, 280—281, 282³, 305—306, 393—394, 456, 477, 501—502, 553, 563, 604—605, 607, 678, 706, 707—708, 728—729, 746, 767.
 Gísli Grimsson nyrðra (1486) 563.
 Gísl(i) Jónsson prestur og ráðsmaðr í Skálholti og prestur í Odda (1472—1488) 59, 327, 493, 629, 630.
 Gísli Jónsson syðra (1478—1480) 153.
 Gísli Jónsson í Hnappadal (1488) 618.
 Gísli Jónsson í Hornafirði (1491) 743.
 Gísli Jónsson, Sigurðssonar, bóndi á Marðarnúpi (um eða eptir 1491) 763.
 Gísli Jónsson á Reykhólum og í Máfahlíð (d. 1715) 88, 206, 278, 428, 544.
 Gísli Magnússon lögréttumaðr (1480) 277.
 Gísli Magnússon biskup á Hólum (d. 1779) 316.
 Gísli Pálsson, sjá Gils Pálsson.
 Gísli prestur (fyrir 1480) 315.
 Gísli Valdason (Hólmfastssonar?)

- í Árneshöfði (1487; enn á lífi 1523) 589.
- Gísli Þorgilsson lögréttumaður á Hofi í Vatnsdal (1477—1479) 116—117, 180, 184.
- Gísli Þorláksson biskup á Hólum (d. 1684) 316.
- Gísli Þorvaldsson vestra (1478) 154. Sbr. Gísli Valdason.
- gisting (biskups) 293, 461.
- Gizur Bjarnason í Húnavatnsþingi (1482) 436, 438.
- Gizur Einarsson biskup í Skálholti (d. 1548) 482, 515, 703, 755.
- Gizur Eysteinnsson í Dýrafirði (1479) 230.
- Gizurardóttir: Borghildr, Valgerðr.
- Gizurarson: Jón.
- Gjallkelsvatn á Skarðsströnd 3.
- Gjarðeyjar fyrir Skógarströnd 52.
- Gjátún í Viðidal 199.
- gjöf, gjafir 6, 200³, 201³, 245, 276, 290, 295, 296³, 310³, 321, 327³, 342, 343, 348³, 350, 370³, 375, 388, 395, 407, 408, 409, 414, 421, 422, 430, 438, 439, 458, 510, 526, 528, 548², 567, 584, 599, 600, 615³, 616, 642³, 643², 648, 660, 661³, 799², 714², 721, 761, 765. — gjafabréf 11—12, 14—17, 35—36, 39—43, 47—48, 54—55, 71—74, 84—86, 152—153, 161—162, 164—167, 190—193, 200, 206—208, 353—354, 415—417, 479, 492², 501—502, 504—505, 508—509, 534—535, 581, 588—589, 604—606, 640—641, 644—645, 678, 691—692, 705—707, 727—728, 730—731. — gjaf tollr 718.
- gjaldvoð, gjaldavoð, sjá vaðmál.
- Gjögr á Reykjanesi á Ströndum 256.
- gjörð, sjá uppistöðukerald (bús-gagn).
- gjörningr, gjörningsbréf 56, 111, 118, 121, 130, 151, 161, 165, 180, 182, 183—184, 188, 197, 201, 203, 216, 219, 220, 227, 229, 247—252, 259, 266, 267, 274, 276, 278, 294, 295, 297, 341², 371, 373, 392, 393, 411, 425, 430, 468³, 469³, 479², 504, 516, 518², 522—524, 541, 549, 556—558, 565, 569, 574—576, 578, 594, 607, 628, 633², 634, 641, 655, 661, 694³, 695—696, 698, 710, 728², 730, 761, 762³, 765.
- Glaumbær í Skagafirði 111, 267, 282, 357, 364, 408—409, 479, 541, 660, 699, 702, 718.
- Glerá í Eyjafirði 87, 104.
- glergluggr 335. Sbr. húsa-kynni.
- glit, sjá klæði (vefnaðr).
- Gljúfrá í Barðastrandarsýslu 609.
- Gljúfrá við Hvammsfjörð 642.
- gluggi 640. Sbr. húsakynni.
- Gneistastaðir í Flóa 320.
- Gnúp-, sjá og sbr. Núp-Gnúparfell, sjá Gnúpufell.

- Gnúpasveit í Norðrþingeyjar-
sýslu 221, 391, 588.
- Gnúpr í Aðaldal 34, 35.—Gnúps-
endi 34.
- Gnúpr í Dýrafirði 41, 42, 43,
147, 230, 516, 635.
- Gnúpr í Fljótshlíð 332.
- Gnúpr undir Eyjafjöllum 339.
- Gnúpsdalr í Vestrárdal í Húna-
vatnspingi 307.
- Gnúpsdalstunga í Gnúpsdal 199.
- Gnúpufell í Eyjafirði 204—206,
224—225, 260—262, 266,
527—528, 624, 625², 626,
634, 702.
- Gnúpverjar (Gnúpverjahrepps-
búar) 80, 83.
- Gnýstaðir (Nýstaðir) á Vatns-
nesi 764.
- Goðdalir í Skagafirði 568, 734
—735.
- Goddastaðir í Laxárdal 295.
- goðorð 5.
- Godsvin biskup í Skálholti (d.
1447) 94, 176, 249.
- Gordianus et Epimachus 193.
- Gotar (Gote, Gothe, Gottar,
Gotten, Gotti) 30, 102, 302,
359, 360, 364, 496, 506,
635, 636, 689, 755.
- Gottskalk Jónsson prestur nyrðra
(1506 í falsbréfi) 7, 8.
- Gottskalk Jónsson prestur í
Glaumbæ (d. 1590) 209, 282,
357, 364, 699, 702, 718.
- Gottskalk Keneksson biskup á
Hólum (d. 1457) 49, 161—
162, 314, 316, 751.
- Gottskalk Nikulásson prestur
nyrðra (1488 og síðan), síðar
biskup á Hólum (d. 8. Dec.
- 1520) 315, 316, 621, 625,
633, 713, 720, 729, 735,
740, 744.
- Gottskalk Þorvaldsson búlands
Jónssonar (1489) 658—659.
- Gottskalksson: Jón.
góz, friðvirt góz 9, 23², 29,
194, 244², 245, 246², 274,
284, 359, 360, 361, 362,
363, 382, 383, 395², 396²,
398, 439.
- Grafabotnar í Reykholtsdal 299.
- Granastaðir í Kinn 367.
- grandi (landamerki) 113.
- grápappír 80.
- graptarkirkja 663, 664, 670,
671, 672.—graptarkirkjuskýld
128.
- gras 525.—grasnautn 124². —
grasnautnarhvalreki 125.
- gras, grös (fjallagrös, heiðar-
grös): grasalestr(-tekja) 82², 83².
- Gregorius Jónsson nyrðra (1482)
443—444.
- Gregoriusmessa 425, 502, 562,
651, 653.
- Grenivík í Höfðahverfi 120—
121, 510, 617, 639—640.
- Grenjaðarstaðir í Reykjadal 104,
127, 193—195, 293, 302,
315, 371, 475, 477, 482,
555—556, 633, 634, 657,
677, 683, 699.
- Grensdalr við Búlandshöfða 49.
greptrun 667, 670.
- Grettir Jónsson nyrðra (1486 —
1488) 562, 641.
- gríð 213, 251, 272, 318², 454,
455, 753.—gríðasókn 213.—
gríðastaðir 757.
- Gríðungsey í Hornafirði 486.

- Grimkelsá í Reykhólasveit 610.
 Grímólfsson: Ketill.
 Grímr Árnason prestur eystra (1483) 494.
 Grímr Arngrímsson nyrðra (1478) 127.
 Grímr Aronsson (Helgasonar) í Mýrasýslu (1478—1481) 133—135, 259—260.
 Grímr Björnsson í Mýrasýslu (1428) 44.
 Grímr (Ormr) Brandsson vestra (1479) 224.
 Grímr Guðmundsson nyrðra (1478) 127.
 Grímr Jónsson nyrðra (1489) 660.
 Grímr Pálsson (Brandssonar) frá Möðruvöllum (1491) 754.
 Grímr Thorkelin leyndarskjálavörðr (d. 1829) 62, 65, 397.
 Grímr Þórðarson í Fnjóskadal (1482) 422.
 Grímr Þorsteinsson nyrðra (1476—1485) 73, 556.
 Grímr Þorsteinsson í Arnarfirði (1481) 392.
 Grímr Þorsteinsson í Mýrasýslu (1499) 722.
 Grímr Þorsteinsson frá Drangshlíð undir Eyjafjöllum, prestur syðra (1476) 94.
 Grímsá í Borgarfirði 174.
 Grímsá á Völlum 99.
 Grímsey fyrir norðan land 2.
 Grímsnes í Fjörðum 615.
 Grímsson: Bárðr, Egill, Einar, Gísli, Guðmundr, Hallr, Jón, Magnús, Ólafur, Páll, Sigurðr, Þorkell, Þorsteinn.
- Grímsstaðir í Landeyjum 325, 326.
 Grímsstaðir í Reykholtsdal 173.
 Grímsstaðir í Þingeyjarþingi 555.
 Grímstunga í Vatnsdal 93, 122, 449, 537.
 Grind á Galma(n)sströnd 174.
 Grindavík í Gullbringusýslu 125—126, 608.
 grip, sjá rán.
 gripir (munir) 15², 21², 43, 92, 93, 142, 216, 227, 390, 464, 465, 661, 693.
 grís, grísir 472. Sbr. svín.
 Grisarhólmi í Skagafirði 146.
 Grjótá í Fljótshlí 325.
 Grjótreyri í Andakýl 174.
 grjótgarðr (rekamark) 34, 177.
 Gróa Einarsdóttir, kona Sigurðar Oddssonar (1483) 475—476.
 Grund á Árskógarströnd 571.
 Grund í Eyjafirði 103, 104, 105, 366, 506, 524, 548—549, 569—572, 583, 585.
 Grund í Grundarfirði 206, 207. — Grundarfjörðr 206, 207, 295, 447—448.
 Grund í Reykhólasveit 472.
 Grund í Vatnsdal 661.
 Grunnasundsnes í Þórsnessþingi 13, 24—26.
 Grýtubakki í Höfðahverfi 92, 113—114, 120—121, 133, 136, 147—150, 152, 253, 302, 343, 453, 497—498, 550, 614—617.
 Græci 63.
 Grænsey á Breiðafirði 478.
 Gröf á Barðaströnd 154.

- Gröf í Grundarfirði 295.
 Gröf í Kaupangssveit 86—87.
 — Grafarreitr 87.
 Gröf í Miklaholtshrepp 32—33.
 Gröf á Rangárvöllum 324.
 Gröf á Langholti í Skagafirði 146.
 gröpþr (lika) 176, 327, 333, 665², 668, 669, 671, 673.
 gröpþr (á smiðisgripum) 26.
 guð: guðhjálpareiðar 242. —
 guðlastan 247. — guðs líkami 455, 529, 713, 726, 736, 737, 742, 743². — guðsþjónusta 382, 405³, 736.
 Guðbjartsson: Þorkell.
 Guðbrandr Jónsson prestur í Vatnsfirði (d. 1690) 209, 608.
 Guðbrandr Þorláksson biskup á Hólum (d. 1627) 40, 42, 198, 231, 315, 316, 335, 336, 357, 358, 360, 402, 498, 763.
 Guðdalir í Strandasýslu 256.
 Guðfinna Indriðadóttir, kona Einars Ólafssonar í Hvilft í Önundarfirði (1484) 510.
 Guðini, sjá Guðni.
 Guðlaug Sveinsdóttir í Dalasýslu (1485) 532—533.
 Guðlaug Sæmundardóttir vestra (1484) 514, 566.
 Guðlaugr Loptsson vestra (1490) 708.
 Guðlaugsdóttir: Haldóra.
 Guðlaugsson: Ari, Þorgils.
 Guðlaugsstaðir í Blöndudal 98.
 Guðlaugsvík í Hrutafirði 393.
 Guðleiksson: Hákon.
 Guðmundarnes í Stöðvarfirði 482—483.
 Guðmundr Arason biskup á Hólum hinn góði (d. 1237) 105, 106, 129, 218, 315. — Guðmundardagr 106, 367. — Guðmundarlikneski 630. — Guðmundarsaga 2.
 Guðmundr Arason ábóti á Helgafelli (1378—1390) 29—30, 31, 37.
 Guðmundr Arason hinn ríki á Reykhólum (enn á lífi 1448; Guðmundareignir, Guðmundarmál) 41—43, 140—141, 142—143, 146—147, 215, 217, 223—224, 227, 230, 251, 273, 274, 395, 434—435, 451, 492, 505, 516, 710.
 Guðmundr Árnason lögréttmaðr í Deildartungu (1666) 269.
 Guðmundr Einarsson á Snæfellsnesi (1448—1465) 49, 57.
 Guðmundr Einarsson í Olfosi (1487) 589—590.
 Guðmundr Einarsson lögréttmaðr (1481) 414.
 Guðmundr Eysteinnsson vestra (1483) 504.
 Guðmundr Eyvindsson í Húnavatnspingi (1489) 659.
 Guðmundr Finnsson, Þétrssonar, frá Ljárskógum, faðir Daða 272.
 Guðmundr Geirmundsson bróðir á Þingeyrum (1477—1486) 116, 559.
 Guðmundr Grimsson í Hnappadalssýslu (fyrir 1440) 48.
 Guðmundr Hallgrímsson í Eyjafirði (1719) 576.
 Guðmundr Hallvarðsson eystra (1477—1482) 119, 424.

- Guðmundr Helgason vestra (1484) 511.
- Guðmundr Húnrauðsson nyrðra (1480) 309—310.
- Guðmundr Indriðason vestra (1483) 470.
- Guðmundr Ívarsson nyrðra (1480) 264, 265, 292.
- Guðmundr Jónsson prestur nyrðra (1478—1491) 158, 159, 208, 209, 223, 266, 301, 303, 308, 309, 336, 339, 340, 345, 354, 355, 372, 373, 374, 379, 381, 386, 390, 537, 564, 568, 597, 623, 624, 633, 637, 649, 652, 653, 655, 676, 677, 713, 720, 725, 729, 735, 740, 742, 744, 747.
- Guðmundr Jónsson annar prestur nyrðra (1491) 747.
- Guðmundr Jónsson vestra (1479) 230.
- Guðmundr Jónsson á Vomúlastöðum (1480—1481) 329, 413—414¹⁾.
- Guðmundr Jónsson djákni vestra (1486) 578.
- Guðmundr Jónsson nyrðra (1489) 684. Sbr. Jón Sigfússon.
- Guðmundr Jónsson nyrðra (1489—1490) 651, 699.
- Guðmundr Jónsson á Bakka í Fljótum (fyrir 1491) 750.
- Guðmundr Jónsson Hellnaprestur (d. 1716) 12.
- Guðmundr Kollason, Magnússonar, prestur nyrðra (1481—1491) 390, 488, 677, 725, 735, 740, 744, 750, 751.
- Guðmundr Loptsson vestra, sveinn Þorleifs Björnssonar (1479—1486) 224, 473, 579.
- Guðmundr Loptsson í Kjós (1480) 256.
- Guðmundr Magnússon nyrðra (1481—1491) 343, 686.
- Guðmundr Ólafsson vestra (1480) 248.
- Guðmundr Ólafsson í Mýrasýslu (1481) 341.
- Guðmundr Ólafsson nyrðra (1481—1482) 343, 367.
- Guðmundr Ólafsson prestur syðra (1481—1491) 388, 557, 757.
- Guðmundr prestur (fyrir 1480) 315.
- Guðmundr Sigurðarson lögmaðr (1311) 7.
- Guðmundr Sigurðsson á Snæfellsnesi (1365) 20.
- Guðmundr Sigurðsson eystra (1485) 535.
- Guðmundr Skúlason, Loptssonar, prestur á Mel í Miðfirði (1479—1491) 220, 346, 375, 376, 379, 387, 388—389, 437, 525, 637, 638, 659—660, 747—748, 758—759.
- Guðmundr Snorrason, Narfasonar (c. 1245) 2, 3.
- Guðmundr Snorrason, Narfasonar, sýslumaðr í Þórsnessþingi (d. 1354) 2.
- Guðmundr Stephánsson lögrétta- maðr (1478—1481) 139, 212, 271, 377.
- Guðmundr Sveinsson á Snæfellsnesi (1365) 20.

¹⁾ Sýnist vera einn maðr.

- Guðmundr Þórarinnsson í Húnavatnspingi (1474) 60.
- Guðmundr Þorkelsson í Eyjafirði (1480) 313.
- Guðmundr Þorkelsson prestur (í Reykjadal í Hrepp, 1481—1488) 411, 475, 620.
- Guðmundr Þorláksson meistari 282.
- Guðmundr Þorleifsson nyrðra (1484) 526.
- Guðmundr Þorsteinsson prestur eystra (1398) 590.
- Guðmundr Örnólfsson á Snæfellsnesi (1358) 11.
- Guðmundsdóttir: Guðrún, Kristín, Solveig.
- Guðmundsson: Andrés, Andrius, Ari, Arnbjörn, Auðun, Björn, Daði, Einar, Eyjólfur, Eyvindur, Geirmundur, Grímr, Gunnar, Hallkell, Hallr, Helgi, Hrafn, Hrómundur, Jón, Magnús, Oddr, Ólafur, Runólfur, Sighvatr, Smíður, Sveinn, Thomas, Vigfús, Þórður, Þorkell, Þormóður, Þorsteinn, Þorvaldur.
- Guðnadóttir: Kristín, Snjólaug, Sæunn.
- Guðnason; Björn, Sigurður.
- Guðni Björnsson eystra (1479) 181.
- Guðni Eyjólfsson, Arnfinnssonar, bóndi á Grýtubakka (1476—1481; enn á lífi 11. Júlí 1481; dáinn fyrir 4. Sept. 1482) 92—93, 135—136, 384, 385, 453, 497—499, 615—617.
- Guðni Jónsson, Ásgeirssonar, sýslumaður, bóndi í Hvammi í Hvammssveit, á Kirkjubóli í Langadal og í Ögri (1478—1491; sýslumaður í Dölum 1488, og í „Ísafjarðarsýslu“ 1489; d. 1507) 42, 132, 133—135, 160, 196, 200, 207, 212, 228, 259—260, 282, 295, 296, 350, 352, 433—434, 470, 477, 491, 517, 522, 523, 600; 641—643, 679 682, 754.
- Guðni Oddsson lepps bóndi í Ögri (d. 1431) 42, 516.
- Guðný (Guðrún) Árnadóttir á Snæfellsnesi (1490) 730.
- Guðný Snæbjarnadóttir, kona Guðmundar Húnraðssonar (1480) 310.
- Guðný Þorleifsdóttir, Árnasonar (d. fyrir 1471) 117², 346.
- Guðný Þorleifsdóttir, Björnssonar (1490) 693.
- Guðnýjarstaðir í Helgafellssveit 19.
- Guðólfur Magnússon prestur nyrðra (1479—1491) 231, 303, 336, 338, 355, 381, 390, 488, 568, 597, 598, 601, 621, 625, 626, 627, 634, 635, 649, 650, 653, 655, 676, 677, 702, 711—712, 725, 735, 740, 744, 750, 751.
- Guðríður Bárðardóttir, kona Gunnars Ólafssonar (1428—1431) 43—44, 45, 769.
- Guðríður Finnbogadóttir, Jónssonar (1485—1490) 547—549, 569, 728.
- Guðríður Jónsdóttir, prests Suorra-sonar (1489) 675.

- Guðriðr Þorvarðsdóttir, Lofts-
sonar (1482—1491) 436, 739.
- Guðrún Andrésdóttir, kona Þor-
kels Bergssonar (1481—1482),
349, 417, 422—423, 444.
- Guðrún Aradóttir, Guðmundar-
sonar, á Brianslæk (1480) 250.
- Guðrún Björnsdóttir, kona Jóns
Þorkelssonar (1477) 110.
- Guðrún Böðvarðsdóttir, kona Jóns
Þorsteinssonar nyrðra (1478)
149.
- Guðrún Eggertsdóttir í Bæ (um
1700) 558.
- Guðrún Erlingsdóttir, systir Jóns
undir Múla (1478) 138—139.
- Guðrún Guðmundsdóttir nyrðra
(1480) 297, 309.
- Guðrún Gunnlaugsdóttir Þor-
kelssonar, kona Guðna Eyjólf-
ssonar og síðar kona Jóns
Sigmundssonar (1476—1489)
92—93, 452—453, 487—499,
654—655, 769.
- Guðrún Haldórsdóttir, kona
Bárðar Jónssonar (1470) 746.
- Guðrún Jónsdóttir, Einarssonar
(1478) 129.
- Guðrún Jónsdóttir, kona Þorgils
Þorsteinssonar (1491) 738.
- Guðrún Ólafsdóttir, kona Bjarna
Jónssonar (1489—1503) 683.
- Guðrún Sigurðardóttir, kona
Jóns Grimssonar nyrðra (d.
fyrir 1478) 168—169.
- Guðrún Þorleifsdóttir, kona
Andréss Haukssonar (1481)
411—412.
- Guðrún Þorsteinsdóttir vestra
(1464) 54—55.
- Guðrúnarstaðir í Vatnsdal 563,
564.
- Gufudalur í Gufufirði 55, 56,
203.
- Gufunes með Viðeyjarsundum
318.
- Gufuskálar á Snæfellsnesi 57—
58, 593, 619.
- gull, gylling, sjá málmar.
- Gullbringa í Gullbringusýslu
587.
- Gunnar (fallinn í Grimsey 1222)
2.
- Gunnar Bjarnarson vestra (1451)
52—53.
- Gunnar Bjarnarson í Húnavatns-
þingi (1482—1491) 448, 764
—765.
- Gunnar Brandsson í Húnavatns-
þingi (1478—1480) 137, 307.
- Gunnar Eyjólfsson prestur nyrðra
(1474) 60.
- Gunnar Guðmundsson á Snæ-
fellsnesi (1407) 39.
- Gunnar Hrollaugsson syðra
(1489) 675.
- Gunnar Jónsson bóndi í Sæl-
ingsdalstungu (1478—1481)
139, 197, 200, 212, 265—266,
271, 282, 287, 296, 350—
351, 377.
- Gunnar Jónsson í Hornafirði
(1480) 304.
- Gunnar Jónsson prestur nyrðra
og síðast í Goðdölum (1476—
1491) 76, 96, 193, 336,
338, 499, 540—541, 621,
623, 624, 677, 725, 731
—733, 734—735², 747.
- Gunnar Koðransson í Dölum
vestur (1485) 532.

- Gunnar Markússon á Skarðs-
strönd (c. 1245) 2, 3.
- Gunnar Ólafsson í Mýrasýslu
(1428—1431) 43—44, 45.
- Gunnarsdóttir: Steinunn.
- Gunnarsson: Eyjólfur, Ingimundur,
Jón, Magnús, Nikulás, Oddur,
Sigurður.
- Gunnhildr Pétursdóttir á Háloga-
landi, kona Lopts Ormssonar
(1470—1481) 138, 275—278,
289, 347—349, 350—353,
412—413, 435—436.
- Gunni Þorleifsson nyrðra (1477)
118.
- Gunnlaugr bóndi í Húnavatns-
þingi, maðr Gyðu Jónsdóttur
(1480) 307.
- Gunnlaugr Bjarna(r)son eystra
(1480—1484) 304, 446, 520.
- Gunnlaugr Gunnlaugsson og
Gyðu Jónsdóttur (1480) 307.
- Gunnlaugr Ólafsson í Svefneyj-
um (1701) 560.
- Gunnlaugr Runólfsson eystra
(1485) 535.
- Gunnlaugr Teitsson, hins ríka
Gunnlaugssonar í Bjarnanesi
(1480) 289—290.
- Gunnlaugr Þorkelsson „bóndi“
og lögréttumaðr á Marðar-
núpi (1476—1487) 92—93,
282, 377, 436, 438, 456,
537, 600, 769.
- Gunnlaugsdóttir: Guðrún, Mar-
grét.
- Gunnlaugsen, sjá Björn Gunn-
laugsson.
- Gunnlaugsson: Björnu, Gunnlaugr,
Hannes, Jón, Ketill, Ormr, Teitr.
- Gunnsteinn Ásgrímsson prestur
vestra (1464—1489) 54, 292,
295, 648.
- Gunnsteinn Ísleiksson („Ísleifs-
son“ rangt) lögréttumaðr
(1478—1481) 141, 282, 377.
- Gunnsteinsson: Árni, Lambkárr,
Þorgils, Þorleikr.
- Guttormr Jónsson bróðir Þórð-
ar, í Holtunum í Rangárþingi
(1476) 85—86.
- Guttormr Ólafsson vestra (1487
—1491) 606—607, 652—653.
- Guttormr Snorrason vestra
(1479) 202.
- Guttormr Tjaldr riddari í Nor-
egi (1481) 395, 397.
- Guttormshagi í Holtum 323, 326.
- Guttormsson: Loptr.
- Gyða Jónsdóttir kona Gunn-
laugs (1480) 307.
- gyllini 200. — Ríngyllini 440².
- Gyrðr (Gyrder) Ívarsson biskup
í Skálholti (d. 1360) 10, 14.
- Gyrðr Þorvarðsson bóndi í Snæ-
fellsnessýslu (1364—1367) 17
—19, 23—24.
- Gæsla (=Geilar) í Hvolhrepp 332.
- göng, sjá húsakynni, húsaskipan.
- Götublettr (götublettr?) í And-
kyl 688.
- Hádegi 375.
- Haffnia, sjá Kaupmannhöfn.
- Hafgrímsstaðir í Skagafirði 5,
236.
- Hafliðason: Björnu, Jón, Ormr,
Sigurður.
- Hafliði Hallsson í Þingeyjarþingi
(1477) 109.
- Hafliði Ívarsson í Skagafirði
(1489) 654.

- Hæfliði Skúlason (líklega Loptsonar) vestra (1480—1484) 265, 288, 491, 495.
- Hafnarfjörðr í Gullbringusýslu 495, 632, 675.
- hafnarvoðir, sjá vaðmál.
- Hafnia, sjá Kaupmannahöfn.
- Hafnir í Gullbringusýslu 126.
- Háfr í Holtum 85², 86, 325, 332.
- Háfr í Reykholtssdal 173.
- Hafr Ólafsson í Rangárþingi (1487) 487—488.
- Hafrafell í Fljótssdalshéraði 539—540.
- Hafrafellstunga í Öxarfirði 302, 507—508, 760—761.
- hafrekstrar 447, 545. Sbr. reki.
- hafskip, sjá skip.
- hagi 186. — hagagarðr (Hagagarðr?) 4, 19.
- Hagi á Barðaströnd 166, 202, 229, 508, 603, 605—606, 678, 746.
- hákall, sjá kostr.
- Hákon Egilsson í Húnavatnsþingi (1486—1489) 564, 648.
- Hákon Gíslason, Hákonarsonar, sýslumaðr (d. 1652) 293, 297, 298, 301, 309, 371, 374, 384, 385, 601, 666.
- Hákon Guðleiksson (Guidleiksson) í Þingeyjarþingi (1486) 574.
- Hákon Hákonarson gamli Norvegskonungr (d. 1263) 4—6.
- Hákon Haldórsson vestra (1479) 207.
- Hákon Hallsson, Finnbogasonar hins gamla (1477—1481) 109, 135, 312, 367.
- Hákon Jónsson prestur syðra (1482—1491) 454, 765.
- Hákon Magnússon háleggr Norvegskonungr (d. 1319) 213, 352, 468, 549.
- Hákon Magnússon smeks Norvegskonungr (d. 1380) 379.
- Hákon Ormsson sýslumaðr (d. 1656) 458, 526, 620.
- Hákon Þjóðólfsson prestur (á Ökrum á Mýrum 1428) 44.
- Hákon Þormóðsson í Aðaldal (fyrir 1397) 35.
- Hákonardóttir: Haldóra.
- Hákonarson: Hákon, Haldór, Jón, Kolbeinn, Magnús, Ólafur, Ormr, Páll, Þorfinnr, Ögmundur.
- Haldór Brandsson, Haldórssonar, á Barði í Fljótum (1479—1488) 208, 231—232, 335—337, 572—574, 622—623, 626, 627, 635.
- Haldór Brynjólfsson í Tungufelli (1483—1484) 475, 513, 515.
- Haldór Brynjólfsson biskup á Hólum (d. 1752) 316.
- Haldór Einarsson sýslumaðr Þingeyinga (d. 1707) 750.
- Haldór Eysteinnsson í Harðangri (1482) 457.
- Haldór Eyvindsson („Vermundsson“) smiðr á Helgafelli (1431) 46—47.
- Haldór Hákonarson lögréttsmaðr (1478—1480) 141, 273.
- Haldór Hallsson nyrðra (1481—1488) 343, 611.
- Haldór Helgason syðra (1386) 30.
- Haldór Hjálmarsson conrector á Hólum (d. 1805) 156.
- Haldór Högnason vestra (1464) 54.

- Haldór Jónsson á Snæfellsnesi (1365) 13; 18.
- Haldór Jónsson fyrri maðr Oddfríðar Aradóttur (d. fyrir 1433) 42, 147.
- Haldór Jónsson vestra (1464) 55.
- Haldór Jónsson nyrðra (1486—1492) 562.
- Haldór Jónsson prófastr í Reykholti (d. 1704) 298.
- Haldór Ólafsson prestur í Húnavatnspings (1486) 564.
- Haldór Ormsson officialis s. & a. (1472), síðar (1480—1513) ábóti á Helgafelli 59, 254, 270, 273, 276, 306, 311, 317, 370, 412—413, 426—427, 435—436, 442, 493, 576, 602, 613—614, 618, 652—653, 694, 705, 730.
- Haldór Sumarliðason lögréttumaðr vestra (1464—1484) 54, 141, 282, 377, 517.
- Haldór Þorbergsson lögréttumaðr á Seylu (f. 1623, d. 1711) 103.
- Haldór Þorgeirsson sýslumaðr í Þorsnessþingi, hálfbróðir séra Helga Magnússonar (1476-1487) 88, 146—147, 282, 350, 352, 600.
- Haldór Þorsteinsson 607, sjá Hallbjörn.
- Haldóra Erlendsdóttir í Bólstaðarhlíð 214.
- Haldóra Gunnlaugsdóttir og Gyðu Jónsdóttur (1480) 307.
- Haldóra - Þorvaldsdóttir frú, (kona Benedikts Kolbeinssonar; d. 1373) 16—17, 26—27.
- Haldórsdóttir: Guðrún.
- . . . Haldórsson prestur 58C.
- Haldórsson: Árni, Bergþór, Björn, Brandr, Einar, Eiríkr, Hákon, Hannes, Hrafn, Illugi, Ingimundr, Jón, Magnús, Ólafur, Sighvatr, Sigmundur, Sturla, Teitr, Þórðr.
- Haldórustaðir (Haldórsstaðir) í Bárðardal 549—550, 555.
- Hálfðan Einarsson nyrðra (1485) 546—547.
- Hálfðan Einarsson meistari (d. 1785) 236.
- Hálfðan Höskuldsson á Mói í Fljótum (um 1450) 750.
- Hálfðan Nikulásson í Árnessþingi (1487) 589.
- Hálfðanarson: Jón, Þorleifr.
- hálfkanna, sjá búsgagn.
- hálfkirkja, hálfkirkjuskýld 109, 110, 156⁵, 157⁴, 173, 176, 293, 329, 337, 347, 386, 403³, 404—405, 460⁵, 461⁴, 462, 463, 465, 510, 530. — hálfkirknaeignir 126. — hálfkirkjureikningar 293, 338⁴, 339⁵, 340⁴, 386², 460, 463. — hálfkirknadómr 402.
- hálfstykkið 413, 430.
- hálfturna, sjá búsgagn.
- Halla Magnúsdóttir, kona Arnbjarnar Guðmundssonar (1486) 577.
- Halla Sigurðardóttir, Björnssonar frá Svalbarði (1483) 475, 476—477.
- Halladalr (Hallárdalr) í Húnavatnssýslu 180—181.
- Hallbera Hallgrímsdóttir í Borgarfirði systir Jóns (d. fyrir 1477) 115².

- Hallbera Magnúsdóttir nyrðra (1489) 657.
- Hallbjarnarvörður á Bláskógaheiði 517—518.
- Hallbjörn Jónsson prestur vestra (1479—1481) 228.
- Hallbjörn Þorsteinsson vestra (1487) 606—607, 770.
- Hallfríður Þórðardóttir vestra kona Jóns Ólafssonar (1479) 229.
- Hallgeir Sigurðsson nyrðra (1482) 423.
- Hallgeirsson: Þorvarðr.
- Hallgilsstaðir í Fnjóskadal 502—503, 551.
- Hallgrímr Jónsson djákni (d. 1836) 104.
- Hallgrímr Sigurðsson á Svalbarði (1726) 475, 476, 482.
- Hallgrímr Skúlason (líklega Loptssonar) vestra (1480) 709, 710.
- Hallgrímsson: Bjarni, Guðmundr, Jón, Snorri.
- Hallkell Guðmundsson prestur nyrðra (1476—1483) 70, 379, 390, 488.
- Hallormsstaðir í Skógum 590, 638.
- Hallotta Hákonardóttir nyrðra (1477) 96—97, 99—100.
- Hallr Árnason prestur á Sauðanesi og Húsavík (1479—1485) 205, 220, 556.
- Hallr Ásgrímsson nyrðra (1482—1485) 451, 549.
- Hallr Bárðarson á Snæfellsnesi (1465) 57.
- Hallr Eyjólfsson á Hóli í Kaupangssveit (1456—1476) 87.
- Hallr Finnsson prestur á Breiðabólstað í Vestrhópi (1476—1484) 205, 220, 525.
- Hallr Grímsson nyrðra (1481) 353.
- Hallr Guðmundsson á Vatnsleysu (1479) 185.
- Hallr Guðmundsson á nyrðra (1480—1481) 310, 341, 343.
- Hallr Helgason í Fljótum (1479) 208.
- Hallr Ísleifsson nyrðra (1490) 700.
- Hallr Magnússon í Þingeyjarþingi (1477) 101.
- Hallr Ólafsson vestra og nyrðra (1487) 606.
- Hallr Runólfsson nyrðra (1482) 453.
- Hallr Sigfússon, Pétrssonar, prestur í Barðastrandarsýslu (1484) 509.
- Hallr Sveinsson á Snæfellsnesi (1431) 45, 46.
- Hallr Þórarinsson, Aronssonar, prestur í Hjarðarholti í Dölum (1478—1481) 165, 228.
- Hallsdóttir: Sigríður, Þorgerður.
- Hallsson: Árni, Ásgrímr, Hafliði, Hákon, Haldór, Hallvarður, Jón, Loðvik, Magnús, Þorgíls.
- Hallsteinn Höskuldsson á Hesti í Borgarfirði (1444 og síðar) 176—177.
- Hallsteinn Þorsteinsson sýslumaður í Múlaþingi (1477—1488) 119, 424—425, 535—536, 638.
- Hallvarður Bjarna(r)son prestur nyrðra (1477—1491) 96, 355, 677, 735.

Hallvarðr Hallsson í Skagafirði (1490) 409.	Hamrendar í Dölum 52, 59, 368.
Hallvarðr Jónsson vestra (1481) 417.	Hamrendar (Hamurendar) í Hraunhrepp á Mýrum 134.
Hallvarðr Jónsson í Skaptafellsþingi (1490) 697.	Hámundsson: Sigurðr.
Hallvarðr Oddsson í Hnappadalssýslu (um 1360) 11—12.	Hamurendar, sjá Hamrendar.
Hallvarðr Sveinsson prestur nyrðra (1483) 488.	handaband 31, 32, 39, 42 ² , 44,
Hallvarðsmessa 72, 133, 193, 355, 409, 436, 512, 593, 697.	45, 46, 49, 50, 51, 53, 55 ² ,
Hallvarðsson: Guðmundr, Jón, Jörundr.	56, 58, 73, 88, 91 ² , 93, 95,
Halmstaðr á Skáni 473.	108, 109 ² , 110, 111, 113,
Hálogaland 276.	116, 117, 118, 119 ² , 121,
Háls í Fnjóskadal 7—8, 120, 222, 302, 502—504, 682, 683. — Hálsmannatungur 8.	122, 127, 132, 134, 144,
Háls í Hamarsfirði 716.	145, 148, 149 ² , 152, 153,
Háls í Hornafirði 486.	154, 158, 159, 160 ² , 162,
Háls í Svarfaðardal 571.	164, 165, 168, 169 ² , 179,
Hamar á Hjarðarnesi 255.	181 ² , 185, 187, 190, 191,
Hamar í Kaldaðarneshrepp á Ströndum 256.	192, 196, 202, 207 ² , 208 ³ ,
Hamar í Kirkjubólspingum í Langadal 198.	214, 216 ² , 217, 222, 226 ² ,
Hamar í Miðfirði 199.	230, 231, 232, 249, 251,
Hamar (Stakkhamar) í Miklaholtshrepp 22.	252, 254, 255, 259, 260,
Hamar (biskupsstóll) í Noregi 395, 397.	265 ² , 267, 278, 279, 300 ² ,
Hamar í Svarfaðardal 571.	306, 307 ² , 310, 311, 317,
Hamarland í Reykhólasveit 142.	342, 343, 344, 346 ² , 349,
Hamborg, Hamborgarar, Hamburgenses 399—400, 401, 596.	350 ² , 351, 353, 354,
hamraendar (landamerki) 750.	367 ³ , 368, 370, 371, 391—
Hamrar í Holtum 323.	392, 469 ² , 410, 411 ³ , 412,
Hamrar í Laxárdal í Dölum 108—110.	413, 417, 424, 428, 429,
Hamrar í Tungusveit 199, 217.	430 ² , 431, 432, 433, 437
	439, 446, 448, 449, 452,
	453, 456, 475, 476 ² , 479,
	487, 488, 492, 496, 501,
	502, 503, 503, 505, 507,
	510, 512, 513, 515, 523,
	526, 527, 537, 538, 539,
	541, 543, 546, 547, 549,
	551, 555, 556, 557, 562,
	564 ² , 568 ² , 574, 575 ² , 576,
	577, 582 ² , 589, 598, 599,
	602, 603, 610, 611, 612,
	613, 618, 620 ² , 637, 638,
	639, 641, 644 ⁴ , 651, 652,
	654 ² , 657, 658, 658, 675,

- 682, 684, 686, 687²,
692², 697, 706, 711, 712,
713, 714, 717², 727, 728,
733², 739, 743, 753, 759,
760², 761, 762, 764, 765².
- handarafhögg 542. Sbr. hand-
högg.
- handbók 78.
- handfesting 3, 145, 223, 297,
298, 303², 431, 432, 433,
434, 435, 454, 489, 516,
563, 599, 690, 741.
- handgengnir menn 705³.
- handhögg 432. Sbr. handaraf-
högg.
- handklæði 581. Sbr. kirkja.
- handlag 16, 17, 18⁴, 20², 22,
23, 24, 30, 44², 50, 53, 55,
56², 74², 86, 182, 254, 266,
306, 311, 409, 456, 457,
516, 618, 653, 679.
- handrán 101², 102.
- handsöl 53, 310, 430, 443, 516,
547, 550, 563, 641.
- Hannes Benediktsson prestur á
Snæfjöllum (d. 1708) 588, 714.
- Hannes Björnsson prestur í Saur-
bæ á Hvalfjarðarströnd (d.
1704) 670.
- Hannes Gunnlaugsson í Reykjar-
firði (1666—1678) 279, 312,
357, 361, 376, 723.
- Hannes Haldórsson prófastr í
Reykholti (d. 1731) 298.
- Hannes Þorsteinsson ritstjóri
236—237, 666, 723.
- Hannesson: Eggert.
- Hans (Johannes) Danakonungr
(1481—1513) 473, 496, 506,
513, 524, 635, 689, 754,
—755.
- Hans Pétursson lögmaðr í
Björgvin (1481) 347.
- Hans Sudermann (Suðurmenn)
doctor decretorum (1478—
1480) 159, 208, 273.
- Hans Teiste biskup í Björgvin
(1474—1506) 62—67, 347,
395, 397, 402.
- Hansa Hensa, Hansastaðir,
Hansakaupmenn 62—67, 399,
474, 597, 689.
- Hansson: Diðrik.
- hanzki 431, 742.
- Haraldr Keneksson vestra (1479)
202.
- Haraldr Sigurðsson nyrðra (1311)
7. (Sbr. Haraldr Sigmundsson
í III. 9, 10).
- Haraldsson: Ólafur.
- Harastaðir í Fnjóskadal 443—
444.
- Harastaðir á Skógarströnd 51.
- Harðangr í Noregi 457.
- Harðavallagil í Fnjóskadal 503—
504.
- Harðavallalág í Fnjóskadal 552.
- Harðbeinsson: Ásgrímr.
- harðsteinn, sjá búsgagn.
- Hasse, P., dr. borgarskjalavörðr
í Lybiku 399.
- hátiðir, hátiðisdagar 36, 49,
106, 240, 330, 455.
- Hatrardalr í Ísafjarðarsýslu 198.
- Hattaberg í Noregi 440.
- hattr, sjá klæði, klæðnaðr.
- Hátúnagötur í Skriðdal 99.
- Haufði, sjá Höfði.
- Haugar(nir) á Völlum eystra 99.
- Haukaberg á Barðaströnd 256,
603—604, 605—606.
- Haukadallr í Dalasýslu 1, 4,

- 108, 109, 112, 113, 661. —
 Haukadalsskarð 110.
 Haukadalur í Dýrafirði 142.
 Haukafell í Hornafirði 482.
 Haukagil í Vatnsdal 92.
 Haukr Gunnarsson á Ingjalds-
 hóli (1365) 20, 21.
 Haukslækr í Dýrafirði 516.
 Hauksson: Andrés.
 Hausastaðir á Álptanesi 123.
 haustlag 13, 21⁴, 22, 29, 30,
 134, 637, 646, 651, 759.
 Hávarðr Loptsson gamli á Á á
 Síðu (d. 1687) 697.
 Hávarðr Ólafsson „bóndi“ vestra
 (1479—1486) 196—197, 200,
 558.
 Hávarðr Tumason vestra (1480
 —1481) 265.
 Héðaralón á Snæfellsnesi 9.
 hefð 460.
 Hegranes(ið) í Skagafirði 95, 96.
 — Hegrannessþing 706.
 Heiðarhús á Rosmhvalanesi 152
 —153, 375, 388—389.
 heiðarlegir, heiðrsamlegir menn
 139, 703.
 heiði = Flateyjarðalsheiði 8.
 Heiði í Holtum 323.
 heiðið barn 499.
 heiðindómr 737.
 heilafiski 758.
 heilagar ráðningar 592.
 heilagir feðr 246, 403.
 heilagir staðir 239, 246, 312,
 406.
 heilsueiðr 242.
 heilög hlýðni 68, 235.
 heimagerði 221.
 heimaland 8, 27, 123², 124²,
 125, 126, 127, 173, 175,
 176, 177², 178, 268², 319³,
 320², 321², 323, 327, 329²,
 331², 332, 333, 334, 358,
 520, 573, 575, 610.
 heimamenn 48, 125², 320, 327,
 375.
 heimanfylgja 501.— heimanfylgja
 kirkju 464.
 heimatíund 269.
 heimild: heimildarmaðr 571. —
 heimildartaka 310.
 heimili 102², 251, 272, 344,
 362, 701², 727, 747.
 heimilisprestr 125, 177.
 Heimram hinn helgi 630.
 heimreiðir, heimsóknir 214, 248²,
 434, 435, 640, 700.
 Heinrekr Árnason í Hornafirði
 (1480) 304.
 Heinrek(r) Daniel hirðstjóri (um
 1470) 283 (án efa = Heinrekr
 Kepken).
 Heinrekr Englakonungr hinn
 VI. 65, 171, 480.
 Heinrekr Kársson biskup á
 Hólum (1247—1260) 316.
 Heinrekr Mæding umboðsmaðr
 Diðriks hirðstjóra Pinings
 (1488—1490) 631, 645, 717
 —718.
 Heinreksson: Bjarni.
 heitbréf 103—107.
 heitdagr 104.
 heithleifr 332².
 heituausa, sjá búsgagn.
 Helena Jónsdóttir kona Arnórs
 Finnssonar (1482—1483) 451
 452.
 helg bók 24. Sbr. eiðr.
 Helga Auðunardóttir í Helga-
 fellssveit (um 1370) 25.

- Helga Einarsdóttir kona Hal-
dórs Brandssonar á Barði
(1479) 208.
- Helga Sæmundsdóttir kona Jóns
Finnbogasonar (1491) 760—
762.
- Helga Þorleifsdóttir eldri, Arna-
sonar, kona Guðmundar hins
rika Arasonar (1423—c. 1438)
42, 274, 279, 435, 451, 505.
- Helga Þorleifsdóttir hin yngri,
Árnasonar, kona Skúla Lopt-
sonar (1477—1488) 117—118,
181, 183, 346, 433—434,
599—600, 644.
- Helga Þorleifsdóttir, Björnsson-
ar (1490) 693.
- helga líkama dagr 441.
- helga vika 333, 392, 428, 744.
- Helgadóttir: Ingvildr.
- Helgafelli Helgafellssveit, klaustr,
staðr 6, 9—27, 28—34, 35—
38, 39—40, 43—48, 49—50,
53—54, 57—58, 164², 165,
166—167, 186, 254, 273, 276,
279, 317, 370, 412—413,
425, 426, 427, 428, 429,
435—436, 442, 523, 544,
576, 602, 613, 618, 619,
652—653, 694, 705, 730
—731. — Helgafellssveit 24,
25, 32, 164, 279, 394, 413,
426, 427, 429, 436, 652,
694.
- helgar tíðir 240.
- Helgason: Aðalbrandr, Árni,
Bárðr, Björn, Eyjólf, Guð-
mundr, Haldór, Hallr, Helgi,
Jón, Kolbeinn, Magnús, Ólafr,
Sigurðr, Snorri, Steindór,
- Sveinn, Þorbjörn, Þórðr, Þor-
valdr, Þorvarðr.
- Helgastaðir í Reykjadal 135,
302, 367.
- helgi, helgar 106, 647². — helgi-
hald 674.
- Helgi ábóti á Helgafelli 442. —
Sjá Haldór Ormsson.
- Helgi Aronsson, Helgasonar í
Mýrasýslu (1480—1481) 259,
260.
- Helgi Ásgrímsson, sveinn Ólafs
biskups Rögnvaldssonar (1491)
744—745.
- Helgi Brandsson á Snæfellsnesi
(1365) 20.
- Helgi Finnsson (Pétrssonar)
vestra (1487) 606.
- Helgi Guðmundsson í Þingeyr-
arþingi (1477—1487) 109,
112, 495, 582.
- Helgi Helgason á Snæfellsnesi
(1482) 425.
- Helgi Illugason djákn og prestur
nyrðra (1476—1481) 70, 355,
379, 382, 386, 390.
- Helgi Ingjaldsson prestur í Görð-
um á Álptanesi (1454) 54.
- Helgi Ísleifsson umboðsmaðr
Gunnhildar Pétrsdóttur og
Andrésar Ámundssonar (1481
—1482) 277, 348, 435—436.
- Helgi Jónsson nyrðra (1485)
549.
- Helgi Jónsson prestur í Hvammi
í Norðrárdal (1491) 755.
- Helgi Lambkársson 2.
- Helgi Magnússon prestur í Mikla-
holti og prófastr í milli Hit-
arár og Skraumu (1476—1487);

- er á lífi enn 1487, en er dáinn 17. Apr. 1490) 88, 317, 388, 425, 426—427, 557, 602, 694.
- Helgi Oddsson nyrðra (1482) 424.
- Helgi Ólafsson í Dalasýslu (1481—1482) 394, 421—422.
- Helgi prestur (fyrir eða um 1480) 315.
- Helgi í Síðumúla (1478) 172.
- Helgi Sigurðsson, priórs Jónssonar, bróðir Ara föður Jóns biskups, í Eyjafirði (1476—1483) 91, 502—504.
- Helgi Snorrason á Snæfellsnesi (1465) 57.
- Helgi Snorrason nyrðra (1488) 611.
- Helgi Teitsson, Helgasonar, Styrssonar, í Landeyjum (1481) 414.
- Helgi Þorsteinsson nyrðra (1488) 612.
- Helgi Þorvaldsson (Þorkelssonar) lögréttumaður vestra (1464—1491) 55, 165, 352, 557, 752, 754.
- Helgi Þorvarðsson (Þorvaldsson) í Hnappadalssýslu (um 1373) 37.
- helgir dagar 176, 320, 228, 329, 333, 455, 461², 465².
- helgir menn, allir guðs helgir menn 15, 105, 106, 129, 218, 238, 239, 246, 457, 461—462, 531, 642, 656, 768.
- helgr andi 106, 131, 163.
- Helkunduheiði 341, 587, 647, 675, 709.
- hella (á þaki húsa) 587.
- Halla á Árskógarströnd 571.
- Hella á Barðaströnd 142.
- Hella undir Jökli 39—40.
- hellir 518.
- Hellisás í Skagafirði 336.
- Helluland í Skagafirði 548.
- Helluvað á Rangárvöllum 323, 324.
- hellingafélag, hellingafélagsbréf, hellingalag 118, 275, 392, 549, 683, 738. — hellingakona 93, 661. — hellingaskipti 257, 517.
- Hemingr Mikkellsson (Norðmaður, 1481) 347.
- Hemingsson: Þorsteinn.
- hempa, sjá klæði, klæðnaður.
- hengi 741². Sbr. hertygi, vopn.
- Hense, sjá Hansa.
- hérað 82, 83, 464², 721. — héraðsþing, héraðsþingsréttir 8, 352, 437, 560², 569.
- Hérað (= Öraefi) í Skaptafellsþingi 441—443.
- Héraðarstaðir í Rangárþingi 325.
- Héraðsdalur í Skagafirði 556.
- herbergi 242, 244. Sbr. hús, húsakynni.
- Herdísarvík í Gullbringusýslu 124².
- Hergilsey á Breiðafirði 256.
- Herjólfsréttarbót 352.
- Hermann Filippusson, Sigurðssonar (1483—1489) 514, 553—554, 563—564, 659.
- Hermann Myllnar útlendr maður á Íslandi (1483—1484) 517.
- Hermannsson: Arni.

- Hermundr Benediktsson eystra (1485) 535.
- Hermundr Oddsson prestur vestra (1486—1487) 558, 609.
- hernaðr 518².
- herra (ábóti, aðalsmaðr, biskup, cordinalis, erkibiskup, konungr, lögmaðr, páfi, prestur, prior, riddari, vel borinn maðr) 5, 19, 20, 24, 29, 30, 31, 53, 60, 122, 123, 138, 150, 152, 158, 160², 161, 162, 164, 165², 172, 179, 193, 205, 210, 211, 212, 213, 219, 232, 233, 235, 250, 254, 269, 270, 272, 273², 274⁴, 277, 283, 284, 287, 288, 292, 294, 303, 308, 336, 338, 341, 342, 352, 356, 365, 366, 369, 374, 379, 383, 384, 385, 388², 389², 390², 391, 393, 396, 413, 420, 421, 436, 440, 442, 443², 445, 446, 447, 448, 451, 454, 455², 456², 459, 463, 465, 468, 474, 491, 494, 513, 521, 522², 524, 525, 545², 546, 564, 565, 568, 576, 591, 592, 603, 604, 607², 613, 621, 623, 624, 630², 631, 637, 638, 639², 642, 648², 649, 658, 659, 677, 684², 698, 700, 705², 709, 711², 712², 713, 718², 720, 726, 729², 730, 735, 737, 740, 744, 747, 748, 753², 757, 765².
- Hersey, sjá Hjörsey.
- hertygi (vopn), tygi 257, 583, 586.— armbrysti 431, 741. — bogi 431, 432. — byssa 431, 432, 518. — hengi 741². — hjálmr 636². — hjaltahnífr (-hnífsbrot) 78, 431. — Sbr. hnífr. — járnhattur 204. — lóðbyssa 469. — panzari með kraga 204. — píla 469, 731. — stálhauki 253. — sverð (nakið) 253², 431, 742.
- hestastrákr 69, 233.
- hestmál 89—90, 556.
- Hestr í Borgarfirði 177.
- Hestr í Önnundarfirði 230.
- Hetland, sjá Hjaltland.
- hey 70, 71, 79, 234. — heytollr 210², 663, 664², 665, 667, 668, 669², 670, 671², 672², 673. — heytollshald 664, 666, 667², 668, 669², 671, 672, 574. — heyturf 19.
- Heydalir í Breiðdal 445, 483, 577, 685, 715, 759.
- Heydalr í Vatnsfjarðarþingum 198.
- Heyholt í Hornafirði 486.
- Hibernia, sjá Írland.
- Hillur á Árskógarströnd 199.
- himintungl 245.
- himnaríki 105.
- hioneskap, sjá hjúskapr.
- hirðstjóri 41, 128, 140, 141, 150, 197, 200, 211, 213, 215, 248, 249, 273, 279, 282, 283², 311, 365², 396, 398, 401, 407, 447, 463, 470, 496, 513, 545, 645, 662, 663, 664, 665², 666, 667², 668, 669, 673, 674, 754². — hirðstjórabréf 524. — hirðstjóradómr 279—280, 703. —

- hirðstjórásamþykkt 661—575.
— hirðstjóraættir 283.
- Hítará í Mýrasýslu 146—147, 425, 426, 427. — Hitardalur 41, 133—135, 156, 205, 226, 233, 234, 268, 269, 346, 353, 376, 392, 404, 428, 556—558, 566—567, 619, 660, 671, 767.
- hiunskapr, sjá hjúskapr.
- Hjallaland á Álptanesi 123.
- Hjalli í Olfosi 29, 30, 126.
- Hjálmarsson: Haldór.
- hjalmr, sjá hertygi, sbr. vopen (skjaldmerki).
- Hjálmsón: Rögnvaldr.
- Hjaltadalr í Skagafirði 8, 60, 68, 69, 70, 79, 89, 96, 100², 122³, 143—144, 145, 180, 186, 189, 195, 209, 217², 221, 231, 233, 261, 262, 267, 286, 287, 301, 303, 308, 309, 337, 339, 340, 341, 345, 354, 355, 369, 373, 374, 375, 379, 381, 384, 385, 386, 388, 391, 490, 491, 501, 512, 513, 537, 541, 564, 565, 569, 602, 621, 624, 625, 626, 627, 634, 635, 543, 644, 649, 651, 652, 953, 656, 660, 676, 678, 696, 702, 711, 712, 725, 730, 737, 738, 740, 744, 745, 750, 751, 759.
- Hjaltason: Eyjólfur, Ólafr.
- hjaltahnífr, sjá hertygi, vopn.
- Hjaltland (Heltland, Etland) 399, 689.
- Hjarðarholt í Laxárdal 27—28, 110, 131², 160, 165, 166, 196, 198, 205, 228, 368, 452, 534, 643, 692.
- Hjarðarholt í Stafholtstungum 268, 269—270.
- Hjarðarnes á Barðaströnd 255.
- Hjarðarnes á Kjalarnesi 123.
- hjón 680², 732, 733. — hjónaband, hjónalag 151, 163, 235², 294⁴, 419, 420², 729. — hjónaskilnaðr 729. — hjónavígsla 49. Sbr. hjúskapr, vígsla.
- hjón = hjú 204, 766.
- hjúskapr 162, 163², 182², 240, 729². — hjúskaparband 151², 244, 729. — hjúskaparkaup 723. Sbr. hjón.
- Hjörsey (Hersey) fyrir Mýrum 133—135, 160, 259—260.
- hlað (bæjarhlað) 111.
- hlasshvalr 178. Sbr. hvalr.
- Hlið á Álptanesi 123.
- Hlið (Lögmanshlið) í Kræklingahlíð 571.
- Hlið í Lóni 493—495.
- Hlið í Svartárdal 457.
- Hliðarendi í Fljótshlíð 331, 342, 413, 415, 589, 635. — Hliðarendabók 357.
- Hliðarhvammr á Barðaströnd 255.
- hlunnindi 16, 32, 72, 93, 95, 96, 169, 185², 187, 353, 552, 565, 574, 638, 641, 651.
- hlutfall (rétt) 57.
- hlutr (manns) 129.
- Hlýskógar í Höfðahverfi 614—618.
- Hnappadalr í Hnappadalssýslu 163, 164, 255, 256. — Hnappadalssýsla 11.
- Hnappaðir í Fljótum 189, 204

- 206, 207, 208, 260—261, 260—261², 262, 264, 267, 261—262, 263, 266, 302, 273, 285—287, 292, 293, 624—625, 626, 634. 208, 301, 302², 303, 304, 308, 309, 314, 315, 336, 337, 338, 339, 340, 341, hnífr 344². — hnífrslag 345. Sbr. 345—346, 353, 354—355, hertygi, vopn. 356, 369, 372, 373—374, Hnitstaðir á Mýrum 695. 374—375, 379, 380, 381, Hnjóská, sjá Fnjóská. 382, 383, 384, 385—386, Hnjóskadalr, sjá Fnjóskadalr. 387—388, 389—391, 401, hnykkingar 700, 720². Sbr. 402—403, 404—405, 407— ryskingar. 408, 457, 458—468, 479, Hof í Gnúpverjahrepp 321. 488, 490—491, 496, 498, Hof (hið neðra) á Rangárvöllum 324, 325. 499—501, 512—513, 524— Hof á Skagaströnd 116—117², 525, 537, 540—541, 564— 711—712. 566, 568—569, 597, 598, Hof í Svarfaðardal 159—160. 601, 602, 621, 623, 624, Hof í Vatnsdal 295, 456, 552 —553. 625, 626, 627, 633, 634, Hof í Vopnafirði 446—447, 536. 635, 637, 638, 643—644, — „Hofstaðaping“ 649. 649, 650, 652, 653, 655 Hof í Örafum 441—443, 638. —656, 659—660, 676, 677 Hoffell í Hornafirði 305, 645. —678, 684, 696, 702, 711 Hofstaðir Hálsasveit 173. —712, 713, 720, 725— Hofstaðir á Mýrum 268. 726, 726, 730, 735—737, Hofstaðir við Mývatn 108—110. 738, 739—743, 744, 745, Hofstaðir í Þorskafirði 114². 747, 750, 751, 759. Hólagröf í Blöndudæl 98. Hólar í Helgafellssveit 24—25. Hólar í Hjaltadal (Hólabiskupar, Hólar í Hrunamannahrepp (Hrepphólar) 72—73, 313— 314. — biskupsdæmi, — kirkj, — Hólar (Hólahólar) undir Jökli 16. staðr, — stóll, — Holenses) 7, Hólar í Króksfirði 256. 8, 41, 49, 59, 60, 62, 68, 69, Hólar í Laxárdal 109, 161, 649 70, 71, 75, 76, 77, 78, 79, —650, 656. 89—90, 95, 96—97, 99, 100, Hólar í Öxnadal 700. 104, 107, 121—122, 129— hold og blóð drottins 243, 244, 130, 143—145, 151—152, 245. 156, 158, 159, 161—162, Hóll í Bolungarvík 154, 200, 170, 179—180, 184, 186, 418, 443, 515. 189, 193—195, 204—206, Hóll í Dalahrepp í Barðastrand- 209, 217², 218—221, 223, arsýslu 142. 228, 231, 232, 233, 234,

- Hóll í Feitsdal 56—57.
 Hóll á Fjalli 761—762.
 Hóll í Kaupangssveit, sjá Ytri-
 hóll.
 Hóll í Kinn 507—508.
 Hóll í Laxárdal í Þingeyjarþingi,
 sjá Hólar.
 Hóll í Saurbæ 537.
 Hóll í Siglufirði 73, 84—86,
 564—565.
 Hóll á Skaga nyrðra 90—91.
 Hóll í Stafholtstungum 268.
 Hóll í Svartárdal í Húnavatns-
 þingi 180—181.
 Hóll í Sæmundarhlíð 110, 111,
 112, 146, 195—196, 449
 —450.
 Holland 689.
 Hollar, sjá Hólar.
 Hólmfríðr Bjarnadóttir, Marteins-
 sonar, kona Páls Pálssonar
 (1488) 645—646.
 hólmi, hólmr 3², 19, 52, 236,
 478, 518.
 Hólmskila (= Hólmkelsá) á
 Snæfellsnesi 10.
 Hólmstúfr í Hornafirði 486.
 Holsten (Holsacia, Holsetaland)
 102, 359, 360, 364, 496,
 506, 635, 636, 689, 755.
 holt 34, 175. — holtsfótr 175.
 Sbr. skógarholt.
 holt = Torfholt 137.
 Holt í Eyjafirði 570.
 Holt undir Eyjafjöllum 329—
 330, 501—502, 676, 766.
 Holt í Fljótum 302, 542.
 Holt í Hornafirði 305.
 Holt í Máfahlíðarkirkjusókn 48,
 256.
 Holt(in) í Rangárþingi 82, 83.
 — Holtamenn 80, 83, 255. —
 Holtamannahreppr 85², 86.
 Holt í Öfundarfirði 154, 230,
 249, 509—510, 627—628,
 703.
 Holtastaðir í Langadal 198, 200,
 543—544, 599, 759.
 Holtsmúli(Hollzmuli)á Landi 324.
 hórdómr 383.
 hórúsonr 469.
 horn, hornasög, hornstaup, sjá
 búsgagn.
 Horn 22, sjá Hamar.
 Horn í Andakýl 174.
 Horn í Helgafellssveit 12—13.
 Horn í Hornafirði 290.
 Horn í Mosdal 43.
 Hornafjörðr 182, 305, 424, 482
 —484, 485, 567, 645, 715.
 Hornbrekka í Ólafsfirði 219.
 Hornsel í Helgafellssveit 13.
 Hornsfjörðr, sjá Hraunsfjörðr.
 Hornstaðir í Laxárdal í Dala-
 sýslu 108—110.
 hosur, sjá klæðnaðr.
 Hrafn Brandsson, Haldórssonar
 frá Barði í Fljótum, lögmaðr
 í Skriðu í Reykjadal (1478—
 1483; d. 1483) 135—136, 212,
 213, 231, 249—253, 271, 273²,
 275², 276, 277, 293, 335—
 340, 343—345, 350—353,
 369, 376, 377, 378, 379—
 384, 385—386, 389—391,
 396 (opt), 404—407, 436—
 439, (458—471), 489, 527,
 575, 627, 769.
 Hrafn Gilsson prestur í Reyk-
 holti (1478—1480) 173—174,
 269.

- Hrafn Guðmundsson lögmaðr (d. 1432) 42, 575.
- Hrafn Haldórsson, Brandssonar, á Barði (1478—1488) 159, 208, 362, 488—489, 490, 573, 614.
- Hrafn Hreiðarsson í Skaptárþingi (1490) 697.
- Hrafn Oddsson prestur syðra (1479—1483) 214, 347, 474, 492.
- Hrafn Snorrason (Andréssonar) á Snæfellsnesi (1364—1377) 18², 28—29.
- Hrafnadal í Hrutafirði 202.
- Hrafnagil í Andakýl 174.
- Hrafnagil í Eyjafirði 104, 313, 562—563, 571, 582, 588, 720, 729.
- Hrafnagil í Laxárdal 608.
- Hrafnkelsstaðir á Rosmhvalanesi 42.
- Hrafnadóttir: Ragna.
- Hrafnseyri í Arnarfirði 43, 392, 534—535.
- Hrafnssou: Auðun, Brandr, Indriði, Jón, Snjólfur, Thomas, Þórarinn.
- Hrafnstaðir í Viðidal 191.
- Hrafnatóptir í Rangárþingi 323.
- Hraknessbrunnur undir Jökli 619.
- Hrakstaðir á Barðaströnd 142, 256, 602—604, 605—606. — Hrakstaðaleiti 202.
- hraun 34². — hraunsnef 4.
- Hraun í Dýrafirði 230, 268.
- Hraun í Fljótum 285—286, 698.
- Hraun í Grindavík 608.
- Hraun á Ingjaldssandi 42.
- Hraun á Rangárvöllum 324, 325.
- Hraun á Skaga 285—286.
- Hrauneyjar á Breiðafirði 256.
- Hraunfjall á Skarðsströnd 3, 4.
- Hraunfjörður í Helgafellssveit 14.
- Hraungerði í Flóa 255.
- Hraunhreppur á Mýrum 44, 46, 133, 259.
- Hraunhöfn í Staðarsveit 58. — Hraunhafnarbakki 612.
- Hraunsás í Borgarfirði 173.
- Hraunsholt á Álptanesi 123.
- Hraunskarð í Helgafellssveit 12.
- Hraunskarð undir Jökli 10.
- Hraunsmúli í Staðarsveit 43—46, 53—54.
- Hraunsnef í Norðrárdal 92.
- Hraun(s)nes á Rosmhvalanesi 124².
- Hreiðarsson: Hrafn.
- Hreiðr í Holtum 323.
- Hreinsson: Þorkell.
- Hreinsstaðir í Norðrárdal 255.
- hreinsunareldr 592.
- Hreppar(nir) í Árnessþingi 82. — Hreppamenn 80.
- Hrepphólar, sjá Hólar í Hrunamannahrepp.
- hreppur 166, 533, 534, 557. — hreppamaðr 533³. — hreppstjórnarmaðr 106.
- Hreppur í Andakýl 688.
- hrið 179.
- Hringsdalur í Höfðahverfi 453.
- hringvefnaðr, sjá klæði.
- Hris í Helgafellssveit 32—34, 35.
- Hris milli Ennis og Höfða á Snæfellsnesi 256, 428—429.
- Hris í Reykholtsdal 173.
- Hrisar í Viðidal 199.

Hrísás hjá Staðarbakka 137.

Hrísdalr á Barðaströnd 142.

Hrísey á Róðuvatni 268.

Hroadzstaðir, sjá Hróarsstaðir.

Hróarsholt í Flóa 319.

Hróarsstaðir í Fnjóskadal 120.

Hróbjartir Alcock enskr kaupmaðr (1478—1483) 170—172, 479—480.

Hrólfsson: Ásgrímr, Snorri, Steinn.

Hrólfstaðir í Blönduhlíð 7.

Hrólfstaðir (nú Hrólfstaðahellir) á Landi 323.

Hrollaugsson: Gunnar.

Hrómundr Guðmundsson vestra (1483) 468.

hross (sbr. eykr) 26, 27, 38, 72, 126, 172, 175, 177, 178, 196, 234, 321, 329², 332, 473, 538, 571², 646, 734. — ungt hross 579. — folald 472. — vetrgamalt 76, 631. — tvævetr 25. — þrevett hross 9, 173, 579². — gamalt hross 579. — fullroskin hross 173, 579², 631. — hundraðshross 29. — hross með fyli 472, 743. — stóðhross 27. — hestar 9, 11, 25, 40, 43, 48, 58, 70, 72, 77, 89³, 90⁵, 124, 126, 172, 173², 174, 175, 178, 179, 234, 253, 257, 319, 321, 322, 413, 429, 436, 473, 556, 571², 587, 609², 631, 639, 749. — vetrgamlir 76, 234, 631. — á annan vetr 472. — tvævetrir 631. — þrævetrir 329. — fullrosknir 329. — kúgildishestr, hundraðshestr 25, 228, 330, 478. — graðr hestr

76, 234, 329. — kaplar 123², 125, 127, 130, 134, 327, 332, 412, 473, 476, 487, 581, 583, 586, 658², 761. — mark á hrossum 571. — hrossabeit, stóðhrossabeit (-ganga, -höfn) 4, 110, 179², 330, 332. Sbr. hestr.

Hrossabeinsholt (Hroðabeinsholt) í Miklaholtshrepp 317.

Hrossatunga í Landeyjum 487.

Hrossholt í Hnappadalssýslu 21, 22, 576.

Hruni í Hrunamannahreppi 38 —39, 411—412, 475—476, 515, 620, 647, 648. — Hrunamannahreppr 72, 80, 411, 475—476, 515, 620, 647, 648.

Hrussholt, sjá Hrutsholt.

Hrutafjörðr 202, 295, 393, 448, 606, 658. — Hrutafjarðará 72, 606, 751. — Hrutafjarðarheiði 173.

Hrutalækjarflöt í Aðaldal 35.

Hrutey fyrir Skógarströnd 52.

Hruteyjar á Breiðafirði 255.

Hruteyjarströnd á Ströndum 256.

Hrutsholt í Hnappadalssýslu 11 —12.

Hrúthólmi undir Eyjafjöllum 330.

hryggr (landamerki) 99.

Hryggr, ey fyrir Skógarströnd 52.

hræra, sjá ketill.

húðir 77, 472, 583, 586, 655.

hugmóðsorð 726.

huitimiol, sjá hveitimjöl.

- Hull (Hyllenses) á Englandi 64, 480.
- Húnavatnsþing 60, 61, 96, 97, 104, 107, 118, 154, 180, 185, 223, 232, 514, 553, 554, 559, 727, 763, 764.
- Hundadalr í Breiðafjarðardölum 215, 217.
- Hundsmelr, réttarstaða frá Breiðabólstað í Fljótshlíð 332.
- Húnrauðsson: Guðmundr.
- Hurðarbak í Flóa 320.
- Hurðarbak í Reykholtssdal 733.
- Hurðarbak í Suðrþingeyjarþingi 575.
- hús 57², 111, 248, 283, 359², 360, 361, 362, 363², 484², 486, 489, 538, 553², 563², 630, 643, 685, 731, 742. — hús í göngum 111. — húsbrot, húsabrot 478, 640. — húsamunr (á jörðum) 449. — húslaysi 527.
- Húsabakki í Reykjadal 575.
- Húsafell í Borgarfirði 172.
- húsakynni, húsaskipan: baðstofa á Helgafelli (1453) 53. — á Ingjaldshóli (1480) 311. — á Hólum í Hjaltadal (1486) 565. — búr 449. — dyr 454, 742². — dyr á ábótastofu 714. — fjós 111². — göng 111. — karldyr 136, 563. — manuhús 111. — Prestabúr (á Hólum 1479) 218. — skáli 449, 659. — skáladyr 516. — rúm í skála 659. — skemma 111, 640. — stofa (í Görðum í Staðarsveit 1365) 18. — stofa á Helgafelli (1399) 36². — ábótastofa á Helgafelli (1407—1478) 39, 45, 46, 47, 58, 164, 165. — á Munkaþverá (1478) 162. — á Þingeyrum (1490) 713. — biskupsstofa í Skálholti (1479—1483) 214, 501. — ráðsmannsstofa á Hólum (1476) 69. — stórástofa á Hólum (1480—1490) 303, 569, 649, 725. — stórástofa á Valþjófsstöðum (1485) 538. — studium á Hólum (1477) 122. — úthús, úthýsi 111, 579, 630. — útidyráhurð 640. Sbr. skurðhús (sjá kirkja).
- Húsavík á Tjörnesi 555.
- Húseyjar fyrir Skógarströnd 52.
- húsbóndi 679, 681⁵.
- húsbúnaðr, húsgögn 583, 761. — borð (matborð) 741. — borðbúnaðr 257, 472², 583, 761. — borðskálir 77. — diskar, sjá búsgagn. — hægindi 735. — hægindisver 77, 472. — pallklæði 77. — vöndr 78.
- húsgangr 705.
- Hvallátr á Breiðafirði 250, 256.
- hvalr 25. Sbr. kostr. — hvalreki 8, 17, 47, 93, 108, 124, 125², 126, 173⁴, 174², 178, 186², 334, 382, 447, 516³, 545, 608, 609². — hvalskipti 94. — hvalskurðr 516². Sbr. hlasshvalr.
- Hvalrauf á Snæfellsnesi 619.
- Hvalsker á Patreksfirði 229.
- Hvalsnes á Rosmhvalanesi 258, 637.
- Hvammr á Árskógarströnd 571.
- Hvammr á Barðaströnd 296, 432—433, 708.
- Hvammr undir Eyjafjöllum 329.
- Hvammr í Fljótum 541.
- Hvammr í Hvanumssveit 114²

- 115, 132 (opt), 160, 228, 260, 433, 434, 525, 531—532. — Hvammssveit 53, 161, 229, 260, 295, 296, 434, 525, 532, 746.
- Hvammr í Laxárdal í Skaga-fjarðarsýslu 651.
- Hvammr í Norðrárdal 92.
- Hvammr í Rangárþingi 325.
- Hvammsdalr í Saurbæ 394.
- Hvanndalr í Náttfaravikum 8.
- Hvanneyri í Andakýl 173, 588, 688.
- Hvarf í Viðidal 199, 543—544.
- Hvassafell í Eyjafirði 241, 356, 385, 640—641.
- hveitimjöl 77.
- Hvesta í Arnarfirði 142.
- Hvilft í Öndurarfirði 154—155, 509—510.
- Hvítá í Borgarfirði 268, 299, 587, 647, 675, 724, 751.
- Hvítadalr hvortveggja í Saurbæ 296.
- Hvítahlíð í Bitru 202—203.
- Hvítarbakki í Borgarfirði 603, 605.
- Hvítársiða(n) í Mýrasýslu 752.
- hvitásunna, hvítasunnudagr 30, 46, 73, 197, 200, 202, 369, 370, 373, 437, 508, 514², 540, 568, 598, 599, 656, 734, 749, 760. — hvítasunnuvika 204, 658, 750. — hvít-drottinsdagr 620.
- Hvítfeld, Arild, saguaritari 473.
- Hvoldalr í Dalasýslu 416—417.
- Hvolhreppr(inn) í Rangárþingi 414, 487.
- Hvoll neðri í Rangárþingi 327.
- Hvoll í Saurbæ 296.
- Hvoll, sjá Stórolfshvoll.
- Hvoll í Vestrhópi 599—600.
- Hyllenses, sjá Hull.
- hylming 680, 681.
- hýsing 704².
- hægindi, sjá húsbúnaðr.
- Hægindi í Reykholtssdal 173.
- Hæll í Gnúpverjahrepp 411—412.
- Hæringssdalr í Svarfaðardal 120—121.
- Höfðahverfi(ð) í Þingeyjarþingi 92, 113, 121, 133, 136, 148—150, 151—152, 253, 343, 479, 498, 510, 549—550, 552, 614, 615—616, 639—740.
- Höfðaskógr í Þórsmörk 330.
- höfði 99.
- Höfði = Búlandshöfði á Snæfellsnesi 44, 48, 49, 278, 428, 429.
- Höfði í Dýrafirði 154—155.
- Höfði í Eyrarsveit 256.
- Höfði í Höfðahverfi 302.
- Höfði á Völlum (Höfðamerki) 99³.
- höfðingjar 459², 462.
- höfn (sauða) 179.
- höfn (portus) 704².
- Höfn í Borgarfirði 176².
- Höfn í Hvammssveit 52, 53.
- höfuðból, höfuðgarðr 201⁵, 358, 359, 361, 362, 363, 364, 422.
- höfuðengill 105, 199.
- höfuðhöggssár 543.
- höfuðkirkja (á Hólum) 129.
- höfuðsmaðr 150, 213, 292, 440, 441, 445, 447, 455, 474, 645, 663², 664, 665, 666,

- 668^a, 670^a, 671, 672, 673, 674, 703, 717, 719, 754. — höfuðsmaðr kongsgarðs 347, 395. — höfuðsmenska 719.
- höfuðskrifari postullegs sætis 591.
- höfuðsynd: sjö höfuðsyndir 239.
- Högnamýri undir Jökli 28.
- Högnason: Bárðr, Brandr(?), Haldór.
- Höllustaðir í Reykhólasveit 472.
- höndlan, sjá veržlan.
- Hörgárdalur í Vaðlaþingi 62, 168 —169, 170, 179, 183, 184 — 185, 225, 297, 298, 353, 385, 548, 600, 700—701, 741.
- Höskuldr Árnason, Runólfssonar, bóndi á Hnappsstöðum og í Gnúpufelli, lögréttumaðr (1479—1491) 189, 277, 365, 510, 527—528, 569, 582, 600, 700, 735—737, 752, 754.
- Höskuldr Einarsson lögréttumaðr (1480—1491) 275, 277, 377, 754.
- Höskuldr Sigurðsson í Þingeyjþingi (1491) 760.
- Höskuldr Teitsson nyrðra (1480) 300.
- Höskuldsdóttir: Þorgerðr.
- Höskuldsey á Breiðafirði 6.
- Höskuldsson: Árni, Hálfðan, Hallsteinn, Jón, Runólfr.
- Höskuldsstaðir í Laxárdal 166, 451—452, 692.
- Iðrihólmr, sjá Innrihólmr. íferð í fjöru 417.
- Illakelda í Fnjóskadal 502—504.
- Illikýll í Blönduhlíð 7.
- illskiptafundur 253.
- Illugason: Helgi, Magnús, Ormr, Sighvatr, Thomas, Þorsteinn.
- Illugastaðir á Barðaströnd 255.
- Illugastaðir í Fnjóskadal 168—169, 222, 302, 526, 581.
- Illugastaðir í Skagafirði 608.
- Illugastaðir á Vatnsnesi 308, 448—449.
- Illugi Björgólfsson ráðsmaðr á á Reynistað (1448) 286.
- Illugi Haldórsson vestra og nyrðra (1481—1486) 368, 436, 438, 544, 557.
- Illugi Helgason nyrðra (1479) 231.
- Illugi Ketilsson prestur á Snæfellsnesi (1365) 22.
- Illugi Þorgilsson nyrðra (1481—1490) 411, 684.
- imbrudagar 410, 424, 465. — imbruvika 122, 494, 706.
- Ími Þorsteinsson í Skaptafellsþingi (1490) 697.
- imprisonamentum 171, 480.
- Indriðadóttir: Guðfinna.
- Indriðason: Guðmundr, Ólafr.
- Indriðastaðir í Skorradal 174.
- Indriði Árnason, Höskuldssonar (1484—1488) 527, 528.
- Indriði Arngeirsson (líklega bróðir Haldórs) prestur á Snæfellsnesi (1391) 31.
- Indriði Arnórsson eystra (1485) 535.
- Indriði Hrafnsson í Hornafirði (1480) 304.
- Indriði Jónsson vestra (1479) 202.

- Indriði Sveinsson í Björgvin (1481) 347.
- Indriði Úlfsson nyrðra (1479) 195—196.
- Inga kona Gyrðs bónda Þorvarðssonar (1364—1367) 17—19, 23—24.
- Ingbjörg Eiríksdóttir, kona Orms Jónssonar (1481) 418—420.
- Ingbjörg Eyjólfsdóttir mókolls Magnússonar, kona Gísla Filippussonar (1479—1487) 166, 229, 604—606.
- Ingbjörg Ingimundardóttir, kona Lopts Jónssonar (1488) 612—614.
- Ingbjörg Klemensdóttir, kona Jóns Sveinssonar (1481) 342—343.
- Ingbjörg Lambkársdóttir, 2.
- Ingbjörg Ormsdóttir, kona Þorvarðs Bjarnasonar (1489) 648—649.
- Ingbjörg Sigurðardóttir, Björnssonar, frá Svalbarði (1483) 476—477.
- Ingbjörg Snæbjarnardóttir nyrðra (1481) 371.
- Ingbjörg Þorvaldsdóttir búlands, Jónssonar, kona Benedikts Magnússonar (1482) 449—460.
- Ingbjörg Þorvarðsdóttir, Loptssonar, kona Páls Brandssonar (á lífi 1488) 437, 641.
- Ingimundardóttir: Ingbjörg.
- Ingimundarson: Kolbeinn, Ólafr, Steinólfr, Styrr, Þorbjörn, Þórðr.
- Ingimundr Finnsson, Pétarssonar, lögréttumaðr á Signýjarstöðum í Reykholtssdal (1478—1491) 139—141, 212, 272, 279, 282, 287, 299, 517, 521, 523, 723—725, 754.
- Ingimundr Gunnarsson í Rangárþingi (1481) 414.
- Ingimundr Haldórsson í Suðrþingeyjarþingi (1479) 222.
- Ingimundr Jónsson sýslumaðr í Dölum (1476—1480; veginn 1480) 84, 134, 271—272.
- Ingimundr Ketilsson í Skaptafellspingi (1490) 697.
- Ingimundr Ólafsson nyrðra (1483) 502, 503.
- Ingimundr Snorrason í Mýrasýslu (1431) 46.
- Ingjaldshóll undir Jökli 9—10, 20—22, 131—132, 146—147, 150—151, 311.
- Ingjaldsson: Helgi, Þórðr.
- Ingjaldssandr í Ísafjarðarsýslu 42, 43, 510.
- Ingólfr vestra (1362) 15.
- Ingólfsfjörðr á Ströndum 256.
- Ingunnarstaðir í Geiradal 142, 256.
- Ingvildr Ásgautsdóttir á Melum í Melasveit (um 1490) 733.
- Ingvildr Helgadóttir, Guðnasonar, fylgikona Þorleifs hirðstjóra Björnssonar (1477—1491) 102—103, 150—151, 162—163, 169 (opt), 211, 265—266, 291, 294, 418, 470, 472, 517, 522—523, 598—599, 691—693, 706—708, 722—723, 767.
- innlás (fyrir kirkju) 178.
- Innocencius páfi hinn IV. 465.
- Innocencius páfi hinn VIII. (1484—1492) 419, 592.
- Innrafell á Ströndum 173.

Innrakraun (Innarakraun) í Reykhólasveit 610.	568, 569, 574, 577, 581, 582, 586, 588 ² , 589, 590,
Innríhólmur á Akranesi (Íðríhólmur) 178.	591, 598, 602, 604, 605, 611, 612, 614, 621, 622,
innsigli 7, 68, 70, 71, 73, 84, 85 ² , 86, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 98, 100, 107 ² , 108, 112, 115, 117—118, 119, 120—122, 127, 129, 131, 132, 133, 137, 143, 144, 146, 148, 149, 150, 151, 154, 155, 156, 158, 159, 161, 162, 165, 166, 168, 169, 170, 179, 180, 183, 189 ² , 190, 193, 195, 199, 202, 204 ² , 207, 209, 212, 213, 215 ² , 217, 221, 222, 223, 224, 228, 229, 231 ² , 232, 253, 258 ² , 260, 261, 262, 263, 266, 285, 286, 287, 288, 289, 292, 295, 299, 302, 304, 305, 307, 308, 309, 335, 337, 339, 340, 341, 343, 349, 353, 354, 355, 367, 369, 371, 373, 379, 381, 387, 389, 391, 393, 394, 397, 399, 402, 404 ³ , 409 ² , 410, 414, 415, 416, 417 ² , 422, 423, 424, 427, 430, 436, 444 ² , 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 456, 483, 485, 487, 488, 490, 491, 492, 495, 496, 499, 502, 503, 507, 508, 509, 510, 512, 517, 518, 520, 521 ² , 523 ² , 524 ⁴ , 525 ³ , 526, 528, 534, 535, 537, 539, 540, 541, 543, 546, 547, 551, 555, 556, 557, 558, 560 ² , 562, 564, 565, 566 ² , 567,	568, 569, 574, 577, 581, 582, 586, 588 ² , 589, 590, 591, 598, 602, 604, 605, 611, 612, 614, 621, 622, 624, 625, 626 ² , 627 ² , 631, 632, 633, 634, 635 ² , 637, 638, 639, 640, 643, 644, 645, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654 ² , 655, 656, 658, 659, 675, 676, 678, 682 ² , 683, 684, 685, 687, 690, 691, 693, 696, 697, 699, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 720, 725, 727, 729, 735, 738 ² , 739, 743, 744, 746, 747, 749 ² , 750, 758, 759, 763, 764. — innsiglaþvengir 116, 229, 258, 301, 449, 711, 712. innstæða 226, 256, 472, 557, 570, 587 ² , 600, 617 ² , 631. — innstæða jarða 143, 371, 430. — innstæða kirkju 38, 109, 134, 205, 259, 336. inntektir 133. insignia 635. institucio 397. invencio sanctæ crucis 190, 355. — invencio sancti Olavi martyris 634. Írland 480. — írskr kross 333. Ísafjörður í Ísafjarðarsýslu 56, 132, 192, 368, 511, 514, 566, 768. — Ísafjarðarsýsla 679. isganga 109. iskyld 323, 631. Ísland (Islandia, Íslendingar, islensk verzlun, islenskir munir) 4—6, 22, 41, 62—67, 88, 128, 139 ² , 143 ³ , 150, 157,

- 170, 171, 196, 197, 200, 211, 212, 213, 236, 237, 248, 249, 252, 262, 271, 273, 275, 276, 277, 281, 283, 287, 289, 315, 318, 348, 350, 351, 357—365, 390, 391, 396, 397, 398, 399—400, 401—402, 403, 404, 407, 414, 437, 438, 447, 450, 457, 470, 473, 474, 479, 480, 496, 497, 506, 507, 513, 517, 518, 524, 545, 569, 594—596, 601, 615, 631, 335, 645, 663—664, 689, 699, 702, 703, 706, 718, 719, 754, 755. — islensk lög 6. — islenskir lögmenn og lénsmenn 754.
- Ísleifr Brandsson nyrðra (1311) 7.
- Ísleifsson: Einar, Hallr, Helgi, Oddr.
- Ísleiksson: Gunnsteinn.
- ítak, ítök, ítaka 4², 29, 32, 98, 109, 186², 367, 416, 427, 443. — ítakalaust 29, 48, 175, 394.
- ítala 222, 555, 575, 641, 651, 698, 749.
- Ívar Þórðarson, Flosasonar, krókr (d. 1389) 37², 38.
- Ívar Þorgrímsson nyrðra (1491) 738.
- Ívarsson: Eiríkr, Guðmundr, Gyrðr, Hafliði, Magnús, Sigmundr, Sigurðr, Vigfús.
- Jafnaðarskipti 437.
- Jakob Davíðsson bróðir (1480) 262.
- Jakob Jónsson í Björgvin (1481) 347.
- Jakob junkr af Oldenborg (fyrir 1487) 594—596.
- Jakob postuli, Jakobsmessa, Jakobsvaka (— vigilia) 8, 57, 70, 132, 186, 351—352, 353, 391, 392, 445², 446, 449, 452, 481, 497, 539, 653, 654, 696, 711—712.
- Jakobsson: Þorvaldr.
- Januarius 39.
- Jarðfallalækr undir Jökli 10.
- jarðkerald, sjá básagn.
- jarðkross, jarðarkross 175, 503, 504.
- jarðvarp(an) 700, 701².
- Járeiðr Þórðardóttir kona Jóns Aunssonar, prófentukona á Helgafelli (1407) 39.
- jarfat, sjá járnfat.
- Jarkarlækr í Borgarfirði 175.
- jarl 6.
- Jarlsstaðir í Bárðardal 427—428.
- járn (fjöturr) 251, 441².
- járn 28. — hundrað járn 272. — járnfat, sjá búsgagn. — járnhattr, sjá hertygi. — járnsmíði 684. Sjá ásmundr, sbr. málmr.
- Járngerðarstaðir í Grindavík 125².
- játari (guðs; confessor) 105.
- Játvarðr, sjá Edvard.
- Jerusalem: Lætare Jerusalem 33.
- jmbruvika, sjá imbruvika.
- Jóhannes 635. Sjá Hans konungr.
- Johannes ante portam latinam, sjá Jón postuli.

- Johannes baptista, sjá Jón skirari.
- Johannes Bergensis, sjá Hans Teiste.
- Johannes Beronis, sjá Jón Björnsson.
- Johannes Beverlacensis 190, 511, 618.
- Johannes episcopus (Holensis) et confessor, sjá Jón Ögmundsson.
- Johannes Elerdes de Islandia (1507) 768.
- Jóhannes Koðransson prestur syðra (1420) 314.
- Johannes Mönick Hansakaupmaðr (1476) 62—65.
- Johannes postuli, sjá Jón postuli.
- Johannes (Hans) Röreberg kaupmaðr (1476) 64, 65—67.
- Johannes smör, sjá Jón smjör.
- jól 128, 234, 634. — jóladagr seinni, annar dagr jóla 48, 94. — sjötti dagr jóla 458. — átti 127, 538. — níundi dagr jóla 95, 612. — þrettándi dagr jóla 13, 95, 96, 187, 421, 422, 468, 556, 588. — jólafasta 122, 326°, 333, 373, 417, 454, 465. — jólavika 211.
- Jón ábóti á Munkaþverá (1489—1491) 684—685, 720, 748.
- Jón Andrésson í Harðangri (1482) 457.
- Jón Andrésson í Húnavatnsþingi (1488) 644.
- Jón Andrésson í Þingeyjarþingi (1489—1503) 683.
- Jón Arason lögréttumaðr (1483) 470.
- Jón Arason ábóti í Viðey (1490) 705.
- Jón Arason biskup á Hólum (d. 1550) 315, 316.
- Jón Árnason nyrðra (1480—1492) 307, 738, 759.
- Jón Árnason eystra (1480—1482) 304, 424.
- Jón Árnason biskup í Skálholti (d. 1743) 442.
- Jón Árnason bókaforðr (d. 1888) 80, 81.
- Jón Arngrímsson lögréttumaðr í Þingeyjarþingi (1485—1491) 547, 600, 614, 657, 706, 754.
- Jón Ásgautsson, Jónssonar, vestra (1488) 642.
- Jón Ásgeirsson, Árnasonar, sýslumaðr (d. 1478) 52—53, 132.
- Jón Ásgrímsson nyrðra (1481) 384, 386.
- Jón Ásgrímsson lögréttumaðr (1491) 752.
- Jón Ásmundsson vestra (1476—1486) 88, 114, 207, 296, 446, 468, 470, 491, 557.
- Jón Auðunarson (Önundarson) á Snæfellsnesi (1453) 53.
- Jón Aunsson prófentumaðr á Helgafelli (1407) 39—40.
- Jón Benediktsson sýslumaðr í Randuskriðu (d. 1. Maí 1776) 8, 574.
- Jón Bergsveinsson nyrðra (1311) 7.
- Jón biskup á Hólum (1414—1415) 316.
- Jón Bjarnason nyrðra (fyrir 1476) 94.

- Jón Bjarnason 533, sjá Þormóðr Björnsson.
- Jón Bjarnason vestra (1479) 230.
- Jón Björnsson, Þorleifssonar, danr, á Eyri í Arnarfirði (1479—1489) 197, 200, 226, 248, 249—252, 279, 282, 392, 469, 471, 534—535, 679—682.
- Jón Björnsson í Húnavatnspingi (1482) 456.
- Jón Björnsson í Dalasýslu (1482) 451.
- Jón Björnsson í Eyjafirði (1487) 599.
- Jón Björnsson riddari norrænn (1481) 395, 397, 402.
- Jón Björnsson á Holtastöðum (d. 1613) 198, 200.
- Jón Broddason prestur í Miklabæ í Blönduhlíð, officialis nyrðra (1474—1489) 60, 68—69, 70—71, 76—79, 89—90, 96—97, 99—100, 193, 205, 220, 237, 336—337, 355, 369, 379, 389, 483, 488, 499, 649.
- Jón Broddason eystra (1482) 424.
- Jón bupp, hestastrákr Miklabæjarmanna (1476—1479) 69, 233.
- Jón Böðvarsson vestra (1479) 197, 200, 769.
- Jón de Bel(g)sdal (Jón í Belgsdal) á 18. öld 237.
- Jón Egd (1490) 725—727.
- Jón Eggertsson í Suðrþingeyjarþingi (1740) 8.
- Jón Egilsson á Snæfellsnesi (1467) 58.
- Jón Egilsson í Ísafirði (1484) 511.
- Jón Einarsson nyrðra, Miklabæjarmaðr (1476—1479) 69, 76, 233.
- Jón Einarsson vestra (1478) 165.
- Jón Einarsson prestur eystra (1490) 715.
- Jón Einarsson bróðir Magnúsar prests (1478) 129.
- Jón Eiríksson skalli biskup á Hólum (d. 1390) 104, 316.
- Jón Eiríksson vestra (1482) 425.
- Jón Eiríksson nyrðra (1482—1489) 448, 657.
- Jón Erlingsson lögréttumaðr undir Múla á Skálmarnesi (1478—1491) 138—139, 600, 706, 728, 767.
- Jón Espólin sýslumaðr (d. 1836) 591.
- Jón Eyjólfsson eystra (1485) 538.
- Jón Finnbogason, Jónssonar, bóndi í Hafrafellstungu (1484—1491) 507—508, 614, 727—728, 760—762.
- Jón Finnbogason, Jónssonar, djákni (1491) 760.
- Jón Finnsson í Flatey (um 1644) 235.
- Jón frá Efraholli (á 14. öld) 327.
- Jón Fúason vestra (1481) 370.
- Jón Gamlason ábóti á Þingeyrum (1440—1488) 107, 115—117, 154, 180, 184, 205, 220, 292, 295, 764.
- Jón Geirmundsson („Guðmundsson“) í Borgarfirði (1490) 723.

- Jón Gellisson í Árnessþingi (1481—1488) 411, 620.
- Jón Gilsson í Reykholtisdal (um 1400 og síðar) 173.
- Jón Gíslason bóndi í Þrándarholti (um 1480) 321².
- Jón Gíslason í Borgarfirði (1480) 299.
- Jón Gíslason nyrðra (1480) 307.
- Jón Gíslason prestur vestra (1479—1482) 230, 267—268, 442.
- Jón Gíslason prestur nyrðra (1485—1489) 547, 677.
- Jón Gizurarson á Núpi (d. 1648) 635.
- Jón Gottskálksson prestur nyrðra (1506, í falsbréfi) 8.
- Jón Grímsson í Aðaldal (1397) 34—35.
- Jón Grímsson, faðir Sigmundar nyrðra (d. fyrir 1478) 168—179.
- Jón Grímsson eystra (1663) 539.
- Jón Guðmundsson á Snæfellsnesi (1362) 16.
- Jón Guðmundsson nyrðra (1477—1489) 101, 109, 112, 341, 343, 660.
- Jón Guðmundsson í Dölum vestr (1479) 197.
- Jón Guðmundsson prestur á Stað í Hrútafirði (1479—1484) 205, 525.
- Jón Guðmundsson á Barðaströnd (1482) 431—432.
- Jón Guðmundsson syðra (1484—1487) 513, 589.
- Jón Guðmundsson lærði (d. 1651) 418.
- Jón Gunnarsson nyrðra (1486) 569.
- Jón Gunnlaugsson nyrðra (1480) 307.
- Jón Hafliðason í Skagafirði (1477) 111.
- Jón Hafliðason prestur í Húnavatnsþingi (1472—1488) 449, 644.
- Jón Hákonarson, Árnasonar, á Vatnshorni (d. 1748) 271, 272, 388, 532, 606, 752.
- Jón Haldórsson prestur á Snæfellsnesi (1364—1365) 13, 18³, 20, 22, 23—24, 29.
- Jón Haldórsson á Snæfellsnesi (1399) 36.
- Jón Haldórsson prestur í Tröllatungu og á Stað í Steingrímsfirði (1476—1491) 75, 558, 579, 580, 746, 757.
- Jón Haldórsson prófastr í Hitardal (d. 1736) 41—42, 138, 156, 224, 226, 233, 234, 268, 269, 279, 336, 353, 376, 392, 404, 428, 410, 619, 660, 671, 767.
- Jón Hálfðanarson nyrðra (1490) 700.
- Jón Hallgrímsson í Mýrasýslu (1477) 114—115.
- Jón Hallgrímsson í Húnavatnsþingi (1479) 449.
- Jón Hallsson nyrðra (1486) 573.
- Jón Hallvarðsson á Viðidalsá (1488) 642—643.
- Jón Helgason prestur nyrðra (1480—1491) 285, 303, 381, 390, 488, 621, 623, 624, 677, 725, 740, 744.
- Jón Helgason syðra (1487) 609.
- Jón Helgason docent 236.
- Jón Hrafnsson lögréttumaðr

- (1477—1491) 212, 282, 377, 706, 723, 752, 754.
- Jón Höskuldsson vestra (1487) 608.
- Jón Jónsson í Máfahlið, umboðsmaðr Helgafellsklaustrs (1453—1490) 53, 57, 58, 613, 619, 714.
- Jón Jónsson í Barðastrandar-sýslu (1464—1490) 55, 468, 710.¹⁾
- Jón prestur í Eyjafirði (1474—1489) 60, 221, 374—375, 623, 624, 649.
- Jón Jónsson (smásveinn) prestur á Stað á Reykjanesi og prófastr millum Geirhólms og Langaness (1475—1484) 75, 511, 514.
- Jón Jónsson Miklabæjarmaðr (1476) 69. Sbr. Jón Jónsson Íslendingr.
- Jón Jónsson í Austfjörðum (1477) 119.
- Jón Jónsson, Sæmundarsonar, eystra (1479—1485) 189—190, 535.²⁾
- Jón Jónsson, Jónssonar, Sæmundarsonar, eystra (1479) 189—190.
- Jón Jónsson syðra (1480—1487) 290, 589.
- Jón Jónsson nyrðra (1481—1489) 353, 479, 551, 555, 574, 651.³⁾
- Jón Jónsson, Þorlákssonar, og Solveigar Björnsdóttur, Íslendingr í Sauðlauksdal (1483—1487) 501—502, 607.
- Jón Jónsson murta (Jón Murta-son) í Ísafjarðarsýslu (1487) 588—589.
- Jón Jónsson í Ísafjarðarsýslu (1487—1491) 588, 679, 767.
- Jón Jónsson hringalín formaðr í Vestmannaeyjum (1491) 757—758.
- Jón Jónsson prestur syðra (1491) 765.
- Jón Jónsson lögmaðr (d. 1606) 1, 40, 315, 622.
- Jón Jónsson í Borgarfirði (1666) 298.
- Jón Jónsson (1701) 560.
- Jón Jússason ráðsmaðr í Miklabæ í Blönduhlíð (1476) 76².
- Jón Ketilsson (hirðstjóra Þorlákssonar; 1364—1365; d. c. 1368) 18.
- Jón Ketilsson (1416) 597.
- Jón Ketilsson vestra (1481—1485) 381, 544.
- Jón Ketilsson prestur í Hjarðarholti í Dölum (d. 1804) 205.
- Jón Kolbeinsson nyrðra (1489) 657.
- Jón Kollason, Magnússonar, prestur nyrðra (1487—1488) 597, 601, 621, 627, 635, 637.
- Jón Krabbi („Kranbi“), sjá Jón Stephánsson Krabbe.
- Jón Magnússon (um 1389) 37², 38.
- Jón Magnússon prestur á Snæfellsnesi (1390) 31.
- Jón Magnússon í Þingeyjarþingi (1477) 101—102.

¹⁾ Getr alt verið einn maðr.

²⁾ Getr alt átt við sama mann.

³⁾ Getr alt átt við sama mann.

- Jón Magnússon bróðir á Munka-
þverá (1481—1484) 161, 526.
- Jón Magnússon (frá Krossi í
Landeyjum, Jónssonar) á
Núpi í Gnúpverjahrepp (1481)
414.
- Jón Magnússon vestra (um 1484)
523.
- Jón Magnússon nyrðra og vestra
(1487) 606.
- Jón Magnússon prestur eystra
(1488) 638.
- Jón Magnússon í Borgarfirði
(1490) 695.
- Jón Magnússon í Skagafirði
(1490) 691, 693.
- Jón Magnússon (1701) 560.
- Jón Magnússon bróðir Árna (d.
1738) 75, 98, 102, 103, 111,
113, 134, 135, 145, 160,
162, 167, 184, 192, 196,
200, 217, 258, 294, 296,
351, 449, 545, 598, 641,
657, 706, 722, 760.
- Jón Magnússon landritari 138,
155, 223, 226, 279, 663,
767.
- Jón Markússon í Eyjafirði (1483)
502—503.
- Jón Markússon í Húnavatnspingi
(veginn 1491) 763.
- Jón Marteinsson nyrðra (1477—
1478) 113.
- Jón Marteinsson prestur vestra
(1479—1486) 202, 229, 557,
567.
- Jón murti vestra (fyrir 1487)
588.
- Jón Narfason (Péturssonar; 1465)
56.
- Jón Nikulásson vestra (1481)
392.
- Jón Oddsson í Þingeyjarþingi
(1477—1484) 121, 508.
- Jón Oddsson, Péturssonar, gló-
kollr (1479—1488) 196, 200,
228, 600, 642.
- Jón Oddsson í Þverárþingi
(1490) 723.
- Jón Ólafsson prestur í Hólum í
Hrunamannahrepp (1475—
1480) 314, 453, 620, 648.
- Jón Ólafsson prestur nyrðra (í
Höfða; 1487—1491) 113, 118,
152, 253, 479, 483, 747.
- Jón Ólafsson vestra (1479) 229.
- Jón Ólafsson prófentumaðr á
Skriðuklaustri (1485) 538—
539.
- Jón Ólafsson í Húnavatnspingi
(1486) 563.
- Jón Ólafsson prestur á Lamba-
vatni (d. 1704) 235.
- Jón Ólafsson frá Grunnavík
(Grunnavíkr-Jón; d. 1779)
458, 574.
- Jón Ólason, Bjarnasonar, bróðir
Bjarna, á Ærlæk (1481—1482)
391.
- Jón Ormsson (langr, Snorrason-
ar) síðast prestur í Hjarðar-
holti í Dölum (d. 1410) 26.
- Jón Ormsson í Höfðahverfi (1477)
121.
- Jón Ormsson prestur nyrðra
(1488—1491) 634, 713, 735,
740, 744, 750, 751.
- Jón Pálsson ábóti á Helgafelli
(1465—1467) 57, 58.
- Jón Pálsson Mariuskáld prestur

- á Grenjaðarstað (d. 1471) 314, 702.
- Jón Pálsson djákn og prestur nyrðra (1476—1492) 70, 100, 508, 720, 729.
- Jón Pétursson vestra (1483) 470.
- Jón Pálsson prestur í Tröllatungu (c. 1500) 579.
- Jón Pétursson prestur í Eyjafirði (1477—1487) 121, 168—170, 583, 584.
- Jón Pétursson vestra (1479) 207.
- Jón Pétursson háyfirdómari (d. 1896) 6, 7², 9², 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31², 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40², 44, 45, 46², 47, 48, 49, 50, 51², 53, 54², 55, 56, 57, 58, 138, 164², 223, 254, 275, 277, 288, 306, 311, 347—348, 350, 370, 412, 425, 426, 435, 449, 515, 560, 576, 593, 612, 618, 619, 652, 694, 728, 730.
- Jón postuli (Johannes apostolus) 16, 105, 125, 178, 333, 423, 434, 505, 599, 630. — Johannes ante portam latinam 133, 192.
- Jón Runólfsson í Eyjafirði (1490) 700.
- Jón Runólfsson í Skaptárþingi (á 17. öld) 697.
- Jón Sigfússon prófentumaður á Munkaþverá (1485—1490) 551, 614, 639, 684—685.
- Jón Sigmundsson Miklabæjarmaður (1476—1479) 69, 233.
- Jón Sigmundsson (Solveigarson), Steindórssonar, Miklabæjarmaður, kongs umboðsmaður í Vaðlaþingi (1481), siðarlögmaður (1476—1491) 69, 144—145, 183—184, 187—188, 190—191, 199, 201, 214, 233, 339, 365—366,¹⁾ 411, 542—543, 550—551, 552—554, 563—564, 614—617, 639—640, 644—645, 652, 654—655, 762—764.
- Jón Sigmundsson prestur í Odda (um á lífi 1464) 215.
- Jón Sigurðsson í Hnappadalssýslu (um 1397) 33.
- Jón Sigurðsson biskup í Skálholti (1343—1348) 324.
- Jón Sigurðsson vestra (1464) 55.
- Jón Sigurðsson (priors Jónssonar, bróðir Ara; 1476) 93.
- Jón Sigurðsson nyrðra (1477—1481) 113, 365.
- Jón Sigurðsson bróðir á Þingeyrum (1477—1478) 116.
- Jón Sigurðsson lögréttumaður (1479—1480) 212, 275, 277.
- Jón Sigurðsson í Mýrasýslu (1480—1486) 259, 557.
- Jón Sigurðsson faðir Gísla á Marðarnúpi (1491) 763, 764.
- Jón Sigurðsson lögmaður á Reynistað (d. 1636) 6, 9², 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31², 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40², 44, 45, 46², 47, 48, 49, 50, 51², 53, 54², 55, 56, 57, 58, 138, 164², 208, 254, 275, 277, 288, 306, 316, 321, 347—348,

¹⁾ Gæti þó, ef til vill, átt við Jón á Vindheimum.

- 350, 370, 412, 425, 426, 435, 523, 572, 576, 593, 612, 618, 619, 552, 693, 728, 730, 762.
- Jón Sigurðsson skjalavörðr (d. 1879) 5, 27, 48, 179, 281, 332, 736.
- Jón skirari (Johannes baptista) 16, 28, 47, 48, 49, 60, 105, 129, 203, 209, 320, 328, 330, 332, 333, 491, 492, 511, 525, 541, 561, 602, 626, 752. — Jónsmessa (Jónsdagr) 7, 24, 27, 75, 79, 81, 83, 137, 138, 208, 209, 229, 266, 267, 268, 366, 374, 476, 491, 492², 541, 561, 562, 594, 627, 660, 702, 744.
- Jón smjör riddari í Björgvin (1476—1484) 65, 66, 138, 347, 395, 397, 402, 440—441, 445, 521.
- Jón Snorrason nyrðra og vestra (1478—1480) 145, 184, 190, 192, 202, 307.
- Jón Snorrason prestur í Gaulverjabæ (1481—1489) 388, 440—441, 481, 520—521, 675—676.
- Jón Sólmundarson á Snæfellsnesi (1358) 11.
- Jón Solveigarson, sjá Jón Sigmundsson.
- Jón Steindórsson á Knerri (c. 1660) 275, 317, 425, 593, 619.
- Jón Stephánsson í Tungu á Vatnsnesi (um 1460) 554.
- Jón Stephánsson nyrðra (1477) 100.
- Jón Stephánsson vestra (1480) 288.
- Jón Stephánsson Krabbe („Kranbí“) biskup í Skálholti (1463—1465) 74, 86, 270, 314, 528, 530, 531.
- Jón Svarthöfðason í Hrutafirði (1487) 606.
- Jón Sveinsson vestra (1479—1488) 197, 296, 342—343, 642.
- Jón Sæmundsson eystra (1479) 189—190.
- Jón Thomasson nyrðra (1479—1488) 180, 639.
- Jón Thomasson eystra (1485—1487) 535, 590.
- Jón Thomasson syðra (1488—1492) 632, 687.
- Jón tjaldr faðir Björns (fyrir 1477) 96—97, 99—100.
- Jón sonr Valgerðar Gizurardóttur (1481) 343.
- Jón Vermundsson nyrðra (1478—1482) 135, 367.
- Jón Vigfússon biskup á Hólum (d. 1690) 316.
- Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum (1429—1434) 316.
- Jón Vilhjálmsson prestur syðra (1482) 454.
- Jón þistill (d. fyrir 1481) 349, 416, 417, 422—423, 444.
- Jón Þóraddason prestur eystra (1479) 181.
- Jón Þórarinsson vestra (1484—1490) 519, 700, 709, 710, 722.
- Jón Þórarinsson í Skagafirði (1485) 556.

- Jón Þorbergsson nyrðra (1479) 233.
- Jón Þorbjarnarson nyrðra (1486--1487) 582.
- Jón Þórðarson sýslumaðr í Hægranessþingi og prófentumaðr á Hólum (1476—1491) 69, 89—90, 122, 143, 145, 180, 217, 225, 232, 286, 339, 345, 369, 385, 386, 512, 643—644, 652, 654—656, 696, 711, 712, 738.
- Jón Þórðarson bóndi á Sveðjustöðum (1478) 137.
- Jón Þórðarson vestra (1484—1490) 523, 695.
- Jón Þórðarson í Strandasýslu (1486) 578.
- Jón Þórðarson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1491—1518) 768.
- Jón Þorgeirsson (Þorgautsson) í Ísafjarðarsýslu (1489) 679.
- Jón Þorgeirsson í Skagafirði (1490) 691, 693, 722.
- Jón Þorgilsson prestur í Þingeyjarþingi (1476—1489) 70, 303, 336, 338, 657.
- Jón Þorgilsson í Borgarfirði (1490) 723.
- Jón Þorkelsson ábóti á Helgafelli (1453) 53—54.
- Jón Þorkelsson, Guðbjartssonar (1477) 108—110, 112—113.
- Jón Þorkelsson í Reykholtsdal (1478) 174.
- Jón Þorkelsson vestra (1483) 470.
- Jón Þorkelsson prestur nyrðra (1488—1490) 621, 625, 626², 628, 643, 650, 652, 720.
- Jón Þorkelsson Víðalín biskup í Skálholti (d. 1730) 440.
- Jón Þorláksson, Pálssonar, eldri, skrifari á Skarði (1473 og síðar) 448.
- Jón Þorláksson, Pálssonar, yngri, fríðill Solveigar Björnsdóttur (1484) 418—419, 511—512, 514.
- Jón Þorláksson nyrðra (1488) 641.
- Jón Þorleifsson vestra (1479) 197, 200.
- Jón Þorsteinsson prestur nyrðra (1476—1491) 93, 96, 205, 735.
- Jón Þorsteinsson lögréttumaðr (1478—1480) 139, 271, 277, 282.
- Jón Þorsteinsson nyrðra (1478—1480) 127, 147—148, 149, 297, 303, 309.
- Jón Þorsteinsson vestra (1479—1481) 228.
- Jón Þorsteinsson prestur syðra (1480—1483) 269, 493—494.
- Jón Þorsteinsson (Þórðarsonar) í Borgarfirði (1483—1489) 492—493, 654.¹⁾
- Jón Þorsteinsson í Vindási á Landi (á 19. öld) 80, 81, 84.
- Jón Þorvaldsson í Kolsholti í Flóa (um 1475—1480) 319.
- Jón Þorvaldsson búlands, prestur nyrðra, ráðsmaðr Hólastóls (1486), síðar ábóti á Þingeyr-

¹⁾ Jóna þessa Þorsteinssyni er ilt að greina að, og er vandséð, nema sumar tilvitnanirnar kunni að geta átt við lögréttumanninn, sem settar eru hér við hina.

- um, (1480—1491) 303, 336, 337, 379, 499—500, 568—569, 621—622², 624, 627, 649, 650, 725, 735, 740, 747.
- Jón Þorvarðsson prestur nyrðra (1481) 389.
- Jón Ögmundarson guðs játari (confessor), biskup hinn helgi á Hólum (d. 1121), Jónsmessur báðar, Jóns líkneski 31, 105, 106, 129, 132, 135, 182, 185, 218, 252, 257, 258, 315, 332, 476, 479, 482, 537, 549, 564, 566, 630, 656(?), 746, 768.
- Jónsbók 315, 344, 357, 660.
- Jónsdóttir: Auðr, Guðríðr, Guðrún, Gyða, Helena, Jórunn, Sigríðr, Þóra, Þorgerðr, Þórny, Þuríðr.
- Jónshöfði í Fnjóskadal 120.
- Jónsson (Jóansson): Andrés, Ari, Arnfinnr, Arngrímr, Árni, Arnoddr, Arnór, Ásgautr, Ásgrímr, Ásmundr, Auðun, Bárðr, Benedikt, Bergþór, Bjarni, Björn, Brandr, Brynjólfur, Böðvar, Claus Jurgin, Egill, Einar, Eiríkr, Erlendr, Erlingr, Eyjólfur, Eymundr, Finnbogi, Gísli, Gottskálf, Gregorius, Grímr, Guðbrandr, Guðmundr, Guðni, Gunnar, Guttormr, Hákon, Haldór, Hallbjörn, Hallgrímr, Hallvarðr, Helgi, Indriði, Ingimundr, Jakob, Jón, Kár, Kodran, Kolbeinn, Loptr, Magnús, Marteinn, Mattheus, Narfi, Oddr, Ófeigr, Ólafur, Ormr, Páll, Pétur, Sigmundr, Sigurðr, Skúli, Snorri, Sólmundr, Steinn, Steinþór, Stephán, Sturla, Sveinn, Sæmundr, Sölvi, Teitr, Thomas, Torfi, Vigfús, Vilhelm Friemann, Vilhjálmr, Þórarinn, Þorbjörn, Þórðr, Þorgeir, Þorgils, Þorgrímr, Þorkell, Þorleifr, Þormóðr, Þorsteinn, Þorvaldr, Þorvarðr, Ögmundr.
- Jórunn Ásbjarnardóttir nyrðra (1478) 130.
- Jórunn Jónsdóttir, kona Sigurðar Björnssonar frá Svalbarði (1483) 475, 476—477.
- Judas postuli 91², 132, 298, 413, 414, 454, 504, 608, 614, 644, 723, 724. Sjá Simon & Judas.
- Judica 690.
- Judæi 63.
- Juliana virgo 685.
- Julianus biskup af Sabina (1479—1481) 234—235, 418, 420.
- jungkæri 228, 604, 754².
- juramentum 23, 64. Sbr. eiðr.
- Jússason: Bergfinnr, Jón, Nikulás.
- jökla 520.
- Jökull = Snæfellsjökull 9, 10, 21, 54, 55, 56, 576.
- Jökulsá á Breiðamerkursandi 715.
- Jökulsá á Jökulsdal 520.
- Jökulsá á Sólheimasandi 326.
- jörð (sbr. gjafabréf, kaupmála-bréf, kvittunarbréf, vitnisburðarbréf) 42, 108², 141, 142 (opt), 143 (opt), 144 (opt), 145, 156, 166, 167², 174², 175, 179², 184, 199², 201, 206, 210, 216², 219⁵, 228⁴, 233, 250⁵, 251²,

255², 256 (opt), 257, 260²,
 261², 262⁴, 268, 270, 276,
 290², 296², 305², 307⁴, 310
 (opt), 319, 320, 321², 322,
 323, 326, 329², 334, 335³,
 337, 338, 346 (opt), 349,
 350, 351², 353⁴, 354², 355³,
 359, 360, 361, 362⁴, 363²,
 364, 375, 383², 387³, 388³,
 389³, 414⁴, 427⁴, 439², 444,
 445 (opt), 450², 461⁵, 482²,
 483³, 488, 494 (opt), 523,
 526², 529⁴, 536², 438³, 545,
 548⁵, 549, 557⁴, 558, 563²,
 564², 565⁴, 569, 570⁴, 571 (opt),
 573², 577, 578, 583², 584²,
 585, 603⁵, 604 (opt), 607,
 615⁴, 616², 617³, 621⁴, 622³,
 632, 642 (opt), 643⁵, 655,
 656³, 661⁵, 663³, 664⁴, 665²,
 666², 667³, 668², 669⁴, 670²,
 671⁴, 672⁴, 673², 674², 685,
 687, 706³, 707, 709, 715,
 716, 733, 751, 756, 758,
 759, 761⁵, 762⁴, 765².—jarða-
 góz 92, 141, 142, 198, 354,
 358, 526, 760, 761.—jarða-
 kánp, jarðasala 4², 9—26, 28
 —35, 37², 38, 43—52, 54—
 57, 72—75, 93—96, 98—99,
 108—117, 119—121, 127—
 128, 133—135, 147—150,
 154—155, 159—160, 163—
 164, 168—170, 175, 180—
 181, 183—185, 187—188,
 190—192, 195—196, 202—
 203, 207, 217, 219, 230,
 253—254, 257—260, 265—
 267, 278—281, 342—343,
 366—370, 393—394, 409—
 413, 425—430, 433—436,

448—449, 451—452, 456—
 257, 475—476, 483, 487—
 489, 492—493, 502—504,
 507—508, 510—511, 514—
 516, 526—527, 537, 539—
 540, 543—544, 551—552,
 555—556, 559, 567—569,
 571, 574—576, 584, 588—
 590, 599—600, 610—614,
 619—620, 637—639, 643—
 644, 646—655, 657—659,
 675—676, 678, 683, 686—
 688, 691—692, 694—699,
 705—712, 717, 728—730,
 738—739, 765. — jarðaleiga
 16. — jarðamismunr 391. —
 jarðareign 34², 505. — jarða-
 skipti 159, 170. — jarðarsök
 498. — jarðarverð 30, 41, 44,
 45², 51, 55, 95, 114, 164,
 254, 257², 281, 412, 428,
 430, 433, 436, 488³, 515,
 576, 577, 644, 646, 654,
 659, 683, 687, 692, 699²,
 706², 707—708. — jarð-
 yrkja 87.

Jörfi í Haukadál 1, 4, 52, 59,
 108—110, 112—113, 415,
 468, 474.

Jörundarson: Bergr, Björn
 (Bjarni), Koðran, Nikulás,
 Þórðr.

Jörundr Böðvarsson í Önundar-
 firði (1488) 627.

Jörundr Hallvarðsson á Snæ-
 fellsnesi (1428) 44, 45.

Jörundr Loptsson í Skagafirði
 (1479) 234.

Jörundr Vigfússon í Austfjörð-
 um (1485) 539—540.

- Jörundr Þórðarson á Skarðs-
strönd (c. 1245) 3.
- Jörundr Þorsteinsson biskup á
Hólum (d. 1313) 8, 316.
- Kaðalstaðir í Stafholtstungum
268, 269.
- Kakonagle, sjá Amund.
- Kaldakinn, sjá Kinn.
- Kaldakinn í Holtum 324.
- Kaldakinn í Þverdal í Dölum
27.
- Kaldakvísl á Völlum eystra 99.
- kaleikr, kalekr 13, 112, 173,
174, 525. Sjá kirkja.
- Kálfadalr, uppriekstrarland frá
Máfahlíð 48.
- Kálfafell í Fellshverfi 305, 409
—410, 567, 709.
- Kálfaklettur á Skaga nyrðra 90.
- Kálfalækr í Hraunhrepp á Mýr-
um 256.
- Kálfanes í Steingrímsfirði 475,
481—482.
- Kálfárvellir á Snæfellsnesi 20,
21, 32², 33, 36.
- Kálfatjörn á Vatnsleysuströnd
124², 186, 608. — Kálfatjarn-
arströnd 686.
- Kálfholt í Holtum 323.
- kálfskinn, sjá skinn, sbr. húðir,
skinnbréf.
- Kálfsson: Laurencius, Nikulás.
- Kálfstaðir í Hjaltadal 143, 145.
- Kálfstaðir í Landeyjum 325.
- Kallaðarholt (Kaldarholt) í Holt-
um 324.
- Kallaðarnes (Nes) í Bjarnarfirði
256².
- Kallaðarnes í Flóa 515.
- Kallbakr á Ströndum 256.
- Kallshagi á Skarðsströnd 4.
- Kalmanstunga í Borgarfirði 84.
- Kambfell í Eyjafirði 739.
- Kambr (hvortveggja) í Breiða-
vik 49—50, 306.
- Kambr á Ströndum 173, 255.
- Kambstaðir í Fnjóskadal 8.
- Kamphóll á Galmansströnd við
Eyjafjörð 179, 199.
- kanceleri 450, 451.
- kanna, sjá búsgagn.
- kápa, sjá klæðnaðr.
- kapellanus 393. — kapellumeist-
ari 62.
- Kár Jónsson prestur nyrðra (1483
—1491) 499, 623, 624, 747.
- kardinali 312.
- Kári Þorgrímsson nyrðra (1491)
759.
- Kári Önundarson í Fnjóskadal,
bróðir Atla og Eyjólfss (1479
—1489) 221—222, 551, 682.
- karína 529, 737.
- Karl biskup í Hamri (1473—
1487) 395, 397.
- Karl prestur (fyrir 1480) 314.
- karldyr, sjá húsakynni.
- karlmannsstakkr, sjá klæðnaðr.
- karlægir menn 744.
- Kársson: Björn, Eyjólfur, Hein-
rekr.
- Kárstaðir í Álptafirði í Snæfells-
nessýslu 427, 694. — Kárstaða-
botn 694.
- kastarskurðr 178.
- Katrín mætur hin helga, Katrín-
armessa 125, 231, 320, 328,
332, 507, 630, 647, 767.
- Kaungustaðir í Svarfaðardal 92.
- kaup (empcio): kaupahluti 488.—

- kaupalaḡ 25, 705. Sbr. jarða-
kaup.
- kaup (konu) 294, 511, 514, 746.
— kaupmáli, kaupmálabréf 42,
84, 92—93, 138, 227—229,
275, 277, 289, 295—296,
450, 461, 547—549, 556,
559, 648², 660—661, 699, 738,
746, 760—761. Sbr. jarðakaup.
— kaupvottar, kaupavottar 16,
18, 25, 33, 34, 116, 508,
659, 738. Sbr. jarðakaup.
- kaup, kaupskapr (verzlau) 245,
360, 362, 363, 703, 704,
756. — falslaus kaupskapr
703. — kaupmenn 399², 400²,
473², 474, 594 (opt), 595 (opt),
596 (opt), 597⁴, 689⁴, 690,
703. — kaupskip 689. — kaup-
staðr 473², 636. — kaupstefna
284.
- kaup, kaupgjald 133, 204, 679,
766².
- Kaupangssveit í Eyjafirði 86,
87.
- Kaupmannahöfn (Hafnia) 263,
281, 306, 311, 360, 361,
362, 364, 594, 690.
- keflareki 178. Sbr. reki.
- Keflavík á Barðaströnd 256,
257, 501, 607.
- Keflavík undir Jökli 10—11.
kelda 688. — keldudrag 99. —
keldufar 688.
- Keldá í Fljótssdal 520.
- Keldnagerði í Núpasveit 221.
- Keldudalur í Dýrafirði 230, 268.
- Kelduhverfi í Norðrþingeyjar-
sýslu 94, 108, 109, 112, 113,
310, 430, 660.
- Keldur í Áverjahreppi 289.
- Keldur í Vatnsfjarðarþingum
198.
- Keneksson: Gottskalk, Haraldr.
kennimenn 238, 443, 465. —
kennimannaskyld 462, 464,
465.
- kensla 11, 13, 239, 613.
- ker, kerald, sjá búsgagn.
- Kerlingarey í Hornafirði 335.
- kerstaða, kerveiði (í á) 29, 269.
- Kersvogr á Ströndum 256.
- kertamessa, sjá kyndilmessa
(messa).
- Ketilbjörn prestur í Einholti
(fyrir 1467) 344, 486.
- Ketilhlíðarháls í Lóni 493—495.
- ketill, katlar, sjá búsgagn.
- Ketill Beintzson confessor gene-
ralis í Noregi (1480) 321.
- Ketill Gíslason nyrðra (1489)
660.
- Ketill Grimólfsson prestur nyrðra
(eptir 1483 í Laufási; 1476—
1491) 70, 76, 89, 96, 122,
193, 205, 220, 266, 286,
301, 303, 308, 309, 336
—337, 339, 340, 345, 372,
373, 374, 381, 386 (opt),
387—388, 389, 483—484,
485, 488, 499, 512—513,
549—550, 564, 623, 624,
649—650, 735, 733, 739,
747.
- Ketill Gunnlaugsson bróðir á
Helgafelli (1397) 33, 34.
- Ketill Ormsson á Snæfellsnesi
(1481—1486) 369—370, 576.
- Ketill Teitsson lögréttumaðr í
Húnavatnspingi (1480—1482)
271, 436, 438.

Ketill Þorláksson hirðstjóri (d. 1342) 13, 14.	517, 519 ² , 525 ² , 528, 529, 530 ² , 531 (opt), 537, 540,
Ketill Þorsteinsson biskup á Hólum (d. 1145) 315.	541, 545, 550 ² , 554, 557, 558, 561 (opt), 562 ² , 565 ² ,
Ketilsson: Árni, Illugi, Ingi-mundr, Jón, Magnús, Stephán, Vilhjálmr, Þórðr, Þorsteinn.	567, 573 (opt), 587 (opt), 601, 603 ³ , 608, 609, 621 ² ,
Ketilsstaðir á Völlum 119, 539 — 540.	622 ² , 625, 627 ¹ , 628, 630 ³ , 631 ² , 637, 638, 639, 647 ² ,
Kiðsá í Fnjóskadal 222.	650, 655 ⁵ , 656 ³ , 659, 667, 674, 675, 677, 688, 705,
Kikasel í Laxárdal í Dölum 27.	707, 711 ⁴ , 712, 713 ² , 716, 720 ² , 721 ⁵ , 722, 725, 726 ⁵ ,
Kimblason: Páll.	729 ² , 733, 736 ² , 737 ² , 739—
Kinn (Kaldakinn) í Þingeyjarþingi 8, 367, 507, 526—527, 555, 612.	740, 741, 742, 743 ² , 744, 745 ³ , 747, 750, 751, 752 ² ,
kirkja, heilög kirkja 30, 60 (opt), 61 (opt), 68, 79 ² , 90, 96, 97 ³ , 99, 100, 106, 209 ² , 112 ¹ , 129, 134, 135, 144 ² , 152, 155, 166 ² , 167 ² , 172, 176 ² , 177, 179, 182, 187, 188, 189 ² , 194 (opt), 195 ³ , 210 ² , 313, 219 ² , 234, 240, 246, 260 ² , 261 ³ , 262 ³ , 264, 268, 286 ² , 294, 302, 303, 304, 308, 322, 323, 326 ² , 329, 330 ¹ , 331, 333, 335, 336 ² , 337, 338 ⁴ , 339 ² , 341 ² , 346, 347, 354, 355, 356 ² , 358, 359 ² , 361 ² , 362 ² , 363 ² , 364 ² , 365, 368, 369 ² , 373 ² , 379, 381 ² , 382 (opt), 383 (opt), 384 ³ , 387, 389, 390 ³ , 391 ² , 393 ³ , 403 ⁵ , 404, 405 ⁵ , 406 ⁵ , 407, 417 ³ , 418, 441, 454 ² , 455 ⁵ , 458, 459 ⁵ , 460 ¹ , 461 ³ , 462 ⁵ , 464 ⁵ , 465 (opt), 466 ⁵ , 467 ² , 468, 474 ³ , 484 ² , 485 ² , 488 ² , 489 ² , 490 (opt), 491 ² , 495, 497 ⁵ , 498, 499 ³ , 500 ⁴ , 501, 510, 512 ² , 513 ² , 516,	
	517, 519 ² , 525 ² , 528, 529, 530 ² , 531 (opt), 537, 540, 541, 545, 550 ² , 554, 557, 558, 561 (opt), 562 ² , 565 ² , 567, 573 (opt), 587 (opt), 601, 603 ³ , 608, 609, 621 ² , 622 ² , 625, 627 ¹ , 628, 630 ³ , 631 ² , 637, 638, 639, 647 ² , 650, 655 ⁵ , 656 ³ , 659, 667, 674, 675, 677, 688, 705, 707, 711 ⁴ , 712, 713 ² , 716, 720 ² , 721 ⁵ , 722, 725, 726 ⁵ , 729 ² , 733, 736 ² , 737 ² , 739—
	740, 741, 742, 743 ² , 744, 745 ³ , 747, 750, 751, 752 ² , 758, 764, 765 ² , 766. — kirkjublak 645 ² . — kirkjubóndi 358, 530 ² , 672, 673. — kirkna eign (fé, gózi, peningar) 112, 125, 160 ² , 203, 205 ² , 206, 231, 260 ³ , 261 ² , 266, 286, 302, 336, 337, 338, 382 ² , 461, 462, 465 ⁵ , 489, 494 ² , 495, 513, 516 ² , 525 ² , 550, 564, 568, 570, 573 ³ , 603, 621, 623 ² , 624, 625, 626, 634, 677, 733, 749. — kirkjufénaðr 531. — kirkjuhluti 734. — kirkjuinnganga 529. — kirkjujarðir 190, 382, 405, 671, 673. — kirkjuleiðsla kvenna 49. — kirkjulög, kirkjunnar lögmál 71, 79, 103, 339, 356, 375, 378, 383, 391, 403, 407, 460, 461, 466, 500 ² , 501, 732, 737, 745. — kirknamál 340, 381. — kirkjupeningar 557 ³ . — kirkjuprestr 59, 218, 347, 440, 711, 712. — kirkjurán 79. — kirkjurefst 403. — kirkjureikn-

- ingr 33, 256, 457, 464, 600, 603. — kirkjureki 382. — kirkjurétr 106, 195, 336, 349, 375, 383², 391², 403, 404, 405, 406, 478, 736, 745. — kirkjusetning 465. — kirknaskuldir 357, 359², 361², 362², 363², 364², 557. — kirkjuskyld, kirknaskyld 110, 458, 460, 464. — kirkjunnar synir (= prestar) 100, 525. — kirkjusöngur 465. — kirkjutíund 125, 269, 270, 403, 460², 461², 464², 465, 500, 510, 758. — kirkjuverjari 359, 361, 363. — kirkjuvígsla 125, 627.
- kirkja (hús) 14, 22, 68, 76, 78, 107, 111, 112, 123², 126, 136, 157², 172, 174, 175, 177², 179, 194, 218, 219, 231, 241, 241, 242, 256, 257², 339, 321², 322, 328, 329, 333², 390, 405, 411, 417, 441², 469², 472², 476, 484⁴, 515, 517, 529, 553, 561, 573, 579², 607, 628, 630, 656, 734. — kirkjubót 358, 484, 587. — kirkjubygging 336², 337², 383. — kirkjudy 136, 296, 693, 750. — kirkjufyrnd 111, 128, 135, 259, 336, 462, 484². — kirkjugarðr 469⁴, 551², 553², 554, 563², 564, 665², 666, 667, 668, 669, 670, 671², 672², 673², 674. — kirkjugarðsgerð 664, 667. — gáttir kirkju 126. — kirkju-gerð, kirkjuppgerð 586, 587⁴, 603. — kirkjugólf 487. — kirkjuhurð 469², 733². — inn-lás kirkju 178. — kór 219, 328, 334. — kórbak 469². — niðrfall kirkju 336, 382⁴, 403, 460, 466. — kirkjuþrýðing 358. — skruðhús á Munkapverá (1478) 158. — á Hólum (1481) 354. — kirkjuspjöll (-spell) 550, 630, 631, 721. — kirkjusmiði 358². — stöpull (á Hólum og í Skálholti) 279, 613², 752. — upphald, uppheldi kirkju 461, 464², 465, 466².
- kirkja, sjá alkirkja, bænhús, dómkirkja, hálfkirkja, höfuðkirkja, sóknarkirkja.
- kirkja, helgan kirkju: Allra heilagra kirkja 329. — Andreaskirkja 331. — Blasíuskirkja 125. — kirkja vígð guði 125, 333, 647. — Jóns kirkja skirara 27. — Jóns kirkja postula 125, 178, 333. — Katrínarkirkja 125, 647. — Laurencii kirkja 177. — Mariukirkja 124, 125, 127, 174, 178, 319, 320, 321, 322, 327, 331, 332, 333, 334, 647. — Marteinskirkja 130. — Nikuláskirkja 123, 320, 323. — Ólafskirkja 79, 125, 319, 322, 327, 333. — Péturskirkja 8, 123², 124, 126, 173, 177, 319, 329, 591. — Postulakirkja 65. — Sebastianskirkja 177. — Stephanuskirkja 125. — Thomaskirkja erkibiskups 647. — Þorlákskirkja 125, 321, 331, 647.
- kirkja, búnaðr kirkju og áhöld, inventarium, kirkjubúnaðr 106. — altari 28, 319, 328, 330², 333². — framaltari 330. — há-

altari 327, 330, 630. — litla altari 629. — útaltari 327. — altarisbrún 203², 330. — altarisdúkr 329, 334, 629. — altarisklæði (með brúnum, crucifixum, dúkum, fordúkum, skjöldum) 28, 38, 126, 127, 173, 319², 320, 321, 327³, 328, 329², 330, 331², 333², 334, 629 (opt), 734. — altarissteinar 178, 319², 320, 321, 327, 330, 333, 334—335, 630. — ampli 39, 319, 327², 331, 630. — bakstrjárn 39, 327, 330, 334, 734. — bjalla 329, 330, 331, 333, 630. — bolli (á eldbera) 28. — brik (yfir altari) 328, 330, 331, 630, 631, 734. — brik með hurðum 630². — brikarklæði 334. — brún 329², 330, 343, 629 (opt), 734. — brún með fordúkum 629. — buðkr 327. — burðarstika 327. — corporale 326, 629, 734. — corporalar með húsum 628. — crucifixum 28. — dalmatica 173, 326—327, 330, 629. — ducatus (á altari) 28. — dúkar (vigðir og óvigðir, yfir altari með altarisklæðum, yfir Katrínar-skript, yfir krossi, með lektara, með tjalldi) 38, 126, 127, 176, 320, 321, 327, 328³. — glítaðir dúkar 327², 328², 329. — dúkr með röndum 322. — eldberi 327, 334, 630. — eldberi, og allr í sundr bollinn 28. — fontkross 630. — fontsumbúningr 28, 327, 330, 331, 629. — fordúkar

173, 329, 330, 629. — formi 630. — föstutjald 327, 629. — glóðarker 28, 136, 127, 173, 319, 320, 321, 326, 327, 329, 330, 332, 334, 629, 734. — handlin 28, 329, 333, 734. — helgir dómar 327, 734. — hönd hins heilaga Johannis Holensis með armleggjum 332. — helgir dómar sancti Ólafs 333. — hjálmr 328. — hnap(p)ar 733. — hringahökull, sjá hökull. — höfuðlin 329, 628³, 629. — höklar 28, 173, 326², 327, 329, 334, 628⁵, 688, 734. — hökull með gullröndum 628. — hringahökull 628². — járnstika 327, 328², 330, 333, 734. — kaleikr, kalekr 28, 38, 126, 127, 173, 203, 319, 326, 327, 329, 330, 331², 333, 334, 629, 734. — kaleikshús 328. — kantarakápa 28, 38, 173, 326, 331, 333, 334, 629. — kápa 327, 329, 733, 734. — kertahjálmr 28. — kertaklofi 331. — kertistika 28, 39, 126, 127, 320, 331, 334. — kirkjuketill 39. — kista (læst og ólæst) 126, 335, 734. — kistill með helgum dómum 328. — klofi (á klukkum = kólfr) 320. — klukka 28², 126, 127, 203², 319², 320, 321, 327, 328, 329, 330, 331², 333, 335, 734. — kola 334. — koparhjálmr 333. — koparstika 203², 321, 326, 327, 333, 630. — kórkápa 688. — krossar 28, 126, 319², 320,

321, 328², 330, 333, 630, 734. — kross búinn 334. — kross með gullhlað 333. — irskr kross 333. — kross með likneskjum 126. — kross með undirstöðum 127, 320, 328, 329, 330, 331². — lectari 28, 328, 334, 630. — likakrákr 28, 630. — likneski 126. — Barbaru likneski 330. — Guðmundarlikneski 630. — Heimramslíkneski 630. — Johannis likneski 320. — Johannis likneski baptistæ 203, 320, 328, 330, 332, 333. — Jóns likneski postula 630². — Jóns likneski Hólabiskups 630. — Katrinar likneski 328, 332, 630. — Margrétar likneski 734. — Mariulikneski 330, 331, 630², 734. — Mariu likneski Magdalenu 630². — Martinus likneski 630. — Nikulásslikneski 320, 630, 734. — Ólafs likneski 319, 332. — Pétrs likneski postula 127, 328, 329. — Thomas likneski 630. — Thomas likneski erkibiskups 333, 630. — Trinitatis likneski 630. — Þorláks likneski 328. — lindi 734. — Mariumessuklæði 628. — merki (merkisleppr) 327, 328, 330, 333, 734. — messingarketill 176. — messingarkola 28. — messingarstekar(=stjakar)734. — messufatakista 28. — messuhökull 628. — messuklæði 28, 38, 39, 123, 124², 126, 127, 173, 319², 326, 327, 329², 331², 333, 334, 628²,

629², 734. — messuserkr 327. — monstrancium 630. — munnlaug 176, 179, 322, 334. — páskablað 327, 630. — páskakerti 630. — paxblað 321. — paxspjald 126, 127, 319, 327², 331, 630. — propiciatorium 326, 330, 333. — róðukross 28. — sacrarium handklæði 628. — sacrarium munnlaug 28, 39, 327. — sáradúkr 734. — serkr 326, 329. — skírnarsár 328, 333. — skjöldr (á altarisklæði) 629². — skrin (með helgum dómum) 330, 331, 630², 734. — skrin búð 334, 631. — skriptir: Andreas skript 328, 331. — Jóns skript 28. — Katerinar skript 320. — Laurencius skript 28. — Mariu skript 126, 127, 178, 319, 320², 321, 328, 331², 333, 335. — Ólafs skript 328, 330, 333. — Pétrs skript 126. — Thomas skript 319. — Trinitatis skript 333. — Þorláks skript 320, 321, 330, 332. — skrúðakista 328, 330, 333, 630. — sloppar 173, 327², 329², 331, 333, 334, 629², 734. — sprangdúkr 631. — stokkr 734. — stóla 28², 327 — stólar 334, 734. — tabulum 126, 734. — teikn búð með silfr 328. — trékross 334. — tjöld 28, 126. — tjöld um kór 328, 334. — upphaldsstika 321, 327. — vatnsketill 327, 328, 331², 630. — vígðs vatns kannu 333. — vígsludúkr 734.

- kirkja, bækr kirkju allskonar 38, 39, 126, 173, 329, 631, 734². — altarisbók 328. — ártíðaskrár 326, 630. — aspi-ciensbók 330, 331, 734. — breuer 330. — capitularius 326, 331, 629². — capitulum (á messubók) 326. — collectæ 326², 331, 333. — communion 630. — commonsbók 326. — de sanctis bækr 326³, 328⁴, 331⁴, 333², 629⁵, 630², 734⁴. — de tempore bækr 203, 326³, 328, 330, 331³, 333, 629⁵, 630³, 734³. — dominiku-bók 326. — epistolæ 326. — evangelia, sjá guðspjöll. — gradall, graduale, grallari 326, 328², 330, 331, 333, 629, 734. — guðspjallabók, guð-spjöll 203, 326³, 330, 331, 333, 335, 629², 734². — haud-bók 328. — hymnar, sjá ymn-ar. — jólabók 203. — ka-nonum bækr 629. — kiriall 326, 328, 333, 629. — kver 333. — lágasöngvabækr, lága-söngvaskrá 326, 331, 333, 734. — latinubók 333. — legendur 629. — lesbækr 326, 328³, 331, 333, 334, 734². — matutinale 328, 330, 333, 629, 630. — missale 326, 328, 330, 331, 629³, 734. — Niku-lássaga 327, 734. — oraciur 629. — orðubækr 326, 330, 331, 629, 734. — óttusöngva-bækr 326, 328², 630. — páska-bók 330. — pistlar (sbr. epi-stolæ) 203, 326², 330, 331, 333, 629², 734². — processio-
- onale 326, 328. — psaltari 203, 326, 328, 330, 331², 333, 334, 630, 734. — sequen-ciubók 326, 328, 330, 331, 333, 629. — smábækr til .c. 334. — söngbók 734². — texti, textus 326, 334. — textar með silfr 629. — textar með kop-ar 629. — silfrtexti með helg-um dómum sancti Ólafs 333. — ymnar, ymnarius 326², 331, 629.
- Kirkjuból á Akranesi 178.
 Kirkjuból í Feitsdal 142.
 Kirkjuból í Kollsvík 255.
 Kirkjuból í Korpudal 142.
 Kirkjuból í Langadal í Ísafjarð-arsýslu 433, 566—567.
 Kirkjuból í Mosdal 43.
 Kirkjuból á Rosmhvalanesi 42, 126, 167.
 Kirkjuból í Valþjótsdal 627.
 Kirkjubær fyrir ofan Leiti í Vestmannaeyjum 326.
 Kirkjubær á Siðu, klaustr, staðr 157, 482—483, 697—698, 766.
 Kirkjubær á „Útmanasveit“ (í Tungu) 444—445.
 Kirkjufjara í Krýsuvík 124.
 Kirkjuhamrar á Akranesi 178.
 Kirkjuhvamr í Húnavatnsþingi 554—555.
 Kirkjulækr í Fljótshlíð 332. — Kirkjulækjardómr 288.
 Kirkjuvogr í Höfnum 126—127.
 kista, sjá búsgagn, sbr. kirkja.
 Kista í Andakýl 174.
 Kjalarnes 122—123, 718. — Kjalarnessþing 289, 292, 610.
 Kjalvegr undir Jökli 21—22.

- Kjós í Grunnavík í Ísafjarðar-
sýslu IV, 687; VI, 142.
- Kjós í Trékyllisvík 256.
- Kjós(in) í Kjalarnessþingi 88,
178, 587, 718. — Kjósarsker 178.
- Kjölvararstaðir í Reykjadal 173.
- Kjörrelstaða frá Reykholti 173.
- kjöt, sjá kost.
- Klasbarði í Landeyjum 325.
- klabbryni, sjá búsgagn.
- Klaufabrekka í Svarfaðardal 92.
- Klaufastaðir á Barðaströnd 255.
- klaufrhamar, sjá búsgagn.
- klaustr 210, 382. — klaustr að
Helgafelli 21, 24, 29, 31, 32
— 33, 33—34, 35, 36, 37, 40,
45, 46, 47, 48, 50, 53, 58,
254, 311, 370, 427, 613, 618,
619, 653, 694, 730—731. —
klaustr í Kirkjubæ 482—483,
697—698, 766. — á Munka-
þverá 108, 128, 158, 222,
392, 526, 547, 563, 633—
634, 677, 684. — á Möðru-
völlum 170. — á Skriðu 577.
— í Viðey 153, 375, 388,
389, 609. — á Þingeyrum
116, 117, 559, 658, 764. —
í Þykkvabæ 697—698. —
klaustraskjöl 633.
- Kleif á Galmansströnd við Eyja-
fjörð 199.
- Kleif í Reykhólasveit 610.
- Kleifar á Ströndum 255.
- Kleifarland í Fljótsdal 520.
- Klemensdóttir: Ingibjörg.
- Klemensson: Árni.
- klerkatal 314—316.
- klerkr, sjá prestur.
- klettr 427.
- Klettr í Króksfirði 256.
- Klettr (Hrisaklettr) á Snæfells-
nesi 48, 428, 429.
- Klifshagi í Öxarfirði 221.
- kilppingar 77, 106. Sbr. skinn.
- Klofi á Landi 323.
- Klofi í Norðrárdal 173.
- Klúka í Barðarstrandarsýslu
255.
- Klúka á Ströndum 256.
- klukka 112, 219. Sbr. kirkja.
- klæði (vefnaðr) 13, 14, 181,
210², 218, 242, 244, 246,
272, 284, 300³, 307, 318,
373, 374, 390, 473, 503,
504, 578, 613, 653, 655,
741², 742, 761. — hálfstykki
klæði 413, 429, 436. — tvi-
gilt klæði 472². — þriggilt
klæði 472. — þriðjungaklæði
472. — klæðaskeiðma (á Reyk-
hólum 1483) 505. — klæða-
voð 77. — braut (vefnaðr)
472. — dúkar 472³. — dúkar
blámerktir 38. — dúkar með
röndum 472. — flugel 472. —
fustan 28. — glit 327², 328,
472⁴, 629. — hringvefnaðr
472², 628. — hringahökull
628². — lérept 29, 36², 272,
327, 473, 685, 734. — lér-
eptsdúkr 472, 529. — skyrtu-
lérept 173. — lindúkr með
ull 581. — sálún, sálúnsvefna-
aðr 77, 735. — silki 327, 629,
734. — silkiskraut 472. — skar-
skarlak 472². — skorn-
ingr 472. — sprangdúkr
(-tjald) 629, 631. — tefing(r)
77.
- klæði (= rúmföt) 297, 298², 303²,
304², 309, 372, 374, 499.

- klæðnaðr 22, 257, 472. — grár hatr 473. — hosur 472, 473². — hempa (konu) 472². — kápa (konu) 129, 472⁴, 473. — karlmannsstakkr 472². — skyrta 473². — stakkr 129, 473². — treyja 472, 473. — skurðr fata 340.
- Klængr Einarsson prestur nyrðra bróðir Magnúsar prests (1478—1480) 130, 261.
- Klængsson: Ólafr.
- Knaurr, sjá Knörr.
- Knútsson: Álfr.
- Knörr („Hnörr“) í Breiðavík undir Jökli 50, 55, 56, 57, 275, 306, 307, 311, 317, 370, 576, 593, 619.
- Knörr Þórðarson vestra (1478—1484) 132, 511, 514.
- Koðran Björnsson eystra (1477) 119.
- Koðran Jónsson eystra (1485—1491) 535, 539, 749.
- Koðran Jörundarson vestra (1428) 42.
- Koðransson: Gunnar, Jóhannes, Ólafr, Torfi.
- kolskara, sjá búsgagn.
- Kolbeinn Benediktsson hinn ríki (d. 1375) 24—25, 26.
- Kolbeinn Gíslason vestra (1483) 475, 477.
- Kolbeinn (Kollbeinn) Hákonarson í Þingeyjarþingi (1477) 109.
- Kolbeinn Helgason í Austfjörðum (1477) 98.
- Kolbeinn Ingimundarson prestur nyrðra (1482—1503) 683.
- Kolbeinn Jónsson vestra (1486) 557.
- Kolbeinn Jónsson nyrðra (1488—1489) 611—612, 682—683.
- Kolbeinn keis á Bakka (Keisbakka) á Skógarströnd (um 1400) 426.
- Kolbeinn Ólafsson nyrðra (1480) 307.
- Kolbeinn Pétursson í Ási í Holtum (c. 1397) 322.
- Kolbeinn Sigurðsson, Þórðarsonar, á Mýrum í Dýrafirði (1484) 515—517.
- Kolbeinn Þorgilsson á Borg í Borgarfirði (1417—1436) 688.
- Kolbeinn Þórólfsson vestra (1478) 128.
- Kolbeinsson: Arngrímr, Bartholomeus, Einar, Jón, Markús, Ólafr, Thomas, Vermundur, Þorgils.
- Kolbeinsstaðir í Kolbeinsstaðahreppi 88, 164, 728. — Kolbeinsstaðahreppur 88, 206, 207.
- Kolbjörn Þorgilsson vestra (1465) 56.
- Kolbrún (bók, 1365) 12.
- Kollabær í Fljótshlíð 84, 288, 325, 451.
- Kollafjörðr í Barðastrandarsýslu 255.
- Kollafjörðr í Strandasýslu 75, 342, 504—505, 558—559, 731.
- Kollason: Bessi, Guðmundr, Jón, Nikulás.
- Kollgerði (nú Kollugerði) í Kræklingahlíð í Eyjafirði 571.
- Kolli Magnússon lögréttumaðr í Ási í Hegranesi (1477—1481)

- 95, 217, 275, 354—355, 377.
- Kolli Vigfússon vestra (1481) 416.
- Kollsvík á Barðaströnd 142, 255.
- Kolsholt í Flóa 319.
- Kolugil í Viðidal 191, 199.
- konuhempa, konukápa, sjá klæðnaðr.
- konungr, kongr 6, 102², 200, 213³, 272, 280, 282, 287³, 288, 292, 312², 313, 340, 341, 342, 378, 380², 383, 390², 391, 395, 405², 448, 450, 451, 459², 460, 463⁴, 466, 467 (opt), 468³, 473, 478, 507, 513, 522², 534, 536², 545³, 546, 573, 584, 615, 631, 632³, 636, 642, 645, 663², 664², 665, 666, 667², 668, 669², 670, 671², 672², 673, 674, 679, 700³, 701⁴, 703, 704³, 705³, 706², 718², 719, 721, 724², 753⁴, 754, 755², 763, 764. — Norvegskonungr 284. — kongr og karl 558. — konungsbréf 6, 212, 250, 272, 274, 281³, 305—306, 313², 357—365, 380², 462, 703², 754. — konungdómr 5, 44, 102³, 140, 188, 248, 280, 290, 344⁴, 366, 378, 395, 458, 459², 464, 467, 532, 545⁴, 606, 645², 701³, 724, 736, 753, 756. — konungseignir 465. — kongsgarðr 346, 347, 395, 440, 441, 445. — kongs jörð 668, 670, 671, 672, 673. — konungsnáð 282. — kongsskuld 522².
- Konungsmúli í Fljótshlíð 332.
- kopar, sjá málmar.
- Kópareykir í Reykholtssdal 173.
- koppur (= koffur) 693.
- koss 242.
- kostr, kostnaðr 36, 97, 186, 532, 533, 731.
- kostr (matr, kosthald, sbr. fæða, fæðsla, lausasmjör, smjör) 11², 13, 14, 22, 36, 69, 220, 234, 246, 460, 461, 582, 583, 613, 730. — frí kostr 218. — bjúga 77. — sbr. fiskr. — hákarlslykkjur 77. — hvalr 25. — sbr. hveitimjöl. — kýr að kjötum 472. — kýrþjó 77. — rafabelti 77. — ryklingr (rækkling) 43, 64, 77. — sauðarbógar 77. — sauðarkrof 77. — skammrif (af uxa og sauðum) 77². — skyr 79, 472, 621, 631, 735. — skötubörð 77. — smálkaðr matr, smálkamatr 77. — sperðlar 77. Sbr. kýrmjólk, málsmjólk, málsverðr, mjólk, mjöl, ostr, reytsiöl, slátr.
- Kothraun í Helgafellssveit 13.
- kragi, sjá hertygi (panzari).
- Krakavellir í Fljótum 489.
- Krákr Marteinsson, Þorleifssonar frá Máfahlíð (d. fyrir 1487) 593, 619.
- kreari, sjá skip.
- Kieger, Lauritz Angel, stiptamtmaðr á Íslandi (1829—1837), handritasafn hans 128, 140, 222, 252, 248, 249, 431, 432, 434, 435, 443, 469, 471, 708, 767.

- Kringluvatn í Laxárdal í Suðr-
þingeyjarþingi 109.
- Kristfé 383.
- Kristín Björnsdóttir (Vatnsfjarð-
ar-Kristín, d. 1458) 443.
- Kristín Eyjólfsdóttir, Arnfinnsson-
ar, kona Magnúsar Þorkels-
sonar (1477—1488) 118⁴, 121,
148, 452—453, 614—618,
639—640.
- Kristín Finnbogadóttir, lögmanns
Jónssonar, kona Sveins Sum-
arliðasonar og Sigurðar Þor-
leifssonar (1485—1489) 547,
660—661.
- Kristín Guðmundsdóttir kona
Ívars króks (1399) 36—37,
38.
- Kristín Guðnadóttir, Oddssonar,
kona Jóns Ásgeirssonar (1478
—1481) 132 (opt), 368.
- Kristín Sumarliðadóttir, Lopt-
sonar, kona Jóns dans Björns-
sonar á Eyri í Arnarfirði
(1481) 226, 392.
- Kristín Teitsdóttir frá Bjarna-
nesi, Gunnlaugssonar (1480)
290.
- Kristín Þorleifsdóttir, Björns-
sonar (1490) 693.
- Kristín Þorsteinsdóttir, Ólafs-
sonar á Ökrum í Blönduhlíð
(Akra-Kristín, 1480—1490;
d. 1490) 265—266, 598—599,
651, 691—693, 705—707,
722—723.
- kristindómr 218, 312, 338, 391,
459, 461, 497. — kristindóms-
réttir, kristinréttir 106²,
157, 206, 338, 339, 340,
356, 382, 383, 391, 403, 407,
465, 467, 490, 500, 677,
737, 741, 758².
- Kristján Danakonungr hinn fyrsti
(d. 1481) 67, 102, 103, 131,
180, 211, 250, 285, 305,
357—365, 379, 395—397,
400—411, 491, 705, 755.
- Kristjania í Noregi 473.
- Kristjarn }
Kristjern } sjá Kristján.
- kristnar sálar, kristnir menn
218², 219², 220², 454², 458.
- Kristnes í Eyjafirði 576.
- Kristopher konungr af Baiern
(1440—1447) 379.
- Kristrún Ormsdóttir, kona Vig-
fúsar Bjarnarsonar (d. fyrir
1491) 746.
- Krókr undir Brekkum í Húna-
vatnsþingi 215—117.
- Króksdalr út úr Laxárdal í Suðr-
þingeyjarþingi 109.
- Króksfjörðr í Barðastrandarsýslu
142, 256, 257.
- kross 693.— kross á innsigli 525.
— kross með festi 129, 657.
Sbr. kirkja. — kross klappaðr
í stein 698.
- Kross á Árskógarströnd 571.
- Kross í Landeyjum 333, 414.
- Krossanes í Kræklingahlíð 571.
- Krossanes á Vatnsnesi 228.
- Krossholt í Hnappadalssýslu 14,
259.
- Krosslækr í Laxárdal í Dölum
27.
- krossmessa hvortveggja (á haust
og vor). Sjá messa.
- Krossnes í Eyrarsveit 31, 32.
- Krossnes á Mýrum 256.
- Krukstaðir í Eyjafirði 588.

- krúna, króna 274, 358, 359⁴,
360, 361, 362, 363², 364²,
441, 446, 470, 473², 497²,
506, 507, 636, 756. — Nor-
egskrúna 5, 103², 398 (opt).
- Kryddhóll í Skagafirði 94—96,
696.
- Krýsuvík í Gullbringusýslu 124⁷,
186, 609.
- Kræklingahlíð í Eyjafirði 170,
583, 759.
- kuern, sjá kvörn.
- kúgildi 11, 12, 13, 15³, 16³,
17, 19, 20, 21 (opt), 25, 26,
27², 29, 30, 34, 35, 36, 40²,
43, 45, 48, 50, 56, 58, 72²,
93, 117³, 119, 121, 122, 124,
128, 129, 130², 134⁴, 139,
152, 155, 169, 172, 173 (opt),
174⁴, 175, 177², 178, 181,
191, 192², 196, 203, 207,
216, 219², 227, 228², 232²,
233, 250², 256 (opt), 257⁴,
259², 278, 294, 300², 320,
321, 322², 327², 329², 332,
334, 355, 367⁴, 370, 410,
412, 413, 429, 436, 452,
453², 457, 472, 476, 478,
483, 487, 503, 504, 508,
516, 527, 535, 538, 540,
541, 552, 555—556, 557³,
558, 571, 573, 577², 579³,
580, 583², 588³, 600², 603,
611, 612, 614, 620, 621⁵,
631⁴, 637², 639, 646, 647,
651², 657, 658³, 659, 684,
686, 687, 692, 694, 695,
724³, 730, 733, 734, 739,
746², 761². — búlæg kúgildi
174, 410, 538, 558. — frið
- kúgildi 55. — kúgildaleigur
187. — kúgildahald 724.
- kuldi 534.
- kúpa, sjá búsgagn.
- kvartel, sjá búsgagn.
- Kvennabrekka í Dölum 216,
226, 394, 421—422.
- Kvennagiptingar (í Jónsbók)
680.
- Kvennavoll á Skarðsströnd 4.
kver 78, 315. Sbr. bók.
- Kviabekkr í Ólafsfirði 302, 387.
- Kviar í Norðrárdal 269.
- kvigildi, sjá kúgildi.
- kvik höfn (með konu) 691.
- kvikfé, kvikir peningar 133,
204, 216, 226, 255, 276,
334, 471², 482, 616², 617,
630, 722, 734, 746,
766.
- kvittan, kvittanarbréf, kvittancia
17—18, 20, 26—27, 30, 31,
35, 40—41, 43—44, 49—51,
52—56, 58, 74, 88—89, 91—
92, 94—95, 114, 117—118,
133, 140, 150, 152, 155—156,
160—161, 164—166, 167,
168, 169, 174, 178, 182,
186—187, 190—191, 211,
213—215, 247—248, 251,
254, 270, 278—281, 299—
300, 306—307, 311, 318,
342—343, 346, 368, 371,
391—392, 398, 411—412,
424—425, 427—428, 430,
433—436, 446—448, 488,
496, 501, 515, 522³, 528—
534, 541—542, 549—550, 559,
576, 584, 587, 603, 604, 618,
632, 339, 643—644, 645—646,

- 652—654, 682—683, 688, lán 137, 495.
 691, 692, 694—696, 699, land = Ísland 5⁴, 276, 283 (opt),
 706, 707—708, 716, 717, 284 (opt), 292², 304, 313,
 753, 759, 761, 766. 358, 360, 361², 362, 364,
 kvonarmundr 207, 510, 534, 384, 390², 391², 397, 398,
 582. 406, 407², 451, 455, 459,
 kvotra 78. 462, 463, 466, 468, 506³,
 kvörn, sjá búsgagn. 507, 518, 523, 565², 677,
 kyndilmessa, sjá messa. 681, 700, 703², 704³, 714,
 Kyngeston super Hull 480. 727, 754³. — landráðamaðr
 kynjamein 241. 468. — landslaga bók, lands-
 kýr, sjá nautpeningr. lög 102, 276², 283, 284,
 kyrrsetning (fjár) 340—341. 344, 378, 463, 467, 468,
 kysta, sjá kista. 518, 680, 700. — landsvistar-
 kæra, sjá ákæra. bréf 305—306. — landþings-
 skrifari 237.
- Lágafell í Landeyjum 413—414. land (terra) 19, 518.
 laghmaðr, sjá lögmaðr. land (= jörð, prædium) 7, 9, 11,
 lagrétta, sjá lögrétta. 12, 14, 15, 16, 17², 19, 20²,
 Lambabliksstaðir í Hornafirði 21, 22, 25, 28, 29³, 30, 173,
 334. 178³, 179², 299, 333, 334,
 Lambafell undir Eyjafjöllum 339, 443, 486, 609. — ix
 330. mæla (hálsannars mælir) land
 Lambanes á Langanesi 93—94. 124, 125. — landadeildar-
 Lambatungur í Eilífsdal 179. stefna 7. — Landabrigði (Jóns-
 Lambavatn á Barðaströnd 235, bókar) 575. — landamerki
 255. (landsmerki, landamerkjabréf,
 Lambey í Fljótshlíð 324, 332. landamerkjaskrá, landamérkja-
 Lambeyri í Tálknafirði 202— vitnisburðr) 1—3, 7, 8, 9—
 203. 10, 12, 32, 86—87, 90—91,
 Lambhagi á Rangárvöllum 324. 98—99, 110—112, 120, 137,
 Lambkár í Dögurðarnesi (c. 153—154, 174, 175, 221,
 1245) 1—3. Sbr. Lambkár 236, 298—299, 316—317,
 Gunnsteinson og Þorgilsson. 425—426, 485—487, 494,
 Lambkár Gunnsteinsson í Galt- 502—504, 524—525, 551—
 ardalstungu (á öndverðri 13. 552, 554—555, 574—576,
 öld) 2. 593, 610, 619, 678,
 Lambkár Þorgilsson ábóti (d. 686, 688, 694, 698, 731,
 1249) 3, 4. 733, 750—751. — landaurar
 Lambkársdóttir: Ingibjörg. 5. — landból 405. — landbúi
 Lambkársson: Helgi. 517. — landeign, landareign

- 7, 90, 113², 554, 575². — landnám 495. — landskyldir 92, 116, 133, 144, 187, 188, 204; 232, 233, 250¹, 251, 256, 382, 424, 453, 507, 545, 571, 581, 622¹, 632, 643, 715, 716². — landspytjar 538. — landsverð 15. — Land(ið) í Rangárþingi 79, 80, 81, 82, 83, 84. — Landmenn 79, 83. — Landmannafrétt 79—83. — Landmannahreppr 81, 82, 83, 496.
- Landbrotalækr í Melasveit 175.
- Landeyjar í Rangárþingi 413—414, 487.
- Langadalr í Húnavatnsþingi 74, 75, 184—185, 191, 450, 550—551, 599, 644, 659, 759.
- Langadalr í Ísafjarðarsýslu 433.
- Langadalr litli á Skógarströnd 425.
- langafasta 177, 333, 369, 410, 424, 465, 508, 509, 652.
- Langagerði í Hvolhrepp 323, 325, 327, 332.
- Langahlíð í Hörgárdal 699—701.
- Langamýri á Bug í Húnavatnsþingi 98, 115—116³.
- Langanes í Arnarfirði 248, 474, 511, 514.
- Langanes undir Eyjatjöllum 330.
- Langanes í Norðurþingeyjarþingi 93, 158, 219, 683.
- Langholt í Borgarfirði 603, 605.
- Langholt í Flóa 515, 620.
- Langebeck, Jakob, sagnafræðingr 62.
- Langhóll í Fnjóskadal 8.
- Langhúsaeyrar í Fljótaldal 520. lás 473².
- latrocinium 66.
- Lauf(in) á Völlum eystra 99.
- Laufás við Eyjatjörð 113², 118², 133 (opt), 148—149, 151—152, 204, 209, 300, 302, 423, 452—453, 483—484, 485, 549—550, 611, 686, 702.
- Laugabrekka á Skarðströnd 4.
- Laugaland í Fljótum 489, 711 712.
- Laugaland í Hörgárdal 600.
- Laugar í Hvammssveit 295.
- Laugardalr í Árnessþingi 687.
- Laugardalr í Tálknafirði 202, 342.
- Laugardælir í Flóa 620.
- laugarkveld 106. Sbr. dagr.
- launbarn 418. — launsonr 226.
- launskript 68.
- Laurencius biskup hinn helgi, Laurenciusmessa, Laurenciusskript 28, 53, 86, 87, 91, 177, 291, 394, 450, 637, 669, 676, 677, 713, 760.
- Laurencius Kálfsson biskup á Hólum (1331) 316.
- lausafé, lausagóz, lausir peningar 9, 12, 15, 20, 25, 28, 29, 33, 36, 42, 45, 68, 92, 95, 118, 132, 133², 142, 154, 195, 201, 204, 206, 206, 216, 219, 227, 255, 256², 260, 262, 267, 274, 276, 290, 295, 337, 341, 356, 358, 366, 369, 382, 409, 411, 412, 428, 439, 461, 465, 475, 487, 502, 507, 539, 548², 549², 551, 572²,

- 583, 585, 586, 599, 611, 612, 615, 616, 617², 618, 620, 633, 637, 651, 657, 661², 677, 687, 722, 730, 737², 746, 759, 760, 761², 762, 766.
- lausasmjör, sjá kostr.
- lausaviðir 22.
- lauslætiskona 419.
- lausn 71, 339, 356, 369², 373, 380, 441, 454, 455², 474³, 490, 500, 501, 591, 622, 623, 625, 634², 716, 727, 736, 741², 742, 743, 745. — lausnarbeiðsla 386.
- lausn (jarða) 144², 145, 160, 191, 223, 232, 233, 360, 361, 362, 363, 364, 394², 439³, 452, 528, 549, 573, 604, 606.
- lax 195³. — laxveiði 29², 174, 194.
- Laxá í Borgarfirði 177.
- Laxá í Dölum 27. — Laxárdalur 27, 108, 110, 160, 161, 165, 166, 198, 228, 295, 451—452, 534, 601, 692.
- Laxárdalur í Skagafjarðarsýslu 608.
- Laxárdalur í Suðrþingeyjarsýslu 108, 109, 112, 136, 371, 547, 549, 649, 650, 656, 728.
- Laxfoss í Kjós 178.
- Laxfoss í Norðrá 269.
- Laxholt í Stafholtstungum 268.
- leðr 472. Sbr. skinn.
- leg (að kirkju), legstaðr 14², 22, 129, 153, 389, 656. — legkaup 125, 210, 663², 664², 665, 666, 667, 668, 669², 671, 671, 673, 774. — leg-söngskaup 125.
- legatus, legáti, legátabréf 103, 138, 156, 163, 395, 397, 402², 404, 407, 518, 591.
- legorð 103, 139², 140, 297, 298, 301, 303², 308, 309², 341, 356, 369, 372³, 374³, 375, 377, 378³, 385, 405, 498⁴, 512, 691, 732⁴, 736, 767.
- Leiðarhólmur í Dölum 351, 352, 566.
- Leiðvallarþing í Vestr-Skaptafellssýslu 611.
- leiga, leiguburðr 12, 16³, 17, 21², 90, 116, 126, 152, 196, 204, 232, 233, 424², 453, 461², 503, 504, 558², 571, 617, 643, 720, 721. — xij álna leiga af hundraði 16. — leiglendingr 91. — leigufær jörð 16—17. — leiguleigur 617. — leiguliði 222, 554, 643. — leigustaðir 733.
- leikir menn, sjá leikmenn.
- leikmenn 55², 59, 69, 87, 93, 104, 113, 119, 122, 130, 134, 133, 145, 158, 159, 160, 163, 180², 202, 214, 217, 228, 229, 231, 232, 235, 284, 286, 292, 295, 302, 303, 304, 317, 339², 340², 345, 346, 453, 354, 369, 372², 373, 374, 381, 382, 383, 396, 403, 404, 408, 418, 420², 449, 459, 462², 463, 463, 464², 465, 467, 512, 513, 530, 531, 537, 547, 557, 573², 587, 602, 620, 630², 638, 639,

- 643, 648, 652, 655, 657, 682, 684, 711, 712, 721, 737, 738, 752. — leikmanna-
vald, leikvald 406, 459.
leikr 239, 242.
Leikskálar í Haukadal í Dala-
sýslu 113.
leira 486.
Leirá í Leirársveit 175—177,
646. — Leirársveit 176, 646.
Leirgröf (leirgröf?) í Andakýl
688.
Leirmúli í Dölum vestr 59.
Leiti í Vestmannaeyjum, sjá
Ofanleiti.
lén 398, 756². — lénsbiskup 270.
— lénsmaðr 398, 719, 720,
754.
Leodgarius biskup, Leodgarius-
messa 121, 226, 227².
lérept, sjá klæði (vefnaðr).
lest skreiðar 50.
lestr, lesning 239. — messu 218²,
219², 405. — biskupskipunar
666, 675. — bréfs 261, 262,
263, 379, 380², 387, 530,
582², 583, 584, 615, 616,
727. — dóms 536², 745, 748.
— forboðsbréfs 725, 726². —
skrár 573, 765. — stefnu 623,
624.
létorf, létorfa 326, 330, 749.
léttasótt 532.
léttigyllini 200, 398.
leyfisbréf 102—103, 234—236,
418—421.
libertas 64.
lifgan (fátækra) 667, 674.
Lifgjarnsson: Þórarinn.
lik 176. — liktollshald 664.
likneski 112, 390.
liksöngseyrir 663, 664, 665, 666,
667², 669², 671, 672, 673,
674.
likprá 241.
lindúkr 581.
Litlahlíð á Barðaströnd 256.
Litlaskarð í Skagafirði 236.
Litlapverá í Eyjafirði 289.
ljár, ljáir, sjá búsgagn. — ljá-
dengsla 684.
Ljárskógar í Laxárdal í Dölum
272, 534, 601, 643.
Ljósá í Fljótsdal 520.
Ljósavatn í Ljósavatnsskarði „í
Bárðardal“ 101, 159, 160, 161,
162, 354, 527, 555. — Ljós-
vatnsskarð 159.—Ljósvetning-
ar 8.
ljóstollr, sjá lýsitollr.
Ljótastaðir í Landeyjum 255,
333.
Ljótr Bjarnason prestur á Snæ-
fellsnesi (1365) 20.
Ljótr Ormsson vestra (1481)
394—395.
Ljótr Þorleifsson nyrðra (1482
—1489) 436, 438, 456, 648.
Ljufustaðir í Strandasýslu 142.
lóð (land) 617.
lóðbyssa, sjá hertygi.
Loðvík Hallsson prestur á Breiða-
bólsstað í Vestrhópi (1479)
61, 89, 96.
lófatak 5, 365, 525.
lofmessa 106.
lofunarbréf 252.
lón (landamerki) 3².
Lón (Lónaland) í Grindavík 126.
Lón(ið) í Austr-Skaptafellssýslu
334, 410, 493—494, 710,
744.

- Loptr Brandsson prestur á Melum (1483—1484) 492.
- Loptr Filippusson, Sigurðssonar, prestur í Gufuldal (1479—1489) 203, 392, 501, 607, 678.
- Loptr Guttormsson ríki (d. 1432) 40, 46—47.
- Loptr Jónsson bóndi í Ytraskógarnesi (1480—1488) 317, 613—614.
- Loptr Marteinnsson í Fnjóskadal (1479) 222.
- Loptr Ormsson, Loptssonar, „velborinn man“ riddari (d. 1476) 138, 176, 188, 192, 196—201, 217, 266, 275—278, 289, 347—348, 350—353, 394—395, 407—408, 412—413, 421—422, 435—436, 451, 492, 588, 714—715, 769.
- Loptr Þorgilsson, Guðlaugssonar, kenslupiltur á Helgafelli og djákn (1358—1367) 10—11, 14, 22, 23.
- Loptsdóttir: Ólöf, Söphía.
- Loptsgerði í Blönduhlíð 7.
- Loptsnautr, skógarteigr í Þórs-mörk 330.
- Loptsson: Eiríkr, Guðlaugr, Guðmundr, Hávarðr, Jörundr, Narfi, Ormr, Pétur, Sigurðr, Skúli, Stephán.
- Lorencius, sjá Laurencius.
- Lubecensis, sjá Lybika.
- Lubeke, sjá Lybika.
- Lucas guðspjallamaðr 297, 503, 766.
- Luciumessa 232.
- Luciuregla 262.
- Lundarbrékka í Bárðardal 302, 428, 550, 611, 612; 686.
- Lundr í Lundarreykjadal 281, 282, 285, 556—558, 646, 687, 707—708. — Lundarreykjadalr 281, 282, 285, 556—557, 687, 707.
- Lundr í Þverárhlíð 268, 269.
- Lybika (Lybeck) 399—402. — lybsk mörk 756^a.
- Lünenborg 399—400.
- lýritar 111, 299. — lyrit(t)arreiðr (hinn meiri og hinn minni) 90, 101, 140, 495, 498, 584, 616^a, 617, 680, 701, 706, 732.
- Lýsa á í Staðarsveit 29^a.
- lýsi („lyse“) 64.
- lýsingarbréf 215—217.
- lýsitollr, ljóstollr 27, 176, 177, 270, 320, 327, 330, 331, 333, 461, 464, 478, 665, 673.
- Lýtingsstaðir í Holtum 323.
- lægkaup, sjá legkaup.
- Lækjarkot í Stafholtstungum 268.
- Lækjarskógr í Þórs-mörk 330.
- lækr (landamerki) 87, 90^a, 91, 111^a, 175, 222, 299, 317, 525, 678. — lækjarbotn 575. — lækjarós 750.
- Lækr = Marklækr 3. = Tungulækr 99.
- Lækr á Barðaströnd (= Brianslækr) 250, 454, 603, 695.
- Lækr í Melasveit 176, 492—493, 654.
- lærðir menn, „lærmenn“, lærdómr 59^a, 70, 71, 89, 90,

- 104, 130, 163, 206, 218,
 284, 292, 302, 303, 304,
 340, 372², 373, 374, 391,
 396, 404, 459², 462⁴, 463,
 464², 466, 467², 468, 530,
 531, 573, 648, 752.
- Lætare Jerusalem 33, 34.
- lög 5, 16, 24, 29, 32², 33², 34,
 36, 43, 44², 45², 51, 52, 55,
 57, 72, 74, 79, 91, 96, 102,
 110⁴, 111², 112², 114, 116²,
 117, 119, 121², 122, 128,
 134, 135, 136, 141, 148²,
 150², 152, 155, 158, 165,
 169, 181³, 182, 185³, 188²,
 191, 192², 193, 194, 196,
 200, 201², 203³, 207, 210,
 222, 230², 232, 248², 250²,
 251², 252, 254, 259², 266,
 267, 276, 296, 300³, 304², 305,
 307², 311 (opt), 336, 242³,
 344, 346, 352, 354, 355,
 367², 368, 370, 375, 380,
 388, 390, 393, 396⁵, 398³,
 410, 412², 413, 415, 428,
 429, 431², 434, 437, 439,
 441, 449², 452, 456, 458⁴,
 459⁵, 460, 462⁵, 463, 464⁴,
 467², 470, 471, 476², 478,
 487, 493, 495, 501, 503,
 504, 507, 508, 511², 527,
 533², 534³, 537, 540, 544,
 546², 548³, 550, 552², 555,
 556, 561², 565², 569, 570,
 571², 573, 575, 582, 583²,
 584, 585⁴, 586, 587, 589,
 600, 601², 604², 605, 607²,
 611⁴, 614, 620, 621, 638,
 640, 642, 643, 644, 645,
 651, 655, 657, 663, 664²,
 665, 666, 667, 669²,
 670, 671², 672², 673, 674,
 676, 679, 680², 681², 686,
 687, 692², 693, 695, 698²,
 704, 711², 712², 714², 718²,
 721⁴, 722, 727, 728², 729⁵,
 731, 738, 739, 745, 755,
 756 (opt), 759, 760², 761,
 762, 763. — guðs lög, heilög
 lög, kristin lög 93, 130, 163,
 182, 239, 246, 294, 336,
 381, 403, 404, 660, 683,
 732, 733. — landslög 294²,
 341, 359², 360, 361, 362,
 263², 439, 459, 460, 532. —
 Noregs lög 276. — lagaafbrot,
 lagabrot 240, 344. — lagaat-
 kvæði 7. — lagaávöxtr 278,
 724. — lagabrestr 536. —
 lagaeiðr 571, 721. — laga-
 hald 571². — lagaleyssi 284.
 lagamaðr 376. — lagarann-
 sak 584. — lagaréttir 466. —
 lagaríptingar 9, 13, 16, 20, 22,
 25, 30², 32, 33³, 34, 36, 43,
 44, 45, 50, 52, 55, 57, 72,
 74, 96, 110, 111, 114, 116,
 119, 121, 122, 128, 135,
 148, 150, 152, 155, 158,
 160, 165, 169, 181, 185,
 188, 191, 193, 196, 203,
 222, 230, 232, 254, 259,
 267, 307, 346, 355, 367²,
 368, 370, 388, 393², 410,
 412, 413, 428, 429, 445²,
 449, 452, 476, 479, 483,
 487, 493, 501, 503, 504,
 508, 527, 537, 540, 544,
 550, 552, 555, 565², 569,
 589, 600, 604, 605, 611²,
 614, 620, 638, 644, 645,
 651, 657, 676, 686, 687,

- 711², 712², 728, 729, 731, 739. — lagasektir 463. — lagaskipti, lögleg skipti 132, 135, 136, 536, 615², 616, 617⁴, 721, 722, 723, 762. — lagaskipun 396. — lagaskyld, lögskyld 116, 160. — lagsóknir 310, 464. — lagasvar, lögsvar 116, 342, 583, 585, 615, 622. — lagaúrskurðr 100, 290², 344, 352², 463, 485, 491, 561. — lagavegr 250, 270, 366², 375, 453². — lagavitni 344. — löggarfi 136. — lögbók (sbr. bók) 5, 6, 71, 93, 130, 197, 201, 212, 261, 262, 264, 294, 296², 344, 345, 352², 377, 441, 518, 570, 571, 585, 586, 601, 648, 681. 701², 703, 704, 705, 724. — lögdæmi 654. — lögfesting 261, 262, 263. — lögfestuvitnisburðr 519—520. — löggjöf 73, 192, 228, 479, 631, 738, 762. — lögheimili 700. — löghelgir dagar 211, 533. — löghreppr 462. — lögleg eiginkona 291, 294. — lögleigur 367, 557. — lögmaðr 5, 136, 283, 284, 291, 340, 365, 380², 383², 396, 397², 497, 507, 521, 470, 663, 664, 665², 666, 667², 668, 669, 670, 673, 674, 705², 725, 754, 755. — lögmansdæmi 293. — lögmanskaup 631², 632². — lögmanssamþykkt 661—675. — lögmansúrskurðr 290, 348, 536. — lögmál 240, 338, 396, 459, 462, 466, 468, 536, 570, 762³. — lögmerki 354. — lögretta 136, 283, 379, 380⁵, 396, 601, 703, 704. — lögrettumenn 133, 282, 389, 290, 365, 380², 396, 397², 507, 517, 521², 542, 570, 614, 667, 670, 679, 681, 700, 703, 707, 754. — lögrettumannadómr 526. — lögsamkoma 106. — lögstefna 290. — lögveð 424. — lögþingi 521, 670, 724.
- Lögmansshlið í Kræklingahlíð 759.
- Mactacio sancte Marie 728.
maðmál, sjá vaðmál.
Máfaberg á Barðaströnd 255.
Máfahlíð á Snæfellsnesi 48—49, 256.
Magnhildr Einarsdóttir, Þorsteinssonar, kona Snorra Hallgrímssonar (1476) 92.
Magnús Árnason eystra (1485) 539—540.
Magnús Ásgrímsson prestur í Þingeyjarþingi (1478—1490) 158, 623, 624, 677, 691, 693, 722, 725, 735.
Magnús Áskelsson undir Eyjafjöllum (1489) 675—676.
Magnús Benediktsson, Brynjólfs-sonar, á Espihóli (1476—1478) 87, 91, 170.
Magnús Bjarnarson (Björnsson) vestra (1479) 187.
Magnús Brandsson bóndi nyrðra (1478) 130.
Magnús Böðvarsson prestur (á Barði 1418) 40—41.
Magnús Einarsson prestur á

- Möðruvöllum í Eyjafirði (1477—1478) 108, 110—112, 120, 129—130.
- Magnús Einarsson nyrðra (1478) 168—169.
- Magnús Einarsson á Jörfa í Haukadal (enn á lífi 1744) 1, 4, 52, 59, 415, 468, 474.
- Magnús Eiríksson smek (minni-skjöldr) Noregskonungr (d. 1374) 379, 462, 662, 770.
- Magnús Erlendsson Eyjajarl (d. 1116) 350, 477, 610. Sbr. Magnúsdagr.
- Magnús Eyjólfsson mókolls, biskup í Skálholti (1477—1490; enn á lífi 19. Maí 1490; dæinn fyrir 1. Júlí 1490) 122—123, 124, 125, 126—127, 150—151, 154, 160, 162—167, 172, 173, 174, 175, 176², 177, 178, 209—211, 269—270, 273—274, 291, 293—294, 314, 318, 319², 320², 321—323, 334, 375—376, 388—389, 393—394, 407—408, 418—419, 441—443, 444—445, 446, 453—456, 482—483, 493—495, 518—519, 521, 528—531, 560—562, 602—604, 605—606, 607, 628, 630, 632, 638—639, 648, 661—674, 687, 698, 707—708.
- Magnús Geirsson nyrðra (1478) 135.
- Magnús Grimsson prestur á Mosfelli (d. 1860) 335.
- Magnús Guðlaugsson á Snæfellsnesi (1365) 18.
- Magnús Guðmundsson prófentu- maðr á Helgafelli (1480—1490) 311, 730—731.
- Magnús Guðmundsson í Arnarfirði (1481) 392.
- Magnús Gunnarsson bóndi á Hofi í Öræfum (1482) 443.
- Magnús Hákonarson lagabætur Noregskonungr (d. 1280) 352.
- Magnús Haldórsson á Gufunesi (veginn um 1280) 153, 318.
- Magnús Haldórsson nyrðra (1480) 312.
- Magnús Haldórsson á Snæfellsnesi (líklega ábóta Ormssonar og bróðir Eiríks; 1480—1490) 277, 370, 413, 429, 618, 652, 695.
- Magnús Haldórsson prestur nyrðra (1490—1491) 725, 744.
- Magnús Hallsson í Skagafirði (1480) 264.
- Magnús Helgason prestur syðra (1483—1488) 442, 642.
- Magnús Illugason á Snæfellsnesi (1365) 20.
- Magnús Illugason prestur nyrðra (1476) 68.
- Magnús Ívarsson eystra (1485) 535—536.
- Magnús Jónsson prestur á Völlum í Svarfaðardal (1474—1491) 70, 113, 193, 205, 220, 336, 337, 339, 483, 564, 621, 623, 624, 688, 720, 725, 729, 740, 742—743, 747.
- Magnús Jónsson í Rangárpíngi (1481) 414.
- Magnús Jónsson nyrðra (1481—1487) 410—411, 526—527, 555, 587—588.

- Magnús Jónsson vestra (1483) 491.
- Magnús Jónsson prúði sýslumaðr (d. 1591) 343.
- Magnús Jónsson lögmaðr (d. 1694) 575—576.
- Magnús Ketilsson sýslumaðr í Búðardal (d. 1803) 200, 209, 237, 358, 496, 506, 560, 635, 662, 663, 674, 703, 755.
- Magnús Magnússon, Benedikts-sonar, lögréttumaðr á Draflastöðum í Fnjóskadal (1477—1491) 101, 159—160, 275, 277, 377, 384, 385, 574—575, 716, 752.
- Magnús Magnússon prófastr í Hvammi í Hvammssveit (d. 1720) 525.
- Magnús Markússon í Suðurþingeyjarþingi (1477) 109, 112.
- Magnús Markússon prestur á Grenjadarstað (d. 1733) 137, 417, 475, 477, 482.
- Magnús Narfason vestra (1490) 695.
- Magnús Oddsson vestra (1481—1485) 278, 429, 544.
- Magnús Ólafsson í Árneshöfði (1481) 411.
- Magnús Ólason í Holtum í Rangárþingi (1476) 86.
- Magnús prestur (fyrir 1480) 315.
- Magnús ráðsmaðr Ásskirkju í Holtum (um 1480) 322. Sbr. Magnús Ólason.
- Magnús Snorrason nyrðra (1481—1492) 349, 427—428, 759.
- Magnús Þórðarson á Snæfellsnesi (1431) 47.
- Magnús Þórðarson nyrðra (1488) 614.
- Magnús Þorgrímsson djákni og prestur nyrðra (1481—1491) 410—411, 639, 720, 735.
- Magnús Þórhallason prestur á Helgafelli (1397; ritari Flat-eyjarbókar) 33, 34.
- Magnús Þorkelsson, Guðbjartssonar, bóndi á Grýtubakka, lögréttumaðr (1484) og sýslumaðr (1482) í Vaðlaþingi, (1476—1490) 93, 113—114, 118⁴, 120—121, 133, 147—149, 204, 252—253, 299—300, 343—345, 384, 385, 427—428, 447—448, 452—453, 483—485, 510—511, 517, 614—618, 639—640, 716—717.
- Magnús Þorláksson á Melum (á 12. öld) 175—176.
- Magnús Þórólfsson „biskups“ Ögmundssonar („Biskupsson“, Björnsson!; 1480) 283, 318.
- Magnús Þórólfsson (Þórálfs-son) nyrðra (1481—1482) 362.
- Magnúsdagr (-messa) 350, 368, 610.
- Magnúsdóttir: Halla, Hallbera, Margrét, Steinunn, Þorgerðr.
- Magnússon: Andrés, Ari, Árni, Arnór, Benedikt, Björn, Brynjólfur, Einar, Erlendr, Eyjólfur, Finnur, Gísli, Guðmundr, Guðólfur, Hákon, Hallr, Helgi, Jón, Kolli, Magnús, Markús, Oddr, Ólafur, Ormr, Salomon, Semingr, Sigmundur, Sturla, Sæmundr, Teitr, Þórðr, Þorleifr, Þorsteinn, Örnólfur.

Maius (mánuður) 17.

mál: vj marka mál 447, 545. —
x marka mál 632. — mála-
ferli 143, 454³, 470. — mála-
krókar 246.

málaðir munir 330, 630.

máldagar 7—8, 12, 27—28, 38
—39, 48—49, 54, 59, 72—73,
108, 122—127, 172—179,
194, 203, 268—269, 270²,
318—335, 427², 442, 446—
447, 460², 462², 464, 465,
561⁴, 566—567, 573², 601,
609, 610, 627, 628—631,
688, 733, 734—735, 752³,
758. — máldagabréf 697—698.
— máldagabækr 8, 59, 356,
442², 446. — máldagaskrá
29, 198.

máldrykkja 36.

máli 31, 42, 43, 92, 228, 245,
349, 366, 417, 422², 423,
450, 523, 575, 761, 762². —
málakona 228, 349, 417. —
málapeningar 760, 761².

málmur: eir 126. — gull, for-
gyltir munir 26, 126, 275,
326, 327², 330, 331, 333,
348², 395, 472, 583, 586,
629². — gullhlað 333. — gull-
smiðr 645. — kaleikr með
gullröndum 628. — járnstikur
327, 328², 330, 333, 734. —
kopar 203², 320, 321, 326,
327, 330, 331, 333, 629²,
630. — koparsmiði 761. —
messing 28, 176, 734. — silfr
25, 96, 211, 228, 257, 326,
328, 330, 390², 395, 472³,
523, 583, 586, 629², 631,
645, 733, 761. — brent silfr

26. — forgylt silfr 472. — hvitt-
silfr 472. — smiðað og ósmiðað
silfr 272. — silfrflingja 328. —
silfrkross 181. — teikn búið
með silfr 328. — silfrtexti,
texti með silfr 333, 629. —
tin 319, 327, 473. — tinfat
77, 179. — tinsmiði 761.

Málmfriðr Torfadóttir, Arasonar,
kona Finnþoga lögmanns
(1477) 109, 110.

málnyta 117, 119, 121, 122,
134, 192, 219², 228, 232,
233, 250², 259, 355, 367,
370, 410, 412, 413, 429,
436, 453, 457, 476, 478, 487,
503, 504, 508, 516, 538,
540, 552, 555, 558, 573,
577², 587, 600², 611, 612,
614, 620, 631, 637, 639,
647, 651, 684³, 686, 692,
694, 695, 724, 730, 661.

málsmjólk 27. Sbr. kostr.

málsverðr 106². Sbr. kostr.

malt 78, 284, 318.

máltíðir 461, 741.

Mánalækr í Reykjadal 575.

Mánason: Árni.

mannakostnaðr 584.

manndráp 282. — manndrápari
383. — manndrápsbréf 763.
Sbr. mannslag.

Mannhelgi (Jónsbókar) 101, 344,
681.

mannhús, sjá húsakynni.

mannslag (sbr. manndráp) 212³,
213, 271, 272, 306, 318,
431, 432, 433², 454², 455²,
518², 551, 553², 563, 564,
603, 606, 695², 740², 741,
753³, 763³, 764.

- manntalsþingsréttir 8.
 Marcellinus et Petrus 135.
 Marðargnúpr (Mærðarnúpr) í Vatnsdal 153, 563, 648—639, 763.
 Margrét Eyjólfsdóttir, Arnfinns-sonar, kona Hrafnis lögmanns Brandssonar (1478—1491) 135—136, 479, 507—508, 526—527, 574—575, 686.
 Margrét Finnbjarnardóttir nyrðra (1481) 410—411.
 Margrét Gunnlaugsdóttir og Gyðu Jónsdóttur, í Húnavatnsþingi (1480—1489) 307, 648.
 Margrét Magnúsdóttir kona Magnúsar Haldórssonar á Gufunesi (um 1480) 318.
 Margrét mær hin helga, Margrétarmessa 105, 215², 632, 710, 734.
 Margrét Ólafsdóttir, Loptssonar, kona Bjarna Ólasonar (1481—1488) 366, 640—641.
 Margrét Valdemarsdóttir drottning (d. 1412) 32.
 Margrét Vigfúsdóttir Hólms „hústrú“ (Þorvarðs Loptssonar) á Möðruvöllum (1476—1482; enn á lífi 1482) 91—92, 130², 292, 437.
 Margrét Þórhallsdóttir, kona Þorsteins Hallssonar¹⁾ (enn á lífi 1488) 638—639.
- Margrét Þorvaldsdóttir (1401) 598.
 María Magdalena 64, 105, 108, 182, 630.
 María mær (drottins sætasta móðir, guðs signaða móðir, guðs blessaða — mildasta — móðir, guðs móðir, hin dýra drottning, sæl guðsmóðir, jungfrú María, vor frú: Mariukirkja, Mariulikneski, Mariu-messur allar, Mariumessuklæði, Mariuskript, Mariuvers) 15, 43, 84, 87, 105, 106⁴, 114, 115, 116—117, 124², 125, 126—127, 129, 154², 173, 178, 209², 211², 218, 223, 233, 238, 242, 248, 291, 293², 294, 300, 319², 320², 321², 322, 327, 328, 330, 331², 332, 333, 334, 335, 342, 343, 347, 349, 369, 400², 411², 443, 451, 453, 457², 458, 476, 481, 498, 508, 509, 519, 520, 522, 526, 527, 531, 532, 546, 547, 582, 609, 628², 630, 633, 642, 646, 647, 652, 656, 674², 682, 686, 708, 715², 728, 734, 755. Sjá og sbr. annunciatio, assumpcio, Ave Maria, concepicio, festum, mactacio, nativitas, presenta-cio, purificacio, visitacio. marinarii 480.
 Mariuhellir í Kjós 179.
 Marjon kona í Þingeyjarþingi (1478) 151—152.
 mark (á málnytu, peningi) 234, 250.

¹⁾ Er þetta réttara en það, sem stendr í registri V. bindis, þar sem segir, að hún hafi líklega verið frilla Einars Ormssonar. Hún hefir einmitt verið tengdamóðir hans.

- mark (landamerki og rekamark) 118, 129, 130, 146, 230, 35, 124³. — markgata 34. 301, 303, 356, 415, 416, 644.
- Markdæl í Fnjóskadal 8, 222.
- Markklettur í Aðaldal 34.
- Marklág í Blönduhlíð 7².
- Marklækr á Skarðsströnd 3.
- Marknes á Skarðsströnd 3.
- Markús Árnason prestur vestra (1484—1490) 511, 514, 690.
- Markús guðspjallamaður 430, 683.
- Markús Kolbeinsson prestur á Helgafelli (1467) 58.
- Markús Magnússon umboðsmaður Margrétar Vigfúsdóttur (1476—1478) 91—92, 130.
- Markús Ólafsson í Helgafellsveit. (1397—1398) 33—34, 35.
- Markús Pétursson vestra (1480) 274.
- Markús Vigfússon eystra (1480) 538.
- Markússon: Gunnar, Jón, Magnús, Sigurður, Þorsteinn.
- Mársstaðir á Akranesi 177.
- Mársstaðir í Vatnsdal 661.
- Marteinn Jóhannsson á Skarðsströnd (c. 1245) 2, 3.
- Marteinn Jóhannsson (fallinn í Grimsey 1222) 2.
- Marteinn Jónsson (1490) 709.
- Marteinn Narfason (í Bjarnarhöfn, 1281) 6.
- Marteinn Þorleifsson bóndi í Máfahlíð (1365—1399) 20, 30, 31, 37.
- Marteinn Þorvarðsson vestra (1487) 608.
- Marteinn biskup hinn helgi (Martinus), Marteinskirkja, Marteinsmessa 44, 92, 105, 118, 129, 130, 146, 230, 301, 303, 356, 415, 416, 644.
- Marteinsdóttir: Vilborg.
- Marteinsson: Bjarni, Jón, Krákr, Loptr, Ólafur, Snorri, Þorleifr. mat 578, 579, 761. — matsmenn 579.
- mata, sjá prestsmata.
- matarlok, sjá búsgagn.
- matr 70, 71, 97, 106, 210, 218, 219, 242, 244, 307, 325 (opt), 332, 334, 373, 374, 382, 482, 530, 538, 577, 621³, 741². — matleysi 534. — matarverður 106. Sbr. konstr. meðgáfa, meðgjöf 276, 582².
- Mattheus („Mattes“) Hólabiskup (d. 1458) 270, 314.
- Mattheus Hening skráddari (1484) 517.
- Mattheus Jónsson í Björgvin (1481) 347.
- Mattheus postuli, Mattheusmessa 89, 188, 412, 550, 559, 638, 688, 717.
- Matthías postuli 493, 539.
- Mattsson, sjá Otti.
- Meðaldalur í Dýrafirði 746.
- Meðalfell í Hornafirði 486.
- Meðalfellsströnd í Dalasýslu 746.
- Medardus & Gildardus 578.
- meðganga (með fóstr) 690.
- meðkenning 70 (opt), 71², 101, 117, 140, 150, 155, 156, 161, 164², 167³, 179, 182, 183², 190, 192², 213, 216, 225, 229, 233, 250, 251, 252, 254, 271, 273, 280, 287, 299, 308, 309, 343,

- 356, 375, 380, 387, 391, 394², 412, 414, 415, 416, 425, 428, 430, 433², 434, 435, 436, 440, 443, 445³, 446, 450, 470², 474, 488, 491, 498², 500, 508, 509, 510, 515, 523, 542, 559², 560, 565, 567, 576, 583, 588, 605⁴, 607, 609, 631, 645, 646, 659², 677, 680, 692³, 695², 707², 726, 731, 736², 758, 760, 767².
- meðmælabréf 62—65.
- meðtökumaðr 365.
- meinbugir 729², 767.
- meinsæri 736.
- Meklenburg 595, 597.
- Melanes á Barðaströnd 255.
- Melar í Melasveit 174, 492 — 393, 654. — Melasveit 174, 492, 493. — Melavatn 175.
- melr (landamerki) 236, 486, 503, 504, 552.
- Melr í Miðfirði 137, 452, 524 — 525, 638, 748. — Melsmenn 127.
- Melrakkadalr í Viðidal 199, 201.
- mercandisæ 171⁵, 480⁵.
- mercatores 62, 64², 66², 401, 480.
- merkigarár (landamerkjagarðr) 326, 520⁴.
- Merkigil í Fnjóskadal 502—504.
- Merkigil í Skagafirði 408—409, 540—541, 676—697.
- Merkihvoll á Landi 325.
- Merkilækr í Borgarfirði 177.
- Merkishólar á Reykjanesi í Barðastrandarsýslu 610.
- missa (sbr. söngur) 106³, 177², 189, 218², 312, 332², 458, 461², 465³, 500⁴, 592, 659². — missa af helgum anda 647. — missudjárn 11, 744, 747. — missukaup 461. — missuklæði 13, 587. Sbr. kirkja. — missusöngur 500, 748. — missubók, sjá bók, kirkja.
- missa, missudagr (sbr. festum): Agötumissa 590. — Allra heilagramissa 125, 299, 300, 305, 329, 415, 456, 554, 698, 725. — Andrésmissa 120, 121, 217, 308, 309, 310, 646, 687. — Barnabasmissa 733. — Bartholomeusmissa 223, 225, 447, 521, 604, 678, 679, 763, 764. — Benediktsmissa 53, 107, 426, 427. — Blasíusmissa 534. — Bótólfsmissa 55, 113, 264, 265, 266, 488, 490, 491, 517, 699. — Calixtusmissa 229, 295, 296, 553, 643. — Clemensmissa 304, 310, 555. — Cecilíumissa 118, 119, 305, 306, 308, 505, 674, 728. — Dionísíusmissa 501. — Egidíusmissa 452. — Gregoríusmissa 425, 502, 562, 651², 653. — Guðmundardagr 106. — Hallvarðsmissa 72, 133, 193, 355, 409, 436, 512, 593, 697. — Jakobsmissa 8, 392, 445³, 446, 449. — Jóhannis Beverlacensis 190. — Jónsmissa 106, 298. — Jónsmissa Hólabiskups (hvortveggja) 132, 135, 185, 252², 257, 258, 476, 479, 482,

537, 564, 566, 746. — Jónsmessa skírara 7, 24, 75, 79, 81, 83, 137, 138, 229, 266, 267, 268, 366, 374², 476, 491, 492², 541, 561 (opt), 562, 627, 660, 702, 744². — Katrínarmessa 231, 320. — krossmessa (hvortveggja) 35, 48, 56, 116, 156, 158, 187, 189, 222, 431, 432, 433, 448, 550, 584, 618, 641, 646 683, 746, 747, 749. — kertamessa, kyndilmessa 68, 557, 659, 739. — Laurentiusmessa 53, 86, 87, 91, 450, 676, 677, 713, 760. — Leodgariusmessa 121, 226, 227². — Luciumessa 232. — Magnúsmessa 350, 610. — Margrétarmessa 710. — Mariumessa Magdalenæ 182. — Mariumessur allar, vor frú messa (sbr. þó Þingmariumessu) 43, 106², 154, 211², 223, 291, 293, 294, 300, 347, 453, 498, 508, 509, 520, 522, 526, 546, 582, 642, 652, 674², 682, 715. — Marteinsmessa 44, 92, 118, 230, 301, 303, 356, 415, 416, 644. — Mattheusmessa 188, 658. — Matthíasmessa 493. — Michaelsmessa 62, 159, 160, 161, 164, 163, 165, 167², 206, 224, 225, 260, 261, 294, 325, 377, 404, 409, 410, 411, 499, 501, 502, 503, 543, 551², 586, 606, 616, 639, 640, 672, 683, 684, 686, 713, 716, 718, 720, 723, 724, 764. — Nikulásmess

94, 418, 527, 555. — Ólafsmessa (hvortveggja) 49, 86, 151, 217, 221², 289², 302, 446, 448, 449, 544, 602, 634, 635, 759. — Pálsmessa 98, 101, 279, 649, 735. — Pétrsmessa og Páls 139, 140, 141, 210, 260, 269, 271, 273, 274, 277, 278, 281, 285, 441, 494, 518, 601, 703, 708, 719, 753, 754. — Pétrsmessa 27, 85, 211, 212, 213, 275, 280, 379, 387, 580, 706. — Philippusmessa og Jakobs (tveggja postula messa) 57, 186, 351, 352, 353, 481, 654. — Seljumannamessa 710. — Símonsmessa 89. — Simonismessa & Judæ (tveggja postula messa á haust) 91², 132, 298, 414, 608, 614, 723 —724. — Svithunsmessa 443. — Thomasmessa postula 610. — Tiburciusmessa & Valeriani 148², 149, 150, 255, 257. — Þingmariumessa 443. — Þerláksmessur báðar 27, 146, 206, 388, 495, 543, 556, 581, 601, 759.

messing, sjá málmar.
metaskálar, sjá búsgagn.
metfé 38, 321, 327, 330, 334.
meyjar heilagar 105.
Meyjavatn í Melasveit 175.
Michael biskup í Skálholti (1385 —1390) 29, 441—443.
Michael höfuðengill (sbr. messa) 62, 105, 129, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 167², 206, 224, 225, 260, 261—262,

- 294, 318, 325, 377, 403, 407, 408, 409, 410, 411, 499, 501, 502, 503, 504, 513, 524, 543, 551², 586, 605, 606, 617, 622, 639—640, 683, 684, 686, 713, 716, 718, 720, 723, 724, 764.
- Michael Teitsson eystra (1485) 535, 539.
- Michelsson: Ólafr.
- Miðbæli undir Eyjafjöllum 675, 765.
- Miðdalir í Dalasýslu 351, 368, 421, 763, 764.
- miðfasta 687.
- Miðfjörðr í Húnavatnssýslu 71, 137, 187, 188, 193, 201, 228, 448, 451—452, 524—525, 543, 555, 638.
- Miðgarðar í Staðarsveit 29—31.
- Miðhlið á Barðaströnd 166, 509.
- Miðhús í Eyjafirði 570.
- Miðhús í Reykhólasveit 610.
- Miðjanes í Reykhólasveit 142, 472, 522—523.
- Miðsaptansfell á Skógarströnd 426.
- Mígandagróf (Mígandi) í Selvogi 124, 608, 609.
- Mikel, sjá Michael.
- Miklabær í Blönduhlið 7, 61, 68—69, 70—71, 76—79, 143—144, 233—234, 264—265, 369, 692, 706. — Miklabæjarrán (3. Febr. 1476) 68—69, 75—79, 143—144, 233—234, 264—265.
- Miklagarðr í Eyjafirði 159², 161, 186, 207, 208, 549—550, 602, 641, 682, 722.
- Miklaholt í Aðaldal 34.
- Miklaholt í Miklaholtshrepp 37, 88, 317. — Miklaholtshreppr 17, 22, 24, 32, 33, 36, 88—89, 425.
- mirrustokkr 78. Sbr. búsgagn.
- Misreatur tui 592, 593.
- misferli 199.
- misgrunr 679, 680², 681.
- Mjóadalr í Húnavatnsþingi 550.
- Mjóafjörðr í Ísafjarðarsýslu 132.
- mjólk 70, 71, 655.
- mjöl 78, 272, 284, 332², 595, 596², 653. — mjöltunna 618.
- Móberg í Langadal 449, 659.
- Moðúlfsson: Ásmundr.
- móðurarfr 52, 762. — móðurgarðr 354.
- Móeiðarhovoll í Hvolhrepp 324.
- Móklettr í Tungusveit 688.
- Molaland (= Múlaland) í Fljótsdal 520.
- Molastaðir í Fljótum 541—542.
- Moldskriðuhylr í Laxárdal í Dölum 27.
- Mór í Fljótum 750.
- morðbréf um Jón lögmann Sigmundsson og upptök þeirra (1491), Morðbréfabæklingar 762—764.
- morgungáfa, morgungjöf 93, 347, 348, 548, 661.
- mortalia, sjá mortualia.
- mortualia 123, 173, 174, 178, 205, 330, 336, 587, 631³, 688.
- mortuaria, sjá mortualia.
- morviðir (= smáviðir) 91.

- Mosagrund í Blönduhlið 7.
 Mosdalr í Önundarfirði 43.
 Mosfell í Mosföllssveit 185. —
 Mosföllssveit 185.
 Moshvoll í Hvolhrepp 325.
 Móskógar í Fljótum 750—651.
 mótgáfa 275, 276.
 Múkaþverá, sjá Múnkaþverá.
 Múlanes í Hornafirði 486.
 Múlatún afréttarland frá Görð-
 um á Álptanesi 123.
 Múlaþing 535—536, 574.
 Múli í Aðaldal 302, 477, 482,
 657, 688, 720—722.
 Múli í Kjós 179. — Múlafjall
 179.
 Múli (Múlaland) jörð Oddakirkju
 323.
 Múli á Skálmarnesi 139, 607,
 767.
 Múli í Skriðdal 540, 639.
 Munaðarnes í Borgarfirði 173.
 Munaðarnes við Ingólfsfjörð á
 Ströndum 198, 276, 350—351,
 412—413, 435—436.
 Múnkaþverá (Múkaþverá) í Eyja-
 firði, klaustr 108, 127—128,
 158, 161—162, 220, 221—
 223, 302, 349, 391—392,
 410—411, 502—503, 526—
 527, 546, 555, 562—563,
 575—576, 581, 588, 633,
 677, 684, 685, 720, 748.
 Munklífi í Noregi 65, 66, 311,
 312.
 munneiðar 242.
 munnlaug, sjá búsgagn.
 munnmæli 237.
 Mýlastaðir í Reykjadal 657.
 Mýlnar, sjá Hermann.
 mynt 757. — dönsk mynt 756²,
 757². — norsk mynt 756
 757². — myntmeistari 757.
 Mýrar í Dýrafirði 154—155,
 515—517.
 Mýrar (Ámýrar) í Helgafellssveit
 19.
 Mýrar í Miðfirði 451—452.
 Mýrar(nar) í Mýrasýslu 44, 46,
 133, 134, 259, 291, 695.
 Mýrarkvisl í Þingeyjarþingi
 186.
 mýri (landamerki) 3⁷, 7, 750.
 Mýri í Bárðardal 686.
 Myrká í Hörgárdal 353. —
 Myrkárdal 353.
 Mývatn í Suðrþingeyjarþingi
 108, 110, 113, 549—550.
 Mæding, sjá Heinrekr.
 Mælifell í Skagafirði 73, 195,
 196, 217, 236.
 Mælifellsgil í Bjarnardal 268.
 mæliketill, sjá búsgagn.
 Möðrufell í Eyjafirði 313.
 Möðruskálaholt í Eyjahrepp í
 Hnappadalssýslu 12.
 Möðruvellir í Eyjafirði 91, 120,
 129—131, 168—170, 502—
 503, 527—528, 641, 739.
 Möðruvellir í Hörgárdal, klaustr
 62, 170, 179, 185, 205, 220,
 224, 225, 297, 298, 302,
 384, 548, 741.
 mör 77. Sbr. kostr.
 mörk (gjaldeyrir) 15.
 Mörk und Eyjafjöllum 451, 548.
 Nafar, sjá smiðatól.
 nám 11³.
 Napstaðir, sjá Hnappstaðir.
 Náfason: Jón, Magnús, Mar-
 teinn, Snorri, Þorvaldr.

- Narfi Benediktsson, bróðir Einars prests, nyrðra (1477—1492) 101, 508, 686.
- Narfi Böðvarsson prestur í Holti í Önundarfirði (1480—1484) 248, 599—510.
- Narfi Jónsson Miklabæjarmaður (1476—1490) 69, 233, 708, 710.
- Narfi Jónsson prestur eystra og syðra (1488—1491) 638, 755.
- Narfi Loptsson, Jónssonar í Skógarnesi (1488) 612—614.
- Narfi Snorrason bróðir á Helgafelli (um 1370) 25.
- Narfi Þorvaldsson, Þorkelssonar, lögréttumaður á Eyri í Álptafirði („Narfæyri“; 1478—1482; dáinn fyrir 17. Apr. 1490) 131, 164, 165, 212, 249—252, 279, 282, 294, 352, 426, 427—428, 694.
- nativitas Johannis baptista (Jónsmessa) 541, 752.
- nativitas Marie virginis (Mariu-messa síðari, 8. Sept.) 154, 293, 400, 546, 547.
- natteleighæ 403.
- Náttfaravíkur í Suðurlingeyjarþingi 8.
- náttlöngvar 312.
- Naustvík á Ströndum 256.
- Nauteyri í Ísafjarðarsýslu 679.
- nautpeningur, nautgripir: geldnaut 4, 48, 146, 412, 586, 739, 759. — gelds nauts fóður 798. — gríðungr 69. — kálfar 72, 76², 173, 329, 473, 631², 734². — kvígur (geldar, mylkar, vetr-gamlar, tvævetrar) 76, 179, 234², 581, 587.
- kýr 9, 15², 16, 19, 21⁴, 27, 30⁴, 38, 39, 69, 72, 76⁴, 79, 123³, 124, 125², 126, 127, 169, 172, 173, 174, 175, 177, 178, 179, 191, 196, 234², 259, 319³, 320³, 321², 322, 329, 331, 332, 348, 472², 473, 557², 571, 580, 581, 583, 586, 587, 631², 646, 651, 657, 739, 759.
- kýr allsgeld 579. — kýr gömul (afgömul og tannsljó) 579². — kýr xvij vetra 580.
- kýr xviii vetra 580. — gild kýr 579. — ung kýr 579. — fóður kúa, kýrfóður 66, 698. — kýrmjólk 322.
- Sbr. kostur. — naut á öllum aldri (á annan vetr, vetr-gömul, tvævetr, þrævetr, fjögurra vetra, vi vetra, vii vetra, gamall; sbr. geldnaut) 30², 39, 76, 134, 175², 177, 196, 234, 329², 332², 429², 472, 476⁴, 552, 571, 579, 580, 586, 620, 631², 659, 698, 734. — nautarekstr 330. — tarfr 76, 234. — uxi („auxe“), öxn 39, 76, 77, 234, 571. — eygeingnir öxn 413, 436. — vetrungur 472. — mark á nautpeningi 69, 234, 571.
- navigacio 64, 401².
- navis sjá skip.
- Nedribakki í Langadal í Ísafirði 433.
- Nedrihvoll í Hvolhrepp 487.
- nefndarmenn 545, 663, 664, 665², 666, 667, 669, 674, 703, 705, 724.
- Nereus & Achilleus 20.

- nes (landamerki) 113, 117.
 Nes í Fnjóskadal 649—650.
 Nes í Holtum 324.
 Nes í Höfðahverfi 121, 136, 479, 617,
 Nesdalr í Ísafjarðarsýslu 516.
 Nesland við Mývatn 549—550.
 Nesskógr í Lóni austr 334.
 net 78. Sbr. búsgagn. — netnæmir fiskar 554.
 neyzluviðr 552. Sbr. viðr.
 Niðarós, Niðarósserkibiskupsdæmi 86, 138, 156, 162—163, 395, 397, 402, 404, 407, 459, 518.
 niðrfella 78. Sbr. vefr.
 Nielsson: Sveinn.
 Nikulás Árnason prestur á Reykvöllum í Kjós (1486) 587.
 Nikulás Einarsson á Guðlaugstöðum í Blöndudal (d. fyrir 1477) 74, 98.
 Nikulás Gunnarsson á Egisstöð í Flóa (d. fyrir 1487) 273, 381, 589.
 Nikulás biskup hinn helgi, Nikuláskirkja, Nikuláslíkneski, Nikulásmessa 94, 105, 123, 320², 323, 327, 418, 457, 527—528, 555, 630, 689, 734. Sbr. festum, kirkja, messa.
 Nikulás Jússason nyrðra (1478—1490) 146, 598, 651, 691, 693.
 Nikulás Jörundarson á Snæfellsnesi (1390) 31.
 Nikulás Kálfsson prestur nyrðra (1432—1437) 314.
 Nikulás Ketilsson nyrðra (1488) 611, 614.
 Nikulás Kollason (Magnússonar) prestur á Stað í Kinn (1478—1483) 159, 205, 483.
 Nikulás Vigfússon í Hrútafirði (1487) 606.
 Nikulás Vilhjálmsson prestur nyrðra (1487—1491) 597, 598, 601, 521, 626², 627, 634, 635, 725, 745.
 Nikulás Þormóðsson prestur á Upsum og síðar príór á Möðruvöllum (1474—1491) 60, 122, 143, 145, 152, 158, 159, 180, 205, 208, 221, 483, 747.
 Nikulás Þorsteinsson nyrðra (1476) 91—92.
 Nikulásker í Norðrá 269.
 Nikulásson: Árni, Erlingr, Gottskalk, Nikulás, Pétr.
 níuviknafasta 328, 613, 734⁴, 738.
 Njáll Bárðarson ábóti á Helgafelli (1429—1449) 45—46, 49—50.
 Njálstaðir í Víðidal 199.
 Norbarne, sjá Björgvin.
 Norðlendingar, norðlenskir menn 104, 156, 719².
 Norðrá í Mýrasýslu 256. — Norðrárdalr 92, 173, 255.
 norðrreið Guðmundar Arasonar (1427) 434, 435.
 Norðrreykir í Reykholtsdal 173, 299.
 Norðrþýzkaland 399.
 Norðtunga í Þverárhlið 14.
 Noregr (Norrihæ, Norvegen, Norvegia, Norweghen, Norðmenn) 30, 62—67, 102, 157, 171, 276, 283—284, 305, 311—312, 338, 348, 359, 360, 364, 379, 380, 391, 395—402, 440, 450—451, 457

- 468, 470, 473—474, 479
 —480, 496, 505, 506—507, 521
 —522, 594—597, 635, 636,
 662, 689—690, 703, 753,
 755—757. — norrænt áklæði
 581.
 nótlög 176.
 Núpasveit, sjá Gnúpasveit.
 Núpr, sjá Gnúpr.
 Núpúfell, sjá Gnúpúfell.
 Nyborg 637.
 Nýibær undir Eyjafjöllum 329.
 nýja hald 487². Sbr. festum
 corporis Christi.
 Næfrholt (Næfrholt) á Landi
 322, 325.
 nætrlegur af hálfkirkjum 460².
 Óblauðr Sigmundsson nyrðra
 (1478—1481) 148--149, 343.
 Óblauðsson: Erlendr.
 obligacia 440².
 óbótamál 282, 344, 374, 405,
 441, 518. — óbótamaðr 344,
 377, 441, 518². — óbótaverk
 356.
 octavæ festorum: ascensionis
 domini 567, 598. — assump-
 tionis Mariæ virginis 292. —
 corporis Christi 75. — Petri
 & Pauli 64, 519. — visita-
 tionis Marie 384, 757.
 ódáðaverk 378, 380.
 óðal 439, 465, 756.
 Oddason: Auðun.
 Oddastaðir í Hnappadal 163—
 164, 728—729.
 Oddbjarnarkelda í Grindavík
 125.
 Oddfríðr Gísladóttir, Þorgilsson-
 ar, kona Steinþórs Sölvasonar
 á Hofi í Vatnsdal (1482) 456.
 Oddgeir Þorsteinsson biskup í
 Skálholti (d. 1381) 27, 124,
 126.
 Oddi á Rangárvöllum 294, 323,
 325, 487—488, 628, 630,
 631.
 Oddný abbadís í Kirkjubæ (1490)
 698.
 Oddr Arnórsson í Borgarfirði
 og nyrðra (1482—1491) 492,
 739—743, 745.
 Oddr Ásmundsson lögmaðr á
 Stóruvöllum á Landi (1476)
 81, 82, 83, 281, 283.
 Oddr Bergsson djákni vestra
 og prestur á Gilsbakka (1478
 —1491) 134, 454, 752, 757.
 Oddr Bergsveinsson prestur nyrðra
 (1490) 735.
 Oddr Brandsson nyrðra (1477—
 1479) 117, 180, 184.
 Oddr Einarsson biskup í Skál-
 holti (d. 1630) 578.
 Oddr Erlendsson í Borgarfirði
 (1488) 646.
 Oddr Erlendsson í Þúfu á Landi
 (d. ²¹/₁₂ 1855) 80, 81, 84.
 Oddr Eyjólfsson skólameistari í
 Skálholti og prestur í Holti
 undir Eyjafjöllum (d. 1707)
 539.
 Oddr í Gegnishólum í Flóa (fyrir
 og um 1480) 320.
 Oddr Guðmundsson prestur syðra
 (1481) 388.
 Oddr Gunnarsson nyrðra (1477
 —1486) 121, 573.
 Oddr Ísleifsson eystra (1485)
 538.

- Oddr Jónsson Miklabæjarnaðr (1476) 69.
- Oddr Jónsson 577, sjá Arnoddr.
- Oddr Magnússon (1480) 274.
- Oddr Oddsson prestur vestra (1478) 165.
- Oddr Ólafsson í Suðrþingeyjarþingi (1743) 8.
- Oddr Pétrsson officialis prestur í Stafholti (1472—1491) 59, 72, 75, 270, 750.
- Oddr Pétrsson, Finnssonar, lög-réttumaðr á Hvoli í Saurbæ (1478—1490) 138, 141, 255, 271, 273, 277, 287, 295—296, 350, 731.
- Oddr Runólfsson prestur í Tröllatungu (á öndverðri 16. öld) 579.
- Oddr Sigurðsson nyrðra (1479—1490) 208, 699—701.
- Oddr Sigurðsson vestra og syðra (1479—1488) 224, 258, 642—643.
- Oddr Steinsson í Húnavatnsþingi (1487) 599—600.
- Oddr Sveinsson prestur í Tröllatungu (c. 1500) 579.
- Oddr Teitsson prestur í Vallanesi (1477) 98—99.
- Oddr Vigfússon ráðsmaðr Jóns Björnssonar (1489) 679—681.
- Oddr Vilhjálmsson í Borgarfirði (1488) 646.
- Oddr Þorbjarnarson eystra og nyrðra (1484—1486) 528, 569.
- Oddr Þórðarson leppr lögmaðr (1440) 47—48, 425—426.
- Oddr Þorleifsson prestur vestra (1480) 254.
- Oddr Þorsteinsson prestur á Hofi í Álptafirði (1486—1490) 577, 590, 715.
- Oddr Þorvarðsson prestur á Hofi í Gnúpverjahrepp (um 1480) 321.
- Oddsdóttir: Ástriðr, Sigríðr.
- Oddsson: Árni, Bárðr, Brynjólfur, Einar, Guðni, Hallvarðr, Helgi, Hermundur, Hrafn, Jón, Magnús, Oddr, Ólafur, Óli, Sigurðr, Skeggi, Sveinn, Þjóðólfur, Þorálfr, Þórarinn, Þórhallr, Þorkell, Örnólfur.
- Ófanleiti („fyrir ofan Leiti“) í Vestmannaeyjum 631.
- Ófeigr Jónsson í Borgarfirði (1490) 723.
- Ófeigsfjörðr á Ströndum 255.
- Ófeigsson: Árni.
- officialis, official 314², 500², 501, 578, 579, 663, 664, 665², 666, 667², 668, 669, 673, 674. — Hólabiskupsdæmis 89, 96, 99, 100, 219, 220. — Skálholtsbiskupsdæmis 54, 59². — officialisbréf 270.
- ófrítt fé, ófríðir peningar 58, 68, 70, 76², 78, 79, 92, 133, 134, 177, 186, 210, 216, 227, 228, 250, 255, 257, 296, 332, 356, 370, 444, 515, 548, 549, 570², 571², 578, 581, 583, 586, 611, 615, 661, 762, 766.
- óftekjur 144.
- ógjörningr 68, 742.
- óhæfuverk 304, 737².
- Okinsdalr (= Hokinsdalr) í Arnarfirði 534—535.

ókvæðisorð 681².

Ólafur Ásbjarnarson Miklabæjar-
maður, síðar í Reykjavík á Sel-
tjarnarnesi (1476—1489) 69,
233, 610—611.

Ólafur Björnsson á Eyvindarstöð-
(1476—1483) 74, 500.

Ólafur Brandsson prestur á Kvenna-
brekku (d. 1626) 109, 416.

Ólafur Brumansson nyrðra (1488)
640.

Ólafur Eyjólfsson nyrðra (1487)
599.

Ólafur Eyjólfsson vestra (1488)
642.

Ólafur Filippusson, Sigurðssonar,
frá Haga (1483) 553, 563.

Ólafur Geirmundsson nyrðra
(1311) 7.

Ólafur Grímsson, Egilssonar, bóndi
og sýslumaður í Skagafirði
(1476) 78².

Ólafur Grímsson vestra (1477—
1491) 114—115, 767.

Ólafur Guðmundsson eystra (1490)
715.

Ólafur Guðmundsson prestur í
Hjarðarholti í Dölum (1530)
1, 579.

Ólafur Guðmundsson nyrðra
(1719) 576.

Ólafur Hákonarson Noregskon-
ungr (1380—1387) 30.

Ólafur Haldórsson, Brandssonar
frá Barði, lögréttumaður í
Eyjafirði (1476—1491) 91,
208, 343, 365, 416, 510—
511, 614.

Ólafur Haraldsson hinn helgi,
Noregskonungr (d. 1030), Ólaf-
afskirkja, Ólafslíkneski, Ólafs-

messur báðar, Ólafsskript (sbr.
festum, kirkja, messa) 49, 86,
105, 125, 151, 157, 163,
217, 221², 288², 289², 302,
319, 322², 327, 328, 330,
332, 333², 397, 402, 446,
448, 449, 544, 602, 632,
634², 635, 759.

Ólafur Helgason nyrðra (1480—
1487) 313, 365, 569, 582.

Ólafur Hjaltason biskup á Hól-
um (d. 1569) 316.

Ólafur Indriðason (veginn 1487)
606, 752—753.

Ólafur Ingimundarson prestur í
Eyjafirði og prófastr á milli
Glerár og Varðgjár (1476—
1492) 87, 159, 224—225,
298, 386, 483, 601, 621,
623, 624, 649, 677, 720,
725, 729, 735, 747, 751.

Ólafur Jónsson kirkjuprestur á
Hólum (1480—1491) 264, 265,
621, 625, 626², 627, 634,
635, 649, 650, 653, 656,
676, 677, 702, 711, 712,
725, 735, 740, 744, 750, 751.

Ólafur Jónsson annar prestur
nyrðra (1489) 677.

Ólafur Jónsson eystra (1481) 499,
590.

Ólafur Jónsson í Önundarfirði
(fyrir 1484) 509—510.

Ólafur Jónsson í Húnavatnspingi
(1486—1489) 568—569, 659.

Ólafur Jónsson (1663) 539.

Ólafur Klængsson prestur nyrðra
(1476—1491) 69, 96, 266,
303, 336, 337, 345, 355,
390, 499, 623, 624, 725, 747.

Ólafur Koðrannson nyrðra og

- vestra (1478—1483) 145, 184, 187, 190, 192, 223, 470.
- Ólafr Kolbeinsson prestur á Stað á Ölduhrygg (1390—1391) 31—32.
- Ólafr Magnússon prestur nyrðra (1480—1489) 303, 390, 682.
- Ólafr Magnússon bróðir á Munkaþverá (1481—1484) 349, 526.
- Ólafr Magnússon nyrðra (1481) 418.
- Ólafr Magnússon í Ísafirði vestra (1487) 588.
- Ólafr Marteinson, Þorleifssonar, á Snæfellsnesi (1388—1391) 30, 31.
- Ólafr Michelsson syðra og vestra (1480—1494) 291, 294.
- Ólafr Oddsson kirkjuprestur og capellanus í Skálholti og prestur á Staðarhóli, officialis í Skálholtsbiskupsdæmi (1476—1491) 94, 203, 214, 292, 347, 393, 453, 481, 487, 501, 560—562, 752.
- Ólafr Pétursson bóndi, hirðstjóri (1364—1365) 18².
- Ólafr prestur (tyrur 1480) 314.
- Ólafr Rögnvaldsson biskup á Hólum (1458—1495) 59—62, 121—122, 129—130, 143—145, 151—152, 156, 158, 159—160, 161, 170, 179, 183—184, 185, 193—195, 204—206, 217—221, 223, 224—225, 231—233, 260—262, 263, 273, 285—286, 293, 297, 298, 301—304, 308, 309, 314, 316, 335—340, 345—346, 354—356, 369, 372—375, 376, 378, 379—385, 387—388, 389—391, 401, 402²—408, 457—468, 496—497, 524—525, 537, 564—566, 568—569, 602, 621—625, 633—634, 637—638, 649—650, 655, 659—660, 676—678, 688, 710—714, 720—722, 725—727, 729—730, 735—737, 739—743, 744—745, 747—748.
- Ólafr Sigfússon, Péturssonar (1484) 508—509.
- Ólafr Sigurðsson nyrðra (1486) 574.
- Ólafr Snorrason syðra (1479) 185.
- Ólafr Stephánsson prestur í Vallanesi (d. 1740) 159.
- Ólafr Stephánsson stiptamtmaður (d. 1812) 236.
- Ólafr Sveinsson lögréttumaður á Snæfellsnesi (1478—1481) 139, 271, 282, 306, 377.
- Ólafr Sölvason (um 1485) 542—543.
- Ólafr Tumasson prestur nyrðra (1506 í falsbréfi) 8.
- Ólafr Þórarinnsson í Hnappadals-sýslu (1397) 32—33, 34.
- Ólafr Þorbjarnarson Miklabæjarmaður (1479) 234.
- Ólafr Þorgeirsson prestur á Bægisá (1474—1492) 60, 205, 220, 623, 624, 720, 729, 747.
- Ólafr Þorgrímsson nyrðra (1486) 562.
- Ólafr Þorkelsson djákni vestra (1487) 609.
- Ólafr Þorleifsson tóni hinn eldri (d. 1393) 561.

- Ólafur Þorsteinsson á Snæfellsnesi (1362) 14.
- Ólafur Þorvarðsson („Þórarinsson“, „Þorvaldsson“, hvortveggja rangt) lögréttumaður nyrðra (1480—1482) 271, 277, 307, 377, 436, 438, 448—449.
- Ólafsdóttir: Guðrún, Margrét, Þorbjörg, Þorgerðr.
- Ólafsfjörðr í Eyjafjarðarsýslu 219, 387.
- Ólafsson: Ari, Árni, Arnljótr, Björn, Brandr, Brjan, Egill, Einar, Erlendr, Eyjólfur, Geirmundur, Guðmundr, Gunnar, Gunnlaugr, Guttormr, Hafr, Haldór, Hallr, Hávarðr, Helgi, Ingimundur, Jón, Kolbeinn, Magnús, Markús, Oddr, Páll, Pétur, Sigurðr, Snæbjörn, Stephán, Teitr, Víkingr, Þjóðólfr.
- Oldinborg 102, 305, 359, 360, 364, 496, 506, 594, 635, 636, 689, 755.
- Ólason: Bjarni, Jón, Magnús.
- Olaus, sjá Ólafur.
- oleunarkaup, oliunarkaup 210^a, 664, 674.
- Óli Bjarnason, faðir Híصاصafells-Bjarna („1435“—1481) 161—162, 417—418.
- Óli Oddsson nyrðra (1481) 349, 418.
- Olvesfell, sjá Úlfansfell.
- ólærðir menn 464, 465.
- Ólöf Aradóttir, Guðmundssonar, kona Sumarliða Loftssonar (d. fyrir 1460) 142—143, 147, 215—217, 222, 224, 226—227.
- Ólöf Loftsdóttir, Guttormssonar, hins ríka á Skarði (d. 1479) 140—141, 182, 206—207, 237—238, 250, 254, 255, 257, 274, 418, 548.
- Ólöf kona Markúsar Ólafssonar (1397—1398) 33—34.
- Ólöf Sigurðardóttir, Björnssonar frá Svalbarði (1483) 477.
- Ólöf Sumarliðadóttir, Eiríkssonar (1491) 760.
- ólög 396.
- ómagi 130, 211. — kvengildir
- ómagi 126, 176. — ómagaaldr 413. — ómagaeyrir óvirðr 586. — ómagavist 27, 335. — ómegð 585.
- omnes sancti 587.
- orden (munkaregla) 312^a.
- orðubók, sjá bók.
- orf, sjá búsgagn.
- Orlogastaðir í Helgafellssveit 39—40.
- Ormr Ásláksson biskup á Hólum (d. 1356) 316.
- Ormr Bjarnason („Bjarnarson“), Ívarssonar (1482—1491) 436, 437, 438, 439, 754.
- Ormr Brandsson, sjá Grímr Brandsson.
- Ormr Daðason sýslumaður í Fagradal 525, 544, 558, 566.
- Ormr Einarsson syðra (1489—1491) 686.
- Ormr Eiríksson prestur eystra (1482—1493) 446—447.
- Ormr Gunnlaugsson nyrðra (1488) 616.
- Ormr Hafliðason syðra (1386) 30.
- Ormr Hákonarson vestra (1481) 413.

- Ormr Illugason vestra (1481) 368.
- Ormr Jónsson, Ásgeirssonar, vestra (1476—1482) 88, 132, 418, 419, 420, 428—430.
- Ormr Jónsson nyrðra (1479—1489) 222, 660, 696.
- Ormr Loptsson hirðstjóri (d. 1446) 237, 322.
- Ormr Magnússon nyrðra (1479—1486) 195, 342, 558.
- Ormr Sturluson lögmaðr (d. 1575) 200.
- Ormr Þórólfsson á Snæfellsnesi (bróðir Einars? 1478) 164—165. Sbr. Einar Þórólfsson.
- Ormsdóttir: Ingibjörg, Kristín, Valgerðr, Þorbjörg.
- Ormsson: Andrés, Einar, Hákon, Haldór, Jón, Ketill, Ljótr, Lopttr, Páll, Vilhjálmr, Þorleifr.
- ornamentum 112, 172, 191, 326, 352, 390, 630, 721.
- Orný, sjá Oddný.
- Órækja Stephánsson í Skaptafellsþingi (1490) 697.
- Órækja Sturluson á Ingjaldshóli (1358—1365) 9—10, 20—22.
- ós (landamerki) 175, 177².
- Ós í Arnarnesi á Akranesi 177.
- óskilamenn 667, 674.
- Ostendè nobis domine 107.
- ostr 325 (opt), 326. — fjórðungs-
ostr 286. — osthleifr 325 (opt).
— osttollr 27, 285², 286⁴.
Sbr. kostr.
- Ostvadsholt í Holtum 323.
- Otradalr í Barðastrandarsýslu 202, 229.
- otrskinn 472².
- Óttarsson: Þorkell.
- Otti Mattsson norrænu maðr (1481) 395, 397, 402.
- óttusöngur 312, 333², 465.
- Oxahryggur á Rangárvöllum 323, 326.
- Páfi 103, 163², 235², 312, 419¹, 420, 421, 441, 591², 737².
— páfabréf 162, 294, 418—421. — páfadómr 238. — páfagarðr 419, 420. — páfalegt sæti 138, 156², 163, 395, 397, 402, 404, 407, 420², 518. — páfavauld 294.
- páll, sjá búsgagn.
- Páll ábóti í Múnklifi (1476) 65, 66.
- Páll Brandsson, lögmanns Jónssonar, sýslumaðr á Möðruvöllum í Eyjafirði (1478—1491; d. 1494) 130², 161, 292, 312, 365, 437, 438, 439, 547, 569, 582, 641, 754.
- Páll Gilsson, prests Pálssonar, á Snæfellsnesi (1367) 23, 25.
- Páll Grimsson prestur á Desjarmýri (1491) 749.
- Páll Hákonarson lögsagnari í Marteinstungu, skrifari Árna 115, 190, 264, 350, 421, 422, 582, 614, 658.
- Páll Jónsson við Breiðafjörð (1450—1483), líklega faðir Ögmundar biskups, 50, 214, 215, 477.¹)
- Páll Jónsson annar við Breiðafjörð (1482—1491), líklega faðir Ingibjargar konu Björns Þorleifssonar, 431, 432, 767.¹)

¹) Það er mikið vandhæfi á að

- Páll Jónsson, Ásgeirssonar, sýslumaðr á Skarði (1478—1491) 132—133, 182—183, 207, 234—235, 418—420, 511—512, 642, 754.
- Páll Jónsson nyrðra (1485) 541—542.
- Páll Kimblason í Helgafellssveit (1302) 6.
- Páll Ólafsson á Skarðsströnd (um 1245) 3.
- Páll Ormsson eystra (1477) 119.
- Páll Pálsson í Eyjafirði (1476) 91.
- Páll Pálsson, Þorsteinssonar, í Hoffelli (1480—1488) 304—305, 645—646.
- Páll postuli, Pálmessa (conversio Pauli) 98, 99², 101, 105, 114, 139, 140, 141, 210, 220, 260, 269, 271, 273, 274, 277, 278, 279, 281, 285, 376, 377, 442, 518, 519, 531, 601, 649, 703, 708, 719, 735, 753, 754. Sbr. Pétr postuli.
- Páll Stígsson höfuðsmaðr (d. 1566) 702.
- Páll Vídalín lögmaðr (d. 1727) 190, 550, 552, 553, 566, 614, 660.
- Páll Þórólfsson (Þórólfsson), Þorgrímssonar nyrðra (1477—1482) 113, 366—367.
- Páll Þorsteinsson prestur nyrðra (1311) 7.
- Páll Þorsteinsson, Hallssonar, á Hofi í Öræfum (1480—1488) 305, 535, 638—639.
- pallklæði, sjá húsbúnaðr.
- Pálmadóttir: Þuríðr.
- Pálmholt á Galmansströnd við Eyjafjörð 199.
- pálmunnudagr 76, 328.
- Pálsson: Brandr, Gíls, Gísli, Grímr, Jón, Páll, Sigurðr, Símon, Sveinbjörn, Sveinn, Teitr, Þorlákr, Þorsteinn, Ögmundur.
- pantsetning 143, 144—145, 173, 179, 184, 232—233, 445, 474, 535, 573.
- panzari, sjá hertygi.
- Papafjörðr í Hornafirði 290.
- Papi í Laxárdal í Dölum 27.
- pár 236.
- Paradisus 130.
- páskar 106, 183, 203, 326², 328², 330², 331, 358², 629³, 630³, 692, 693, 734². — páskadagr seinni 48. — þriðri páskadagr 377, 613. — fjórði páskadagr 510. — páskavika 109, 112, 113, 114, 136, 184, 211, 253, 254, 429, 510, 511, 536, 590, 652, 694, 730, 744.
- passio domini 68, 69, 691, 734.
- Pater noster 106³, 130, 458.
- Patreksfjörðr í Barðastrandar-sýslu 229, 280, 698, 770.
- patronus 146, 312.
- Paulus, sjá Páll.
- Pauwell Lange (1487) 595—596.
- pell 28, 38.
- peningr, peningar (eign, fé) 11, 23, 33, 36, 40, 41, 42, 43, 48 (rangt), 50, 51², 52², 53,

greina rétt milli þessara tveggja manna, og verðr það seint gert með fullri vissu.

- 55, 57, 68, 70, 71³, 72, 73, 74⁴, 76³, 78, 79², 91, 93, 94, 96, 97, 112, 114, 115⁴, 117, 118, 130, 132², 133, 134, 135², 136⁴, 139, 141⁴, 142², 143 (opt), 144 (opt), 145, 147², 148, 150, 151, 155, 156, 164, 166², 167, 168³, 169⁴, 172, 186, 187, 191, 194², 195³, 201³, 203³, 204, 205, 206⁵, 207, 211, 216 (opt), 218, 219³, 220, 224, 325 (opt), 226, 227⁵, 228³, 230, 233, 234², 239, 245, 246³, 248, 249, 250², 251 (opt), 254, 255², 256, 257, 259, 266, 268, 272, 273, 274⁴, 275, 276³, 277, 279, 280, 281, 283, 284², 287, 290³, 295², 307, 310³, 318⁴, 334, 336, 337², 341², 342, 343, 348, 351², 354³, 356, 365⁵, 366 (opt), 371, 382, 390, 391, 392, 394, 395, 396⁵, 410³, 412⁵, 423², 428², 429², 430³, 431, 432, 433, 436², 437⁴, 439, 440, 444², 447³, 450, 451, 452², 453², 457², 461⁵, 464, 465, 466², 470⁴, 471⁵, 472², 476², 477, 478², 482², 483, 484, 485, 487, 490, 492, 501², 502, 503², 504², 505, 508, 517², 518, 521, 522², 523, 527, 528, 529², 531², 532, 533³, 535⁴, 538, 539, 542², 543⁴, 548⁴, 549, 550, 552, 556, 557, 558, 559, 570⁴, 572, 573⁵, 576, 577, 578⁵, 579², 580², 581, 582, 583⁴, 584⁴, 585⁴, 586³, 587², 600, 603², 605, 612, 615 (opt), 617², 620, 622³, 625, 631², 633, 637², 639², 642³, 643, 646, 654, 658², 659², 661³, 677, 679, 683, 684, 688, 691, 692³, 695, 699, 700², 701², 704, 706, 707², 713, 717, 719, 720², 721 (opt), 722, 726, 731, 736², 737⁴, 742³, 743, 745², 746⁴, 752, 754, 758—759, 760³, 761⁴, 762², 766. — fljótgildir peningar 114. — fullvirðis (-gildis) peningar 410, 513, 637, 665. — peningaaðtekt 584. — peningaávöxtr 430. — peningagjald 289, 364. — peningagjöf 581. — peningakaup 274. — peningamál 146—147. — peningareikningr 115, 453, 603. — peningaskakki 115. — peningaskipti 56. — peningatal 586. — peningavöxtr 538.
- peningr (búpeningr) 70, 552, 733, 761.
- penitencia 167. — penitenciarus 163.
- pentecoste 45.
- Pétr Ásnundsson lögréttumaðr á Ketilsstöðum á Völlum (um 1712) 119, 539.
- Pétr Brynjólfsson í Skagafirði (1477—1478) 111, 129.
- Pétr Eggerz kaupmaðr (d. 1892) 237.
- Pétr Jónsson í Borgarfirði (1480) 272.
- Pétr Loptsson, Ormssonar (1479—1487) 199, 296—297, 600—601.

- Pétr Nikulás­son biskup á Hólum (1391—1404) 315, 316.
- Pétr Ólafsson í Rangárþingi (1487) 487.
- Pétr postuli (sjá festum, kirkja, messa) 8, 27, 64, 85, 114², 122, 123², 124, 126², 127, 129², 139, 140, 141, 147, 173, 176—177, 210, 211, 212, 213, 235, 260, 269, 273, 274, 275, 277, 278², 280, 281, 285, 319, 328—329, 376, 377, 379, 387, 392, 421, 442, 494, 518, 519, 531, 552, 559, 580, 591, 601, 703, 706, 708, 717, 719, 753, 754. Sbr. Páll postuli.
- Pétr Svartsson vestra (1483) 468.
- Pétr Þórðarson vestra (1428) 42.
- Pétr Þórðarson prestur á Staðastað (1465—1487) 57, 269, 493, 602.
- Pétr Þorsteinsson Miklabæjarmaðr (1476—1479) 69, 233.
- Pétrsdóttir: Gunnhildr, Solveig.
- Pétrsskógr í Norðrárdal 173.
- Pétrsson: Bjarni, Björn, Finnur, Hans, Jón, Kolbeinn, Markús, Oddr, Ólafur, Sigfús, Sveinn, Teitr.
- Philippus, sjá Filippus.
- píla, sjá hertygi (vopn).
- pílagrímsferð 239, 246, 768.
- Píning, sjá Didrik Píning.
- píningarvottr 105.
- pínsdagr 440.
- pínting 384.
- pisces 64², 171², 401, 480. — piscatura 64.
- þjátröskjur, sjá búsgagn.
- plumæ 64.
- pollr (landamerki) 3³.
- porcio ecclesie 73, 109, 112, 123, 134, 161, 166², 172, 174, 178², 205, 206, 259, 314, 319², 320², 321², 322², 327, 328, 330, 335², 336, 358³, 360, 363, 484², 550, 557, 573², 587, 600, 631, 688. — porcioreikningr 313—314.
- porthús (hugskot) 245.
- portus 171.
- postuli (guðs) 105, 129. — postullegr sendiboði 591. — postullegt sæti 235, 591².
- pottr, sjá búsgagn.
- prédíkan 104.
- preláti 59, 210, 219, 220, 221, 397, 625, 648², 714, 722.
- presentacio Marie 211, 674.
- pressula membranea 635.
- Prestateigr í Hornafirði 486.
- Presthvammr í Reykjadal í Suðrþingeyjarþingi 219.
- prestr 60, 79, 126, 176³, 177², 210, 218³, 220², 236, 246, 317, 320, 326, 330, 331, 332, 333², 335, 340, 356², 358, 380², 381, 382, 383, 390, 405, 408, 458, 462, 464², 465², 467, 500, 530, 531, 573, 587, 591, 614, 625, 627, 630², 664, 666, 667, 671, 672, 673, 674, 677, 732, 736, 737, 741², 742², 743², 747². — kirkju-

- prestr 711, 712. — Sbr. heimilisprestr, þingaprestr. — kynbornir prestar 314. — prestadómur 376, 383, 453—456. — prestastefna 60, 205, 220, 225, 260, 261, 269, 442, 494, 623, 624, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669², 670, 671², 672, 673, 674, 713, 726, 741, 747 (opt), 748². — prestastefnuþréf 747—748. — prestastefnusamþykkt 662², 663, 670. — prestfjórðungr (tiundar) 464. — prestsfæða 466. Sbr. mata. — prestskaup 176, 177, 210, 218², 219, 220, 322, 331, 332², 382, 460², 461, 465³, 627. — prestsmata 189. — prestssetr 663, 664², 665, 666, 667, 668, 669², 670, 671, 672, 673, 674. — prestskyld 79, 327, 329, 382. — preststíund 170, 382, 461, 464², 510, 758.
- primsigning barns 49, 499.
- privilegia 64, 359², 360², 363², 390, 398, 399⁴, 400, 473. — privilegiabréf 379.
- procurator 220.
- prófastr 87, 189, 474, 511, 514, 525, 532, 578, 663, 664, 665², 666, 667², 669, 674, 691, 709, 732², 733². — prófastsdæmi 60, 61².
- prófenta, prófentubréf, prófentugjörningr 22—23, 35—36, 39—40, 229, 307—308, 538—539, 577—578, 658—659, 684—685, 730², 731. — prófentumaðr 655, 658, 751. — prófentusetta 27.
- Protector in te spe 107.
- provincia 467.
- psaltari 106², 312.
- pungur 473.
- purgatorium 593.
- purificacio Marie (kyndilmessu, kertamessu) 153, 248, 342, 343, 369, 423, 542.
- Ráðamaðr, ráðsmaðr (biskupsstóls, klaustrs, staðar) 47, 59, 70, 89, 97, 133, 204, 219, 220, 322, 387, 393, 500, 512, 679², 766². — ráðsmannskaup 388. — ráðsmannsstarf 133, 186, 187, 500. — ráðsmannsstofa, sjá stofa (húsakynni).
- ráðspjöll (konu) 138—139.
- rafabelti, sjá kostr.
- Rafn, sjá Hrafn.
- rafna 64.
- Ragna Árnadóttir (Höskuldssonar; 1487—1489) 610.
- Ragna Hrafnadóttir, Guðmundssonar, á Barði (1479) 231.
- rán 62—67, 68², 69, 70, 78, 79, 234, 248², 249, 259, 251, 378, 383, 396, 427, 431, 434², 435², 470², 490, 518², 529, 556, 621, 715, 716, 742. — ránfengi, ránfengið góz 68, 517. — ránsmenn 79, 383, 518.
- Rauctouens kirkja (ecclesia Ratisbonensis, Regensburgarkirkja) 591.
- Randiðr Bjarnadóttir, Ólasonar

- í Hvassafelli (1480—1490)
297, 298, 301, 302—304,
308, 309, 355—256, 369,
371—375, 376—379, 384,
385—386, 404—407, 736.
- Rangá í Hróarstungu 762.
- Rangagjögurr á Rosmhvalanesi
124.
- Rangárvellir 294, 548. — Rang-
árþing 79, 80, 81, 83.
- raptviðr 427. — raptviðarhögg
494, 495.
- Rauðalækr hvortveggja í Holt-
um 323.
- Rauðalækr í Reykholtssdal 299.
- Rauðalækr á Skarðsströnd 3, 4.
- Rauðasandr á Barðaströnd 229,
250, 255, 268, 430, 431,
473, 501, 504—505, 517,
558, 708, 746.
- Rauðsdalr á Barðaströnd 142,
256, 516.
- Rauðseyjar á Breiðafirði 255.
- Raufarberg í Hornafirði 715—
716, 749.
- Raufarfell undir Eyjafjöllum
675.
- Raugn-, sjá Rögn-.
- Raun-, sjá Hraun-.
- Raymundus Perandi legáti (1487)
591.
- Regensburg 591.
- Regiuleif í Aðaldal (fyrir
1397) 35.
- registrum 108, 382, 383, 489²,
493, 525, 567, 601, 688,
721.
- reglubróðir 591. — regluklæði
634.
- reið 216, 225, 227, 293, 434²,
474, 640, 659, 713, 744,
746, 748. — reið til Öxarár-
þings 536². — Reykhólareið
558. — reiðgötur 99, 122.
- reiði, sjá skip.
- reiðskapr, reiðtygi: söðull með
öllum reiðskap 73.
- reikningskapr, reikningr 43²,
61², 73², 78, 79, 92², 110,
112², 128, 133², 141 (opt),
143, 155, 156³, 157³, 161,
172, 174², 186², 191, 194,
200, 204, 216, 227, 228³,
250, 255³, 256⁴, 266, 286,
293⁴, 313, 321, 322, 335,
346², 353, 354, 355, 370,
382, 395, 398, 403³, 404,
405, 460⁴, 461³, 463, 464,
466, 471, 472, 522, 523²,
526³, 528, 545³, 547, 557,
563, 570, 573², 583³, 585²,
586, 587², 615, 617, 631²,
632³, 644, 661, 679, 680²,
681, 688, 692, 710, 714,
716, 719, 721², 733, 748,
752, 760², 762, 766. —
reikningskaparbréf, reiknings-
bréf 140—141, 495—496.
- reimar (útlenzkar) 473.
- reip, sjá búsgagn.
- reisa (af landi burt, réttferðug
reisa) 292, 435, 667, 670.
- reittr (grafarreitr) 87.
- reizla (í fjöru) 417.
- reka, sjá búsgagn.
- reki 8, 10, 16, 29, 32, 48, 90,
91, 93, 94², 108⁴, 116, 124,
125, 134, 175, 177², 178,
185², 187, 259, 268, 322,
393, 443, 447, 489, 516²,
517, 537, 545, 575, 638,
651, 698, 711, 712, 765. —

- leigulans reki 117. — Bøð-
varsholtsreki 37⁴, 38, 46, 47¹.
— Flekkuvikrreki 186. —
Krýsuvikrreki 609. — Lauga-
landsreki 489². — Smáhamra-
reki 174. — Vatnsholtsreki
18. — rekabréf 107—108. —
rekamark 525. Sbr. hvalr,
keflareki, renningar, stórreki,
stórviðr.
- rekkjuvoðir, sjá sængrklæði.
- rekstr (fjár, geldnauta, penings)
48, 70, 82, 83, 109, 146².
- reliquiæ: festum reliquiarum
168, 170, 228, 641.
- renningar 48, 134, 187, 259,
393, 447, 545.
- renta 358, 359, 361, 363, 364,
394⁴, 403², 447, 459, 460,
461³, 462, 464², 465², 496,
497, 506, 545, 631, 632².
- réttarbætr 280, 284, 460, 462²,
463, 465, 466, 467, 549,
661, 662, 755—757.
- réttarfar 102, 396, 475, 478,
621, 622. — réttargangr 406³.
— réttari 470.
- rétt (fjárrétt): réttarhald 332.
- rétrr 71, 248, 250, 252, 284²,
296, 306, 344, 348, 380²,
396, 398, 408, 431, 459²,
467², 470, 490², 496, 497⁴, 506,
507, 545, 546², 575, 618,
621, 623, 653, 681, 693, 701,
704, 718², 726, 732, 740,
741, 745², 754, 756. — rétrr
í Noregi 5. — rétrr og ráð-
spjöll 139². — kongsins rétrr
287. — landsrétrr 396. —
einfaldr rétrr 71. — tvöfaldr
rétrr 210, 663², 664², 665²,
- 666², 667, 668², 669, 670,
673, 674, 701.
- réttsýni 87, 88, 137, 322, 520³,
552².
- Reyðarvatn á Rangárvöllum 324.
- Reykeyjar á Breiðafirði 256.
- Reykhólar, Reykjahólar, á
Reykjanesi í Barðastrandar-
sýslu 88, 114, 128, 141, 146
—147, 155—156, 206, 216,
223, 224, 227, 248, 252,
266, 278, 357, 358,
428, 468—469, 469—471,
471—472, 474, 477, 491,
492, 505, 519, 523, 544,
528, 558, 602, 708, 769.
- Reykholt, Reykjaholt í Borgar-
firði 173, 298—299, 653,
654, 723, 724, 733.
- Reykir í Hrutafirði 658.
- Reykjadalur (Reykjaholts Reykja-
d.) í Borgarfirði 733.
- Reykjadalur í Suðrþingeyjarþingi
104, 133, 135, 219, 367,
527, 556, 574—575, 657,
658, 683, 686, 699, 716,
717, 720. — Reykdælingar
104.
- Reykjaeyri í Miðfirði 524—525.
- Reykjahlið við Mývatn 110,
113, 302, 550.
- Reykjanes í Barðastrandarsýslu
129, 156, 224, 248, 252,
258, 266, 477, 491, 492,
505, 523, 609.
- Reykjarfjörðr í Vatnsfjarðarþing-
um 191, 192, 198, 279, 357,
361, 376, 723.
- Reykjarfjörðr á Hornströndum
142.
- Reykjatangi í Miðfirði 524—525.

- Reykjavík á Seltjarnarnesi 127, 610—611.
- Reynifell á Rangárvöllum 332.
- Reynisnes í Skagafirði 91, 450.
- Reynistaðr (Reyninesstaðr, Staðr á Reyninesi), klaustr 90, 91, 110, 196, 449—450, 319.
- Reynivellir í Kjós 87, 88, 178, 586—687.
- reytisöl 516. Sbr. kostr.
- riddari 65, 138, 347, 395², 397, 440, 441, 445, 636.
- Rif undir Jökli 10.
- rikisráð 284, 380, 383, 391, 395², 396, 397², 399², 400, 441, 446, 450², 451, 506, 507, 755.
- rikisskuldbinding 473—474.
- riklingr, sjá kostr.
- rímlaus psaltari 333. — rimbók, sjá bók.
- riptingar, sjá lagaríptingar (lög).
- Robert, sjá Hróbjartr.
- róða 174.
- Róðuvatn (nú Hreðavatn) í Norðrárdal 268.
- Rófa („Róa“) í Miðfirði 71—72, 199, 543.
- rofismaðr 132, 478.
- Rogvaldr, sjá Rögnvaldr.
- Rólfstaðir, sjá Hrólfstaðir.
- Róm, Rómaborg, Rómaskattr 210, 418, 421, 664, 666, 667, 669, 672, 674. — rómverskar tölur 198².
- Rongvaldr, sjá Rögnvaldr.
- rós, sem beit er á botni 26.
- Rosmhvalanes í Gullbringusýslu 42, 126, 152, 388, 637.
- Rostock 399—400, 597, 768.
- rótagröptr (hvannaróta) 82, 83.
- rúm í skála 659.
- rúmhelgir dagar 355.
- Runólfr Ásbjarnarson nyrðra (1482) 456.
- Runólfr Eiríksson í Mýrasýslu (1428) 44.
- Runólfr Guðmundsson nyrðra (1480) 267, 533. Sbr. Runólfr Höskuldsson.
- Runólfr Höskuldsson, Runólfs-sonar, á Læk í Melasveit (1483—1489) 492—493, 519, 523, 531—534, 646, 653—654.
- Runólfsdóttir: Þórdís.
- Runólfsson: Eiríkr, Gunnlaugr, Hallr, Jón, Oddr, Sigurðr, Þorgrímr.
- rúst (landnám) 317².
- ryskingar 101², 102², 700, 701². Sbr. hnykkingar.
- rækling, sjá riklingr.
- Rögnvaldr Ásgrímsson prestur í Höfða í Höfðahverfi (1476—1486) 93, 113, 152, 205, 483, 551.
- Rögnvaldr Hjálmsson í Árneshöfði (1483—1488) 475, 515, 620.
- Rögnvaldsson: Ólafr.
- Sabbatum 45, 163, 403, 407.
- Sabina 418.
- sacramentum 454², 455.
- sakaferli 219, 478, 701².
- sakaráberi 724.
- sakargiptir 22, 381.
- sakeyrir, sakareyrir 102, 140, 398, 507, 743.
- Sakka í Svarfaðardal 571.
- sál 541. — sálarháski 406. —

- sálugjafir 302, 327, 439, 461, 598. — sáluhjálpi 14, 235, 239², 241, 244, 462. — sálumessa, sálutíðir 14², 153, 218², 219, 220, 312, 389, 458.
- sal, söl 21, 271², 272, 318, 501, 543³, 586. — salastefnur 184, 724.
- Salbjörg Einarsdóttir, Þorsteinssonar, kona Nikulásar Þorsteinssonar (1476) 92.
- Salomon Einarsson lögréttumaðr í Galtarholti á Mýrum (1478—1491) 147, 207, 706, 754.
- Salomon Magnússon, Auðunarsonar, prestur á Reykhólum (1484—1518) 511, 767.
- salsar 77. Sbr. búsgagn.
- saltbelgr 326. — saltfjara 335.
- Saltnes á Skarðsströnd 4.
- salun, sjá klæði (vefnaðr).
- Salvum fac populum tuum 107.
- sambeit 146.
- samnautn, samneyti (við bannsetta menn) 79, 500², 529, 737.
- sainreið 80, 82, 705.
- Sámsson: Þorleifr.
- Sámstaðir í Fljótshlíð 332, 413—414.
- Sámstaðir í Hvitársíðu 92.
- samstafa orða 239.
- Samtýni í Kræklingahlíð 571.
- samþyktaþréf 272—273, 410—411, 451, 518—519.
- Sandártunga í Gnúpverjahreppi 326, 679.
- Sandeyjar á Breiðafirði 256.
- sandfall 104².
- Sandfell í Skriðdal 99.
- Sandfell í Örafum 482.
- Sandfellshlíð í Kjós 179.
- Sandgil á Rangárvöllum 324, 325.
- Sandhaugar í Bárðardal 8.
- Sandhólaferja í Holtum 84, 85², 86, 330.
- Sandlækr undir Eyjafjöllum 330.
- Sandr = Fljótssandr 8.
- Sandr = Rauðasandr 250, 255.
- Sandr Þorsteinsson vestra (1481) 368.
- Sandshreppur (Rauðasandshreppur) á Barðaströnd 256.
- Sandskriða í Krýsuvíkurlandi 609.
- Sandvík í Bárðardal 612.
- sár, sjá búsgagn.
- sárabætr 543.
- sátt, sætt 10, 145², 184, 344, 475, 529², 545, 718. — sáttarbréf 107—108, 184, 477—478, 602—604. — sáttargerð 6, 10, 115, 150—151, 492, 702. — sáttmáli 165, 283, 284, 398, 460, 462, 465, 477, 545, 584, 764.
- Sauðafell í Dölum 368.
- Sauðanes á Lauganesi 93, 302, 666, 683.
- Sauðlauksdalr (Sauðlausdalr, Dalr) í Patreksfirði 235, 237, 256, 280—281, 418, 501—502, 591, 678, 754, 770.
- sauðpeningr, sauðfé, fé 19, 76, 146, 179, 234², 471, 473, 659. — ásauðr, ær 15, 16, 19, 21⁴, 27, 30³, 38², 72³, 123, 124, 125, 127, 130, 169, 172, 173, 174, 175, 177, 178, 179, 191, 196,

- 319, 320, 321, 322, 329, á fé 325. — mark á sauðfé
 331, 332, 428, 472³, 557³, 571.
 571, 579⁴, 580², 581, 583, Sauðungshamrar á Þórsmörk 330.
 586, 587, 618, 631³, 646, Sauðungsnes á Þórsmörk 330.
 651, 657, 734², 739. — Saului, sjá Sölvi.
 ær með lömbum 428, 580, saumaskapr 240, 684.
 743. — ær loðin og lembd saurbrú (landamerki) 3².
 325, 332. — ær algeld, geld Saurbær(inn) í Dalasýslu 183,
 325, 332. — ær snögg og 184, 187, 190, 191—193,
 geld 332. — lambsgota 580. 197, 200, 276, 195, 296,
 — geldfé, geldfénaðr 109, 350, 351, 394, 407—408,
 117, 146², 172, 173, 174, 452, 518, 532—534, 560—
 228, 259², 300, 367, 410², 561, 642.
 428, 487, 508, 552, 555, Saurbær í Eyjafirði 365, 528,
 577, 611, 612, 637, 558, 529.
 761. — geldingar (vetrgamlir, Saurbær í Húnavatnspingi 295.
 tvævetrir, gamlir) 323 (opt), Saurbær á Kjalarnesi 122—123.
 324 (opt), 325 (opt), 332 Saurbær á Rauðasandi 229, 255,
 (opt), 335, 571, 583. — hrút- 257, 268, 276, 430, 431,
 ar (tvævetrir og þrévetrir) 473, 501, 504—505, 558,
 175, 179, 319, 329, 332, 678, 708, 746. — Saurbæjar-
 587. — lömb 330, 428, 471, fjara 198, 255, 416—417.
 580, 631, 743. — lambgimbr- saurkelda (landamerki) 120.
 ar 330, 579. — lambabeit Saxahvoll undir Jökli 28—29,
 179. — lambarekstr 82, 83, 619.
 146, 749. — lambseidi 8, Scolastica virgo 129, 180, 249.
 108. — sauðir, geldir sauðir Scolastica Magnúsdóttir kona
 (á öllum aldri: vetrgamlir, Einars Grímssonar nyrðra
 tvævetrir, þrévetrir, gamlir) (1480) 300.
 30, 38, 72, 73, 76, 125, 173, Sebastianus hinn helgi 177, 649.
 175², 177, 179, 329, 330, Secilia, sjá Cecilia.
 331, 332, 412, 413, 429, sekt 102², 139, 144, 152, 155,
 436, 476, 478, 538, 540, 195, 210³, 216, 219, 225²,
 552, 571, 579, 580, 586, 227, 244, 342, 344, 375,
 614, 620, 631, 646, 651, 445, 447, 455, 463², 464,
 659, 734, 739, 743, 759. — 467, 495, 500², 545, 562,
 — haustsauðr, sauðr á haust 565², 643, 663², 664³, 665³,
 175, 331. — sauðahöfn 179, 666², 667³, 668³, 669⁴, 670²,
 334. — sauðarbógr, sauðar- 671³, 672³, 673⁴, 677, 694²,
 krof, sjá slátr, kostr. — hold 703, 704⁵, 705², 716⁴, 718,

- 719, 724, 727, 758, 766. — sektarfé 102, 456.
 sel, selstaða 4, 19, 27, 98, 173, 174, 177, 268, 489 (opt), 552. — seljörð, selland, seljaland 19, 99, 175, 489.
 Sel (Seljaland) í Helgafellssveit 19—20. — Seljahöfði 19².
 Sel í Hraunhrepp 134.
 Selá á Skaga nyrðra 90—91.
 Selárdalur í Arnarfirði 27, 56.
 Seleyri í Borgarfirði 175.
 Selgarðr í Aðaldal 34.
 Seljagil á Vatnsnesi 554.
 Seljaland í Ísafirði 198.
 Seljaland (seljaland) í Melasveit 175.
 Seljalækr í Patreksfirði 678.
 Seljalækr á Raugarvöllum 324.
 Seljumannamesa 710. Sbr. festum.
 Selskarð á Álptanesi 123.
 Selsker fyrir Barðaströnd 202. selskinn 77.
 Seltjarnarnes við Faxaflóa 127^a, 610.
 Semingr Magnússon prestur í Saurbæ í Eyjafirði (1474—1490) 60, 70, 107, 108, 161—162, 205, 220, 483, 684.
 Semingsson: Þorlákr, Þorvarðr. sera, sjá sira.
 serkneskar tölur 198.
 sermonskver 78.
 Sescilia, sjá Cecilia.
 sess og sæti 296, 393.
 seta: söngur og seta 464.
 Setberg í Fljótsdalshéraði 709.
 Setberg á Skógarströnd 425—427.
 Setorfnaholt á Skarðsströnd 3.
 séttareiðr 97, 344.
 Severinus biskup 526.
 sextán daga hald 455.
 Seyla í Skagafirði 96, 99.
 seyund, sjá sjöund.
 Síða(n) í Vestr-Skaptafellssýslu 603, 610, 611, 766.
 Síðumúli í Hvitársíðu 172, 752.
 siðvani gamall 468.
 Sigfús (Fúsi) Pétursson lögréttumaðr á Barðaströnd (1478—1484) 141, 508.
 Sigfússon: Hallr, Jón, Ólafr.
 Sighvatr Guðmundsson syðra og vestra (1479—1484) 214², 511.
 Sighvatr Haldórsson eystra (1479) 181.
 Sighvatr Illugason á Snæfellsnesi (1485)
 Sighvatr Þórarinsson í Mýrasýslu (1431) 46.
 Sighvatsson: Þórðr, Þorvarðr. sigl = innsigli 458.
 siglingar 362, 473—474, 518, 594—597, 614, 702—705.
 Siglufjörðr í Eyjafjarðarsýslu 73, 84, 85², 86, 564—565, 643—644, 654. — Siglunes 73, 84, 85², 86, 564—565, 644.
 Sigluvík á Svalbarðsströnd 92.
 Sigmundur Böðvarsson nyrðra (1478) 149.
 Sigmundur Haldórsson vestra (1480—1488) 295, 642.
 Sigmundur Ívarsson (Jónsson; c. 1485) 542.
 Sigmundur Jónsson vestra og nyrðra (1478) 131, 168—170.

- Sigmundur Magnússon nyrðra (1490) 727.
- Sigmundur Snorrason, Narfasonar (1235) 2.
- Sigmundur Steinþórsson prestur í Miklabæ í Blönduhlíð (1474—1499) 59—62, 68—69, 70—71, 76—79, 143—145, 183²—185, 190—193, 209, 213—214, 222, 228, 233—234, 238, 422, 543—544.
- Sigmundur Tíidélsson nyrðra (1491) 760.
- Sigmundur Þorsteinsson vestra (1480) 256.
- Sigmundsdóttir: Bergljót.
- Sigmundsson: Ásgrímr, Eiríkr, Filippus, Jón, Óblauðr.
- Signýjarstaðir í Reykholtssdal 299, 695, 696.—Signýjarstaðanes 299.
- Sigrdrífa kona Erlings Nikulásasonar (fyrir 1490) 690—691.
- Sigríðr Bjaðvarðsdóttir (Böðvarsdóttir) kona Þorsteins Bessasonar í Fljótum (1490) 712.
- Sigríðr Hallsdóttir kona Benedikts Sæmundssonar (1481—1490) 409—410, 425, 567, 709.
- Sigríðr Jónsdóttir móðir Benedikts Sæmundssonar (d. fyrir 1481) 410, 567, 709.
- Sigríðr Oddsdóttir kona Guðmundar Einarssonar (1487) 589—590.
- Sigríðr kona Böðvars Finnsónar (1486) 573.
- Sigríðr kona Snorra bónda Andréssonar (1365) 19.
- Sigrún Erlingsdóttir vestra (1490) 690.
- Sigurðardóttir: Guðrún, Halla, Ingibjörg, Ólöf, Þorbjörg, Þuríðr.
- Sigurðarson, sjá Sigurðsson.
- Sigurðarstaðir í Bárðardal 611, 613.
- Sigurðr Björnsson bróðir á Þingeyrum (1477—1478) 116.
- Sigurðr Björnsson á Svalbarði og í Kálfanesi (1483) 475, 476—477, 481—482.
- Sigurðr Björnsson lögmaðr (d. 1723) 104.
- Sigurðr Brandsson prestur í Hjarðarholti í Dölum (1479) 228.
- Sigurðr Broddason nyrðra (1480—1482) 310, 371, 430.
- Sigurðr Daðason, Arasonar, lögrettumaðr í Snóksdal og Bjarnarhöfn, sýslumaðr í Húnavatnspingi (1478—1491) 138—139, 141, 212, 275—276, 279, 282, 287, 348—349, 352, 368, 412—413, 421, 600, 602, 642, 706, 762—764.
- Sigurðr Einarsson Miklabæjarmaðr (1476—1482) 69, 233, 450.
- Sigurðr Eireksson í Rangárþingi (1476) 81, 82, 83.
- Sigurðr Geirmundsson vestra (1479; d. fyrir 1488) 196, 200, 624.
- Sigurðr Gíslason á Snæfellsnesi (1399) 36.
- Sigurðr Grímsson nyrðra (1478) 151—152.

- Sigurðr Guðnason á Snæfellsnesi (1490) 695.
- Sigurður Hafliðason í Rangárbíngi (1476) 81, 82, 83.
- Sigurður Hámundsson („Háms-son“) eystra (1487) 590.
- Sigurður Helgason vestra (1485) 532.
- Sigurður Ívarsson Miklabæjarmaðr (1476—1479) 69, 233.
- Sigurður Jónsson í Húnavatnsþíngi (1476—1485) 74, 554.
- Sigurður Jónsson djákni og prestur nyrðra (1476—1491) 70, 89, 353, 677, 725, 735, 744.
- Sigurður Jónsson beigaldi, Ásgeirssonar, oficialis Skálholtskirkju (1483—1486), prestur í Hítardal (1478—1491, d. 1500) 134, 259, 292, 317, 481, 556—558, 567, 578—579, 757.
- Sigurður Jónsson prior á Möðruvöllum (1478—1479) 170, 205, 220.
- Sigurður Jónsson í Kjalarnesþíngi (1478—1489) 153, 610.
- Sigurður Jónsson, lögréttumaðr vestra (1479—1488) 196, 200, 258, 292, 446, 450, 477, 514, 523, 642.
- Sigurður Jónsson í Skagafirði (1480—1490) 267, 691, 693.
- Sigurður Jónsson í Borgarfirði (1483—1484) 492.
- Sigurður Jónsson „bóndi“ undir Eyjafjöllum (1488—1491) 630, 765.
- Sigurður Jónsson prestur á Grenjadarstað (d. 1595) 315.
- Sigurður Jónsson í Borgarfirði (1721) 298.
- Sigurður Jónsson prestur í Holti í Önuundarfirði (d. 1730) 376, 703.
- Sigurður Loptsson nyrðra (1479) 195—196.
- Sigurður Markússon í Hornafirði (1479—1491) 181, 304, 409, 743.
- Sigurður Oddsson í Árnessþíngi (1481—1483) 411, 475—476.
- Sigurður Ólafsson í Borgarfirði (1488) 646.
- Sigurður Pálsson nyrðra og vestra (1478—1479) 154, 197, 200.
- Sigurður Runólfsson í Eyjafirði (1476—1477) 91, 120.
- Sigurður Vigfússon fornfræðingur (d. 1892) 79, 80, 81, 82, 84.
- Sigurður Vilhjálmsson í Björgvin (1481) 347.
- Sigurður Þórðarson á Mýrum í Dýrafirði (1378) 516.
- Sigurður Þórðarson í Haga (d. 1448) 42.
- Sigurður Þorláksson (bróðir Ketils hirðstjóra; 1362) 15.
- Sigurður Þorláksson prestur á Mælifelli og oficialis nyrðra (1476—1491) 73—74, 84—85, 96, 193, 195, 205, 236, 336, 337, 355, 379, 389, 483, 488—491, 499—500, 564—565, 621, 623, 624, 677, 725, 747.
- Sigurður Þorleifsson, Árnasonar frá Glaumbæ, bróðir Teits, lögréttumaðr. (1489—1491) 547, 660—661, 747.

- Sigurðr Ögmundsson í Rangá-
þingi (1476) 82, 83.
- Sigurðsson: Ari, Árni, Ásbjörn,
Bjarni, Björn, Broddi, Brynj-
ólfr, Einar, Eiríkr, Eyjólfur,
Filippus, Guðmundr, Hallgeir,
Hallgrímr, Haraldr, Helgi,
Höskuldr, Jón, Kolbeinn,
Oddr, Ólafur, Snjólfur, Sturla,
Teitr, Þórðr, Þorgeir, Þor-
leifr, Þorsteinn, Þorvaldr.
- síki 87. — síkisgrandi 87.
- Silfrastaðir í Blönduhlíð 128.
- silfr, sjá málmar.
- silki, sjá klæði.
- silungsveiði 81, 83.
- Simon Gunnarsson í Skagafirði
(1476—1478) 69, 158.
- Simon Pálsson lögréttumaður í
Geldingaholti í Skagafirði
(1478—1491) 159, 267, 408
—409, 651, 682, 691, 693,
697, 754.
- Simon postuli, Simon & Judas,
Simonarmessa 89, 91, 132,
298, 413, 414, 454, 504,
608, 614, 644, 723, 724.
- sinodus, sjá synodus.
- siond, sjöund.
- siottareidr, sjá séttareidr.
- síra, sera (titull presta) 6, 18³,
20², 22 (opt), 23, 27, 29, 32³,
36, 47, 54, 55², 56, 57, 59⁴,
60 (opt), 61 (opt), 62², 70,
85, 87, 89², 90², 96, 97, 100,
112, 113², 144, 145², 158³,
161, 165⁵, 166, 168³, 169 (opt),
170, 173, 174, 178, 183²,
185², 191, 192, 203⁵, 214²,
220, 223, 230⁵, 234³, 236,
261, 262, 266, 268, 270⁴,
- 285, 286, 307², 315 (opt),
317³, 321, 327, 330, 346
(opt), 370, 374², 375, 376,
387, 388³, 392, 410³, 411²,
412³, 416, 422, 425, 427,
430, 437, 454³, 455³, 474²,
476⁴, 484 (opt), 485, 488²,
489², 490², 492, 494⁴, 495,
498³, 499⁵, 500 (opt), 501,
511, 513², 514, 515³, 520²,
521², 525, 531, 538⁴, 539,
543, 544, 550³, 554, 557 (opt),
558³, 560, 561, 564, 565,
567³, 577², 578 (opt), 579
(opt), 580², 583², 584,
587³, 588, 590, 607², 608,
609², 620³, 621, 622³, 629,
630², 633², 634, 637², 638²,
648³, 650³, 659, 675², 676,
677⁴, 678, 683, 688², 694,
697, 698³, 705, 709, 710,
713², 714⁴, 716⁴, 720², 721
(opt), 725, 726 (opt) 727⁴,
742⁴, 743⁵, 744², 745², 747,
748³, 752⁵, 757, 758³, 759,
766.
- Sirelstaðir í Kræklingahlíð 170.
- Sixtus páfi hinn fjórði (1471—
1484) 235, 263, 418—421, 591.
- sjálfðæmi 19.
- Sjávarborg (Sjóarborg, Borg) í
Skagafirði 94, 95², 96, 98,
256, 257, 608.
- Sjávarfoss í Kjós 178.
- sjónhending, sjónhverfing 3⁵, 7²,
99, 299², 317³, 426², 502,
504, 619², 698.
- sjór, sær 3, 27, 90, 317, 426,
525², 619, 678. — hálfífallinn
sjór 516. — til sjós 704. —
sjósiða 363.

- sjúknadr 704, 742.
 sjö nætr, sjá sjöund.
 sjöund 61², 97², 136, 195, 290,
 313, 484², 490², 500, 623,
 625, 681, 721, 724, 725.
 sjö vikna fardagar 575.
 skaðabætr 65.
 Skagafell á Fljótsdalshéraði 99.
 Skagafjörðr í Hegrannessþingi
 68, 69, 70, 71, 76, 95, 96,
 97, 98, 99, 104, 127², 140,
 143—144, 145, 188, 199, 219,
 223, 233, 234, 256, 264,
 265, 267, 342, 409, 450,
 479, 499, 541, 548, 556,
 623, 624, 625, 706, 713,
 722—723, 747. — Skagfirð-
 ingar 104. — Skagafjarðardalir
 409, 568.
 Skagaströnd í Húnavatnssýslu
 117, 295, 513—514, 711—
 712.
 Skagi nyrðra 90, 91, 104, 285
 —286.
 skák 78.
 skál, sjá búsgagn.
 Skálaholt í Biskupstungum, sjá
 Skálholt.
 Skálaholt í Melasveit 175.
 Skálanes í Barðastrandarsýslu
 250.
 Skálarfjall á Síðu 698.
 Skálastraumur á Breiðafirði 3.
 Skálavík í Ísafjarðarsýslu 198.
 Skáldalækr í Svarfaðardal 548,
 571, 727—728.
 Skáldstaðir í Reykhólasveit 472.
 Skáley á Breiðafirði 3.
 Skálholt (Skálaholt) í Biskups-
 tungum (biskup, biskupsdæmi,
 dómkirkja, staðr, stóll) 14, 23,
 29, 39, 40, 41, 54, 59, 72,
 75, 86, 94, 115, 124², 126²,
 137, 153, 155, 157, 160,
 162—164, 165, 166, 167,
 172, 209—210, 213, 214²,
 215², 269, 270, 273, 274,
 292, 293, 294, 314, 347,
 350, 375, 388, 393—394,
 407—408, 417, 418, 420,
 440, 441—443, 444—445,
 446, 453—456, 481, 482
 —483, 486, 493—494, 501,
 518—519, 539, 554, 558,
 560, 562, 566—567, 587,
 602, 603—604, 605, 607,
 632, 638, 639, 647, 648,
 662—674, 675, 687, 698,
 705, 715, 716, 751, 757,
 758, 765, 766.
 skáli, sjá húsakynni.
 Skálmarnes í Barðastrandarsýslu
 607, 767.
 Skálmholt í Flóa 332.
 Skálpanes í Steingrímsfirði 482.
 Skammbeinsstaðir í Holtum 321,
 324—325.
 skammrif, sjá kostr, slátr.
 Skaptá í Skaptafellsþingi 698.
 Skaptafell í Öræfum 443, 482.
 Skaptafellsþing 305.
 Skaptártunga í Skaptafellsþingi
 603, 611, 698.
 Skaptason: Þorleifr.
 Skarð í Fnjóskadal 686.
 Skarð á Landi 79, 81, 83.
 Skarð í Langadal 74, 75, 550
 —551, 644.
 Skarð í Meðallandi (farið af um
 1760) 698.
 Skarð á Skarðsströnd 1—4,
 114², 200, 201, 226, 227,

- 234—235, 237, 238, 254, 255, 256, 257², 415, 418—419, 602, 632. — Skarðsströnd (111) 114², 182, 200, 201, 227, 237, 254, 255, 257, 415, 602.
- Skarð hið eystra á Rangárvöllum 324—325, 332.
- Skarð í Rangárfingi 332.
- Skarð í Stafholtstungum 269.
- Skarðajardir í Skagafirði 146.
- Skarðaurð á Rosmhvalanesi 126.
- Skarðhvammr í Haukadal 661.
- Skarðsdalur í Siglufirði 643—644, 654—655.
- Skarðsfjall á Landi 322.
- Skarðs-Snorri, sjá Snorri Narfason.
- Skarfstunga í Borgarfirði 269.
- Skarfey á Breiðafirði 478.
- Skarfsvík á Snæfellsnesi 593, 619.
- skarlak, sjá klæði.
- Skarpsson: Þorsteinn.
- skattge 64.
- skattr, skattgjald 5⁴, 312, 313³, 358, 398, 448, 496³, 507, 545, 631, 705², 724², 754. — þeir, sem eru í skatti 106. — skattbóndi 286², 326. — skattfrelsi 703, 705. — skatthald 723², 724². — skattland 262.
- Skeggi Ámundason prestur syðra (1482) 453.
- Skeggi Oddsson sveinn Ólafs biskups Rögnvaldssonar (1491) 739—743.
- Skeggi Sturluson (Stullason) vestra (1479—1480) 187, 190, 296.
- Skeggjason: Þorkell.
- Skeggjastaðir á Langanesströndum 158, 219.
- Skeið(in) í Árnessþingi 321.
- Skeiðarársandr í Skaptafellssþingi 715.
- skemdarverk 372.
- skemma, sjá húsakynni.
- sker 19, 478, 593, 603, 619.
- Skerðingsstaðir í Eyrarsveit 256.
- skerdiskr, sjá búsgagn.
- skeri, sjá búsgagn.
- skiðaskr, sjá búsgagn.
- skikkunarbréf 217—221.
- skilgetin börn 163, 190, 307², 352, 421, 549, 636³.
- skilríkir menn 139.
- skinn 41. — skinnblað 731, 733, 768. — skinnbréf 7—8, 68, 70—75, 84, 85, 87—100, 102—103, 107—110, 112—122, 127—137, 140—152, 154—156, 158—163, 168—170, 179—190, 193—209, 212—225, 227—233, 248—249, 252—268, 278, 285—296, 298—302, 304—310, 335—346, 349—350, 353—356, 365—371, 373—374, 379—384, 387—399, 408—411, 413—418, 422—425, 427—430, 436—438, 440—441, 443—446, 447—453, 456—458, 469—473, 475—477, 479, 481—493, 495—497, 499—500, 502—504, 506—513, 515, 517—528, 534—535, 537—544, 546—558, 560—572, 574—578, 581, 586—588, 590—593, 597—600, 602—606, 611—612, 621—627, 631—

- 646, 648—656, 659—660, 675—678, 682—685, 687, 689—693, 696—699, 702—717, 720—723, 725—730, 733—752, 758—761, 764—765. — kálfskinn 106. — skinnbækr 5², 62, 86², 203, 209, 315³, 357⁴. — skinnrolla 236, 238. — Sbr. klyppingr, leðr, otrskinn, selskinn.
- Skinnaðaðir í Öxarfirði 761.
- Skinnpúfa í Skagafirði 267, 479.
- skip (navis) 43, 58, 64, 66, 130, 170, 171, 172, 334, 402, 406, 480, 518², 580, 595², 596, 631, 704², 719, 658. — skipbrot 704. — skipshöfn 28, 57. — skipsland 48. — skipstaða, skipstöð 29, 110, 529. — áttæringr með rá og reiða 431. — hafskip 5. — kreari 440.
- skipan (biskups) 209—211, 217—221.
- Skiphyllr í Hraunhrepp á Mýrum 259.
- skipti (lögleg, rétt) 529, 645, 680. — skiptabréf 57—58, 254—257, 273—274, 305, 610.
- skirdagr 500.
- skírn 239, 499.
- Skjaldandafoss á Barðaströnd 508—509.
- Skjaldbreiðr á Snæfellsnesi 10.
- skjól (handa fénaði) 179. — skjólgarðr 179.
- skjóla, sjá búsgagn.
- skjöldr (skjaldmerki) 636. — skjöldr á klæði 620².
- skoðunarbréf (-gerð) 140—141, 524—525.
- Skógar á Fellsströnd 228.
- Skógar syðri í Fnjóskadal 8, 120².
- Skógar í Króksfirði 256.
- Skógar í Mosdal 43.
- Skógar í Stafholtstungum 268.
- Skógar í Öxarfirði 410—411.
- Skógarholt í Skarðstungu 269.
- Skógarnes syðra og ytra í Miklaholtshreppi 47—48, 317², 425.
- Skógarströnd á Snæfellsnesi 51, 52, 394, 425—426, 427.
- Skógey í Hornafirði 486.
- Skógfell milli Voga og Grindavíkr 125.
- skógr, skógar 109, 173², 174, 222 (opt), 253, 321, 322, 326², 330, 334², 393, 427, 494, 495, 527, 538, 552², 555, 678², 698². — Grjóteyrarskógr 174. — í Hraunsfjalli 4. — í Hrossholti 11. — Pétrosskógr í Norðrárdal 173. — Vagla-skógr í Fnjóskadal 526, 546—547, 571. — skógar í Þórs-mörk 326, 330. — skógarholt 3, 269. — skógarhögg 186, 495², 552. — skógaritak 25. — skógarkinn 4. — skógar-teigar 99², 330, 334. — skóg-artópt 173. Sbr. timbr, viðr.
- Skógr (= Þykkvískógr) í Dalasýslu 416—417.
- Skolastika, sjá Scolastica.
- Skollagerði í Fnjóskadal 502—504.
- Skollatunga í Hörgárdal 219.
- Skor á Barðaströnd 431—433, 708.
- skór, skóklæði 473, 684. — svartar-

- skór 473². — skógætur (= skæðaskinn) 685.
- Skorholt, sjá Skorrholt.
- skorningr, sjá klæði 472.
- skornir diskar, sjá smíði, sbr. búsgagn.
- Skorradalr í Borgarfirði 177, 178, 255.
- Skorrholt í Borgarfirði 175.
- skot 469 (opt), 518.
- Skottar 30, sjá Gotar.
- skraddari 517.
- Skrauma (Skraumuhlaupsá) á sýslumótum Dala- og Snæfells-sýslu 146—147, 425—427, 532.
- skreið 16², 25, 26², 43, 50, 126, 283, 284², 326, 413, 436, 561, 631, 705, 758. — samfengin skreið 758.
- Skriða í Fljótsdal, Skriðuklaustr 189, 409, 424, 446—447, 538, 567, 577, 709, 748—749.
- Skriða í Reykjadal 133, 293, 337—340, 405, 527, 574—575, 686, 716—717.
- Skriðdalr í Suðrmúlasýslu 540, 577, 639.
- Skriðnafell á Barðaströnd 202.
- skrif: söngbók með gamalt skrif 39.
- skript, skriptir 71, 150, 163, 308², 339, 356³, 373², 407, 454, 455², 457, 490, 500, 501, 622, 623, 625, 727, 736, 737, 741², 743, 745. — skriptafaðir 235², 591². — skriptaganga 592. — skriptamál 592. — skriptamál Ólof-
- ar Loftsdóttur 236—247. — skriptastóll 238.
- skrúði 191, 628, 733. Sbr. kirkja, — skrúðhús, sjá kirkja.
- Skuggabjörg í Deildardal 655.
- Skuggabjörg í Fnjóskadal 170.
- Skúlasón: Guðmundr, Hafliði, Hallgrím, Þorlák.
- skuldir 20, 26, 27, 30, 35, 41, 50, 52, 92, 144, 145, 155, 194, 200⁴, 201⁵, 206, 225, 231, 232, 245, 246, 256, 266, 300, 336², 344, 346², 355, 365, 366⁴, 375, 388, 398, 407, 430, 437, 440, 512, 515, 550, 557, 565², 571, 584, 603³, 616, 631, 632, 659, 688, 719 (opt), 721, 760. — skuldaferli 26. — skuldalúkning 727. — skuldamenn 721.
- Skúli Jónsson í Húnavatnspingi (1479—1491) 184, 764.
- Skúli Loftsson, Guttormssonar hins ríka (dáiinn 1481) 117—118, 152—153, 180—181, 183, 184—185, 192, 346, 375—376, 388—389, 600, 637.
- Skúli Þórðarson vestra (á Snæfellsnesi 1480—1488) 277, 306, 370, 413, 429, 576, 613.
- Skúli Þorláksson prestur á Grenjadarstað (d. 1704) 93, 127, 310, 371, 430, 569, 588, 683.
- Skúmstaðir í Landeyjum 375, 487.
- skurðr: ij stakka skurðr 28.

- skyldleiki, sjá frændsemi.
 skyldufasta 240.
 skylduliðr 420. Sbr. frændsemi.
 skyldumessa 648.
 skyr, sjá kostr.
 skyrta, sjá klæðnaðr.
 skæði 210, 538, 578, 613, 685,
 730. Sbr. skór.
 skækjusunr 469.
 skötubörð, sjá kostr.
 slag, sjá mannslag.
 Slakkagil í Norðrárdal 173.
 slátr 38, 96, 119, 283, 637.
 Sbr. kostr.
 slátr 19, 87, 146, 554. — tveggja
 daga slátr 111². Sbr. slægju-
 land.
 Slavi 635.
 Sleðnadalsá í Austfjörðum 99.
 slekt og burðir 754.
 Slesvik 102, 305, 359, 360,
 364, 496, 506, 635, 636,
 689, 755.
 Sléttahlíð í Skagafirði 264.
 slægjuland 145.
 smágarðar 362.
 Smáhamrar í Steingrímsfirði
 174.
 smájarðir 360, 361, 363, 364².
 smálkamatr, sjá kostr.
 smáviðr, sjá viðr.
 smávoð, sjá voð.
 smeltir munir 330, 472, 630².
 smiðar 684, 685. — birkismið
 684². — Sbr. gullsmiðr, kopar-
 smiði (málmr). — Sbr. skornir
 diskar, smeltir munir. — smiðar-
 tól 473. — tinsmið, sjá málmr.
 — sjá trémiði (tré). — víra-
 virki 472. — Sbr. klaufham-
 ar (búsgagn). — nafar 78. —
 sög 580. — smiðr 36. —
 smiðjuhús 685.
 Smiðr Guðmundsson í Aust-
 fjörðum (1485) 529.
 smjör 14, 15, 30, 43, 58, 77,
 96, 106, 119, 121, 152, 251,
 283, 286, 325, 370, 412,
 413, 429, 436, 472, 503,
 504, 558, 583, 586, 614,
 621, 631², 637, 646, 719,
 735, 739, 761. — ij fjórð-
 ungar smjörs fyrir skreiðar-
 vætt 16. — lausasmjör 77. —
 smjörjár, sjá búsgagn.
 Smjörhólar í Reykjadal í Suðr-
 þingeyjarþingi 575.
 Snjallshöfði á Landi 323, 325.
 Snjófellsnes, sjá Snæfellsnes.
 Snjófriðr Björnsdóttir, kona
 Björns Sæmundssonar (1481)
 353—354.
 Snjólaug Guðnaðóttir, Oddsson-
 ar, kona Eyjólfis Arnfinnsson-
 ar (enn á lífi 1483) 479.
 snjólaus jörð 104.
 Snjólfir Brandsson, Haldórsson-
 ar, á Óslandi, lögréttumaðr
 (1477—1491) 95, 230—231,
 275, 335—337, 627, 754.
 Snjólfir Hrafnsson, lögmanns
 Brandssonar, undir Ási í Fell-
 um (1483—1484) 479, 507—
 508, 526, 770.
 Snjólfir Sigurðsson prestur í Húna-
 vatnsþingi (1479—1491) 180,
 379, 499, 623, 624, 655,
 656, 659—660, 725, 758.
 Snjólfisdóttir: Anna.
 Snóksdalr í Breiðafjarðardölum
 59, 298, 351, 353, 368, 421,
 428, 429, 763, 764.

- Snorradóttir: Björg, Þórálfa.
- Snorrason: Bárðr, Bjarni, Eyjólfir, Guðmundr, Guttormr, Helgi, Hrafn, Ingimundr, Jón, Magnús, Narfi, Ólafr, Sigmundr, Steinn, Styrr, Thomas, Þorsteinn, Þorvaldr.
- Snorrastaðir í Kolbeinsstaðahrepp 88—89, 206—207.
- Snorri Andrés�on bóndi (í Bjarnarhöfn) (d. 1382) 10, 11, 12—13, 16, 18², 19—20, 22—23, 26, 29.
- Snorri Bjarnason í Fjósatungu (1479) 222.
- Snorri Böðvarsson í Helgafellsveit (1397) 33.
- Snorri Hallgrímsson á Skógarströnd (um 1450) 51—52.
- Snorri Hallgrímsson í Eyjafirði (1476) 91—92.
- Snorri Helgason prestur í Vestmannaeyjum (1481—1491) 388, 675, 757—758.
- Snorri Hrólfsson prestur nyrðra (1488) 637.
- Snorri Jónsson prestur á Helgafelli (d. 1746) 98, 137, 186, 353, 485, 554, 566, 644, 702, 770.
- Snorri Marteinsson (Narfasonar) bróðir á Helgafelli (um 1370) 25, 26.
- Snorri Narfason prestur á Skarði (Skarðs-Snorri, d. 1260) 2.
- Snorri Narfason lögmaðr (d. 1331) 2.
- Snorri Sveinsson í Skógarnesi (c. 1480—1490) 317.
- Snorri Þórðarson prestur á Snæfellsnesi (1362—1365) 13, 18².
- Snorri Þorgeirsson nyrðra (1490) 691, 693.
- Snorri Þorleifsson kyngir officialis (d. 1376) 16, 23—24.
- Snæbjarnardóttir: Guðný, Ingi-björg, Þorbjörg.
- Snæbjarnarson: Arnbjörn, Árni.
- Snæbjörn Ólafsson í Skagafirði (1489) 651.
- Snæfellsnes (Snjófellsnes) 16, 27, 44, 48, 57, 132, 147, 151, 311, 428, 593.
- Snæfjöll við Ísafjarðardjúp 714.
- Snæfoglsey fyrir Skógarströnd 52.
- Snældubeinsstaðir í Reykholtsdal 733.
- Snös í Reykhólasveit 610.
- sóknari 414.
- sóknarkirkja 210, 382, 461, 462, 530—531.
- sólarsetr 622.
- Sólheimar í Sæmundarhlíð 110—112.
- Sólheimasandr 326.
- Sólmundarson: Jón.
- Sólmundr Egilsson prestur á Snæfellsnesi (1365) 22.
- Sólmundr Jónsson prestur í Hitardal (1399) 36.
- Sólrúnarson: Sveinn.
- Solveig Björnsdóttir, Þorleifssonar, kona Páls Jónssonar á Skarði (d. 1495) 182, 235, 237, 418—420, 443, 511—512, 514, 529, 566.
- Solveig Guðmundsdóttir, Arasonar, hin yngri, kona Bjarna Þórarinssonar (1479—1483) 230, 274, 279, 434—435, 451, 478, 492, 504—505.

- Solveig húsfreyja Órækju Sturlusonar (1365) 21, 22.
- Solveig Pétursdóttir, kona Þorbjarnar Bjarnasonar (1479) 203.
- Solveig Sæmundsdóttir kona Nikulásar Gunnarssonar (1487) 589, 770.
- Solveig Þorleifsdóttir, Árnasonar, kona Orms hirðstjóra Loptssonar og fylgikona Sigmundar prests Steinþórssonar (d. 1479) 71—72, 184—185, 187—188, 190—193, 196—201, 209, 217, 223, 237, 352, 422.
- sonarsonr 439.
- Sophía Loptsdóttir, Guttormssonar (1480; dáiñ 1482) 189—290, 438—439, 548.
- Spágilsstaðir í Laxárdal í Dölum 27.
- Spákonufell á Skagaströnd 181.
- sparlak, sjá sængrklæði 472.
- spensl 693.
- sperðill, sjá kost 77.
- Spóamýri í Þverárhlíð 268.
- spolium 62—67.
- spónn, spænir, sjá búsgagn.
- sprangað tjald, sjá klæði, vefnaðr.
- Sprengisandr 79—83.
- spýtingh 64.
- Staðarbakki í Miðfirði 71, 228, 448, 524—525.
- Staðarfell á Fellsströnd 200. 228.
- Staðarhóll í Saurbæ í Dalasýslu 1, 2, 91², 117, 129, 183—184, 187, 190—193², 196, 197, 199, 200, 203, 276, 295, 296, 350, 351, 394, 407—408, 421, 422, 436, 448, 451—452, 478, 518—519, 526, 560—562, 591, 642.
- staðfestingarbréf 199—201.
- staðr (beneficium) 62, 465, 531². — staðarafhending 734—735, 752². — staðarbót 587. — staðarfyrnd 550. — staðargóz 390. — staðarkirkja 460, 461, 464. — staðarpeningar 748. — staðarspjöll (spell) 39, 334, 484, 721. Sjá Bæjarstaðr (Gaulverjabær), Einiholt, Gilsbakki, Goðdalir, Grenjaðarstaðr, Staðr í Grindavík, Helgafell, Heydalir, Hjarðarholt í Dölum, Hof í Vopnafirði, Hólar í Hjaltadal, Hólar í Hrunamannahrepp, Holt undir Eyjafjöllum, Hruni, Kirkjubær á Síðu, Krýsuvík, Laufás, Melr í Miðfirði, Miklabær í Blönduhlíð, Múli í Aðaldal, Munkaþverá, Mælifell, Oddi, Reykholt, Reynivellir, Saudanes, Skálholt, Stafafell, Stafholt, Tjörn á Vatnsnesi, Tunga í Steingrímsfirði, Valþjófsstaðr, Þingeyrar. Sbr. alla þá bæi, sem hafa Stað- í upphafi nafns.
- Staðr í Grindavík 125—126.
- Staðr í Hrutafirði 658.
- Staðr í Kinnu 302, 367, 507—508, 555, 612.
- Staðr á Reykjanesi 609—610.
- Staðr í Reynisnesi, sjá Reynistaðr.
- Staðr í Skagafirði, sjá Reynistaðr.

- Staðr á Ölduhrygg á Snæfellsnesi (Staðastaðr) 9, 10, 53, 58, 254, 642. — Staðarhreppr, Staðarsveit 17, 23, 28, 29, 30, 31, 32, 44, 45, 46, 47, 254, 613, 618, 653.
- Stafafell í Lóni 408—410, 465 —487, 493—495, 710, 744.
- Stafangr í Noregi 395, 397.
- Stafey fyrir Skógarströnd 52.
- Stafholt í Stafholtstungum 268 —270, 752. — Stafholtstungur 752.
- stafkarl 245.
- Stafney í Hornafirði 486.
- Stakkar á Barðaströnd 255.
- stakkgarðr 175.
- Stakkhamar í Miklaholtshrepp, sjá Hamar.
- stakkr, sjá klæðnaðr.
- stálhanki, sjá hertygi.
- stamp, sjá búsgagn.
- Stapi = Arnarstapi 370.
- stapula 171², 401, 480².
- Statalækr (nú Stokkalækr) á Rangárvöllum 324.
- statuta 171³, 209—211, 661—675.
- stefna 23, 60², 89², 96, 97, 101², 136⁵, 235, 304, 336, 338, 375, 287, 402, 403, 406, 408³, 414, 447, 466, 467, 489², 490, 499², 500³, 536, 545², 615, 623, 624, 625, 715, 722, 724, 732², 736³, 740⁴, 741³, 742, 745, 756³. — lögleg stefna 89, 101, 136, 194, 205, 250, 289, 313, 336, 338, 389, 414, 427, 484, 489, 499, 536, 615, 621, 623, 624, 642, 650, 700², 713, 714, 716, 721, 732, 736, 740, 745, 747, 758. — stefnubréf 375—376, 387, 742. — stundarstefna 375. — stefnudagr 193, 623, 624, 742. — stefnufall 44, 89, 97, 194, 623, 625, 721, 724, 736, 740, 745.
- Stefnir Björnsson í Dýrafirði (1484) 516.
- Steinar í Stafholtstungum 268, 269.
- Steinavellir í Fljótum 489.
- Steindór Helgason sýslumaðr í Hnappadalssýslu (d. 1764) 88, 206.
- Steingrím Steinmóðsson prestur í Skagafirði (1477—1479) 96, 189.
- Steingrímsfjörðr í Strandasýslu 174, 475, 477, 579, 642.
- Steinkross á Rangárvöllum 324.
- Steinnmóðr Bárðarson ábóti í Viðey (d. 1481) 54, 153, 270, 273, 292, 314, 375, 387, 388, 608, 609.
- Steinnmóðsson: Steingrím, Steinn, Þorvarðr.
- steinn (landamerki) 7², 90, 175³, 236, 299, 319², 426³, 486², 525, 609, 688, 698².
- Steinn Brandsson nyrðra (1477—1490) 95, 700.
- Steinn Hrólfsson í Húnavatnsþingi (1486) 563—564.
- Steinn Jónsson biskup á Hólum (d. 1739) 316.
- Steinn Snorrason á Svalbarði við Eyjafjörð (1481—1490) 365, 481—482, 716.
- Steinn Steinmóðsson nyrðra (1490) 660.

- Steinn Þorkelsson bróðir á Helgafelli (um 1370) 25, 26.
- Steinn Þorvaldsson prestur í Skagafirði (1477—1490) 96, 268, 623, 713—714, 725—727.
- Steinnýjarstaðir á Skagaströnd 711—712.
- Steinólfur Árnason á Snæfellsnesi (1399) 36.
- Steinólfur Ingimundarson, bróðir Þorbjarnar í Búðardal (c. 1245) 2, 3.
- Steinólfsson: Þórir.
- Steinsholt í Gnúpverjahrepp 412.
- Steinsholt á Skarðsströnd 3, 4.
- Steinsson: Oddr.
- Steinsstaðir í Reykjadal 575.
- Steinsstaðir í Öxnadal 600.
- Steinunn Bjarnardóttir (1483 eða fyrri) 497—498.
- Steinunn Björnsdóttir (hins ríka; 1482—1484) 451, 529.
- Steinunn Gunnarsdóttir, Jónssonar, fylgikona Lopts Ormssonar (1480; sýnist vera dain fyrir 1487) 296—297, 421, 601, 746.
- Steinunn Magnúsdóttir kona Helga Sigrðssonar (1483) 502—504.
- Steinunn Teitsdóttir, hins ríka í Bjarnanesi Gunnlaugssonar, kona Ólafs Guðmundssonar (1490) 716.
- Steinunn kona Ólafs Þórarinssonar (1397) 32—33.
- Steinunn Þorkelsdóttir nyrðra (d. fyrir 1481) 367.
- Steinvör dóttir Marjónar nyrðra (1478) 151—152.
- Steinvör Þórarinsdóttir, Aronssonar, kona Ásgríms Sigmundssonar (1479—1481) 227—228.
- Steinþór Jónsson á Þverá í Blönduhlíð (1448) 287.
- Steinþór Sölvason (Arngrímssonar) á Hofi í Vatnsdal (1482) 456—457.
- Steinþórsson (Steindórsson): Finnur, Jón, Sigmundur.
- Steinþórsstaðir í Reykholtssdal 173.
- Stekkjarbrekka í Fnjóskadal 552.
- stekkr 175, 575.
- Stephán Björnsson nyrðra (1490) 700.
- Stephán Jónsson á Skarðsströnd (c. 1245) 3.
- Stephán Jónsson bachalaureus arcium, prestur í Skálholtsbiskupsdæmi og biskup í Skálholti (1482—1491) 125, 314, 321, 453, 648, 662, 673, 757—758, 765—766², 768.
- Stephán Ketilsson nyrðra (1486) 569.
- Stephán Loptsson, Ormssonar (1479—1482) 196—201, 351—353, 413, 451.
- Stephán Ólafsson í Hornafirði (1480) 305.
- Stephán píslarvottr 105, 125.
- Stephán Styrkársson nyrðra (1483—1485) 498, 549.
- Stepán Þórarinsson, Aronssonar, bróðir Bjarna, lögréttumaðr á Signýjarstöðum í Reykholtssdal (1478—1490) 138, 141,

- 271, 273, 377, 695—696, 733.
- Stephánsson: Eiríkr, Guðmundr, Jón, Jón Krabbe, Ólafr, Órækja, Þórarinn, Þorbergr, Þorleifr.
- stigi 468.
- Stígr Einarsson, frændi Einars ábóta Ísleifssonar á Munkaþverá (1485—1487) 546, 562, 581, 587—588.
- Stígr Ingimundarson prestur á Hrafnagili (1476—1491) 87, 108, 381, 390, 499, 621, 649, 720, 725, 729, 747.
- Stígsson: Páll.
- stíka 332, 703.
- Stiptskistan (= skjallasafnið) á Hólum 353.
- Stjörnusteinn á Eyrarbakka 94.
- stokkr 580 (= strokkr?). — stokkr með niðrfellu 78.
- stokkr: í stokk ok í járn 441.
- Stóragil í Fnjóskadal 120.
- Stóragröf í Borgarfirði 299.
- stórkerald, sjá búsgagn.
- Stormarn (Stormaren, Stormaria) 102, 359, 360, 364, 496, 506, 635, 636, 689, 755.
- Stórólshvoll í Hvolhrepp 414.
- stórreki 177. Sbr. reki.
- stórskrár (á Skarði um 1600) 418.
- stórviðir 47. Sbr. reki.
- stórvirki 455².
- Stralsund (Stralesund) 399—400, 440.
- Strandarhali í Landeyjum 325.
- Strandarhöfði í Landeyjum 325.
- Strandir (= Hornstrandir) 43, 173, 255, 268, 350.
- Strandsel í Mjóafirði í Ögursveit 132.
- Straumfjörðr á Mýrum 256.
- Straumnes í Borgarfirði 175.
- Straumr á Skógarströnd 427.
- strengur (landamerki) 27.
- strokkur, sjá búsgagn.
- strönd 359, 360, 534.
- Strönd í Landeyjum 324, 326.
- Strönd í Selvogi 124. — Strandarmenn 124.
- Studium, sjá húsakynni.
- Stúfholt í Holtum 325.
- stuldr 79, 245, 246, 681.
- stundarstefna, sjá stefna.
- Sturla Haldórsson vestra (um 1481) 277.
- Sturla Jónsson, Pétssonar, riddari (1392) 6.
- Sturla Magnússon lögréttumaðr nyrðra og vestra (1480—1491) 275, 289, 516, 700, 754.
- Sturla Sigurðsson nyrðra (1489) 660.
- Sturla Þórarinsson prestur eystra (1490) 715.
- Sturla Þórðarson lögmaðr (d. 1284) 2, 4.
- Sturla Þórðarson, Helgasonar, á Staðarfelli (1490) 708.
- Sturludóttir: Þóra.
- Sturluföt í Fljótsdal 538.
- Sturlunga(saga) 2.
- Sturlunga: Bjarni, Björn, Böðvar, Ormr, Órækja, Skeggi, Þórðr.
- Stykkiseyjar á Breiðafirði 256.
- Styrkársson: Þorlákr.
- styrkingarbréf 270, 284.
- Styrmisson: Þorvaldr.

- Styrr Snorrason bóndi á Ökrum á Mýrum (1431) 43—46.
- Styrr Þorvaldsson (c. 1700) 41, 128, 140, 182, 211, 215, 224, 248, 249, 252, 431, 432, 434, 435, 443, 469, 471, 695, 708, 767.
- Stærriakrar í Blönduhlið, sjá Akrar.
- Stærrikambr í Breiðavík, sjá Kambr.
- Stærrivogr, sjá Vogar í Gullbringusýslu.
- Stöðvarfjörðr í Suðrmúlasýslu 482—483.
- Stöffrene 496—497,
- Stöng, skógr í Þórsmörk 330. stöpull, sjá kirkja. subdjákn 613², 752.
- Stúðavík í Ísafjarðarsýslu 198, 588, 589.
- Sudermann, sjá Hans.
- Suðurlönd,eyjar á Breiðafirði 255. súðpvari, sjá búsgagn.
- Suejrn, sjá Sveinn.
- Suerigh, sjá Svíaríki (Svíþjóð).
- Súgandafjörðr í Ísafjarðarsýslu 198.
- Sugurðr, sjá Sigurðr.
- Súl(u)holt í Flóa 320.
- Súlunes í Melasveit 29—30, 175, 733.
- Sumarliðadóttir: Kristín, Ólöf.
- Sumarliðason: Árni, Eiríkr, Haldór, Sveinn.
- Sumarliði Eiríksson, Loptssonar, (d. 1491) 84, 87, 312, 451, 547—549, 562—563, 569—572, 581—586, 759—760.
- Sumarliði Loptsson, Guttormssonar 226.
- Sumarliði Þorsteinsson, Eyjólfssonar (1386) 30.
- Sund (Viðeyjarsund) í Kjalar-nessþingi 718.
- Sunddalur á Ströndum 256.
- Sunnlendingar, sunnlenzkir menn 719. — Sunnlendingafjórðungur 127.
- supplicacia 281—285, 420.
- Svalbarð á Svalbarðsströnd 147—149, 302, 349, 475, 477, 482, 719. — Svalbarðsströnd 349, 416, 417, 422, 423, 443—444, 510—511, 548, 717. — Svalbarðsstrendingar 416.
- Svalbarð í Þistilstirði 221, 302.
- Svanhildr Hrafnadóttir vestra (1478) 173.
- Svangar í Skorradal 177.
- Svarból í Álptafirði í Snæfellsnessýslu 588, 714.
- svardagi 247.
- svardleysugröf 525.
- Svarfaðardalur í Eyjafjarðarsýslu 92, 120—121, 147—149, 159, 199, 345—346, 438, 510—511, 512, 537, 548, 568, 727—728, 750.
- Svarfhóll í Geiradal 199, 256.
- Svarfhóll (Svarbhóll) í Miklaholtshrepp 17—19, 23—24, 36.
- Svarfhóll í Stafholtstungum 268.
- Svartá í Skagafirði 236.
- Svartárdalur í Húnavatnsþingi 266, 456, 645.
- Svartárdalur í Skagafirði 180—181, 568.

- Svarthöfðason: Jón, Þorsteinn. Sveinn Jónsson prestur eystra, í svarti dauði 104. Heydölum og ráðsmaðr Kirkjubæjarklaustrs, prófastr milli Helkunduheiðar og Breiðdals-
 Svartr Þórðarson skáld á Hof- stöðum í Þorskafirði (1477) 114. ár (1480—1490) 269, 315, 409, 442, 493, 538, 577—578, 685, 697—698, 709—710, 715—716.
- Svartshamar á Skarðsströnd 4. Sveinn Jónsson á Sveinseyri (1479) 202—203.
- Svartsson: Bessi, Pétur, Þorlákur. Sveinn Nielsson prófastr á Staðastað (d. 1880) 236, 486.
- Svecia, sjá Svíaríki. Sveinn Oddsson nyrðra (1488—1490) 621—622, 654, 700.
- Sveðjustaðir í Miðfirði 137. svefn 79. Sveinn Pálsson prestur í Holti undir Eyjafjöllum (um 1480) 330.
- Svefneyjar á Breiðafirði 256, 522—523, 560. Sveinn Pétursson biskup í Skálholti (d. 1476) 54, 59, 75, 86, 150, 172, 175, 314, 334, 350, 627.
- Svegia, sjá Svíaríki. Sveinbjörn Pálsson prestur á Staðarhóli (1479—1482) 190, 192, 295, 451. Sveinn Sólrúnarson á Snæfellsnesi (1362) 16.
- Sveigistaðir, sjá Sveðjustaðir. Sveinar, landamerki Tjarnar á Vatnsnesi 34. Sveinbjarnarson: Árni, Thomas, Þórður, Þorgils, Þorsteinn. Sveinn Sumarliðason, Eiríkssonar (1485—1491) 547—549, 569—572, 581—586, 727—728, 759—760.
- Sveinbjörn Þórðarson officialis og prestur í Múla í Aðaldal (d. 1489) 60, 70—71, 143, 145, 205, 220, 223, 336—337, 339, 373, 379, 381, 386, 389, 483—484, 485, 497—498, 650, 688, 720—721. Sveinn Þorfinnsson nyrðra (1487) 599.
- sveinn, sveinar 348, 472², 505, 517, 582, 636, 745. — lögráðinn sveinn 745. Sveinn Þorgeirsson á Snæfellsnesi (1480) 311.
- sveinn = piltr 437. Sveinn Þorkelsson, Sveinssonar, í Klifshaga (d. fyrir 1482) 423, 444.
- Sveinn Eyjólfsson nyrðra (1488—1489) 611, 614, 682—683. Sveinisdóttir: Guðný. Sveinn Guðmundsson í Skagafirði (1477—1490) 94—96, 217, 232, 286, 345, 354, 385, 386, 512, 537, 652, 655, 696, 711, 712. Sveinseyr í Tálknafirði 202—203, 516.
- Sveinn Helgason prestur vestra (1480—1486) 295, 578. Sveinsson: Árni, Brynjólfur, Einar, Guðmundur, Hallur, Hallvarður, Indriði, Jón, Oddur, Ólafur, Snorri, Þórður, Þorkell.

- Svejustaðir, sjá Sveðjustaðir.
sverð, sjá hertygi (vopn).
Sverige, sjá Svíaríki.
Sverrir Þórðarson nyrðra (1478)
125.
Svertingsstaðir í Torfustaðahrepp
í Húnavatnssýslu 137.
Svíaríki (Suerigh, Swecia, Svi-
þjóð) 102, 171, 305, 359,
360, 363, 364, 480, 496,
635, 636, 689, 755.
Sviðinsvík á Ströndum 156.
Sviðnur, eyjar á Breiðafirði 255.
svín 472. Sbr. grís.
Svíná í Náttfaravíkum 8.
Svínadalr í Borgarfirði 178.
Svínadalr í Húnavatnspingi 74,
648.
Svínafjall (Svínafell) í Öræfum
443.
Svínárnes í Höfðahverfi 453.
Svínavatn í Húnavatnspingi 115
—117³.
Svíney en litla á Breiðafirði 3.
Svithunsmessa 443.
Swdermann, sjá Hans Suder-
mann.
Swecia, sjá Svíaríki.
Syðri-Akrar, sjá Akrar í Blöndu-
hlíð.
Syðridjúpidalr í Skagafirði 691
—692.
Syðriey á Skagaströnd 513—
514.
Syðraholt í Svarfaðardal 345—
336, 750.
Syðri-laugar í Reykjadal 657.
Syðrivestrholt undir Eyjafjöll-
um 330.
Sygurðr, sjá Sigurðr.
syndagjöld 105. — syndalausn
- 14, 244. — syndalausnarbréf
531.
synodus 1, 210², 441. — synod-
ale 662, 666.
sýrukerald, sjá húsgagn.
sýsla 81, 83, 101, 135, 147,
305, 313², 343, 365, 366,
398, 447, 496², 545², 546,
606, 615, 631, 632², 642,
679, 700, 701, 718, 724. —
sýslubríf 101, 313, 447—448,
545—546, 717—718. — sýslu-
maðr 5, 102, 282, 463, 518,
545, 663, 665², 666², 667²,
668, 669, 670, 673, 674,
705², 718², 736.
systir skilgetin 152.
systir (nunna) 311², 457.
systrungr 210.
Sæból á Ingjaldssandi 42.
sælatider, sjá sálutiðir (sálumessa).
Sælingsdalstunga í Dalasýslu
296.
sæluvika 505.
Sæmundardóttir: Ástriðr, Guð-
laug, Helga, Solveig.
Sæmundarhlíð(in) í Skagafirði
110, 111, 112, 129, 195,
196.
Sæmundr Jónsson nyrðra (1485)
649—550.
Sæmundr Magnússon á Hóli í
Bolungarvík 154.
Sæmundr Þórarinnsson á Snæ-
fellsnesi (1453) 53.
Sæmundr Þorsteinsson prestur í
Austfjörðum (1477) 98.
Sæmundsson: Benedikt, Brandr,
Jón.
sæng 36, 77, 172, 179, 210,
297, 298, 303, 304², 309,

- 374, 375², 472, 499, 578, 579², 581, 583, 586, 659², 684, 685, 730, 735, 761. — sængarleppr 580. — sængar-spjör 580. — sængrklæði 79, 257. — beðver 472. — tíf-ings dýnuver 77. — rekkju-voðir 735. — sparlak 472.
- sætt, sjá sátt.
- Sæunn Guðnadóttir, Oddssonar, kona Bessa sýslumanns Fin- arssonar (1450) 51.
- söðull, sjá reidskapr.
- Söðulsholt í Hnappadalssýslu 11—12.
- sög, sjá smíðatöl, sbr. búsgagn.
- sök: xviiij álna sök 674³.
- söl (á fé), sjá sal.
- sölujörð 96.
- söluvoð, sjá voð.
- sölvafljara 276, 351, 610.
- Sölvasker í Borgarfirði 175.
- Sölvason: Ólafr, Steinþór.
- Sölvi Jónsson nyrðra (1478) 168—169.
- Sölvi Þorvaldsson nyrðra (1486—1491) 563—564, 764.
- söngr 629. — söngr að kirkju 48, 49, 106¹, 107, 176, 177, 189, 218, 219³, 320², 326, 328, 329, 330, 331, 333³, 334, 405, 460, 461³, 464², 627², 628, 748. — söngr til moldar 129. — söngr sálutíða 14. — „óvinarsöngr“(!) 674. — söngkaup 189². — söng- laus staðr, sönglaus þing, sönglausar kirkjur 677, 713, 726.
- Tálknafjörðr í Barðastrandar- sýslu 202, 342.
- taða, töður 57, 134, 259, 393.
- takmark (-mörk) 10, 178, 250, 286, 313, 326², 483, 516, 525, 530¹, 531, 545, 546, 554, 608, 716, 724.
- taksetning 463, 466, 467, 592, 719², 742², 743.
- tala, sjá tiltala.
- Tannason (Tumason): Þormóðr. tauptr, sjá tópt.
- tefling, sjá klæði.
- tegn, sjá þegn, þegngildi.
- teigr 8, 134, 259. — teigskógr (Teigskógr?) 610.
- Teigr í Fljótshlíð 331.
- Teigr í Hrafnagilsspingum 562—563, 571.
- Teiste, sjá Hans.
- Teitr Finnsson (Böðvarssonar) prestur (á Barði; 1491) 750.
- Teitr Gunnlaugsson ríki í Bjarn- arnesi lögmaðr og hirðstjóri (1448; enn á lífi 1467) 49—50, 181—182, 290.
- Teitr Haldórsson í Hornafirði (1480) 305.
- Teitr Jónsson prestur syðra (1482) 454.
- Teitr Magnússon vestra (1478) 146—147.
- Teitr Ólafsson í Skagafirði (1489) 654.
- Teitr Pálsson í Rangárþingi (1481) 414.
- Teitr Pétursson kirkjuprestur í Skálholti (1663) 539.
- Teitr Sigurðsson vestra (1483) 504.
- Teitr Torfason sterki (1663) 539.

- Teitr Þorleifsson ríki í Glaumbæ 660.
- Teitsdóttir: Kristín, Steinunn.
- Teitsson: Gunnlaugr, Helgi, Höskuldr, Ketill, Michael, Oddr.
- testament, testamentisbréf, testamentisgjöf 12, 13, 14—15, 27, 129—131, 225, 375, 383, 458, 528, 541², 598, 655—656.
- Thomas Alcok enskr maðr (1478) 170—171.
- Thomas Ásgautsson, Jónssonar vestra (1488) 642.
- Thomas erkibiskup af Kantarabyrgi 105, 333, 630², 647.
- Thomas Einarsson í Austfjörðum (1485) 535.
- Thomas Finnsson lögréttumaðr (1663) 520.
- Thomas Guðmundsson í Dalasýslu (1480) 50.¹
- Thomas Guðmundsson nyrðra og vestra (1477—1488) 118, 121, 148—149, 253, 427, 453, 498, 614.¹
- Thomas Hrafnsson Miklabæjarmaðr, vestfirzkr (1476—1499) 69, 233, 415, 543.
- Thomas Illugason í Rangárþingi (1476) 82—83.
- Thomas Jónsson vestra og nyrðra (1486) 558, 574.
- Thomas Kolbeinsson nyrðra (1491) 738.
- Thomas postuli, Thomasmessa 122, 610.
- Thomas Snorrason prestr á Helgafelli (d. 1365) 12, 769.
- Thomas Sveinbjarnarson, Þórðarsonar, nyrðra (1478—1485) 135, 137, 547.
- Thomas Þorbjarnarson á Suðrnesjum (1484) 513.
- Thomas Þorsteinsson nyrðra (1479) 180—181.
- Thomasdóttir: Þuríðr.
- Thomasson: Arnoddr, Jón, Þórðr.
- Thorkelin: Grímr.
- Thorsteinsson: Árni.
- Tiburciusmessa 148—150, 255, 256, 257, 547, 562.
- Tideke Bernhardsson (1480) 262.
- tíðir, tíðagerð 106, 219, 220, 239, 311, 464², 465, 466, 659.
- Tídelsson: Sigmundur.
- tilgjöf 93, 134, 259, 276², 277, 295, 351, 413, 461, 462, 548, 661, 760, 762.
- tiltala, rétt tiltala 22, 82, 83, 141², 143².
- timbr 222, 547². — hundrað timbrs í skógi 494. — timbrhögg 495². Sbr. skógr.
- tin, sjá málmar.
- Tindar í Króksfirði 256.
- Titlingsholt í Melasveit 175.
- tiund 27, 48, 61 (opt), 62², 75, 156, 176², 177², 178, 194, 210, 246, 269, 270⁴, 274, 320, 327, 329, 330, 331, 333, 336², 337², 338, 346, 358, 382⁵, 403, 459, 460², 461³, 464³, 465³, 500, 510, 562, 631, 648, 663², 664², 665, 666, 667², 668², 669²,

¹) Þetta hvorttveggja gæti þó verið einn maðr.

- 670², 671², 672², 673², 674, 721, 734, 757, 758². — tíundargjöf 415, 438, 439¹, 589, 641, 644, 692, 714. — tíundargjörð 337, 733. — tíundarlag 74. — tíundareikningr 645. Sbr. heimatíund.
- Tjaldanes í Saurbæ 534.
- Tjaldastaðir á Rangárvöllum 324—325, 332.
- Tjarnará á Vatnsnesi 765.
- Tjarnargil í Skagafirði 146.
- Tjörn í Aðaldal 34—35, 751.
- Tjörn í Svarfaðardal 199, 346.
- Tjörn á Vatnsnesi 554, 765.
- Tjörnnes í Þingeyjarþingi 555.
- Tjörvastaðir á Landi 323.
- Tjörvi Björnsson prestur á Einiholti í Hornafirði (1467—1482) 334, 485—486.
- Tófasón: Þorsteinn.
- tollr, tollar 134, 246, 259, 286², 447, 459, 460, 473, 664, 689. — tolladómr 560—562.
- tópt 111. — tóptarstaða 111.
- torf, torfgröptr, torfrista, torf-skurðr, torfstunga 4, 17, 19, 36, 36, 57, 173, 449, 685, 748. — torfrimi 326. — torf-skéri, sjá búsgagn.
- torfa 8.
- Torfadóttir: Málmfriðr.
- Torfason: Teitr.
- Torfastaðir í Vopnafirði 590.
- Torfholt í Miðfirði 137.
- Torfi Jónsson í Klofa (1491) 754.
- Torfi Jónsson kirkjuprestur í Skálholti (1663) 539.
- Torfi Jónsson í Flatey (1712) 598.
- Torfi Koðrannsson á Snæfellsnesi (1365; d. 1394) 21.
- Torfustaðir í Miðfirði 199.
- Torlacus, sjá Þorlákr.
- Torlaff, sjá Þorleifr.
- Torlevus, sjá Þorleifr.
- transscripta, transskriptarbréf 7—8, 54, 60, 74—76, 84, 87—89, 94—97, 99—100, 102—103, 107—110, 128—129, 131—132, 138, 140—143, 159—160, 162—163, 181—182, 187—190, 196—201, 204—209, 212—215, 223—224, 230, 233—234, 247—248, 258, 264—268, 270, 275—278, 286—291, 293—294, 296—298, 301, 309, 313, 335—337, 340—341, 345—347, 350—353, 355—366, 371—375, 384—386, 395—397, 407—408, 416—417, 419, 421—424, 431—432, 440—443, 445, 446, 453—456, 468—474, 477—478, 481, 485—487, 491—492, 504—507, 511—514, 518, 519, 522—524, 538—539, 550—554, 558—559, 563—564, 566—568, 572, 590, 597—604, 608, 622—627, 632, 634, 635, 637—638, 649—653, 656, 676—678, 682, 685, 696—698, 702—705, 708—710, 715—716, 748—749, 750, 751, 763—764.
- translaciones sanctorum (upp-tökudagr beina): Johannis episcopi Holensis 31, 182, 423, 475. — „Martine“ 444. —

- Mathei 188. — Thorlaci episcopi 217, 288, 375, 387, 388, 757.
- tré 28, 177. — v álna tré 127. trédiskr, tréfat, sjá búsgagn. — trekross 334. — trésmíði 684.
- Trékyllisvík (Trégildisvík) 276, 351, 412—413, 435.
- treuga 64.
- treyja, sjá klæðnaðr.
- trinitatisdagr 328², 330, 487, 630. — trinitatisvika 6, 600.
- trog, sjá búsgagn.
- Tumason: Ólafr.
- Tumi Arngeirsson nyrðra (1479) 221.
- tún 57. — túngarðr 34, 175³, 326.
- Tunga í Andakýl 174.
- Tunga í Bitru 198.
- Tunga í Biskupstungum 730.
- Tunga í Hrutafirði 448—449.
- Tunga í Hvammssveit 746.
- Tunga í Króksfirði 256.
- Tunga í Máfahlíðarkirkjusókn 48², 256.
- Tunga hin litla í Holtum 323.
- Tunga í Steingrímsfirði (Tröllatunga) 579—580.
- Tunga í Tálknafirði 142, 342—343.
- Tunga í Vatnsdal 121—122, 537.
- Tunga á Vatnsnesi 554.
- Tunga í Viðidal, sjá Viðidals-tunga.
- Tunga = Hafrafellstunga 761.
- Tungulækr á Völlum 99.
- Tungná (Túná) á Landmannaaf-rétt 79—83.
- Tunguá í Melasveit 175.
- Tungumúli á Barðaströnd 167.
- Tungur inn í gili í Þórmörk 330.
- Tungusveit í Skagafirði 73, 196, 217, 546.
- tunnumál 703.
- Tveggja postula messa, sjá Philip-pus & Jacobus, og Símon og Judas.
- tvígilding (gjalds) 71², 562.
- tvímæli 137.
- tvinni 473².
- tygi, sjá hertygi.
- tylftardómr 135—136, 212—213, 271—272, 275—278, 289, 304—305, 317—318, 343—345, 352, 376—382, 413—415, 436—439, 469—471, 483—485, 488—490, 493—495, 499—501, 512, 542—543, 569—573, 614—618, 621—625, 649—650, 699—701, 713, 723—727, 729—730, 736, 739—745, 747—748, 756—758. — tylftareiðr 70, 741.
- Tyrfingsstaðir á Akranesi 178.
- Tyrfingsstaðir í Skagafirði 127².
- töng, sjá búsgagn.
- tönn (rostungstönn) 211.
- Uazskall, sjá vatnskall.
- uikarius, sjá vicarius.
- Úlfansfell (Úlfarsfell) í Helga-fellssveit 32—33.
- Úlfheiðinn í Villingaholti (um 1480) 319.
- Úlfsdalafjöll milli Fljóta og Siglu-fjarðar 447.
- Úlfsson: Einar, Indriði.
- Úlfsstaðir í Landeyjum 332.

- ull 78. — ullarvefnaðr 735. — ullardúkr 77. — ullhandklæði 77. — ullklæði 22. Sjá ulláklæði.
- umboð, umboðsmaðr 2, 5, 57, 60, 61², 62, 68, 71, 81, 83, 89, 90, 91³, 97², 101, 102³, 135, 140, 147, 149, 169, 183, 185, 186—187³, 191, 192, 195, 201⁴, 205, 213², 220, 224, 235², 248, 251, 252, 261, 262, 264, 266, 272, 274, 275², 276³, 277⁵, 284, 286, 294, 313², 318², 337, 341², 342, 343, 344, 345, 347, 348², 351², 362², 363, 364, 365², 366³, 370, 378, 383, 389, 393, 397, 403², 408³, 413, 414², 419², 420³, 421, 427, 429², 436², 437⁵, 438, 439, 447, 448², 455², 456², 458, 459³, 461, 468, 470, 474², 478, 482, 484⁵, 488, 490², 500², 501, 507, 531, 532², 536², 545, 546², 561², 562², 570⁴, 571³, 573, 584, 599, 600, 606, 615, 617, 619², 621, 622, 623, 625, 631, 632, 641, 642², 645², 679, 681, 697², 700², 701³, 704, 705, 706², 716², 718², 720, 721², 722², 724³, 725, 727, 736, 737², 740, 741, 742, 743, 745², 748, 750, 752, 753, 754, 761, 763³, 764³, 766². — umboðsbréf 183, 204, 216, 225—227, 481—482, 492, 717—718, 766.
- umbúningr (til moldar) 130.
- umburðarbréf 530—531.
- ummerki 98, 111, 134³, 259, 329, 412, 476, 520², 527, 555, 574, 620, 644, 647, 678, 697.
- umskiptisbréf 399—394.
- Una Þorgrímsdóttir nyrðra (1481) 410—411.
- undanfæri 377, 378, 498.
- undirmör 77. Sbr. slátr.
- undirsátar, sjá þegnar.
- undr 104.
- ungventum 64.
- uppperðarkerald, uppistöðukerald, sjá búsgagu.
- upplagsbréf 765—766.
- uppreiðslumaðr 417.
- Uppsálin i Hvolhrepp 324, 332.
- uppstigningardagr 51, 196, 259, 261, 262, 368, 483, 528, 544, 566, 594, 619.
- Upsir á Upsaströnd 92, 537.
- Urbanus páfi 569.
- Urðir i Svarfaðardal 92².
- úrskurðr, úrskurðarbréf 23—24, 59, 99—100, 107, 290, 291, 351—353, 375, 404—407, 454, 455, 485, 488, 490—491, 560—562, 653, 680, 731.
- utanstefningar 5.
- Útanverðunes i Hegranesi 654, 655.
- Útmanasveit i Norðurmúlasýslu 119, 190, 445.
- útbú 133.
- útferð (= útför) 14.
- úthagi 641.
- úthús, úthýsi, sjá húsaskipan.
- útjörð 201, 358.
- útlát 133.
- útlausn 346, 573.
- útlegð, útlægir menn 248, 279,

- 280², 282, 345, 378, 405, 704³, 725². — útleððarverk 700.
- útlendingar, útlenzkir menn 282, 283³, 284², 359⁴, 360⁴, 361³, 362², 363⁵, 364, 398, 517³, 518, 703, 704, 754.
- útlönd 173, 177, 330, 332. Sbr. útjörð.
- útróðrarmenn 561.
- útsetning af heilagri kirkju 464, 466, 467.
- Útskálar í Garði 153, 389.
- útvöxtr 330².
- Vaðdráttir 111.**
- Vaðlaþing (Vöðlaþing, Vöðluþing) 365, 366, 447, 545, 632, 700—701.
- vaðmál 9, 14, 15², 21⁵, 22, 25, 26, 28, 29, 45, 96, 125, 283, 319, 326, 327, 328, 412, 476, 540, 578, 613, 614, 637, 685, 719, 739.
- Vaglar (Vaglatún) í Blönduhlíð 7.
- Vaglar í Fnjóskadal 221—223, 526, 546—547, 682. — Vagla-skógr 571.
- vaka (sbr. vigilia) 239, 246, 312. — Bótólfsvaka 136, 536.
- Vakrsstaðir í Hallárdal í Húnavatnspingi 180—181.
- Vakrsstaðir í Rangárþingi 326.
- Valagilsá í Austfjörðum 99.
- Valagnúpar á Reykjanesi 125—126.
- Valavarða (Völuvarða) í Fnjóskadal 8, 222.
- Valdarás í Viðidal 199.
- Valdason: Gisli.
- Valdastaðir í Kjós 178.
- Valdemarsdóttir: Margrét. valdsmaðr 599, 680, 705, 724.
- Valentinus martyr 201.
- Valerianus hinn helgi 257, 547, 562.
- Valerianus Þórarinsson vestra (1453) 53—54.
- Valgerðr Ástriðardóttir (1490) 690—691.
- Valgerðr Gizurardóttir, móðir Jóns Sveinssonar (1481) 343.
- Valgerðr Ormsdóttir eystra (1479) 189.
- Vallahólmr í Skagafirði 146, 196.
- Vallaes á Völlum 98, 99.
- Valshamar í Króksfirði 256.
- Valshamar á Skógarströnd 425 — 426.
- Valþjófsdalr í Öndurarfirði 627.
- Valþjófstaðr í Fljótssdal 519—520, 538, 749.
- vanrétti 79.
- vara, varningr 26, 38, 283, 319, 321², 326, 327, 330, 332, 334, 335, 360, 361, 362, 363, 364, 614, 672, 673, 705. — varningsklæði 543. — vöruvirt góz (fé, peningar) 173, 484².
- Varðgjá í Eyjafirði 87, 104, 186, 341, 447.
- Varmahlíð undir Eyjafjöllum 329.
- Varmalækr á Rangárvöllum 324.
- varnaðarbréf, sjá verndarbréf.
- varnarrit (Guðbrands biskups) 40.
- vatn 82, 83, 134, 175, 259.

- vatn = Aurriðavatn 99.
- Vatn í Skagafirði 540—541.
- Vatnsdalr á Barðaströnd 142, 255.
- Vatnsdalr í Fljótshlíð 332.
- Vatnsdalr(inn) í Húnavatnsþingi 92—93, 97, 116, 122², 295, 449, 456, 537, 552—553, 563—564, 648—649, 661, 715.
- Vatnsendi í Ljósavatnsþingum 354.
- Vatnsfjörðr í Ísafirði 56, 191—192, 200, 443, 668, 690, 691.
- Vatnshlíð í Skörðum 146.
- Vatnsholt í Staðarsveit 17—19, 23—24, 28—29.
- Vatnshorn í Haukadal 109, 222, 271, 272, 388, 606, 661.
- Vatnshorn í Steingrímsfirði 476—477.
- vatnskall 77.
- Vatnsleysa í Fnjóskadal 551—552.
- Vatnsleysa á Vatnsleysuströnd 125, 185—186. — Vatnsleysuströnd 124, 185—196.
- Vatnsnes í Húnavatnssýslu 228, 308, 449, 554, 764.
- Vatnsskarð undir Vatnsskarði 146.
- Vattarnes á Skálmarnesi 256.
- Vatzfjörðr, sjá Vatnsfjörðr.
- vax 77, 175, 179, 318, 319, 399, 734.
- vébönd 707.
- veð 21², 558. — veðsetning 183—184, 599.
- veðrátta góð 105.
- vefr kastaðr 78.
- vegabréf 768.
- veggir (húss) 484.
- veiði, veiðiskapr 27, 105, 177, 256, 269, 393, 758. — veiðistaða 134, 259.
- Veiðivötn á Landmannaafrétt (sbr. Fiskivötn) 80, 81, 83, 84.
- veita 175².
- veizlubréf 235.
- velborin kvinna 346.
- vel bornir, vel burðugir menn 50, 71, 138, 313, 318, 396, 407, 441, 536, 545, 700.
- Vellir á Barðaströnd 256.
- Vellir eystri og ytri á Landi 323².
- Vellir í Svarfaðardal 148, 159, 438, 512, 568, 571, 600, 727.
- Vellir í Vallahólmi 146, 196.
- Vellir(nir; „Völlurnar“) í Austfjörðum 98, 99.
- velskikkaðir menn 348.
- veraldarmaðr 656. — veraldarvald 383, 407.
- vergögn 48, 57. — verleiga 424.
- verk: vj vikna verk 35, 375. — vikuverk 111. — verkmaðr 240.
- Vermundarson: Jón.
- Vermundr galti á Snæfellsnesi (1367) 23.
- Vermundr Kolbeinsson, Þorgilssonar, á Hvanneyri (d. 1459) 174.
- Vermundr Örnólfsson prestur í Hjarðarholti í Dölum og í Selárdal, og síðan ábóti á Helgafelli (1375—1416) 26, 27, 31, 39, 46—47.

- Vernarðr Einarsson (líklega Árnasonar Dalskeggs) Miklabæjarmaðr (1476—1490) 69, 233, 295, 569, 582, 700.
- verndarbréf 379, 496—497, 756. vers 239.
- verzlan 62—67, 170—172, 281—285, 359, 361, 362, 363, 399—402, 473—474, 479—481, 494—497, 689—690, 702—705, 619.
- veslingar guðs 242, 244.
- Vestfirðir 215, 216, 226. — Vestfirðingar 282. — Vestfirðingafjórðungur 276.
- Vestmannaeyjar 397, 398, 757—758.
- Vestrárdalur í Húnavatnsþingi 268, 307.
- Vestrhóp(ið) í Húnavatnsþingi 72, 179, 223, 559, 599.
- Vestrholt undir Eyjafjöllum 329—333, 675—676.
- Vestrholt í Holtum 326.
- vetfangr, vietfangr, vættfangr 97, 288—279, 375, 498, 639.
- Vettleifsholt í Holtum 255.
- vetrarlegumenn 282, 357, 358, 359², 360, 361², 362, 363², 719. Sbr. vetrseta.
- Vetrliðastaðir í Fnjóskadal 571.
- vetrseta 704. — vetrsetumenn 282, 283⁴, 284.
- vetrnætr 586.
- vicarius generalis 54.
- Vidalín: Jón Þorkelsson, Páll.
- Viðey með Sundum, Viðeyjar-klaustr 54, 152—153, 185, 273, 291, 292, 294, 375—376, 387, 388—389, 603, 609, 611, 705. — Viðeyingar 124. — Viðeyjarsund 318.
- viðgangr, sjá meðganga.
- Viðidalr í Húnavatnsþingi 190—191, 232, 266, 437—439.
- Viðidalsá í Steingrímsfirði 642—643.
- Viðidalstunga í Viðidal (Tunga í Viðidal) 187, 190—191, 199, 542, 544, 550—551, 552—553, 563—564.
- Viðilækr á Skarðsströnd 4.
- Viðilækr í Þverárhlíð 268.
- Viðimýri í Skagafirði 95.
- Viðivellir í Blönduhlíð 623, 624, 747.
- Viðivellir í Fljótsdal 424.
- viðr, viðreki 8, 17, 18, 34, 36, 43, 47, 108, 124³, 125², 126, 127, 173, 174, 178, 184, 186², 234, 382, 449, 489², 490³, 516², 631, 765. — viðabréf Sveins biskups 86. Sbr. morviðr, neyzluviðr, raptviðr, smáviðr, stórviðr.
- viðrnefni: beigaldi: Sigurðr Jónsson. — biskup: Þórólfur Ögmundsson. — biskupsson: Magnús Þórólfsson. — búland: Þorvaldr Jónsson. — bupp: Jón. — danr: Jón Björnsson. — galti: Vermundur. — gamli: Hákon Hákonarson. — hringalín: Jón Jónsson. — keis: Kolbeinn. — krabbi (kranbi): Jón Stephánsson. — krókr: Ívar Þórðarson. — kyngir: Snorri Þorleifsson. — lázari: Eyjólfr Gunnarsson. — leppr: Oddr Þórðarson. — lærði: Jón

- Guðmundsson.—murti: Jón. — Murtason: Jón Jónsson. — prúði: Magnús Jónsson. — ríka: Ólöf Loptsdóttir. — ríki: Guðmundr Arason, Björn Þorleifsson. — skalli: Jón Eiríksson. — skrafmaðr: Einar. — smiðr: Haldór Eyvindsson. — smjör: Jón. — Solveigarson: Jón Sigmundsson. — tjaldr: Jón. — tjaldsson: Björn Jónsson. — tóni: Ólafr Þorleifsson. — pistill: Jón.
- Viðvík í Skagafirði 193, 336, 338, 340, 355, 623, 677, 735. — Viðvíkrsveit 193, 336, 338, 340, 355, 623, 677, 735. vietfangr, sjá vetfangr.
- víg, vígmál 212, 215², 271, 272, 306, 632. — víglýsing 212², 272, 318, 606², 607³, 763², 764. — vígsbætr 271², 272, 318³, 753².
- Vigdís Þorsteinsdóttir, Björnssonar (1481) 354.
- Vígfús (Fúsi) Bjarnason („Bjarnarson“) vestra (1464—1491) kongs umboðsmaðr í Barðastrandarsýslu (1480) 196, 200, 214, 229, 248, 251, 477, 522, 746.¹)
- Vígfús Guðmundsson vestra (1478) 138—140.
- Vígfús Ívarsson (Hólmr; 1386) 30.
- Vígfús (Fúsi) Ívarsson í Skagafirði (1477—1482) 111, 448.
- Vígfús Jónsson (1704) 417.
- Vígfús Jónsson prófastr í Hitardal (d. 1776) 205.
- Vígfús Vígfússon, Þórðarsonar (1711) 733.
- Vígfús Þórðarson vestra (1479) 207.
- Vígfús Þórðarson, Böðvarssonar frá Reykholti 733.
- Vígfúsdóttir: Margrét.
- Vígfússon: Geir, Jón, Jörundr, Kolli, Markús, Nikulás, Oddr, Sigurðr, Vígfús, Þorlákr.
- Vígholtsstaðir í Laxárdal í Dölum 27.
- vigilæ festorum (sbr. vaka) 9, 219, 334, 391.
- Vígisborg undir Jökli 619.
- vígsla: subdjákns 613². — messudjákns 11². — prests 13. — vígsluaskr 77.
- Vík í Eyrarsveit 31—32, 256.
- Vík í Flateyjardal 107—108, 374—375, 571.
- Vík út frá Stað í Skagafirði 449—450.
- Vík á Seltjarnarnesi (Reykjavík) 127², 610—611.
- Víkin (Wigen) í Noregi 636.
- Víkingr Ólafsson í Harðangri (1482) 457.
- Víkingslækr á Rangárvöllum 324—325.
- Víkr í Barðastrandarsýslu 250. vikuverk, sjá verk.
- Vilborg kona Gunnlaugs Þorkeilsonar (1476) 93.
- Vilborg Marteinsdóttir í Húnavatnspingi (1474) 60.
- Vichin biskup í Skálholti (d. 1405), Vilchins máldagar, 27, 54, 124², 126², 135², 332, 561, 566, 567.
- Vilhelm Frimann Jónsson í

¹) Þetta sýnist alt vera einn maðr.

- Vindási á Landi (1885) 80—81, 82—84.
- Vilhjálmr Jónsson syðra (1478) 128.
- Vilhjálmr kardináli 465, 467.
- Vilhjálmr Ketilsson í Borgarfirði (1490) 723.
- Vilhjálmr Ormsson í Kjalarnessþingi (1487—1489) 610.
- Vilhjálmsson: Björn (Bjarni), Jón, Nikulás, Oddr, Sigurðr.
- Villingaholt í Flóa 319.
- vinda (garns) 78.
- Vindás í Kjós 178.
- Vindás á Landi 80, 81, 82, 84.
- Vindr (Wende) 102, 305, 359, 360, 364, 400, 496, 506, 594, 636, 689, 755.
- vinna hreinleg 40.
- viravirki 472. Sbr. smíði.
- virðing, virðingarbréf, virðingargerð 471, 584, 585, 586—587, 604. — viirðingargóz 38, 43, 550.
- virki 518. — á Reykhólum (1483) 468, 469, 492.
- víseyrir 447, 448, 545.
- visitacia, visitacio, visitaziubréf 41, 59², 123, 172², 174, 210, 293, 301—302, 303, 405, 460, 462, 530, 663, 664², 665, 666, 667², 670, 740, 741², 748. — visitator 530, 531.
- visitacio Mariæ (Þingmaríu-messa) 84, 106, 145, 214, 381, 384, 628, 708, 709, 757.
- visskuldur 15.
- Vitazgjafahólmr („Vitazgrafa-hólmr“) í Hornafirði 335.
- vitni 60², 82, 97, 101², 195, 197, 201, 205, 206, 274, 309², 378², 466, 469, 484, 489², 490, 494, 495², 500, 534, 536, 570, 571³, 583, 584², 585 (opt), 607, 616, 617², 621, 623, 650, 680, 681, 706, 729, 737. Sbr. fullnaðarvitni. — vitnisburðr, vitnisburðarbréf 1—3, 6, 18—19, 34—35, 37, 41—43, 46—47, 69, 90—91, 120—122, 128—129, 137, 144—147, 151—152, 158—160, 185—190, 213—217, 221, 223—227, 229—234, 252—253, 258³, 263—266, 274, 286—288, 290—291, 297, 298, 301, 303³, 347, 371—375, 379—381, 384—387, 394—395, 408—411, 416—418, 421—426, 430—435, 440, 443—444, 446—447, 450—454, 468—469, 476—477, 479, 485—487, 492, 494, 501—502, 504—505, 509—510, 513—517, 519—522, 524, 527—528, 540—541, 544, 550—556, 558, 563—564, 566—567, 587—589, 592, 593, 598—599, 601—602, 608—610, 619, 627—628, 632, 639—640, 648—649, 659—660, 683, 687, 688, 690—691, 696—697, 708, 714—715, 731, 746, 748—752, 758—759, 764—765, 767—768. — vitna-laust mál 101—102.
- vistfesta 554.
- voð, voðir 73, 79, 134, 179,

- 218, 272, 321, 328, 503, 504, 538, 583, 618, 658, 685, 730. — gjaldvoð, gjalda-voð 538, 578. — hafnarvoð 26, 38. — smávoð 36. — söluvoð 326.
- Voðalækr á Mýrum 256.
- Vogar við Mývatn 113—114.
- Vogar (Stærri-Vogar) í Gullbringusýslu 686.
- Vogr (Kirkjuvogr) á Rosmhvalanesi 124, 126.
- Vomúlastaðir í Landeyjum 325, 328—329, 332.
- vopen, vopn (skjaldmerki) 415, 572.
- vopn 395, 397, 583. — vopnaviðskipti 344². Sbr. hertygi. — væpnari 446.
- Vopnafjörðr í Norðrmúlapingi 446—447, 535—536, 649.
- vorlag 134, 637.
- vorvertíðarlok 719.
- vottar 11, 14, 23, 36, 89², 136³, 225, 261², 262², 264, 272, 274, 494, 540, 584, 615, 680, 695, 732, 733.
- vulpinæ pelles (skollaskinn) 64.
- vætt (= lok á kistu) 28.
- vættfangr, sjá vetfangr.
- Vöðlaþing, Vöðluþing, sjá Vaðlaþing.
- völlr (tún) 111. — vallargarðr 34, 35, 111.
- Völlr hinn efi í Hvolhrepp 324.
- Völuvarða, sjá Valavarða.
- vöndr, sjá húsbúnaðr.
- Vörðufell á Skógarströnd 50—51.
- Vörðuholt í Melasveit 175.
- Wende, Wendesch, sjá Vindr.
- Westminster (Westmonasterium) 131, 170—172, 180², 385, 479, 481.
- Wijborg (Vébjörg) 102, 103.
- Wismar (Wismer) 399—400, 595—596.
- Yfirmaðr 673.
- yfirreiðir biskupa 59, 122, 172, 174, 338, 530, 650, 663, 664, 665², 666, 667², 668, 669, 670, 673, 674. — prófasts 687.
- yfirseta (til náms) 11.
- ymbrovika, sjá imbruvika.
- yrking (jarðar) 554.
- Ytrafell á Fellsströnd 746.
- Ytraleiti í Reykhólasveit 609.
- Ytrasamtýni í Kræklingahlíð 583—585.
- Ytrafell á Ströndum 173.
- Ytrihóll í Kaupangssveit 86—87.
- Ytrihreppr, sjá Hrunamannamannahreppr.
- Ytrivellir á Landi 82, 83.
- Yztavík í Laufásþingum 113—114.
- Zuidersee á Hollandi 595—597.
- Þarflegir hlutir 15, 92, 93.
- þegn (bæði þegn og þegnugildi) 5, 287², 313, 340, 359², 360, 361, 362², 363², 364, 390, 405², 462—463, 466, 467, 468, 496, 506, 755. — þegnugildi 213, 215, 306. — þegnskylda 5, 459, 734.

- þenari 103, 679², 681, 718.
 Þernuvellir í Hornafirði 486.
 þing (alþingi) 41, 380, 396, 451, 662, 664, 665², 666, 667, 669, 674, 703, 705², 724.
 þing (héraðsþing) 293, 473, 532, 642, 718, 763, 764.
 þing (sókn) 500, 713, 726.
 þing (sýsla) 706.
 þing (gripir) 358, 523, 661.
 þingá (þinghá) 206.
 þingabréf 500.
 þingaprestur 189², 210, 530.
 Þingeyjarþing 101, 104, 109, 135, 161, 341—342, 343, 495—496, 615, 631—632.
 Þingeyrar í Húnavatnsþingi, klaustr 107, 115—118, 153, 180—181, 184—185, 205, 220, 223, 292, 295, 513—514, 553—554, 559, 599, 658—659, 713, 748, 764.
 Þingfararbálkr 724.
 þingfarar kaup 5, 545, 705².
 þingheimr 719.
 þingmaðr 572.
 Þingmannalækr í Fnjóskadal 8, 502, 504.
 Þingnes í Borgarfirði 393.
 þingreið 536, 705.
 þingstaðr 81, 83, 101, 135, 197, 200, 305, 315, 343, 351, 365, 414, 470, 532, 536, 606, 614, 642, 679, 700, 724.
 þingunautr 79, 659, 726.
 Þingvöllr við Öxará 84, 140³, 141³, 213, 272, 278, 707.
 Þistilsfjörðr í Þingeyjarþingi 221.
- Þistilshella undir Jökli 619.
 Þjóðólfr Oddsson í Húnavatnsþingi (1482) 449.
 Þjóðólfr Ólafsson vestra (1483) 491—492.
 Þjóðólfs hagi í Holtum 323.
 Þjóðólfs son: Hákon.
 Þjófr 378. — Þjófabálkr 681. — Þjófnaðr 499. — Þjófssonr 469.
 Þjónusta 36, 68, 130, 204, 210², 374, 405³, 454³, 465, 506, 538, 578, 680², 684, 704, 731, 740³, 745², 755.
 Þjónustubann 529.
 Þjónustufólk 283, 359, 360, 362, 363.
 Þjónustukona 36, 582.
 Þjónustulaun 204, 207, 395, 415, 523, 535, 679, 766.
 Þjónustumaðr 464.
 Þjónustusveinn 553.
 Þjónustutekja 456.
 Þjórsá („Þjórsará“! Þjótzá) 82, 83, 326. — Þjórsártungur 79—83.
 Þóra Jónsdóttir landritarafrú í Reykjavík 138, 223.
 Þóra Sturludóttir kona Óla Bjarnasonar („1435“) 161—162.
 Þóraddarson: Jón.
 Þórálfa Snorradóttir, Hallgrímssonar (um 1450) 51, 52.
 Þórálfr vestra (1362) 15.
 Þórálfr Oddsson nyrðra (1486) 569, 582.
 Þórálfr Þorgrímsson, Jónssonar frá Vikingavatni (1481—1482) 367.
 Þórariinn Aronsson, prests Helgasonar, lögréttumaðr og „bóndi“

- í Döllum (1478—1480) 160, 228.
- Þararinn Eiríksson í Suðrþingeyjarþingi (1479) 222.
- Þórarinn Felixson prestur í Krýsuvík (1447—1448) 609².
- Þórarinn Hrafnsson vestra (1478) 147.
- Þórarinn Jónsson nyrðra (1481) 312—313.
- Þórarinn Lifgarnsson vestra (1484) 511.
- Þórarinn Oddsson prestur og ráðsmaðr Kirkjubæjarklausturs á Síðu (1491) 766.
- Þórarinn Stephánsson vestra (1480) 254.
- Þórarinsdóttir: Steinvör.
- Þórarinsson: Árni, Bjarni, Einar, Eiríkr, Filax, Guðmundr, Hallr, Jón, Ólafur, Sighvatr, Stephán, Sturla, Sæmundr, Valerianus, Þorsteinn.
- Þorberg Stephánsson prestur nyrðra (1476) 69, 70, 89.
- Þorbergsson: Auðun, Haldór, Jón.
- Þorbjargarstaðir í Skagafirði 699.
- Þorbjarnardóttir: Cecilia.
- Þorbjarnarson: Andreas (Auðun), Ásbjörn, Eilífr, Jón, Oddr, Ólafur, Thomas.
- Þorbjarnarstaðir í Laxárdal 651.
- Þorbjörg Eyjólfsdóttir, kona Árna Þorsteinssonar (1477) 120—121.
- Þorbjörg Ólafsdóttir tóna Geirmundssonar, kona Andrésar Guðmundssonar (1483) 477—478.
- Þorbjörg Ormsdóttir, Snorrasonar (enn á lífi 1394) 561.
- Þorbjörg Sigurðardóttir á Snæfellsnesi (1391) 31—32.
- Þorbjörg Snæbjarnardóttir nyrðra (1482) 430.
- Þorbjörn Ámundason prestur á Gilsbakka (1480; d. fyrir 1491) 296, 315, 752.
- Þorbjörn Bjarnason prestur vestra (1479—1480) 202—203, 295.
- Þorbjörn frændi Einars Þorlákssonar, kenslupiltur á Helgafelli (1362) 13—14.
- Þorbjörn Helgason prestur á Tjörn í Svarfaðardal (1480—1492) 720, 725, 729.
- Þorbjörn Ingimundarson í Búðardal (1242—1243) 2.
- Þorbjörn Jónsson í Kálfanesi (1487) 591—592.
- Þorbjörn Þorsteinsson eystra (1484) 520.
- Þórðardóttir: Björg, Hallfríðr, Járeiðr.
- Þórðarson: Auðun, Brynjólfur, Einar, Eiríkr, Grímr, Jón, Jörundur, Knörr, Magnús, Oddr, Pétur, Sigurðr, Skúli, Snorri, Sturla, Svartr, Sveinbjörn, Vigfús, Þórðr, Þorsteinn, Örnólfr.
- Þórdís Runólfsdóttir eystra (1488) 639.
- Þórðr Arnbjarnarson nyrðra (1478—1481) 135, 343, 349.
- Þórðr Atlason nyrðra (1490) 727.
- Þórðr Auðunarson, Salomonssonar, lögréttumaðr (1480—

- 1484) 271, 275, 279, 282, 368, 377, 517.
- Þórðr Böðvarsson prests í Reykholti 733.
- Þórðr Einarsson bróðir á Munkaþverá (1484) 526.
- Þórðr Eiríksson vestra (1482) 431, 432.
- Þórðr Eyjólfsson á Skarðsströnd (c. 1245) 3.
- Þórðr Guðmundsson sýslumaðr Árnesinga (d. 1892) 731.
- Þórðr Haldórsson nyrðra (1478) 145.
- Þórðr Helgason, Guttormssonar, á Stáðarfelli (1480—1485; d. 1493) 254, 255, 352, 532.
- Þórðr Ingmundarson prestur nyrðra (1476—1491) 70, 89, 96, 355, 390, 488, 499, 623, 624, 677, 711—712, 747.
- Þórðr Ingjaldsson á Snæfellsnesi (1390) 31.
- Þórðr Jónsson nyrðra, bróðir Guttorms (1476) 73, 84—86.
- Þórðr Jónsson vestra (1478—1480) 134, 248.
- Þórðr Jörundarson vestra (1428) 42.
- Þórðr Ketilsson nyrðra (1480) 298, 303, 309.
- Þórðr Magnússon prestur í Hnappadal (1478) 163.
- Þórðr Magnússon nyrðra (1478) 135.
- Þórðr prestur í Hruna (fyrir 1400) 38—39.
- Þórðr Sighvatsson nyrðra (1478) 130,
- Þórðr Sigurðsson, Þórðarsonar, frá Haga (1482) 431—432, 434.
- Þórðr Sturluson undir Gnúpi í Dýrafirði (fyrir 1390) 516.
- Þórðr Sveinbjarnarson, officialis Þórðarsonar (1489) 649—650, 656.
- Þórðr Sveinsson prestur, bróðir Brynjólfs biskups (1663) 539.
- Þórðr Thomasson á Snæfellsnesi (1367) 23.
- Þórðr Þórðarson prestur á Höskuldstöðum (1369—1403) 608.
- Þórðr Þórðarson nyrðra (1477—1478) 115—117.
- Þórðr Þórðarson nyrðra (1479—1480) 185, 290.
- Þórðr Þórðarson skrifari Árna 90, 137, 535, 554, 566.
- Þórðr Þorgrímsson í Mýrasýslu (1431) 46.
- Þórðr Þorkelsson vestra (1483) 470.
- Þórðr Þorkelsson Vídalín (d. 1742) 493.
- Þórðr Þorleifsson klaustrhaldari á Kirkjubæjarklaustri (enn á lífi 1733) 137.
- Þorfinnr Hákonarson nyrðra (1485) 549.
- Þorfinnr Þorólfsson prestur á Kviabekki (1474—1479) 60, 205.
- Þorfinnsson: Sveinn, Þorgrímur.
- Þorgeir Jónsson í Austfjörðum (1486) 577.
- Þorgeir Sigurðsson vestra (1490) 690.
- Þorgeir sveinn Þorleifs Björns-sonar (1483) 473.

- Þorgeir Þorgeirsson í Borgarfirði (1480) 298.
- Þorgeir Þorsteinsson (prests Jónssonar) á Sólheimum í Sæmundarhlíð, frændi síra Magnúsar Einarssonar (1477—1478) 110—112, 129.
- Þorgeirsson: Haldór, Jón, Ólafr, Snorri, Sveinn, Þorgeir, Þorlákr.
- Þorgerðr Hallsdóttir, kona Símonar Pálssonar (1481—1485) 408—409, 540—541.
- Þorgerðr Höskuldsdóttir vestra (1362) 15.
- Þorgerðr Jónsdóttir nyrðra (1485—1486) 555—556.
- Þorgerðr Magnúsdóttir, móðir Ingibjargar og Þorbjargar Snæbjarnardóttur (1481—1482) 370—371, 430.
- Þorgerðr Ólafsdóttir, kona Ara Guðmundssonar (d. fyrir 1460) 41—43, 146—147, 215—217, 226—227.
- Þorgerðr Þorsteinsdóttir og Snjófríðar (1481) 354.
- Þorgils Finnbogason (hins gamla, undir Ási í Fellum; 1476) 93—94.
- Þorgils Guðlaugsson á Snæfellsnesi (1358) 10—11.
- Þorgils Gunnsteinsson faðir Lambkárs 2.
- Þorgils Hallsson nyrðra (1480—1490) 300, 453, 498, 716.
- Þorgils Jónsson vestra (1478—1481) 132, 134, 207, 259, 298.
- Þorgils Kolbeinsson, Þorgilssonar, í Andakýl (1489) 688.
- Þorgils Sveinbjarnarson, officialis Þórðarsonar, prestur nyrðra (1476) 93.
- Þorgils Þorsteinsson nyrðra (1491) 738.
- Þorgils Ögmundsson prestur nyrðra (1489—1490) 684.
- Þorgilsson: Gisli, Illugi, Jón, Kolbeinn, Kolbjörn, Lambkárr, Loptr.
- Þorgrímur Jónsson prestur í Glæsi-bæ (d. 1480) 60.
- Þorgrímur Runólfsson á Snæfellsnesi (1365) 20.
- Þorgrímur Þórarinsson bróðir Bjarna (1465) 56—57.
- Þorgrímur Þorfinnsson lögréttumaðr (1480) 275.
- Þorgrímur Þorgrímsson í Skagafirði (1476) 69.
- Þorgrímsdóttir: Una.
- Þorgrímsson: Kári, Magnús, Ólafr, Þórálfr, Þórðr, Þorgrímur.
- Þórhallason: Magnús.
- Þórhallr Oddsson nyrðra (1489) 682.
- Þórhallr Þorvaldsson Miklabæjarmaðr (1476) 70—71.
- Þórhallsdóttir: Bergljót, Margrét.
- Þórhallsson: Þorlákr.
- Þórir Steinólfsson vestra (1428) 42.
- Þórisstaðir á Rosmhvalanesi 42.
- Þorkell Árnason kirkjuprestur í Skálholti (d. 1707) 417.
- Þorkell Bergsson á Dálkstöðum á Svalbarðsströnd (um 1434) 349, 417, 422—423, 444.

- Þorkell Bjarnason vestra (1481) 342.
- Þorkell Björnsson prestur í Kirkjubæ í Tungu (1482) 444.
- Þorkell Einarsson vestra (1478) 154—155.
- Þorkell Guðbjartsson prestur í Laufási (d. 1483) 113—114, 133, 148—149, 152, 204, 483—484, 549—550, 702.
- Þorkell Guðmundsson sýslumaður Húnavetninga (d. 1661—1662) 658.
- Þorkell Jónsson vestra (1485) 532.
- Þorkell Oddsson nyrðra og vestra, sveinn Þorleifs Björnssonar (1479—1484) 225, 384, 386, 446, 473, 519.
- Þorkell Skeggjason í Holtunum í Rangárþingi (1476) 86.
- Þorkell Skeggjason nyrðra (1485)
- Þorkell Sveinsson, Þorkelssonar, á Dálkstöðum (um 1441) 422, 444, 446, 451.
- Þorkell Þorkelsson, Guðbjartssonar, nyrðra (1476—1485) 93, 343, 549.
- Þorkell Þorsteinsson nyrðra (1476—1482) 91, 292, 436, 438.
- Þorkell Þorvaldsson prestur nyrðra (1488) 624.
- Þorkell Þorvarðsson prestur syðra (1481) 388.
- Þorkeldóttir: Björg, Steinunn.
- Þorkelshóll í Viðidal 436—438.
- Þorkelsson: Ásgrímur, Guðmundur, Gunnlaugur, Jón, Magnús, Ólafur, Steinn, Sveinn, Þórður,
- Þorkell, Þorlákr, Þorsteinn, Þorvaldr.
- Þorkötlustaðir í Grindavík 124.
- Þorlákr Gíslason lögréttumaður nyrðra (1478—1431) 168—169, 354, 365, 700, 754.
- Þorlákr Grimsson vestra (1478) 131.
- Þorlákr Hreinsson í Rangárþingi (1481) 414.
- Þorlákr faðir Magnúsar á Melum 175.
- Þorlákr Óttarsson nyrðra og vestra (1485—1499) 543, 576.
- Þorlákr Pálsson djákni vestra (1478) 131.
- Þorlákr prestur (fyrir 1480) 315.
- Þorlákr Semingsson, Magnússonar, nyrðra (1481—1488) 365, 640.
- Þorlákr Skúlason byskup á Hólum (d. 1676) 76, 162, 316, 387, 388, 565, 601.
- Þorlákr Styrkársson vestra (1386) 30.
- Þorlákr Svartsson lögréttumaður (1480) 277.
- Þorlákr Vigfússon vestra (1479) 216, 226.
- Þorlákr Þorgeirsson prestur nyrðra (1484—1491) 525, 747.
- Þorlákr Þórhallsson hinn helgi biskup í Skálholti (d. 1193)
- Þorlákskirkja, Þorlákslíkneski, Þorláksskript 105, 125, 268, 270, 320, 321², 328, 330, 331, 332, 647, 757.
- Þorláksmessur báðar (20. Júlí & 23. Dec.) 27, 146, 206, 217, 375, 387, 388,

- 495—496, 543, 556, 581, 601, 759.
- Þorlákr Þorkelsson lögréttumaðri vestra (1479—1491) 228, 279, 282, 287, 350, 352, 477, 517, 600, 752.
- Þorlákr Þorsteinsson og Snjófríðar, lögréttumaðr vestra (1480—1491) 289, 312, 354, 365, 377, 546, 600, 752.
- Þorlákr Þorsteinsson vestra (1484) 511.
- Þorláksson: Broddi, Einar, Gísli, Guðbrandr, Guðmundr, Jón, Ketill, Magnús, Sigurðr, Skúli, Þorsteinn, Örnólfr.
- Þorlaksstaðir í Kjós 177.
- Þorlaug Árnadóttir kona Jóns Ólasonar (1481—1482) 391.
- Þorleifr Andrésón í Húnavatnsþingi (1482) 448—449.
- Þorleifr Árnason í Glaumbæ (á lífi 1478; dáinn 1481 eða fyrri) 127, 408—409, 513—514, 540—541.
- Þorleifr Barkarson í Austfjörðum (1484) 520.
- Þorleifr Björnsson hirðstjóri á Reykhólum (1476—1486; d. 1486) 74—75, 94—96, 102—103, 128, 140—141, 150—151, 155, 162—163, 167, 182, 196—198, 199—201, 211, 212, 215, 232, 233, 248, 249—252, 254—258, 274, 279—285, 287—288, 291, 292, 293—294, 311—312, 395—399, 400—402, 407—408, 418, 440—441, 446, 450—451, 468—473, 474, 477—478, 492, 497, 506—507, 517—518, 519, 520—524, 559, 572, 603, 696, 767.
- Þorleifr Gunnsteinsson, sjá Þorleikr Gunnsteinsson.
- Þorleifr Hálfðánarson nyrðra (1486—1487) 582.
- Þorleifr Jónsson prestur á Snæfellsnesi (1362—1365) 13—14, 22.
- Þorleifr Jónsson prestur nyrðra (1491) 735.
- Þorleifr Magnússon prestur í Goðdölum (1476—1488) 70, 90—91, 193, 205, 220, 336, 337, 339, 373, 389, 499, 623, 624.
- Þorleifr Marteinsson á Skarðsströnd (c. 1245) 3.
- Þorleifr Nikulásson landþingisskrifari (d. 1805) 227.
- Þorleifr Ormsson lögréttumaðr vestra (1464—1491) 54, 164, 411, 706, 752.
- Þorleifr Sámsson prestur á Snæfellsnesi (1358) 10.
- Þorleifr Sigurðsson syðra (1488—1489) 622, 638, 675.
- Þorleifr Skaptason prestur í Múla (d. 1748) 475, 477, 482.
- Þorleifr Stephánsson prestur syðra (1482—1488) 453, 493, 648.
- Þorleifr Þórólfsson bróðir Einars (1480—1481) 278—279.
- Þorleifr Örnólfsson (Einarssonar) vestra (1488—1491) 642, 690, 767.
- Þorleifsdóttir: Guðný, Guðrún, Helga, Kristín, Solveig, Þrúður.
- Þorleifsson: Ámundi, Árni, Björn,

- Einar, Gamli, Guðmundr, Þórólfr Árnason lögréttumaðr í Ísafirði (1489) 679.
- Ólafur, Gunnir, Ljótur, Marteinn, Oddur, Ólafur, Sigurður, Snorri, Teitur, Þórður, Þorsteinn.
- Þorleifsstaðir á Rangárvöllum 324, 332.
- Þorleikr Gunnsteinsson lögréttumaðr vestra (1478—1483) 139,¹⁾ 212, 271,¹⁾ 282, 377,¹⁾ 475, 477.
- Þorleiksstaðir í Blönduhlíð 7, 651, 722.
- Þormóður Bergsson nyrðra (1488—1491) 643, 652, 738.
- Þormóður Björnsson á Bjarnastöðum í Saurbæ (1485) 532.
- Þormóður Guðmundsson nyrðra (1478) 137.
- Þormóður Jónsson á Snæfellsnesi (1377) 29.
- Þormóður Jónsson conventubróðir í Viðey (1481) 376, 387.
- Þormóður P nyrðra (1483) 498.
- Þormóður Tannason (Tumason) prestur syðra (1481) 388.
- Þormóður Þormóðsson nyrðra (1485—1486) 547.
- Þormóðsson: Eilífr, Hákon, Nikulás, Þormóður, Þorviður.
- Þorný Jónsdóttir þistils (1481) 416.
- Þoroddsstaðir í Hrutafirði 295.
- Þoroddsstaðir á Svalbarðsströnd 548.
- Þoroddsstaðir í Kinn, sjá Staðr.
- Þórólfr Árnason lögréttumaðr í Ísafirði (1489) 679.
- Þórólfr Brandsson nyrðra (1489) 660.
- Þórólfr Ögmundsson biskup í Laugardal í Tálknafirði, móðurbróðir Ögmundar biskups og bróðursonr Magnúsar biskups Eyjólfssonar (1479—1490) 214, 229, 352, 477, 710.
- Þórólffson: Ásgrímr, Brandr, Einar, Kolbeinn, Magnús, Ormr, Páll, Þorfinnr, Þorleifr.
- Þorskafjörður í Barðastrandar-sýslu 114²⁾.
- Þórsmörk í Rangárþingi 326, 330.
- Þórsnes í Harðangri 457—458.
- Þórnessþing 2, 6.
- Þorsteinn Árnason lögréttumaðr (1480) 273.
- Þorsteinn Árnason eystra (1485) 538.
- Þorsteinn Bessason nyrðra (1481—1490) 409, 710—711.
- Þorsteinn Brandsson í Rangárþingi (1481) 414.
- Þorsteinn Brynjólfsson nyrðra (1484—1486) 512, 572—573.
- Þorsteinn Eilífsson nyrðra (1489) 682.
- Þorsteinn Einarsson vestra (1479) 183.
- Þorsteinn Einarsson nyrðra (1489) 657.
- Þorsteinn Erlendsson í Helgafellssveit (1397) 33, 34, 36.
- Þorsteinn Eyjólfsson lögmaðr (d. 1403) 731.

¹⁾ Þessi maðr er í miðr réttum pappírsafskriptum skjala opt nefndr Þorleifr eða Þorlákr, en hvortveggja er rangt.

- Þorsteinn Finnsson, Pétssonar, (1480) 271—273.
- Þorsteinn Grimsson nyrðra (1486) 574.
- Þorsteinn Guðmundsson í Helgafellssveit (1397) 33, 34.
- Þorsteinn Guðmundsson prestur á Staðarbakka (1479—1491) 205, 220, 295, 307, 623, 624, 637, 725, 747.
- Þorsteinn Guðmundsson lögréttumaður (1480—1481) 277, 377.
- Þorsteinn Guðmundsson í Skagafirði (1490) 734.
- Þorsteinn Hemingsson nyrðra (1485—1486) 555.
- Þorsteinn Illugason prestur í Grímstungum (d. 1495) 121—122, 220, 449, 623, 624.
- Þorsteinn Jónsson ráðsmaður Hólastóls og prestur á Höskuldssstöðum (d. 1490) 111, 143, 145, 180, 195, 209, 220, 623, 624.
- Þorsteina Jónsson nyrðra (1480—1490) 279, 700.
- Þorsteinn Jónsson (annar) nyrðra (1490) 700.
- Þorsteinn Ketilsson prófastr á Hrafnagili (d. 1754) 104.
- Þorsteinn Magnússon í Borgarfirði (1490) 723.
- Þorsteinn Magnússon sýslumaður í Þykkvabæ í Veri (d. 1656) 376.
- Þorsteinn Markússon nyrðra (1482—1491) 449, 750.
- Þorsteinn Pálsson lögsagnari og lögréttumaður í Rangárfingi (1476—1481) 79, 81, 83, 414.
- Þorsteinn prestur á Kálfatjörn (um 1480 eða síðar) 608.
- Þorsteinn Sigurðsson (1710) síðar sýslumaður í Múlaþingi 525.
- Þorsteinn Skarpsson nyrðra (d. fyrir 1481) 387.
- Þorsteinn Snorrason ábóti á Helgafelli (1390—1403) 32—33, 35—36, 49.
- Þorsteinn Svarthöfðason prestur og ráðsmaður Helgafellsklausurs (fyrir 1431) 47.
- Þorsteinn Sveinbjarnarson, Þórðarsonar (1490) 720—722.
- Þorsteinn Tófasen í Austfjörðum (1477) 98.
- Þorsteinn Þórarinnsson, Aronssonar, bróðir Bjarna, prestur vestra (eptir 1479 í Gufudal), prófastr milli Gilsfjarðar og Langaness 1480 og 1486 prófastr á Ströndum (1464—1486) 54—56, 202, 203², 474, 492, 493, 578.
- Þorsteinn Þórarinnsson í Rangárfingi (1476) 81, 82, 83.
- Þorsteinn Þórðarson í Borgarfirði (d. fyrir 1483) 493.
- Þorsteinn Þorkelsson kapellmeisteri og prófastr í Björgvin (1476) 62—67.
- Þorsteinn Þorkelsson nyrðra (1485) 551—552.
- Þorsteinn Þorláksson nyrðra (1487) 599.
- Þorsteinn Þorleifsson á Snæfellsnesi (1478) 164.
- Þorsteinn Þorleifsson lögréttumaður (1479—1490) 212, 367, 547, 614, 706.

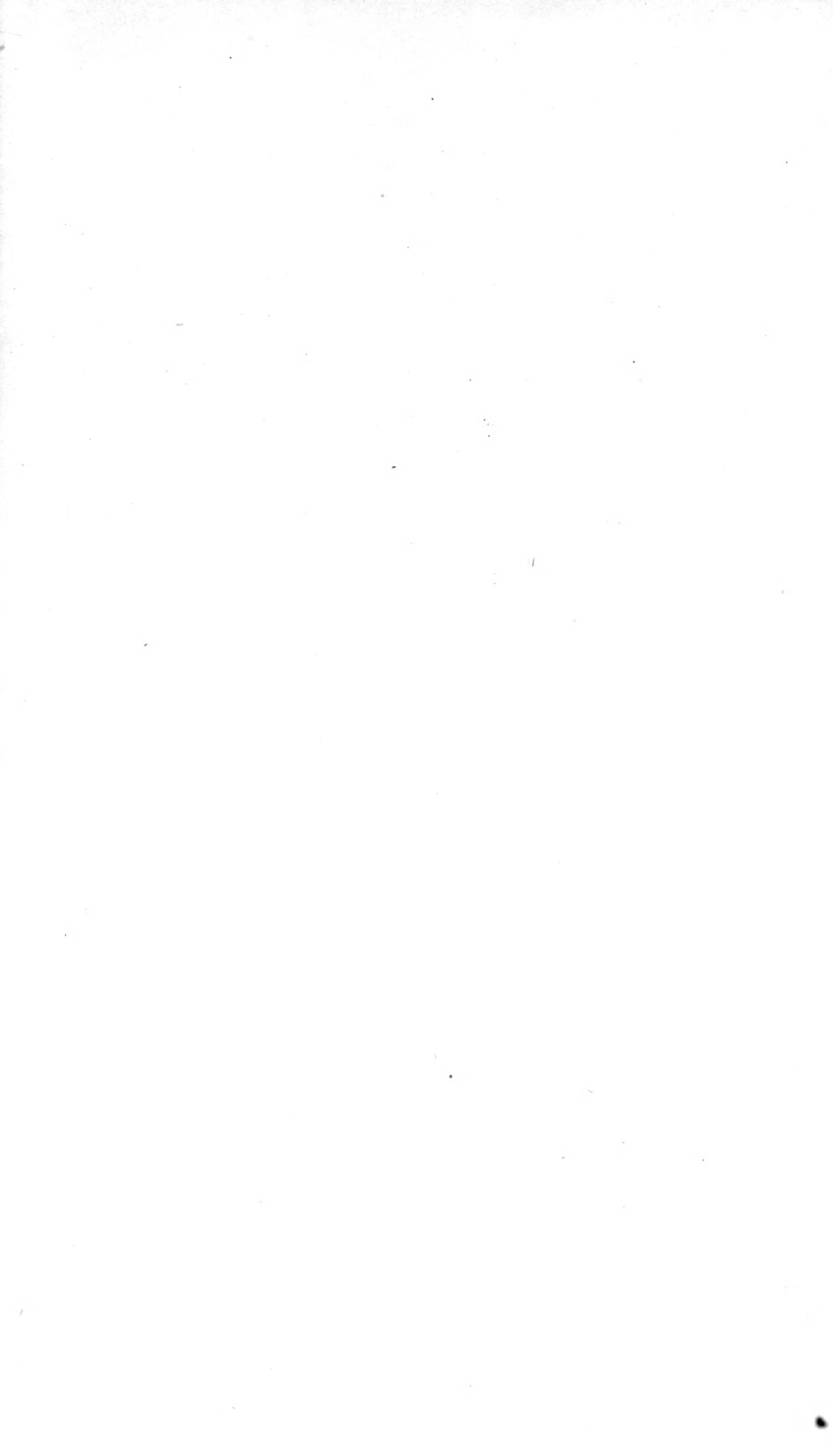
- Þorsteinn Þorleifsson í Ísafirði (1486) 506.
- Þorsteinsdóttir: Cecilia, Guðrún, Kristín, Vigdís, Þorgerðr.
- Þorsteinsey í Reykhólasveit 610.
- Þorsteinsson: Árni, Benedikt, Bjarni, Björn, Einar, Eiríkr, Gamli, Grímr, Guðmundr, Haldór, Hallbjörn, Hallsteinn, Hannes, Helgi, Ími, Jón, Jörundur, Ketill, Nikulás, Oddgeir, Oddr, Ólafr, Páll, Pétur, Sandr, Sigmundur, Sumarliði, Sæmundr, Thomas, Þorbjörn, Þorgeir, Þorgils, Þorkell, Þorlákur.
- Þorsteinsstaðatjörn í Skagafirði 236.
- Þorsteinsstaðir í Skagafirði 236.
- Þórugnúpr í Fljótshlíð 331, 332.
- Þórunn Sigurðardóttir nyrðra (1311) 7.
- Þóruskógr í Lóni 334.
- Þórustaðir í Bitru 198.
- Þórustaðir í Helgafellssveit 13—14. — Þórustaðafjörðr 12—13.
- Þorvaldr Bjarnarson (Bjarnarson) prestur nyrðra (1474—1476) 61, 76.
- Þorvaldr Guðmundsson lögréttumaðr í Húnavatnsþingi (1482—1484) 436, 438, 706.
- Þorvaldr Helgason, Lambkársonar, prestur í Holti í Önundarfirði (um 1285) 2.
- Þorvaldr Jakobsson prestur í Sauðlauksdal 770.
- Þorvaldr Jónsson í Skógum í Fnjóskadal (1477—1488) 120³, 508, 639.
- Þorvaldr Jónsson vestra (1480) 249.
- Þorvaldr Jónsson búland, lögréttumaðr á Móbergi (1480—1489) 271, 377, 658—659.
- Þorvaldr Narfason, Þorvaldssonar, á Narfaeyri (1490) 694.
- Þorvaldr Sigurðsson eystra (1485—1486) 539, 577.
- Þorvaldr Snorrason prestur syðra (1481—1491) 388, 757.
- Þorvaldr Styrmisson í Rangárþingi (1481) 414.
- Þorvaldr Þorkelsson, Ólafssonar á Narfaeyri (1448) 49.
- Þorvaldsdóttir: Ingibjörg, Margrét.
- Þorvaldsson: Gisli, Gottskálf, Helgi, Jón, Narfi, Steinn, Styrr, Sölvi, Þórhallr, Þorkell, Ögmundur.
- Þorvarðr Bjarnason (á Marðar-núpi; 1489) 648—649.
- Þorvarðr Björnsson (Oddabjarnarson) prestur í Skagafirði (1477—1479) 96, 193, 205.
- Þorvarðr Erlendsson sýslumaðr í Vaðlaþingi (1490—1491), síðar lögmaðr 700—701, 754.
- Þorvarðr Gíslason nyrðra (1491—1492) 759.
- Þorvarðr Hallgeirsson bróðir á Munkaþverá (1484) 526.
- Þorvarðr Helgason prestur í Vallanesi (1490—1491) 715, 757.
- Þorvarðr Jónsson í Dalasýslu (1480) 642.
- Þorvarðr Oddabjarnarson, sjá Þorvarðr Björnsson.
- Þorvarðr Semingsson prestur

- nyrðra (í Stærraárskógi og á Barði; 1476—1485) 89, 100, 303, 336, 338, 355, 390, 483, 488, 499, 541.
- Þorvarðr Sighvatsson nyrðra (1478) 146.
- Þorvarðr Steinmóðsson (ábóta Bárðarsonar) í Reykjavík á Seltjarnarnesi og á Búlandi í Skaptártungu (1484—1489) 521, 610—611.
- Þorvarðsdóttir: Guðríðr, Ingibjörg.
- Þorvarðsson: Árni, Auðun, Eyjólfur, Gyrdur, Jón, Marteinn, Oddur, Ólafur, Þorkell.
- Þorvarðsstadir í Skriðdal 539—540.
- Þorviðr Þormóðsson nyrðra (1483) 479.
- Þrándargil í Laxárdal í Dölum 27.
- Þrándarholt í Gnúpverjahrepp 321.
- Þrándheimr í Noregi 383, 441, 572.
- Þreskjöldr í Dölum 59.
- Þrettandi (dagur), sjá Jól.
- Þrifeiðar 242.
- Þrimenningr 498, 767².
- Þrotfærsla 96, 97, 100.
- Þrúða Þorleifsdóttir, Björnssonar (1491—1518) 767.
- Þræsey suður frá Bilshömrum 268.
- Þrætuland 137.
- Þúfa (landamerki) 98, 175, 486³.
- Þúfa á Landi 80, 81, 84.
- Þúfugerði í Núpasveit 221.
- Þurfamenn 14.
- Þurfasta 106, 211.
- Þuríðarstaðir í Eyvindardal 99.
- Þuríðarstaðir í Fljótsdal 520.
- Þuríðr Björnsdóttir, Þorleifssonar, kona Narfa Þorvaldssonar (1490) 694.
- Þuríðr húsfreyja Hrafnis Snorrasonar (1377) 28—29.
- Þuríðr Jónsdóttir kona Styrs Snorrasonar (1431) 46.
- Þuríðr Pálmadóttir nyrðra (1478) 130.
- Þuríðr Sigurðardóttir nyrðra (1488) 612.
- Þuríðr Thomasdóttir, kona Snorra Hallgrímssonar (um 1450) 52.
- Þverá á Barðaströnd 356.
- Þverá í Fnjóskadal 8, 297, 298, 341, 375, 416, 418.
- Þverá í Hnappadalssýslu 618, 652—653.
- Þverá í Laxárdal í Þingeyjarþingi 108—110, 112—113, 135—136, 161, 371, 547, 549, 586, 728.
- Þverá í Mýrasýslu 269.
- Þverá í Svarfaðardal 147—149, 510—511, 512, 568.
- Þverá í Vestrárdal 307.
- Þverá í Vestrhópi 179.
- Þverárdalur í Mýrasýslu 268.
- Þverarþing 269.
- Þverdalur í Dölum vestr 27.
- Þverfari, sjá búsgagn.
- Þverfell í Hnappadal 255.
- Þverfell í Saurbæ 276.
- Þvergarðar í Blönduhlíð 7.
- Þvergarðr (landamerki) 575².
- Þverhamar í Breiðdal 482—483.
- Þverlækr í Holtum 324.
- Þversagarefni 78.

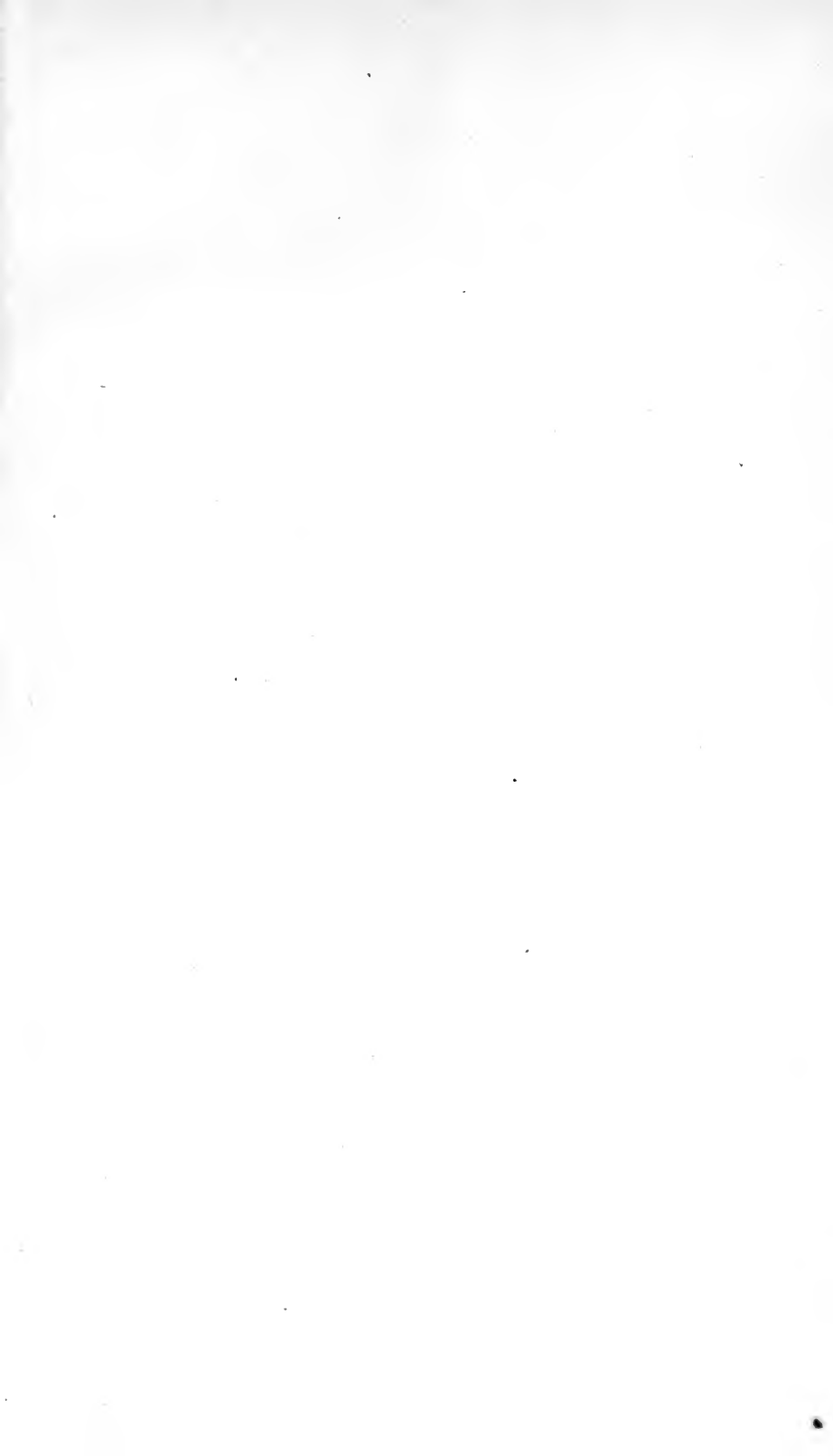
- þýfð (þjófnaðr) 681.
 Þýfiteigr á Hálsi í Fnjóskadal 8.
 Þykkvibær í Álptaveri, klaustr 376, 697—698.
 Þykkvibær í Holtum 322, 325, 332. — Þykkvabæjarbjörg 322.
 Þykkviskógr í Dalasýslu 109, 417.
 Þýzkaland, þýzkir menn, þýzk skip 65, 359, 361, 399, 406, 591, 594—597, 677, 703, 704, 754.
 Þæfusteinn undir Jökli 16.
 Þönglabakki í Fjörðum 302.
- Æchteskab 103³. Sjá hjónaband.
 Æðey á Ísafirði 511.
 Ægisíða í Holtum 323.
 ærlegir menn 49—50, 57, 70, 89, 96, 135, 139, 186, 197, 200, 212, 255, 271, 275, 277, 280, 305, 312², 365, 377, 393, 413, 414, 429, 437, 438, 446, 447, 470, 484, 488, 499, 532, 569, 582, 601, 606, 614, 642, 680, 706, 721, 724, 753. — ærligr dandisveinn 618. — ærligr persóna 715. — ærligr prestar 630.
 Ærlækr í Öxarfirði 391—392.
 ættir 5, 26, 176. — ættatölur 2, 42, — ættatölubækri 235. — ættleiðing 197 (opt), 352 (opt), 600, 601, 693 (opt). — ættleiðingarbréf 197, 352, 601, 693. — ættleiðingr 296, 352, 601, 693.
- öfundarbót 97.
 Ögmundarson, sjá Ögmundsson.
 Ögmundr Andrésson prestur í Stafafelli í Lóni og (1490) almennilegr dómari milli Jökulsár á Breiðársandi og Breiðdalsár (1479—1491) 181, 409—410, 493—495, 567—568, 709—710, 715—716, 743—744.
 Ögmundr Björnsson prestur syðra (1481) 347.
 Ögmundr Einarsson vestra (1485) 533.
 Ögmundr Hákonarson nyrðra og vestra (1477—1480) 118, 148—149, 300.
 Ögmundr Jónsson prestur nyrðra (1481) 337. Sbr. Guðmundr Jónsson.
 Ögmundr Pálsson biskup í Skálholti. (d. 1541) 1, 516.
 Ögmundr Þorvaldsson á Snæfellsnesi (1362) 14.
 Ögmundsson: Bessi, Jón, Sigurðr, Þorgils, Þórólfr.
 Ögr í Ísafirði 132, 183—184, 200, 368, 375, 438, 514, 566, 679, 768.
 öl 530, 741. Sbr. drykkur.
 öldrmenn 399, 457.
 Ölduhryggr á Snæfellsnesi 9, 10, 53, 57, 58.
 Ölfos (Oluos) í Árnessþingi 589.
 ölmusa 106², 244², 531, 768. — ölmusugerð 312, 592, 655. — ölmusuleysi 242, 246.
 Ölviskross í Hnappadal 255, 256.
 öndvegi 759.

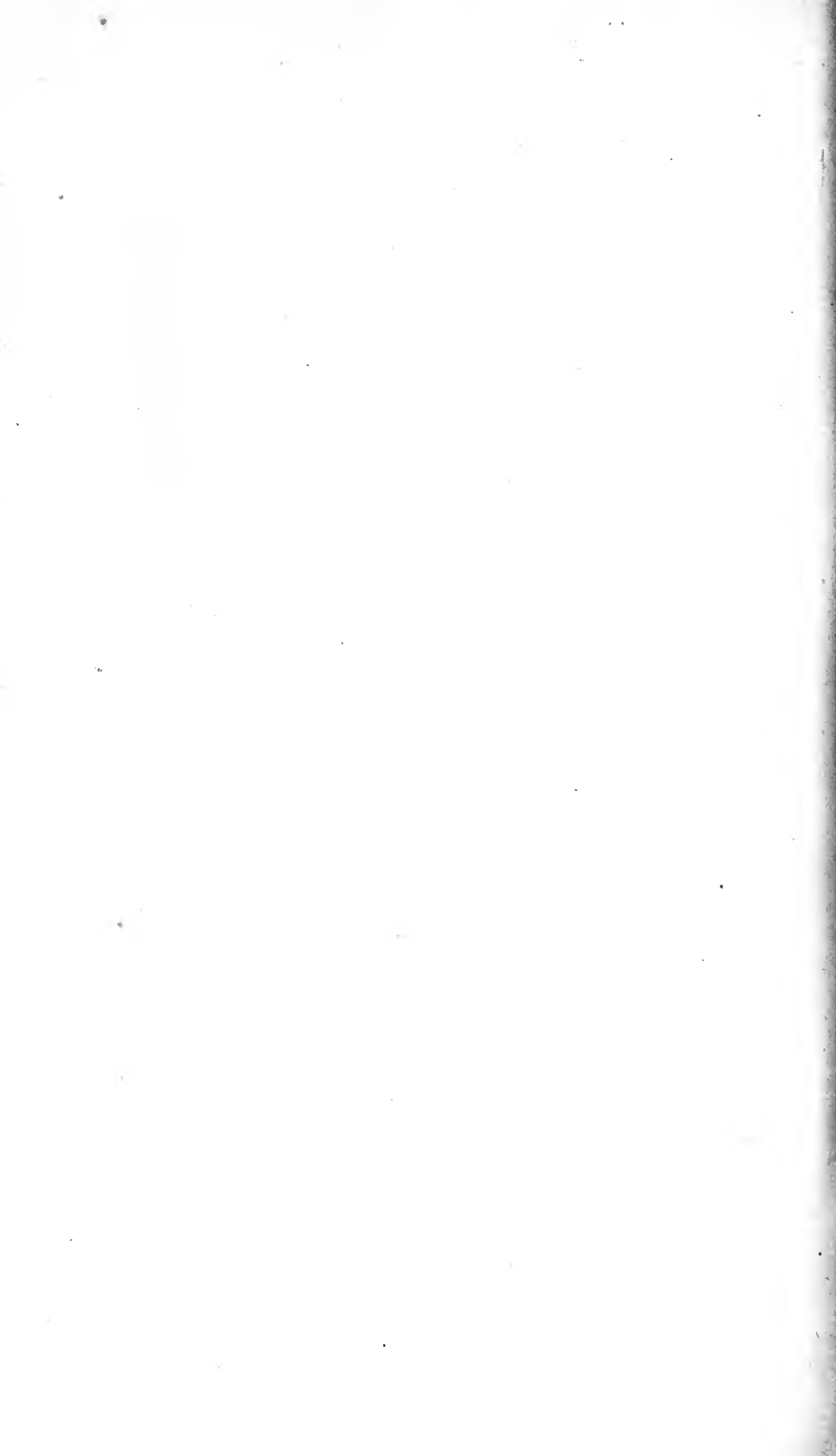
- Öndverðarnes undir Jökli 28, öskumyrkr 104.
593, 619. öskutrog, sjá búsgagn.
- öngulveiði 109. öx, sjá búsgagn.
- Önundarfjörðr í Ísafjarðarsýslu Öxará á Þingvelli 140, 141. —
142, 154, 230, 249, 509— Öxarárþing 138—139, 211,
510, 627—628. 212, 251, 272, 274, 275,
277, 278, 280, 283, 290,
318, 366, 377, 379, 396,
448, 450, 536, 601, 703,
706, 753.
- Önundarson: Atli, Eyjólf, Kári. Öxarfjörðr í Þingeyjarþingi 109,
örk, tjá búsgagn. 112, 221, 310, 368, 391—
örlygi 245. 392, 410—411, 430, 508,
örnefni 90, 609. 660, 750, 760—761.
- Örnólfr Einarsson, Jónssonar, Öxnadalr í Eyjafjarðarsýslu 219,
sýslumaðr í Hvilft og Hvestu 600, 700. — Öxnadalshéiði
(1464—1478; d. fyrir 1484) 219, 451—452, 483—484,
54, 154—155, 510. 485, 488, 490, 498, 583,
740, 747.
- Örnólfr Magnússon í Mýrasýslu Öxnafell í Eyjafirði 503—504.
(1428) 44. — Öxnafellsbók (ÍBfél. Khd.
Örnólfr Oddsson, lögmanns Ás- 309. 8vo) 200.
- mundssonar, í Rangárþingi Özur Björnsson prestur syðra
(1476) 81, 82, 83. (1491) 765.
- Örnólfr Þórðarson í Dalasýslu Özurarson: Arnór.
(1450) 50.
- Örnólfr Þorláksson vestra (1478 —1484) 154, 516.
- Örnólfrsson: Guðmundr, Ver-
mundr, Þorleifr.
- Öræfi(n) í Skaptafellsþingi 441,
482, 638.

HScan
D.596

85329

Author

Title Diplomatarium Islandicum. Vol.6

University of Toronto
Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File"
Made by LIBRARY BUREAU

